Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

A

From the library of

HOVSEP ARSLANIAN

given in his memory

by his wife

Areknaz Arslanian

957 ԱՀ (714)

PRINTED IN TURKEY

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ԻՒՋ ՄԻԼԵՕՆ ՖՐԱՆԳ

ԹՐԱԽՈՒՄԱ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՃԻԼՏ

ԺԻՒԼԻԷՆ—ԳԼՕՏ ՃԻՆԱՅԷԹԻ

Միւթէրճիմի
Յովհաննէս Թօլայեան

Նաշիրի
Կարապետ Պիպէրեան

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتنامه‌سیله طبع اولنمشدر

Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ
Եէնի-ճամի, Չիչէք-բազարը Ն. 23
ՍԹԱՆՊՕԼ

1894

Ա—1

2004

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ Гос. Библиотека ՀԱՅՍՍՀ им. А. Мясникяна ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ
42 185-68

ԻՖԱՏԷՄԻԶ

Պու տէֆա ևինէ Ֆրանսանըն մէշհուրի մուհարրիրլէրինտէն Մ. Քսավիէ տը Մօնթէբէնին պիր էսէրինի թէրճէմէ իլէ, գարիինի քիրամըմըզ հազարաթընա արզ ու թագտիմէ գարար վէրտիք: Մուհարրիրի մումաիլէյհ, քէնտի ասարը գալէմիէսի նէֆիսէսինտէն միլէթիմիզճէ բէք մաարուֆ օլտուղունտան, հէր կէօնա մէտհ ու սէնայը զայիտ իտէրիզ: Պրագալըմ էրմէնի իւլ հրուֆ վէ Թիւրքի իւլ իպարէ օլարագ չիմտիյէ տէկին թէրճէմէ իտիլմիշ օլան միւթէաատիտ ասարընտաքի նէֆասէթ վէ ճազիպէթի, խալընըզ ԷՔՄԷՔՃԻ ԽԱԹՈՒՆ խամ էսէրի պու տէտկիկիմիզէ խալաթ տէյի՞լ մի տիր: Հէր նէ հալ իսէ, պու քէրրէ թէրճէմէ վէ թապընա իպթիտար էյլէտիկիմիզ էսէրի «ԻՒՉ ՄԻԼԵՕՆ ՖՐԱՆԳ ԹՐԱԽՈՒՄԱ» իսմինտէ օլան րօմանը տըր քի, Բարիստէ չըգան վէ նէվմինէ իքի միլեօն մըգտարընտա նիւսխէ թապ իտէն Բըթի Ժուրնալ նամ ղազէթա վասըթասըյլա նէշր իտիլմէքլէ, թէքմիլ Ֆրանսատա քէմալը թէլէզզիւզ վէ իշթիհարը օգունմուշ, վէ հէր քէսին մազհարը թագսին վէ թագտիրի օլմուշ տուր: Պու պապտէ թաթվիլի քէլամա լիւզում կէօրմէյիպ, մուհաքէմէի լազըմէի բաղլէթլու օգույանլարըմըզըն տիրայէթինէ իհալէ, վէ անճագ իշպու էսէրի հիքեայէմիզին թէրճէմէսինի տախի միւթէաատիտ թէրճէմէլէրիյլէ մաարուֆ օլան Թօփալեան Յովհաննէս էֆէնտինին տէրէօհտէ իթմիշ օլտուղունու պէյան իլէ իքթիֆա իտէրիզ:

15 Նոյեմբեր 1891

Կ. Պիպէրեան

ԻՒՋ ՄԻԼԵՕՆ ՖՐԱՆԳ

ԹՐԱԽՈՒՄԱ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՃԻԼՏ

Ժիւլիէն—Գլօտ ձիւնայերի

1

Բարիզի օլանլար վէ Բարիզէ սէյահաթ իթմիշ պուլունանլար, չէհրի մէզքիւրուն է՛ն տիլրուպա վէ ճալիպ մահէլլէրինտէն պիրի օլան Մարն նէհրի օվաընըյա սէվահիլինի բէք ալէա պիլիրլէր. Մահէլլի մէզքիւր՝ թապիաթճա կիւզէլլիկիյլէ րէսսամլարըն գըյարէթկեահը օլտուղու կիպի, սէվահիլ պոյունտա մէվճուտ օլան միւթէատտիտ գահվէխանէլէրի վէ նէհրին սուլարը ատա, փէվգէլատէ պիր ճազիպէթի հայիզ օմալարըյլա, խուսուսիյլէ բազար վէ բազար իրթէսի կիւնլէրի բէք չօգ էրպապը զէվգ ու սէֆա՝ գաերգլար վէ սանտալլար իլէ մահէլլի մէզքիւրէ թէնէզզիւհէ կիտէրլէր.

Վարան-Սէնթ-Իլէր նամ մահէլլ գարշըսընտա վէ Մարն չայընա հաքիմ թէբէլլէրտէն պիրինին իւզէրինտէ, Շէնըվիէր իսմինտէ պիր քէօյ մէվճուտ տուր քի, Բարիսէ եագըն օլուպ, հազըրգէթէն քէօյ տէնիլմէնէ լայըգ պիր եէր տիր.

Վարանտան Շէնըվիէրէ կիթմէք իչին պիր քէօբրիւտէն վէ տաղի, փագալթ կիւզէլ պիր եօլտան կէչիլմէք լազըմ ըտըր

քի, պու եօլուն իրի Թարաֆընտա քիւչիւք, լաքին պիչիմլի էվճիւէզլէր ինչա իտիլմիշ օլուպ, աղաճլար վէ ֆիտանլար իլէ գըսմէն կիզլէնմիշ օլմալարը՝ պաչգաճա կիւզէլլիք պախշ իտէր։

Ձիւըր իթտիկիմիզ քէօշքիւնիւն իչի պաշլարընտա, քէօյլիւ մէյխանէլէրի պուլունուպ, եօրկուն սէյեահլար, պունլարըն եէշիլլիք վէ ֆիտանլարտան եաբըլմըշ չարտագլարը ալթընտա եօրկունլուգլարընը կէչիրիրլէր։

Պիր պայըր իւզէրինտէ, նէտէք չէքէնլէրէ մախսուս օլան եօլ իլէ Մարն չայընտան Թէֆրիգ իտիլմիշ օլարագ, պաղը պիւեիւք պինալար պուլունուպ, պունլարըն վասի պաղչէլէրի տէրունինտէ եիւզ եըլլըգ աղաճլար իլէ գիւմիւշ կիպի եէշիլ չայըր չիմէնլէր, բարլագ չիչէք տէմէթլէրի վէ ղաեէթ մունթազամ եօլլար կէօրիւլիւր։

Իշթէ, գարիինի քիրամըմըզ հազըրաթընա պու պինալարըն պիրինտէն պահս իտէճէյիզ։

Իշպու պինա՝ Վիլլա տէ Բըլաբաճ եանի Ձինար աղաճլարը սէյֆիեէսի թէսմիյէ օլունուպ, պունուն պաղչէսի՝ Մարն նէհրինտէն Շէնըվիէր քէօյիւնէ գատար թէմտիտ օլունուր, վէ պաշըըճա գաբուսու տա, գարիեէյի մէգբիւրէտէ մէվճուտ տուր։

Պու պինանըն քէօյ ճիհէթինտէ խայլիճէ եիւքսէքլիքտէ պիր տիվար, վէ չինար աղաճլարը թարաֆընտա պիր տէմիր բարմագլըգ, վէ սօլ ճիհէթինտէ օն բէս ալթ իչին ախըրլար վէ սէքիզ ատէտ արապա իչին արապալըգլար կէօրիւլիւր։

Ուսուլը ճէտիտէի միյմարիէէ իւզրէ ինչա իտիլմիշ օլան տըրէ սէյֆիեէնէ կիտիլմէզտէն էվվէլ, վասի պիր չաերը չիմէնլիքտէն կէչիլիր, իւք տէֆա, պինի ուսուլտէ ինշա իտիլմիշ իչի քէօշք նազարը տիգգաթը ճէլպ իտէր։

Օրճաղ իգլիմի մէմլէքէթլէրտէ եէթիշէն ֆիտանլարը հավի օլան գըշլըգ պաղչէ տէրունինտէ, գըրգ քիշիեի իսթիապ իտէպիլէճէք միւքէլլէֆ պիր թաամ սալօնը պուլունուպ, պունուն սէքիզ ատէտ բէնճէրէլէրի՝ պիւեիւք պաղչէեէ նազըր տըր։

Մէզքիւր պիւեիւք պաղչէ, նէտէք չէքէնլէրին եօլունա գատար միւմթէտ օլուպ, պիր քիլօմէթրօ գատար մահէլլ՝ տէօրթ սըրա իւզէրինէ տիքիլմիշ օլան չինար աղաճլարընըն կէօլկէսիյլէ Թէրացա հալի քէսպ իթմիշ, վէ մէզքիւր աղաճլարըն եաբրագլարը՝ կիւնէշին զիեալարընա գարշը սայքի պիր քէմէր չէքմի ալմըշ տըր։

Եէր եէր, իսթիրահաթ իթմէք իւզրէ, գանաբէլէրէ վէ Թէբէլէրի գըրմըզը կրանիթ Թաշընտան եաբըլմըշ պէեազ սանէմլէրէ թէսատիւֆ օլունուր։

Պու սէյֆիեէ՝ Բարիս աըլղատէկեանընտան, սէրվէթի ազիմէ քէսպ իտէրէք, իշտէն չէքիլմիշ օլան պանքէրի սապըգ Ֆիլիբ Տօրէյին թահթը թասարրուֆընտա պուլունմուշ տուր։

Մ. Տօրէյ՝ հիւսէնա վէ էհլի ըրզ պիր գատըն իլէ էվլէնմիշ օլուպ, քէնտիլէրինի օգուեանլարըմըզա թանըթտըրըղըմըզ զէման, պիր թանէճիք սէվկիլիւ գըզ էվլատլարը պուլունմագտա իտի։

Գարիինիմիզի սէյֆիեէյի մէզքիւրէեէ կէօթիւրտիւկիւմիւզ կիւն՝ 1884 սէնէսի յուլիոսինին 14 ի օլուպ, սապահըն սաաթ ալաֆրանկա տօգուզու հէնուզ չալմըշ իտի։

Սէյֆիեէնին տէհլիզինէ պիթիշիք օլուպ, սանէմէ պէնզէեէն պիր նէրտիվէն եագընընտա վասի պիր չարտագ ալթընտա իչի քիչի, վէ պիր ազ էօթէտէ էսկի էլպիսէլէր կիեինմիշ պիր սիւրիւ էրքէք վէ գատըն քէօյլիւլէր օթուրմագտա իտիլէրտի, պունլար՝ էքսէրիեէթէն իհթիեար վէ սագաթ օլմալարըյլա պէրապէր, պուրուշմուշ օլան չէհրէլէրինտէ, հէմ ասարը մուհապպէթ, հէմ րիաեէթ միւշահէտէ օլունմագտա իտի։

Օթուրմուշ օլտուգլարընը պէեան իթտիկիմիզ իչի քիմսէլէր՝ Ֆիլիբ Տօրէյ իլէ զէվճէսի օլուպ, պու զաթ՝ էյլի սէքիզ չաղլարընտա օլտուղու հալտէ, ճալիպի թէվէճճիւհ օլան պագըշը, կէօսթէրիշլի վիճուտու, վէ հէնուզ աղարմաեա պաշլամըշ օլմաեան սըգ սաչլարըյլա, օլսա օլսա գըրգ պէշ չաղլարընտա պիր քիմսէնէ պէնզէմէքտէ, վէ եիւզիւնտէն խայրխահլըղը, վէ կէօզլէրինտէն քէմալէթի անլաշըլ-

մագտա, վէ կիյինմիշ օլտուղու սէթրիսինտէ Լէժիօն տ'Օնէօր նիշանընըն քիւչիւք պիր ռօզէթի պուլունուպ, էնլի հասըր շապգասընը էլինտէ թութարագ, վագըթ վագըթ, եանընտա օթուրմուշ օլան զէվճէսինէ թէպէսսիւմ իթմէքտէ իտի.

Զէվճէսի Շարլօթ Տօրէյ, գըրգ իւչ եաշընտա օլուպ, սինինին տահա քիւչիւք վագթընտաքի շայեանը հայրէթ ճազիպէթ ու լէթաֆէթի վէ գուսսուրսուզլուղու, վէ պօյունուն ֆիտան կիպի ուզունլուղու՝ կէչիրտիկի սէնէլէրէ րաղմէն հէնուզ թէպտիլ վէ թաղեիր օլունմամըշ օլմասըյլա, անճագ օթուզ եաշլարընտա դանն օլունմագտա իտի.

Գըզլարըն գըզըլեա կէլինճէ, սարը սաչլարը, մավի կէօզլէրի, վալիտէսի կիպի հիւսնի նէզաքէթ վէ ճազիպէթի, վէ օն եէտի չաղլարընտա հէնուզ աչըլմըշ օլան պիր կիւլ ղօնչէսինէ միւշապիհ թավր ու հալի, քէնտիսինի, Բարիսի սօղմագլըղը թաամիմ իթմիշ նէվպահարըն պիր բէրիի բէյքէրինէ թէշպիհ իթմէքլիկէ բէք միւսայիտ իտի.

Ուզուն վէ կիւմրահ սաչլարը սատէճէ պիւքիւլմիւշ, վէ պաշը իւզէրինտէ պիր թօրլու իլէ թութթուրուլմուշ, վէ պէեազ թիւլտէն ղայէթ սատէ պիր էլպիսէ կիյինմիշ, վէ նազիք պէլինի գօեու մավի իբէքլի պիր գուշագլէ պաղլամըշ իտի.

Հանրիէթ իսմինտէ օլան պու գըզճըղազ, եէվմի մէզքիւրտէ, սէյֆիյէնին պաղչէսինտէ թօբլանմըշ օլտուղլարընը պալատա իշար իթտիկիմիզ պիշարէկեանէ պազը իեանաթ թէվզի իթմէք իզըրէ, էշեայը միւխթէլիֆէյի հավի պիր սէբէթի կէթիրմէքտէ պուլունան իքի նէֆէր պէտլէմէ իլէ պիրլիքտէ, պիշարէկեանը մէզքիւրէնին պուլունտուգլարը մահէլլէ կիթտի, վէ թէվզիաթա պաշլատարագ, մէզպուրէ, մէզքիւր միւհթաճինտէն հէր պիրինէ թախսիս իթմիշ օլտուղու չամաշըր, էշեայէ, վէ եախօտ ագչէյի վէրտիքճէ, պըրըը թէշվիգամիզ վէ թէսլիէթպախշ սէօզլէր տախի սէօյլէմէքտէ, վէ անլէր, քէնտիլէրինէ վէրիլէն իեանէլէրի, մէսըրրէթլէրինտէն նաշի կէօզլէրի եաշարարագ ալըրգըլայընտա, խայր տուասը օգումագտա իտիլէր.

Հանրիէթ, սէքսէն չաղընը կէչմիշ, վէ իհթիարլըղընտան վէ թարլալարտա իֆրաթ մէրթէպէ չալըշմասընտան նաշի պօյնու պիւքիւլմիւշ օլան պիր քըմսէնին գարշըսընտա տուրուպ էլինի ուզաթտը, վէ իհթիարը մէրգում, մէզպուրէնին նազիք էլլէրինի, սէրթ էլլէրի արասընա թութտուղու էսնատէ, Հանրիէթ, թաթլը պիր սէտա իլէ,

— Պապա Ժէրօմ, սի՞զ տէ մի կէլտինիզ. սիզին կէլմէնիզի մէն իթմիշ օլտուղումու պիլիրսինիզ: Զաթէն էվինիզ պուրատան ուզագ օլտուղու կիպի, ղահմէթլէ տէ եուրիւեէպիլիեօրսունուզ: Պէն սիզէ կէլմէք վէ սիզի զիեարէթ իթմէք իսթէր իտիմ: Հալ պու քի պու կէլիշինիզտէն տօլայը սիզի թէքտիր իթմէք տէրէճէսինտէ ճանըմըն սըգըլտըղընը տա պիլմէլիսինիզ, տէտի:

Իհթիար. — (Կիւլիւմսէյէրէք.) Գըզըմ, պէնի թէքտիր իթմէյէճէկսինիզ՝ խայըրխահլըղընըզ իշաաթ օլտուղու կիպի, հէր սէնէ օլտուղու միսիլլու, պու սէնէ տախի եէվմի մախսուսընըզ միւնասիպէթիյլէ թէպրիք կէլիշիմէ աֆվ իտէճէկինիզէ շիւպհէմ եօգ տուր:

— Տիմէք պապա Ժէրօմ, եարըն պէնիմ եէվմի մախսուսըմ օլտուղունու խաթըրլատընըզ:

— Էվէթ, եարըն Յուլիսին 15ի, եանի Սրբուհի Հանրիէթին եէվմի մախսուսու տուր: Պու շէյլէր հիչ ունուտուլո՞ւր մը: Իսմինիզի եարըն թէպրիք իթմէքլիկիմ լազըմ կէլտիկի հալտէ, պու կիւնտէն իշպու վազիֆէյի իֆրա իյլէմէքլիկիմ, վագթընտան էվվէլ օլտուղունու պիլիեօրում, ֆագաթ եարըն պու աքշամ գալաճագըմը քի՞մ պիլէպիլիր: Հալ պու քի էկէր պիր տէֆա տահա, սիզի գալպէն վէ վիճտանէն սէվտիկիմի, վէ սիզէ վէ միւհթէրէմ պէտէր ու վալիտէնիզէ րիֆահէթի մախսուսէմ պուլունտուղունու պէեան իթմէքսիզին էպէտիյէ սէյահաթըմա իպթիտար իյլէրիսէմ, քէտէրի ալիմէ տուչար օլմագլըղըմ թապիի տիր, չիւնքի սիզ վէ միւհթէրէմ պէտէր վէ վալիտէնիզ, սայիր բէք չօգլար կիպի, սէրվէթ ու տէպտէպէ իլէ քէսպը շօհրէթ իտէն քիմսէլէրտէն օլմայըպ, ֆուգարայը աճըեան վէ գայըրան-

լարտան սօնրա՝ ձէնապը Ալլահ, կէօյնիւլիւնիւզէ կէօրէ ինսան պուլուրսուն, գըզըմ. Իշթէ, պէնիմ կիպի սէֆիլ պիր ինթիհարըն, սիզէ վէ վալիտէյնինիզէ իտէպիլէճէկի տուա պունտան իպարէթ տիր.

Պապա ժէրօմ պու սէօզլէրի թէլէֆֆիւզ իթտիկի զէման կէօզլէրինտէն՝ ըրգըմըթընտան նաշի եաշլար ագմագտա վէ հէյէճան վէ թէէսսիւրի՝ տիլէր հադըրունա տախի սիրայէթ իթմէքտէ իտի.

Պու արա միւսիւ վէ մատամ Տօրէյ՝ օթուրմուշ օլտուգլարը մաՀալի թէրքլէ, զիքր իթտիկլէրի էշխասըն պուլունտուգլարը մահէլլէ հաճլաշտըլար.

Պանքէրի սապըգ մէզքիւր սէրզէնիշ ինթիհարըն էլլէրինի թութուպ, քէմալը հէյէճան իլէ սըգարագ.

— Տօ՛սթում, ֆամիլեամըզ հագգընտա օգուտուգու- նուզ խայր տուանըզտան տօլայը, քէնտիմ, զէվճէմ վէ գըզըմ նամլարընա օլարագ սիզէ անսամիմ իւլ գալպ արզը թէշէքքիւր իլէրիմ. Սիզին սէտանըզ Հագգ Թէալա Հազրէթլէրինին թէլագգը պուճուրտուգու սէտալէրտէն տիր. Թէշէքքիւր իտէրիմ, միւհթէրէմ պապա ժէրօմ, թէշէքքիւր իտէրիմ. Իպրազ իլլէտիկինիզ շիւքրանիյեթ՝ պանա զիհատէսիյլէ թէէսսիր իթտի, լաքին պու շիւքրանիյեթ միւպալէղալը տըր, չիւնքի պիզիմ զէնկին օլմագլըղըմըզլա, սէրվէթիմիզին պիր գըսմընը՝ պիչարէկեանըն էմրի թէսէլլիսինէ հասր իթմէքլիկլիմիզ, վազիֆէմիզի իճրա իլլէմէքտէն պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր, տէտի.

Խալիսէթինէ շիւպհէ օլունամայան պու սէօզլէր՝ պիթթապի հէյէճանը ումումիյի արթըրըպ, ճիւմլէ հազըրուն՝ Մ. Տօրէյ իլէ զէվճէսինին վէ գըզընըն էլլէրինի, պէրաի հիւրմէթ թութտուլար.

Հանրիէթ՝ իսանաթը թէվզիինի իքմալ իթմիշ օլուպ, հիսսէլերինի ալանլար՝ թէշէքքիւրէն օրատան մուֆարագաթ իթտիլէր.

Բէտէր, վալիտէ վէ գըզլարը եալընըզ գալտըգլարընտա, մէրգումլարըն սէսիզճէ կիթմէլերինէ տիգգաթ իթտիլէր. Պատէհու Հանրիէթ՝ կէօզ եաշլարընը զապթ իտէմէեիպ, բէտէրինին գուճագընա աթըլարագ.

— Ա՛հ, էֆէնտի բէտէր, սանա վէ վալիտէմէ նէ՛ գատար միւթէշէքքիւր օլմալըըմ քի, պանա, էյիլիք իթմէք էօյրէթտինիզ, տէտի.

Մ. Տօրէյ. - (Գըզընը տէրաղուշ իտէրէք.) Սէզկիւլիւ էվլատըմ, էքիլէն թօխում՝ մաՀսուլտար պիր արազի իւզէրինէ էքիլմիշ տիր, վէ սէն տէ պիզիմ նասիհաթլարըմըզտան ֆէվգ էլ ատէ միւսթէֆիտ օլմուշսուն տուր. - Պու ալէմտէ էյիլիք իթմէք՝ եաշամագ տէմէք տիր. Տիւնեատա իճրայի համիյեթ վէ ինսանիյեթ գատար լէզզիզ, նէֆիս շէյ օլամազ. - Համտ օլսուն, պիզ, հարէքէթ վէ մուամէլէմիզին պէտէլինի պօլ պօլ ալմագտայըզ. - Օ պէտէլ, օ միւքեաֆաթ իսէ ՍԷՎԻԼՄԷՔԼԻԿԻՄԻԶ տիր. - Պու սէօզլէ թէէմինէն սէօյլէնէպիլէնլէր վէ պու պապատէ քէնտի քէնտիլէրինի ալտաթմաճանլար՝ բէք նատիր տիրլէր.

Մատամ Տօրէյ. - Ազիզիմ Ֆիլիբ, սէնի սէվմէմէն օլապիլի՞ր մի. քէզալիք գան իլէ, գալպ իլէ վէ րուհ իլէ սէնին գըզըն պուլունան Հանրիէթիմիզի քի՞մ սէվմէզ. Էվվէթ, էվվէթ, էկէր սահիպի սէրվէթ օլմագտա մուճիպի մաՀզուզիյեթ պիր շէյ վար իսէ, օ տախի սէրվէթ սահէսինտէ պիր թագըմ քէսանը պախթիեար իտէպիլմէք տիր.

Պանքէրի սապըգ, զէվճէսիյլէ գըզընը, միւքէմմէլ պիր սաատէթի հալէ նայիլ օլուրճասընա տէրաղուշ իթտի, վէ պու սըրատա, տիւնեատա հիչ պիր շէյին օ սաատէթի թէհտիտ իտէմէյէճէկինէ իսքեաթ օլմուշ իտի.

2

Պու արա, պաղչէնին չանը չալընմասընտան, պիր միւսաֆիր կէլտիկի անլաշըլտը.

Մ. Տօրէյ, «Պու գատար էրքէն կէլէն քի՞մ օլապիլիր»

տէմիշ իքէն, նիկիոմի նէտի նիկիոմի սէյրից չուղուրընտա պիր տէլիգանլըընըն՝ չինար աղաճլարընըն ալթընտան իլէրլէմէքտէ օլտուղու կէօրիւլտիւ։

Հանրիէթ. Ժօրժ Լամար տըր, տէյի նիտա իթմէքսինտէ, վալիտէսի տէ, զէվճինին գօլթուղունա կիրիպ, մէրգում տէլիգանլըյա տօղրու իլէրլէնէրէք.

— Խաթիգպալինէ կիտէյիմ, տէտի։

Միւսաֆիրի մէրգում, պու զաթլարը կէօրմէքլէ, քէնտիսի տէ ատըմլարընը չաբուգլաթտը, վէ նիհայէթ պիրի-պիրլէրինէ գավուշտուգլարընտա, պանքէրի սաղըգ՝ էլինի տէլիգանլըյա տանըթարագ,

— Ազիզիմ Ժօրժ, սիզի կէօրտիւկիւմիւզտէն տոլայը պախթիարըզ, պունա սիզ տէ շիւպհէ իթմէզսինիզ, տէտի։

Տէլիգանլը. – (Թէպէսսիւմ իտէրէք վէ քէնտիսինէ ուզաթըլան էլի թութարագ.) Պու պապաէ զէրրէ գատար շիւպհէ իթմէքլիկիմ՝ պէտպախթլըղըմը մուճիպ օլաճագընտան ասլա շիւպհէ իթմէմ։

Մ. Տօրէյ. – Ումարըմ քի, պու կիւն ագշամա գատար պիզտէ գալաճագսընըզ։

— Հագգըմտա, ֆամիլեանըզըն հազըգի պիր աօլթումագամընտա մուամէլէ իթտիկինիզ ճիհէթլէ, էկէր պիր եօլսուզլուգտա պուլունմազ իսէմ, ագշամա գատար միւսաֆիրինիզ օլմագլըղը պէնտէ արզու իտէրիմ։

Հանրիէթ. – Աճայիպ. պէն իսէ, օղլը, հիչ օլմազսա իքի իւչ կիւն պիզտէ գալաճագսընըզ տէյէ զանն իտիյօրտում։

Ժօրժ. – Խուսուսիյլէ եարըն պուրանըն նէվմի մախսուսու օլտուղունու պիլտիկիմ ճիհէթլէ, իշպու թէքլիֆինիզէ մաէլ մէմնունիյէ մուվաֆֆագաթ իտէր իտիմ իսէ տէ, թէէսսիւֆ իտէրիմ քի, եարըն աէրպէսթ տէյիլիմ. Միւհիմ ճէ թէտավի խաստալարըմ վար տըր։ Հաթթա պու կիւն, անլէրի թէտավի իթմէք քիւլֆէթինի րէֆիգլէրիմտէն պիրի տէրուհտէ իթտի. Ֆագաթ եարըն պու խուսուսա գաիլ օլմատըղը իչին, հէր հալտէ Բարիստէ պուլունմագլըղըմ լա-

զըմ տըր։ Պուրատա պուլունամամագլըղըմ իսէ, պէնիմ իչին բէք պիւեիւք քէտէրի մուճիպ տիր. Ֆագաթ հիչ տէյիլ իսէ, պէնիմ եէրիմէ պուքէթիմին պուլունմասը տա տաիի մէսէրրէթ տիր։

Հանրիէթ. – Խասթալարընըզա հիւրմէթէն պու տաաէ աֆվ իտէրիզ, լաքին թէտավիյի լազըմէսի իթթիխազ իտէրէք, խասթալարընըզը եարըն իչին քէսպի շիֆա իթտիրմիշ օլմայը իտինիզ։

Ժօրժ. – (Կիւլէրէք.) Էկէր խասթալարըմ քէսպի շիֆա իտէրլէր իսէ, պէն տէ միւշթէրիսիզ գալըրըմ։

— Եայը, էօյլէ տէյիլ, օ պիր կիւն տէ նիւզհիւք իտէպիլիրլէր։

Մ. Տօրէյ. – Ազիզիմ Ժօրժ, պիր չէյ իչմէք իսթէրմիսինիզ։

Ժօրժ. – Եայը, հիչ պիր չէյէ իհթիեաճըմ եօգ տուր։

— Պիր սաաթտան էօյլէ թաամը իտէճէկիզ. անճագ զէվճէմ իլէ բէրապէր բէնտի թուալէթլէրիյլէ մէշղուլ օլտուգլարը սըրատա, պիզ պաղչէնին կէօլկէսի աղաճլարը ալթընտա պիր միւտտէթճիք տոլաշապիլիրիզ։

— Բէք ալէա օլուր, էֆէնտիմ։

— Ազիզիմ Ժօրժ, պու կիւն խարիճտէն միւսաֆիրիմիզ օլմատըղընտան, ֆամիլեաճա վագթ կէչիրէճէկիզ. Ֆագաթ եարըն պու գապիլտէն օլմայաճագ տըր. եարըն գըզըմըն իսմինին կիւնիւ օլտուղու ճիհէթլէ, պիլճիւմլէ աֆրապամ, թէպրիքէ միւսարաաթ իտէճէքլէր տիր։ Հայտէ Շարլօթ, հայտէ գըզըմ, սիզ կիտին վէ կէճիքմէյին։ Պու սապահ գիէատէ իշթիհամ վար տըր, ումարըմ քի Ժօրժ տախի քէմալը իշթիհա իլէ սուֆրայա օթուրաճագ տըր։ – Վագթը մուաեէնտէ սուֆրատա պուլունմամըզա ղայրէթ իտին։

Հանրիէթ. – Բէք էյի, պապաճըղըմ վագթ ու զէմանըյլա հէր չէյ հազըր օլուր։

Հանրիէթ՝ բէտէրինի տէրաղուշ իտիպ, կէնճ տօգթօրա տախի թէպէսսիւմ իթտիքտէն սօնրա, վալիտէսիյլէ պէրապէր մուֆարագաթ էյլէտի։

Պանքեր վէ Ժօրժ եալընըզ գալտըգլարընտա, պանքեր՝ մերգումուն գօլթուղունա կիրէրէք,

— Տիմէք օղլում, ճիտտէն մէշղուլսուն, տէտի։

— Էվվէթ։

— Միւշթէրիլէրին բէք չօ՞գ մու տուր։

— Չօգ տուր, ֆագաթ զէնկին քիմսէլէր օլմատըղընտան, վիզիթալարըմըն իւչտէ իքի գըսմընտան ալտըղըմ իւճրէթ՝ էհէմմիէթսիզ տիր։

— Չօգ տէֆա սանա սէօյլէմիշիմ տիր։ Չալըշըպ չապալամագլա պէրապէր միւհթաճ օլան քիմսէլէր հագգընտա եարտըմ վէ հիմաեէեի տիրիղ իթմէմէլի։ Իմտի իհթիեաճլարը օլան միւշթէրիլէրինի պանա թագտիմ էթ, պէն անլէրին տէյնինի էօտէրիմ։

— Խայըրխահ պիր զաթ օլտուղունուզու պիլիեօրում. ֆագաթ պու խայըրխահլըղընըզը սուի իսթիմալ իթմէք իսթէմէմ

— Սուի իսթիմա՞լ մը իթմէք ... պու գատար սէօզլէթի նէ՞ եաքաճագըմ։ Համտ օլսուն զանկէթ զէնկին իմ. տէօրթ եւզ պին ֆրանգտան զիեատէ իրատըմ վար տըր. պունըրնլա պէրապէր հիսսիեաթըմ բէք սատէ տիր. Էվլէնտիկիմտէն պէրու եալընըզ զէվճէմի սէվմիշիմ տիր, գումարը տա թագըպին իտէրիմ։ - Էվճէ մէսարիֆիմիզ բէք պօլ տուր, պու ճիւմլէ իլէ հէր սէնէնին նիհաեէթինտէ սէրմաեէմ արթմագտա տըր, Իմտի սըգըլմա ... հաթթա զէվճի էյիլիք իտէպիլսին իչին, Հանրիէթին էվլէնտիկի զէման, քէնտիսինէ պիր գաչ միլեօն ֆրանգ թրախումա վէրէճէկիմ. - Հանրիէթին զէվճի օլաճագ քիմսէ հագգընտաքի էֆքեարըմը պիլիրսին։ Օլ պապտէքի նիեէթիմի սանա անլաթմըշըմ զանն իտիեօրում։

— Պէնիմ իչին հագըգաթէն իքինճի բէտէր օլմագ իսթէտիկինիզի անլաեօրում. լաքին պէնիմ ասլա սէօզլէթիմ եօգ տուր։

— Սէօզլէթին օլմամագտա նէ՞ պէյիս վար տըր։ Զէվալըը բէտէրինի վէ նատիր իւլ էմսալ վալիտէնի ֆէվգ էլ ատէ

սէվմիշիմ տիր։ Ագըլ ու տիրաեէթին վէ միւսթագիմ թապիաթըն՝ անլէրտէն սանա ինթիգալ իթմիշ տիր։ Պիլի՞րմիսին, օղլում, պու տա միւքէմմէլ պիր միրաս տէմէք տիր. հաթթա պու միրաս՝ զէվճինին կէթիրէճէկի միլեօնլարտան զիեատէ տէկէրլի տիր։

— Սիզին կիպի տիւշիւնէնլէր նէ՞ գատար ազըըլար։

— Բէք ազ օլտուգլարընը պէն տէ պիլիրիմ. պու իսէ թէէսսիւֆ օլունաճագ շէյ տիր։ - Շիմտի սէն շունու պանա սէօյլէ քի, Հանրիէթի սէվէ՞րմիսին։

— Պիւթիւն րուհում վէ գալպիմլէ սէվէրիմ. զաթէն քի՞մ քէնտիսինի սէվմէզ։ Ֆագաթ պագալըմ օ տա պէնի սէվէ՞ճէքմի տիր։

— Օ սէնի չիմտիտէն գարընտաշ կիպի սէվէր, վէ նիշանըը կիպի սէվտիկի կիւն քէնտիսինի սանա վէրէճէկիմ, վէ սէն տէ պէնիմ հագըգի օղլում օլաճագսըն, վէ օլ վագթ քէապի սէօզլէթ իտէճէկինտէն, սէֆիլլէրէ եարտըմ, վէ պու ալէմտէ, «Պուգարա հէքիմի» կիպի էն լաթիֆ պիր իւնվանը իհրազ իտէպիլէճէքսին։

Ժօրժ Լամար՝ Մ. Տօրէյին իքի էլինի թութուպ, կէօքսիւնտէ սըգարագ, վէ միւէսսիր պիր թավր իլէ,

— Շիւքրանիյեէթիմի նա՞սըլ իզհար իտէպիլիրիմ. - տէտի։

— Սէվկիւլիւ օղլում, շիւքրանիյեէթինի իզհար իթմէք իչին, զաթէն պիզի սէվտիկին կիպի, պունտան պէօյլէ տէ սէվմէքլիկին, վէ Հանրիէթի մէսուտ գըլմագլըղըն քեաֆի տիր։

— Հանրիէթին մէսուտ օլաճաղընա գաթիէն սէօզ վէրիրիմ։

— Հանրիէթի մէսուտ իտէճէկինի պիլտիկիմ իչին, սէնի տամատ ինթիխապ իթտիմ։

Մէրգումլար պու եօլտա կէօրիւշէրէք, Մարն չայընա նազըր օլան պաղչէնին կէօլկէլի մահէլլինէ վարըլ օլտուլար։ Օլ էսնատէ էնվաի րէնկլէրտէ կէօմէքլէր կիեինմիշ, վէ ումուզլարընա գատար գօլլարընը սըղանմըշ օլան գաեըգճըլար

մարիֆէթլիյէ գուլլանըլան սանաթլ վէ գաճըգլար՝ մէզկիւր չայթա սէյրի սէֆէր իթտիքլէրի միախլու, սահիլ իւզէրինտէ նէր նէր տուրմուշ օլան պազը պալըգճըլար սախի, օլթա իլէ պալըգ թութմագտա, վէ պազը էնաֆ ֆամիլեալարը՝ բաղար կիւնքի թամաշարընը իթմէք իւզրէ, կէօլկէլի մահէլլէր արամագտա իտիլէր։

Մ. Տօրէյ. – Նէ՛ տէրէճէ կիւզէլ մէնզարէ, տէ՞յիլ մի։

Ժօրժ. – Միլվագը, պունտան կիւզէլի թէխայյիւլ օլունամազ։

— Հէման հէր կիւն պուրանա կէլիպ, պիր իքի սաաթ զաղէթա օգումագլա վագըթ կէչիրիրիմ։

Ժօրժ, զէմին իլէ տուրտուգլարը թէրասաքնարի մահէլլ արասընտաքի մէսաֆէնի թէտգիգ իտէրէք,

— Պուրանա տալա խըրսըզ կիրմէ՞զ մի, տէտի։

— Պազէն կիրէր իսէ տէ, չիմտիյէ տէկին պու եիւզտէն պիւեիւք պիր զիյան օլմամըշ տըր։ Մէսէլա չալտըգլարը՝ պազը լէյլագ ֆիտանլարըյլա պիր միգտար մէյվէտէն իպարէթ տիր։

Պու արա ուզագտան պիր չան սէսի իշիտիլմէքլէ, պանքէր՝

— Թամ վագթը տըր, պիզի չագըրըյօրլար, հայտէ կիտէլիմ Ժօրժ, վէ պիզ սուի իպրէթ վէրմէյէլիմ, տէտի։

Միլվագը մէրգումլար ազ վագըթտա սէյֆիյէյէ ալիմէթլէ, թամամ սալասընտա քէնտիլէրինի պէքլէմէքտէ պուլունան մատամ Տօրէյ վէ գըզը իլէ պուլուշտուլար։

Սուֆրանա օթուրուլտու։

Միլլը, Հանրիէթին՝ կէնճ տօգթօրու գարընտաշը կիպի սէվմէքտէ օլտուղունու պէեան իթմէսինտէ հագգը վար իտի։ Հագըգէթէն հէնուզ բէք սաթէտիլ օլան պու գըզճըղազ՝ աշգ ու մուհապպէթ տէնիլէն շէյ նէ օլտուղունու պիլմէտիկի կիպի, քէնտիսի թարաֆընտան Ժօրժա իզհար իտիլէն հիսսէտէն տահա լաթիֆ պիր հիս պուլունտուղունա տա շիւպհէ իթմէեօրտու։ Մէզպուրէ, սէյֆիյէյէ կէլէն կէնճ քիմսէլէր իչինտէ էն զիեատէ հագըգի թէվէճճիւհ վէ մու-

հապպէթի Ժօրժա կէօսթէրմէքտէ օլուպ, պու իսէ, Ժօրժուն՝ Հանրիէթի բէք քիւչիւք իքէն կէօրմիւշ օլմասընտան, վէ մէզպուրէնին տէ մէրգումէ, ֆամիլեասընա մէնսուպ պիր քիմսէ կիպի ատտ իլէ, ատէթա գարընտաշճասընա մուամէլէ իթմէսինտէն իլէրի կէլմիշ տիր։

Մէզպուրէնին՝ մէրգում տէլիգանլը հագգընտա խուսուսի պիր թէվէճճիւհի պուլունտուգտան պաշգա, անըն, թէպապէթ մէսլէքինտէ օլմասըյլա պէչէրիյէթին իզթիրապ վէ քէտէրլէրինի թախֆիֆէ վասըթա օլմասը տա, քէնտիսի իչին տիկէր պիր սէպէպի թէվէճճիւհ օլուպ, հաթթա չօգ տէֆա Հանրիէթ, մատամ Տօրէյէ խիթապէն, «Վա՛լլահ, էկէր պէն, կիւնիւն պիրինտէ էվլէնիրսէմ, զէվճիմ օլաճագ զաթըն՝ տօգթուրուզ Ժօրժա պէնզէմէսինի թէմէննի իտէճէյիմ» տիմէքտէ իտի։

Ժօրժ սէյֆիյէյէ կէլտիկինտէ, Հանրիէթ մահզուզ օլուպ, կիթտիկինտէ տէ, քէնտիսինտէն պիր շէյ էքսիլմիշճէսինէ իհսասը քէտէր իլէմէքտէ իտի։

Պու հալլէր՝ հագըգի պիր աշգ ու մուհապպէթին իւք էսէրլէրի օլուպ, պու էսէրլէրին եագըն վագըթտա զահիր օլարագ, բէնկի աշիքեար օլաճագը տէրքեար իտի։

Հալ պու քի Ժօրժ, քէնտի հիսսիեաթընըն մահիյէթի հագըգինէսինի բանա պիլէրէք, չօգտան պէրի Հանրիէթի սէվմէքտէ իտի. չու գատար քի, մէզպուրէնին հէնուզ բէք կէնճ օլտուղունա մէպնի, իզտիվաճընը թաճիլ իթտիրէճէք եօլտա էլֆազ վէ միւլահազաթ պէեանընտան սագընարագ, հիս իտէկէլտիկի մուհապպէթի սէթր իլէ, եալընըզ գարընտաշ վէ գըզգարընտաշ կիպի սաֆ պիր տօսթլուգ վէ մուհապպէթ կէօսթէրմէքտէն իլէրի կիթմէմէքտէ իտի։

42185,68

3

Իչէրինտէ սարրաֆան վէ ասալէթ ունվանընը հայիզ օլանլար տախի օլտուղու հալտէ, չօգլար, Հանրիէթին աիլէթինտէն վէ մուհթէպէր ֆամիլեայա մէնսուպէ օլմայընտան նաշի, մէզպուրէ իլէ էվլէնմէքլիկի բէտէլինէ թէքլիֆ իթմիշլէր, վէ նիչէ վայիտէլէր, էվլատլարընը էօյլէ պիր ֆամիլեայա մէնսուպ գըլմագ արզուսիյլէ այնի թէքլիֆտէ պուլունմուշլար իսէ տէ, կէրէք բէտէլի մէրգում վէ կէրէք զէվճէսի՝ գըզլարը սիննի րիւշտէ պալիղ օլմատան էվվէլ քէնտիսինէ պէօյլէ պիր թէքլիֆ արզ իթմէնէճէքլէրինի ճէվապէն սէօյլէտիքլէրինտէն, մէզքիւր արզուլէրին գուվվէտէն ֆիիլէ կէթիրիլմէսի վագթը մուսաիտէ թէրք իտիլէրէք, մուրաճաաթլարըն արտասը ալընմըշ իտի։

Բազար կիւնիւ, սէյֆիյէ խալգը իչին բէք չապուգ կէչիպ, ագշամ կէնճ թայիֆա պիր արապայա րաքիպէն, վէ միւմքին մէրթէպէ կէճիքմէյէրէք եինէ կէլէճէկինի վաատ իլէ, Վարան-Սէնթ-Իլէր ըսթասիօնունա ազիմէթ, վէ Բարիսէ մուվասալէթ էյլէտի։

Իրթէսի կիւն, սապահլայըն էրքէն, տէրունը սէյֆիյէտէ թէտարիքեաթա պաշլանըլըպ, պաղչէպանլար, հէր թարաֆը չիչէքլէր իլէ տօնաթմագլա մէշղուլ օլտուգլարը կիպի, խիզմի պէշ սէնէտէն պէրու քէմալը սատագաթ վէ ուպուտիյէթլէ պու ֆամիլեանըն էմէքտարը պուլունմուշ օլան վէ Թանըտըղըմըզ զէման էվին վէքիլխարճլըղընա թայինին գըլընմըշ պուլունան Ժէրմէն իսէ, նէվմի մախսուսըն միւքէմմէլիյէթի իչին հիչ պիր ղայրէթի տիրիղ իթմէմէքտէ իտի։

Պունտան գաթինազար սապահլայըն սէյֆիյէյէ կէլէճէք ագրապա վէ ահպապը իսթիգպալ իլէ քէնտիլէրինի ալըպ կէթիրմէք իւզրէ խասսէթէն արապալար տախի թախսիս իտիլտի։ Սապահտան ագշամա գատար սէյֆիյէտէ գալմագ իւզրէ կէլէճէք օլան միւսաֆիրլէրտէն պաշգա, պիր թագըմը տա ագշամ թաամընտա, վէ տիկէր պազըլարը սուարէտէ հազըր պուլունմագ իչին կէլէճէք իտիլէր։

Պաղչէնին օրթասընտա հավա ֆիշէնկլէրինտէն մամուլ չարխը ֆէլէկլէր իմալ իտիլմէք իւզրէ, օ սապահը խասսէթէն պազը ամէլէ ճէլպ իտիլմիշ իտի։

Մատամ Տօրէյ իլէ Հանրիէթ օ սապահը միւթատըլարընտան էրքէն գալգմըշ օլուպ, իլք տէֆա, կէնճ գըզա ֆէվգէլատէ մուհապպէթլէրի պուլունան խանէ խալգը միւթէատտիտ պուքէթլէր թագտիմ իթմիշ օլմալարըյլա, մէզպուրէ պու չիչէքլէրի վէ մուախխարէն կէթիրէճէք օլանլարը՝ տախիլէսինտէքի սագսըլարա վազ իթմէսինի պէսլէմէսինէ իխթիար իթտի։

Բօսթաճը՝ վագթը մուայյէնինտէ բօսթայը կէթիրտի։ Պու բօսթա պիր թագըմ ղազէթալարտան, միւթէատտիտ մէքթուպլարտան վէ Մատամ Տօրէյէ խիթապ օլարագ տէօրթ քէօշէ պիր մուգավվա գութուտան իպարէթ իտի։

Մատամ Տօրէյ. – Պու գութուտա աճապա նէ՞ վար տըր, տէյի սիւալ իթտի։

Հանրիէթ տախի, – Շիւպհէսիզ պէնիմ ֆօթօկրաֆ թասվիրլէրիմ օլմալը տըր, վալիտէ. չիւնքի Լիէպէր՝ թասվիրլէրիմի պու կիւն կէօնտէրէճէկինի վաատ իթմիշ իտի. պէսպէլլի վաատինը իճրա իթմիշ, տէյի ճէվապ վէրտի, վէ պատէհու իչպու գութունուն էլինէ ալարագ, – Աչմագլըղըմա միւսաատէ իտէ՞րմիսին, տէտի։

— Նի՞չին իթմէյիմ։

Հանրիէթ, գութունուն աչըլըշընտա, ֆիլվագը տէրունունտէն քէնտիսինին պիր տուզինա թասվիրի չըգտը։

Վալիտէ վէ գըզը կէօրիւշտիւքլէրի զէման Մ. Տօրէյ իւսթէ կէլէրէք,

— Պէն ահպապըմըզըն իլք թագըմընը գարշըլամագ իւզրէ շըմէնտըֆէր ըսթասիօնունա կիտէճէյիմ։ – Ավտէթիմի միւթէագըպ, միւսաֆիրլէրիմիզլէ պիրլիքտէ սուֆրայա օթու-

լուրուզ ։ Պու քիւչիւք սէյահաթըն իչթիհա աչաճաղընը մէմուլ իտէրիմ, տէյի պէեան իյլէտի ։

— Պիզ տէ սիզին կէլճէկ վագթընըզա գատար հէր չէյի հազըրլարըզ ։

Պիր սաաթ սօնրա, արապալար սէյֆինէյէ վասըլ օլուպ, պունլարտան, էլլէրինտէ չիչէք պաքէթլէրի թութմուշ օլարագ, պաղը ագրապա վէ ահըպապ իլէ կէնճ վէ կիւզէլ գըզլար էնտիլէր ։ Կէնճ գըզլար՝ Հանրիէթի տէրաղուշ իտիպ, հէտիյէլէր իսէ, եաղմուր կիպի եաղմագտա իտի ։ Շէօյլէ քի մէզպուրէնին օտասը չիչէքլէր վէ կիւզէլ հէտիյէլէր իլէ տօլուպ, քէնտիսինտէ տէ մէսէրրէթի ֆէվգ էլ ատէ միւշահէտէ օլունմագտա իտի ։

Էօյլէ թաամը, զահէթ քէյֆիլ սուրէթլէ իտիլիպ, իչպու թաամ էօյլէնի իքի սաաթ կէչէրէք իմթիտատ իթտի ։ Պէհանէ հաճէթ օլմատըղը իւզրէ, սուֆրանըն նէֆիս եէմէքլէր վէ եակի չարապլար կէթիրիլմէքլէ, ճումլէթէն մէմնունիյէթ հասըլ օլտու ։

Սուֆրատան գալգըլտըղընտա, միւսաֆիրլէրտէն պաղըլարը թէնէֆֆիւսխանէյէ, տիկէրլէրի պիլյարտօ սալասընա, վէ պիր թագըմը տախի պաղչէտէ թէնէզզիւհէ կիթտիքլէրի կիպի, կէնճ գըզլար տա, Հանրիէթին տաիրէսինէ չըգտըլար ։

Պիր միւտտէթ զարֆընտա, միւսաֆիրլէրի կէթիրէն արապալար եէկտիկէրինի թաագիպ իթմէքտէ իտիլէր ։

Հանրիէթ, սապահտան պէրու քէնտիսինէ թագտիմ իտիլմէքտէ օլան հէտիյէլէրի րէֆիգլէրինէ չօճուգ կիպի մէսէրրէթլէ իրաէ իտիպ, ֆագաթ վագթ կէչտիքճէ, « Աճապա անըն պուքէթի նի՞չին կէլմէտի, աճապա պէնի ունութտու՞մու » տէյի միւլահազա իտէրէք, իզհարը քէտէրտէն տէ կէրի տուրմամագտա իտի ։

Հանրիէթ պու միսիլլու միւլահազաթա տալմըշ օլտուղու սըրատա, Նակեան պէյպէմէսի, զահէթ խաֆիֆ պիր թէնէքքէ գութու թութմուշ օլտուղու հալտէ, իչէրի կիրիպ, « Պու գութու մատմուազէլ իչին տիր » տէտի ։ Անինտէ կէնճ գըզ պիր թէէսսիրի մախսուսա թապի օլարագ, գութունուն գա-

բաղընը աչտը ։ Պունտա, մէնէքշէ չիչէքլէրիյլէ չայեանը հայրէթ սուրէթտէ թէրթիպ իտիլմիշ պիր պուքէթ մէվճուտ օլուպ, չիչէքլէրին իւզէրինտէ տէ Ժօրժ Լամարըն պիր գարթը պուլունմագտա իտի ։

Հանրիէթին տօտագլարընտա թէպէսսիւմ հասըլ օլուպ, էլինճէ գօգլամագ իւզրէ, մէզքիւր պուքէթի եիւզինէ եագլաշտըրտը, վէ մուախխարէն անը տիկէր պուքէթլէրտէն թէֆրիգ օլունաճագ պիր մահէլլէ վազ իթտի ։

Վագըթ բէք չաբուգ կէչիպ, ալաֆրանկա սաաթ եէտիտէ, գըրգ քիշի, սէյֆինէնին վասի վէ միւքէլլէֆ թաամ սալասընտա սուֆրաեա օթուրտուլար ։

Սաաթ օն պիրտէ սուֆրատան գալգըլըպ, պաղչէեէ կիտիլտի, վէ իլք տէֆա մատմուազէլ Ֆօրէյ, պիր հավա ֆիշէնկի աթարագ, ֆիշէնք աթըլմասը էյլէնճէսինէ պաշլանմըշ օլտուղունուն իշարէթինի վէրտի ։ Հավա ֆիշէնքլէրինին աթըլմասը վէ չարխը ֆէլէքլէրին եագըլմասը եարը կէճէեի կէչէնէ գատար տէվամ իտիպ, պատէհու տավէթլիլէր մուֆարագաթա պաշլատըլար ։ Մէրգումլարը Բարիզէ գատար կէօթիւրմէք իւզրէ, պանքէր Թարաֆընտան խասսէթէն պիր թրէն թէրթիպ իտիլմիշ օլտուղունտան, պու խուսուս պաշգաճա պիր իլթիֆաթ ատտ իտիլտի ։ Ազ սօնրա, կէճէեի սէյֆինէտէ կէչիրէճէք, վէ իրթէսի կիւնքի գուշլուգ թաամընտա հազըր պուլունաճագ օլան ագրապա իլէ բէք ազիզ ահըպապ օտատա գալտըլար ։

Սապահա գատար, ճիւմլէսի, քէնտիլէրի իչին, թէտարիք իտիլմիշ օլան օտալարա կիթտիլէր ։ Հանրիէթ նիվիմա հէյէճան իլէ գարըշըգ պիր թագաթսըզլըգ հիսս իթմէքտէ օլուպ, վէ պու իսէ. օ կիւնքի եօրկունլուղուն նէթիճէսի իտի ։

Հալ պու քի հէեէճանընա սէպէպ շու իտի քի, կէնճ գըզ, ալէսսէվիյէ սու գաթարագ չարապ իչմէեի ատէթ իթմիշ օլտուղու հալտէ, օ աքշամը, ահըպապընըն իտարէի ագտահլարընա մուգապէլէ իթմէք իւզրէ պիր խայլի տէֆա չամբանիա իչմիշ, վէ պու հալ՝ սինիրլէրինէ իճրայի թէէսսիր իյլէմիշ

իտի ։ Պինապէրին մէզպուրէ՝ բէտէր վէ վալիտէսինի տէրայուշ իտիպ, բէք եիւքսէք օլմաեան իլք գաթտա քէնտի տաիրէսինէ չըգտը ։

Մէզպուրէնին խաթագ օտասը՝ պաղչէեէ վէ Մարն օվասընա նազըր օլուպ, պունըն քեարկիր պալգօնունտա օթուրուլտուղունտա, չայխանը հայրէթ պիր մէնզարէ գարշըսընտա պուլունուլուր իտի ։ Պալգօնուն էթրաֆը տախի պիր սարմաշըգ աղաճընըն տալ վէ եափրագլարըյլա իհաթա օլունմուշ իտի ։

Հանրիէթին օտա պէսլէմէսի եիրմի իքի եիրմի իւչ չաղլարընտա կէօսթէրիշլի պիր գըզ օլուպ, ղիքր իլթիֆաթիզ խաթագ օտասընըն եանընտաքի քիւչիւք սալօնտա մէզպուրէեէ պէքլէմէքտէ օլմասըյլա, անըն եօգարը չըգմասընտա,

— Մատմուազէլ, ղաեէթ եօրղուն օլմալը սընըզ, տէտի ։

— Էվվէթ, Անէթ, խայլի եօրկունում, տէյի Հանրիէթ ճէվապ վէրտի ։

— Ռահաթճա ուեուրսանըզ, եօրկունլուղունուզ կէչէր ։

— Եօրկուն օլմագլըղըմա ռաղմէն ուեգում եօգ տուր ։

— Գէսպէյլի իչտիկինիզ չամբանիանըն թէէսիրի օլմալը տըր ։

— Էվվէթ, պիր աղ չամբանիա իչտիմ, վագըա սէվմէմ, ֆագաթ իսմէմէքլիկիմ գապիլ տէյիլ իտի ։

— Էօյլէ իսէ եարըն պաշընըզ աղըրեաճագ տըր ։

— Պէն տէ օնտան գօրգուեօրում... Հէր նէ իսէ, Անէթ, պէնիմ կէճէլիք էլպիսէմի վէրին. վէ սիզ տէ եաթմաեա կիտին, չիւնքի վագըթ բէք կէճ տիր ։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա, Հանրիէթ, թուալէթ տաիրէսինէ կիտիպ, էլպիսէսինի թէպտիլ իթտի ։

Դ

Թուալէթ տաիրէսինտէն, կէնճ գըզ վէ պէսլէմէսի, չիչէքլէրին քէսրէթինտէն նաշի ատէթա չիչէք պաղչէսի հալի քէսպ իթմիշ օլան խաթագ օտասընա կիրտիլէր ։ Մէզքիւր չիչէքլէրտէն տէրունը օտատա աղըր պիր գօգու հասըլ օլմուշ օլուպ, մասա իւզէրինտէ տէ պիր լամպա եանմագտա իտի ։

Անէթ. – Պու չիչէքլէրէ էլ տօգունտուրմագլըղըմը մէն իթմիշ օլմանըզ իչին, էմրինիզէ գարշը կէլէմէզ իտիմ, ֆագաթ պու պուքէթլէր իչինտէ եաթմանըզ՝ էմրի պասիրէթէ գարշը տըր. հաթթա բէք զիյատէ մուխաթարալը տըր զանն իտէրիմ ։

Հանրիէթ. – Իհթիեաթը էլտէն պըրագմամալըգ, պու չիչէքլէրին պուրատա գալմասընտա պիր պէյիս կէօրմէմ ։ Իմտի, տէրունը օտայա պիր աղ հավա կիրմէք իչին, շու ճամը աչըն ։

— Ֆագաթ ճամը գաբատըրսընըզ անտէ, պուրատա հիչ նէֆէս ալամաեաճագսընըզ ։

— Բէք էյի, օ ճամը գաբամաեըզ.

— Ֆագաթ ճամ աչըգ օլարագ նա՞սըլ եաթապիլիրսինիզ ։

— Պիրինճի տէֆա օլարագ պու եօլտա եաթմաեօրում. Հավա ղաեէթ սըճագ օլտուղու կէճէլէրտէ, չօգ տէֆա բէնճէրէեի աչըգ էօյլէ եաթմագտաեըմ, վէ ասլա նէզլէ օլմամըշըմ տըր ։

Անէթ, պալգօն թարաֆընա իլէրլէեէրէգ բէնճէրէեի աչտը, վէ պիր իքի սանիյէ տըշարըեա պագտըգտան սօնրա.

— Պու կէճէ հավա ղաեէթ կիւզէլ տիր. Էկէր եօրկուն օլմասա իտինիզ, պաղչէտէ աղաճլարըն ալթընտա վագթ կէչիրմէքլէ, ֆէվգ էլ ատէ մահզուզ օլաճագ իտինիզ, տէտի.

վէ պատէհու իլավէթէն . — Մատմուազէլ, միւսաատէ պույուրուն, հիչ օլմազսա շու պուքէթլէրտէն պիր գաչընը քիւչիւք սալօնա կէօթիւրէյիմ, չիւնքի բէնչիրէնիզ աչըգ գալմագլա պէրապէր, պու չիչէքլէրին աղըր գօգուսունտան պաշընըզըն աղըրեաճաղընը թէէմին իտէրիմ, տէյի պէեան էյլէտի ։

— Մատէմ քի պու գատար իսրար իտէր իսէնիզ, պիր գաչընը գալտըրըն, ֆագաթ շունլարը տօգունմասըն ։

Հանրիէթ պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն, ագրապասըյլա պաղը ազիզ ահըպապ վէ խուսուսա Ժօրժ Լամար թարաֆընտան իրսալ վէ թագտիմ իտիլմիշ օլան պուքէթլէրի կէօսթէրմէքտէ իտի ։ Անէթ իսէ, ալտըղը րուխսաթտան իսթիֆատէ իլէ, պիր խայլը պուքէթլէրի գալտըրտը . պունընլա պէրապէր եինէ բէք չօգ պուքէթ գալտը ։

Իշպու մուամէլէտէն սօնրա, Հանրիէթ, պէսլէմէեէ խիթապէն,

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, արթըգ սիզէ իհթիեաճըմ գալմատը . կիտիպ րահաթ իտէպիլիրսինիզ . պէն պիր ազ հավա ալաճաղըմ, տէտի ։

Պէսլէմէնին կիթմէսինի միւթէագըպ, Հանրիէթ պալգօնա չըգարագ, րահաթճա նէֆէս ալմաեա պաշլատը ։

Խարիճտէն տէրին պիր սուկուգ հիւքիւմ իթմէքտէ օլուպ, եալընըզ Մարն չայը սուլարընըն ճուշիշէ հըշըլթըսը իշիտիլմէքտէ վէ ճիվարտա ումումէն ույգու իչինտէ պուլունտուղունու զանն օլունմագտա իտի ։

Հանրիէթ պիր միւտտէթ բէնչիրէնին էօնինտէ տուրտուգտան սօնրա, մէզքիւր բէնչիրէնի աչըգ պըրագարագ քէնտի օտասընա տէօնտիւ, վէ Ժօրժուն կէօնտէրմիշ օլտուղու պուքէթի էլինէ ալարագ, վէ գօգլաեարագ,

— Պու պուքէթ՝ քեաֆֆէյի պուքէթլէրտէն կիւզէլ տիր . ճիւմլէսինտէն զիեատէ պունու սէվիեօրում, տէտի վէ պիր քէրրէ տահա գօգլատըգտան սօնրա, եինէ սագսը տէրունինէ վազ իլէ, ֆիլտիշի իլէ իշլէնմիշ օլան վէ ապանօզտան մամուլ պուլունան քիւչիւք պիր եազըխանէնին գարշըսընտա օթուրտու վէ քէնտի քէնտինէ .

— Հիչ ույգում եօգ տուր, ֆագաթ պաշըմ աղըրմաեա պաշլաեօր... պիւս պիւթիւն սէրխօշ օլտում... պու իսէ, շամբանիա շարապընըն նէթիճէսի տիր... լանէ՛թ օլսուն շու շամբանիա շարապընա... Մատամ քի ուեուեամաեաճագ իսէմ, եաթմագտա նէ՞ ֆայտէ վար տըր ։ Ուգում կէլէնէ տէկին, պագը մուհիպպէլէրիմէ վատ իթտիկիմ ֆօթօկրաֆ թասվիրլէրինին էնսէսինէ եատիկեար քէլիմէլէրինի եազմագլա վագթըմը կէչիրիրիմ, տէտի, վէ եազըխանէսինտէն չըգարտըղը թասվիրլէրի էվվէլճէ թէտգիգէ պաշլատը ։

Օլ էսնատէ պաշընըն աղըրըսը քէսպի շիտտէթ իթտիկինտէն, Հանրիէթ պու աղըրըը կիւեա տէֆ իթմէք իչին, պիր գաչ տէֆա էլինի անլընա կէօթիւրտիւ վէ մուախխարէն եինէ թասվիրլէրին թէտգիգինէ տէվամ իտէրէք, իչլէրինտէն պիրինի պիլինթիխապ,

— Իշթէ, պու էն կիւզէլի տիր . պունու տօսթում Ժօրժա կէօնտէրիրիմ ։ Պու խուսուստա բէտէրիմ տէ րուհի րիզա կէօսթէրտի, տէտի, վէ մէզքիւր թասվիրին էնսէսինէ

« Մուհիպպի աղիզիմ տօգթօր Ժօրժ Լամարա .

« Քիւչիւք մուհիպպէնիզին պիր եատիկեարը թէվէճճիւհ էսէրի տիր ։

Իմզա

« ՀԱՆՐԻԷԹ Տ ... »

սէօզլէրինի եազտը, վէ իքինճի թասվիրի տէ եազմաեա հազըրլանըրքէն կէօզլէրի գարարտըղընտան, վէ հէր չէյ քէնտիսինէ աշիքեար կէօրիւնմէտիկինտէն, տուրտու ։ Տէմիրտէն պիր չէնպէր՝ գուլագ թօզլարընը թազեիգ իթմէքտէ օլտուղունու զանն իտէրէք աեաղա գալգտը, ֆագաթ աեագտա տուրաճագ թագաթը պուլունմատըղընտան,

— Եաթմալըեըմ, չիւնքի հէր չէյ էթրաֆըմտա տէօնիւեօր զանն իտիեօրում ։ Աճապա ագլըմը զա՞յի մի իտիեօրում, տէտի, վէ պունտան զիեատէ սէօզ սէօյլէմէեէ վէ տիւշիւնմէեէ իգթիտարը գալմատըղընտան, կիւճ իլէ քէն-

տիւնի եաթաղընա գատար սիւրիւքլէնէպիլտի, վէ ատէթա պիրտէն պիր նէանէ կիպի եաթաղընտա ծէրիլտի։

Օլ էանատէ, սապահըն սաաթ իքիսի իտի։

* * *

Օգուսթանլարըմըզըն, պիր գաչ կիւն, եանի 1884 սէնէսի Յուլիսինին 5 ինէ գատար կէրինէ տէօնմէլէրինի, վէ այթը գաթըը պիր խանէնին թավան իչի տաիրէսինէ կիրմէլէրինի բէքլա իտէրիզ։

Մէգքիւր տաիրէնին հէր հալի սօն տէրէճէ զարուրէթի միւպէյյին օլուպ, էշեայը մէվճուտէ՝ էսկի պիր գարեօլատան, տէօրթ իսկէմլէտէն, քիւչիւք պիր մասատան, վէ պասըը սէֆիլ մաթպախ թագըմընտան իպարէթ իտի։

Օլ էանատէ սաաթ աղչամըն պէշի օլուպ, զաթէն հէր թարաֆտա հավա զանէթ սըճագ օլտուղու հալտէ, պինա չաթըսընըն թա այթընտա իսէ, հիչ թէհամմիւլ օլունամազ մէրթէպէտէ իտի։

Թագրիպա եիրմի եաշլարընտա կէնճ պիր գատըն՝ բէնչիրէ էօնիւնտէ օթուրմուշ օլուպ, պիր աչքէր բանթալօնունըն բարչալարընը տիքմէք իչիւն պիր տիքիշ մաքինասընըն էյնէսինի կէչիրմէքլէ մէշղուլ պուլունմագտա իտի։

Պու գատընըն չէհրէսի մահզունիյէթպախշ, զայիֆ, սօլկուն վէ անըը պուրուշմուշ օլուպ, լաքին խասթա կիպի կէօրիւնմիւշ իսէ պուղտէն, քէնտիսինտէ հիւսն ու ճազիպէթ միւշահէտէ օլունմագտա, վէ այթունյա եալըզլանմըշճասընա սարը վէ սըգ, ֆագաթ տաղընըգ պուլունան սաչլարը այթընտա, էսմէր կէօզլէրի եաշարմագտա, վէ պու կէնճ գատընճըղազը, հէր կէօրէն, քէնտիսինտէ աղիմ պիր քէտէր մէվճուտ օլտուղունու անլաեապիլմէքտէ իտի։

Մէզպուրէ պիր արա մաքինասընը տուրտուրուպ, գարշըսընտաքի մասա իւզէրինտէ պուլունան սաաթա պագտը, վէ թէաճճիւպլէ,

— Սաաթ պէշի չարէէք կէչիյօր. սաաթ ալթըտան էվվէլ ֆապրիգատա պուլունմագլըղըմ լազըմ տըր, տէտի։

Կէնճ գատըն, բանթալօնուն տիքիշինի իքմալ իտիպ,

համիլէյիկին սօն տէրէճէսինէ վասըլ օլմուշ օլմասընա մէպնի, քէմալը զահմէթլէ աեաղա գալգտը, վէ տիքմիշ օլտուղու տէօրթ ատէտ աչքէր բանթալօնունու պիր պօղչա տէրունինէ վազ իլէ, օտասընտան տիշարը չըգտը, վէ էլի իլէ նէրտիվէնին բարմագլըղընը թութարագ աշաղը էնտի։

Մէրգումէ այթ գաթա վասըլ օլուպ, գաբուճը գարընըն օտասը էօնիւնտէն կէչէրքէն, պու գարը՝ գաբուսունա չըգարագ,

— Վա՛յ, մատամ Մատլէն, սի՞զմիսինիզ, տէտի։

Մատլէն թէսմինէ իտիլտիկինի իշիթտիկիմիզ կէնճ գատըն, նէրտիվէնտէն էնմէսինտէն տօլայը նէֆէսի քէսիլմիշ օլարագ,

— Էվվէթ, մատամ Վէրօն, պէն իմ, տիքմիշ օլտուղում բանթալօնլարը թէսլիմ իթմէք իչիւն, մէլպուսաթը աչքէրինէ ֆապրիգասընա կիտիյօրում, տէյի պէյան էյլէտի։

— Պիր տագըգաճըգ իչէրի կիրին. սիզէ պիր տիյէճէկիմ վար տըր։

— Ֆագաթ, տուրաճագ հիչ վագթըմ եօգ տուր. իշիմ բէք միւսթաճէլ տիր։

— Պէնիմ տէ սիզէ տիյէճէկիմ միւսթաճէլ տիր։

Կէնճ գատըն, պու իֆատէ իւզէրինէ իչէրի կիրտիկինտէ, գաբուճու,

— Ուզուն ուզատը թաֆսիլաթա կիրիշմէքսիզին, ֆիքրիմի սիզէ սէօյլէրիմ։ Դո՛ղրուն, պու կիւն այըն պէշի տիր. սէքիզինտէ, էօյլէնտէն էվվէլ պուրատան չըգմալըսընըզ, տէտի։

Մատլէն, զաթէն լէհճէսի սօլմուշ իքէն, պու սէօզի իշիթտիկինտէ, տահա զիեատէ սօլտու, վէ քէսիք պիր սէտա իլէ,

— Պուրատան չըգմալը՞մըըմ, տէյի սուալ իթտի։

— Էվվէթ, զաթէն պու խուսուսու մէմուլ իթմէլի իտինիզ, չիւնքի քիրանըզըն թագսիթինի հէնուզ էտէմէտինիզ. խանէ սահիպի իսէ, պու գատարը քեաֆի օլտուղունու պէեան իտիեօր։ Քէնտիսի սիզէ եէթմիշ ֆրանգ թէրք իտիեօր

քի, պու տա պիր ինսանիյէթ տիմէք տիր: Զիրա էշեանըզը ղայպ իտէպիլիրքէն, գալտըրմանըզա միւսաատէ կէօսթէրիեօր: Ֆագաթ այըն 8 ինտէ օտանըզ հէր հալտէ պօշալթըլմըշ օլմալը տըր: Եանըմըզտաքի օտաեը քիրալատըլար, վէ քիրալաեան տա, պէալէմէսի իչին պիր օտաեա իհթիեաճը պուլունտուղունու անլաթտը: Հասըլը սիզէ վէրիլէն էմրի հիւսնի ռիզանըզըլա իճրա իթմէզսէնիզ, եարըմ սաաթ զարֆընտա հիւքիւմէթին էմրիյլէ իճրաեէ մէճպուր իտիլէճէքսինիզ:

Մաթլէն, գարուճըեըն պու սէօզլէրինի տինլէտիքճէ, ֆալպինին թագըրտը օլունմագտա իտուկինի հիսս իլէ, կէօզլէրի եաշարտը, վէ տէրմանսըզլըգըլա պիր իսկէմլէ ուզէրինէ տիւշիւվէրտի: Պաթէնոս տէհշէթի ազիմէ իլէ:

— Օտամը պօշալթմա՞գ մը, տէտի:

Գարուճու. — Նէ՛ եափայըմ, պաշգա չարէ եօգ տուր:

— Սիւպհա՛ն Ալլահ, չիմտի պէն նէ՞րէեէ կիտէճէեիմ:

— Գը՛զըմ, պու ճիհէթի տիւշիւնմէք սիզէ այիտ տիր: Պէնիմ պիլտիկիմ շու տուր քի; պունտան պէօյլէ սիզ պուրատա ուզուն միւտտէթ իգամէթ իտէմէզսինիզ:

— Լաքին պէնիմ հիչ պիր ագճէմ եօգ տուր, վէ մօպիլեամըն սէֆալէթի կէօրիւլտիւկիւնտէ տէ, քէչինէն իւչ այըն քիրա իսթէնիլէճէք տիր:

— Իհթիմալ տըր, վէ պու հալ թէէսսիւֆէ շայեան իսէ տէ, նէ՞ չարէ. պու էվին սահիպի տէ, պէօյլէ օլտուղու իչին նիհաեէթսիզ սուրէթտէ սիզի պարընտըրամազ: Գուրպանըն տա անլամալըսընըզ:

— Անլաեօրում, զաթէն մալ սահիպի բէք զիեատէ խայրխահանէ մուամէլէ իթմիշ տիր քի, պունա թէշէքքիւր իտէրիմ: Լաքին պիր միւտտէթճիք տահա, եանի վազը համ չէմանընա գատար պուրատա իգամէթիմէ միւսաատէ իթմիշ օլսա իտի...

— Էկէր պագաեա այըրգլարտան պիրինի օլսուն, ալէլ հիսապ օլարագ վէրէպիլսէ իտինիզ, պէլքի պու րիճաանըզ գապուլ օլունուր իտի. չիւնքի էվ սահիպիմիզ, ղաեէթ էյի պիր զաթ տըր:

— Ալէլ հիսապ պիր միգտար ագչէ իթասընը, Ալլահ պիլիր քի նէ՞ գատար արզու իթմէքտէեիմ; ֆագաթ նա՞սըլ վէ նէ՞ իլէ վէրէպիլէճէեիմ: Սապահտան ագշամա գատար չալըշմագլա կիւնտէ եիրմի պէշ սու գազանըեօրում քի, պու տա անճագ նաֆագամա քիֆայէթ իթմէքտէ տիր:

— Էվվէթ, գատընլարա, չալըշմալարընա պէտէլ պիւեիւք պիր ուճրէթ վէրիլմէտիկինի պէն տէ պիլիրիմ:

Մաթլէն. — (Հընչգըրտաեարագ.) Ցօղաճագ էվլատըմըն իւք պէզլէրինի սաթըն ալմագ ուզրէ եիրմի սու (պիր սու 10 բարա տըր.) պիր թարաֆա գօեամատըզըմ հալտէ, տէտիկինիզի նա՞սըլ եափապիլիրիմ:

— Ագրապանըզ եօ՞գ մու տուր:

— Խայր, եալընըզ վալիտէմ վար իտի, օ տա էօլտիւ. պէն տէ քէնտիսի կիպի էօլմէեի արզու իտիեօրում:

— Պու միսիլլու ֆէնա միւլահազաթը պէր թարաֆ իտին... ֆամիլեանըզ եօգ իսէ, համտ օլսուն զէվճինիզ վար տըր:

5

Մաթլէն. — (Գարուճունուն թէճէսսիւսքեարանէ պագըշը գարշըսընտա կէօզլէրինի աշաղը էնէրէք.) Զէվճի՞մ մի... զէվճի՞մ մի... ալթը այտան պէրի պէնի ալչագճա թէրք իթմիշ օլան պիր ատէմէ նա՞սըլ կիւվէնէպիլիրիմ:

— Զէվճինիզին սիզէ գարշը պիր թէշէքքիւրի վա՞ր մը իտի:

— Խայր, խայր, եէմին իտէրիմ քի, թէշէքքիւրէ հիչ պիր սէպէպի եօգ իտի: Պէն եալընըզ քէնտիսինի սէվէր իտիմ... քէնտիսինտէն ղայրի քիմսէյի սէվմէմիշ իտիմ:

— Ա՛հ, էրքէքլէր... պիւսպիւթիւն մէրհամէթսիզ տիրլէր, լաքին հալինիզի կէօրիւրսէ, սիզէ աճըեաճաղընը գավիէն մէմուլ իտէրիմ:

— Աճո՞ւրդ մը։

— Վաքըա քէնտիսինէ միւրաճաաթ ընըրլըն բէք աղըր իտուկինի պիլիեօրում, լաքին տէնիզէ տիւշէն եըլանա սարըլըր տէրլէր։ Պէն սիզին եէրինիզտէ օլսա իտիմ, քէնտիսինէ պիր մէքթուպ եազար իտիմ։

— Ֆագաթ քէնտիսինէ միւրաճաաթ իթմէք իչին, վաքըթըմ տա եօգ տուր։

— Նի՞չին։

— Նէրէտէ պուլունտուղունու պիլմէմ. էկէր պիլսէ իտիմ, էվլատըմըն խաթրը իչին հէր չէյէ գաթլանըր իտիմ... Շիւպհէսիզ եաբտըղը ալչագլըգտան պիզզաթ ութանտըղընտան նաշի, կիթտիկի մահէլլի պուլմագ իւզրէ պիր էսէր պիլէ պրագմատարագ, պիրտէն պիրէ պէնի թէրք իթմիշ տիր։

— Հայի՜ֆ... օ հալտէ Մաթէրնիթէ խայրաթխանէսինէ միւրաճաաթ իտէպիլիրսինիզ։

Մատլէն տիթրէյերէք,

— Խայրաթխանէտէն գօրգարըմ, զիրա պանա էօյլէ կէօրիւնիւր քի, օրատա էօլիւրիւմ, տէտի։

— Պունլար պօշ միւլահազալար տըր... Մէզքիւր խայրաթխանէտէ գայըրըլանլար՝ էն մահիր ատըպպաներըն վէ մէրհամէթլի րահիպէլէրին նէզարէթի թահթընտա տըրլար։ Օրատա, ինսան, քէնտի խանէսինտէն տահա էյի պագըլըր, վէ հիչ պիր չէյ տիւշիւնմէզ։ Հէր նէ իսէ, պու սէօյլէտիկիմ սիզին իչին ֆայտէլի պիր նասիհաթ տըր. պէնիմ ասըլ վազիֆէմ՝ խանէ սահիպինին էմրինի իճրա իթմէքտէն իպարէթ տիր։ Եանի, այըն 8ինտէ, էօյլէն վագթը օտանըզ պօշալթըլմալը տըր։ Պու կիւն իսէ, այըն 5ի օլուպ, 8ինէ գատար քիւչիւք պիր օտա քիրալաեարագ, էշեանըզը եէրլէշտիրէպիլիրսինիզ։ — Իմտի, գըզըմ, սէօզիւմէ իթիմատ իտէ, էյիճէ տիւշիւնիւն, վէ հագգընըզտա խայըրլը պիր գարար իթթիխազ իտին։

Մատլէն, կիւճ իլէ աեագա գալգարագ.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, մատամ, այըն 8ինտէ էշեամը տիկէր պիր մահէլլէ թաշըյըրըմ, տէտի։ Վէ քէնտի քէնտինէ տէ եավաշ էօլիւրիւմ, տէյի իլավէ իթտի։

Մուախխարէն մէզպուրէ, եաշարմըշ օլան կէօզլէրինի սիլէրէք, խանէի մէզքիւրտէն տըշարը չըգտը, վէ մէյուսանէ աքէրինէ ֆապրիգասընա տօղրու կիթտիկի սըրատա շու եօլտա միւլահազա իթմէքտէ իտի.

— Շիմտի պէն նէ՞ եափաճաղըմ... էշեամը տիկէր պիր մահէլլէ նագլ իթմէք իչին ագչէեէ մալիք տէյիլիմ։ Էկէր վալիտէսինին խէթասընտան քիւլլիէն պիհապէր պուլունան պու մասումու համիլ օլմասա իտիմ, ֆագր ու զարուրէթէ նէ՞ էհէմմիէթ վէրիր իտիմ...: Հաթթա էկէր պէնիմլէ պէրապէր պու չօճուղու տա էօլտիւրմէսէ իտիմ, բէք չապուգ էօլիւմէ գաթլանըր ըտըմ. լաքին շու հալտէ էօլմէքլիկիմ՝ ճինաեէթ իշլէմէք տիր... Էվէթ... իմտի օլմաեաճագ, վալիտէսինի թանըմաեաճագ վէ վալիտէսինտէն տօլայը ութանաճագ օլան էվլատըմ իչին, Մաթէրնիթէ խայրաթխանէսինտէն զայրի չարէ եօգ տուր...: Ա՜հ, օ ալչագ պէնի նա՞սըլ ալտաթտը... պէնիմ կիպի պիր սատէտիլի նա՛սըլ շուգուրա տիւշիւրտիւ... պէն տէ քէնտիսինէ նա՞սըլ էմնիյէթ իտիեօրտում... քէնտիսինի ատէթա զէվճիմ սանըր իտիեօրտում... Ֆագաթ պէնիմլէ էվլէնէճէկինի վաատ իթմիշ իտի. եէմին իթմիշ իտի. հալ պու քի էվլէնէճէք եէրտէ պէնի պըրագըպ կիթտի։ - Քէնտիսինի տէրէճէի նիհաեէտէ սէվտիկիմ թագտիրտէ պու հարէքէթի ալչագլըգ տըր... Պու կիւն իսէ, անը էվվէլճէ սէվտիկիմ գատար թահգիր իտիեօրում վէ եինէ տէ սէվիեօրում...: Պու տէրէճէ պէտպախթ օլմագլըղըմա սէպէպ իսէ, քէնտիսի տիր։

Մատլէն պու սօն սէօզլէրի թէլէֆֆիւզ իթտիկի սըրատա, կէօզլէրինտէ ատավէթ վէ ինթիգամ չէօլէսի բարլամաեա պաշլատը իսէ տէ, չօգ սիւրմէեիպ զայիլ օլտու վէ մէյուսանէ աքէրինէ ֆապրիգասընա մուվասըլէթ իթմիշ օլտուղունտան վէ քէնտիսի կիպի տիկէր պազը գատընլար տախի, տիքմիշ օլտուգլարը էլպիսէլէրի էվվէլճէ կէթիրմիշ օլտուգլարընտան, Մատլէն սըրասընա պէքլէմէք իւզրէ եիրմի տագիգա պէքլէտիքտէն սօնրա, տաիրէի մախսուսէեէ կիրտի։

Տաիրէ մէմուրու մէզպուրէնին կէթիրմիշ օլտուղու տէօրթ բանքթալօնու արըզ ու ամիգ թէտգիգտէն սօնրա, գայտ իտիպ Մատլէնէ պիր սէնէտ վէրտի։

Կէնճ գատընըն լէհճէսի տօլուպ, սէսի տախի տիթրէ-եէրէք.

— Պու կիւն պանա իշ վէ՛րմէեէճէքմիսինիզ, տէտի։

Մէմուր. — Խայըր։

Մատլէն. — (Սարսըլարագ.) Իշիմտէն խօշնուտ գա՞լ-մատընըզ մը.

— Իշինիզէ պիր տէեէճէկիմ եօգ տուր։

— Էօյլէ իսէ նի՞չին վէրմէեօրսունուզ։

— Շու էսնատէ իշլէրի թաթիլ իտիեօրուզ։

— Բանքթալօն իշլէրինիզի թաթիլ իթմէքլիկինիզ գապիլ տիր, ֆագաթ պէն նէլէքէ վէ գաքօթ տախի տիքմիշիմ տիր։

— Սիզին իչին օ իշլէրտէն եօգ տուր։

— Ֆագաթ պէն սիզէ նէ՞ եափարըմ։

— Հիչ պիր չէյ եափամազընըզ. անճագ օ իշլէր տէ ազ օլտուղունտան, սիզտէն էվվէլ պուրանըն տիքիշճիլէրի օլմուշ օլան գատընլարա վէրիլէճէք տիր։

— Ֆագաթ, միւսիւ. պէնտէնիզ պուրանըն գատիմ տի-քիշճիլէրի գատար վէ պէլքի անլէրտէն զիյատէ չալըշմաեա միւհթաճըմ... րէճա իտէրիմ, պանա մէրհամէթ իտին... չու էսնատէ հէմ էվիմտէն թաշընմագ վէ հէմ տէ վագը համլ իթմէք հալինտէ պուլունուեօրում... Նաֆագամը գաթը իթմէեին. զիրա պունտան սօնրա պէնիմ իչին էօլմէքտէն պաշգա չարէ գալամազ։

— Լաքին պէնիմ էլիմտէն պիր չէյ կէլմէզ... պիր այ սօնրա թէքրար կէլին։

— Պիր այա գատար պէն նէ՞ եափաճաղըմ։

— Օ պանա բաճի տէյիլ տիր... շիմտի սէնէտինիզի ա-լըպ սանտըգտան բարանըզը թահսիլ իտին։

Մատլէն, պու եէնի տարպէտէն ֆէնա էլ ատէ միւթէ-էսսիր օլարագ, սանտըգա միւրաճաաթլէ, հագգը պուլու-

նան 3 ֆրանգ 50 սանթիմինի թահսիլ իթտի, վէ օրատա տա-խի սօն պիր թէճրիւպէ օլմագ իւզրէ,

— Պանա արթըգ իշ եօ՞գ մու տուր, տէյի սուալ իթ-տի։

Սանտըգճըեար տախի, — Պու խուսուս պանա բաճի օլմա-տըղընտան, պէնիմ պիլէճէք իշիմ տէյիլ տիր, տէյի ճէվապ վէրտի։

Կէնճ գատըն, մէյուսէն գաբուեա տօղրու իլէրլէտի, վէ վասըլ օլաճաղը էսնատէ, տուրուպ, եաշարմըշ օլան կէօզ-լէրիյլէ ավուճունտաքի պիր գաչ սիքքէյէ պագարագ,

— Հէբսի իւչ ֆրանգ էլլի սանթիմիմ վար տըր... Պու գատարճըգ բարա՝ անճագ իւչ տէօրթ կիւնլիւք նաֆագամա քիֆաեէթ իտէր... սօնրա, սօնրա հիչ պիր մէտարը թէսյ-եիւշիւմ գալմաեաճագ տըր... խայըր, խայըր, պէն, չալըշ-մագ սըզըն տուրամամ... մասումում՝ պէնիմ հաեաթըմըա եաշաեօր... իմտի էկէր պէն քէնտիմի պէսլէեէմէզսէմ, օ տա էօլէճէք տիր...՝ ֆագաթ նէ՞րէյէ կիթմէլիեիմ... նէ՞-րէյէ միւրաճաաթ իթմէլիեիմ, տէյի միւլահազա իթտի, վէ պատէհու պիր իքի սանիյէ գատար միւթէֆէքքիր տուր-տուգտան սօնրա; պիրտէն պիրէ,

— Հա՛ հա՛ էյի խաթըրը՛մա կէլտի. պիր գաչ կիւն էվվէլ Թամբըլ սօգաղընտա վագը պիր թէրզի տիւքքեանընտան պա-նա իշ վէրմէք իսթէեօրլարտը։ Օլ վագըթ մէլպուսաթը սա-քըրթէ իշլէրինին տաիմի օլաճաղընը զանն իթմիկիմտէն, վագը օլան թէքլիֆէ րէտտ ճէվապը վէրմիշ իտիմ. Պէլքի շիմտի տէ պէնիմ իչին իշլէրի պուլունուր, պիր քէրրէ օրա-եա կիտէեիմ, տէտի։

Վագաա պու պապտէքի իւմիտի միւշէվվէշ իտի իսէ տէ, եինէ Մատլէնէ գուվվէթ պախշ իթմէքլէ, միճուտճա թա-գաթսըզլըղընա րաղմէն պիր խայլի մէսաֆէ գաթթ իթտի, վէ նիհաեէթ թասմիմլէմիշ օլտուղու մաղազաեա պիլ մուվա-սըլէ, իշէրի կիրտի։ Մաղազանըն պաշ մագաստարը օլան գա-տըն՝ մէզպուրէեի գարշըլաեարագ, հալ ու հէյէթինի կէօզ-տէն կէչիրտիքտէն սօնրա,

— Նէ՞ իսթէյօրսունուզ, տէյի սիւալ իթթի ։

— Մատամ, չու էմնատէ տիւքիչճիյէ իհթիյաճընըզ պուլունտուղունու խապէր ալտըղըմտան, իշ իսթէմէյէ կէլ-տիմ ։

Մագաստար. — (Իսթիհզաքեարի սուրէթտէ կիւլիւմսէ-յէրէք.) Սիզ պու մաղազա հիսապընա հիչ չալըշմը՞շմըսընըզ տըր ։

— Խայր, մատամ ։

— Սիզի պուրատա քի՞մ կէօնտէրտի ։

— Վագթիյլէ խըզմէթինիզտէ պուլունմուշ օլան պիր քիմ-սէ, եանի մատամ Բիէրս... Պուրայը օ պանա թարիֆ իթ-թի ։

— Մատամ Բիէրս տիվանէ տիր ։

— Նի՞չին, մատամ ։

— Զիւնքի քէնտիսի պիլիր քի, պիզիմ իշլէրիմիզ հէր ճէ-հէթչէ միւթէալլիգ վէ միւսթաճէլ օլտուղունտան, պիզէ, քէնտիլէրինէ գաթիյէն կիւվէնէպիլէճէկիմիզ իշճիլէր լազըմ տըր ։ Ծիւզի պիր թէէխխիւր՝ պիզէ զարարլը տըր ։ Հալ պու քի սիզ պու կիւն էօյլէ պիր վազիէթտէ պուլունուեօրսունուզ քի, չէնտ կիւնէ գատար իշլէյէմէզ օլաճագսընըզ ։

Մատլէն գըզարարագ, — Ա՛հ, մատամ, չալըշմաեա ֆէվ-գէլատէ ինթիեաճըմ վար տըր, տէտի ։

— Զօճուղուն տօղմասընտան սօնրա կէլին ։

— Ֆագաթ օլ վագթա գատար պէն նէ եափաըմ ։

— Նէ՞ իսթէրսէնիզ անը եափըն, պու խուսուս՝ մաղա-զամըզըն տիւշիւնէճէկի մատտէ տէյիլ տիր ։

Կէնճ գատըն՝ ալտըղը պու ճէվապ իւզէրինէ, քեամի-լէն տիւչարը եէյիս օլարագ, մաղազատան տըշարը չըգտը ։ Սօգագտաքի կիտիշի, ատէթա պիր տիվանէ կիտիշինէ պէն-զէմէքտէ, չիտտէթի մէյուսիյէթի քէնտիսինի թահրիք իթմէքտէ, վէ նէ թարաֆա կիթտիկինտէն խապէրտար օլմա-եարագ, րասթ կէլա գաթը մէսաֆէ եիւրիւմէքտէ իտի ։ Թավր ու հարէքէթի օլ տէրէճէ զարիպ իտի քի, եօլտա կէլիպ կէ-չէնլէր՝ մէրագլէ քէնտիսինէ պագմագտա օլուպ, պու հալի

քէնտիսի տէ տէրք իթմէքլէ, հարէքէթինի եավաշլաթտը, վէ պիր աղ քէսպի սիւքիւնէթ իյլէտի ։ — Աղըր պիր եօրկունլուգ քէնտիսինի թագաթտան տիւշիւրմէքտէ, պէյնի պօշ օլտու-ղունու զանն իթմէքտէ, վէ գուլագլարը աճիպ պիր թարզ-տա ինլէմէքտէ իտի ։

Պիչարէ սապահտան պէրու պիր շէյ եէմէմիշ օլտուղուն-տան, պիր էքմէքճի տիւքքեանընտան պիր բարչա էքմէք սա-թըն ալտը, վէ րասթ կէլտիկի իլք գանաբէ իւզէրինէ օթու-րուպ, պու էքմէկի եէմէյէ պաշլատը ։

Օլ էսնատէ ագշամըն սաաթ սէքիզ պուչուղու օլուպ, կիճէ գարանլըղը էթրաֆը իհաթա իթմէքտէ օլտուղունտան, պուլվարլարտա վէ սօգագլարտաքի կազ պօրուլարը եագըլ-մաեա պաշլանտը ։

6

Կէնճ գատըն, սէֆիլ թաամընը պիթիրտիքտէն սօնրա եավաշ գալգտըղընտա, տիզլէրի եիւրիւեէմէզ հալտէ օլ-մասըյլա, եէյիսի աղըմ իլէ,

— Եօլումա տէվամ իտէմէեէճէկիմ, չու տէրմանըմ վէ թագաթըմ հալ իլէ Րօտիէ սօգաղընա գատար կիտէմէեէ-ճէկիմ, տէտի ։

Պիր արա մէզպուրէ պիր օմնիպիւս արապասընա րաքիպ օլմաեը տիւշիւնտիւ իսէ տէ, մուախխարէն,

— Ֆագաթ օմնիպիւս իլէ կիթմէք իչին օթուզ սանթիմ վէրմէլի... օթուզ սանթիմ իսէ, պէնիմ պիր կիւնլիւք նա-ֆագամ տըր... Խայր, խայր, պէն պու գատար բարա վէ-րէմէմ... աթիգ պուլվարլարտաքի թրամվայա գատար եա-եա եիւրիւրիւմ... օ թրամվայ պէնի իւչ սու պէտէլ իլէ վի-լէթթէ գատար կէօթիւրիւր... Վիլէթթէտէն Րօտիէ սօգաղընա գատար աղ եօլ վար տըր... հէմ տէ թրամվայ իլէ կիթմէք,

քիրա արապասըյլա կիթմէք տէրէճէսինտէ բահալը տըր, տէյի միւլահազա իթտի :

Պինապէրին Մաթըէն, միւմքին մէրթէպէ ազ եօրուլմաք իւզրէ, մունթազամ ատըմլար իլէ հարէքէթէ իպթիտար էյլէտի, վէ պիր արա գանալա եագլաշտըղընտա տուրտու : Իշպու գանալըն իքի թարաֆընտաքի կազ պօրուլարը եագըլմըշ օլտուղու հալտէ, մէզպուրէ, տիրսէքլէրինի գանալըն բարմագլըղընա տայանարագ, նազարը տիգգաթընը՝ ճէրէեան իտէն սույա ատֆ իթտի :

Օլ տագիգատա, հէնուզ եիրմի չաղլարընտա պուլունան պու կէնճին ֆիքրի նէ՞ կիպի գարա միւլահազալար իլէ տօլմուշ օլտուղունու պուրաճըգտա իզահա հաճէթ օլմայըպ, անճագ սույուն ալթընտան, քէնտիսինէ խիթապէն, « Կէ՛լ... կէ՛լ... պուրասը իսթիրահաթ մահալլի տիր... պուրատա էպէտի սուրէթտէ ույույապիլիրսին... » տէյի պիր սէս կէլմէքտէ օլտուղունու զանն իթմէքտէ իտի :

Պիր արա մէզպուրէնին կէօզլէրի գարարըբ, վիճուտի, գարշը գօնուլմաղ պիր սուրէթտէ սույա տօղրու էյիլմիշ իքէն, թամ օլ էսնատէ, օն իքի օն իւչ եաշլարընտա Բարիսին քիւլհան պէյլէրինտէն պիրի, պիչարէ գատընճըղազըն եանընտան կէչէրէք, մէրգումէյի կէօրտիւ, վէ ատըմլարընը աղըրլաթըբ,

— Նէ՞ օ վալիտէ, չու սըճագ հավատա սուտա սէրինլէնմէք հավէսինտէ՞ մի պուլունույօրսուն, տէյի նիտա իթտի, վէ գատընճըղազ պու սէստէն քէնտիսինի թօբլայարագ, եօլունա տէվամ իթմիշ կիպի, չօճուգ տախի, Բարիսլի քիւլհան պէյլէրինէ մախսուս պիր պէյիթ օգույարագ օրատան մուֆարագաթ իթտի :

Մաթըէն, Թամբլ սօգագընտաքի գատըն թէրզիսի մաղազասընըն էշիկինտէն կէչտիկի էսնատէ, էն միւսիննի օթուզ եաշլարընտա զանն օլունան տէօրթ նէֆէր կէնճ քիմսէլէր, Իլ-Սէն-Լուի սօգագընտա վագը քիւչիւք պիր լօգանթանըն սալասընտա, այնի մասա էօնիւնտէ օթուրմուշ օլուբ, քէյֆլի սուրէթտէ թաամ իտիյօրլարտը :

Զիքր իթտիկիմիզ կէնճլէրին գարշըսընտա, եարըմ տուզինա գատար պօշանմըշ շարաբ շիշէլէրի պուլունուբ, կէնճլէրտէն պիրի՝ եանընտա օթուրմուշ օլան վէ եիրմի տէօրթ եիրմի պէշ չաղլարընտա պուլունան րէֆիգլէրինէ,

— Ժի՛ւլ, չըգան կիճէ սիզ գումարտա գազանտընը՞զ մը, տէյի սօրտու :

— Խայր, ղայպ իթտիմ :

— Չօ՞գ մու :

— Խայր, ֆագաթ պէնիմ իչին չօգ տուր :

— Տիմէք պախթընըզ տէօնտիւ :

— Էվվէթ, սէքիզ կիւնտէն պէրու թէքմիլէն տէօնտիւ :

Պիր տիկէրի. — Թէէսսիւֆ իթմէյին, եինէ կէլիր :

— Ումարըմ: (Կարսօնա խիթապէն.) Բրօ՛սբէր, պիր ազ բէյնիր իլէ պիր շիշէ շարաբ կէթիր :

— Հա՞նկը շարաբտան, միւսիւ Մէրսիէ :

— Այնը շարաբտան, Մուլէն-ա-Վան շարաբը օլտուգճա կիւզէլ տիր :

— Բէք էյի, միւսիւ Մէրսիէ :

Ժիւլ Մէրսիէ թէսմիյէ իտիլէն վէ հայիզի սաալէթ պիր ֆամիլեայա մէնսուբ օլտուղու րէվիշինտէն անլաշըլան պու տէլիգանլը, քէնտիսինին վէ րէֆիգլէրինին գատէհլէրինէ կէթիրթտիկի շարաբը տօլտուրուբ, պու գատէհլէր պօշանտըգտան սօնրա, թէքրար կարսօնա խիթապլէ,

— Բրօ՛սբէր, գահվէլէրիմիզի տէ կէթիր, տէյի էմր իթտի :

Րէֆիգլէրի. — Պու գատար աճէլէ իտէճէք նէ՞ սէպէպ վար տըր :

— Սէպէպի շու տուր քի էվիմէ կիտէճէյիմ :

— Գումարա կէլէճէ՞քմիսինիզ :

— Հայ հայ :

— Կէ՞ճ մի կէլիրսինիզ.

— Վագթինտէ կէլիրիմ. պախթըմը թէքրար տէնէմէք իսթէրիմ, պու սէպէպլէ ճիզտանըմը տօլտուրմագ իւզրէ էվիմէ կիթմէլիյիմ :

Տէլիգանըլըարտան պիրի. – (Կիւլէրէք.) Պունտան գաթինաղար սէվկիլինիզի տէ պիր տէֆա կէօրմէլիսինիզ։

Ժիւլ Մէրսիէ. – (Ումուզլարընը չէքէրէք.) Սէվկիլիմ միւ... պէնիմ սէվկիլիմ՝ օրտա գըզըլլա գուրա գըզը տըր...։ Պունլարըն խարիճինտէ օլան գըզլար վէ գատընլար իչին էէրիմտէն գըմըլտանմազ պիլէ տէյմէզ։ – Պէնճէ, գատընլարըն ինսանըն էօմրիւնտէ պիր մանի, պիր զաիլէ տիրլէր։ Գատընլար իլէ իւլֆէթ իթմէք, վէ վագթըն պիր գըսմընը անլէր իլէ կէչիրմէք՝ պիր ինսան իչին բէք աղըր պիր եիւք տիւր. Հալթթա օ եօլտա իւլֆէթին ղաեէթ միւտհիշ պիր թէհլիքէսի տէ վար քի, օ տա բէտէր օլմագլըգ տըր։ Եալընըզ պէօյլէ պիր միւլահազանըն հասըլ իթտիկի տէհշէթ պէնի պուզ կիպի անտուրմագտա տըր։ – Ա՛հ, գուճագըմտա պիր չօճուգ թաշըմագլըղըմ կէօզիւմիւն էօնիւնէ կէլտիքճէ, տէհշէթ հիսս իթմէքտէն կէրի տուրամաեօրում։ – Պիր քիմսէ, եաշամագ իսթէտիկի վէ էնվաի հիսսիեաթ օլմագ արզուսինտէ պուլունտուղու հալտէ, գումար սալասընտան այըրըլմամալը տըր։

— Ազիզիմ, սիզ հէր վագթ պու էֆքեարտա պուլունմամըշսընըզ տըր։

— Էվվէթ, լաքին իլք կէնճլիկիմ զէմանընտաքի հարէքեաթըմ գալ ու գալէմէ կէլմէզ։

— Պու սիննինիզ տէ քէմալէթ ատտ իտիլէմէզ։

— Պիլաքիս գումարխանէտէ կէչիրիլէն սէնէլէր՝ իքի միսլի տէմէք տիր. պու հիսապլա ասըլ սիննիմի կէչկին սաեըլըրըմ։

— Տէմէք տիր քի, հիչ պիր գատըն իլէ իւլֆէթինիզ եօգ տուր։

— Խայր։

— Քիւչիւք գըզ իլէ իւլֆէթի գա՛թ մը իթտինիզ

— Հա՞նկը քիւչիւք գըզ իլէ։

— Զըգան սօն պահարտա, Ժուանվիլ-լը-Բօնտա իքի իւչ տէֆա պէրապէրինիզտէ թէսատիւֆ իթմիշ օլտուղում սարը վէ կիւզէլ գըզը անլաթմագ իսթէեօրում։

Ժիւլ. – (Գաշլարը չաթըլարագ.) Մատլէնի՞ մի։

— Էվվէթ, ֆագաթ հազըրգէթէն բէք տիլպէր գըզ իտի։

Ժիւլ. – (Գահվէսինին սօն եուտումունու իչէրէք.) Էվվէթ, ֆէնա տէյիլ իտի։

— Ղաեէթ նամուսլու կէօրիւնիւեօրտու։ – Քէնտիսինի սի՞զ մի պաշտան չըգարտընըզ։

— Էվվէթ։

— Սիզի սէվի՞եօրմու իտի։

— Զիեատէսիյլէ։

— Շիմտի պիւթիւն պիւթիւն այըրըլտընը՞զ մը։

— Ալթը այտան պէրի տիր քի այըրըլտըգ։

— Պիր ազ էվվէլ տէհշէթլէ պահսընը իթտիկինիզ վուգուաթլա թէհտի՞տ մի օլունուեօրտունուզ։

— Էվվէթ... էօյլէ պիր վէսվէսէմ օլտուղունտան, կիթտիկիմ մահէլլի խապէր վէրմէքսիզին ֆիրարտան պաշգա չարէ պուլամատըմ։

— Ֆագաթ էկէր պու ֆիրար մատտէսի սիզին իչին աղըլէ մուվաֆըգ իսէ, պիչարէ գըզ իչին զալիմանէ տիր։

— Պանա արզը թէսլիմիյէթ իթմէսի իչին քէնտիսինի իճպար իտէն օլմատը։

— Պէլքի քէնտիսիյլէ էվլէնմէեի վատ իթմիշ իտինիզ։

— Պու կիպի սըրալարտա վատ իթմէքլիք՝ պաշլըճա մատտէ տիր. լաքին օ վատը տինլէեէնլէր, իտիլէն վատըն իճրա իտիլմէեէճէկինի պիլիրլէր... Բրօ՛սքէր, հիսապըմըզը չարուգ կէթիր։

Հիսապ կէթիրիլմէքլէ, Ժիւլ Մէրսիէ պօրճունու էօտէտի վէ բարտըսիւսիւ իլէ շապգասընը կիեինտիքտէն սօնրա.

— Պու ագշամ կէօրիւշիւրիւզ, միւսիւլէր, տիեէրէք լօգանթատան չըգտը.

— Սուֆրատա գալմըշ օլան տիկէր իւչ կէնճլէր, մէրգումուն ազիմէթինտէն սօնրա, արալարընտա շու եօլտա կէօրիւշտիւլէր.

— Պու տէլիգանլը՝ միւքէմմէլ պիր քիւլհան պէյի տիր... վագաա պէն տէ տէեէրլի պիր քիմսէ տէյիլ իսէմ տէ, կէնճ

պիր գըզը պաշտան չըգարտըգտան վէ վալիտէլիք հալինէ կէթիրտիքտէն սօնրա , անը թէրք իթմէք՝ պէնճէ հադըրդէթէն պէօյլէ պիր աշաղըլըգ տըր ։ Պու Ժիւլ Մէրսիէ նէ՞ եաբար ։

— Գումար օյնար ։

— Օնու պիլիեօրում, ֆագաթ գումար օյնամազ պիր սէնաաթ տէյիլ տիր ։ Կիւնտիւզլէրի պիզիմ կիպի պիր սէնաաթլըա մէշղուլ օլմա՞զ մը ։

— Պիլմէմ․․․ ղալիպա քէնտիսինին պիր ճիւզի իրատը օլուպ , պունու արթըրմագ ղայրէթինտէ տիր ։ Տահա տօղրուսու , քէնտիսի էօմրիւնիւ կիւզէլեօր , վէ պիր ազ էվվէլքի իֆատէմ իսէ , մէրգումու պիր քէրրէ մէթրէսիյլէ կէօրմիւշ օլմագլըղըմտան իլէրի կէլմիշ տիր ։

— Քէնտիսինի նէ՞րէտէ թանըրտընըզ ։

— Գումարխանէտէ ։ Զանն իտէրիմ քի , իքի սէնէյէ եագըն պիր զէմանտան պէրու գումարխանէյէ կէլմէքտէ տիր ։ Մէրգում մահիր պիր գումարպազ տըր ։

— Էվվէթ , քեար վէ զարար տա իթսէ , սիւքիւնէթի էլտէն պըրագմաեօր ։ Պիր վագը քէնտիսի պիր քիւլհան պէյի տիր , լաքին իւզէրինտէ ինսանըա լաեըգ աթվար ու հարէքեաթ մէվճուտ տուր ։ Բարմագընտաքի եիւզիւկէ տիգգաթ իթտինի՞զ մի ։

— Էվվէթ , իւսթիւնտէ պիր թաճ վար տըր ։

— Գօնթ թաճը տըր , վէ էթրաֆընտա տօգուզ ատէտ ինճու պուլունմագտա տըր ։

— Պու եիւզիւք քէնտի եէտինէ նա՞սըլ կէչմիշ օլապիլիր ։

— Պէլքի պիր հէտիյէ տիր ։

— Խայր , իւզէրի արմալը եիւզիւք հէտիյէ օլամազ ։ Պու խուսուստա պէնիմ էֆքեարըմ շու տուր քի , պու հայլազըն ասըլ խամի Ժիւլ Մէրսիէ տէյիլ տիր ։ Քէնտիսի սէրվէթինի ղայպ իթմիշ օլան պիր ֆամիլեանըն օղլու օլմալը տըր , վէ տուշկիւնլիւկիւ սէպէպիյլէ իսմինի կիզլէմէքտէ տիր ։ Տիկէր թարաֆտան չալըշմագ ճիհէթիյլէ ֆէվգ էլ ատէ թէնպէլ օլ-

տուղունտան , գումար օյնաեարագ կիւնտէլիկինի չըգարմագ իսթէմէքտէ տիր ։

— Պու պիր զաննտան իպարէթ տիր ։

— Զանն տա օլսա , իհթիմալէ գարիպ տիր ։ Էթվար ու հարէքեաթընա , կէյիմ գուշամընա տիգգաթ իտին ։ Պօթինլէրի՝ տաիմա քէչի տէրիսինտէն վէ ղաեէթ նազիք օլտուղու կիպի , էլտիվէնլէրի տէ Շուէտ տէրիսինտէն տիր ։ Ղալիպա թուալէթճէ պու թէֆէրրուաթ՝ քէնտիսի իչին իհթիեաճաթը իպթիտաիյէ սըրասընա կէչմիշ տիր ։ Սէօզիւմէ իթիմատ իտին , սախթէ Ժիւլ Մէրսիէ՝ պիզիմ աեարտա ատէմլէրտէն տէյիլ տիր ։

— Էյի եա՛, էյի եա՛ , ասըլ իսմինի կիզլէեէն պիր ատէմ՝ շիւպհէլի սաեըլըր ։ Պէլքի տէ քէնտիսիյլէ սըգ սըգ կէօրիւշմէքլիկիմիզ խէթա տըր ։

— Քէնտիսիյլէ սըգ սըգ կէօրիւշմէեօրուզ․․․ զաթէն տօսթումուզ օլմաեըպ , գումարխանէ ահպապըմըզտան տըր ։ Գումարխանէլէրտէ իսէ , հէր տիւրլիւ էշխաս պուլունուր․․․ Պիզէ լազըմ օլան՝ մէրգումուն բօլիսէ մէնսուպ օլմամասը տըր ․ բօլիսէ մէնսուպ օլմատըղընը տա թէմին իտէպիլիրիմ ։

7

Միւքեալէմէ պունտան զիեատէ իմթիտատ իթմէեիպ , իւչ արգատաշլար թօգալաշտըգտան վէ « Պու աքշամ կէօրիւշիւրիւզ » տէտիքտէն սօնրա , պիրիպիրինտէն այրըլտըլար ։

Հիքեաեէմիզտէ զիեատէ իլէրի կիթմէզտէն էվվէլ , իշպու հիքեաեէտէ ղաեէթ մուհիմ պիր վազիֆէ իճրա իտէճէք օլան Ժիւլ Մէրսիէ հագգընտա պազը մալիւմաթ իթասընը լազըմէտէն ատտ իթտիք ։

Ժիւլ Մէրսիէ իսմի սախթէ օլուպ , մէրգում տէլիգանլընըն մուհիմ պիր իսմի պուլունտուղունա տաիր մէզքիւր

իւչ արգատաշլար միհանընտա հասըլ օլան զանն՝ հագըգէթի հալէ մուվաֆըգ իտի ։

Ֆիլ հագըգա զիքր իթտիկիմիզ կէնճին իսմի Ժիւլ Արման գոնթ տը Լիւսընեայ օլուպ, բէտէրի Թարաֆընտան անասըլ Ֆրանսանըն ճէնուպ էհալիսինտէն Լիւսընեայ-Նարանժ, վէ վալիտէսի Թարաֆընտան Ֆրանշ-Գօնթէտէ տունեաեա կէլմիշ օլան Լիւսընեայ տը Վիլլէր-լը-Սէք ֆամիլեասընա մէնսուպ պուլունմագտա իտի ։

Քէնտիսի հէնուզ օն չաղլարընտա օլտուղու զէման, վալիտէսի, կէնճլիք չաղընտա Թէրքի հաեաթ իթմիշ օլտուղու կիպի, բէտէրի իսէ, եիրմի չաղլարընտա պուլունան օղլունա իքի միլեօն ֆրանգ սէրվէթ պըրագարագ ալթմըշ պէշ եաշլարընտա վէֆաթ իթմիշ իտի ։

Ժիւլիւն բէտէրի գօնթ Կասթօն Արման տը Լիւսընեայ, հօվարտա վէ գումարպազ պիր քիմսէ օլտուգտան պաշգա, կէնճլիք էօմրիւնտէ նիչէ նիչէ ալչագճա հարէքէթլէրտէ պուլունմուշ, նիչէլէրին եաս ու մաթէմէ կիրիֆթար օլմալարընա սէպէպ օլմուշ, վէ հէման սուրէթի վէֆաթլարընտան խապէրտար օլմաեարագ, պիր խայլի վէլէտիզինալար տունեաեա կէթիրմիշ, վէ պու եօլտա նէֆրէթի մուճիպ պիր էօմրէտէն սօնրա, էվլիլիկէ աչըգտան աչըգա խասըմ օլմասըյլա պէրապէր, եէնիտէն քէսպի սէրվէթ իթմէք իւզրէ, պէթէքրար էվլէնմէեի Թասմիմ իտիպ, գըրգ ալթը եաշընտա օլտուղու հալտէ, ագրապասընտան կէնճ, կիւզէլ վէ զէնկին օլան Ժէնէվիէվ տը Լիւսընեայ նամ գատըն իլէ էվլէնմիշ իտի ։

Պու իզտիվաճտան Ժիւլ Արման նամ օղլու տունեաեա կէլիպ, Կասթօն՝ պու օղլունա ասլա մուհապպէթ կէօսթէրմէմիշ, վէ քէնտիսինին պէտխույլարը Թօխումլարընըն մէրգումուն րուհունտա տախի եէրլէշմէսինէ միւսաատէ իթմիշ, վէ Ժիւլ Արման օն ալթը եաշընա վասըլ օլտուղունտա, գոնթ քէնտի կէչմիշ էօմրիւնիւն եօլսուզլուգլարընը կիզլէմէեիպ, վէ ութանըպ արլանմաեըպ, քէմալի իֆթիխար իլէ Թէքէպպիւրլէ, ֆիսք ու ֆիճուրլարընը վէ հաթթա եալընըզ պիր գատըն հագգընտա իղհարը մուհապպէթ իթմիշ օլտուղու

հալտէ, պունտան պիր չօճուգ տունեաեա կէլմիշ իտուկինի, վէ վալիտէ իլէ օղլու քէնտիսի իչին պիր եիւք օլաճագլարընտան, չօճուղու վէ վալիտէսինի Թարտ իթմիշ օլտուղունու վէ ագտը իզտիվաճ իլէ քէսպի սէրվէթ իթմէքլիկի Թասմիմ իթմիշ օլտուղունտան, պիչարէլէրի Թարտ իթմիշ օլմասը՝ քէնտիսի իչին սէպէպի մէսէրրէթ վէ մէմնունիյէթ պուլունտուղունու օղլունա նագլ իյլէմիշ իտի ։

Պիր գաչ քէրրէ Թէքրար իտիլմիշ օլան պու կիպի հիքեաեէլէր իլէ, վալիտէսինին հիւսնիւ իխթարաթընտան մահրում պուլունան Ժիւլ Արման տը Լիւսընեայըն ախլէագը նէ հալ քէսպ իթմիշ օլմասը Թարիֆ ու պէեանէ հաճէթ օլմաեըպ, չէօյլէքի բէտէրի վէֆաթ իթտիկի զէման, օղլու իքի սէնէտէն պէրու քէյֆինէ էօմիւր կէչիրմէքտէ օլմասըյլա, պէշ եիւզ պին ֆրանգ պօրճլու տուշմուշ իտի. ֆագաթ բէտէրինտէն գալան միրաս իւզէրինէ, մէզքիւր պօրճունու էտա իթտի. ֆագաթ մէսարիֆինի տէ իւչ մէսլինէ չըգարտը, վէ ազ վագըթտա միրասըտան գալան Թէքմիլ ագչէսինի Թիւքէթտիքտէն պաշգա, խայլիճէ պօրճլու տախի գալտըղընտան, օթէլի, Թասվիրլէրի, մէվատը սէնաիյէյի սաիրէ, աթ վէ արապալարընը սաթտը, վէ պունլար իլէ պօրճլարընը եինէ էօտէեիպ, քէնտիսինէ տէ 10000 ֆրանգ գալտը ։

Օլ վագթ Ժիւլ արման եիրմի իքի չաղլարընտա օլուպ ·

— Պէն տէ իլէրուտէ բէտէրիմին հարէքէթինէ իմթիսալ իտէճէկիմ. զէնկին պիր գըզ իլէ էվլէնէրէք իշլէրիմի սըրաեա գօեաճագըմ. ֆագաթ չիմտի պու Թէտպիրի իճրա իթմէք իսթէմէմ, չիւնքի էվլիլիքտէն նէֆրէթ իթմէքտէեիմ։ Անճագ օլ զէմանա գատար եաշամագ լազըմ տըր ։ Օն պին ֆրանգ՝ պէօյլէ պիր մէպլաղ տէյիլ իսէ տէ, եինէ պիր չէյ սայըլըր ։ Իչթէ պու մէպլաղը օն միսլինէ իպլաղ իթմէլիեիմ. Պագալըմ պախթըմ պանա եար օլաճա՞գ մը տըր, տէյի միւլահազատա պուլունտու ։

Պու գարարընտան սօնրա մէրգում Մօնագօեա կիթտի ։ Հալ պու քի մէմուլ իթտիկի վէճհլէ, պախթը եավէր օլմատըղընտան, մուվասըլէթինտէն իքի կիւն սօնրա, Պարիսէ

ավդէթ իտէպիլմէքտէն վէ պիր գաչ կիւն գատար էյի ֆէ-
նա օրատա եաշաեապիլմէքտէն պաշգա աքչէսի գալմամը ։

Պիր արա Թէլէֆի նէֆս իթմէկի տիւշիւնտիւ իսէ տէ , պուլունտուղու չաղտա , վէ գոնթ տը Լիւսընայ Թէսատիւֆէ իտիլտիկի վէ գարշըլընտա ուզուն պիր միւսթագպէլի օլտուղու հալտէ , Թէլէֆի նէֆս իթմէքլիկին անմագըտ իտուկինի միւլահազա իլէ , Ամէրիգաեա կիթմէքլիկի Թասմիմ իյլէտի , վէ Ամէրիգալըլար գումարպազ օլտուգլարընտան , վէ գումարտա մէպալիղի ճէսիմէ սարֆ իթտիքլէրինտէն , պէլքի օրատա պախթընըն եավէր օլապիլէճէկի խաթըրընա կէլտի իսէ տէ , պու քիւսթախանէ Թասավվուրունու մէվգըի իճրաեէ վազ իթմէք իչին , էվվէլ էմիրտէ , խարճրահ օլաճագ աքչէսի վէ սանիէն պիրինճի տէֆա իչէ պաշլամագ իչին իգթիզա իտէն մէպլաղը պուլունմամագտա իտի ։

Պունտան գաթինազար տէրունինտէ տաիմա եաշամըշ օլտուղու Բարիս չէհրի քէնտիսինի ճէլպ իթմէքտէ օլմալըլը , չէհրի մէզքիւրէ ավդէթ իտի , ֆագաթ եա ղարուրինէթինտէն , եախօտ ֆամիլեաճա պիր հիսսի մախսուստան Թահրիգ օլունարագ , տարաթ վէ տէպտէպէսինէ ակեահ օլանլարը՝ սէֆալէթի էսրարընա վագըֆ գըլմագ իսթէմէտիկինտէն .

— Իսմիմի կիզլէեէճէկիմ , վէ հալիմի տիւզիւպ , քէնտիմի պուլտուղում կիւնէ գատար Բարիսին կիզլի մահէլլէրինտէ վագըթ կէչիրէճէկիմ , տէյի տիւշիւնտիւ ։

Մէրգում իչին մուվագգաթէն կիզլէնմէք կիւճ պիր մատտէ օլմաեըպ , Ժիւլ տը Լիւսընայ իսմիյլէ , Թէֆրիշ իտիլմիշ պիր օտա քիրալատը վէ մէզքիւր սախթէ իսմիյլէ մէնսուպ օլտուղու սէրգիլըլէրէ կիտէմէտիկինտէն , աշի գումարխանէլէրէ կիտէրէք վէ կեահ պախթը եավէր օլուպ ճէպինտէ պիր գաչ բարա հասըլ օլարագ , կեահ Թէքմիլէն սօեուլուպ , գումարտա տէվամ իտէպիլմէք իւզրէ սաաթընը տա րէհինէ գօեարագ վէ կիճէլէրին իւչ գըսմընը գումարխանէլէրտէ կէչիրէրէք , վէ քեաֆֆէյի ախլէագը պօզուգ քիմսէլէր իլէ պիրլիքտէ եաշաեըպ , կիւնտէն կիւնէ ալչագլանա-

րագ , ֆագաթ հէր հալտէ կիւնիւն պիրինտէ կէօզէթտիկի եիւքսէք մէվգիինէ նայիլ օլաճաղընա գավիէն իսքեաթ օլմուշ օլարագ էյի ֆէնա եաշամաեա պաշլատը ։

Քէնտիսինի Թանըտըղըմըզ զէման իքի սէնէտէն պէրու օլ ղարիպ էօմրէ տէվամ իթմէքտէ իտի ։

Մէրգում գիքր իթտիկիմիզ լօգանթատան չըգտըգտան սօնրա պիր արապաեա բաքիպէն , Ֆօպուր տը Թամբլտա 404 նիւմէրօտա քէնտի իգամէթկեահընա տօղրու եօլա չըգտը ։

* * *

Մատլէնին՝ գիքր իթտիկիմիզ գանալըն բարմագլըղա տաեանըպ տալմըշ օլտուղու հալտէ , Բարիս չարգընլարընտան պիրինին՝ քէնտիսինէ խիթապէն վագը օլան պիր իֆատէսինտէն անըլարագ եօլունա տէվամ իթտիկինի եազմըշ իտիք ։

Պիչարէ , պուլունտուղու հալը տէհչէթիչթիմալի տիւշիւնտիւքճէ , եէյիս ու քէտէր քէնտիսինի իսթիլա իթմէքտէ , վէ պաշը ասըր , վէ կէօզլէրի եաշարմըշ օլարագ , տիվարլարըն եանընտան եիւրիւմէքտէ իտի ։

Մէզպուրէ , կիթմէքտէ օլտուղու եօլու իքինէ Թագսիմ իտէն պիր մահէլլէ մուվասալէթինտէ , պազը եիւք արապալարընըն կէչմէլէրի իչին պիր արա տուրմաեա մէճպուր օլտու, վէ էն սօն արապա կէչինճէ , պիր ազ չարուգ սուրէթտէ եօլունա տէվամ իթտի ։ Այնի վագըթտա , պիր քիրա արապասը քէնտի եանընտան պիլ միրուր , սէքիզ օն ատըմ ուզագտա տուրտու , վէ պու արապատան պիր կէնճ քիմսէ աշաղը էնիպ , պիր էվէ կիրտի ։ Անճագ , եագընտա պուլունան պիր կազ պօրուսունուն այտընլըղըյլա մէրգում կէնճին սիմասը կէօրիւլմէքլէ , Մատլէն , պօղուգ պիր սէտա րէֆ իթտիկի կիպի , պիւթիւն վիճուտի տախի սարսըլտը , վէ եէրէ տիւշմէմէք իչին պիր տիվարա տաեանտը ։

Պատէհու հէեէճանընտան նաշի քէսիք պիր սէտա իլէ , քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Օ տուր . . . օ՛ . . . պու պապտէ եանըլմաեօրում ։ Ա՛հ , Ճէնապը Հագգըն մուավէնէթիյլէ քէնտիսինի պուլտում . . .

պէնի աճըեաճագ . . . իթտիկինտէն պէշման օլաճագ . . . Նէ՛ տէրէճէ միւզտարիպ օլտուղումու տիւշիւնէճէք . . . պէնի սէվէր իտի, եինէ սէվէճէք իտի, իսմինի օղլունա հասր իտէճէք իտի ։

Պիչարէ գատընճըղազ պու ումիտլէ քէսպի գուվվէթ իտիպ, մէրգում տէլիգանլըյը կէթիրմիշ օլան արապա իսէ մուֆարագաթ իթտիկինտէն, Մատլէն, տէլիգանլընըն կիրմիշ օլտուղու էվէ աթֆը նազար իտէրէք,

— Աճապա պուրատա՞ մը իգամէթ իտէր, տէյի միւլահազա իթտի, վէ գարուսա տօղրու իլէրլէմէքտէ իքէն, պիրտէն պիրէ տուրուպ, շիւպհէլի վէ էնտիշէլի պիր հալ իլէ,

— Էկէր եանըլըյօր իսէ՞մ . . . էկէր պէնզէթիյօր իսէ՞մ... տէտի, ֆագաթ իլավէթէն տախի, — Խա՛յր, խա՛յր, գապիլ տէյիլ տիր . . . էկէր եանըլսա իտիմ, գալպիմ պու տէրէճէ թահրիք օլունմազ իտի . . . վիճտանըմ պու մէրթէպէ տուչարը սատէմէ օլմազ իտի . . . Էվվէթ, քէնտիսի տիր . . . քէնտիսինի կէօրմէլիյիմ, կէօրիւշմէլիյիմ, վէ օ տախի պէնի տանըմալը տըր . . . Էկէր չու միւշքիլ տագըգատա պէնի աճըմազսա, ճանվէր օլմասը լազըմ կէլիր . . . տօղաճագ մասումումուն պիր բէտէրի պուլունմասընը հէր հալտէ իսթէրիմ, տէյի պէյան էյլէտի ։

Պու տէֆա Մատլէն, եէնիտէն թէրէտտիւտ հիսս իթմէքսիզին, գարշըսընտա պուլունան էվին էշիկինտէն կէչտի, վէ նէրտիվէնին եանընտա պուլունան գապուճուն օտասընտա, կէնճ պիր գատընըն՝ քիւչիւք պիր չօճուղու տիզլէրի իւզէրինտէ եաթըրըպ սալլամագտա օլտուղունու կէօրտիւկիւնտէ, քէսպի ճէսարէթլէ, եարը աչըգ օլան մէզքիւր օտանըն գապուսունտան պաշընը սօգարագ, լաթիֆ պիր սէտա իլէ,

— Մատամ, էվինիզտէ, Ժիւլ Մէրսիէ իսմինտէ պիր միւսթէճիրինիզ վա՞ր մը տըր, տէյի սօրտու ։

Գապուճու գարը՝ Մատլէնին սօլմուշ օլան սիմասընա պագարագ,

— Էվվէթ, մատամ, վար տըր, տէյի ճէվապ վէրտի ։

Մատլէն եանըլմատըղընը անլատըղընտա սարսըլտը, վէ քէլամընա տէվամ իտէրէք,

— Շիմտի օտասընտա օլուպ օլմատըղընը պիլի՞րմիսինիզ, տէտի ։

— Պիր աղ էվվէլ կէլտի . . . անախթարընը թէսլիմ իթտիմ ։

— Գա՞չընճը գաթտա տըր ։

— Իւչիւնճիւ . գարուսու գարշըտա տըր ։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, մատամ ։

Մատլէն, պու տէֆա տա մէսէրրէթինտէն նաչի տիթրէեէրէք, պիր ան էվվէլ եօգարըեա չըգմագ արզուի չէտիտինէ րաղմէն, ահէսթէ սուրէթտէ նէրտիվէնտէն չըգմաեա պաշլատը ։

Իքինճի գաթտա տուրմաեա մէճպուր օլտու . գալպի իսէ շիտտէթլէ չարփմագտա օլտուղու կիպի, նէֆէսինի տէ կիւճ իլէ ալապիլտիկինտէն, պիր միւտտէթ տուրտուգտան սօնրա, եինէ եօգարը չըգմասընա տէվամ իթտի, վէ նիհաեէթ իւչիւնճիւ գաթա մուվասալէթինտէ, գարուճունուն թարիֆ իթմիշ օլտուղու օտաեը կէօրտիւ, ֆագաթ պունըն չանընը չէքէճէք եէրտէ պէքլէտի ։ Օլ էսնատէ թէնէֆֆիւզիւ եէնիտէն տարալմագտա օլուպ . « Աճապա պէնի րէ՞տտ մի իտէճէք տիր . աճապա պէնի գապուլ իթմէեէճէ՞ք մի տիր » միւլահազասի միւտհիշէսի տէ պաշգաճա քէնտիսինէ գօրգու վէրտիկինտէն, իքի էլինի թէր իլէ ըսլանմըշ օլան ալընընա կէօթիւրիւպ վէ գաթի պիր սուրէթտէ պաշընը եօգարը գալտըրարագ .

— Խա՛յր, խա՛յր, պու զաննըմ գապիլ տէյիլ տիր . . . պու տէրէճէ զալիմլիք մէմուլ օլունամազ . . . հէր նէ իսէ անլամագ իսթէրիմ, տէյի թէֆէքքիւր իթտի, վէ օտանըն չանընը չալմասըլա իչէրտէն պիր սէս իշիտիլտի ։

8

Գաբու աչըլտըղընտա, Ժիւլ Մէրսիէ, էլինտէ պիր շա-մտան օլարագ զաՀիր օլտու։ Մէրգում, կէնճ գատընը կէօրտիւկիւնտէ, լէՀճէսի սօլուպ, մէմուլ իթմէտիկի պու վազըյէթտէն շաշըրարագ, Հէման իչէրի կիրմէք, վէ գաբու-յու գաբամագտան զայրի պիր շէյ տիւշիւնէմէտի, լաքին Մատլէն պու մուամէլէյէ վագըթ պըրագմագսըզըն, գաբու-նուն էշիկինտէն կէչիպ, վէ րիճա եօլունտա էլլէրինի գալ-տըրարագ,

— Ժիւ՛լ... Ժիւ՛լ... տէտի, վէ Հէօնքիւր Հէօնքիւր աղ-լամաեա պաշլատը։

Տէլիգանլըընըն Հէյէճանը կէչմիշ օլուպ, կէօզլէրի զալի-մանէ սուրէթտէ բարլաեարագ,

— Նէ՞ եարամազ իչին պուրայա կէլտին... պէնիմ իգա-մէթկեաՀըմը սանա քի՞մ խապէր վէրտի, տէտի։

Պու սէօզլէր զաեէթ սէրթ պիր թարզտա թէլէֆֆիւզ օլունտուղունտան, կէնճ գատընըն գալպինի պիւզ կիպի սօ-ղութտու իսէ տէ, եինէ զաեէթ լէթաֆէթլէ կէօզլէրինի եօ-գարը գալտըրարագ,

— Քիմսէ պանա սէնին իգամէթկեաՀընը խապէր վէր-մէտի. պիր ազ էվվէլ պիզզաթ պու էվին գաբուսունտա ա-րապատան էնտիկինի կէօրտիւմ, վէ Հիչ մէմուլ իթմէտիկիմ Հալտէ սէնի գարշըմա չըգարան պախթա թէշէքքիւր իթտիմ, տէտի։

— Պէնտէն նէ՞ իսթէեօրսուն։

— Սէնինլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ։

— Հալ պու քի պէնիմ սանա Հիչ պիր տէեէճէկիմ, վէ սէնտէն Հիչ պիր իշիտէճէկիմ եօգ տուր։

Մատլէն մէզքիւր ճէվապտան միւթէէսսիր օլտուղուն-տան, սէսինի եիւքսէլթէրէք.

— Սէնինլէ կէօրիւշմէք իսթէտիկիմի թէքրար իտէրիմ, տէտի։

Ժիւլ, պու թէսատիւֆ Հագգընտա լանէթ օգումագտա օլուպ, Հէր Հալտէ արալարընտա պիր մուարազա վուգու պուլաճագըընը տա տէրք իթտիկինտէն, Հիչ օլմազսա սէսլէ-րի, շամաթալարը խարիճտէն իշիտիլմէմէք իչին, նէրտիվէնէ նազըր օլան գաբուսունու գաբամաեա գարար վէրիպ, մէզ-պուրէեի օտասընա ճէլպ իթտի։

Մատլէն պալէատէ իշար իթտիկիմիզ մուխթասար միւ-քեալէմէնին վուգու պուլմուշ օլտուղու մաՀէլլի թէրք իթ-տիկի զէման, Ժիւլ, Հիտտէթի ազմինտէն նաշի եումրու-ղունու պիչարէնին պաշընա տօղրու գալտըրտը, վէ կէնճ գատըն օտաեա կիրտիկինտէ, պիր իսկէմլէտէ օթուրուպ, քէտէրլի պիր սէտա իլէ,

— Տիմէք արթըգ պէնի սէվմէեօրսուն, տէտի։

Ժիւլ Մէրսիէ ճէվապ վէրտի։ Մէրգում, էլինտէքի մու-մու պրագմըշ օլուպ, Հէյէճանլէ էնինէ պօյունա տօլաշմագ-տա իտի։

Զավալլը Մատլէն Հէնուզ գալպինի օ խայինէ Հասր իթ-միշ օլտուղու Հալտէ, շու եօլտա տէվամ իյլէտի,

— Ֆագաթ պէն սանա նէ՞ եաբտըմ։ Նի՞չին պիր քէլիմէ պիլէ սէօյլէմէքսիզին պէնի թէրք իթտին։ Սէնի սէվտիկիմ իչին, պէնի սէվէճէկինի եէմին իթտիկին իչին, վէ սանա էմ-նիյեէթիմ պուլունտուղու իչին, քէնտիմի սանա թէրք վէ ֆէտա իթմիշ իտիմ։ Պիր թագսիրաթըմ վա՞ր մը իտի...։ Սէնին աշգ ու մուՀապպէթինտէն տօլայը տայիմա միւֆթէ-խիր վէ մէսուտ տէյի՛լ մի իտիմ։ Եալընըզ սէնինլէ տըշարը չը-գըեօրտում..., Եէկեանէ սաատէթիմ՝ սէնին եանընտա պու-լունմագլըղըմ իտի... Րուհումու վէ գալպիմի սանա Հասր իթտիմ, վէ պիր տախի կէրի ալմատըմ, վէ ալամազ իտիմ. Գալպիմ վէ րուՀում տայիմա սէնին իտիլէր, վէ խուսուսա տօղմագ իւզրէ պուլունան մասումըն՝ պիզի չէօզիւլմէզ պիր սուրէթտէ եէկտիկէրիմիզէ պաղլաեաճագը շու սըրատա, տաՀա զիեատէ սէնին մալըն պուլունմագտա տըրլար... Պէն

սանա նէ՞ իթտիմ. Եիւզիւմէ վուրաճագ նէ՞ թագսիրամ իշլէտիմ: Պէնի թէրք իթմէքլիկինէ նա՛սըլ միւսթահագ օլտում:

— Բէք էյի պիլիրսին քի, պիր սէյահաթ իտէճէք օլտուղումու սանա խապէր վէրմիշ իտիմ:

— Էվվէթ, լաքին հարէքէթինի պանա ասլա խապէր վէրմէտին: Գունտան գաթինազար, շիւպհէսիզ չօգտան պէրու ավտէթ իթմիշ օլտուղուն հալտէ, ավտէթինի պէնտէն կիզլէտին, եախօտ տահա տօղրուսու պանա եալան սէօյլէտին: Պէնտէն օսանարագ, վէ քէնտի քէնտինէ, « Մատէն նէ օլուր իսէ օլսուն, պէնճէ նէ էհէմմիյէթի վար տըր » տէեէրէք, մահէլլէնի թէպտիլ իթմէքտէն պաշգա պիր շէյ եափմատըն... պէն իսէ ալթը այտան պէրու եալընըզըգ, իզթիրապ վէ կէօզ եաշլարը իչինտէ եաշամագտայըմ:

Պու սէօզլէր ղայէթ միւէսսիր օլմագլա պէրապէր, Ժիւլ Մէրսինէ թէէսսիր իթմէք շէօյլէ տուրսուն, մէրգում ֆէվգ-էլ ատէ սըգըլմաղա պաշլատըղընտան, հիտտէթլէ այագլարընը եէրէ վուրարագ,

— Արթըգ էվվէրտի, սէնինլէ հիսապլարըմ վա՞ր մը տըր: Իչիմէ կէլմէտիկին, վէ սէնտէն տօլայը սըգըլտըղըմ իչին, սէնի թէրք իթտիմ: Զանն իտէրիմ քի էվլի տէյիլ իտիք, տէտի:

— Լաքին պէնիմլէ էվլէնէճէկինի եէմին իթմիշ իտին:

— Եէմին իթտիկիմ զէման ֆամիլեամ թարաֆընտան մուխալիֆէթ վուգու պուլաճաղընը ասլա տիւշիւնմէեօրտում:

— Ֆամիլեա՞ն մը, ֆագաթ պէն եալընըզ սանա օլմագ իչին քէնտի ֆամիլեամը թէրք իթտիմ: Պուրասընը էյի պիլիրսին... խաթըրընա պըրագմագլըղըմ լազը՞մ մը տըր: Հէնուզ օն սէքիզ եաշլարընտա պիր գըզ օլտուղում հալտէ, հէր կիւն պիր տիւքքեանըն մաղազասընտա չալըշմագտա վէ ագշամլարը վալիտէմին նէզտինէ ավտէթիմտէ, հէր կիւնա իհթիմամ վէ մուհաֆազէթլէ գայըրըլմագտա իտիմ: Պիր ագշամ մաղազատան չըգմըշ օլտուղում հալտէ, արգամտան կէլմէքտէ իտուկինի կէօրտիւմ, վէ պու հալէ պիր միւտտէթ տէվամ իտիփ, պիր ագշամ տա, պէնիմլէ կէօրիւշտիւն, վէ պէնի սէվմէքտէ օլտուղունու սէօյլէտին... սէօզլէրին լաթիֆ, վէ կէնճ գըզլարը ճէլպէ միւսայիտ իտի... իֆատէլէրինի տինլէտիմ... սանա ինանտըմ... սէնի սէվտիմ... վէ պիր կիւն, ա՜հ ճիննէթ վէ քէօրլուգ տէնիլմէյէ լայըգ օլան պիր կիւնտէ, վալիտէմի թէրքլէ, սէնինլէ կիթմէք կիպի ազիմ պիր խըյանէթ վէ ճինայէթէ իճրա իթտիմ... Իքի սըլըրտա մէսուտ իտիմ, օլ տէրէճէ մէսուտ քի, նամուսսուզլուղումու ունութտում, վալիտէմի տիւշիւնմէզ օլտում... տիւշէր օլաճաղըմ ճէզանըն եագըն իտուկինի պիլմէեօրտում... սէն իսէ, վալիտէ օլաճաղըմը տէրք իթտիկին կիւն, պէնի սէվմէքտէն պիրտէն պիրէ տուր օլտուն... պէնի թէրք իթտին... սէօյլէ՛, պէնի թէրք իթմէքլիկինին սէպէպի պու տէ՞յիլ մի տիր:

— Եանըլըեօրսուն, սէպէպի պու տէ՛յիլ տիր:

— Սէպէպի եալընըզ պու օլտուղունու բէք էյի պիլիեօրում, վէ էյէր տիկէր սէպէպի վար իսէ, պէեան իթմէնի թէքլիֆ իտէրիմ: — Հասըլը պանա իքի իւչ լուի ալթընըու պըրագմագլա սավուշտուն... Պու հալտէ, ազ վագըթտա տիւչարը զարուրէթի ազիմէ օլաճաղըմը անլայարագ, եինէ վալիտէմին գուճաղընա սըղընմագլըղը, վէ գապահաթըմը աֆվ իթմէսինի րիճա իթմէքլիկի տիւշիւնտիւմ, լաքին թէէսսիւֆ իտէրիմ քի, վալիտէմ, քէտէրինտէն նաշի վէֆաթ իթմիշ իտի: — Պինաէն ալէյհ, մէզարընա կիտիփ տիզ չէօքմէքտէն վէ տուա իթմէքտէն պաշգա պիր շէյ եափամատըմ:

« Ալլահ պիլիր քի, պէն տէ էօլմէք իսթէեօրտում: Հալ պու քի համիլ օլտուղում մասումուն խաթըրը իչին եաշամագլաղըմ օլտուղունտան, իշ պուլմաեա չալըշտըմ, վէ պուլտում: — Հաթթա բէյտէրբէյ պէտէլինի էօտէմէք իւզրէ պիր տիքիշ մաքինասը սաթըն ալարագ, կէրմինէթլէ չալըշմաեա պաշլատըմ:

« Հալ պու քի իգթիտարըմ հագգընտա եանըլմըշ իտիմ: շէօյլէ քի նէ գատար չալըշսամ, անճագ նէֆսիմէ եարըմ լիւրալըգ էքմէք բարասը չըգարապիլիեօրտում: Տիկէր թարաֆ-

տան մաքինանըն պէտէլինի վէ օտամըն քիրասընը թէէտիյէ իթմէքլիկիմ տէ լազըմէտէն իտի ։

« Պու խուսուս պէնիմ իչին մուհիմ օլմատը , վէ չու-էմնատէ , մասումումուզու տունեայա կէթիրմէք իւզրէ օլտուղում հալտէ , իգամէթ իթտիկիմ սէֆիլ օտատան պէնի թարտ իտիեօրլար ։ – Շէօյլէ քի պիր գաչ կիւնէ գատար , սահիպսիզ նաշլարըն թէշհիրինէ մախսուս օլան Մօրկ նամ մահէլլտէն մաատա , կիտիպ նէրէտէ եաթաճաղըմը պիլմէեօրում... Պու ճիւմլէ իլէ էօլմէք իսթէմէմ... ճիկէրբարէմին տօղտուղունու կէօրմէք իսթէրիմ ։

Ժիւլ Մէրսիէ պիլա ինսաֆ վէ պիլա հիճապ ,

— Համտ օլսուն խայրաթխանէլէր էքսիք տէյիլ տիր ։ – Մաթէրնիթէ խայրաթխանէսինէ կիտէպիլիրսին , տէյի ճէվապ վէրտի ։

Մէրգումուն պու իֆատէսի Մատլէնի թահրիք իթմէքլէ ,

— Մաթէրնիթէ խայրաթխանէսի՞ մի . . . Պանա վէրէճէկին ճէվապ՝ հէր պու՞ մու իտի ։ Գալպինին սանա վէրտիկի նասիհաթ՝ պունտան իպարէ՞թ մի տիր ։ Սէն պանա եալան սէօյլէտին , պէնի ալտաթըն , պէնի իղֆալ իթտին , վալիտէմին էօլմէսինէ սէպէպ օլտուն , չիւնքի վալիտէմ՝ պէնիմ թագսիրաթըմտան նաշի էօլմիւշ տիւր , վէ պու կիւն տէ , պանա , « Կիթ Մաթէրնիթէ խայրաթխանէսինտէ քէնտինի գայտ էթտիր , օրասը սէնին իչին մունասիպ պիր մահէլլ տիր » տիեօրսուն ։ Ա՜հ , պէն սէնի թանըմաեօրտում . . . սանա էմնիյեէթիմ վար իտի . շիմտի իսէ , սէնտէն տօլայը տիւշարը տէհշէթ օլուեօրում ։ – Խա՛յր , խա՛յր , պէն օ Մաթէրնիթէ խայրաթխանէսինէ կիթմէեէճէյիմ , տէտի ։

Ժիւլ Մէրսիէ՝ հիտտէթ ու ղազապը սօն տէրէճէյէ վարմըշ օլմասը հասէպիյլէ , լէհճէսի ֆէվգէլատէ սօլմուշ իտի ։ Մէնզարէի վագըա իսէ , ուզաքաճաղընտան , պունա պիր ան էվվէլ խիթամ վէրիլմէսի լազըմէտէն իտի ։ Իմտի , մէրգում , գաշլարը չաթըլմըշ օլտուղու , կէօզլէրի հատտէն զիեատէ բարլատըղը . վէ գօլլարընը կէօքսիւ իւզէրինտէ գավուշտուրմուշ պուլունտուղու հալտէ , Մատլէնին գարշըսընտա տուրուպ , հիտտէթամիզ պիր սէտա իլէ ,

— Իֆատէլէրինի պիթիրտին , տէյի՞լ մի , տէտի ։

Հալ պու քի մէրգումուն թէհտիտամիզ հալ ու թավրը , Մատլէնի գօրգութաճագ եէրտէ , տահա զիեատէ թահրիք իթտիկինտէն , մէզպուրէ , կէօզլէրինի Ժիւլիւն կէօզլէրինէ աթֆ իտէրէք ,

— Խայր , խայր , հէնուզ իֆատէլէրիմի պիթիրմէտիմ , տէտի ։

— Բէք էյի , պէնտէն նէ՞ իսթէեօրսուն ։

— Վատընըն իճրասընը , եանի տօղաճագ մասում իչին պիր իսմ իսթէրիմ ։

Ժիւլ Մէրսիէ , վագթիյլէ բէտէրինտէն տինլէմիշ օլտուղու հիքեաեէլէրի խաթըրլայարագ , պիրտէն պիրէ ֆիքրինտէ , մուսթագպէլի հագգընտա գարա պիր նօգթա հասըլ օլտու ։

Կէնճ գատըն քէլամընա պէր վէճհի աթի տէվամ իթտի .

— Քէնտիմ իչիմ հիչ պիր շէյ իսթէմէեօրում , մասումում իչին իսթէեօրում ։ Մասումումուն տօղմասընը , եաշամասընը իսթէրիմ ։ Մատէմ քի բէտէրի եօք , անըն իչին բէտէրինին մուավէնէթինի , իսմինի իսթէրիմ ։ – Մէյուսիեէթ՝ ինսանը նէրէլէրէ գատար սէվգ իթտիկինի ղալիպա պիլմէեօրսուն . . . մասումումուն վէլէտիզինա օլմասընը իսթէմէմ ։ – Սէնի զայապ իթմիշ իտիմ , պուլտում . պունտան պէօյլէ ասլա գայպէթմէմ . . . եագանա սըրըլըպ տուրաճաղըմ . . . պէնի տէօյսէն , թէլէֆ տախի իթսէն , հիչ օլմազսա , հաեաթըմտա պէնտէն գուրթուլամաեաճագսըն ։

Մատլէն , պու սըրատա պիւսպիւթիւն թէպտիլի հալ իտէրէք , Ժիւլիւն գօլունտան գավրատը , վէ մէրգում իսէ , մէզպուրէնին հէեէճանը աղըմ իլէ սէօզ սէօյլէտիկի սըրատա , անըն գարարը քէնտիսինի տիւշիւնտիւրմէկէ , վէ հաթթա գօրգութմաեա պաշլատը ։ Չիւնքի վալիտէ օլմագ տէրէճէսինտէ պուլունան օ կէնճ գատըն , վալիտէլիք հիսսիյլէ հէր կիւնա ճէսարէթի իքթիսապ իտէճէկինտէն , վէ էվվէլ էմիր-

տէ ազիմ պիր ղաիլէ, վէ մուախխարէն ճիտտի պիր մուխա-թարա օլապիլէճէկլինտէն, Ժիւլ, մէրգումէ իլէ ուղրաշմագլը-ղը գարարլաշտըրտը, վէ պինապէրին թէհտիտավէր թավրը զաիլ օլարագ, Մատլէնին աթէշ կիպի սըճագ օլան էլլէրինի թութտուգտան սօնրա, լաթիֆ պիր սէտա իլէ,

— Տուր պագալըմ, պիր ազ թէսկին օլ... պու գատար հէյէճան զարարլը տըր... պու հալին իլէ հէմ քէնտինէ, հէմ չօճուղունա ֆէնալըգ իթմիշ օլուրսուն, տէտի.

— Տօղաճագ չօճուգ եալընըզ պէնիմ տէյիլ տիր. սէ-նին տէ էվլատըն տըր.

— Պիլիյօրում, վէ օլ պապտէ ասլա չիւպհէ իթմէմիշիմ տիր.

— Նա՞սըլ չիւպհէ իտէպիլիրսին, մատէմ քի սէնտէն ղայ-րի քիմսէնի սէվմէտիկիմի պէք էյի պիլիրսին. Պու խուսուսու պանա լիսանէն սէօյլէտիքտէն պաշգա, մուհապպէթ վէ իւլ-ֆէթիմիզին հէնուզ պաշլամըշ օլտուղու, հանի պէնի սէվտի-կին ղէմմըլարտա տախի եազմըշսըն տըր.

Ժիւլ Մէրսիէ, ֆիլվագի ճիննէթ հալինտէ պուլունտու-ղու պիր սըրատա իշպու աֆվ օլունմազ պասիրէթսիզլիկի իճ-րա իթմիշ օլտուղունու խաթըրլայարագ, վէ եազմըշ օլտու-ղու մէքթուպու չիւպհէսիզ կէնճ գատընըն մուհաֆազա իթ-միշ պուլունտուղունու մուլահազա իտէրէք տիթրէտի.

Պինապէրին մէրգում, ղայէթ լաթիֆ պիր սէտա իլէ,

— Մա՛տլէն, էյէր սէնի վագթիյլէ սէվտիկիմ կիպի, հէնուզ սէվմէքտէ օլտուղումու պէեան իտէր իսէմ, ինանը՞ր-մըսըն, տէտի.

Ժիւլ, պու սըրա կէօզլէրինի, պիչարէ գատընճըղազըն կէօզլէրինէ աթֆ իթմիշ օլուպ, անը, նէվմիտա գուվվէի մըգ-նաթիսիէ իլէ ճէլպ իթմէքտէ, վէ ֆիլհագիգա մէզպուրէ պու պագըշտան մութէէսսիր օլմագտա իտի.

Ժիւլ. — (Թէքրար իլէ.) Ինանը՞րմըսըն տիեօրում.

Մատլէն. — (Պիւսպիւթիւն շաշըրարագ.) Էյէր իսպաթը-նը կէօսթէրիրսէն ինանըրըմ.

— Իսպաթընը կէօսթէրէճէյիմ. օթուր տա կէօրիւշէլիմ.

Պէօյլէճէ Ժիւլ Մէրսիէ, Մատլէնի քէմալը նէզաքէթլէ պիր իսքէմլէյէ օթուրթտու, վէ քէնտիսի տէ, մէզպուրէնին էլլէրինի քէնտի էլլէրի տէրունինտէ թութարագ, եանընտա օթուրտու, վէ շու եօլտա քէլամա պաշլատը.

— Ազիզէմ Մատլէն, սէնին հագգընտա րէք պիւեիւք խէթալար իշլէտիկիմի պիլիրիմ. Ֆիլվագի ղայէթ ղալիմանէ հարէքէթ իթմիշ օլտում... սանա հէր չէյի պիլտիրմէլի իտիմ... մէքթուպ եազմալը իտիմ... լաքին սէնի միւքէտտէր գըլմագ իսթէմէեօրտում.

— Էվվէթ, հագգըմտա ղայէթ ղալիմանէ մուամէլէ իթտին, վէ պէն տէ ֆէվգէլատէ միւզտարըպ օլտում.

— Անճագ էյէր Պարիստէ գալմըշ օլտուղումու զաննիտէրսէն եանըլըրսըն. — Վալիտէմ պէնի ալէլ աճէլէ չաղըր-տըղընտան, մէմլէքէթիմէ կիթտիմ... վալիտէմ պէնի էվ-լէնտիրմէք իսթէեօրտու.

Մատլէն. — (Լէհճէսի սօլարագ.) Սէնի էվլէնտիրմէք մի.

— Համտ օլսուն օ իզտիվաճ վուգու պուլմատը. Պէնիմ իչիմէ կէլմէտի. պունտան գաթինազար, պէն՝ ասլա էվլէն-մէմէյէ գաթիէն գարար վէրմիշիմ տիր.

Մատլէն. — (Էլլէրինի չէքէրէք.) Ֆագաթ սէնին զէվճէն օլաճաղըմը, պանա վատ վէ ահտին իթմիշ իտին.

— Սանա օ վատը իթմէքլէ, եալան սէօյլէմիշ օլտուղու-մու իգրար իտէրիմ, վէ սէնի պիրտէն պիրէ թէրք իթմէքլի-կիմէ սէպէպ տէ, օ վատըմ օլմուշ տուր.

— Նի՞չին.

— Վատըմըն իճրասը իչին պէնի թէհտիտ իտէճէկլինտէն գօրգուեօրտում, չիւնքի վատըմը իճրա իտէմէզ իտիմ.

— Օլ պապտէ սանա քի՞մ մանի օլուեօրտու.

— Էվլիլիք հագգընտա գաթիէն գարարլաշտըրմըշ օլ-տուղում էֆքեար. — Զանն իտէրիմ քի, էքտիկէրինի սէվ-մէք իչին եարատըլմըշ օլան իքի քիշինին իւլֆէթ վէ րապը-թասը՝ տէֆթէրի մախսուսընտա գայտլարը օլմագսըզըն տա պիրլիքտէ մուհապպէթլէ եաշամալարընա քեաֆի տիր, վէ էվլիլիք զընտանընտա միւէպպէտէն մահպուս գալմագ իչին

բունի րիզա կէօսթէրմէլէրինէ հաճէթ եօգ տուր ։ – Պիզ էվլի օլմայարագ , մէսուտ տէյի՞լ մի իտիք ։

— Շիւպհէսիզ մէսուտ իտիք , լաքին պու մէսուտիյէթիմիզ , հիչ օլմազսա պէնիմ իչին , իզթիրապը գալպտէն խալի տէյիլ իտի , վէ պու հիսէթլէ քէնտիմի գապահաթլը ատտ իտիյորտում ։

— Ազիզէմ, տէտիկինիզ սէօզլէր՝ սըրֆ չօճուգլուգ , վէ կիւլիւնէճէք պաթըլ ֆիքիրլէր տիր ։ – Մատտէի իզտիվաճ մօտասը կէչմիշ պիր նիզամ տըր ։

— Հիչ օլմազսա , տօղան չօճուգլար իչին իզտիվաճա լիւզում վար տըր ։ Գանուն՝ պու չօճուգլարը հիմայէ ի՞թմէմէլի մի տիր ։

— Տաիրէի իզտիվաճ խարիճինտէ տօղուպ , թաստիգ գըլընան չօճուգլարը տախի գանուն հիմայէ իտէր ։ Թահթը թաստիգտէ օլան պիր չօճուղուն՝ բէտէրինին մուավէնէթ վէ հիմայէսինի թալէպ իթմէկէ , հաթթա բէտէրինին միրասընտան պիր գըսմընա հագգը վար տըր ։

9

Մատլէն ․ – (Պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա ․) Բէք էյի , լաքին պէօյլէ պիր չօճուգ ալէմին նազարընտա վէլէտիզինա սայըլըր ։

Ժիւլ Մէրսիէ ․ – Նաշամագտա օլտուղումուզ չու զէմանտա , ալէմ սիզին նէ՝ օլտուղունուզու վէ նէ տէյէրինիզ պուլունտուղունու անլամայա սայ իտէր իսէ տէ , ասլ ու պիտայէթինիզի գաթան արաշտըրմազ ։ Վէլէտիզինա տա , մէշրու էվլատ կիպի այնի հուգուգը միլքիյէ վէ սիյասիյէյի հայիզ օլուպ , հէմ ինթիխապ իթմէք վէ հէմ տէ ինթիխապ օլունմագ սէլահիյէթինէ մալիք տիր , վէ մէպուս , այան ազասը վէ վիւքէլայա տախիլ օլապիլիր ։ Հէր մէվգըի , հէր սէրվէթի էլտէ իտէպիլիր ։ – Ումտի , պիզիմ տէ մասումումուզ թաստիգ օլունաճաղընտան , քէնտիսինտէն տօլայը իֆթիխար իտէպիլիրիզ ։

— Էկէր ալթը այ էվվէլ պէնտէն մուֆարագաթ իտէճէք եէրտէ պու սէօզլէրի սէօյլէմիշ օլսա իտին , պու տէրէճէ միւզթարըպ օլմազ , պու գատար կէօզ եաշլարը տէօքմէզ իտիմ ։

— Պունտան պէօյլէ միւզթարըպ օլմայաճագսըն ․․․ կէօզ եաշլարը տէօքմէյէճէքսին ։

Մատլէն ․ – (Մէսէրրէթլէ ․) Սահի՞հ մի , սահի՞հ մի ։

— Սահիհ օլտուղունա եէմին իտէրիմ ։

— Տօղաճագ չօճուղա իսմինի հազր իտէճէ՞քմիսինիզ ։

— Օլ պապտէ շիւպհէ իթմէ ։

— Էօյլէ իսէ , նի՞չին պիր ազ էվվէլ պէնի սուրէթի պարիտանէտէ գապուլ իթտին ։

— Թէքտիրլէրինտէն գօրգուեօրտում ։ Խուսուսիյլէ էմրի իզտիվաճ թասավվուրլարընա գարշը ուզրաշմագ իսթէմէեօրտում ․ զիրա պու պապտէ գարարըմտան ասլա ֆարիղ կէլէմէմ ։

— Մատէմ քի տօղաճագ չօճուղումուզու թաստիգ իտէճէքսէն ․ տիկէր խուսուստա իսթէտիկին կիպի հարէքէթ իտէպիլիրսին ։ Վագաա պուլունտուղում հալ ու վազիյէթ իճապընճա սաատէթի թամմէնէ մալիք օլամայաճագ իսէմ տէ , եինէ չօճուղումու եանըմտան այըրմայարագ պիւյիւթմէքլիկիմ , պանա թէպէսսիւմ իթտիկինի կէօրմէքլիկիմ վէ բէտէրինին իսմինի թէլէֆֆիւզ իթմէքլիկի քէնտիսինէ էօյրէթմէքլիկիմ , պէնիմ իչին ազ մուճիպի մէսուտիյէթ վէ մէսէրրէթ տէյիլ տիր ։

Մատլէն պու արա թէէսսիւր վէ ըիգգաթընտան նաշի կէօզ եաշլարը տէօքմէքտէ օլուպ , մէզպուրէ Ժիւլ Մէրսիէնէ էմնիյէթ իթմէկէ պաշլատըղը տագըգատան իթիպարէն անըն ֆիքրինտէ նէ՛ կիպի թասավվուրու միւտհիշ հասըլ օլմուշ օլտուղունու անլամագտան չօգ ուզագ պուլունմագտա իտի ։

Մէրգումէ պիր աղ սիւքիւթտէն սօնրա չէօյլէ տէվամ իթտի ։

— Ա՛հ, շիմտի հէր չէյի, եանէ կէօզ եաշլարըմը, չէքտիկիմ միհնն ու մէշագգաթը, մէյուսիյէթի, հաթթա էօլմէք արզուսու ունութթում, չիւնքի պիր աղ էվվէլ գանալըն եանընտան կէչէրքէն, հէր չէյի ունութմաղ վէ ճէվր ու ճէֆաեա նիհայէթ վէրմէք իւզրէ քէնտիմի սուեա աթըեօրտում։

— Արթըգ պու կիպի չէյլէրտէն պահս իթմէեէլիմ, ազիզէմ. . . ։ Եանէ սահիպինէ պօրճլու օլտուղունու սէօյլէեօրտուն, տէյի՞լ մի ։

— Էվվէթ, իքի թագսիտ, եանի եէթմիշ ֆրանք պօրճլուեում վէ իւչ կիւնէ գատար մէօքէնիմի թէրք իթմէկէ մէճպուրում. . . քիրասընը թէէտիեէ իտէմէտիկիմ օտամը տիկէր պիր քիմսէ քիրալամըշ։

— Նէ՞ պէյիս վար տըր, սէնին իչին սայիր պիր օտա պուլունապիլիր ։ Եարընտան իթիպարէն իգթիզա իտէն օտաեը պուլմազլըղա չալըշըրըմ։

Մատլէն . – (Չէքինէրէք .) Ֆագաթ պիրլիքտէ օթուրմագլըղըմըզա նէ՞ մանի վար տըր ։

Ժիւլ . – (Քէնտի քէնտինէ .) Եալընըզ պու էքսիք իտի ։ (Պատէհու եիւքսէք սէսլէ իլէ .) Շիմտիքի հալտէ պու սէօյլէտիկին միւմքինսիզ տիր ։

— Նի՞չին ։

— Չիւնքի եարըն տէյիլ օլ պիր կիւն վալիտէմ Բարիսէ կէլիպ, պիր այ գատար պէնիմ խանէմտէ գալաճագ տըր ։

Մատլէն . (Թէէսսիւֆլէ .) Պիր այ սէնի կէօրէ՞մէեէճէքիմ։

— Կէօրէճէքսին, ֆագաթ քէնտի միւրատըմա բաղմէն չօգ տէֆա կէօրէմէեէճէքսին, զիրա սըգ սըգ կէօրիւշիրսէք, իլէրուտէ ղարարընը չէքէրիզ ։

— Տիւշիւն քի աղ կիւնտէն մասումումուզ տիւնեաեա կէլէճէք տիր ։

— Վէլատէթի կիւնիւ պէն սէնին եանընտա պուլունա-

ճաղըմ։ Գուսուր վագըթլարտա վալիտէմին եանընտան այրըլամաեաճաղըմ, չիւնքի էվվէլ էմիրտէ էվլատըլըգ վազիֆէմի իֆա իթմէլիեիմ։ Անճագ հէր սապահ սանա կէլմէքլիկիմ միւմքինսիզ օլտուղու թագտիրտէ, հագգընտա խապէրլէր ալապիլիրիմ։

Մատլէն . – (Թէէսսիւֆլէ .) Պու տա պիր մուֆարագաթ տէմէք տիր ։ Ա՛հ, էկէր սէնի եէնիտէն ղայպ իտէրսէմ։

— Խայր, միւսթէրիհ օլ . . . պէնի պուլմուշ օլտուղուն հալտէ, սէնի ասլա թէրք իթմէեէճէեիմ, վէ վալիտէմ կիթտիքտէն սօնրա թէմամիյլէ սէնին օլաճաղըմ։

— Պէնի ալտաթմաեօրսուն ա՛ ։

— Խայր, սէվկիւլիւմ, հաթթա հիչ պիր վագըթ շիմտիքի գատար խալիսանէ իֆատէի հալ իթմէմիշիմ տիր . . . Շիմտի սէն չունու պանա սէօյլէ, նէ՞րէտէ իգամէթ իտիեօրսուն։

— Թրիւտէն ճատտէսի եագընընտա, Րօտիէ սօգաղընտա 4 նումէրօլու խանէտէ իգամէթ իթմէքտէեիմ։ Եարըն պէնի կէօրմէք իչին օրաեա՞ մը կէլէճէքսին ։

— Սէնին իչին պիր օտա թութաճաղըմտան վէ պիր խայլի եէրլէրէ տէ կիթմէքլիկիմ հէր հալտէ միւգթազի պուլունտուղունտան, սանա կէլմէեէ վագթըմ օլմաեաճագ տըր ։ Անճագ պօրճլու օլտուղուն իքի թագսիթի վէ նագլիեաթ մէսարիֆի ագչէսինի վէրմէք իւզրէ եարըն սէնի կէօրմէք իսթէրիմ։

— Կէլէմէտիկին հալտէ պէնի նա՞սըլ կէօրէճէքսին ։

— Ագշամ Մօնմարթրա կիտիպ պիր աղ միւտտէթ գալաճաղըմ։ Մօնմարթր՝ Րօտիէ սօգաղընտան ուզագ տէյիլ տիր ։ Իմտի սէն թամ սաաթ 9 տա Սէն-Բիէր պաղչէսինտէ պուլուն ։

— Բէք էյի ։

— Շիմտի, սանա լիւզումլու օլան պազը էսվապ սաթըն ալապիլմէքլիկին իչին պիր միգտար ագչէ վէրէեիմ։ – Զէզալլը Մատլէնիմ, սէնի տիւշարը քէտէր իթմիշ օլտուղումտան տօլայը նէ՛ գատար էսէֆ իթտիկիմի պիլմէզսին ։

— Պու շէյլէրի արթըգ ունութ, ազիզիմ․ պէն սէնի պուլտուղում վէ հագգըմտա պու տէրէճէ խայրխահ օլտուղունու կէօրտիւկիւմ հալտէ, չու տագըրգատա պախթիեարըմ։

Ժիւլ պիր տօլապա եագլաշըբ տէօրթ ատէտ Լուի ալթունու չըգարտը, վէ իշպու ալթունլարը մէզպուրէնէ վէրէրէք,

— Ազիզէմ, շիմտիլիք շու սէքսէն ֆրանգը ալ, տէտի։

Մատլէն. — (Գըզարարագ,) Ֆագաթ էկէր եարըն տախի պանա բարա վէրէճէքսէն, շիմտիքի վէրտիկին ֆազլա տէյի՞ մի տիր։

— Էվվէթ, սէվկիւլիւմ, եարըն տախի եալընըզ սէնին իչին տէյիլ, տօղաճագ չօճուղուն պապը ինթիեաճաթընըն թէտարիքի իչին աքչէ վէրէճէյիմ։

Մատլէն. — (Սօն տէրէճէ մէսէրրէթ իչինտէ՝ պուլունարագ.) Տօղաճագ չօճուղուն գըզ օլմասընը ֆէվգ էլ ատէ արզու իտիեօրում։ Սէնին արզուն նէ՞ մէրքէզտէ տիր։

— Սէնին արզուն նէ իսէ պէնիմքի տէ օ տուր։ Անճագ արթըգ այրըլալըմ, ազիզէմ․ զիրա ահըպապըմըն պիրի իլէ պուլուշմագ իւզրէ սէօզլիւ օլտուղումտան, տըշարը չըգմալը մէճպուրըմ։ Համթա զաննըմ իտէրիմ քի կէճ պիլէ գալտըմ։ Սէն շիմտի պիր արապայա օթուր վէ խանէնէ ավտէթ էթ։ Եարըն ագշամ, սաաթ 9 տա Մօնմարթրտա Սէն-Բիէր մէյտանընտա պուլուշաճաղըմըզը ունութմա։

— Հիչ ունուտուրմուե՞ւմ... շիմտի պէնի տէրագըշ էթ տէ կիտէեիմ։

Ժիւլ՝ Մատլէնէ սարըլարագ, պիչարէնի, Յուտանըն պուսէսի կիպի պիր պուսէ իլէ տէրագըշ իյլէտի, վէ պու արա, կէնճ գատըն, քէմալը աշգլէ․

— Ա՜հ սէնէ նէ՜ գատար սէվէրիմ... սանա նէ՜ տէրէճէ մուհապպէթիմ վար տըր, տէտի։

Ժիւլ. — Պէզալիք, պէն տէ սէնի սէվէրիմ, ազիզէմ,

Պու սէօզլէրտէն սօնրա, Մատլէն գարուեա տօղրու իլէրլէտիկինտէ, Ժիւլ Մէրսիէ, մէրգումա ըշըգ կէօսթէրմէք իչին պիրլիքտէ կիթտիկի սըրատա, եավաշ սէտա իլէ,

— Սօն պիր թավսիէմ տահա վար տըր․ սագըն պանա մէքթուպ եազմաեասըն, տէտի.

— Նի՞չին.

— Զիւնքի եազաճաղըն մէքթուպ, վալիտէմին էլինէ կէչէպիլիր, վէ օ հալտէ վալիտէմ թարաֆընտան վուգու պուլաճագ սիւվալէ նէ՞ ճէվապ վէրէճէկիմի պիլէմէմ։

— Միւսթէրիհ օլ... մէքթուպ եազմամ... տիմէք եարըն պուլուշաճաղըզ.

— Էվվէթ.

Պատէհու կէնճ գատըն, մահէլլի մէզքիւրտէն մուֆարագաթ իթտիկինտէն, Ժիւլ Մէրսիէ օտասը գարուսընը գաբատը, վէ անինտէ քէնտիսինտէ ֆէվգէլատէ պիր թէպէտտիւլ վուգու կէլէրէք, Մատլէնին կիթմիշ օլտուղու թարաֆա տօղրու եումրուղունու գալտըրտըղը կիպի, կէօլէրինտէ տախի վահշի ճանավէրլէրին կէօզլէրի բարլագըլըղը հուսուլէ կէլտի։ Մուախխարէն պօղուգ պիր սէտա իլէ,

— Ա՜հ, մէլունէ գարը, լանէ՛թ օլսուն օ թէսատիւֆէ քի սէնի գարշըմա չըգարտը... սէնի նէ՜ գատար թահգիր իթտիկիմի պիլսէն... տէտի, վէ օտասը տէրունինտէ էնինէ պօեունա կէզէրքէն, աթիտէքի սէօզլէրի տախի իլավէթէն տէրմիեան իյլէտի.

— Պէտպէրիմին նէ՜ տէրէճէ հագգը վար իմիշ... հիչ պիր գատըն իլէ իւլֆէթ, վէ աշգ ու ալէագա իթմէք քըարը ագըլ տէյիլ իմիշ։ Ահմագճա պու գարըեա գագաեը էլէ վէրտիմ, վէ զինճիրի իւլֆէթի գըրարագ եագաեը գուրթարմըշ օլտուղումու զաննը իթտիկիմ հալտէ, պու կիւնքի կիւն օ գարը. կիթմէքտէ օլտուղում եօլ իւզէրինտէ գարշըմա չըգմագտա տըր։ — Վագթիյլէ զայիֆ զաննը իթմիշ օլտուղում պու մախլուգուն կէօզլէրինտէն՝ սէպաթը, հաթթա մաղլուպ օլունմազ պիր ինատճըլըղը պուլունտուղունու անլաեօրում։ Շու հալտէ մէյուսիեէթլէ էն վէխիմ հարաքեաթը մէճնունանէ իճրասընտա պիլէ պուլունապիլիր։ Էն պիւեիւք մանի իսէ, պու տուր։ Ա՜հ, էկէր քէնտիսինի պօղապիլսէ իտիմ...

Պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա, մէրհում, շու վէճհիլէ տէվամ իթթի.

— Պու գարը պէնի պուլտու. պու տէֆա տա իշպու խանէնի թէրքլէ, տիկէր պիր մահէլլէյէ նագլ իտէպիլիր իսէմ տէ, էյնէ պուլապիլիր: Օլ վագըթ քէնտիսինի թէսկին իթմէկէ հիչ պիր չարէմ գալմայըպ, հիտտէթ ու ղազապըյլա մուխաթարալը տա օլապիլիր:

« Համիլէյիկինտէն պահս իտէրէք քէնտիսինէ մէքթուպ եազմագլըղըմըզա աֆվ օլունմազ պիր պաղիրէթսիզլիքտէ պուլունտում: — Ա՛հ, օլ զէման պու գարը ագլըմը չէլմիշ իտի: — Պէյլի օ մէքթուպտան իսթիֆատէ իթմէկի, վէ տօղաճագ չօճուղու, պապասը Ժիւլ Մէրսիէ տիր կիպի գայտ իթտիրմէնի թաամիմ իյլէնէճէք տիր: — Նէրտէ իսէմ Ժիւլ Մէրսիէ օլմատըղը իչին, չօճուղուն իսմի տէ սախթէ օլաճագ իսէ տէ, պու սախթէքեարլըղըն նամուսսուզլուղու՝ գօնթ Ժիւլ-Արման տը Լիւսընեայ իսմինէ գատար սիրայէթ իտէպիլիր, վէ պունտան իսէ, էօյլէ գարըշըգլըգլար թէվէլլիւտ իթմէքլիկին իհթիմալի վար տըր քի, պու հալին էօնիւնի ալմագլըղըմ ղարուրի տիր: Իմտի օ մէքթուպ պանա լազըմ օլտուղունտան, էլտէ իտէճէկիմ. — Հէնուզ նիրմի պէշ եաշընտայըմ. միւսթագպէլ գարշըմտա աչըգ տըր... Բարլագ վէ զէնկին պիր իզտիվաճ սայէսինտէ, շու ալէմտէ հայիզ օլտուղում մէվգիի թէքրար իսթիհսալ իտէպիլիրիմ, վէ նիշանլըմ՝ գօնթէս իւնվանընա պէտէլ օլմագ իւզրէ պիր գաչ միլեօն ֆրանգ թրախուսա էօտէմէնէ հազըր օլտուղու պիր սըրատա, պիր վէլէտիզինա գարշըմա կէլէրէք, « Սիզ պէնիմ պապամսընըզ » տէնէպիլիր: Խայր, խայր, պու հալ օլմայաճագ տըր: Ա՛հ Մատլէն, թէքրար պէնի պուլմագլըղըն՝ սէնին իչին բէք պիւեիւք խէթա օլտու:

Ժիւլ Մէրսիէ պու սօն սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա, սիմասը միւթհիշ պիր հալ քէսպ իտէրէք, պիր գաչ տագիգա միւթէֆէքքիր տուրէթտէ, վէ կէօզլէրինի օտանըն տէօշէմէսի իւզէրինէ աթֆ իթմիշ օլարագ տուրտու, վէ պատէհու պիրտէն պիրէ պաշընը գալտըրըպ,

— Ալթիսաթ օլմասա նէ՞ սէպէպիմ վար տըր. իսանըն էօմրիւնտէ հէր շէյ թէսատիւֆէ օլունտուղու կիպի, պու խուսուս տախի թէսատիւֆէ օլունաճագ տըր: Պանա աչըք լազըմ տըր, պէն տէ օ աչըքէ մալիք օլաճագըմ, տէտի, վէ տէրունինտէն Մատլէնէ վէրմէք իւզրէ պիր գաչ լուի ալթունու չըգարմըշ օլտուղու տօլապա եագլաշըպ, չըրմըզը գաքագըն պիր ճիզտանտան 500 ֆրանգլըգ պիր գայմէ չըգարտը, վէ քէնտի քէնտինէ,

— Մէրվէթիմին իչտէ պիր բայը տըր. պիր ազտան պունու եա ղայպ իտէճէնիմ, եախօտ իչ միսլինէ իպլաղ գըլաճագըմ... Տիւն կիճէ պախթիեար օլամատըղըմտան, պու կիճէ պախթիեար օլմալըեըմ, տէյի պէեան իյլէտի:

Պատէհու էլպիսէսինի կիեինիպ, չըմինէ իւզէրինտէ մէվճուտ օլան սաաթա պագարագ, օն պիրի օն տագըգա կէչմէքտէ օլտուղունու կէօրմէսի իւզէրինէ, շապգասընը պաշընա գօեուպ,

— Շիմտի բարթի պաշլանմըշ տըր, թամ վագըթտա վարըլ օլապիլիրիմ, տէտի, վէ խանէսինտէն չըգտըգտան սօնրա, պիր արապայա րաքիպէն, կիտէճէք մահէլլինի արապաճըեա թարիֆ իթտի:

10

Ժիւլ Մէրսիէ գումար սալօնունա կիրտիկի զէման, օեուն խայլի իլէրլէմիշ օլուպ, օեունպազլար միեանընտա, թամամ իթթիրլէրի զէման կէօրմիւշ օլտուղումուզ իչ տէլիգանլը տախի պուլունմագտա իտի: Օեունճուլարտան պիրի՝ օլանճա աչըքսընի թիւքէտիպ գալգտըղընտան, Ժիւլ Մէրսիէ անըն եէրինէ օթուրտու:

Գումարըն թէֆէրրուաթընը օգուեանլարըմըզա հիքեայէ իթմէքտէ հիչ պիր մէնֆաաթ օլմատըղընտան, պու պապտէ

թաթմիլի քէլամ ըլլէ քէնտիլէրինի եօրմագ իսթէմէնիզ։ Շու գատարը պէճան իտէրիզ քի, Ժիւլ Մէրսիէ քէնտի խայըրըը եըլտըզընա կիւվէնմէքլէ եանըլմանըպ, իւմիտլէրի թաստիգ օլունտու. չէօյլէքի սապահըն սաաթ տէօրտիւնտէ տէօրթ պին վէ պիր գաչ եիւզ ֆրանգ գազանըպ վէ պու քեարընը թէհլիքէնէ իլգա իթմէք իսթէմէտիկլէնտէն, գումարխանէնի թէրքլէ, խանէսինէ ավտէթ իթտի վէ պին ֆրանգլըգ պիր պանգնօթու պիր թարաֆտա հըֆզ իլէ,

— Մատլէնին հիսսէսի տիր, տէտի, վէ եաթաղընա եաթըպ զիհնինտէ թէրթիպ իթմէքտէ օլտուղու ֆաճիաեը տիւշիւնէրէք, ույգուեա տալտը։

* * *

Մատլէն, պունտան պէօյլէ քէնտիսի իչին մէսէրրէթ վէ ումիտ գայնագըղընը զաննիթմէքտէ իքէն, Ժիւլ Մէրսիէնին խանէսինտէն մուֆարագաթը էսնասընտա, գալպի մէսէրրէթ վէ րուհու ումիտ իչինտէ պուլունմագտա իտի, չիւնքի հէր նէ օլուր իսէ օլսուն սէվտիկի վէ տախմա սէվէճէկի քիմսէնի պուլմուշ օլտուղու կիպի, անըն քէնտի խէթալարընը սուրէթի խալիսանէտէ իգրար իթտիկինի վէ տողաճագ օլան չօճուղա քէնտի իսմինի հասր իթմէքլիկի վաատ էյլէտիկինի տախի իշիթմիշ իտի։

Իրթէսի կիւն մէզպուրէ, պու չօճուղուն պապը լէվազիմինէ մախսուս օլմագ ուզրէ իգթիզա իտէն աքչէնի ալաճագ օլուպ, զաթէն քէնտի նէտինտէ տէ տէօրթ ատէտ լուի ալթունու պուլունմագտա իտի։ Պիչարէ՝ չօգտան պէրու ալթուն տէնիլէն մատէնի կէօրմէմիշ օլտուղու հալտէ, պու տէֆա մատէնի մէզքիւրտէն չէնտ ատէտինէ մալիք օլմասընտան, վէ նէկտիկէրինի թէազիպէն սաարը սաատէթէ նայիլիյէթինտէն տօլայը միւֆթէխիր օլուպ, Թամըլ վարըշընտան հարէքէթինտէն սօնրա, պիր պուլվարա տօղրու իլէրլէտի, վէ սապահտան պէրի անճագ պիր բարչա էքմէք եէմիշ օլտուղունտան, վէ թապլի գարնը ֆէվգէլատէ աճ իտուկինտէն, թէսատիւֆ իթտիկի իլք լօգանթանեա կիրտի, վէ օրատա պիր

միգտար թաամ իթտիքտէն սօնրա, լօգանթատան չըգըպ, պիր թրամվայ արապասընա բաքիպ օլտու, վէ արատան եարըմ սաաթ գատար կէչինճէ, Թրիւտէն ճատտէսինտէ թրամվայտան էնիպ, եաեա Բօտիէ սօգաղընտա քէնտի խանէսինէ ապիմէթ էյլէտի։ Օլ էսնատէ գարուճու գարը եաթմըշ օլուպ, Մատլէն, թէտախիւլտէ գալմըշ օլան այըգլարընը էօտէնէճէկինի, վէ պինապէրին խանէ սահիպինին մէրհամէթինէ միւհթաճ օլմատըղընը մէզպուրէ գարըեա սէօյլէմէքլիկի արզու իթմէքտէ իքէն, պու խուսուսա մուվաֆֆագ օլամատը. անճագ իչպու թէպլիղի իրթէսի կիւնիւնէ թալիգ իտէրէք, քէնտի թավան ըչի օտասընա կիրտի քի, չայեանը թէէսսիւֆ պիր հալտէ պուլունմասընա բաղմէն, րէք տէ էսէֆինի մուճիպ օլմատը, վէ օտասընտա տիզ չէօքիւպ, քէնտիսինի հիմայէ պուեուրմուշ օլմասընտան տօլայը Ճէնապը Հագգըա թէշէքքիւր վէ աչըգ ու մուհապպէթինի՝ մէչրու պիր մուհապպէթ հալինէ իֆրաղ իտէրէք, վէ Ժիւլ Մէրսիէնէ, իսմինի քէնտիսինէ հասր էյլէմէսինի իլհամ իտէրէք, հիմայէյի րէպպանիյէսինտէ տէվամ պուեուրմասընը րէճա էյլէտի։

Պատէհու եաթաղընա եաթըպ, պիր խայլի հաֆթալարտան պէրու մահրում պուլունտուղու սաքին պիր ույգուեա տալտը։

Ժիւլ Մէրսիէ եախուտ գօնթ Ժիւլ-Արման տը Լիւսընեայ, սապահըն ալաֆրանկա սաաթ տէօրթ պուչուգ րատտէլէրինտէ խանէսինէ ավտէթլէ իւչ սաաթ գատար ուեուտուգտան սօնրա գալգտը։ Մէրգում, թէֆրիշ իտիլմիշ քիւչիւք պիր տախիլէտէ իգամէթ իտիպ, քիրասընը մահ պէ մահ թէէտիյէ իթմէքտէ, վէ թաշըյաճաղը էշեա՝ պիր միգտար էսվապ իլէ չամաշըրտան վէ սիւսէ միւթէալլիգ պազը ուֆագ թէֆէք շէյլէրտէն իպարէթ օլմաղլա, քէնտիսինին տիկէր պիր մահէլլէ նագլինտէ ասլա միւշքիլաթ պուլունմամագտա իտի։

Ժիւլիւն ախէր պիր եէրէ նագլի՝ թէսավվուրլարընըն պաշլըճասը օլուպ, պու պապատէքի մագսատընը իլէրուտէ իֆատէ իտէճէկիմիզտէն, շիմտիլիք պունտան պահս իթմէք իսթէմէզիզ։

Հէր նէ իսէ մէրգում, գարանլըգ պիր օտատան խայլիճէ պիւյիւք իքի չանթա չըգարըբ, թէքմիլ էշեասընը պունլարտա եէրլէշտիրտի, վէ աքչէսինի տէ ճէպինտէ հըֆզ իլէ, աշաղըտա գաբուճունուն նէզտինէ կիտիպ, իշպու գաբուճու գարըյա խիթապէն,

— Անախթարըմը ալըն, ազիզէմ մատամ. եարըն տախրէմի թէրք իթմէքտէ օլտուղումտան, պու կիւնտէն, քիրալըգ օլտուղունու միւպէյյէն պիր իլաննամէ թաալիգ իտէպիլիրսինիզ, տէտի ։

Գաբուճու. — Աճա՛յիպ, սէպէպի նէ՞ տիր ։

— Բօսթախանէ իտարէսի պէնի մէմուրէն Թաշրայա կէօնտէրիյօր. պունտան պէօյլէ կիճէլէրի չալըշմայաճաղըմ ։

— Իշպու մէմուրիյէթ, թէրագգը տիմէք օլմաղլէ, սիզին իչին մուճիպի մէմնունիյէթ իսէ տէ, պէնիմ իչին պէք ֆէնա պիր խապէր տիր. չիւնքի սիզին կիթմէնիզլէ պէն՝ միւսթէճիրլէրիմտէն էն ալէասընը ղայպ իթմիշ օլուեօրում ։

Ժիւլ Մէրսիէ, հէր կիճէ խանէսինտէ պուլունմամասընտան տօլայը իղհարը թէաճճիւպ իթմէմէք իչին, քէնտիսինին, կիւյա բօսթախանէ մէմուրլարընտան օլտուղունու սէօյլէմիշ իտի ։

Մէրգում, էօյլէն թաամընը իթտիքտէն սօնրա, պիր արապայա պինիպէն, Մատլէնէ պիր տաիրէ թէտարիք իթմէք իւզրէ, Շարէլ Նամ մահէլլէ թարաֆընա կիթտի ։ Պու մահէլլէտէ էվլէր եէկտիկէրինէ բէք տէ եագըն օլմայըպ. Ժիւլիւն արատըղը իսէ, պու թարզ պիր մահէլլ իտի ։ Մէրգում, արապատան էնտիքտէն սօնրա, ճիվար սօգագլարտա « Քիրալըգ տաիրէ » իպարէսի եազըլը լէվհալար արատը, վէ նիհայէթ Էրնէսթին սօգաղընտա, բէք չօգ լէվհալար իչինտէ, « Պիր օտա իլէ պիր գապինէտէն միւրէքքէպ քիրալըգ քիւչիւք պիր տաիրէ » լէվհասը, վէ տար, փագաթ թէմիզ պիր կէչիտտէն կիտիլէն պիր նէրտիւպանըն տիվարընտա, « Գաբուճու իլք գաթտա տըր » քէլիմէլէրինի կէօրտիւ ։

Ժիւլ Մէրսիէ մէզքիւր գաթտա չըգըբ, գաբուճունուն

բէնչիրէսինի չալտը ։ Տօգուզ օն եաշլարընտա պիր գըզ չօճուղու կէլէրէք,

— Նէ՞ իսթէյօրսունուզ, միւսիւ, տէյի սուալ իթտի ։

— Պօշ պիր օտա իլէ պիր գապինէնիզ վա՞ր մը տըր ։

— Էվէթ, միւսիւ ։

— Գա՞չընճը գաթտա տըր ։

— Իւչիւնճիւ ։

— Կէօրէպի՞լիրմիյիմ ։

— Վալլահէմ տիշարը չըգմըշ տըր ։ Իօյլէն կէլէճէք տիր ։

— Սիզ կէօսթէրէմէ՞զմիսինիզ, գըզըմ ։

— Էվէթ իսթէրսէնիզ կէօսթէրիրիմ ։ Պիր ազ պէքլէյին անախթարը ալայըմ ։

Զօճուգ՝ անախթարը ալտըգտան վէ օտանըն գաբուսունու գափատըգտան սօնրա, Ժիւլ Մէրսիէյի իւչիւնճիւ գաթա կէօթիւրտիւ, վէ օրատա, մէրգումա խիթապէն,

— Շիմտի պու տար սօֆատան նիհայէթէ գատար կիտէճէքսինիզ. վագըա պիր ազ գարանլըգ իսէ տէ, պու գաթ բէք սաքին տիր, չիւնքի պունտա քիմսէ իգամէթ իթմէզ, տէյի պէյան իլէտի ։

— Աճա՛յիպ, նի՞չին ։

— Մօպիլյա, միւճէվհէրաթ վէ սաաթճը միւթէալլիգ էշյալար միւբէսիպէ սաթան պիր թաճիր՝ քէնտի էշյասընը եէրլէշտիրմէք իւզրէ, պու գաթը թէքմէլէն քիրալամըշ տըր ։ Եալընըզ քիրալըգ տէյի իլան իտիլմիշ օլան օտա իլէ գապինէյի թահթը իսթիճարընա ալմամըշ տըր ։

Պու սէօզլէր իլէ սօֆանըն նիհայէթինէ վարըլ օլունուպ, չօճուգ պիր գաբու աչմագլա, Ժիւլ Մէրսիէ իչէրի կիրտի ։ Օտա պիւյիւք օլուպ, էնլի պիր բէնճէրէտէն այտընլըգ ալմագտա, վէ գապինէսի՝ մաթպախ եէրինէ գուլլանըլմագտա իտի ։

Ժիւլ Մէրսիէ բէնչիրէնէ եագլաշարագ, տըշարըյա պագտըգտան սօնրա,

— Պու նէ՞ տիր. պու էվ պիր գապրիսթան սինօրունտա պուլունուեօր, տէտի ։

— Էվվէթ, միւսիւ, Մարգատէ սօգաղընտաքի գապրիսթան տըր, լաքին չիմտի գուլլանըլմամագտա տըր։

Գօնթ տը Լիւսընայ, գաշլարը չաթըլարագ, բէնչիրէնին ճանընտան այրըլըպ։

— Պու տախըէնին քիրասը գա՞չ տըր, տէյի սիւալ իթտի։

— Նիւզ ճիրմի պէշ ֆրանգ տըր։

— Բէք էյի. արթըգ էնէյիմ։

Գաբուճունուն օտասընա կէլտիքլէրինտէ, չօճուգ,

— Իշինիզէ կէլտի՞ մի, միւսիւ, քիրալաճօ՞րմուսունուզ, տէյի սիւալ իթտի։

— Խայր, բէք պահալը տըր։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա Ժիւլ սօգաղա չըգտը, վէ անինտէ ճէպ տէֆթէրինտէ սօգաղըն իսմինի վէ էվին նիւմէրօսունու գայտ իթտի. պատէհու Մարգատէ սօգաղընա ագիմէթլէ, էվլէրի թէճէսսիւս իտէրէք, պիր միւտտէթ ճիրիւտիւքտէն սօնրա, պիր էվին արտ թարաֆընտա տուրտու։ Պու էվին իւչիւնճիւ գաթտաքի բէնչիրէ գանատլարը գաբալը օլուպ, ճալընըզ պիր թանէսի աչըգ իտի։

Ժիւլ, մէզքիւր էվէ պագարագ; քէնտի քէնտինէ,

— Պիր ազ էվվէլ կէզտիկիմ էվ պու տուր... գապրիսթան պուրաճա ճագըն օլմալը տըր, տէյի պէճան իթտի։

Ֆիլվագը օրասընըն աթիգ պիր գապրիսթան օլտուղու՝ մէվճուտ օլան էսէրլէրտէն վէ պագը խարապալարտան անլաշըլըպ, պիր թարաֆտա, իսթիւ աչըգ օլարագ, վագթիյլէ գապրիսթան պէքճիսինին տաիրէսի օլմուշ օլտուղու բէվիշինտէն անլաշըլան պիր գուլիպէ, վէ պու գուլիպէնին պիր ճիհէթինտէ պիր լէվհա պուլունմագտա, վէ իշպու լէվհատա, «Գապրիսթանը զիճարէթ իթմէք իսթէյէնլէր՝ Լիւգ-Լամպէն սօգաղընտա 4 նիւմէրօլու խանէ գաբուճուսու Մ. Ֆրէպօճա միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր» իպարէսի մուհարրէր պուլունմագտա իտի։

Ժիւլ, պատէհու օրատան մուֆարագաթ, վէ միւթէֆէքքիր պիր հալտէ ճօլունա տէվամ էյլէտի։

Մէրգում չայճանը թէէսսիւֆ պիր միւլահազա իչինտէ կէօրիւնիւպ, պէսպէլլի թասմիմ իթտիկի ֆաճիանըն թէֆէրրուաթընը զիհնինտէ գուրմագտա իտի։ Քէնտի քէնտինէ. «Պու մահէլլէտէն ուզագլանմամալըյըմ» տէյիպ, 4 նիւմէրօլու խանէնին գարշըսընտա տուրտու։ Պու խանէնին գաբուճուսու՝ Մարգատէ գապրիսթանընըն անախթարընը համիլ օլան Ֆրէպօ նամ քիմսէ իտի։

Ժիւլ, մահէլլի մէզքիւրտէ պիր օտա իլէ պիր գապինէնին թէֆրիշ իտիլմիշ օլտուղլարը հալտէ քիրալըգ օլտուղլարընա տայիր պիր ճաֆթա կէօրիւպ, թասմիմ իթտիկի բլանը իքմալ իտէճէք օլան պու քէշֆինտէն տօլայը ֆէվգ էլ ատէ մէմնուն օլարագ ճիւզիւնտէ էսէրը մէսէրրէթ հուսուլէ կէլտի, վէ խանէնի մէզքիւրուն գաբուճու տաիրէսինէ կիրտիկի զէման, գաբուճունուն գարըսը, օն պէշ ճաշլարընտա գըզը իլէ պիրլիքտէ թաամ իթմէքտէ իտի։

Ժիւլիւն սիմասը վէ աթվար ու հարէքէաթը ղաճէթլէ ճալիպ օլմասըյլա, քէնտիսինի իլք տէֆա կէօրէնին՝ հագգընտա իղհարը թէվէճճիւհ իթմէսի թապիի իտի։ Իշպու թէէսսիւրի թապի, պու տէֆա տախի վուգու պուլուպ, գաբուճու գարը, քէնտիսինի կէօրիւր կէօրմէզ, սուֆրասընը թէրքլէ, ճանընա կիտիպ, Ժիւլիւն,

— Մա՛տամ, թէֆրիշ իտիլմիշ օլարագ քիրալըգ պիր օտա իլէ պիր գապինէնի՞զ մի վար տըր.

— Էվվէթ, միւսիւ, տէտի։

— Կէզէպիլի՞րմիճիմ։

— Հայ հայ, կէզէպիլիրսինիզ, անախթարը ալաճըմ, արգանըզտան կէլիճօրում։

Մատամ Ֆրէպօ՝ ասըլը օլան միւթէաատիտ անախթարլար իչինտէն պիրինի պիլինթիխապ գաբուճա տօղրու իլէրլէմէքտէ իքէն, գըզը,

— Եանըլըշ ալտըն, վալիտէ. ալտըղըն՝ գապրիսթանըն անախթարը տըր, տէտի։

Ժիւլ պու սէօզլէրի իշիթտիկինտէ, կէօզլէրի գաբուճու գարընըն թութտուղու անախթարա աթֆ օլունտու։

Դարուճու գարը խաէ , գըզընա խիթապէն ,

— Տօղրու տուր , տուն պու անախթար ալընմըշ իտի . սօնրա թէքրար եէրինէ գօնուլմատը , տէյի իֆատէ իթտի , վէ պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի զէման , էլինտէքի անախթարը չըմինէնին եագընընտա պուլունան տիկէր պիր չիվիյէ թագտը ։ Ժիւլ , պու մուամէլաթըն քեաֆֆէսինէ տիգգաթ իթմէքտէ իտի ։

Մուախխարէն գարուճու գարը տիկէր պիր անախթար ալարագ ,

— Մ՛ըսիւ , արթըգ կիտէլիմ , պու տէֆա տօղրու անախթարը ալտըմ , տէտի վէ իքինճի գաթտա պուլունան օտա իլէ գափընէեէ չըգտըգլարընտա , թէմիզճէ թէֆրիշ իտիլմիշ օլան մէզքիւր իքի տաիրէ կէզիլտիքտէն սօնրա , Ժիւլ ,

— Մատամ , պու իքի տաիրէնին մահիյէ իճարէսի նէ՞ գատար տըր , տէյի սօրտու ։

— Պուրանըն խըզմէթինի պէն կէօրիւրիւմ . իշպու խըզմէթ պէտէլի տախիլ օլմայարագ , իճարէսի էլլի ֆրանգ տըր ։ Շէրաիթի իճարէտէն պիրի՝ օտալարըն խըզմէթինի պիզզաթ կէօրմէքլիկիմտէն իպարէթ տիր ։ Իճարէնին հէր այ պաշընտա վէրիլմէսի տախի ճիւմլէի շէրաիթտէն տիր ։

— Բէք էյի , պու շարթլար՝ մագպուլըմ տըր , անճագ շունու սիզէ խապէր վէրիրիմ քի , պէն պիր զաքէթա մաթպաասընտա մուսահհիհլիք (սրբագրիչ) մէմուրիյէթինտէ օլտուղումտան , ագշամլարը բէք կէճ ավտէթ իտէրիմ ։

— Պէյիս եօգ տուր , մըսիւ .

— Քիմսէյի խանէմէ գապուլ իթմէյիպ , եալընըզճա իգամէթ իտէրիմ ։

— Իսթէտիկինիզ զատէմի գապուլ իտէպիլիրսինիզ ։

— Այըն , սիզէ պէշ ֆրանգ պագշիշ վէ պիր աճըգ տա բէշին վէրիեօրում ։

— Պէն տէ , աշաղըտա սիզէ պիր մագպուզ սէնէտի վէրիրիմ ։ Նէ՞ վագթ նագլ իտէճէքսինիզ ։

— Եարըն սապահ ։

— Բէք էյի ։

Պատէհու աշաղը էնիյիպ , գօնթ տը Լիւսընեայ մագպուզ սէնէտինի ալըրգտան սօնրա , օրատան մուֆարագաթ իթտի ։

Օնտան սօնրա մէրգումուն իշի՝ Մօնմարթրտա Սէն-Բիէր պաղչէսինտէ Մատլէն իլէ պուլուշմագ իւզրէ թայեին իթմիշ օլտուղու վագթա պէքլէմէքտէն իպարէթ օլմասըյլա , թամ իթմէք իւզրէ կէզէրէք Սէնթ-Ուան թարաֆընա տօղրու եիւրիւմէկէ պաշլատը ։

Պիր արա Ժիւլ , քէնտի միւլահազաթ վէ թէֆէքքիւրաթընա տալմըշ օլարագ խայլի պիր եօլտան կիթմէքտէ իքէն , գարշըտան ամէլէ գըեաֆէթինտէ պուլունան սէրխօշ պիր քիմսէ , պիր տիվարտան օլ պիր տիվարա մէյլ իտէրէք կէլմէքտէ , վէ վագըթ վագըթ տուրուպ կիւեա գարշըտա պիր քիմսէ պուլունուրճասընա եիւքսէք սէսլէ սէօզլէր սէօյլէմէքտէ , վէ պատէհու թէքրար սալլանարագ եիւրիւմէսինի տէվամ պիրլէ , բասթ կէլտիկի մահէլլէ չարբըլմագտա իտի ։

Մ . տը Լիւսընեայ պու ատէմէ վասըլ օլտու . վէ անը կէչմէք իւզրէ իքէն , սէրխօշ եանըլըշ պիր ատըմ ալարագ , չօլբազճա Ժիւլէ չարբըլտը վէ Ժիւլ տէ մէրգումու եիթտիկինտէ , սէրխօշ հիտտէթամիզ սուրէթտէ կէօզլէրինի գալտըրարագ վէ ագամէթլի պիր թավր իլէ տուրարագ .

— Ջէվզէք հէրիֆ , գօճաման եօլու կէ՞օրմէեօրմուսուն . պէնիմ կիպի նամուսլու ատէմլէրէ նէ՞ տօգունուեօրսուն . . . պիմ Ալլահ չիմտի սէնի աեագըմըն ալթընա ալըպ էզէրիմ , տէտի ։

Ժիւլ տուրուպ , կիւլէրէք սէրխօշա պագտը ։ Սէրխօշ տախի մէրգումու պիր գաչ սանիյէ թէտգիգ վէ թէճէսսիւստէն սօնրա , քէմալը թէաճճիւպլէ էլլէրինի տիզլէրինէ վուրարագ ,

— Իշթէ պու զարի՛պ . . . խայր , խայր , եանըլմաեօրում , տէյի Նիտա իթտի , վէ Ժիւլէ եագլաշմասընտա , մէրգում թէքրար անը եիթէրէք , վէ գաթի պիր թէլէֆֆիւզլէ .

— Եօլունուզա կիտին , վէ պըրագըն քի պէն տէ եօլումա տէվամ իտէեիմ , տէտի ։

— Աճա՛յիպ, միւսիւ գոնթ, պէնի թանը՞մայօրսու-նուզ։

Սէրխօշ պու սէօզլէրի իրատ իթտիկի զէման տոստագլարընտա թէպէսսիւմ միւշահէտէ օլունուրու կիպի, սուրաթըլէ տէ չապգասընը չըգարտը, վէ պաշէհու չու վէճհլէ քէլամընա տէվամ իթտի.

— Խայր, եանըլմաեօրում, քէնտիսիյլէ կէօրիւշտիւկիւմ քիմսէ՝ միւսիւ գոնթ տը Լիւսընայ տըր... վագտա իշիթթի պիր ազ զիեատէ գաչըրմըշ իսէմ տէ, միւսիւ գոնթ Արման տը Լիւսընայ՝ թանըլմաեաճագ եախօտ չաչըրըլաճագ պիր քիմսէ տէյիլ տիր։

Ժիւլ, զաթէն մէզքիւր թէսատիւֆտէն տոլայը ֆէվգէլ ատէ սըգըլմըշ իքէն, իսմինին թէլէֆֆիւզ իտիլտիկինի տէ իշիթտիկինտէ, սապըրսըզլըգ հարէքէթի կէօսթէրտի, վէ հէման հիտտէթլէ վէ եօլունա տէվամ իթմէք իսթէեէրէք,

— Եանըլըեօրսունուզ, պէն սիզին զաննիթտիկինիզ ատէմ տէյիլիմ, տէյի պեեան իթտի։

Ֆագաթ սէրխօշ, սէրխօշլարա մախսուս պիր ինատ իլէ հալէա եօլու գաբատըղընտան,

— Միւսիւ գոնթ, քէնտինիզի կիզլէմէնէ սէպէպլէրինիզ օլապիլիր. յալըն պէնիմ ալտանմամ գապիլ տէյիլ տիր։ Վագթիյլէ սիզ բարլագ պիր եօմի հէշիրիպ պին ֆրանգլըգ պանգա գաիմէլէրինի քիւրէքլէ գարըշտըրմագտա, կիճէլէրի սուբէլէր թէրթիպ իյլէմէքտէ, միւքէմմէլէն գումար օյնամագտա վէ չիք մէթրէսլէր վէ ալթ վէ արապալարլա Բարիստէ ալըմ պիր տէպտէպէ սիւրմէքտէ իքէն, պէն սիզին եանընըզտա խըզմէթքեար իտիմ, տէտի։

Սէրխօշ պու սէօզլէրի՝ եիւքսէք սէտա իլէ պէեան իթմէքտէ վէ պաշը վէ գօլլարըյլա պիր թագըմ հարէքէթլէրտէ պուլունմագտա իտի։

Ժիւլ, թանըլմըշ օլտուղունու, վէ ատընը նէ գատար ինքեար իթսէ, եագաեը գուրթարամաեաճաղընը անլատը։ Հաթթա օ թարաֆտան պիր եօլճու տա կէչմէքլէ իտիլէն

սէօզլէրի իշիտէպիլիր իտի։ Գինապէրին պիր ան էվվէլ պու միւքեալէմէնէ խիթամ վէրմէք էհէմմիեէթտէն խալի օլմատըղընտան.

— Ֆագաթ, տօսթում, պէն սիզի ասլա թանըմաեօրում, տէյի պէեան իյլէտի։

— Թանըմատըղընըզա թէաճճիւպ իթմէմ, չիւնքի էլպիսէ ինսանը թէպտիլ իտէր. զաթընըզ իսէ, պէնի պէօյլէ սէեահ էլպիսէ վէ գըյաֆէթ իլէ ասլա կէօրմէմիշսինիզ տիր։ Պէն Տիւֆուրում... եանի Ժան Տիւֆուրում... սիզին սատըգ պէնտէնիզ... արգատաշլարըմ, փիճուտիմին ընէկի սէպէպիյլէ պանա զօզլիգօ (կէյինճիք չիչէյի) լագապընը վէրմիշլէր տիր։

Ժիւլ. — (Սիմտը՝ անլաշըլմազ պիր թարզտա տէյիշէրէք.) Վա՛յ, սի՞զմիսինիզ Ժան։

— Էվվէթ, մի՛սիւ գոնթ... հէր վագթտան զիեատէ սատըգ պէնտէնիզ իմ։

— Պէն սիզի խանէմտէն թարտ իթմիշ իտիմ։

— Էվվէթ, պիր եանլըշլըգ սէպէպիյլէ թարտ իթմիշ իտինիզ։

— Սիզ պէնտէն խըրսըզլըգ իթմիշ իտինիզ։

— Իշթէ եանլըշլըգ պունտա տըր. — Ջաթընըզ, ազիզ քէսէնիզի ճէպլէրինիզտէն պէրինտէ ունութմուշ իտինիզ, էլպիսէլէրինիզին թօզունու ալըրքէն, պու քէսէեի պուլտում վէ էմրի պաատէթ խիլաֆընտա օլարագ քէնտի ճէպիմէ աթտըմ. — Ֆագաթ թէքրար իտէրիմ, պու հարէքէթիմ՝ սըրըֆ պիր խէթա օլուպ, պաշգա պիր մագսէթիմ պուլունմամըշ տըր։

— Օ հալտէ պէն տէ սիզի եօլա գօյտում։

— Էվվէթ, ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլարագ, վէ կէօզլէրիմ եաշ իչինտէ պուլունարագ սիզէ իթաաթ իթտիմ, չիւնքի խըզմէթինիզտէ պուլունմաեը զիեատէսիյլէ արզու իտիեօրտում. Սիզին կիպի էյի պիր էֆէնտի թարաֆընտան թարտ օլունտուղում հալտէ, տիկէր հիչ պիր խանէտէ խըզմէթքեարլըգ իթմէեի տէ տիւշիւնմէմիշ իտիմ. Գինապէրին

մէսլէքիմի թէպտիլ իտէրէք, իլք կէնճլիկիմտէքի սանաաթա եանի սըվաճըլըղա թէքրար պաշլատըմ։

— Էյ պու սանաաթտան խօշլանը՞եօրմուսունուզ։

— Խայր, տօղրուսու պէեազ գրավաթ վէ սիեահ էլ-պիսէ իլէ կէզմէք՝ պանա սըգընթը վէրիեօր. Ա՛հ, էկէր պէ-նի եւինէ խըզմէթինիզէ ալըրսանըզ, բէք զիեատէ մէմնուն օ-լուրում։ Պունտան սօնրա հագգըմտա էմնիյէթ իտէրէք, Ֆը-րանսա պանգասընըն վէ շուպէլէրինին պանգնօթլարընը ճէ-պինիզտէ սագլաեապիլիրսինիզ... պիր տանէ ճէպ եանըլըշ-լըղը իթմէեէճէկիմէ սէօզ վէրիրիմ։

— Օ տահա ֆէնա։

Տիւֆուր.—(Թէաճճիւպլէ.) Պու նէ՞ տիմէք,

— Էվվէթ, չու էննատէ միւհթաճ օլտուղում խըզմէթ-քեար՝ բէք տէ նամուսլու օլմամալը տըր. պունտան էվվէլ սէնէտէ մէվճուտ օլան ախլէագ պօզուգլուղու՛ չիմտի գիւճ-տէսինէ իչիմէ եարաեապիլիր։

Սէրխօշ, պու արա պիր թավրը մախսուս քէսպ իտէրէք,

— Միւսիւ գօնթ, ինսանըն ախլէագ վէ թապիաթը աս-լիեէսի ասլա տէյիշմէզ։ Պէնիմ ախլէագ վէ թապիաթ-թըմտա, էվվէլ նէ իտի իսէ, չիմտի տէ այնի տըր, տէյի պէեան իյլէտի։

— Տիմէք սատագաթընըզըն պէտէլի վէրիլտիկի հալտէ սաթըլգ օլապիլէճէքսինիզ։

— Էվվէթ, աճէպա պիր քէլպ կիպի սաթըլգ օլապիլիրիմ։

— Աջէպ մուգապիլինտէ, հէր նէ օլուր իսէ օլսուն եա-պա՞րմըսընըզ։

— Հէր նէ օլուր իսէ օլսուն եափարըմ. եաշըմ իլէրլէ-եօր, պունտան սօնրա պիր միգտար իրատ թէտարիք իթմէ-լիեիմ. հալ պու քի սըվաճըլըգլա հիչ պիր իրատ սահիպ օլամաեաճաղըմը անլաեօրում։

— Պու արզունուզ հագլը տըր. անճագ խըզմէթիմտէ պուլունմագլըղընըզ զէման զարֆընտա էօյլէ պիր ախլէագ քէսպ իթմիշսինիզ քի, պու ախլէագ արզունուզուն գուվվէ-տէն ֆիիլէ կէլմէսինէ եարտըմ իթմէճէք տիր։

Նէ՞ կիպի ախլէագ քէսպ իթմիշիմ։ Աճապա սէրխօշլու-ղումու՞ մու իյմա իտիեօրսունուզ։

— Էվվէթ։

— Սիզի թէէմին իտէրիմ քի, միւսիւ գօնթ, պու կիւն սէրխօշ օլմագլըղըմ՝ սըրֆ թէսատիւֆի տիր։ Պու սապահ արգատաշլարըմտան պիրինին ճէնազէ ալայընա կիթմիշ իտիմ։ Գապրիսթանտան չըգտըգտան սօնրա, պիր աղ բէյնիր էք-մէք եէմէքլէ պէրապէր պիր գաչ շիշէ պօշալթտըմ. Հավա սըճագ օլտուղունտան, իչտիկիմ իչկի տէրհալ պաշըմա չըգը-տը. Իչքիյէ ալըշմամըշ օլտուղումա պու տա պիր տէլիլ տիր։ Պիր սաաթտա գատար սէրխօշլուղումտան էսէր գալմա-եաճագ տըր. —Իմտի, միւսիւ գօնթ, էյէր զաթընըզ պէն-տէնիզի խըզմէթինիզտէ գուլլանմագ միւրատընտա իսէնիզ, պու խուսուս՝ արզունուզէ մանի օլմալը տըր։

— Հալ պու քի չիմտիքի հալտէ, քիմսէեէ իհթիեաճըմ եօգ տուր։

Բէք էյի, չիմտիքի հալտէ իհթիեաճընըզ եօգ իսէ, իլէ-րուտէ՞ տէ մի օլմաեաճագ տըր։

II

Ժիւլ տը Լիւսընեա, պիր իքի սանիյէ թէրէտտիւտտէ պուլունուեօր կիպի կէօրիւնտիւքտէն սօնրա,

—Իլէրուտէ իճապընա պագարըզ, տէտի,

— Օ հալտէ չիմտիտէն իգամէթկեահըմը պիլմէքլիկինիզ ֆայիտէտէն խալի տէյիլ տիր, միւսիւ գօնթ։ Իքի սէնէտէն պէրու խըզմէթինիզի թէրք իթմիշ օլտուղում հալտէ, ասլա րահաթ վագըթ կէչիրմէեօրում։ Անճագ էօյլէ չէյլէր էօյ-րէնտիմ քի, զաթընըզըն մէնֆաաթընա օլարագ, ֆայտէլի սուրէթտէ գուլլանապիլիրիմ։

— Պագարըզ։

Պատէհու Ժիւլ, ճէպինտէն պիր գուրշուն գալէմի համիլ քիւչիւք պիր տէֆթէր չըգարըպ,

— Իգամէթկեահընըզ նէ՞րէտէ տիր, տէյի սուալ իթտի.

— Պէլվիլտէ Անվիէրժ սօգաղընտա, 20 նումէրօլու խանէ տիր.

Ժիւլ՝ պու իսիմլէրի տէֆթէրինտէ գայտ իթտի. Պու արա, մէրգում քէնտի քէնտինէ,

— Քի՞մ պիլիր, պէլքի պիր վագըթ կէլէճէք տիր քի, պիր գաչ ատէտ պանգնօթա մուգապիլ իսթէտիկիմ խըզմէթի կէօրմէյէ միւսթայիտ պէօյլէ պիր ճէսուր, ագիլ վէ վիճտանսըզ պիր ատէմէ միւհթաճ օլաճաղըմ, տէտի, վէ մէզքիւր տէֆթէրի ճէպինտէ սագլատըգտան սօնրա,

— Շիմտի նէ՞րէյէ կիտիեօրսունուզ, տէյի սօրտու.

— Սէնթ-Ուանտա միւճէտտէտէն ինշա իտիլմէքտէ պուլունան պիր խանէտէ չալըշան արգատաշլարըմը պուլմաղա կիտիեօրում. — Ա՛հ, իհթիեարլըղըմտա պէնիմ տէ էօյլէ պիր խանէմ օլսա . . .

— Սիզ եէրինիզէ կիտին, պէն տէ կէրի տէօնէյիմ. Սէնթ-Ուան գափըսընըն եագընընտա պիր քիմսէ իլէ պուլուշմագ իւզրէ սէօզլիւ օլտուղումտան, վագըթը մուայյէնէ գատար տօլաշմալըյըմ. — Շունու տախի սիզէ իխթար իտէրիմ քի, պանա թէսատիւֆ իթտիկինիզի քիմսէյէ սէօյլէմէյին.

— Միւսիւ գօնթ, պէօյլէ պիր գուսուրտա ասլա պուլունմամըշ օլտուղում՝ բէք ալէա խաթըրընըզտա օլմագ կէրէք տիր.

Ժիւլ, պու սէօզլէրտէն սօնրա, քէնտի խըզմէթքեարը սապըգընըն էլինէ պիր ատէտ լուի ալթունու սըգըշտըրըտըղընտան, խըզմէթքեարը մէրգում, մէզքիւր ալթունա պագարագ, վէ կիւլէրէք,

— Ղալիպա պու ալթուն՝ բէյ օլմալը տըր, տէտի.

— Բէյ օլուպ օլմատըղընը շիմտի սէօյլէյէմէմ. վուգուաթ պու խուսուսու պիլտիրէճէք տիր. Շիմտիլիք ուղուրլար օլսուն.

Պատէհու Մ. տը Լիւսընայ՝ պիր թարաֆտան վէ Ժան Տիւֆուր տիկէր թարաֆտան հարէքէթ իթտիքլէրինտէն, Ժան՝ պիր արա արգասընա տէօնէրէք,

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, միւսիւ գօնթ . . . հօշճա գալըն միւսիւ գօնթ . . . պէնտէնիզի խաթըրըտան չըգարմամանըզը րիճա իտէրիմ . . . Պանա էօյլէ կէօրինիւեօր քի, սիզին իչին բէք ֆայիտէլի օլաճաղըմ, տէյի իֆատէ իթտի.

Ժիւլ, պու սըրատա սուրաթլէ եուրիւմէքտէ օլուպ, սէրխօշ տախի ավուճու իչինտէ թութմուշ օլտուղու ալթունա մէսէրրէթլէ պագարագ եօլունա տէվամ իթմէքտէ իտի. Մէրգում, հիքեաեէմիզտէ էն մուհիմ վազիֆէլէրտէն պիրինի իճրա իտէճէկի ճիհէթլէ, քէնտիսինի թաագիպ իթմէք ճայիզ տիր.

Ժան Տիւֆուր, սէրխօշլուգ իճապընճա, պիր պէսթէ մըրըլտանարագ պիր միւտտէթ եուրիւտիւքտէն սօնրա, ինշաաթը հէնուզ խիթամ պուլմուշ վէ եալընըզ սըվա վէ պօյասը գալմըշ օլան պիր խանէ էօնիւնէ մուվասըլէթլէ, ըսլըգ չալտը, վէ տէրհալ էվին պիրինճի վէ իքինճի գաթլարը բէնճէրէլէրինէ, էլլէրինտէ ֆըրչալար օլարագ չէնտ նէֆէր ամէլէ չըգըպ, պունլարտան պիրի՝

— Գօգլիգօ տուր, չօճուգլար, Գօգլիգօ տուր, տէյի խապէր վէրտի, վէ անինտէ մէրգումլար իլէ եէնի կէլէն չախը արասընտա աթիտէկի միւքեալէմէ ճէրէեան իթտի.

— Գօ՛գլիգօ, պու կիւն սէն տալգավուգլը՞գ մու իտիեօրսուն քի, պու սապահ կէօրինմէտին.

— Կէօրինմէտիկիմին սէպէպինի տուրուն սէօյլէեիմ, ճէնազէ ալայընա կիթմիշ իտիմ, շիմտի օրատան պուրայա կէլիշիմ տէ, սիզին իլէ պիրլիքտէ պիրէր գատէհ չագմագ իչին տիր.

— Էյի եա էյի եա, զաթէն պու կիւն հավա բէք սըճագ տըր. էկէր սէրինլէթէճէք պիր շէյ իչիլիրսէ, մէմնուն օլուրուզ. Սաաթ տէօրտէ եագըն տըր . . . կիթ, պիզի, մէյտանտաքի մէյխանէտէ պէքլէ, պիր ազտան կէլիրիզ.

— Բէք էյի.

Ժան Տիւֆուր՝ իշար օլունան մէյխանէյէ տօղրու իլէրլէտի։

Գօյաճըլար՝ մէրգումուն պիր թարաֆտան օլ պիր թարաֆա սալլանտըղընը կէօրմէքլէ, գահգահա իլէ կիւլմէյէ պաշլատըլար։

Գունլարտան պիրի, պիրինճի գաթտա, վաքի պիր սալօնտա չալըշմագտա իտիլէր։

Մէրգումիյարտան իքիսի թագրիպա օթուզ եաշլարընտա օլուպ, ինկիլիզեալը իտի, եիրմի ալթը եաշլարընտա կէօսթէրիշլի պիր տէլիգանլը իտի, վէ հազըրգի պիր մէհարէթլէ չիզէր, գուշ վէ չիչէք րէսիմլէրինի նագշ իթմէքտէ իտի։

Ժիւլիէն Գլօտ իսմինտէ օլան պու տէլիգանլը, րէֆիգլէրինտէն պիրինէ խիթապէն,

— Գօ՛նսթան, պու Գօգլիգօ քի՞մ տիր, տէյի սուալ իթտի։

— Վա՛յ, քէնտիսինի թանը՞մայօրմուսունուզ։

— Պու կիւն իլք տէֆա օլարագ կէօրտիւկիւմ հալտէ, նա՞սըլ թանըյապիլիրիմ։

— Հագգընըզ վար տըր ազիզըմ, չիւնքի անճագ պու սապահտան պէրու պուրատա պուլունուեօրսունուզ։ Եէթիշմիշ թօմաթէս րէնկինտէ օլմասընա մէպնի Գօգլիգօ լագապըյլա թէսմիյէ օլունան Ժան Տիւֆուր, էօթէտէն պէրու սըվաճը օլուպ, պիր վագթ խըզմէթքեարլըգտա կիրմիշ իքէն, մուախխարէն եինէ էսկի սանաաթընա աւտէթ իթմիշ տիր։

— Ֆագաթ իչկիյի պիր ազ զիեատէճէ գաչըրմըշ կէօրիւնիւեօր։

Իքինճի գօյաճը. — Էվվէթ, մէրգում իչկի իչմէք իչին ասլա ֆըրսաթ գաչըրմազ։ Հաֆթատա պէլքի տէօրթ տէֆա պիր կիւն ագրապասընտան պիրի վէֆաթ իթտի տիեէրէք, ճէնազէ ալայլարընտա պուլունուր, վէ աքշամ իսէ, քէնտիսինի չօգտան պէրու թանըտըղը իչին եանընտա սագլամագտա տըր, ֆագաթ հէր հալտէ մէրգում մուզիր պիր չախս տըր։

— Էօյլէ իսէ տամլէթինի նիչին գապուլ իթտինիզ։

— Չիւնքի հէր նէ օլսա, արգատաշըմըզ տըր։

Մէրգումուն իւչ չախսլար պու եօլտա կէօրիւշէրէք, իշլէրինի տէվամ իթմէքտէ իտիլէր։

Սանաաթընճա ֆէվգ էլ ատէ մէհարէթի սէպէպիյլէ արթիսթ եանի Սանաաթքեար թէսմիյէ օլունան Ժիւլիէն Գլօտ՝ եիրմի ալթը չաղլարընտա, սիեահ սաչլը, կէօսթէրիշլի կիւզէլ պիր տէլիգանլը օլուպ, Մօնմարթրտա իգամէթ իթտիկի մահալլէտէ կէնճ գըզլար քէնտիսինին կէլիպ կիթտիկինի գօլլամագտա, վէ բէք չօգլարը՝ մատամ Գլօտ թէսմիյէ օլունմագլըղը արզու իթմէքտէ իտիլէր։

Պու տէլիգանլը՝ չօճուգլուգ սիննինտէն պէրու, թապիի պիր իսթիտատլէ րէսսամ օլմագ արզուսինտէ պուլունմագտա, վէ պու սաեէտէ սէրվէթ վէ իթիպար թէխայյիւլ իլէմէքտէ իտի։ Անճագ, րէսսամլըղը լայըգըյլա թահսիլ իթմէսի վագթա մուհթաճ օլտուղունու, վէ իսմի թանըլընճայա գատար րէսսամլըգտան պէօյլէ պիր չէյ իսթիֆատէ իտէմէյէճէկինի վէ լաքին քէնտիսի իչին եաշամագ լազըմ օլտուղունու պիլտիկինտէն, վագթընըն պիր գըսմընը, թէյանիշինի թէտարիք զըմնընտա նագգաշլըգլա, վէ տիկէր գըսմընը մէշհուր պիր րէսսամ օլմագ մագսատինէ հասր իթմէքլիքլէ կէչիրմէքտէ իտի։

Գալֆալար, մէրգումուն պիրինճի սընըֆտան պիր նագգաշ օլտուղունու պիլտիքլէրինտէն, քէնտիսինի ֆէվգ էլ ատէ սէվտիքտէն վէ րիաեէթ իթտիքտէն պաշգա, օլ գատար քէսրէթլի սիպարըշաթտա տախի պուլունմագտա իտիլէր քի, մէրգում ատէթա սիպարըշաթը վագըթը գապուլատէն աճիզ գալմագտա իտի։

Ժիւլիէնին պիր թապիաթը՝ Ժիւլ տը Լիւսընեայ հագգընտա պէեան իթմիշ օլտուղումուզ թապիաթըն այնի օլուպ, չէօյլէ քի գատընլար հագգընտա մուհապպէթի չէտիտէսի օլմագլա պէրապէր, էվլիլիքտէն պէղանէթ նէֆրէթ իթմէքտէ իտի։ Զիրա իսթիգլալը թամմը՝ հէր կէօնա էյլիլիկէ թէրճիհ իտիպ, հաթթա վալիտէսինի տէրէճէի նիհաեէթէ սէվմէսիյլէ պէրապէր, եինէ սէրպէսթիեէթինէ խա-

լէլ կէլմէմէք իւզրէ անընլա պիրլիքտէ իգամէթ իթմէմէքտէ իտի. Մէրգումուն իգամէթկեահը Ասյէօ սօգաղընտա վագը պիր խանէնին է՛ն իւսթ գաթընտա, պիր օտա իլէ պիր իչ տաիրէսինտէն իպարէթ իտի.

Սէնթ-Ուան գիլիսէսինին սաաթը տէօրթ չալտըղընտա, քեաֆֆէսի նագգաշ վէ ռըվաճըլար փըրչալարընը հէման էլ-լէրինտէն աթըպ, Գօզլիգօնուն գէնտիլէրինէ պէքլէմէքտէ օլտուղու մէյխանէյէ տօղրու իլէրլէտիլէր.

Մէյխանէնին էօնիւնտէ Գօզլիգօ, իւզէրլէրինտէ չիշէ վէ գատէհլէր իլէ կիւսէր բէյնիրի վէ էքմէք պուլունան եարըմ տուզինա գատար գիւչիւք մասալարըն եանընտա օ-թուրմուշ օլուպ, կիտէնլէրտէն պիրի.

— Պու իքրամլարըն սէնին թարաֆընտան իտիլճէկինէ պագըլըրսա, ճէնապէ ալայընըն տէվամը օլմալը տըր, տէ-տի.

Գօզլիգօ. — (Կէլէնլէր իլէ թօգալաշարագ.) Էվվէթ, էվվէթ, բարամ թէքմիլէն թիւքէնսէ, եինէ պուլունուր.

— Ճէնապէ ալայընտա պուլունտուղուն գիմսէ՝ գայիպտա ագրապալընտան պիրի օլուպ, մուգավէլաթ մուհարրիրի անըն-տէ միրասը թագսիմ իթմիշ օլմալը տըր.

— Խայր, ա՛րգատաշ, պէն հիչ պիր միրաս գօնմա-տըմ, եալընըզ համիմ օլան զաթը գարշըլատըմ.

— Համին օլան զաթ, քի՞մ տիր.

— Վագթիյլէ խըզմէթինտէ պուլունտուղում պիր ատէմ տիր քի, գէսէսի պօլ օլտուգտան պաշգա, գէնտիսի տէ ճէօ-մէրտ տիր. Պու զաթըն պիր կիւն պանա պիւյիւք պիր էյի-լիք իտէճէկինի տէ մէմուլ իտէրիմ.

— Եօյլէ իսէ, անըն աշգընա շու պատէլէրի նուշ իտէ-լիմ.

Քեաֆֆէսի տէ Գօզլիգօ իլէ պիրլիքտէ գատէհլէրինի պօշալթտըլար. Եալընըզ Ժիւլիէն Գլօա՝ գարշըսընտա պու-լունան էքմէք բէյնիր վէ տօլու օլան գատէհէ էլ տօգուն-տուրմատըղընտան, Գօզլիգօ՝ պու խուսուսա տիգգաթ իթ-մէքլէ, մէրգում տէլիգանլըեա խիթապէն,

— Նէ՞ օ արգատաշ, գատէհինիզի պօշալթմաեօրսու-նուզ. Աճապա պիրիպիրիմիզի թանըմատըղըմըզ իչի՞ն մի իչ-մէեօրսունուզ. Իչի՛ն, իչի՛ն իլէրուտէ իւլֆէթ իտէրիզ, վէ թէէմին օլուն քի, սիզտէն մէսարիֆ օլարագ հիչ պիր պէ-տէլ իսթէմէեէճէքլէր տիր, տէտի.

Ժիւլիէն Գլօա, Ժօզլիգօնուն պիրտէն պիրէ վուգու պու-լան իֆատէսինտէն թէաճճիւպտէ գալըպ, էվվէլա մէրգու-մա վէ պատէհու նագգաշլարա պագտը. Պագըշը՝ էշու հայ-վանըն թէրպիեէսինի վէրէն քի՞մ մի՝ մանասընտա օլուպ, Գօնսթան խամինտէ պուլունան նագգաշ իսէ, պու սըրատա ճէվապա աղազլէ,

— Արթիսթ աղ շարապ իչէր, չիւնքի շարապ գէնտիսինէ տօգունուր, տէյի պէեան իյլէտի.

Գօզլիգօ. — (Պիր եուտումտա գէնտի գատէհինի պօ-շալթարագ.) Տիմէք ատէթա գարը տըր... Լաքին պու խուսուս գէնտի պիլճէկի շէյ տիր... հիչ օլմազսա, պիր բարչա էթմէ՞ք տէ մի եէմէզ.

Ժիւլիէն. — Պէն՝ աճ օլտուղում զէման էթմէք եէրիմ. շիմտի իսէ աճ տէյիլիմ.

Ժան Տիւֆուր՝ մէրգումու պաշտան աշաղըեա գատար թէճէսսիւս իթտիքտէն սօնրա,

— Տօղրուսու պէն տէ, պիր թագըմ թավըր մախսուս-լարտան հազզ իթմէմ. տէյի պէեան իյլէտի.

Ժիւլիէն Գլօա. — (Իղհարը հիտտէթ իթմէկէ պաշլա-եարագ.) Պու գատար թէքլիֆսիզլիկի սէվմէմ, Ղալիպա սիզ սէրխօշ օլտուղունուզ զէման, լագըրտընըզը պիլմէեօր-սունուզ.

— Պէն հէր վագըթ նէ իսէմ, շիմտի տէ օեում. Պաշգա պիր տէեէճէկինիզ վա՞ր մը տըր.

— Պաշգա տէեէճէկիմ շու տուր քի, սիզտէն հազզ իթ-մէտիմ վէսսէլամ. Նէ՛ գարնըմ աճ տըր, նէ՛ տէ շարապ իչ-մէեէ իհթիեաճըմ վար. Էկէր շարապ իչմէք իսթէսէ իտիմ, պիր շիշէ կէթիրթիրիր, վէ սիզին իլէ թօգալաշմամագ իւզ-րէ, պէտէլինի տէ պիզզաթ վէրիր իտիմ. Շիմտի էֆքեարըմը անլատընը՞զ մը.

Զօգլար. — Էյ էյ, ղավղա չըգարմանալըմ։

Գօգլիգօ. — (Սալլանարագ անտղա գալգըրպ.) Իսթէր-օէ տարըլըն, վաղիֆէ պիլէ իթմէմ։ (Պատէհու սէրխօշլարա մախսուս պիր թավր իլէ, իքի էլլէրինի Ժիւլիէն Գլօտուն օթուրմուշ օլտուղու մասանա վուրարագ.) Հարին պէնիմլէ թօգալաշմաընը իսթէրիմ... պա՛գսանա պէօճէք եավրուսու, գատէհինիզի թօգալաշմալըեըզ, եօգսա թօգալաշմադըղընըն աէպէպինի պիլտիրմէլիսին, հա՛։

Ժիւլիէն, քէնտիսինէ վէրիլէն աըֆաթը իշիթտիկինտէ, լէհճէսի սօլմուշ օլարագ պաշընը եօգարը գալտըրտը։ Մէրգումուն ըէֆիգլէրինտէն Գօնսթան վէ Բիսթաշ՝ արպէտա ղուհուր խաէճէկինի տէրք իթտիքլէրինտէն, վէ Ժիւլիէն՝ ճիւղի պիր աէպէպլէ տուշարը հիտտէթ վէ ղաղապ օլտուղունու պիլտիրլէրինտէն, հէման թէվասսութէ գըեամլէ, պունլարտան Բիսթաշ՝ ղանէթ միւսլիհանէ,

— Վազ կէչին... էհէմմիեէթսիզ չէյլէր իչին մուարազա վէ արպէտաեա մահալլ եօգ տուր։ Այնի էսնաֆտան օլան արգատաշլար միեանընտա, պու թարզ մուամէլէ եագըշմազ։ Գօ՛գլիգօ, անադտա տուրմաղա թագաթըն եօգտուր, եէրինէ օթուր տա րահաթընա պագ... պիզիմ Արթիսքէ տէ իւիչմէ... հէր քէս քէնտի էֆքեարընտա հիւր օլտուղու կիպի, անըն տա էֆքեարընա պիր չէյ տէնիլէմէզ։

Գօնսթան. — Հա՛յտէ, հա՛յտէ, գատէհլէրիմիզի պօշալթալըմ, չիւնքի վագըթ կէչիեօր... էօնիւմիւզտէքի բաղար իրթէսի կիւնիւ իչին կիւզէլ պիր էյլէնճէ թասմիմ իթմիշիմտիր, պիր աղ տա անտէն պահս իտէլիմ։

Գօգլիգօ. — (Իսկէմլէսի իւզէրինէ օթուրարագ.) Պիր էյլէնճէ՞ մի։ Պէն տէ կէլիրիմ։

— Էկէր ազըլը իսէն էլպէթթէ կէլիրսին։ Աշգրագամտան պիրինին Շէնըլիքէր քէօյիւնտէ թէմիզ վէ կիւզէլ պիր լօգանթասը օլուպ, պունտա ալէա թաամլար պիշիրիլմէքտէ իտուկինտէն, վէ նէֆիս շարապլար պուլունտուղունտան, էկէր արզու իտէրսէնիզ, էօնիւմիւզտէքի բաղար իրթէ-

սի կիւնիւ օրատա կիտէլիմ, վէ կիւզէլճէ վագըթ կէչիրէլիմ. Իչինիզէ կէլի՞ր մի։

Բեաֆֆէյի Նագգաշլար. — (Նէհայաթ.) Էվէթ, էվէթ. իչիմիզէ կէլիր։

— Տիմէք սապահըն սաաթ սէքիզինտէ, Լիօն տէմիր եօլու ըսթասիօնունա ճիւմլէմիզ պուլունուրուզ, վէ օրատան գաթարա բինէրէք, դիքը իթտիկիմ լօգանթանըն կիտէպիլիրիզ։

Ծիւմէնսի, էվէթ, էվէթ, տէյի պէեան իթտիլէր. եալընըզ Ժիւլիէն Գլօտ՝ սիւքութ իլէ տուրտուղունտան, Գօնսթան, մէրգում խիթապէն,

— Սիզ ճէվապ վէրմէեօրսունուզ, տէտի։

Ժիւլիէն. — Սիզին իլէ կէլէմէեէճէկիմտէն նաշի ճէվապ վէրէմէեօրում։

— Աճա՛յիպ, բէ՞սա մի խաստասընըզ։

Գօգլիգօ. — (Մէճավունգի պիր թավր իլէ.) Պէն պիլիրիմ կէլէմէեէճէկինի, բիչին մի բէտա խասթասընըզ։

Ժիւլիէն. — (Նումրուղունու սաֆրանըն իւզէրինէ վուրարագ.) Սիզ պանա իւիչմէյին. օնլարըզ, թավր ու հարէքէթլէրինիզ պանա տօգունուեօր։

Հազըր պուլունանլար՝ սէրխօշլուգ սըֆաթէ մէճպուրիյէթտիլէր իսէ տէ, մէրգում, տիշլէրի արասընտան պիր թագըմ թահգիրամիզ սէօզլէր միրըլտանըր։

Բիսթաշ եինէ Ժիւլիէնէ խիթապէն,

— Տիմէք, էօնիւմիւզտէքի բաղար իրթէսի կիւնիւ պիր մահէլլտէ պուլունմաղ իւզրէ ղաթէն սէօզլէ օմայըգսընըզ, տէտի։

— Խայըր, վալիտէմ խասթա օլտուղունտան, հէր բաղար իրթէսի կիւնիւնի քէնտի եանըմտա կէչիրիրիմ։

— Նայընըզ պիր տէֆա իսթիսնաիյէթ՝ ատէթ հիւքմիւնէ կիրէմէզ։ Պունտան գաթինաղար, վալիտէնիզին խաթըրըը տա մուխաթարալը օլմանըզ, սիզի ալըն վէ սիզէ բրաքէթ իտէն արգատաշլարընըզը մահզուն գըլմազսընըզ տէյի զանն իտէրիմ։ Էկէր պու եօլտա հարէքէթ իտէրսէնիզ, զանն իտէճէնիզ քի...

— Նէ՞ զամն իստէճէքսինիզ։

— Միւթէշէքքիրսինիզ վէ պիզի թահգիր իտիյօրսունուզ տէյի զաննէտէճէյիմ։

— Պէն սիզի թահգի՞ր մի իտէյիմ, ֆագաթ նի՞չին ։

— Չիւնքի սիզին սանաաթճա մէհարէթինիզ՝ պիզիմքինտէն օն միսլի զիյատէ տիր ։ Սիզ պիւնիւ վէ հագգըզի պիր րէսսամ օլաճագսընըզ, հալ պու քի պիզ նագգաշլըգտա գալաճաղըզ ։ Իշթէ պէն վէ արգատաշլարըմ պու զաննտա պուլունտուղումուզ հալտէ, խէթա՞ մը իթմիշ օլուրուզ։

— Հայ հայ, վէ իսպաթը տա չօք տուր քի, պէն սիզին իլէ պիրլիքտէ կէլէճէյիմ։

Պու սօն սէօզլէր՝ ումում թարաֆընտան հուրրա՛ ֆիղանըյլա թէլագգը օլունտու, վէ Գօգլիգօ իսէ, սէրխօշլուղու տահա զիյատէլէշէրէք, իսթիհզաքեարի սուրէթտէ,

— Վա՜յ, միւսիւ կէլմէյէ գարար վէրիյօր... միւսիւ նիհայէթ եումշայօր... Նէ՛ պախթիյարըզ, տէտի, ֆագաթ Ժիւլիէն Գլօտ՝ պու տէֆա սէրխօշուն սէօզլէրինէ ասլա էհէմմիյէթ վէրմէտի ։

Նագգաշլար այաղա գալգտըլար. եալընըզ Գօգլիգօ՝ օթուրմուշ օլտուղու մահալլտէ գալըփ, Մ. տը Լիւսընայըն վէրմիշ օլտուղու եիրմի ֆրանգլըգ սիքքէնի՝ մասանըն իւզէրինէ աթարագ, մէյխանէճիյէ,

— Հագգըմըզը ալըգօյուն, տէտի ։

Բիսմաշ. — (Տօլու օլան գատէհինի կէօսթէրէրէք.) Շարապընըզը իչին ։

Ժիւլիէն. — Խայր, խայր, իչմէյէճէյիմ։

Մէրգում, պու սէօզլէրի սէօյլէյէրէք, ինշա իտիլմէքտէ օլան պինանըն տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատը ։

Տիկէր ամէլէ տէ, ֆէնա պիր նազարըլա Ժիւլիէն Գլօտուն արգասընտան պագմագտա օլան Գօգլիգօ իլէ թօգալաշարագտան սօնրա, մէրգումուն արգասընտան կիթտիլէր ։

Գօգլիգօ՝ եումրուգլարըլա ուզագտան Ժիւլիէնի թէհտիտ իտէրէք,

— Սէն պանա հագարէթ իթտին, ֆագաթ պէն տէ էր եա կէճ ինթիգամըմը ալաճաղըմ, տէտի ։

* * *

Ժիւլ Արման տը Լիւսընյա, եախօտ Ժիւլ Մէրսիէ, մուգատտէմա խըզմէթինտէ պուլունմուշ օլան շախստան այրըլտըգտան սօնրա, վագթընը կէչիրմէք իչին պիր գահվէխանէյէ կիթտի վէ օրատա պազը ղազէթալարը կէօզտէն կէչիրտիքտէն սօնրա, սաաթ ալթը պուչուգ սուլարընտա միւքէմմէլ պիր թաամ կէթիրթտի ։

Մատէն խանէսինէ աւտէթինտէն սօնրա, ֆիքրինին քէսպի իսթիրահաթ իթմէսի սայէսինտէ րահաթճա ույույուպ, էրթէսի սապահ էրքէնճէ, վիւճուտճա գուվվէթլի օլարագ եաթագտան գալգըպ, գաբուճու գարընըն օտասընա կիտտի, վէ զէվճինի պուլմուշ օլտուղունու, վէ պինապէրին թէքրար քէնտիսինէ պիրլիքտէ եաշայաճաղընը, վէ անճագ թէպտիլի մէսքէն իթմէզտէն էվվէլ պագայա մաաշլարընը թէտիյէ իտէճէկինի սէօյլէտի, վէ գաբուճու գարը իսէ, թէհլիքէտէ օլտուղու զանն օլունան պիր մէպլաղը՝ խանէ սահիպի հիսապընա օլարագ թահսիլ իտէպիլէճէկինտէն տօլայը մէմնուն օլտուղունտան, թապիաթիյլէ մէզպուրէ հագգընտա պէք չօգ թէպրիքեաթտա պուլունտու ։

Մատէն, պիր ազ թաամ իթտի, վէ պատէհու Ժիւլ Մէրսիէնին թավսիյէ իթտիկի վէճհլէ, միւնասիպ պիր էլպիսէ թէտարիք իյլէմէք իւզրէ, ղայէթ էհվէն ֆիյաթլը էլպիսէ սաթան պիր մաղազայա կիտիպ, քէնտիսի իչին խաֆիֆ գումաշտան պիր ֆիսթան, վէ պիչիմլի, լաքին թէզյինաթսըզ սիյահ պիր մանթօ սաթըն ալտը ։ Պունլարըն պէտէլի էօտէնտիքտէն սօնրա, տէօրթ լուի ալթունընտան քէնտիսինտէ պէք ճիւզի պիր շէյ գալտը իսէ տէ, հէր կէօնա մէսարիֆինի կէօրմէք, վէ տիւննեայա կէլմէք իւզրէ պուլունան ջօճուղու իչին պէյազ չամաշըր սաթըն ալմագ իւզրէ, Ժիւլիւն քէնտիսինէ միգտարը քեաֆի ազչէ տահա վէրէճէկինի տիւշիւնէրէք, մէսէրրէթի ազիմէ իչինտէ պուլունմագ-

տա իտի, վէ պու մուլահազա իլէ, պիր չօգ մաղազալարըն ճօնլէրինտէ ուզուն ուզատըեէ տօլաշտըգը սըրատա, հէնիւզ տօղմուշ օլան չօճուգլարա մախսուս թագեալարա, չօրապլարա վէ սաիրէ պագմագտան կէրի տուրամամագտա իտի:

Պատէճու մէզպուրէ խանէսինէ ավտէթլէ, սաթըն ալտըգը էլպիսէլէրի կիխինտի, վէ պիր վագըթտան պէրու սանտըգընտա սագլատըգը օլտուգլա, հէման հէնիւզ գալմըշ օլան չարգասընը տախի պաշընա գօյտուգտան սօնրա, օտասընտա պուլունան սէֆիլ պիր այնաեա պագտը, վէ պիւսպիւթիւն կէնճլէշմիշ օլտուղունու կէօրմէսիյլէ թէպէսսիւմ իթտի:

Ագշամ եագլաշմագտա օլտուգլա, կէնճ գատըն՝ գարնընը տօեուրմագ, վէ ժիւլ Միրսիէնին թայեին իթմիշ օլտուղու վագթա պէքլէմէք իւզրէ պիր պիրախանէեէ կիթտի, վէ թաամընը իթտիքտէն սօնրա, մէրգում իլէ պուլուշաճագ օլտուղու մահալլէ ազիմէթլէ, մէվճուտ օլան բանգօլարտան պիրինտէ օթուրտու: Օ կիւնիւ հավա ֆէվգէլատէ սըճագ օլտուղու հալտէ, ագշամըն պիննիհայէ սէրինլիկինտէն պիլիսթիֆատէ, Սէն-Միէլ պաղչէսինտէ խայլի ճէմիյէթ պուլունմագտա իտի: Ճէմիյէթի մէզպուրէ միւանընտա պագը վալիտէլէր տախի օլուպ, պունլար տա, թէնէզզիւհ վէ թէֆէրրիւճ իչին քէնտի էվլատլարընը օրայա կէթիրմիշ օլտուգլարընտան, Մատլէն, պիր չօգ կիւզէլ մասումճըգլար արա լըթիֆ պիր նազար իլէ պագարագ, «Պէնիմքի տէ պունլար կիպի օլաճագ տըր» տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի:

Գարանլըգ՝ օրթալըգը իհաթա իթմէքլէ, պաղչէնին խալգը բէյ աէրբէյ տաղըլտըղընտան, օրատա կէնճ գատընտան պաշգա հէման քիմսէ գալմատը:

Սաաթ տօգուզտա պուլուշուլմասը մուգարրէր օլտուղու հալտէ, սաաթ տօգուզ չալտը:

Մատլէն, ժիւլիւն կէլտիկինի կէօրէպիլմէք իւզրէ գարանլըգտա էթրաֆը կէօզէթմէքտէ իքէն, մէրգումուն կէլտիկինի կէօրիւպ, օթուրմուշ օլտուղու եէրտէն աեաղա գալգտը, վէ վիճուտինին միւսաատէ իթտիկի մէրթէպէտէ սէրիան իսթիգպալէ միւսարաաթ իթտի:

Օլ էսնատէ ժիւլ՝ կիւլիւմսէմէքտէ օլտուգլա, էլինի ուզաթտը, վէ կէնճ գատըն պու էլի թութուպ, քէմալը մուհապպէթլէ սըգտըգ:

— Էկէր պիլսէն, նէ՛ գատար սապըրսըզլըգլա սէնի պէքլէեօրտում, տէտի:

— Մուվաֆըգըեթիմ հագգընտա շիւպհէլէնի՞եօրմու իտին:

— Խայր, խայր, Ճէնապը Ալլահ շահիտ տիր քի, պըլա շիւպհէլէնմէեօրտում... սատէ էմնիյէթիմ վար տըր; լաքին սէնի պիր ան էվվէլ կէօրմէքլիկի ֆէվգէլատէ արզու իտիեօրտում... սէն տէ պէնի տիւշիւնտի՞ն մի:

— Տայիմա տիւշիւնտիւմ, սէվկիւլիւմ... սէնին իչին պիր օտա տախի արատըմ:

— Պուլտո՞ւն մու:

— Էվվէթ:

— Օտաեը թութտո՞ւն մու:

— Խայր:

— Նիչին:

— Գօրգուճու գարը օրատա պուլունմալըզ, քիւչիւք պիր գըզը օրատա իտի: Պունտան պաշգա, պիլիրսին քի սէնին հագգընտա պահս իտիլմէսինի իսթէմէտիկիմտէն, պու խուսուստա տօղրուտան տօղրու սէնին կէօրիւշմէքլիկինի թէրճիհ իլէտիմ:

— Լաքին կէօրտիւկիւն զէմանտան սօնրա էկէրչի օ օտաեը քիրալամըշըտը՞ր իսէ:

— Գապիլ իսէ տէ, բէք տէ իհթիմալտէն պայիտ տըր: Անճագ էօյլէ պիր հալ վագի օլուր իսէ, տիկէր պիր օտա պուլուրուզ: Պէնճէ շիմտիտէն պու խուսուսու տիւշիւնմէք պէյհուտէ տիր: Պագ շիմտի սէնին եաբաճագ իշին նէ՞ տիր:

— Պու կի՞ւն մի:

— Հէման շիմտի. կիտիպ գարուճու գարըեը պուլուրսուն, վէ քէնտիսինին էսնաի զիյարէթինտէ կէօրմիւշ օլտուղուն օտա՝ իշինէ կէլտիկի իչին քիրալատըղընը խապէր վէրիրսին: Մէրգումէեէ պիր տէ պագշիշ վէրիրսին:

— Լաքին օ գըզ չօճուգու հագիգաթի պիլտիրի՞րսէ:

— Շիմտի օ եաթմըշ օլտուղունտան , իֆատէնի թէքզիպ իտէմէզ։ Հայտէ , եօլա չըգալըմ ։

— Պուրատան չօգ ուզա՞գ մը ։

— Էրնէսթին սօգաղընտա տըր ։ Ահէսթէ եուրիւմէքլէ օն տագըգասա վարըլ օլապիլիրիզ , ֆագաթ էկէր եօրկուն իսէն , պիր արապաեա օթուրալըմ ։

— Օն տագըգալըգ եօլ իչիւն արապաեա նէ՞ իհթիեաճ վար տըր ։ Ատէթա բէնչիրէտէն սօգաղա բարա աթմաեա պէնզէր ։ Բէք ալէա եուրիւեէպիլիրիմ ։

— Էօյլէ իսէ գօլունա տաեան տա կիտէլիմ ։

12

Պու սուրէթլէ մէրգուման իքի կէնճլէր , Մօնմարթր պաղչէսինտէն հարէքէթլէ , եուրիւտիւքլէրի սըրատա , կէնճ գատըն ։

— Պանա հիչ տիգգաթ իթմէեօրսուն ... պագ նա՞սըլ սանա իթաաթ իթտիմ ... կիւզէլ պիր ֆիսթան վէ պիր մանթօ ալտըմ , տէտի ։

— Էվվէթ , ղաեէթլէ եագըշըմըշ , ֆագաթ պու էլպիսէլէրինիզ մուվագգաթ տըր . վագը համըտան սօնրա միւքէմմէլ էլպիսէլէր կիեինէճէքսինիզ ։ (Պօտէհու ճէպինտէն քիւչիւք պիր ազչէ քեսէսի չըգարարագ .) Էլի խաթըրըմա կէլտի . կէլիրքէն պու քիւչիւք ազչէ չիզտանըընը սէնին իչին սաթըն ալտըմ ։

Մէրգում , պու սէօզլէրի սէօյլէեէրէք , մէզքիւր չիզտանը վէրտի , վէ Մատլէն տալխի ։

— Նէ՞ գատար ազըր տըր , տէյի պէեան իյլէտի ։

— Տէրունինտէ էլլի Լուի ալթունու վար տըր ։

Կէնճ գատըն՝ իչինտիկի սէօզէ ինանամաեարագ ,

— Էլլի Լուի ալթունո՞ւ մու ... պի՞ն ֆրանգ մը , տէտի ։

— Էվվէթ , սէվկիւլիւմ ։

— Ֆագաթ պու բէք չօգ բարա տըր ։

— Խայր , ազչէեէ իհթիեաճըն պուլունտուղու պիր զէման իչին չօգ տէյիլ տիր ։

— Ա՛հ , միւլ , նէ՛ գատար խայըրխահսըն , վէ վագը օլուն էյիլիկինտէն տօլայը պիլսէն նէ՛ տէրէճէ միւթէշէքքիւր վէ միննէթտարըմ ։

Պու արալըգ , Շաբէլ գապրիսթանը էօնիւնտէն կէչիւմէքտէ օլտուղունտան , միւլ , մէզար տիվարլարընը կէօրտիւկիւնտէ տիթրէմէքտէն քէնտիսինի մէն իտէմէտի ,

Մատլէն , մէրգումուն գօլթուղունա կիրմիշ օլմասըյլա , տիթրէտիկինի հըսս իթտիկինտէ ,

— Նէ՞ օլուեօրսուն , տէյի սօրտու ։

— Հիչ պիր շէյ օլմաեօրում . . . ։ Հէր նէ իսէ , Էրնէսթին սօգաղընա վարըլ օլտուգ ... իւչիւնճիւ գաթտա 6 նճը նիւմէրօ տուր ... հայտէ կիթ , պէն սէնի պուրատա պէքլէրիմ ։

Կէնճ գատըն իշար օլունան խանէեէ տօղրու իլէրլէեիպ՝ գաբուեու չալտը , վէ գաբու աչըլընճա իչէրի կիրտի ։ Օլ էսնատէ գաբուճու գարը իչէրինի պիթիրմիշ օլուպ , իսթիրահաթ իթմէքտէ օլտուղու հալտէ , մէզպուրէնին գըզը ուեումագտա , վէ զէվճի տէ ղազէթա օգումագտա իքէն , Մատլէն , մէրգումլարըն տաիրէսինէ տուխուլ իթտի , վէ գաբուճու գարըեա խիթապէն .

— Մա՛տամ , սիզին տիշարը չըգմըշ օլտուղունուզ զէման , իւչիւնճիւ գաթտա վագը պօշ տաիրէի կէզտիմ , տէտի ։

— Էվվէթ , օլ էսնատէ պէն տիշարտա պուլունուեօրտում , լաքին գըզըմ պանա պիր միւսաֆիրին օ տաիրէի կէզմիշ օլտուղունտան պահս իտիպ , գատընտան պահս իթմէտի Հէր նէ իսէ , պունուն էհէմմիեէթի եօգ տուր ։ Շիմտի սիզին կէլիշինիզ՝ օ տաիրէի քիրալամագ իչի՞ն մի տիր ։

— Էվվէթ , մատամ , էկէր քիրալանմամըշ իսէ , օ մագսէտլէ կէլտիմ ։

— Քիրալանմատը , ֆագաթ մօպիլեանըզ վա՞ր մը տըր ։

— Բիրա պէտէլինէ դարչըլըգ օլամըյէճէք գատար մօ-
պիլեամ եօգ տուր, հալ պու քի իսթէրսէնիզ, իչ այըրըդ
բէչին վերէպիլիրիմ։

— Եայը, խանէ սահիպի բէչինէն բիրա պէտէլի իսթէ-
մէզ, անճագ թագսիթին թէէտիպեսի կիւնիւ, եօլլէնտէն էվ-
վէլ պէտէլի մուայեէն վերիլմէզսէ, իրթէսի կիւն իսթար
վուգու պուլուր, վէ գըրգ սէքիզ սաաթ սօնրա էշեայը մէվ-
ճուտէ զապթ իտիլէրէք, միւզայէտէյէ թարտ իտիլիր։ Վա-
գաա պու մուամէլէ պիր աղ չէտին իսէ տէ, նէ՞ չարէ, իշ
պու տուր։

Կէնճ գատըն. (Կիւլէրէք.) Բէք էյի, մատամ, պէն
տէ մուճիպինճէ հարէքէթ իտէրիմ։

Գարաւճը գարը. — (Չէյրճինէ խիթապ իտէրէք.) Վի՛գ-
թօր, տէֆթէրի ատ, վէ մատամըն իսմինի գայտ էթ։

Մատլէն. — Իսմիմ Կայիէ տիր. սէնաաթըմ տա տիքիշ-
ճիլիք տիր։

Մատլէն պու արա ճէպինտէն պէշ ֆրանգլըգ պիր սիք-
քէ չըգարըբ, գարուճունուն էլինէ վազ իթտի, վէ օ տախի
պէտանր թէչէքքիւրլէ․

— Եագընտա փարը համ իտէճէք օլտուղունուզտան,
եոթագըա տիւշմէսէ մէճպուրի օլմագտան էվվէլ խանէ էշեա-
նըզը թաշըթմանըզը իսթար իտէրիմ. տէտի։

— Բէք էյի, մատամ, պէն տէ պու իսթարընըզ մու-
ճիպինճէ, եարըն էշեամը թաշըթըրըմ։

Պատէհու կէնճ գատըն՝ ժիւլ Մէրսիէնին նէզտինէ ավ-
տէթ իթտիկինտէն, մէրգում,

— Նէ՞ խապէր, տէյի սուալ իթտի։

— Եարըն էշեամը թաշըթաճաղըմ։

— Բէք էյի․ պու տէֆա արապա իլէ Բօտիէ սօգաղը-
նա կիտէլիմ։ Պու կիւն վալիտէմտէն պիր թէլէկրաֆնամէ
ալտըմ քի, եարըն քէնտիսինին մուվասալէթինի խապէր վէր-
միշ տիր։ Իմտի, զահէթ մէշղուլ օլտուղում ճիհէթլէ, իքի
իւչ կիւն սիզի կէօրէմէմ, լաքին տօղաճագ օլան չօճուղումուզ
իլէ տէֆա՛ պէն պուսս իթմէք իսթէտիկիմտէն, վագը համ

վագթընըն կէլմիշ օլտուղունու հիսս իտէր իտմէզ, ուֆագ
պիր թէգրիրէ եազարագ․ պիր մանհաղա տէրունինէ վազ
իլէ, «Լիւքսէմպուրկ սօգաղընտա 4 նիւմերօլու խանէտէ
մաթպաա մուսահհիհի՝ ագրապամտան Շարլ Պրիսօն» ատ-
րէսիյլէ կէօնտէրիրտին։ Եաթըրընտա գալմագ իչին, ատրէսի-
նի թանհրիրէն վէրիրիմ։ Հէր աղշամ վախտէմ իլէ պիրլիրտէ
թաամ իտէճէք իսէմ տէ, սէնին հազըրընտա տա մալիւմաթ
ալապիլիրիմ։ Շէօյլէ քի գարուճու գարընըն զէվճինէ թալի-
մաթը լազըմէսի իթա իտէճէկիմտէն, մէրգում սէնին մէք-
թուպլարընը տօղրուտան տօղրուեա պանա կէթիրէպիլիր։
Պիլիրսին քի, վախտէմ թաշրայը օլուպ, սիննի տէ խայլի ի-
լէրլէմիշ տիր․ վէ կէնճլիք տէնիլէն հալի բէք տէ անլաեա-
մազ․․․ պու հալտէ, քէնտիսինի տիւշարը քէտէր գըլմագ
վէ կիւճէնտիրմէք իսթէմէմ։ Էկէր անը ղայըպ իթմէք քէտէ-
րինէ տիւշար օլուր իսէմ, սէնին հալինճէ բէք չօգ թէպէտ-
տիւլաթ վագը օլապիլիր։ Նէ՛ տէմէք իսթէտիկիմի անլա-
եօրսուն, տէյի՞լ մի, ազիզէմ։

— Էվվէթ, էվվէթ, անլաեօրում, վէ սէնի տէ սէվէրիմ
խայըրլը պիր էվլատ օլտուղունտան մէմնունում։ Շու գատար
քի, միւտտէթի մէտիտէ սէնի կէօրմէտիկին գալմագ՝ պէ-
նիմ իչին աղիր պիր սէպէպի թէէսսիւֆ տիւր։

— Էկէր պիր սաաթ գատար սէրպէսթիյէթ պուլուր
իսէմ, տէրհալ գօշուպ կէլիրիմ, սէն տէշարը չըգմա։

— Եայը չըգմամ, վէ սէն՝ կէլտիկինտէ պէնի պուլաճա-
ղընա էմին օլապիլիրսին։

— Շիմտի սանա պիր չէյ տահա սուալ իտէճէյիմ։ Պիր
սիւտանըա պուլմագ լազը՞մ մը տըր։

— Լիւզում եօգ տուր, չօճուղումուզա պէն սիւտ վէ-
րիրիմ, Մասումումուզուն էճնէպի պիր գատընըն էլինտէ գալ-
մասընա րազը օլամամ։

— Պէգայաթ սէն բէք զարիֆ կէօրիւնիւեօրսուն։

— Պունտան պէօյլէ քէապի գուվվէթ իտէճէկիմ կէօրէ-
ճէքսին։ — Շիմտիքի հալտէ պիր էպէ գատըն թէտարիքինէ
պագմալըըմ։

— Թաճիլ իտէճէք սէպէպ եօգ տուր, հէնուզ սէքիզ գիւն գատար մուտտէթիմիզ վար տըր։

— Բէք էյի, իսթէտիկին վագըթ թէպարիք իտէրիմ։ Նագլի մէքեանըն իչին բէք չօգ եօրուլմա։ Լազըմ օլան պազը մօպիլեաեը սաթըն ալ, զիրա սէնին խայլի նօգսանըն պուլունաճագ տըր, վէ էկէր ագչէնէ իհթիեաճըն օլուր իսէ, տէր հալ պիր համալ վասըթասըյլա Լիւգ-Լամպէր սօգաղընտաքի խըսըմըմա պիր թէզքիրէ կէօնտէր։

— Բէք էյի, տօսթում. իշթէ կէօրիւեօրսուն ա՛, շու տագըգատա պէնի նէ՛ տէրէճէ պախթիեար գըլտըղընը պէեան իթմէկէ պիլէ աճիզ պուլունուեօրում։ Շիմտի սէն, սէնի թանըտըղըմ, վէ սէվտիկիմ իլք կիւնլէրտէքի հալինի թէքրար քէսպ իթմիշ օլտուղունտան, հագգընտա հիսս իտէկէ-տիկիմ մուհապպէթ պու կիւնկի կիւն տահա զիեատէ տիր տէյի զանն իտիեօրում։

Պու միւքեալէմէ իլէ Ռօտիէ սօգաղընա մուվասըլէթ իտիլտիկինտէն, Ժիւլ «Ալլահա ըսմարլատըգ» տիէրէք մուֆարագաթ իթտի, վէ Մատլէն, մէրգումուն քէնտի հագգընտաքի մուհապպէթի եէնիտէն հասըլ օլմուշ իտուկինէ կիւթտիքճէ տահա զիեատէ ինանտըղընտան, մուֆարագաթը էօնասընտա քէնտիսինի աղլամագտան մէն իտէմէտի։

Ժիւլէ կէլինճէ, պիր արապաեա բաքիպէն, հէր վագըթքի գումարխանէեէ կիթտի։ Օլ էսնատէ գումար օեունու քէմալը չիտտէթլէ տէվամ իթմէքտէ օլուպ, իլք ագչամը ղայպ իթմիշ օլանլար՝ ղալիպլարընը չըգարմաղա չալըշմագտա իտիլէր։

Ժիւլ տախի օեունա գարըշտը, վէ իլք կիճէսի կիպի պախթը եավէր օլմատըէ. եարը կիճէեի իքի սաաթ կէչմիշ օլտուղու հալտէ, իւչ պին ֆրանգ գաղանտը, վէ գումար մասասընըն էօնիւնտէն գալգտըղը սըրատա,

— Միւսիւլէր, եագընտա պէնտէն ինթիգամ ալաճագ օլտուղունուզու մէմնուն իթմէնին, վէ չիմտիլիք վէտամը գապուլ իտին։ Եարըն սապահ պիր գաչ այ եօլճուլուգ իթմէք իւզրէ հարէքէթ իտէճէնիմ, վէ սէյահաթըմըն մէսարիֆինի

թէտարիք իթմիշ օլմանըզտան տօլայը սիզէ տէրէճէսիզ մութէշէքքիւրիւմ, տէտի։

Մէրգում, իշպու իսթինզաքեարի թէշէքքիւրտէն սօնրա, գումարխանէտէն հարէքէթ վէ խանէսինէ ավտէթլէ, պիր գաչ սաաթ ուեուտու, վէ սապահլայըն գարուճու գարըեա օլան պօրճունու թէէտիեէ իտիպ, էշեա սանտըգլարընը պիր արապաեա եիւքլէթտի, վէ գարուճու գարընըն իշիթմէսի իչին, եիւքսէք սէսլէ արապաճըեա, «Լիօն տէմիր եօլ մէվգիֆինէ» կիտիլէճէկինի խապէր վէրմէսի իւզէրինէ, արապա եօլա չըգտը։

Ժիւլ, մէվգիֆտէ էշեասընը մուվագգաթէն պիր մահէլլէ թէսլիմ իտիպ, քէնտիսի պիր ազ գահվալթը իթտի։ վէ պատէհու էշեասըը ալարագ պիր արապաեա եիւքլէթտիքտէն սօնրա, Լիւգ-Լամպէն սօգաղընտա 4 նումէրօլու խանէեէ կիտէճէկինի արապաճըեա խապար իլէտի։

Օ տագըգատան իթիպարէն Մատլէն իչին Ժիւլ Մէրսիէ նամընտա քիմէսնէ գալմաեըպ, գօնթ տը Լիւսընեայ, մաթպաա մուսահհիհի Շարլ-Պրիսօն սախթէ իսմինի ալտը։

Մէրգում տէլիգանըլ՝ քիրալամըշ օլտուղու տաիրէնին գարուճու տասընա կիտէրէք,

— Ազիզէմ մատամ Պրէպօ, սանտըգլարըմըա կէլտիմ։ Սանտըգլարըմ աղըր տէյիլ տիր. պու սէպէպլէ արապաճըմ՝ անլէրի հավլիեէ վազ իտէպիլիր, պէն տէ եօգարը թաշըթմագ իւզրէ պիր համալ ճէլպ իտէրիմ։ Զաթէն իգամէթկեահըմը իքի իւչ քիշիեէ պիլտիրմիշ օլտուղումտան, պէնիմ իչին պուրաեա մէքթուպ կէօնտէրմէլէրի իհթիմալտէն տիր։ Իմտի էկէր պիր համալ էլիյլէ պիր մէքթուպ կէթիրիլիր իսէ, թաճիզ օլմագ իսթէմէտիկիմտէն, տիշարը չըգմըշ օլտուղումու պէեան իլէ, մէքթուպու ալըպ տօղրուճա օտամա կէթիրմէնիզի րիճա իտէրիմ, տէտի։

— Միւսիւ Պրիսօն, պու թավսիէնիզին թէմամիյլէ իճրա օլունաճաղընա էմին օլապիլիրսինիզ։

Պատէհու Ժիւլ, էշեասընը արապատան պօշալթտը, վէ արապաճընըն իւճրէթինի վէրիպ, գարուճունուն օտասընտա,

Մարգատէ սօգաղընտաքի գափըխըթլարըն անախթարլարընը համիլ օլան էնբաէրէ աթֆը նազար իթտիքտէն , վէ մէզքիւր անախթարլարըն ներինտէ ասըլմըշ խուսկինի կէօրտիւքտէն սօնրա , քէնտի օտասընա չըգտը ։

Մէրգում օտասընա մուվասալէթինտէ , քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի ։

— Մատլէնտէն պիր մէքթուպ կէլմէսի իհթիմալտէն օլտուղունտան , պու կիւն աղշամա գատար տիշարը չըգմամալըյըմ ։ Էկէր վագը համի վագթը , մէմուրլէնտէն էրքէն նէթիշէրէք , Մատլէն պէնի չաղըրըր իսէ , պիր տագիգէ պիլէ ղայպ իթմէքսիզին նէզտինէ կիթմէլիյիմ ։

«Վագըա պու մուհաֆուզիյէթ բէքտէ խօշլանաճագ պիր չէյ տէյիլ իսէ տէ , չարէ նէ՞ , գաթլանմալը ։ Անճագ չուրասը մուճիպի մէմնունիյէթ տիր քի , պու թարզ էօմրիւմ՝ ուզուն միւտտէթ տէվամ իթմէյէճէք տիր ։ Մատամ Ֆրէպօնուն ամփտէրունանէ ինանմագտա օլտուղու ղաղէթա մաթպաաընտա մուսահհիհլիք խըտմէթինի կէօրմէնէ կիտիտօր օլտուղումու գանն իթտիրմէք իզըտ , եալընըզ կիճէլէրի սօղագա չըգաճաղըմ . . . Պու պիր կէչիճի վագըթ տըր ։ Եագընտա թէմամիյլէ սէրպէսթ օլաճաղըմ , վէ բուաֆֆէյի մէվանի վէ միւշքիլաթը իզալէ իթմիշ օլաճաղըմտան , պունտան պէօյլէ եօլումուն իւզէրինտէ գարշըմա հիչ պիր մանի չըգմայաճագ տըր ։

Մատլէնէ կէլինճէ , ասլա վագըթ ղայպ իթմէյիպ , օ կիւնիւ աղշամը Էրնէսթին սօգաղընտաքի խանէնէ նագլ իլէ, Ժիւլիէն գալայի քէնտիսինէ իհատէ օլունմուշ օլտուղունու զանն իտէրէք , քէմալի սաատէթ իչինտէ ույուտու ։

Զէվա՛լլը Մատլէն . . .

* * *

Պազը նագգաշլարըն՝ էյլէնճէլէրի իչին թախսիս իթմիշ օլտուգլարը յուլիօսին 15ի կէլիպ եէթիշտի ։

Էսաթ աէմիր եօլու ըսթասիօնու սալօնը սապահըն սէքիզզինի չալտըղը զէման , Բիսթաշ, Գօնսթան վէ Գօգլիգօ նամ

նագգաշլար , մէվգիֆ եագընընտա , րէֆիգլէրինէ պէքլէմէքտէ իտիլէր ։ Էվվէլճէ իքի , սօնրա եինէ իքի վէ նիհայէթ իքի քիշի տահա կէլտիլէր ։ Թէքմիլ օլմագ իչին եալընըզ Ժիւլիէն Գլօտ հէնուզ վասըլ օլմուշ օլմատըղընտան , Գօգլիգօ՝ խայլի եօլ եիւրիւմիւշ օլմասը վէ հէրարէթի հավա սէպէպիյլէ հէր վագըթտան զիյատէ գըզարմըշ օլարագ .

— Պիզիմ մահուտ միւսիւ պագալըմ նէ՞ օյուն օյնայաճագ տըր , տէտի ։

Բիսթաշ. — Օ սէնաաթքեար վատընը իճրա իտէր պիր քիմսէ տիր ․ պու սէպէպլէ չիմտիյէ գատար կէլմէմէսինէ թէաճճիւպ իտիյօրում ։

Գօգլիգօ. — Ղալիպա միւսիւնիւն , կէչէն կիւն Սէնթ-Ուանտա օլտուղու կիպի եէմէնէ իչմէկէ ասլա իշթիհասը օլմամալը տըր ։

Գօնսթան. — Սէն տէ հալա պունու՞ մու տիւշիւնիւյօրսուն ։

— Ղարագընտա բէք ինատճը օլտուղունտան տօլայը իֆթիխար իտէպիլիրսին ։ Լագին սէն պու պապտէ խէթա իտիյօրսուն ։ Ժիւլիէն Գլօտուն սէնինլէ պիրլիքտէ չարապ իչմէք իսթէմէմէսի՝ էլպէթթէ պիր սէպէպ թահթընտա պուլունմուշ տուր ։

— Սէպէ՞պ մի ։

— Էվվէթ ։ — Մէսէլա չարապտան գօրգար ։

— Շարապտան գօրգա՞ր մը ։

— Զիւնքի պիր քէրրէ իչմէյէ պաշլար իսէ , արթըգ տուրամազ ։ Էվվէլ էմիրտէ չարապըն թէեսիրիյլէ պաշը խօշ պիր հալէ կէլիր իսէ տէ , կիթ կիտէ քէնտիսինի պիւթիւն պիւթիւնէ ղայպ իտիպ , իրատէթ վէ իխթիյարը էլինտէն չըգար , վէ պու սըրատա էօյլէ պիր հարէքէթ իճրա իտէպիլիր քի , պիր սաաթ սօնրա օ հարէքէթի խաթըրլայամազ ։ — Իշթէ մէրգումուն չարապտան գօրգմասը պու սէպէպլէ տիր ։

13

Գօգլիգօ, գուրնազ պիր քիմսէ օլտուղու ճիհէթլէ,

— Պու խուսուսու պիլտիկիմէ մէմնուն օլտում. իյի կէօ- րիւշիւմտէ հազզ իթմիշ օլտըղըմ պու խապիտէն նասըլ ին- թիգամըմը ալաճաղըմ շիմտի պիլիրիմ, տէյի միւլահազա իթտի։

Գօնսթան. — Նէ՞ տէրսին, մէրգումուն շարապ իչմէքտէն կէրի տուրմասընտա հաքքը եօ՞գ մու տուր։

Գօգլիգօ. — Պիլ աքիս պէք հագգըլը տըր, պէնտէ քէնտի եէրինտէ օլսամ, այնի եօլտա հարէքէթ իտէրիմ։

— Օ հալտէ, պու իֆատէլէրիմտէն միւթէնէպպիհ օլա- րագ, սազըն տօսթումուզու հիտտէթ ու ղաղապա կէթիրէ- ճէք հարէքէթլէրտէ վէ լիսանլարտա պուլունմաեասըն։

— Էյէր կէլիրսէ, քէնտիսինի թահրիք իթմէեէճէկիմ, լաքին պագալըմ կէլէճէ՞ք մի տիր. Շայէտ պիզի պուրատա պէքլէթմէքլէ, թրէնի գաչըրմամըզա սէպէպ օլուր իսէ, պու- տա աղ թէրպիեէսիզլիք տէյիլ տիր։

— Հէնուզ եիրմի տագըգա վագթըմըզ վար տըր. Շա- եէտ օ զէմանա գատար կէլմէզսէ, քէնտիսինի պէքլէմէեէ- րէք կիտէրիզ. Հալ պու քի կէլէճէք տիր, վայիտէսի աղըր- ճա օլմալը տըր քի կէլմէսին։

Բիսմաշ. — Տիւն քէնտիսինէ թէսատիւֆ իթտիմ. վայի- տէսի էյիճէ օլտուղունտան, վագթինտէ կէլէճէկինի վատ իթտի։

Գօնսթան. — (Սիւրաթլը ատըմլար իլէ կէլմէքտէ օլան Ժիւլիէն Գլօտու էյիյլէ կէօսթէրէրէք.) Իշթէ, կէլիեօր։

Ժիւլիէն. — (Պիր աղ սօլուեարագ տուրուպ.) Նիհա- եէթ եէթիշտիմ... հարէքէթիմտէն էվվէլ վալիտէմի կէօր- մէեէ կիթտիմ, վէ պու սէպէպլէ աղ գալտը քի կէճիքէճէք- տիմ։

Մէրգում տէլիգանլը, ճիւմլէսինին էլլէրինի թութուպ ըզգըրգտան սօնրա, Գօգլիգօ՝ հէմ լաթիֆէ, հէմ ճիտտի պիր սուրէթտէ,

— Պու կիւն գալիպա ախչամըննըզ թէպտիլ օլմուշ, չիւնքի կէչէն կիւն Սէնթ-Ուանտա եաքտըղընըզը պու կիւն եաքմաեօրսունուզ, տէտի։

Ժիւլիէն Գլօտ կիւլէրէք,

— Պէն, օ կիւնքի միւճատէլէմիզի ունութմուշ իտիմ. պու կիւն թէքրար պաշլամալըեըմ... պու կիւն կիւզէլ պիր էյ- լէնճէ իչին թէճէմմիւ իթմիշ օլտուղումուզ հալտէ, վագթը- մըզը մէսէրրէթլէ կէչիրմէքլիկիմիզ լազըմտէն տիր տէյի պէեան իյլէտի։

Քեաֆֆէյի հազըրուն. — Եաշասը՛ն սուլհ ու սալահ, եաշասը՛ն մայեօնէզ վէ թավշան գըզարթմասը։

Բիսմաշ. — Մէսարիֆէ քի՞մ նէզարէթ իտէճէք տիր։

— Է՛ն աքըլլըմըզ Գօնսթան տըր, պու իշի օնա իհալէ իթմէլիեիզ։

— Պէք էյի, պէք էյի. իթթիֆագլէ գապուլ իտէրիզ։ Էյ պանա Գօնսթան, հայտէ պիլէթ տաիրէսինէ կիթ տէ, Բլան տը Շամբինեի իչին, օն թանէ ագիմէթ վէ ավտէթ պի- լէթի ալ։

Պու սուրէթլէ, աղ սօնրա, նագգաշլար իլէ ըրվաճը վէ Ժիւլիէն, հարէքէթ իթմէք իւզրէ օլան թրէնին վակօնլարըն- տան պիրինին իւսթ գաթընտա օթուրտուլար։

Ժիւլիէն Գլօտ. — Ազրապանըղտան պուլունան լօգանթա- ճըեա թէզքիրէ եազտընը՞զ մը։

— Էվվէթ եազտըմ, վէ ճէվապ տախի ալտըմ։ Վարըլ օլտուղումուզտա սուֆրամըզ հազըրլանաճագ, վէ թամ սա- աթ օն պիրտէ էօյլէն թաամը իտիլէճէք տիր։

Թրէն եօլա չըգընճա, նագգաշլար, խօշ ահէնկլէ վէ եէկավազ պիր նաղմէ թէղաննիեէ պաշլատըլար։ Սաաթ օ- նա չարեէք գալարագ, մէրգումլար, հալէա նաղմէլէրինի տէ- վամ իթմէքլէ պէրապէր, Բլան տը Շամբինեի նամ մահէլ- լէ թրէնտէն էնտիլէր, վէ ճիւմլէսինին պօղազլարը՝ պաղըր-

մագտան գուրումուշ օլտուղունտան , սէրինլէթիճի պիր իչկի իչմէք իսդէրէ քիւչիւք պիր մէյխանէնէ կիրտիլէր ։

Ժիւլիէն Գլօտ տախի տիկէրլէրի կիպի իչկի կէթիրթտի , ֆագաթ նազարը տըգգաթընը իւզէրինտէն էքսիք իթմէքտէ օլմաեան Գօզլիգօ , մէրգումուն , ումումուն տայկընլըղընտան պիլ իսթիֆատէ , գատէհինտէքի իչկինին տէօրթտէ իւչ բայընը տէօքմէքտէ օլտուղունու կէօրտիւ ։

Իչպու էրպապը զէֆք ու ճիւնպիւշ՝ մէյխանէտէն չըգտըգտան սօնրա , Մարն նէհրի սէվահիլինէ տօղրու իլէրլէտիլէր ։ Վէ օրալարը խալի օլտուղունտան , կիւլիւպ սէօյլէնէրէք , աթլաեըպ սըչրաեարագ , վէ գօշմագ եարըշլարը իճրա իտէրէք , Շէնըլվիէր քէօբրիւսիւ թարաֆընա միւթէվէճճիհ օլտուլար ։ Նիհաեէթ , ճիւմլէսի , վէրիլէն պիր գարար իւզէրինէ չիֆթ չիֆթ տիզիլէրէք , օլ վէճհլէ եօլլարընա տէվամ իթմէքլէ , կիթմէքտէ օլտուգլարը լօգանթաեա վասըլ օլտուլար ։

Սէվահիլտէ ինչա իտիլմիշ օլան սէյֆիեէլէրին խալգը՝ պունլարըն կէլիշինի բէնզիրէլէրտէն կէօրմէքլէ , կիւլմէլէրինի զապթ իտէմէտիքլէրի կիպի , լօգանթաճը տախի , մէզքիւր ալայը կէօրտիւկիւնտէ , գարըսը , պէսլէմէսի վէ էրքէք խըզմէթճիսի իլէ պէրապէր օթէլին գաբուսունա էնիպ , կիւլէրէք քէնտիլէրինի իսթիգպալ իթտի , վէ անինտէ սուֆրաեա օթուրապիլէճէքլէրինի խապէր վէրմէսի իւզէրինէ , քեաֆֆէյի մեսէրրէթլէ պաղըրշտըլար ։

Սուֆրա՝ պաղչէտէ պիր չէրկէ ալթընտա թէրթիպ իտիլմիշ օլուպ , պունտա ճիւմլէսի օթուրտուլար ։

Միւքէմմէլ թաամլար վէ նէֆիս շարապլար իլէ թէզեին իտիլմիշ օլան սուֆրատա մէրգումուն նագգաշլարըն նա՛սըլ վագըթ կէչիրտիքլէրինի թաֆսիլէն պէեանէ լիւզում օլմաեըպ , եալընըզ Ժիւլիէն Գլօտուն՝ իչկի իչմէքտէն սագընտըղընը վէ անճագ արա սըրա սու իլէ գարըշըգ շարապ իչտիկինի պիլտիրմէքլէ իքթիֆա իյլէրիզ ։

Գօզլիգօ՝ մէրգումուն եանընտա օթուրմուշ օլտուղունտան , պու հալէ տիգգաթ իթմէքտէ , վէ քէնտի քէնտինէ ,

« Հէնուզ սապահ տըր , սէն պիլտիկինի եափ , ագշամ իճապընա պագարըզ » տիմէքտէ իտի ։

Սաաթ ալաֆրանկա իքիտէ , մէրգումլար , հէնուզ սուֆրատան գալգմըշ օլմաեըպ , գօնեագըա պէրապէր գահվէլէրինի նուշ իյլէմէքտէ , վէ իչլէրինտէն հիչ պիրի գաթիէն սէրխօշ օլմաեըպ , ֆագաթ եիւքսէք սէսլէ կէօրիւշմէքտէ , վէ հէր պիր աղըզտան ուեար ուեմազ նազմէլէր թէզաննիւ իթմէքտէ իտիլէր ։ Հալ պու քի ագշամա գատար օրատա վագըթ կէչիրէմէեէճէքլէրինտէն , պունլարտան պիրի ,

— Էյ չիմտի նէ՞ եափաճաղըզ , տէյի սիւալ իթտի ։

Գօնսթան . — Գարըգլարա բաքիպէն Պօնէօյլ տէյիրմէնինէ գատար կիթմէկի թէքլիֆ իյլէրիմ ։

Թէքլիֆի մէզքիւր պիլա իթիրազ գապուլ օլունմաղլէ , լօգանթաճը՝ սանտալլարընտան իքիսինի նէհրէ էնտիրտի , վէ պունլարա պէշէր քիշի օթուրտուգլարընտա , Գօնսթա՛ն , լօգանթաճըեա խիթապէն ,

— Ագշամ թաամըմըզը սաաթ ալթը պուչուգտա իտէճէեիզ ։ Պու թաամտա , մայեօնէզ եէրինէ ալէա թավա իտիլմիշ պալըգլար իսթէրիզ , տէտի ։

Լօգանթաճը տախի ,

— Սիզ քէյֆինիզէ պագըն , պէն սիզի խօշնուտ իտէճէեիմ , տէյի պէեան իյլէտի ։

Պատէհու սանտալլար եօլա չըգըպ , զիքր օլունան տէյիրմէնէ վասըլ օլունտու , վէ գարաեա աեագ պասըլտըգտա , ճիւմլէ արգատաշլար՝ հէրարէթի հավատան վէ քիւրէք չէքմէքտէն տէրմանտան տիւշմիւշ օլտուգլարընտան , քէսպի գուվվէթ իթմէք իսդէրէ , եարըմ տուզինա գատար պէեազ շարապ շիշէլէրինի պօշալթտըլար ։ Եալընըզ Ժիւլիէն Գլօտ , հէրարէթինի կէչիրմէք իսդէրէ պիրա կէթիրթտի ։

Մուախխարէն հէր թարաֆը կէզիպ տօլաշտըգտան , վէ միւքէմմէլէն էյլէնտիքտէն սօնրա , եինէ սանտալլարա բաքիպէն լօգանթաեա ավտէթ իյլէտիլէր ։

Պու տէֆա սուֆրա՝ լօգանթանըն տէրունինտէ թէրթիպ իտիլմիշ օլուպ , մէրգումլար նէհր իւզէրինտէ թէնէզզիւհ իթ-

միչ օլմալարընա րաղմէն, իշթիհալարը բէք տէ աչըգ տէյիլ իտի իսէ տէ, իչկիյէ արզուլէրի տահա զիյատէ օլտուղունտան, սուֆրատա աղ թաամ իտիլիպ, լաքին ֆազլասըյլա իչկի իչիլտի։ Գօգլիգօ, էօյլէն թաամընտա օլտուղու կիպի, ագշամ թաամընտա տախի Ժիւլիէնին խանընտա օթուրմագտան էվվէլ, ըէֆիգլէրիյլէ պիրլիքտէ գահվէ իչմէք իւզրէ պիր մէյխանէտէ պուլունտուղու սըրատա, օրատան պիր չիչէ քիրչ գօնեագը աշըրմըշ, վէ եէտրինտէ սագլամըշ իտի։

Ժիւլիէն Գլօտ, ֆէվգէլատէ սուսամըշ օլտուղու հալտէ, էննաի թաամտա սու իլէ գարըշըգ շարապ իչտի. անճագ պու եօլտա իչրէթ իթմէսի, քէնտիսինի սէրխօշլաթտը, վէ մութատընտան զիյատէ քէյֆլի պիր հալ քեսպ էյլէտի։

Գօգլիգօ, պու արա,

— Շիմտիտէն գաֆաը թութտու, պիր աղտան թէտարիքինի իճրա իտէրսէմ, մաթլուպում քեամիլէն հասըլ օլաճագ տըր, տէյի մուլահազա իթտի։

Բէյնիր վէ մէյվէլէրտէն մուրէքքէպ օլան չէրեզ թագըմը կէթիրիլտիկինտէ, ճումլէսի ճէպլէրինտէն սիկարա չիգուգլարընը չըգարտըլար։ Ժան Տիւֆուր, քէնտի գատէհինէ իքի իւչ գաշըգ գըրմըզը շարապ տօլտուրտու, վէ եէտինտէ պուլունան չիչէտէքի քիրչ գօնեագընը մէզգիւր գատէհէ տօլտուրտուգտան սօնրա, Ժիւլիէն Գլօտուն՝ սիկարասընը եագմագտա օլտուղու պիր զէմանտան իւմիթֆաէ իլէ, քիմսէ կէօրմէքսիզին քէնտի գատէհինի մէրգումուն գատէհի իլէ տէյիշթիրտի, վէ պատէհու քէլամա աղազլէ,

— Արգատաշլար, ագշամա գատար էմսալի օլմաեան պիր վէքիլխարճ կիպի հարէքէթ իթմիշ օլան տօսթումուզ Գօնսթանըն սըհհէթինէ իչպու պատէլէրի նուշ իթմէքլիկի թէքլիֆ էյլէրիմ, տէտի։

Պու թէքլիֆ մէմնունէն գապուլ օլունուպ, ճումլէսի գատէհլէրինի պօշալթտըլար. անճագ Ժիւլիէն Գլօտ՝ գատէհինի պօշալթտըգտան սօնրա էլինտէն տուշիւրիւպ, գատէհ գըրըլտըղընտան, ումումի պիր կիւլիւշ հասըլ օլտու։

Գօգլիգօնուն պէքլէտիկի նէթիճէ հասըլ օլուպ, չէօյլէ

քի Ժիւլիէն՝ շարապ վէ քիրչ տէնիլէն գօնեագ իլէ գարըշըգ իչկինին իչմէքլէ, քէսպի չիտաէթ իթտի, վէ էվվէլճէ պու սէրխօշլուգ քէյֆլի օլուպ, սէօյլէնիպ կիւլմէքտէ, ըէֆիգլէրինի իչրէթէ սէվգ իլէ, պիրլիքտէ իչմէքտէ, վէ լաքին քըմսէ, մէրգումուն պու թէպէտտիւլի հալինին սէպէպինի անլայամամագտա իտի։

14

Գահվէ իչիլտիքտէն սօնրա ճումլէսինին տիլլէրի աչըլաչըպ, ուեար ույմազ սէօյլէշմէյէ պաշլատըլար. եալընըզ Գօնսթան՝ պիր տէրէճէ սըզըգ գանըըրղընը մուհաֆազա իթմիշ օլտուղունտան, ումումի պաթըըրտըյը թէսքինէ չալըշըրտըգ,

— Էվլատլարըմ, վագըթ կէչիեօր, վէ էկէր սօն թրէնի գաչըրմագ իսթէմէզ իսէք, հիսապըմըզը կէօրէլիմ տէ եօլա չըգալըմ, տէյի պէեան էյլէտի։

Պու թէքլիֆէ մուխալիֆէթ զուհուր իթմէտիկինտէն, լօգանթաճը չաղըրըլտը, վէ հիսապընը կէօսթէրտիկինտէն, հէր քէս հիսսէլէրինի թէէտիյէ իթտիլէր։

Լօգանթաճը՝ վէրիլէն մէպլաղը ալարագ,

— Մուսիւլէր վէ սէվկիլիւ մուշթէրիլէրիմ, սիզլէրէ էն էսկի վէ նէֆիս շամբանիա շարապըմտան պիր չիչէ իքրամ իթմէք իսթէրիմ, տէտի։

Բիսթաշ. — Մա էլ մէմնունիյէթ գապուլ իտէրիզ։

Իքրամ իտիլէն չիչէ կէթիրիլիպ իչիլտիքտէ, քեաֆֆէսինին պաշլարը քեամիլէն ալթ իւսթ օլտու։ Շէօյլէ քի մուֆարագաթ իչին աեաղա գալգըըրտըլարընտա, սալլանմագտան քէնտիլէրինի մէն իտէմէեօրլար իտի։ Ժիւլիէն Գլօտ, աեագտա կիւճ իլէ տուրապիլէճէք հալտէ պուլունտուղունտան, Գօնսթան վէ Բիսթաշ՝ մէրգումուն պիրէր գօլունա կիրտիլէր։

Բիսմթաչ. — Նէ՞ եօլտան կիտէճէնիզ:

Գոնսթան. — Տօղրուճա սահիլ պօյունտան եիւրիւմէքլէ, Շամբինի քէօբրիւսիւնտէն կէչէճէնիզ:

Պու սուրէթլէ եօլա չըգըլըր: 0 կէճէսի հավա պէրրագ օլուպ, կիտիլէն եօլ աչիքճարէն կէօրիւնէպիլիյօրտու իսէ տէ, մէզքիւր կիճէ եօլճուլարը օլ տէրէճէ զիկզակ կիտիյօրլարտը քի, եօլուն բէք կէնիշ օլմասընը զաննօլունապիլէճէք-տէ իտի,

Եիւզ ատըմ գատար իլէրլէտիկի հալտէ, պիր աղ էօթէտէ, ֆամիլեաճա պիր էյլէնճէ մինասիպէթիյլէ ֆիչէնքլէր աթըլմագտա օլմասըյլա, պիզիմ կիճէ եօլճուլարը, պիրտէն պիրէ թէաճճիւպլէ տուրտուլար: Գունլարտան Բիսմթաչ,

— Պիզիմ քիմլէր օլտուգլարըմըզը պիլտիքլէրինտէն, չէրէֆիմիզէ աթըլըյօրլար, տէտի:

Գոնսթան. — Եիւրիւնէյիմ, եիւրիւնէյիմ, պէօյլէ չօճուգճա ֆիչէնքլէր իլէ վագըթ կէչիրիրսէք, Թրէնի գաչըրըրըզ:

Եագընտան աթըլան ֆիչէնկլէրին այտընլըղըյլա, թէքրար եօլա տէվամ իտիլիպ, լաքին Ժիւլիէն Գլօտուն ահըրխօչլուղու՝ քրինճի տէրէճէսինի պուլտուղունտան, եանի կէվչէքլիկ վէ թագաթսըզլըգ հալինի քեսպ իթտիկինտէն, իքի գօլթուգունա իքի քիշի կիրմիշ օլմասընա րաղմէն, անլաշըլմազ սուրէթտէ պիր գաչ սէօզ սէօյլէտիկտէն սօնրա, պիրուհ պիր ճիսմ կիպի եէրէ տիւշտիւ:

Տիկէր արգատաշլարը պիր աղ իլէրլէմիշ օլմալարըյլա Գոնսթան պունլարը չաղըրտը: Մէրգումլար, արգաեա տէօնիւպ,

— Նէ՞ օ, նէ՞ վար, տէյի սօրտուլար:

— Ժիւլիէն Գլօտ եիւրիւեէմէեօր:

Գօզլիգօ. — (Կիւլէրէք.) Բէք էյի, ումուզլայըպ կէօթիւրէյիմ:

— Սէն ումուզլա՞րմըսըն:

— Պէն քէնտիմի կիւճ իլէ կէօթիւրիւեօրում, պաշգասընը նա՞սըլ թաշըեապիլիրիմ:

— Լաքին քէնտիսինի պուրատա պըրագմագ գապիլ տէյիլ տիր:

— Կիճէ սըճագ օլտուղու հալտէ պուրատա գալմասընտա նէ՞ պէյիս վար տըր. պունունլա պէրապէր պիր քէրրէ գըմըլտաթալըմ պագալըմ, էկէր կիտէպիլիրսէ նէ՞ ալա:

Իքի քիշի Ժիւլիէնի գալտըրմաղա չալըշտըգլարընտան, մէրգում հիտտէթլէնէրէք.

— Պէնի պըրագըն, տէյի մուգապէլէ իթտի:

Գօզլիգօ. — Եա՛թ, եա՛թ, տօսթում, հէմ տէ պու չաեըր չիմէնլէրտէ թաթլը պիր ույգու չէքէպիլիրսին: Շաեէտ կիճէ վագթը սուսարսան, Մարն չայը եագըն տըր. պիր գաչ ատըմ ալմագլա հէրարէթինի կէչիրէպիլիրսին:

Վագըա Ժիւլիէն Գլօտուն կիճէ վագթը պիր չայ եագընընտա ուեումասը՝ հիչ պիրինէ խօշ կէօրիւնմէեօրտու իսէ տէ, էլտէն պիր չէյ կէլէմէտիկի կիպի, բէք չօգ եէրլէրտէ չօպանլարըն՝ կիճէլէրի աչըգտա ուեումալարը մալիւմ իտուկինտէն, վէ պու եիւզտէն պիր ֆէնալըգ իշիտիլմէտիկինտէն, Ժան Տիւֆուրուն իթտիկի թէքլիֆինէ մուվաֆագաթ կէօսթէրիլտի: Պատէհու Գոնսթան վէ Բիսմթաչ, պիրի պաշընտան վէ տիկէրի աեագլարընտան թութուպ, մէրգումու մինասիպ պիր մահէլլէ կէօթիւրիւպ պըրագտըլար: Պու սըրատա Ժիւլիէն ալա գըմըլտանմաեըպ, չաեըրլըգ իչէրինտէ պիրուհ պիր նէաշէ կիպի սէրիլտի:

Իշլէրինտէն պիրի. — Արգատաշ, թէշէքքիւրէ հիչ սէպէպին եօգ տուր: Եարըն սապահ բէյնիրլի պիր չօրպա իչմէք իսդրէ Գոնսթանըն խըսըմը լօգանթաճըեա թէքրար կէտէպիլիրսին: Շիմտիլիք կէճէլէր խայր օլսուն տօսթում, պիզ տէ Թրէնէ եէթիշմէկէ ղայրէթ իտէլիմ, տէյի պէեան էյլէտի:

Արայ, պիր արա գաթթ օլունմուշ օլան եօլունա տէվամ իլէ, սէրիան ալտըղը ատըմլար իլէ խայլի իլէրլէտի:

Զիքր իթտիկիմիզ հավա ֆիշէնքլէրի պիր միւտտէթ տահա իմթիտատ իլէ խիթամ պուլտու:

Արատան պիր միւտտէթ կէչիպ, Շէնըվիէր քիլիսէսինին չանը սապահըն իքիսինի չալտը: Ժիւլիէն Գլօտ ճիւզինճէ գը-

մըլտանըպ , կէօզլէրինի աչտը , վէ գօլլարընը կէրէրէք պաշընը գալտըրտը ·

Շէֆգաթ սէօզտիւկիւ զէմանըն սէրինլիկի , Ժիւլիէնին պաշընը աղըրլաթմըշ օլտուղունտան , գուլագ թօզլարընտաքի շահ տամարլարընըն վուրմագտա իտուկինի հիսս իթտի · Պատէհու մաքինավարի սուրէթտէ էթրաֆա կէօզ կէզտիրտի իսէ տէ , հէնուզ հէր թարաֆ գարանլըգ իչինտէ օլմասը վէ խուսուսա սէրխօշլուգ նէթիճէսի օլարագ կէօզլէրի լաերգըլըշ աչըլմամըշ վէ պէյնինի սէրսէմլէթմիշ պուլունմասը հասէպիյլէ պիր չէյ կէօրէմէտի ·

Մուախխարէն օթուրմուշ օլտուղու եէրի էլլէրիյլէ անլամաեա սայ իտիպ , քէնտի քէնտինէ .

— Էթրաֆըմտա չաեըր չիմէն . . . չիհ վար տըր . . . աճապա նէ՞րէտէեիմ, տէտի ·

Պու սէօզլէրտէն սօնրա Ժիւլիէն էթրաֆը տինլէտի , Օլ մէվսիմտէ Մարն նէհրինին սուեու ղաեէթ ալչալմըշ օլուպ , չաեըր չիմէնլէրըլէ եէշիլլէշմիշ օլան իրի սահիլի արասընտան լաթիֆ պիր սէտա իլէ ճէրէեան իթմէքտէ օլտուղունտան , Ժիւլիէն ,

— Սու ագմասը իշիտիեօրում, տէմէք պիր չայ եագըննըտա պուլունուեօրում, լաքին հէր հալտէ պու չայըն՝ հա՞նկը չայ օլտուղունու անլամագ իսթէրիմ, տէյի պէեան իյլէտի , վէ պու մագսատընէ էրմէք իւզրէ ֆիքրինի իշղալէ պաշլատը ·

Թէտրիճէն կէօզլէրի նիմ գարանլըղա ալըշարագ , ճիվարտաքի եիւքսէք աղաճլարը վէ պատէհու Շէնըվիէր քէօբրիւսինիւ կէօրտիւ , վէ ,

— Աճապա պու կիւն եախօտ տահա տօղրուսու տիւն նէ՞ եաբտըմ, տէյիպ , պիր աղ թէֆէքքիւրտէն սօնրա , չու սէօզլէրի իրատ իյլէտի .

— Ֆիքրիմտէ պիր ըշըգ հասըլ օլմաեա պաշլաեօր . . . տէրխաթըր իթմէքտէ օլտուղումու ղաննն իտիեօրում . . . Էսթ տէմիր եօլու մէվգըֆի . . . Գօնսաթան . . . մուգավիլէ Գօզլիգօ-Շէնըվիէր . . . Գօնսաթանըն խըսըմը օլան լօգանթաճը . . . Գօ-

նէօյլ տէյիրմէնի . . . էյ սօնրա՞, սօնրա · Գօնէօյլ տէյիրմէնինտէն սօնրա խաթըրըմա պիր չէյ կէլմէեօր . . . . սէրխօշ իտիմ, տէմէք իչտիմ . Ֆագաթ պէն սալա իչմէմէկէ եէմին իթմիշ իտիմ . . . եէմինիմտէ նա՞սըլ գուսուր իթտիմ ։ Սօն տէրէճէ սէրխօշ օլտուղում հալտէ , Բարիսէ ավտէթ իթմէքտէ պուլունան արգատաշլարըմըա պիրլիքտէ կիտէմէտիկիմտէն , մէրգումլար պէնի չաեըր չիմէն իւզէրինտէ եաթըրըպ , քէնտիլէրի եօլլարընա ավտէթ իթմիշ տիրլէր ·

Ժիւլիէն կիւճ իլէ աեաղա գալգտը , վէ տիզլէրի էլան տիթրէմէքտէ օլմաղլէ , աղ գալտը եէրէ տիւշէճէք իտի ·

Պատէհու պիր տիվարա տաեանարագ , քէնտի քէնտինէ չու սէօզլէրի սէօյլէտի ·

— Նէ՛ մահճուպիյեէթ , պէն քէնտի քէնտիմէ ութանըեօրում . . . սէրխօշլուղում հէնուզ կէչմիշ օլմատըղընտան . պաշըմ աղըրլաշըեօր · Ույգուեա տահա իհթիեաճըմ վար տըր . . . չու էսնատէ իսէ թրէն եօգ տուր · Տիզլէրիմ՝ Բարիսէ գատար եիւրիւեէպիլմէքլիկիմէ միւսայիտ օլմատըղը կիպի , չու մահէլլտէ պէթէքրար եաթմագլըղըմ տա գապիլ տէյիլ տիր , չիւնքի տապանլարը տէվրէ չըգան պիր օրման պէքճիսի պէնի կէօրիւպ ութանտըրաբիլիր , վէ սէրսէրիլիք թէօհմէթիյլէ թէվգիֆ իթտիրէպիլիր · Շիմտի նէ՞ եաբմալըեըմ . բահալըճա ուեուեաբիլմէք իւզրէ նէ՞րէեէ իլթիճա իտէպիլիրիմ ·

Նուրանը պէեան իտէրիգ քի , հավա ֆիշէնքլէրի աթըլտըղընը պէեան իթտիկիմիզ սէյֆիեէ , հիքեաեէմիզին թա իպթիտալարընտա զիքր իթմիշ օլտուղումուզ Մ . Տօրէյլին իգամէթկեահը օլուպ , մայիւմիւմիզ պուլունտուղու վէճհլէ , օ կիճէ մէրգումուն քէրիմէսի մատմուազէլին եէվմի մախսուսու օլտուղունտան , իճրայի շատըմանի իտիլմէքտէ , վէ աթըլան ֆիշէնքլէր՝ պու մէսէրրէթ վէ էյլէնճէյէ տէլալէթ իյլէմէքտէ իտիլէր ·

Պէնապէրին Ժիւլիէն Գըրտ մէզքիւր սէօզլէրի քէնտի քէնտինէ իրատ իլէ , պուլունտուղու մահէլլտէն պիր աղ իլէրինէ տօղրու կիթմէսինտէ , Մ . Տօրէյլին պաղչէսի թէրասա-

սըյլա չինար աղաճլարընըն պիւեիւք եօլունու կէօրտիւ, վէ աթխտէքի սուրէթտէ միւլահազա իթտի ։

— Նու տիվար բէք եիւքսէք օլմաղընդընտան, էկէր պունտան եօգարը չըգըպ տա իչէրի կիրէպիլիրսէմ, չիւպհէսիզ պաղչէսի տէրունինտէ, հէպլէնէ տիւչար օլմագ եախօտ պիր օրման պէքճիսինին եէտինէ տիւշմէք գօրգուսի օլմագսըզըն պարընապիլէճէք վէ ույգումու իքմալ իտէպիլէճէք եա պիր քէօշք, եա պիր գուլիպէ, վէ եախօտ պաղչէպան ալէաթը վաղընա մախսուս պիր տաիրէ պուլապիլիրիմ։ Հաոըլը պու պաղչէնէ կիրմէքլէ, հիչ պիր թէհլիքէնէ վէ զարարա ուղրամամ։ Թէհլիքէ վէ զարար օլմաեան իչ տէ բէք ալէա իճրա օլունապիլիր ։

Պատէհու Ժիւլիէն մէզքիւր տիվարա եագլաշըպ, վէ պունուն թաշլարընտան պիրինէ սարըլըպ, եօգարը չըգարագ պաղչէնէ կիրտի ։

Պէօեիւք աղաճլարըն եաբրագլարը, գուպպէյի ասիւմանտա մէվճուտ օլան պինլէրճէ եըլտըզլարը իհալթա իթմիչ իտի ։

Ժիւլիէն էթրաֆա կէօզ կէզտիրէրէք, քէնտի քէնտինէ.

— Պուրասը ղաեէթ վասի պիր մահէլլ տիր, տէտի վէ մուախխարէն Հանրիէթին իգամէթ իթտիկի տաիրէնէ կէօթիւրէն պիր եօլտան իլէրլէտի ։ Տաիրէի մէզքիւրէ էօնիւնէ կէլտիկինտէ տուրտու, վէ իւչ գաթտա տէմիր բարմագլըգլը էնլի պիր պալքօն, վէ եարը աչըգ պէնիւճէք պիր բէնչիրէ վէ բէնչիրէնին արգասընտա, տէրունինտէ ըշըգ եանմագտա օլան պիր օտա կէօրտիւ, վէ «բէնչիրէնին աչըգ օլմասընա պագըլըրսա, պու օտատա ուեանըգ պիր քիմսէ պուլունմալը տըր» տէյի միւլահազա իտէրէք, պիր արա օրատան մուֆարագաթ իթմէք իսթէտի իսէ տէ, գաթէն ագլընըն տաղընըգ օլմասը, բէնտիսինտէ ղարիպ վէ գարըշըգ գօնուլմազ պիր մէրագ հասըլ օլմուշ օլմասըյլա, «Աճապա իչէրտէ նէ՞ վար տըր․ պիր քէրրէ կիրէպիլսէմ» եօլունտա պիր թէֆէքքիւրտէ պուլունտու, վէ ֆիլվագի սէրխօշլուղու էլան Ժիւլիէն միւնտէֆի օլմուշ օլմաղընդընտան, սալլանա-

րագ տաիրէի մէզքիւրէնին ալթ թարաֆընա եագլաշտը ։

Պու մահէլլտէ Ժիւլիէն, սարմաշըգ վէ սամա աղաճլարըյլա գափլանմըշ պիր տիվարա թէսատիւֆ իտիպ, սարմաշըգ աղաճընըն տալլարը՝ պիր չօճուգ գօլու գալընլըղընտա օլմասը, վէ պու տալլար ատէթա պիր նէրտիվէն գատէմէլէրի թէշքիլ իթմէսի ճիհէթիյլէ, մէզքիւր գատէմէլէրտէն պիրինէ պաստը, վէ սամա աղաճընըն տալլարընը թութարագ, եավաշ եավաշ եօգարը չըգտը ։

Իւչ գաթ բէք եիւքսէք օլմատըղընտան, պիր գաչ տանիյէտէ Ժիւլիէնին պաշը պալգօնուն հիզասընա վարըլ օլուպ, մէրգում՝ էվվէլճէ եալընըզ չիչէքլէր իլէ մալամալ պիր օտա, վէ պունտա պիր ըշըգ եանտըղընը կէօրտիւ ։ Միւթէագըպէն եօգարը չըգմասընը տէվամ իտէրէք, պալգօնուն բարմագլըղընտան տեագլարընը իչէրի տօղրու ուզաթտը, վէ այնի վագըթտա քէմալը հայրէթլէ, վէ կէօզլէրի գամաշմըշ օլարագ, վէ եիւրէկի չըտտէթլէ չարբարագ պիր չէյ կէօրտիւ ։ Կէօրտիւկիւ նէտիր՝ ղաեէթ տիլպէր վէ հիւսէնա պիր գըզ իտի քի, կիյինմիշ օլտուղու էլպիսէսիյլէ եաթաղընա եաթմըշ օլուպ, պայըլընըղա պէնզէեէն տէրին պիր ույգու իչինտէ պուլունմագտա իտի ։

Ժիւլիէն Գլօտ, օրատան չէքիլմէք իսթէտի իսէ տէ․ մէնզարէի վագըա՝ քէնտի միւրատընա րաղմէն, իւզէրինտէ պաշգա պիր հիսս հասըլ իթմիշ օլմազլէ, րիւճաթընը իքմալ իտէմէտի ։

15

Օլ էսնատէ չէֆֆագ սէօքմէքտէ օլուպ, կիւնէշին իլք զիեալարը ալթընտա, թապիեաթ մէսրուր պիր հալտէ պէթէքրար տօղմագտա, չիչէքլէր՝ գօնչէլէրինի եարը աչմագտա, պէօճէքլէր՝ չալըլար վէ չիմէնլէր արասընտա մըրըլտանմագտա վէ գուշլար՝ աղաճլարտա էօթմէքտէ իտիլէր ։

Կէնճ պիր քիմսէ, Մ. Տօրէյին պաղչէսինտէն գօշարագ, Թէրասա Թէլաշիլէ իթտիկիմիզ մաՀէլլէն ածլատը, վէ ժանտարմալար Թարաֆընտան Թագիպ օլունան պիր խըրսըզըն Հարէքէթի կիպի մէճնունանէ պիր Հարէքէթլէ Շամբինեի քէօբրիւսինէ տօղրու կէլտի,

Լէհճէսի սօլմուշ, սիմասը ալթ իւսթ օլմուշ վէ կէօզլէրի Հատտէն զիեատէ աչըլմըշ օլան պու կէնճ քիմսէ՝ Ժիւլիէն Գլօտ օլուպ, մէրգում, գօշտուղու էսնատէ, նէ տէտիկինտէն խապէրտար օլմաեարագ, « Ա՜Հ, նէ՞ եաբտըմ... նէ՞ կէօնիւ ալչագլըգտա պուլունտում » տիմէքտէ իտի:

Ժիւլիէն, ֆէվգ էլ ատէ Թէրլէմիշ օլմասընտան նաշի սաչլարը ալնը իւզէրինտէ եաբըշմըշ օլտուղու Հալտէ, Բլան տը Շամբինեի ըսթասիօնունա մուվասալէթ իթտի.

Սապաահըն իլք թրէնի Հարէքէթ իթմէք իւզրէ օլտուղունտան, պիր պիլէթ ալտը, վէ մահզուն վէ գաշլարը չաթըլմըշ օլարագ պիր վակօնուն քէօշէսինտէ եասլանտը, վէ ուեումագ իսթէրճէսինէ կէօզլէրինի գաբատը, վէ Բլան տը Շամբինեիտէն Բարիս ըսթասիօնունա գատար սալա եէրինտէն գըմըլտանմատը:

Ըսթասիօնտան չըգարըլընտա, պիր արապաեա րաքիպէն իգամէթ իթմէքտէ պուլունտուղու Մօնմարթրտա Ապէս սօգաղընա կիթտի, վէ պիր քէրրէ խանէսինէ մուվասալէթինտէ, էլպիսէսինի պիլէ չըգարմագսըզըն եաթաղընա կիրտի, վէ պու տէֆա սօլկուն օլմաեըպ, գըզարմըշ պուլունան սիմասընը եօրկանը ալթընտա կիզլէտի:

Գանը ածէշ կիպի Հէրարէթլէ ճէվէլան իտիեօրտու, վէ նէվմիտ սաեըգլաեարագ, Թէքրար իթտիկի սէօզլէրի իչինտէ, տայիմա,

— Ա՜Հ, պէն նէ՞ գատար ալչագ պիր քիմսէ իմիշիմ, քէլիմէլէրինի աղզընտան չըգարմագտա իտի:

Պիր սաաթ սօնրա, Հէրարէթինին շիտտէթի քէնտիսինի ույգու կէթիրիճի նէվիմտ պիր սէրսէմլիկէ իլգա իտիպ, պու ույգու էօյլէնէ գատար իմթիտատ էյլէտի.

Մէրգում քէնտիսինի պուլտուղունտա, վիճտանի տէրմանտան տիւշմիւշ օլուպ, տէօքիւլմիւշ օլան պիր քիմսէնին Հալինտէ կէօրիւնիւեօրտու.

Պու Հալինտէ, տիրսէքլէրինտէն պիրինէ տաեանտըգը կիպի, պաշընը տա էլի տէրունինէ ալտը:

Մէրգում, պիր գաչ տագըգա տալկըն գալտը, վէ պագմագտա օլտուղու նօգթաեը կէօրմէեօր կիպի զանն օլունուեօրտու. Արասըրա տալկըն սինիրլէրինին Թահրիքինտէն նաշի վիճտանտա պիր նէվ բաՀաթսըզլըգ Հիսս իթմէքտէ օլուպ, նակեահ ազլամաեա վէ Հընչկըրտամաեա պաշլատը, վէ կէօզ եաշլարը վէ Հընչկըրմալարը էսնասընտա, « Ա՜Հ, պէն նէ՞ եաբտըմ, նէ՞ կէօնիւ ալչագլըգ վէ խիեանէթ իճրա իթտիմ » տիմէքտէ իտի, վէ եումրուգլարիլէ կէօքսինի տէօկէրէք, շու սէօզլէրի իլավէթէն պէեան իթտի.

— Հայտուտտան վէ խըրսըզտան պէթէր օլարագ, կիճէ վագթը պիր էվին տիվարընտան տէրունը խանէեէ կիրտիմ, վէ ճինաեէթլէրին էն մէքրուհունու վէ էն զիեատէ աֆվ օլունմազընը իճրա իթտիմ... (Պատէհու սաչլարընը իքի էլիլէ Թութուպ եօլմագ տէրէճէսինտէ չէքէրէք.) Էվվէթ պէն, պէն պու վահշիլիկի իճրա իլլէտիմ... սէրխօշ իտիմ... մէճնուն իտիմ... լաքին սէրխօշլուղում էօզիւր տէյիլ տիր. պէն՝ ալչագ պիր քիմսէեիմ... օ կիւզէլ վէ պիկիւնահ գըզճըղազը գուրպան գըլտըմ... շու Հալտէ պէնիմ իչին քիւրէք ճէզասը՝ զաեէթ խաֆիֆ վէ լաթիֆ պիր ճէզա տըր... Լաեըգ օլտուղում ճէզա՝ գաթլիեահ տըր... Էկէր վիճտանըն՝ վէֆաթըմտան մուԹէեասիրէն Թէրքի Հաեաթ իտէճէկինի տիւշիւնմէսէ իտիմ, քէնտի քէնտիմէ իճրայի ատալէթլէ նէֆսիմի Թէլէֆ իտէր իտիմ... Ա՜Հ, պէնիմ նէ՜ տէրէճէ ալչագ պիր քիմսէ օլտուղումա պու Հարէքէթիմ պիւեիւք պիր տէլիլ տիր:

Պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա, Ժիւլիէն Գլօտ, պիր տէրէճէ քէսպի սիւքիւնէթլէ, եաթաղընտան ածլատը, վէ ճէպլէրինի Թէհարրի իտիպ, չըգարտըղը պիր ֆօթօկրաֆ Թասվիրինի ուզուն մուտտէթ Թէտգիգ պիլէ, մուԹէեասիր պիր սուրէթտէ,

— Ատէթա պիր մէլէք կիպի կիւզէլ տիր , վէ շիւպհէսիզ ռուհու տա սիմասընտա միւշահիտ տիր , տէտի , վէ թասվիրի մէզքիւրուն տիկէր թարաֆընը չէվիրիպ , շու սէօզլէրի իլավէ իյլէտի .

« Իսմի եազըլմըշ տըր . . . օգուտուղում շու Հանրիէթ իսմի , քէնտիսինին օլմագ կէրէք տիր , վէ ահիտէքի սաթըրլար՝ խաթթը տէսթիյլէ եազըլմըշ օլմալը տըր .

« Մուհիպպէի ազիզէսինին պիր խաթըրէսի տոլնուվագի օլմագ իւզրէ , մուհիպպի ազիզիմ տօգթօր Ժօրժ Լամարրա ,

« ՀԱՆՐԻԷԹ Տ . . . »

« Մուհիպպէի ազիզէսի . . . էվվէթ , բէք տօղրու տուր... Ա՛հ , օհ ալթը եաշլարընտա պիր չօճուգ հագգընտա պու խիեանէթի իրթիքեապ էտէն նա՞սըլ միւթէճասըր օլտում :

Պիրտէն պիրէ Ժիւլիէն Գլօտուն գաշլարը չաթըլարագ ,

— Պու տօգթօր Ժօրժ Լամար քի՞մ տիր . . . պէլքի պիր խըսըմ տըր . . . պէլքի խանէնին աթիգ պիր տօսթու տուր . . . կէնճ պիր քիմսէ օլմասը տա իհթիմալտէն տիր , տէտի .

Ժիւլիէն , Նակեահ ումուզլարընը չէքէրէք ,

— Կէնճ պիր քիմսէ օլսա , պէնճէ նէ՞ էհէմմիյէթի օլապիլիր : Գըսգանաճա՞գ մըյըմ : — Օ գըզճըղազը պունտան սօնրա թէքրար կէօրէճէքմիյիմ : — Շիւպհէսիզ միլեօնլարա մալիք օլան բէտէրինէ միւրաճաաթլա , « Գըզընըզը սէվէրիմ . . . պէն՝ եարը րէսսամ վէ եարը ամէլէեիմ , ֆագաթ ասլա սէրվէթիմ , պէլքի միւսթագպէլիմ տէ եօգ տուր , վէ հաշարի վէ չարգըն օլտուղումու տա պիլ ֆիլ իսպաթ իթտիմ : — Իմտի գըզընըզը պանա վէրին , զիրա իշլէմիշ օլտուղում ճինաեէթլէ , գըզընըզ՝ պէնտէն ղայրի քիմսէնին օլամազ » տիյէպիլի՞րմիյիմ : Պէօյլէ պիր իֆատէտէ պուլունտուղում անտէ , բէտէրինին պէնի թէլէֆ իտէճէկի , վէ պու պապտէ հագգը օլտուղունտան , մուհաքքէմէսինէ մէմուր օլաճագ մահքէմէնին պէրաէթինէ հիւքմ վէրէճէկի տէրքեար տըր .

« Լաքին քէնտիսինի թէքրար կէօրմէմէք տէ գա՞պիլ մի տիր .

« Հարէքէթի վագըամ ալչագլըգտան , խայինլիքտէն զիեատէ տիր , չիւնքի շու սաաթտա մէզպուրէեի տէրէճէի նիհաեէտէ սէվիեօրում . . . Իշթէ , պէնիմ իլք միւճազաթըմ պու տուր :

« Էվվէթ , քէնտիսինի թէքրար պուլմալըեըմ , ֆագաթ նէ՞րէտէ վէ նա՞սըլ :

« Կիճէ վագթը իտի . . . սէրխօշլուգտան վէ ույգուտան ագըլըմ պաշըմտա օլմատըղը կիպի , գուվվէի հաֆըզամ տա ալթիւսթ օլմուշ իտի . . . տախիլ օլմուշ օլտուղում մահէլլի անճագ խաթըրլաեապիլիեօրում . . . Ճինաեէթի վագըամտան սօնրա գօրգումտան նաշի ֆիրար իտիեօրտում :

« Շէնըվիէրտէ պիր պաղչէ տէրունինտէ իտիմ . Լաքին գարանլըգտա հէր պաղչէլէր եէկտիկէրինէ պէնզէրլէր . պու հալտէ կիրմիշ օլտուղում խանէեի թանըեապիլի՞րմիյիմ : Էկէր եալընըզ խանէ խալգընըն իսմինի պիլսէ իտիմ , իճապընա պագար իտիմ , իճրաի թահգըգաթ էյլէր իտիմ . . . ֆագաթ միւրատ՝ հէր շէյի պաշգա չըգարըր տէրլէր : Կիւնիւն պիրինտէ օ գըզճըղազըն՝ մէշհուր պիր սէնաաթքեարըն զէվճէսի օլմաեաճաղընը քի՞մ պիլիր , զիրա պէն , ղաեէթ մահիր պիր րէսսամ օլաճաղըմը հիսս իտիեօրում : Հալ պու քի օլ իսմի նա՞սըլ անլաեաճաղըմ , վէ օ էվի նա՞սըլ պուլաճաղըմ :

Ժիւլիէն Գլօտ . իշպու սիւալլէրի քէնտի քէնտինէ իրատ իթմէքլէ պէրապէր , եուզինի սըղուգ սու իլէ եըգատը , վէ պու սուրէթլէ հէրարէթի պիր տէրէճէ թէսքին օլունճա , էլպիսէսինի կիյինտի , վէ քէնտիսինէ չէքի տիւզէն վէրտիքտէն սօնրա տըշարը չըգտըղընտա , պիր թագըմ ատի նագգաշ վէ պօյաճըլարա պէնզէմէքտէն զիեատէ , քիպարզատէ պիր սէնաաթքեարա պէնզէմէքտէ իտի .

Մէրգում՝ իլք թէսատիւֆ իթտիկի լօգանթատա թաամ իթտիքտէն սօնրա , եաթ տէմիրեօլու թարիգիյլէ Շէնըվիէրէ վէ անտէն Բլան տը Շամբինեիէ , վէ եաեա օլարագ Մառն չայը թարաֆլարընա ազիմէթ իյլէտի .

Օրաեա վասըլ օլտուղունտա , պիր կիւն էվվէլքի վագըալարը խաթըրլամաեա սայ իտէրէք ,

— Ջանըն իստէրսէմ, նէհրին տիկէր թարաֆընտա պուլունմագտա իտիմ. . . էվվէթ, տիվարընտան չըգըփ տէբրունինէ կիրմիշ օլտուղում պաղչէ, գարշը եագատա տըր, տէյի պէեան էյլէտի :

Շամբինեը քէօբրիւսիւնտէն պիւյիւրուր, գարշը եագաեա կէչիփ, օրատան Շէնըվիէր քէօբրիւսիւ թարաֆընա իլէրլէտի :

Սաղ ճիհէթտէ Մարն նէհրի պուլունուպ, սօլտա իսէ, Շէնըվիէրին թէբէսի իւզէրինտէ, վասի պաղչէլէր իլէ իհաթա օլունմուշ միւթէատտիտ սէյֆինէլէր կէօրիւլմէքտէ իտի :

Մէրգում օ մահէլտէ տուրուպ, պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւ :

Էքսէր սէյֆինէլէրին, Ֆիլիպ Տօրէյին սէյֆինէսինտէ օլտուղու կիպի, եըլլանմըշ աղաճլարը պուլունուպ, պունլար կիւնէշին զիեասընը սէթր իթմէքտէ իտիլէր :

Պունտան տօլայը Ժիւլիէն շաշըրըպ, քէնտի քէնտինէ վէ մէեուսիյէթլէ,

— Խաթըրլամաեօրում. . . խաթըրլամաեօրում, Վագըա պիր տիվարտան եօգարը չըգտըմ, վէ չըգտըղըմ մահէլտէ պիր չօգ գալըն եափրագլը պուլունմագտա իտի քի, կիճէ եանըսընտա պաշգաճա պիր գարանլըգ հասըլ իթմիշլէր իտի. լաքին հէր թարաֆտա աղաճլար, եափրագլը վէ սըգ սըգ աղաճլար պուլունմագտա տըր, տէտի, վէ նակէհան ֆիքրինտէ պիր միւլահազա հասըլ օլմասըյլա շու սէօզլէրի իլավէթէն իֆատէ էյլէտի :

— Ուեանտըղըմտա, չիհ իլէ ըսլանմըշ օլան չաեըր չիմէնլէր իւզէրինտէ եաթմըշ իտիմ, վէ գարշըմտա պիր ատա իլէ պաղը գավագ աղաճլարընըն թէբէլէրինի վէ ուզագտան Շէնըվիէր քէօբրիւսիւնիւ կէօրիւեօրտում... Տիմէք կիրմիշ օլտուղում խանէ քէօբրիւնիւն եագընընտա պուլունմալը տըր :

Պէօյլէճէ Ժիւլիէն, պիր ճիւմլէ եաթմըշ օլմասըյլա չըղնամըշ օլան պիր եէրէ թէսատիւֆ իթմէք իւզրէ հէր թարաֆը թէճէսսիւս իտէրէք, եիւրիւմէսինէ տէվամ իթտի,

վէ պիր մահէլլտէ պէեազ պիր մէնտիլ պուլուպ, քէնտիսինին մէնտիլի օլտուղունու թանըեընճա, օրատա եաթմըշ իտուկինէ շիւպհէսի գալմատը, վէ օլ վագըթ պաշընը եօգարը գալտըրըպ,

— Էվվէթ, էվվէթ, ճինաեէթլէրին էն մէքրուհունու, էն աչաղընը իճրա իթմէք իչին պու տիվարտան կէչտիմ... Ա՛հ, սէրխօշլուգ ույգուսունտան նիչին ուեանմատըմ... Նիչին ուեուեաճագ եէրտէ էօլմէտիմ, տէտի :

Օլ էսնատէ Մ. Տօրէյին սէյֆինէսի պաղչէսինտէ թէրասա տէնիլէն մահէլլէ պիր պաղչէպան կէլէրէք, բարմագլըղա տաեանըպ, տիվարըն աշաղը ճիհէթինի թէտգիգ իթմէքտէ օլտուղունտան, Ժիւլիէն Գլօտ, մէրգումու կէօրտիւկիւնտէ,

— Շու պաղչէպան պիր շէյ արամագտա տըր կիպի կէօրիւնիւեօր, տէյի միւլահազա իթտի :

Պաղչէպան էլան էթրաֆը պագմագտա օլմասըյլա, Ժիւլիէն,

— Պու ատէմի իսթիճվապ իտէմէ՞զմիեիմ. իսթիճվապ իթմէքլիկիմ հիչ պիր մանի եօգ տուր, վէ պու պապաքլը մէրագըմ, հիչ պիր կէօնա շիւպհէ հասըլ իթտիրէմէզ, տէյի թէֆէքքիւր իթտի :

Պատէհու եիւքսէք սէսա իլէ,

— Միւսիւ, պիր շէ՞յ մի ղայպ իթտինիզ, տէյի սօրտու :

Պաղչէպան պու սէսի իշիթտիկինտէ, օլ թարաֆա տէօնիւպ,

— Խա՛յր, խա՛յր, միւսիւ, հիչ պիր շէյ ղայպ իթմէտիմ. Անճագ պուրատաքի չալը չըրփըլարըն չիղնանմըշ օլմասընտան, չիչէքլէրիմիզի աշըրմագ իւզրէ, եինէ պիր թագըմ հաշարաթըն պաղչէմիզէ կիրմիշ օլտուգլարընը անլաեօրում, վէ պու սէպէպլէ էթրաֆը թէտգիգ իտիեօրում, տէտի :

Ժիւլիէն Գլօտ՝ տիթրէմէքտէ վէ լէհճէսինին սօլմագտա իտուկինի հիս իտէրէք,

— Ֆագաթ պաղչէեէ կիրմէք իչին, պու տիվարտան չըգմագ լազըմ տըր, տէյի իֆատէ էյլէտի :

— Շիւպհէսիզ։

— Պաղչէնիզտէն չօգ տէֆա չիչէք սիրգաթը վուգու պուլո՞ւր մու։

— Էվվէթ, չօգ տէֆա վուգու պուլուր. անճագ պու եօլտա ալչագ տիվարըմըզ օլտուգճա, թէշէպպիւսէ ասլա սէպէպիյէթ օլամազ։

— Էվվէթ, էվվէթ, պու տիվարտան կէչմէք գօլայ տըր։

— Պէն տէ զաթընըզա պունու սէօյլէյօրում։ — Զանն իտէրիմ քի տէրունը խանէտէ պիւյիւք պիր սիրգաթ վուգու պուլմատըգճա, պու տիվարըն իճապընա պագըլմայաճագ տըր։

— Շու էսնատէ պու սէյֆիյէտէ իգամէթ իտէն վա՞ր մը տըր։

— Հէման թէքմիլ սէնէ զարֆընտա պու սէյֆիյէ խալի գալմազ։ — Պիզիմ միւսիւ՝ քէնտի պանգասընը թէրքլէ, իշտէն էլ չէքտիկինտէն պէրու, Բարիստէ, եալընըզ գըշ մէվսիմինտէ իքի իւչ այ վագըթ կէչիրիր։

Ժիւլիէն. — (Քէնտի քէնտինէ.) Տիմէք պու րանըն սահիպի իշտէն էլ չէքմիշ պիր պանքէր տիր... Շիւպհէսիզ քիւլլի սէրվէթի օլուպ, պու սէրվէթին վարիսէսի տէ քէնտի գըզը տըր։ — (Պատէհու ալէնի սուրէթտէ.) Պու սէյֆիյէ՝ Մ. Բասքինին մի տիր։

— Խայր, Մ. Տօրէյին տիր։

— Մ. Տօրէյ՝ զէնկին պիր քիմսէ օլմալը տըր։

— Սէրվէթինին միգտարընը պիլմէնէճէք տէրէճէտէ զէնկին տիր։

— Էվլատլարը վա՞ր մը տըր։

— Մատմազէլ Հանրիէթ իսմինտէ եէկեանէ պիր գըզը վար տըր քի, տիւնքի կիւն, իսմի օլմագ միւնասիպէթիյլէ մէզպուրէնին չէրէֆինէ օլարագ, պուրատա իճրաի չէնլի ային իտիլտի։ Ա՜հ, նէ՜ կիւզէլ վէ խայրխահ գըզ տըր։ Ճէնապը Հագգ՝ գալպինի տէ սիմասը կիպի միւքէմմէլ գըլմըշ տըր։ Մէզպուրէ պու թարաֆ փագիր էհալիսինին սանքի պիր

համիսի վէ խայրխահը օլմագլէ, հէր քէս տուա իթմէքտէ վէ քէնտիսինի սէվմէքտէ տիր։ — Տիյէպիլիրիմ քի, մատմազէլ Հանրիէթ իլէ էվլէնէճէք օլան քիմսէ, անտէ, պապասընըն միլեօնլարընտան տահա գըյմէթտար պիր խազինէ պուլմուշ օլաճագ տըր։

Պաղչէպանըն Հանրիէթ հագգընտա սաֆտէրունանէ սէօյլէտիկի սէօզլէրին հէր պիրի, Ժիւլիէն Գլօտուն իճրա իթմիշ օլտուղու ճինայէթին պիւյիւքլիւկիւնիւ մէյտանա գօյմագլա, վէ հէր պիր սէօզ՝ գալպինէ հէման պիր խանչէր կիպի կիրմէքլէ, մէրգումուն տէհշէթ վէ նէֆրէթի արթմագտա իտի։

Այնի վագըթտա Հանրիէթ՝ վալիտէսիյլէ պիրլիքտէ կէլմէքտէ օլտուղունտան, պաղչէպան՝ մուհավէրէյի քէսմէք իւզրէ,

— Իշթէ, մատմազէլ տէ մատամ իլէ կէլիյօր։ Ալլահա ըսմարլատըգ, միւսիւ. ինշալլահ եինէ կէօրիւշիւրիւզ, տէտի, վէ օրատան մուֆարագաթ իթտի։

Ժիւլիէն՝ ըէնկի աթմըշ օլտուղու վէ տիթրէմէքտէ պուլունտուղու հալտէ, վալիտէսիյլէ կէլմէքտէ օլան Հանրիէթէ պագմագտա իտուկինտէն, պաղչէպանըն սէլամընա մուգապէլէ իթմէք՝ խաթըրընա պիլէ կէլմէտի։

Կէնճ գըզըն լէհճէսի պիր աղաճըգ սօլմուշ, վէ կէօզլէրինին էթրաֆը մօրարմըշ իտի իսէ տէ, տօտագլարընտա կիւլիւմսէմէ էսէրի միւշահէտէ օլունուեօրտու։

Իքի գատընլար՝ չինար աղաճլարընըն եօլունտան եիւրիւյէրէք, Ժիւլիէն Գլօտուն սանէմ կիպի գըմըլտանմագսըզըն տուրմուշ օլտուղու մահալլէ մուվազէթլէրինտէ, պիթթէսատիւֆ մէրգումու կէօրտիւլէր։

Ժիւլիէն նէ եափտըղընը քէնտիսի տէ պիլմէյէրէք, մաքինավարի շափգասընը չըգարտը։ Վալիտէ վէ գըզը՝ պու սէլամա մուգապէլէթէն սէլամ վէրիպ, մահալլի մէզքիւրտէն կէչտիլէր։

Սէնաթքեար՝ աղլամասընը վէ հընչկըրտամասընը թէսկին իտէմէյէճէկինի հիսս իլէ, հէման սահիլ թարաֆընա

ավտէթլէ , չանքըլըգ իւզէրինտէ օթուրուպ , հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաշլատը ։

Ժիւլիէն Գըօտ՝ մատմազէլ Տօրէ յի կէօրտիւկիւնտէ , ճինաեէթինին ճէսամէթինի տէրքլէ , քէնտիսինճէ հիսս իտէկէլտիկի նէֆրէթ տահա զիեատէ արթըպ , աթէմ գամըլ ու թէլէֆ իթմիշ օլան պիր ճանի կիպի , թամիրի նագապիլ պիր ճինաեէթ գարշըսընտա պուլունուրճասընա պիր սաաթ գատար , սահիլին իւզէրինտէ մէեուսիէթ վէ մահճուպիէթինտէն նաշի թագաթսըզ վէ տէրմանսըզ օլարագ տուրտու , վէ պատէհու վիւճուտճա պու ուեուշուգլուղու զայիլ օլմազլէ , աեաղա գալգըպ , Հանրիէթին կէչտիկինի կէօրմիւշ օլտուղու մահէլլէ սօն տէֆա աթֆը նազար իթտիքտէն սօնրա , սապահլաեըն շէնլիքլէրէ կէլտիկի զէման նէ՛ գատար մահզուն վէ միւքէտտէր իտի իսէ , ավտէթինտէ տահա զիեատէ հիւզն ու քէտէր իչինտէ օլարագ Բարիսէ միւթէվէճճիհէն եօլա չըգտը ։

Կէնճ գըզ վէ վալիտէսի պաղչէտէ պիր միւտտէթ տօլաշտըգտան սօնրա սէյֆիէնէ ավտէթլէրի էսնատէ , վալիտէսի ,

— Գըզը՛մ , նա՞սըլսըն , տէյի սօրտու ։

— Բէք էյիիմ վալիտէ , տէյի կէնճ գըզ ճէվապ վէրտի ։

— Սէվկիլի գըզըմ , վագը օլան տիգգաթսըզլըղըն խաթըրըմա կէլտիքճէ , տիւշարը տէհշէթ օլմագտան կէրի տուրամաեօրում ։ Պունճա չիչէքլէրին իչինտէ ուեումագլըղըն հաեաթընը թէհլիքէեէ իլգա իթմէք տէմէք իտի ։

— Օտամըն բէնճիրէսինի աչըգ պըրագմըշ իտիմ , վէ զէրէ գատար մուխաթարա մէմուլ իթմէեօրտում ։

— Պիլաքիս պու հարէքէթինտէն բէք պէօյլէ մուխաթարա մէմուլ , եանի թէրքի հաեաթ իթմէքլիկին պիլէ գապիլ իտի ։ Պէրէքէթ վէրսին քի Անէթ , սապահլաեըն էրքէն օտանա կիրիպ սէնի գուրթարմըշ ... պունտան պէօյլէ պիր տահա էմրի պասիրէթէ գարշը պու եօլտա պիր հարէքէթտէ պուլունմաեաճաղընը վաատ իտի՞եօրմուսուն ,

— Էվվէթ , պիր տահա պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլունմաեաճաղըմը գաթիէն վաատ իտէրիմ ։

Մատամ Տօրէ յին իֆատէսինտէն անլաշըլտըղը իւզրէ , Անէթ նամ խըզմէթճի գըզ , կէնճ էֆէնտիսինին պիր չօգ չիչէքլէր իչինտէ եաթմըշ օլմասընտան տօլաեը տիւշարը էնտիշէ օլարագ , սապահլաեըն էրքէն մէրգումէնին եաթագ օտասընա կիրմիշ իտի ։

Հանրիէթ էլպիսէլէրինի չըգարմագսըզըն գարեօլասընա եաթմըշ օլուպ , լէհճէսի՝ պաշընը սաեաթմըշ օլտուղու չիթէտէն տահա զիեատէ աղարմըշ իտի ։

Անէթ , մէրգումէնէ խիթապէն պազը սէօզլէր սէօյլէտի իսէ տէ , մատմազէլ Տօրէ յ իչիթմէտի , վէ մէզպուրէնի ուեանտըրմագ իւզրէ էլինի թութուպ խաֆիֆճէ սըգտըղընտա , կէնճ գըզ , եինէ գըմըլտանմագսըզըն տուրուպ , ասլա հաեաթ էսէրի կէօսթէրմէտի ։

Պէսլէմէ գըզ՝ գօրգտուղու խուսուսուն հուսուլէ կէլմիշ օլտուղունու անլաեարագ , ազիմ պիր տէհշէթէ կիրիֆթար օլտու իսէ տէ , եինէ իչ կէօրմէքտէն կէրի գալմաեըպ , էվվէլա օտանըն հավասընը պօզմուշ , վէ նէֆէս ալընմասընը միւշքիլ գըլմըշ օլան չիչէքլէրի տըշարը չըգարտը , պատէհու գաբու վէ բէնճիրէլէրի աչտըգընտան , տէրուհը օտանըն հավա իչլէմէկէ պաշլատը , վէ պունլարը եափտըգտան սօնրա , կէնճ գըզըն գուլագ թօզլարընը սըղուք սու իլէ օվալատը ։

Ֆագաթ պունլար հէպ պէյհուտէ օլուպ , Հանրիէթ եէրինտէն պէլէ գըմըլտանմատը ։

Պիչարէ՝ տէրին պիր ուեուշուգլուգ վէ պինապէրին տույղուսուզլուգ հալինտէ պուլունմագտա իտի ։

Պէսլէմէ՝ հէմ սատըգ վէ հէմ ագըլլը պիր գըզ օլտուղունտան , միւսիւ վէ մատամ Տօրէ յի տիւշարը էնտիշէ գըլմազա մահալ օլմատըղընը տիւշիւնէրէք , սէյֆիէտէն ալէլ աճէլէ հարէքէթլէ եագընտա պուլունան պիր էճզաճըեա գօշտու ։ Պու էճզաճը՝ թէճրիւպէքեար վէ միւսթայիտ պիր քիմսէ օլմասըյլա , մուխթասար պիր իֆատէտէն քէյֆիեէթի

անլատը , վէ պէսլէմէյէ խիթապէն ,

— Բէնչիրէնին պիւթիւն կիճէ եարը աչըգ գալմըշ օլտուղունա էմի՞նմիսինիզ, տէյի սիւալ իթթի ;

— Գաթիէն էմինիմ, տէյի պէսլէմէ ճէվապ վէրտի .

— Օ հալտէ մատմազէլ Տօրէյ՝ հաեաթընը անճագ պու սուրէթտէ գուրթարմըշ տըր . էյէր բէնչիրէ եարը աչըգ պըրագըլմըշ օլմասա իտի , շիմտի վէֆաթ իթմիշ օլաճագ իտի . Ազաարընը բէք խաֆիֆ օլտուղունու պէեան իտիյօրտունուզ . տէյի՞լ մի .

— Էվվէթ միւսիւ , օլ գատար զայըֆ տիր քի , գօլունու գալտըրմագ իչին , հիչ զահմէթ հիսս իթմէտիմ . Մէզպուրէ ույգու իչինտէ զանն օլունուեօր , ֆագաթ ուեանտըրըլմասը գաապիլ օլամաեօր ․

— Մատմազէլի պու հալտէն գուրթարմագ իւզրէ իճապ իտէն իլաճը շիմտի վէրիրիմ .

Միւթէագիպէն էճզաճը , Հանրիէթին գուլագ թօզլարընը , աղզընը վէ պուրունուն տէլիքլէրինի օվալամագ իւզրէ , պիր սու , վէ պայկընլըղը կէչտիկինտէ իչմէք իւզրէ պիր իլաճ վէրտի .

Անէթ , սէյֆիեէե ավտէթինտէ , Հանրիէթի այնի հալինտէ պուլտու , վէ էճզաճընըն իւչ էմրինի իճրա իթթի իսէ տէ , պունտան պիր հիւսնիւ նէթիճէ կէօրմէմէսի իւզէրինէ , տիւչարը տէհշէթի ազիմէ օլտու , ֆագաթ չէնտ սանիյէ սօնրա Հանրիէթ ճիւզիճէ գըմըլտանըրագ կէօզլէրինի աչտը .

Պէսլէմէ՝ մէսէրրէթինտէն նաշի րէֆըը սէտա իտիպ , պատէհու պիր գաշըգ իլաճ վէրէրէք .

— Մա՛տմազէլ , չա՛բուգ , չա՛բուգ , չունու իչին , տէտի ;

Հանրիէթ էլան տույղուսուզլուգ հալինտէ պուլունմասըյլա , վագը օլան սէօզլէրի անլամամագլա , վէ Անէթ՝ մէրգումէնին պաշընը եօգարը գալտըրըպ , գաշըգտաքի իլաճը կիւճ իլէ աղզընա տօլտուրտու ;

Իլաճըն թէէսիրի անինտէ կէօրիւլիւպ , Հանրիէթ՝ ույգուսունտան աեըլըեօր կիպի զաննօլունտու , վէ իֆագաթէ աղազէ ,

— Նէ՞ վագը օլտու , տէյի սիւալ իթթի ;

Պէսլէմէ • էֆէնտիսինին լագըրտը իթմէկէ պաշլամասընտան , վէ թէհլիքէնին սավուշմուշ օլտուղունու կէօրմէսինտէն տօլաեը մէմնուն օլարագ ,

— Ա՛հ , մատմազէլ , աղ գալտը էօլէճէքտինիզ , տէտի ;

— Էօլմէ՞ք մի ․

— Էվվէթ , մատմազէլ ;

— Ֆագաթ նա՞սըլ , նի՞չին էօլէճէքտիմ .

— Չունքի գօրգտուղում , վէ սիզին հէր հալտէ պուրատա սագլամագ իսթէտիկինիզ շու մէլուն չիչէքլէրին մուզիրր թէէսսիրիյլէ տէօրթտէ իւչ տէրէճէ պօղուլմուշ վէ պայըլմըշ . վէ էօլիւմէ աայ քի իքի բարմագ գալարագ եագլաշմըշ իտինիզ .

Կէնճ գըզ տիւշիւնէրէք , եավաշ սէտա իլէ չու եօլտա ճէվապ վէրտի .

— Էվվէթ , խաթըրըմա կէլիեօր , չու մասանըն եանընտա օթուրուպ , պիր ֆօթօկրաֆ թասվիրինին արգասընա պիր գաչ քէլիմէ եազըեօրտում . . . գուվվէթ վէ թագաթտան տիւշմիւշ իտիմ . . . պաշըմ աղըր իտի , վէ եիւզիւմ աթէշ կիպի եանըեօրտու . . . օթուրտուղում եէրտէն գալգըմ զանն իտէրիմ , ֆագաթ էմին տէյիլիմ , կիճէնին հավասընը ալմագ իւզրէ պալգօնտա պիր գաչ ատըմ աթըգտան սօնրա , էլպիսէլէրիմի սօեունմագ իսթէտիմ , լաքին գուվվէթիմ եօգ իտի . . . սարսըլըեօրտում . . . պինապէրին եաթագըմա տիւշտիւմ , վէ քէնտիմի ղայպ իթթիմ . . . օնտան պէրու անճագ շիմտի աեըլըեօրում .

— Շիմտի նա՞սըլ սընըզ .

— Ֆէվգէլատէ եօրկունլուգ հիսս իտիեօրում . . . պաշըմ , պու կիճէ օլտուղու կիպի աղըր տըր , վէ աթէշ կիպի եանմագտա տըր .

— Կէօզլէրինիզ տէ չուգուրլաշմըշ տըր . . . ա՛հ , օ մէլուն չիչէքլէր . . . պիր ազ տահա եաթմագ իսթէ՞րմիսինիզ .

— Շիմտի սաաթ գա՞չ տըր .

— Սէքիզ տիր .

— Պու կիճէ բէք կէճ վաքթըլը . . . շիմտի սէյֆինէտէ քիմսէ գալգմամըշ օլմալը տըր ։

— Խայր, քիմսէ գալգմամըշ տըր . . . պէն տէ էնտիշէտէն նաշի ույանըգ գալտըմ։

— Խայր, եաթմագ իսթէմէմ . . . պաղչէյէ չըգըպ պիր աղ թէնէֆֆիւս իթմէք իսթէրիմ։

— Լաքին պիր իքի սաաթ րահաթ իթմէնիզ՝ ֆայտէտէն խալի տէյիլ տիր ։

— Սապահըն սէրինլիկի տէ ֆայտէլի տիր . . . Հալէա պօղուլուեօրում . . . խարիճին հավասը՝ պու թազյիգի թէսկին իտէճէք տիր ։

— Բէք էյի, մատմազէլ, Նասըլ իսթէրսէնիզ էօյլէ եապըն ։

— Տիմէք Անէթ, պէն պայըլմըշ իտիմ։

— Հէման էօլմիւշ իտինիզ, մատմազէլ. պունտան տօլայը ֆէվգէլատէ գօրգտում։ Համտ օլսուն քի շաշըրմատըմ, վէ քիմսէնի խապէրտար իթմէքսիզին տէրհալ էճզաճըեա գօշտում քի, պանա, պիրի օվալամագ վէ տիկէրի իչմէք իչին իքի իլաճ վէրտի։ Պու իլաճլար սայէսինտէ հէր թէհլիքէնին կէչմիշ օլտուղունու կէօրմէքլէ մէմնունում։

Հանրիէթ. – (Օտասընըն էթրաֆընա պիր կէօզ կէզտիրէրէք.) Պիլճիւմէ չիչէքլէրի գալտը՞րտըն մը ։

— Էվվէթ, քեաֆֆէսինի գալտըրտըմ, վէ էկէր կիւնիւն պիրինտէ, եինէ եաթագ օտանըզտա պիր թագըմ չիչէքլէր սագլամագ կիպի պիր արզուեա միւպթէլա օլուր, վէ անլէրի օտանըզտա պըրագմագլըղըմը էմր իտէր իսէնիզ, պու խուսուստա սիզէ աչըգտան աչըգա իթաաթ իթմէյէճէյիմ։

Կէնճ գըզ. – (Կիւլիւմսէեէրէք.) Էօլմէք հավէսինտէ օլմատըղըմ իչին, պիր տահա պէօյլէ պիր վագըա թէսատիւֆ իթմէյէճէք տիր ։

— Պու տէտիկինիզէ ինանըրըմ։

— Լաքին սէն իչէրի կիրտիկին զէման, լամպամ հէնուզ եանը՞եօր մու իտի ։

— Խայր, մատմազէլ։

— Ֆագաթ պէն եաթարքէն, լամպամըն ըշըղընը սէօնտիւրմէմիշ իտիմ։

— Հալ պու քի լամպանըզըն ըշըղը քէնտի քէնտինէ սէօնմիւշ օլամազ։ Եինէ սիզ սէօնտիւրմիւշ օլմալըսընըզ ամմա խաթըրընըզա կէլմէեօր ։

— Իհթիմալ տըր, լաքին զանն իտիեօրում քի, ագլըմ պաշըմտան կիթտիկի զէման, օտամտա ըշըգ եանմագտա իտի։ – Հէր նէ իսէ, պաղչէյէ չըգաճաղըմ, պանա սապահլըգ պիր էլպիսէ կէյտիր ։

Հանրիէթ, էլպիսէսինի եաթմըշ օլտուղունու պէեան իթտիկիմիզ գարեօլասընտան աշաղը էնտի, ֆագաթ աեագտա տուրմաեա իգթիտարը օլմաեըպ, պասամագտա օլտուղու տէօշէմէնին էթրաֆընտա տէօնմէքտէ իտուկինի զանն իթմէքտէ իտի ։

Անէթ, մէզպուրէնին գօլթուղունա կիրէրէք,

— Մատմազէլ, պիր ազ եաթըրսանըզ ֆէնա օլմազ, տէտի։

— Խայր, խայր, հիչ պիր չէյիմ եօգ տուր, եալընըզ պիր ուեուշուգլուգ հիսս իթտիմ։

— Հիչ տէյիլ իսէ, շու իլաճտան պիր գաշըգ տահա իչին ։

— Բէք էյի, անը իչէրիմ։

Ֆիլվագի Հանրիէթ, էճզաճընըն թէրթիպ իթմիշ օլտուղու իլաճտան պիր գաշըգ տահա իչմէքլէ, գուվվէթինի, թէքմիլէն տէյիլ իսէ տէ, զիեատէ զահմէթ չէքմէքսիզին էսվապընը կիեինէպիլէճէք գատար քէսպ իթտի, վէ հազըր օլուպ պաղչէեէ էնէճէկի էսնատէ, պիրտէն պիրէ, «ֆօթօկրաֆ թասվիրլէրիմի կէօրմէք իսթէրիմ» տիեէրէք տուրտու, վէ թասվիրլէրին պուլունտուղու քիւչիւք մասաեա եագլաշարագ, պու թասվիրլէրի սայտը, վէ քէմալը թէաճճիւպլէ,

— Ֆագաթ պունլարտան պիրի էքսիք տիր . . . Անէ՛թ, սէն պունլարա էլ տօգունտուրտո՞ւն մու, տէտի ։

— Խայր, մատմազէլ։

— Էմի՞նմիսին։

— Քեամիլէն էմինիմ։

16

Հանրիէթ. - Ֆագաթ պու բէք ղարիպ չէյ տիր, պու թասվիրլէր օն իքի տանէ իքէն, չիմտի օն պիր տանէ պու-լունօրում. Պունտան պաշգա, իւչ ատէտինի իմզալամըշ ի-տիմ, պունլարտան իքի ատէտի գալմըշ տըր.

Պէսլէմէ. - Պէյքի իւչիւնճիւսիւ տիկէրլէրի իչինէ գարըշ-մըշ տըր.

Մատմազէլ Տօրէյ թէքրար սաւարագ,

— Խայր, խայր, օն պիր տանէ տիր, տէտի.

— Նօգսան օլան խայրնըն իւզէրինէ տիւշմիւշ օլմալը.

Անէթ, հէր թարաֆը տիգգաթլըճա արատը իսէ տէ, օգունմանլարըմըզա զաթէն մալիւմ օլտուղու վէճհլէ, թէ-հարրիաթը պիլա սէմէրէ գալտըղընտան,

— Հիչ պիր չէյ պուլամատըմ, տէյի պէեան իյլէտի.

Հանրիէթ տիւշիւնմէյէ պաշլատը, վէ եավաշ սէտա ի-լէ,

— Նօգսան օլան թասվիր՝ տօգթօր Ժօրժ Լամարա թախ-սիս իթմիշ օլտուղում թասվիր տիր, տէտի.

— Իշթէ պու ղարիպ, լաքին մատմազէլ պու խուսուս-տա էմի՞նմիսինիզ, տէյի պէեան իյլէտի.

— Էմին օլմագ տա սէ՞օզ մի... իւք տէֆա անը իմզա-լամըշ իտիմ.

Անէթ, թէհարրիաթըն տէվամ իտէրէք, պիր արա-աշըրգ օլան պէնճիրէյէ եագլաշտը, վէ նազարը տիգգաթը պալգօնա աթֆ օլունմասընտա, պիրտէն պիրէ սարարտը, վէ թէաճճիւպլէ րէֆը սէտա իթմէսինտէ, Հանրիէթ,

— Նէ՞ վար տըր, տէյի սօրտու.

— Բէք ղարիպ պիր չէյ կէօրտիւմ.

— Նէ՞ կէօրտիւն,

— Զանն իտէրիմ քի, պուրատա պիր քիմսէ չըգմըշ տըր.

Հանրիէթ ումուզլարընը չէքմէսինտէ, պէսլէմէ՝

— Ֆագաթ, մատմազէլ, պու սէօյլէտիկիմ սահիհ տիր, չիւնքի պալգօնտա թօբրագ էսէրլէրի կէօրիւնիւրում, տէտի.

— Սէն տիվանէսին, թօբրագ էսէրլէրինին նէ՞ էհէմմի-եէթի վար տըր.

— Զանն իտէրիմ քի...

— Խաթըրընա կէլմէ՞եօր մու քի, տիւն կիճէ պէն, օտա-մա ավտէթիմտէ, պօթինլէրիմլէ պալգօնտա կէզտիմ. Թա-պիի տիր քի, էվվէլճէ ֆիրչէնք աթըլտըղը սըրատա պաղչէտէ տօլաշմըշ օլտուղումտան, էօքչէլէրիմտէ գալմըշ օլան թօբ-րագ, պալգօնտա էսէր պըրագմըշ տըր.

Անէթ ճէվապ վէրմէտի իսէ տէ, իսքեաթ տախի օլմա-տը, վէ պալգօնուն տէմիր բարմագլըգլընտան աշաղըյա էյի-լէրէք, սարմաշըգ վէ ասմա տալլարընը թէտգիգ իթտի, վէ չէնտ սանիյէ սօնրա,

— Թէքրար իտէրիմ քի, պուրատա պիրի չըգմըշ օլմա-լը՝ զանն տէյիլ մուհագգագ տըր, տէյի պէեան իյլէտի.

— Սէն մութլագա րիւեա կէօրիւեօրսուն.

— Մատմազէլ, թէէմմին օլմագ իչին, պիզզաթ կէօզլէ-րինիզլէ պագապիլիրսինիզ.

Հանրիէթ՝ պէսլէմէսինին եանընա կէլտի, վէ օ տախի պալգօնու իհաթա իտէն տալլարը կէօսթէրէրէք,

— Պիր քէրրէ չու տալլարա պագըն, նա՞սըլ էյիլմիշ վէ գըրըլմըշ, զէմինին իւզէրինէ տէ պագըն նա՞սըլ չըգնամըշ, տէտի.

— Պանա գալըրսա, զանն իտէրիմ քի, ֆիրչէնքլէրին ա-թըլտըղընը էյիճէ թէմաշա իթմէք իւզրէ, սայըլըզ պիր քիմսէ, պու տալլարա պասարագ, պալգօնա գատար չըգմըշ օլմալը տըր.

— Լաքին մատմազէլ, իչէրիսէ խըրսըզ կիրմիշ օլապիլիր.

Հանրիէթ օտասընա ավտէթլէ, իւք աղշամը պըրագմըշ օլտուղու մուճէվհէրաթընը արատը, վէ պունլարը՝ գօյմուշ օլտուղու մահալլտէ պուլտունճա,

— Եկէր խօրօզ կըրմըզը օլսա իտի, պու միւճէվհէրլէրի սըրգամ իտէր իտի. Լաքին հիչ պիր շէյէ էլ տօգունմամըշ օլմասընտա պագըլըրսա, զանընըզըն տօղրու օլմատըղը անլաշըլ-մըգտա տըր: Եկէր մանէա վէրէմէտիկիմ պիր շէյ վար իսէ, ֆօթօկրաֆ թապլոլըրընըն զայըպ վէ նապէտիտ օլմասը քէյֆի-յէթի տիր, տէյի պէեան էյլէտի.

— Գէնտէնիզճէ պունաուն պիւեիւք պիր էհէմմիէթի եօգ տուր: Պիր տիկէր թապլոյի իմզալամագլա մութլագ հասըլ օլուր պիթէր: Համտ օլսուն ֆօթօկրաֆ թապլոլէրի-նիզ թիւքէնմէմիշ տիր.

Պու արա, տէրունը խանէտէ տագը կիտիպ կէլմէք վէ կէօրիւշմէք սէսլէրի իշիտիլտիկինտէն, Հանրիէթ աշագըեա էնտի, վէ վալիտէսինի պուլտուղունտա, պաշըրտան կէչէն վագըաեը հիքեաեէ իթտի.

Մատամ Տօրէյ՝ հիքեաեէյի մէզքիւրէնի տինլէտիկին-տէ, տէհշէթինտէն նաշի լէհճէսի սօլտու, վէ մէզպուրէնի գուճագլատըգ պուսիթտիքտէն սօնրա,

— Ֆագաթ պէօյլէ պիր վագըատան սօնրա, նէ՞չին պիր միւտտէթ խաթարընտա խըթըրաճաթ իթմէտին... լէհճէնի ղանէթ սօլղուն կէօրիւեօրում, տէտի.

— Շիմտի քէնտիմի բէք էյի պուլուեօրում. վէ աչըգ-տա հավա ալմագլա քեամիլէն քէսպի իֆագաթ իտէճէկիմէ իսքեաթ օլմուշում տուր... իմտի, վալիտէ, պաղչէյէ կիթ-մէք իսթէրիմ.

— Բէք էյի, գըզըմ, պէն տէ սանա րէֆագաթ իտէ-րիմ.

Վալիտէ վէ գըզը պաղչէտէ պիր ազ միւտտէթ տօլաշ-տըլար.

Անէթ, կէնճ էֆէնտիսինին էֆքեարընա մուխալիֆէթէ ճէսարէթ իտէմէմիշ իտի իսէ տէ, հագըգէթտէ անըն կէօս-թէրտիկի սէպէպլէրէ տէ իգնեաթ օլմամըշ իտի.

Մէզպուրէ քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իտի.

— Մատմազէլ խըթէտիկինի տէսին, պէն քէնտի էֆ-

քեար վէ իտտաամտան չաշմամ... Գըրըլան եախօտ էյլէն սարմաշըգ վէ ասմա տալլարը քէնտիլիքլէրինտէն օ հալի պու-լամաղլար.

Ֆագաթ հագըգէթտէ օտա աէրունինտէ հիչ պիր նօգ-սան օլմատըղընտան, վէ պիր մասա իւզէրինէ գօնուլմուշ օ-լան միւճէվհէրաթ թէմամիյլէ եէրինտէ պուլունտուղունտան, Անէթ, պալգօնա չըգմըշ օլան չալըսըն խըրսըզ օլմատըղընա գանիտը. շու գատար քի, խըրսըզ եէրինէ պիր աշըգըն իչէրի կիրմիշ օլմասը իհթիմալի խաթըր ու խէեալինէ պիլէ կէլմէտի-կինտէն, պիր միւտտէթ սօնրա հատիսէի մէզքիւրէ իւզէրի-նէ աըլա տիւշիւնմէտի.

Հանրիէթ հէր նէ գատար վալիտէսի գարշըսընտա իգ-րար իթմի՛յք իսթէմէեօրտու իսէ տէ, ազիմ պիր քէտէրլիք վէ կէվշէքլիք հիսս իթմէքտէ օլմասըյլա, պիր ան էվվէլ պաղ-չէտէն օտասընա ավտէթէ մէճպուր օլտու, վէ օ կէճէսի սէյֆիեէտէ եաթմըշ օլան տալէթլիլէր՝ գուշլուգ թաամըն-տան սօնրա Բարիսէ կիտէճէք օլտուգլարընտան, մէզպուրէ միւնասիպ էսվապ կիեինտի.

Սաաթ իքի պուչուգ րատտէլէրինտէ, քեաֆֆէյի տա-վէթլիլէր սէյֆիեէտէն հարէքէթ իթտիլէր.

Մատմազէլ Տօրէյ մուվագգաթ րահաթսըզլըղը քեամի-լէն կէչմիշ օլտուղունտան, վալիտէսիյլէ թէքրար պաղչէտէ կէզմէեէ չըգըպ, չինար աղաճլարընըն պուլունտուղու եիւք-սէք թէբէեէ տօղրու իլէրլէտիլէր, վէ էվվէլճէ պէեան իթ-միշ օլտուղումուզ իւզրէ, մէզքիւր թէբէնին ալթ թարա-ֆընտա ժիւլիէն Գըօտա թէսատիւֆ իթտիլէր քի, պու թէ-սատիւֆ՝ վալիտէ իլէ կէնճ գըզ իչին մանէասըզ իտի իսէ տէ: օլ կէնճ սէնաաթքեար իչին էհէմմիէթլի ազիմէի հա-յիզ իտի.

Շիմտիքի հալտէ, պու տէլիգանլըտան պահս իտէլիմ.

Մէրգում Շէնըվիէրտէն հարէքէթինտէն սօնրա, չըմէն-տըֆէր րըթասիօնունա պիլաղիմէ, իւք րասթ կէլտիկի թրէնէ բաքիպ օլտու: Սօլկուն օլան սիմասընտա էսէրը մահզունիյ-եէթ միւշահէտէ օլունուեօրտու. Տահա պիր կիւն էվվէլ մէս-

Իւր, քէյֆլի վէ էօմրիւն հէր հալինի բարլագ սուրէթտէ կէօրիւր իքէն, եալընըզ պիր գաչ սաաթ զարֆընտա պու թապիեաթը թէպտիլ օլտու, չիւնքի գալպինտէ վէ վիճտանընտա հուսուլէ կէլէն մուհապպէթ վէ իզթիրապըն աղըրլըղը քէնտիսինի թազեիգ իթմէկէ պաշլամըշ իտի: Մէրգում լաէնգամթի քէնտի քէնտինէ,

— Խաեալ իթտիկիմ աչըգ ու մուհապպէթ իմքեանսըզ, վէ իչլէտիկիմ ճինաեէթ իսէ, Նագապիլի թամիր տիր. պէն հէմ մէճնունում, հէմ ալչագ պիր քիմսէեիմ, տէմէքտէ իտի:

Օ կիւնիւ Ժիւլիէն Գլօտ՝ հիչ պիր իշ իլէ մէշղուլ օլամաեաճագընը հիսս իթտիկինտէն, խանէսինէ կիթտի վէ Նէրտիվէնտէն եօգարը չըգմագտա իքէն, գարուճու գօշարագ արգասընտան եէթիշիպ քէնտիսինի չաղըրտը: Ժիւլիէն տէօնմէսինտէ, գարուճու,

— Միւսիւ Ժիւլիէն, պիր սաաթ էվվէլ վալէտէնիզ թարաֆընտան սիզի խըթէմէք իւզրէ պուրաեա պիր քիմսէ կէլտի, տէտի:

Մէրգում պու խապէրի ալտըղընտա սարսըլտը, վէ իքի կիւնտէն պէրու վալիտէսինի կէօրմէմիշ օլտուղունու, վէ պիր տէֆա պիլէ անը խաթըրլամամըշ իտուկինի միւլահազա իտէրէք, քէմալի էնտիշէ իլէ.

— Աճապա վալիտէմ խասթա՞ մը տըր, տէտի:

— Կէլէն ատէմին վէրտիկի խապէրէ պագըլըր իսէ, բէք էյի տէյիլ իմիշ:

Պու ճէվապտան սօնրա, Ժիւլիէն վալիտէսի նէզտինէ կիթմէք իւզրէ աճէլէթէն տիշարը չըգտը: Քէնտիսինտէն էվվէլ, պիզ, մէրգումէնին խանէսինէ կիտէլիմ:

Մատամ Մարի Գլօտ, Մարգաատէ սօգագընտա քեային վէ պահսըընը իթմիշ օլտուղումուզ Շարէլ գապրիսթանընա նազըր պիր խանէնին իւչիւնճիւ գաթընտա իգամէթ իթմէքտէ իտի:

Տար վէ թավանը ալչագ իքի օտատան իպարէթ օլան մէրգումէնին տաիրէսինտէ, մէզքիւր գապրիսթանտան ըշըգ

աըըր իքի բէնչիրէ պուլունմագտա իտի: Օտալարտան պիրինտէ, էշեա օլմաեըպ, տիկէրինտէ իսէ, պիր տօլապ. մասա, տէօրթ իսկէմլէ, պիր գօմօտ վէ պիր եաթագ վար իտի: Իշպու եաթագտա թագրիպա գըրգ պէշ եաշլարընտա պիր գատըն եաթմըշ օլուպ, հալինտէն զիեատէ եաշլը կէօրիւնէն պու գարը՝ սըթմատան տիթրէմէքտէ վէ հէման թէսլիմի րուհ իթմէք հալինտէ պուլունմագտա իտի:

Մէզպուրէնին եանընտա, պիր իսկէմլէ իւզէրինտէ խասթա պագան պիր իհթիեար գարը օթուրմուշ օլտուղու հալտէ, թէսլիմի րուհ իտէնլէր սաեէսինտէ եաշամաեա ալըշմըշ օլանլարա մախսուս օլան իսթաֆըրղճա պիր նազար իլէ խասթաեա պագմագտա իտի:

Աշաղըտա պէեան իթմիշ օլտուղումուզ վէճհլէ, Ժիւլիէն, միւսթագիլ էօմրիւ սէվմէքլէ, վալիտէսի խանէսինտէ գալմատըղընտան, պու գատընճըղազ միւնֆէրիտէն իգամէթ իթմէքտէ. Ֆագաթ Ժիւլիէն էյի պիր էվլատ օլմաղըլա, քէնտի քեարընտան իքի տէֆա վալիտէսինէ պիր հիսսէ չըգարմագտա, վէ օ տա սըհհէթի միւսայիտ օլտուղունտա, տիքիշ տիքմէքլէ պաշգա պիր մէնֆաաթ հասըլ իթմէքտէ իտի:

Մարի Գլօտ էվլատընը պէօեիւթմէք իչին նիչէ սէնէլէր հէման զարուրէթ վէ սէֆալէթ իչինտէ վագըթ կէչիրմիշ, վէ օղլու պիւեիւմիւշ օլտուղու հալտէ, հուզուր վէ սաատէթլէ եաշաեապիլիրքէն, պիր զէման չէքմիշ օլտուղու սէֆալէթ վէ մուզարիգա՝ վագըթսըզ քէնտիսինի մէզարա սէվգ իթմէքտէ իտի:

Նիչէլէր վարտըր, թապիեաթլարը իճապընճա ուզուն միւտտէթ եաշաեապիլմէլէրի լազըմ օլունապիլտիկի թագտիրտէ, պու սուրէթլէ վագըթսըզ ահրէթէ եոլճու օլուրլար: Իշթէ Մարի Գլօտ տա պու գապիլտէն իտի:

Իքի այտան պէրու մէզպուրէ եաթագտան գալգմաեըպ, մուգատտէմա զաեէթ ճալիպ վէ հիւսէնա օլմուշ օլտուղու րէվիչինտէն անլաշըլան պու գատընճըղազըն թավրընտէ ուզուն միւտտէթ չէքմիշ օլտուղու տէրտ ու քէտէրլէրին էսէրլէրի միւշահէտէ օլունմագտա իտի:

Պիր արա Մարի Գլօտ խասթա պադան գարըեա տօղրու տէօնիւպ, զայիֆ վէ կիւճ իլէ անլաշըլըր պիր սէտա իլէ,

— Վագըթ կէչիեօր ... Ժիւլիէն հէնուզ կէլմէտի, տէտի ։

— Բէտէր իթմէեին, մատամ Գլօտ, խանէսինէ ավտէթինտէ խապէր վէրիլէճէկինտէն, էլպէթթէ կէլիր ։

— Ֆագաթ կէճիքի՞րսէ ...

— Պիր թագըմ ֆէնա էֆքեարը պէրթարաֆ իտին ... տահա սիզ ուզուն միւտտէթ եաշաեաճագսընըզ ։

Խասթա ճէվապ վէրմէեիպ, պաշընը սալլատը, կէօզլէրինի գաբատը, վէ չուգուրլաշմըշ օլան եանագլարը իւզէրինէ իքի տամլա եաշ ագտը ։

Վագըթ գարարմաեա պաշլամըշ օլտուղունտան, խասթա պագան՝ քիւչիւք պիր լամպա եագըպ, գարեօլանըն եանընտա պուլունան պիր մասա իւզէրինէ վազ իթտի, վէ պատէհու թապիպին էմրիյլէ եաբըլմըշ օլան իլաճտան պիր գաշըգ մատամ Գլօտա վէրտի ։

Պիրտէն պիրէ խասթա սարարտը, չիւնքի պազը սըրալարտա զարիֆ պիր սուրէթտէ զուհուրա կէլէն ֆէվգէլատէ իշիթմէքլիք հիսսիյլէ, գուլաղընա պիր աեագ սէսի կէլտի, վէ կէօզլէրինի աչըպ, մէսէրրէթլի պիր պագըշլա գարուեա աթֆը տիգգաթ իտէրէք,

— Ժիւլիէն տիր ... օ օլտուղունա էմինիմ ... ատըմընը թանըրըմ, տէյի պէեան իյլէտի ։

17

Պիչարէ գատընճըղազըն վալիտէլիք հիսսի եանըլմաեըպ, գապու աչըլտըղընտա, Ժիւլիէն Գլօտ, սիւրաթլէ կէլմիշ օլմասընտան նաշի սօլուեարագ իչէրի կիրմէսինտէ, գարեօլաեա գատար գօշտու ։ Ֆագաթ խասթանըն չէհրէսի սօլկունլուղունու կէօրտիւկիւնտէ, մինուտի թիթրէտի ։ Մէզպուրէնին սիմասը, պիր գաչ սաաթտան պէրու հէման թանըլմազ տէրէճէտէ օլտուղու հալտէ, վալիտէսինին էլլէրինի թութուպ սըգտը ։ Մարի Գլօտ տախի պագիյյէյի գուվվէթիյլէ օղլունու տէրաղուշ իթտի ։ Միւթէագըպէն վալիտէ իլէ օղլու պէյնինտէ աթիտէքի միւքեալէմէ վուգու պուլտու ։

— Նա՞սըլսընըզ, վալիտէ ։

— Բէք ֆէնաեըմ, օղլում ։

— Ֆագաթ տիւն էյի իտինիզ ։

— Սէն էօյլէ զանն իտիեօրսուն ... պէն տէ էօյլէ զանն իտիեօրտում ... լաքին իքիմիզ տէ եանըլտըգ ... Եագընտա թէրքի հայաթ իտէճէկիմ մուհագգագ տըր ։ -Էօլիւմիւն օլ տէրէճէ եագըն օլտուղունու հիսս իտիեօրում քի, պիր ազ էվվէլ սէնի թէքրար կէօրէպիլէճէկիմի պիլէ իւմիտ իթմէեօրտում ։

Ժիւլիէն, հընչկըրմասընը մէն իթմէք իւզրէ ֆէվգէլատէ ճահտ իտիպ, խասթանըն եանընտա օթուրտու, վէ մէզպուրէ քէլամընա տէվամ իտէրէք,

— Մատէմ քի կէլտին վէ սէնի կէօրտիւմ իսէ, արթըգ րահաթճա էօլէպիլիրիմ, տէյի պէեան իյլէտի ։

— Վալիտէճիկիմ, պուրաեա կէլմէք իչին պիր տագըգա պիլէ ղայպ իթմէտիմ ... Թարաֆընըզտան պէնի արամաեա կէլտիքլէրինտէ, խանէմտէ պուլունմաեօրտում ։

— Օղլում, սէնի իթհամ իթմէք խաթըրըմա պիլէ կէլմէտի, անճագ կէօսթէրտիկիմ իսթիճալըն սէպէպինի կէօրիւեօրսուն ։ -Վագթըմ հիտամըլը տըր. պէն իսէ, էօլմէզտէն էվվէլ սանա պէք մուհիմ շէյլէր սէօյլէմէք իսթէրիմ ։

— Վալիտէճիկիմ, պու եօլտա միւլահազաթա մահէլլ եօգ տուր ։

— Պիլաքիս՝ պու շէյլէր շիմտիտէն տիւշիւնիւլմէլի տիր, իլէրուտէ վագըթ գալմաեաճագ տըր ։

Մարի Գլօտ, սէսինի եավաշլաթարագ,

— Իֆատաթըմը եալընըզ սէն տինլէմէլիսին. իմտի խըզմէթճի գարըեը պուրատան կէօնտէր. միւքեալէմէմիզ խի-

Թամ պուլուրսա, եինէ կէլսին, տէտի:

Ժիւլիէն առաղա գալգըպ, խասթա պագան գարընըն եանընա եագլաշտը քի, ֆիթուրսուզ պիր հալտէ կէօրիւնմէքլէ պէրապէր, վագը օլան սէօզլէրի տինլէմէք արզուսինտէ իտի:

Ժիւլիէն. —(Պիր տէրէճէ էնտիշէ իլէ.) Մատամ՝ Ժէրվէզ, պիզի պիր աղաճըգ եալընըզ պրագմանըզը ըճա իտէրիմ: Կէօրիւնիւր քի, վալիտէմին պանա մահրէմանէ պազը պէեանաթը պուլունմագտա տըր: Պու խուսուստա քէնտիսինէ մուխալիֆ պուլունմագ իսթէմէմ: — Նէ տիմէք իսթէտիկիմի անլաեօրսունուզ, տէ՞յիլ մի:

Խասթա պագան՝ իֆատէյի մէզքիւրէեի անլամըշ օլտուղունու միւպէյյին պիր թաւր իլէ,

— Օհա նէ՞ շիւպհէ. պու թէքլիֆինիզ բէք թապիի տիր. ղաթէն պիր իքինտէն տօլայը հէր հալտէ տիշարը չըգմագըլըղըմ իգթիզա իքէն, մատամը եալընըզ պըրագմագ իչին, պու հարէքէթիմի կէրի պրագըեօրում: Մատէմ քի խուսուսի պիր միւլագաթընըզ վար տըր, շիմտի, իչ չարեէք, եախօտ էն չօղու պիր սաաթ իչին կիտէպիլիրիմ, տէտի.

— Բէք էյի. սիզ իչինիզի կէօրիւն, պէն պուրատան պիր եէրէ կիթմէմ:

Խըզմէթճի գարըն կիթտի, վէ Ժիւլիէն խասթանըն եանընա ավտէթինտէ, Մարի Գլօտ,

— Օղլում, պանա իլաճըմըան վէր, տէտի:

Ժիւլիէն, գայնանմըշ քէօք սուեունտան եարըլմըշ օլան իլաճտան պիր ֆինճան խասթաեա վէրտի, վէ մէզպուրէ պու ֆինճանը պօշալթըըզընտա, օղլու՝ պաշ չիլթէսինի տիւզէլթտի, վէ վալիտէսի՝ «օթուր» տէյինճէ, պու էմրէ իթաաթ իթտի:

Մարի Գլօտ՝ պիր ազ օղլունա տօղրու էյիլէրէք, կիզլի էլինի թութտու, վէ թարիֆ օլունմազ պիր մուհապպէթ էսէրիյլէ եիւզիւնէ պագարագ, ղանէթ ղայիֆ պիր սէտա իլէ,

— Եագընտա պիւեիւք պիր սէյահաթտա իպթիտար իլէ սէնի թէրք իտէճէյիմ, սէվկիլիւ օղլում: Վագաա գըըգ

ալթը եաշընտա օլարագ թէրքի հաեաթ իթմէք՝ էրքէն իսէ տէ, միւտաէթթի հաեաթըմտա տիւշար օլտուղում ճէվր ու ճէֆա, իֆրաթ չալըշմագլըղըմ, վէ բէք չօգ չէյլէրտէն մահրումիյեէթիմ՝ վագթինտէն էվվէլ հաեաթըմը պու հալէ կէթիրմիշլէր տիր... Ֆագաթ պու հալ՝ պէնճէ էհէմմիեէթտէն քեամիլէն արի տիր... Սէնի պիւեիւթմիւշ օլարագ էօլտիւկիւմ իչին պախթիեարըմ, վէ սէնին խայըրլը պիր էվլատ, նամուսլու, վէ ֆէնայըգ իճրասընա ղայըր միւգթէտիր պիր ատէմ օլտուղունու կէօրէրէք էօլտիւկիւմ իչին, քէնտիմի մէսուտ ատ իտէրիմ, տէտի:

Ժիւլիէն՝ սօն սէօզլէրի իչիթտիկինտէ, տիթրէտի, վէ այնի վագըթտա եանագլարընա պիր գաչ կէօզ եաշը տամլատը:

Խասթա, պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա, իֆատէսինէ շէօյլէ տէվամ իթտի.

— Աչլամա օղլում, կէօզ եաշլարը՝ ղաաֆէթ էմարէսի տիր: Հալ պու քի սանա սէօյլէեէճէկիմ սէօզլէրի տինլէմէք իչին, գուվվէթլի օլմաեա միւհթաճսըն:

«Զօգ տէֆա պանա, բէտէրինին իսմինի սօրտուն... Իլէրուտէ, վագթ ու զէմանը կէլտիկինտէ պիլտիրէճէկիմէ տայիր ճէվապ վէրտիմ:

«Պու կիւն օ իսմի, մահզա լանէթլէմէք իչին անլաեաճագսըն:

«Պու կիւնէ գատար պէքլէմէքլիկիմ, ազլ ու ֆիրաաէթինին տէ, վիճտանին կիպի տէրէճէի միւքէմմէլիեէթի քէսպ իտէրէք, բէտէրինին՝ պէնիմ հագգըմտա նէ՛ մէրթէպէ միւթթէհիմ, վէ իքիմիզ հագգընտա նէ՛ տէրէճէ ալչագ վէ ղալիմ օլմուշ օլտուղունու անլաեապիլմէքլիկինէ միւսայիտ պիր հալէ կէլմէսի իչին տիր:

«Իշպու ալէմի ֆանիեի թէրք իթտիկիմ պիր սըրատա, ղարազ վէ մէլանէթտէն պահս իթմէքլիկիմ շայեանը թէէսսիւֆ իսէ տէ, կէչիրիլէն էօմիւր՝ պիր ալչագ քիմսէնին հարէքէթի սէպէպիյլէ ուզուն պիր ճէվր ու ճէֆատան իպարէթ օլուր իսէ, կէչմիշ վագըալարը ունութմամաեա վէ աֆվ իթ-

մեմեսէ պիր հագգ ու սէլահիյեթ գազանըլմըշ օլուր, վէ համթա չէքիլմիշ օլան ճէվր ու ճէֆա՝ չուճուղուն իչին էվլատա պիլտիրիլիր քի, օ տախի՝ իսմինի քէնտիսինէ պօրճլու օլան, ֆագաթ հէր կիւնա ատալէթի թահգիրէն օ պօրճունու իյֆա իթմիշ պուլունմայան ատէմի ունութմասըն, վէ հարաքէ-թը վազըրասընը աֆվ իթմէսին ։

Պու արա խասմը սէօզլէրի քէստի ։ Ժիւլիէն, մէզպու-րէնի տիգգաթը ազիմէ իլէ տինլէյօրտու ։

Մարի Գլօտ՝ քէլամընա շու վէճհիլէ տէվամ իթտի ․

— Եիրմի եաշընտա իտիմ... Նամուսլու օլան ֆամիլեամ իչինտէ քեամիլէն վէ րահաթճա եաշայօրտում ։ Պիր կիւն պիր ատէմէ թէսատիւֆ իթտիմ քի, պէնի ֆէվգէլատէ տիլպէր վէ հիւսէնա պուլտու ։

« Պէնիմլէ իւլֆէթ բէյտա իթմէք իչին նէ՛լէր եապտը-ղընը պէեան իթմէք իսթէմէմ, չիւնքի պու հիքեայէ տէր-քեար օլմուշ օլտուղունտան, պէեանընա լիւզում եօգ տուր ։ Պունունլա պէրապէր, անըն թէշէպպիւսաթընա չէրիք իտիմ, զիրա քէնտիսինի սէվիեօրտում, վէ պիրտէն պիրէ գալպիմի իսթիլա իթմիշ օլան օ աշգ ու մուհապպէթ, պէնի, Նանքէօր վէ պիինսաֆ պիր գըզ հալինէ գօյտու ։

« Շէօյլէ քի, քէօր քէօրունա իղֆալ օլունմուշ օլտուղում օլ էճնէպի իլէ պիրլիքտէ եաշամագ իւզրէ, էպէվէյնիմին խա-նէսինի թէրք իթմէք ճինաեէթինի իճրա էյլէտիմ, վէ պիր գաչ այ քէնտիմի մէսուտ սանտըմ, չիւնքի պունճա տիվանէ-լիքլէրին սէպէպի վէ պունճա իղթիրապլարըն մէնպաը օլան օլ կէնճլիք աթէշինի, սաատէթ զանն իտիեօրտում ։

« Րահմիմտէ սէնի համիլ օլտուղումու հիս իթտիկիմ կիւն, օլ խէեալի սաատէթ՝ տէրէճէսինի աշըրը թաշմըշ զանն իթտիմ ։ — Տօղան պիր էվլատ՝ հալը հազըրը զինճիրլամէ վէ չէօզիւլմէզ սուրէթտէ միւսթագպէլէ րապթ իտէն պիր պաղ տէ՞յիլ մի տիր ։

« Մեսէրրէթիմտէն մէֆթուն օլտուղում հալտէ, պու մեսէրրէթէ բէտէրինի տախի իշթիրաք իթմէկէ միւսարաաթ իթտիմ... եանի հէր շէյի քէնտիսինէ սէօյլէտիմ ։

« Լաքին օլ վագըթ նա՞սըլ մահճուպ վէ միւքէտտէր օլ-տում... պիլմէմ քի պիրտէն պիրէ նա՞սըլ էօլմէտիմ, չիւնքի բէտէրին՝ պիր սուրէթի պարիտանէ վէ թահգիրիեէտէ, վէ-լէտիզինալըրը ասլա սէվմէտիկինի, վէ միւտտէթի էօմրիւն-տէ քէնտի մահսուլունու տէրաղուշ իյլէմէեէճէկինի պէեան իտիպ, պէնի թէրք իթտի ։

Ժիւլիէն. —(Հիտտէթլէ.) Ա՛հ ալչա՛գ... օ ալչագըն իսմի նէ՝ իտի ։

— Ժիւլ-Կօնթրան՝ Լիւսընայ-Շարանթ իտի ։

Ժիւլիէն. —(Նէվմիտա թէաճճիւպլէ.) Գօնթ տը Լիւսը-նայ-Շարա՞նթ մը ։

— Էվվէթ ։

— Բէտէրիմ՝ ասըլզատէկեանտա՞ն մը իտի ։

— Ֆրանսանըն պիրինճի ֆամիլեալարընտան օլուպ, թա-պիի քէնտի էնանիեէթի տույղուսու վէ ղարուրէթի իճա-պընճա, պէնիմ կիպի ֆագիր վէ սէֆիլ պիր գըզըն նամու-սունու բայմալ իթմէքլիք՝ քէնտիսի իչին պիւեիւք պիր շէ-րէֆ վէ իֆթիխար օլտուղունու, վէ լաքին թարիխճէ մաա-րուֆ օլան իսմինի պանա հասր իտէմէեէճէկինի, վէ պիր վէ-լէտիզինաեը՝ պիր վէլէտի մէշրու հալինէ իֆրաղ իյլէմէեէճէ-կինի միւլահազա իթմէքտէ պուլունմուշ օլմասընտան տըր քի, հագգըմտա պէօյլէ պիր հարէքէթ վէ մուամէլէյի իր-թիքեապ իթտի ։

Ժիւլիէն. — Սօնրա՞... սօնրա՞...

Խասմա. — Իպթիտայի էմրտէ քէսպի զաաֆէթլէ, ֆէվգ-էլ ատէ միւթհէէսսիր օլտում, Քէնտիմի եալընըզ, սահիպսիզ վէ պէնաայի թէսէլլիւչտէն մահրում պուլմագլա աղլատըմ ։ Լաքին պու զաաֆէթիմի հիտտէթ ու ղազապ թագիպ իթ-մէքլէ, ղարուրէթ վէ սէֆալէթիմլէ պիրլիքտէ քէն-տիմտէ ֆէվգէլատէ պիր ճէսարէթ հասըլ օլուպ, հիչ պիր շէյտէն րիւճաթ իթմէմէեէ, վէ հաթթա մաղլուպ օլ-մագլըղըմ լազըմ տախի կէլսէ, հուգուգումու մուհաֆա-զայը իչին սօնունա գատար ուղրաշմագա գարար վէրտիմ ։

« Պինապէրին պէնի իղֆալ իթմիշ օլան չախսը, իգամէթ

իթմէքտէ օլտուղու օթէլտէ պուլտում քի, պէն զարուրէթ իչինտէ օլտուղում հալտէ, քէնտիսի տարաֆ վէ տէպտէպէլի պիր զէվք կէչիրմէքտէ իտի: Գարուճուլար իչէրի կիրմէքլիկիմի մէն իթտիլէր իսէ տէ, պէն օ էմիրլէրին էօնիւնիւ ալարագ, քէնտի նէզտինէ վասըլ օլտում. Չու գատար քի մէրհամէթինի թէմէննի իթմէքսիզին, ատալէթ ու հագգանիյէթին իճրասընը թալէպ էյլէտիմ, վէ էվլատըմ իչին պիր խամ խըմէթէտիկիմի անլաթտըղըմ սըրատա, Նամուսլու օլտուղումու պիլէրէք, մահվըմը մուճիպ օլաճագ տէրէճէտէ հագգըմտա ալչագճա մուամէլէտէ պուլունմուշ իսէ տէ, հիչ օլմազսա պու ալչագլըղընըն թամիրինէ միւսաարաաթ իթմէսինի իխթար իթտիմ:

«Մէրգում ճէվապ օլարագ պէնի գօվտու:

Ժիւլիէն. — Օ ալչագ՝ պէտէրի՞մ մի իտի, տէյի Նիտա իթտի:

Մարի Գլօտ՝ կիւճ իլէ չըգարապիլտիկի պիր սէտա իլէ քէլամընա չու եօլտա տէվամ իյլէտի:

— Օլ վագըթ հիտտէթ վէ ղազապ պէնի խըթիլա իթտիկինտէն, գօնիթ տը Լիւսընայը հէր թարաֆտա թաագիպ իթտիմ, վէ աղէթա հախաթըըն ղազապը օլարագ, հէր եէրտէ գարշըսընա չըգտըմ. վէ տայիմա պաղըրարագ, ատալէթի թալէպ իյլէտիմ.

«Պիր կիւն, չիւպհէսիզ արթմագտա օլան պու րէզալէթտէն գօրգուտուղունտան, պիր տէֆաէ իլէ պու հալէ խիթամ վէրմէք իսթէտի, կիւյա պէնի աճըգօ կիպի կէօրիւտիւ, վէ պէնի րէտտ իտէճէք եէրտէ, մուավէնէթիմէ չիթապան օլտու, վէ տիւնեատա կէլէճէք օլան էվլատը թաատիգ իտէճէկինի վաատ իյլէտի: Պու սըրատագի մէսէրրէթիմին տէրէճէսինի հիւքմ իտէպիլիրսին:

«Պու էվլատ՝ սէն իտին Ժիւլիէն:

«Մէզգիւր վաատան պիր հաֆթա սօնրա տիւնեատա կէլտին.

«Պէտէրին՝ վէլատէթինի գայտ իթտիրմէք իչին քէնտիսինին կէթիրմիշ օլտուղու չահիտլէր իլէ պէրապէր տաիրէ-

յի պէլէտիյէյէ կիթտի, վէ լաքին սօնունտա գատար ալչագ վէ հիյլէքեար օլտուղունտան, սէնի, Ժիւլ-Վօնթրան տը Լիւսընայըն վէ Մարի Գլօտուն օղլու տէյի գայտ իթտիրէճէք եէրտէ, Մարի-Գլօտուն վէ մէճհուլ պիր պէտէրին օղլու տէյի գայտ իթթիրտիկինի, վէ սինիլի նուֆուս տէֆթէրինի չահիտլէր իլէ պէրապէր օ եօլտա իմզալատըղընը սօնրա անլատըմ:

Ժիւլիէն իքինճի տէֆա եիւքսէք սէտա իլէ,

— Օ ալչագ պէտէրի՞մ մի իտի, տէտի.

Թէսլիմի րուհ իթմէք իսթէր օլան խաստա չէօյլէ տէվամ իյլէտի:

— Հէման միւթէաագըպէն Բարիստէն մուֆարագաթ իթմիշ օլտուղունտան, քէնտիսինի թէքրար կէօրէմէտիմ: Պունունլա պէրապէր պիր քիմսէ խըսաֆսըզ մէրհամէթսիզ օլտուղունու վէ քէնտիսինտէն հիչ պիր կէօնէ էյիլիք պէքլէնիլէմէյէճէկինի մուհագգագ պիլտիկիմտէն, թէքրար կէօրմէյէ տէ ճահտ իթմէտիմ: Անճագ ազ սօնրա, գումարտա պիւթիւն սէրվէթինի ղայպ իտիպ. պէօյլէ սէրվէթի պուլունան կէնճ պիր գըզ իլէ էվլէնտիկինի, վէ պունտան պիր էվլատ օլտուղունու թահգըգ իյլէտիմ: Պու էվլատ իսէ, սէնին գարընտաշըն տէմէք տիր:

— Գարընտաշը՞մ մը, վա՛յ, պէնիմ գարընտաշը՞մ մը վար տըր:

— Էվվէթ, օ մէշրու պիր էվլատ օլուպ, էկէր քէնտիսինէ թագտիմ օլունմախա ճէսարէթ իտէրսէն, վագթիյլէ վալիտէնին թարտ իտիլտիկի կիպի սէնի տախի վէլէտիզինա ըրֆաթըյլա թարտ իտիլէճէկին աշքեար տըր:

— Լաքին պիլճիւմլէ ալչագլըգլարըն եէկեանէ ֆաիլի պէտէրիմ օլտուղունտան, կիտիպ քէնտինի պուլաճաղըմ, վէ վագը օլան ալչագլըղընը եիւզիւնէ վուրարագ իքիմիզին տէ ինթիգամընը ալաճաղըմ:

— Պէտէրին էօլմիւշ տիւր, օղլում:

— Էօլմի՞ւշ միւ տիւր.

— Էվվէթ, պիր խայլի սէնէ էվվէլ. զաննի իտէրիմ քի

մէշհուր օղլունա միլեօնլար պրագարագ էօլմիւշ տիւր. սէն իսէ պու կիւնլէրի կիւն ամէլէ կիպի չալըշմագլա մէճպուր պու-լունույօրսուն։

« Օղլում, էօլիւմ էնտաըշտա պու շէյլէրի սանա սէօյ-լէմէքլիկիմ վէ թահգիր իթթիկիմ վէ լանէթ օգուտուղում Լիւսընայ խանըմը սանա պիլտիրմէքլիկիմ, անըն տախի մահզա թահգիր իթմէք վէ լանէթ օգումագ իւզրէ օ խանըմը տէրխա-թըր իթմէքլիկին իչին տիր։

« Պախթըն եախօտ միւրատըն՝ պէլքի պիր կիւն անըն օ տէլիգանլըղըն գարշըսընա չըգարըր։ Օ տէլիգանլը պապա թարաֆընտան անըն գարընտաշը օլուպ, էճնէպի պիր քիմ-սէ տէյիլ տիր։ Իմտի, մէրգումա րաստ կէլտիկինտէ։ « Թա-նըտըղընըզ խանըմ, պէնիմ խանըմըմ օլաճագ իտի. Լաքին պու խանըմը սիզտէն գըզգանտըմ, չիւնքի խանըմը նամուսսուզ գըլմըշ օլան ալչագա պիր տիր » տէմէքլիկինի խաթէրիմ։ Պու սու-րէթլէ, օղլում Ժիւլիէն, մէզարընտա անը թահգիր իթմիշ, վէ վալիտէնին ինթիգամընը ալմըշ օլուրսուն։

« Պու վասիյէթիմի իճրա իտէ՞րմիսին։

— Էվվէթ, էվվէթ, իճրա իտէրիմ։

— Պանա օլան մուհապպէթին իւզէրինէ պու խուսուս-տա եէմին իտէ՞ր միսին։

— Սիզէ օլան մուհապպէթիմ իւզէրինէ եէմին իտէրիմ։

— Բէք ալէա, պու հալտէ պէն տէ խօշնուտիյէթլէ թէրքի հայաթ իյլէրիմ։

Մարի Գլօտ, հիտտէթ վէ ղազապընըն սոն չիտտէթի թէէսսիրիյլէ, մէվճուտ գուվվէթինի իսթիմալ իթմիշ օլտու-ղունտան, պաշը եասթըղը իւզէրինէ տիւշտիւկիւ կիպի, կէօզ-լէրի տէ գափանտը։

Ժիւլիէն. — Վալիտէճի՜մ... վալիտէճի՜մ... տէյի նիտա իթմէսինտէ, պիչարէ գատընճըղազ՝ տիթրէմէքտէ օլան գօլլարընը եօգարը գալտըրտը, վէ քէնտինէ աղլա էյլմիշ օլան օղլունուն ումուզլարընտան թութուպ, եիւզինիւ տօ-տագլարընա եագլաշտըրըպ վէ սոն տէֆա ճիկէրփարէսինի պուս իթտի։

Պու պուսէ՝ էլվէտա պուսէսի օլուպ, խասթանըն սոն տա-գըգալարը պաշլատը։ Այնի վագըթտա Ժիւլիէն Գլօտ, պիր խէքիմէ մէթուրմուշ օլուպ, կէօզլէրինի վալիտէսինէ աթֆ իթմիշ պուլունտուղու հալտէ, չու եօլտա միւլահազա իթ-մէքտէ իտի։

— Պէն տախի բէք ալչագ, խային վէ ճանի պուլուն-տում։ Պու պապատ Ճէնապը Հագգտան վէ համտ օլսուն ճինաեէթի վագըամըտան խապէրտար օլմայան պիչարէ գուր-պանըմըտան աֆվըըգ թէմէննի իթմէյիմիմ։ Ա՛հ, չու Լիւսը-նայ խանըմը նէ՛ գատար լանէթ օգումագտայըմ, լաքին հագ-գըմ օլտուղու վէճհլէ, էկէր պու խամ պէնիմ օլսա իտի, իրթիքեապ իթմիշ օլտուղում ճինաեէթին թամամընը մուվաֆ-ֆագ օլամայըր իտիմ։ Պէտպախթ վալիտէճիյիմ, սոն ուլու-գունտա բահաթճա ույու։ Էկէր մուգթէտիր օլուր իսէմ, իս-միմի վէ իգպալիմի սիրգաթ իթմիշ օլան վէ սանա պունճա ճէվր ու ճէֆա չէքտիրմիշ պուլունան էյլէտ վէ բէտէր հագ-լարընտա իգթիզաի հալի իճրա իտէճէյիմ։

Օյ էսնատէ մատամ Ժէրվէզ ավտէթ իթտի։ Մարի-Դլօ-տուն տօտագլարընտա ղայիփ պի՛ր նէֆէս չըգըպ, մուախխա-րէն տօտագլարը եարը աչըգ գալտը։

Ժիւլիէն. — (Աղլայարագ.) Հէր շէյ խիթամ պուլտու մատամ Ժէրվէզ. պունտան պէօյլէ վալիտէմ եօգ տուր, տէ-տի։

Պատէհու մէրգում տէլիգանլը՝ էօլիւնիւն կէօզլէրինի գափատըպ, հէման սօղումուշ օլան ալընը պուս իթտի։

Խասթա պագան գատըն, պու արա իֆատէեէ աղազ-լէ։

— Միւսիւ Ժիւլիէն, պու կիւն խասթանըն եանընտա պէն տուրաճագըմ. եարըն տախի սիզ վագիֆէնիզի իճրա ի-տէրսինիզ, տէյի պէեան իյլէտի։

Ժիւլիէն եօրկունլուգտան թագաթ վէ տէրմանը գալ-մամըշ, վէ մատտի վէ մանէվի գուվվէթտէն տիւշմիւշ իտու-կինտէն,

— Հագգընըզ վար տըր մատամ Ժէրվէզ, պէնիմ հիչ

թագաթըմ եօգ տուր. պիր ազ իսթիրահաթա մուհթաճըմ։ Իմտի եարըն սապահ վափուրէմին վէֆաթընը մէրճիինէ խապէր վէրիպ կէլիրիմ։ Անճագ , պիչարէ վափուրէմին իւզէրինէ էյինճէ նազարէթ իթմէնիզի րէճա իտէրիմ, տէտի ։

— Օլ պապաէ միւսթէրիհ օլուն ։

Մուախխարէն Ժիւլիէն , տիվարտան աարլըմըշ օլան պիր խալըը աշաղը ալըպ , Նաշըն կէօքսիւ իւզէրինէ վազ իթթի , վէ սօն տէֆա անըընտան պուսէ իլէ , աղլայարագ տիշարը չըգտը ։

Իյի կէճէնին վէ օ կիւնիւն չէտիտ հէյէճան վէ թէէսսիւրաթը իւզէրինէ , մէրգումուն միւլահազաթը գարըշըգ հալտէ օլուպ , հէրարէթի սէպէպիյլէ տամարլարընտա պիր սըճագլըգ հիսս իտիյորտու , վէ գուլագ թօզլարընըն չան տամարլարը չարբմագտա իտի ։

Պու հալ իլէ խանէսինէ մուվասալէթ իտիպ , եաթաղընա եաթտը , վէ եօրկունլուգտան վէ քէտէրտէն նաշի , ազ վագըթտա տէրին պիր ույգուեա տալտը ։

* * *

Գարիպի քիրամիտլըգա պէեան իթտիկիմիզ վուգուաթլարըն վագը օլտուղու կիւն , էօյլէտէն սօնրա , Ժիւլ Մէրսիէ, եախօտ գօնթ Ժիւլ-Արման տը Լիւսընեայ՝ Լիւգ-Լամպէն սօգաղընտա մուգիմ Մատլէնտէն պիր թէզքիրէ ախզ իթթի քի , պունտա մէզգուրէ՝ տէհշէթլի տագըգատար եագըն օլմագ միւնասիպէթիյլէ , տալա վագըթ զայի իթմէեէրէք , քէնտիսինէ պիր էպէ կէթիրմէսինի րէճա իյլէմիշ իտի . Ժիւլ, պու պապաէ ճէվապը րէտտ վէրէմէեիպ , ֆագաթ էվվէլճէ Մատլէն իլէ կէօրիւշմէք իսթէտիկինտէն , մէզգուրէնին խանէսինէ կիթթի , վէ բիմաէտէն կէօրիւլմէմէեէ խասսէթէն տիգգաթ իտէրէք , վէ պու մագսատըլէ իհթիեաթը վէ էմրի պասիրէթի էլտէն պըրագմայարագ , անըն տասարընա տախիլ օլտու ։

Պիչարէ գատընճըղազ՝ միւշքիլ վազիյէթի իճապընճա

կիւճ հալ իլէ աեագտա տուրապիլիպ , լէհճէսինտէ սօյկունլուգ վէ քէնտիսինտէ տէրմանսըզլըգ միւշահէտէ օլունմագտա իտի ։ Պու ճիւմլէ իլէ Ժիւլիւն կէլտիկինի կէօրտիւկիւնտէ , տօտագլարընտա թէպէսսիւմ հասըլ օլարագ , իքի էլինի ուզաթտը , վէ մէրգում , սախթէ պիր մուհապպէթլէ մէզպուրէեի տէրաղուշ իթտիքտէն սօնրա , գարուեու գարշը , վէ անը պիր իսկէմլէտէ օթուրթտուրուպ , զաեէթ լաթիֆ պիր սէտա իլէ ։

— Միւզտարի՞պ մի օլուեօրսուն , աղիզէմ , տէտի ։

— Էվվէթ , բէք զիեատէ մուզտարիպըմ. աեագտա պիլէ կիւճ իլէ տուրապիլիեօրում։ Տիւն պիր ազ եիւրիւեէպիլիեօրտում , վէ պաշըմա կէլէճէկինի տէրք իթտիկիմտէն , չարշըեա չըգըպ իքի կիւնլիւք զախիրէմի տիւզտիւմ։ Պու պապաէքի հարէքէթիմին բէք միւնասիպ օլտուղունու շիմտի անլայօրում , չիւնքի պու կիւն նէրտիվէնտէն աշաղըեա էնմէեէ գայիր միւգթէտիրիմ։

— Գուրթուլմագլըղըն եագըն տըր , աղիզէմ։

— Էօյլէ օլտուղունու պէն տէ հիսս իտիեօրում, Պու սէպէպլէ պանա պիր էպէ կէթիրմէքլիկինի սէնտէն րէճա իթտիմ։

— Մէքթուպուն՝ վալիտէմ իլէ պէրապէր խըսըմըմըն խանէսինտէ օլտուղում զէման եէտիմէ վարըլ օլտու ։ Տէր հալ պիր պէհանէ իլէ անտէրտէն մուֆարագաթլա սէնին եանընա կէլտիմ։

— Ա՜հ Ժիւլ, սէն բէք խայըրխահսըն . . . էպէեէ խապէր վէրտի՞ն մի ։

— Հէնուզ խապէր վէրմէտիմ, էվվէլճէ սէնի կէօրմէք իսթէտիմ։

— Ֆագաթ շիմտի կիտէճէքսին , տէյի՞լ մի ։

— Շիւպհէսիզ։

— Քէնտիսինի կէօրէճէ՞ք միսին ։

— Պու կիւնտէն կէթիրմէք պէյհուտէ տիր զանն իտէրիմ։ Էպէնին թէէմին իտէճէկի կիպի , պէն տէ սէնի թէէմին իտէպիլիրիմ քի , աղըրլարըն եարըն պաշլայաճագ տըր ։

Կէնճ գարըն (Մէրագլա պագարագ.) Էմի՞ն միսին,

— Գամիլէն էմինիմ, զաթէն վագթիյլէ թէպապէթլէ մէշղուլ օլտուղումտան, խանըմէֆէնտիմա թէէմին օլապիլիրսին.

— Լաքին եարը՞ն.

— Պու կիւնտէն խապէր վէրէճէկիմտէն, եարըն եանընտա պիր էպէ պուլունաճագ տըր.

— Սէն նէ՞ եափաճագսըն.

— Պէն ասլա խանըմտան այրըլմայաճաղըմ . . . սապահլարըն էրքէն պուրաեա կէլիրիմ. Իմտի, իգթիզափա, էմրի պասիրէթ խիլաֆընտա հարէքէթէ ասլա մահէլլ եօգ տուր. Սէն սապր իլէ պէնի պէքլէ. — Գուրթուլմագլըղընը միւթէագըպ, եվլատըմըզը գայտ իթտիրմէք իւզրէ տաիրէյի պէլէտիյէյէ կիտէճէյիմ.

— Եվլատըն օլտուղունու թաստիգ իտէճէ՞ք միսին.

— Հայ հայ, չիւնքի պու խուսուսու վաատ իթտիմ.

Մատլէն. — (Պաշընը գօնթու ումուզունա տաեաեարագ.) Ա՜հ, պանա ճէսարէթ վէրիեօրսուն.

Ժիւլ. — Ճէսարէ՞թ մի. Վա՜յ, ճէսարէթին օլմազ տէյի վէսվէսէ՞ մի իտիեօրսուն. Գունունլա պէրապէր բէք զիեատէ ճէսարէթէ իհթիեաճըն օլմաեաճագ տըր. Եալընըզ չէնտ տագիգա աճը վէ աղրը իլէ հէր չէյ կէչէճէք տիր.

— Եվվէթ, ազիզանէ տիւշիւնէն իչին պու եօլտա իֆատէ իթմէքլիք թապիի տիր. Լաքին նէ՛ չարէ քի, իքի կիւնտէն պէրու պաղը կէօնտէ հիսսիեաթը տախիլիէն ֆիքրիմի իշղալ իտիեօր.

— Նէ՞ կիպի հիսսիեաթ.

— Գանա էօյլէ կէօրիւնիւեօր քի, պու միւշքիլ քէրթէտէն գուրթուլամայըպ, էճէլէ գուրպան օլաճաղըմ.

— Ֆագաթ պու եօլտա միւլահազալար՝ սըրֆ տիվանէլիք էսէրի տիր.

Մատլէն. — (Քէլամընա տէվամ իտէրէք.) Եվլատըմը կէօրմէքսիզին, անը տէրպագուշ իթմէքսիզին էօլէճէյիմ զանն իտիեօրում.

Օլ էսնատէ կէնճ գարըն, զաթէն միւթէէսսիր պիր հալտէ պուլունմասըյլա, հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամաղա պաշլատը.

Ժիւլ. — Ազիզէմ, պիր թագըմ միւնասիպէթսիզ հիսսիեաթ վէ միւլահազաթ իլէ քէնտի քէնտինի պու սուրէթլէ միւքէտտէր գըլմագտա մանէա եօգ տուր. Սէն հէնուզ կէնճ սին, գուվվէթլիսին վէ կիւզէլսին. իմտի նի՞չին էօլէճէքսին. Միւսթագպէլ՝ սէնին իչին սաատէթ իհսան իտէճէք տիր, համթթա մէմուլ իտէմէտիկին տէրէճէտէ սաատէթէ նայիլ օլաճագսըն. Պու հալտէ իւմիտվար օլ, իւմիտինի ասլա գայպ իթմէ. Միւլահազա էթ քի, սէնին հաեաթըն պէնիմ իչին գըյմէթտար տըր, վէ պէն սէնին իւզէրինէ նէզարէթ իտէնտէ պէնիմ.

Պէհանէ հաճէթ օլմատըղը իւզրէ, պու լաթիֆ սէօզլէր, Մատլէնի բէք չապուգ թէսքին իթտիքլէրինտէն, կէօզ եաշլարը եէրինէ թէպէսսիւմ գայիմ օլուպ,

— Տիմէք եարըն էրքէն կէլէճէքսին, տէտի.

— Կէլմէեի վաատ իթտիմ, վաատըմը թութաճաղըմ. Սէն հէր չէյի հազըրլատը՞ն մը.

— Էվվէթ, հէր չէյի հազըրլատըմ. Պագ պիր քէրրէ չու ֆասքիալարա . . . թագիալարա . . . մինիմինի չօրապլարա . . . քիւրքլիւ լիպասա . . . պունլարտան պաշգա պիր խայլի պէեազ չամաշըրլար տա վար տըր . . . Սէնին սաեէնտէ հիչ պիր նօգսան գալմամըշ տըր.

Կէնճ գարըն պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա, զիքր իթտիկի չէյլէրի պիրէր պիրէր վէ քէմալը մէսէրրէթլէ կէօսթէրմէքտէ իտի.

Ժիւլ. — Եանըլըեօրսուն, ազիզէմ, պիր չէյ նօգսան տըր.

— Նէ՞ տիր.

— Պիր պէշիք.

— Ա՜նը խասսէթէն աթըն ալմատըմ, չիւնքի չօճուղումու քէնտի խանըմտա եաթըրմագ իսթէրիմ . . . Գօլլարըմը վէ գուճաղըմը քէնտիսինէ պէշիք մագամընտա գուլլանաճաղըմ.

—Պէնճէ պու պիր թէտպիրի մինասըը տէյիլ իսէ աէ, սէնին պիլէճէկին չէյ տիր։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա ժիւլ կիթմէկէ հազըրլանտըղընտան, Մատլէն,

— Պու գատար չաբո՞ւգ մու կիտիյօրսուն . . . տէտի։

— Էվվէթ, ազիզէմ, վալիտէմին նէզտինէ ավտէթ իթմէլիյիմ։ -Եարընքի ղայպուպէթիմ իչին քէնտիսինի հազըրլամալըյըմ։ Սէն միւսթէրիհ օլ, իքի կիւն մէզպուրէնի թէրք իթմէք իզըրէ ազլէ մուվաֆըգ պիր պէհանէ պուլուրում։ Մէսէլա հէր հալտէ պիր սէյահաթ իճրասընա մէճպուր օլտուղումու սէօյլէրիմ . . . յաքին պու կիւն քէնտիսինի պիր չօգ սէրէ կէօթիւրէճէկիմտէն, կէճիքէմէմ։ -Իմտի, թէքրար խոփիօրում, թէհամմիւլիւ վէ իւմիտի էլտէն պըրագմա . . . եարըն նինէ կէօրիւշիւրիւզ։

Մատլէն՝ Մ. տը Լիւսընայըն պօղազըընա սարըլտը, վէ մէրգումու թէքրար կէօրէմէեէճէք տիր կիպի պիր մուհապէթի չէտիտէ իպրազ իյլէտի։ Ժիւլ, «Եարըն կէօրիւշիւրիւզ» տիյէրէք օրատան մուֆարագաթ իթտիքտէն սօնրա, կէլտիկի զէման իթթիխազ իթտիկի իհթիեաթը նինէ իթթիխազ պիրլէ, քիմէսնէ թարաֆընտան կէօրիւլմէքսիզին, սօգագա վասըլ օլտու, վէ Մարգատէ սօգագընտան կէչտիկի սըրատա, մէթրուք գարիփթանըն գարուսունտան իչէրիյէ պիր տէֆա տահա աթֆը նազար իլէ, կիճէնին սաաթ պէշի րաատէլէրինտէ իգամէթկեահընա մուվասըլէթ իյլէտի, վէ պիր սաաթ գատար օթուրտուգտան սօնրա թէքրար աչըղ էնիպ, պաղչէպանըըգ ալէաթը սաթան պիր մաղազայա ազիմէթլէ, պիր պէլ սաթըն ալտը, վէ պու պէլի րէօյէ կէօթիւրէճէկինտէն պաշգա, մազպութճա պիր քեաղըտա սարտըրըպ, պիր իքի սաաթտան կէլիպ ալմաղ իզըրէ, մաղազատա պըրագտը, վէ պէտէլինի էօտէնիպ տըշարը չըգտը։

18

Ժիւլ, մէզքիւր մաղազատան հարէքէթինտէն սօնրա պիր լօգանթայա կիտիպ գարնընը տօյուրտու, վէ սաաթ տօգուզա գատար վագթընը օրատա կէչիրտի։ Գարանլըգ պաստըրըընտա պիր արապայա բաքիպէն, սաաթըն ալընմըշ վէ էմանէթէն պըրագըլմըշ օլտուղու պաղչէպան պէլինի ալմաղա կիթտի վէ անտէն արապայա իլէ խալի պիր մահէլլէ ազիմէթլէ, արապաճըը վէ արապայը սալըպ, նէտինտէքի պէլի բէչլինին ալթընտա միւմքին մէրթէպէ կիզլէյէրէք, զիքր իթտիկիմիզ մէթրուք գարիփթանա մուվասըլէթ իյլէտի, վէ էթրաֆընը թէճասիւս իտիպ, քիմէսնէ պուլունմատըղընա թէէմմին օլտուգտան սօնրա, մէզքիւր պէլի գարիփթանըն տիվարընտան իչէրիյէ աթտը, վէ պատէհու տօղրու քէնտի իգամէթկեահընա կիթտի քի, օլ էսնատէ գարուճու մատամ Ֆրէզնօ հէնուզ ույումամըշ օլտուղունտան,

— Միւսիւ Պրիսօն, պու կէճէ մաթպաատա կէ՞թմէեօրմուսունուզ, տէյի սուալ իթտի։

— Խայըր, պազըն կիճէլէրի իսթիրահաթըմա միւսաատէ օլունուր։ Ֆագաթ եարըն իքի միսլի խըզմէթ կէօրէճէյիմ..., կիւնիւն պիր գըսմընը, վէ կիճէ սապահա գատար չալըշմաղա մէճպուր օլաճաղըմ։

Մէրգում սախթէ մուսահհիհ, եօգարը չըգմազտան էվվէլ գարուճունուն օտասընտա պըրագմըշ օլտուղու քէնտի անախթարընը ալտը, վէ պունուն եանընտա մէվզու օլան գարիփթան անախթարընա նազար իթտի։

Պիր խայլի հաֆթալարտան վէ այլարտան պէրու հէր կիճէ նէկեանէ 'միւլահազար' չու եա պու գումարխանէնէ կիթմէք օլտուղու հալտէ, եալընըզ օ կիճէ պու միւլահազատա պուլունմայըպ եաթաղընա եաթտը, վէ անինտա ույգուեա տալտը։ Իրթէսի կիւն սաաթ օն րաատէլէրինտէ ա-

շաղը էնտիկինտէ, գաբուճու գարը մէրտիվէնի սիւբիւրմէքտէ օլուպ, Ժիւլիւ կէօրտիւկիւնտէ,

— Միւսիւ Պրիսօն, պու գատար չաբո՞ւգ մու չալըշմաղա կիտիյօրսունուզ, տէյու սօրտու ։

— Էվվէթ, մատամ. պէնիմ իշիմ պիր կիճէ իսթիրահաթ իտիլտիքտէն սօնրա, էյնէ սէֆալէթ պօյունտուրուղու ալթընա կիրմէք զարուրի տիր ։ — Կէչէրքէն տաիրէմին անախթարընը օտանըզա ատարըմ ։

— Պէք էյի, պէն տէ էօյլէտէն սօնրա տաիրէնիզի տիւզէլթիրիմ ։ Օտամըն գաբուսու աչըգ օլուպ, գըզըմ գահվալթըսընը իտիեօր ։

Ժիւլ աշաղը էնտի, վէ գաբուճունուն գըզը իլէ պիր գաչ սէօզ Թաաթի իթտիկի սըրատա, անախթարը հէր վագըթքի էնքսէրինէ ասար, վէ ղայէթ մէհարէթլէ, վէ նազարը տըգգաթը ճէլպ իթմիրմէքսիզին, գապըսըթանըն անախթարընը ալտը ։ Միքրինտէն տէ, «Էկէր պու կիւն գապըսըթանը զիեարէթ իթմէք իսթէեէն օլուր իսէ, պէք զարիփ օլուր » տէյի մուլահազա իթմէքտէ իտի ։

Օրատան չըգտըգտան սօնրա, պիր սէրէթճի տիւքեանընա կիտիպ, պիր սէրէթ վէ պիր մըգտար էքմէք, իքի շիշէ Պօրտօ շարապը, պիր սօղուգ թավուգ. պիր աղ մէյվէ վէ պօղաչա սաթըն ալարագ, պունլարը սէրէթի տէրունինտէ եէրլէշտիրտի, վէ Լըրնէօթին սօգաղընա տօղրու եօլա չըգտը ։

Մէզքիւր սօգաղա կիրտիկինտէ, իքի կիւնտէն պէրու Մատլէնին իգամէթ իթմէքտէ օլտուղու խանէտէն պիր գատընըն իլէ քիւչիւք պիր գըզըն տըշարը չըգտըգլարընը կէօրտիւ ։

Պու գատընըն գօլթուղու ալթընտա չամաշըրճը ալէաթընը հավի պիր բաքէթ, վէ ումուղունտա պիւեիւք պիր չամաշըր պօղչասը պուլունմագտա իտի,

Ժիւլ. մէրգում գարընըն, Մատլէնի իգամէթ իթտիկի խանէնին գաբուճուսու, վէ եանընտաքի չօճուգ տա գըզը օլտուղունու թանըտը ։

Ժիւլ, մէրտիւմլարը գարշըլատըղը զէման ատըմլարընը աղըրլաթտը, վէ վալիտէսինին՝ չօճուղունա չու սէօզլէրի սէօյլէտիկինի իշիթտի.

— Չաբուգ կիթ էքմէքճինի ալտըգտան սօնրա կէլ, վէ սաաթ տէօրթտէ չամաշըրխանէյէ էրմէկիմի կէթիրէճէկսին վագթա գատար տըշարը չըգմա ։ Պէն անճագ եարը կիճէ ավտէթ իտէճէկիմ ։

— Պէք էյի, վալիտէ ։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա, վալիտէ վէ գըզը պիրէր թարաֆա այրըլըպ կիթտիլէր ։

Մ. տը Լիւսընեա՝ գաբուճու գարընըն ավտէթ իթմէսէճէկինէ էմին օլտուգտան սօնրա, տէրունը խանէյէ կիրտի, վէ Մատլէնին տաիրէսինէ տուխուլինտէ, մէզպուրէ, լէհճէսի սօլմուշ օլարագ եաթմըշ իտի ։ Սօն տագըգալար եագլաշմըշ օլտուղունտան, պիչարէ գատընճըղազ միւշքիլ պիր վազիյէթտէ պուլունուեօրտու ։

Ժիւլ, մէզպուրէյէ խիթապէն,

— Իշթէ, սէվկիւլիւմ, կէօրիւեօրսուն ա՛, վատ իթտիկիմ վէճհիլէ էրքէնճէ կէլտիմ, տէտի, վէ համիլ օլտուղու սէբէթի եէրէ գօյտու ։

Մատլէն. — (Մէսէրրէթ վէ թէպէսսիւմլէ.) Ա՛հ, սէնի կէօրտիւկիւմտէն տօլայը պախթիեարըմ ։ — Պուրատա պուլունմազլըղըն պանա ճէսարէթ վէրէճէք տիր ։ Էպէնի կէօրտի՞ն մի ։

— Պու սապահ մահէլլէտէ մուգիմ իքի էպէնին խանէլէրինէ կիթտիմ ։ Իքիսի տէ մուվաֆագաթէն զայպութէթ իթմիշ իտիլէր ։ Լաքին վէաաէտ իթմէ, չիւնքի մահէլլի իգամէթինի պիլտիրմիշ օլտուղումտան, խանէլէրինէ ավտէթ իտէր իթմէզ պուրաեա կէլէճէք տիրլէր ։ Իլք կէլէն թէրճիհ օլունաճագ տըր ։

— Ալլահ վէրէ տէ կէճիքմէսէլէր, զիրա զիեատէսիյլէ աճը հիսս իտիեօրում ։

— Սապըրլը վէ ճէսուր օլ ։

Մէզպուրէնին աղըրըը հէման պիրտէն պիրէ քէսիլիպ,

քէնտիսի տէ քէզալի սիւքիւնէթ իլէ տիւքքեանտէն, նէրէտէ պուլունմուշ օլան սէրվէթի կէօսթէրիրսինիզ,

— Պանա նէ՞ կէթիրտին, տէյի սուալ էթթի:

Մ. տը Լիւսընեայ՝ սէրվէթին իչինտէ պուլունան էշեաը չըգարտը, վէ միւթէաքըպէն,

— Պիրլիքտէ թաամ խանէճէկիմիզի տիւշիւնտիւկիւմտէն, իգթիզա խանէ չէյլէրի կէթիրտիմ, տէտի:

— Գարնըմ աճ տէյիլ տիր, վէ պիր լօգմա չէյ եէմէնէ իգթիտարըմ եօգ տուր: Ֆագաթ սէն եէմէնի եէ... սէնի՝ խանըմտա վէ սուֆրատա օթուրմուշ կէօրտիւկիւմէ մէմնուն օլուրում: Անճագ սանա ըէֆագաթ իթմիշ օլմագ իչին, պիր բարչա պօղաչա եէմէկէ ճահտ իտէճէյիմ:

Ժիւլ, աճըգմըշ օլտուղունտան, Մատլէնին եաթաղը եանընա քիւչիւք պիր մասա վազ իտէրէք, եէմէնէ պաշլատը:

Ջանն խանըմըն քի Մ. տը Լիւսընեայըն օրատա պուլունմասը Մատլէնին աղըըսընը իզալէ իթտիկինտէն, մէզքուրէ հալը սիւքիւնէթտէ իտի:

Մէրգում տէլիգանլը թաամընը պիթիրտիքտէն սօնրա, գապըսթանա նազըր օլան բէնճիրէլէրէ տօղրու իլէրլէտի, վէ հէր թարաֆա կէօզ կէզտիրիրքէն, իւչ կիճէսի տիվարըն իւզէրինտէն աթմըշ օլտուղու պաղչէպան պէլինի չաեըը չիմէնլէր իւսթիւնտէ միւշահէտէ իյլէտի:

Օ անտէ տօտագլարընտա միւտհիշ պիր թէպէսսիւմ հուսուլէ կէլիպ, գապըսթանըն գարշը ճիհէթինտէ քեային էվլէրին բէնճիրէլէրինէ գատար նազարը տիգգաթը աթֆ օլունտու: Պու բէնճիրէլէրին ճիւմլէսի, պիրինտէն մաատա գափալը օլուպ, աչըգ օլան բէնճիրէտէ, պիր տէլիգանլը քիմսէ, տիրսէքլէրինի տէսթէնէ տաեաթմըշ վէ պաշընը էլլէրի տէրունինէ ալմըշ օլտուղու հալտէ, աղլաեօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի:

Ժիւլ տը Լիւսընեայ՝ օ տէլիգանլըեը թէտգիգէ վագըթ պուլամաղտան, Մատլէն թարաֆընտան չաղըրըլտըղընտան, մէրգումէնին եաթաղը եանընա կիթտի, վէ « Նէ՞ իսթէեօրսուն,

սէվկիլիմ » տիմէսինտէ, Մատլէն, « Էպէ կէլմէեօր » տէյի ճէվապ վէրտի:

Ժիւլ սաաթընա պագտը: Օլ էմնատէ սաաթ տէօրթ օլուպ, գաբուճու գարընըն քէնտի գըզընա, սաաթ տէօրթտէ նաֆագասընը չամաշըրխանէեէ կէօթիւրմէսինի իսթար իթմիշ օլտուղունու խաթըրլատը. իմտի օ տագըգատա գաբուճունուն տախիլէսի խալի օլտուղունտան, քիմէսնէ թարաֆընտան կէօրիւլմէքսիզին գօրգուսուզ օլմաեարագ աչաղըեա էնէպիլէճէկի ճիհէթլէ,

Էպէնին կէճիքմէսինէ մանէա վէրէմէեօրում, կիտիպ թահգըգ իտէեիմ, տէտի:

Մատլէն. — (Էնտիշէ իլէ.) Պէնի եալընը՞զ մը պըրագաճագսըն:

— Էկէր տիշարը չըգմամը իսթէրսէն, սէնի եալընըզ պըրագմագլըղըմ լազըմ տըր:

— Կիթ, ֆագաթ չաբուգ ավտէթ էթ: Անախթարը պիրլիքտէ կէօթիւր:

Ժիւլ, գաբուեու իչի թէֆթիշ քիլիտլէտիքտէն սօնրա աչարը էնտի, վէ թահգըգաթ իչին կիթմիշ օլտուղունու Մատլէնէ զանն իթտիրմէք իւզրէ եարըմ սաաթ գատար սօգագլարտա տօլաշտը, վէ պատէհու իւք կիւնքի կիպի քիմէսնէտէն կէօրիւլմէմէք իւզրէ, քէմալը տասիրէթ վէ իհթիեաթլէ եօգարը չըգտը:

Մատլէն, սապըրսըզլըգ իչինտէ օլարագ պէքլէմէքտէ օլտուղունտան, Ժիւլի կէօրտիւկիւնտէ,

— Նէ՞ խապէր, տէյի սօրտու:

— Էպէ՝ սաաթ ալթը րատտէլէրինտէ ավտէթ իտէճէկինի խանէսինէ խապէր կէօնտէրմիշ. պէն տէ իգթիզա իտէնի սէօյլէմիշ օլտուղումտան, էվինէ ավտէթինի միւթէագըպ պուրաեա կէլէճէք տիր: Տիկէր էպէ պուրատան ուզագ մահէլլէտէ իգամէթ իթտիկինտէն, օնա կիթմէտիմ, չիւնքի սէնի ուզուն միւտտէթ եալընըզ պըրագմագ իսթէմէեօրտում:

Պիչարէ գատընճըղազ՝ մէրգում տէլիգանլընըն սէօզլէրինէ քէօր քէօրունէ էմնիյէթ իթմէքտէ օլտուղունտան, պու

խուսուսիլէ օնուն հալա սէօյլէմէսի իհթիմալի ֆիքրինէ պիլէ կէլմէմիշ , անճագ ,

— Տիմէք պէքլէմէք լազըմ տըր . . . սապր իթմէլիյիմ, տէտի ։

Մէզպուրէնին չէտին աղըրլարը պիրտէն պիրէ պաշլատը իսէ , չէնմ տաղըլգա իմթիտատ իթտի . – Մ. տը Լիւսընեայ տէրունը օտասը էնինէ պօճունա տօլաշմագտա օլուպ , Մատլէնին իչմէք արզու իթտիկի պիր գատէհ ըխլամուր չիչէյի սունտուղու վէրտի , վէ մէրգում ուսթա պիր զօմէտահանէ օլմասըյլա , խըտմէթի վագըրանըտա քէմալը մուսարաաթ իպրազ էյլէտի ։

Պէշարէ գաղընճըղազ իսէ , մէսէրրէթի աղիմէ իչինտէ օլուպ , տօղանճագ ճիկէրպարէսինին մուսթագպէլի թէէմին օլունմուշ զաննն իթմէքտէ իտի ։

19

Կէնճ գատըն ըխլամուր չիչէյինին սունտուղու իչտիքտէն սօնրա , Ժիւլ, Քէնչիրէնէ հագլաշտը , վէ իքինճի տէֆա օլարագ , գարշըսընտաքի էվին աչըգ պուլունան քէնչիրէսինէ աթֆը նազար իթտի ։

Ագլամագտա օլտուղու զանն օլունան տէլիգանլը՝ էլան այնի վազիյէթտէ պուլունուպ , Նակեահ հանըմա հաշըրճա պիր գատըն կէլիպ , էլինի ումուզու իւզէրինէ գօյտուղունտան , տէլիգանլը սարսըլարագ արգասընա տէօնտիւ ։ Անըն արգասընտա տախի թէքմիլէն սիեահ էսվապ կիյինմիշ պիր ատէմ պուլունուպ , տէլիգանլը պու ատէմի սէլամլատը ։ Միւսիննէ գատըն Քէնչիրէյի գափատը ։

Օգուեանլարըմըզ, մէրգում տէլիգանլընըն Ժիւլ Արման տը Լիւսընեայըն վէլէտիզինա պիրատէրի Ժիւլիէն Գլօտ օլտուղունու չիւպհէսիզ թանըմըշլար տըր ։

Շիմտիքի հալտէ Ժիւլիէն հագգընտա պահս իտէլիմ։

Մէրգում սապահլաեըն էրքէն տաւրէյի պէլէտիէնէ կիտիպ , վալիտէսինին վէֆաթընը խապէր վէրտի , վէ ճէնազէ ալայընըն իճրասը զըմնընտա իճապ իտէն թէտապիրի իթթիխազ էյլէտի ։ Պատէհու միւթէվէֆինէնին օտասընա կէլիպ , եաթաղը եանընտա տիզ չէօքէրէք , ուզուն միւտտէթ տուա իթտի , վէ պաշ թարաֆընտա իքի ատէտ մում եանմըշ օլան մէզքիւր եաթաղըն եանընտան գալգտըգտան սօնրա , սէրինլէմէք , հալա աղլամագ վէ սէրպէսթճէ աղլամագ իչին , քէնչիրէնին էօնիւնէ կիթտի ,

Ժիւլիէնին ումուզունա էլինի վազ իթտիկինի Ժիւլ տը Լիւսընեայըն կէօրտիւկիւ միւսիննէ գատըն՝ խասթա պագան գարը օլուպ , սիեահ էսվապ կիյինմիշ օլան քիմսէ տէ էօլիւլէրի մուայէնէ իթմէք վազիֆէսինի հայիզ պուլունան թապիպ իտի ։

Ճէնազէ ալայընըն իրթէսի սապահ սաաթ օն պիրտէ իճրասը մուգարրէր օլուպ , օ կիւնիւ Ժիւլիէն տըշարը չըգտը , վէ ագշամըն սաաթ եէտիսի րատտէլէրինտէ միւթէվէֆիեէ վալիտէսինին խանէսինէ աւտէթ իթտի ։

Իպթիտաի էմրտէ , վալիտէսինին վէֆաթը մէրգումուն ֆիքրինտէն՝ Հանրիէթ Տօրէյին խաթըրէսինի իզալէ իթմիշ իտի իսէ տէ , պու հալ մուվագգաթ օլուպ , ազ սօնրա , պիչարէ տէլիգանլընըն՝ վալիտէսինին զայըընտան տօլայը հասըլ օլմուշ օլան էվլատըգ քէտէրինէ , իղթիրապը գալպէ միւթէալլիգ տիկէր պիր քէտէր իլավէ օլունտու ։

Պիր խասթա պագան գատըն՝ միւսիւ Ժիւլիէնէ խիթապէն .

— Կիճէ պէն պուրատա գալաեը՞մ մը , տէտի ։

Ժիւլիէն . – Խայըր , թէշէքքիւր իտէրիմ , մատամ Ժէրվէզ , եալընըզ պէն գալըրըմ , ֆագաթ րիճա իտէրիմ , սաաթ օնտա կէլին քի , ճէնազէ պիլէթլէրինի վաքթընըզլա թէվզի իթտիրէեիմ ։

— Բէք էյի , միւսիւ Ժիւլիէն . . . անճագ սիզ պիր չէյ եէմէք իսթէ՞րմիսինիզ ։

— Գարնըմ աճ տէյիլ տիր ։

— Լաքին հէր հալտէ պիր ազ եէմէք եէմէքլիկինիզ լազըմ տըր ։ Աճ գալմագլա խասթա օլմագտա նէ՞ ֆաիտէ վար տըր ։ Սիզէ պիր ազ թազէ չօրպա , էքմէք , շարապ , վէ պիր բարչա սօղուգ հաշլամա կէթիրէյիմ ։

— Բէք էյի , մատէմ քի իսթէեօրսունուզ կէթիրին ։ Նէզտինիզտէ ազչէ գալմը՞շ մը ։

— Էվվէթ , էվվէթ ... էնտիշէ իթմէեին , իլէրուտէ հիսապըմըզա պագարըզ ։

Խասթա պագան գարը տըշարը չըգտըղը զէման , մաթպու ճէնազէ պիլէթլէրի կէթիրիլտի ։

Ժիւլի , տէրհալ պու քեաղըտլարը տիւրմէեէ պաշլատը , ֆագաթ մատամ Ժէրվէզ թաամընը կէթիրտիկինտէ իշպու մուամէլէսինի գաթթ իթտի , վէ մէզպուրէ գարըն` թամ սաաթ օնտա մուվասըլէթ իտէճէկինի վատ իլէ , մուֆարագաթ էյլէտի ։

Ժիւլիէն եալընըզ գալտըղընտա , իշթահսըզլըղընա րաղմէն պիր ազ էթ , էքմէք եէտի , վէ պիր գատէհ շարապ իչմէքլէ , պաշընտա աղըրլըգ մէվճուտ օլմասըյլա պէրապէր , վիւճուտճա նէվմա ֆէրահլըգ հիս իթտի ։

Մուախխարէն մէրգում , վալիտէսինին ճէնազէ ալայընտա հազըր պուլունմալարընա արզու իթտիկի էշխասըն իսիմլէրինի` տիւրմիշ օլտուղու պիլէթլէրին ուզէրինէ եազտը ։ Էշխասը մէզքիւրէ` քէնտի արգատաշլարընտան հիսապլարընա չալըշտըղը միւմէյյիզլէրտէն , վէ Մարի-Գլօտուն հէնուզ հաեաթտա պուլունան պապը ուզագ ագրապասընտան միւրէքքէպ իտի ։

Ժիւլիէն իշի հէնուզ պիթիրմիշ իքէն , մատամ Ժէրվէզ կէլտիկինտէն , ճէնազէ պիլէթլէրինտէն բօսթա իլէ կէօնտէրիլէճէք վէ խանէլէրինէ պրագըլաճագ օլանլարը մէզպուրէեէ թէսլիմ իթտի , վէ խասթա պագան գարը`

— Պունլարը եէրլէրինէ թէսլիմ իտէրիմ վէ եարըն սապահ տախի մէրհումէ վալիտէնիզի քէֆինլէմէեէ կէլիրիմ ։ Սիզ , միւսիւ Ժիւլիէն , ճէսուր օլուն ... նէ՛ գատար մէեուս օլսանըզ , էօլիւլէր եինէ տիրիլմէզ , տէտի ։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա մէրգումէ օրատան մուֆարագաթ իթտի ։

Ժիւլիէն , ճէնազէնին եաթմըշ օլտուղու եաթագըն եանընտա եալընըզ գալտըղընտա , մահզունիյէթպախշ թէֆէքքիւրաթա տալտը ։

Մէթրուգ գապրիսթանըն տիկէր թարաֆընտա վէ գարշըտաքի խանէ տէրունինտէ իսէ , Մատլէն , ղայէթ շէտիտ աղըրլարա թութուլմուշ օլտուղունտան , ինլէմէսի իշիտիլմէքտէ իտի , չարշաֆլարը իչինտէ պիւզիւլիւպ չէքիլմէքտէ , վէ Ժիւլ տը Լիւսընեայ` եուզու թէր իլէ միւլէմմա օլտուղու հալտէ , տէհշէթլի տագըլգանա ինթիզարէն , տէրունը օտատա էնինէ պօյունա կէզմէքտէ իտի ։ Մէրգում պիրտէն պիրէ վէ կիւեա քէնտի քէնտինէ սէօյլէրճէսինէ ,

— Եպէ նէ՞րէտէ գալտը ... աճապա քէնտիսինի կէթիրմէեէ կիթմէ՞մ մի , տէտի ։

Մատլէն` իզթիրապընըն զիյատէլէշմէքտէ օլտուղու պիր սըրատա , շու սէօզլէրի սէօյլէեէճէք գատար քէնտիսինտէ գուվվէթ պուլապիլտի ։

— Խա՛յր , խա՛յր , պէնի եալընըզ պըրագմա ... պուրատա պուլունմանը իսթէրիմ ... էօլէճէեիմ զանն իտիեօրում ... Լաքին եալընըզլըգտա էօլմէք իսթէմէմ ։

Ժիւլ , կիթմէք , հաթթա արամագ ֆիքրինտէ ասլա պուլունմամըշ իսէ տէ , Մատլէնին աղըրլարը գարշըսընտա ֆիթուրսուզ կէօրիւնմէք իսթէմէմէքտէ իտի ։ Պիր արա սուքիւնէթ վագը օլուպ , պիր սաաթ գատար իմթիտատ իթտիքտէն սօնրա , աղըրլար` էվվէլքինտէն չէտիտ վէ թէհամմիւլ օլունմազ պիր տէրէճէտէ թէքրար պաշլատը ։

Վագը համլ վագթը եագլաշմագտա օլտուղու անլաշըլըեօրտու ։

Իշթէ պու սըրատա Մատլէն , իրատէթի քէնտինտէն չըգմազլը , աճը աճը նիտալէր րէֆինէ պաշլայըպ , Ժիւլ տը Լիւսընեայ քէնտի քէնտինէ վէ հիտտէթլէ ,

— Պու ֆիղան ու նիտալէր` կիճէնին սուսլուղու էսնասընտա , պիւթիւն խանէ խալգընը ուեանտըրապիլիրլէր , վէ

աճապա ատէ՛մ մի եօլտիւրիւեօրլար տէյի վագօնայը կեօրմէյէ կէլէնլէր օլապիլիր , տէտի ։

Մատլէն եէնիտէն պայըլմագ տա օլտուղունտան , Ժիւլ , պիչարէնին գօլլարընը գըրմագ տէրէճէսինտէ թութարագ ,

— Սո՛ւս օլ , սո՛ւս օլ , տէյի էմր իթտի ։

Մէրգումուն սէսի օլ գատար թէհտիտամիզ , հարէքէթի օլ տէրէճէ չէթին իտի քի , կէնճ գատըն տէհշէթինտէն նա-շի ֆէվգ էլ ատէ միւթէէսսիր օլուպ , պիր գաչ սանիյէ քէն-տիսինի թէսլիմ իտէպիլտի իսէ տէ , մուախխարէն աղըրը եինէ ղալէպէ իթտիկինտէն , պօղազընտան քէսիկ պիր նիտա չըգտը ։

Ժիւլ , լէհճէսի սօլմուշ , կէօզլէրի հատտէն զիեատէ ա-չըլմըշ , վէ նըսֆէն ճիննէթ քէսպ իթմիշ օլտուղու հալտէ , տէրհալ , Մատլէնին պաշը ալընտագի եասթըգլարտան պիրի-նի չէքիփ , եիւզիւնէ տաեաթթը վէ վար գուվվէթիյլէ թութտու ։

Պիչարէ գատընճըղազ , խըրլայարագ ,

— Պօղուլուեօրո՛ւմ . . . պէնի եօլտիւրիւեօրսո՛ւն . . . եօլիւեօրո՛ւմ . . . տիմէքտէ իտի իսէ տէ , պու խըրլամասը խարիճտէն իշիտիլէմէզ իտի ։

Վիճուտունուն սօն տէֆա հարէքէթինտէ , տիւնեաեա պիր չօճուգ կէլտի , ֆագաթ պիչարէ վալիտէնին ճիսմի տէ , եօլիւ կիպի սէրթլէշտի վէ գըմըլտամազ օլտու ։

Մ. տը Լիւսընեայ քէնտի քէնտինէ վէ տէհշէթլէ ,

— Եօլտիւ . . . պէն եօլտիւրտի՛ւմ . . . տէյի պէեան իյլէտի , վէ պիրտէն պիրէ վիճուտու , չէթին պիր թիթրէմէ իյլէ սարսըլտը ։

Զօճուգ՝ հէնուզ տօղմուշ օլանլարա մախսուս պիր սէս չըգարմասընտա , Ժիւլ , պու մասումու , օտանըն տէրունինտէ պուլունան էսքի պիր շալա սարըփ , պիր պօղչա հալինէ վազ իթտի , վէ պաատէհու բէնճէրէյի աչըփ , մէզքիւր պօղչայը գապրիսթանա ֆըրլաթթը ։

Իշպու պօղչա՝ քիւչիւք պիր աղաճըն տալլարընա թէսա-տիւֆլէ , պիր իքի սանիյէ գատար օրատա գալտըգտան

սօնրա , պօյլարը ուզամըշ օլան չալը չըրփըլար իւզէրինէ տիւշ-տիւ ։

Պու վահշի ճանվէր՝ սօղուգ գանլըլըղընը քէսպ իթտի-կինտէ ,

— Շիմտի տէ մէքթուպլարըմը էլտէ իտէյիմ , տէտի ։

Պինապէրին տէրունը օտասը պուլունան սանտըգ վէ տօլապլարը թէհարրի իտէրէք իքի կիւն էվվէլ քէնտիսինին Մատլէնէ վէրմիշ օլտուղու ագչէնին պագիյէսինի ալտըղը կիպի , մավի պիր գօրտէլա իլէ պաղլանմըշ օլան պիր տէմէթ մէքթուպլարը տա էլտէ իթտի , վէ քէմալը սիւքիւնէթլէ գօր-տէլանը սէօքիւփ , տօղաճագ չօճուգտան թէհլիքէլի սուրէթ-տէ պահս իթմիշ պուլունտուղու մէքթուպուն՝ մէզքիւր տէ-մէթ տախիլինտէ օլուպ օլմատըղընը անլամագ իւզրէ , քէաֆ-ֆէյի մէքթուպլարը կէօզտէն կէչիրտի ։

Մէրգում արատըղընը պուլուփ , մէսէրրէթլէ ,

— Հա՛ իշթէ պուլտում . . . էն մուհիմմ իշ պու իտի , տէտի վէ մէքթուպը մէզքիւր էլպիսէսինին եան ճէպինէ վազ իտիպ , տիւկմէլէրինի տէ պիւքիւփ արտ ճէպինէ աթ-տը , վէ մուախխարէն պիրուհ վէ չիւպհէսիզ վէֆաթ իթ-միշ օլան Մատլէնէ սօն տէֆա աթֆը նազար իլէ , չարգա-ֆընը կիյինտիքտէն սօնրա , օտատան տըշարը չըգտը ։

Օլ էսնատէ եարը կիճէյի պիր սաաթ կէչմիշ օլուպ , քիմսէ թարաֆընտան կէօրիւլմէքսիզին վէ պինապէրին թա-նըլմագսըզըն , խանէի մէզքիւրտէն սավուշմասը , քէնտիսի իչին ֆէվգէլատէ հաիզի էհէմմիյէթ օլմասըյլա , գարանլըգ նէր-տիվէնտէն այագլարընըն ուճունա պասարագ աշաղը էնտի . վէ պիր թագրիպ սօգագ գաբուսունու աչըփ հէման քէնտի-սինի տըշարը աթտը ։ Վագըա գաբուճու գարը , պիր գաբու աչըլմասը սէսի իշիտէրէք պիրտէն պիրէ ուեանտը իսէ , միւս-թէճիրլէրինտէն պիրինին ավտէթինի զանն իլէ , էհէմմիյէթ վէրմէտի ։

Ժիւլ , սաղ վէ սօլ թարաֆլարա պագըփ , քիմսէնին պու-լունմատըղընա թէէմմին օլտուգտան սօնրա , Մարգատէ սօգա-ղընա տօղրու իլէրլէտի , վէ մահուտ գապրիսթանըն գաբու-

սունա վասըլ օլտուղունտա , էվվէլճէ աչըլմըշ պուլունտուղու անախթար վասըթասըյլա մէզքիւր գաբուսու աչար ։

Ժիւլիւն գապրիսթանա կիրտիկի զէման , Ժիւլիէն Գլօտուն նէզտինէ կէլէլիմ ։

Մէրգում , ույգուսունու տէֆ իթմէք իւզրէ , միւթէվէ-ֆիւնէ վալիտէսինին տաիրէսինտէ իւք օտանըն բէնչիրէսի էօ-նիւնէ կիտիպ օթուրտու , վէ նազարը տիգգաթընը գապրիս-թանա աթֆ իթմիշ օլտուղու հալտէ , հէմ Հանրիէթ Տօրէյի , հէմ տէ էն սօն քէրթէսինտէ վալիտէսինին քէնտիսինէ վագը օլմուշ օլան իֆատէսինի տիւշիւնմէքտէ , վէ քէնտի քէնտինէ չէօյլէ տիմէքտէ իտի .

— Գոնթէս տը Լիւսընա՛յ ... պէն գօնթ տը Լիւսընայ թէսմիյէ օլունաճագ իտիմ , վէ օ հալտէ Հանրիէթի սէվմէյէ տէ հագգըմ օլուր իտի ... ճինայէթի մագըամը թամիր իտէպիլիր իտիմ , չիւնքի սաալէթլէ պէրապէր , իգպալ ու սէր-վէթ սահիպի օլապիլիր իտիմ ... Պու սուրէթլէ Հանրիէթ զէվճէմ օլապիլիր իտի ։

20

Ժիւլիէն պու եօլտա տիւշիւնիւր , եախօտ րիւեա կէօ-րիւրքէն , կէօզլէրինի , նասըլ քի սէօյլէտիք , օթուրմուշ օլտու-ղու գարանլըգ օտանըն բէնչիրէսինտէն , մէզքիւր գապրիս-թանա աթֆ իթմիշ իտի ։

Ժիւլ-Արման գապրիսթանա կիրտիկինտէ , տօղրուճա , պէյլի աթմըշ օլտուղու թարաֆա կիտիպ , մէզքիւր ալէթի ալտը , վէ պունուն սաըլըմըշ օլտուղու քեապըարը չըգարըպ , չօճուղուն տիւշմիւշ պուլունտուղու ճիհէթի պուլմագ իւզրէ , տէրունինտէ ըշըգ եանարագ Մատլէնին նաշընը պրագըըղը օտանըն բէնչիրէսինէ տօղրու իլէրլէտի ։ Մէզքիւր ըշըգ , մէր-գումա րէհպէր օլուպ , տիպլէրինէ գատար եուգարըտըշ պու-լունան չահըրըլարըն իչինտէ օթուզ ատըմ գատար ալմըշ ի-

քէն , աեագլարընա թէսատիւֆ իտէն պիր պօղչանըն էօնիւն-տէ տուրտու , վէ պու պօղչաեը գօյթուղու այթընա վազ ի-լէ , գապրիսթանըն պիր քէօշէսինէ միւթէվէճճիհ օլուպ , պիր աղաճըն եափրագլարը ալթընտա նըսֆէն զայիպ օլտու ։

Ջօճուղուն սաըլըմըշ օլտուղու չալ բարչասը աչըլմըշ օլ-տուղունտան , քիւչիւճէք պաշը իլէ միճուտի կէօրիւնմէքտէ իտի ։

Ժիւլ մէզքիւր պօղչաեը պիր մէզար թաշը իւզէրինի վազ իլէ , մէզարճըլարա մախսուս մէհարէթլէ պիր մէթրօ տէրին-լիկինտէ պիր մէզար գազըտը . անճագ էլինտէքի ալէթին պիր թաշա իսապէթլէ սէս չըգարմամասընա իթինա կէօսթէրմէք-տէ իտի իսէ տէ , պու իհթիեաթ վէ տիգգաթը վահի իտի , չիւնքի քէնտիսինին մահզա գապրիսթանտա պուլունմասը՝ նա-զարը տիգգաթը ճէլպ իթմիշ իտի ։

Շէօյլէ քի պէեան իթտիկիմիզ վէճհլէ , Ժիւլիէն-Գլօտ , միւթէվէֆիւնէ վալիտէսինին պիրինճի օտասընտա բէնչիրէ էօ-նիւնտէ օթուրմուշ օլուպ ։ տիրսէկլէրի բէնչիրէնին տէսթէկի-նէ տաեաթմըշ օլտուղու հալտէ , պիր միւտտէթտէն պէրու գապրիսթանա աթֆը նազարը տիգգաթ իթմէքտէ օլմասըյլա , կէօզլէրի թէտրիճէն գարանլըղա ալըշտըղընտան , էվվէլճէ միւպհէմ կէօրիւնէն շէյլէր աշիքեար օլմաեա պաշլամըշլար իտի ։

Մէրգում տէլիգանլը , նակեահ , պիր քիմսէնին գապ-րիսթան տէրունինտէ եուրիւմէքտէ օլտուղունու կէօրմէքլէ սարսըլտը ։ Պու տէմին ումուղունտա ուզուն սաբըլ պիր ա-լէթ օլուպ , մալիւմիւմիւզ օլտուղու իւզրէ , իշպու ալէթ՝ Ժիւ-լիւն Ֆիլիփ ճինաեէթքեարանէսինտէ գուլլանմագ իչին սաթըն ալմըշ օլտուղու պէլ իտի ։

Ժիւլիէն՝ քէնտի թէնէզզիւհի իչին մէթրուգ պիր մէզա-րիսթանը ինթիխապ իթմիշ օլան մէզքիւր կիճէ սէյեարընը , ֆէվգէլատէ մէրագլէ կէօզլինտէն ագըրմաեըպ , անըն տուր-տուղունու , եէրէ էյիլտիկինի , վէ նէ օլտուղու անլաշըլմա-եան պիր մատտէեի ալտըգտան սօնրա թէքրար եուրիւմէեէ պաշլատըղընը , վէ պիր աղաճըն տալ վէ եափրագլարը ալ-

թընտա նըսֆէն նապէտիտ օլտուղունու կէօրտիւ ·

Աղաճըն եաբրագլարը Ժիւլիէն Գլօտուն կէօզլէրինէ մանի օլմագլա պէրապէր, գոնթ տը Լիւսընայըն մուամէլէսինի քեամիլէն սէթր իտէմէտիքլէրինտէն, Ժիւլիէն քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի ·

— Պու ատէմ պիր մէզար գազըեօր . . . պու պապտէ շիւպհէյէ մահէլլ եօգ տուր . . . անճագ մէզարլարը սօյան, եախօտ խարիճտէ չալարագ էշեայը մէզարլըգտա կիզլէյէն պիր սարի՞գ մի, եօգսա պիր չօճուղուն նաշընը մահվ վէ նապէտիտ իթմէք իչին գապրիսթան տէրունինէ կիրմիշ պիր ճանի՞ մի տիր · — Հէր նէ օլսա, մուգըրր պիր քիմսէ օլմալը, վէ հարէքէթի վագըասը՝ ճինաեէթտէն իպարէթ պուլունմալը տըր ·

Ժիւլիէն, պու սէօզլէրի քէնտի քէնտինէ սէօյլէտիկի զէման, նազարը տիգգաթընը արթըրմըշ օլտուղու կիպի, մէրագը տախի կիթտիքճէ արթմագտա իտի ·

Մէրգում, պիր միւտտէթճիք, էօլմիւշ օլան վալիտէսինի վէ ըրզընը բայըմալ իթմիշ օլտուղու Հանրիէթի ունուտթու · Միւլահազաթը, եալընըզ, կէօզլէրի էօնիւնտէ իճրա իտիլիպ, շիւպհէսիզ ճինաեաթ գապիլինտէն օլան մուամէլէյէ հասր օլունմուշ իտի ·

Պինապէրին, պու միւլահազաթը ագըպինտէ,

— Էլպէթթէ պու շախսը մուզըրր մէզարիսթանտան տըշարը չըգաճագ, վէ էր եա կէճ քէնտի իգամէթկեահընա ավտէթ իտէճէք տիր . . . Արգասընտան կիթմէքլէ քիմ օլտուղունու, վէ պատէհու նէ եափտըղընը անլայաճաղըմ, տէտի, վէ պուլունտուղու օտաեը թէրքլէ, էվտէն տըշարը չըգտը, վէ եագընտա պիր խանէնին գապուսու իչինտէ կիզլէնէրէք, կէօզլէրինի, գապրիսթանըն գապուսունա տիքտի ·

Օ կիճէնի հավա պուլուտլու օլմասըյլա, այ մահիթապը վէ եըլտըզլար կէօրիւլէմէտիկլէրինտէն, հէր նէ գատար սօգագլար գարանլըգ իսէ իտի տէ, պիլաքիս կազ պօրուլարը զիեատէ պարլագ սուրէթտէ եանմագտա իտի ·

Ժիւլիէն, քէնտի քէնտինէ,

— Պու հալ իչիմէ եարաեաճագ տըր · գապրիսթան տէրունինտէ պուլունան շախս, տըշարը չըգտըղընտա պէնի բէք էյի կէօրէմէյէճէք տիր, վէ եիւրիւմէկէ պաշլար իսէ, քէնտիսինէ մուճիպի թէաճճիւպ օլմայարագ արգասընտան կիտէպիլէճէկիմ . . . Սօգագլար ատէմ իչին տիր, տէտի, վէ պուլունտուղու գապուտա կիզլէնէրէք պէքլէտի ·

Արատան չէնտ տագըգա կէչմիշ օլտուղու հալտէ, պիրտէն պիրէ գապրիսթանըն գապուսու նըսֆ սուրէթտէ աչըլտը, վէ Ժիւլ՝ օլ էսնատէ սօգագտան քիմէսնէնին կէչմէքտէ օլմատըղընա թէէմմին օլունտուգտան սօնրա տըշարը չըգտը · Պատէհու գապուեու գափայըփ, սիւրաթլէ Մարգատէ սօգաղընա տօղրու իլէրլէտի ·

Ժիւլիէն, մէրգումուն պիր ազ իլէրլէմէսինէ միւսաատէ իթտիքտէն սօնրա, թաագիպէ պիլ իպթիտար,

— Պէլի գապրիսթանտա պըրագտը · անճագ պուրատա կէլմէքլիք քէնտիսի իչին միւթա՞տ մը օլմուշ տուր, տէյի թէֆէքքիւր իթտի ·

Ժիւլ տը Լիւսընայ՝ պաղը ատըմ սէսլէրի իչիթմէքլէ արգասընա տէօնիւպ, պիր քիմսէնին քէնտիսինի թաագիպ իթմէքտէ օլտուղունու կէօրտիւ, վէ սիւրաթը հարէքէթինի արթըրտը · Լաքին Ժիւլիէն Գլօտ, մէրգումտան կէրի գալմագ իսթէմէտիկինտէն, օ տախի հարէքէթինի չապուգլաթտը ·

Ժիւլ, այնի թարիգտէն կէլմէքտէ օլան շախսը մէճհուլուն քէնտիսինի գօլլամագտա իտուկինէ շիւպհէ իթմէեիպ, պու եօլտա շիւպհէ վէ զանն՝ քէնտիսի իչին իհթիմալին խարիճինտէ կէօրիւնմէքտէ իտի · Հաթթա, քէնտի քէնտինէ,

— Պու պապտէ տիւչարը էնտիշէ օլմագլըղըմ ապէս տիր · պէսպէլլի խանէսինէ կէճիքմիշ պիր ամէլէ օլուպ, պիր ան էվվէլ իգամէթկեահընա վասըլ օլմագ ղայրէթինտէ պուլունմագտա տըր · Պինապէրին գօրգմաեա հիչ պիր սէպէպիմ եօգ տուր, տիմէքտէ իտի ·

Մ. տը Լիւսընայ պու միւլահազա իլէ քէսպի սիւքիւնէթ իտիպ, ատըմլարընը աղըրլաթտը, վէ Լիւգ-Լամպէն սօգաղը քէօշէսինէ կէլտիկինտէ, մէզքիւր սօգաղա տէօնտիւ ·

Օլ էննատէ քէնտիսիլէ Ժիւլիէն արասընտա եալընըզ պիր գաչ մէթրօ մէսաֆէ պուլունույ, գօնթ տը Լիւսընեայ՝ իգամէթ իթտիկի խանէնին գաբուսու էօնիւնէ վիսուլինտէ տուրտու, վէ գաբուեու չալտը ։

Մէրգումուն Թա Թէրէջսինտէ պիր կաղ պօրուսու մէվճուտ օլտուղունտան, իջի ուչ սանիյէ գատար սիմասը աչըքեարէն կէօրիւնտիւ, վէ Ժիւլիէն Գլօտ,

— Իչպու Թասվիրի ասլա ունուԹմաեաճաղըմ... լէհճէսի՝ գուվվէյի հաֆըզամտա հէքք իտիլտի... Պու ատէմ քիմ օլապիլիր... ատը պիր շախսը մուզիրրէ պէնզէմէեօր, տէյի միւլահազա իթտի ։

Մուախխարէն կէրի տէօնիւպ, էվին նիւմէրօսունա պագտը, վէ եինէ քէնտի քէնտինէ,

— Պուրատա իգամէթ իտիեօր օլմալը... հէր հալտէ մաարուֆ պիր քիմսէ տիր... Կինէ վագթը գապրիսթանտա նէ եաբտըղընը անլամագ իսթէրիմ, վէ անլաեաճաղըմ, տէտի ։

Պու սուրէթլէ կէլմիշ օլտուղու եօլա Թէքրար տէօնիւպ, Մարգատէ սօգաղընա մուվասալէթինտէ, մահուտ գապրիսԹանըն էօնիւնտէ տուրտու, վէ գաբուսունա եագլաշըպ եիթտի իսէ տէ, գաբալը օլտուղունու անլամասը իւզէրինէ, քէմալը Թէաճճիւպլէ,

— Գաբալը տըր. տիմէք եէտինտէ անախթարը վար իմիշ... հէր հալտէ պու ատէմ պիր խըրսըզ օլուպ, չալտըղը չէյլէրի եաթաղընա կէօմիւմէզտէն էվվէլ, իչպու գապրիսԹան տէրունինտէ կիզլէմէքտէ տիր։ Լաքին պու խուսուսա գաթիէն Թէէմին օլմագ իսթէրիմ... գապրիսթանա կիրէճէեիմ, հաթթա պու կիճէ կիրէճէեիմ... տիվարտան եօգարը չըգմագ՝ էմրի պասիթէլէ գաբիլ տըր, տէյի միւլահազա իթտի ։

Ժիւլիէն Գլօտ, վալիտէսինին խանէսինէ ավտէթ իթտի, վէ տիշարը չըգտըղը զէման գաբուեու Թէքմիլէն գաբաեամամըշ օլտուղունտան, չանը չէքմէեէ իհթիեաճը օլմագսըզըն իչէրի կիրտի ։

Մէրգում կէրչի խանէյի մէզքիւրտէ պիզզաթ իգամէթ իթմէմիշ իտի իսէ տէ, օլ գատար չօգ կէլմիշ իտի քի, հէր Թարաֆընը բէք էյի պիլիր իտի ։

Մարի-Գլօտուն իգամէթ իթտիկի տաիրէեէ կիթմէք իչին քիւչիւք պիր հավլիտէն կէչմէք իճապ իտիպ, պու հավլի իսէ, սաղտան, իթթիսալինտէ պուլունան եիւքսէք պիր պինանըն տիվարը, վէ սօլտան գապրիսթանըն տիվարը իլէ իհաԹա օլունմուշ օլուպ, սօգաղըն գարշը ճիհէթինտէքի պագչալարտան պիրինին անպարը մագամընտա պուլունան վէ գաբալը օլան քիւչիւք պիր պինա՝ մէզքիւր տիվարա մուԹԹասըլ իտի ։

Իչպու քիւչիւք պինանըն եանընտա պօշ ֆըչըլար վէ սանտըգլար եըղըլմըշ օլուպ, Ժիւլիէն՝ մէզքիւր սանտըգ վէ ֆըչըլարըն իւզէրինէ պասարագ, իսթիւ չինգօ գաբլը օլան պինայի մէզպուրուն չաթըսընա չըգտը, վէ տիվարըն Թէբէսինէ մուվասալէթլէ, խայլիճէ եիւքսէք օլմասընա րաղմէն, պիլա Թէրէտտիւտ գապրիսթան տէրունինտէ չաեըր չիմէնլէր իւզէրինէ աԹլատը, վէ հանկը Թարաֆա կիտէճէկինի գարարլաշտըրմագ իւզրէ, մէնզարէի ղարիպէի Թէմաշա իթմէսինէ սէպէպ օլմուշ օլան բէնչիրէնին պուլունտուղու վազիեէթի պուլուպ, պիր գաչ սանիյէ զարֆընտա, կիճէ սէյեարընըն մուամէլէի մէքրուհէսինի ալԹընտա իճրա իթմիշ օլտուղու աղաճա մուվասալէթ իթտի, վէ, «Պուրասը տըր. պուրատա Թօբրաղը գազըմագտա օլտըղընը կէօրտիւմ» տէյիպ, եէրէ էյիլտի, վէ էլինի չիմէնլէրէ սիւրտիւ իսէ տէ, գազըլմըշ պիր եէրէ Թէսատիւֆ իթմէտիկինտէն, գարանլըգտա Թէհարրիեաթընըն պիլա սէմէրէ գալաճաղը միւլահազասըյլա, չամաը պիր քիպրիթ եագմասը տիւշիւնտիւ, վէ անինտէ պու Թէսավվուրընը մէվգիի իճրաէ վազ իթտիկինտէն, քիպրիԹին ալէվի բէք ազ միւտտէթ տէվամ իթմէսըլէ պէրապէր, Ժիւլիէն, չիմէնլէրի գալտըրըլմըշ վէ մուախխարէն Թէքրար գօնուլմուշ օլան մահէլլի կէօրէպիլտի, վէ պատէհու, «Աչըրլան չուգուր բէք տէրին օլմամալը տըր, չիւնքի կէօրտիւկիւմ չախսըն խըզմէԹի չօգ սիւրմէտի. իմտի պու չուգուրտա նէ

կէօմիւշ օլտուղունու անլաեաճաղըմ» տէտի, վէ իքի էլլէ չանըը չիժէնլէրի գալտըրտըղը կիպի, թօբրաղը տախի պիր թարաֆտա ալմանա պաշլատը իտէ տէ, Ժիւլ տը Լիւսընեայ՝ պու թօբրաղը աեագլարըյլա չըղնամըշ օլտուղունտան, Ժիւլիէն, պու խըզմէթինտէ խայլի կիւճլիւք չէքտի. չիւնքի թէրք օլունմուշ օլան պէլի արամագլա վագըթ ղայ իթմէք իսթէմէտիկի կիպի, քէնտի նէտինտէ, խըզմէթինի գօլայլաթաճագ պիր ալէթ, հաթթա պիր չագը պիլէ պուլունմատըղընտան, թօբրաղը թըրնագլարըյլա գազըմագտան վէ սաղ վէ սօլ թարաֆլարա ավուճ իլէ աթմագտան պաշգա չարէ պուլամատը։

Պու չալըշմասը նէթիճէսի օլարագ, մէրգումուն անլընտան թէր, վէ բարմագլարը ուճունտան գան ագմագտա օլմասըյլա, վագտա հատտէն զիեատէ եօրկունլուգ հիսս իթմէքտէ իտի իսէ տէ, մէեուս օլմամագտա իտի. Նիհաեաթ էլինէ եունլու պիր գումաշ բարչասը թէսատիւֆ իթտիկինտէն, Ժիւլիէն սարսըլտը, վէ «Շիմտի պու մուամմանը անլաեաճաղըմ» տէյի միւլահազա իտիպ, թօբրաղը գազըմասընա տէվամ իթտի, վէ պու սուրէթլէ էվվէլճէ էլինէ բասթ կէլտիկինի հիսս իթմիշ օլտուղու գումաշը թէքմիլէն էլտէ իտիպ չըգարտը, ֆագաթ պու գումաշ տէրունինտէ եումշագ պիր նէսնէ մէվճուտ օլտուղունու հիսս իթտիկինտէ, ճիւզի պիր տիթրէմէ հիսս իտէրէք,

— Աճապա պու նէ՞ տիր... գալպիմ չարբըեօր... գօրգուեօրում զաննիտիեօրում... Լաքին պու զաաֆէթիմէ նէ՞ սէպէպ վար տըր, տէյի միւլահազա իթտի, վէ մալիւմիւմիզ օլան չալը սէօքմիւշ իքէն, օ արա գաթը պուլութլար արասընտան պիր չիմչէք բարլատըղը հասըլ օլուպ, պու բարլագլըգ՝ եաբրագլարըն արասընտան կէչտիկինտէն, Ժիւլիէն՝ պօղուգ պիր սէսսա րէֆ իթտի.

21

Ժիւլիէնին էլինտէ թութմուշ օլտուղու նէսնէ՝ հէնուզ տօղմուշ օլան պիր չօճուղուն նաշը օլուպ, պու պիչարէ մասում՝ եօգարտան աշաղը աթըլըրգէն, պաշը սէրթ պիր եէրէ թէսատիւֆ իթտիկինտէն, եարըլմըշ, վէ թէնինին պէեազլըղը ուզէրինտէ գան իզլէրի հասըլ օլմուշ իտի։

Ժիւլիէն քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Պիր ճինաեէ՛թ... պիր ճինաեէթ իճրա իտիլմիշ տիր... Ա՛հ ալչագ, պէօյլէ պիր պիչարէ գըզը ալտաթարագ պաշտան չըգարմըշ, վէ իշպու մահսուլը մուհաֆազէթի, քէնտիսինի թաղեիգ իթտիկի ճիհէթլէ, գաթլ ու թէլէֆ իթմիշ տիր։

«Զէվալլը մասումճըղա՛զ, պէտպախթ էվլա՛տ, պէլքի չիմտիքի եէրինտէ, պէրհաեաթ գալմագլըղընտան զիեատէ պախթիեար օլաճագսըն։ Սէն շու տագըգատա պու մուգատտէս թօբրագտա իսթիրահաթ իտիեօրսուն. սէնի պուրատա պըրագաճաղըմ, լաքին հանկը ալչագ սէնի կէօմմիւշ իսէ, անը անլաեաճաղըմ... վէլատէթինին սըրըրընա վագըֆ օլաճաղըմ վէ վագը օլան ճինաեէթին ճէզասըզ գալմասընա միւսաատէ իթմէեէճէեիմ։

Պատէհու Ժիւլիէն Գլօտ, պաշընը էեէրէք չէօյլէ տէվամ իթտի.

— Վագը օլան չէյ՝ ճինաեէթ տիր, լաքին ճանիլէր հագգընտա պու տէրէճէ սէրթ մուամէլէ իթմէեէ վէ պունլարըն թէէտիպինտէն պահս իլէմէկէ հագգըմ վա՞ր մը տըր։ -Պէն տէ ճինաեէթտէն տահա մէքրուհ վէ տահա մէնֆուր հարէքէթտէ պուլունմատը՞մ մը։ -Քէնտի քէնտիմի թէէտիպ իթմէլի, վէ քէնտիմի թէլէֆ իթմէքլէ ատալէթի մէվգիի իճրաեէ վազ իլէմէլի իտիմ։

Պիր գաչ սանիեէ սիւքիւթտէն սօնրա, Ժիւլիէն, քիւ-

չուճէք նաշը էսկի չալ տէրունինտէ թէքրար սարըպ, գօնթ տը Լուսընայ թարաֆընտան գազըլմըշ օլան չուգուրտա եաթըրտը վէ ուզէրինի թօբրագլա տօլտուրտուղու կիպի, մէզքիւր թօբրաղը տախի չիչէք տէմէթլէրի իլէ եօրթտու։

Մէրգում, մէզքիւր խըտմէթի իքմալ իլէ, աեաղա գալգտըղընտա,

— Գու ատէմի կէօրտիւմ, հէմ բէք էյի կէօրտիւմ... հէր նէրտէ քէնտիսինի թանըեապիլիրիմ. քի՞մ օլտուղունու անլամագ իսթէրիմ... անլաեաճաղըմ, տէտի։

Միւլքէն՝ մազթուլ չօճուղուն տէֆն իտիլմիշ օլտուղու թօբրաղա սօն տէֆա պիր տահա աթֆը նազար իտիպ, մուախխարէն գապրիսթանա աթլամըշ պուլունտուղու մահէլլին տիվարը եագընընա կէլտի, վէ եարը խարապ օլան պիր մէզարըն ուզէրինտէ կէօրիւլէն պիր թաշ ուսթիւնէ չըգարագ, տիվարըն թէբէսինէ վասըլ օլտու, վէ անտէն էվին հավլիսինէ էնիպ, միւթէվէֆֆիւնէ վալիտէսինին տաիրէսինէ չըգտը, վէ իլք օտատա քիւչիւք պիր լամպա եագտը։

* * *

Թըրնագլարը լոճինմիշ, էլլէրի զէտէլէնմիշ վէ թօբրագլա մուլէմմա օլմուշ, էլպիսէլէրի թօզ թօբրագլա քիրլէնմիշ օլտուղունտան, Միւլքէն, կիճէ սէֆէրինին մէզքիւր եօերլէրինի իզալէ իչթիքտէն սօնրա, ճէնազէնին պուլունտուղու օտաեա կիրտի, վէ վալիտէսինի կէօրիւր կէօրմէզ. քէնտիսինի թօբլաեըպ, եաթաղըն եանընտա տիզ չէօքտիւ, վէ միւթէվէֆֆիւէ վալիտէսինին վէֆաթը՝ մէրհումէթի Իլահիէնին քէնտի հագգընտա տիլիզ պույուրուլմամասընա, վէ եօլմէզտէն էվվէլ ճինաեէթի վագըասընը թազմին իթմէսինէ միւսաատէ իտիլմէսինի ճէնապը Հագգտան թէմէննի էյլէտի։

Հա՛յֆա քի, օ ճինաեէթ նա՞սըլ թազմին օլունապիլէճէք իտի։

Նէ՞ կիպի մուճիզէ՝ միլեօնլար սահիպի օլան պիր պանքէր գըզընա, եանի Հանրիէթ Ցօրէյէ քէնտիսինի զէվճ գըլապիլիր իտի։

Ժիւլ տը Լուսընայ՝ Լիւգ-Լամպէն սօգաղընտա իգամէթ իթտիկի խանէեէ կիրտիկինտէ, տաիրէսինին անախթարընը ալմագ իւզրէ, միւթատը վէճհլէ օտաճընըն բէնչիրէ ճամընը չալտը։

Գաբուճու գարը, եաթաղընտան,

— Ս՞իզմիսինիզ միւսիւ Պրիսօն, տէյի սուալ իթտի։

Ժիւլ. – Էվվէթ, պէն իմ, մա՛տամ Ֆրէպօ. օտամըն անախթարընը ալմաեա կէլտիմ։

— Իտարէ ֆիթիլիմ սէօնմիւշ օլտուղունտան, անախթարընըզը պուլապիլէճէ՞քմիսինիզ։

— Շիմտի պէն պիր ըշըգ եագարըմ։ Գանտիլինիզ նէ՞րէտէ տիր։

— Հէր վագըթքի գօմօտուն եանընտա տըր։

Գօնթ՝ գաբուճունուն օտասընա կիրտի, վէ սըրթընը եաթաղա տէօնէրէք, սաղ էլիյլէ եանմըշ պիր քիպրիթ թութտուղու հալտէ, սօլ էլիյլէ գապրիսթանըն անախթարընը եէրինէ աստը։

Պատէհու,

— Անախթարըմը պուլտում, մատամ Ֆրէպօ, կիճէնիզ խայր օլսուն, տէյի պէեան իյլէտի։

— Խայըրա գարըշը միւսթէճիրիմ։

Ժիւլ, քէնտի օտասընա չըգտը, ֆագաթ տէրհալ եաթաճագ եէրտէ, հիսս իտէկէլտիկի ֆէվգէլատէ եօրղունլուգա րաղմէն, իրթէսի սապահ տիկէր պիր մահէլլէ նագլը մէքեան իթմէք իւզրէ սանտըգլարընը հազըրլատը, վէ պու իշի կէօրիւնճէ, եէտինտէ նէ գատար ագչէսի գալմըշ օլտուղունու հիսապ իթտի։ Մէվճուտ ագճէ իւչ պին ֆրանգը կէչմէեիպ, մէրգում, քէնտի քէնտինէ չու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Պունտան պէօյլէ թէֆրիշ իտիլմիշ տաիրէտէ իգամէթ իթմէմէլիեիմ։ Պուլունտուղում վազիեէթ վէխիմ տիր, եախօտ վէխիմ օլմագ իւզրէ տիր։ Հարէքէթիմէ մանի օլապիլէն քեաֆֆէյի մէվանիի տէֆ իթտիմ։ Շիմտի տէ էն միւքէմմէլ թէհարրիեաթը պօշա չըգարթաճագ թէտապիրի իթթիխազ, վէ զէնկին վէ բարլագ պիր իզտիվաճ սաեէսինտէ, սէրվէթ

ու իգպալիմի թանզիմ ու թելթիպ իթմէքլիկի թեֆեքքիւր իթմելլիեիմ ։

« Շիւպհեսիզ զապըթա Նեզարեթի՝ Մատլէնին վեֆաթը վէ չօճուգունուն զայպուպեթի հագգընտա թահգըգաթ վէ թեհարրիեաթ իճրաճեզ տիր ։ Պաշլըճա , Մատլէն մեյտանտա եօգ տուր քի , իֆատէյի հալ իճէպիլսին , վէ մէզպուրէնին վեֆաթ իթմիշ օլտուղու խանէտէ տէ բիմսէ պէնի կէօրմէմիշ տիր ։ Իմտի , հէր նէ գատար վէսվէսէ իճրաճեք սեպեպիմ եօգ իսէ տէ ; հէր կէօնա էմրի պասիրէթ տէ զայիտ տէյիլ տիր ։ -Էվվէլ պէ էվվէլ եաբաճագ իշիմ, աւլա վագըթ կէչիրմէ-եերեք պու մահէլլի թերք իթմէքլիկիմ տիր ։

Պատէհու եաթագըննա եաթտը , վէ պիր գաչ սաաթ է-յի ֆէնա ուեուատուգտան սօնրա գալգըպ էսվապընը կիեին-տի , վէ անախթարընը եէտինէ ալարագ , վէ գաբուճունուն օտասընա օղրամաեարագ տիշարը չըգտը ։

Օրատան արապաեա բաքիպէն Անսիէն-Գօմէտի սօգաղը-նա աղիմէթլէ , արզու իթտիկի եօլտա պօշ պիր տաիրէ պու-լուպ , պունու քիրալատը , վէ իսմինի տէ Մ. տը Լիւսընեայ տէյի գայտ իթտիրտի , վէ բէշլինէն իւչ այլըգ օտա պէտէ-լինի էօտէտի ։

Պու իշի կէօրտիւքտէն սօնրա , քէլէբիր խանէ մօպիլեասը սաթան պիր տիւքքեանա կիրիպ , ալթը եիւզ ֆրանգ պէտէլ իլէ պիր օտաեա մախսուս եաթագ վէ էշեայը սայիրէյի սա-թըն ալտը , վէ էշեայի մէզքիւրէնին օ կիւնիւ էօյլէտէն էվ-վէլ մահէլլինէ կէօնտէրիլէճէկի՝ տիւքքեանճը թարաֆընտան թէահհիւտ օլունտու ։

Անտէն ժիւլ տը Լիւսընեայ թէքրար պիր արապաեա բա-քիպէն , Լիւգ-Լամպէն սօգաղընտաքի խանէսինէ ավտէթին-տէ , մատամ Յրէպօնուն , էյինտէ պիր սիւբիւրկէ պուլունա-րագ , էշիկ իւզէրինտէ տուրմագտա օլտուղունու կէօրտիւ ։

Գաբուճու գարը , մէրգումա խիթապէն ,

— Վայ , միւսիւ Պրիսօն , սի՞զմիսինիզ, պէն իսէ սիզի հէ-նուզ ույգուտա զաննիտիեօրտում, տէտի ։

— Զօգտան պէրու տիշարը չըգմըշ իտիմ, աշիգէմ մա-

տամ, մուհիմմ պիր իշտէն տօլաեը զահէթամըն միւտիրի իլէ պուլուշմագ իւզրէ սէօզլիւ իտիմ ։

— Տէտիկինիզ իշ՝ սիզին իչին խայը՞րլը մը տըր ։

— Հէմ խայըրլը տըր , հէմ խայըրսըզ տըր ։ Շէօյլէ քի պու իշ տէ պէնիմ իչին աջչէ քեարը օլուպ , պու խուսուս չայեանը մէմնունիյեթ իսէ տէ , եերիմի թէպտիլ իթմէքլի-կիմ լազըմ կէլիեօր քի , իշթէ պունտան տօլաեը սըգըլմագ-մագտաեըմ ։

— Եէրինիզի թէպտի՞լ մի իտէճէքսինիզ ։

— Էվվէթ , եէնի պիր զահէթանըն էմրի թէեասինէ նէ-զարէթ իթմէք իւզրէ պէնի Լիօն շէհրինէ կէօնտէրիեօր-լար ։

Գաբուճու գարը . -(Խալիսանէ պիր թէեսսիւֆլէ .) Տի-մէք պիզի թէրք իտիեօրսունուզ ։

— Իսթէր իսթէմէզ թէրքէ մէճպուրում ։

— Եագընտա՞ մը ։

— Շիմտի . էօյլէն թրէնիյլէ կիտէճէկիմ ։

— Ա՜հ , պու նէ՜ խայըրսըզ խապէր . ֆագաթ ավտէթ իթմէեճէ՞քմիսինիզ ։

— Պէշ ալթը այտան ավտէթ իտէճէկիմ . ավտէթիմտէ էկէր քիրալըգ պօշ օտանըզ պուլունուր իսէ , եինէ պուրա-եա կէլիրիմ ։

— Սիզին իչին հէր վագըթ պիր օտա պուլմաեա սէօզ վէրիրիմ ։

Պու միւքեալէմէտէն սօնրա , ժիւլ տը Լիւսընեայ օտա-սընա չըգտը , վէ եարըմ սաաթ սօնրա սանտըգլարընը պիր արապաեա վազ իլէ , Լիօն մէվգիֆինէ տօղրու հարէքէթ ի-տիլտի ։

Մէզքիւր մէվգիֆտէ ժիւլ՝ սանտըգլարը պիր եէրտէ հըֆզ իթտիրիպ , բէնտիսի թաամ իթմէկէ կիթտի , վէ պա-տէհու տիկէր պիր արապաեա իրքեապ իլէ , էօյլէնի պիր սա-աթ կէչէրէք , Անսիէն-Գօմէտի սօգաղընտա քիրալամըշ օլ-տուղու խանէեէ վասըլ օլտու ։

Մօպիլեաճը՝ թէսլիմաթընը իքմալ իթմիշ օլուպ , գաբու-

ճու գատըն տախի օտանըն թէֆրիշի, վէ գարեօլանըն թէրթիպինէ մէշղուլ օլմագտա իտի։

Աքշամ օլմատան, ժիւլ տը Լիւսընայըն տաիրէսի թէֆրիշաթը իքմալ օլունտու։

Մուվաֆագաթէն պու ճանիպի թէրքլէ, գարիյնի գիրամըմըզըն պիզիմլէ պիրլիքտէ, էվվէլա ժիւլիէն Գլօտու թաագիպ իթմէլէրինի, վէ պատէհու պիչարէ Մատլէնին խանէսինէ կէլմէլէրինի րիճա իտէրիզ։

Մարի-Գլօտուն ճէնազէ ալայընըն օ կիւնիւ սաաթ ալաֆրանկա օն պիրտէ իճրասը մուգարրէր օլուպ, ժիւլիէն՝ թասարուֆլա թօրլանմըշ պիր միգտար աքչէսի պուլունտուղու ճիհէթլէ, մէզքիւր մաթէմիյէ ալայըն, բէք բարլագ սուրէթտէ օլմասա պիլէ, օլտուգճա միւքէմմէլ պիր սուրէթտէ իճրասընը թամիմ իթմիշ իտի։

Էվին գաբուսու էթրաֆը սիեահ գումաշլար իլէ չօրթիւլիւ օլուպ, ճէնազէնին գալտըրըլմասընա խայլի իզտիհամ պէքլէմէքտէ իտի։ Պու ղալէպէլիք իչինտէ Նագգաշ էսնաֆընտան ժիւլիէնին բէք չօգ արգատաշլարը պուլունուպ, ֆագաթ Գօգլիգօ՝ պունլար միեանընտա տէյիլ իտի, չիւնքի ժիւլիէն մէրգումու հէնուզ թանըմըշ օլտուղու կիպի, հագգընտա թէվէճճիւհիւ տէ պուլունմատըղընտան, տավէթ իչին քէնտիսինէ ճէնազէ պիլէթի կէօնտէրմէմիշ իտի։

Թամ սաաթ օն պիրտէ ճէնազէ գալտըրըլտը։

Ալայը մէզքիւր քիլիսէյէ վէ անտէն գապրիսթանա կիթմէքտէ օլսուն, պիզ՝ էրնէսթին սօգագընա կիտէլիմ։

Օգուեանլարըմըզըն խաթըրլարընտա օլմագ կէրէք տիր քի, մէզքիւր սօգագտա պէտպախթ Մատլէնին քիրալամըշ օլտուղու իւչիւնճիւ գաթ՝ էվ էշեասը, էսվապ, սամա սաաթ, ճէպ սաաթը, չամաշըր, միւճէվհէրաթ վէ սաիրէ սաթըճը պիր թաճիր թարաֆընտան իշղալ իտիլմիշ օլուպ, Լօրան Սալչէտօ խամինտէ պուլունան պու թաճիր՝ օ սապահը թէսլիմ իտիլմէք իւզրէ տիւքքեանա կէլմիշ օլան պիր միւշթէրինին սաթըն ալմըշ օլտուղու պազը էշեաը գալտըրմագ իւզրէ, պաշ ուշագըյլա պիրլիքտէ, տէքօ մագամընտա գուլ-

լանտըղը մէզքիւր տաիրէնէ կէլտի, վէ թաճիր՝ այնա օտասընա կիրմիշ օլտուղու սըրատա, ուշագը գաբուննուն եանընտա տուրուպ, եանընտաքի օտաեը տինլէեօր կիպի կէօրիւնտիւկիւնտէն, թաճիր՝

—Նէ՞ տինլէեօրսուն, իչիմիզին աճէլէ օլտուղունու պի՛լմէեօրմուսուն, տէտի։

Ուշագ եէրինտէն գըմըլտանմաեըպ, հաթթա սուքութ իթմէսինի, վէ եագըն կէլմէսինի իշարէթլէ էֆէնտիսինէ անլաթտը։

Թաճիր, ուշագընըն պէօյլէ պիր հարէքէթտէ պուլունմասը, հէր հալտէ ֆէվգէլատէ պիր սէպէպէ մէպնի օլտուղունու անլաեարագ, սէս չըգարմամասը իչին ապագլարընըն ուճունա պասարագ իլէրլէտի, վէ ղաեէթ եավաշ սէտա իլէ,

— Նէ՞ վար տըր, տէյի սօրտու։

Ուշագ. –Շու թարաֆը տինլէյինիզ, տէյի ճէվապ վէրտի։

Պէօյլէ տիեէրէք մէրգում, էլինի. Մատլէնին օտասը թարաֆընա տօղրուլթտու։

Սալչէտօ տինլէմէքլէ, միւպհէմ սուրէթտէ գուլաղընա պազը պօղուգ սէտալէր աքս իթտի։

— Ինիլթի իշիտիլիեօր. պէսպէլլի պու օտատա պիր խասթա պուլունմալը տըր, տէտի վէ պու վէճհլէ էֆէնտի վէ ուշագը գաբուեա եագլաշտըգլարընտա, ինիլթիլէրի աչըգեարէն իշիթտիլէր։ Իշպու ինիլթի արասընտա անլաշըլմազ սուրէթտէ «եաւրըմա՛... եաւրըմա՛...» քէլիմէլէրի տախի իշիտիլմէքտէ օլտուղունտան, ուշագ՝ էֆէնտիսինէ խիթապէն.

— Իշիտի՞եօրմուսունուզ, էֆէնտի, եաւրըմ տիեօր, տէտի։

Սալչէտօ՝ պու սըրատա իճապ իտէն մուավէնէթի տիրիղ իթմէմէք իւզրէ եէնիտէն գաբուեա տօղրու իլէրլէտի, ֆագաթ գաբուեա վարըլ օլաճագը էսնատէ, զիհնինտէ պիրտէն պիրէ հասըլ օլան պիր թէֆէքքիւր իւզէրինէ տուրտու, վէ ուշագընա տէօնիւպ,

— Եկէր պու օտա տէրունինտէ պիր ճինաեէթ վուգու պուլմուշ իսէ, պէլքի իլք տէֆա տէրունինէ կիրմէք՝ էմրի պասիրէթէ մուվաֆըգ տէյիլ տիր, տէյի պէեան էյլէտի ։

Ուշագ. – Հագգընըզ վար, էֆէնտիմ, պունտան գաթինազար օտանըն անախթարը տա գարունուն իւզէրինտէ պուլունմամագտա տըր,

— Ջապուգ աշաղը էն վէ գարուճուեա խապէր վէր ։

Ուշագ աշաղը էնտի վէ քէյֆիեէթի խապէր վէրմէսի իւզէրինէ, գարուճու գարը՝ գըզը իլէ պիրլիքտէ եօգարը չըգտը ։

Օտաճը գարը. – (Գօլլարընը աչարագ.) Ա՜հ, սիւպհան Ալլահ, նէնի թաշընան կէնճ գարընըն օտասը տըր ։ Քէնտիսինին նամուսլու օլտուղունու տա թէէմին իտէպիլիրիմ ։ Պիչարէ համիլէլիկին սոն րատտէսինտէ կէօրիւնիւեօրտու ։ Ղալիպա պու կիճէ եալընըզ օլտուղու հալտէ վագը համլ իթմիշ տիր... իչէրի կիրէլիմ...

— Անախթարը գարունուն իւզէրինտէ տէյիլ տիր ։

Օտաճը գարուեու չալտը իսէ տէ, ճէվապ ալամաղընտան, թէքրար չալտը, վէ եինէ ճէվապ վէրիլմէտիկի կիպի, ինիլթի սէտասը տախի քէսիլտի ։ Սալչէտօ քէլամա տէվամլէ .

— Պէսպէլլի իչէրտէ պուլունան գատըն պաղըլմըշ տըր, զիրա պիր ազ էվվէլ հիչ տուրմագսըզըն ինլէմէքտէ իտի, տէտի ։

— Շիմտի նէ՞ եափմալը ։

— Պիր չիլինկիր ճէլպ իթմէլի ։

— Զա՛նն իտէրիմ քի, բօլիս գօմիսէրինին ճէլպի տահա էյի տիր ։ Եկէր իչէրտէքի գատըն էօլմիւշ իսէ...

— Հագգընըզ վար տըր ․ Էվվէլճէ գօմիսէրէ մուրաճաաթ իթմէլիյիզ ։

— Միւսիւ Սալչէտօ՛, սիզ պուրատա՞ մը գալաճագսընըզ ։

— Գարուտա պուլունան էշեա սէտէսընա պագը մօպիլեա եուքլէթէճէյիզ ․ Լաքին եօգարը չըգըփ աշաղը էնտիկիմիզտէ նէզարէթ իտէրիզ ։

— Էօյլէ իսէ պէն գօմիսէրէ կիտէեիմ ։

Մէրգումէ պու սէօզլէրտէն սօնրա, գըզը տախի արգասընտան կիթտիկի հալտէ, ճիվարտա վագը գօմիսէրլիք տաիրէսինէ ազիմէթ իթտի, ֆագաթ գօմիսէր պիր սաաթտան պէրու քեաթիպլէ պէրապէր ղայպուպէթ իթմիշ օլտուղունտան, մէրքէզտէ եալընըզ պիր քիւչիւք մէմուր պուլունմագտա իտի ։

Պու մէմուրա մուրաճաաթ օլունտուգտա, մէրգում մէմուր. – Պէն պիր շէյ եափամամ, լաքին գօմիսէր էֆէնտի կէլինճէ, իֆատէնիզի քէնտիսինէ թագտիմ իտէրիմ, տէտի ։

Գարուճու գարը տա. – Ֆագաթ գօմիսէր էֆէնտի կէլէնէ գատար պիչարէ կէնճ գատըն վէֆաթ իտէ՛րսէ... տէյի պէեան էյլէտի ։

— Թէքրար իտէրիմ քի պէն հիչ պիր շէյ եափամամ ։

— Պիր չիլինկիրէ գարուեու աչտըրապիլի՞րմիյիմ ։

— Գարու աչտըրմաեա հագգընըզ օլմատըղընտան, գանունա գարշը հարէքէթ իթմիշ օլուրսունուզ ։

— Տէմէք պիր թագըմ էշխասը գուրթարմագ գապիլ օլտուղու հալտէ, անլէրին էօլմէսինէ սէպէպ օլմա՞գ մը լազըմ տըր ։

— Օ պանա րաճի տէյիլ տիր. Չիմտի րէֆագաթընըզա պիր ղապթիէ նէֆէրի թային իտէրիմ քի, գանունա գարշը հարէքէթտէն սիզի մէն իթսին ։

Ֆիլ վագը մէմուրը մէրգում, պիր ղապթիէ նէֆէրի ճէլպ իտիպ, մէզպուրէ իլէ պիրլիքտէ կիթմէսինի, վէ գօմիսէր էֆէնտի կէլմէզտէն էվվէլ, օտաճը գատընըն կէօսթէրէճէկի գարուեու քիմսէնէ աչտըրմամասընը իխթար իթտի ։

Օտաճը գատըն՝ պու իխթարտան տօլայը հասըլ օլան հայրէթ վէ թէէսսիւրիւյլէ էվէրինի համալա գալտըրարագ ղապթիէ նէֆէրիյլէ պիրլիքտէ մահէլլի մէզքիւրտէն մուֆարագաթ էյլէտի ։

Ճինաեէթին վուգու պուլտուղու խանէտէ վէ ճիվարլարտա վագըա խապէր ալընմըշ օլուպ, մահէլլէնին պիր թագըմ պօշպօղազ վէ էհլի մէրագ գարըլարը սօգագտա եըղըլ-

լարագ , հիչ պիր սէօզ իշիթմէմէքլէ պէրապէր , պիլիր պիլմէզ միւթալէաթ վէ էֆքեարտա պուլունմագտա իտիլէր ։

Զապթիյէ նէֆէրի կէլտիկինտէ , պու գարըլարը տաղըթտը իսէ տէ , անլէր ինինէ , վէ պու տէֆա էվին գաբուսու եանընտա թօբլանտըլար ։

Գօմիսէր քէնտի քեաթիպի վէ պիր ղապթիյէ նէֆէրիյլէ կէլտիկինտէ , սաաթ պիրէ եագըն իտի ։ Մօպիլեանը , պու գարղաշալըգ էսնասընտա իշինի կիւճ իլէ պիթիրմէնէ մուվաֆֆագ օլտու իսէ տէ , քէյֆիյէթի անլամագ մէրագըյլա օրատան կիթմէտի ։

Գարուճու գարը՝ հավլինին աղզընտա տուրմուշ օլտուղունտան , գօմիսէր մէրտուէնէ խիթապէն .

— Վուգուաթ նէ՞ տիր , տէյի սօրտու ։

Սալիէտօ՝ գօմիսէրի թանըեըբ , քէնտիսի ճէվապա աղազլէ , իշիթտիկինի հիքեաէ իթտի ։

Զապթիյէ նէֆէրինէ՝ եագընտա պուլունան պիր չիլինկիրի կէթիրմէսինի էմր օլունտու , վէ գօմիսէր , « Կիրէլիմ » տէներէք , քեաթիպի . օտաճը գարը , Սալիէտօ վէ պունուն ուշաղըյլա իչէրի կիրտիլէր ։

Զապթիյէ նէֆէրի՝ խալգըն իւզէրինէ նէզարէթ իթմէք իւզրէ տըշարըտա գալտը ։

Օտաճը գարը էօնտէն եիւրիւյէրէք .

— Իւչիւնճիւ գաթա չըգաճագըզ , գօմիսէր էֆէնտի , տէտի ։

Միւսթէճիրլէր նէրտիվէն գատէմէլէրինտէ պուլունտուգլարընտան , գօմիսէր ։

— Հէր քէս օտասընա կիրսին . խարիճտէ քիմսէնի կէօրմէք իսթէմէմ , տէտի ։

Պու էմրէ իթաաթ իթմէմէք գապիլ օլմատըղընտան , էհլի մէրագ քիմսէլէր օտալարընա չէքիլտիլէր իսէ տէ , խարիճի տինլէնէպիլմէք իչին գապուլարընը եարը աչըգ պըրագտըլար ։

Գօմիսէրլիք թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլան մէմուր՝ էլան Մատլէնին օտասը գաբուսունտա պէքլէմէքտէ օլմա-

ղըյլա , հիւքիւմէթ մէմուրլարընըն կէլտիքլէրինի կէօրտիւկիւնտէ .

— Գուրասը տըր , գօմիսէր էֆէնտի , լաքին հիչ պիր սէս իշիտիլմէեօր , տէտի ։

Գօմիսէր , գուլաղընը գաբուեա տայաթըբ , պիր գաչ սանիյէ գըմըլտանմագսըզըն տուրտու վէ տինլէտի ։ Գատէհու պաշընը գալտըրըբ , իւչ տէֆա գաբուեու չալարաքէն , եիւքսէք սէտա իլէ , « Գանուն նամընա գաբուեու աչըն » տէյի պաղըրտը ։

Լաքին պու սէօզլէրէ ճէվապ վէրմէտիկինտէն , գօմիսէր թէքրար գաբուեու չալտը , վէ պու տէֆա տախի « Գանուն նամընա գաբուեու աչըն » տէյի թէքրար իթտի ,

Իշպու իքինճի իխթար տախի պիրինճիսի կիպի ճէվապսըզ գալտը ։

Օլ էսնատէ չիլինկիր կէլմէքլէ , գօմիսէր գաբուեու աչմասընը մէրգումա էմր իթտի ։ Չիլինկիր՝ սըրթընտաքի ալէաթ վէ էտէվաթ չանթասընը եէրէ գօեուբ , գաբունուն սիւրկիւսիւնիւ մուայենէ իթտիքտէն սօնրա , պունուն աչըլմասը իչին , գաբունըն վիտալարընը չըգարմագա մէճպուրիյէթ պուլունտուղունու անլատտը , վէ գօմիսէրին էմրի մուճիպինճէ , սիւրկիւնիւն վիտալարընը եէրինտէն օյնաթմագըլա գաբու աչըլտը ։ վէ գօմիսէր իլէ՝ րէֆագաթընտա պուլունան էշխաս իչէրի կիրտիլէր ։

Գունլարըն գարշըսընտա պիր մէնզարէի միւտհիշէ զուհուր իթտի ։ Շէօյլէ քի Մատլէն չէհրէսի սօլմուշ , վէ քէնտիսի պայղըն պիր հալտէ պուլունմուշ օլտուղու հալտէ , տարմատաղըն օլան եաթաղըն տէրունինտէ եաթմըշ վէ եօրղան վէ սաիրէսի եէրէ տիւշմիւշ իտի ։

Մէնզարէի մէզքիւրէյի կէօրէնլէր՝ տէհշէթլէրինտէն նաչի տիթրէտիլէր ։ Այնի վագըթտա գօմիսէր « Պիչարէ գատընճըղազ էօլմիւշ տիւր » տէտիկի հալտէ , եաթաղա գատար իլէրլէտի , վէ պիր էլինի՝ Մատլէնին կէօքսիւնիւն սօլ թարաֆընա վազ իտուբ , պիր գաչ սանիյէ տուրտուգտան սօնրա ,

— Խա՛յր, խա՛յր, եօլմէմիշ տիր. գալպի չարբըեօր. չաբուգ պիր հէքիմ կէթիրմէք լազըմ տըր։ Պիր տագըգա ղայպ իտիլմէմէլի տիր, տէտի։

Անինտէ, հիւքիւմէթ մէմուրլարընտան պիրի՝ եագընտա պուլունան հէքիմի ճէլպէ կիտիփ, գօմիսէր իսէ օտաճը գարըեա խիթապէն,

— Պու կէնճ գատընըն՝ համիլէլիկին սօն բատտէսինտէ օլտուղու հալտէ պուրաեա կէլմիշ օլտուղունու պէեան իտիեօրտունուզ, տէյի՞լ մի, տէյի սուալ իթտի։

— Էվվէթ, գօմիսէր էֆէնտի. զաթէն օ հալի բէվիչինտէն տէ անլաշըլըեօրտու, վէ պիր գաչ կիւն պուրաեը քիրալատըղընտա քէնտիսի տէ թէէմին իթտի։

— Ցիլվագը տիւնեաեա պիր չօճուգ կէթիրիլմիշ իսէ տէ, չօճուղու կէօրէմէեօրում։ Պէօ պէլլի պու գատըն տա, նամուսուզլուղունտան եախօտ ֆագր ու զարուրէթտէն նաշի էվլատընը գաթլ ու թէլէֆ իտէնլէրտէն օլմալը տըր։

Պատէհու գօմիսէր՝ քեաթիպինէ խիթապէն.

— Պիր ճինաեէթ գարշըսընտա պուլունտուղումուզ հէման մուհագգագ տըր։ Իմտի, քեաթիպ էֆէնտի, զապթա պաշլաեըն, տէտի,

Քեաթիպ՝ քէնտի ճիզտանը տէրուհինտէ բէսմի տամղալը քեաղըտ իլէ միւրէքքէպ հօգգասը վէ պիր գալէմ չըգարըպ, մասա իւզէրինէ վազ իթտիքտէն սօնրա, եազմաեա հազըրլանտը։

Մուախխարէն գօմիսէր՝ Մատլէնին վիճուտինի եօրկանլար իլէ հըֆզ իթմէքտէ պուլունան օտաճը գարըեա տէօնիւպ.

— Պու կէնճ գատընըն իսմի նէ՞ տիր. տէյի սուալ իթտի։

— Պուրայը քիրալատըղը զէման, իսմինի Մատլէն հալիէ օլտուղունու սէօյլէտի.

— Նէ՞ գատար վագըթտան պէրու խանէնիզտէ իգամէթ իթմէքտէ տիր։

— Օն պէշ կիւնտէն պէրու։

— Նէ՞րէտէն կէլտի։

— Սօրմատըմ. ֆագաթ մօպիլեասը չօգ տէյիլ իտի։

— Նէզտինէ քի՞մի գապուլ իտիեօրտու։

— Քիմսէեի։

— Աճա՛յիպ, թաշընտըղընտան պէրու քիմսէնին քէնտի նէզտինէ կիթտիկինի կէ՞օրմէտինիզ մի։

— Խայր, գօմիսէր էֆէնտի, քէտի կէօլկէսի պիլէ կէօրէմէտիմ։

— Ցամիլեասը վա՞ր մը տըր։

— Պիլմէմ։

— Տիւն աշաղը էնտի՞ մի. քէնտիսինի կէօրտիւնի՞ւզ միւ։

— Իւչ կիւն տիւր քի աշաղը էնտիկինի կէօրմէտիմ։

— Հալի՝ պիր եպէյէ խասթէ վէրիլմի՞շ մի իտի։

— Պիլմէմ, լաքին չիւպհէմ վար տըր։ Էօյլէ օլսա տախ պէնիմ տէ մալիւմաթըմ պուլունաճագ իտի։

Գօմիսէր մասանըն իւսթիւնտէ պուլունան մէվատը մուխթէլիֆէեի թէտգիգ իթտիքտէն սօնրա.

— Կէօրտիւկիւմիւզ մէնզարէնին ճինաեէթ օլտուղու կիթտիքճէ իհթիմալլէշիեօր, չիւնքի մէյտանտա իլաճ տայիր պիր շէյ կէօրմէեօրում, տէտի։

Պատէհու գօնթ տը Լիւսընայ թարաֆընտան կէթիրիլմիշ օլուպ, հէման էլ տօգունտուրուլմուշ օլմաեան եէնէճէկէ միւթէալլիգ էշեաեա պագարագ.

— Շու էքմէք, թավուգ, շարապ, մէյվէ վէ պօղաչալարա պագըլըրսա, պու զէվալլը գարընըն հէր խուսուստա տիւշիւնմիւշ, վէ եալընըզ էվլատընը հաեաթտա պըրագմագըղը տիւշիւնմէմիշ օլտուղու անլաշըլմագտա տըր, տէյի պէեան իյլէտի։

Թամ օլ տագըգատա Մատլէն ճիւզիճէ գըմըլտանմազլէ, մէրգումէյի կէօզէթմէքտէն ասլա տուր օլմաեան գաբուճու գարը՝

— Գօմիսէր էֆէ՛նտի, գըմըլտանտը, տէտի։

Գօմիսէր, եաթաղա տօղրու իլէրլէեիպ, Մատլէնին էլինի թութտու։ Իշպու էլ՝ ազէչ կիպի սըճագ իտի։

Կէնճ գատըն կէօզլէրինի աչըպ, մաքինավարի սուրէթ-

տէ գօմիսէրէ ալթը իլթօ խաէ տէ, հագըրգէթտէ քիմսէնի կէօրէմէեօրտու ։

Պիչարէ էթրաֆընտա կէչէնի տէօնէնի պիլմէեօրտու ։

22

Գօմիսէր . -(Մատլէնէ .) Պէնի իչիտի՛եօրմուսունուզ. իֆատէմի անլամաեա վէ ճէվապ վէրմէեէ մուգթէտի՛րմիսինիզ ։

Կէնճ գատըն տիլսիզ կիպի տուրուպ, կէօզլէրինի գաբատը ։ Գօմիսէր, իֆատէսինէ տէվամլէ,

— Եվլատընըզը նէ՞ եաբտընըզ, տէյի սօրտու ։

Մատլէն՝ պութիւն վիճուտիւլէ սարսըլտը իսէ տէ, կէօզլէրինի աչամատըղը միսիլլու, աղզընտան տախի պիր սէս չըգարամատը ։

Օլ էսնատէ ճէլպ իտիլէն հէքիմ իչէրի կիրտի ։

Պու հէքիմ, իշպու հիքեայէմիզին իպթիտասընտա, Մ. Տորէյին սէյֆինէսինտէ կէօրմիւշ օլտուղումուզ Ժօրժ Լամար օլուպ, գօմիսէր՝ մէրգումուն եանընա կիտէրէք, վուգուի հալի ազ սէօզ իլէ անլաթտը ։

Հէքիմ, հիքեաեէյի մէզքիւրէյի տինլէտիքտէն սօնրա, Մատլէնին եանընա կիտիպ, ուզուն ուզատը թէտգիգտէն սօնրա.

— Պու կէնճ գատըն աղըր խասթա տըր. ահվալը սըհհիեէսի՝ պանա էնտիշէլի կէօրիւնիւեօր ։ Պիր վագը տիւնեաեա պիր չօճուգ կէթիրմիշ տիր, վէ իղֆալ վէ թէրք օլունան բէք չօգ պիչարէ մախլուգլար կիպի, պիր ճինաեէթ իշլէմիշ օլմասը՝ իհթիմալի գավիտէն տիր. Մէզպուրէ իշպու ճինաեէթի իճրա իթմէք իչին, գուվվէթինին էն սօն տէրէճէսինի իսթիմալ իթմիշ օլտուղունտան, պու հարէքէթինի քէնտի հեաթըյլա էօտէեէճէկինի իտտիա իտէպիլիրիմ, տէտի ։

— Պունուն տավասը հիւքիւմէթէ այիտ տիր ։

— Ջանըն իտէրիմ քի, տավասը ինսանլար հուզուրընտա

կէօրիւլմէնիպ, Ճէնապը Ալլահ հուզուրընտա կէօրիւլէճէք տիր ։ Հէր նէ տախի օլսա, քէնտիսինին հէր հալտէ պիր խասթախանէյէ նագլի լազըմ տըր ։

— Միւսիւ տօգթօր, խասթախանէյէ նագլինտէ հիչ պիր միւնասիպէթսիզլիք կէօրմէեօրում ։ – Հայտէ օն պաշը, եանընտաքի մէրքէզտէն պիր թէճքէրէ կէթիրթտիրին ։ Լարիպուազիէր խասթախանէսինէ կիրմէսի իչին չիմտի պիր թէզքիրէ եազըպ իմզալաեաճազըմ, ֆագաթ թէճքէրէնին կէթիրիլմէսինէ տէկին, էսնաի րահտէ թէսլիմի րուհ իթմէսինի մէն իթմէք իւզրէ, քէնտիսինէ գուվվէթպախշ պիր իլաճ վէրէմէ՞զմիսինիզ ։

Ժօրժ Լամար, ճէպինտէն պիր քիւչիւք տէֆթէր վէ պիր գուրշուն գալէմ չըգարըպ, օթուրտու, վէ հիւքիւմէթ մէմուրլարընա խիթապէն,

— Սիզ թահգըրգաթը լազըմէ իճրա իթտիկինիզ սըրատա, պիր խասթանըն ահվալը սըհհիեէսինի թէտգիգլէ մէշղուլ օլուպ, պիր րէչէթա եազարըմ, տէտի ։

Ֆիլվագը մէրգում պիր րէչէթա եազըպ հիւքիւմէթ մէմուրլարընտան պիրինէ վէրէրէք,

— Ջաբուգ եագընտաքի էճզախանէյէ կիտին... լաքին պիր տագըգա պիլէ ղայպ իթմէեին, վէ եաբըլաճագ իլաճըն միւսթաճէլ օլտուղունու սէօյլէեին, տէտի ։

Մէմուր կիթտի, վէ գօմիսէր տախի արըզ ու ամիգ թէհարրիեաթ իճրա իյլէտի ։

Մօպիլեաճը՝ վագը օլան ահվալտէն տօլայը հայրէթտէ գալմըշ օլտուղու հալտէ, պիր միւտտէթ սուքիւթտէն սօնրա,

— Գօմիսէր էֆէ՛նտի, պէնտէնիզին պուրատա գալմասընա իհթիեաճ վա՞ր մը տըր, տէյու սօրտու ։

— Խայր, միւսիւ Սալչէտօ, անճագ րէճա իտէրիմ, պու ագշամ մէմուրընըզլա պէրապէր, մէրքէզէ ուղրաեըն, զապթ վարագասընը սիզլէրէ օգուեուպ, իմզանըզըն վազընը իսթէեէճէեիմ, տէտի ։

— Բէք էյի, գօմիսէր էֆէնտի, կէլիրիզ ։

Մալչէտօ , մէմուրըյլա պիրլիքտէ օրատան մուֆարագաթ իթտի ։

Տէրունը խանէնին հէր թարաֆը արանըլտը իսէ տէ , Մատլէնին՝ չօճուղունու նէ խարմըչ օլտուղունու զահիրէ խըրաճ իտէճէք հիչ պիր էսէր վէ ալէամէթ կէօրիւլէմէտի ։

Իսթէնիլէն իլաճ կէթիրիլիպ , հէքիմ , օտաճը գարընըն խարտըմըյլա խասթանըն պու իլաճտան իքի գաշըգ իչիրտի ։

Գօմիսէր , թէհարրիխաթը վազըատան ալտէթլէ , հէքիմէ ,

— Պու գատընը չիմտի իսթիճվապ իտէպիլի՞րմիսիմ , տէյի սօրտու ։

Հէքիմ. —Շիմտի իսթիճվապ իթմէքլիկինիզ պէյհուտէ տիր , չիւնքի ճէվապ վէրէպիլէճէք հալտէ տէյիլ տիր ։ Շու տագըգատա գանը՝ հէրարէթի ազիմէ իչինտէ օլմասըյլա , պէյնի սայքի գարանլըգտա պուլունմագտա տըր ։ Պիր գաչ կիւն կէչմէզտէն էվվէլ քէնտիսինտէն տօղրու պիր ճէվապ ալապիլէճէկինիզի մէմուլ իթմէեին ։

— Պիր գաչ կիւն սօնրա իչ պէնտէն չըգար ։ Լազըմ օլան լաքօրթօեու միւտաալի ումումիյէկէ թագտիմ իտէճէք օլտուղումտան , իճապ իտէն իսթիճվապըն միւսթէնթիգ ճանիպինտէն իճրա իտիլէճէկի տէրքեար տըր ։ – Տօգթօր էֆէնտի , մազպաթանըզը խազմագ իսթէ՞րմիսինիզ ։

— Էվվէթ , ֆագաթ նէտիմտէ ըէսմի քեաղըտըմ եօգտուր ։

Գօմիսէր իսթէնիլէն քեաղըտը վէրմէքլէ , թապիպ՝ իզէրինտէ միւրէքքէպ հօգգասը վէ սաիրէ մէվճուտ օլան քիւչիւք պիր մասա գարշըսընտա օթուրտու , վէ կէնճ գատընըն իսմինի անլատըգտան սօնրա , մազպաթասընը եազտը ։ Կէրէք պունուն վէ կէրէք գօմիսէրին մազպաթալարընտա , Մատլէն Կալիէնին՝ եանընտա էպէ օլմախարագ վազը համլ իթմիշ օլտուղու , վէ չօճուղունուն էսէրի պուլունմամասընա պագըլըրսա , անը մահվ ու նապէտիտ իթմիշ իտուկի , վէ իւմիտսիզ օլան ահվալը սըհհիյեսի իճապընճա , քէնտիսինին , ատ-

լիէ նէզարէթինին էմրի թահթընտա պուլունմագ իւզրէ , Լարիպուազիեր խասթախանէսինէ նագլ իտիլտիկի իշար գըլընտը ։

Պու արա թէճկէրէ կէթիրիլմէքլէ , կէնճ գատընըն օտասընա կիրտիրիլտի , վէ մէզպուրէ իշպու թէճկէրէտէ եաթըրըլըպ , իւզէրի լահըգըյլա մուհաֆազա իտիլտիքտէն սօնրա , օրատան տըշարը չըգըլտը ։ Պատէհու գօմիսէր , գաքուեու թէքրար սիւրկիւլէմէսինի չիւնկիւրէ էմր իտիպ , պու մուամէլէ կէօրիւլտիւկիւնտէ , անախթարը քէնտի եէտինէ ալտը , վէ հարէքէթ էմրինի վէրտիկինտէ , թէճկէրէճիլէր , քէմալը ըըգգաթլէ նէրտիվէնտէն էնիպ , զիքր իթտիկիմիզ խասթախանէեէ տօղրու եօլա չըգտըլար ։

* * *

Մարի-Գլօտուն ճէնազէսի տէֆն իտիլտի , վէ ժիւլիէն , տիւնեատա էն զիեատէ սէվմիշ օլտուղու վալիտէսինին մէզարը իւզէրինտէ միւտտէթը մէտիտէ տուա իթտիքտէն սօնրա , կէօզլէրի եաշարմըշ , վէ գալպի նէյիս ու քէտէրէ կիրիֆթար օլմուշ օլարագ Մարգատէ սօգագընա ավտէթ իթմէք իւզրէ , գապրիսթանտան մուֆարագաթ իթտի ։ Մէրգում տէլիգանլը , սէվկիւլիւ վալիտէսինին տէրունինտէ թէսլիմի րուհ իթմիշ օլտուղու տաիրէի թէքրար կէօրմէք արզուսինտէ օլուպ , տաիրէյի մէզքիւրէ իսէ , ճէնազէ ալայընըն իճրասը զէմանընտա մատամ Ժէրվէզ թարաֆընտան հալը ինթիզամէ վազ իտիլմիշ իտի ։

Գօնսթան վէ Բիսթաշ , Ժիւլիէնի տէրեայը քէտէրէ միւսթաղրագ օլմագտան խալի գըլմագ իչին , քէնտիսինի ալըգօյմագ իսթէտիլէր իսէ տէ , Ժիւլիէն , եալընըզ գալմագ արզուսինտէ օլտուղունու պիլտիրմէքլէ , թէքլիֆլէրինի գապուլ իթմէտի , վէ էմնարի րահտէ քիմսէնէ թէսատիւֆ իթմէմէք իւզրէ , խասսէթէն խալի եօլլարտան , պաշը աչըգ վէ միւթէֆէքքիր սուրէթտէ եիւրիւտիւկիւ սըրատա , վալիտէսինին վուգուի վէֆաթըյլա եալընըզ գալտըղընը տիւշիւնիւեօրտու ։

Ներշի ժիւլիէն՝ վալիտէսիյլէ պէրապէր եաշամամագտա իտի իսէ տէ, չօգ տէֆա, հէման հէր կիւն մէզպուրէեի կէօրմէքտէ, վէ ան սամիմ սէվիլմէքտէ օլտուղունու պիլտիկի, վէ քէնտիսինինտէ օ սուրէթլէ սէվտիկի վալիտէսինին եանընտա պիր գաչ սաաթ վագըթ կէչիրմէսինտէն տօլաեը նէֆսինի պախթիեար աատ իյլէմէքտէ իտի։

Պունտան պէօյլէ իսէ եալընըզ գալըպ, քէմալը էմնիյէթլէ գալպինի ֆաշ իտէպիլէճէք քիմսէսի օլմատըգտան պաշգա, չիֆա գապուլ իթմէեէն պիր իզթիրապ ալթընտա տախի պուլունմագտա իտի։

Մէրգում, Էրնէսթին սօգագը թարաֆընա կէլինճէ, պիրտէն պիրէ տալկընլըղընտան աեըլըպ, հէման տախմա խալի պուլունան մէզքիւր սօգագտա միւթատըն խարիճինտէ պիր ֆըշըլթը իշիթտի, վէ 6 նումէրօլու խանէնին գարշըսընտա պիր թագըմ էրքէք, գատըն վէ չօլուգ չօճուգլարըն թօփլանմըշ օլտուղունու կէօրտիւ։

Բարիսլիլէր՝ ալէսսէվիյէ էհլի մէրագ օլուպ, գաֆէսինտէն աղաճլարա եախօտ պիր բէնճիրէտէն տիկէր բէնճիրէեէ ուչմուշ պիր գուշ կէօրսէլէր, սաաթլարըլա կէօզլէրինի հավաեա գալտըրըպ պագարլար։ Պու սէպէպլէ մէշհուր Վիգթօր Հիւկօ, պու կիպիլէրտէն պահս իթտիկի սըրատա, « Պիր տիվարըն արգասընտա նէ օլտուղունու կէօրմէք իչին տիվարա պագըպ տուրուրլար » տէմիշ տիր։

Խուսուսա՝ մատտէ պիր ճինաեէթէ, եախօտ ֆաճիալը պիր վագըաեա տայիր օլտուղունտա, չիտտէթի մէրագ տահա զիեատէ արթար։ Հաթթա պիլմէք, քէսպի մալիւմաթ իթմէք, վէ իչիտիլմէմիշ պիր չէյի անլամագ իչին, Բարիսլիլէր, էն մուհիմմ իշլէրինի, պուլուշմագ իւզըրէ սէօզլիւ պուլունտուգլարընը, վէ էկէր քէտէրլէրի վար իսէ, անլէրի տախի ունուտուրլար։

Ժիւլիէն տէ, Բարիս էվլատընտան օլմագըլա, մէզքիւր ղալէպալիկի կէօրտիւկիւնտէ, քէտէր վէ իզթիրապընը պիր միւտտէթ ունուտարագ տուրտու, ֆագաթ քիմսէեէ պիր չէյ սօրմաեըպ տինլէմէեէ պաշլատը։

Պու արա, պիր պօշպօղազ գարը՝ գուճագընտա պիր չօճուգ թութմուշ օլան տիկէր պիր գարըեա խիթապէն.

— Ջանըն իտէրիմ քի ազիզէմ մատամ, պիչարէ պիր գատընճըղազ՝ պիր հայտուտ թարաֆընտան գաթլ ու թէլէֆ իտիլմիշ տիր, տիմէքտէ իտի։

Տիկէր գարը. — Խայը, խայը, էօյլէ տէյիլ, չօճուղում իչին պիր էճզախանէտէ պուլունտուղում սըրատա, պիր զապթիէ նէֆէրի, բօլիս գօմիսէրի թարաֆընտան ճէլպ իտիլմիշ օլան տօգթօրուն թավսիեէ իթմիշ պուլունտուղու իլաճը եաբտըրմաղա կէլտի։ Քէնտիսիյլէ կէօրիւշտիւմ. պինապէրին վագըաեը պիր ուճտան տիկէր ուճա գատար պիլիրիմ։

— Էյ մատտէ նէ՞ եէ տայիր տիր։

— Պիր վալիտէնին քէնտի էվլատընը գաթլ ու թէլէֆինտէն իպարէթ տիր։

Ժիւլիէն Գլօտ՝ մէզքիւր իֆատէեի իշիթտիկինտէ, պիւթիւն վիճուտիյլէ տիթրէտի, վէ օ գատարճըգ իֆատէտէն, իլք կիճէսի հագըր պուլունմուշ օլտուղու ֆաճիաեը խաթըրլատը։

Ամէլէտէն պիրի. — (Լագըրտըեա գարըշարագ.) Տիմէք պիէտէպ պիր գարը՝ նամուսունու պօզմուշ օլաճագ տըր։

Պիր տիկէրի. — Վէ ճիամինի պիր ապտէսխանէեէ աթմըշ օլմալը տըր։

— Էօյլէ գարըլար իչին խասսէթէն տար աղաճլարը պուլմալը։ Եալընըզ պու հալի իշիթմէք՝ ագլըմը պաշըմտան ալըեօր։ Գապիլ օլսա իտի, գուտուրմուշ պիր քէլպ կիպի քէնտիսինի բարչալար իտիմ։

Քէօյլիւ պիր գարը. — Պէնճէ հէբ գապահաթ, սիզին, եանի էրքէքլէրին տիր։ Սիզ, եանի էրքէքլէր, կէնճ վէ կիւզէլ պիր գըզ կէօրտիւնիւ՞զ միւ... անըն ֆիքրինի չէլէրսինիզ... անընլա էվլէնմէքլիկի վաատ իտէրսինիզ... օ պիչարէ՝ սէօզլէրինիզէ ինանըր... վէ իշ պու րատտէտէ գալմաեըպ, պիր տէ տիւնեաեա պիր մահսուլը մուհապպէթ կէլիր. օ հալտէ քիրլի չամաշըր պօղչասը կիպի մէրգումէեի եիւզտէն պըրագըրըզտան, զէվալլը՝ էն զիեատէ սիզէ կիւվէնտիկի

զէման մէյտանտա գալըր, ագլը պաշընտան կիտէր, վէ իշլէտիկի խէթաբը կիզլէմէք իւզրէ, մահսուսը մուհաֆազէթինի պօզար։ Իմտի սիզէ տօղրուսունու սէօյլէմէքլիկիմի իսթէ՞րմիսինիզ։ Պու իշտէ պաշլըճա պաքալահամ էրքէյին տիր։

Ամէլէտէն պիրի. –(Իսթիհզա իլէ.) Պիթիրտի՞ն մի...

Ժիւլիէն Պլօտ, եալընըզ տինլէմէքլէ իքթիֆա իթմէեիպ, 6 նումէրօլու խանէնին հանկըսը օլտուղունու սուալ իթտի, վէ վագըանըն՝ մէզքիւր խանէնին իւչիւնճիւ գաթընտա, մօպիլեաճը Սալչէտօնուն տաիրէսի եանընտա վուգու պուլմուշ օլտուղունու թահգիգ իթտիքտէն, քէնտի քէնտինէ.

— Պու կիճէ իւչիւնճիւ գաթտա ըշըգ վար իտի. Լիւգ-Լամպէն սօգագընտա իգամէթ իտէն չախսըն գապըսընտան տէրունինտէ կէօրտիւկիւ չօճուգ՝ տիմէք օրատա տօղմուշ տուր։ Պու իշտէ աճապա նէ՞ կիպի տէհշէթլի ֆաճիա կիզլէնմիշ տիր, տէյի մուլահազա իթտի։

23

Գարիինու քիրամըմըզըն տախի անլաեաճագլարը վէճհլէ, Ժիւլիէն Պլօտուն, օնտան սօնրա մէզքիւր խանէնին գարշըսընտա տուրմասը՝ սըրֆ մէրագ տույղուսըյլա օլմաեըպ, պաշգա պիր հիսսէ մէպնի իտի։ Շէօյլէ քի մէքրուհ վէ մէնֆուր պիր ճինաեէթ իճրա իտիլմիշ օլուպ, քէնտիսի տէ օ ճինաեէթէ, իսթէմէեէրէք վէ կէրչի տօլաեըսըյլա, ֆագաթ նիհաեէթ հագըգի սուրէթտէ իշթիրաք իթմիշ իտի։

Թամ օլ տագըգատա, խալգ միեանընտա ազիմ պիր ըւճալթ հարէքէթի վագը օլուպ, Թէճկէրէ սօգագա չըգարըլտըզը ճիհէթլէ, էհալի, պունա եօլ աչմագ իւզրէ, պիրէր թարաֆա կէրի սիւրիւլտիւլէր։ Մէզքիւր Թէճկէրէնի իքի քիշի կէօթիւրմէքտէ օլուպ, արգատան տա գօմիսէր իլէ Թապիպ վէ հիւքիւմէթ մէմուրլարը եիւրիւմէքտէ իտիլէր։

Այնի վագըթտա, պագըլար արասընտա աթիտէքի սէօզլէր թաաթի օլունտու։

— Շու նամուսսուզ գարըեը աճապա նէ՞րէեէ կէօթիւրիւեօրլար։

— Նէ՞րէեէ օլաճագ․ էլպէթթէ զապթիեէ նէզարէթինէ։

— Կէօրի՞ւեօրմուսունուզ, մէզպուրէեի թէտավի իտէն թապիպ՝ Ժօրժ Լամար տըր։

Ժիւլիէն, մէզքիւր իսմի իշիթտիկինտէ պաշընը եօգարը գալտըրտը, վէ գալպկահընտա չէտիտ պիր սատէմէ հիսս իթտի։ Զատէհու մէզքիւր իսմի սէօյլէմիշ օլան շախսա խիթապէն,

— Րէճա իտէրիմ, տօգթօր Ժօրժ Լամարը պանա կէօսթէրին, տէտի։

— Գօմիսէրին եանընտան կիտէն կէնճ, ուզուն պօյլու վէ կէօսթէրիշլի քիմսէ տիր։ Իգամէթ իթտիկի մահալլէտէ սէվիլմիշ տիր. չիւնքի ղաեէթ խայըրխահ օլմասըյլա․ պիլ ճիւմլէ ֆուգարաեը մէճճանէն թէտավի իտէր, վէ հէր քէս հագգընտա խայըրխահլըգտա պուլունուր։

Ժիւլիէն, Հանրիէթ Տօրէյին ֆօթօկրաֆ թասվիրինին արգասընտա եազըլմըշ օլան տօգթօրուն իսմինի խաթըրլատը, վէ մէրգում Ժօրժ Լամար՝ Տօրէյ ֆամիլեասընըն իհթիեար պիր մուհիպպի օլմաեըպ, կէնճ վէ կիւզէլ պիր քիմսէ օլտուղունտան․ Մարի Պլօտուն օղլու, մէրգումա, թաալի պիր հիսսէտէն նաշի տաավէթլէ ատֆը նազար իթտի։

Թէճկէրէճիլէր գարաքօլուն էօնիւնտէ տուրտուլար։ Գօմիսէր՝ մէրգումլարըն օն պաշըսընա եավաշ սէսլէ իլէ պիր շէյ սէօյլէտի, վէ օ տախի, ատէմլէրինէ պիր իշարէթ իթմէքլէ, Թէճկէրէ իւչ նէֆէր զապթիեէ մէմուրլարընըն նէզարէթի թահթընտա եօլա չըգտը։

Ժօրժ Լամար վէ գօմիսէր՝ եէկտիկէրիյլէ սէլամլաշտըգտան սօնրա այրըլտըլար։

Հալ պու քի խալգ՝ էլան հէեէճան իչինտէ օլարագ սօգագտա գալտը։

Ժիւլիէն. –(Քէնտի քէնտինէ.) Պու պիչարէ գատընը

Նէ՛րէյէ կէօթիւրտիւքլէրինի անլամագ իսթէրիմ, տէնէրէք՝ ուզագտան թագիպ իթտի, վէ թէճկէրէնին Լարիպուազի-էր խասթախանէսինէ կիրտիկլէրինի կէօրտիւ, վէ ֆիքրին-տէն, «Խասթախանէնէ կէօթիւրտիւքլէրի հալտէ, քէնտի-սինի զիեարէթ իթմէք գօլայ տըր. անճագ իսմինի էօյրէնմէ-լիյիմ» տէյի միւլահազաթա պուլունտու։

Օլ էսնատէ, Ժիւլիէն Գլօտուն պիւթիւն թէֆէքքիւրիւ՝ պիչարէ գատընճըղազըն իթհամ օլունտուղու ճինայէթէ, վէ իլք կէճէսի գապրիսթանտան չըգմըշ օլան չախսըն ար-գասընտան կիթմիշ օլմասը խաթըրէսինէ հասր իտիլմիշ օլուպ՝ պու էսրարըն զահիրէ իխրաճընա ֆէվգ էլ ատէ էհէմմիյէթ վէրմէքտէ իտի։

Մէրգում, Լարիպուազիէր խասթախանէսինտէն ավտէ-թինտէ, Էրնէսթին սօգագընա կէլտի։

Ղալէպէլիք տաղըլմըշ օլուպ. ճալընըզ չէնտ նէֆէր գա-տընլար գաբու էշիքլէրինտէ տուրուպ, էլան օ կիւնքի վա-գըա հագգընտա լաֆըզէնլիք իտիյօրլար իտի։

Ժիւլիէն՝ 6 Նումէրօլու խանէնէ տօղրու իլէրլէտի, լա-քին պօղը գարըլար եօլունա մանի օլարագ, պունլարտան պիրի՝

— Նէ՛րէյէ կիտիյօրսունուզ, միւսիւ, տէյի սուալ իթ-տի։

Ժիւլիէն. — Գաբուճու գատըն իլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ, մատամ։

— Գաբուճու պէն իմ. նէ՞ արզու իտիյօրսունուզ։

— Շու տագըրգատա մահէլլէնին խալգը պէյնինտէ էն զիեատէ մէվզուի պահս օլան վէ պիր այ էվվէլ խասթախա-նէնէ նագլ իտիլմիշ պուլունան գատընըն իսմինի պանա խա-պէր վէրմէնիզի րիճա իտէրիմ։

— Աճա՛յիպ, սիզ քէնտիսինի թանըյօ՞րմուսունուզ։

— Էկէր քէնտիսինի թանըրսա իտիմ, իսմինի սուալ իթ-մէզ իտիմ։

— Տօղրու տուր, ֆագաթ իսմինի անլամագտա նէ՞ ֆաի-տէ վար տըր։

— Մա՛տամ, պու մալիւմաթը սիզտէն իսթէմէքլիյիմ՝ սըրֆ մէրագ իչին օլմայըպ, վազիֆէմ իգթիզասընտան տըր, չիւնքի պէն զապըթաճըյըմ։

— Զապըթաճը՞ մը։

Գաբուճու գարը վէ հազըր պուլունան տիկէր իւչ գա-տըն՝ տիգգաթլէ Ժիւլիէնէ աթֆը նազար իթտիքլէրինտէ, Ժիւլիէն թէքրար իլէ,

— Էվվէթ, մատամ, զապըթա մուխպիրիյիմ, տէտի։

— Պէլքի տէ պիր պէնտի մախսուս ճաղաճագսընըզ։

— Շիւպհէսիզ, համթթա մատամ, թախտիշի էզհանը մու-ճիպ պիր պէնտ ճաղաճաղըմ։

Պու իֆատէ իւզէրինէ, գատընլար՝ Ժիւլիէնէ հիւրմէթ վէ րիայէթլէ պագմաղա պաշլատըլար։

Օտաճը գատըն. — Մատէմ քի էօյլէ իսէ, միւսիւ, զա-թընըզա մալիւմաթը միւքէմմէլէ իթա իլէրիմ։ Վագըա քէզ տէհշէթլի տիր, Նասըլ քի հիքեայէմտէն տախի անլայաճա-գընըզ տէրքեար տըր։

Մութէագըպէն գաբուճու գատըն՝ պիլտիկի մալիւմաթը էթրաֆըյլա նագլ իթտի։ Օգուեանլարըմըզ՝ մալիւմաթը մէզ-քիւրէյի միւքէմմէլէն պիլտիքլէրի ճիհէթլէ, թէքրարընա լիւ-զում կէօրմէյիզ։

Ժիւլիէն՝ իշպու հիքեայէյի ֆէվգէլատէ տիգգաթլէ տին-լէտիքտէն սօնրա,

— Պու կէնճ գատըն ճալընը՞զ մը իգամէթ իտիյօրտու, տէյի սօրտու։

— Էվվէթ, միւսիւ։

— Քէնտիսինի կէօրմէյէ քիմսէ կէ՞լմէտի մի։

— Խայր։

— Էմի՞նմիսինիզ։

— Քէնտիմէ էմին օլտուղում գատար պունա տա էմի-նիմ, կէճէ վէ կիւնտիւզ, քիմսէնէ, պէնիմ մալիւմաթըմ օլ-մագսըզըն պուրայա կիրէմէզ։

— Տիւն կէճէ պուրատան հիչ քիմսէ տիշարը չը՞գմատը մը։

— Խա՛յր, քիմմէ չըգմամար։ Սաալթ օն պիրտէն սօնրա եալընըզ պիր միւսթէճիր տէրունը խանէնէ կիրտի։

— Իսմինի սիզէ սէօյլէաի՞մի։

— Սէօյլէմիշ օլաճագ տըր, ֆագաթ խաթըրըլամաեօրում։ Հէնուզ եաթմըշ իտիմ, վէ ագշամա գատար չամաշըրճըլըգլա օլ տէրէճէ եօրուլմուշ իտիմ քի, անինտէ ույգուեա տալմըշ իտիմ։

— Օ կէնճ գատընըն իսմի նէ՞ տիր։

— Մատլէն Կալիէ տիր։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, մատամ... պէնտի մախսուսումու եազմագ իչին պունտան զիեատէ մալիւմաթա իհթիեաճըմ եօգ տուր։

— Էլպէթթէ պէնտինիզի կէօրիւրիւմ։ Շաեէտ պու խանէնին գարուճուսու եանի պէնիմ հագգըմտա տախի պաշգա իթմէք իսթէրսէնիզ, չէքինմէեին. իսմիմ՝ Իրմա Թրէպիւշէ տիր։

— Բէք էյի։

Ժիւլիէն, պու միւքեալէմէտէն սօնրա, օրատան մուֆարագաթլա, Մարգատէ սօգագընա ավտէթ իթտի, վէ եօլտա կիտէրքէն, քէնտի քէնտինէ,

— Վագըա կիւճլէշիեօր... գարուճունուն րիվաեէթինէ պագըլըրսա, պու գատընըն քիմմէ իլէ իւլֆէթի եօգ իմիշ... պէլքի կէօրտիւկիւմ ատէմ անըն տաիրէսինտէն չըգմամըշ տըր... Հալ պու քի չօճուղուն ղայպ օլմասընա նէ՞ աէմէլի... Պու էսրարը գարանլըգտան այըրըլըղա չըգարմագ իսթէրիմ... Թանըմատըղըմ օ գարըեա պու տէրէճէ նի՞չին ալէագատար օլտուղումու պիլմէեօրում... Քէնտիսինի, չօճուղունու էօլտիւրմիւշ տիւր տէյի իթհամ իտիեօրլար... Էկէր պիսուշ իսէ, պիչարէնէ մուավէնէթ իտէմէնէճէկիմի քի՞մ պիլիր, տիմէքտէ իտի,

Ժիւլիէն, միւթէվէֆֆինէ վալիտէսինին իգամէթկեահընա մուվասըլէթլէ իւչիւնճիւ գաթա չըգտը, վէ մատամ Ժէրվէզ իլէ հիսապլարընը թէավինէ իթտիքտէն սօնրա, անախթարը ալտը, վէ անտէն Լիւգ–Լամպէն սօգագընա ազիմէթլէ, իլք

կիճէսի Նումէրօսունու գայտ իթմիշ պուլունտուղու խանէնին էօնիւնտէ տուրտու, վէ քէնտի քէնտինէ,

— Կէօրմիւշ օլտուղում ատէմ պուրատա կիրտի։ Իսմինի նա՞սըլ անլաեապիլիրիմ, տէտի։

Մէրգում պու խուսուստա պիր չարէ տիւշիւնիւրքէն, էվին գարուսունտա, «Քիրալըգ տաիրէլի միւֆրիշէ» իպարէսինի հավի պիր եաֆթա կէօրմէսիյլէ, ֆիքրինտէ պիր թասավվուր հասըլ օլտու։

Պէնապէրին հէր կէօնա թէրէտտիւտիւ պէր թարաֆ իլէ, գարունուն էչիկինտէն կէչտի.

Մատամ Ֆրէպօ, քէնտի օտասընտա եալընըզ օլուպ, տիքիշէ միւթէալլիգ պիր իշ իլէ մէշղուլ իտի։ Մէզպուրէ, եասս մախսուս օլարագ սիյահ էլպիսէ կիեինմիշ օլան մէրգում կէնճի կէօրտիւկիւնտէ,

— Նէ՞ իսթէեօրսունուզ, միւսիւ, տէյի սորտու։

— Սիզտէն պազը մալիւմաթ իսթէրիմ, մատամ։

— Նէ՞ խուսուստա։

— Միւսթէճիրլէրինիզտէն պիրի հագգընտա։

— Ֆագաթ, միւսիւ...

Ժիւլիէն. – (Մէզպուրէնին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Աֆվ իտէրսինիզ, մատամ, պու պապտէ սիզի իսթիճվապ իթմէքլիկիմ՝ հագգ ու սէլահիյեթիմ տաիրէսինտէ տիր. Սիզ, թէֆրիշ իտիլմիշ օտալար քիրաեա վէրիեօրսունուզ։ Պէն տէ զապթիյէ նէզարէթինէ մէնսուպում, վէ մէմուրիեէթիմ իսէ, պու կիպի տաիրէլէրի թէֆթիշտէն իպարէթ տիր։ Գարթըմ ճիզտանըմտա տըր, սիզէ տէ կէօսթէրէպիլիրիմ։

Գարուճու գարը՝ զապթիեէ նէզարէթի միւֆէթթիշի քէլիմէսինի իշիթտիկինտէ, թապիաթիյլէ միւթէէսսիր օլարագ.

— Հաճէթ եօգ տուր, միւսիւ, հաճէթ եօգ տուր. տէֆթէրիմ բէք մունթազամ տըր. սիզէ թագտիմ իտէպիլիրիմ, տէտի։

— Պիր ազտան տէֆթէրինիզի կէօրիւրիւմ, էվվէլ էմիրտէ պազը սուալլէրիմէ ճէվապ վէրին։

— Էմրինիզէ հազըրըմ, միւֆէթթիշ էֆէնտի։

— Միւսթէճիրլէրինիզ խանէնիզէ կէ՞ճ մի ավտէթ իտէրլէր։

— Փեափքէյի միւսթէճիրլէր ալէլ ումում եարը կիճէտէ եաթագլարընա եաթմըշ վէ ուեումուշ օլուրլար ։ Եալընըզ պիրի՝ եանի պիր ղազէթատա միւսահհիհլիք իտէն պիր քիմսէ կէճ ավտէթ իտէր, վէ ավտէթի զէմանը տա մալիւմ տէյիլ տիր ։

— Զըգան կէճէ, եարը կէճէյի խայլի կէչէրէք հիչ քիմսէ գաբուտան միրուր իթմի՞ մի ։

— Եալընըզ պահսընը իթտիկիմ ղազէթա մուհարրիրի միրուր իթտի. հաթթա քէնտիսիյլէ լագըրտը իթտիմ։ Մէրգում, էնքսէրտէ ասըլմըշ օլան օտասը անախթարընը ալըպ եօգարը չըգտը ։

— Սաաթ գա՞չ իտի։

— Թագրիպա իքի պուչուգ իտի ։

Ժիւլիէն. — (Քէնտի քէնտինէ.) Օ տուր ։ (Պատէհու ալէնէն.) Օ միւսթէճիրինիզին իսմի նէ՞ տիր ։

— Շարլ Պրիսօն տուր. իշիթէ էֆէնտիմ, տէֆթէրիմտէ գայտը վար տըր ։

Պէօյլէ տիյէրէք, գարուճու գարը, թէֆրիշ իտիլմիշ օտալարը քիրալաեանլարըն էսամիսինի հավի տէֆթէրի Ժիւլիէնէ կէօսթէրտի, վէ իֆատէյէ տէվամլէ,

— Կէօրիւյօրսունուզ ա՛, էֆէնտիմ, գայտլար նիզամընտա տըր, տէյի պէեան իյլէտի, վէ բարմագըյլա պիր գաչ սաթըր կէօսթէրտի քի, պու սաթըրլարտա, « Շարլ Պրիսօն. սիննի 25. վաթանը՝ Րուան. սէնաաթը՝ ղազէթա մուսահհիհի » իպարէսի եազըլմըշ իտի ։

Պու սաթըրլարըն ալթընտա տա աթիտէքի շէրհ վէրիլմիշ իտի. « Պու սապահ, եանի Յուլիս 18 տէ Լիօնա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթտի ։ »

Ժիւլիէն. — Կիթտի՞ մի, կիթտի՞ մի ։

— Էվվէթ, պու սապահ, եէնի պիր ղազէթա մաատէսի իչին Լիօնա կիթտի ։ Հաթթա էշեասընը պիր արապաեա եիւքլէթտիքտէն սօնրա, մէֆգիֆէ կիտիլէճէկինի արապաճըեա իխթար իթտի ։

— Բարիստէ հանկը ղազէթաեա մէնսուպ իտի ։

— Պիլմէմ։

— Հիչ օլմազսա, հանկը մաթպաատա չալըշտըղընը՞ տա մը պիլմէզսինիզ։

— Պիլմէմ։

— Բէք էյի, մատամ. տէֆթէրինիզ մունթազամ տըր. սիզէ պաշգա պիր տիեէճէկիմ գալմամըշ տըր ։

Ժիւլիէն Գլօտ, օրատան մուֆարագաթընտան սօնրա, էմնալ րահտէ չու եօլտա տիւշիւնմէքտէ իտի ։

— Եալընըզ Մատլէն Կալիէտէն թահգըգը մատտէ իտէպիլէճէկիմ։ Սահիհ տիր քի պիր ճինաեէթ վուգու պուլմուշ տուր, վէ Շարլ Պրիսօն տէնիլէն չախս տախի գապրիսթանտան չըգտըղընը կէօրտիւկիւմ չախս տըր։ Մէրգումուն պու խանէտէն պաղթէթէն ազիմէթի, պէնճէ միւթթէհիմ օլտուղունա պէօյիւք պիր տէլիլ տիր ։ Հէմ տէ Լիօնա կիթմիշ օլմատըղը մուհագգագ տըր։ Պահս իտէրիմ քի, Բարիստէն տիշարը չըգմամըշ տըր, վէ բօլիսին քէնտիսինի թէհարրի իտէպիլէճէկի իհթիմալինէ մէպնի, թէհարրիեաթ վէ թէագիպաթտան գուրթուլմագ իչիւն, չիմտիտէն թէտապիրի լազըմէեի իթթիխազ իթմէքլէ մէշղուլ պուլունմալը տըր, Տօղրուսու չու էսրար բէք ղարիպ տիր ։

Ժիւլիէն պիրտէն պիրէ տուրտու, վէ պատէհու չու եօլտա տէվամ իթտի ։

— Լաքին պէնիմ պու կիպի չէյլէրէ հասըը զիհնիմ իթմէքլիկիմ տէ բէք ապէս տիր։ Պու իշտէ պանա կիրէր չըգար նէ՞ վար տըր ։ Զաթէն քէնտի գասավէթլէրիմ պանա քեաֆի տէյի՞լ մի տիր։ Պէնի, հէր կէօնա թէշէպպիւսաթա, մէսէլա միւտտաիի ումումիլիկէ կիթմէկէ, իֆատէ վէրմէյէ վէ շահատէթ իթմէկէ մէճպուր գըլաճագ օլան պէօյլէ պիր մատտէյէ կիրիշմէքլիկիմ սըրֆ տիվանէլիք տիր։ Խուտա ալիմ, ինսան պէօյլէ չէյլէրէ գարըշմագ իչին տիվանէ օլմալը տըր։ Իմտի, պէն տէ պու ղայլէյէ կիրիշմէքտէն սագընաճաղըմ. պունունլա պէրապէր Մատլէն Կալիէեի զիեարէթ իթմէք իւզրէ խասթախանէյէ կիթմէքլիկիմտէ հիչ պիր մահզուր եօգ տուր ։

24

Ժիւլիէն, քէնտի օտասընա մուվասալէթինտէ, ճէնազէ ալայը էսնասընտա կէօրտիւկիւ օլտուղու ուզուն շաբգասընը չը-գարըբ, տիկէր պիր շաբգա կիյինտի, վէ պաստօնու պիր չէքմէճէ աթըբ, Յուլիսըն 16 ընճը կիւնէսի աշըրմըշ օլտուղու Հանրիէթ Տօրէյին ֆօթօկրաֆ թասվիրինի ալտը, վէ պու թասվիրէ պագտըղը սըրատա լէհճէսի սօլտու, վէ թասվիրի տօտագլարընա կէօթիւրիւրքէն, անը պուրուշտուղու միսիլ-լու, կէօզլէրի տալըբ շաշարտը։

Մուախխարէն թասվիրի մէզպուրու էվինէ չէքմէճէսինէ վազ իլէ, ագշամ թաամը իթմէք իչին լօգանթայա կիթտի։

Իրթէսի կիւն Ժիւլիէն Սէնթ-Ուանա ավտէթլէ, Նագ-գաշըրտ իշինէ տէվամ իթտի։

Դօնաթան վէ Բիսմթաշ քէնտիսինի ֆէվգ էլ ատէ սէվ-տիկլէրինտէն, ավտէթինտէն տօլայը մէմնուն օլտուլար, ֆա-գաթ պէք զիյատէ թէպտիլ օլմուշ օլտուղունու միւշահէտէ իթտիլէր։ Շէօյլէ քի Ժիւլիէն՝ մահզուն վէ միւթէֆէքքիր պիր հալ քէսպ իթմիշ օլուբ, պիր քէլիմէ պիլէ իրատ իթ-մէքսիզին չալըշմագտա, վէ քէնտիսինէ խիթապէն պիր սէօզ սէօյլէնտիկինտէ տէ, պիրտէն պիրէ ուեանտըրըլմըշ ատէմ պէնզէմէքտէ իտի։

Իքի Նագգաշլար, մէրգումուն պու հալինի կէօրմէքլէ, քէնտի արալարընտա,

— Պու հալ՝ վալիտէսինին վէֆաթը նէթիճէսի տիր. ֆա-գաթ չօգ սիւրմէյէճէք տիր. քէնտիսինէ տէքի զամ իթտիր-մէք լազըմ տըր, տիմէքտէ իտիլէր։

O կիւնիւ ճումա օլուբ, Դօնաթան՝ Ժիւլիէնէ խիթա-պէն,

— Բազար կիւնիւ իչին Բիսմթաշ վէ պէն պիր շէյ տիւ-շիւնտիւք, տէտի։

— Նէ՞ տիւշիւնտիւնիւզ, տէյի Ժիւլիէն սօրտու։

— Բազար կիւնիւ, Շէնըվիէր քէօբրիւսիւնտէ ագրապա-մըզ օլան ատէմին լօգանթասընա կիտէճէյիզ։

Ժիւլիէն Շէնըվիէր իսմինի իշիթտիկինտէ, հէմ սէվտիկի քիմսէյի, հէմ տէ վուգուընտէն տօլայը նէֆրէթ իթմէքտէ պուլունտուղու ճինայէթի խաթըրլայարագ լէհճէսի սօլտու։

Դօնաթան.— (Իֆատէսինէ իլավէթէն.) Իմտի, Ժիւլի-էն, սէն տէ պիզիմլէ պիրլիքտէ կէլմէք իսթէ՞րմիսին։

— Խայըր, պէն օ կիւնիւ տըշարը չըգմայաճաղըմ։

— Պու եարատըղըն՝ էյի շէյ տէյիլ տիր. իւշիւմիւզիւն պիրլիքտէ կիթմէսի՝ պէք էյի օլաճագ իտի։

— Խայըր, կէլմէմ տիյօրում։

Բիսմթաշ.— (Սէօզէ միւտախէլէ իտէրէք.) Տօսթո՛ւմ, չօգ զիյատէ քէտէրէ տալմագլա քէնտինէ ֆէնա իտիյօրսուն։ Պիր ազ քէօյլէրտէ թէնէզզիւհ իթմէք՝ հիսսիյաթա մանի օ-լամազ։ Հագըգի տօսթլար արասընտա իչիլէն պիր շիշէ շա-րապ եա ասիրէ՝ թէսէլլիպախշ տըր։

Ժիւլիէն.— (Գաթի սուրէթլէ.) Իսրար իթմէքլիկինիզ պէյհուտէ տիր։ Էյլէնճէ վագթը պէնիմ իչին կէչմիշ տիր։ Պունտան պէօյլէ պէն ալա իշրէթ իսթիմալ իթմէյէճէկիմ. Պէնի շու եա պու էյլէնճէյէ տավէթ իտէն՝ րէտտ ճէվապը ալաճաղընը էմին պիլմէլի տիր։

Միւքապիլէմէ պուլունան իլէրի կիթմէյիբ, Նագգաշլար իշլէրինէ տէվամ իթտիլէր։

Իրթէսի բազար կիւնիւ, Ժիւլիէն, պիր թաճիրին քէնտի ճամէքեանընա վազ իթմէք իւզրէ սիպարիշ իթմիշ օլտուղու վէ քէնտիսինին տէ օլ պապտէ պիւեիւք իւմիտլէրի պուլուն-տուղու պիր թասվիրին, քէնտի հիսապընա օլարագ թէրսի-միյլէ մէշղուլ օլուբ, էօյլէն էսնալարընտա էլպիսէսինի կի-եինտիքտէն սօնրա, պիր լօգանթայա կիթտի, վէ թաամընը իտիբ, Լարիպուազիէզ խասթախանէսինէ տօղրու իլէրլէտի, չիւնքի Մատլէնի կէօրմէյէ վէ կէօրիւշմէյէ էշէտտի արզու-սու պուլունմագտա իտի։

Պու արզուտէն կէլի տուրմագ իչին քէնտի քէնտինէ բէք

չօգ տուշիւնմէքըլէ պէրապէր, Շարէլ գապրիսթանը ճինաեէթի էսրարընը անլամագ խուսուսընտա պիր հիսսի մախսուսա թապի պուլունմագտա իտի։ Պու մագսէտլէ, կէնճ գատընա խիթապէն արզ իտէճէկի պիր խայլի սուալլէրի էվվէլճէ թասիմլէտի, վէ զաթէն խասթա եախուտ եարալը արգատաշլարընը զիեարէթ իթմէք իւզրէ պիտտէֆաթ խասթախանէլէրէ կիթմիշ օլմասըյլա, օլ պապտէ իթթիխազ իտէճէկի խաթթը հարէքէթի տահա պիլիր իտի։

Խասթախանէ գաբուճուսու, եէտինտէ, իչէրի կիրտիրիլմէսի մէմնու օլան էշխաստան պուլունսալ պուլունմատըղընա թէէմին օլմագ իւզրէ, մէրգումուն էլպիսէսի ճէպլէրինի արաշթըրտըգտան սոնրա, Ժիւլիէն թահգըգաթ տաիրէսինէ կիրտի, վէ օրատա պուլունան պիր մէմուրա խիթապէն,

— Մ՛սիւ, Մատլէն Հալիէ իսմինտէ պիր խասթանըն հա՞նկը սալոնտա պուլունտուղունու սէօյլէ՞րմիսինիզ, տէտի։

Մէմուր՝ պիր տէֆթէր աչըպ մուայենէ իթտի։

Մէզքիւր իսիմ, էսամինին էն սօնունտա Ց հարֆըյլա իշարէթ իտիլմիշ օլուպ, մէմուր՝

— Պու քիմսէնի կէօրմէք իչին միւտտաիի ումումիյէտէն րուխսաթնամէնիզ վա՞ր մը տըր, տէյի սորտու,

— Խայր միւսիւ, լաքին րուխսաթա նէ՞ լիւզում վար տըր։

— Զիւնքի Մատլէն Հալիէ՝ ատի խասթալարտան օլմաեըպ, միւտտաիի ումումի էֆէնտինին էմրի մուճիպինճէ պուրատա թահթը թէվգըֆտա պուլունմագտա տըր։

Ժիւլիէն.-(Պիլմէեօր կիպի կէօրիւնէրէք.) Տիմէք պիր ճինաեէթլէ միւթթէհիմ տիր։

— Էվվէթ, էվլատընը թէլէֆ իթմիշ օլմագլա իթհամ օլունմուշ տուր։

— Րուխսաթ իսթիհսալ իթմէք իչին քիմէ միւրաճաաթ իթմէլիեիմ.

— Պու գատընըն իշինի թահգըգէ մէմուր օլան միւսթէնթիգէ։

— Իսմինի սէօյլէ՞րմիսինիզ։

— Իսմինի պիլմէմ, լաքին միւտտաիի ումումիլիք տաիրէսինէ կիթտիկինիզտէ, խապէր ալըրսընըզ։

Ժիւլիէն, խասթախանէտէն չըգտըգտան սօնրա, քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Մատէմ քի, իւք տագըգատա գարշըմա մանի չըգըեօր իսէ, պու թէշէպպիւստէ տէվամ իչին ինատ իթմէքլիկիմ ապէս տիր։

«Պու իշէ նի՞չին գարըշաճաղըմ։ Պէն, շու Մատլէն Հալիէ յի թանըմամ, պինապէրին քէնտի հագգընտա ալէագատար օլմագլըղըմա հիչ պիր սէպէպ եօգ տուր, պէլքի տէ քէնտիսինին հալի՝ ալէագատար օլմագլըղըմա լաեըգ տէյիլ տիր, վէ զաթէն պիր չօգ զավալլը զիհնիմի իշղալ իթմիշ օլտուգլարը հալտէ, ֆազլա օլարագ պիր տէ պունա գաթլանմագ՝ տիվանէլիք տիր։ Պու ճիւմլէ իլէ մուհաքէմէեէ սալիք օլաճաղըմ, վէ նէ՛ սէօյլէնտիկինի վէ նէ՛ տիւշիւնտիւկիւնիւ անլամագ իւզրէ զահէթալարը օգուեաճաղըմ։

Ժիւլիէն, քէնտի քէնտինէ պու լագըրտըլարը սէօյլէեէրէք, Շարգ տէմիր եօլու մէվգիֆինէ տօղրու իլէրլէտի։

Սաաթ իքի իտի։ -Բլան տը Շամբինիտէ տուրան գաթարըն հարէքէթ վագթը օլմասըյլա, Ժիւլիէն, ազիմէթ վէ ավտէթ իչին պիր պիլէթ ալտը, վէ աչգ ու մուհապպէթ հիսսի գալպինէ կիրմիշ օլմասըյլա, քէնտիսինի սալա հիւըր պըրագմատըղընտան, միւրատընա րաղմէն, Շէնըվիէրէ կիթտի, վէ Տօրէյ սէյֆիեէսինին պաղչէսի էօնիւնտէն պէլքի եիւզ տէֆա կէչէրէք, կէնճ գըզը կէօրմէեէ սայ իթտի իսէ տէ, պու իւմիտի պաշա չըգմաեըպ, կիճէ գարանլըղը տախի էթրաֆը իհաթա իթմէկէ պաշլատըղընտան, նիհաեէթ, կէլտիկի զէմանտան զիեատէ մահզուն վէ միւքէտտէր օլտուղու հալտէ Բարիսէ ավտէթ իյլէտի։

***

Էրնէսթին սօգագը բոլիս գօմիսէրլիյէ տօգթօր Ժորժ Լամար թարաֆընտան իմզա օլունմուշ օլան զապթնամէլէր վագըթ կէչիրիլմէքսիզին զապթիեէ նէզարէթինէ վիրուտ իթտի.

կինտէն, տէրհալ միւտտաիի ումումիլիկէ թէվտի օլունտու.

Միւտտաիի ումումի՝ րէֆագաթընտա պիր միւսթէնթիգ իլէ պիր ղալէմ քեաթիպի, բօլիս միւտիրի վէ իքի զապթիյէ նէֆէրի օլտուղու հալտէ, ալէսսապահ Էրէնքէօյին սօգաղընա կիթթի. Մահէլլէնին բօլիս գօմիսէրի տէ օրատա, միւմաիլէյհէ պէքլէյօրտու.

Նէնիտէն թէհարրիւաթ իճրա օլունտու իսէ տէ, պիր նէթիճէ հասըլ օլամատը, չէօյլէքի տօղան չօճուղուն սուրէթի ղարիպէտէ ղայպուպէթինէ մանէա վէրիլէմէտիկինտէն, քէյֆիյէթին՝ անճագ վալիտէսինին վէրէճէկի իյզահաթլա զահիրէ չըգապիլէճէկի իւմիտիյլէ, հիւքիւմէթ մէմուրլարը Լարիպուազիէր խասթախանէսինէ կիթթիլէր.

Մատլէնին մէվգուֆ պուլունտուղու սալօնտա տէօրթ եաթագ մէվճուտ օլուպ, պունլարտան իւչիւ օլ էսնատէ պօշ իտի.

Մէզպուրէնին եանընտա տաիմի սուրէթտէ խասթա պագան պիր գատըն պուլունուպ, պու գատըն կիթտիկինտէ, եէրինէ պիր տիկէրի կէլմէքտէ իտի.

Խասթախանէնին պաշ թապիպի ճէլպ իտիլիպ իսթիճվապ իտիլտիկինտէ, թապիպ, խասթանըն սըթմասը վէ սայըգլամասը օլտուղունտան, օ կիւնիւ լայըգըյլա իսթինթագ իտիլէմէյէճէկինի սէօյլէտի.

Միւտտաիի ումումի. — (Հէքիմէ.) Պու գատընըն ահվալը սըհհիյէսինտէն տօլայը նէ՞ էֆքեարտասընըզ.

— Ահվալը սըհհիյէսի բէք ազըր տըր.

— Իւմիտսի՞զ մի տիր.

— Շիմտիքի հալտէ իւմիտսիզ տէյիլ տիր. Էկէր տիկէր պիր ֆէնալըգ իսապէթ կէլմէզսէ, քեապի իֆագաթընը իւմիտ իտէրիմ.

— Խասթէլիկի ուզո՞ւն մու սիւրէճէք տիր.

— Էվվէթ. Պունու թէէմին իտէպիլիրիմ.

— Խասթանըն՝ վագը օլաճագ պիր իսթիճվապա նէ՞ վագըթ ճէվապ վէրմէկէ միւգթէտիր օլաճաղընը մէմուլ իտէրսինիզ.

— Օ վագթը թայյին իտէմէմ.

— Պու գատընըն՝ վագը համլտէն սօնրա, եաթաղընտան գալգմաղա վէ չօճուղունու մահվ իթմէք իչին տիշարը չըգմաեա իգթիտարը օլուպ օլմամըշ օլտուղունու ղանն իտէ՞րմիսինիզ.

— Պէնճէ, պու գատընըն իչպու ֆիիլի իճրա իտէպիլմիշ օլմասը իհթիմալին խարիճինտէ տէյիլ տիր. Վագաա նաֆագա վէ սաիրէտէն մահրում օլմուշ օլմասընա մէպնի ղայիֆլէնմիշ իսէ տէ, վիճուտճա զիեատէ գուվվէթլի տիր.

— Խասթանըն ահվալը սըհհիյէսինտէ էյիլիք եախօտ ֆէնալըգ ալէմէթի կէօրիւր կէօրմէզ, պանա խապէր վէրմէնիզի րիճա իտէրիմ.

— Պէք էյի.

Պու միւքեալէմէտէն սօնրա, հիւքիւմէթ մէմուրլարը խասթախանէտէն մուֆարագաթ իթթիլէր.

Լազըմ կէլէն իսթիճվապըն իճրա օլունապիլմէսի իչին, Մատլէնին, իրատէ իտիլէճէք սէօզլէրի անլամաեա վէ ճէվապ վէրմէյէ միւգթէտիր օլմասընա գատար պէքլէմէք իգթիզա իտիպ, պու հալ իսէ կէճիքէպիլիր իտի, չիւնքի ախըրէն իւզէրինէ պիր ֆէնալըգ արըզ օլմաեաճաղը ֆարզ օլունսա պիլէ, քէնտիսինի միւզտարիպ գըլան չէտիտ սըթմանըն անիտէ տէֆ օլաճաղը մէմուլ օլունամամագտա իտի.

Մատլէն, խասթախանէյէ կիրմէսինտէն անճագ օն պէշ կիւն սօնրա քեապի սիւքիւնէթ իթմէքլէ, ահվալը սըհհիյէսինտէ էպէյիճէ պիր էյիլիք կէօրիւլտիւ. Պու ճիւմլէ իլէ էլան քիմսէնի կէօրէմէմէքտէ, իտիլէն սէօզլէրի իշիտէմէմէքտէ, վէ էթրաֆընտա օլանը կէչէնի անլաեամամագտա իտի.

Հէր նէ գատար հէքիմլէր՝ մէզպուրէնին տահա էրքէն թէմամիյլէ քեապի իֆագաթը իչին էլտէն կէլէն ղայրէթտէ գուսուր իթմէտիլէր իսէ տէ, մէզքիւր հալ սէքիզ կիւն տահա իմթիտատ իթթի. Շուրասընը տախի պէեան իտէրիզ քի, աղըր պիր իթհամ ալթընտա պուլունմասըյլա պէրապէր, հագգընտա ումումի պիր թէվէճճիւհ իզհարընտան կէրի տուրուլամաեըպ, էզճիւմլէ քիմսէ քէնտիսինի ճանի ղանն իթմէք

իսթէմէքթէ , վէ պիր ան էվվէլ սըհհէթինի պուլմագ , պէրաէթինի իսպաթ իտէպիլմէսինէ հագըգի պիր արզու կէօսթէրմէքթէ իտի .

Պիր սապահ Մատլէն , իչտիկի պիր իլաճըն թէէսսիրիյլէ , ագշամա գատար սաքին սուրէթտէ ուեուտու , վէ օ կիճէսի ագըլ պաշընա կէլէրէք , եարը կիճէեէ իքի սաաթ գալմըշ իքէն , եանընտա պուլունան խասթա պագըճը գատըն՝ պիչարէնին ճիւզինէ գըմըլտանտըղընը . կէօզլէրինի աչտըղընը , վէ կիւճ իլէ եաթաղընտա օթուրտուղունու կէօրտիւ .

Զավալլը գատընճըղազ օ տէրէճէ զայիֆլէնմիշ , րէնկի օլ մէրթէպէ սօլմուշ վէ կէօզլէրի էթրաֆընտա մօրլուգ հասըլ օլմուշ իտի քի , մէզարտան չըգարըլմըշ էօլիւեէ պէնզէմէքտէ իտի .

Մէրգումէ , էթրաֆընա կէօզ կէզտիրիփ , պիրինճի տէֆա կէօրմէքտէ օլտուղու էշեաեա ագըլ էրտիրմէկէ սայ իթտի , վէ պիր գաչ տագըգա տիւշիւնտիւքտէն սօնրա , զայիֆ պիր սէտա իլէ ,

— Նէ՞րէտէեիմ , տէտի .

Նէօպէթճի գատըն գալգըփ , մէզպուրէնէ տօղրու էյիլէրէք ,

— Խասթախանէտէսինիզ , գըզըմ , տէյի ճէվապ վէրտի .

25

Մատլէն . – (Տիթրէեէրէք .) Խասթախանէտէ՞ մի .

Մէմուր գատըն . – Էվվէթ .

— Ֆագաթ նի՞չին խասթախանէտէ պուլունուեօրում .

— Խասթա օլտուղունուզ իչին .

— Նէ՞ գատար վագըթտան պէրի խասթա իտիմ .

— Պիր այտան պէրի տիր քի , հաեաթ ու մէմաթ արասընտա պուլունուեօրտունուզ .

Կէնճ գատըն պիր գաչ սանիյէ գատար ճէվապ վէրմէեիփ , տէրեայը մուլահազաթա տալտը , վէ նիհայէթ զիհնինտէ պիր տէրէճէ ըշըգ էսէրի հասըլ օլարագ ,

— Ֆագաթ հա՞նկը խասթախանէտէ պուլունուեօրում . Մաթէրնիթէտէ՞ մի , տէյի սօրտու .

— Խա՛յր , Լարիպուազիէրտէ .

— Գապիլ տէյիլ տիր . Մաթէրնիթէ խասթախանէսինտէ պուլունմագլըղըմ լազըմ տըր .

Պատէհու Մատլէն , պիրտէն պիրէ վէ գուվվէթլի պիր սէտա իլէ ,

— Էվլատը՛մ . . . էվլատըմ նէ՞րէտէ տիր . Նի՞չին եանըմտա տէյիլ տիր , տէյի իլավէ իթտի .

Մէմուր գատըն . – (Թէաճճիւպլէ .) Էվլատընը՞զ մը . Էվլատընըզըն վէֆաթ իթմիշ օլտուղունու բէք էյի պիլմէլիսինիզ .

Մատլէն . – (Տէհշէթի ազիմէ իլէ .) Վէֆա՞թ մը իթտի… էվլատըմ էօլտի՛ւ միւ .

— Բէնտէսինի սիզ էօլտիւրմէտինիզ , տէյի՞լ մի .

Կէնճ գատըն պու իֆատէյի իշիթտիկինտէ , մէճնուն կիպի պիր հարէքէթ իճրասըյլա , կէօզլէրինտէ տէհշէթ ալէամէթի հասըլ օլտու վէ քէլամա տէվամլէ ,

— Էօլտիւրմէ՞ք մի . . . պէ՞ն մի էվլատըմը էօլտիւրէճէեիմ , պէ՞ն մի . . . ա՛հ , օ ճինայէթի իճրա իթմէքտէն իսէ , էօլմէեի թէրճիհ էյլէրիմ , տէյի պէեան էյլէտի .

— Էօյլէ իսէ էվլատընըզ նէ՞ օլտու . . . չիւնքի էվլատընըզ ղայպ օլմուշ տուր .

— Ղա՞յպ մը օլմուշ տուր .

— Էվվէթ , վէ վագը օլմուշ օլան բէք չօգ թէհարրիեաթա րաղմէն , նէ՛ էօլիւ , նէ՛ սաղ օլարագ պուլունամամըշտըր .

Մատլէն՝ պաշընը էլլէրի իչինէ ալըփ պիր միւտտէթ տէրինճէ թէֆէքքիւրտէն սօնրա , պաղթէթէն քէսիք պիր սէտա իլէ , շու սէօզլէրի իրատ իթտի .

— Ա՛հ , անլաեօրում . . . խաթըրլաեօրում . . . Օ օրատա իտի . . . պէնի պօղմագ իսթէտի . . . վէ շու էսնատէ էլան

հանաթտա պուլունմագլըղըմ իսէ, մահզա, պէնի պօղապիլմիշ օլտուղունու զանն իյլէմէսի սայէսինտէ տիր... Օ ճանավէր իչին պէնիմ էօլմէքլիկիմ լազըմ իտի... էվվէթ, պէնիմ էօլմէքլիկիմ, վէ թէլէֆ իթմէք իչին սիրգաթ իթմիշ օլտուղու էվլատըմըն էօլմէսի՝ քէնտիսի իչին լազըմէտէն իտի... Ա՛հ, խայի՛ն, ղատտա՛ր... պէնիմ վէ օղլումուն գաթիլի՛։

Պատէհու Մատլէն, ղազապնաք պիր հալտէ այաղա գալգմաեա հազըրլանըրքէն, պիրտէն պիր ճիամ միսիլլու թէքրար եաթաղը ուզէրինէ տիւշտիւ, կէօզլէրի գաբանտը, վէ նէֆէսինի կիւճ իլէ ալըպ վէրմէեէ պաշլատը։

Մէմուր գատըն, անինտէ, մէզպուրէնին գուլագ թօզլարընը սիրքէ իլէ օվալատը, վէ տիշլէրին արասընա պիր գաշըգ սօգտուղու կիպի, հէքիմին, պէօյլէ պիր վագըա իչին էվվէլճէ վէրմիշ օլտուղու իլաճտան պիր գաշըգ պօղազընա ագըթտը։

Թէտրիճէն պիչարէ գատընճըղազըն կէօզլէրի աչըլըպ, քէնտիսինի պուլտու վէ գուվվէի հաֆըզասը իհատէ օլունմաըըյլա, էրնէսթին սօգազընտաքի օտասընտա, Ժիւլին մուվասըլէթինտէն թա՛ մէրգումուն, պաշ եասթըղըյլա քէնտիսինի պօղմագ իսթէմէսի վագթընա գատար օլանը կէչէնի հէք խաթըրլատը։

Մէզպուրէ նէ կիպի ֆաճիալը մուտհիշէնէ գուրպան իտիլմէք իսթէնիլտիկինի տէրխաթըր իթտիքճէ, տէհշէթինտէն նաշի թիթրէեիպ, հաթթա խասթա պագան գարընըն, «էվլատընըզըն վէֆաթ իթմիշ օլտուղունու բէք ալէա պիլմէլիսինիզ» սէօզինի խաթըրլամասը ուզէրինէ, անլընը սօղուգ պիր թէր խաթիլա իթտի։

Անճագ զէվալլը գատընճըղազ՝ էվլատընըն ղայպուպէթի ուզէրինէ պուլունտուղու հալի էլան գաթի սուրէթտէ տէրք իտէմէտիկինտէն, պիլմէտիկի չէյլէրի տէ անլամագ արզուսիյլէ, խասթա պագան գարըեա խիթապէն,

— Մատա՛մ, Լարիպուազիէր խասթախանէսինտէ պուլունտուղումու պէեան իթտինիզ, տէյի՞լ մի, տէտի։

— Էվվէթ, գըզըմ։

— Պիր այտան պէրի՞ մի պուրատա պուլունուեօրում։

— Էվվէթ։

— Յագաթ պէնի պուրաեա քի՞մ կէթիրտի։

— Սիզի պուրաեա թէճկէրէ իլէ կէթիրտիլէր։ Պազը զապթիէ մէմուրլարը տա թէճկէրէեէ րէֆագաթ իթմիշլէր իտի։ Եէտլէրինտէ, բօլիս գօմիսէրինին պիր էմընամէսի պուլունտուղունտան, անինտէ պուրատա գապուլ օլունտունուզ։

— Լաքին օ էմընամէնի եազմագտան մագսատ նէ՞ իտի։

— Զիրա սիզ, էօլիւմ բատտէսինտէ օլտուղունուզտան, վէ քիմսէնիզ պուլունմատըղընտան, հէր հալտէ մուավէնէթի միւէսսիրէնէ իհթիեաճընըզ վար իտի։

— Պունտան պաշգա պիր սէպէպ տէ օլապիլիր։

— Էկէր պաշգա պիր սէպէպ վար իսէ, անը պիլմէմ։

— Եանի օ սէպէպի պանա պիլտիրմէք իսթէմէզսինիզ։

— Սիզի թէէմին իտէրիմ քի, եանըլըեօրսունուզ։

— Պիր ազ էվվէլ, պանա, էվլատըմըն վէֆաթ իթմիշ օլտուղունու թէէմին իտիեօրտունուզ։

— Էօյլէ զանն իտիլմէքտէ օլտուղունու սէօյլէտիմ։

— Նիհաեէթ չու սահիհ տիր քի, էվլատըմ նապէտիտ օլմուշ տուր։

Մատլէն, սէօզլէրինի սուրաթլէ իրատ իթմէքտէ օլուպ, հէման թէլէֆֆիւզիւ թէպտիլ օլմաեա պաշլատըղընտան, խասթա պագան գատըն.

— Պիլմէմ... պիր չէյ պիլմէմ... լիւզումունտան զիեատէ սէօզ սէօյլէտիմ... պու ճիհէթլէ պէլքի թէքտիրէ միւսթահագգ օլտում... Իմտի չու սաաթտա քէսպ իթմիշ օլտուղունուզ էյիլիկի սուի իսթիմալ իթմէեիպ, եարըն, իսթէտիկինիզ գատար տօգթօրու իսթիճվապ իտինիզ։ Պու կիւն րահաթ իտին, եաթաղընըզտա եաթըն, վէ էվվէլ էմիրտէ չու իլաճտան պիր գաշըգ իչին, տէտի։

Մատլէն պու իխթար մուճիպինճէ վէրիլէն իլաճը իչտիկինտէ, հէեէճանը թէսքին օլտուղու կիպի, ուզէրինէ տէ տէրին պիր ույգու կէլտիկինտէն, խասթախանէ պաշ թապիպին մութատը վէճհլէ քէնտի չակիրտ վէ մուավինլէրիյլէ

պիրլիքտէ խասթախանէյի զիեարէթէ իպթիտար էյլէտիկի վագ-թա գատար ունուտու, վէ մուախխարէն հասըլ օլան պարը սէօզլէրտէն ունանը.

Օլ էսնատէ մէրտիւվէնին էմրի նէզարէթինէ մէմուր օ-լան գատըն՝ տօգթօրուն նէզտինէ կիտէրէք, գարիւնը գը-րամըզը հիքեայէ իթմիշ օլտուղումուզ վագըալարը նագլ իթտի։ Թապիպ տախի մէզպուրէնէ խիթապէն,

— Սիզի իսթիճվապ իթտի՞ մի, տէյի սօրտու։

— Բէք չօգ վէ մուսիրրանէ իսթիճվապ իթտի։

— Սուհուլէթլէ կէօրիւշիւ՞եօրմու։

— Սուհուլէթլէ վէ անլաշըլըր հալտէ կէօրիւշիւեօր։ Թէմամիյլէ ագըլ պաշընա կէլմիշ տիր զանն իտէրիմ.

— Օ հալտէ խասթախանէ միւտիրինէ քէյֆիյէթի խա-պէր վէրին, տէրհալ միւտաալի ումումիյլէ պիրլիքտէ պու-րայա կէլէճէկի շիւպհէսիզ տիր։ Շունու տա տիրէքթօրա պէեան իտին քի, հէր նէ վագթ մահքէմէ մէմուրլարը պու-րայա կէլիրլէր իսէ, պանա պիր խապէր կէօնտէրիլմէսինի րիճա իտէրիմ։

— Բէք էյի, միւսիւ տօգթօր։

Գատէհու խասթա պագան գատըն, խասթախանէ պաշ թապիպինին էմիրլէրինի իճրա իթմէք իւզրէ տիշարը չըգտը-ղընտա, թապիպ՝ Մատլէնին եաթաղընա եագլաշտը։ Պիչարէ գատըն՝ մէրգումա պագտըղը սըրատա, «Միւալլէրիմէ ճէ-վապ վէրմէմէսինէ սէպէպ եօգ տուր» տէյի միւլահազա իթ-մէքտէ իտի։

Թապիպ մէզպուրէնին պիր էլինի քէնտի էլլէրի տէրու-նինէ ալարագ,

— Գըզըմ, իշթէ համտ օլսուն մուխաթարածը աթլաթ-տընըզ։ Սըթմանըզ կէչտի, պունտան պէօյլէ սէրիան վէ միւ-քէմմէլէն քէսպի իֆագաթ իտէպիլէճէկինիզ տէրքեար տըր։ Գուվվէի հաֆըզանըզը իքթիսապ իթմիշ օլտուղունուզու պա-նա խապէր վէրտիլէր։ Էլպէթթէ շու էսնատէ պուլունտու-ղունուզ ահվալի պիլիեօրսունուզ, տէտի։

— Էվվէթ, միւսիւ տօգթէօր։

— Քէնտինիզի նա՞սըլ պուլուեօրսունուզ։

— Ղայէթ զայիֆիմ։

— Պիր այտան պէրու խասթախանէտէ օլտուղունուզ-տան, վէ սըթմա սիզի իսթիլա իթմիշ օլտուղու կիպի, իլաճ-լարտան տա պաշգա պիր շէյ եէմիշ օլմատըղընըզտան, չիմտի-քի զաաֆէթինիզ թապիի տիր։ Զաթէն պուրայա, բէք ազըր խասթա օլարագ կէլտինիզ։

— Միւսիւ տօգթօր, էյի ֆէնա էվիմտէ պուլունտու-ղում հալտէ, նի՞չին պէնի խասթախանէյէ կէթիրտիլէր։

— Գը՞զըմ, օ թարիխտէ էվինիզտէ վագը օլան ահվալի ունութտունու՞զ մու։

— Ունութմուշ օլտուղում իչին զաթընըզտան մաալիւմաթ իսթէեօրում։ Պիլմէտիկիմ պազը շէյլէր վար տըր։ Զօճու-ղումուն սիրգաթ օլունտուղունու պիլիեօրում... շիւպհէսիզ սարիգ՝ չօճուղումու թէլէֆ իթմիշ տիր, վէ շիմտի իսէ պէնի՝ էվլատըմը էօլտիւրմիւշիւմ տէյի իթհամ իտիեօրլար, տէյի՞լ մի։

Մատլէն, սօն սէօզլէրի պիր տէրէճէ հէյէճան վէ իզ-թիրապ իլէ թէլէֆֆիւզ իթտի։

Տօգթօր.- Տիւշարը հէյէճան օլմայըն, պէն հաքիմ տէյիլիմ, վէ հիչ պիր ճիհէթլէ տէ սիզի իթհամ իթմէեօ-րում։ Պէն հիքիմիմ, վազիֆէմ տէ սիզի էյի իթմէք տիր։ Պու ճիհէթտէքի վազիֆէմի իսէ, համտ օլսուն իյֆա իտիեօ-րում։

Լաքին Մատլէն, օլ էսնատէ զիհնի մէշղուլ օլմագլէ, թապիպին իֆատաթընը լաըգըյլէ տինլէմէմիշ օլտուղուն-տան,

— Ֆագաթ պէն, քէնտի սէֆիլ օտամտա գալտըղը-կըմ հալտէ, բօլիս գօմիսէրի պէնի պուրայա կէթիրթմիշ... Օտամտա վագը օլաճագ միւտախալէթ պէտէլինի էօտէեէպիլէ-ճէք գատար նէտիմտէ ագչէմ վար իտի... Քէնտի իգա-մէթկեահըմտա վուգուա կէլէն ահվալտէն սօնրա պէնի պու-րայա կէթիրմիշլէր իսէ, տէմէք պէնի իթհամ իտիեօրլար... էն ալչագ պիր ճինայէթի իրթիքեապ, պէնի մուգթէտիր զանն

կիւլէօրլար... Ա՛հ, ագլըմ պաշըմտա տըր... հէր չէյի տէրք իտիեօրում. էկէր պիր չէյ վար իսէ, օ տախի՝ նա՞սըլ տիվանէ օլմամագլըղըմ տըր... էկէր պիլսէնիզ... տէտի.

— Շիմտիքի հալտէ հիչ պիր չէյ պիլմէք իսթէմէմ... անճագ սիւքիւնէթ իչրէ պուլունմանըզը արզու իտէրիմ, Թէմամիյլէ քէտէրի իֆագաթ իթմէնիզ, վէ քէնտինիզի միւ-տաֆաա իտէճէք գուվվէթի իքթիսապ իտէպիլմէնիզ իչին, սիւքիւնէթէ միւհթաճսընըզ.

— Բէնտիմի միւտաֆաա՞ մը իթմէք... Կէօրիւեօրսու-նուզ քի, պէնի իթհամ իտիեօրլար.

Մէրգումէ պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի զէման, կէօզլէրին-տէն աշաղըեա պիր գաչ տամլա եաշ ագտը. Թափիպ՝ իֆա-տէսինէ շու վէճհլէ տէվամ էյլէտի.

— Ազլամայըն, գըզըմ, պէլքի ահվալի մէյտանա չըգա-րագ վէ իւզէրինիզտէն հէր կիւնահ շիւպհէսի իզալէ իթմէք իչին միւտտաիի ումումինէ վիրէճէկինիզ ճէվապլար քիֆա-եէթ իտէճէք տիր.

Մատլէն. – (Տէհշէթլէ.) Միւտտաիի ումումի՞ մի... պէնի իսթիճվապ իթմէք իչին միւտտաիի ումումի՞ մի կէլէճէք տիր.

— Շիւպհէսիզ.

— Նէ՞ վագթ.

— Պէլքի պու կիւն.

— Պէնտէն նէ՞ սուալ իտէճէք տիր.

— Հագըգաթի հալի... էվվէթ, սիզտէն եալընըզ հա-գըգաթի հալի սուալ իտէճէք, վէ չօճուղունուզու տիւնեա-եա կէթիրտիկինիզ կիճէ, խանէնիզտէ նէ՛ վագը օլուպ օլմա-տըղընը, վէ չօճուղունուզուն նէ՛ օլտուղունու անլամագ իս-թէեէճէք տիր.

Մատլէն. – (Հիտտէթ վէ ատավէթինտէն նաշի կէօզլէ-րի բարլաեարագ.) Կէլսի՛ն, կէլսի՛ն, հէմ չապուգ կէլսի՛ն. Քէնտիսինի պիր ան էվվէլ կէօրմէք, վէ ատալէթի թալէպ իթմէք իսթէրիմ.

Տօգթօր. – (Խասթանըն շիտտէթի հէեէճանընը կէօր-

մէքլէ գաշլարը չաթըլարագ.) Թէքրար իտիեօրում, սիւքիւ-նէթ իչրէ պուլունուն. պու պապտէ սիզէ էմր իտիեօրում, էկէր շիֆաեապ օլմագ, էկէր եաշամագ իսթէրսէնիզ, պանա իթաաթ իթմէլիսինիզ, պաշընըզը վէ զիհնինիզի եօրմամալըսը-նըզ. – Կէչմիշ զէմանը տիւշիւնմէեին, միւսթագպէլտէն նազար իթմէեին, թէհամմիւլ վէ էմնիյէթլէ նէթիճէի մասլահա-թա պէքլէեին.

— Էվվէթ, էվվէթ, միւսիւ տօգթէօր, հագգընըզ վար տըր. Ինթիգամ սէվտասընտա պուլունտուղում հալտէ եա-շամագ իսթէրիմ. Միւտտաիի ումումի էֆէնտի պու կիւն կէ-լէճէ՞ք մի տիր.

— Թէէմին իտէմէմ, ֆագաթ կէլէճէկի իհթիմալտէն տիր.

— Բէք ալա, սիզէ իթաաթ իտէրիմ... Բէնտիմի թազ-եիգ իթմէեէճէկիմ... կէչմիշ զէմանը վէ միւսթագպէլի տիւ-շիւնմէմէեէ չալըշաճաղըմ... Եալընըզ պիր չէյ տահա սօր-մագլըղըմա միւսաատէ իտին.

— Նէ՞ տիր.

— Չօճուղում հայաթտա՞ մը տըր.

26

Տօգթէօր պու սէօզիւ իշիթտիկինտէ, սարարըպ, գաշ-լարը չաթըլտը, վէ ինսանըն գալպինէ հըրնա գատար թէեսիր իտէն պիր նազարլա, Մատլէնին կէօզլէրի իչինէ պագտը, վէ քէնտի քէնտինէ տախի,

— Պու գատըն՝ պիր գուրպա՞ն մը տըր, եօգսա ճանավէ՞ր մի տիր. Հէր հալտէ իքիսինտէն պիրի տիր, տէտի, վէ պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա, ալէնի սուրէթտէ. – Պու սուալինի-զէ ճէվապ վիրմէեէ սէլահիյէթիմ եօգ տուր. միւտտաիի ումումի էֆէնտի պու պապտէ սիզէ ճէվապ վիրէճէք տիր, տէյի պէեան էյլէտի.

Մատլէնին պաշը, քէմալը եէյիս իլէ եասըտըղը ուզէրինէ տիւշտիւ։ Հէքիմ պիր թէրթիպ եազար, վէ մէզպուրէ հագգընտա իթթիխազ օլունաճագ հարէքէթի իշար իթտի։ Պատէհու խասթա պագան գատընլարտան պիրինին իչէրի կիրտիկի սըրատա, քէնտիսի տիշարը չըգտը։

Պալէատէքի պէեանաթտան տախի անլաշըլտըղը վէճհլէ, պիչարէ գատընճըղազ վուգուի հալի անլամըշ օլուպ, ճինաեէթ կիւճէսինին թէֆէրրուաթընը թէմամիյլէ խաթըրլատը։ Պինապէրին քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի իրատ իթտի,

— Հէր չէյի անլաեօրում. օ ալչագ պէնի թէլէֆ իթմէք իսթէտի, էվլատըմը էօլտիւրտիւ, շիմտի տէ, պու ճինաեէթտէն տօլայը պէնի իթհամ իտիեօրլար... Խայի՛ր, պէնի էօլմիւշ զանն իտիեօր... Ա՜հ, աճապա քէնտիսինտէն նա՞սըլ ինթիգամ ալաճաղըմ... սէվտիկիմ օ խային՝ մէկէր իսէ պիր մէլուն իմիշ... Քէնտիսինի թազիպ իտէկէլէն վալիտէ իլէ էվլատը պիր վագըթտա մահվ իթմէք իչին պէօյլէ պիր գօմէտիա օեունու օյնամըշ՝ էն պիւեիւք ալչագլըգ տըր։

Այնի վագըթտա պիչարէ Մատլէն տիթրէնէրէք եիւզիւնիւ եասթըղը ուզէրինտէ կիզլէտի, վէ թապիպ թարաֆընտան վագը օլան իխթարա րաղմէն, օլ տէրէճէ չէտին պիր թէէսսիւրէ տիւչար օլտու քի, եէնիտէն սըթմանէ թութուլուղունտան, խասթա պագան գատըն՝ հէքիմին թէրթիպ իթմիշ օլտուղու իլաճտան պիր գաշըգ մէզպուրէնէ իչիրտի, վէ պունուն ուզէրինէ, սիւքունէթլէ պէրապէր ուեգու իւսթէ կէլտի։

Խասթախանէ միւտիրի ասլա վագըթ կէչիրմէնէրէք, իճապ իտէն խապէրի միւտտէիի ումումիյիկէ կէօնտէրտիկինտէն, էվլատընը թէլէֆ իթմիշ օլմագլա իթհամ օլունան Մատլէն Հալիէնին իսթինթագընա իպթիտար օլունմագ իւզրէ, սաաթ իւչտէ պիր միւսթէնթիգ իլէ բօլիս միւտիրինին Լարիպուազիէր խասթախանէսինէ կիթմէլէրինէ միւտտէիի ումումիյէ տարաֆըննտէն գարար վէրիլտի։

* * *

Պիր այտան պէրի գօնթ Ժիւլ-Արման տը Լիւսընայ նէ՞ եաբըեօրտու։

Զէնկին պիր իզտիվաճ իլէ իգպալէ սահիպ օլմաեա սօուգգան իլէ գարար վէրմիշ օլտուղու, վէ քէնտիսի կիւզէլ վէ կէօսթէրիշլի վէ բարլագ պիր իսմ ու ունվան սահիպի պուլունմասըյլա, պու նիեէթինին գուվվէտէն ֆիիլէ կէլմէսի գապիլ վէ հաթթա գօլայ իտուկի ճիհէթլէ, մէզքիւր իսմ վէ ունվանը թէքրար իքթիսապ իթմէզտէն վէ ուզուն պիր սէյահաթտան ավտէթ իտէրճէսինէ, մէնսուպու օլտուղու ճէմիյեէթէ եէնիտէն տուխուլ իյլէմէզտէն էվվէլ, պիր միգտար վարիտաթ հասըլ իտէրէք, հիչ օլմազսա պիր գաչ հաֆթա գատար քէնտի մէվգի վէ րիւթպէսինէ մուվաֆըգ տէպտէպէ իլէ եաշամագլըղը թասմիմ իյլէտի։

Անճագ վարիտաթը մէզպուրէնի գումարտա իսթիհսալ իտէպիլէճէկինտէն, հէր կիճէ քէմալը արզու իլէ գումարխանէնէ գօշմագտա, վէ իգպալինի օրատա տէնէմէքլէ, միւսայիտ պիր նէթիճէ իլէ ավտէթէ մուվաֆֆագ օլապիլմէքտէ իտի։

Մէրգում, կիւնտիւզլէրի էվինտէն տըշարը չըգմաեըպ, եալընըզ կիճէ գուշլարը միսիլլու, օրթալըգ գարարըր գարարմազ խանէսինի թէրք իտէր իտի։

Պիր հաֆթա գատար բէք չօգ ղազէթա սաթըն ալարագ, Էրնէսթին սօգաղընտա վագը պիր օտատա կէնճ պիր գատընընըն նաշը պուլունմուշ օլտուղու հավատիսինի կէօրմէք իւզրէ, մէզքիւր ղազէթալարըն միւնտէրիճաթընը օգուտու իսէ տէ, օլ պապտէ հիչ պիր ֆըգրաեա թէսատիւֆ իթմէտիկինտէն, քէնտի քէնտինէ,

— Ղազէթալարտա քիաֆֆէյի ճինաեէթլէր վէ գազալար տէրճ սահիֆէ իտիլմէզ։ Մատլէնին վէֆաթը իսէ օլ տէրէճէ էհէմմիեէթի ճիւզիեէյի հաիզ տիր քի, ղազէթալարտա պունուն պահսը պիլէ տէրճ իտիլմէմիշ տիր, տէտի։

Մէրգում քէնտիսի իչին հալը մազիտէն էսէր գալմըշ օլմաեըպ, պու եիւզտէն տիշարը միւճաղաթ օլմաեաճաղընա

էմին պուլունտուղու ճիհէթլէ , եալընըզ միւսթագպէլի տիւշիւնմէքտէ , վէ միւսթագպէլի տէ ղայէթ բարլագ կէօրմէքտէ իտի ։ Հաթթա իգպալի եավէր օլմագտա տէվամ իթտիկինտէ , օն պէշ այ սօնրա , գումար սայէսինտէ օն իքի պին ֆըրանք գատար ճէմ իտէպիլտի ։ Պու մէպլաղը իքի միսլինէ իպլաղ իթմէկէ մուվաֆֆագ օլտուղու թագտիրտէ , Նազօ սայէսինտէ , պիր գօնթէս իւնվանընը սաթըն ալմագ արզուքէշ պուլունան զէնկին պիր թաճիր գըզը արայապիլմէսինէ հիչ պիր մանի գալմայաճաղը տէրքեար իտի ։

Պու միւտտէթ զարֆընտա Ժիւլիէն Գլօտ հալա եէիս իչինտէ օլուպ , մահզունիյէթի տայմա արթմագտա իտի . չիւնքի Հանրիէթ Նօրէյ հագգընտաքի աշգ ու մուհապպէթի գապիլսիզ պիր շէյ օլտուղու հալտէ , պիր թարաֆտան արթմագտա , գալպինի թազիգ իտէկէլմէքտէ օլտուղունտան , պու միսիլլու ճէվր ու ճէֆալարա գաթլանարագ եաշամագտան իսէ , էօլմէք տահա միւրաճճահ տէյի՞լ մի տիր տէյի տիւշիւնմէքտէ , անճագ բէք աղ իմթիհան իտէն պազը արալարտա միւպհէմ պիր իւմիտ ֆիքրինի իսթիլա իթմէքլէ , պիրտէն պիրէ քէսպի գուվվէթ վէ ճէսարէթ իյլէմէքտէ , վէ իշթէ օլ վագըթլարտա , « Անըն իչին եաշամագ լազըմ տըր , միւսթագպէլտէ նէ օլաճաղընը քի՞մ պիլիր » տէյի միւլահազա իթմէքտէ իտի ։

Հալ պու քի պու իւմիտ զիեալարը բէք չապուգ կէչիպ , Ժիւլիէն , չալըշմագ սաաթլարընտա վէ իսթիրահաթ զէմանլարընտա պիլէ շիֆա գապուլ իթմէյէն քէտէր ու էլէմտէն խալի օլամամագտա , վէ հէր բազար կիւնիւ Շէնըվիէրէ կիտիպ , Մարն նէհրի քէնարընտա , Տօրէյ սէյֆիյէսինին պաղչէ թարաֆընտա սաաթլար իլէ տօլաշմագտա իտի ։

Արա սըրա ուզագտան Հանրիէթի կեահ եալընըզ , կեահ բէտէրի , վալիտէսի վէ եա պիր մուհիպպէսիյլէ պիրլիքտէ կէօրիւր , վէ օ կիւնլէրտէ քէտէրի արթմըշ օլարագ Բարիզէ ավտէթ իտէր իտի ։

Ժիւլ տախի՝ Էրնէսթին սօգաղը ֆաճիասընտան պահս օլունուպ օլունմատըղընը անլամագ իսթէր պիր միւտտէթ

ղազէթալարըն հավատիսաթը միւթէնէվվիասընտա տիգգաթ իթմիշ իսէ տէ , ղազէթալար օլ պապտէ պիր շէյ եազմատըգլարընտան , քէնտիսի տէ պունլարը գըրաաթտան ֆէրաղաթլա , Նատիրէն Մատլէնի վէ Շարլ գապրիսթանը ճիվարընտա կէօրմիւշ օլտուղու ատէմի խաթըրլամագտա իտի ։ Աշգ ու սէվտա ֆիքրինի օլ տէրէճէ իսթիլա իթմիշ իտի քի , տիկէր պիր մատտէ հագգընտա զիհնինի իշղալ իթտիրմէք ղաթէն միւմքին տէյիլ իտի ։ Հաթթա օ մատտէի ճինայէթի հէման քեամիլէն ունութմուշ իքէն , մէմուլին ղայրի պիր վագըա եէնիտէն խաթըրընա պըրագտը քի , սըրասը կէլտիքտէ պէեան իտէճէյիզ ։

Շիմտիլիք Մատլէնէ նագլը քէլամ իտէլիմ ։

Մէրգումէ գուվվէի հաֆըզասընը թէմամիյլէ իգթիսապ իտէրէք , թէքմիլ վագըալարը տէրխաթըր իթմիշ օլտուղունտան , քէտէր ու եէյիս իլէ պէրապէր , ախզը ինթիգամտան պաշգա պիր շէյ տիւշիւնմէեօր ըտը ։

Բօյլէ գօմշուլարընըն էվամիրի իւզէրինէ խասթախանէյէ կէթիրիլմիշ օլտուղունու պիլմէքտէ իտի իսէ տէ , պիր ճինաեէթլէ իթհամ օլունմուշ օլմատըղը վէ օլունամայաճաղը հագգընտա քէնտի քէնտիսինի իգնա իթմէկէ չալըշմագտա իտի ։ Եալընըզ պիր միւլահազա ֆիքրինի թազիգ իթմէքտէ օլուպ , պու իսէ , էվլատընըն նէ՛ օլմուշ օլմասը քէյֆիյէթի իտի ։

Ժիւլ՝ քէնտիսինի (եանի Մատլէնի) էօլտիւրմէք իսթէմիշ օլտուղու կիպի , չօճուղունու տա էլլէրիյլէ գաթլ ու թէլէ՞ֆ մի իթմիշ իտի , եօգսա անը ղայպ իթտիրմէք , ֆագաթ եաշաթմագ իւզրէ օրատան ալըպ կէօթիւրմի՞շ մի իտի ։

Պու մուճիպի թէէսսիւր շիւպհէ՝ նա՞սըլ իյզահ օլունապիլիր իտի ։

Պինապէրին միւտտաիի ումումինին կէլէճէկի խապէր վէրիլտիկի կիւն Մատլէն ֆէվգ էլ ատէ սապըրսըզլըգլա միւմաիլէյհին մուվասալէթինէ պէքլէմէքտէ օլուպ , մէզքիւր զիեարէթ միւնասիպէթիյլէ պազը միւպհէմ նօգթալարըն աչըքեարէ չըգաճաղընը հագգըյլա մէմուլ իթմէքտէ , վէ վա-

գը օլաճագ իսթիճվապտա ասլա շաշըրմայըպ , միւքէմմէլէն ճէվապ վէրէպիլմէք իչին , սապր , ճէսարէթ վէ սէպաթը հայիզ օլմագլըղը թամամիլ իյլէմէքտէ իտի ։

Սաաթ իւչ չալմըշ օլտուղու հալտէ , Մատլէնին պուլունտուղու քիւչիւք սալօնըն գաբուսու աչըլարագ , միւտտաիի ումումի՝ ըէֆագաթընտա խասթախանէնին պաշ թապիպիյլէ պազը հէքիմլէր օլարագ իչէրի կիրտի ։

Մատլէն , վագարը թամամիյլէ քէսպ իթմիշ օլան պու էշխասը կէօրտիւկիւնտէ , ճէսուր օլմագլըղը էվվէլճէ թամամ իթմիշ օլմասընա րաղմէն , տիթրէմէյէ պաշլատը ։

Էվվէլա պաշ թապիպ նաթաղա եագլաշարագ .

— Գը՛զըմ, պու սապահ խապէր վէրմիշ օլտուղում վէճհլէ , միւտտաիի ումումի էֆէնտի սիզէ պազը չէյլէր սօրմաղա կէլտի ։ Միւմքին օլտուղու գատար սիզի ազ եօրաճագ տըր , լաքին պազը խուսուսաթըն իզահը հիւքիւմէթճէ մաթլուպ տուր ։ Իմտի , քէմալը էմնիյէթ իւզրէ ճէվապ վէրին , վէ հէր նէ օլսա հագըգաթը հալի պէեան իտին , տէտի ։

Մատլէն , խասթէլիկինտէն զիեատէ հէյէճանընտան նաշի զաիֆ չըգմագտա պուլունան պիր սէտա իլէ ։

— Էֆէնտիմ, էվվէլ էմիրտէ պուլընտա պուլունմագլըղըմըն սէպէպինի պիլմէք իսթէրիմ, տէտի ։

— Էյէր հագըգաթէն պիլմէք իսէնիզ, պիր ազտան անլարսընըզ ։ Անճագ շուրասընը խաթըրլայըն քի , իսթիճվապ իթմէք հագգը պանա այիտ օլուպ , սիզ եալընըզ ճէվապ պօրճլուսունուզ ։

Միւտտաիի ումումինին պու սէօզլէրի հէման սէրթ սուրէթտէ թէլէֆֆիւզ իտիլտիկինտէն, Մատլէնին իւզէրինտէ փէնա պիր թէէսիր հասըլ իթմէքլէ , պիչարէ գատընճըղազ միւմաիլէյհ թարաֆընտան քէնտի հագգընտա զէրրէ գատար թէվէճճիւհ իզհար օլունմայաճաղընը տէրք իթտի . չիւնքի միւտտաիի ումումինին էֆքեար ու հիսսիյաթը էվվէլճէ թայեին օլունմուշ օլուպ , իշպու էֆքեար վէ հիսսիյաթ իսէ , մէզպուրէ հագգընտա գաթան խայրխահանէ տէ-

յիլ իտի ։ Պինաէնալէյհ Մատլէն կիթտիքճէ գօրգմաղա պաշլաեարագ ,

— Էֆէնտիմ, պէնտէնիզէ սօրաճագլարընըզը սօրուն . ճէվապ վէրմէյէ հազըրըմ, տէտի ։

Միւտտաիի ումումի՝ ղայէթ քեաթիպինէ պիր իշարէթ իթմէքլէ . մէրգում , վազիֆէսինի իճրայէ հազըրլանտը , վէ իսթինթագա շու սուրէթլէ իպթիտար իտիլտի ։

Միւտտաիի ումումի . — Իսմինիզ նէ՞ տիր ։

Մատլէն . — Մատլէն հալիէ տիր ։

— Գա՞չ եաշընտասընըզ ։

— Օն տօգուզ ։

— Միւթէէհհիլ միսինիզ ։

— Խայր ։

— Նէ՞րէտէ տօղմուշսունուզ ։

— Բարիստէ Լանգրի սօգաղընտա , 10 նումէրօլու խանէտէ ։

— Սանաաթընըզ նէ՞ տիր ։

— Թէրզի մաղազալարընա չալըշըրըմ ։

— Էրնէսթին սօգաղընտա եալընը՞զ մը իգամէթ իտիեօրտունուզ ։

— Էվվէթ , եալընըզ ։

— Էպէվէյնինիզ նէ՞րէտէ իգամէթ իտէրլէր ։

Մատլէն . — (Թէրէտ իլէ .) Էպէվէյնիմ եօգ տուր . Էֆէնտիմ ։ Խայլի էվվէլ բէտէրիմ վէֆաթ իթտի . պիր սէնէ ագտէմ տէ վալիտէմ թէրքի հայաթ իյլէտի ։

— Ջալըշմանըզ սիզի եաշաթմաղա քեաֆի՞ մի տիր ։

— Կիւճ իլէ եաշամագտայըմ, էֆէնտիմ . . , խուսուսա չօգ տէֆա իշիմ օլմատըղընտան , տիւչարը մուզայիգա օլուրում ։

— Քիմսէտէն եարտըմընըզ եօ՞գ մու իտի ։

Մատլէն՝ եիւզիւ գըզարմագլա պաշընը էյտի , վէ է-վապ վէրմէտի ։

Միւտտաիի ումումի . — (Սէրթ պիր թավր իլէ .) Սիզին պիր աշըգընըզ վար իմիշ ։

Կէնճ գատըն. — (Պիրտէն պիրէ պաշընը եօգարը գալտըրարագ.) Էվվէթ, էֆէնտիմ, պէտպախթլըղըմտան նաշի պիր ալչաղը, պիր խայինի սէվտիմ, վէ օ տախի պէնի իղֆալ իթտի, ալտաթտը, վէ նիհայէթ մահվըմը մուճիպ օլտու։

— Թէլաշ իթմէյին... արգը թէսլիմիյէթ իտէն գըզլար եալընըզ իղֆալ օլունուր... պիր ազտան օ ատէմ հագգընտա տախի պահս իտէճէյիզ։ — Սիզ, Էրնէսթին սօգաղընտա ազ պիր վագըթտան պէրու իգամէթ իտիյօրմուշսունուզ։

— Օն պէշ կիւնտէն պէրու։

— Էվվէլճէ նէ՞րէտէ իգամէթ իտիյօրտունուզ։

— Րօտիէ սօգաղընտա։

— Տիւնեայա պիր չօճուգ կէթիրմէքլիք իհթիմալինէ մէպնի՞ մի Էրնէսթին սօգաղընտա իգամէթէ գարար վէրտինիզ։

— Էվվէթ, էֆէնտիմ։ — Պունունլա պէրապէր Րօտիէ սօգաղընտագի խանէտէն չըգմագլըղըմ պանա իխթար օլունմուշ իտի։

27

Միւտտաիի ումումի՝ իֆատաթընա չու եօլտա տէվամ իթտի։

— Վագը համլին եագլաշտըղընը խապէր վէրէն իլք աղրը վէ սըզըլարը սաաթ գաչտա՞ հիսս իթտինիզ, չիւնքի զաննիտէրիմ քի, տիւնեայա պիր չօճուգ կէթիրմիշ օլտուղունուզու պէք ալէա խաթըրլարսընըզ։

— Էվլատը՛մտան... էվլատըմտան պահս իտիյօրսունուզ... պէնիմ տէ, էֆէնտիմ, պէնիմ տէ եէկեանէ միւլահազամ, եէկեանէ արզում՝ տէրաղուշ իտէմէտիկիմ, գալպիմին իւզէրինտէ սըգմատըղըմ, վէ հաֆթալարճա պէնի հայաթ ու մէմաթ արասընտա պըրագմըշ օլտուղունու մուախխարէն իշիթմիշ պուլունտուղում խասթալըղըն տէրին ույ-

գուսունտան ուեանտըղըմտա եանըմտա կէօրէմէտիկիմ ճիկէրբարէմին նէ օլմուշ օլտուղունու անլամագտան իպարէթ տիր... Չօճուղում նէ՞րէտէ տիր... էրքէ՞ք մի, գը՛զ մը տըր... Նի՞չին ճիկէրբարէմի պէնտէն ալտըլար... պէնի պուրաեա կէթիրմէք իւզրէ սէֆիլ օտամտան գալտըրտըգլարը սըրատա, էվլատըմը եանըմտա պուլամատըլար իսէ, նի՞չին արամատըլար... Պէն, պիր վալիտէ օլտուղում ճիհէթլէ, տիւնեատա էն զիեատէ ալէագատար օլտուղում խուսուս, էն զիեատէ պիլմէք իսթէտիկիմ մատտէ պու տուր, տէտի։

Մատլէն, պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն, մէճնունէնէ պէնզէյօրտու, վէ օլ տէրէճէ հէյէճանա տիւչար օլտու քի, խասթախանէ պաշ թապիպի՝ քէլամա աղազլէ,

— Գը՛զըմ, թէլաշ իթմէյին... պու էֆէնտիլէր սիզին սօղուգ գանլըլըղընըզա միւհթաճ տըրլար։ Հագգընըզտա մուզիր օլապիլէն պիր հէյէճանա կիրիֆթար օլմագսըզըն, վագը օլան սուալլէրէ ագըլանէ ճէվապ վէրին, տէյի պէեան էյլէտի։

Մուախխարէն թապիպ՝ խասթաեա թէսկին իտիճի պիր իլաճ իչիրտի, վէ պէքլէնիլէն նէթիճէ հուսուլէ կէլտիկինտէ, իսթինթագա տէվամ օլունտու. Ֆագաթ պու տէֆա միւսթէնթիգ իսթինթագը իճրա իթտի։

Միւսթէնթիգ. — (Միւտտաիի ումումինին սէրթ թավր վէ լիսանընա մուգապիլ ղաեէթ լաթիֆ պիր սէտա վէ հալիմանէ պիր թավր իլէ.) Գը՛զըմ, տօգթօր էֆէնտինին թավսիեէսի վէճհլէ, քէսպի սիւքունէթ իտին վէ օ եօլտա ճէվապ վէրին։

Մատլէն. — (Կէօզլէրի եաշարարագ.) Բէք էյի, բէք էյի, էֆէնտիմ։

— Չօճուղունուզ տիւնեայա կէլտիկինտէ, պէլքի օ տագըգատա պուլունտուղունուզ հալի միւշքիլին իճապընտան իւզէրինիզէ պիր տէլիլիք կէլէրէք, իշլէմիշ օլտուղունուզ խէթանըն իսպաթը հաեաթըսընը մահվ իթմէքլիկի թասմիմ իթտինիզ, տէյի՞լ մի։

Մատլէն. — (Պու սէօզլէրի իշիթտիկինտէ, սիմասը պիր

հալը տէհշէթլիւթիւմաւ քէսպ իտէրէք .) Պէ՞ն մի . . . պէ՞ն մի... ա՞հ, եվլատըմը գաթլ ու թելէֆ իթմիշիմ տէյի պէնի իթհամ իթտիքլէրինի բէք էյի անլայօրում . . . պէօյլէ պիր թասավվուր վէ չիւպհէ իսէ, ատէթա ճանվէրլիք տիր . . . ֆիլվագը նիչէ վալիտէլէր քէնտի եվլատլարընը թելէֆ իտէրլէր . . . պէնի տէ օնլարտան զաննի իտիեօրսունուզ։

— Պու միսիլլու չիրքէթլի ինքեարլար՝ հիչ պիր չէյ իսպաթ իտէմէզլէր . . . Իմտի էյի տիւշիւնիւն . . . էկէր սիզ էվլատընըզը մահվ իթմիշ օլմասա իտինիզ, անըն ճիսմի, հայաթտա եախոտ էօլիւ օլարագ եանընըզտա պուլունուր իտի։

Մատլէն պու սըրա պօղազընտան պօղուլուրճասընա պիր հայտէ իտի ։ Միւսթէնթիգ իֆատաթընա չու եօլտա տէվամ իթտի .

— Հէր խուսուս սիզի իթհամ իտիեօր, վէ միւթթէհիմ օլտուղունուզ աշիքեարէն անլաշըլըեօր ։ Պու հալտէ ճէվապ վէրմէք սիզէ այիտ օլուպ, չու գատար քի, վէրէճէկինիզ ճէվապլարըլա պէրաէթինիզի իսպաթ իթմէլիսինիզ։

— Սիւպհա՛ն Ալլահ . . . սիւպհա՛ն Ալլահ . . . ֆագաթ պէն միւթթէհիմ տէյիլիմ . . . Օ պէնի թէլէֆ իթմէք իսթէմիշ օլտուղու կիպի, եվլատըմը տախի թէլէֆ իթմիշ տիր ։

Միւսթէնթիգ . — Օ քի՞մ տիր . . . պու թապիր իլէ քի՞մի անլաթմագ իսթէեօրսունուզ։

Միւտտաիի ումում ումուգլարընը չէքտիկի կիպի, բօլիս միւտիրի տէ, «Պիչարէ գըզ՝ ինանըլմաեաճագ պիր մասալա պաշլաեաճագ տըր» տէյի միւլահազա իթտի ։

Մատլէնին սըմասընտա իսէ, ֆէվգէլատէ պիր հիտտէթ էսէրի միւշահէտէ օլունմագտա օլուպ, տօտագլարը տիթրէմէքտէ, վէ եումրուգլարընը սըգմագտա իտի ։ Մուախխարէն մէզպուրէ, վագը օլան սիւալէ ճէվապէն,

— Իսմա իթտիյիմ չախս՝ սէվտիկիմ քիմսէ, հազգընտա թէմայեիւլ իթմիշ օլտուղում օլ չախս տըր քի, սէօզլէրինէ էմնիյեթէն, պէնիմլէ եվլէնէճէկինի զաննիտէրէք, քէնտիմի օնա թէսլիմ իթտիմ։ Պէրաէթիմին իսպաթընը՝ պէնիմ վէ

եվլատըմըն գաթիլի օլան օ շախստան իսթէմէլիսինիզ, տէյի պէեան իյլէտի ։

— Քէնտինիզի թէրպիէ իթտիրմէք իչին թարաֆընըզտան պու մասալը՞ մը ույտուրուեօրսունուզ։

— Մասա՞լ մը . . . խայր էֆէնտիմ, մասալ տէյիլ տիր... պու պիր տէհշէթլի հիքեաեէ տիր քի, չիմտի նագլ իտէճէյիմ։

Օլ էսնատէ կէնճ գատընճըղազ զաաֆէթ հիսս իթտիկինտէն, սէսի քէսիլտի ։

Պաշ թապիպ րուհ գօգլաթմագլա, մէզպուրէ՝ չէնտ սանիյէ զարֆընտա զայիֆ պիր սէտա իլէ սէօզ սէօյլէեէպիլտիկինտէն, իսմի Ժիւլ Մէրսիէ օլտուղունու զանն իթտիկի շախս իլէ իլք տէֆա թէսատիւֆիւ կիւնիւնտէն իթիպարէն էօմրիւնիւն հիքեաեէսինի նագլէ իպթիտար իյլէտի, վէ տիւչար օլտուղու հէր նէվ քէտէրլէրի նագլ իթտիքտէն սօնրա, ֆէվգէլատէ սէվմիշ, վէ էլան սէվմէքտէ պուլունմուշ օլտուղու օլ շախսա Թամբլ մարըշընտա սօն տէֆա րաստ կէլտիկինի պէեան, վէ պու թէսատիւֆտէն հասըլ օլան եագընլըղը, վէ անըն իւզէրինտէ միւշահէտէ իթտիկի նէտամէթէ քէօր քէօրունա ալտանմըշ օլտուղունու, վէ մէզքիւր սախթէ նէտամէթ վէ մուհապպէթին թահթընտա ճանվէրանէ պիր մագսէտ, վէ իքի նուֆուսու թէլէֆ իթմէք կիպի մէքրուհ վէ մէնֆուր պիր ֆիքր վէ թասավվուր պուլունմուշ իտուկինի տէրմիեան իյլէտի, վէ նիհաեէթ ճինաեէթին իճրա իտիլմիշ օլտուղու շայեանը թէէսսիւֆ կիճէեէ նագլը քէլամ իլէ, եալընըզ օլ կիճէնին խաթըրէսինտէն նաշի հիսս իտէկէլտիկի տէհշէթլէ լէհճէսի սօլարագ, չու սէօզլէրի իրատ իյլէտի .

— Էվվէթ, էվին խալգը ֆիղան ու ֆէրեատլարըմը իշիտէրէք օրթալըգտա վավէյլա հասըլ օլուր գօրգուսույլա, պաշըմըն ալթընա գօնուլմուշ օլան եասթըգլարտան պիրինի չէքիպ ալարագ, պէնի պօղմագ մագսատիյլէ եուզիւմէ տաեաթտը ։ Տէպէլէնմէք, պաղըրմագ վէ իսթիմտատ իթմէք իսթէտիմ իսէ տէ, քէնտիսի պէնտէն գուվվէթլի օլտուղունտան, տէրհալ մաղլուպ օլուպ պաեըլտըմ։

«Օ տագրգատան չու խասթախանէ եաթաղը ուզերինտէ եաթըրըլտըղըմ զէմանա գատար նէ՛ վագը օլտուղունու պիլմէմ, լաքին էֆէնտիմ, պիր աղ էվվէլ սէօյլէտիկլինիզ սէօզլէրտէն աչիքեար սուրէթտէ անլաշըլըյօր քի , օ աքշամ , օ խապիս պէնի պօղմագ իսթէմիշ, վէ պէնի էօլմիւշ զաննէտէրէք , էվլատըմը էօլտիւրմիւշ, վէ նաշընը կիզլէմիշ տիր ։

Մատլէն այնի վագըթտա հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաղա պաշլատը ․ վէ եիւզինիւ էլլէրի իչինտէ կիզլէտի ։

Պիչարէ՝ գուվվէթտէն քեամիլէն տիւշմիւշ օլտուղունտան , քէնտի գուվվէթ իթմէյինէ միւսաատէ վէրիլմիշ օլմազ իչին , հիւքիւմէթ մէմուրլարը եաթաղըն եանընտան ուզագլաշըբ , եավաշ սէսլէ իլէ քէնտի միւնաքէլէրինտէ չու եօլտա կէօրիւշտիւլէր ։

Միւտտաիի ումումի . — (Միւսթէնթիգէ .) Տինլէտիկլինիզ հիքեաեէ հագգընտա նէ՞ էֆքեարտա պուլունուեօրսունուզ ։

Միւսթէնթիգ . — Շիմտիլիք հիչ պիր էֆքեարտա տէյիլիմ ։ Էֆքեար պէեան իտէպիլմէք իչին , սայիր թէֆէրրուաթը իսթիխրաճըմ վար տըր ։ Իչիթտիկիմիզ հիքեաեէնին քեաֆֆէյի վագըալարընը թէֆթիշ վէ թէտգիգ իթմէլիեիմ ։

Հէման պիր չարեէք սաաթ սօնրա , Մատլէն , եէնիտէն իչիրիլմիշ օլան պիր գաշըգ իլաճըն թէէսիրի սաեէսինտէ քէնտիսինի պուլտուղունտան , եաթաղը եանընա կիտիլէրէք ՝ միւսթէնթիգ թարաֆընտան չու եօլտա իսթինճվապա տէվամ էտիլտի .

— Թէմամիյլէ էմին իթմիշ օլտուղունուզ չախսը , սիզէ պիր էպէ գատըն կէթիրմէսինի պէեան իթմէտինիզ մի ։

— Էվվէթ , էֆէնտիմ , հաթթա բէք չօգ կիւն էվվէլ պէեան իթտիմ ։

— Սիզէ նէ՞ ճէվապ վէրտի ։

— Իճապընա պագաճաղընը սէօյլէտի ։

— Վագը համը կիւնիւ պու խուսուստա հիչ լագըրտը օ՞լմատը մը ։

— Իքի էպէ գատըն կէօրմիւշ օլտուղունու , վէ պունլարտան հիչ տէյիլ իսէ պիրինին կէլէճէկինի սէօյլէտի ։

— Պու խըզմէթի նի՞չին քէնտինիզ կէօրմէտինիզ ։

— Պէնի մէն իթտի , պէն տէ իթաաթ իթտիմ ։

— Ցագաթ պու գատար իթաաթ՝ սօն տէրէճէ տէյի՞լ մի տիր ։

— Քէնտիսինէ իթիմատ իթմէքտէ իտիմ , էֆէնտիմ . . . հագգընտա ազա շիւպհէմ եօգ իտի . . . Տիւշիւնտիւնիւզ քի , նէ՞ միւշքիլ վազիեէթտէ պուլունուեօրտում . . . տօղաճագ էվլատըմըզ իչին քէնտի իսմինի վաս իթմիշ իտի ․ պինաէնալէյհ պէն տէ հիչ պիր ճիհէթլէ քէնտիսինի կիւճէնտիրմէք իսթէմէեօրտում ։

— Տօղաճագ էվլատը նէ՞ եաբմագ ֆիքրինտէ իտինիզ ։

— Եանըմտա սագլամագ , քէնտի սիւտիւմ իլէ պէսլէմէք ֆիքրինտէ իտիմ ։ Ծիկէրբարէմի եանըմտան այըրմագա մուվաֆֆագ ալթ իտէպիլի՞ր մի իտիմ ։

— Վէլատէթի կիւնիւ իչին հէր իգթիզա իտէնի հազըրլամը՞շ մը իտինիզ ։

— Էվվէթ , էֆէնտիմ , թէքմիլ չօճուգ չամաշըրլարընը հազըրլամըշ իտիմ ։

Միւսթէնթիգ՝ բօյլէ միւտիրինէ աթֆը նազար իթտի , վէ օ տախի Մատլէնին իֆատէսինի թաստիգէն պաշըլը սալլատը ։

Մատլէն . — (Քէլամընա տէվամ իտէրէք .) Չօճուգ չամաշըրլարընտան պաշգա , օ ատէմին եէտիմտէ պիր չօգ մէքթուպլարը տախի պուլունմագտա իտի քի , պունլար տա , տօղաճագ օլան մասումումուզտան պահս իթմիշ իտի ։

Միւսթէնթիգ . — Ցագաթ օտանըզտա հիչ պիր մէքթուպ պուլունմատը ։

Մատլէն . — (Հայրէթի ազիմէ իլէ .) Հիչ պիր մէքթուպ պուլունմատը՞ մը ։ Մավի պիր գօրտէլա իլէ պաղլանմըշ քիւչիւք պիր բաքէթ իչինտէ եէտի ատէտ մէքթուպ վար իտի , վէ բաքէթին եանընտա ալթը եիւզ ֆրանգ գատար պիր մէպլաղ գօնուլմուշ իտի ։

— Օ ագշէ սիզէ նէ՞րտէն կէլմիշ իտի ։

— Վագը համը մէսարիֆինէ գարշըլըգ օլմագ իւզրէ քէն-

տիսի Թարաֆընտան վէրիլմիշ օլան պէօյլէ պիր մէպլաղտան արթմըշ իտի .

— Հալ պու քի օտանըզտա նէ՛ ագչէ պուլունտու , նէ՛ մէքթուպ .

Մատլէնին պաշը պիր արա տօղրուլմուշ իքէն , Թէքրար եասթըղը իւզէրինէ տիւշտիւ , վէ պիւթիւն վիճտանի տիթրէ-եէրէք ,

— Ա՛հ , ճանըմէ՛ր ... ճանըմէ՛ր ... տէտի .

— Տիմէք օ ատէմ գուրպան օլմուշ օլտուղունուզու խտաա վէ սիզի Թէլէֆ իթմէք իսթէմիշ, վէ էվլատընըզը ա-չըրմըշ, վէ մուգատտէմա քէնտիսինին եազմըշ օլտուղու մէք-Թուպլարը վէ վէրտիկի ագչէնին պագիսինի կէրի ալմըշ օլ-մասընտան տօլայը քէնտիսինի իթհամ իտիեօրսունուզ.

— Էվվէթ , էֆէնտիմ, պու խուսուսաթտան տօլայը քէնտիսինի իթհամ իտէր , վէ ատալէթ ու ինթիգամ Թալէպ իտէրիմ.

— Սագընըն .

— Նէ՞տէն սագընաեըմ, էֆէնտիմ.

— Էմին պասիրէթ խիլաֆընտա վուգու պուլան ագվի-եաթ՝ իքի աղըզլը պիր սիլահ տըր քի , պաղէն ագվիեաթը իրթիքեապ իտէնէ գարշը տէօնէր .

— Հագըգէթի հալի պէեան իթտիկիմ ճիհէթլէ , էօյլէ պիր սիլահտան գօրգմամ.

— Իսպաթլարընըզ եօգ տուր ... – Հէր նէ իսէ , իյմա իթտիկինիզ շախս՝ սիզի զիեարէթ իթմէք իւզրէ գա՞չ տէֆա Էրնէսթին սօգաղընտաքի իգամէթկեահընըզա կէլտի .

— Ագալլը պէշ ալթը տէֆա .

— Մէրգումուն խանէնիզէ կիրիպ չըգտըղընը քիմսէնէնին կէօրմէտիկինէ նէ՞ մանէա վէրիեօրսունուզ.

— Հիչ պիր մանէա վէրէմէեօրում ... քիմսէ Թարաֆըն-տան կէօրիւլմէմէք իչին նէ՛ կիպի Թէտպիր իթթիխազ իթ-տիկինի պիլմէմ.

— Պու տէտիկինիզ պէննէ միւմքինսիզ կէօրիւնիւ-եօր .

— Հալ պու քի պու սէօզլէրիմին տօղրու օլտուղունա եէմին իտէրիմ.

— Գաբուճու գատընըն Թէէմին իթտիկինէ կէօրէ , վա-ղը համլտէն էվվէլ իքի կիւն տիշարը չըգմամըշսընըզ, վէ լա-քին էքմէք , Թավուգ , շարապ վէ պօղաչա կիպի պազը էր-զագը ագտէմճէ Թէրթիպ վէ Թէտարիք էյլէմիշսինիզ. Գուն-տան , սիզին , եալընըզ գալմագ վէ եալընըզ օլարագ վագը համլ իթմէք ֆիքր վէ նիեէթինտէ պուլունմուշ օլտուղունուզ հագգընտա զանն օլունուեօր .

— Պու զանն եանլըշ տըր ... պունտան գաթինազար զիքր իթտիկինիզ էրզագըն պիւեիւք գըսմընը՝ օ սապահը քէնտի կէթիրմիշ տիր .

— Քէնտիսինէ նա՞սըլ իխպարը քէյֆիեէթ իթմիշ իտի-նիզ.

— Պիր մէքթուպ կէօնտէրմիշ իտիմ.

— Բօսթա՞ իլէ մի .

— Խայր , պիր համմալ էլիյլէ .

— Խանէսինէ՞ մի .

— Խայր , Լիւգ-Լամպէն սօգաղընտա ագրապասընտան պիրինին խանէսինէ . Մուվագգաթէն Բարիստէ պուլունան վալիտէսինի կէօրմէք իւզրէ , քէնտիսինին հէր կիւն օ էվէ կիթմէքտէ օլտուղունու պանա սէօյլէմիշ իտի .

— Օ խըսըմընըն իսմի նէ՞ տիր .

— Շարլ Պրիսօն տուր .

— Քէնտիսինի Թանը՞եօրմուսունուզ.

— Թանըրըմ.

— Սիզի իթհամ իթտիքլէրի ճինաեէթի մէքրուհէեի իւ-զէրինէ ածֆ իթտիկինիզ շախսըն իսմինի հէնուզ պիլտիրմէ-տինիզ.

— Իսմի Ժիւլ Մէրսիէ տիր ... իսմինէ տէ , քէնտինէ տէ լանէ՛թ օլսուն .

— Նէ՞րէտէ իգամէթ իտէր .

— Ֆօպուր-տիւ-Թանբլ սօգաղընտա 104 նումերօլու խա-նէտէ .

— Պիզի, պու ատէմին բէշինէ սէվգ իթմէզտէն էվվէլ, էյի տիւշիւնիւն... հիւքիւմէթի ալտաթմաղա չալըշմայըն... Էկէր պիր մասալ իխթիրա իթտինիզ իսէ, պիլմիշ օլուն քի, եալանըճըլըղըն թէջզիյ մէսուլիյէթի սիզէ այիտ տիր:

— Էֆէնտիմ, եալան սէօյլէմէզ իմ. օ եալանըն մահ-վըմա սէպէպ օլաճաղընը բէք ալէա անլայօրում.

— Պու Ժիւլ Մէրսիէ նէ՞ եաբար... եաշամասը իչին նէ՞ վասըթալարը վար տըր:

— Պիլմէմ.

— Տէտիկինիզ՝ քիւլլիէն ինանըլմաեաճագ չէյ տիր:

— Նի՞չին, էֆէնտիմ... օ պանա քէնտի էօմրիւնիւ ան-լա հիքեաեէ իթմէմիշ իտի... պէն տէ սօրմամըշ իտիմ... Մէրգումու, պօրսա իշլէրիյլէ մէշղուլ զանն իթմէքտէ իտիմ.

— Լաքին վալիտէսի հագգընտա սիզէ պահս իթմիշ իմիշ:

— Վալիտէսինին վիլաեէթտէ իգամէթ իթտիկինի, վէ հալ ու վագթի եօլունտա օլուպ, քէնտիսինէ տէ պիր այլըգ կէօնտէրմէքտէ իտուկինի սէօյլէմիշ իտի:

— Պու Ժիւլ Մէրսիէ գա՞չ եաշընտա տըր:

— Հէման եիրմի պէշ եաշընտա տըր:

Մատէն, գուվվէթտէն տիւշմիւշ օլմասըյլա, սէսի օլ գատար զայիֆ չըգըեօրտու քի, վէրտիկի ճէվապլար կիւճ իլէ անլաշըլապիլիեօրտու:

Պաշ Թապիպ, միւսթէնթիգին եանընա կիտէրէք, եա-վաշ սէտա իլէ,

— Իսթինթագը պու կիւն ուզաթմագ էյի տէյիլ տիր: Էկէր պու գատընա տահա պաշգա սուալլէրինիզ վար իսէ, րէճա իտէրիմ, եարընա թէէխիր իտին, տէյի պէեան իթտի.

— Շիմտիլիք իսթինթագըմ խիթամ պուլտու,

Պատէհու հիւքիւմէթ մէմուրլարը եանընտաքի օտաեա չէքիլտիլէր:

28

Միւսթէնթիգ. — Միւտտաիի ումումի էֆէ՛նտի, պու պապտէ սիզին էֆքեարընըզ նէ՞ տիր:

Միւտտաիի ումումի. — Զանն իտէրիմ քի, պու գատըն պիզի ալտաթմաեա չալըշըեօր, վէ էվվէլճէ հազըրլամըշ օլտուղու պիր մասալը պիզէ հիքեաեէ իթմիշ տիր: Սիզ տէ պու էֆքեարտա՞ մըսընըզ:

— Պէն շիմտիլիք պէեանը էֆքեար իթմէմ: Պազը իզա-հաթա իհթիեաճ վար տըր, պու իզահաթըն իսթիհսալի միւշքիւլ օլմաեաճագ տըր զանն իտէրիմ: Բօլիս միւտիրի էֆէ՛նտի, րէճա իտէրիմ, եարըն սապահ օտամա կէլին, սիզին իլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ:

— Բէք էյի, էֆէնտիմ, եարըն սապահ կէլիրիմ.

Պաշ Թապիպ, պիր միւտտէթճիք խասթանըն եանընտա գալըպ, պատէհու հիւքիւմէթ մէմուրլարընըն նէզտինէ ավ-տէթ իթմիշ օլտուղունտան, միւտտաիի ումումի թապիպէ խիթապէն,

— Միւսի՛ւ տօգթօր, շու հալիէ նամ գըզըն իթտիկի հիքեաեէ հագգընտա սիզ նէ՞ էֆքեարտա պուլունուեօրսու-նուզ, տէյի սուալ իթտի:

— Զանն իտէրիմ քի հիքեաեէսի սահիհ տիր:

— Ծիտտի՞ մի սէօյլէեօրսունուզ:

— Թէէմին իթմէեօրում, լաքին օ պիչարէ կէնճ գատըն-ճըղազըն սէօզլէրինտէ խալիսէթ սէտասը կէօրիւեօրում:

— Քէնտիսինի Սէն-Լազար խասթախանէսինէ նագլ իթ-մէքլիքտէ պիր մահզուր վա՞ր մը տըր:

— Պիչարէնին շու հալինտէ տիկէր պիր մահալլէ նագլի պէնճէ մուխաթարալը տըր: Ահվալը սըհհիեէսի հէնուզ վէ-խիմ իքէն, վագը օլան ուզուն իսթինթագ տա, թէմամիյլէ

իֆատասընը խայլի կիւնլէրճէ կէճիքտիրմէկէ սէպէպ օլաճագ տըր ։ – Զէվալլը գատընճըղազ ֆէվգէլատէ եօրկուն տուր, վէ թագաթտան տիւշմիւշ տիւր . . . իմտի պիր միւտտէթճիք տահա քէնտիսինի պուրատա պրագմանըզ, վէ խարիճտէ թէհարրիեաթ վէ թահգըգաթ իճրա իթմէքլիկինիզ միւնասիպ օլուր զանն իտէրիմ ։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա հիւքիւմէթ մէմուրլարը՝ Լարիպուազիէր խասթախանէսինտէն մուֆարագաթ իթտիլէր ։

Շու հալտէ, իշին սուրէթի ճէրէեանը իշին պիր խաթթը հարէքէթ թայինինի՝ եալընըզ միւսթէնթիգէ այիտ իտի ։

Հէնուզ տօղմուշ օլան չօճուղուն թէլէֆ իտիլմիշ օլմասը մուհագգագ կէօրիւնմէքտէ իտի իսէ տէ, պու ճինայէթտէ չօճուղուն վալիտէսինէ իսապէթ իտէն տէրէճէի մէսուլիեէթ միւհթաճը թէտգիգ վէ թահգըգ օլուպ, պունտան պաշգա հէր հալտէ պիր Ժիւլ-Մէրսիէ պուլունտուղու գաթիէն անլաշըլմագտա, վէ պէօյլէ պիր քիմսէ իսթիպրա իտիլէմէեէճէկի տէրքեար պուլունմագտա, ֆագաթ Ժիւլ-Մէրսիէ՝ Մատլէն Կալիէնին պէեան իթտիկի բօլու իճրա իթմիշ մի, կէնճ գարըեը եօլտուրմէք իսթէմի՞շ մի, վէ չօճուղու՝ եա թէլէֆ իթմէք, եախօտ կիզլէմէք մագսատիյլէ սիրգաթ իյլէմի՞շ մի, իշթէ պունլար միւհթաճը իյզահ մատտէլէր իտի ։

Իրթէսի սապահ բօլիս միւտիրի՝ միւսթէնթիգին տաիրէսինէ կիտիպ, ազ պիր մէօհլէթ զարֆընտա Ժիւլ Մէրսիէի պուլուպ, միւտտաիի ումումիյիկէ թէսլիմ իթմէսի լազըմ կէլտիկի եօլունտա թալիմաթ ալտը, վէ պիր միւֆէթթիշ իլէ պէրապէր, Ֆօպուր-տիւ-Թանբլ սօգագընտա Մատլէնին թարիֆ իթմիշ օլտուղու մահէլլէ կիտէրէք, գաբուճու գատընա խիթապէն . միւսիւ Ժիւլ Մէրսիէի կէօրմէք իսթէտիկինի պիլտիրտի, վէ մէրգումուն օրատա իգամէթ իթմէքտէ օլմատըղը ճէվապընը ալտըղընտա, «Նէ՞ գատար վագըթտան պէրու պուրատա իգամէթ իթմէեօր» տէյի սօրտու վէ գաբուճու տախի, օթէլէ կիրէն չըգանլարըն էսամի տէֆթէրինի իրաէ իյլէտի ։ Պու տէֆթէրտէ, Ժիւլիւն օրատան չըգմըշ օլմասը վագթը՝ Մատլէնին Էրնէսթին սօգագընա թաշընմասը

վագթընա թէսատիւֆ իթմէքլէ, պու խուսուս՝ ճալիպը նազարը տիգգաթ իտի իսէ տէ, սըրֆ պիր թէսատիւֆ տէ սաեըլապիլիր իտի ։

Բօլիս միւտիրի. – (Գաբուճուեա.) Տէֆթէրինիզտէ մուգայյէտ իշարաթտան՝ արատըղըմըզ Ժիւլ Մէրսիէնին բօսթախանէ մէմուրու օլտուղու անլաշըլըեօր ։

— Էվվէթ, էֆէնտիմ.

— Խանէնիզի թէրք իթմէսի սէպէպինի սիզէ սէօյլէտի՞ մի ։

— Թէրֆիի մէմուրիեէթլէ վիլաեէթէ կէօնտէրիլտիկինի պէեան իթտի ։

— Հանկը շէհրէ մէմուր օլտուղունու պիլտիրտի՞ մի ։

— Խայր, էֆէնտիմ.

— Էշքեալընը թարիֆ իտէպիլի՞րմիսինիզ.

— Էվվէթ ։

Մուճիպինճէ գաբուճու գատըն՝ գօնթ Արման տը Լիւսընայըն էշքեալինի թարիֆ իթտի քի, պու էշքեալ՝ այնի սիննտէ, այնի պօյտա օլան վէ այնի րէնկտէ սաչլարը պուլունան քըաֆֆէյի կէնճլէրին էշքեալինէ մութապըգ օլտուղունտան, բօլիս միւտիրի ։

— Ժիւլ Մէրսիէնին խուսուսի պիր նիշանէսի եօ՞գ մու իտի, տէյի սուալ իթտի ։

— Պիլմէեօրում.

Իշպու մալումաթը ալտըգտան սօնրա, բօլիս միւտիրի՝ Ֆօպուր-տիւ-Թանբլ սօգագընտան Լիւգ-Լամպէն սօգագընա կիթտի ։

Մէրգում, օ սաաթտա տէկին, Մատլէնին միւթթէհիմ օլտուղունու, վէ մահզա քէնտի պէրաէթինի թաստիգ իչին պիր մասալ ույտուրմուշ իտուկինի զանն իթմէքտէ իտի, պու տէֆա ֆիքրինտէ չիւպհէ հասըլ օլմաղա պաշլատը, պիչարէ գատընճըղազըն պիսուչ օլմասընը, բէք տէ իհթիմալին խարիճինտէ կէօրմէտի ։

Լիւգ-Լամպէն սօգագընտագի խանէտէ, Շարլ-Պրիսօնու տուլտու ։

Պու Շարլ-Պրիսօն՝ Ժիւլ Մէրսիէնին ղայպուպէթ իթտիկի կիւն օրատա թութուլ իթմիշ, վէ Մատլէնին վագը համի կիւնիւ օրատան մուֆարագաթ էյլէմիշ իտի .

Բօլիս միւտիրի , պու խուսուս հագգընտա քէնտի ճէպ թէֆթէրինտէ գուրշուն գալէմ իլէ պազը շէյլէր եազտը . Մուախխարէն խանէնին գաբուճուսու մատամ Ֆրէպօնա .

— Ժիւլ Մէրսիէ նամինտէ պիրինի թանըյօրմըսընըզ , տէտի .

— Խայր , էֆէնտիմ .

— Ժիւլ Մէրսիէ՝ Շարլ-Պրիսօնուն ագրապասընտան իմիշ , վէ հէր կիւն քէնտիսինի կէօրմէյէ կէլիր իմիշ .

— Մ . Պրիսօն պանա , հիչ պիր ագրապասընտան պահս իթմէմիշ տիր , վէ պուրատա գալտըղը միւտտէթտէ քիմսէնի գապուլ էյլէմէմիշ տիր .

— Էմի՞նմիսինիզ .

— Էվվէթ , էֆէնտիմ , գաթիէն էմինիմ . Մէրգում պանա , էկէր քէնտիսի իչին մէքթուպ կէթիրիլիր իսէ , կէթիրէնին եուգարը չըգմասընա միւսաատէ իթմէքլիկիմի թէնպիհ իթմիշ իտի .

Ժիւլ Մէրսիէնին վէ Շարլ-Պրիսօնուն , իքիսինին տէ այնի շախս օլուպ , մահզա բօլիսին թէագիպաթ վէ թէհարրիեաթընտան կիզլէնմէք իչին պու թէտպիրի իսթիմալ իտէկէլմիշ պիր խապիս օլտուղու անլաշըլմագ իւզրէ , տահա զիեատէ իսթիճվապա լիզում օլմայըպ , պու պապտէքի հագգէթ կիւն կիպի աշիքեար իտի :

Բօլիս միւտիրի , էշքեալը՝ Ժիւլ Մէրսիէնին էշքեալինէ թէմամիյլէ միւշապիհ պուլունան Շարլ-Պրիսօն հագգընտա մատամ Ֆրէպօտան պիր խայլի թաֆսիլաթ ալտըգտան սօնրա , բօսթախանէ իտարէսինէ կիտէրէք , սըֆաթը րէսմիեէսինի թանըթըպ , մէմուրինին տէֆթէրինի կէօզտէն կէչիրտի .

Մէզքիւր տէֆթէրտէ Ժիւլ Մէրսիէ տէյի իսմ պուլունմատըղը , պունտան , Մատլէնին իֆատէսի տօղրու օլտուղու անլաշըլըյօր իսէ տէ , մագթուլ միւտէհիշէտէ մէզպուրէնին շէրիքի թէօհմէ՞թ մի , եօգսա իղֆա՞լ մը օլմուշ օլտուղու քէյ-

ֆիյէթի միւհթաճը թասհիհ գալտը , չիւնքի շուրասը իյզահ օլունամայօրտու քի , շախսը մէճհուլ , իսթէր Ժիւլ Մէրսիէ օլունսուն , իսթէր Շարլ Պրիսօն իսմինտէ օլսուն , նէ՛ սէպէպլէ տօղմուշ օլան չօճուղուն մահվ ու նապէտիտ իտիլմէսինի իսթէնէպիլիր իտի , վէ Մատլէնի վագը համլ էյնասընտա եալընըզ պըրագըպ քէնտիսինի կիզլէնէպիլիր , վէ իզինի ղայպ իթտիրմէք իւզրէ , չիմտի գայըթա գարշըսընտա իթթիխազ իթմիշ օլտուղու թէտապիրի իհթիեաթքեարանէսի մէթրէսի գարշըսընտա իթթիխազ իտէպիլիրքէն , մէզքիւր ճինայէթի իճրա իթմէքլիկէ նէ՛ սէպէպ պուլունմագտա իտի . զիրա պու սօն թէտպիրէ թէշէպպիւս իթտիկինտէ , նէթիճէ այնի օլմագլա պէրապէր , քէնտիսի տէհշէթլի պիր մուխաթարատան գուրթուլմուշ օլուր իտի .

Բօլիս միւտիրի՝ պիր խայլի թէֆէքքիւրտէն սօնրա , պու իշտէ Մատլէնին շէրիքի թէօհմէթ պուլունմասը վէ շիւպհէսիզ Ժիւլ Մէրսիէնին տէրտէսթ իտիլմէյէճէկինէ իւքեաթ օլմուշ իտուկինտէն , քէնտիսինի գուրթարմագ իւզրէ պէօյլէ պիր իֆթիրա՝ վէ ազմեաթտա պուլունմասը տուշիւնմիւշ օլմասը իհթիմալինէ գարար վէրտի , վէ թահգըգաթընըն նէթիճէլէրի միւսթէնթիգէ թէպլիղ էյլէտիկինտէ , օ տախի անըն էֆքեարընը թաստիգ էյլէտի .

Պատէհու բօլիս միւտիրի՝ Մատլէն հալէնի պիզզաթ իսթիճվապ իթմէք իչին միւսթէնթիգտէն ռուխսաթ իսթէտիպ , իշպու ռուխսաթը իսթիհսալ իթտիկինտէ , իրթէսի կիւն Լարիպուազիէր խասթախանէսինէ կիտէրքէն , Էրնէսթին սօգաղընտաքի խանէյէ ուղրայարագ , գաբուճու գարըեա բէք չօգ շէյլէր սօրտու : Անլամագ իսթէտիկի մատտէ՝ Մատլէնին օ էվտէ իգամէթ իթտիկի միւտտէթ զարֆընտա , քիմսէնին մէզպուրէյի զիեարէթէ կէլիպ կէլմէտիկինի թահգըգտան իպարէթ օլուպ , գաբուճու գարը քիմսէնին մէրգումէյէ վիզիթա վէրմէմիշ օլտուղունու թէքրարլատը , վէ բօլիս միւտիրի տէ ,

— Կիճէ՞ տէ մի քիմսէ կէլմէտի , տէյի իսրար իթմէսինտէ , օտաճը գատըն՝

— Կինէ հէր քիմ օտամըն էօնիւնտէն կէչէրսէ, հէմէն պիլտիրիր․ պունտան գաթինազար եուգարը չըգան օլուր իսէ, անճագ սէսինի իշիտիրիմ, տէյի պէեան իյլէտի․

Բօլիս միւտիրի օրատան իսթէտիկի իյզահաթ վէ մալիւմաթը ալամաեաճաղընը անլաեարագ, Մատլէնին, Բօտիէ սօգաղընտա իգամէթ իթմիշ օլտուղու խանէեէ տախի կիթմէեի պիթթէմիմ, խանէի մէզգիւրէ ազիմէթ իյլէտի․

Հալ պու քի օրատա տա մալիւմաթը միւֆիտէ իսթիհսալ իտէմէտի, չիւնքի գարուճու Թարաֆընտան անճագ շու եօլտա պիր ճէվապ վէրիլէպիլտի․

— Մատլէն տայիմա ֆագիր վէ եալընըզ օլուպ, բէք չօգ չալըշմագլա պէրապէր, քիրասընը վէրէմէզ, վէ հիչ քիմսէյի նէզտինէ գապուլ իթմէզ իտի․

«Մէրգումէ միւթէէհհիլ օլտուղունու, վէ լաքին զէվճինին քէնտիսինի պիլա սէպէպ Թէրք իթմիշ իտիւկինի պէեան իթմէքտէ իտէն, կիւնիւն պիրինտէ զէվճինի պուլմուշ օլտուղունտան, քիրա պօրճլարընը էօտէմէք, վէ տիկէր մահալլէ նագլ իթմէք իւզրէ, իգթիզա իտէն մէպլաղը քէնտիսինտէն ալմըշ իտի․ Ֆիլվագը, պօրճլարընը Թէսվիէ իլէ, եէնի իգամէթկեահընը խապէր վէրմէքսիզին, պուրատան չըգըպ կիթտի․

Բօլիս միւտիրի, հէր Թարաֆտա աքսի նէթիճէլէր հասըլ օլմասը իւզէրինէ սապըր Թիւքէնմէեէ պաշլայըպ, խասթախանէեէ կիթտիկինտէ տէ, կէնճ գատընըն պիր կիւն էվվէլքի եօրկունլուղլարը սէպէպիյլէ, գուվվէթ վէ տէրմանտան տիւշմիւշ օլտուղունու Թահգիգ իյլէտի իսէ տէ, եինէ մէզպուրէեի իսթինթագ իթմէք իսթէտիկինտէն, Մատլէն,

— Լաքին էֆէնտիմ, պէնտէն տահա նէ՞ իսթէեօրսունուզ․ Պիլտիքլէրիմի սիզէ սէօյլէտիմ․ Էվվէլէմիրտէ գաթլ ու Թէլէֆ իթմիշ օլան ալչագը արայըն, անը պուլուն, օլ վագըթ պէնիմ պէրի իւզ զիմմէ օլտուղումու անլաեաճագսընըզ, տէյի պէեան իյլէտի․

Պու արա, բօլիս միւտիրի իլթիֆաթամիզ պիր հալ քէսպ

իտէրէք, Մատլէնին պիր էլինի Թութտու, վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ,

— Թէէսսիւֆ իտէրիմ քի, գըզըմ, սիզէ ֆէնա պիր խապէր կէթիրտիմ... Ժիւլ Մէրսիէ պուլունամաեօր, տէտի․

Մատլէն․ – (Տէհշէթլէ բօլիս միւտիրինէ պագարագ․) Պուլունամաեօ՞ր մու․

— Էվվէթ, Թամբլ փարքընտա քեային 104 նումէրօլու խանէտէ քէնտիսինի կէօրտիւկիւնիւզ կիւնտէն պէրու կէօրէն օլմամըշ տըր․ – Իրթէսի կիւն, մէրգում Թէպտիլի մէքեան իթմիշ տիր․

— Ֆագաթ պու միւմքինսիզ շէյ տիր․

— Նի՞չին․

— Չիւնքի իրթէսի կիւն վալիտէսի կէլէճէք իտի․

— Մէրգում, սիզի ալտաթմագ իչին պու սէօզլէ սէօյլէմիշ․

— Հալ պու քի հէր կիւն վալիտէսի իլէ պիրլիքտէ, ագրապասընտան Շարլ Պրիսօնուն խանէսինէ կիտէր իտի․ Պու խուսուսու մուհագգագ պիլիրիմ, չիւնքի օրատա մէքթուպ եազարըմ, վէ քէնտիսի տէ մէքթուպլարըմը ալըր իտի․

— Շարլ Պրիսօն իլէ Ժիւլ Մէրսիէ իքիսի տէ այնի շախս օլտուղլարընտան, պու խուսուսա օլ գատար Թէաճճիւպ իթմէմ․

— Լաքին պու ինանըլը՞ր շէյ մի տիր․

— Իսպաթլարըմ վար տըր․

— Տիմէք օ ալչագ ճինաեէթի վագըասընը զաթէն հազըրլամագտա օլմասընա մէպնի, պիր Թագըմ շիւպհէլէրի տէֆ իթմէք Թէտապիրի իհթիեաթքեարանէսինի իթթիխազ իտիեօրմուշ․

— Գըզըմ, ճիտտէն կէօրիւշիւյօրըմ․ Իքիմիզին տէ պու խուսուստա մէնաֆիի միւշթէրէքէսի վար տըր․ Վագըա Թէմամիլէ պէրիւզզիմմէ օլտուղունա իգնա օլունմուշ իսէմ տէ, եինէ աղըր պիր իթհամ Թահթընտա պուլունտուղումտան, պու միւթհիշ վագըանըն զահիրէ չըգմասընա իքիմիզ տէ չալըշմալըեըզ․

«Իմտի, պու պիսուլլուղու, պու պէրաէթի նազարը ալէմտէ աչիքեարէն իրաէէ իտէճէք վէ թահգիր իթմէքլիկինիզ լազըմ կէլէն պիր ատէմտէն ինթիգամընըզը ալըրաճաղ վէսաէթի պիրլիքտէ արաեալըմ։

Մատլէն. (Նէօզլէրի ֆէվգ էլ ատէ բարլաեարագ.) Էվվէթ, էվվէթ, պիր վագթ քէնտիսինի նէ գատար սէվիեօրտում իսէ, շիմտի տէ օ նիսպէթտէ թահգիր իթմէքտէյիմ։

29

Բօլիս միւտիրի. — Ժիւլ Մէրսիէ՞ մի տիր, եօգսա տիկէր պիր իսիմտէ պիր քէմսէ՞ մի տիր; Նէր նէ իսէ, պու ատէմին՝ էվլատընըզը, եանի քէնտինինին տէ էվլատը օլան մահսուլու մէյտանտան նապէտիտ իթմէք իչին նէ՞ մէնֆաաթը օլապիլիր իտի։

— Իչթէ, պէնտէնիզ տէ օրասընը պիլմէմ, վէ հիչ պիր շէյ ֆարգ իտէմէմ։ Վատընը թուլթմասընը, վէ իսմինի էվլատընա հասր իթմէսինի թալէպ իտիեօրտում։ Շիւպհէսիզ, օ մուգատտէս վազիֆէտէն կէրի տուրմազ իչին, պէնի թէլէֆ իթմիշ օլտուղունու զանն իլէ, օ մահսուլու տա թէլէֆ իթմիշ տիր։

— Պու տէտիկինիզ չայեանը գապուլ օլամաղ, չիւնքի մէրգում, քիւրէնէ վէ պէլքի տէ գաթըլկեահա գատար մէյտանը օլապիլէն իքի ճինաեէթ իճրա իտէճէք եէրտէ, իթմիշ օլտուղու վատը ըէտտ վէ սիզի թէրք իլէ իքթիֆա իլէր իտի։

— Քէնտիսի ալչագ պիր քիմսէ օլտուղունտան, պու խուսուստա ճէսարէթ իտէմէմէքտէ վէ պէնտէն գօրգմագտա իտի։

— Սիզտէն գօրգմա՞գ մը... տիմէք քէնտիսինի թէհտիտ իտիեօրտունուզ։

— Էվվէթ, հէր եէրտէ բէչինի պրագմամագ, նէ գատար կիզլէնսէ, եինէ իզինի պուլմագ, եագասընա սարըլմագ, վէ իսթիհսալը ատալէթ գըլմընտա հիչ պիր ըէզալէթտէն կէրի տուրմամագ եօլունտա քէնտիսինի թէհտիտ իտիեօրտում։

— Ֆագաթ պու թէհտիտլէրտէն տօլայը զապթիեէնազըրընա եալընըզ պիր թէզքէրէ եազմագ քեաֆի իտի. շէօյլէքի նազըր սիզի քէնտի նէզտինէ ճէլպլէ, սուբութէ մէճպուր իտէպիլիր իտի. զիրա հուգուգունուզ հիչ հիւքմիւտէ տիր։

— Հուգուգում հիչ հիւքմինտէ՞ մի տիր... պիր թագըմ եալան վատլար իլէ պէնի ալտաթմամը՞շ մը տըր։

— Սիզէ իզտիվաճ վաատ իթմիշ մի տիր։

— Վաատ իթմիշ, հաթթա եէմին տախի իթմիշ իտի. անճագ ֆամիլեաճա պազը մէվանի սէպէպիլէ տէրհալ իզտիվաճըմըզըն միւմքինսիզ օլտուղունու տա սէօյլէմիշ իտի։

— Ֆամիլեասընը թանըտընը՞զ մը։

— Խայըր էֆէնտիմ, ֆամիլեասընըն վիլաեէթտէ սաքին օլտուղունու սէօյլէմիշ իտի։

— Սիզի պիր թագըմ բարլագ վէ եալան վատլար իլէ իղֆալ իթմիշ օլտուղու չախսըն միւթէհէհիւլ օլմատըղընա էմի՞նմիսինիզ։

— Միւթէհէհի՞լ մի... խայըր էֆէնտիմ. միւթէհէհիլ օլամազ իտի։ Պիր սէնէ գատար պիրիպիրիմիզտէն այըլմայըրըգ։ Տահմա պիրլիքտէ եաշամագտա իտիք։ Օլ վագըթ հագգըմտա մուհապպէթի վար տըր կիպի կէօրինիւեօրտու։

Մատլէն՝ սօն սէօզլէրի սէօյլէրքէն, պիր ահը տէրուն չէքտի։

— Սանաաթը նէ՞ իտի։

— Միւսթէնթիգ էֆէնտիեէ սէօյլէտիմ, հիչ պիր սանաաթը եօգ տուր կիպի կէօրինիւեօրտու։

— Օ հալտէ նա՞սըլ եաշաեօրտունուզ։

— Էվվէլ էմիրտէ պէն պիր աղ չալըշըեօրտում, սանիէն քէնտիսինին տէ տախմա բարասը պուլունմագտա իտի։

— Բէնզինինէ նէ՞րէտէն բարա կէլիեօրտու ։

— Ֆամիլեասընտան կէլտիկինի սէօյլէր իտի ։

— Ջօգ տէֆա տըշարը չը՞գար մը իտի ։

— Կիւնտիւզլէրի նատիրէն, ֆագաթ հէմէն հէր կիճէ, ագրապասընտան օլան մէրասեէտի պիր գատընըն խանէսինէ կիթմէք իւզրէ չըգար, վէ բէք կէճ ավտէթ իտէր իտի ։

— Իսմինին հագըգէթին Գիւլ Մէրսիէ օլտուղունա պիր իսպաթընըզ վա՞ր մը տըր ։

— Հիչ պիր իսպաթըմ եօգ տուր, վէ պէնի ալտաթմագտա մէնֆաաթը պուլունտուղու խաթըրըմա պիլէ կէլմէտիկինտէն, օլ պապտէ իսպաթ էլտէ իթմէկէ տէ ասլա չալըշմատըմ ։

— Եէտինիզտէ քէնտիսինին պիր թասվիրի վա՞ր մը տըր ։

— Խայր էֆէնտիմ ․ վագըա չօգ տէֆա քէնտիսինտէն ֆօթօկրաֆ թասվիրինի իսթէմիշիմ տիր ։ Լագին քէնտիսի կիւլէրէք ․ « Ասլընա մալիք օլտուղուն հալտէ, թագլիտինի նէ՞ եափաճագսըն » տէյի ճէվապ վէրմիշ տիր ։

— Տիմէք մէրգում հագգընտա պանա մալումաթը գաթիեէն վէրէմէզսինիզ ։

— Պիլմէմ քի վէրէեիմ, քէնտիսինի սէվմէքտէ, քէնտիսինէ ինանմագտա վէ գուսուր շէյլէրէ էհէմմիեէթ վէրմէմէքտէ իտիմ ։

— Լագին սիզին իլէ պէրապէր եաշամըշ օլան պու ատէմ հագգընտա խուսուսի պիր հալինին նազարը տիգգաթընըզը ճէլպ իթմէմիշ օլմասը՝ ինանըլմազ վէ շայեանը գապուլ կէօրիւլէմէզ պիր մատտէ տիր ։ Միւլահազա իտին քի, պիր վագըա հէր նէ տախի օլսա, հաթթա սիզին նազարընըզտա էհէմմիեէթի տախի պուլունմասա, թէհգիգաթըմըզտա պիզէ րէհպէր օլապիլիր ։

Մատլէն, պաշընը էյտի վէ գաշլարը չաթըլտը ։ Մէրգումէ, պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, պիրտէն պիրէ,

— Տօ՛ղրուն, տօ՛ղրուն, տէտի ։

Բօլիս միւտիրի՝ մէզպուրէնի կէօզլէրինտէն այըրմաեըպ,

գալպկեահընա գատար թէճէսսիւս իտէրճէսինէ քէնտիսինէ պագմագտա իտի ։

Պիր միւտտէթ սօնրա բօլիս միւտիրի՝

— Խաթըրընըզտա պիր շէյ մի կէլտի ։ Սիզի իզֆալ իտէն շախսըն իզինէ սալիք օլմագ իւզրէ պիզէ պիր թարի՞գ մի կէօսթէրէճէքսինիզ, տէյի սորտու ։

— Պէլքի ։

— Սէօյլէեին ․․․ չաբուգ սէօյլէեին ։

— Բարմագընըզտա պիր եիւզիւկիւ պուլունմագտա իտի ․․․ Սիվալլէրինիզտէն ֆիքրիմտէ պիր շիւպհէ հասըլ օլմաղա պաշլաեօր ։

— Նէ՞ կիպի շիւպհէ ։

— Օ՛ըլ իսմինի կիզլէտիկինի, վէ քէնտիսինին հագըգէթտէ Ժիւլ Մէրսիէ թէսմիեէ օլունմատըղընը շիւպհէ իտիեօրում ։

— Սիզտէ պու շիւպհէնի հասըլ իտէն մէզքիւր եիւզիւ՞կ միւ տիւր ։

— Էվվէթ ։

— Իյզահ իտին ։

— Եիւզիւկիւն թաշը իւզէրինտէ պիր գօնթ թաճը հէքք իտիլմիշ իտի ։ Պունու պանա քէնտիսի սէօյլէտի ։

— Օ եիւզիւկիւն նէրէտէն էլինէ կէչտիկինի սէօյլէմի՞շ մի իտի ։

— Հէտիեէթէն քէնտիսինէ վէրիլմիշ օլտուղունու պէեան իթմիշ իտի ։

— Պու տէտիկինիզ սահիհ եախօտ ղալըթ սահիհ տէ օլսա, պիզի պիր նէթիճէյէ իյսալ իտէմէզ ։

Մատլէն ․ – (Մէյուսէն ․) Պիլտիկիմ պունտան իպարէթ տիր ։

— Տիւշիւնի՛ն ․․․ արանը՛ն ․․․ պու ատէմի պուլմագ իչին պիր րէհպէր լազըմ տըր ։ Թէտպիրսիզ հիչ պիր շէյ եափամաեըզ ։

Մատլէն, պու սէօզլէրի իշիթտիկինտէ, կէօզլէրի բարլաեարագ տօղրուլուպ, շու եօլտա ճէվապ վէրտի ։

— Տիմէք սիզ հիչ պիր չէյ խաթըրլամըյօրսունուզ... տիմէք օ աքշամ ճէզասըզ գալաճագ, վէ պէն տէ տէհշէթլի պիր ճինաեէթլէ իթհամ օլունաճաղըմ։ Սիզ բօլիսսինիզ, բօլիսին մէմուրիյէթի՝ ճանիլէրի պուլմագ տըր. Հալ պու քի՝ սիզ՝ պու պապտա հիչ պիր չէյ խաթըրլամայաճաղընըզը պէեան իտիյօրսունուզ... էօյլէ իսէ սիզ նէյի՞ խաթըրլըյօրսունուզ... Ալլահ պանա էօմիւր վէ սէրպէսթիյէթ իհսան պույուրուր իսէ, պագըն պէն օ աքշամը նա՞սըլ պուլուպ հիւքիւմէթէ թէսլիմ իտէճէյիմ։ Օ խայտուտ՝ պէնի էօլտիւրմիւշ օլտուղունու զանն իթտի, վէ էվլատըմը թէլէֆ էյլէտի... պէն տէ ատալէ՛թ, վէ ախըր ինթիգամ իսթէրիմ։

Պու սէօզլէրէ ճէվապ վէրիլէմէզ իտի։

Բօլիս միւտիրի՝ Մատլէնին նէզտինտէն մուֆարագաթընտան սօնրա, միւսթէնթիգին տայիրէսինէ ազիմէթլէ, գարիինի քիրամըմըզա հիքեայէ իթտիկիմիզ վագըալարը նագլ իթտի։

Միւսթէնթիգ տէ չէօյլէ պէեան իթտի։

— Պու չէյլէրտէն պէնճէ չու խապալ եախսոտ զանն հասըլ օլուեօր քի, պու մատտէտէ էրքէք վէ գարը, իքիսի տէ չէրիքի թէօհմէթ տիրլէր։ Պիրի՝ ճէզատան մուաֆ օլաճաղընը մուհագգագ զանն իտիյօր, չիւնքի Մատլէն քէնտիսինի էլէ վէրմէյէճէք տիր, տիկէրի տէ ուսթաճա պիր գօմէտիա օյունու իճրասըյլա, պու իշտէն եագաեը գուրթարաճաղընը ումիտ իտիյօր։ Շու հալտէ, պէն իշի թահգիգ վէ շահիտլէրի իսթիմա իթմէքլէ մէշկուլ օլտուղում սըրատա, սիզ հէր թարաֆտա Ժիւլ Մէրսիէնի արաթտըրըն։

Թահգըգաթ ուզուն սիւրտիւ, ֆագաթ պիր նէթիճէ հասըլ օլմատը։

Պիր այ սօնրա Մատլէն էյիճէ էյիլէշէրէք, Լարիպուազիէր խասթախանէսինտէն Սէն-Լազար հապիսխանէսինէ նագլ իտիլտի։

Միւսթէնթիգ, մէզպուրէնի իսթինթագ իթմէք իւզրէ իքի տէֆա մահպէսի մէզքիւրէ կիթթի, ֆագաթ պու իքի իսթինթագըն նէթիճէլէրի տախի էվվէլքիլէրին այնը օլտուղունտան, թէքրարընա լիւզում կէօրմէտի։

Ժիւլ Մէրսիէ տէ պուլունամատը։

Պէք չօգ խաֆիյէլէր Բարիսին հէր թարաֆընը թէհարրի իթտիլէր իսէ տէ, թէհարրիեաթը վագըալարը պիլա սէմէրէ գալտը։ Պինապէրին մէրգումուն, ճինաեէթը մալիւմէտէքի իշթիրաքը մատտէսինէ կէլինճէ, օ պապտա Մատլէնին իֆատէսինտէն զայրը չիւպհէ էսէրի կէօրիւլէմէմէքտէ իտի։ Շու հալտէ չօճուղունու թէլէֆ իթմիշ օլմագլըգ ճինաեէթի իթհամը՝ եալընըզ կէնճ գատընըն իւզէրինտէ գալըպ, մէզպուրէ իսէ այ գատար մէվգուֆ օլմուշ, վէ քէնտի պիգուշլուղունու իսպաթ իթմէքլիկին միւմքինսիզլիկինի անլամաեա պաշլամըշ իտի։ Հաթթա քէնտի քէնտինէ,

— Պէնի մահքիւմ իտէճէք տիրլէր... վէ պէնի մահքիւմ իթմէքլէ, վիճտանլարընա իթաաթ էյլէյէճէք տիրլէր. Ա՛հ, ինթիգամըմը քէնտիսինտէն ալամայաճագ օլտուղում օ աքշամ նի՞չին պէնի տէ թէլէֆ իթմէտի... չիմտի էօլմիւշ օլմաեը արզու իտէր իտիմ... էկէր էօլմիւշ օլսա իտիմ, հիչ օլմազսա, չու տագըգատա միւզտարիպ օլմազ իտիմ, տիմէքտէ իտի։

Խասթէլիք, գալպճէ վէ վիճտանճէ տիւչար օլտուղու քէտէրլէր Մատլէնի զայիֆլէթիպ, լէհճէսինի սօլտուրտուլար իսէ տէ, հիւսնիւ ճէմալի էլան պագի օլտուղու կիպի, սիմասընտա միւշահէտէ օլունան ասարը մահզունիյէթ տէ քէնտիսինէ պաշգա պիր ճազիպէթ քէսպ իթտիրմիշ իտի, վէ հէման տայիմա եաշարմըշ օլան կէօզլէրի՝ միւէսսիր վէ ճալիպ իտի։

Նիհաեէթ հէյէթի իթհամիյէ՝ մէզպուրէնին մահքէմէի ճինաեէթտէ մուհաքէմէ իտիլմէսինէ գարար վէրիպ, պիր գաչ կիւնտէն պու գարար իճրա օլունաճաղը ճիհէթլէ, պիչարէ գատընճըղազ՝ իքի զապթիէ նէֆէրինին արասընտա պուլունարագ, պիր չօգ էշխասըն իչինտէն կէչէճէկինի, վէ պունլարըն՝ լանէթ օգուեարագ բարմագլարըյլա քէնտիսինի կէօսթէրէճէքլէրինի տիւշիւնտիւքճէ, եէյիսի ազիմ ֆիքրինի իսթիլա իթմէքտէ, վէ պու եէյիս սաաթ պէ սաաթ արթմագտա իտի։

Սէն-Լազար հապսխանէսի խասթախանէսինտէ պուլուն-տուղու սըրատա, այնի մահէլլտէ թանըմըշ օլտուղու պազը գատընլար քէնտիսիյլէ կէօրիւշտիւրլէրինտէ,

— Պիր ավօգաթ թայինի իթմէլի իտինիզ, տէմէքտէ ի-տիլէր, Մատլէն տէ,

— Ավօգաթա բարա վիրմէք լազըմ տըր, լաքին պէնիմ բարամ եօգ տուր, տէյի ճէվապ վէրմէքտէ իտի.

— Օ հալտէ միւտտաիի ումումիյիէ պիր մէքթուպ եա-զըն, վէ սիզէ հիւքիւմէթ թարաֆընտան պիր վէքիլ թայինի օլունմասընը թալէպ իտին.

— Բէտտ իտէրլէ՞ր իսէ.

— Բէտտ իտէմէզլէր ... չիւնքի գանունուն միւգթէզի-յաթընտան տըր.

Լաքին Մատլէն, պէյան իտէճէկի իպաթլարըն էհէմ-միյէթսիզ օլտուգլարընը անլամըշ օլտուղունտան, էվվէլճէ քէնտիսինի մահքիւմ օլմուշ ատտ իլէ, միւտաֆաասը իչին վէքիլ թայինի իտիլմէսինի արզու իթմէմէքտէ, վէ քէնտի քէնտինէ.

— Տավամը միւտաֆաա իթտիրմէք նէյէ՞ յարայաճագ տըր ... պիր ավօգաթ կիւզէլ իֆատէ իտէր իսէ տէ, սէօյ-լէյէճէկի սէօզլէրէ ինանըլմայաճագը տէրքեար տըր, տէմէք-տէ իտի.

Ֆագաթ ագըպէթ տիկէր մէվգուֆէլէրին իսրարընա գարշը տուրամայըպ, օլ պապտէ միւտտաիի ումումիյիէ պիր մէքթուպ եազմաղա գարար վէրտի, վէ իքի կիւն սօնրա հիւքիւմէթ թարաֆընտան թայինի գըլընան տավա վէքիլի, մէզպուրէ իլէ կէօրիւշմէք իւզրէ խասթախանէյէ կէլտի.

Պու զաթ՝ եիրմի պէշ եիրմի ալթը եաշլարընտա կէնճ վէ զէքի պիր տավա վէքիլի օլուպ, Մատլէն, քէնտիսինին չայեանը թէէսսիւֆ հիքեայէսինի աղլայարագ միւմաիլէյհէ նագլ իթտի.

Տավա վէքիլի՝ մէզքիւր հիքեայէյի տիգգաթլէ տինլէ-տիքտէն սօնրա,

— Նէրչի հիքեայէնիզտէ էօյլէ նօգթալար վար տըր քի,

սիզէ միւպհէմ օլտուղու կիպի, պէնիմ իչին տախի միւպհէմ տիրլէր. պու ճիւմլէ իլէ պէնի իսքեաթ իթտինիզ: Շիմտի պու իսքեաթ վէ գանաաթըմա, հէյէթի ուտուլու (յանի ժիւրինի) տախի իշթիրաք իթտիրմէք լազըմ տըր: Պունուն իչին իսէ, էլիմտէն կէլէնի տիրիղ իթմէյէճէյիմ: Իմտի իւ-միտինիզի գաթթ իթմէյին, տէտի.

— Էվվէլճէ զաթընըզա արզը թէշէքքիւր իտէրիմ, էֆէն-տիմ: Հագգըմտա իպրազ իթտիկինիզ ասարը խայրհախանէ-տէն տօլայը միննէթտարըմ: Ֆագաթ պէնտէնիզի գուրթար-մագ իչին միւճիզէ լազըմ տըր, զիրա հէր չէյին՝ պանա գար-շը իտտուկինի հիս իտիյօրում: Հաթթա ձէնապը Ալլահ տա-խի պէնի թէրք իտիյօր.

Ֆիլ վագը Մատլէն իւմիտ իթմէկէ ճէսարէթ իտէմէ-մէքտէ իտի.

30

Ժիւլիէն-Գլօտուն մահզունիյէթի ազիմէսի թախֆիֆ օ-լունմայարագ վագըթ կէչմէքտէ իտի.

Մէրգում կէնճ, հէր կէօնա էյլէնճէտէն ուզագ տուրուպ, յալընըզ չալըշմագ վէ յօրկունլուգլա իզտիրապը գալպինի մուվագգաթէն ունութմագտա, ֆագաթ իչպու սուքունէթի հալ բէք ճիւզի իմթիտատ իտիպ, յինէ սէտաի վիճտանիյէ-սի քէնտիսինի թազյիգէ պաշլամագտա իտի.

Մէրգումուն, մէճնունանէ աշգ ու մուհապպէթի կիւն պէ կիւն արթմագտա օլուպ, ֆիքրինի իսթիլա իթտիքտէն պաշգա, տամարլարընա գատար սիրայէթ իյլէմէքտէ, վէ հէր բաղըր կիւնիւ, մահզա կէնճ գըզա յագլաշմագ մագ-սէտիյլէ Շընըվիէրէ կիթմէքտէ վէ պազէն հավա կիւզէլ օլ-տուղունտա, ազաճլարըն արասընտան մէզպուրէյի կէօրտիւ-կիւնտէ, գալպի չիտտէթլէ չարբմագտա վէ քէտէր իլէ պէ-րապէր մէսէրրէթ հիս իյլէմէքտէ իտի.

Մէզպուրէնին կէօլկէսի ղայպ օլուր օլմազ, Ժիւլիէն-Գլօտուն մէսէրրէթի տէ ղայպ օլուպ, էվվէլքի քէտէրի ազիմնինէ գայիմ օլարագ, մահզունէն վէ միւքէտտէրէն Բարիսէ ավտէթ իթմէքտէ, վէ օրանա վիրուտինտէ, « Պիր տահա կիթմէնէճէյիմ» տէտիկի հալտէ, իրթէսի բաղար թէքրար կիթմէքտէ, վէ չու զաաֆէթինտէն տօլայը քէնտիսինի թէպրիէէ իթմէք իսթէր,

— Պու խաբարըզըմ՝ ատէթա էսէրի ճիննէթ տիր, վէ իզթիրապըմը արթըրմագտան ղայրի ֆայտէսի տէ եօգ տուր. Շօյլէ օլտուղունու պիլիյօրում, ֆագաթ նէ՞ եափաըըմ: Նէ՞ գատար ուղրաշըրըմ իսէ, չարէ օլամազ, եինէ մաղլուպ օլտում, տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի:

Նոյեմբրէ վասըլ օլունուպ, սօն պահար մէվսիմի ալէսէվիյէ կիւզէլ վէ ճալիպ օլուրքէն, օ սէնէ հավա խաղմուրլու վէ սապահ վէ ագշամլարը զիեատէճէ սէրին օլտուղունտան, Հանրիէթ սէյֆիյէտէն ասլա տիշարը չըգմադըղը ճիհէթլէ, Ժիւլիէն-Գլօտ մէրգումէյի կէօրէմէզ օլտու. Պու ճիւմլէ իլէ հէր բաղար սէյֆիյէնին պաղչէսի թարաֆընա կիտէրէք, մահզա խաթըրէլէրիյլէ եաշամաղա պաշլատը:

Արասըրա Շաբէլ գապրիսթանընըն կիճէ ֆաճիասընը տիւշիւնիւպ, պու միւնասիպէթլէ Մատլէն Կալիէնին իսմի խաթըրընա կէլմէքտէ իտի.

Պիր կիւն, մէզպուրէ հազգընտա գէսպի մալիւմաթ իթմէք, վէ միւտտաիի ումումիլիկին րուխսաթընը իսթիհսալ իթմէքսիզին մէզպուրէնին նէզտինէ կիտէպիլիպ կիտէմէյէճէկինի անլամագ իւզրէ Լարիպուազիէր խասթախանէսինէ կիթտի, վէ Մատլէնին՝ չօգտան պէրու մէզքիւր խասթախանէտէն Սէն-Լազար հապսխանէսինէ նագլ իտիլմիշ օլտուղունու թահգըգ իյլէտի.

Ժիւլիէն, շայեանը իսթիմա պիր սէպէպ եա պէհանէ պէեան իթմէքսիզին մէզքիւր հապսխանէյէ կիտէմէզ իտի, վէ պու սէպէպ եա պէհանէյի պուլմասը իհթիմալին խարիճինտէ տէյիլ իտի իսէ տէ, քէնտի աշգ ու մուհապպէթինէ օլ տէրէճէ տալմըշ իտի քի, չու եա պու միւշքիլին ճօզիւմիւ ալ-

մագ իւզրէ պիր չարէ տիւշիւնմէսինէ ասլա վագթը պուլունմամագտա իտի:

Իմտի, մէրգում, Մատլէն Կալիէնի պիւսպիւթիւն ունութմամագլա պէրապէր, մէզպուրէնի տիւշիւնմէքտէն տուր օլմուշ իքէն, մէմուլին ղայրի պիր սէպէպ՝ քէնտիսինի օնա եագլաշտըրըտը:

Շէօյլէ քի Սէն-Լազար հապսխանէսի միւտիրի տիկէր պիր մէմուրիյէթէ թայինի օլունտուղունտան, խալէֆի՝ քէնտի մաաշընտան պաշգա սէրվէթի զաթիյէսի տախի մալիք օլմասըյլա, հապսխանէնին միւտիրիյէթ տաիրէսինի մէսարիֆի զաթիյէսիյլէ թամիր վէ թէճտիտ իթտիրմէկի, վէ ուսթա պիր նագգաշ վասըթասըյլա պազը ճիհէթլէրինին պօեա վէ նագգաշլարընը թազէլէթմէկի գարարլաշտըրտը, վէ պու նագգաշլըգ իշի Ժիւլիէն-Գլօտուն ուսթասընա իհալէ իտիլմէքլէ, օ տախի իճապընըն իճրասընը՝ Ժիւլիէն իլէ Բիսթաշ վէ Գօնսթանա իհալէ իյլէտի:

Մէրգումլար, իշպու խապէրի ալտըգլարընտա, Բիսթաշ կիւլէրէք,

— Իշթէ պու էյի օլտու. պու ֆըրսաթլա պիր թագըմ գարըլար կէօրէպիլէճէյիզ, տէտի, վէ Գօնսթան տախի կիւլէրէք,

— Ֆագաթ զաննըմ իտէրիմ քի, օ գարըլարը պիզէ կէօսթէրմէզլէր, տէյի պէեան իյլէտի:

Ժիւլիէնէ կէլինճէ, օ տախի չու սըրատա,

— Էկէր հէնուզ օրատա իսէ, պէլքի քէնտիսիյլէ կէօրիւշէպիլիրիմ, տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի, վէ պիր միւտտէթտէն պէրու խաթըրընտան չըգմըշ օլան Մատլէն մատտէսի պու տէֆա եինէ զիհնինի իշղալէ պաշլատը:

Նագգաշլար, միւճէտտէտէն նագգաշլանաճագլարը տաիրէտէ իշլէրինէ պաշլատըլար, ֆագաթ մէզքիւր տաիրէնին՝ մէվգուֆէլէրին կէզինտիքլէրի հավլիլէրէ նազըր բէնճէրէլէրի պուլունմատըղընը կէօրմէլէրի իւզէրինէ, իւչիւ տէ միւխթէլիֆ սէպէպլէրլէ միւթէէսսիր վէ միւթէէսսիֆ օլտուլար:

Բէնճէրէլէր, պիր թարաֆտան, հապսխանէ տէրունինտէ

գօլ կէզմէյէ մախսուս օլան եօլա, վէ տիկէր թարաֆտան վասի պիր պաղչէնին իչէրիսինտէ պուլունան պիր գարուեա նազըր օլուպ, Բիսմթաշ իլէ Դօնսմթան՝ մէվգուֆէլէրին, սապահլարը եա խըթընթագ իչին. եախօտ ճինաեէթ մահքէմէսինէ կիթմէք իւզրէ չաղըրըլտըգլարընտա, հապսխանէ արապալարընա բաքըպ օլտուգլարընը կէօրմէքլէ իքթիֆա իթտիլէր։

Ժիւլիէն-Գլօտ իսէ, Մաալէն Կալիէնին էլան թահթը թէվգըֆտա օլուպ օլմատըղընը անլամագ մէրագընտա օլուպ, մէրգում, պիր սապահ, միւթատընտան խայլի էրքէն վէ արգատաշլարընտան չօգ էվվէլ իչ մահէլլինէ մուվասըլէթ իթտի։

Մէրգումա գարուեա աչան պաշ կարտիան օլուպ,

— Պու սապահ նէ գատար էրքէն կէլտինիզ, Նագգաշ էֆէնտի, տէտի,

— Էրքէն վէ իւք կէլմէքտէ նիւեէթիմ վար տըր։ Սիզին իլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ։

— Պէնիմլէ՞ մի,

— Էվվէթ, պաշ կարտիան էֆէնտի, սիզին իլէ,

— Նի՞չին պէնիմլէ կէօրիւշմէնի արզու իտիեօրսունուզ։

— Սիզտէն պազը մալիւմաթ իսթէմէք իչին,

— Նէ՞ խուսուստա,

— Մէվգուֆէլէրինիզ իչինտէ Մաալէն Կալիէ իսմինտէ կէնճ պիր գատըն պուլունուպ պուլունմատըղընը պիլմէք արզուսինտէյիմ։

Պաշ կարտիան. -(Տիւշիւնէրէք.) Մաալէն Կալիէ՞ մի... էվլատընը գաթլ ու թէլէֆ իթմիշ օլմագլա միւթթէհիմ պուլունան պիր գատըն. տէյի՞լ մի,

— Թա՛ քէնտիսի,

— Էվվէթ, օ գատըն պուրատա տըր,

— Մահքի՞ւմ միւ տիւր,

— Հէնուզ մահքիւմ տէյիլ տիր. լաքին եագընտա մահքիւմ օլաճագ տըր տէյի զանն իտէրիմ։ -Պու կիւն մուհաքէմէ օլունաճագ տըր,

— Պու կի՞ւն միւ,

— Էվվէթ, մահքէմէյի ճինաեէթտէ մուհաքէմէսի րույեէթ օլունաճագ տըր։ Պիր սաաթտան մէզպուրէ արապայի մախսուս իլէ ճինաեէթ մահքէմէսինէ կէօնտէրիլէճէք տիր։

— Մուհաքէմէսինին պու կիւն րույեէթ իտիլէճէկինէ էմի՞նմիսինիզ։

— Էմինիմ։

— Վէրտիկինիզ մալիւմաթա թէշէքքիւր իտէրիմ, պաշ կարտիան էֆէնտի։

Պատէհու Ժիւլիէն-Գլօտ՝ չալըշմագտա օլտուղու օտաեա կիթտի։ Մէրգում, քէնտի քէնտինէ շէօյլէ տէմէքտէ իտի.

— Վախ պիչարէ գատընճըղա՛զ... չիւպհէսիզ օ մէզարլըգ խայինի տէրտէսիզ իտիլմիշ օլտուղունտան, պիրլիքտէ ճինաեէթ մահքէմէսի հուզուրունա չըգաճագ տըրլար։ Մէրգումուն պու մահքէմէտէն եագայը գուրթարամայաճաղընա էմինիմ... Ժիւրի հէյէթի՝ պազէն իղմալը այն իթմէքլէ պէրապէր, պու տէֆա չիտտէթ իսթիմալ իտէճէք տիր... Պու հալի կէօրմէք իսթէրիմ... իչիմի խայլի իլէրի կէօթիւրմիւշիւմ տիւր... հէնուզ իքի սաաթ վագթըմ վար տըր... պու միւտտէթ զարֆընտա կէրմինէթլէ չալըշըր, վէ միւթէագըպէն ճինաեէթ մահքէմէսինէ կիտէրիմ։

Պինաապէրին Ժիւլիէն Գլօտ՝ ղայրէթի ֆէվգէլատէ իլէ չալըշմագա պաշլատը. շէօյլէ քի Դօնսմթան իլէ Բիսմթաշ կէլտիքլէրինտէ, իւք ագշամը հէնուզ պաշլանմըշ օլան պիր գարուպօեասընըն հէման խիթամ պուլմուշ օլտուղունու կէօրտիւքլէրինտէ, իզհարը թէաճճիւպ իթտիլէր։ Պինաապէրին Բիսթաշ,

— Եահո՛ւ, սէն կիճէեի պուրատա՞ մը կէչիրտին, տէտի։

Ժիւլիէն. -Խա՛յր, ֆագաթ բէք էրքէն կէլտիմ, վէ քէմալը կէրմի իլէ չալըշտըմ, չիւնքի պու կիւն պիրճագ ղայպուպէթ իթմէկէ մէճպուրում։

— Պէսպէլլի պիր կէնճ գըզ իլէ պուլուշմագա սէօզլիւ օլմալըսընըզ։ Հէմտէ էօյլէ օլտուղունա պահսա կիրիշիրիմ։

Ժիւլիէն. -(Ումուզլարընը չէքէրէք.) Պիլմիշ օլսուն քի,

պահսընըզը զայպ իտէրսինիզ, չիւնքի մատտէ կէնճ պիր գըզ իլէ կէօրիւշմէք կիպի պիր խուսուսա տայիր օլմաղլա, պազը ճիտտի մուպահասաթա միւթէալլիգ տիր ։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա, Ժիւլիէն Գլօտ չալըշմասընա տէ-վամ իթտի ։

Սաաթ օն չալտըղընտա, հապսխանէնին իքի գարըսու կիւրիւլտիւ իլէ աչըլտըղընտան, Ժիւլիէն պիր բէնչիրէնէ եազ-լաշարագ, իքի ատէտ հապսխանէ արապասընըն քէմէրին ալ-թընա կիրիփ, հավլիտէ տուրտուգլարընը կէօրտիւ, վէ քէն-տի քէնտինէ,

— Պու արապալարտան պիրինէ բաքիփ օլաճաղը չիւպ-հէսիզ տիր ։ Մէվգուֆէլէրի՝ եա իճրաի իսթինթագլարը, եախօտ Մահքէմէի ճինաեէթէ կիթմէլէրի իչին պիրէր պիրէր չաղըրըլաճագլարընտան, պունլար միեանընտա մէզպուրէնի կէօրէպիլէճէնիմ... պիչարէ գատընճըղա՛զ... չիւպհէսիզ միւթթէհիմ տիր, ֆագաթ պէն սէպէպինի պիլմէտիկիմ հալտէ, քէնտիսինի աճըմագտայըմ, տէտի ։

Պիր թագըմ աեազ, անախթար վէ գաբու աչըլմասը սէսլէրի իչիտիլիփ, մուախխարէն օն նէֆէր գատար գատըն-լար, բէֆագաթլարընտա կարտիանլար պուլունտուղու հալ-տէ, հապսխանէ արապալարընըն եանընտա սըրա իլէ տիզիլ-տիլէր ։

Այնի վագըթտա Բիսթաշ վէ Գօնսթան, Ժիւլիէնին տուր-մուշ օլտուղու բէնչիրէնին եանընտաքի բէնչիրէտէն թէմաշա իչին տուրտուլար ։

Գատընլարտան իւչ տէօրթ նէֆէրի արսըզ մախլուգլար օլտուգլարընտան, մէրգումլարը կէօրտիւքլէրինտէ, թահրի-գամիզ սուրէթտէ պագըշտըլար ։

Բիսթաշ. —(Եավաշ սէսսա իլէ.) Շու. գըզլար էրքէյիճէ ալըղըրըլար ։

Գօնսթան. — Ախլէագլարընըն հիւքմինիւ իճրա իտիեօր-լար ։

Պաշ կարտիան, էլինտէ պազը քեաղըտլար պուլունտու-ղու հալտէ, գաբունուն էշիկինտէ զահիր օլարագ,

—Ծիւմլէսի տէ պուրատա՞ մը տըրլար, տէյի սօրտու-ղունտան, պիր կարտիան,

—Էվվէթ, միւտիր էֆէնտի, տէյի ճէվապ վէրտի ։

Պատէհու պաշ կարտիան՝ պէշ նէֆէր մէվգուֆէնին ի-սիմլէրինի օգուտուղունտան, իսմի օգունան հէր պիր մէվգու-ֆէ, արապալարտան պիրինէ իրքեապ գըլընտը։ Պէշի տէ իս-թինթագ իտիլէճէք իտի ։

Պիրինճի արապանըն գաբուսու գաբանտըղը հալտէ, Ժիւ-լիէն-Գլօտ բէնչիրէնին տէմիր բարմագլըղընտան էյիլէրէք վէ պագի պէշ նէֆէր մահպուսիյնէ պագարագ, քէնտի քէնտի-նէ,

— Շու պէշ նէֆէրտէն աճապա հա՞նկըսը տըր, տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի ։

Պունլարտան պիրի ղաեէթ կէնճ, լէհճէսի սօլուգ, հիւսնի ճէմալի ճալիփ վէ միւէսսիր, սիմասը մահզուն, վէ քէնտիսի էտէպլի օլուփ, Ժիւլիէնին նազարը տիգգաթը պու գատընա աթֆ օլունտու, վէ ֆիքրինտէն, «Պու օլմալը տըր» տէյի տիւշիւնտիւ ։

Պաշ կարտիան՝ մէզքիւր պէշ մահպուսու տախի իսիմլէ-րիյլէ չաղըրտը, վէ էն սօն Մատլէն Կալիէ իսմինի վէրտի ։

Ժիւլիէնին նազարը տիգգաթընը ճէլպ իթմիշ օլան պու մէվգուֆէ տախի, տիկէրլէրի միսիլլու արապաեա օթուրտու, վէ պաշ կարտիան, էվվէլքիլէրին՝ իսթինթագ օլունմաեա կիթտիքլէրինի խապէր վէրտիկի կիպի, պունլարըն տա մու-հաքէմէ իտիլմէք իւզրէ կիթտիքլէրինի պիլտիրտի ։

Պու սուրէթլէ մէզքիւր արապալար օրատան հարէքէթ իթտիլէր ։

Թամ սաաթ օն պիրտէ Ժիւլիէն, քէնտինին եագգաշըլըգ վէ պօեաճըլըգ ալէթլէրինի գուլթուղունտա սագլաեըփ, հա-րէքէթէ հազըրլանտըղընտան, Գօնսթան,

— Կիտի՞եօրմուսուն, տէտի ։

— Էվվէթ, տէյի Ժիւլիէն ճէվապ վէրտի ։

— Էկէր ուսթամըզ կէլիփ սէնի սօրարսա, նէ՞ տէեէ-լիմ։

— Եարըն սապահ բէք էրքէն կէլիփ, իշիմէ պաշլանաճաղըմը, ֆագաթ պու կիւն պազը խուսուսի իշլէրիմ օլտուղունտան, կէլէմէյէճէյիմի սէօյլէյին ։

31

Պատէհու Ժիւլիէն-Դիւօ՝ հափսխանէտէն տըշարը չըգտը, վէ Մատլէնին թավրը ֆիքրինտէ հէքք իտիլմիշ օլմադըղը, քէնտի քէնտինէ,

— Նէ՛ ճալիպ թավիր . . . պու գատընճըղազ՝ մութլագա ֆէնա հալտէ մուզտարըպ օլմուշ օլմալը տըր, վէ էկէր սիմասը քեաղըտ տէյիլ իսէ, իթհամ օլունմագտա օլտուղու ճինայէթտէ քէնտիսի պէրիւզզիմմէ օլմագ կէրէք տիր, տէյի մուլահազա իթտի, վէ սուրաթլը ատըմլար իլէ Ատլիեէ նէզարէթինէ տօղրու եօլա չըգտը ։ Ջարշըեա եագլաշտըղընտա, պիր լօգանթաեա կիրիփ պիր մըգտար թաամ իթտի, վէ պատէհու եօլունա տէվամ էտէ, Ատլիեէ նէզարէթինէ վասըլ օլտու ։

Ծինաեէթ մահքէմէսինին գաբուլարը հէնուզ աչըլմըշ օլմաեըփ, պու գաբուլարըն էօնինտէ պէք մութաթ ղալէպալէք պուլունմագտա իտի ։

Ժիւլիէն ղալէպալիկէ գարըշտը վէ էն սոն կէլէնլէրտէն օլմասըյլա պէրապէր, պիրինճիլէրին սըրասընա կիրիշէպիլտի ։

Գաբուլար աչըլտըղընտա, խալգ, մահքէմէ սալօնընա հիւճում իթտի, վէ չէնտ սանիյէ զարֆընտա սալօնտա տուրանաճագ եէր գալմատը ։

Մահքէմէ չավուշլարընտան պիրի կէլիփ, հէյէթի մահքէմէնին տուխուլ իտէճէկինի պիլտիրտի ։

Հէրքէս աեաղա գալգըփ շափգալարընը չըգարտըլար ։

Հաքիմլէր վէ Ժիւրիլէր եէրլէրինէ օթուրտուլար ։

Խալգըն տուրտուղու սալօնտա իյնէ աթըլսա տիւշէճէք

եէր օլմատըղը կիպի, պազը զէվաթը մախսուսէնէ մունհասըր օլան մահէլլ տախի պիր չօգ էհլի մէրագ իլէ տօլու իտի ։

Էվվէլճէ սուի էմնիյէթ վէ գալպազանլըգլա մութէալլիգ պիր տավա րուեէթ օլունուփ, պունուն խիթամընտա հէյէթ թաթիլ իտիփ, պատէհու մահքէմէ սալօնընա թէքրար կէլտիկինտէ, Մատլէն Կալիէ իշէրի կիրտիրիլտի, վէ իքի նէֆէր զապթիէնին արասընտա օլարագ, մաղնունլարա մախսուս օլան գանապէտէ օթուրթտուրուլտու ։

Մէզպուրէնին մէզգիւր գանապէ իւզէրինտէ քէմալի վագար իլէ օթուրուշու՝ քէնտիսինին տէրհալ թէֆէքքիւրաթա տալմըշ օլտուղունու իրաէ իթմէքտէ իտի ։

Աեընի վագըթտա սալօնտա շու եօլտա պազը սէօզլէր իշիտիլմէքտէ իտի ։

— Պու գատընըն գապահաթը նէ՞ տիր ։

— Էվլատընը թէլէֆ իթմիշ տիր ։

— Լագին զահէթ զայիֆ տիր, վէ լէհճէսի զիհատէսիյլէ սօյլուն տուր ։

— Աղըրճա խասթալանմըշա պէնզէեօր ։

Ժիւլիէն, կէօզլէրինի Մատլէնին սիմասընտան ահըրմահօրտու,

Մահքէմէ րիեասէթի թարաֆընտան չընկըրագ չալընըփ ումումէն սուքիւթ վագը օլտու, վէ զապթ քեաթիպի իթհամնամէյի օգումաղա պաշլատը ։

Իթհամնամէ՝ զահիթ մէհարէթլէ վէ մանթըգա մուվաֆըգ պիր սուրէթտէ եազըլմըշ իտի իսէ տէ, նէթիճէլէրի բէք չէտին իւլմէսալ իտի ։ Շէօյլէ քի Մատլէն Կալիէնին, հէր հալտէ քէնտի էվլատընը էօլտիւրմիւշ օլտուղու, վէ եախօտ ախիթէ Մէրսիէ Թէսսիէ իթտիկի պիր ատէմ իլէ չէրիքի թէօհմէթ օլմուշ պուլունտուղու, վէ օ ատէմին չիւտիքի իգամէթկեահընը պիլտիրմէք իսթէմէտիկի, վէ պիր թագըմ եալան վէ ույտուրմա մասալլար իլէ հիւքիւմէթին ինրաաթընը աէրթէտար իթմէկէ չալըշտըղը պէեան գըլընմըշ, վէ բօլիս գօմիսէրինին՝ Էրնէսթին սօգագընտա վագը օտահեա կիրտիկինտէն, վէ մէզպուրէնի զայագըլ հալտէ պուլ-

տուղունտան պէտէն, օգուխանլորըմըզա մայիլ օլան քեաֆֆէյի վագըալար՝ մէզքիւր իթհամնամէտէ իշար օլունմուշ իտի։

Մաւլէն, գէնտի աւէյհինտէ եազըլմըշ օլան մէզքիւր իթհամնամէնի տինլէտիկի սըրատա, հէյէթի մահքէմէնին օթուրմուշ օլտուղու մահէլլէ նազըր պուլունան պիւեիւք խաչ թասվիրինէ եալվարմըշ կէօզլէրինի չէվիրտիքտէն սօնրա, եիւզիւնիւ, հընչգըրտարագ էլլէրի տէրունինտէ կիզլէմիշ իտի։

Պիչարէ գատընճըղազ՝ արթըգ քէնտիսի իչին սէլամէթ իւմիտի օլմատըղընը հիսս իթմէքտէ օլուպ, պու իթհամնամէնին մունտէրիճաթը տինլէնիլտիկի հալտէ, հաքիմ էֆէնտիլէրին զիհնինտէ, քէնտիսինին պէրաէթի հագգընտա զէրրէ գատար պիր զանն ու իթիգատ հասըլ օլամըեաճաղը մուհագգագ կէօրիւնմէքտէ իտի։

Թարաֆը հուքիւմէթտէն Մաւլէնին մուտաֆաասընա մէմուր օլան վէքիլ, մէզպուրէեէ տօղրու էյիլէրէք, գուլաղընտան, «Ճէսուր օլուն. խուսուսա էմնիյէթինիզի սէլպ իթմէյին։ Հէնուզ մէյուս օլմագա սէպէպ եօգ տուր . . . Նէ՛ սիզէ վագը օլաճագ սուալլէրտէն, նէ՛ տէ հագգըրընտան իւրքմէեին, տօղրուտան տօղրու վէ սէպաթլէ ճէվապ վէրին» տէտի։

Իսթիճվապա պաշլանտը, վէ մութատ օլան մուգատտէմաթտան սօնրա, րէյիս՝ Մաւլէնէ խիթապէն,

— Էվլատընըզը թէլէֆ իթմիշ օլմանըզը ինքեա՞ր մը իտիեօրսունուզ, տէտի։

Կէնճ գատըն պիրտէն պիրէ տիթրէտի, լաքին ավօգաթընտան իշիթմիշ օլտուղու նասիհաթլարըն թէէսիրի զայիլ օլմամըշ օլտուղունտան, պաշընը եօգարը գալտըրտը, վէ լաթիֆ պիր սէտա իլէ, շէօյլէ ճէվապ վէրտի,

— Ինքեար տէյիլ, էֆէնտիմ, վար գուվվէթիմլէ պէօյլէ պիր ազվիեաթը րէտտ իտէրիմ. Պէնտէնիզի իսթիճվապ իթմիշ օլան մէմուրինի ալիեէեէ պէեանտէն տուր օլմատըղըմ վէճհլէ, նէֆրէթիմի մուճիպ օլան օլ ճինայէթ ազվիեաթընտա պէն քեամիլէն պէրիիւզզիմմէ վէ պիգուշում։

«Վագաա սէֆիլ վէ թէրք օլունմուշ իտիմ, վէ չալըշմագ իչին իշ կիւճ պուլամատըղըմտան, հէման աճլըգտան էօլմէք րատտէսինտէ պուլունուեօրտում, ֆագաթ պուլունտուղում հալէ, մուզաիգա վէ զարուրէթէ վէ աճլըղա գարշը ուղրաշմագլըղըմ՝ մահզա համիլ օլտուղում մասումու տէրաղուշ իտէպիլմէք ումիտիյլէ քէսպ իթտիկիմ գուվվէթ սաեէսինտէ իտի։

«Նիչէ սէֆալար, մէյուսիեէթի աղիմէեէ տիւշար օլտուղում վէ ղաեէթ ուզուն կէօրտիւկիւմ օլ միւպհէմ սաաթլարտա, քէնտիմի թէլէֆ իթմէք ֆիքրինէ տիւշտիւմ, վէ պու հարէքէթտէ պուլունմամագլըղըմ իսէ, ֆէնա պիր վալիտէ օլմագ, վէ էվլատըմըտա պէնիմլէ պիրլիքտէ մէզարա կէօթիւրէրէք, պու կիւնքի կիւն իթհամ իտիլտիկիմ պիր հարէքէթի ճինայէթէ իճրա իթմէք իսթէմէմէքլիկիմտէն իլէրի կէլմիշ տիր։

«Պէն, կիւեա իգամէթկեահըմը կիզլէմէեէ վէ հագըգաթի հալի սէթր իթմէյէ չալըշարագ, քէնտիսինի գուրթարմագ իսթէմէքլիկիմտէն տօլայը չիւպհէ օլունտուղում պիր ալչաղըն գուրպանըեըմ։

«Լաքին հագըգաթի հալի թէմամիյլէ սէօյլէտիմ . . . Մահվըմա սէպէպ օլան օ ատէմ . . . օ ալչաղը նի՞չին մուտաֆաա իտէճէկիմ, O ատէմ պիր գաթիլ տիր . . . պէնի էօլտիւրմէք իսթէմիշ տիր, վէ էվլատըմը իսէ, թէլէֆ իթմիշ տիր . . . պէօյլէ պիր ճանիեի՞ մի էսիրկէեէճէկիմ։ — Էյէր պէն անը՛ գուրթարմագ իսթէր իսէմ, օ հալտէ պիր մէճնունէ սաեըլաճաղըմտան, պէնի թիմարխանէեէ կէօնտէրմէնիզ էվլէա տըր։

«O ալչագ պու կիւնքի կիւն նէ՞րէտէ պուլունուեօր . . . Նէ՞րէտէ կիզլէնմիշ տիր։ Պի՛լմէմ, լաքին քէնտիսիյլէ մուվաճճէհէ օլունմագ վէ պէրաէթիմի իսպաթ իթմէք իչին, պուրատա պուլունմասը իչին հաեաթըմը ֆէտա իթմէք լազըմ կէլսէ իտի, պիլա թէրէտտիւտ ֆէտա իտէր իտիմ։

«Իշթէ, էֆէնտիմ, եէմին իտէրիմ քի, հագըգաթի հալ պունտան իպարէթ տիր։

Մատլէն կիւճ իլէ նէֆէս ալմագտա օլտուղունտան, իֆատաթըննա պունտան զիատէ տէվամ իտէմէտի։ Մէրգումէնին սէսի էվվէլճէ գուվվէթլի սուրէթտէ չըգմագտա իքէն, սօնրալարը հըչգըրըգլարընտան նաշի, իրատ իթտիկի քէլիմէլէր հէման անլաշըլմազ օլտու։

Հուզզար միճանընտա պուլունան պազը գատընլար աղլատըգլարը կիպի, բէք չօգ էրքէքլէր տէ հէյէճանլարընը կիւճ իլէ զապթ վէ թէսկին իտէպիլմէքտէ իտիլէր։

Լաքին Ժիւլիէն-Գլօտ, ֆէվգէլատէ հէյէճան իչինտէ պուլունուպ, աճալա գալգարագ,

— «Հէր սէօյլէտիքլէրի սահիհ տիր... Էօյլէ օլտուղունու պէն թէէմին իտէրիմ, չիւնքի ճինայէթին իճրա օլունտուղունու կէօզիւմլէ կէօրտիւմ. օ ակշամ՝ չօճուղուն նաշընը կէօզիւմիւն էօնիւնտէ կէօմտիւ» տէյի պաղըրաճագ իքէն, «Պէքլէմէք էվլա տըր. Նէթիճէյի մալահաթ պագալըմ նէ՞ օլաճագ տըր» տէյի տիւշիւնիւպ սէսինի չըգարմատը։

Իսթինթագ տէվամ օլունտու։

Րէյիսի մահքէմէ, մէզպուրէյի չաշըրթմագ վէ իլք ճէվապլարընը աքսի ճէվապ ալմագ իւզրէ պիր թագըմ միւթէնագըզ սուալլէր արդ իթտի իսէ տէ, կէնճ գատըն ասլա ճանըլմայարագ, Ժիւլ Մէրսիէ իլէ մէվճուտ օլմուշ օլան իւլֆէթի հագգընտա բօլիս միւտիրինէ վէ միւսթէնթիգէ սէօյլէտիքլէրինի թէքրարլատը։

Պու իֆատաթ էսնասընտա սամիուն իչինտէ հիտտէթամիզ սէտալէր իշիտիլտիքինտէն, րէյիս՝ սիւքիւնէթ իւզրէ տավրանըլմազսա, մահքէմէ սալօնը թախլիյէ իթտիրէճէկինի մագամը թէհտիտտէ իխթար էյլէտի։

Մատլէնին իսթինթագը խիթամ պուլտուղունտա, շահիտլէրին իսթինթագլարընա իպթիտար օլունտու։ Պունլարըն, ասըլ ճինայէթ վագըասը հագգընտա էհէմմիյէթի պուլունմայան իֆատէլէրինտէն, եալընըզ Ժիւլ Մէրսիէնին՝ Շարլ Պրիսօն օլտուղու, վէ պու ատէմին քէնտիսինի հիւքիւմէթտէն կիզլէմէյէ չալըշմասը՝ միւթթէհիմ օլմասընա տէլիլ իտիւկի նէթիճէսի չըգարըլտը։

Պունլարտան սօնրա միւտտաիի ումումիլիկին իտտիանամէսի գրաաթ օլունտու։

Պու իտտիանամէ տէ, հէման քէաֆֆէյի իտտիանամէլէր միսիլլու չէտիտ իւլ մէալ օլուպ, էվվէլա նամուսլարընը սաթան վէ սօնրա մահսուլը մուհապպէթլէրինի մահվ իտէն գատընլարը ալէլ ումում մուախէզէ վէ թէվպիխ իլէ, Մատլէնէ չու եօլտա նագըլ քէլամ իթտի.

— Էվվէթ, պու գըզ միւթթէհիմ տիր։ — Հէր կէօնա վարիտաթ մէնպալէրինտէն մահրում պուլունտուղու հալտէ, վազը համլինի Մաթէրնիթէ խասթախանէսինտէ իճրա իթմէք իսթէմէմիշ տիր, վէ պու խուսուսու պիզէ խապէր վէրմիշ օլան չահիտին իֆատաթը տիքէր պիր թարաֆտան թէքզիպ օլունմամըշ տըր, վէ վազը համլինին օրատա վուգուունէ մուվաֆֆագաթ կէօսթէրմէմիշ իսէ, պիր ճինայէթ իճրասընը զաթէն թասմիմ իթմիշ օլմագլըգտան զայրի մանէա համլ իտիլէմէզ։

«Էկէր բուհունտա, էյի պիր վալիտէ տույղուլարը պուլունմուշ օլսա իտի, քէնտիսինէ վէրիլմիշ օլան հիւսնի նասիհաթլարա սալիք օլուր, վէ չու տագըգատա ճանիլէրին գանաբէսինտէ օթուրմազ իտի։

«Մատլէն Դայիէ՝ Ժիւլ Մէրսիէ իլէ միւշթէրէքէն էվլատընը գաթլ ու թէլէֆ իթմիշ տիր. վէ չէրիքի իսէ, էլպէթթէ պիր կիւն հիւքիւմէթին բէնչէսինէ տիւշմէքլէ, գանունուն չիտտէթինէ տիւչար օլաճագ տըր։

«Պինապէրին, միւնասիպէթսիզ պիր մէրհամէթին թէէսիրինէ թապի օլմամալարընը ժիւրիի էֆէնտիլէրտէն րիճա իտէրիմ։ Ախլէագսըզ վէ ինսաֆսըզ վալիտէլէր՝ բէք չօգ տըրլար. պունլար հագգընտա ճիւզի պիր իւմագը այն կէօսթէրիլմէսի՝ միգտարլարընը տահա զիատէ արթըրմասը սէպէպ օլաճագը տէրքեար տըր։ Իմտի, ճէզանըն չիտտէթլիյէ միւսթագպէլէն ասհապը թէօհմէթի տիւչարը տէհշէթ գըլմալըյըզ։

«Պու հալտէ, ժիւրի էֆէնտիլէր, սիզլէրտէն սայիրլէրէ էմսալ օլաճագ մէրթէպէտէ մուազզէլէ չէտիտ իպրազընը թէմէննի իլէրիմ։

Մատլէն պու արա տէրմանսըզ պիր հալտէ օլուպ աղլըյօրտու։ Սամիին միեանընտա պազը քիմսէլէր մազնունէյի մէրգումէնին պէրաէթինի թէսլիմ իթմէքտէ իտիլէր իսէ տէ, ումումիյէթլէ մահքումիյէթինէ գարար վէրիլէճէկի զաննը օլունմագտա իտի։

Ժիւլիէն իսէ, քէնտի քէնտինէ,

— Պիչարէ գըզճըղա՛զ. . . միւտախէլէ իթմէքլիկիմին վագթը կէլտի՞ մի, տէտի, վէ հէման աեազա գալգըպ, րէյիսի մահքէմէյէ, մուհիմմ պիր իֆատէսի պուլունտուղունու սէօյլէմէյէ հազըրլանըրքէն, պու խուսուսա վագթը օլամատը. չիւնքի Մատլէնին վէքիլի քէլամը ախզ իյլէտի։

Պու կէնճ տավա վէքիլի՝ Մատլէնին պաք վէ պէրիւզզիմմէ օլտուղունա գանի իտտիկինտէն, էմրի միւտաֆաայը թամամի խալիսէթ, հէմ պէլաղէթլի լիսան իլէ իճրա իտէճէկի տէրքեար իտի։

Պինապէրին, էվվէլ էմիրտէ, միւտտաիի ումումինին պիւրհանլարընտան թութտուրուպ, պու պիւրհանլար կէրչի բէք գուվվէթլի կէօրիւնիւեօրտու իսէ տէ, վէքիլի միւմաիլէյհ պունլարըն գուվվէթինի իզալէ իթտիկինտէն, սամիինին էֆքեարընտա թէպէտտիւլ հասըլ օլմաեա պաշլատը, վէ նիհայէթ իթհամաթըն էն զայիֆ նօգթասընա գարշը Մատլէնին ավօգաթը թարաֆընտան իրատ օլունան աթիտէքի սէօզլէր սամիին միեանընտա, էվվէլքի թէէսսիրին պիւսպիւթիւն աքսինի հասըլ իթտիլէր։

— Աճա՛յիպ, էվլատընը թէլէֆ իթմիշ օլմագ իթհամըյլա մազնուն պուլունան պիր պիչարէ գատընճըղազը սուրէթի չէտիտէտէ մահքիւմ իտիեօրսունուզ, հալ պու քի ճինաեէթին իճրա իտիլմիշ օլտուղունա տայիր հիչ պիր իսպաթ իրաէ իտէմէեօրսունուզ։ Չօճուղուն զայի վէ նապէտիտ իտիլմիշ օլտուղու մուհագգագ տըր, լաքին թէլէֆ իտիլմի՞շ մի տիր։ Սիզ, թէլէֆ իտիլմիշ օլտուղունու թէէմին իտիեօրսունուզ, էկէր էօյլէ իսէ նաշըընը կէօսթէրին։ Կէօսթէրմէտիկինիզ հալտէ, մահքումիյէթ գարարը վէրմէեէ հագգընըզ եօգ տուր. չիւնքի էօլմիւշ օլտուղունու իտտաա իթտիկինիզ

չօճուգ, հաեաթտա օլարագ պիր արա մէյտանա չըգարըլըր։ Պունտան գաթընազար, էկէր մէյտանտա պիր ճինաեէթ վագըասը, պիր ճանի վար իսէ, օ տա Մատլէն Կալիէ օլմաեըպ, Ժիւլ Մէրսիէ տիր. հիւքմիւ գանունու անըն հագգընտա իճրա իտին, չիւնքի օ պիր ալչագ վէ խային տիր քի, քէնտիսինի կիզլէտիկի հալտէ, իղֆալ իթմիշ օլտուղու պու պիչարէ գատընճըղազ հագգընտա նէֆրէթիմիզ չիւպհէլէրտէ պուլունմասընա սէպէպ օլմագտա տըր, հալ պու քի պու գատընըն՝ եալընըզ անը աչըգ օլարագ պուրատա օլմասը՝ քէնտի պէրաէթինէ քեաֆի վաֆի տիր։

32

Կէնճ ավօգաթ՝ միւտաֆաասընըն պու նօգթասընա կէլտիկինտէ, վուգուաթըն մուպահասայի մատտիյէ ճիհէթինի թէրքլէ, մէսէլէնին տույղուճա ճիհէթինտէն պահսա կիրիշտի, վէ պու խուսուստա օլ տէրէճէ պէլաղէթ վէ թէէսսիւրլէ պէեանը հալ իթտի քի, սալոնտա պուլունանլարը աղլաթտը։ Մատլէն տախի հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամագտա իտի։ Ժիւրի ազասընըն կէօզլէրի պիլէ եաշարըպ, ավօգաթ՝ միւվէքքիլէսինի մահքիւմ իթմէք հագսըզլըգ օլաճաղընը պէեան իլէ, անըն պէրաէթինէ հիւքմ վէրիլմէսինի թալէպ իթտիկի սըրատա, սամիին թարաֆընտան ֆէվգէլ ատէ հէեէճան վէ պրավօ սէտալէրի սալոնը էօթտիւրտիւլէր։

Րէյիսի մահքէմէ, էկէր սուս տուրուլմազսա, քեաֆֆէյի հազըրունու տըշարը չըգարթաճաղընը մագամը թէհտիտտէ թէքրար իխթար իթտի, վէ պատէհու, միւտտաիի ումումիյէ, պաշգա պիր ճէվապը օլուպ օլմատըղընը սօրտուղունտա, միւտտաիի ումումի՝ տիկէր պիր տէյէճէկի պուլունմատըղընը պէեան իյլէտի։

Պատէհու հէյէթի մահքէմէ միւզաքէրէ օտասընա կիր-

տի , վէ մուհաքէմէնին թամթիլի զէմանընտա Մատլէն տիչարը հըգարըլտը ։

Օլ հէնկեամտէ սամիուն միեանընտա հուսուլէ կէլէն պաթըրտը կիւրիւլտիւ թարիֆ օլունուր հալ օլմայըպ , հէր քէս պիր աղըզտան սէօզ սէօյլէմէքտէ իտի , ֆագատ Մատլէնին վէքիլի թարաֆընտան միւտաֆաա վուգու պուլմազտան էվվէլ օլտուղու կիպի , էֆքեարըլար միւխթէլիֆ տէյիլ իտի . չէօյլէ քի քիմսէ , Մատլէնին գապահաթը օլտուղունա ինանամաեօրտու ։

Ջիւրի իճթիմաղ ումումի գարղաշալըգ արասընտա , պիլա ֆասըլա չու սէօզլէր իշիտիլիեօրտու ։

— Պու պիչարէնի մահքիւմ իթմէք ճանվէրլիք տիր ։

— Տահա տօղրուսու խայինլիք տիր ։

— Ժիւլ Մէրսիէ տէնիլէն , վէ բարմաղընտա արմալը եիւզիւկ թաշըեան չախս՝ եիւքսէք մէվգիտէ պուլունան պիր հայլազ օլմալը տըր քի , մէթրէսինին վէ մահսուլը մուհապպէթինին թազեիգաթընտան պու սուրէթլէ գուրթուլմագ իսթէմիշ օլմալը տըր ։

— Պէլքի տէ միւթէհհիւլ պիր ատէմ տիր ։

— Գապիլ տիր ։

Ժիւլիէն-Գլօտ իսէ , չու եօլտա տիւշիւնմէքտէ իտի .

— Սամիուն կիպի , հաքիմլէրին տէ միւթէէսսիր օլտուգլարընը կէօրտիւմ ։ Պինապէրին պիչարէ գատընճըղազըն պէրաէթինէ գարար վէրիլէճէկի պէնճէ մուհագգագ կէօրիւնիւեօր ։ Էկէր պէրաէթ իլան օլունուր իսէ , պէնիմ միւտախէլէմ լիւզում գալմազ ։ Հէմ տէ տօղրուտան տօղրուեա պանա չումուլի օլմաեան պիր մատտէյէ նիչին գարըշայըմ ։ Պիլաքիս , էկէր պիչարէ գատընճըղազ մահքիւմ իտիլիր իսէ , պունտան տօլայը պէնճէ զուհուր իտէճէք զայիլէլէր հէր նէ տախի օլսա , հագըգէթի հալի պէեան իտէճէկիմ ։

Հէյէթի մահքէմէնին սալօնա ավտէթ իթմէքտէ օլտուղու՝ պիր չան սէսիյլէ խապէր վէրիլտի ։ Մազնունէ տախի կէթիրիլտի ։ Օրթալըգտա անիտէն տէրին պիր սուքութ հասըլ օլուպ , ումումուն եիւրէքլէրի չարպըեօրտու ։

Ժիւրի հէյէթի րէյիսի՝ իֆատէեէ հազըրլանտը ։ Մատլէն իսէ էլլէրինի գավուշտուրմուշ վէ լէհճէսի սոլմուշ օլարագ կիւճ հալ իլէ աեագտա տուրապիլիեօրտու ։

Ժիւրի րէյիսի եիւքսէք սէտա իլէ .

« Ժիւրի հէյէթի , քեաֆֆէյի մէսէլէլէրտէ էքսէրիյէթի արա իլէ , մազնուն ալէյհանըն միւթթէհիմ օլտուղընա հիւքմ իթտի » տէյինճէ , ումում հուզզար թարաֆընտան չէտիտ ալգըշլար վուգու պուլարագ , մէրգումէնին պէրաէթ գարարը պու եօլտա թէլագգը իտիլտի ։

Մատլէն՝ քէնտիսինէ եագլաշմըշ օլան վէքիլինին էլինի սըգտը , վէ չիտտէթի հէյէճանընտան նաշի պայըլտը ։

Իքի զապթիեէ նէֆէրի մէրգումէեի եանընտաքի օտաեա կէօթիւրտիւլէր . մահքէմէ՝ Ժիւլ Մէրսիէեի զըեապէն եիրմի սէնէ քիւրէք ճէզասընա մահքիւմ իյլէտի ։

Մահքէմէ սալոնընտան չըգմագտա օլան խալգ իչինտէ պուլունան Ժիւլիէն-Գլօտ՝ չէօյլէ տիւշիւնմէքտէ իտի .

— Վագըա պու պիչարէ գատընճըղազըն պէրաէթի իլան օլունտու իսէ տէ , իւչ այտան պէրու մահպուս օլմասըյլա իչ վէ կիւճտէն մահրում օլուպ , եէնէճէք էքմէկի պուլունմատըղը հալտէ , չու սաաթտա նէ՞ եափաճագ տըր ։ Պու հալ տախի , իւմիտսիզ պիր էօմր տէյի՛լ մի տիր ։

« Ծինաեէթին մահէլլի վուգուի օլան խանէեէ ավտէթ իթմէսի միւմքին տէյիլ տիր ։ - Նիչէ ատէմլէր եալընըզ մազնունըն օլան պիտաուչլարա պիլէ աֆվ իթմէեիպ , անլէրի բարմագլա կէօսթէրիրլէր ։

« Էկէր ճէսարէթիմ օլսա իտի , մուվագգաթէն օլսուն մէրհումէ վալիտէմին իգամէթկեահընտա օթուրմասընը քէնտիսինէ թէքլիֆ իտէր իտիմ ։ -Օ իգամէթկեահ հէնուզ թահթը իտարէմտէ օլուպ , պէտպախթ վալիտէմին սէվմիշ օլտուղու էշեաեը տա սաքլամագ իսթէմէմ . . . Օրատա պու պիչարէ գատընը քիմսէ թանըմաեաճաղընտան , րահաթ իտէպիլիր ։ Իսթիխտամը քէնտիսինէ եարտըմ իտէպիլիրիմ . . . քէնտիսի տէ իչ արար , վէ իհթիմալ քի միւէպպէտէն զայալընը մուճիպ օլաճագ մուզիրր եօլլարա սապմասընա մանի օլու-

րում . . . այչափ գաթիլին՝ չօճուղունու ներեւէ կէօմմիւշ օլ-տուղունու տա պէեան իտէճէկիմտէն, հիչ օլմազսա, ուզագ-տան, չաեըր իլէ իւզէրի էօրթիւլմիւշ օլան մէզարըա պագ-մագլա աղլաեապիլիր։

Պու եօլտա տիւշիւնէրէք, Ժիւլիէն՝ ատլիեէ նէզարէթի տաիրէսինտէն տիշարը չըգտը, վէ տաիրէյի մէզքիւրէեէ մութթասըլ հապսխանէեէ կիթտի.

Ճինաեէթ մահքէմէսինտէ ճէրէեան իտէն մուհաքէմէտէ հազըր պուլունան էշխաստան բէք չօղու, եանի, պէրաէթինէ հիւքմ իտիլմիշ օլան գատընըն եագընէն կէօրմէք արզուսինտէ պուլունանլար՝ մէզքիւր գարունուն էօնինտէ թօբլանմըշ օ-լուպ, հէր նէ գատար նէօպէթճի զապթիէ՝ պու խալգը տաղըթմաեա չալըշմագտա իտի իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլմա-մագտա իտի։

Պու սըրատա Ժիւլիէն ֆիքրինի իշղալ իտէն միւլահազա-թա գարար վէրիպ, քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Էվվէթ, պու չէյի եաբաճաղըմ. Քէնտիսինէ պիր ի-գամէթկեահ թախսիս, վէ իւք կիւնլէրինտէ նաֆագասընը թէտարիք իտէճէկիմ. Պունունլա պէն ֆագիր օլմամ, հաթ-թա էօմրիմիւն իչինտէ պիր ֆազիլէթ իշլէմիշ պուլունուրում.

Ժիւլիէն պու թէֆէքքիւրինիւ պիթիրտիքտէն սօնրա, գարուեա տօղրու իլէրլէտի։

Գարուտաքի գարաղօլ մէմուրու,

— Նէրէեէ կիտիեօրսունուզ, տէյի սուալ իթմէսինտէ, Ժիւլիէն,

— Քիթապէթ տաիրէսինէ, տէյի ճէվապ վէրտի։

— Նէչին,

Մէրգում տէլիգանլը էչիքտէն կէչտի, վէ հավլիտէն պիլ-միրուր, թէսատիւֆ իթտիկի հապսխանէ գարուսունու աչտը։ Հապսխանէ մէմուրը՝ Ժիւլիէնի կէօրտիւկինտէ,

— Նէ՞ իսթէեօրսունուզ, տէյի սուալ իթտի.

— Պիր ազ էվվէլ ճինաեէթ մահքէմէսինտէ պէրաէթինէ հիւքմ վէրիլմիշ օլան մատմազէլ Մատլէն Կալիէեի կէօրմէք իսթէրիմ. Քէնտիսինի պէքլէմէեէ կէլտիմ.

Մէմուր. — (Կիւլէրէք.) Քէնտիսինի պէքլէմէ՞ք մի։

— Մէճպու՞ր մու տուր։

— Խայր, ֆագաթ չօգ վագըթ պէքլէեէճէքսինիզ։

— Նի՞չին։

— Զիւնքի մատմազէլ Մատլէն պու հապսխանէտէ մէվ-գուֆ օլմաեըպ, Սէն-Լազար հապսխանէսինտէ թէվգիֆ ի-տիլմիշ օլտուղունտան, պուրատան արապա իլէ օրաեա կէօ-թիւրիւլէճէք, վէ օրատա թախլիեէյի սէպիլինէ տայիր մուա-մէլաթըն իճրասընը միւթէագըպ սէրպէսթ օլաճագ տըր։

— Պու մուամէլաթ իչին չօգ վագըթ կէչէ՞ր մի։

— Պիր սաաթտա հէր չէյ պիթէր։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, միւսիւ։

Ժիւլիէն՝ մէզքիւր հապսխանէտէն չըգըպ, հէնուզ խա-րիճտէ պէքլէմէքտէ պուլունան խալգըն իչինտէն կէչէրէք, սաաթ պէշտէ Սէն-Լազար հապսխանէսի էօնինէ մուվասըլէ-թինտէ,

— Արգատաշլարըմ հէնուզ չալըշըեօր օլմալը տըրլար։ Պէնի իսթիճվապ իտէճէքլէրի, վէ հարէքէթիմտէ պէնի թագ-եիպ իյլէեէճէքլէրի շիւպհէսիզ տիր . . . Իմտի իչէրի կիրմէ-եիպ, խարիճտէ պիր գահվէխանէտէ օթուրուրում . . . օրա-տան, հապսխանէ արապալարընըն կիրտիքլէրինի, վէ Մատ-լէն Կալիէնին տիշարը չըգտըղընը կէօրիւրիւմ, տէյի միւլա-հազա իթտի։

Պինապէրին Ժիւլիէն՝ հապսխանէնին թա գարշըսընտա պուլունան պիր գահվէխանէեէ կիրտի։ Սաաթ ալթը րատ-տէլէրինտէ, քէնտիսի հէնուզ գահվէխանէտէ պէքլէմէքտէ օլտուղու հալտէ, Գօնսթան իլէ Բիսթալըն հապսխանէտէն չըգըպ, եէկտիկէրիյլէ թօգալաշտըգտան սօնրա մուֆարա-գաթ իթտիքլէրինի կէօրտիւ, վէ այնի վագըթտա սապահլա-եըն հարէքէթ իթմիշ օլան իքի արապանըն ավտէթ իթտիք-լէրինի միւշահէտէ իյլէտի։ Օ անտէ հապսխանէ գարուսու-նուն իքի գանատլարը աչըլըպ, մէզքիւր արապալարըն իչէրի կիրմէլէրինի միւթէագըպ թէքրար գաբանտը։

Ժիւլիէն, «Թախլիեէյի սէպիլի իչին իճրաը լազըմ կէ-

լէն մուամէլամ չօգ սիւրմէզ» տէյի տիւշիւնէրէք, պէքլէմէճէ գարար վէրտի ։

Մատլէն՝ ֆիլվագը մէգթիւր իքի արապանըն պիրինճիսինտէ պուլունուպ, աշաղը էնտիկլինտէ, պաշ կարտիան՝ էլինտէ պագը քճաղըտլար թութարագ,

— Մատլէն Կալիէ սի՞զմիսինիզ, տէյու սօրտու ։

Կէնճ գատըն .- (Տիթրէճէրէք .) Էվվէթ, էֆէնտիմ, պէնտէնիզիմ։

— Սիզին պէրաէթինիզէ գարար վէրիլմիշ տիր ։

— Էվվէթ, էֆէնտիմ։

— Նաթմըշ օլտուղունուզ գօղուշտան ալաճագ էշեանըզ վա՞ր մը տըր ։

— Պիր չէյիմ եօգ տուր, էֆէնտիմ։

— Բէք էյի, պէնիմլէ կէլին ։

— Ծէրպէսթ տէյի՞լմիյիմ։

— Պիր աղտան սէրպէսթ օլաճագսընըզ։

— Պէնի նէ՞րէյէ կէօթիւրիւեօրսունուզ։

— Մուամէլէի գայտիճէյի իճրա իթմէք իւզրէ տաիրէյի քիթապէտէ կէօթիւրիւեօրում։

Պէշ տագըգա սօնրա, պու մուամէլէ իճրա օլունուպ, պաշ կարտիան՝ կէնճ գատընը խիթապէն,

— Շիմտի թէմամիյլէ սէրպէսթսինիզ, հապսխանէ գաբուլարը սիզին իչին աչըգ տըրլար ։ Ճէնապը Հագգ միւյեսսէրինիզ օլսուն, տէտի ։

Պու քէլիմէլէր՝ Մատլէնին իւզէրինտէ էսէրը մէսէրրէթ հասըլ իտէճէք եէրտէ, սուի թէէսսիրի մուճիպ օլարագ, մահզունէն,

— Տէմէք պէնի պուրատան եօլա գօեօրլար, տէյի պէճան էյլէտի ։

— Եանի պէրաէթինիզէ գարար վէրիլտիկի իչին, սէրպէսթ պրագըեօրլար ։

— Պիլիեօրում, ֆագաթ չօգտան պէրի հապսխանէտէ մէվգուֆ պուլունմագտայըմ։ Շիմտի իսէ, օն բարամ պիլէ եօգ տուր ... գապահաթըմ պուլունմատըղը հալտէ, պէ-

նի թէվգիֆ, վէ քէնտի էվլատընը էօլտիւրմիւշ օլան պիր խայըն կիպի հագգըմտա մուամէլէ իլէ, պէնի մուհաքէմէ իթտիլէր. ֆագաթ ատալէթ՝ պիսուչ օլտուղումու թաստիգ իթտի ։ Իմտի, էֆէնտիմ, քէնտի քէնտիմի պէսլէմէք իւզրէ պիր իշ պուլմամա գատար, պանա, չէնտ կիւն պարընաճագ պիր մահէլլ վէ պիր միգտար նաֆագա վէրիլէմէ՞զ մի ։

— Պէօյլէ պիր ատէտ եօգ տուր ։

Մատլէն . - (Մէյուսէն .) Օ հալտէ պէն նէ՞ եափաճաղըմ։

— Պունտան էվվէլ իգամէթ իթտիկինիզ խանէտէ էշեանըզ վա՞ր մը իտի ։

— Էվվէթ, պագը քէօհնէ էշեամ պուլունմագտա իտի. Լաքին խանէ սահիպի՝ իճարէնի թէէտիյէ իթմէտիկիմ իչին օն պէշ կիւն մուգատտէմ հիւքիւմէթ մարիֆէթիյլէ էլպէթտէ սաթտըրմըշ տըր ։

— Լաքին պու մուամէլէ՝ բէք զալիմանէ տիր ։

— Իշլէմիշ օլմատըղըմ պիր ճինաեէթտէն տօլայը պէնի տէրտէսթ վէ թէվգիֆ իթմիշ օլան էշխասըն մուամէլէսի գատար չէտիտ տէյիլ տիր ։ Էկէր սէրպէսթ օլսա իտիմ, քէնտի աֆիյեթըմ իթմէքլիկիմի միւթէագըպ խասթախանէտէն չըգգըպ, չալըշըր, վէ իճարէմի թէէտիյէ իթմէքլէ, պու կիւնքի կիւն պիլա մէսքէն վէ էքմէքսիզ գալմազ իտիմ ։ Ասլա գապահաթըմ օլմատըղը հալտէ, բէք աղըր ճէզաեա չարբըլտըմ ։ Հիչ օլմազսա տիւշար օլտուղում պունճա նամուսսուզլուգլարա վէ միհն ու մէշագգաթա մուգապիլ պիր թազմինաթա՞ մը վէրիլմէմէլի տիր ։

« Պու կիւն, պու սաաթտա պէն նէ՞ եափապիլիրիմ։

« Սօգագտա պիր գանաբէ իւզէրինտէ՞ մի, եօգսա պիր գաբու ալթընտա մը եաթաճըմ։

« Սատագա՞ մը տիլէնէճիմ։

« Լաքին օ հալտէ տէ պէնի տէրտէսթ, թէվգիֆ, վէ պու տէֆա պիր սէնէլի վէ տիլէնճի մագամընտա մահքիւմ իտէպիլիրլէր ։

« Պինապէրին նամուսսուզլուգ եօլունա սաբմագտա,

վէ եախօտ Սէն Նէհրինէ աթըլմագտան պաշգա չարէմ գալմամըշ տըր ։ Ա՛հ , պու բէք հագգըսըզ վէ տէհշէթլի մուամէլէ տըր ։

Քեաթիպ , կէնճ գատընըն սէօզլէրինի ֆիթուրսուզճա տինլէտիքտէն սօնրա սօղուգ գան իլէ ,

— Պազը համիյէթլի քիմսէլէր թարաֆընտան թէէսիս խոլմիշ կէճէլէրի պարընըլաճագ մահէլլէր պուլունտուղունու պի՛լմէեօրմուսունուզ ։ Կիտին անլէրտէն պիրինին գաբուսունու չալըն ... օրատա եաթարսընըզ , եէյիպ իչէրսինիզ , եէյէր հագըգէթէն չալըշմաեա արզունուզ վար իսէ , անլէր սիզէ իշ տախի պուլապիլիրլէր , տէտի ։

33

Մատլէն՝ պալատէքի սէօզլէրի քէմալը հայրէթլէ տինլէտիքտէն սօնրա , պուլունտուղու հալը ղաաֆը րաղմէն , հէման շիտտէթլէ ,

— Տիմէք ատալէթէ գուրպան օլմուշ օլան պիր թագըմ պիչարէկեանըն սատագա իլէ եաշամալարը թէճվիզ օլունուեօր ... Ա՛հ , պու չէյլէր ինսանըն գալպինտէ ինթիգամ արզուսունու նէ՛ տէրէճէ քէօրլէշտիրմէեէ սէպէպ օլուեօրլար ։ Է՛յ ժիւլ Մէրսիէ , ալչա՛գ խայի՛ն , ղատտար գա՛թիլ , սէն եիրմի սէնէ քիւրէեէ տէյիլ , գաթըլեաղա միւսթահագգսըն ... Պէնիմ տիւչար օլտուղում ճէվր ու ճէֆաեա սէնին տախի տիւչար օլմագլըղընը էվվէլճէ կէօրմէք , վէ պաշընըն կիյեօթին իլէ տիւշտիւկիւնիւ թէմաշա իթմէք արզուսինտէեիմ , տէտի ։

Քեաթիպ , մէզպուրէնին հիւրր օլտուղունու թէքրար իլէ , եազըխանէսի էօնիւնտէն գալգտը , վէ պիր գաչ ատըմ ալտըգտան սօնրա պիր չան չալտը ։ Անինտէ պիր կարտիան կէլմէքլէ , քեաթիպ , Մատլէնին հիւրր օլտուղունու սէօյլէտի ,

վէ օ տախի մէզպուրէեէ խիթապէն « կէլինիզ » տէտի , վէ պիչարէ գատընըն պաշընը եէէրէք մէրգումուն արգասընտան կիթտի ։

Պէօյլէճէ պու կէնճ գատըն պիր իքի գարտաշտան կէչտիքտէն սօնրա , նիհայէթ սօգագա նազըր օլան վէ կիճէեէ գատար աչըգ պուլունան պիր գաբունուն էօնիւնէ մուվասըլէթ ինտէ , արագլարը եէրտէ մըխլանմըշճասընա գալտը , չիւնքի օլ էսնատէ քեաֆֆէյի ֆապրիգալարըն ամէլէլէրի իշ մահէլլէրինի թէրք իթմէքտէ օլմալարըյլա , սօգագ՝ իզտիհամ իլէ տօլու իտի , վէ հէնուզ կիւնտիւզ օլտուղունտան , կէնճ գատըն՝ քէնտի քէնտինէ .

— Պուրատան տիշարը չըգտըղըմը կէօրմէլէրինի իսթէմէմ . արըմտան էօյլիւրիւմ , տէտի , վէ խարիճտէն աղ ըշըգ կիրէն պիր թարաֆա չէքիլմիշ իքէն , կէնճ պիր քիմսէնին խարիճի գարուտան կէչիպ , քէնտիսինէ իլէրլէմէքտէ օլտուղունու կէօրտիւկիւնտէ , պիրտէն պիրէ սարսըլտը ։

Պու կէնճ քիմսէ , ժիւլիէն–Գլօտ օլուպ , հապսխանէնին էօնիւնտէ պիր միւտտէթ տօլաշտըղը հալտէ , նիհայէթ մէզպուրէեի միւշահէտէ իլէտի , վէ գարշըսընա կէլտիկինտէ տուրուպ , սէլամ վէրտիքտէն սօնրա ,

— Մատլէն Կալիէ սիզսինիզ , տէյի՛լ մի մատմուազէլ , տէյի սուալ իթտի ։

Մատլէն թէաճճիւպանէ մէրգումա աթֆը նազար իտիպ պէլլի պէլլիսիզ սուրէթտէ ,

— Էվվէթ , պէն իմ , միւսիւ , տէյի ճէվապ վէրտի ։

— Մատմազէլ , ատլիեէ նէզարէթինէ մութթասըլ թէֆգիֆխանէտէն կէլիեօրում ։ Մուամէլէի գայտիեէնին իճրասը իչին պուրաեա կէլմիշ օլտուղունուզու օրատան սէօյլէտիլէր ։

— Պէնտէն նէ՞ իսթէեօրսունուզ ։

— Սիզին իլէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ ։

— Քիմի՞ն թարաֆընտան ,

— Քիմսէնին ... քէնտի թարաֆըմտան ։

— Միւսիւ , պէն սիզի թանըմաեօրում , պէնի եալընըզ պըրագըն ։

— Մատմազէլ, պէն Նամուսլու պիր քիմսէյիմ, վէ պու սուրէթլէ սիզէ միւրաճաաթըմըն սէպէպի հագգընտա եանլըշ էֆքեարա զահիպ օլմայըն.

— Էօյլէ իսէ պէնիմլէ կէօրիւշմէք իսթէմէնիզին սէպէպի նէ՞ տիր.

— Միւսաատէ իտին քի, սէօզիւմէ տէվամ իտէյիմ. Սիզ պէնի թանըմազսընըզ, ֆագաթ պէն սիզի թանըրըմ, հաթթա տիւշար օլտուղունուզ իզթիրապըն տա պիլիրիմ. Պունտան պէօյլէ նէ՛ կիպի ճէվըր ու ճէֆա չէքէճէկսինիզի տախի տէրք իտմէքտէյիմ.

— Պէնի թանը՞եօրմուսունուզ.

— Էվվէթ.

— Պէնի նէ՞րէտէ կէօրմիւշսինիզ տիր.

— Պու կիւն ճինաեէթ մահքէմէսինտէ, զանաի մուհաքէմէնիզտէ հազըր իտըմ.

Մատլէնին լէհճէսի սօլտու վէ ժիւլիէն տախի շու սուրէթլէ իֆատէսինէ տէվամ իյլէտի.

— Պէրաէթինիզէ գօրար վէրիլտիկինի պիլիեօրում, լաքին մուհաքէմէ օլունմանըզտան էվվէլ տէ զաթէն միւթթէհիմ օլմատըղընըզը պիլիր իտիմ.

Մատլէն. — (Հայրէթլէ.) Պիլի՞ր մի իտինիզ...

Մէրգումէ իֆատէսինի իքմալ իթմէզտէն, հապսխանէնին գաբուսու աչըլարագ, պաղը մէմուրլար տիշարը չըգմագտա օլտուգլարընտան, ժիւլիէն-Դլօտ,

— Մատմազէլ, պուրատա տուրամազսընըզ, պէնիմլէ կէլին, տէտի.

Կէնճ գատըն էվվէլ էմիրտէ իզհարը թերէտտիւտ իթտիկինտէն, ժիւլիէն՝

— Րէճա իտէրիմ, հազըրմտա վէսվէսէ իթմէյին. Սիզին իլէ պիր քիմսէ հագգընտա ուզուն ուզատի կէօրիւշմէքլիկիմ լազըմ տըր, տէյի թէքրիր իյլէտի.

— Քի՞մին հագգընտա կէօրիւշէճէքսինիզ.

— Ժիւլ Մէրսիէ հագգընտա.

Մատլէն՝ մէզքիւր իսմին թէլէֆֆիւզ իտիլտիկինի իշիթտիկինտէ, պիրտէն պիրէ պաշտան աեաղա գատար տիթրէտի, վէ կէօզլէրինտէ ղաղապանէ պիր բարլագըգ հասըլ օլտու. Պատէհու տիշլէրինի սըգարագ,

— Վա՛յ, սիզ քինտիսինի... Ժիւլ Մէրսիէյի թանըեօ՞րմուսունուզ, տէյի սորտու.

— Պիր տէֆա կէօրտիւմ.

— Նէ՞ վագըթ.

— Վազը համլ իթտիկինիզ կիճէ. Սիզէ հէր չէյի սէօյլէյեճէյիմ, ֆագաթ պուրատա տուրմաեալըմ, հէր քէս պիզէ պագըեօր.

Ցիլվագը օլ էսնատէ հապսխանէնին գաբուսու էօնիւնտէ պազը քիմսէլէր տուրուպ, մէզքիւր իքի կէնճլէրէ պագմագտա իտիլէր.

Մատլէն. — Բէք էյի կիտէլիմ.

Ժիւլիէն. — Դօլթուղումա կիրին.

— Խայր, եանընըզտան եիւրիւրիւմ.

Պու սուրէթլէ իքիսի պիրլիքտէ հապսխանէ գաբուսունտան չըգըպ, պիր միւտտէթ հիչ պիր սէօզ թաաթի իթմէքսիզին եիւրիւտիւքտէն սոնրա, իլք տէֆա Մատլէն,

— Պէնի նէ՞րէեէ կէօթիւրիւեօրսունուզ, տէյի սորտու.

— Իսթէտիկինիզ եէրէ կէօթիւրիւրիւմ, էկէր արզու իտէրսէնիզ, Էրմէսթին սօգագընտաքի իգամէթկեահըմըզա կիտէլիմ.

— Շիմտի պէնիմ իգամէթկեահըմ եօգ տուր.

— Նէ՞ սէօյլէեօրսունուզ.

— Հագըգաթի սէօյլէեօրում. Խանէ սահիպի, պէտէլի իճարը ալմագ իչին էշեամը սաթտըրմըշ տըր.

— Ցագաթ պու բէք հագգսըզ չէյ տիր.

— Պիլաքիս բէք հագլը տըր. բէնտիսի պէնի, հէր քէս կիպի, էվլատընը թէլէֆ իթմիշ պիր խային վալիտէ մագամընտա զանն իյլէմիշ օլմալը տըր. Անճագ պու պապատէ ասլա թէշէքքիւր իթմէմ.

— Պանա էմնիյէթ իթմէք իսթէրմիսինիզ.

Կէնճ գատըն՝ հարէքէթինի տուրտուրուպ, կէօզլէրինի

կէօզլէրինէ աթֆ իտէրէք , պիր սանիյէ գատար Ժիւլիէնէ պագար , վէ չիւպհէսիզ պու թէսատիֆինտէն միւսթէրիհ օլ-մուշ օլմալը տըր քի ,

— Էվվէթ , խանըմ , տէյի ճէվապ վէրտի ։

— Էօյլէ իսէ գոլթուգումա կիրին տէ կիտէլիմ ։

— Ֆագաթ նէ՞րէյէ կիտէճէյիզ ։

— Վագը համինիզտէն պիր կիւն էվվէլ վէֆաթ իթմիշ , վէ տիւնեատա պէնիմ իչին էն սէվկիլիւ մախլուգ պուլուն-մուշ օլան վալիտէմին իգամէթկեահընա ։

Մատլէն . - (Միւթէէսսիր օլարագ .) Կիտէլիմ ։

— Պիր արապայա րաքիպ օլալըմ ։

— Նէ՞ լիւզում վար տըր ։

— Պէն վալիտէմ իլէ պիրլիքտէ իգամէթ իթմէյօրտում ։ Իմտի , մէրհումէ վալիտէմին խանէսի անախթարընը ալմագ իւզրէ , նայընըզտա իգամէթ իթմէքտէ պուլունտուղում Ապէս սօգագընտաքի խանէյէ կիթմէքլիկիմ լազըմ տըր ։ Նի-տէճէք թարիգիմիզ իսէ , ուզուն օլտուղունտան , սիզի եօրա-ճագը չիւպհէսիզ տիր ։

— Խայր , եայան կիթմէյի թէրճիհ իտէրիմ . եիւրիւմէք պէնիմ իչին ֆայտէլի տիր ։

— Ֆագաթ սիզ աղըր խասթա օլմուշսունուզ տուր ։

— Էվվէթ , լաքին շիմտի թէմամիյլէ քէսպի իֆագաթ իթտիմ ։ Գուվվէթիմ իատէ օլունմուշ տուր ։ Պունտան պաշ-գա ճէսարէթիմ տէ վար տըր ։

— Հասըլը եայան կիթմէք իսթէյօրսունուզ ։

— Էվվէթ ։

—Հիչ օլմազսա , գոլթուգումա կիրին ։

— Թէքրար իտիյօրում , գուվվէթիմ պէրքէմալ տըր ։

Պու սէօզլէրտէն սօնրա , իքի կէնճլէր սիւրաթլէ եիւրիւ-մէլէրինէ տէվամ իթտիլէր ։ Ապէս սօգագընա մուվասէլէթլէրին-տէ , գարանլըգ էթրաֆը իհաթա իթմիշ իտի ։

Ժիւլիէն . - (Մատլէնէ .) Սիզ պէնի պուրատա պէքլէ-յին . պիր տագըգա զարֆընտա վալիտէմին իգամէթկեահը անախթարընը ալըպ կէլիրիմ ։

Պէօյլէ տիյէրէք , մէրգում տէլիգանլը՝ Մատլէնի սօ-գագտա եալընըզ պըրագըպ , քէնտիսի էվէ կիրտի ։

Մատլէն , պաշընը էյիպ , միւթէֆէքքիր հալ իլէ շու սէօզլէրի քէնտի քէնտինէ իրատ իթտի ։

— Պու կէնճ քիմտիր քի՞մ տիր . Նի՞չին պանա կէլտի ։ Հա-պըսխանէտէն չըգըշըմը գոլայլատըղընա պագըլըրսա , րասթ կէ-լտ գարշըմա չըգան պիր քիմսէ օլմատըղը անլաշըլըյօր . . . Ժիւլ Մէրսիէյի տէ թանըյօր . . . օ ալչագը պէլքի պու ատէ-մին սայէսինտէ պուլուպ , ինթիգամըմը ալապիլէճէյիմ . . . Գագըշընտա խայըրխահլըգ վար տըր . . . Նամուսլու պիր ատէ-մէ պէնզէյօր . . . Քէնտիսինէ էմնիյէթ իտէպիլէճէկիմի , վէ նիեաթընըն միւսթագիմանէ իտուկինի զա՞ն իտէրիմ . . . Գա-նա սէօյլէյէճէքլէրի հէր նէ իսէ , պիր ան էվվէլ վագըֆ օլ-մագ մէրագընտայըմ ։

Պու արա , Ժիւլիէն-Դլօտ կէլէրէք ,

— Կէճիքմէտիմ տէյի զա՛ն իտէրիմ , տէյի՛լ մի . իշթէ անախթարը կէթիրտիմ ։ Եօլումուզա տէվամ իտէպիլիրիզ , տէյի պէեան էյլէտի ։

— Վալիտէնիզ նէ՞րէտէ իգամէթ իտիյօրտու ։

— Մարգատէ սօգագընտա ։

Եարըմ սաաթտա մէրգումլար՝ մէզքիւր սօգագա մու-վասալէթլէ , միւթէվէֆֆա Մարի Դլօտուն իգամէթկեահընա չըգտըլար ։ Ժիւլիէն պիր մում եագըպ , վալիտէսինին թէս-միլի րուհ իթմիշ օլտուղու օտայա կիրէրէք , քէմալը հիւր-մէթլէ չարշաֆընը չըգարտըգտան սօնրա ,

— Պիչարէ վալիտէմի պու օտատա զայի իթտիմ , տէ-տի ։

Ժիւլիէն պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն , եանագլարը իւզէ-րինէ պիր գաչ տամլա եաշ ագտը ։

Մատլէն , տիգգաթլէ մէրգումա պագմագտա օլտու-ղունտան , պու եաշլարը կէօրտիւ , վէ ֆիքրինտէն ,

— Պու ատէմին գալպի բէք միւէսսիր տիր . պինաէն ա-լէյհ քէնտիսի նամուսլու պիր ատէմ օլմալը տըր , տէյի միւ-լահազա իթտի ։

Ժիւլիէն . – Օթուրան տա կէօրիւշէյիմ ։

— Ժիւլ Մէրսիէ հազգընտա՞ մը կէօրիւշէճէկիզ ։

— Էվվէթ ։

— Մէրգումու եալընըզ պիր տէֆա կէօրմէքլէ թանը-տըղընըզը թէէմին իտիեօրսունուզ ։

— Տօղրու տուր ։

— Նէ՞ սըրատա թանըտընըզ ։

— Տէհշէթլի պիր սըրատա ։

— Վազը համլ իթտիկիմ կիճէտէ՞ մի ։

— Էվվէթ , վէ , էվլատընըզը էօլտիւրտիւքտէն սօնրա , նաշընը տէֆն իյլէտիկի սըրատա թանըտըմ ։

Մատլէն . –(Հէհճէսի սօլարագ վէ բէրբէլէնէրէք .) Էվ-լատըմը տէ՞ֆն մը իթտի ։

— Էվվէթ ։

— Մէզարըն եէրինի տէ պիլիեօ՞րմուսունուզ ։

— Էվվէթ ։

— Նէ՞րէտէ տիր . . . պէնի օրաեա կէօթիւրի՛ւն . . . օրա-տա աղլամագ . . . տուա՛ իթմէք իսթէրի՛մ . . . սէօյլէեին . . . չաբուգ սէօյլէեին . . . տէտիկինիզ մէզար նէ՞րէտէ տիր ։

Ժիւլիէն՝ օթուրմուշ օլտուղու մահէլլտէն գալգըպ , բէն-չիրէեի աչտը , վէ էլինի մահուտ գապըսըթանա տօղըրու ու-զաթարագ ,

— Իշթէ չու մահէլլտէ տիր , տէտի ։

Մատլէն բէնչիրէեէ գօշուպ , տէմիր չիպուգ իւզէրինէ էյիլէրէք , գարանլըգտա էթրաֆը թէճէսսիւս իթտի , վէ պիր գաչ սանիյէ զարֆընտա մէզարլըգը միւշահէտէ սու-րէթտէ կէօրմէքլէ , քէմալը տէհշէթ իւզրէ ,

— Պու մահէլլ գապըսըթան տըր . . . տէյի պէեան իյ-լէտի ։

— Էվվէթ , սապըգ Շարէլ գապըսըթանը տըր ։

— Տիմէք Էրնէսթին սօգագընտա իգամէթ իթտիկիմ օ-տա պունուն գարշըսընտա պուլունմագտա տըր ։

Ժիւլիէն . – (Մատլէնին էլինի կէօսթէրէրէք .) Էվվէթ , չուրասը տըր . ճինաեէթ կիճէսինտէ սապահա գատար չու

բէնչիրէտէն ըշըգ կէօրիւնիւեօրտու քի , իշթէ օրասը սիզին օ-տանըզ օլտուղունու մուախխարէն թահգըգ իթտիմ ։

34

Մատլէն . –(Պիր աղ սիւքիւթտէն սօնրա .) Տիմէք ճի-կէրբարէ՛մ . . . պու գապըսթանտա տէֆն իտիլմիշ տիր ։

Ժիւլիէն . – Էվվէթ , հէր նէ գատար գարանլըգ իսէ տէ , եինէ տիգգաթլէ պագարագ կէօրիւլմէքտէ օլան վէ չու սա-աթտա եաբըագլարը տէօքիւլմիւշ պուլունան միւրվէր աղաճ-լարըն ալթընտա տէֆն իտիլմիշ տիր ։

Մատլէն , էլլէրինի բէնչիրէնին գօլ տէմիրինէ տաեաթ-մըշ , վէ եարը պէլինէ գատար սարգըլմըշ օլտուղու հալտէ , Ժիւլիէն-Գլօտուն կէօսթէրտիկի ճիհէթի արաշթըրտը ։

Օ կիճէսի գարանլըգ բէք զիեատէ օլմաըպ , գապըսը-թան ճիվարընտաքի էվլէրին բէնչիրէլէրինտէն միւշահէտէ օ-լունան ըշըգլար տախի օլ խըթըրահալթ մահալլինի պիր տէրէ-ճէ թէնվիր իթմիշ իտուկլէրինտէն , կէնճ գատըն աղ վագըթ-տա միւրվէր աղաճլարընը թէշխիս իտէպիլտի , վէ պատէհու հընչգըրտաեարագ ,

— Էվլատըմ՛ . . . ճիկէրբարէմ՛ . . . օխային բէաէրի թէլէֆ իթտի հա՛ . . . Ա՜հ , օ ինսան տէյիլ , ճանվէր իմիշ . . . չէյթան իմիշ . . . տէտի , վէ մուախխարէն Ժիւլիէն Գլօտա խիթաբէն ,

— Ցագաթ սիզ , օխապիսին , օ մէլունուն՝ ճիկէրբարէ-մին նաշընը պու մահէլլտէ կէօմիւշ օլտուղունու նա՛սըլ պի-լիեօրսունուզ, տէյի սիւալ իթտի ։

Ժիւլիէն . – Տինլէյին ։

Պու վէճհլէ , Ժիւլիէն , օգուեանլարըմըզա մալիւմ օլան չէյլէրի , կէօրտիւքլէրինի , վէ օ ալչագըն քիմ օլտուղունու անլամագ իւզրէ վագը օլան թէշէպպիւսաթընը հիքեաէ ,

վէ պու մուամմաեը հալլ իտէպիլմէք արզուսի չէտիտինէ մէպնի. Մատլէնի կէօրմէք իչին Լարիպուազիէր խասթախանէսինէ միւրաճաաթընը, ֆագաթ օրատա նէ՛ կիպի միւշքիլաթա թէսատիւֆ իթտիկինի տէրմիեան իյլէտի.

Մատլէն մէրգումուն իֆատաթընը թէքմիլէն տինլէտիքտէն սօնրա, մահզունէն,

— Պու չէյլէրի պիլտիկինիզ հալտէ, նի՛չին բօլիս գօմիսէրինէ կիտիպ խապէր վէրմէտինիզ. վէ պանա պու սուրէթլէ եարտըմտա պուլունմատընըզ, տէտի.

— Միւմքին տէյիլ իտի.

— Նի՞մ սիզէ մանի օլապիլիր իտի.

— Պաշլը պիր սէպէպ մանի իտի. չէօյլէ քի սիզի թանըմազ իտիմ... սիզ՝ օ ատէմին չէրիքի թէօհմէթի օլապիլիր իտինիզ. Պունա գարշը հիչ պիր իսպաթ օլմատըղը կիպի, հէր չէյ տէ սիզի իթհամ իտիեօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի.

— Տիմէք սիզ տէ պէնի գապահաթլը զանն իթմիշ իտինիզ.

— Թէքրար իտէրիմ քի, պէն սիզի թանըմազ իտիմ.

— Սահիհ տիր... ֆագաթ շու սաաթտա նէ՞ էֆքեարտա պուլունուեօրսունուզ.

— Շու սաաթտա, վէ զաթէն պիր վագըթտան պէրու, եէկեանէ միւթթէհիմ Ժիւլ Մէրսիէ օլտուղունա գաթիէն խաքեաթ օլմուշում տուր. Պունտան գաթինազար Ժիւրիլէր պէրաէթինիզէ հիւքմ իթմէքլէ, պու էֆքեար վէ իթիգատտա պուլունտուգլարընը իսպաթ իթմիշլէր տիր: - Ժիւլ Մէրսիէ՝ տէյիլ պիր տէֆա, իկի եիւզ տէֆա գաթլ ու իտամ լաեըգ պիր ալչագ տըր.

Մատլէն, կէօզլէրի հատտէն զիեատէ բարլաեարագ, պաշընը եօգարը գալտըրըպ, տէհշէթամիզ պիր սէստա իլէ,

— Հալ պու քի օ խային, օ ա՛լչագ շու տագըգատա սէրպէսթ տիր, վէ պէլքի տէ ճէզատան գուրթուլաճագ տըր. անճագ պէն՝ պիսուչ վէ պիկիւնահ օլտուղում հալտէ, պունճա կէօզ եաշլարը տէօքտիւմ, պունճա միհնէթ ու ճէֆաեա տիւչար օլտում, տէտի:

— Ֆագաթ օ տա զըեապէն մահքիւմ տիւր:

— Ղըեապէն մահքիւմիյէթինին նէ՞ ֆաիտէսի վար տըր: Շիմտիեէ գատար ատալէթ վէ զապըթա՝ օ խայինին իզինի պուլամամըշլար տըր. Մէրգում պունլարը իսթիհզա իտիեօր, վէ եագալընը անլէրին էլինտէն գուրթարապիլէճէք տիր... ֆագաթ պէնիմ բէնչէմտէն գուրթարամաեաճագ տըր: Էկէր քէնտիսինի արամագլա էօմրիւմիւ թիւքէտէճէկիմի պիլսէմ, եինէ արաեըպ պուլաճաղըմ. Բօլիսին եաբամատըղը չէյի պէն եաբաճաղըմ... եէմին իտէրիմ քի, ինթիգամըմը ալաճաղըմ: Օ ճանվէրին էօլտիւրմիւշ օլտուղու մասումումու ինթիգամսըզ պըրագմաեաճաղըմ.

Ժիւլիէն-Գլօտ՝ մէզպուրէնին հիտտէթ ու ղազապը կէչէնէ գատար սէս չըգարմաեըպ, պատէհու,

— Բէք էյի, լաքին պու ինթիգամը ալմագա ուղրաշմագլա պէրապէր, սիզին իչին եաշամագ լազըմ տըր: Պու պապտէքի թասավվուրլարընըզ նէ՞ եօլտա տըր, տէյի սօրտու:

Պու սուալ իւզէրինէ Մատլէն քէնտիսինի թօբլաեըպ, հիտտէթի պիրտէն պիրէ քէսպի սիւքունէթ իթտի, եիւզիւ գըզարտը, վէ եանագլարընտան աշաղը իքի տանէլի եաշլար ագտը: Մէզպուրէ սիւքիւթ իւզրէ տուրտուղունտան, Ժիւլիէն,

— Էլպէթթէ պիր սանաաթընըզ վար տըր, տէտի:

— Թէրզի իտիմ, պէեազ չամաշըր վէ էլպիսէեէ միւթէալլիգ էշեա տիքէպիլիրիմ.

— Պիր աղ բարանըզ վա՞ր մը տըր:

Մատլէն. - (Հընչգըրտաեարագ.) Նէ՛ բարամ վար տըր, նէ՛ իգամէթկեահըմ: Սատագաթ խըլաֆընտա հարէքէթ իտէն պիր պէտպէհթի պիր էվտէն նասըլ գօվարլար իսէ, պէնիմ տէ թախլիեէի սէպիլիմէ օ սուրէթլէ գարար վէրտիլէր. վէ նէ՛րէեէ կիտէճէկիմի վէ նէ՛ եաբաճաղըմը ալա տիւշիւնմէտիլէր:

— Էվվէթ, պու տէտիկինիզ տօղրու տուր: Անճագ նէ՞ էֆքեարտա պուլունտուղունուզու լաեըգըյլա անլամագ իչին,

կէօզլէրիմին իչինէ տիգգաթլէ թէքրար պագմանըզը իսթար իտէրիմ։

Մատլէն, օլ վէճհլէ մուամէլէտէ պուլունուպ, Ժիւլիէն իսէ,

— Հագգըմտա էմնիյէթինիզ պուլունտուղունու սէօյլէ-միշ իտինիզ... էլան օ էմնիյէթինիզ պագի՞ մի տիր, տէ-տի։

— Էվվէթ, չիւնքի սիզ պանա Նամուսլու վէ խայրխահ պիր քիմսէ մազամընտա կէօրիւնիւյօրսունուզ։

— Իմտի, սիզէ պիր չէյ թէքլիֆ իտէճէյիմ։ Թէքլիֆիմ-տէ կիզլի պիր թասավվուր մէվճուտ օլտուղունու զանն իթ-մէյին։ Թէքլիֆիմ՝ սըրֆ խայիրանէ տիր։

— Սէօյլէյին։

— Պուլունտուղումուզ վէ տէրուհինտէ մէրհումէ վալի-տէմին էօլմիչ օլտուղու տաիրէ պօչ տուր։ Իլէրուտէ պու տաիրէտէ պիզզաթ իգամէթ իթմէք ֆիքրինտէ օլտուղում-տան, մօպիլեասընը սաթմամագ ասլա նիյեէթիմ եօգ տուր։ Իմտի, պուրատա իգամէթ իթմէք, եաշամագ վէ չալըշմագ իսթէ՞րմիսինիզ։

Մատլէն, ուչիւնճիւ տէֆա օլարագ կէօզլէրինի Ժիւլիէնին կէօզլէրինէ աթֆ իթտի վէ պատէհու պիլա թէրէտտիւտ։

— Էվվէթ, իսթէրիմ, տէյի ճէվապ վէրտի։

— Թէքլիֆիմի գապուլ իթտիկինիզէ թէշէքքիւր իտէրիմ։ Իշպու իւք զայլէտէն խալի օլտուղունուզ հալտէ, քէնտինիզէ իշ արաեապիլիրսինիզ, վէ իշ պուլաճաղընըզա տա էմինիմ։ Պէն տէ պու պապտէ սիզէ եարտըմ իտէրիմ. քիրանըզըն պի-րինճի թագսիտի էվվէլճէ թէէտիյէ իտիլմիշ օլտուղունտան, պու խուսուստա տիւշիւնէճէք սէպէպինիզ եօգ տուր։ Հալ պու քի իշինիզ պունունըլա պիթմէզ։ Իշ պուլանա գատար եաշամագ լազըմ տըր։

Մատլէն. – (Պի՛ր ա՛հ իտէրէք.) Հէյ վա՜խ...

— Սիզէ պիր ազաճըգ պարա վէրմէքլիկիմէ մուսաատէ իտէ՞րմիսինիզ։

Մատլէն, պիրտէն պիրէ սարսըլտըղընտան, Ժիւլիէն՝

քէլամընա շու եօլտա տէվամ իթտի,

— Վէրէճէկիմ աչչէ բէք ճիւզի տիր. էլլի ալթմըշ ֆը-րանգտան իպարէթ տիր։ Պունտան տօլայը սըգըլըրըմ տէյի վէսվէսէ իթմէյին... Թասարրուֆլա պիր միգտար պարա սա-հիպի օլմուշում տուր... պէն հիւսնիւ րիզամ իլէ պու պա-րայը վէրիյօրում, սիզ տէ օ սուրէթլէ գապուլ իտին։

Պու տէֆա Մատլէն՝ Ժիւլիէնին էլլէրինի թութուպ, հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամայա պաշլատըղընտան, Ժիւլիէն,

— Նէ՞ օլույօրսունուզ, տէյի սօրտու։

Մատլէն. – (Կէօզ եաշլարը արասընտա.) Րուհունու-զու բէք ալէա քէշֆ իթտիմ... Էվվէթ, սիզէ էմնիյէթիմ վար տըր... Էվվէթ. պանա վագը օլան քեաֆֆէյի թէք-լիֆաթընըզը քէմալը չիւքրանիյէթլէ գապուլ իտէրիմ, վէ սիզ՝ պիքէս պիր ֆագիրէ ճէսարէթ վէ ումիտ վէրտիկինիզ հալտէ, Ծէնապը Հագգ տախի սիզէ միւքեաֆաթընը իհսան պույուրաճագ տըր։

— Օ հալտէ, Մա՛տլէն, աղլամայըն վէ խուսուսիյլէ պա-նա թէշէքքիւր իթմէյին։ Հարէքէթի վագըամտան տօլայը զաթէն պախթիեարըմ... պինաէն ալէյհ պու մուամէլէյի մահզա քէնտի մէնֆաաթը չալըշըեէմ իչին եապմագտայըմ... հէր նէ իսէ, իչթէ պուրասը խանէնիզ տիր... անախթար-լար՝ տօլապլարտա տըր։ Պիր միգտար պէյազ չամաշըր վար տըր. հասըլը հէր չէյ եէրինտէ մէվճուտ տուր... Մաթպախ թագըմը բէք միւքէմմէլ տէյիլ իսէ տէ, սիզին թաամլարը-նըզա էլվէրէճէք տէրէճէտէ տիր։ Էլպէթտէ պիր տիքիշ մա-քինասընա իհթիեաճընըզ վար տըր. այ պէ այ ուֆագ պիր ուճրէթ վէրմէք ուզրէ պիր մաքինա սաթըն ալըն։ Պու պապ-տէ պէն սիզէ քէֆիլ օլուրում։ Շիմտիլիք շու ալթմըշ ֆրան-քը գապուլ իտին։

— Պու պարայը պանա իսթիգրազ թարզընտա վէրիյօր-սունուզ, տէյի՞լ մի։

— Էվվէթ, էվվէթ. իսթիգրազ թարզընտա վէրիյօ-րում. իսթէտիկինիզ զէման իատէ իտէպիլիրսինիզ։

Պու վէճհ իլէ Ժիւլիէն՝ մասանըն ուսթիւնէ իւչ ատէտ

լուի ալթունու վազ իթտի , վէ Մատլէն տախի չու եօլտա մուգապէլէ իյլէտի ,

— Միւսիւ , զաթընըզ բէք նազիք վէ խայրխահ պիր քիմսէսինիզ ։ Իսմինիզի պիլէ պիլմէտիկիմ հալտէ , հայաթը-մը գուրթարըեօրսունուզ ։ Հիչ օլմազսա իսմինիզի պիլտիրին-քի , խայր տուասը իտէպիլէյիմ ։

— Իսմիմ Ժիւլիէն-Դլօտ տըր . . . չիմտիքի հալտէ ատի պիր իսմ տիր , լաքին պէլքի իլէրուտէ պու իսմի չէրէֆլէթէ-պիլիրիմ ։ Շիմտի տիկէր մուհիմ պիր մասատէտէն պահս իտէ-լիմ ։

— Նէ՞տէն ։

— Սիզ ագշամ թաամը իթմէմիշ օլմալըսընըզ ։

— Խայր , իթմէտիմ ։

— Պէն տէ , քէզալիք ագշամ թաամը իթմէտիմ . . . պէլքի սիզ եօլէն թաամը տա իթմէտինիզ ։

— Էվվէթ . . . բէք զիեատէ իշթիհամ պուլունմատը-ղընը սիզ տէ տէրք իտիեօրսունուզ , տէյի՞լ մի ։

— Շիմտի վագըթ կէճ տիր . . . գարտաշճա տօսթլու-ղումուզու գավիլէշտիրմէք իւզրէ պէնիմլէ պիրլիքտէ թաամ իթմէկէ կէլի՞ր միսինիզ ։

— Նա՞սըլ իսթէրսէնիզ եօյլէ եափալըմ , միւսիւ Ժիւլիէն ։

— Աֆէրի՜ն . . . սիզէ տաւիրէմիզին հէր թարաֆընը կէզ-տիրէյիմ , սօնրա աշաղը էնէլիմ ։

Պինապէրին Ժիւլիէն՝ Մատլէնէ հէր թարաֆը կէօսթէր-տի , վէ մուախխարէն պէրլիքտէ պիր լօգանթայա կիրիպ , եէմէքլէրինի եէտիլէր ։

Պիր սաաթ սօնրա Ժիւլիէն՝ կէնճ գատընը Մարգատէ սօգաղընա կէօթիւրտիւ ։ Մէզպուրէ՝ մէրգումուն էլինի թու-թարագ ,

— Սիզի թէքրար նէ՞ վագըթ կէօրէճէեիմ , տօսթում , տէյի սօրտու ։

— Եարըն , էկէր միւսաատէ իտէրսէնիզ , իշտէն աւտէ-թիմտէ կէլիրիմ ։

— Իշինիզ սաաթ գաչտա խիթամ պուլուր ։

— Սաաթ ալթըտա . . . ագշամ թաամըմը չաբուգ ի-տիպ , սաաթ եէտի պուչուգ րատտէլէրինտէ պուրաեա կէ-լիրիմ ։

— Տիմէք եարըն կէօրիւշիւրիւզ ։

Պու միւքեալէմէտէն սօնրա մէրգուման կէնճլէր պիրի-պիրինտէն այրըլտըլար ։

Օ կիւնիւ Ժիւլիէն-Դլօտ , յուլիսին 15 ինճի պէնպախտ կիւնիւնտէն պէրու , իլք տէֆա օլարագ բէք օ գատար մահ-զուն կէօրիւնմէտիկի հալտէ , եօլտա կիտէրքէն , քէնտի քէն-տինէ ,

— Համտ օլսուն պիր խայրամէլ իշլէտիմ . . . լաքին իր-թիքեապ իթմիշ օլտուղում սուի հարէքէթի ունութտուրմագ իչին , պունուն կիպի տահա բէք չօգ խայրամէլլէր իշլէմէլի-եիմ . . . Պիչարէ վէ սէվկիւլիւ Հանրիէթ . . . պիր այտան զիեատէ տիր քի , քէնտիսինի ուզագտան պիլէ կէօրէմէտիմ ։ պու ճիւմլէ իլէ հէր վագըթտան զիեատէ հազգընտա մու-հապպէթիմ վար տըր . . . ձինաեէթ մուհաուլու օլան , վէ սըրֆ ճիննէթ էսէրի պուլունան չու մուհապպէթ , ագըպէթ իւլ էմր պէնի թէլէֆ իտէճէք տիր , վէ պու տա մուվաֆըգը ատալէթ պուլունաճագ տըր , տիմէքտէ իտի ։

Ժիւլիէն պու եօլտա թէֆէքքիւր իտէրէք , խանէսինէ մուվասըլէթլէ , եաթաղընա եաթտը , չիւնքի իգթիրապը գալ-պինէ բաղմէն , նէվիմա ֆէրահիյեէթ հիսս իթմէքտէ իտի ։

Մատլէն , Ժիւլիէն թարաֆընտան իգամէթինէ թախսիս իտիլմիշ օլան տաիրէեէ չըգտը , վէ քիւչիւք պիր լամպա եագտըգտան սօնրա տիզ չէօքտիւ ։ Դատէհու կէօզլէրինի վէ բուհունու ասիւմանէ գալտըրարագ ։

— Եա՛ Ռէպպ , սանա թէշէքքիւր վէ տուա իտէրիմ . . . պէնի աճըտըն , վէ գարշըմա նամուսլու վէ ալիճէնապ պիր քիմսէ չըգարտըն . . . անըն սաեէսինտէ սըղընաճագ պիր մահէլլիմ , վէ իհթիեաճաթը իպթիտաիյեէմ վար տըր ։ եա-գընտա էլպէթթէ իշիմ կիւճիւմտէ պուլունաճագ տըր ։ Օ ատէմին սաեէսինտէ եաշաեապիլէճէեիմ , վէ ճիկէրպարէմին ինթիգամընը ալապիլէճէեիմ , տէտի ։

Մատլէն, պու տուատան սօնրա, անտղա գալգըպ, չամաշըր տօլապընը աչտը, վէ պունուն տէրունինտէն չըգարտըղը չարշաֆլար իլէ մէյձուտ եաթաղը տիւզէտիպ, օ կիճէսի բաշալթճա ունուտու, վէ իրթէսի կիւն ալէսսապահ գալգըպ, էվճէ իշլէրինի կէօրտիւքտէն սօնրա, պէնաղ չամաշըր տիւքտիրէն պիր չօգ մաղազալարա կիտէրէք, պունլարտան պիր խայլի իշ կէթիրտի ։ Անճագ պու իշլէրի տիւմէք իչին պիր տիւքիչ մաքինասընա միւհթաճ օլտուղունտան, էվին գարուճու գատընը նէզտինտէ քէնտիսի իչին պիր մաքինա պրագըլմըշ օլտուղունու խապէր ալտըղընտա, ֆէվգէլատէ թէաճճիւպ իթտի ։

Նուրասընը պէեան իտէրիզ քի, Ժիւլիէն, Մատլէնի՝ միւթէվէֆֆիյէ վալիտէսինին տաիրէսինէ կէթիրտիկինի գարուճու գատընա պէեան իթմիշ օլտուղու կիպի, զիքր իթտիկիմիզ մաքինաեը տա մահզա պիր ղարապէթ օլմագ իւզրէ անըն եանընտա պըրագմըշ իտի ։

Պինապէրին իշպու մաքինա Մատլէնին օտասընա չըգարըլտը վէ ազչամ Ժիւլիէն սաաթ եէտի պուչուգտա զիեարէթէ կէլտիկինտէ, մըզպուրէնին տիքիշ իլէ մէշղուլ օլտուղունու կէօրտիւ ։

35

Մուվագգաթէն Մատլէնտէն մուֆարագաթլէ, գարիինի քիրամըմըզը Շէնըվիէրտէ Մ. Տօրէյին սէյֆիեէսինէ նագլ իտէրիզ ։

Պիր այտան պէրու, Հանրիէթին թապիի օլան քէյֆի հալի զաիլ օլմուշ օլուպ, եէրինէ էսասլը մուճիպէսի մալիւմ օլմաեան նէվիտա մահզունիյէթ վէ թարիֆի նագապիլ պիր թասալը հալ գայիմ օլմուշ իտի ։

Մէզքիւր մանէվի ֆէնալըգտան պաշգա, կէնճ գըզ վիճուտճա տա զաիֆ պիր ֆէնալըգ հիսս իթմէքտէ իտի իսէ տէ, պունա հիչ պիր մանիա վէրէմէմէքտէ իտի ։

Մէզպուրէնին սըմարը զայիֆլէնմէքտէ օլտուղու կիպի, եանագլարընտա սօլկունլուգ հուսուլէ կէլմէքտէ, վէ կէօզլէրի՝ միւթատ օլան բարլագըլըղընը զայպ իյլէմէքտէ իտի ։

Մ. Տօրէյ վէ զէվճէսի՝ պու թէպէտտիւլիւ, սիննին միւգթէզիեաթընա համլ իլէ, էվվէլ էմիրտէ թէպէտտիւլիւ մէզքիւրտէն տօլայը տիւչար էնտիշէ օլմատըլար ։ Պունունլա պէրապէր մատամ Տօրէյ հիչ պիր թապիպին բէյինէ միւրաճաաթ իթմէքսիզին, քէնտիսի, գըզընա գուվվէթպախշ պագը իլաճլար վէրտի իսէ տէ, մէզքիւր իլաճլարըն արա թէէսիրի կէօրիւլմէտիկինտէն, Հանրիէթին ահվալինճէ էյիլիք հուսուլէ կէլմէտի ։

Օլ վագըթ, ֆամիլեանըն տօսթու պուլունան տօգթօր Ժօրժ Լամար ճէլպ իտիլիպ, պիրինճի վիզիթասընտա, ֆամիլեանըն զիհնինտէն հէր կէօնա էնտիշէեի իզալէ իթտի, չիւնքի մէրգում,

— Գօրգաճագ պիր սէպէպ եօգ տուր, մատմազէլ Հանրիէթին րահաթսըզլըղը մուվագգաթ պիր շէյ տիր ։ Քէնտիսինէ պազը իլաճլար վէրմէքլէ, պու րահաթսըզլըղըն էօնիւնիւ ալապիլիրիզ, տէյի պէեան իյլէտի ։

Արատան պիր միւտտէթ կէչտի ։

Պու միւտտէթ էսնասընտա Ժօրժ Լամար՝ Բարիստէ կիւն պէ կիւն արթմագտա օլան միւշթէրիլէրի վէ խուսուսա Բարիսին էն պիւեիւք խասթախանէլէրինտէն պիրինէ պաշ թապիպ օլմագըղ վազիֆէսինի իհրազէ չալըշմագլա մէշղուլ օլտուղունտան, սէյֆիէեէ կէլէմէմիշ իտի ։ Պունտան գաթինազար, սօն տէֆա սէյֆիէեէտէն եանսի հարէքէթինտէ. մատամ Տօրէյէ,

— Էկէր պիր գաչ կիւնէ գատար մատմազէլին իւզէրինտէ հիւսնի թէպէտտիւլ կէօրմէզսէնիզ. պանա խապէր կէօնտէրին, պիլաքիս մէմնուլիմ վէճհլէ էկէր րահաթսըզլըղը զայիլ օլուր իսէ, միւսաատէ իտին քի իշլէրիմէ տէվամ իտէեիմ ։ Շու էմնաէ կիւնլէր պէնիմ իչին ղալէթ գըսսա տըր ։

Գապիլ օլսա իտի , սաաթլարը իքի միսլինէ իպլաղ իտէր ի-տիմ, տէմիշ իտի ։

Հանրիէթէ ֆէվգ էլ ատէ մուհապպէթի օլան Ժօրժ Լա-մարըն պու տէրէճէ միւսաթէրին օլմասը՝ կէնճ գըզըն րահաթ-սըզլըղընտան գօրգաճագ պիր սէպէպ օլմատըղընը իսպաթէ քեաֆի օլուպ , պինաապէրին Մ. Տօրէյ վէ զէվճէսինին ֆիքիր-լէրի պու խուսուստա րահաթլանտը ։

Սէյֆիյէ խալգընտան եալընըզ Հանրիէթին պէսլէմէսի Անէթին ֆիքրի մէշղուլ օլուպ , էնտիշէսի կիւն պէ կիւն արթ-մագտա իտի ։ Մէզպուրէ կէնճ էֆէնտիսինին եանընտան հէ-մէն ասլա այրըլմայըպ վէ անընլա սատըգ տօսթ կիպի վագթ կէչիրտիկինտէն , զիհնինի թազիք իտէճէք պազը էսէրլէր միւշահէտէ իթմէքտէ իտի իսէ տէ , օլ պապտէ քիմսէյէ պիր սէօզ պիլէ սէօյլէմէմէքտէ վէ արա սըրա քէնտի քէնտինէ .

— Պէյքի տէ միւշահէտէ իթտիկիմ հալլէրին հիչ էհէմ-միյէթի օլմայըպ , պիլա սէպէպ ֆիքրիմի թազիք իթմէք-տէյիմ , տիմէքտէ իտի ։

Լաքին տիկէր թարաֆտան Հանրիէթին թապիաթընճա պազը ահվալը զարիպէ վէ թէպէտտիւլաթ հուսուլէ կէլմիշ օլուպ , չօճուգլուղու զէմանընտա մէյվէլէրտէն խօշլանմագ , վէ պօղաչա , թաթլը , չէքէր վէ չէքէրլի մէյվէլէր եէմէյի արզու իտէր իքէն , պիր վագըթտան պէրու չէֆթալի վէ իւզիւմէ միւպթէլա օլարագ , չէքէրլէ միւթէալլիգ շէյլէր-տէն խօշլանմամագտա իտի ։

Մատամ Տօրէյ , պու հալլէրի կէօրտիւքճէ , հէր պու հալ սիննինին թէպէտտիւլիւ միւգթէզիյաթընտան տըր , տէյի տիւշիւնտիւկիւ կիպի , պանքէրի սապըրգ տախի Հանրի-էթին իւզէրինտէ միւշահէտէ օլունան թէպէտտիւլաթը տիգ-գաթը մախսուսէ իլէ թէճէսսիւս իթմէքտէ , ֆագաթ մէզ-պուրէտէքի հալին՝ տաիրէի ինթիզամը ալտէթ իթմէսինէ սապր իլէ պէքլէմէքտէ իտի ։

Շու գատար քի Ժօրժ Լամար՝ տէրքեար օլան մէհարէ-թիլէ , տիւշարը իզթիրապ օլմասը սէպէպ պուլունմատըղընը թէէմին իթմիշ օլտուղու հալտէ , բէտէնի մէրգումէն էն-

տիշէսինէ մահէլլ օլապիլի՞ր մի իտի ։ Պունունլա պէրապէր , էօյլէ մէմուլին զայրի հալլէր վագը օլմաեա պաշլատը քի , թապիպին թէէմինաթընա րաղմէն , հէմ բէտէրին , հէմ վա-լիտէսինին տիւչարը էնտիշէ օլմամալարը գապիլ տէյիլ իտի ։

Շէօյլէ քի օ կիւնէ գատար Հանրիէթ անճագ զաաֆէթ վէ պաշ աղրըսը հիսս իթմիշ օլտուղու հալտէ , օնտան սօն-րա տախի եիւրէքի պուլանթըսընա տիւչար օլմաեա պաշլա-տըղընտան , վէ կէնճ գըզլարա մախսուս օլան խաֆիֆճէ վէ չէվիքլիքլէ եիւրիւեիւշիւ աղըրլաշտըղընտան , վէ եիւրէքի պու-լանթըլարընը չէտիտ թազեիգաթ թաագիպ իթտիկի կիպի , գօրսէսի տէ նէ՛ գատար կէնիշ օլսա , քէնտիսի իչին պիր է-զիյէթ վէ իչքէնճէ ալէթի հալինի քեսպ իլլէտիկինտէն , վէլհասըլ լէհճէսի՝ ատի րէնկինի զայպ իտիպ , սարըմսը պիր րէնկէ թահվիլ օլտուղունտան , Մ. Տօրէյ վէ զէվճէսի պու հալտէն տօլայը վէսվէսէ իթմէքտէն քէնտիլէրինի մէն իտէ-մէտիլէր ։

Պիր կիւն , մատամ Տօրէյ՝ կէօզլէրի եաշարմըշ օլտու-ղու հալտէ , գըզընա խիթապէն ,

— Սէվկիլիւ գըզըմ , նէ՞ հիսս իտէեօրսուն , տէյի սու-վալ իթտի ։

Հանրիէթ .- Նէ հիսս իթտիկիմի պէն տէ պիլմէմ. արա-սըրա էօյլէ զարիպ հիսսիեաթա կիրիֆթար օլուեօրում քի , նէ օլտուղումու քէնտէմտէ անլաեամաեօրում. պու հալի տօղրուսու պէն տէ թայեին իտէմէմ ։

Կէնճ գըզ պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի զէման , զայիֆլէն-միշ օլան եանագլարընա իրի տանէլի եաշլար ագմագտա ի-տի ։

Նակէհան մէզպուրէ զաաֆէթ շէտիտ պիր նէօպէթէ տիւ-չար օլուպ , պու նէօպէթին նէթիճէսի օլարագ իւզէրինէ պիր պայկընլըգ կէլտի ։ Մատամ Տօրէյ՝ պու հալի միւշահէ-տէ իթմէքլէ , ագըլը պաշընտան կիտիպ , վար գուվվէթիյլէ Անէթի չաղըրտը , վէ օ տախի կէլտիկինտէ , պիչարէ վալիտէ-նին քէտէր վէ էլէմինէ իշթիրաք իթտի ։

Պայկընլըգ խալի միւտտէթ իմթիտատ իլէ , Հանրիէթ՝

քէնտիսինի պուլտուղունտա, եաթաղընա եաթըրըլմասընա մէճպուրիեէթ կէօրիւլտիւ։

Աճէլէթէն քէյֆիեէթ Մ. Տօրէյէ խապէր վէրիլտիկինտէն, միւմաիլէյհ, էն սէրի իւլ հարէքէ ախթընը արապասընա գօշտուրուպ, տօգթօր Ժօրժ Լամարը ճէլպ իթմէք իւզրէ Բարիսէ կիթտի։

Անէթ, մահզուն պիր քիւշէթտէ վէ գաշլարը չաթըլմըշ օլուպ, սէսսիզճէ պաշընը գաշըեօրտու։

Մէրգումէ, քէնտի քէնտինէ,

— Պու հալին մանէասը նէ՞ տիր... պէն մատմազէլին եանընտան ասլա այըրըլմաեօրում... քէնտիսի տէ գաթան եալընըզ տիշարը չըգմաեօր... պունունլա պէրապէր նէմին իտէրիմ քի... տօղրուսու հիչ պիր չէյ անլաեամաեօրում, վէ պէնիմ եէրիմտէ հէր քիմ օլսա, վէ նէ՛ գատար զէքի վէ գուրնազ պուլունսա, եինէ պիր չէյ անլաեամաեաճաղընա չիւպհէմ եօգ տուր, տիմէքտէ իտի։

Սաթըգ Անէթ, փիքրինտէ տօղմուշ օլան մէսէլէյի միւշքիլէնի հալլ իթմէք իւզրէ բէք չօգ տիւշիւնմէքլէ պէրապէր, պիր գարար վէրէմէմէքտէ իտի։

Մատամ Տօրէյ՝ զէվճինին Բարիսէ կիթմէսինի միւթէաքիպ, գըզընըն եանընա կէլտի, վէ Հանրիէթ եէնիտէն պաշլատըղընտան, վալիտէսինին գօրգուսու տահա զիեատէ արթտը, վէ քէնտի քէնտինէ, «Աճապա գըզըմ էօլէճէ՞ք մի տիր» տիմէեէ, վէ քէնտիսինի զապթա միւգթէտիր օլամաեըպ, հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամաղա պաշլատը։ Անէթէ կէլինճէ, կիւճ իլէ քէնտիսինի թէսկին իտէպիլիպ, սիւքիւթ իւզրէ տուրմագտա, վէ Հանրիէթ, պայկընլըղը կէչտիկինտէն, մատամ Տօրէյին էլլէրինի թութուպ, պիտտէֆաթ պուսս իտէրէք.

— Վալիտէճիկիմ, պու տէրէճէ միւքէտտէր օլմաեա սէպէպ եօգ տուր։ Թէէսսիւֆ իտէրիմ քի, պէն բէք էյիեիմ... համտ օլսուն խասթա տէյիլիմ... իշթիհամ պէրքէմալ տըր... վէ միւքէմմէլէն ուեուեօրում։ Հիս իթտիկիմ ճիւզի հատիսէլէր ճիտտի օլմաեըպ, տէրհալ կէչէճէք տիրլէր, տէտի։

— Գըզըմ, բէտէրին՝ տօսթումուզ Ժօրժ Լամարը կէթիրմէք իւզրէ Բարիսէ կիթտի։ Քէնտիսինէ էմնիյէթի քեամիլէմիզ պուլունտուղունու սէնտէ պիլիրսին, վէ պու էմնիյէթէ սէն տէ հիսսէտարսըն։

— Էվվէթ, էվվէթ, պէնիմ տէ՝ տօգթօր Ժօրժա էմնիյէթիմ վար տըր, վէ բէտէրիմին քէնտիսինի կէթիրմէեէ կիթմէսի խայըրլը օլմուշ տուր, չիւնքի պունտան ագտէմ սիզի թէէմին իթմիշ օլտուղու կիպի, պու տէֆա տախի թէէմին իտէճէկինէ չիւպհէմ եօգ տուր։

— Հէր նէ հիս իտիեօր իսէն, քէնտիսինէ թէմամիյլէ իֆշահ իտէճէքսին, տէյի՞լ մի։

— Էվվէթ, վալիտէճիկիմ, օլ պապատէ միւսթէրիհ օլ... ֆագաթ չիմտի էյի օլտուղումու հիս իտիեօրում... քէնտիմի թէմամիյլէ պուլտում... ասլա ֆէնալըգ հիս իթմէեօրում... հաթթա աեաղա գալգաճաղըմ։

— Խայր, խայր, գըզըմ, գալգմա... եաթագտա եաթմագլըղըն տահա միւնասիպ տըր։

— Նիչին։

— Պէլքի հէքիմ ճիւրէթինի թէտգիգ իթմէկէ իհթիեաճ հիս իտէճէք տիր։

— Ֆագաթ ճիւրէթիմտէ պիր էօզիւր եօգ տուր։

— Պիլիեօրում, լաքին թէէմին օլմագըգ՝ հէր հալտէ միւնասիպ տըր։

— Վալիտէճիկիմ պէնի էնտիշէեէ կիրիֆթար գըլաեօրսուն։

— Էնտիշէեէ կիրիֆթար օլմաեա սէպէպ եօգ տուր... հիչ թէլաշ իթմէ տէ, Ժօրժա պէքլէեէլիմ։

Շէնըվիէրտէն Բարիսէ գատար կիտէն թարիգ խայլի ուզուն իտի իսէ տէ, Մ. Տօրէյին բաքիպ օլմուշ օլտուղու արապանըն հայվանը ղաեէթ սէրի իւլ հարէքէ օլմասըյլա, միւմաիլէյհ պին նիսպէ ազ վագըթտա կէնճ թապիպին իգամէթ իթտիկի խանէեէ վասըլ օլտու վէ գաբուճուսունա, տօգթօրուն էվտէ օլուպ օլմատըղընը սօրտուղունտա, քէնտի տաիրէսինտէ օլմաղլէ, Մ. Տօրէյի սէսինտէն թանըտը վէ

պիր ֆէնալըգ վուգուի մէսմէսեսիյլէ լէհճէսի սոլմուշ օլտուղու մէ հէճէճանը ազիմ իչինտէ պուլունտուղու հալտէ, մումաիլէյհի պիր խաթիգալ, սէմտիկի մէ բէտէր մագամընտա հիւրմէթ իթտիկի պու զաթըն էլլէրինի թութարագ․

— Սի՛զմիսինիզ, աճապա Հանրիէթ ազըր խասթա՞ մը տըր, տէյի սօրտու ։

Մ․ Տօրէյ․ - (Բէսիք պիր սէս իլէ․) Էվվէթ, չիմտի կէլմէնիզ լազըմ տըր ։

Ժօրժ, պու ճէվապը ալմասը իւզէրինէ պիր քէլիմէ պիլէ իրատ իթմէքսիզին տէրհալ պաշընա պիր շապգա գօյուպ մէ պիր բարտըսիւ կիյինիպ, Մ․ Տօրէյ իլէ պիրլիքտէ աշաղըտա պէքլէմէքտէ օլան արապայա րագիպ օլտուլար ։

Արապանըն սիւրաթլէ հարէքէթի էսնասընտա, կէնճ տօգտօր,

— Շիմտի իյզահ իտին․․․ նէ՞ կէչտի․․․ նէ՞ վագը օլտու, տէյի սուալ իթտի ։

— Կէչէն, վագը օլան շու տուր քի, Հանրիէթ ազըր խասթա տըր,

— Եաթագտա՞ մը տըր ։

— Էվվէթ ։

— Տի՛ւն մի, եօգսա պու կի՛ւն մի եաթաղա տիւշտի՞ ։

— Պիր ազ էվվէլ տիւշտիւ ։

— Պիր նէօպէթտէն սօ՞նրա մը եաթմաեա մէճպուր օլտու ։

— Էվվէթ, շէտիտ պիր նէօպէթտէն սօնրա․․․ զաննիտէրսէմ իւզէրինէ պիր պայղընլըգ կէլտի․․․ Տօղրուսը զիեատէ մալիւմաթըմ եօգ տուր․․․ չիւնքի զէմճէմ սիզի ճէլպ իթմէքլիկլիմի պանա իխթար իթտի, պէն տէ զիեատէ մալիւմաթ ալմագսըզըն աճէլէյլէն կէլտիմ ։

Մ․ Տօրէյ պու սէօզլէրտէն սօնրա հէօնքիւր հէօնքիւր աղլամաեա պաշլատը, մէ պէլլի պէլլիսիզ սուրէթտէ,

— Ա՛հ գըզըմ․․․ պիչարէ գըզըմ, տէտի ։

Ժօրժ․ - (Բէզկինք մուլթէհասիր օլարագ․) Բէճա իտէրիմ, Հանրիէթին հասաթընճա գօրգմաեա ճիւզի պիր մահէլլ օլմատըղը հալտէ, պու եօլտա տիւշարը հէնէճան մէ թէլաշ օլմաեա սէպէպ եօգ տուր․․․ Սինիր նէօպէթի մէ պայղընլըգ՝ բէք ատի սէպէպլէրին նէթիճէսի օլապիլիր ։ - Իւք տէֆա Հանրիէթի կէօրտիւկիւմտէ, պիլիրսինիզ քի, թէհլիքէ քէշֆ իթմէմիշ իտիմ ։ - Պունունլա պէրապէր պիր աղտան հագըգէթի հալէ վագըֆ օլուրուզ ։ Ֆագաթ թէքրար րէճա իտէրիմ, ճէսուր օլուն մէ սօղուգ գանլըլըղը էլտէն պըրագմաեըն ։

Մ․ Տօրէյ, եալընըզ պաշընը մուպհէմ պիր մանէտա սալլամագլա իքթիֆա իտիպ, սէսսիզճէ աղլամասընա տէվամ իթտի ։ Պէեանէ հաճէթ օլմատըղը իչին, կէնճ թապիպ տախի պու սիւքիւթէ մէ կէօզ եաշլարընա րիաեէթ կէօսթէրտի ։

Օլ էսնատէ արապա սիւրաթլէ եօլունա տէվամէ, Շըըվիէրէ վարըլ օլտու ։

36

Մ․ Տօրէյին էսնաի ղայպուպէթինտէ, պիր գաչ տագիգա էվվէլ քէնտիսինի ֆէվգէլատէ էյի պուլմագտա օլան Հանրիէթ, իքի տէֆա չէտին պիր սինիր նէօպէթինէ թութուլարագ, գումվէթ մէ թագաթտան տիւշտիւ ։

Վալիտէսի թապիի իզթիրապ մէ էնտիշէ իլէ գըզընըն եաթաղը եանընտա օթուրմուշ օլուպ, տօգթօրուն մուվասալէթինէ սապըր թիւքէնէրէք պէքլէմէքտէ իտի ։

Նակէհան սօգագ գափուսունուն չանը չալընտը, մէ Հանրիէթ նէվմիտ սէրսէմլիք հալինտէ պուլունմագտա իքէն, կէօզլէրինի աչտը, մէ եաթաղընըն իւզէրինտէ պիր տէրէճէ օթուրտու ։

Մատամ Տօրէյ տէ քէնտի իսկէմլէսինտէն գալգըպ,

— Բէտէրին օլմալը տըր, տէտի, մէ իլավէթին տախի, եավաշ սէտա իլէ, - Ա՛հ, շու պէքլէմէքլիք պանա նէ՛ գա-

տար ուզուն կէօրինիւր, տէյլի տէրմիան իյլէտի.

Հանրիէթին օտասը եանընտաքի օտատան սիւրաթլը ա-տըմ սէսլէրի իշիտիլտի, վէ գաբու աչըլըպ, Մ. Տօրէյ կէօ-րիւնտիւ.

Պիչարէ ատէմ, սաքին վէ հէման թէպէսսիւմլիւ պիր սի-մա կէօսթէրմէյէ չալըշարագ,

— Տօսթումուզ տօգթօր Ժօրժու կէթիրտիմ. քէնտիսի-նի խանէսինտէ պուլամատըղըմ պիր պախթսըզլըգ օլտու, տէտի, վէ պատէհու գըզընըն եանընա կիտիպ, քէմալը մու-հապպէթլէ մէզպուրէյի տէրաղուշ իյլէտի.

Մատամ Տօրէյ. – (Եիւքսէք սէսլէ.) Կիրին, Ժօրժ, չաբուգ կիրին.

Կէնճ թապիպ, մահզա նէզաքէթ իճապընճա այագտա տուրմուշ օլտուղու հալտէ, մէզքիւր իխթար իւզէրինէ իչէրի կիրիպ, տօղրուճա եաթագա եագլաշտը. վէ Հանրիէթին քէս-պի զաաֆ իթմիշ օլան սիմասըյլա սարարմըշ լէհճէսինի կէօր-տիւկիւնտէ, իզհարը թէաճճիւպ իթմիկի կիպի, գաշլարը տախի չաթըլտը.

Խասթանըն պիր էյի եօրղանընըն իւզէրինտէ օլմասըյլա, թապիպ պու էյի եաթաչըճա գալտըրըպ, վէ քէնտինին իքի բարմագըընը պիլէկի իւզէրինէ վազ իլէ, շահ տամարընը արատը.

Մ. Տօրէյ իսէ զէվճէսի թապիպին եանընա եագլաշմըշ օլուպ, պիրի սաղ վէ տիկէրի սօլ թարաֆլարտա տուրմուշ-լար իտի.

Կէնճ գըզըն նապզը օլ էսնատէ շիտտէթլէ վուրուեօրտու.

— Գըզըմըն սըթմասը վար տըր, տէյի՞լ մի, տէյի վա-լիտէսի սուալ իթտի.

Ժօրժ. – Պիր ազ... բէք խաֆիֆճէ տիր... (Պատէհու թէպէսսիւմ իթմէկէ չալըշարագ.) Է՛յ քիւչիւք վէ արըզ խասթա, սիզ շիֆաեապ օլմագ իսթէմէ՞զմիսինիզ.

Հանրիէթ. – (Թապիպ պիր կիւլիւմսէմէ իլէ.) Շիֆաեապ օլմաղը իսթէմէմէք գապի՞լ մի տիր, ազիզիմ տօգթօր. – Ան-ճագ, սէվկիլիւ բէտէր վէ վալիտէմ, պիլխասսա նէրէ տիւչարը էնտիշէ օլուեօրլար. րահաթսըզլըղըմը մուվագգաթ պիր շէյ

օլտուղունու քէնտիլէրինէ սէօյլէյին քի, թէէմին վէ միւսթէ-րիհ օլսունլար.

Ժօրժ, տիգգաթը քեամիլէ իլէ կէնճ գըզըն սիմասընը թէճէսսիւս իթմէքտէ օլուպ, ֆիքրի՝ զիեատէ մէշղուլ կէօ-րիւնմէքտէ իտի.

Տօգթօր՝ պաղթէթէն աթիտէքի սուալի արզ իթտի.

— Վիւճուտունուզուն հա՞նկը ճիհէթինտէն մուզթարիպ օ-լուեօրսունուզ.

Կէնճ գըզ. – (Եէնիտէն կիւլիւմսէեէրէք.) Պու խուսուս-տա սէրահաթէն ճէվապ վէրէպիլմէքլիկիմ միւշքիւլ տիր, զիրա՝ սուալ իթտիկինիզ մատտէյի պէն տէ պիլմէմ... ա-բասըրա միւպհէմ վէ ումումի պիր ֆէնալըգ հիսս իտիեօրում քի, չօգ եիւրիւնտիւքտէն, եախօտ զիեատէ րագս իտիլ-տիքտէն սօնրա հիսս օլունան եօրկունլուղա պէնզէմէքտէ տիր.

— Կէօքսիւնիւզտէ աճը տուեուեո՞րմուսունուզ.

— Խայր, եալընըզ գաշըլարըմտա աղըրլըգ հիսս իտի-եօրում քի, հարէքէթլէրիմէ սըգընթը վէրիեօր.

Ժօրժ՝ Հանրիէթի տինլէտիքճէ, ֆիքրինին իզտիրապը սի-մասընտա միւշահէտէ օլունուեօրտու. Մէրգում, իսթինճվա-բընա շու եօլտա տէվամ իթտի.

— Եիւրէկինիզտէ աղրը հիսս իտիեո՞րմուսունուզ.

— Էվվէթ, հէման տայիմա եիւրէկիմտէ աղրը հիսս իտի-եօրում.

— Տիմէք օ աղրը էսնասընտա գուլագ թօզլարընըզ թէր-լէեօր.

— Էվվէթ.

Կէնճ թապիպին լէհճէսի ֆէվգէլատէ սօլտու, վէ սէսի տիթրէմէքտէ օլուպ, պէյլի իթմէմէկէ չալըշարագ,

— Վագթիյլէ սէվտիկինիզ պաղը եէնէճէքլէրտէն շիմտի իքրահ իտիեո՞րմուսունուզ, տէյի սօրտու.

— Էվվէթ, տօգթօր. մուգատտէմ շէքէրլի խամուր իշ-լէրինի, շէքէրլէրի վէ պունլարա մումասիլ շէյլէրի սէվէր ի-տիմ, շիմտի ասլա սէվմէեօրում.

Ժօրժ. — (Տիթրէնէրէք, վէ քէնտի քէնտինէ.) Եա՛ Բապպի, եա՛ բապպի ։

Հանրիէթ տէ շու վէճհլէ տէվամ իյլէտի.

— Պունտան գաթինազար վագթիյլէ օլմատըղը հալտէ, պու կիւնքի կիւն զարիֆ խուլյար սահիպի օլտում. Մէօսէլա, էվվէլճէ մէյվէլէրտէն խօշլանմազ իտիմ. շիմտի իսէ մէյվէլէր՝ աղըզըմըն սույունու ագըթմագտա տըըլար ։ Ալէլ ումում մէյվէլէր պէնի օլ տէրէճէ ճէլպ իտիյօրլար քի, իշթիհազըմը խօշնուտ իթմէք իչին, գապիլ օլսա մէյվէ խըրսըզը օլուրում.

Պու արա հէքիմ, էլինի, թէրլէմիշ օլան ալնը իւզէրինէ վազ իթտի ։ Մէրգումուն սիմասը, վիճտանընտա տէհշէթլի պիր մուամէլէի ճէրրահիյէ իճրա իտիլէն պիր խասթանըն քէսպ իթտիկի սիմասը պէնզէյիպ, ագըլ պաշընտա օլմայարագ, եավաշ սէսլէ իլէ,

— Խայր, խայր, պու գապիլ տէյիլ տիր... պու պէք տէհշէթլի շէյ տիր... պունունլա պէրապէր հագըգաթի հալ տէ պու տուր, տէտի ։

Նէ՛ Մ. Տօրէյ վէ նէ՛ զէվճէսի պու սէօզլէրի իշիթմէտիլէր իսէ տէ, ժօրժուն սիմասընտա հուսուլէ կէլմիշ օլան էսէրի տէհշէթիշթիմալտէն, ֆիքրինտէ զարիֆ վէ մուտհիշ պիր շէյ մէվճուտ օլտուղունու տէրք իյլէտիլէր ։

Մատամ Տօրէյ. — Հէր հալտէ Հանրիէթ՝ զանն իտի-կիմիզտէն զիհատէ խասթա օլմալը տըր, — տէյի տիւշիւնտի, վէ Մ. Տօրէյ իսէ, քէնտինի զապթա մուգթէտիր օլամայարագ, — Սէ՛օյլէյին, չապուգ սէ՛օյլէյին, — տէտի ։

Ժօրժ, պու էսնատէ մահզուն վէ մուքէտտէր օլուպ, զիհնի՝ էնվաի մուտհիշ մուլահազաթ իչինտէ պուլունմագտա իտի ։ Մէրգում, եավաշճա պաշընը եօգարը գալտըրտը իսէ տէ, ճէվապ վէրմէտիկինտէն, նէ կիպի թէէսսիւրէ տուչար օլտուղու թարիֆէ հաճէթ օլմայան պիչարէ վալիտէ,

— Նէ՞ վար տըր, նէ՞ նէթիճէ քէշֆ իտիյօրսունուզ, տէյի սուալ իթտի ։

Տօգթ. Ժօրժ. — (Եավաշ սէսլէ իլէ.) Հիչ պիր շէյ... հիչ պիր շէյ ։

Պու սէօզլէր, պունլարը իրատ իտէնին թավր ու հարէքէթինտէ պէք տէ մութապըգ օլմատըղը ճիհէթլէ, Հանրիէթին պէտէր վէ վալիտէսինի թէսքին իտէճէք եէրտէ, էնտիշէլէրինի տահա զիհատէ արթըրտը ։

Հանրիէթ. — Տօ՛սթում, շու թավր ու մէսլէքտէն ֆարիղ կէլին. օ պիր տիւնեատան ալաքէթ իթմիշ օլան ատէմլէրէ մախսուս քիավէթինիզէ պագըլըրսա, հէր հալտէ աղըր խասթա օլտուղում զանն օլունուր ։

Ժօրժ, մէրգումէնէ հէման թէհատիտավէր սուրէթտէ աթֆը նազար իթտիկի կիպի, տոտագլարընտա տախի խաթիհզարէարի պիր թէպէսսիւմ միւշահէտէ օլունտու ։ Տիկէր թարաֆտան Թապիպի մէրգում,

— Լաքին պու սիւքիւնէթ... պու սօղուգ գանլըլըղա նէ՞ տիմէք... պունունլա պէրապէր եանըլմաեօրում... եանըլմատըղըմա էմինիմ, տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի ։

Ժօրժ, էլան պիր սէօզ պիլէ պէեան իթմէմէքտէ օլտուղունտան, Մ. Տօրէյ՝ ամիրանէ պիր թավր իլէ,

— Սէ՛օյլէյին, ֆագաթ չապուգ սէօյլէյին, տէտի ։

Մատամ Տօրէյ տախի. — Սուքիւթինիզ պիզի մահվ իտիեօր... թէլէֆ իյլէեօր, տէյի իլավէ իյլէտի ։

Կէնճ տօգթօր՝ տիզլէրինին տիթրէմէքտէ օլտուղունու հիսս իթմէկէ պաշլատը, վէ նիհայէթ քէսիք վէ պէլլիսիզ պիր սէստա իլէ,

— Էվվէթ... էվվէթ... սէօյլէնէճէյիմ... հէր շէյի պէեան իտէճէյիմ... կէլին, տէտի, վէ Մ. Տօրէյին էլինտէն թութուպ, գարուեա տօղրու կէօթիւրտիւ ։

Մատամ Տօրէյ տէ, քէմալը եէյիսէ տիւչար օլմուշ օտուղու ճիհէթլէ, արգալարընտան կիթմէք իսթէտի իսէ տէ, տօգթօր՝ ամիրանէ պիր թավր իլէ մէրգումէյի հարէքէթտէն մէն, վէ «Խայր, խայր, մատամ, սիզ կէլմէյին, եալընըզ Մ. Տօրէյին կէլմէսի քիաֆի տիր» տէյի պէեան իյլէտի ։

Պիչարէ գատընճըղազ՝ թարիֆ օլունմազ պիր տէհշէթէ տիւչար օլարագ,

— Աճա՛յիպ, էվլատըմըն ահվալը սըհհիյէսի հագգըն-

տաքի հագրգէթի թէմամիլէ անլաեամա՞զմըերմ։ Վագը օլան ինժիեաթքեարանէ մուամէլէլէրինիզտէն, գըզըմըն հաեաթընը թէհլիքէտէ զանն իտիեօրում... սիզ իսէ, պէնի թէէմին իթմէք, պանա իյզահաթ վէրմէք իսթէմէեօրսունուզ, տէտի ։

Ժօրժ. – Պու խուսուստա եալընըզ միւսիւ Տօրէյ իլէ կէօրիւշէպիլէճէկիմի թէքրար իտէրիմ, մատամ։

Մ. Տօրէյ պու արա պիր իշարէթ իթմէքլէ, զէվճէսի իշպու իշարէթին մանէասընը անլաեարագ, պիր իսկէմլէտէ օթուրտու վէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամաղա պաշլատը ։

Մէզքիւր իքի չախսլար, օտատան տըշարը չըգտըգլարընտա, Ժօրժ՝ Հանրիէթին բէտէրինէ խիթապէն,

— Խուսուսի օտանըզա կիտէլիմ, տէտի ։

Պիչարէ բէտէր՝ ատէթա սէրսէմլէշմիշ, վէ ագըլ պաշընտան կիթմիշ օլտուղու հալտէ, սէրխօշ ատէմլէր կիպի պիր եանտան օլ պիր եանա սալլանարագ, Ժօրժու քէնտի խուսուսի տաիրէսինէ կէօթիւրտիւ, վէ գաբուեու արգատան գաբատը ։

Մէզքիւր կէնճ թաբիպ, տաիրէի մէզպուրէեէ տուխուլընտէ, եիւզիւնիւ իքի էլլէրիյլէ կիզլէտի, վէ միւտտէթի մէտիտէտէն պէրու զապթ իտէպիլմիշ օլտուղու կէօզ եաշլարը նիհաեէթ ագմաեա պաշլատը, վէ պօղազընտան տախի պօղուգ պիր նիտա զուհուր իթտի ։

Պիր գաչ սանիյեէ գատար Մ. Տօրէյ, քէմալը հայրէթ իչինտէ օլարագ, Ժօրժուն աղլամասընա տիգգաթ իթտի, վէ պու պիչարէ բէտէրին հալի իսէ, պիր չէյի կէօրիւպ տէ նէ օլտուղունու անլաեամաեան էշխասըն հալլէրինէ պէնզէմէքտէ իտի ։ Մուախխարէն պիրտէն պիրէ ֆիքրինտէ պիր ըշըգ հասըլ օլարագ,

— Ժօ՞րժ, պանա տէհշէթ վէրիեօրսուն ։ Պու մէ յեուսիեէթին, պու կէօզ եաշլարըն սէպէպի նէ՞ տիր ։ – Հանրիէթ մա՞հվ մը օլմուշ տուր, տէյի սօրտու ։

Կէնճ տօգթօր, սօլմուշ օլան սիմասընը կիզլէեէն էլլէրինի պու արա աչաղը ալտը ։ Մէրգում, կէօզ եաշլարը գու-

րումուշ օլտուղու հալտէ, սուրէթի պարիտանէտէ,

— Խայր ։ Հանրիէթին հաեաթընճա թէհլիքէ եօգ տուր ։ տէտի ։

— Սահի՞հ մի ։

— Սահիհ օլտուղունա եէմին իտէրիմ։

— Էօյլէ իսէ, մատտէ նէ՞ տիր ։

— Քիմսէնին՝ իֆատէլէրիմիզի իշիտէճէկի գօրգուսու օլմաեարագ պուրատա սէրպէսթ կէօրիւշէպիլի՞ըմիեիզ։

— Էվվէթ ։

— Էմի՞նմիսինիզ ։

— Գաթիէն էմինիմ... լաքին (իզթիրապը արթարագ) պանա խապէր վէրէճէկինիզ մատտէ՝ բէք վէխի՞մ մի տիր ։

— Էվվէթ, բէք վէխիմ տիր... զանն օլունապիլտիկինտէն զիեատէ վէխիմ տիր... իմտի, քիմսէնին, սէօզլէրիմիզի իշիթմէմէսի իչին գաբուլարընըզը գաբաեըն ։

Մ. Տօրէյ սալլանարագ, քէնտի խուսուսի տաիրէսինէ միւնաղըր օլան իքի գաբուեու գաբատըգտան վէ իչէրտէն սիւրկիւլէտիքտէն սօնրա, Ժօրժուն գարշըսընա կէլտի, վէ պատէհու զաեէթ զայիֆ պիր սէտա իլէ,

— Շիմտի սէօյլէ պագալըմ, տէտի ։

— Սէօյլէեէճէկիմ, լաքին էվվէլճէ սիւքիւնէթ իւզրէ պուլունաճաղընըզա եէմին իտին ։

— Էվվէթ, սիւքիւնէթ իւզրէ տուրաճաղըմ։

— Գարշըմտա օթուրուն ։

Պանքերի սապըգ, իշպու իխթար մուճիպինճէ պիր գօլթուգլու իսկէմլէտէ օթուրտու, վէ Ժօրժ տախի աթիտէքի սուրէթտէ իֆատէեէ աղազ իյլէտի.

— Սիզէ պագը չէյլէր սօրաճաղըմ, ճէվապ վէրմէնիզի արզու իտէրիմ։

— Էվվէթ, ազիզիմ Ժօրժ, էվվէթ, հէր նէ սօրարսան ճէվապ վէրէճէկիմ. ֆագաթ ֆիքրինի չաբուգ իյզահ էթ ։

Կէնճ թաբիպ, պօղազը վէ տիլի օլ տէրէճէ գուրումուշ իտի քի, կիւճ իլէ սէօզ սէօյլէեէպիլիեօրտու ։ Պու ճիւմլէ իլէ քէլամընա չու եօլտա պաշլատը ։

— Հանրիէթ օն պէշ եաշընտա տըր, տէյի՞լ մի ։

— Կէլէճէք այ օն պէշ եաշընտա օլաճագ տըր ։

— Տիմէք իքի սէնէեի միւթէճավիզ զէմանտան պէրու պիլուղէ օլմուշ տուր ։

— Էվվէթ ։

— Միզաճէն ասլա մուֆարագաթ ի՞թմէմիշ տիր ։

— Ասլա ․․․ վալիտէսի վէ պէն քէնտիսինի կիճէլի կիւնտիւզլի մէքթէպէ գօյմագ իսթէմէմիշիզ տիր ։ Պինապէրին մէզպուրէ պիզիմ եանըմըզտա պիւեիւմիւշ տիւր ։ Պու խուսուսու սէն բէք էյի պիլիրսին ։

— Սէնէնին օն իքի այընտա օնունու Շէնըվիէրտէ կէչիրմէք իւզրէ Բարիսի հէման քիւլլիէն թէրք իթտիկինիզտէն պէրու, Հանրիէթ հիչ եալընըզ տըշարը չըգմը՞շ մը տըր ։

— Եա վալիտէսի, եա պէն վէ եախօտ օտասը խըզմէթճիսի Անէթ պէրապէրինտէ օլմաեարագ, սէյֆիեէնին խարիճինէ աեագ պիլէ պասմամըշ տըր ։

— Անէթէ թէմամիյլէ էմնիյէթինիզ վա՞ր մը տըր ։

— Լաեըգ օլտուղու վէճհիլէ, էվվէթ, մէզպուրէնէ էմնիյէթի քեամիլէմիզ պուլունմագտա տըր ։ Լաքին մագսէտինի անլաեամատըղըմ պու սուալլէրէ նէ՞ միւնասիպէթ վար տըր ։

— Տուրուն ․․․ տուրուն ․․․ սապըրլը օլուն ․․․ սուալլէրիմին սէպէպինի պիր ազտան անլաեաճագսընըզ ։

Պու արա Մ. Տօրէյին տէհշէթի արթմագտա օլուպ, Ժօրժ չու եօլտա քէլամընա տէվամ իյլէտի ։

— Պուրատա չօգ քիմսէլէր գապուլ իտէրմինիզ, տէյի՞լ մի ։

— Էվվէթ բէք չօգ քիմսէլէրի գապուլ իտէրիմ, պունու սէն տէ պիլիրսին ։

— Բէք չօգ կէնճլէրի․ տէյի՞լ մի ։

— Թապիաթիյլէ աճըպապըն էվլատ վէ եէկէնլէրինի վէ Հանրիէթին մուհիպպէլէրինի գարընտաշլարընը գապուլ իտէրիմ ։

37

Պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա, Ժօրժ․

— Պու կէնճլէրտէն էլպէթթէ մատմազէլ Տօրէյ իլէ էվլէնմէք արզուսինտէ պուլունանլար տա վար տըր, տէտի ։

— Հանրիէթ զէնկին վէ կիւզէլ օլտուղունտան, պու արզուտա պուլունուլմասը տէյրէեար տըր, հալ պու քի պու թալիպլէր քէմալը նէզաքէթլէ թարաֆըմտան րէտտ ճէվապը ալմըշլար տըր ։ Պէնիմ էֆքեար վէ միւլահազաթըմ սաքիր սուրէթտէ օլուպ, բէք էյի պիլիրսինքի, օ էֆքեար վէ միւլահազաթըմ սանա տայիր տիրլէր ։

Տօգթօր տէրին պիր ահ իտիպ, չու եօլտա իֆատէսինէ տէվամ իյլէտի ։

— Քէնտի կէլէն թալիպլէր իչինտէ, Հանրիէթին մագհարը թէվէճճիւհիւ օլմուշ օլա՞ն եօ՞գ մու տուր ։ Աչըգ սէօյլէեէլիմ, մէզպուրէ՝ օ տէլիգանլըլարտան պիրիսինէ կէօնիւլ վէ՞րմէմիշ մի տիր ։

Պու սօն սուալ՝ Մ. Տօրէյէ օլ գատար ղարիպ կէօրիւնտիւ քի, քէմալը հայրէթլէ Ժօրժա աթֆը նազար իթտի, վէ միւթէաճըպէն,

— Դըզըմըն խասթէլիկի սէպէպի՝ աշգ ու մուհապպէ՞թ մի տիր զաննի իտիեօրսուն, տէյի սուալ իթտի ։

Ժօրժ․ — (Ղարիպ պիր սէտա իլէ․) Էվվէթ ։

— Ֆագաթ պու միւմքինսիզ չէյ տիր ։

— Նի՞չին ։

— Հանրիէթ պիլիր քի, պէն քէնտիսինի սօն տէրէճէ սէվէրիմ վէ քէնտիսինին է՛ն ղարիպ արզուլէրի՝ պէնիմ իչին էվամիր գապիլինտէն տիր ։ Մէրգումէնին բէք էյի մալումու տուր քի, էկէր քէնտիսի պիր տիկէրինէ կէօնիւլ վէրմիշ օլսա իտի, պէն անըն արզուսունա վէ մէյլինէ մուխալիֆէթ իտէրէք, տիւշարը իզթիրապ օլմասընա գաթլանամազ իտիմ ։

Լաքին համը օլսուն պէօյլէ պիր չէյ օլմամըշ տըր ։ Մու-հագգագ պիլիրիմ քի, Հանրիէթ պիր քէրրէ քէսպի աֆիյեէթ իտէրսէ, մատամ Ժօրժ Լամար թէամիւէ օլունմազըա քէն-տիսինի պախթիւար ատտ իտէճէք տիր ։

Ժօրժ պիրտէն պիրէ սարսըլտը վէ պագըշը մահզունիյ-եէթպախշ պիր հալ քէսպ իտէրէք, գափի պիր սէսսա իլէ,

— Հանրիէթ սաւա պէնիմ զէվճէմ օլամաեաճագ տըր, տէտի ։

Մ. Տօրէյ աճապա պու սէօզիւ եանլը՞շ մը իշիթմիշ տիր, տէյի տիւշիւնէրէք, տէհշէթի ազիմէ իլէ մէրգումա աթֆը նազար իթտիկի սըրատա, կէնճ թապիպ,

— Սիզ գըզընըզը տախմա քէօր քէօրունա էմնիյեէ՞թ մի իթմի՞շմիսինիզ, տէյի սիւալ իթտի ։

Պանքէրի սապըրըն լէհճէսի սօլարագ, պիրտէն պիրէ աեաղա գալգտը, վէ հիտտէթլէ քէլամա աղազ իտիպ,

— Պիր ազ էվվէլ փուգու պուլան անլաշըլմազ սէօզ-լէրտէն սօնրա, շիմտի պու ղարիպ սիւալէ նէ՞ սէպէպ վար տըր, տիտի ։

— Իյզահաթընը պիր ազտան տնլարսընըզ, էվվէլ էմիր-տէ ճէվապ վէրին ։ – Գըզընըզա քէօր քէօրունա էմնիյեէթի նի՞զ մի օլմուշ տուր ։

— Պու պապտէ շիւպհէ իթմէք՝ հէմ գըզըմը, հէմ պէ-նի թահգիր իթմէք տիր ։ Իշիտիյօրմուսունուզ, միւսիւ Ժօրժ Լամար . . .

— Շու էսնատէ պէն՝ Ժօրժ Լամար, եանի սիզին միւ-թէշէքքիր միւհմինիզ տէյիլիմ․ սըրֆ հէքիմիմ, վէ հէքիմ օլմագ սըֆաթըյլա սիզի իսթինճվապ իթմէքտէեիմ ։ Իմտի, թանըմատըղընըզ րէֆիգ վէ սէնաաթտաշլարըմտան պիրինէ մուախխարէն սիզէ իյզահը մատտէ իտէպիլմէք իւզրէ, պիզ-զաթ թահգըգը քէյֆիեէթ իյլէմէք իսթէտիկինտէ, հէր նէ եօլտա ճէվապ վէրէճէք իսինիզ իսէ, պանա տա էօյլէ ճէ-վապ վէրին ։ Սիւալլէրիմ սիզէ նէ տէրէճէ անլաշըլմազ կէօ-րիւնսէ, եինէ կիւճէնմէեէրէք վէ հիտտէթլէնմէեէրէք ճէվապ վէրմէնիզի ինճա իտէրիմ ։

Մ. Տօրէյ. –(Թարիֆ օլունմազ պիր հէեէճանա տիւ-չար օլարագ.) Էվվէթ, գըզըմա էմնիյեէթիմ վար տըր. քէն-տի իսթիգամէթիմէ վէ նամուսումա ինանտըղըմ կիպի, ա-նըն տա պաքիրէլիկինէ զէրրէ գատար շիւպհէմ եօգ տուր ։

— Հանրիէթ սիզէ սալա եալան սէօյլէմէմի՞շ մի տիր ։

— Ասլա ։

— Հանրիէթին տախիլի միւլահազաթընը պիլի՞եօրմուսու-նուզ ։

— Քեաֆֆէսինի տէ պիլիրիմ . . . օ՝ վալիտէսինտէն վէ պէնտէն հիչ պիր չէյ կիզլէմէզ ։

— Տիմէք քէնտիսինին շու եա պու կէօնիւ գափաննաթ իշլէմէկէ ղայրը միւգթէտիր օլտուղու իթիգատընտասընըզ ։

— Գապահա՞թ մը . . . խասթէլիկինէ սէպէպիյեէթ վէ-րէն, վէ հասաթընը թէհլիքէեէ գօեան գապահա՞թ մը տըր ։

— Գօ՛րգմայըն, հասաթը իչին թէհլիքէ եօգ տուր ։ Թէքրար իտէրիմ քի, հասաթը թէհլիքէտէ տէյիլ տիր ։ Անճագ շիմտիեէ գատար լէքէսիզ գալմըշ օլան Տօրէյ ֆա-միլեասընըն նամուսունա լէքէ կէթիրմիշ տիր ։

Պիչարէ քէտէր պու սէօզիւ իշիթտիկինտէ, գուլագ-թօզլարը ճան վէրմէք հալինտէ պուլունանլարա մախսուս պիր թէր իլէ ըսլանարագ,

— Տօրէյ ֆամիլեասընըն նամուսունա լէքէ՞ մի կէթիր-մէք. սէօյլէտիկինիզի էյիճէ տիւշիւնի՞եօրմուսունուզ, տէյի պէեան իյլէտի ։

— Թէէսսիւֆ իտէրիմ քի սէօյլէտիկիմ հագըգաթ տիր. հագըգաթ նէ՛ տէրէճէ վէխիմ վէ զուլմանէ օլսա, եինէ ա-նը թէմամիյլէ թէլագգը իթմէք լազըմ տըր ։ Պիր ազ էվվէլ քէմալը իֆթիխար վէ ղուրուր իլէ պէեան իթտիկինիզ պա-քիրէլիք մէվճուտ տէյիլ տիր ։ Հանրիէթ՝ սիզէ տէ վալիտէ-սինի տէ վէ միւսաատէնիզլէ քէնտիսինի սէվմիշ օլան պէնի տէ ալտաթմըշ տըր ։

Մ. Տօրէյ՝ իքի էլլէրիյլէ պաշընը թութուպ, մէյուսի-եէթլէ սըգտը վէ պատէհու,

— Իֆատէլէրինիզի իշիտիեօրում, ֆագաթ նէ տէմէք

իսթէտիկինիզի անլայամըյօրում... Պու սէօզլէրինիզին մանասը նէ՞ տիր, տէտի:

— Մանասը շու տուր քի, Հանրիէթին պիր աշըգը վար տըր:

Պու սօն քէլամլէր՝ Մ. Տօրէյին իւզէրինտէ տէհշէթլի պիր թէէսիր հասըլ իտիպ, տիշլէրի նէքատիկէրինէ չարբըլտըղը կիպի, եումրուգլարընը տախի սըգտը, վէ սիմասը՝ թէհտիտավէր պիր հալ քէսպ իտէրէք,

— Պիր աշըգը՞ մը... գըզըմըն պիր աշըգը՞ մը վար տըր. եալան սէօյլէեօրսունուզ, տէյի նիտա իթտի:

— Ֆէտէրինիզտէն նաշի զաթէն չայեանը մաազէրէթ օլան պու թահգիրինիզէ աֆվ իտէրիմ... պունտան գաթինազար, օ թահգիրին պանա չումուլի եօգ տուր. չիւնքի թապիպ օլմագլըզըմլա հագըգէթի հալի աշիքեարէն կէօրտիւմ:

— Ֆագաթ կէօրտիւկիւնիւզ նէ՞ տիր:

— Իճրա իտիլմիշ օլան խէթա... օ խէթա քէթմ վէ ինքեար իտիլէմէզ... անըն իսպաթը հաեաթիսի՝ Հանրիէթին րահմինտէ մէվճուտ տուր:

Մ. Տօրէյ. – (Նէյիսի ազիմ իլէ.) Նէ՞ տիյօրսունուզ, իսպաթը հաեաթիսի՞ մի:

— Էվվէթ:

— Հանրիէթ համիլէ՞ մի տիր:

— Էվվէթ, ազալլի տէօրթ այտան պէրի համիլէ տիր:

Շիւպհէեէ ասլա մահէլլ պըրագմաեան պու թէէմինաթը գաթիեէ գարշըսընտա, Մ. Տօրէյ՝ աղէթա ճիննէթ քէսպ իթմիշճէսինէ, վէ հագըգէթի հալէ գարշը մէյուսանէ մուգավէմէթէ սայ իտէրէք,

— Գապիլ տէյիլ տիր... գապիլ տէյիլ տիր... գապիլ տէյիլ տիր... խայր, գըզըմըն աշըգը եօգ տուր... գըզըմ պաքիրէ վէ բաքտամէն տիր: Սէօյլէտիքլէրինիզ սըրֆ ալչագճա եալան վէ չայեանը թահգիր իֆթիրա տըր, տէտի:

Ժօրժ Լամար հէնչգըրըտաեարագ չու սէօզլէրի իրատ իթտի.

— Ֆագաթ կէ՞օրմէեօրսունուզ քի, պէն տէ մուզթարըպ

պուլունուեօրում... Պէնիմ տէ թա գալպիեահըմտան վուրուլմուշ օլտուղումու տէրք իթմէեօրմուսունուզ... Բէք էյի պիլիրսինիզ քի, պէն չօգտան պէրի Հանրիէթի քէմալը աշգլէ սէվէրիմ... Պէն տէ սիզին գատար անըն պիտուշլուղունա, պաքիրէլիկինէ ինանմագտա իտիմ... Լաքին մահզա մուհապպէթ իւզէրինէ թէէսիս իտիլմիշ օլան վէ միւսթագպէլէ, վէ սաատէթի հալէ միւթէալլիգ պուլունան քեաֆֆէյի թասավվուրլար տէֆաթէն մահվ օլուպ, պիրճիւմլէ խօշ րիւեալար պէրհավա օլուեօրլար. պէն իսէ, չու տագըգատա պէտպախթ, հէմ բէք զիեատէ պէտպախթըմ:

Իշտէ թապիպին կէօզ եաշլարընը, վէ սատէ, ֆագաթ միւէսսիր պիր թարզտա իզհար իթմէքտէ օլտուղու մէյուսսիեէթի ազիմէեի կէօրմէքլէ, Մ. Տօրէյ՝ թապիպ օլան սէպաթընը պիր տէրէճէ քէսպ իտիպ, Ժօրժուն եանընա եագլաշտը, վէ անըն էլինի թութուպ,

— Լաքին էկէր պու խուսուստա սէն եանըլըեօր իսէն, տէտի:

— Եանըլմագ իչին հաեաթըմըն նըսֆընը ֆէտա իտէր իտիմ. թէէսսիւֆ իտէրիմ քի պու պապտէ եանըլմաեա իմքեան եօգ տուր:

— Տիմէք Հանրիէթին նամուսու սէքթէտար օլմուշ տուր. տիմէք Հանրիէթ համիլէ տիր:

— Էվվէթ:

Մ. Տօրէյ՝ ազիմ սողուգ գանլըլըգլա պիր միւտտէթ սիւքիւթտէն սօնրա,

— Էօյլէ իսէ, պէն տէ անը էօլտիւրէճէյիմ, տէյի պէեան իյլէտի:

Ժօրժ. – (Օթուրտուղու եէրտէն սըչրայարագ.) Էօլտիւրմէ՞ք մի, Հանրիէթի՞ մի էօլտիւրէճէքսինիզ:

— Էօյլէ խէթալար վար տըր քի, ճինայէթ գապիլինտէն տիրլէր: Օ պէնիմ իսմիմին նամուսունու էօլտիւրտիւ, պէն տէ ատալէթի իճրա իթմէք իսթէրիմ:

— Պէօյլէ պիր մուամէլէեի ատալէ՞թ մի թէսմիյէ իտիեօրսունուզ: Հիչ տիւշիւնմէեօ՞րմուսունուզ քի, Հանրիէթ վէ-

ֆաթ խաճճէք ըսուր իսէ, պիշարէնին սատէաթլիկինտէն, ատէմի թէճրիւպէսինտէն վէ պէլքի պիր ճիննէթ էմնասընտա միւպթելա օլմուշ օլտուղու աշգ ու մուհապպէթինտէն իսթիֆատէ իթմիշ պուլունան օ աշգ, օ խապիս, վէ հէման ճէկճանէ միւթթէհիմ, ճէզատան մուաֆ գալաճագ տըր։

Մ. Տօրէյ՝ իզհարը հիտտէթ էթտի, վէ ժօրժ չու եօլտա քէլամընա տէվամ իյլէտի.

— Պէնի տինլէյինիզ, իզհարը հիտտէթէ հագգընըզ պուլունտուղու ինքեար օլունամազ, լաքին պունուն նէթիճէլէրի, հիտտէթինիզէ սէպէպ օլմուշ օլան ճինայէթտէն տահա ֆէնա օլաճագընը նազարը տիգգաթտան տուր իթմէմէլիսինիզ։ Ֆիլվագը Հանրիէթ պիր խէթաայա պուլունմուշ տուր, հալպու քի պու խէթանը խաֆիֆլէթէն պաշգը ահվալին վիճտանը խաթըրա կէլէմէ՞զ մի։

—Գապահաթընը խաֆիֆլէթէն ահվալտէն հիչ պիրիսինի գապուլ իթմէմ։

— Հագսըզսընըզ . . . չիւպհէսիզ սիզին գըզընըզ, վէ տիւնքի կիւնէ գատար պէնիմ նիշանլըմ օլան Հանրիէթ, հէր կիւն, հէր սաաթ վուգուա կէլէն տաիմի թասարրուֆաթա թէալիմ օլմուշ տուր։ Ինսանըն էվվէլա ագլընը ալան վէ սօնրա է՛ն զիյատէ աշիքեար կէօրէնլէրին պիլէ կէօզլէրի իւզէրինէ գալըն պիր նիգապ գարարթան աշգ ու սէվտալարտան պիրինէ պէսպէլլի իթմէմէնէրէք վէ պիլմէնէրէք մուվաֆֆագաթ կէօսթէրմիշ տիր։ Հէր հալտէ քէնտիսի գապահաթլը տըր, չիւնքի հէմ սիզին, հէմ պէնիմ գանըմը չայըանը թէէսսիւֆ պիր թարզտա ագըթմագտա տըր, հայաթըմը մահվ իթմէքտէ տիր, լաքին թէքրար իտէրիմ, աըլ գապահաթ սահիպի քէնտիսի տէյիլ տիր։ Ասըլ միւթթէհիմ՝ անըն կէօզլէրինի գամաշտըրան, վէ նամուսունու սիրգաթ իթմիշ օլան տըր . . . Իշթէ օ խապիսին քիմ օլտուղունու անլամագ լազըմ տըր . . . օ աշգը ճէզալանտըրմագ կէրէք տիր։

— Ա՛հ, իսմինի էօյրէնտիկիմ հալտէ . . .

— Իսմինի էօյրէնտիկինիզ հալտէ, սիզ պիր պէտէր օմանըզըլա քէնտիսինի արամաքա կիթմէլիպ, նիշանլը պուլունտուղում ճիհէթլէ, պէն կիտէճէկիմ, օ հալտէ եէմին իտէրիմ քի, ինթիգամըմըզը միւքէմմէլէն ալաճաղըզ։

Մ. Տօրէյ՝ ժօրժուն գօլունտան թութարագ,

— Կէ՛լ, օղլում, կէ՛լ . . . չիմտի քիմ օլտուղունու անլաըըզ . . . ճինայէթինի իգրար իթմէսի, վէ ճանինին իսմինի պիլտիրմէսի լազըմ տըր, տէյի պէյան էյլէտի։

ժօրժ, պիր արա րիւճաթ հարէքէթի կէօսթէրտի, վէ ճավաշ սէսլէ իլէ,

— Հանրիէթ պէնիմ հուզուրումտա՞ մը իգրար իտէճէք տիր, տէտի։

— Իճապ իտէրսէ, ճիւմլէ հուզուրընըզտա իգրարը ճիւրմ իտէճէք տիր։

— Ֆագաթ սա՛գընընըզ։

— Նէ՛տէն սագընաճաղըմ։

— Ումումի վէ ալէնի րէզալէթտէն վէ նամուսսուզլուգտան, չիւնքի պունլարտան իճթինապ իթմէք, վէ վուգու պուլմուշ օլան խէթանը կիզլէմէք գապիլ տիր։ Թէքրար իտէրիմ, էմրի պասիրէթի էլտէն պըրագմանըզ,

Մ. Տօրէյ՝ քէնտիսինէ մալիք օլմատըղը ճիհէթլէ,

— Էմրի պասիրէթ նէ՜ լիւզում վար տըր. աշգըլըգ թօխումունու էքմիշ օլանլար՝ նամուսսուզլըգ մէյվէսինի թօփլամալըտըրլար։ — Էվլատըմըն մահֆընա սէպէպ օլմուշ օլան աշգըն իսմինի անլամագ իսթէրիմ, տէտի։

Պէօյլէ տիւշէրէք պիրաճահէ բէտէր՝ ժօրժու պիրլիքտէ կէօթիւրտիւ, վէ օ տախի մուխալիֆէթ իթմէտի։

Զէնտ տագըգա էվվէլ, Մ. Տօրէյ իլէ կէնճ թափիպին պաղթէթէն տիշարը չըգմալարը, վէ թափիպին սիմասընտա կէօրիւլէն ղարիպ հալ, վալիտէ իլէ քէրիմէսինի տէհշէթլի պիր հալը իլթիրապ վէ էնտիշէտէ պըրագմըշ օլտուղունտան, մէրգումէլէրին հէր կէօնա զաննիեաթտա պուլունմալարը վէ գօրգու իչինտէ օլմալարը հաղլարը վար իտի։ Պինապէրին էվվէլ էմրտէ Հանրիէթ,

— Եա՛ Րապպի, եա՛ Րապպի . . . վալիտէճիկիմ՝ պու եօլտա հարէքէթէ սէպէպ նէ՞ տիր . . . Ժօրժ պէնի աֆֆէթմա

գորգուտուեօր . . . զանն իտիեօրում քի սիզի տէ գորգութմաեա չալըշըեօր . . . հալ պու քի պէն, ահվալը սըհհիեէմին պէրքէմալ օլտուղունու հիսս իտիեօրում. Ինսան՝ գուվվէթի պէրքէմալ օլարագ հիչ եօլի՞ւր միւ, տէտի ։

Մատամ Տօրէյ՝ գօլլարընը նէկտիկէրինէ գավուշտուրարագ հընչգըրտամագտա օլուպ, անճագ, « էվլատըմ . . . էվլատըմ . . . » տիեէպիլտիկի ։

Հանրիէթ . – Վալիտէճիեիմ պէնի տինլէ, րէճա իտէրիմ սաքին օլ . . . սէպէպի պուլունմաեան մէյուսիեէթին ֆէնալըղըմը մուճիպ օլուեօր ։

Պիչարէ գատընճըղազ գըզընը գուճագլաեըպ, պիտաէֆալթ եօրտու, վէ խասթա իսէ վալիտէսինին՝ աղլատըղընը կէօրմէքլէ քէնտիսի տէ աղլաեարագ, իֆատաթընա պու եօլտա տէվամ իթտի.

— Րէճա իտէրիմ վալիտէճիեիմ, ալթիւսթ օլմա . . . էկէր ծօրժ Լամար պէնի թէհլիքէտէ զանն իտիեօր իսէ, եանըլըեօր ։ Հագգըմտա օլան ֆէվգէլատէ մուհապպէթի քէնտիսինի խէեալաթ վէ էվհամա տիւշիւրիւեօր . . . Պէն միւզտարըպըմ, ֆագաթ խասթա տէյիլիմ. – Պու խուսուսու քէնտիսինտէն տահա էյի պիլիրիմ, իւզէրիմտէքի ֆէնալըգ կէչտի զանն իտիեօրում . . . Թէպէսսիւմ իտիեօրում, սէնի տէրաղուշ իյլէեօրում, վէ պիր աղտան աեաղա գալգաճաղըմ. Պաղչէտէ պիրլիքտէ տօլաշըրըզ . . . պէն իւզէրիմի կիւզէլճէ մուհաֆազա իտէրիմ . . . պու սուրէթլէ կիւնէշին սօն զիեալարընտան իսթիֆատէ իտէրիզ.

— Լաքին պու խուսուս սէնին իչին ֆախտէլի օլմազ զանն իտէրիմ. Եաթագտա եաթմագլըղըն տահա խայըրլը տըր.

— Խայր, խայր, ծօրժ վէ բէտէրիմ պիր աղտան կէլէճէք տիրլէր. Պէնի աեագտա պուլմալարընը իսթէրիմ . . . անլէրի, հաթթա պիզզաթ քէնտիմի թէէմին իթմէք իսթէրիմ.

Մուճիպինճէ Հանրիէթ, քէյֆի պիր հալտէ եաթաղընտան աթլաեըպ, աճէլէթէն էսվապընը կիեինմէկէ պաշլատը.

38

Մատամ Տօրէյ, պու արա ագըլ պաշընտան կիթմիշ օլտուղու հալտէ, գըզընըն իհթիմալ քի էմրի պասիրէթ հիլաֆընտա պուլունան գարարընա մուխալիֆէթ իթմէք իգթիտարընը հայիզ պուլունմամագտա վէ չու սէօզլէրի թէքրարլամագտա իտի.

— Լաքին պու եաբտըղըն տիվանէլիք տիր . . . սէնին սըթման վար տըր. պիր ազ էվվէլ ծօրժ պու խուսուսու պէեան իթտի: Պու ճիւմլէ իլէ սէն՝ անըն րէյինի ալմազտան աեաղա գալգըեօրսուն. քէնտինի տահա զիեատէ թէհլիքէեէ գօեօրսուն.

— Խայր, վալիտէճիեիմ, պէն քէնտիմի ասլա թէհլիքէեէ գօյմաեօրում . . . զահմէթսիզճէ եիւրիւեօրում . . . հիչ պիր աճը հիսս իթմէեօրում . . . տիմէք էյիլէշտիմ, վէ չու էլպիսէմին գումաշը տահա զիեատէ ըսըթըճը օլտուղունտան, անը կիեինմէք իսթէրիմ, տէտի.

Ֆիլվագը Հանրիէթ պէեազ ֆանէլատան էնլի պիր էլպիսէ կիեինիպ, պիրտէն պիրէ,

— Ղարիպ չէյ տիր քի, պիր գաչ կիւնտէն պէրու էն էնլի էլպիսէլէրիմ պիլէ վիճուտիմէ տարալմըշ կիպի կէօրիւնիւեօր . . . Պու սըննիմտէ չիշմանլանմագտան ասլա խօշլանմամ, տէյի պէեան իյլէտի.

Մատամ Տօրէյ, Անէթին, քէնտի կէնճ էֆէնտիսինի տիգգաթլէ կիեինտիրմէքտէ օլտուղունու պիլտիկինտէն, մէզպուրէնին թուալէթի թէրթիպի էսնասընտա հազըր պուլունմաեը ատէթ իթմէմիշ իտի. Պինապէրին մագինավարի սուրէթտէ Հանրիէթէ պագմասընտա, գօրսէսինին վիճուտինէ եանաշմագտա օլմատըղընը միւշահէտէ իլէ տիթրէտի, վէ տէրհալ գըզընըն եանընա կիտէրէք,

— Ֆիլվագը պու ֆիլմ ան կէնիչ իտի, պու կիւն իսէ, վիճուտինի Թագեիգ իթմէքտէ օլտուղու զանն օլունուեօր, տէյի պէեան իյլէտի ։

Մէրգումէ պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն, օտանըն գարուսու շիտտէթլի պիր եիխմէ իլէ աչըլըպ, Մ. Տօրէյ՝ ժօրժ իլէ պիրլիքտէ իչէրի կիրտի ։

Մէրգումլարըն լէհճէլէրի ֆէվգէլատէ սօլմուշ օլուպ, հէման Թանըլմազ հալէ կէլմիշլէր իտի ։

Ժօրժ, Հանրիէթի անագտա կէօրտիւկիւնտէ, տէրհալ քէնտիսինէ ատֆը նազար իթտի, վէ քիբրիքլէրիյլէ տօտագլարը տիթրէտի ։

Մ. Տօրէյ, սիմասը միւտհիշ պիր հալ քէսպ իթմիշ օլարագ, գըզընա տօղրու իլէրլէմէքսիզին, մատամ Տօրէյ՝ հիչ պիր չէյտէն խապէրտար օլմատըղը ճիհէթլէ, զէվճինէ խիթապ իտէրէք,

— Րէճա իտէրիմ, պիզի Թէէմին իտին ... չապուգ պիզի միւսթէրիհ գըլըն, տէյի պէեան իյլէտի ։

Հալ պու քի Մ. Տօրէյ՝ զէվճէսինի պէրթարաֆ իտէրէք, Հանրիէթէ գատար եիւրիւտիւ, վէ գօլլարընը կէօքսիւ իւզէրինտէ գավուշտուրմուշ, վէ կէօզլէրի հիտտէթ ու ղազապընտան նաշի համաէն զիեատէ բարլամագտա պուլունմուշ օլտուղու հալտէ, մըզպուրէնին գարշըսընտա տուրտու ։

Պատէհու սէրթ պիր սէտա իլէ. — Անազա գալգմըշսընըզ ... բէք ալէա ։ Պիր միւթթէհիմէ եագըշան վազիյէթտէ պուլունմանըզ միւնասիպ տիր, տէտի ։

Մատամ Տօրէյ պու քէլիմէլէրի, խուսուսիյլէ պունլարըն Թարզը Թէլէֆֆիւզիւնիւ իշիթտիկինտէ, իլիքլէրինէ գատար պուզ կիպի տօնտուղունու հիսս իթտի ։ Հանրիէթ իսէ, տիւշարը տէհշէթ օլարագ վէ րիւեա կէօրմէքտէ օլտուղունու զանն իտէրէք, պիր ատըմ րիւճաթլէ,

— Պապաճըղըմ, պու նէ՞ տիմէք տիր, տէյի պէեան իյլէտի ։

Մ. Տօրէյ. — Տիղ չէ՛օք, տէյի ամիրճէ պաղըրտը ։

Մատամ Տօրէյ՝ մէրգումէ գօշուպ, գօլլարընը աչարագ,

— Ազիզիմ, նէ՞ տիմէք իսթէեօրսուն, պէնի գօրգուտուեօրսուն, տէյի պէեան իթտի ։

— Նէ տիմէ՞ք մի իսթէեօրում ։ Նէ տիմէք իսթէտիկիմի պիր ազտան անլաեաճագսընըզ ։

Պիչարէ վալիտէ սարսըլարագ, անագտա տուրմազա իգթիտարը գալմատըղընտան, եէրէ տիւշմէմէք իւզրէ տաեանտը ։

Մ. Տօրէյ. — (Թէքրար գըզընա խիթապէն վէ ամիրճէ.) Տիղ չէ՛օք, տիղ չէ՛օք ։

Պու տէֆա Հանրիէթ չու եօլտա ճէվապ աղազ իյլէտի.

— Էֆէնտի բէ՛տէր, եալընըզ ձէնապը Հագգա տուա իթմէք, վէ եախօտ իշլէնմիշ օլան պիր խէթաատան տօլայը աֆվըըգ տիլէմէք իւզրէ տիղ չէօքէրլէր ։ Պէն իսէ, պու սապահ տուասը իթտիմ, վէ հիչ պիր խէթա իշլէմէտիմ ։ Պինաէն ալէյհ, աֆվըըգ տիլէմէկէ պօրճում եօգ տուր ։

Մ. Տօրէյին սիմասը Թէհտիտամիզ իքէն, վահշիեէթ քէսպ իթտի, վէ պաղըրարագ,

— Էտէպսիզլիկին սօն տէրէճէսինէ վարմըշ, տէտի, վէ Հանրիէթին պիլէկինի Թութուպ, գըրմագ րատտէսինտէ սըգարագ, իւչիւնճիւ տէֆա,

— Տիղ չէօք, տիղ չէօք տիեօրում, տէյի Թէքրարլատը ։

Զէվալլը գըզճըղազ՝ քէտէր վէ էլէմինտէն նաշի րէֆը սէտա իտիպ, իքի տիղ իւզէրինէ կէլտի ։

Մատամ Տօրէյ իսէ. — Գըզը՛մ, գըզը՛մ ... տէյի նիտա իտիպ. վէ զէվճինէ խիթապլէ, — Ֆիլիպ, պիչարէեի Թէլէֆ իտիեօրսուն, տէտի ։

— Քեա՛շքի Թէլէֆ օլսա իտի ։

— Թէլէ՞ֆ մի օլսա իտի ... գըզը՞մ մը ... նէ տիեօրսուն, Ֆիլի՛բ, աղզընա՞ մը կէլտի ։

Հանրիէթ. — (Իքի էլլէրինի եէկտիկէրինէ գավուշտուրարագ.) Պա՛պաճըղըմ, պէն նէ՞ եաբտըմ ...

— Հալէա սօրմազա ճէսարէթ իտիեօրսուն. հա՛, ալչա՛գ ...

Մատամ Տօրէյ թէքրար սէօզէ գարըշարագ , հիտտէթ-լէ ,

— Հէմ տէ գըզըմը ալչագ թէսմիյէ իտիյօրսուն . Ֆի՛-լիպ , սէն ագլընը ղայպ իթմիշսին . . . Պու հիտտէթէ , պու թէհտիտլէրէ վէ պու հագարէթլէրէ նէ՞ սէպէպ վար տըր , տէյի սուալ իթտի .

— Սէպէ՞պ մի . . . սէպէպինի քէնտիսի սէօյլէսին . քէն-տիսինէ սուալ էթ քի , քէնտինին վէ պիզիմ նամուսումուզու նէ՞ եափտը : Նամուսունու պայիմալ իթմիշ օլան ալչաղըն , եանի աշըգընըն իսմինի քէնտիսինտէն սոր .

Հանրիէթ , պու քէլամլէրի իշիտինճէ սօլուեարագ , վէ սի-մասը ֆէվգէլատէ գըզարարագ , պիր սըչրայըշտա , աեաղա գալգտը , վէ մատամ Տօրէյ տախի իքի էլինի խըրթլաղընա վազ իթտիկինտէն , անճագ պէլլիսիզ պիր սէտա իլէ ,

— Աշըգը՞ մը . . . աշըգը՞ մը , տէյի թէքրարլատը :

Կէնճ գըզ . – (Ագըլը պաշընտան կիտէրէք .) Պէնի՞մ մի . . . պէնի՞մ մի աշըգըմ վար տըր , պապաճըղըմ , նէ՞ տիյօրսու-նուզ .

Մ . Տօրէյ . - Արթըգ եալանճըլըգ , էտէպսիզլիք էյլէմէ . . . Պու ութանմազ գըզ հագըգէթի ինքեարէ գալգըշըեօր . . . հալ պու քի հագըգէթ մէյտանտա տուրուեօր . . . պիր խայլի վագըթ քէօր վէ սատէտիլ օլարագ տուչարը էնտիշէ օլմամըզը մուճիպ օլմուշ պուլունան չու խասթալըղըն սէպէ-պինի շիմտի անլատըգ :

Մատամ Տօրէյ . - Սուպհա՛ն Ալլահ , սուպհա՛ն Ալլահ . . . իշիթտիկիմ սէօզլէրի անլամագա գօրգուեօրում :

— Հէր նէ անլատըն իսէ , սահիհլիք տիր . . . Էվվէթ , ար ու հիճապ իտէճէք պիր հագըգէթ տիր :

— Աճա՛յիպ , Հանրիէթ . . .

— Էվվէթ , Հանրիէթ էմնիյէթիմիզի սուի իսթիմալ իթ-միշ . . . իսմիմիզի լէքէլէմիշ . . . քէնտի նամուսունու պայիմալ իյլէմիշ , վէ քէնտի ալչագլըղընըն էսէրինի րահմինտէ թաշը-մագտա պուլունմուշ տուր :

Պիչարէ վալիտէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլաեարագ ,

— Եա՛ Րապպի , նի՞չին ճանըմը ալմատըն , տէտի :

Պու արա Հանրիէթ , ճիննէթ քէսպ իթմիշ կիպի պիր հալտէ օլարագ , պիր թագըմ հարէքէթլէր վէ սաեըգլաեան-լարա մախսուս պիր սէտա իլէ ,

— Պէնտէն պահս օլունուեօր . . . պէնի իթհամ իտիեօր-լար . . . Նէ սէօյլէտիկինիզի տիւշիւնիւեօ՞րմուսունուզ . Պէնիմ պիր աշըգըմ վար իմիշ . . . Նամուսում պայիմալ օլմուշ իմիշ . . ալչագլըղըմըն էսէրինի րահմիմտէ թաշըմագտա իմիշիմ . . . Լաքին պու գատար ազվիեաթ ճանվէրլիք տիր . . . սիզ տէ պու չէյլէրէ ինանըեօրսունուզ , տէտի :

Մ . Տօրէյ . – (Հիտտէթի թէսկին օլունամազ պիր տէրէ-ճէտէ օլարագ .) Նամուսունու պայիմալ իտէն ալչաղըն իս-մինի սէօյլէ :

Մատամ Տօրէյ . – Ֆի՛լիպ . . . Ֆի՛լիպ . . . սուս օլ . . . պու մումքինմիզ չէյ տիր . . . Էվվէթ , հէր նէ գատար կէօս-թէրիշ էօյլէ իսէ տէ , թէքրար իտէրիմ քի , պէօյլէ պիր չէյ գապիլ տէյիլ տիր . . . գըզըմ մութթէհիմ տէյիլ տիր , վէ օլամազ :

Հանրիէթ՝ պիր մէլճա պուլմագ իւզրէ վալիտէսինին գու-ճաղընա տիւշտի , ֆագաթ Մ . Տօրէյ՝ մէզպուրէնի շիտտէթ-լէ վալիտէսինին աղուշունտան անըրարագ ,

— Օ իսմի . . . օ իսմի պիլմէք իսթէրիմ . . . ճէվապ վէր , եօգսա սէնի աեաղըմըն ալթընտա էզէրիմ , տէյի պէեան իյլէ-տի :

Հանրիէթ , թէքմիլ վիճուտիյլէ պիթրէմէքտէ օլմաղըլա , մէյուսանէ սուրէթտէ աթիտէքի սէօզլէրի իրատ իթտի .

— Եա սիզ մէճնուն օլմուշսունուզ , եախօտ պէն մէճնուն օլմագտաեըմ . Սիզ պէնտէն պիր ատէմին իսմինի սուալ իտի-եօրսունուզ . . . հա՞նկը ատէմին . հա՞նկը իսմի սիզէ պիլ-տիրէյիմ . . նէ՞ վագը օլտու . . . սիզէ նէ՞ ճէվապ վէրէ-պիլիրիմ . . . պէնի նի՞չին իթհամ իթտիկինիզի պագալըմ անլա՞եօրմուեում . . . պանա ալչագլըգտան նամուսսուզլուգ-տան պահս իտիեօրսունուզ . . . պէն՝ նամուսումա լէքէ կէթի-րէճէք պիր հարէքէթտէ՞ մի պուլունտում . . . ֆագաթ նա՞-

ալը, հա՛նկը խուսուստա ։ Սիգ, Ժորժ, սիգ, քի ե՛ն էյի տութում թէամինէ իտիեօրտում, Նամուսումու լէքէտար իթմիշ ալտուղումու բէտէրիմին փիքրինտէ հասըլ իթտինիզ, վէ սիզ տէ, պապաճըղըմ. պունա ինանտընըզ։ — Հիչ ալմազսա, իչլէտիկիմ ճինաեէթ, խէթա հէր նէ իսէ, անը սէօյլէեին, գիրա ճէնապը Ալլահ մուվաճճէհէսինտէ եէմին իտէրիմ քի, պէնիմ հիչ պիր չէյտէն խապէրիմ եօգ տուր ։

Մ. Տօրէյ՝ եումրուգլարընը սըգարագ,

— Պիրինի սէվմէքտէ ալտուղունու ինքեա՞ր մը իտիեօրսուն, տէյի խիթապ իթտի ։

— Խայր, ինքեար իթմէեօրում... Էվվէթ. պիրինի սէվէր իտիմ, վէ էլան տա սէվէրիմ։

— Քի՞մ տիր. սէօյլէ՛, չապուգ սէօյլէ՛.

Հանրիէթ. -(Հէօնկիւր հէօնկիւր աղլաեարագ, վէ Ժորժու կէօսթէրէրէք.) Օ տուր ։

Ժորժ, պիչարէ գըզ քէնտիսինի կէօսթէրտիկի սըրատա, պաշընը չէվիրտի ։

Մ. Տօրէյ. -Եալան սէօյլէեօրսուն ։

Հանրիէթ. -Էկէր պանա ինանմազ իսթէմէեօր իսէնիզ, սիւքիւթ իթմէքլիկիմ էվլէա տըր... սիւքիւթ իտէրիմ։

Մ. Տօրէյ. -Պիզիմ խապէրիմիզ ալմաեարագ, պիր ատէմ պիր թագրիպ սանա եագլաշմըշ... խօշ քէլամլէր իլէ սէնի տինլէթմիշ... աշգ ու սէվտատան սանա պահս իթմիշ, վէ սէն տէ մէրգումու, լաեըգ ալտուղու իւզրէ թահգիրլէ րէտտ վէ թարտ իտէճէք եէրտէ, քէնտիսինէ գուլագ վէրմիշսին, վէ անլաշըլմաեան պիր ճիննէթ սըրասընտա, օ խապիսէ թէսլիմ ալմուշսուն... իգրար էթ, պէօյլէ օ՞լմատը մը ։

Հանրիէթ. -(Եիւզիւնիւ իքի էլլէրիյլէ կիզլէեէրէք րիւճաթ իթտի.) Լաքին պու եօլտա պիր իգրարտա պուլունմագ՝ եալանճըլըղըն էն զիեատէ աչագճասը տըր ։ Պէ՞ն մի, սիզին թանըմատըղընըզ պիր ատէմին աշըգպազանէ սէօզլէրինի տինլէմիշիմ... Պէ՞ն մի անը սէվմիշիմ, պէ՞ն մի վիճուտիմլէ րուհումլա օնա թէսլիմ ալմուշում... ա՛հ պապաճըղըմ, սիզ պէնի բէք ֆէնա թահգիր իտիեօրսունուզ ։

Մ. Տօրէյ. -Լաքին պու գապահաթըն... պու ճինաեէթին մահսուլու ալարագ տիւնեաեա կէլէճէք ալան չօճուղա նէ՞ տիեէլիմ։

Հանրիէթ. -(Հայրէթլէ վէ կէօզլէրի հատտէն զիեատէ աչըլարագ.) Չօ՞ճուգ մու... չօ՞ճուգ մու... խայր, խայր, եա ըուեա կէօրիւեօրում, եախօտ թէճէննիւն իտիեօրում։

— Խայր, ըուեա կէօրմէեօրսուն, թէճէննիւն տէ իթմէեօրսուն ։ Մատէմ քի ինքեար կէլէմէեօր իսէն, մատէմ քի համիլէլիկին սէնի էլէ վէրիեօր իսէ, հէր չէյի իգրար էթ... Պու օյնատըղըն օեուն՝ մէքրուհ վէ մէնֆուր պիր գօմէտիա տըր, ֆայտէսի տէ եօգ տուր... իգրար էթ տիեօրում։

Մ. Տօրէյին հիտտէթի պու արա պիր ազ թէսկին օլմուշ օլուպ, հէման գարշըսընտաքինի վուրմագ, անը էօլտիւրմէք տէրէճէսինտէ ղազապ իչինտէ տէյիլ իտի իսէ տէ, Հանրիէթին աշըգը ֆարգ իթտիկի չախըն իամինի անլամագ իստասընտա էլան սէպաթ իտիեօրտու ։ Մատամ Տօրէյ՝ չու եօլտա իֆատէեէ աղազ իթտի.

— Գը՛զըմ, վագը ալան խէթա բէք պիւեիւք տիւր, լաքին պիզիմ սանա ալան մուհապպէթիմիզ տէ թիւքէնմէզ տէրէճէտէ տիր ։ Պունտան գաթինազար թամիրի գապուլ ալմաեան հիչ պիր խէթա տախի եօգ տուր ։ Իմտի, սէնի պաշտան չըգարմըշ ալան ատէմին իսմի հէր նէ իսէ, իգրար էթ ։

Պիչարէ գըզճըղազ՝ անլաեամատըղը պու գատար հագգսըզ իֆթիրալար գարշըսընտա թագաթ վէ մէճալի գալմաեարագ, աթիտէքի սէօզլէր իլէ վալիտէսինէ մուգապէլէ իթտի.

— Սի՞զ տէ մի, վալիտէճիյիմ, սի՞զ տէ մի պէնի գապահաթլը զաննը իտիեօրսունուզ... Եա՛ Րապպի, եա՛ գատիր Ալլահ, տիմէք սիզտէն ղայրի քիմսէեէ իւմիտիմ գալմատը՝ Սիզ պէնիմ րուհումու օգուեօրսունուզ... պէնի լէքէտար իտէն չիւպհէլէրտէն տօլայը նէ՛ տէրէճէ միւզթարիպ ալտուղումու պիլիեօրսունուզ ։ Սիզ, պէնիմ պիտուչ, պիկիւնահ ալտուղումու պիլիրսինիզ ։

Պատէհու զէվալլը գըզճըղազ, մէմուլին ղայրի պիր հա-

ռէքէթլէ տիզ չէօքիւպ, իֆատաթընա չու եօլտա տէվամ իյլէտի.

— Էֆէնտի բէտէր... սէվկիւլիւ վալիտէճիկիմ... վէ սի՛զ, ազիզիմ Ժօրժ, պա՛գըն, տիզ իւզէրինէ կէլէրէք սիզէ խիթապ իտիյօրում... սիզէ ճէվապ վէրիյօրում... սիզէ նիյազ իտիյօրում... Արթըգ պէնի թազիպ իթմէյին... պէնի մէյուս գըլմայըն... Շիւպհէլէրինիզի լաղըգըյլա տէրք իտէմէյօրում, ֆագաթ պէնի լէքէտար իտիճի չէյլէր օլտուղունու անլայօրում... Սիզէ պիր իսիմ պիլտիրմէքլիկիմի իսթէյօրսունուզ... պիր իսիմ... ֆագաթ նէ՞ իսիմ... քի՞մին իսմի... պէն տէ պիլմէմ... պէն պիր շէյ եարմատըմ... Ծէնապը Ալլահ հուզուրունտա, վէ վալիտէմ օլան մուհապպէթիմ իւզէրինէ սիզէ եէմին իտէրիմ քի, ար ու հիճապ իւտէճէք հիչ պիր կէօնա հալ ու հարէքէթտէ պուլունմատըմ.

Պու սէօզլէր, խուսուսիյլէ պու սէօզլէրին սուրէթի թէլէֆֆուզու՝ Ժօրժ Լամարը տիթրէթմէքլէ, մէրգում Հանրիէթէ տօղրու իլէրլէտի, վէ Մ. Ցօրէյ արատա կիրմէք իսթէմէսինտէ, Ժօրժ՝ պիր իշարէթ իթտի, վէ էլան տիզ չէօքմիւշ օլան կէնճ գըզըն էլլէրինի թութուպ, եավաշճա այագա գալտըրտըգտան սօնրա, թաթլը պիր սէտա վէ վագարլը պիր թավր իլէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Հա՛նրիէթ, սիզի շիմտի պէն իսթիճվապ իտէճէյիմ. Պանա ճէվապ վէրմէք իսթէրմիսինիզ.

Պիչարէ գըզճըղազ հընչկըրըգլարընտան նաշի պօղուլմագ րատտէսինէ կէլմիշ օլտուղու հալտէ, սէօյլէնէմէտիկինտէն, պաշընը սալլամագլա, ճէվապ վէրէճէկինի անլաթտը.

Կէնճ թապիպ՝ շու սուրէթլէ իֆատէյէ պաշլատը.

— Պիր ազ էվվէլ, պէնի սէվտիկինիզի սէօյլէյօրտունուզ.

Հանրիէթ. — (Բէրբէլէյէրէք.) Սէօյլէտիմ, վէ պու սէօզլէրիմին տօղրու օլտուղունու թէքրար իտէրիմ.

— Պու քէլիմէլէրինիզ պանա բէք զիեատէ տօգունտու.

— Նի՞չին.

— Չիւնքի քէտէրիմի տահա զիեատէ արթըրտըլար. Սիզ տէ պիլիրսինիզ քի, պէն տախի սիզի սէվիյօրտում, վէ միւս-

թաղպէլտէ իսմիմի թաշըյաճաղընըզը վէ հայաթըմա իշթիրաք իտէճէկինիզի Մ. Ցօրէյ իւմիտ իթտիրմիշ իտի.

« Իմտի շու սաաթտա նէ՛ տէրէճէ միւզտարիպ օլտուղումու անլա՞յօրմուսունուզ.

« Հէնուզ իյզահ օլունամայան տէհշէթլի պիր ֆէլաքէթ՝ միւսթաղպէլ վէ սաատէթ հագգընտաքի բարլագ իւմիտլէրի քիւլլիէն մահվ իթտի.

« Պէնիմ իչին հէր շէյ պիթտի, ֆագաթ պէլքի սիզ հէնուզ մէսուտ օլապիլիրսինիզ.

« Թէէսսիւֆլէ սէօյլէրիմ քի, սիզին, սիզի պաշտան չըգարմըշ օլան պիր ատէմէ գուրպան օլմուշ օլմագլըղընըզ մուհագգագ տըր. Օ ինսաֆսըզ ատէմ ալչագճա պիր օեուն օյնամըշ տըր, լաքին էօյլէ ատէմլէր վար տըր քի, աչգ ու սէվտատան թէվէլլիւտ իտէն հէր կիւնա ճինայէթը իճրաեէ քէնտիլէրինի մէճպուր զանն իտէրլէր վէ բէք չօգլար նէզտինտէ էհլի նամուստան ատտ օլունուրլար.

« Իմտի միւթթէհիմ հէր քիմ իսէ, պիզէ իսմինի պիլտիրին քի, պիզ տէ վագըը օլան ճինայէթինէ մուգապիլ, ճինայէթ մահսուլու օլան չօճուղուն իսմինի քէնտինէ հասր իթմէքլէ, իշպու ֆէնալըղը պէրթարաֆ էյլէմէսի խուսուսընտա, քէնտիսինի ինպար իտէպիլէլիմ.

« Րէճա իտէրիմ Հանրիէթ ճէվապ վէրին... պիր գարընտաշընըզ պուլունտուղունտա, նասըլ ճէվապ վէրէճէք իտինիզ իսէ, պանա տա օ եօլտա ճէվապ վէրին.

Կէնճ գըզ ութանտըղընտան գըզարտը վէ ճէվապէ աղազլէ,

— Ցիմէք պէն վալիտէ օլաճաղըմ, տէյի պէեան իյլէտի.

Ժօրժ. — (Իքինճի տէֆա օլարագ.) Էվվէթ, տէտի.

39

Հանրիէթ՝ մէյուսանէ վէ մահզունանէ պաշընը կէօքսիւ ուզէրինէ էյտի, վէ պիր գաչ սանիյէ սիւքիւթտէն սօնրա պաշընը եօգարը գալտըրարագ քէսիք պիր սատա իլէ, շու եօլտա իֆատաթտա պուլունտու,

— Սիզ, սէվկիլի բէտէր, վէ սիզ ազիզիմ Ժօրժ, պու կիւնէ գատար պիլմէտիկիմ էօմրիւն պիր ճիհէթինի պու քէրրէ պանա պիլտիրտինիզ: Պու կիւնէ գատար միւսթագիմ իւլ ախլէագ օլտուղումու կէօրմիւշսիւնիւզ տիւր, տէյի՞լ մի: Հիչ պիր զէման եալան սէօյլէտիկիմի իշիթմէմիշսինիզ տիր, տէյի՞լ մի: Շիմտի պու կիւն Հազրէթը Իսա էֆէնտիմիզ ուզէրինէ եէմին իթտիկիմ հալտէ, պանա ինանաճա՞գմըսընըզ:

Կէնճ գըզ, պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա, պաշգա պիր հալ քէսպ իթմէքտէ օլուպ, էվվէլճէ սէսի զայիֆ իքէն, թէտրիճէն գուվվէթլէնմէքտէ վէ եաշարմըշ օլան կէօզլէրի բարլամագտա իտի.

Մէզպուրէ ֆիլ տիչիտէն իմալ իտիլմիշ օլտուղու հալտէ, միրասը զէման իլէ սարարմըշ պուլունան պիր խաչը էլլէ իրաէ իթմէքտէ իտի:

Ժօրժ մէրգումէնին վագարլը թավր ու սէտասընտան միւթէէսսիր օլարագ,

— Էվվէթ, տէյի ճէվապ վէրտի:

Պու ճէվապ ուզէրինէ պիչարէ գըզճըղազ, սաղ էլինի տահիմա խաչա տօղրու ուզատմըշ օլտուղու հալտէ,

— Էօյլէ իսէ. շու մուգատտէս վէ մուազզէզ թասվիր ուզէրինէ եէմին իտէրիմ քի. պէն հէր կէօնա խէթաատան պի-սուչում. րուհում բաք տըր, ֆիքրիմ պիկիւնահ տըր, վէ էկէր պէնիմ պիլմէտիկիմ վէ անլամատըղըմ պիր ճինայէթ իշլէնմիշ տիր տէյի ֆարզ իտիլմէք լազըմ կէլիրսէ, պէն օ ճինայէթէ գուրպան օլմուշում տուր, չիւնքի թէօհմէթ տէլիլիմ, տէտի:

Մ. Տօրէյ, զէվճէսի վէ Ժօրժ. — (Ուչիւ պիրլիքտէ.) Ճինայէ՞թ մի:

— Էվվէթ:

Մատամ Տօրէյ. — Ֆագաթ, պէյան իթտիկին վէճհլէ, ֆարզ իտիլմէսի լազըմ կէլէն պու ճինայէթ...

Հանրիէթ. — (Վալիտէսինին սէօզիւնիւ քէսէրէք.) Վալիտէճիկիմ, պու պապաէ արթըգ պէնտէն պիր շէյ սուալ իթմէեինիզ, չիւնքի պիր շէյ պիլմէեօրում... պիլտիկիմ՝ րէզիլ վէ րըսվայ օլմուշ օլմամտան, վէ տիւնեատա քէնտիլէրինի էն զիեատէ սէվտիկիմ քիմսէլէր թարաֆընտան հէման լանէթ իտիլմիշ պուլունմամտան, լաքին պու թահքիրամիզ մուամէլէեէ լայըգ օլաճագ հիչ պիր կիւնահ հարէքէթ վէ մուամէլէտէ պուլունմուշ օլմատըղըմտան, վէ պու կիւնքի կիւն էօլմէյի թէրճիհ իթմէքլիկիմտէն իպարէթ տիր. գիրա էկէր պու կիւնքի կիւն էօլմիւշ օլսա իտիմ, տիւչարը իզտիրապ օլմազ իտիմ: Պէյքի էլան պանա ինանմաեօրսունուզ. ֆագաթ, վագը օլան ազիյէթլէրիմտէն նէ՛ տէրէճէ ագլ ու ինթիզամ մուղայիր խուսուսլի լահըզըլա միւլահազա իտին... Էկէր պէն պիր ատէմ սէվմիշ օլսա իտիմ, վէ էկէր գապիլի թավիր պիր խէթա իշլէմիշ պուլունսա իտիմ, օ խէթաատա հէմթէօհմէթիմ օլմուշ օլան շախսըն իսմինի սիզէ պիլտիրիրէք, «Պէնի օ ատէմ իլէ էվլէնտիրինիզ» տիյէճէք մի իտիմ. չիւնքի լէքէլէնմիշ օլտուղում ֆարզ օլունան նամուսումուն իատէսի իչին, սիզին, օ ատէմ իլէ պէնի էվլէնտիրմէնէ մուվաֆագաթ իտէճէկինիզէ շիւպհէ իթմէզ, վէ իտէմէզ իտիմ:

Մատամ Տօրէյ. — Հագգըն վար տըր. պէն սանա ինանտըմ, վէ արթըգ շիւպհէ իթմէմ:

Պու վէճհլէ մատամ Տօրէյ՝ Հանրիէթի տէրաղուշ իթտի, վէ զէվճի տէ Ժօրժա եագլաշարագ, եավաշ սէտա իլէ,

— Քէնտիսինին խապէրի օլմաեարագ, պիր ճինայէթ վուգու պուլմուշ օլմասը իհթիմալտէ՞ն մի տիր, տէյի սուալ իթտի:

Ժօրժ. — Էվվէթ, վէ պունու թաստիգէն սիզէ բէք չօգ

միսալլար իրաէ էտէպիլիրիմ. Ումարըմ ատլիյէ գուեուտա-թը պու կիպի վագըալար իլէ մալամալ տըր, Շու եա պու սուրէթլէ զուհուրա կէլմիշ օլան պիր պայկընլըգ, վէ հիսսի-եաթը ղայպ իտէճէք մէրթէպէտէ ույգու, պէօյլէ պիր ճի-նաեէթին իյգաընա սէպէպ օլապիլիր։

— Օ հալտէ պէօյլէ պիր աչըգլըղը իճրանէ միւթէճա-սըր օլմուշ օլան խապիսին իսմինի հիչ պիր վագըթ անլաեա-մաեաճագըզ, վէ օ աչըգ տա ճէզատան խալի գալաճագ-տըր, իշթէ պու միւլահազա պէնի թէլէֆ իտիեօր։

— Միւսաատէ իտին քի, Հանրիէթի պիր ազ տահա իս-թիճվապ իտէեիմ։

Մ. Տօրէյ չէքիլտի, վէ Ժօրժ՝ թէքրար կէնճ գըզըն եա-նընա եագլաշարագ, լաթիֆ պիր սատա իլէ,

— Ազիզէմ, սիզէ ինանտըղըմը պիր ազ էվվէլ թէէմին իթթիմ. Պու թէէմինիմ սահիհ իտի . . . սիզին խալիսէթի գաթիէնիզէ չիմտի իչիմիզտէն քիմսէնէ չիւպհէ իթմէեօր . . . քիմսէ սիզի միւթթէհիմ զաննիթմէկի տիւշիւնմէեօր։ Անճագ շունա թէէսսիւֆ իտէրիմ քի, պուլունտուղունուզ հալ իճա-պընճա սիզի իթհամ իթմէմէքտէ գապիլ օլամաեօր, տէ-տի։

Հանրիէթ. —(Եիւզիւնիւ իքի էլլէրիյլէ կիզլէեէրէք.) Գապի՞լ մի տիր, եա՛ Ռապպի, միւմքի՞ն մի տիր։

— Էսէֆ իտէրիմ քի, գապիլ տիր, միւմքին տիր. Հիչ պիր ֆիքրի մախսուսումուզ օլմաեարագ իթիմատ իթտիկի-միզ եէմինինիզ՝ չունքի իսպաթ իթմէքտէ տիր քի, ըրզա թասալլութ օլունմուշ իտուկի աչըքեար օլտուղու ճիհէթլէ, պիր ճինաեէթ վուգու պուլմուշ օլմասը՝ թապիեաթը մու-լահազատան անլաշըլմագտա տըր. Իսմի պու ճինաեէթին ֆա-իլի քի՞մ տիր։ Իշթէ պուրասընը գաթիէն, վէ հէր հալտէ պիլմէքլիկիմիզ լազըմ տըր։ Պու խուսուստա իսէ, եալընըզ սիզ պիզէ իրշատ վէրէպիլիրսինիզ։

— Սիզէ իրշա՞թ մը վէրմէք։

— Շիւպհէսիզ։

— Նէ՞ սուրէթլէ։

— Պիզիմ իչին, ճիւզի պիր էսէր՝ իրաէսի թարիգ օլ-մաեա քեաֆի տիր։

— Ա՛հ, էկէր էօյլէ պիր էսէրէ մալիք օլսա իտիմ, սիզէ սէօյլէմէեէ թէրէտտիւտ մու իտէր իտիմ տէյի զաննիտի-եօրսունուզ։ Հէր չէյի վալիտէմէ պէեան իթմէզ մի իտիմ, իթիգատընտասընըզ։

— Էյի տիւշիւնիւնիւզ։

— Հիչ պիր չէյ տիւշիւնէմէեօրում։

— Պու ճինաեէթին վուգուի տէօրթ այտան զիեատէ տիր. Պու գատարճըգ մալիւմաթ՝ գուվվէի հաֆըզանըզտա պիր ըշըգ հասըլ իթմէեօր մու. Էյի թէֆէքքիւր իտին . . . էն ճիւզի հատիսէ՝ պուլունտուղումուզ գարանլըգ թարիգտէ պիզէ րէհպէր օլապիլիր։

Հանրիէթ. —(Պաշընը չալգալարագ, վէ տիւշիւնէրէք.) Տէօրթ այտան զիեատէ՞ մի տիր։

Մ. վէ Մատամ Տօրէյ տախի, պու արա, պիրիպիրինէ պագարագ տիւշիւնմէքտէ իտիլէր։

Պիրտէն պիրէ կէնճ գըզ պաշընը եօգարը գալտըրտը։ Պիչարէնին լէհճէսի՝ պիր էօլիւտէն զիեատէ սօլմուշ օլուպ, թէքրար իտէրէք,

— Տէօրթ այտան զիեատէ՞ մի տիր, տէտի, վէ պատէ-հու իլավէթէն, — Տօ՛ղրու . . . տօ՛ղրու . . . զանն իտէրսէմ ֆիքրիմտէ պիր ըշըգ հասըլ օլուեօր, տէյի պէեան իլէտի։

Ժօրժ. — Ֆիքրինիզտէ պիր ըշը՞գ մը հասըլ օլուեօր։

— Էվվէթ։

Օլ տագըգատա ճիւմլէսինին հէման թէնէֆֆիւսիւ քէ-սիլմիշ օլուպ, Մ. Տօրէյ վէ զէվճէսի՝ գըզլարընա տօղրու է-յիլմիշ իտիլէր։

Հանրիէթ, րիւեա էսնասընտա սէօզ սէօյլէեօր կիպի,

— Պիր կիճէ պէն պայըլտըմ . . . ազ գալտը էօլիւեօր-տում, տէտի։

Մատամ Տօրէյ. —(Վագըանըն պիզզաթ խաթըրլաեա-րագ.) Էվվէթ, էվվէթ, Անէթ տախի պանա, Հանրիէթին եէվմի մախսուսու ագշամը պու օտանըն չիչէքլէրի իլէ տօլու

օլտուղունու, վէ քէնտիսինին (եանի Հանրիէթին) բէնզէրինին այնը իտուկինի սէօյլէմիշ իտի ։

Հանրիէթ. — Էվվէթ, էվվէթ, տօղրու տուր ։

Ժօրժ. — (Պու սէօզլէրի տիթրէնէրէք արթիստիքանէն սօնրա.) Զիչէքլէրին գօգուսունտան հասըլ օլմուշ օլան պու պայգընլըգ չօգ սիւրէ՞ր մի ։

Հանրիէթ. — Անէթին պու օտաեա կիրիփ պէնի զիյարէթ հալտէ պուլմասը զէմանընա գատար, եանի թագրիպա տէօրթ սաաթ սիւրտիւ ։

Ժօրժ. — Տէօրթ սաա՞թ մը . . . տիմէք, տէօրթ սաաթ հէր կէօնա հիսսիաթտան մահրում պըրագան վէ էօլիւմէ մուշապիհ պուլունան տէրին պիր ույգուետա գալտընըզ։

— Էվվէթ, օ ույգու էօլիւմէ մուշապիհ իտի. չիւնքի էկէր թա եագընըմտա շիմշէք տիւշսէ իտի, շիւպհէսիզ ուեանմաեաճագ իտիմ ։

— Բէնզիրէ աչը՞գ մը իտի ։

— Էվվէթ, թէքմիլէն աչըգ իտի ։ Շու քիւչիւք մասանըն էօնիւնտէ օթուրմուշ օլտուղում հալտէ, հէնէճան իչինտէ պուլունուեօրտում, վէ ուեուեամաեաճաղըմ տէյի զաննիթմէքտէ իտիմ։ Իմտի, սապահլարըն կէթիրիլմիշ օլան ֆօթօկրաֆ թասվիրլէրիմի ալտըմ վէ իքի իւչիւնիւն իւզէրինէ խաթըրէի տօսթանէնի հավի պիր գաչ քէլիմէ եազտըմ։ Նակէհան կէօզլէրիմ գարարըփ, գալէմիմ էլիմտէն տիւշտիւ ։ Ղարըփ վէ գարշը գօնուլմազ պիր ուեուշուգլուգ պէնի իսթիլա իթտի, վէ կիւճ հալ իլէ քէնտիմի եաթագըմա գատար սիւրիւքլէեիփ, հէմէն քեամիլէն պիհուշ հալտէ սէրիլտիմ։

— Օնտան սօնրա նէ՞ վագը օլտու ։

— Օնտան սօնրա, պէնիմ իչին գաթիէն գարանլըգ պիր կիճէ իտի ։

— Իրթէսի կի՞ւն ։

— Իրթէսի կիւն գուվվէթտէն վէ տէրմանտան պիւսպիւթիւն տիւշմիւշ իտիմ, լաքին խաթըրըմտա հիչ պիր չէյ եօգ իտի ։

— Ուեանտըղընըզ զէման տանընըզա ֆէվգէլատէ պիր չէյ կէօրմէտինի՞զ մի ։

— Կէօրտիւմ։

— Նէ՞ կէօրտիւնիւզ. չապուգ սէօյլէյին ։

— Իւզէրինէ պիր գաչ քէլիմէ եազմըշ օլտուղում ֆօթօկրաֆ թասվիրլէրիմտէն պիրի օրատա տէյիլ իտի, վէ օնտան սօնրա օ թասվիրի պուլամատըմ։ — Ա՛հ, Ժօ՛րժ, պէն օ թասվիրի սիզէ վէրմէկէ թալիպ իթմիշ իտիմ։

Կէնճ գըզ պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա, կէօզլէրինտէն սէլ կիպի եաշ ագմագտա իտի ։

Ժօրժ Լամար, Հանրիէթին իֆատաթընտան ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլմաղլէ, էլինի գալպինէ տաեաթըր, վէ Մ. Տօրէյ՝ մէրգումուն օլ տագըգատաքի հիսսինի տէրք իթմէքլէ, քէմալը ըիգգաթ վէ թէէսսիւրլէ քէնտիսինէ աթֆը նազար էյլէտի ։

Լաքին կէնճ թապիպ քէնտիսինի տէրհալ թօփլաեարագ,

— Հէբսի պու գատա՞ր մը, տէտի ։

— Էվվէթ, պէնիմ տիգգաթ իթտիյիմ պունտան իպարէթ տիր ։ Ֆագաթ նազարը տիգգաթը տավէթ իթմիշ օլան պիր խուսուսու տահա խաթըրլամագտաեըմ քի, պէն օ խուսուսա ասլա էհէմմիեէթ վէրմէմիշ իտիմ։

— Օ նէ՞ իտի ։

— Անէթ՝ պալգօնում իւզէրինտէ պազը աեագ իզլէրի վէ բէնզիրէմին ալթընտա գօբարըլմըշ եափրագլար վէ չըգնանմըշ տալլար կէօրմիւշ իտի ։

— Հագըգաթի հալ կիւն կիպի անլաշըլըեօր ։ Եանի՝ պու պալգօնա չըգարագ վէ աչըգ պրագըլմըշ օլան պու բէնզիրէտէն կէչէրէք իչէրի կիրմիշ տիր ։

Մ. Տօրէյ. — Վա՛հ էվլատըմ, պիչարէ վէ պէտպախթ էվլատըմ, արթըգ հագգընտա հիչ չիւպհէմ գալմատը ։

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի զէման, Մ. Տօրէյ գօլլարընը գըզընա տօղրու աչմըշ օլտուղունտան, մէրգումէ բէտէրինին աղուշունա աթըլտը վէ մատամ Տօրէյ իսէ, հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամագտան քէնտիսինի մէն իտէմէմէքտէ իտի ։

Ժօրժ, Մ. Տօրէյէ խիթապ իտէրէք ,

— Բիմտէ հագգընտա շիւպհէլէրինիզ եօ՞գ մու տուր, տէտի ։

Մ. Տօրէյ. — Խայր, քիմսէ հագգընտա շիւպհէմ եօգ տուր ։ Բիմտէ՞ն շիւպհէ իտէպիլիրիմ ։

— Տավէթլիլէրինիզտէն պազըլարը կիճէնի սէյֆինէնիզտէ կէչիրտիլէ՞ր մի ։

— Էվվէթ .

— Բիմլէ՞ր իտիլէր ։

— Գատընլար վէ կէնճ գըզլար իտիլէր ։ Հիչ պիր էրքէք կիճէ պուրատա գալմատը ։

— Էվվէլ էմիրտէ Անէթի իսթինճվապ իթմէք լազըմ տըր ։ Էկէր օ տա պիզէ մալիւմաթը լազըմէնի իթա իտէմէզ իսէ, թահգըգաթըմըզա խէֆիէն տէվամ իտէրիզ ։

Պատէհու Ժօրժ, Հանրիէթէ եագլաշարագ,

— Մա՛տմազէլ... ազիզէմ... սիզի պու հալէ կէթիրմիշ օլան ալչագը պուլաճագըմա վէ ինթիգամըմը ալաճագըմա եէմին իտէրիմ, տէտի ։

Հանրիէթին ճէվապ վէրմէսէ իգթիտարը պուլունմատըգընտան, միւպհէմ պիր իշարէթ իթտի քի, մանէասը՝ « Ախըր ինթիգամըն նէ՞ էհէմմիէթի վար տըր. ախըր ինթիգամ նամուսումուն իզալէսինէ մանի օլապիլի՞ր մի » տիմէք իտի, վէ իւզէրինէ եէնիտէն ֆէնալըգ կէլտիկինտէն, եաթագընա եաթըրըլմասընա մէճպուրիէթ հասըլ օլտու ։

Մատամ Տօրէյ՝ գըզընըն եանընտա գալըպ, պանքէրի սապըգ իլէ տօգթօր Ժօրժ Լամար իսէ տիւկէր պիր օտատա կիթտիլէր վէ Անէթի օրատա ճէլպէ, Մ. Տօրէյ՝ մէրգումէյէ խիթապէն,

— Գարուեու գարտաշըն վէ եագըն կէլին, տէտի, վէ մէզպուրէ՝ իշպու էմրէ իթէվֆիգէ հարէքէթ իթտիքտէ, խանէ սահիպի շու եօլտա քէլամա աղազ էյլէտի ։ Անէ՛թ, զանն իտէրիմ քի սիզ պիզէ սատըգ օլըրըզ վէ գըզըմա խայիանէ մունասէպէթինիզ վար տըր. աճապա եանըլըեօ՞րմուեում ։

— Խայր, էֆէնտիմ, եանըլմաեօրսունուզ ։ Պէնտէնիզ մատմազէլի էզճան ու տիլ սէվէրիմ ։ Էկէր պիր գըզգարընտաշըմ օլսա իտի, պունտան զիեատէ սէվէմէզ իտիմ. լաքին էֆէնտիմ, պու սիւալի իթմէքտէն մագսատ նէ՞ տիր, Աճապա սատագաթըմ հագգընտա շիւպհէ իտէճէք պիր սէպէ՞պ մի վար տըր ։

— Պէլքի ։

Անէթ, լէհճէսի սոլարագ, գայղըլը պիր սուրէթտէ,

— Եա՛ Ռապպի, սիւպհա՛ն Ալլահ, պէն նէ՞ եաբտըմ. էկէր վազիֆէլէրիմտէ գուսուր իթտիմ իսէ, հէր հալտէ պիլմէեէրէք իթմիշ օլմալըեըմ, տէյի պէեան էյլէտի ։

Մ. Տօրէյ քէլամընա տէվամէ հազըրլանըրքէն, Ժօրժ, պու մուպահասէյի քէնտիսի իլէրի կէօթիւրմէք իսթէտիկինտէն, Մ. Տօրէյին քէլամընը պիր իշարէթլէ գաթը էթտի ։

40

Պիր ճիւզի միւտտէթ սիւքիւթտէն սօնրա, Ժօրժ իսթինճվապա շու եօլտա պաշլատը .

— Մատմազէլ Հանրիէթին՝ քէտէր վէ վախամէթի եանընտա պուլունմատըղը զէման, սիզին, անը թէրք իթմէքլիկինիզ նատիրէն վագը օլուր ահվալտէն տիր ։ Պինաէնալէյհ մատմազէլին քէաֆֆէյի հարաքէթընը պիլիրսինիզ. հէման անըն թէքմիլ էօմրիւնտէ հազըր պուլունուեօրտունուզ ։ Պու հալտէ իշպու էօմրիւն էն ճիւզի հատիսէլէրինի տախի սիզտէն տահա էյի պիլէն օլամազ, վէ պու թագտիրճէ, կէնճ էֆէնտինիզ իւզէրինտէ պիր վագըթտան պէրու զուհուրա կէլմէքտէ օլան թէպէտտիւլիւ միւշահէտէ իտէմէմիշ օլմանըզ գաթիեան միւմքին տէյիլ տիր ։

Անէթին լէհճէսի կիթտիքճէ սոլտու վէ կէնճ թապիպին իֆատէսի խիթամընտա .

— Էվվէթ, միւսիւ տօգթօր, զիքր իթտիկինիզ թէպէտտիւլիւ կէօրտիւմ, տէյի պէեան էյլէտի ։

— Կէօրտիւկիւնիզտէ վէ տիգգաթ իթտիկինիզտէ, նէ՞ նէթիճէ չըգարտընըզ ։

Անէթ, ճէվապ վէրմէեիպ պաշընը աշաղըեա էյտիկինտէն, Ժօրժ.

— Սուքութունուզ ճէվապ տըմէք տիր։ Իմտի վուգուաթը մուշահէտէ իթտիկինիզ անտէ. մատամ Տօրէյէ իխպարը քէյֆիյէթ իյլէմէք՝ վազիֆէնիզ իճապընտան տէյի՞լ մի իտի։ Պու վազիֆէյի իֆա իթմէքտէն քի՞մ սիզի մէն իտէպիլիր իտի, տէտի։

Անէթ, եալվարըրճասընա Ժօրժա պագտըղը սըրատա, էլլէրինի մէրգումա տօղրու ուզաթտը վէ այնի վագըթտա ճէվապա աղազ իտէրէք,

— Ա՛հ էֆէնտիմ, մատամա իխպարը քէյֆիյէթ իթմէտիկիմտէն տօլայը պանա տարըլմայըն, նէ՞ եափայըմ, ճէսարէթ իտէմէեօրտում... կէօրտիւկիւմէ ինանմայա թէրէտտիւտ իտիեօրտում... Թախմինլէրիմտէ եանըլմագտա օլտուղումու մէմնուն իյլէեօրտում... քէնտի հագգընտաքի հիւրմէթիմ, աղըլմը գարալը սագլաթմագտա իտի, վէ պունտան գաթինաղար, մատմազէլ Հանրիէթի, զաեէթ սահիպէի իֆֆէթ ու իսմէթ պիլտիկիմ ճիհէթլէ, հէր քէսի պու եօլտա ալտաթմաղա մուգթէտիրէ օլտուղունու մումքինսիզ զանն իթմէքտէ իտիմ, տէտի։

Մ. Տօրէյ. — (Սէրթ պիր սէտա իլէ.) Գըզըմ քիմսէեի ալտաթմամըշ տըր։

Ժօրժ. — (Իլավէթէն.) Մատմազէլ Հանրիէթ իղֆալ իտիլմիշ օլմալըպ. պիր ճինայէթէ գուրպան օլմուշ տուր։

Անէթ. — (Թէլաշլա.) Ճինայէ՞թ մի։

Ժօրժ. — Կէնճ էֆէնտիմիզ, օտասընա տօլտուրուլմուշ օլան չիչէքլէրին հասըլ իթտիքլէրի մուզիրր կազլարըն թէէսսիւրիլէ քէնտիսինի ղայպ իթտիկի վէ էօլմէք տէրէճէսինէ կէլմիշ օլտուղու կիճէնին իրթէսի կիւնիւ, քէնտիսինէ պագը մութալէաթտա պուլունմուշ օլտուղունուզու վէ պու մութալաաթտան, օ կէճէսի քէնտի օտասընա պիր քիմսէնին կիրմիշ օլմասը նէթիճէսի չըգտըղընը պիլտէ նագըլ վէ պէեան իթտի։

— Սահի՞հ տիր, էֆէնտիմ։

— Նէ՞ կէօրմիւշ իտինիզ։

— Պալգօն ուզէրինտէ աեագ իզլէրի վէ թօրրագ եէրլէրի կէօրմիւշ իտիմ։ — Տըվարտաքի տալլար չըղնանմըշ, պաղը եափրագլար գօբարըլմըշ. տալլար գըրըլմըշ իտի, վէ պալգօնուն ալթընտա աեագ եէրլէրի աչիքեարէն կէօրիւնիւեօրտու։

— Զաննիտէրիմ քի, պու խուսուսու խապէր վէրմէնիզ լազըմ էտէն իտի։

— Շիւպհէսիզ խապէր վէրէճէք իտիմ, ֆագաթ մատմազէլ Հանրիէթ՝ պէսպէլլի էհլի մէրագ պիր քիմսէ հավա ֆիշէնքլէրինին աթըլմասընը էյիճէ թէմաշա իթմէք իւզրէ տալլարըն ուզէրինէ չըգմըշ օլմալը տըր, տէտի, վէ պէնի տէ քէնտիսիյլէ հէմֆիքեար գըլտը։

— Ճինայէթ վուգուու թասավվուրու ֆիքրինիզէ ասլա կէ՞լմէտի մի։

— Աֆվ իտէրսինիզ, էֆէնտիմ։ — Պիլաքիս հէքիմիզին պաղչէ տէրունինտէ պուլունտուղումուզ էսնատէ, տէրունը խանէեէ պիր խըրսըզ կիրմիշ օլմասը իհթիմալինի տուշիւնտիւմ իտէ տէ, հէր չէյի եէրլի եէրինտէ պուլտուղումտան, պու ֆիքրի պէրթարաֆ իյլէտիմ։ Պիր մասա ուզէրինէ վազ իտիլմիշ օլան մուճէվհէրաթտան պիր տանէսի պիլէ էքսիք տէյիլ իտի։ Եալըըզ պիր ֆօթօկրաֆ թասվիրի ղայպ օլմուշ իտի, լաքին օ տա զայի օլմուշ օլապիլիր իտի. վէ պիր կիճէ խըրսըզըն ագչէյէ գըյմէթի պուլունմայան եօլլէ պիր չէյի սիրգաթ իթմէք իչին տէրունը խանէեէ կիրմէեէճէկի թապիի իտի.

— Շիմտի պու խուսուստա էֆքեարընըզ թատիլ օլմուշ օլտուղու հալտէ, քիմսէտէն շիւպհէ իթմէեօրմուսունուզ։

— Էֆէնտիմ, քիմտէ՞ն շիւպհէ իտէպիլիրիմ։ Սիզ տէ պիլիրսինիզ քի, օ կէճէ պաղչէ խընճախընճ տօլու իտի. պունտան պաշգա Մարն նէհրի թարաֆընտաքի տըվարտան պաղչէեէ գօլայճա կիրիլէպիլիր։ Նիչէ ահֆալար պաղչէ խըրսըզլարը օ ճիհէթտէն իչէրի կի՞րմէմիշլէր մի իտի։

Մ. Տօրէյ. — Պաղչէնին օ թարաֆընտա, պու զաննը

թէէյրիտ իտէր պաղը էսէրլէր պուլունմի՞շ մու ;

Անէթ . — Պիլմէմ, լաքին պու պապաէ պաղչէպան Բիէր ղաթընըղա ճէվապ վէրէպիլիր :

Մ. Տօրէյ . — Անէ՛թ , պու խուսուստա եալան սէօյլէմէ-տիկլինիզէ եէմին իտէ՞րմիսինիզ :

Անէթ . — Էֆէնտիմ, պէնի տինլէմէքտէ օլան վէ եալան սէօյլէտիկիմ հալտէ ճէզալանտըրաճագ պուլունան Ճէնապը Հագգ մուվաճճէհէսինտէ եէմին իտէրիմ:

Մ. Տօրէյ . — Պու լագըրտըլարըն աւլա ֆաշ օլունմա-եաճաղընը սիզէ իխթար վէ թամսինէ իթմէկէ լիւզում վա՞ր մը տըր :

Անէթ . — Էֆէնտիմ, սէվկիւլիւ մատմազէլիմէ զարար վէրէպիլիր պիր քէլիմէ պիլէ իրատ իթմէքտէն իսէ, իխթի-յարը սուքութու թէրճիհ իտէրիմ:

Մ. Տօրէյ . — Սէօզլէրինիզէ իթիմատ իտէրիմ, գըզըմ: Հայտէ գըզըմըն եանընա աւտէթ իտին , վէ պաղչէպան Բիէ-րի պանա կէօնտէրմէսինի Ժէրմէնէ իխթար իտին :

Անէթ . — Բէք էյի , էֆէնտիմ:

Անէթ տուշարը չըգըտը վէ Բիէրին՝ տախրէ խըզմէթճիսի Ժէրմէն իլէ պէրապէր կէլմէսինէ տէկին , պանքէրի սապըգ իլէ տօգթօր պէյնինտէ սուքութ վագը օլուր :

Ժէրմէն պաղչէպանը իչէրի կիրտիրտիքտէն սօնրա տուշարը չըգմագ իւզրէ իքէն , օրատա գալմասը իչին Մ. Տօրէյին մու-գու պուլան պիր իշարէթի իւզէրինէ , օտանըն գաբուսունու գաբաեարագ պէքլէտի :

Բիէր՝ էֆէնտիսինին քէնտիսինէ նէ սէօյլէյէճէկինի պիլ-մէտիկինտէն , ֆէվգ էլ ատէ մէրագ վէ էնտիշէ իչինտէ իտի :

Մ. Տօրէյ . — (Բիէրէ խիթապէն .) Տօ՛սթում, սիզէ պա-զը չէյլէր սօրաճաղըմ:

Բիէր . — Պանա պաղը չէյլէ՞ր մի սօրաճագսընըզ: Ֆագաթ նէ՞ մատտէ հագգընտա , էֆէնտիմ:

— Թագրիպա տէօրթ այ էվվէլ վուգու պուլմուշ օլան պիր վագըա հագգընտա :

— Տէօրթ այ էվվէ՞լ մի :

— Էվվէթ , յուլիսին 15 ինճի կէճէսինտէ :

Բիէր . — Խայր , էֆէնտիմ, օ թարիխտէ պիր չէյ վագը օլտուղունու պիլմէեօրում,

Մ. Տօրէյ . — (Բէլամընա տէվամ իտէրէք .) Հէմ զա-նէթ վէրիմ պիր չէյ վագը օլմուշ տուր ... Օ կէճէսի սէյ-ֆիէնէ կիրիլմիշ վէ պիր սիրգաթ վուգու պուլմուշ տուր :

— Սիւպհա՛ն Ալլահ , սիրգա՞թ մը :

— Էվվէթ , գըզըմըն պաղը մուճէվհէրաթը , գութուլա-րը տէրունինտէն չալընմըշ տըր : Իշպու զայի՝ պու կիւն կէօ-րիւլմիւշ իսէ տէ , սիրգաթըն թարիխի վուգուի հագգընտա շիւպհէ եօգ տուր : Յուլիսին 15 ինճի կէճէսի , կէրտանլըգ-լար վէ պիլէզիքլէր՝ քէնտի գութուլարը տէրունինտէ օլա-րագ պիր մասա իւզէրինտէ մէվզու պուլունմուշ, վէ իրթէսի սապահ գըզըմ, պօշ գութուլարընը տիգգաթ իթմէեէրէք իշպու գութուլարը ալըպ, չէքմէճէսի տէրունինտէ սագլա-մըշ, վէ քիլիտլէ գապամըշ օլտուղու իշպու չէքմէճէնի պու սապահա գատար աչմամըշ տըր :

Ժէրմէն . — (Էլլէրինի թավանա տօղրու գալտըրարագ .) Եա՛ Ռապպի , մումքի՞ն մի տիր :

Մ. Տօրէյ . — Հէմ մումքին տիր , հէմ մուհագգագ տըր : Օլ պապատէ խայալլարըմըզ վար տըր : Անճագ էլիմիզտէ , մուլթէհիմ թանըլթապիլէճէք հիչ պիր էմարէ օլմաեըպ , պէլքի օլ խուսուստա Բիէրին պիզէ մուավէնէթ իթմէսի իհ-թիմալինէ մէպնի , քէնտիսինի իսթիճվապ իթմէեի թէնսիպ էյլէտիմ:

Բիէր . — Էֆէնտիմ, աճապա պէնտէն տօլայը շիւպհէնի՞զ մի վար տըր :

— Ալլահ իթմէսէ : Սիզին , նամուսլու պիր քիմսէ օլտու-ղունուզու պիլիրիմ: Շու գատար քի , զիքր իթտիկիմ կիճէնին իրթէսի կիւնիւ Անէթ , գըզըմըն օտասը պալգօնու իւզէրինտէ պաղը աեագ իզլէրի , թօբրագ էսէրլէրի կէօր-միւշ , վէ օ կիճէ , մէզքիւր պալգօնուն գաբուսու աչըգ պը-րագըլմըշ իմիշ: Պունտան պաշգա , Անէթ , պալգօնուն ալ-թընտա գըրըլմըշ տալլար վէ գօբարըլմըշ եափրագլար մու-

չահէտէ իյլէմիշ տիր ։ Սիզ, Բիէր, խուսուսի պիր չէյ կէ՞օրմէտինիզ մի ։

Բիէր, մաւի բէչթիմալընըն պիր ուճունու գըվըրարագ, պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա, պիրտէն պիրէ,

— Տօ՛ւրուն ... տօ՛ւրուն ... պէյքի սիզէ պիր մալիւմաթ վէրէպիլիրիմ, տէյի պէճան իյլէտի ։

Ժօրժ. — Պիր պիլտիկինի՞զ մի վար տըր ։

— Հէմ վար տըր, հէմ եօգ տուր ... հէմ պիլիրիմ, հէմ պիլմէմ ։

— Պիր չէ՞յ մի խաթըրլատընըզ տիեօրում ։

— Էվվէթ ։

— Սէ՛օյլէյին, չաբուգ սէ՛օյլէյին ։

— Մատմազէլիմիզին եէվմի մախսուսունա միւսատըֆ օլան յուլիօնին 15 ինին ֆէրտասը կիւնիւ, տավէթլիլէրին քէօրէթի սէպէպիյլէ եէր եէր չըղնանմըշ օլան պաղչէնին ինթիզամընա չալըշտըղըմ սըրատա, ագշամ ուզէրի պաղչէնին աշաղը ճիհէթլէրինտէ, եանի ֆիշէնքլէրին վէ չարխըֆէլէքլէրին կէօրիւլմէսի գաբիլ օլմաեան մահէլլէրտէ լթազէ թօրագ ուզէրինտէ պազը իզլէր, վէ Մարն նէհրի թարաֆընտաքի տիվարտա աեագ եէրլէրի կէօրտիւմ քի, իշթէ պու խուսուս՝ օ ճիհէթտէն պաղչէմիզէ կիրիլմիշ օլտուղունու միւքէմմէլէն իսպաթ իթմէքտէ իտի ։

Ժօրժ. — Պիր քիմսէնին տիվարտան չըգմըշ օլտուղունա էմի՞ն միսինիզ ։

— Էվվէթ, միւսիւ տօզթօր, պունա գաթիէն էմինիմ ։

— Դու վագըասը, մատմազէլ Հանրիէթին եէվմի մախսուսունուն իրթէսի կիւնի՞ւ միւ թէսատիւֆ իթտինիզ ։

— Էվվէթ էֆէնտիմ, իրթէսի կիւնիւ ։ Տահա տիւնքի կիւն մուգու պուլմուշ տուր կիպի խաթըրըմտա տըր ։ Հաթթա եօլուն ուզէրինտէ տէ պիր Բարիսլի կէօրտիւմ քի, պիրինէ պէքլէեօր մագամընտա եօզարը աշաղը տօլաշըեօրտու ։

— Պիր Բարի՞սլի մի ։

— Էվվէթ, էֆէնտիմ ։

— Տէլիգանլը՞ մը իտի ։

— Եիրմի պէշ եիրմի ալթը չաղլարընտա իտի ։ — Պու ադէմ, պիզիմ պաղչէնին տիվարընը թէտգիգ իտիեօր կիպի կէօրիւնտիւկիւնտէն, էֆքեարըմը քէնտիսինէ պիլտիրտիմ ։ — Շէօյլէ քի տիվարա չըգմագ իչին էսէրլէրինի լաեըգըյլա թէտգիգ իթմէք ուզրէ տիշարըտա տօղրու էյիլտիկիմ սըրատա, պիր չէ՞յ մի ղայպ իթմիշիմ տէյի սօրտու . . . պէնտէ խայըր, պիր չէյ ղայպ իթմէտիմ տէյի ճէվապ վէրտիմ . . . օլ վագըթ պանա, սէյֆինէ հագգընտա պազը չէյլէր, մէսէլա սէյֆինէնին՝ քիմին մալը օլտուղունու սուալ իթտի, վէ էֆէնտիմ իլէ մատմազէլ հագգընտա պազը սուալլէր իրատ իյլէտի ։

Մ. Տօրէյ իլէ Ժօրժ՝ պիրտէն պիրէ պաշլարընը եօգարը գալտըրտըլար ։

Մ. Տօրէյ. — Վա՛յ, պէնիմ հագգըմտա վէ գըզըմ հագգընտա չէյլէ՞ր մի սօրտու ։

— Էվվէթ, էֆէնտիմ, սէյֆինէնին սահիպի քի՞մ տիր, վէ թէքմիլ սէնէ պուրատա իգամէթ իտէրլէ՞ր մի, տահա նէ՞ պիլէնիմ, բէք չօգ չէյլէր սօրտու . . . պու արա, մատամ իլէ մատմազէլ, պաղչէտէ տօլաշմագտա օլտուգլարը ճիհէթլէ, իսթէ կէլտիքլէրինտէն, միւլագաթըմըզ գաթթ օլունտու ։ Պէնտէ օ կէնճի թէրքլէ, օրատան սավուշտում, ֆագաթ իշպու տէլիգանլընըն, եինէ էվվէլքի մահէլլէտէ տուրուպ, սէլամ վէրմիշ պուլունտուղու մատամ իլէ մատմազէլէ տօղրու իթմէքտէ իտուկինի ուզագտան կէօրտիւմ ։

— Աճա՛յիպ, օ տէլիգանլը մատամ իլէ մատմազէլի սէլամլատը՞ մը, պունա էմի՞նմիսինիզ ։

— Էմին օլմագլըղըմ տա սէ՞օզ միւ, կէօզլէրիմլէ կէօրտիւմ ։

— Դու տէլիգանլը նա՞սըլ ատէմ իտի ։

— Կիւզէլ պիր կէնճ իտի, միւսիւ տօզթօր ։

— Հա՞նկը սընըֆա մէնսուպ կէօրիւնիւեօրտու ։

— Սիւալինիզի անլայամայօրում ։

— Քիպարզատէ՞ մի, եօգսա ամէլէ կիւլուհլինտէ՞ն մի իտի ։

— Պիր միւսիւ կիպի լաքըրտըյլա կիրիշիփ գուշանմըշ ի-
տի : Լաքին նէ՞ սէնաաթտան օլտուղունու անլայամատ ը-
տըմ : Շու գատար քի խըրսըզ օլտուղունու զաննի իթմէմ :

— Սիզին իլէ կէօրիւշիւրքէն , էնտիշէլի՞ մի կէօրիւնիւ-
եօրտու :

— Աօլա , էֆէնտիմ :

Մ. Տօրէյ . — (Քէնտի քէնտինէ .) Պու մալիւմաթտան հիչ պիր շէյ անլաշըլմաեօր :

Ժօրժ , ֆիքրի ղալէթլէ մէշղուլ օլտուղու ճիհէթլէ , սիւքիւթ իւզրէ տուրուեօրտու :

Պանքէրի սապըր , սիւալլէրինէ տէվամ իտէրէք :

— Պաշգա պիր պիլտիկինիզ եօ՞գ մու տուր , տէյի սօրտու :

— Խայըր , էֆէնտիմ :

— Բէք էյի , ժէրմէն իլէ կիտէպիլիրսինիզ :

Պու սուրէթլէ պաղչէպան վէ օտա խըզմէթճիսի , էֆէնտիլէրինին իչ օտասընտան չըգտըլար :

41

Ժօրժ , հէր նէ գատար Մ. Տօրէյ իլէ եալընըզ գալտը իսէ տէ , սիւքիւթ իւզրէ տուրտուղունտան , պանքէրի սապըր ,

— Օղլում , նէ՞ տիւշիւնիւեօրսունուզ , պիր ազ շիւպհէ իթմէեօրմուսունուզ , տէյի սօրտու :

— Խայըր , պաղչէպանըն պէեան իթտիկի կէնճի տիւշիւնիւեօրում : Քէնտիսինին պաղչէ ճիհէթինտէ պուլունմասը թապիի պիր շէյ իսէ տէ , սիզին հագգընըզտա վէ Հանրիէթ հագգընտաքի սիւալլէրի բէք տէ թապիի տէյիլ տիր :

— Պու սիւալլէրտէն , օ կէնճին միւթթէհիմ օլտուղու նէթիճէսինի՞ մի չըգարըեօրսունուզ :

— Միւթթէհիմ օ տուր նէթիճէսինի չըգարմաեօրում , օ օլապիլիր նէթիճէսինի չըգարըեօրում :

— Էշքեալը հագգընտա ալտըղըմըզ մալիւմաթ միւպհէմ տիր . պինաէնալէյհ քէնտիսինի պուլմագ միւմքին օլամայաճագ տըր :

— Պէլքի օլուր :

— Անըն իզինի պուլապիլէճէկինիզի զաննի իտէ՞րմիսինիզ :

— Հիչ օլմազսա թէճրիւպէ էտէրիմ . . . տահա նէ՞ միւշքիլ իշլէր պաշա չըգմըշ տըր :

— Գաթի մալիւմաթընըզ օլմայարագ , օ տէլիգանլընըն գարշըսընտա պուլունսա իտինիզ , նէ՞ սէօյլէր իտինիզ :

— Նէ՛ սէօյլէյէճէկիմի պիլ՞միեօրում : Սիւալլէրիմ իլէ քէնտիսինի իթհամ իտէր , վէ կէօզլէրիմի կէօզլէրինէ աթֆ իտէրէք , իգրարը ճիւրմէ մէճպուր գըլար , վէ իգրարընտա , մուրաթընա թիւքիւրիւր , վէ սաաթէթիմի սիրգաթ իթմիշ օլան օ ալչագը , գուտուրմուշ քէլպ կիպի էօլտիւրիւր իտիմ :

Մ. Տօրէյ . — (Գօղուգ պիր սէտա իլէ , վէ ճիննէթ պէյնինի իսթիլա իթմէսին իչին , իքի էլլէրիյլէ գուլագ թօզլարընը սըգարագ .) Պէնիմ իսէ , սաաթէթիմտէն տահա պիւյիւք պիր մալիմի սիրգաթ իթտի . . . Տահա տիւնքի կիւնէ գատար պու էվին քէմալը սաայիշ , սիւքիւնէթ վէ րէֆահիյեթ իչինտէ պուլունտուղունու , վէ պու կիւն նէ հալէ կէլտիկինի տիւշիւնտիւքճէ , ագլըմ պաշըմտան կիտիեօր զաննի իտիեօրում : — Եա՛ Րապպի , նէ՛ ֆէլաքէթ . . . նէ՛ մուսիպէթ . . . Գըզըմըն շու հալինի նա՞սըլ կիզլէյէպիլէճէյիմ . . . անըն նամուսսուզլուղունուն վէ պէնիմ նամուսսուզլուղումուն ֆաշ օլունմասընը նէ՞ սուրէթլէ մէն իտէպիլէճէյիմ . . . վագաա պու հալէ անըն վէ պէնիմ միւսթահագգ օլտըղըմըզը րանա պիլիեօրում , ֆագաթ քի՞մ ինանաճագ տըր : — Ա՛հ , հանա եաթըմ մահվ օլտու , պիչարէ գըզըմըն նամուսու միւէպպէտէն իզալէ գըլընտը , վէ իսաթէսինէ տէ հիչ պիր չարէ եօգ տուր :

— Նամուսունու գուրթարմագ իչին պիր չարէ վար տըր :

— Նէ՞ տիր :

— Իզտիրաճ՝ հէր ֆէնալըղը պէրթարաֆ իտէպիլիր, համթա տիւնեանա կէլմէք իւզրէ պուլունան մասումուն վէլատէթի հագգընտա շիւպհէ տախի պրագմաքըզ, անըն տիւնեանա կէլմէսինէ թէսհիլաթ վէ սէլահիյեթ իթա իտէր։

— Իզտիրա՞ճ մը... լաքին Հանրիէթ իլէ էվլէնէմէյէճէկինիզի պէեան իտիեօրտունուզ։

Ժօրժ, տիթրէյէրէք, Մ. Տօրէյին եիւզիւնէ պագարագ,

— Անընլա էվլէնմէմի նա՞սըլ արզու իտէպիլիրսինիզ։ Հասթալըղընտան զիեատէ քէնտիսինի սէվտիկիմ հալտէ, հէր սաաթ պու իշքէնճէյի չէքմէքլիկիմէ րազը րըզա կէօսթէրիրմիսինիզ, տէտի։

Պիչարէ բէտէր՝ կէնճ թապիպին էլլէրինի թէվէճճիւհքեարանէ թութարագ, շու եօլտա ճէվապ վէրտի.

— Խայր, սէվկիւլիւ էվլատըմ. խայր, պէօյլէ պիր ֆէտաքեարլըղը գապուլ իթմէնիզէ ասլա րազը օլամամ։ Պու ֆէտաքեարլըղըն՝ իգթիտարընըզըն մաֆէվգինտէ պուլունտուղունու հիսս իտիեօրում։ Էկէր սէն իսթէեէճէք օլսան, պէն իսթէմէմ... չիւնքի պու իշկէնճէնէ թէհամմիւլ իտէմէեիպ Թէրքի հասաթ իտէճէկինէ էմինիմ... ֆագաթ պանա պիր եօլ կէօսթէր. կէօրիւեօ՞րմուսուն քի, տիւշար օլտուղում տարպէի չէտիտէտէն նաշի պաշըմ քեսպի զաաֆ իյլէմիշ տիր։ Գըզըմըն էօմրիւնիւ գուրթարմագ իչին հէր նէ եափմալըղըմ լազըմ իսէ, սէօյլէ պանա, զիրա Հանրիէթ արընտան էօլէճէք տիր։ Սէնտէն իսթէտիկիմ շու նասիհաթը ումարըմ քի րէտտ իթմէզսին։

— Խայր, րէտտ իթմէմ։

— Սէօյլէ, չապուգ սէօյլէ։

— Մատամ Տօրէյէ րէճա իտին պուրաեա կէլսին. անըն մուվաճճէհէսինտէ իֆատէի հալ իթմէք իսթէրիմ։

Մ. Տօրէյ, Ժէրմէնի ճէլպլէ, մատամ Տօրէյի չաղըրմասընը մէրգումա էմր իթտի։ Ժէրմէն տիշարը չըգընճա, պիչարէ բէտէր՝ պիրուհ պիր ճիսմ միսիլլու պիր իսկէմլէ իւզէրինէ տիւշիւվէրտի։ Զավալլը քէտէրը ագլինէ տիւշար օլուպ, Ժօրժ իսէ գօլլարընը խաչվարի գավուշտուրմուշ վէ անըը պուրուշմուշ օլտուղու հալտէ, տէրին օտատա քէմալը հէյէճանիլէ էնինէ պօյունա տօլաշմագտա իտի։

Պիր գաչ տագիգա սօնրա մատամ Տօրէյ իչէրի կիրիպ, պիչարէ գատընճըղազ՝ խայլի վագըթտան պէրու գայթընտա մուվաֆֆագ օլմուշ օլտուղու կէօզ եաշլարընը արթըգ զապթա մուգթէտիր օլամայարագ,

— Ա՛հ, եա՛ Ռապպի, եա՛ Ռապպի, նէ՛ տէհշէթլի ֆէլաքէթէ տիւչար օլտուգ, տէտի, վէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամաղա պաշլատը։

Ժօրժ. - Րէճա իտէրիմ, մատամ, ճէսուր օլուն։

Մատամ Տօրէյ. - Ճէսարէթիմ եօգ տուր, վէ օլամազ։

Մ. Տօրէյ, օթուրմուշ օլտուղու իսկէմլէտէն գալգըպ, զէվճէսինին եանընա կիթտի, վէ զէվճ ու զէվճէ եէկտիկէրինի տէրագուշ իտիպ, այնի վագըթտա Մ. Տօրէյ,

— Հասթալըղըն սօն վագըթլարընտա պու ֆէլաքէթ պիզի բէք ֆէնա իթտի, տէտի։

Մատամ Տօրէյ. - Էկէր եալընըզ պիզ ֆէլաքէթզէտէ օլսա իտիք... գըզըմը՛զ... Հանրիէթիմի՛զ...

— Էվէթ, օնա վագը օլան տարպէ տահա զիեատէ զալիմանէ տիր։ Էվէթ, վուգու պուլան ֆէլաքէթ՝ միւքէմմէլ, միւտհիշ, վէ հէր կէօնա մէմուլիւն խարիճինտէ տիր։ Ֆագաթ հիչ օլմազսա, պու տարպէի միւտհիշէ արասընտա, ալէմ նազարընտա նամուսու գուրթարմագ, վէ Հանրիէթի, հագգըղեէրէ տիւչար օլաճաղը նամուսսուզլուգտան խալի գըլմագ լազըմ տըր։

— Պու գապի՛լ մի տիր։

— Գապիլ օլտուղունու զաննն վէ մէմուլ իտէրիմ։

— Պունուն իչին նէ՞ եափմալը։

— Ժօրժուն թալէպի իւզէրինէ սէնի պուրաեա տավէթ իթտիմ. Ժօրժ պիզէ պիր եօլ կէօսթէրէճէք տիր։

— Ա՛հ, տօսթում, սէօյլէյին, չապուգ սէօյլէեին, պիզի գուրթարըն,

— Էվէթ, սիզէ պիր թէտպիր թէքլիֆ իթմէք իսթէրիմ,

— Սէլամէթ թէտպիրի՞ մի։

— Էվվէթ։

— Նէ՞ տիր։

— Ճէվապ վէրմէզտէն էվվէլ, սիզէ պազը սուալլէր սորզ իսթէրիլիմ, ումարըմ քի միւսաատէ իտէրսինիզ։

Մ. Տօրէյ.– Բէք էյի, օղլում։

Ժօրժ.– Թասմիմ իթտիկիմիզ մագսէտէ էրմէք իչին քեաֆֆէյի ֆէտաքեարլըգլարա հազըրսընըզ, տէյի՞լ մի։

— Էվվէթ, հիչ չիւպհէ իթմէեին, քեաֆֆէսինէ տէ հազըրըզ։

— Մատմազէլ Հանրիէթէ նէ՞ թրախումա վէրմէք նիյէթինտէ իտինիզ։

— Պիր միլեօն ֆրանգ։

— Շահէտ տիկէր պիր միլեօն տահա իլավէ իթմէք լազըմ կէլի՞րսէ։

— Պիլա թէրէտտիւտ իքի միլեօն վէ տահա զիեատէ տէ իլավէ իթմէյէ հազըրըմ։ – Նամուս մէսէլէլէրի եանընտա ագչէ մէսէլէլէրինին նէ՞ էհէմմիյէթի վար տըր։

— Հէ՛յ վահ քի, չու էմնատէ ագչէ մէսէլէսի նամուս մէսէլէսինտէն տահա իւսթիւն տիւր։

Մ. Տօրէյ՝ պաշընը էյտի, վէ Ժօրժ իֆատաթընա չու եօլտա տէվամ էյլէտի։

— Զօգ տէֆա վէ հէման հէր կիւն պիւեիւք զաֆէթալարըն տէօրտիւնճիւ սահիֆէլէրինտէ, եալընըզ սիննէ վէ միգթարճա ֆարքլար միւսթէսնա օլտուղու հալտէ, հէման այնը մէալտէ, «Զէնկին իզտիվաճլար։ – Եիրմի եաշլարընտա տիլպէր վէ կէնճ պիր գըզ, եիւզ էլլի պին ֆրանգ թրախումասը օլտուղու հալտէ, սէրվէթի օլմաեան, ֆագաթ նամուսլու պուլունան պիր քիմսէ իլէ էվլէնմէք թալէպինտէ տիր» իլանլարը էլպէթթէ օգուրսունուզ։

Մ. Տօրէյ վէ զէվճէսի, էնտիշէլի պիր տիգգաթլէ Ժօրժու տինլէմէքտէ օլուպ, մէրգումուն սօն սէօզլէրինի իշիթտիքլէրինտէ, իքիսի տէ նէֆրէթի ազիմէ իզհար էյլէտիլէր։

Մ. Տօրէյ.– Լաքին պու թէքլիֆինիզ՝ պիր բէտէր իչին,

քէնտի գըզընա զէվճ արամագ տէյիլ, սաթըլըգ պիր ատէմ արամագ տըր։

Ժօրժ.– Էկէր պու ատէմ քէնտիսինի սաթմագլա թէհլիքէտէ օլան նամուսու գուրթարըր իսէ, պունտա նէ՞ պէյիս վար տըր։

Պու սէօզ պիչարէ բէտէրէ սօղուգ պիր տէր կիպի թէէսիր իթմէյլէ, թէքրար պաշընը էյտի վէ քէլամա տէվամ իտէրէք,

— Իֆատէնիզի իքմալ իտինիզ, տէյի պէեան իթտի։

Ժօրժ.– Բարիստէ պիր թագըմ մասրուֆ իտարէխանէլէր վար տըր քի, պաշլըճա իշլէրի էմրի իզտիվաճ մուխապէրաթըյլա իշթիզալ իթմէքտէն իպարէթ տիր, վէ պունլարըն միւշթէրիլէրի տէ բէք քէսրէթլի տիր։ Պունլար վարթասըյլա հէր կիւն իզտիվաճլար ագտ օլունուր, վէ ֆագաթ նէթիճէլէրի խայըրսըզ օլմազ։ Իմտի տագըրգա ֆէվթ իթմէսիզին պու իտարէխանէլէրտէն պիրինէ միւրաճաաթ իթմէք լազըմ տըր։

— Լաքին պու եօլտա մուամէլէ՝ տիւշար օլտուղումուզ ֆէլաքէթին սըրըրընը պիր էճնէպիյէ ֆաշ իթմէք տէմէք տիր։

— Էվվէլ էմիրտէ պու ֆէլաքէթի ֆաշ իթմէեէ սիզի մէճպուր իտէր պիր սէպէպ եօգ տուր։ Իտարէխանէլէր՝ քիմսէնին էսրարընը ֆաշ իթմէզլէր։ Պու գաիտէ՝ քէնտիլէրի իչին պիր ֆազիլէթ, եախուտ տահա տօղրուսու սէնաաթլարընըն իհթիեաճաթընտան տըր։

— Հալ պու քի պու թարզ միւրաճաաթըմըզ իւզէրինէ, գըզըմըզ իլէ էվլէնմէք իսթէյէն քիմսէլէր զուհուր իտէճէկինի զան իտէ՞րմիսինիզ։

— Օ խուսուստա չիւպհէմ եօգ տուր։ Վատ օլունաճագ թրախումանըն միգտարը, պու միւխիլլուլէրի ճէլպ իտէճէկի մուհագգագ տըր։

— Ֆագաթ տիւշիւնիւն քի, գըզըմ, թանըմատըղըմըզ պիր քիմսէնէ թէսլիմ իթմէք նէ՞ գատար միւշքիլ տիր։

— Սիզտէ չունու տիւշիւնիւն քի, սիզին իչին պունտան ղայրը չարէ եօգ տուր։

— Պէլքի տէ գըզըմըզա թալիպ օլաճագ քիմսէ, ույղունսուզ մագուլէսինտէն պուլունաճագ տըր։

— Միւպալէղա իթմէյին, պէն պու իտարէխանէլէրին մուամէլաթընա վագըֆըմ։ Խուսուսիյլէ պունլարտան պիրինի միւտիրէսի օլան վէ ղայէթ էհլի նամուս պուլունան պիր գատընը թէտավի իթմիշ օլտուղում ճիհէթլէ բէք էյի թանըրըմ։ Օ գատըն, պունտան ագտէմ օլտուգճա մէսուտ իքէն, զէվճինին վէֆաթը քէնտիսինի սէֆալէթէ կիրիֆթար իթտիկինտէն, մէնափիի վարիտաթ թէտարիքինէ մէճպուր օլմուշ տուր։ Նէզաքէթի վէ քիմսէնին էսրարընը քիմսէյէ ֆաշ իթմէմէսի՝ ումումէն թաստիգ օլունմուշ տուր, վէ քէնտի մէսաաթաթըյլա ագտ օլունան իզտիվաճլար հիսապսըզ տըր։ Մէնպաի մէվսուգտան պիլիրիմ քի, նիչէ նիչէ տուշկուն ֆագաթ իթիպար ու հայսիյէթլէրի էլլէրինտէ ..ըլղատէյէր, պու գատընըն միւրաճաաթըյլա, սաատէթ իւնվանլարընը էլտէտէն թէզլին իթմէյէ քեաֆի թրախումա պուլմուշլար տըր։

— Պու օլապիլիր չէ՞յ մի տիր։

— Պունուն սահիհլիք օլտուղունու թէէմին իտիրիմ։

— Ֆագաթ բասթ կէլէն ատէմէ պէօյլէճէք պիր թրախումա վիրմէք՝ նամուսսուզլուղու կիզլէմէք իչին պիր իսիմ սաթըն ալընտըղընը գըսմէն իգրար տէյի՞լ մի տիր։

Պիր եըղըն ալթուն իչին չու եա պու լէքէյի կէօրմէք իսթէմէյէն քիմսէլէր բէք չօգ տուր։

— Լաքին պու չարթլար իլէ էվլէնէն պիր քիմսէ՝ ալչագլարըն ալչաղը օլապիլիր։

— Խայըր, եալընըզ կէնիշ պիր վիճտան սահիպի օլմագ՝ մաթլուպէ քեաֆի տիր։ Զիրա իթտիկիմ վէ թանըտըղըմ տուլ մատամ Շալամէ նամ գատըն՝ պունճա զէմանտան պէրու գազանմըշ օլտուղու էմնիյէթ վէ իթիպարը՝ էմրի պասիրէթ խիլաֆընտա պիր հարէքէթլէ թէհլիքէյէ իլգա իթմէզ։ Շէօյլէ քի կէնճ եախօտ սիննի քէմալէ էրմիշ պիր քիմսէ, էվլէնմէք արզուսիյլէ քէնտիսինէ միւրաճաաթ իթտիկինտէ, օ ատէմին սէվապըղը ահվալի, ախլէագը, վէ վազիյէթի հագգընտա մալումաթը լազըմէյի իսթիհսալ իթմէտիքճէ, թալէպի վագըֆա ճէվապ վէրմէզ։ Վէլհասըլ պու գատըն վիճտանէն հարէքէթ վէ քիմսէնի ալտաթմամագ իչին թէտապիրի լազըմէյի իթթիխազ իյլէր։

— Գըզըմ իչին պէօյլէ պիր իզտիվաճ թասավվուրունուն նէ՞ տէրէճէ նէֆրէթիմի մուճիպ օլտուղունու էկէր պիլսէնիզ․․․

— Բէք էյի պիլիյօրում, ֆագաթ պուլունտուղուն հա՛լ մէյուսիյէթպախշ օլուր իսէ, պու հալտէն գուրթուլմագ իչին իգթիզա իտէնի եափմագ զարուրի տիր։ Պու կիւնքի կիւն նէ՞ մագսատ էրմէք էֆքեարընտա պուլունույօրսունուզ։ Ալէմ նազարընտա մատմազէլ Հանրիէթին նամուսունու լէքէսիզ սագլամագ տէյի՞լ մի։ Պու պատտէ սիզէ պիր թէտպիր կէօսթէրիյօրում։ Պունտան պաշգա պիր թէտպիր պուլունտուղունու մէմուլ իթմէմ, վէ պու թէտպիր տէ սիզէ նէ՞ տէրէճէ մուճիպի թէէսսիւֆ կէօրիւնսէ, գապուլ իթմէնիզի գալպէն վէ վիճտանէն նասիհաթ իյլէրիմ։

Ժօրժ, պու քէլիմէլէրի իրատ իթտիկի զէման պիր ահ իթտի։ Մ. Տօրէյ իսէ, մահզունէն պու սէօզլէրի տինլէմէքտէ իտի։

Կէնճ թապիպ, չէօյլէ իլավէ իյլէտի.

— Պէնիմ միւզտարըպ օլմատըղըմը, հաթթա սիզին գատար միւզտարըպ օլմատըղըմը զաննիտէ՞րմիսինիզ։ Սիզ պիր պէտէր իսէնիզ, պէն տէ նիշանլը իտիմ, Հանրիէթի տէրէճէի նիհայէտէ սէվմէքտէ իտիմ... Հէ՛յ վախ, էլան քէնտիսինի սէվմէքտէյիմ։ Սիզին կիպի, պէնիմ տէ ռուհում վէ գալպիմ ռահնէտար օլմուշլար տըր... Հանրիէթին՝ տիկէր պիրինին օլմասընը կէօրմէքլիք, պէնի մէյուս իտիյօր, լաքին նէ՛ չարէ, սէլամէթ պունտա մէվճուտ օլտուղունտան, գաթլանմայա մէճպուր օլույօրում։

Ժօրժ սուքութ իթտի։ Մատամ Տօրէյ իսէ, իքի էլլէրիյլէ եիւզինի սէթր իթմիշ օլտուղու հալտէ, պիր սէօզ պիլէ իրատ իթմէքսիզին աղլայօրտու։

42

Մ. Տօրէյ, պիրտէն պիրէ աեաղա գալգըպ, սիւրաթլէ օտանըն տէրունինտէ էնինէ պօյունա տօլաշմանա պաշլատը։ Սիմասընըն հալինտէն, ֆիքրինին ֆէվգէլատէ մէշղուլ օլտուղու անլաշըլմագտա իտի։

Նակեահ պիչարէ ատէմ, Ժօրժունը գարշըսընտա տուրուպ, գարարընը վէրմիշ օլտուղու ճիհէթլէ,

— Տէտիկինիզ մատամ Շալամէ նէ՞րէտէ իգամէթ իտէր, տէյի սօրտու։

Ժօրժ. — Սէն-Լազար սօգաղընտա 11 նումէրօլու խանէ-տէ,

— Բէնտախինի նէ՞ վագըթ կէօրէպիլիրիմ։

— Հէր կիւն, սաաթ իքիտէն այթըյա գատար։

— Իգամէթկեահընա կիթմէք իւզրէ պանա րէֆագաթ իթմէք իսթէրմիսինիզ։

— Մէմնունէն։

Մ. Տօրէյ սաաթա պագըպ,

— Շիմտի սաաթ իքի տիր։ — Սիզին իլէ պէրապէր Քա-րիսէ կէլէճէկիմ...։ պիր ան էվվէլ պու իշէ խիթամ վէրիլմէ-սինի արզու իտէրիմ, տէտի։

Մատամ Տօրէյ. — (Աղլամասընտան նաշի սէսի հէմէն անլաշըլմազ պիր սուրէթտէ չըգարագ.) Տօ՛սթում, պու թա-սավվուր հագգընտա էվվէլճէ Հանրիէթէ իշի պիլտիրմէք լա-զըմ տէյի՞լ մի տիր։

Ժօրժ. — Խայր, խայր, Հանրիէթէ իշի պիլտիրմէքտէն վէ թասավվուրունուզ հագգընտա անըն մուվաֆֆագաթընը իս-թէմէքտէն սագընընըզ։ Պու պապտէ քէնտիսինին մուվաֆֆա-գաթ իթմէյէճէյինէ հիչ շիւպհէ եօգ տուր։ Ինթիխապը-նըզը իթտիքտէն սօնրա, «Իշթէ սէնին զէվճին պու օլաճագ տըր» տիմէք իչին խայլի վագթընըզ վար տըր։

Պիչարէ վալիտէ եէնիտէն հէօկիւր հէօնկիւր աղլամըղըն-տան, Մ. Տօրէյ եանընա եագլաշարագ, վէ քէմալը մուհապ-պէթլէ տէրաղուշ իտէրէք,

— Ճէսուր օլ, սէվկիւլիւ զէվճէմ, վագաա գաթլանըլ-ղըմըզ ֆէտաքեարլըգ բէք պիւեիւք տիւր, լաքին նէ՛ չարէ, նամուսումուզու գուրթարմագ լազըմ տըր, տէտի։

Զէվճ ու զէվճին տէրագուշունտան սօնրա, Ժօրժ աղլա-եարագ մատամ Տօրէյին էլլէրինի թութուպ սըգտը։

Պատէհու պանքէրի սաղըգ,

— Կէլին, սէվկիւլիւ օղլում, տէտի։ Պէօյլէճէ պու իքի քիմսէլէր, պիրիքտէ սէյֆինէտէն հարէքէթլէ, եայա օլա-րագ տէմիր եօլու բութասիօնունա կիթտիլէր։ Իքիսի տէ եան-պէեան, սուքութէն, վէ մահզունէն եիւրիւմէքտէ օլուպ, պու սըրատա Ժօրժ,

— Քէնտիսիլէ էվլէնմէմ, ֆագաթ ինթիգամըմը ալա-ճաղըմ։ Սաատէթիմի պէնտէն սիրգաթ իթմիշ օլան ալչագը էօլտիւրէճէյիմ, տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի։

Թագրիպա սաաթ 4 րատտէլէրինտէ, Մ. Տօրէյ իլէ Ժօրժ, Բարիստէ Սէն-Լազար սօգաղընտա քեային 11 նումէրօլու խանէյէ մուվասըլէթ իյլէտիլէր, վէ պիրինճի գաթա չըգ-տըգլարընտա, իւզէրինտէ մատամ Շալամէնին լէվհասը օլան գապունուն էօնիւնտէ տուրտուգլարընտա, Ժօրժ, գօրչասը-նը չէվիրմէքլէ գապույու աչտը, վէ այնի վագըթտա սէսլի օլան պիր եայ թահրիք օլունուպ, իսթիւ պաշը տիւզկիւն պիր խըզմէթճի կէլտի։ Ժօրժ, քէնտիսինի թանըմըշ օլան պու խըզմէթճիյէ խիթապէն,

— Մատամ պուրատա՞ մը տըր, տէյի սօրտու։

— Էվվէթ, միւսիւ Լամար։

— Եալը՞նըզ մը տըր։

— Շու տագըգատա եալընըզ տըր։

— Պէնիմ կէլմիշ օլտուղումու քէնտիսինէ պիլտիրին։

Պատէհու խըզմէթքեար՝ իքի միւսաֆիրլէրի թէֆրիշ ի-տիլմիշ օլան պիր պիւեիւք սալօնա կիրտիրտի։

Խըզմէթքեարըն, մատամ Շալամէյէ խապարը մատտէ

իթմէսինտէն ազ սօնրա, թագրիպա էլլի չաղլարընտա պուլունան պու գատըն սալօնա կէլտի, վէ տօղրուճա Ժօրժուն եանընա կիտիպ իքի էլինի ուզաթարագ.

— Վայ ազիզիմ տօգթօր, եաօխտ տահա տօղրուսու սէվկիւլիւ գուրթարըճըմ. (չիւնքի հախաթըմը գուրթարան սիզսինիզ.) սիզի կէօրտիւկիւմէ բէք մէմնուն օլտում, Լարին պուկիւն պէն սըհհէթճէ բէք էյիյիմ, պինապէրին թէտավինիզէ համտ օլսուն իհթիեաճըմ գալմամըշ տըր . . . տէտի.

Միւթէագըպէն մատամ Շալամէ, Մ. Տօրէյի սէլամլաեարագ,

— Ֆագաթ պուրատա կէլմէնիզէ սէպէպ նէ՞ տիր. սաաքճէ վէ տօսթանէ վիզիթա վէրմէք իչի՞ն մի կէլտինիզ, տէյի պէեան իթտի.

Ժօրժ.— Խայր, ազիզէմ, տօսթանէ վիզիթա վէրմէք իչին կէլմէտիք. իշ իչին կէլտիք.

— Ծիտտի ի՞շ մի.

— Հէմ բէք ճիտտի.

— Էօյլէ իսէ, խուսուսի օտամա կիտէլիմ, օրատա տահա զիեատէ սէրպէսթճէ կէօրիւշէպիլիրիզ.

Մէզքիւր օտաեա կիթտիքլէրինտէ, պիրէր իսքէմլէտէ օթուրտուգտան սօնրա, մատամ Շալամէ,

— Պուեուրուն էֆէնտիլէր, սիզի տինլէեօրում, տէտի.

Պու արա Մ. Տօրէյ հէման մէճնուն հալինտէ պուլունուեօրտու. Նա՞սըլ օլմասըն քի, քէնտիսի սահապը սէրվէթտէն օն միլեօն ֆրանգա մալիք պիր քիմսէ օլտուղու հալտէ, զըղընպիր զէվճ սաթըն ալմագ իչին, իզտիվաճ ախզ ու իթասըլը մէշղուլ օլան պիր խարէխանէյէ միւրաճաաթ իթմիշ իտի. Իշթէ պու միւլահազա՝ պիչարէնին զիհնինի թագըիպ իթմէքտէ օլուպ, Ժօրժ, մէրգումուն օթուրմուշ օլտուղու գօլթուգլունուն եանընտա օթուրտուղու հալտէ, գուլագընտան աշաղը «ճէսուր օլուն» տէտի.

Մատամ Շալամէ՝ մէզքիւր իքի քիշինին գարշըսընտա օթուրարագ,

— Ազիզիմ տօգթօր, մատտէ նէ օլտուղունու սէօյլէյինիզ.

Նիհաեէթ էվլէնմէյէ գարա՞ր մը վէրտինիզ. վէ հէր վէճհլէ սիզէ միւնասիպ պիր զէվճէ պուլմագ խուսուսընտա վէսաթաթըմը թալէպ իթմէյէ՞ մի կէլտինիզ. — Պէօյլէ պիր գարար վէրմիշ օլմանըզը խալիսանէ թէպրիք իտէրիմ, հիչ օլմազսա պու սուրէթլէ չիւքրանիյէթ պօրճումու իֆա իթմէքլէ մէսրուր օլուրում. Շու էմնաէ իսէ, սիզէ լաեըգ քէլէբիլէճէկիմ վար տըր. Տիլպէր վէ միլեօնլար սահիպէսի տուլ գատընլար, վէ կէնճ, կիւզէլ, թրախումալարը միւքէմմէլ վէ կէչմիշ զէմանլարը լէքէսիզ գըզլար՝ միւնասիպ զէվճէլէր պուլմագ իւզրէ խարէխանէմէ միւրաճաաթ իթմիշ տիրլէր.

Պու սօն սէօզլէր՝ Մ. Տօրէյի տիթրէթտի, չիւնքի մէրգում չու սըրատա էվինին նամուսսուզլուղունու իգրար իթմէսի լազըմ կէլէճէք օլուպ, պունա իսէ իգթիտարը օլաճա՞գ մը իտի.

Ժօրժ.— Ազիզէմ մատամ, մատտէ պէնիմ իզտիվաճըմա տայիր տէյիլ տիր.

— Օ ֆէնա . . . եա նէ՞յէ տայիր տիր

Ժօրժ, պիչարէ բէտէրին գալպինտէ նէ՛ կիպի հալը էսէֆիչթիմալ մէվճուտ օլտուղունու տէրքլէ, իգթիրապը վագըլնա պիր ան էվվէլ նիհաեէթ վէրմէք իւզրէ,

— Սիզին չու եա պու էսրարը քիմսէնէ ֆաշ իթմէզ օլտուղունուզ՝ մալիւմիւմիւզ իտուկինտէն, սըրըմըզը սիզէ պիլտիրմէյէ կէլտիք, տէտի.

— Սըրըընըզը պանա պիլտիրմէյէ կէլտինիզ, տէյի՞լ մի. Տիմէք կէնճ պիր գըզ էմրի պասիրէթ խիլաֆընտա պիր խէթա իշլէմիշ տիր.

Մ. Տօրէյ.— Խայր, մատամ կէնճ պիր գըզ՝ մէքրուհ պիր ճինաեէթէ գուրպան օլմուշ տուր.

Մատամ Շալամէ՝ թէէսսիւֆ վէ րիգգաթ իրաէ իտէր պիր չէհրէ քէսպ իտէրէք,

— Վա՜հ պիչարէ գըզճըղազ. միւթթէհիմ քի՞մ տիր, տէյի սօրտու.

— Շու սաաթտա գատար քիմ օլտուղու անլաշըլամատը.

— Վագը օլան ճինաեէթին նէթիճէսի օլաճագ մը տըր.

— Թէէսսիւֆ իտէրիմ քի օլաճագ տըր ։

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի զէման Մ. Տօրէյին կէօզլէրին-տէն եաշլար ագմագտա իտի ։

Իզտիվաճ տէլլալլըղը իտէն գատըն .— Զէվալլը բէտէր , տէտի , վէ պատէհու չէօյլէ իլավէ իթտի .— Ազիզիմ տօգթօր , իշի անլատըմ . տիկէր իյզահաթա իհթիեաճ եօգ տուր ։ Իշպու իտարէխանէնին պաշընտա պուլունտուղում զէման-տան պէրու , պու կիպի վուգուաթլարա չօգ տէֆա թէսատիւֆ իթմիշիմ տիր ։ Մատամ , ալէմ նազարընտա , կէնճ գըզըն վէ ֆամիլեանըն նամուսլարընը գուրթարմագտան ի-պարէթ տիր ։

— Էվվէթ ։

Մատամ Շալամէ եազըխանէսինին եանընա եագլաշըբ , վէ եազմաեա հազըրլանարագ ,

— Գըզ գա՞չ եաշընտա տըր , տէյի սօրտու ։

Մ. Տօրէյ . — Հէնուզ օն եէտի եաշընտա եօգ տուր ։

— Կիւզէ՞լ մի տիր ։

Ժօրժ . — Ֆէվգէլատէ կիւզէլ տիր ։

— Նէ՞ գատար թրախումա վէրէպիլիր ։

Մ. Տօրէյ . — Իւչ միլեօն ֆրանգ ։

Տէլլալ գարը՝ եանըլըշ իշիթմիշ օլտուղունու զաննիլէ , իզհարը հայրէթ իտէրէք ,

— Նէ՞ տէտինիզ , տէյի սուալ իթտի ։

Մ. Տօրէյ . — Իւչ միլեօն ֆրանգ թրախումասը վար տըր ։

— Նէ՞ ճինս տիր ։

— Նագտ տըր ։

— Միւսթագպէլտէ նէ՞ գատար սէրվէթի օլաճագ տըր ։

— Տօգուզ միլեօն ֆրանգ ։

Մատամ Շալամէ , պու ճէվապը ալընճա , քէմալը րիա-եէթլէ պաշընը էյտի , վէ պատէհու ,

— Էպէվէյնինին եէկեանէ գըզը օլմալը տըր , տէյի պէ-եան իյլէտի ։

— Էվվէթ , եէկեանէ գըզը տըր ։

Տէլլալ գարը . — (Պու իշտէ պիր ալթուն մատէնի միւշա-

հէտէ իտէրէք .) Թէէմին օլուն , էֆէնտիլէր օ պիչարէ գըզա սէքիզ կիւն կէչմէզտէն պիր զէվճ պուլունաճագ տըր ։

Մ. Տօրէյ . — Լաքին , մատամ , միւսաատէ իտին քի . . .

Մատամ Շալամէ . — Միւսիւ , նէ՛ սէօյլէնէճէկինիզի էվ-վէլճէ պիլիեօրում ։ Էլպէթթէ րասթ կէլէ գարշըմըզա չըգան քիմսէ , գըզընըզա զէվճ օլամազ , վէ պունտան գաթինազար զէվճ օլաճագ քիմսէնին կէչմիշ էօմրիւնտէ պիր լէքէսի տէ պուլունմամալը տըր ։ Իմտի էֆէնտիմ , պու ճիհէթլէրճէ վէս-վէսէ իտէճէք սէպէպինիզ օլամազ ։ Պէն , պէր միւշթէրինին պու եօլտագի թէքլիֆիյլէ իշթիղալ իթմէքլիկիմ իչին , օ միւշ-թէրինին աիլէճէ էօմրիւ ղաեէթ թէմիզ օլմալը տըր ։ վէ ախլագը հագգընտա շիւպհէ իտէճէք ճիհէթ պուլունմամալը տըր ։ Համտ օլսուն իտարէխանէմ թանըլմըշ տըր , վէ իքիմ-զին տէ տօսթու պուլունան տօգթօր Լամար՝ էկէր հագգըմ-տա էմին օլմասա իտի , սիզի պուրաեա կէթիրմէզ իտի ։

Ժօրժ . — Պու խուսուսա բէք տօղրու տուր , վէ սիզէ թէ-մամիյլէ էմնիյէթ իտէպիլէճէկինի տէ տօսթումա թէէմին իթմիշիմ տիր ։

43

Մատամ Շալամէ՝ տօգթօրա իզհարը թէշէքքիւր զըմ-նընտա թէպէսսիւմ իտէրէք պաշընը էյտի , վէ պատէհու ,

— Նէ՞ գատար վագըթտան պէրու պու պիչարէ գըզ-ճըղազ իչպու նազիք վազիեէթտէ պուլունուեօր , տէտի ։

— Տէօրթ այտան զիեատէ տիր ։

— Իշթէ պու վէխիմ . . . էօյլէ իսէ թաճիլ իթմէլի . . . նէ գատար կէճիքսէք , օ գատար զայէմիզ արթաբիլիր ։

Մ. Տօրէյ . — Պու շարթլար իլէ արզ օլունաճագ իզտի-վաճա րուխ րըզա կէօսթէրէճէք պիր քիմսէնի չիմտիտէն թա-նը՞եօրմուսունուզ ։

— Շիմտիքի հալտէ . իզտիվաճ իչին պէնտէնիզէ միւրա-ճաաթ իթմիշ վէ տէֆթէրիմտէ գայտ օլունմուշ օլան միւշ-թէրիլէրիմտէ, իսթէտիկինիզ քիմսէ եօգ տուր ։ Պու միւշթէ-րիլէրիմ, աղ պէյնլի քիմսէլէր օլտուգլարընտան, պիր պի-չարէ վէ պիկիւնահը նամուսսուզլուգտան գուրթարմագ՝ նէ տէրէճէ խայրխահլըգ օլտուղունու պէկքի անլամազլար ։

— Խըզմէթինիզին էհէմմիյէթինի անլայաճագ ատէմի նէ՞րէտէ պուլաճագսընըզ ։

— Խուսուսիյլէ արատըղըմըզ եօլտա միւշթէրիլէրի պու-լունան պիլճիւմլէ ղազէթալարտա էվվէլճէ պիր իլան նէշր իթտիրմէքլիկիմ լազըմ տըր ։

Մ. Տօրէյ . — (Նէֆրէթլէ .) Իլա՞ն մը ։

— Դօրգմայըն, էֆէնտիմ . պու կիպի իլանլարտա պէք չօգ չէյ սէօյլէնմէքլէ պէրապէր, ասըլ էսաս կիզլի գալապի-լիր ։

— Պէօյլէ պիր հալի գապուլ իտէր միւթէպէր պիր զաթ պուլունաճաղընը զանն իտէ՞ր միսինիզ ։

— Պիր տէյիլ, օն, հաթթա եիւզ թանէ պուլապիլի-րիմ . — Էկէր էօրար սագլամագլըգ մէպէքի, սանաաթճա վազաիֆիմին է՛ն մուգատտէսի օլմասա իտի, պու պապտէ սիզէ պէք ղարիպ հիքեայէլէր նագլ, վէ չայեանը թէաճիւպ վագըալար զիքր իտէպիլիր իտիմ ։ Նիչէ աթիգ վէ թարիխնէ իսիմլէր թաշըեանլար պիլիրիմ քի, սէրվէթլէրինի, պաշգա չը-գարաճաղըմը մէմուլ իթմէքտէ օլտուղում պու թարզ մու-ամէլաթ սաեէսինտէ էլտէ իթմիշլէր տիր ։ Հէր նէ իսէ, սէօյ-լէտիկինիզ կէնճ գըզ կիւզէլ տիր, տէյի՞լ մի ։

— Էվվէթ ։

— Ֆօթօղրաֆ թասվիրինի կէօսթէրէպիլի՞րմիսինիզ,

Մ. Տօրէյ, չիզտանը տէրունունտէն Հանրիէթին պիր ֆօ-թօղրաֆ թասվիրինի չըգարըբ, Մատամ Շալմէյէ թագ-տիմ իթտի, վէ օ սախի պու թասվիրի տիգգաթլըճա թէտ-գըգ իթտիքտէն սօնրա,

— Ֆիլ վագը պէք ճալիպէ, հիւսնիւ վէ ատէթա մէլէք սըֆաթընա լաեըգ պիր գըզ տըր ։ Պէօյլէ պիր մախլուգա

տիլտաատէ օլանլարըն հիսապը պուլունամազ ։ Պունուն իչին քէնտիսինէ հիչ օլմազսա պարօնլուգ սըֆաթընը հայիզ պիր զաթ պուլաճաղըմը մէմուլ իտէրիմ ։ Իսմի նէ՞ տիր, տէտի ։

— Հանրիէթ տիր ։

— Հանրիէթ՝ վաֆթիզ իսմի տիր . ֆամիլեաճա իսմի նէ՞ տիր . . . եանի սիզին իսմինիզ ։

Պիչարէ քէտէր գըզարարագ վէ այթիսաթ օլարագ ժօր-ժա պագտը, վէ Մատամ Շալմէ՝ չու եօլտա քէլամա տէվամ իյլէտի,

— Թէրէտտիւտ իթմէյին, էֆէնտիմ ։ Իսմինիզէ հիչ պիր թէհլիքէ եօգ տուր ։ Անճագ մուխապէրէ իտէպիլմէքլիկիմիզ իչին իսմինիզի շիմտիտէն պիլմէքլիկիմ էլզէմ տիր ։ Իլէրուտէ տամատընըզ օլաճագ քիմսէ, թէքմիլ գարարլար վէրիլտիք-տէն սօնրա, եանի էն սօն տագըգատա, իսմինիզի, օ տա սիզին աղզընըզտան անլայաճագ տըր ։

— Իսմիմ Տօրէյ տիր ։

— Պանքէրի մէշհուր միւսիւ Ֆիլիպ Տօրէ՞յ մի ։

— Էվվէթ ։

Մատամ Շալմէ՝ թէվագգուֆ իթտի, վէ պատէհու ։

— Թարաֆընըզտան գապուլ օլունաճագ տամատա նէ՞ վագըթ վէ նա՞սըլ Թրախումա վէրիլէճէք տիր, տէտի ։

— Իզտիվաճ ըէսմինին իճրա օլունտուղու կիւն, սար-րաֆըղըմը իտէկէլէն խալէֆիմ նէզտինտէ, քէնտիսի իչին իւչ միլեօնլուգ պիր իթիպար աչըլաճագ, եախօտ պու միգ-տար մէպլաղ իչին Ֆրանսա պանգասը ուզէրինէ պիր չէք վէ-րիլէճէք տիր ։

— Զէվճ օլաճագ քիմսէ, պու սէրվէթի գուլլանապիլէ-ճէ՞ք մի ։

— Էվվէթ, մատամ ։

— Բէք էյի, էֆէնտիմ, սիւալ իտէճէք պաշգա պիր չէ-յիմ գալմատը ։ Պունտան սօնրաքի մուամէլէ՝ պէնտէնիզէ այիտ տիր, անճագ թէէմին օլունքի, մէնաֆիինիզ՝ թամը թէէմինտէ տիր ։ Խազինէլէրին էյ գըյմէթտարը պուլունան գըզընըզըն վէ ֆամիլեանըզըն նամուսունու մուհաֆազա իթ-

մէք իչին, էլիմտէն հէր նէ կէլիրսէ տիրիղ իթմէճէճէիմ։

— Մատամ, իւճրէթինիզ օլմագ իւզրէ նէ՞ միգտար մէպլաղ թէէտիյէ իտէճէքսէմ, անը տա պիլտիրմէնիզի րիճա իտէրիմ։

— Շիմտիքի հալտէ իւճրէթ թէէտիյէսինէ լիւզում եօգտուր ։

— Բէք էյի. հէր նէ վագըթ իսթէրսէնիզ, էմրինիզէ հազըրըմ ։ — Ֆագաթ սիզ տէ աւլա վագըթ ղայպ իթմէքսիզին իշէ պաշլամաճագսընըզ, տէյի՞լ մի ։

— Պիր սաաթ վէ պիր տագըգա պիլէ վագըթ կէչիրմէյէճէյիմ ։ Իշին էհէմմիյէթինի պիլտիղիմ թագտիր իթտիկիմտէն, օլ վէճհիլէ հարէքէթ իտէճէյիմ ղաթէն սէօյլէտիմ, եինէ թէքրար իտէրիմ ։

Մ. Տօրէյ՝ պու միւքեալէմէտէն սօնրա այաղա գալգտը ։ Պիչարէ եէրէ տիւշմէք րատտէսինտէ սալլանմագտա իտի ։

Ժօրժ մէրգումա եագլաշըպ, եէրէ տիւշմէսին իչին գօլթուղունա կիրտի, վէ շու սէօզլէրի սէօյլէտիկինի իշիթտի ։

— Ա՛հ գըզը՛մ, պիչարէ էվլատը՛մ, սէնին կիպի կիւզէլ, սահիպէի իֆֆէթ վէ բագ պիր գըզա գօճա սաթըն ալմաղա գալգըշմագ, նէ՛ գատար ութանաճագ վէ աղլանաճագ շէյ տիր ։

Պատէհու Մ. Տօրէյ իլէ կէնճ Թալիպ, խարէխանէնին միւտիրէսինի սէլամլաեըպ, օրատան մուֆարագաթ իթտիլէր ։ Մատամ Շալմէ, պունլարըն կիթմէսինտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ,

— Ալ սանա պիր տէհշէթլի էսրար վէ ֆաժիաճա պիր ֆաճիա տահա ... Պունա մանէնտ տահա նէլէ՛ր կէօրտիւմ ... Պէտպախթ բէտէր ... էվվէլա գըզընըզը էվլէնտիրէճէքիմ, հէմ տէ էյի սուրէթտէ էվլէնտիրէճէքիմ ։ Պու իշ, պէնիմ իչին տէ բէք խայըրլը օլուր, պունտան նամուսքեարանէ իսթիֆատէ իտէպիլիրիմ ։ — Էկէր իւչ միլեօնտան եիւզտէ պէշ ալաճագ օլսամ, եիւզ էլլի պին ֆրանգ իտէր քի, միւքէմմէլ պիր քեար սայըլըր տէտի ։

Պատէհու եազըխանէսի գարշըսընտա օթուրարագ, աթիտէքի իլան սուրէթինի եազտը ։

ՄԱՏԱՄ ՇԱԼՄԷՆԻՆ ԶԷՆԿԻՆՃԷ ԻԶՏԻՎԱՃԼԱՐԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ԻՏԱՐԷԽԱՆԷՍԻ

« Միւթէպէր պիր ֆամիլեաեա մէնսուպէ վէ օն եէտի չաղլարընտա ղայէթ տիլպէր վէ կէնճ պիր գըզըն՝ բէզլէյիք միւթէպէր պիր ֆամիլեատան, սէրվէթի պուլունմաեան, ֆագաթ հագգըն պիր իւնվանը հայիզ օլան պիր քիմսէ իլէ էվլէնմէսի մաթլուպ տուր ։ — Րէսմի իզտիվաճ կիւնիւ, թըրախօմա օլարագ գըզ թարաֆընտան զէվճի օլաճագ տէլիգանլըեա ԻՒՉ ՄԻԼԻՕՆ ՖՐԱՆԳ վէրիլէճէք տիր ։ Մատտէ ղայէթ ճիտտի վէ ՄԻՒՍԹԱՃԷԼ օլուպ, պու շարթլարը հայիզ օլարագ թալիպ օլան զաթըն, Սէն-Լազար սօգագընտա 11 նումէրօլու խարէխանէնէ միւրաճաաթ իթմէսի լազըմ տըր ։ »

Պիւեիւք հարֆլար իլէ տիզիլմէք իւզրէ ալթլարընա խաթթէն իշարէթ չըզգըլը ԻՒՉ ՄԻԼԻՕՆ ՖՐԱՆԳ վէ ՄԻՒՍԹԱՃԷԼ քէլիմէլէրի, իլանը մէզքիւրուն ասըլ մանէասընը կէօսթէրիր, «Նէթիճէլէրի կէօզէ չարբաճագ սուրէթտէ վէխիմ պիր պատիրէթսիզլիքտէ պուլունմուշ օլան կէնճ պիր գըզ իչին ասալէթ իւնվանընը հայիզ պիր զէվճ լազըմ օլուպ, իւչ միլեօն ֆրանգ պէտէլ իլէ սաթըն ալընմագ իւզրէ պէօյլէ պիր զէվճ արանմագտա տըր ։ Մատտէ տէ միւսթաճէլ տիր » մանէասը չըգարըլաճագը էրպապընա մալիւմ իտի ։

Մուախխարէն իզտիվաճլար տէլլալը օլան պու գատըն՝ պիր խըզմէթճի ճէլպէ ,

— Պու իլան սուրէթինտէն տէօրթ նիւսխէ չէքին, վէ սօնրա հէր պիր նուսխէսի կէօթիւրիւպ Ֆիկարօ, Կօլուա, Բըթի-Ժուրնալ վէ Լա Ֆրանս ղազէթալարընա թէսլիմ իտին ... Եարըն սապահ տէօրթ ղազէթատա նէշր իտիլմէլի տիր ։ Ղազէթալարըն կէօզէ չարբաճագ պիր թարաֆընտա նէշր օլունմասը իչին իքի գաթ թալիպինէ մասրաֆը էօտէեին, տէտի ։

Իտարէխանէնին քիթապէթինի տախի իյֆա իտէկէլէն պու խըզմէթքեար էմրի մէզքիւրէ թէվֆիգի հարէքէթ իթտի, վէ իրթէսի սապահ մէզքիւր տէօրթ ղազէթանըն իւչիւնճիւ սահիֆէսինտէ իշպու իլաննամէ տէրճ օլունտու։

* * *

Գարիինի քիրամըմըզըն խաթըրլարընտա օլմագ կէրէք տիր քի, Ժիւլ Մէրսիէնի եալնըզ գօնթ Ժիւլ-Արման տը Լիւսընեայը թէրք իթտիկիմիզ զէման, մէրգում սէրկիւզէշթլէրինին վուգու պուլմուշ օլտուղու մահէլլտէն խայլի ուզագտա օլարագ, հէնուզ, Անսիէն-Գօմէտի սօգագընտա իսթիճարը իգամէթ իթմիշ, վէ պիր այ գատար գումարխանէլէրէ տէվամէ, պախթը ֆէվգէլատէ եավէր օլմասը սայէսինտէ պին ֆրանգ գատար մէպլաղա մալիք օլմուշ իտի։

Վագըա պու պին ֆրանգ, քէնտիսի իչին հազըրզէթտէ պիւեիւք պիր չէյ տէյիլ իտի իսէ տէ, պունունլա պիւեիւք իշլէր կէօրէպիլիր, վէ էկէր պախթը սօնունա գատար եավէր կիտէրսէ, սունուն իւզէրինէ չըգապիլիր, միրասեէտի պիր գըզը քէնտիսինէ ճէլպ իտէպիլիր, վէ զէնկինճէ պիր իզտիվաճ իլէ իգպալինի սըրաթա գօնապիլիր իտի։

Մէրգում, քէնտի քէնտինէ չէօյլէ տիմէքտէ իտի.

— Շիմտի հէր չէյի թէճրիւպէ իտէպիլիրիմ։ Լաքին պունուն իչին գումար օյնանըլան մահէլլէ կիթմէլիյիմ... Մօնթէ-Գարլօեա կիտէճէկիմ։ Շիւպհէսիզ պէնի օրատա թանըեաճագլար տըր, լաքին նէ՞ պէյիս վար տըր։ Ամէրիգատան կէլմէքտէ օլտուղումու սէօյլէրիմ։ Բիմաէ տէ սէօզիւմէ շիւպհէ իթմէզ։ Էկէր քիւլլիեէթլի պիր մէպլաղ գազանըրսամ Բարիզէ կէլիրսէմ, իչիմի սըրաթա գօրում, էկէր ղայպ իտէրսէմ, քէնտիմի թէլէֆ իտիպ պիթիրիրիմ։ Հէր հալտէ, պիր գաչ կիւնէ գատար եօլա չըգմալըյըմ։

Հալպուքի մէրգում, իճրա իթմիշ օլտուղու ճինաեէթլէրտէն տօլայը ասլա միւզտարիպ օլմայըպ, մահսուլը մուհապպէթինի թէլէֆ իթմիշ օլտուղու կիպի, Մատլէն Կալիէնի տախի թէլէֆ իթմիշ իտուկինի զանն իթմէքտէ իտի։

Իմտի Մատլէն վէֆաթ իթմիշ օլտուղու հալտէ, ճինաեէթին վուգուա կէլմիշ օլտուղու խանէտէ քէնտիսինի թանըեան պուլունմատըղընտան, գօրգաճագ սէպէպ կէօրմէմէքտէ իտի։ Պինաալէյհին ֆիքրինճէ քեամիլէն րահաթ օլտուղու ճիհէթլէ, քէնտիսի իչին իւչ թագըմ էսվապ ըսմարլատը, վէ պու էլպիսէլէրին հազըր իտիլմէսինէ պէքլէտիկի միւտտէթ զարֆընտա, հէր վագըթ կիթտիկի գումարխանէլէրէ տէվամ իտէրէք, պիր գաչ պին ֆրանք գազանտը։

Ըսմարլատըղը էլպիսէլէր թէսլիմ իտիլտիկինտէ, գօնթ տը Լիւսընեայ եօլ թէտարիքեաթընը կէօրիւպ, էմին վէ մէամուր պիր սուրէթտէ, վէ պիւպիւթիւն թէպտիլ օլմուշ օլարագ, սիւրաթ գաթարընա րաքիպէն Մօնագօեա կիթտի։

Մէրգումըն մէարուֆիեէթի՝ ալըշագլարը պօզուգ օլան վէ քէնտի սէվկիւլիւսիւ պուլունան ագրան վէ գումար արգատաշլարընա թէքրար գավուշմասընտան իլէրի կէլմէքտէ օլուպ, շու գատար քի, մէվճուտ ագչէսինի իտարէ իլէ գուլլանմագ արզուսինտէ պուլունտուղունտան, զիեատէ մասրաֆլը բարլագ օթէլլէրտէն պիրինէ էնմէեիպ, պիր էվին իւչիւնճիւ գաթընտա պիր օտա թութմագլա իքթիֆա իյլէտի։

Մէզքիւր օտատա եէրլէշտիքտէն սօնրա, վագթիյլէ պիրլիքտէ վագըթ կէչիրմիշ պուլունտուղու արգատաշլարընտան պազըլարընը պուլմագ իւմիտիյլէ տիշարը չըգտը։

Մէրգում, իւչ սէնէ գատար ղայպ իթմիշ օլմասընը իդզահ իթմէք իւզրէ ֆիքրինտէ պլանլար գուրմուշ օլուպ, ֆագաթ թանըտըղը պիր քիմսէեէ թէսատիւֆ իթմէտիկինտէն, քէնտի քէնտինէ,

— Պու պէնիմ իչին տահա էյի եարատը։ O հալտէ Բարիսէ ավտէթիմ պաղթէթէն վուգու պուլաճաղընտան, տահա զիեատէ բարլագ օլաբիլէճէք տիր, տէտի։

Պատէհու մէրգում, պիւեիւք պիր լօգանթատա կիտիպ, վագթիյլէ պուլվարլարտա, Օբէրա թէաթրօսունտա, վէ իւք լուքսիեաթլարտա վէ աթ եարըշլարընտա կէօրմիւշ օլտուղու պագըլ սիմալարը օրատա միւշահէտէ իթտի իսէ տէ, իսիմլէրինի խաթըրլաեամատը։

Թաամտան սօնրա պիր գումարխանէեէ կիտիպ, Թրանթ է գարանթ օյնանըլան պիր մասասա օթուրտու, ֆագաթ էվվէլ էմիրտէ պուլունուր ագչէ իլէ տէյիլ, աքօրտէր պէշէր լուի ալթունու իլէ իշէ պաշլատը.

Մէրգում պու սուրէթլէ պախթընը թէճրիպէ իթմէք իսթէեօրտու. Պախթը իսէ, սօն վագըթլարտա Բարիստէ միւսայիտ օլտուղու կիպի, Մօնագօտա տախի միւսայիտ պուլունտուղունտան, գըրգ պէշ պին ֆրանգ գազանմըշ օլտուղու հալտէ, եարը կիճէնի իւչ սաաթ կէչէրէք, օթէլինէ ավտէթ իյլէտի, վէ ագչէսինի՝ էմրի պասիրէթէ րիաեէթէն պաշ եասթըղընըն ալթընտա կիզլէտիքտէն սօնրա, եաթաղա եաթտը. Ըը սըրատա, քէնտի քէնտինէ,

— Էկէր պախթըմ պու վէճհլէ պիր միւտէթէճիք եավէր օլուր իսէ, եագըն վագըթտա Բարիսէ տէօնէպիլիրիմ, տէտի, վէ իրթէսի կիւն, այնի զէմանտա, եինէ մէզքիւր գումարխանէեէ ազիմէթլէ, օ կիճէ եալընըզ օն պին ֆրանգ գազանտը, վէ ֆէրտասը կիւնիւ, տահա զիեատէ քեար իթմէք իւմիտիյլէ թէքրար գումարխանէեէ կիթտիկինտէ, պախթը պիւսպիւթիւն աքսի օլտու. Շէօյլէքի իքի կիճէ զարֆընտա գազանմըշ օլտուղու էլլի պէշ պին ֆրանգը ղայպ իթտիքտէն պաշգա, իւսթէ տէ գըրգ պէշ պին ֆրանգ վէրտի, վէ օ կիճէ օրատան էմնաի մուֆարագաթընտա,

— Եարըն, հէր նէ օլուր իսէ օլսուն, եա պիւթիւն ագչէմի ղայպ իտէճէկիմ, եախօտ պու ղարարըմը թէմամիյլէ չըգարաճաղըմ, տէյի միւլահազա իթտի.

44

Իրթէսի կիւն Մ. տը Լիւսընեայ, զիքր իթտիկիմիզ գաւբար իլէ գումար մահէլլինէ կիտիպ, հէր տէֆասընտա էն եիւքսէք միգտարտա գումարա իշթիրաք իթմէք, վէ զանն ի-

տէրսին քի, իգպալի եինէ եավէր պուլունմագ սաեէսինտէ, պիր սաաթ զարֆընտա եիւզ պին ֆրանգ գազանտը. Տիկէր օեունճուլար մէրգումուն ճէսարէթինէ թէաճճիւպ իթմէքտէ, վէ պախթիեարլըղընա հասէտ իյլէմէքտէ իտիլէր. Շէօյլէքի հէման ճիւմլէսի, «Պու ատէմ պիզի քիւլ իտէճէք տիր» տիեէմէքտէ օլուպ, միւլէ կէլինճէ, իւզէրինտէ զէրրէ գատար սօղուգ գանլըգըգ պուլունմաեըպ, քէնտիսի իչին էն ազիլանէ թէտպիր՝ վագըթ օլան բեարըլըա պիլիքթիֆա գումարխանէտէն չէքիլմէքտէն իպարէթ օլտուղու հալտէ, պիլաքիս տախմա էն եիւքսէք տէրէճէտէ մէպլաղ վազ իլէ օեունա տէվամ իթտի, վէ իքինճի տէֆա պիւեիւք պիր ղայպա ուղրաեըպ, վէ քեար էմնասընտա, խըսար իթտիկի կիպի, զարարտա տա խըսար իթտիկինտէն, թէքմիլ ագչէսի թիւքէնտի, վէ եալընըզ օն գատար ֆրանսըզ ալթունու եէտինտէ գալտը:

Պինաէնալէյհ րէնկի էօլիւ կիպի սոլմուշ օլտուղու հալտէ, սէրխօշ քիմսէլէր գումար մասասընըն էօնիւնտէն գալգըպ, պիւֆէեէ կիպի պիր եանտան օլ պիր եանա սալլանարագ, պիւֆէեէ կիթթի, վէ պիր շիշէ քէսկին շանբանեաեը հէման նէֆէս ալմագսըզըն իչիպ թիւքէթտի, վէ պատէհու պիր միգտար թաամ ճէլպլէ, պու թաամը էմնասընտա պիր գաչ գատէհ տահա շարապ իչտի, վէ քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Պու պէնիմ սօն թաամըմ տըր. պունուն, վէ օթէլ մէսարիֆինին պէտէլինի էօտէտիկիմ հալտէ, հիչ պիր ագչէմ գալմաեաճագ տըր. Քեաֆֆէյի կիւզէլ րիւեալարըմ պէրհավա օլտուլար. Գաթիէն մահվ օլտում, պունտան սօնրա պէնիմ իչին հաեաթ պիթմիշ տիր. — Պիր քիմսէ, իգամէթկեահընտան խօշնուտ օլմագսա, անը թէրք իտէր. Պէն տէ պու էօմրիւ թէրք իտէճէկիմ . . . պիր սաաթ կէչմէզտէն, օլ պիւեիւք էսրարա վագըֆ օլաճաղըմ . . . Էկէր ինսան էօլտիւքտէն սօնրա, ճիսմինտէն պիր էսէր գալըր, վէ էկէր պէն՝ բէտէրիմէ եա ըշըգ եախօտ գարանլըգ պիր մահէլլտէ թէսատիւֆ իտէրսէմ, նասիհաթլարընտան իսթիֆա-

տէ իթմիշ օլուպ օլմատըղըմը պանա պիլտիրէճէք տիր ․

Ժիւլ, քէնտի քէնտինէ պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն , պիր սիկարա եագտը , վէ եանընտաքի մասանըն իւզէրինտէ պուլունան պիր ղազէթայը ալարագ , մաքինավարի աչտը ․

Իչպու ղազէթա՝ Ֆիկարօ օլուպ , մէրգում , օգուեարագ տէյիլ, անճագ պիր կէօզ կէզտիրէրէք սիթունլէրէ պագմագտա իքէն , պիրտէն պիրէ պիւեիւք հարֆլար իլէ թէրթիպ իտիլմիշ օլան ԻՒՉ ՄԻԼԻՈՆ քէլիմէլէրի նազարը տիգգաթընը ճէլպ իտէրէք , աթիտէքի ճիւմլէլէրի օգուտու ․

ՄԱՏԱՄ ՇԱԼԱՄԷՆԻՆ ԶԷՆԿԻՆՃԷ ԻԶՏԻՎԱՃԼԱՐԱ ՄԱԽՍՈՒՍ
Ի Տ Ա Ր Է Խ Ա Ն Է Ս Ի

«Միւթէպէր պիր ֆամիլեաեա մէնսուպ վէ օն եէտի չաղլարընտա ղաեէթ տիլպէր վէ կէնճ պիր գըզըն՝ քէզալիք միւթէպէր պիր ֆամիլեատան , սէրվէթի պուլունմաեան , ֆագաթ հագիգի պիր իւնվանը հայիզ օլան պիր քիմսէ իլէ էվլէնմէսի մաթլուպ տուր ․ — Րէսմի իզտիվաճ կիւնիւ , թրախումա օլարագ գըզ թարաֆընտան զէվճի օլաճագ տէլիգանլըեա ԻՒՉ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԳ վէրիլէճէք տիր ․ Մատտէ ղաեէթ ճիտտի վէ ՄԻՒՍԹԱՃԷԼ օլուպ , պու չարթլարը հայիզ օլարագ թալիպ օլան զաթըն , Սէն-Լազար սօգաղընտա 11 նումէրօլու իտարէխանէեէ միւրաճաաթ իթմէսի լազըմ տըր ․»

Ժիւլ՝ պու սաթըրլարը օգուտուգճա , սիմասընտաքի հալ թէպտիլ օլմագտա օլուպ , չէնտ տագըգա էվվէլ պէյնինի իհաթա իթմիշ պուլունան շարապըն տիւմանլարը , րիւզկեարլարտան տաղըլան սիս կիպի զայիլ օլտու ․

Ֆըգրաի մէզքիւրէեի թէքրարէն օգուտուգտան սօնրա , եէնիտէն ահէսթէ ահէսթէ վէ հէր պիր լուղէթի վէզն իտէրէք օգումաղա պաշլատը ․

— ԻՒՉ ՄԻԼԻՈՆ ... ՃԻՏՏԻ վէ ՄԻՒՍԹԱՃԷԼ ... Էօյլէ օլտուղու կիւն կիպի աչըքեար տըր ... պունու չօճուգ պիլէ օգուսա անլար ... Մէյտանտա պիր լէքէ օլուպ , պու լէքէ ալթուն իլէ էօրթիւլմէք իսթէնիեօր ... Սէրվէթի պուլունմաեան , ասըլզատէ պիր ֆամիլեաեա մէնսուպ վէ հագըգի պիր իւնվանը սահիպ օլան պիր միւթէպէր զաթա ԻՒՉ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԳ վէրիլիեօր ․ Թէ՛մամ , պէնիմ տէ օն բարամ պիլէ եօգ տուր , իսմիմ Ժիւլ Արման , գօնթ տը Լիւսընեայ-Շարանթ տըր-տուր , ֆամիլեամ՝ Ֆրանսանըն է՛ն աթիգ ֆամիլեալարընտան պիրի տիր , վէ իւնվանըմ՝ 1223 սէնէսինտէն պաշլամըշ տըր ... Պանա էօյլէ կէօրիւնիւեօր քի , բրօկրամտաքի չարթլար՝ իչիմէ բէք եարար ... Էկէր պու գըզ իլէ էվլէնիր , վէ իւչ միլեօն ֆրանգա մալիք օլուր իսէմ ... ֆագաթ նի՞չին էվլէնէմէեէճէեիմ ․ Պիր ազ էվվէլ քէնտիմի գաթլ ու թէլէֆ իթմէք իսթէեօրտում ... Էօլմէքտէն իսէ էվլէնմէք էվլէա տըր ․

«Անճագ , — գատէհինի թէքրար տօլտուրուպ , իչտիքտէն սօնրա , մէզքիւր ղազէթաեը տա տիւրիւպ ճէպինէ սագլաեարագ , — իշ միւսթաճէլ օլմալը ... պիր սաղըղա պիլէ ղայպ իթմէկէ կէլմէզ ... Կա՛րսօն , պօրճումուն հեսապընը կէթիրին ․

Պատէհու Ժիւլ օթէլինէ աւտէթլէ եաթաղընա եաթըպ րահաթճա ուեուտու ․ Սապահլաեըն էրքէն , չանթասընը հազըրլաեըպ , օթէլին գալէմինէ էնտի , վէ օրատա օլան պօրճունու տախի էօտէեիպ , էշեասընը տէմիր եօլունա կէօնտէրիլմէսինի թավսիեէ վէ իխթար իթտիքտէն սօնրա , Բարիս իչին պիր պիլէթ ալտը , վէ պիր սուրէթլէ նէզտինտէ եալնըզ պիր ֆրանսըզ ալթունու իլէ պագը ուֆագըղ գալտը ․

Իրթէսի ագշամ Բարիսէ վասըլ օլտուղունտա , տօղրուճա քէնտի իգամէթկեահընա կիտիպ , սէեահաթ եօրկունլուղունու ալմագ իւզրէ եաթաղընա եաթտը , վէ օն իքի սաաթտան զիեատէ ուեուտուգտան սօնրա էօյլէն րատտէլէրինտէ ուեանտը ․

Պատէհու թուալէթինի միւքէմմէլէն թէրթիպլէ տըշարը չըգտը , վէ եօլտա թէսատիւֆ իթտիկի լօգանթատա պիր ազ գահվալթը իթտիքտէն սօնրա , պիր արապաեա րաքիպէն , Սէն-Լազար սօգաղընա կիթտի , վէ սաաթ իքի պուչուգտա Մատամ Շալամէնին տաիրէսինէ կիրտի ․

* * *

Օղուլլարըմըզըն անլամըշ օլտուգլարը վէճհիլէ, Ժօրժ Լամարըն, Հանրիէթի ալէնի պիր նամուսսուզլուգտան գուրթարմագ խուսուսընտա, Ֆիլիբ-Տօրէյ իլէ էյնը միւլագաթընտա իպրազ էյլէտիկի սիւքիւնէթ վէ սօղուգ գանլըլըգ նիւմայէն օլուպ, եօգսա Ժօրժ, տէրէճէտէն զիեատէ իզտիրապ իչինտէ վէ գալպի ֆէվգ էլ ատէ ինճիւմիշ պուլունմագտա իտի։ Պէօյլէքի, քէնտիսի, սէվիլտիկի վէ սէվիլմէքտէ օլտուղունու հիսս իյլէտիկի կէնճ գըզըն նէզտինտէ բարլագ պիր սաատէթէ նայիլ օլաճաղընը մէմուլ իթմէքտէ իքէն, պաղթէթէն չիֆասը նագապիլ պիր մէյուսիյէթ կիրտապընա տիւշմիւշ իտի. չու գատար քի Մ. Տօրէյին մէյուսիյէթինի տահա զիեատէ աղըրլաթմամագ իչին քէնտինինքինի կիզլէյէպիլէճէք տէրէճէտէ վէ հէման ինսանիյէթին մաֆէվգինտէ պիր իգթիտարէ մալիք պուլունմուշ իտի՛։ Հալ պու քի պանքէրի սաղըգըն էլինի սըգարագ, վէ «եագընտա թէքրար կէօրիւշիւրիւզ» տիյէրէք մէրգումտան մուֆարագաթընտան սօնրա, պունճա ֆէլաքէթ վէ մուսիպէթին, պունճա կէօզ եաշըլարընըն սէպէպի օլան խայինի պուլուպ ճէզալանտըրմադըգճա, Մ. Տօրէյի թէքրար կէօրմէմէյի գաթիէն նիյէթ իթտի։ Տիկէր թարաֆտան Ժօրժ, վագը օլան թէշէպպիւսիւ քեամիլէն միւմքինսիզ տէ օլմասա, զահէթ միւշքիլ օլտուղունու տէրք իթմէքտէ օլուպ, չիւնքի պէալէմէ Անէթին վէրտիկի պազը խապէրլէր, վէ պաղչէպան Բիէրին միւպհէմ մալումաթը, թահգըգաթ իճրասընա քեաֆի պիր նօգթայի հարէքէթ օլմագըպ, պու սուրէթլէ մագսէտէ վասըլ օլաճագ պիր խաթթը հարէքէթ թայինին իտիլէմէզ իտի։

Ծանինին՝ Մարն նէհրի թարաֆընտան վէ պաղչէ տիվարընտան տէրունը խանէյէ կիրմիշ օլտուղունա չիւպհէ օլունամագըպ, լաքին պունուն իչինի նա՞սըլ պուլապիլիր իտի։

Մէսէլէ՝ հալլ ու թէսվիյէ օլունմազ սուրէթտէ կէօրիւնիւպ, Ժօրժ, մատտի ալէամէթլէրին նօգսանընը՝ ազլ ու խարաքէ իքմալ իթմէկէ չալըշմագտա, վէ քէնտի քէնտինէ չու եօլտա միւլահազա իթմէքտէ իտի.

— Իհթիմալ քի միւթթէհիմ, պիր նիյէթի մուզիրրէսի օլմայարագ, պաղչէյէ կիրմիշ, վէ մատմազէլ Տօրէյին՝ հիսսիյաթընը զայի իթմէք տէրէճէսինտէ տալմըշ օլտուղու ույգու՝ մէրգումու ճինայէթէ սէվգ իյլէմիշ տիր։

« Հանրիէթին եէվմի մախսուսընըն իրթէսի կիւնիւ, Մարըն նէհրի քէնարընտա, պաղչէ թէրասասը էօնիւնտէ էնինէ պօյունա կիտիպ կէլտիկի պաղչէպան թարաֆընտան կէօրիւլմիւշ օլան վէ Տօրէյ ֆամիլեասը հագգընտա պաղչէպանա պազը սուալլէր սօրմուշ պուլունան տէլիգանլը՝ ճանի օլմալը տըր։»

Ժօրժ կէրչի պու խուսուսու մուհագգագ զանն իթմէքտէ իտի իսէ տէ, պունու մատտի պիր սահիհլիքլէ տէ իսպաթ վէ թաստիգ իթմէք իչին, օլ մէճհուլ շախսը պուլմասը լազըմէտէն իտի։ Ֆագաթ անը նէ՞րէտէ վէ նա՞սըլ պուլապիլիր իտի։

Հանրիէթ թարաֆընտան ուզէրինէ մուհիպպանէ իքի սըրա եազըլմըշ օլան վէ վագըա կիճէսի զայի օլմուշ պուլունան ֆօթօկրաֆ թասվիրիյլէ իշթիղալ իթմէք միւնասիպ տէյի՞լ մի իտի։

Պու խուսուսաթ, կէնճ տօգթօրու հարէքէթտէն մէն տէ իթմէյէ, թէշէպպիւսաթընը կէճիքտիրէպիլիր իտի։

Հէր նէ իսէ, եագընտա քէնտիսինտէն թէքրար պահս իթմէք ուզրէ, մուվագգաթէն Ժիւլիէն Գլօտա վէ անըն հիմայէսի թահթընտա ալմըշ օլտուղու Մատլէն Կալիեէնէ նագլը քէլամ իտէյիմ։

Մէզպուրէ կէնճ գատըն զայիւրանէ չալըշմագտա օլուպ, սըհհէթինի թէմամիյլէ իքթիսապ իթմիշ իտի իսէ տէ, էլան ֆէվգէլատէ մահզուն պուլունմագտա, վէ ալէլտէվամ լաթիֆ օլան կէօզլէրինտէ զարիֆ պիր ըզթըրապ միւշահէտէ օլունմագտա իտի։ Պու իսէ, պունտան պէօյլէ մուհապպէթ վէ աշգ ասարընը համիլ օլմայան գալպինին ախըրինթիգամլէ մէմլու օլմուշ օլմասընտան իլէրի կէլմէքտէ իտի։

Պիչարէ, սապահտան աքշամա գատար չալըշմասընա րաղմէն, ազ գազանմագտա, վէ բէք չօգ չէքլէրտէն մահրում գալմագտա իտի, չիւնքի Ժիւլիէնտէն գարդէն ալմըշ օլտու-

ղու մէկլաղը ազար ազար էօտէմէքտէ օլտուղունտան, ֆէվգելատէ պիր թասարրուֆ իլէ եաշամաեա մէճպուր իտի,

Մատլէն, եօրկունլուգտան թագաթ վէ տէրմանը գալմատըղընը հիսս իթտիկինտէ, վէ տիբին մաքինասընըն մունթազամ նօգթալարընը թէշխիս իտէմէեէճէք մէրթէպէտէ կէօզլէրի գըղարտըղընտա, տիշարը չըգմագտա, վէ քէնտիսինին վէ մասումունուն գաթիլի օլմուշ օլան ժիւլ Մէրսիէնի պուլմագա չալըշարագ, բասթ կէլտիկի բիմէնլէրէ մէրգումու սօրմագտա. վէ մալիւմ օլտուղու վէճհլէ հիչ պիր նէթիճէեէ տէսաթիւֆ օլամաեըպ, պու իգթիտարսըզլըղընտան տօլայը ֆէվգէլատէ սըգըլմագտա իտի, չիւնքի թէքրար իտէրիզ քի, մէզպուրէնին նիսէթի գավիյեէսի վէ էօմրինին մագսատի եէկեանէսի անըը ինթիգամտան իպարէթ պուլունմագտա իտի.

Զօգ տէֆա ժիւլիէն Գլօտ՝ իշինի պիթիրտիքտէն սօնրա, Մատլէնի կէօրմէյէ կէլտիկինտէ, քէնտիսինի տաշրա գիտատէ մահզուն հալտէ պուլուր, վէ կէօզ եաշլարընը կիզլէմէ սիլտիկինի կէօրիւր իտի. Անճագ նէզաքէթի իճապընճա, մէզպուրէնի իսթիճվապէ ճէսարէթ իտէմէզ իտի. Իսթիճվապ տա իթսէ, ալաճաղը ճէվապլարըն, զաթէն պիլտիկինտէն եախօտ տէրք իթտիկինտէն ֆազլա մալիւմաթ վէրմէեէճէկի տէրքեար օլուպ, գիրա օլ կէնճ գատընըն չիֆտ գապուլ իթմէեէն մանէվի պիր խասթալըգտան մուզտարըպ օլտուղու ժիւլիէնին բէք ալէա մալիւմու իտի.

Տիկէր թարաֆտան պու կէնճ քիմսէ տէ, հէմ իգթիտարը գալմատէն, հէմ տէ իւմիտսիզ սուրէթտէ տիւշար օլմուշ օլտուղու աշգ ու մուհապպէթտէն նաշի մահզուն վէ միւքէտտէր օլուպ, սիմասընըն սօլկունլուղու վէ կէօզլէրի էթրաֆընտաքի մօրլուգ արթմագտա իտի.

Պիր ագշամ, մէրգում, միւթատ օլան վագըթտա Մատլէնին տաիրէսինէ կէլտիկինտէ, կէնճ գատըն՝ կէօզլէրի եաշարմըշ օլարագ քէնտիսինի իսթիգպալ իթտի, վէ արալարընտա շու եօլտա միւքեալէմէ վուգու պուլտու.

Ժիւլիէն. – Հալէա աղլաեօ՞րմուսունուզ:

Մատլէն. – (Բէսիք պիր սէտա իլէ.) Էվվէթ:

— Իշինի՞զ մի եօգ տուր:

— Խայր, տօսթում. եէթիշէպիլէճէկիմտէն զիեատէ իշիմ վար տըր:

— Կէչմիշ զէմանը՞ մը տիւշիւնիւեօրսունուզ:

— Էվվէթ, տաիմա կէչմիշ զէմանը տիւշիւնիւեօրում:

— Լաքին հէր վագըթ քէտէր իշինտէ գալմագտա նէ՞ ֆաիտէ վար տըր:

— Քէտէրի ունութմագ՝ իմքանըն էլինտէ՞ մի տիր:

— Շու սաաթտա նէ՞ էքսիկինիզ վար տըր:

— Ժի՛ւլիէն, պու սիւալի պանա նա՞սըլ խիթապ իտէրսինիզ: Գալպիմտէ նէ՛ կիպի հիսսիեաթ մէվճուտ օլտուղունու պիլմէ՞եօրմուսունուզ: Տիւնեատա եալընըզ օլտուղում, վէ միւէպպէտէն եալընըզ օլաճաղըմ հալտէ, քէտէր վէ սէֆալէթ իշինտէ եաշամագտան, վէ մէթրուքիյեէթ հալինտէ էօլմէքտէն պաշգա չարէմ եօգ տուր... Նամուսում բաիմալ օլմուշ, վէ պէն տէ մահվ օլմուշում տուր... Ֆամիլեաճա մէսէրրէթ նէ՛ իտուկինի անլա պիլմէմ... Հիչ օլմազսա պիր աղաճըգ իմսաֆ վէ մէրհամէթէ կիւվէնէպիլի՞րմիեիմ... Ալլահ պիլիր քի, հըրսը չանըմ ղաեէթ սատէ իտի... Էմսալի կիպի, պէնիմ տէ զէվճիմ, էվլատլարըմ օլապիլիր իտի... պէն տէ մէսուտ օլապիլիր իտիմ... Է՛ն ֆագիր վէ սէֆիլ պիր մախլուգուն պիլէ պու սաատէթէ հագգը վար տըր... Լաքին պիր ալչագ, պիր խային քիմսէ, պու հագգը ղայպ իթմէքլիկիմէ սէպէպ օլտու... Ա՛հ, իշթէ օ ալչաղը թագայիհ իթմէքտէեիմ: Էկէր եաշամաեա բաղը օլուեօր իսէմ, մահզա ինթիգամ ալմագ իչին բաղը օլուեօրում... Հալ պու քի ինթիգամըմը ալմաղա տա մուվաֆֆագ օլամաեօրում. սիզ տէ կէօզլէրիմին եաշարմամասընը իսթէեօրսունուզ... պու գապի՞լ մի տիր:

— Թէքրար իտիեօրում, սէֆիլ Մատլէն, պու չէյլէրի արթըգ ունուտուն:

Կէնճ գատըն, տէհշէթլի պիր պագըշլա պաշընը եօգաըը գալտըրըպ, վէ տիշլէրինի սըգարագ,

— Ունութմա՞գ մը . . . կէնճլիկիմին մահվ օլմասընը , արզուլարըմըն աեագլար ալթընտա չըղնանտըղընը , գալպիմին չիքեամ խըլտըկլինի , նամուսումուն պայմալ օլտուղունու , վէ պէնի քէնտի էլիյլէ եօլտուրմիւշ իտուկլինի զանն իտէն ճանվէրին էվլատըմը տա եօլտուրմէսինի , նամուսումու մուխիլլ օլան իֆթիրաեը , Սէն-Լազար հապսխանէսինի վէ մահքէմէնի ճինաեէթի ունուտաեը՞մ մը . . . Ասլա . . . ասլա . . . ունուտամամ ։

45

Ժիւլիէն . – (Մատլէնին էլինի թութարագ .) Պէտպախթ գատընճըղազ , ֆիքրինիզի բէք ալէա անլաեօրում , լաքին իմքեանսըզ օլան պիր հալէ գարշը նէ՞ եափըլապիլիր ։ Ժիւլ Մէրսիէ նամը թահթընտա կիզլէնմէքտէ օլան խապիս պուլունմաեօր . . . , զալըմա պիլէ թէքմիլ Բարիսին իչինտէ քէնտիսինի արատըղտան սօնրա , օլ պապտէ իգթիտարսըզ օլտուղունու իգրարէ մէճպուր օլմուշ տուր . զալըմըն պաշա չըգարամատըղը պիր խուսուսու սիզին պաշա չըգարապիլէճէկինիզի մէմուլ իտէ՞րմիսինիզ ։ Ինսան ֆիքրի գաթի իլէ ճիննէթէ գատար կիտէպիլիր . . . իմտի քէնտինիզի սագընմանըզը իխթար իտէրիմ ։

— Մէճնուն օլուրսամ նէ՞ պէյս վար տըր ։ Մէճնունլուգ՝ րուհուն ուեգուտա օլմասը տիմէք օլուպ , մէճնուն օլտուղում հալտէ , պու տէրէճէ պէտպախթ օլմամ ։

— Մատլէն , պանա պուն սէօյլէմէնին , վէ պէնտէն իպրէթ ալըն . . . պէն տէ վալիտէմին ինթիգամընը ալմագ իսթէրիմ , պէ՛ն տէ ։

— Սի՞զ մի ։

— Էվվէթ , պէն , էվվէթ պէն տախի պիչարէ վալիտէմին նամուսունու պայմալ իթմիշ օլան վէ պէնի պիր վէլէտի

ղայըը մէֆլուճ հալինէ կէթիրմիշ պուլունան պիր ալչագըն մէշրու օղլունու արաեօրում . . . պապասընըն ալչագլըղը ինթիգամընը օղլունտան ալաճաղըմ . . . հալ պու քի քէնտիսինի պուլամաեօրում . . . պու ճիւմլէ իլէ իզհարը հիտտէթ իթմէեիպ , թէհամմիւլ իթմէքտէեիմ ։

— Հարէքէթինիզ մինասիպէթսիզ տիր ։

— Նէ՞ եափապիլիրիմ ։ Ուզուն միւտտէթ թէհարրիեաթ իճրասըյլա ինթիգամ ալապիլմէք իչին զէնկին օլմագ լազըմ տըր . . . վագըթ պուլմագ կէրէք տիր ։ Անճագ եաշամագ իչին չալըշմագտան պաշգա չարէ օլմազսա , իսթէր իսթէմէզ թէհամմիւլ իտիլմէլի տիր ։

— Խայր , պէն թէհամմիւլ իթմէեէճէեիմ ։ Էկէր պու խուսուստա չալըշմագլա եօլմէք լազըմ կէլսէ , եօլէճէեիմ , ֆագաթ մաղլուպ օլմուշ օլտուղումու իգրար իթմէեէճէեիմ ։ Ա՜հ , էվվէթ , էկէր բարամ օլսա իտի . . . էկէր կիւնլէրիմի , կէճէլէրիմի , Բարիսաէ գահվէխանէլէրի , լօգանթալարը գումարխանէլէրի վէ մէյխանէլէրի արամագլա կէչիրէպիլսէ իտիմ , եէմին իտէրիմ քի ազ միւտտէթ զարֆընտա Ժիւլ Մէրսիէնի բէնչէմէ կէչիրիր իտիմ . . . ա՜հ , եօյլէ պիր չէյ օլսա , ինթիգամըմը նա՛սըլ ալաճաղըմը պիլիրիմ . . . էլիմլէ պաշընը գաթըլկեահա թէսլիմ իթտիկիմ կիւն ֆէվգ էլ ատէ մէսրուր օլաճաղըմ . . . Սիզ տէ վալիտէնիզին ինթիգամընը ալմաղա մէմուր օլտուղունուզ հալտէ , պունտան ֆէրաղաթ իտիեօրսունուզ . . . Պու էսէրը զաաֆ տըր ։ Հէր ճինաեէթ՝ պիր ճէզաեա միւսթահագգ տըր . . . Իմտի , պէն՝ հէմ քէնտիմին , հէմ էվլատըմըն ինթիգամընը ալաճաղըմ . . . պու նիեէթ վէ գարարըմտան ֆարիղ կէլմէմ ։

Ժիւլիէն , քէնտիսինին պիր միւթթէհիմի ազիմ օլտուղունու պիլտիկի ճիհէթլէ , Մատլէնին սէօզլէրի գալպկեահընա գատար թէէսսիր իտէրէք ,

— Ֆագաթ պիր ճինաեէթի իրթիքեապ իթմիշ օլան քիմսէ՝ արդը նէտամէթ իլէ իսէ , օնա աֆվ օլունապիլիր , տէտի ։

— Խայր , խայր , իթտիկի ճինաեէթ նէ՛ ունուտուլուր ,

նէ՛ ափվ օլունուր ։ Պիլաքիս ինթիգամ ալմագ վէ ճէզալանտըրմագ իճապ իտէր ։

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի զէման կէնճ գատընըն կէօզլէրի հատտէն զիեատէ պարլատըղը կիպի , տիշլէրինի տէ գըյատէսիյլէ սըգմագտա իտի ։

Ժիւլիէն՝ մէզպուրէնին սէսի բէնտի մահքիւմիյեէթինի իլան իթմիշ տիր կիպի պաշընը էյտի , Մատլէն իսէ , իֆատաթընը չու եօլտա տէվամ էյլէտի ։

— Էօյլէ կիւնլէր օլուեօր քի · պէյնիմին իչինտէ թօխում պրագմըշ վէ տայիմա պիւեիւմէքտէ պուլունմուշ օլան թասավվուրու տէհշէթիշթիմալտէն խալի գալմագ իչին , էօլմիւշ օլմաեը բէք զիեատէ միւրաճճահ ատտ իտիեօրում ։ Էվվէթ ինթիգամըմը ալմագ իչին ագչէեէ միւհթաճ օլտուղումու պէն տէ պիլիեօրում . . . բէք ալէա , իլէրուտէ ագչէմ , պուլունաճագ տըր ։

Ժիւլիէն Պլօտ՝ հիչ պիր վագըթ Մատլէնին պու եօլտա իֆատէյի մէրամ իթտիկինի իչիթմէմիշ օլտուղունտան , պու քէրրէ մէզպուրէյէ քէմալը հայրէթլէ պագարագ ,

— Իլէրուտէ ագչէնի՞զ մի պուլունաճագ տըր , տէյի թէքրար իթտի ։

— Էվվէթ ։

— Ըճա՛յիպ , պու ագչէ սիզէ նէրէտէն կէլէճէք տիր ։

— Տիւն տիւշմիշ օլտուղում պիր իշի թէսլիմ իթմէք իւզրէ պիր ճատտէտէն կէչտիկիմ սըրատա , իքի մուքէլլէֆ պէյկիրլէրէ գօշուլու աչըգ պիր ֆայթօն կէօրտիւմ ։ Պու հայվանլար , եհէրլէրի վէ իւնիֆօրմալը սէյիսլէրի իլէ , կէօրէնլէրին նազարընը ճէլպ իտիեօրլարտը ։ Ֆայթօնտա , աչըգ րէնկլի գումաշտան էլպիսէ կիյինմիշ պիր գատըն օթուրմուշ օլուպ , սանքի պիր գուեումճու մաղազասը էշեասընը խուքլէնմիշճէսինէ իւզէրի էլմասլար իլէ պարըլ պարըլ պարլամագտա իտի ։ Հէր քէս քէնտիսինէ պագըբ հայրան օլուեօրտու ։ Պունունլա պէրապէր կէօրտիւկիւմ գատըն կիւզէլ օլմաեըբ , ֆագաթ վէ մաղրուր պիր գալըպա պէնզէյօրտու ։ Պագը եօլճուլարըն օ գատըն հագգընտա պիրիպիրլէրինէ , « Մէշհուրէ

Կապլի տիր . . . հանի չու պիլտիկինիզ Կապրիէլ Օթէլլինի տիր . . . Պիր մանօվրա իլէ էրքէքլէրի բէնչէսինէ կէչիրիր պիր գարը տըր . . . Բարիստէ պիր օթէլի վար տըր . . . քէօյտէ տէ պիր սէյֆիեէսի պուլունմագտա տըր . . . պիր սանտըգճա տօլու էլմասլարը . . . օ՛ն րէս պէյկիրի . . . խըզմէթքեարլարը , վէ ճէսիմ իրատլարը վար տըր . . . Ա՛հ , չու Կապրի էօմրիւն նէ օլտուղունու բէք էյի պիլմէքտէ տիր . . . » տէտիքլէրինի իշիտիեօրտում ։ Հաթթա պու սէօզլէրի սէօյլէեէնլէրին՝ օ գարըեա սէլամ վէրտիքլէրինի կէօրտիւմ ։ Օլ վագըթ չու եօլտա տիւշիւնտիւմ · « Պէնիմ , պու գարըտան զիեատէ տէեէրիմ վար տըր , պէն տահա կէնճիմ , վէ պօեալը տէյիլիմ ։ Էկէր պէն տէ քէնտիմի պու գարը կիպի սաթսա իտիմ , պէնիմտէ բարամ օլուր իտի , վէ զարուրէթ վէ սէֆալէթին մանի օլտուղու թէհարրիեաթա օ հալտէ իպթիտար իտէպիլիր , վէ ինթիգամըմը ալապիլիր իտիմ ։ » Իշթէ պու միւլահազաթ իւզէրինէ , ֆիքրիմտէ , սըգը ինթիգամ թասավվուրու տօղտու ։

— Խայր , Մատլէն , սիզ պու տէտիկինիզի եաբմազսընըզ ։

— Տիկէր գարըլար՝ եաբըեօրլար իսէ , պէն նի՞չին եաբմաեըմ ։

— Օ գարըլար՝ ախլէագը պօզուգ մագուլէտէն տիրլէր ։

— Ախլէագը պօզուգ մագուլէտէն օլմալարը՝ քէնտիլէրինի սէլամլամագտան մէն իտիեօ՞ր մու ։

— Վագըա քէնտիլէրինէ սէլամ վէրէն օլուր ամմա , օ պիր թարաֆտան թագպիհ իտէն տէ էքսիք օլմազ ։

— Պիլաքիս պունլարըն ուզրունա մահվ օլմագ տէրէճէսինտէ իզհարը մուհապպէթ իտիլիեօր ։

— Ֆագաթ օ գարըլարըն եօլունա սալիք օլմագըըզ՝ արզու իթտիկինիզ ինթիգամը բէք պահալը սաթըն ալմագ տըր ։

— Պանա , օ գարըլարտան զիեատէ հիւրմէթ վէ րիաեէթ իտիլտիկինի զանն իտէ՞ր միսինիզ ։ Պէն տէ խէթա իշլէտիմ , կիւզէլ օլտուղումու վէ պէնի սէվտիկինի եէմինէն պա-

նա թէէմին խալէն պիր ատէմին արգասընտան կիթմէք իչին , վազիյէթտէն այրըլըրըմ. լաքին օ ատէմին զէվճէսի օլմաքըզ , մէճպուրի օլտում. Սահիհ տիր քի , պէն եիւրէք թաշըյօրտում. լաքին օ գադընլարըն եիւրէկի եօգ տուր. պէն պիրինի սէվիյօրտում. անլէր իսէ , եալընըզ աղչէյի սէվիյօրլար , Հալ պու քի պու հիսապը եաբան մը պիլէն նէ՞րէտէ . Ալէմ նազարընտա , պէն , օ գադընլարտան ֆարգլը տէյիլիմ. պէլքի տէ անլէրտէն տահա մէրթէպէտէ պուլունմագտայըմ, չիւնքի անլէր զէնկին տիրլէր , պէն ֆագիրիմ.

— Ֆագաթ սիզ վիճտան սահիպիսինիզ.

Մատլէն . – (Իսթիհզաքեարի պիր կիւլիւշլէ .) Եանի ումումուն թանգիտինէ գարշը խուսուսի իսթիհզագ վէ լիսագաթըմըզա մուգապէլէ իթմէքտէյիմ. Օ գադընլարըն աղչէսի վար տըր. աղչէ իսէ , հէր շէյտէն զիատէ տէնէրլի տիր , չիւնքի աղչէ՝ գուվվէթ տիմէք տիր . . . Ա՛հ Ժիւլիէն , արթըգ պու խուսուստա պահս իթմէնէյիմ, զիրա տիվանէլիք հիսս իտիեօրում . . . տիվանէ օլաճաղըմ զաննն իտիեօրում.

Մատլէն՝ պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամագտա իտի .

Պատէհու եիւզիւնիւ էլլէրի տէրունինտէ կիզլէյէրէք , պիր իսկէմլէտէ օթուրտու .

Ժիւլիէն , մէրգումէյէ տօղրու էյիլէրէք ,

— Պու մուղիրր միւլահազաթը ֆիքրինիզտէն տէֆ իտին . Ֆագիրսինիզ , եինէ ֆագիր գալըն , Սայիրլէրին սիզէ ըհանէթ իտիպ իթմէմէսինտէ պէյիս եօգ տուր . Համտ օլսուն սիզ պիր գապահաթլը տէյիլսինիզ . Շիմտիքի հալինիզէ թէէսսիւֆ օլունուեօր . հալինիզի մուճիպի թայեիպ պիր տէրէճէյէ կէթիրմէնին , տէտի .

Պու սըրա Մատլէնին հընչգըրըգլարը տուրուպ , մէզգուրէ սէրթճէ պաշընը եօգարը գալտըրարագ ,

— Էվլատըմըն իսթիգպալինը ալմաղա հագգըմ եօ՞գ մու տուր , տէտի .

— Պու հագգը քիմսէ սիզտէն ալամազ .

— Բէք ալէա . մատէմ քի գուտրէթ՝ իգթիտարսըզլըղըմա սէպէպ իսէ , զէնկին օլմագ իսթէմէյէ հագգըմ վար տըր .

— Ազիզէմ Մա՛տլէն , հիտտէթինիզի թէսլիմ իտին վէ ճէսուր օլուն .

Ժիւլիէն Դըրօա՝ կէնճ գադընըն սէօզլէրինտէն ֆէվգէլղատէ միւթէէսսիր վէ միւքէտտէր օլտուղու հալտէ , Մարգանէ սօգագընտան հարէքէթ իթտի , չիւնքի վագը օլան սէօզլէր՝ հէմ իչլէմիշ օլտուղու ճինայէթի , հէմ տէ վալիտէսինին էօլէճէկի անտա սէօյլէմիշ պուլունտուղու սօն քէլամլէրի խաթըրլաթտը . Պինաէնալէյհ մահզունէն քէնար խանէսինէ ալտէթինտէ , վագըտ միւթէէսսիւֆէ կինէսի աչըրմըշ օլտուղու վէ գարիօլասը եանընտա , գըրմըզը չէրչիվէլի պիր գատրօ իչինտէ մէվզու օլարագ սամիշ իտուկի Համիրէթ Տօրէյին ֆօթօկրաֆ թասվիրի գարշըսընտա տիզ չէօքտիւ , վէ ուզուն միւտտէթ վէ աչըլէ պու թասվիրէ պագտըգտան սօնրա ,

— Է՛յ սէվկիլիւ գըզճըղազ , պիլմէտիկին վէ թանըմատըղըն ճանինէ էլպէթթէ սէն տէ լանէթ օգուեօրսուն . էլպէթթէ սէն տէ ինթիգամ ալմագ իսթէեօրսուն . . . Ա՛հ , աֆվ էթ պանա , աֆվ էթ , տէտի .

Ժիւլիէն , մէյուսանէթի աղըմէնէ կիրիֆթար օլտուղու հալտէ , ուզուն միւտտէթ աղլատը , վէ պատէհու տահա սըթմագտա պուլունան նէֆսինա պիր սըթմայա տուչար օլարագ , կիճէնին պիր գըսմընտա ույգուսուզ գալտը .

Իրթէսի կիւն բէնչշէնպիհ օլուպ , սօն պահարըն ղաւէթ լաթիֆ պիր կիւնիւ իտի . Ժիւլիէն , անճագ սապահա եագըն ուեուեապիլմիշ օլտուղունտան , սաաթ օնու կէչէրէք ույանտը , վէ Նագգաշ արգատաշլարըյլա գավուշմագլըղըն վագթը կէչմիշ օլտուղունտան , քէնտի քէնտինէ ,

— Պու կիւն չալըշմաեըզ , Շէնըվիէրէ գատար կիտէճէկիմ . պէլքի , ուզագտան օլսուն քէնտիսինի կէօրէպիլիրիմ , տէտի վէ աճէլէթէն էլպիսէսինի կիյինիփ , պիր աղ գահվալթը իթտիքտէն սօնրա Շէնըվիէրէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթտի .

Քէնտիսինին հարէքէթինտէն պիր սաաթ էվվէլ , տիկէր

պիր քիմսէ օ Թարաֆա կիթմէք իւզրէ եօլա չըգմըշ իտի, Պու քիմսէ, տօգթօր Ժօրժ Լամար օլուպ, Թամամ իքի օլտուղու Թահգըգաթա պաշլամագ ֆիքրինէ պու սէյահաթա իսթիխար իթտի, վէ Թէֆէրրիւաթ իչինտէ օլարագ, Մ. Տօրէյին սէյահաթնէսինին պաշքէ ճիհէթինտէ խիթամ պուլան Մարն նէհրինէ մուվասըլէթ իյլէտի.

Մէրգում, բօլիսին պիլէ աէրիւհտէ իթմէքտէն ճէթինապ իտէճէք օլտուղու մէրթէպէ մուշքիլ վէ ղաՀմէթլի օլան Թէշէպպիւսին աղըրլըղըն տուշիւնտիւքճէ, էնտիշէի ազիմէ հիսս իթմէքտէ իտի. Շէօյլէ քի արատան աէօրթ այտան զիեատէ մուտտէթ կէչմիշ օլտուղու հալտէ, քիմսէ պիր չէյ սօրամըյըր, նէ՞ կիպի էմարէլէր քէշֆ իտէյիյըր, վէ արատըղը իզի պուլմագ իչին նէ՞ կիպի մէսաիյին ղայրի վէ ֆէտգէլատէ պիր Թէսատիւֆ վագը օլմայըր իտի.

Ժօրժ, պաղչէնին աէտա տիվարընը տիգգաթլէ Թէճէսսիւս իտէրէք, չու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Պիլ վագը պու տիվարտան եօգարը չըգմագ գօլայ տըր. Պաղչէյէ պու Թարաֆտան կիրիլմիշ օլմաղ տըր. պու խուսուսու ինքեար գապուլ իթմէզ սուրէթտէ աչըքեար կէօրիւնիւեօր. — Մատէմ քի էլիմտէ մատտի իսպաթ վէ էմարէլէրիմ եօգ իսէ, ազլէն, ճինաեէթի վագըաեը Թէտգիգ իթմէք կէրէք տիր.

« Պէնիմ մալիւմաթըմա կէօրէ Հանրիէթ քէնտի օտասընա չէքիլտիկի զէման, կիճէնին սաաթ պիրի (եանի եարը կէճէեի պիր սաաթ կէչմիշ) իտի.

« Մէրգումէ, քէնտի օտասընտա օ կիւնքի էլպիսէսինի չըգարըպ, կիճէլիք պիր էլպիսէ կիյինմիշ, ֆօթօղրաֆ Թասվիրլէրինին իւզէրինէ պաղը ճումլէլէր եազմըշ, վէ հալ մէյմուա չիչէքլէրին քէնտի իւզէրինէ ճէրաի Թէէսսիրլէ, հիսսիեաթըտան մահրում պըրագաճագ պիր հալէ կէթիրմէսի իչին՝ իայլի վագըթ կէչմիշ օլմալը տըր.

« Ճանի, մէմուլ օլունան իչպու ույգու վագթընտա պէքլէեէրէք պաղչէյէ կիրիլմի՞շ մի տիր.

« Խայր, չիւնքի ճանի օտա տախիլինտէ նէ օլուպ օլմատըղընը, աէրունը սատաֆի չիչէքլէրին օ կէճէսի գալտըրըլմամըշ օլտուղունու, հաթթա բէնզիրէնին աչըգ պըրագըլաճաղընը պիլէմէզ իտի. Իմտի ճինաեէթ իճրա իթմէք նիեէթինտէ օլմաեարագ իչէրի կիրմիշ, վէ աՀվալ ու վէգաեի քէնտիսինի օ ճինաեէթէ սէվգ իթմիշ տիրլէր.

« Քէնտիսի աճապա նէ՞րէտէն կէլմիշ տիր. — Հանրիէթի էվվէլճէ թանըրը՞մը իտի, վէ քէնտիսինի Թէքրար կէօրմէեէ սայ իթմի՞շ մի իտի.

Ժօրժ, պու սուալլէրի քէնտի քէնտինէ իրատ իտէրէք, մէգրիւր իայի չայ քէնարընտա էնինէ պօյունա տօլաշմագտա իտի.

Նաւէհան պաղչէպան Բիէրին պէեան իթմիշ օլտուղու տէլիգանլըեը խաթըրլաեարագ,

— Շիւպհէսիզ օ տուր... Մէրգում, պէտպախթ Հանրիէթին կիւզէլլիկինի կէօրիւպ աղլը պաշընտան կիտէրէք, մէզպուրէյէ եագլաշմագ, վէ նէ՛ օլտուղունու վէ ֆամիլեասը քիմ իտուկինի անլամագ իսթէմիշ տիր... Պու սէպէպէ չունա պունա պագըը չէյլէր սօրմուշ տուր. Իմտի հէր հալտէ պու ատէմ, ճիվարըմըզտա վագը պիր լօգանթատա օթուրմուշ օլաճագ տըր... Թէքրար կէլմիշ օլմասը տա իհթիմալտէն տիր... քէզալիք պու ատէմին նազարը տիգգաթը ճէլպ իթմիշ օլմասը տա իհթիմալտէն պայիտ օլամազ... պինաէլէյհ պու ճիհէթլէ Թահգըգաթ իճրա իթմէլիեիմ, տէտի.

Պաղչէ սէտտինին գարշըսընտա, աէրունինտէ պաղը չամ աղաճլարը տիքիլմիշ պիր տար մէյտան օլուպ, պու տանըն օրթասընտա քիւչիւք պիր լօգանթա պուլունմագտա իտի քի, եազ մէվսիմինտէ, խուսուսիյլէ բազար վէ բազար էրթէսի կիւնլէրի բէք չօգ մուշթէրի կիտէր իտի.

Ժօրժ Լամար, օ Թարաֆա պագմագլա, պիր ատէմին, աղաճլարըն գուրտուղու տալլարընը գօբարմագլա մէշղուլ օլտուղունու կէօրտիւ.

46

Տօգթօր, իքի էլինի պօրու չէքլինէ վազ իտէրէք, շախսը մէրգումու չաղըրտը, վէ օ տա, իչինի թէրքլէ, քէնտիսինի չաղըրան քիմ օլտուղունու կէօրմէք իւզրէ արգասընա տէօնտի:

Ժօրժ.—(Շախսը մէրգումա խիթապէն.) Պիր սանտալ իլէ պանա կէլէպիլի՞րմիսինիզ·

Շախսը մէզքիւր՝ պիզզաթ լօգանթաճը օլուպ,

— Էվվէթ միւսիւ կէլիրիմ, տէյի ճէվապ վէրտի, վէ սահիլտէ պաղլը պուլունան պալըգճը գայըգլարընտան պիրինէ աթլայըպ, պիր գաչ էլ քիւրէք չէքմէքլէ, կէնճ թապիպին տուրմուշ օլտուղու սահիլ թարաֆընա վասըլ օլտու:

Թապիպ, մէզքիւր գայըգա րաքիպէն,

— Շու լօգանթանըն սահիպինէ պազը չէյլէր սօրաճաղըմ. իմտի պէնի անըն նէզտինէ կէօթիւրմէնիզի րիճա իտէրիմ, տէտի:

— Օ լօգանթանըն սահիպի պէնիմ, միւսիւ, վէ էկէր սիւալլէրինիզէ ճէվապ վէրէպիլիրսէմ, սայա չէքինմէմ.

Պիր ազ սօնրա մէրգումլար սահիլէ եանաշտըլար: Լօգանթաճը, Ժօրժու լօգանթասընըն խուսուսի պիր տաիրէսինէ կէօթիւրիւպ, էվվէլ էմիրտէ,

— Միւսիւ, պիր չէյ իչմէք իսթէ՞րմիսինիզ, տէյի սօրտու:

— Պիր գատէհ շարթրէօզ օլուրսա իչէրիմ.

Շարթրէօզ կէթիրիլտիքտէ, լօգանթաճը, պիր իսկէմլէտէ օթուրարագ,

— Շիմտի, միւսիւ, զաթընըզը տինլէյօրում, տէյի պէյան էյլէտի:

— Գուվվէի հաֆըզանըզ միւքէմմէ՞լ մի տիր.

— Օլտուգճա միւքէմմէլ տիր:

— Մէսէլա, տէօրթ այ գատար էվվէլ նազարը տիգգաթինըզը ճէլպ իթմիշ օլան պիր խուսուս, պու կիւն խաթըրընըզտա օլապիլի՞ր մի:

— Զանն իտէրիմ:

— Մ. Տօրէյի թանը՞րմըսընըզ:

— Սապըգ պանքէրի՞ մի. գարշըլըգտա պուլունան վէ Բլաթան սէյֆինէսի տէնիլէն սէյֆինէնին սահիպի օլան զաթը՞ մը:

— Թա՛ քէնտիսի:

— Շիւպհէսիզ թանըրըմ, վէ հագգընտա հիւրմէթի մախսուսէմ վար տըր: Համիյէթ վէ սախավէթ սահիպի պիր զէնկին օլուպ, մէմլէքէթիմիզտէ բէք չօգ էյիլիքլէր իթմէքտէ տիր:

— Տէօրթ այ գատար էվվէլ խանէսինտէ պիր էյլէնճէ իճրա օլունտուղունու, վէ սէյֆինէնին պաղչէսի տէրունինտէ ֆիշէնքլէր աթըլտըղընը խաթըրլա՞րմըսընըզ:

Ժօրժուն պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի զէման, լօգանթաճընըն անըլը պուրուշմագտա, վէ սիմասը հալը մահզունիյէթ քէսպ իթմէքտէ իտի: Պատէհու,

— Էվվէթ, միւսիւ, խաթըրլայօրում. օ կիւնիւ մատմազէլ Տօրէյին իսմինին կիւնիւ իտի, տէտի:

— Օ կիւնիւ, լօգանթանըզտա, աթվարը շիւպհէլի պիր էճնէպի կէօրմէտինի՞զ մի:

Լօգանթաճը.—(Մահզունէն.) Օ կիւնիւ միւսիւ, լօգանթամտա քիմսէ եօգ իտի, չիւնքի գապալը իտի:

— Նի՞չին:

— Վալիտէմ վէֆաթ իթմիշ օլտուղունտան, օ սապահը ճէնազէսինի գապրիսթանա կէօթիւրմիւշ իտիմ:

Լօգանթաճը պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն, կէօզլէրի եաշարտը:

Ժօրժ.—(Միւթէէսսիր օլարագ.) Միւսիւ, վագը օլան սիւալլէրիմէ քէտէրինիզի թէճտիտ իթտիկիմտէն տօլայը աֆվընըզը րիճա իտէրիմ:

Լօգանթաճը. - Ցագած միւսիւ, պիլմէզսինիզ քի...

— Տիմէք արզու իթտիկիմ մալիւմաթը սիզտէն ալամա- եաճաղըմ.

— Թէքրար խաթըրլըմ քի, պէն օ կիւնիւ քիմսէեի գապուլ իթմէտիմ.

— Լաքին չու պաղչէնին սէտտի ալթընտա վէ սահիլ իւզէրինտէ պիր քիմսէնին տօլաշտըղընը կէօրմիւշ օլապիլիր- սինիզ.

— Էվվէթ, կէօրտիւմ.

— Կէնճ պիր քիմսէ՞ մի իտի.

— Պիր քիմսէ տէյիլ, պիր խայլի քէսան իտիլէր.

— Կիւնտիւ՞զ միւ իտի.

— Խայր, ագշամ իտի. Հէման սաաթ օն վար իտի. Պէտէրիմտէն նաշի ուեուեամանաճաղըմը պիլտիկիմտէն, եա- թաղըմա եաթմազ իսթէմէնէրէք, գարշըմտըն էօնիւնտէ է- նինէ պօեունա տօլաշմագտա իտիմ. Նակեահ պէսթէ օգուն- տուղունու իշիթտիմ, վէ պէշ ալթը քիշինին Շանթիյիյէ տօղրու իլէրլէտիքլէրինի կէօրտիւմ. Պունլար պաղչէտէն ա- թըլան իւք ֆիշէնկլէրին աթըլտըղը զէման, պաղչէ սէտտինին գարշըսընտա տուրտուլար.

— Օ ատէմլէր օրատա՞ մը գալտըլար.

— Խայր, միւսիւ, եալընըզ պիրի գալտը.

— Պիրի՞ մի գալտը.

— Էվվէթ, չիւնքի, սէպէպինի պիլմէմ, փագաթ տիկէր- լէրինէ ըէֆագաթ իտէմէեօրտու. վագտա սէսլէրինի իշիտ- եօրտում իսէ տէ, սէօզլէրինի անլաեամաեօրտում... պէլ- քի խասմթա իտի... Պու ատէմ, պաղչէնին սէտտի ալթըն- տա չիմէնզար իւզէրինտէ սէրիլտի. արգատաշլարը իսէ սա- վուշուպ կիթտիլէր.

— Մէրգումուն սապահա գատար օրատա գալըպ գալ- մամըշ օլտուղունու պիլի՞ր միսինիզ.

— Պիլմէմ, չիւնքի ազ սօնրա քէնտի տաիրէմէ չէքիլտիմ. սապահլաեըն քիմսէ եօգ իտի.

— Օ ատէմլէր նէ՞րէտէն կէլմիշլէր իտի.

— Նա՞սըլ պիլէպիլիրիմ.

Մէրգում լօգանթաճըտան տիկէր մալիւմաթ ալմագ իւ- միտ օլունամաեաճաղընտան, Ժօրժ,

— Քէմալը խնամիյէթլէ սուալլէրիմէ ճէվապ վէրմէ- նիզտէն տօլաեը թէշէքքիւր իտէրիմ, միւսիւ. Թէէսսիւֆ ի- տէրիմ քի, վէրտիկինիզ մալիւմաթտան պիր նէթիճէ չըգա- րամատըմ, Պունունլա պէրապէր թէհարրիեաթ վէ թահգը- գաթըմա տէվամ իտէճէկիմ, տէտի.

— Մաատէ պիր սիրգաթա տա՞յիր մի տիր.

— Էվվէթ.

— Պու սիրգաթ՝ Մ. Տօրէյին խանէսինտէ՞ մի վուգու պուլմուշ տուր.

— Էվվէթ.

— Էհէմմիյէթլի պիր սիրգա՞թ մը տըր.

— Էօյլէ պիր սիրգաթ օլտուղու իչին տիր քի, միւ- թէճասսըսըն քիմ օլտուղու անլաշըլմագ իսթէնիեօր.

— Սէօյլէտիքլէրիմէ փագըթ պիր սէօզ իլավէ իտէմէմ. Շէնըվիէր քէօփրիւսիւնտէ տիկէր պիր լօգանթաճը վար տըր, պիր քէրրէ տէ օրաեա միւրաճաաթ իտին. պէլքի անըն մա- լիւմաթը, պէնիմ մալիւմաթըմտան զիեատէ տիր.

— Բէք էյի.

Ժօրժ թէքրար սանտալա պինէրէք գարշը եագաեա կէչ- տի վէ Շէնըվիէր քէօփրիւսիւնէ տօղրու միւթէվէճճիհ օլտու. Եօլտա, քէնտի քէնտինէ,

— Արգատաշլարը կիթտիքտէն սօնրա պաղչէնին սէտտի ալթընտա պիր ատէմ գալմըշ իմիշ. Ճանինին օ օլմատըղընը քիմ պիլիր, տէմէքտէ իտի:

Շէնըվիէր քէօփրիւսիւնտէ իքի լօգանթա պուլունուպ, Ժօրժ պունլարտան պիրինէ կիրտի, վէ տէօրթ այ էվվէլ մէզ- քիւր լօգանթատա տէյիլ, ճիվարտա, Րանտէ-վու տէ Բէչէօր նամըյլէ թանընմըշ օլան տիկէր լօգանթատա, սապահտան ագշամա գատար պիր սիւրիւ ատէմլէրին բաթըրլթը կիւրիւլ- թիւ իլէ էյլէնմիշ օլտուգլարընը թահգըգ իտինճէ, քէսպի մալիւմաթ իթմէք իւզրէ տօղրու օ լօգանթաեա կիթմէք իս-

թէատրկինտէ, պիր այտան պէրու մէզքիւր լօգանթանըն սա-հիպի իֆլաս իթմիշ վէ պինապէրին թամիրի մուամէլէսէ մէճ-պուր օլմուշ օլտուղու քէնտիսինէ խապէր վէրիլտի ։ Օլ վագթ տօգթօր ժօրժ՝ միւֆլիս լօգանթաճընըն խամի Բօլ Կրինեօն օլ-տուղունու անլատըպ, ճէպ տէֆթէրինտէ պու խամի եազըր, վէ պատէհու ։

— Հէնուզ պու ատէմ պուրատա՞ մը տըր, տէյի սօր-տուղունտա,

— Լօգանթասընը գաբատըղը կիւն պուրատան կիթտի, վէ հէր թարաֆա պիր թագըմ պօրճ իթմիշ օլտուղունտան, նէրէյէ կիթտիկինի տէ քիմսէյէ պիլտիրմէտի, ճէվապը վէ-րիլտի ։

Կէնճ տօգթօր՝ ալտըղը մէզքիւր մալիւմաթտան տօլայը պէեանը թէշէքքիւրլէ, արշարը չըգտը, վէ [illegible] րահտէ, քէնտի քէնտինէ,

Շու Բօլ Կրինեօնու պուլաճաղըմ ։ Պանա մալիւմաթ վիրմէսէճէկինի քի՞մ պիլիր, տիմէքտէ իտի ։

Օլ էսնատէ ժօրժ, Մարն նէհրինին Շամբինեի ճիհէթին-տէքի քէօբրիւսիւնէ մուվասըլէթ իթմիշ օլուպ, պիր իքի սա-նիյէ գատար հարէքէթինի եավաշլաթըը, վէ էթրաֆը թէ-ճէսսիւս իթմէքտէ իտի ։

Նակեահ նազարը տիգգաթը Բլաթան աէյֆիեէսինէ աթֆ օլունուպ, Բիէրին գօլթուղու ալթընտա, պաղչէպան ա-լէթլէրինտէն պիրի պուլունարագ, աէտտին ալթընտա տուր-մուշ օլան պիր կէնճ իլէ կէօրիւշտիւկիւնիւ կէօրտիւկիւնտէ սարսըլտը ։ Այնի վագըթտա Մ. Ցօրէյին խուսուսի տաիրէսին-տէ, մէզքիւր պաղչէպան թարաֆընտան նազլ իտիլմիշ օլան հիքեանէ խաթըրընա կէլտի ։

Տօգթօրտան չէնտ տագըգա էվվէլ, պաղչէպանը վէ գօ-նուշմագտա օլտուղու կէնճ ատէմի պուլալըմ ։

Օգուեանլարըմըզըն զաթէն տէրք իթմիշ օլտուգլարը վէճհլէ, պաղչէնին աէտտի ալթընտա տուրմուշ օլան կէնճ քիմսէ, ժիւլիէն Պլօա իտի ։

Պու սանաաթքեար՝ Բլան-տը-Շամբինեիտէ չըմէնտըֆէր-

տէն էնտիքտէն սօնրա, հէնուզ աէյֆիեէնին թարաֆլարընա վասըլ օլմուշ օլտուղու հալտէ, պաղչէպան՝ կիճէ էսնասըն-տա եիւքսէք աղաճլարտան տէօքիւլմիւշ օլան գուրու եափ-րագլարը եէրտէն թօբլամագլա մէշղուլ իտի ։

Ժիւլիէն՝ պու պաղչէպանը թանըեըպ,

— Գուրնազճա քէնտիսինի իսթիճվապ իթմէքլէ, պաղը խապէրլէր ալըրըմ, տէյի միւլահազա իթտի ։

Պինապէրին պաղչէպանա խիթապ իտէրէք,

— Ցօ՛սթում, սօն պահարըմըզ բէք կիւզէլ տէվամ ի-տիեօր տէյի՞լ մի, տէտի ։

Բիէր, քէնտիսինէ պու աէօզիւ աէօյլէեէն քիմ օլտուղու-նու անլամագ իւզրէ իշինի տուրտուրտու, վէ արգասընա տէօ-նիւպ մէրգում տէլիգանլըեը թանըեարագ,

— Էվվէթ, միւսիւ, բէք կիւզէլ տիր, տէյի ճէվապ վէրտի, վէ պատէհու պու տէլիգանլըտան տօլայը Մ. Ցօրէ-յին վէ տօգթօր Լամարըն քէնտիսինի իսթինթագ իթտիքլէրի-նի խաթըրլայարագ, էֆէնտիսինին վէ տօգթօրուն մէտհ ու աէնալարընա լայըգ օլաճագ սուրէթտէ գուրնազ օլմագլըղը թամամ իտէրէք, — Զանն իտէրիմ քի, միւսիւ, պունտան ագտէմ զաթընըզը պիր տէֆա տահա կէօրմիւշիւմ տիւր, տէյի իլավէթէն պէեան իյլէտի ։

— Էվվէթ, էվվէթ, զաննըմըզ տօղրու տուր ։

— Պունտան էվվէլ կէօրիւշտիւկիւմիւզ՝ չըգտան եազ մէվ-սիմինտէ իտի, տէյի՞լ մի ։

— Էվվէթ, յուլիատէ իտի ։

— Թէ՛մամ, թէ՛մամ... Պու կիւն կէզտիկինիզ կիպի, օ կիւն տախի պուրալարտա կէզինեօրտունուզ ։

— Զաթէն պուրալարա չօգ տէֆա կէլիրիմ ։ Մարն նէհրի սէվահիլինի վէ Շէնըվիէր թարաֆլարընը զիեարէթէ սէվէ-րիմ ։

— Ֆագաթ ինսան եալընըզ կէզմէքտէն [illegible] ։

— Պիլաքիս պէն եալընըզլըգտան խօշլանըրըմ. չիւնքի եալընըզ օլտուղում զէման տիւշիւնէպիլիրիմ ։

— Պէսպէլլի զաթընըզ Բարիստէ իգամէթ իտէրսինիզ ։

— Էվվէթ։

Ժիւլիէն. - (Քէնտի քէնտինէ.) Նէ՛ մերագըլ ատէմ... պէն քէնտինի իսթիճվապ իթմէք ֆիքրինտէ օլտուղում հալ- տէ, օ պէնի իսթիճվապ իտիեօր։

Մէրգում, Բարիստէ իգամէթ իթտիկինի պէեան էյլէ- եինճէ, պաղըշլայան՝

— Նէ՞ գատար վագըթտան պէրու պու Թարաֆլարտա մուհապպէթ հասըլ իթտինիզ, տէյի սօրտու։

— Պու Թարաֆլարը հէր վագըթ սէվմիշիմ տիր։

— Տիմէք տույղու սահիպի պիր ատէմսինիզ։

— Սիզ պու սէյֆիեէտէ չօգտան պէրի՞ մի պուլունու- եօրսունուզ։

— Էվվէթ, Մ. Տօրէյին խըզմէթինէ կիրտիկիմ զէման, հէման չօճուգ իտիմ։

— Գըշըն սէյֆիեէտէ քիմսէ գալմատըղընտա սըգըլմա՞զ- մըսընըզ։

— Գըշըն պու սէյֆիեէ պօշ գալմազ. Էֆէնտիլէրիմ հէ- մէն սալա Բարիսէ կիթմէզլէր։ Բարիստէ չօգ չօգ պիր այ գա- լըրլար, վէ եինէ պուրասը պիւսպիւթիւն պօշ պըրագմազ- լար։

— Էվվէթ. Էվվէթ, զէնկին էվլէրինտէ հէր վագըթ էյ- լէնճէ էքսիք օլմազ։

47

Բիէր պու արա չու եօլտա ճէվապ վէրտի.

— Սահիհ տիր քի, խանէ սահիպլէրի քէյֆլի օլուրլար- սա, տաիմա էյլէնիրի՞զ, լաքին մահզուն օլուրլարսա, ինսա- նըն կիւլմէսէ պիլէ արզուսու գալմազ։

Ժիւլիէն. - (Սարսըլարագ.) Աճա՛յիպ, պու իֆատէնիզ՝ էֆէնտիլէրինիզ հագգընտա՞ մը տըր։ - Սէյֆիեէնիզ խալգըն- տան պիրի խասթա՞ մը տըր։

— Էվվէթ, թէէսսիւֆլէ սէօյլէրիմ քի պիրի խասթա տըր։

— Քի՞մ տիր։

— Մատմազէլիմիզ։

Ժիւլիէնին լէհճէսի տօլտու, վէ հէյէճանը ազիմնտէն նաշի սէսի տիթրէեէրէք,

— Խասթա՞ մը... վա՛յ Մատմազէլ Տօրէյ խասթա՞ մը տըր, տէյի սօրտու։

— Էվվէթ։

Ժիւլիէն տիթրէտի, վէ Բիէր մէրգումուն պօզուլտու- ղունու միւշահէտէ իթմէքլէ,

— Միւսիւ, նէ՞ օլուեօրսունուզ. պիլմէմ նէ՞ հալտէ կէօ- րիւնիւեօրսունուզ... մութլագա պիր ֆէնալըգ հիսս իտիեօր օլմալըսընըզ... Մատմազէլիմիզի էկէր թանըմըշ օլսա իտի- նիզ, պունտան զիատէ միւթէէսսիր օլմազ իտինիզ, տէտի։

Ժիւլիէն՝ հէյէճանընը կիզլէմէք իչին քէնտի քէնտինէ ֆէվգէլատէ ճահտ իտիպ, պու ճահտընտա գըսմէն մուվաֆ- ֆագ օլտու, վէ աթիտէքի սուրէթտէ ճէվապա աղազ իթ- տի.

— Մատմազէլ Տօրէյի թանըմագ շէրէֆինէ նայիլ օլմա- մըշըմ տըր։ Իշպու մուվագգաթ զաաֆէթիմ՝ եօրկունլուգ- տան նէշէթ իթմիշ տիր։ Բարիստէն պուրայա գատար եա- եա կէլտիմ... զանն իտէրսէմ էպէյիճէ ուզուն պիր սէյահաթ տըր։

Պաւէհու մէրգում տէլիգանլը, գարըշը գօնուլամայան պիր հիսսի թապի իլէ,

— Մատմազէլ Տօրէյին խասթալըղը թէհլիքէլի՞ մի տիր, տէյի սօրտու։

— Խայր, համտ օլսուն թէհլիքէլի տէյիլ տիր։ Պիր ա- րա, վագաա գօրգուլուեօր իտի իսէ տէ, իքի իւչ կիւնտէն պէրու էյիլէշմէքտէ տիր։

Սանաաթքեարը մէրգում, պու ճէվապտան տոլայը թա- րիֆ օլունմազ պիր ֆէրահիյէթ հիսս իթտի. վէ պու հիսսի եիւզիւնտէն ասլա անլաշըլտը։ Մուախխարէն,

— Դու տէրէճէ վէխիմ օլան խասթալըղը նէ՞ իտի, տէտի։

— Տօղրուսը պիլմէմ քի սիզէ տէ սէօյլէյէպիլէյիմ։

Միւքէալէմէ պու ռատտէտէ իքէն, Ժիւլիէն Գլօտ՝ ու-զագտան քէնտի Թարաֆընա տօղրու պիր ատէմին սիւրաթլէ կէլտիկինի կէօրտիւ, վէ պաղչէպան իլէ կէօրիւշտիւկիւնիւ միւշահէտէ իտիլմէսինի իսթէմէտիկինտէն, պիրտէն պիրէ պաղչէպանա, « Ալլահա ըսմարլատըգ տօսթում» տիյէրէք, օրատան մուֆարագաթ իթտի, վէ Բիէր տէ, մէրգումու սէ-լամլատըգ, արգասընտան պագարագ, — Նէ՜ ղարիպ ատէմ, տէյի միւլահազա իթտի.

Ժիւլիէն իսէ, Բլան-տը-Շամբինի եօլունա ավտէթի էս-նասընտա, քէնտի քէնտինէ,

— Խասթա իմիշ... չու պաղչէպան պէնի էյէյիճէ գօր-գութտու : — Գանըմ օլ տէրէճէ պուզ կիպի տօնտու քի, քէնտիմի զայլ իտիեօրում զաննը իթտիմ։ Համտ օլսուն չիմտի էյի իմիշ. Թէքրար կէլէճէկիմ, ֆագաթ պուրասը տէյիլ՝ քէօյ իչինտէն մալիւմաթ ալաճաղըմ, տիմէքտէ իտի.

Մէրգում, պու սէօզլէրի տիւշիւնիւրքէն, արգասընա տէօնտիւ, վէ քէնտիսինին պաղթէլթէն հարէքէթինէ սէպէպ օլմուշ օլան ատէմին, պաղչէնին սէտտի ալթընտա, պիր ազ էվվէլ քէնտինին տուրմուշ օլտուղու մահէլլտէ տուրուպ, պաղչէպան իլէ կէօրիւշտիւկիւնիւ կէօրտիւ, վէ պատէհու եօ-լունա տէվամ իթտի։

Բիէր՝ Ժօրժու Թանըրըպ անըն տուրտուղունու կէօր-տիւկիւնտէ, քէմալը Թէաճիւպլէ,

— Վա՜յ միւսիւ տօգթօր Լամա՛ր, սէ՞զմիսինիզ։

Կէնճ Թապիպ. — Էվվէթ տօսթում, պէն իմ։ Վարան ըսթասիօնունտա էնտիմ, վէ կէզէրէք եանա պուրասա կէլ-տիմ։ Պիր ազ էվվէլ կէօրիւշտիւկիւնիւզ ատէմ քի՞մ իտի։

— Միւսիւ տօգթօր, պու ատէմ՝ չըգան յուլիս այըն-տա Մ. Տօրէյ իլէ մատմազէլ Հանրիէթ հաստըլընտա պանա պիր չօգ սուալլէր իրատ իթմիշ օլան քիմսէ իտի.

— Օ օլտուղունու հիսս իտիեօրտում. էյ պու կիւն նէ՞ սօրուեօրտու։

— Մատմազէլիմիզ հաստըլընտա մալիւմաթ ալմագ իսթէ-եօրտու։ Մատմազէլին խասթա օլտուղունու իշիթտիկինտէ, պօզուլտու։

Ժօրժ, հիտտէթինտէն նաշի կէօզլէրի հատտէն զիեատէ քարլաճարագ վէ տիշլէրինի սըգարագ,

— Էվվէթ, էվվէթ, եէմին իտէրիմ քի, արատըղըմ ճանի օ տուր, տէյի միւլահազա իթտի, վէ էլան սէօզ սէօյ-լէմէքտէ պուլունան պաղչէպանը արթըգ տինլէմէյէրէք, սիւ-րաթլէ, Ժիւլիէնին կիթմիշ օլտուղու Թարաֆա տօղրու հա-րէքէթ իթտի.

Հալ պու քի Ժիւլիէն՝ եիւզ էլլի ատըմ գատար իլէ-րինտէն էօնտէ օլուպ, Ժօրժ Լամարըն քէնտիսինի Թաագիպէ պաշլատըղը սըրատա, Թէքրար արգասընա տէօնէրէք.

— Աճապա պէնի՞ մի Թաագիպ իտիեօր... պունուն մա-նէասը նէ՞ տիր... պիր ազ էվվէլ պաղչէպան իլէ կէօրիւ-շիւեօրտու... աճապա սէյֆիյէ խալգընտան պիրի՞ մի տիր. աճապա եագալը էլէ՞ մի վէրտիմ, տէյի միւլահազա իթ-տի վէ քէնտիսի տէ սիւրաթլէ հարէքէթէ պաշլատը.

Տօգթօր՝ մէրգումուն ֆիրար իթտիկինի միւշահէտէ էյ-լէտիկինտէ, հիտտէթլէ րէֆթը սէտտա իտիպ,

— Ճանը քէնտիսի տիր. պու պապաւէ պունտան պէօյլէ շիւպհէսէ մահէլլ եօգ տուր... ֆիրարըյլա քէնտի քէնտիսի-նի էլէ վէրմէքտէ տիր, արգասընտան եէթիշէճէկիմ... սի-մասընը անլամագ իսթէրիմ, տէտի, վէ հարէքէթինի տահա զիեատէ չապուգլաթտը.

Ժիւլիէն տէ արա սըրա արգասընա տէօնմէքլէ, քէնտի-սինի Թէագիպ իտէն չախսըն խայլի եօլ ալմըշ օլտուղունու կէօրտիւկիւնտէ, պիզզաթ հարէքէթինի չապուգլաթտը, վէ Շամբինի քէօբրիւսիւնիւ հէնիւզ կէչմիշ օլտուղու հալտէ, Բարիզէ կիտէճէք օլան Թրէնին տիւտիւք սէսինի իշիտինճէ, հէման պիր գաչ ատըմտա ըսթասիօնա վասըլ օլտու, վէ գա-բուսու աչըգ օլան պիր վակօնա աթլար աթլամազ գաթար եօլա չըգտը։

Ժօրժ Լամարա կէլինճէ, անճագ քէօբրիւնիւն օ պիր ու-

ճունա վարըլ օլուպ, ժիւլիէնին գաւթարա բաքիպլէ օրատան սավուշտուղունու կէօրմէսի իւզէրինէ, փինճուրի թէքմիլէն թէրէ միւլէմմա օլտուղու վէ սօլումագտա պուլունտուղու հալտէ. Եէրէ տիւշմէմէք իչին քէօրրիւնիւն թարմագլըղընա տայանտը. Պատէհու եումրուգլարընը սըգարագ.

— Եազգասընը էլիմտէն գուրթարտը. Էկէր իքի տագըգա սահա էվվէլ վարըլ օլապիլսէ իտիմ, սաատէթիմի ղասպ իթմիշ օլան օ ալչագը տէրտէսթ իտէպիլէճէք իտիմ. Շիմտի պէնիմ իչին, իզհարը իֆլաս իթմիշ օլան լօգանթաճը Բօլ Կրինեօնու պուլմագտան, վէ անտէն մալիւմաթ ալմագտան պաշգա չարէ գալմամըշ տըր. Ֆագաթ պու իւմիտիմ նէ՛ տէրէճէ զայիֆ տիր, տէտի.

Ժօրժ, Թրէնին հարէքէթինէ քէմալը թէէսսիւֆլէ ու-զագտան պագտը. Մէրգումուն հիտտէթի օլ տէրէճէ շէտիտ իտի քի, մէզքիւր մէէլուն թրէնի տէրտէսթ իթմէք իչին, է-կէր էլինտէն կէլսէ պիլա թէրէտտիւտ խաթթը մէզքիւրու եօլտան չըգարըր իտի.

Սէքիզ օն սանիյէ սօնրա Ժօրժ, գալպի շիտտէթլէ չարբ-մագտա օլտուղու հալտէ Շէնըվիէր Թարաֆընա ավտէթ իթ-տի.

Պիր գաչ կիւն էվվէլ, պու կէնճ տօգթօր, Հանրիէթին ինթիգամը ալընմայընճա, Բլանթան սէյֆիյէսինէ այագ պասմամագա եէմին իթմիշ իքէն, ահվալը ճէտիտէ պու եէ-մինինի քէնտիսինէ ունութտուրտուղունտան, սէյֆիյէյի մէզքիւրէյէ կիթտի, վէ իլք տէֆա քէնտիսինի գարշըլայան պաղչէպան,

— Միւսիւ տօգթօր, թաագիպ իթտիկինիզ ատէմին արգասընտան եէթիշէպիլտինի՞զ մի, տէյի սուալ իթտի.

— Խայր, եէթիշէմէտիմ, տէյի Ժօրժ ճէվապ վէրտի.

— Օլ պապտէ թէաճճիւպ իթմէմ, չիւնքի մէրգում, քէլպլէրտէն ֆիրար իտէն թավշան կիպի գաչըեօրտու, վէ սիզտէն խայլի էօնտէ պուլունմագտա իտի. Շիւպհէսիզ թրէ-նէ րաքիպ օլմուշ օլաճագ տըր.

— Էվվէթ, եօգսա արգասընտան եէթիշէպիլէճէքտիմ.

— Տիմէք, միւսիւ, զաթընըզ պու ատէմի խըրսըզ զանն իտիեօրսունուզ.

— Օլ խուսուստա հիչ շիւպհէմ եօգ տուր. Սիզին իլէ ուզուն միւտտէթ կէօրիւշտի՞ւ միւ, Բիէր.

— Էպէյի վագթ կէօրիւշտիւ.

— Նէ՞ սէօյլէտի.

— Սօնսուզ պիր թագըմ սիւալլէր իթմէքտէն պաշգա էհէմմ պիր շէյ սէօյլէմէտի. Պէն տէ քէնտիսինէ պազը սիւ-ալլէր իրատ իթմէք իսթէեօրտում, ֆագաթ շիւպհէլի կէօ-րիւնիւեօրտու. Բարիստէ՞ մի սաքին օլուրսունուզ տէյի սօր-տուղումտա, էվվէթ տէյի ճէվապ վէրտի.

— Լաքին էյպէթթէ Բարիսին հանկը թարաֆընտա ի-գամէթ իթտիկինի սիզէ սէօյլէմէտի.

— Պու գատարը սէօյլէմէյէճէք տէրէճէտէ գուրնազլը-ղը վար իտի.

Մ. Տօրէյ՝ պաղչէ գափուսունուն աչըլտըղընը իշիթմէք-լէ, խուսուսի օտասընըն փէնճէրէլէրինին պիրինտէն պագըփ, Ժօրժու թանըտը, վէ աշաղըյա էնէրէք, մէրգումու իսթիգ-պալ իթտի.

Պաղչէպան օլ էսնատէ օրատան մուֆարագաթ իտիպ, տիկէր իքի քիմսէլէր մուհապպէթ վէ թէվէճճիւհլէ էլլէրինի սըգտըլար, վէ պատէհու շու եօլտա կէօրիւշտիւլէր.

Մ. Տօրէյ. – Սէվկիլի էվլատըմ, վագը օլան վիզիթա-նըզա թէշէքքիւր իտէրիմ.

Ժօրժ. – Պու սապահտան պէրի Շէնըվիէրտէ պուլու-նուեօրում.

— Օ գատար զէմանտան պէրի նի՞չին սէյֆիյէյէ կէլմէ-տինիզ.

— Հաթթա, էկէր սիզէ մուհիմմ պիր իֆատէմ օլմասա իտի, եինէ կէլմէյէճէք իտիմ. Սէօյլէյէճէկիմ իսէ, հայա-թընա հագգըմ պուլունան ալչաղա տայիր տիր.

Ֆիլիբ Տօրէյին սիմասը սօլտու վէ տիթրէյէրէք,

— Օ ալչագը պուլտունո՞ւզ մու, տէտի.

— Քէնտիսինի պիզզաթ կէօրտիւմ.

— Կէօրտիւկիւնիւզ հալտէ, եագասընտան թու՞թմատընըզ մը, պօ՞ղմատընըզ մը, աեագլարընըզըն ալթընտա է՞զմէտինիզ մի։

— Տուրուն տա իշի հիքեայէ իտէեիմ։

Պէօյլէճէ Ժօրժ, օգուեանլարըմըզա զաթէն մալիւմ օլան վագըալարը նագլ իթտի, վէ պանքէրի սապըգ հիքեաեէյի մէզքիւրէյի քէմալը տիգգաթլէ տինլէտիքտէն սօնրա, մահզունէն,

— Նէ՛ ֆենա . . . եագասընը գուրթարմըշ . . . շիմտի քէնտի հագգընտա ասլա մալիւմաթըմըզ եօգ տուր, վէ պունտան պէօյլէ օ խապիսի պիր տախի էլտէ իտէմէեէճէկինիզ տէրքեար տըր, տէտի։

— Պիլաքիս մէրգումու թէքրար պուլաճաղըմը հիս իտիեօրում։ Էկէր քէնտի քէնտիսինի թէսլիմ իթմէզսէ, էր եա կէճ պիր թէսատիւֆ անը պանա թէսլիմ իտէճէք տիր, վէ իշթէ օլ վագըթ պէն տէ հիւքմիւ ատալէթի իճրա իտէճէյիմ։

— Կէօրտիւկիւնիւզ ատէմին՝ ճինաեէթի վագըատան պիր կիւն սօնրա Բիէրի իսթիճվապ իթմիշ օլան չախս իտուկինէ էմի՞նմիսինիզ։

— Պու խուսուստա չիւպհէ պիլէ իթմէմ։ Պինաէնալէյհ պաշգասընը արամակա հաճէթ եօգ տուր, չիւնքի ճանի քէնտիսի տիր։ -Շիմտի, մատէմ քի սիզէ իթա իտէճէք օլտուղում մալիւմաթը իթա իթտիմ իսէ, միւսաատէնիզլէ պուրատան մուֆարագաթ իտէրիմ։

— Պու գատար աճէլէ՞ մի։

— Էվվէթ։

— Աճա՛յիպ, զէվճէմի, Հանրիէթի կէօրմէքսիզի՞ն մի կիտէճէքսինիզ։

— Նէ՛ չարէ, էօյլէ լազըմ տըր։

Պիչարէ կէնճին սիմասընտա թարիֆ օլունմազ պիր քէտէր ալէամէթի միւշահէտէ օլունտուղու կիպի, կէօզ եաշլարը տախի եանագլարը իւզէրինէ ագըեօրտու։

Մ. Տօրէյ, քէմալը հէեէճան իլէ մէրգումուն էլլէրինի թութարագ,

— Պիչարէ էվլատըմ, չու տագըգատա հիս իթտիկինիզ իզթիրապը տէրք իտիեօրում, լաքին իզթիրապ վէ քէտէր նէ՛ գատար զիեատէ օլուր իսէ, ճէսարէթ վէ մէթանէթ տէ օ նիսպէթտէ օլմալը տըր։ Գալպինիզին, պէնիմ գալպիմ կիպի միւնքէսիր օլտուղունու պիլիեօրում, ֆագաթ պիր քէտէրին քէտէրի, նիշանլընըզըն քէտէրինտէն տուն օլտուղունու մէմուլ իտէ՞րմիսինիզ։ Իմտի պիզի աճըեըն . . . պիզի թէրք իթմէեին . . . Ժօրժ, պէն սէնի էվլատ կիպի սէվէրիմ . . . Ֆարզ էթ քի, Հանրիէթ գըզգարտաշըն տըր . . . էկէր անըն ինթիգամընը ալմագ իսթէրսէն, քէնտիսինի սէվմէքլիկին ֆէրիզէյի զիմմէթին տիր, տէտի։

— Ֆագաթ, պէն տէ պէք զիեատէ միւզտարըպըմ . . . էկէր պիլսէնիզ նէ՛ տէրէճէլէրտէ միւզթարըպ օլտուղումու . . .

Պանքէրի սապըգ ճէվապ վէրմէեիպ, կէնճ թալիպի սէյֆինէնին թարաֆընա կէօթիւրտիւ, վէ Ժօրժ, մէրգումու պիր արա տուրտուրուպ,

— Սէն-Լազար սօգագընտան հէնուզ հիչ պիր խապէրինիզ եօ՞գ մու տուր, տէտի։

— Խայր, հէնուզ հիչ պիր խապէրիմ եօգ տուր։

Պատէհու մէրգումլար, Մատամ Տօրէյ իլէ Հանրիէթին պուլունտուգլարը տաիրէեէ կիրտիլէր։

Կէնճ գըզ, Ժօրժ Լամարը կէօրտիւկիւնտէ, չէհրէսի էօլիւ կիպի սօլտու, վէ սիմասը էնտիշէլի պիր հալ քէսպ իթտի։ Մուախխարէն էլինի մէրգումա ուզաթարագ, վէ սէսի թիթրէեէրէք,

— Կէլտիկինիզէ թէշէքքիւր իտէրիմ, տէյի պէեան էյլէտի։

Ժօրժ, ճէվապ վէրմէքսիզին, կէնճ գըզըն էլինի սըգտը, վէ զաթէն օլ տէրէճէ հէեէճան իչինտէ պուլունուեօրտու քի, պիր սէօզ պիլէ թէլէֆֆիւզ իտէմէզ իտի։

Մատամ Տօրէյ տէ գըզընտան ազ մահզուն տէյիլ իտի։

Վէլ հասըլ տահա պիր գաչ այ էվվէլ մէսրուր վէ մէ-

սուտ օլան խանէի մէզքիւրտէ ազիմ պիր քէտէր հիսս օլունմագտա իտի .

Պանքերի սապըգ ճօրճու Թաամա տավէթ իտիպ, օ տախի րէտտ ճէվապը վէրէմէտիկինտէն, Թաամա գալտը .

48

Գօնթ Ժիւլ-Արման տը Լիւսընեայ, Թուալէթինի, քէնտիսինէ վէ մէվգիինէ եագըշըր սուրէթտէ Թէրթիպ իթմիշ օլուպ, մատամ Շալամէնին իտարէխանէսի չանընը չալտըղը սըրատա, տօտագլարընտա Թէպէսսիւմ էսէրի միւշահէտէ օլունուեօրտու : Քէնտի քէնտինէ տէ շու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իտի .

— Պէքեար էրքէքլէրէ պիր Թագըմ գատըն վէ միլեօնլար Թէքլիֆ իտէն իզտիվաճ տէլլալը մաղազալարընըն պարլագ իլաննամէլէրինին նէ՛ տէրէճէ ճիտտի օլտուղունու պու սուրէթլէ անլաեաճաղըմ.

Գաբուեու աչան ինիֆօրմալը խըզմէթքեար, մէրգումու իչ օտասընա գապուլ իթտիքտէն սօնրա,

— Նէ՞ արզու իտիեօրսունուզ, միւսիւ, տէյի սուալ իթտի.

— Մատամ Շալամէ իլէ միւլագաթ իթմէք արզուսունտէեիմ.

— Մատամ շիմտի մէշղուլ տուր : Լութֆէն սալօնա պուեուրուն տա, զաթընըզը գապուլ իտիպ իտէմէեէճէկինի սուվալ իտէեիմ.

— Սալօնտա չօգ քիմսէլէր վա՞ր մը տըր .

— Պազը քիմսէլէր վար տըր .

— Էրքէ՞ք մի եօգսա գատը՞ն մը տըրլար .

— Գատըն տըրլար .

Ժիւլ. — (Իչինտէն.) Գատը՞ն մը տըրլար . . . պու ղարիպ . . . շու մախլուգլարը կէօրմէք իսթէրիմ. (Պատէհու աշիքեարէն.) Բէք էյի, պէնի սալօնա կէօթիւրիւն .

Խըզմէթճի, Մ. տը Լիւսընեայա եէշիլ ըէնկլի պիր մուգավա պարչասը վէրտի .

Ժիւլ. — Պու նէ՞ տիր .

Խըզմէթճի. — Նումէրօնուզ տուր, միւսիւ .

— Տիմէք պէքլէեէճէեիմ.

— Էվվէթ, սըրանըզա պէքլէեէճէքսինիզ. Տախմա իլք կէլէնլէր՝ սօնրատան կէլէնլէրէ Թէրճիհ օլունուրլար .

Շիւպհէսիզ խըզմէթքեարըն ավուճունա եիւզ սու գըյմէթինտէ պիր սիքքէ սըգըշտըրըլտը իտի, էմրի մէզքիւրուն խարիճինէ չըգըլապիլիր իտի իսէ տէ. Ժիւլին վազիեէթի հազըրէսի՝ պօլ պօլ ագչէ սարֆիեաթընա միւսայիտ օլմատըղընտան, խահնախահ նէօպէթինէ պէքլէմէք իզըրէ սալօնա կիրմէեէ մէճպուր օլտու .

Սալօնտա ալթը քիշի օլուպ. ալթըսը տա գատըն Թայիֆէսինտէն իտիլէր .

Մ. տը Լիւսընեայ պունլարա սէլամ վէրիպ պիր իսքէմլէյէ օթուրտու. վէ այնի վագըթտա գօճա արամաեա գալգըշմըշ օլան գատընլարտան պազըլարըն կէօզլէրի քէնտիսինէ աթֆ օլունտուղու կիպի, քէնտիսի տէ նազարը տըգգաԹընը պունլարա աթֆ իթտի .

Իչլէրինտէն պազըլարը Թագրիպա եիրմի եաշլարընտա օլուպ, պիրիսի պիր աղ գամպուրճա իտի, վէ հէր նէ գատար գամպուրունու միւմքին մէրթէպէ կիզլէմիշ իտի իսէ տէ, եինէ կէօզէ չարբաճագ սուրէթտէ իտի. Տիկէր պիրինին պիր կէօզիւ նօգսան օլուպ, եէրինէ պիր սախթէ կէօզ վազ օլունմուշ իտի .

Թագրիպա էլլի եաշլարընտա օլան իքի գատըն՝ ֆէվգէլատէ Թուալէթ իթմիշ օլտուգլարը կիպի, պօյա վէ քէսկին գօգուլար իլէ տէ պաշգա պիր հալ քէսպ իթմիշլէր իտի .

Պէշինճիեէ կէլինճէ պու տա սօնրաքիլէրին չաղընտա օլուպ, հալ ու հիյեէթինտէն՝ էլլի պին ֆրանգ իքրամիեէ գազանմըշ պիր գարըեա պէնզէեօրտու .

Նիհաեէթ ալթընճըսը՝ օն սէքիզ եաշլարընտա կիւզէլ պիր գըզ օլմալը, Ժիւլ՝ մահզուզէն պու գըզա պագմագ-

տա իքէն, ինֆորմալը խըզմէթճի գարուսու աչըպ, 23 նումերօսու չաղըրտը։ Պու նումերօ՝ մէզպուրէ կէնճ գըզըն նումերօսու օլմազլէ, օթուրմուշ օլտուղու մաճէլլտէն գալգըպ, իչէրի կիրտի։

Լաքին պու կէնճ գըզ տա թօբալ օլուպ, թօբալլըղըլա պէրապէր օլտուգճա նազիք վէ չիրին օլտուղունտան, հիւսնի նազարը ճէլպ իտէպիլիր իտի։

Ժիւլ, պիլխասսա գամպուր օլան գարըճա պագարագ,

— Պու գարը՝ գօճա պուլապիլմէք իչին, գամպուրու՝ պանգա գայմէլերիյլէ տօլու օլմագ կէրէք տիր, տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի։

Հէր նէ իսէ, միւշթէրի գարըլար պիրէր պիրէր չաղըըլտըգտան սօնրա, սըրա Մ. տը Լիւսընյա կէլտի։

Մէրգում, մատամ Շալամէնին խուսուսի օտասընա տուխուլընտէ, մէզպուրէ, Ժիւլիւ սէլամլատըգտան սօնրա, պիր խաքէմէ կէօսթէրտի, վէ քէնտիսի տէ օթուրտուպ,

— Միւսիւ, թէշրիֆինիզին սէպէպինի պիլտիրմէնիզի արզու իտէրիմ, տէտի։

Ժիւլ, ճէպինտէն պիր ղազէթա չըգարըպ, էթրաֆընա գըրմըզը գուրշուն գալէմ իլէ պիր չիզկը չըզըլմըշ օլան պիր գաչ սաթըրտան իպարէթ պիր ֆըգրայը, մէզքիւր տէլլալըգ տաիրէսի միւտիւրէսինէ կէօսթէրէրէք,

— Մատամ, պու իլանըն ՛նէ՛ տէրէճէ ճիտտի օլտուղունու անլամագ կէլտիմ, տէյի պէյան էյլէտի,

Մատամ Շալամէ, պիր պագըշտա, պիր գաչ կիւն էվվէլ, Ֆիկարօ, Կօլուա, Ֆրանս վէ Բըթի-Ժուրնալ ղազէթալարընա կէօնտէրմիշ օլտուղու, վէ պիրիմ տէ սուրէթինի տէրճ էթմիշ պուլունտուղումուզ իլան օլտուղունու խաթըրլայարագ,

— Էվվէթ, միւսիւ, պու իլան թէմամիյլէ ճիտտի տիր, տէյի ճէվապ վէրտի,

— Տիզէ էվլէնէճէք օլան կէնճ գըզ օն եէտի եաշընտա տըր։

— Էվվէթ։

— Միւթէպէր ֆամիլեատա՞ն մը տըր։

— Էվվէթ։

— Կիւզէ՞լ մի տիր։

— Ֆէվգէլատէ կիւզէլ տիր։

— Իւչ միլեօնլուգ թրախումասը՞ մը վար տըր։

— Էվվէթ, ագտը իգտիվաճ կիւնիւ թէէտիյէ օլունմագ շարթըյլէ իւչ միլեօն թրախումասը օլտուգտան պաշգա, իլէրիտէ պու մէպլաղըն իւչ միսլինէ իպլաղ օլունապիլէճէկի տէ իհթիմալտէն տիր։

— Հալ պու քի պու ֆախտէլէրէ գարշը մէյտանտա էօյլէ պիր վէխիմ մահզուր պուլունմալը քի, պունտան պահս օլունմասըն։ Պու միրասէտի գըզ, պիր ազ էվվէլ սալօնունուզտա կէօրտիւկիւմ պազը միւշթէրիլէրինիզ կիպի, գամպու՞ր մու եօգսա թօբա՞լ մը տըր։

— Վիճուտճա հիչ պիր էօզրիւ օլմայըպ, միւքէմմէլ վէ գուսուրսուզ մէրթէպէտէ կիւզէլ տիր, վէ սիզէ արզ իտէճէկիմ սուալլէրէ խօշնուտ օլունաճագ սուրէթտէ ճէվապ վէրտիկինիզ թագտիրտէ, վիճուտճա կիւզէլլիք վէ միւքէմմէլիյէթինի տէ քէնտինիզ թագտիր իտէպիլիրսինիզ։

— Սօրունուզ, մատամ, սուալլէրինիզէ ճէվապ վէրմէյէ հազըրըմ։

— Պու իլանը օգումուշ օլտուգունուզ հալտէ, օլ միրասէտի գըզա թալիպ օլան քիմսէնին՝ գըզըն ֆամիլեասը թարաֆընտան գապուլ օլունմագ իչին նէ կիպի աճվալտէ պուլունմասը լազըմ կէլտիկինի էլպէթթէ պիլիրսինիզ։

— Միւթէպէր վէ սալէհ ինվանընը հայիզ պիր ֆամիլեանըն մէնսուպ օլմասը լազըմ կէլտիկինի պիլիեօրում։

— Սիզ օ հալտէ պուլունուեօ՞րմուսունուզ։

— Էվվէթ, մատամ, պէն տէնիզ պիր գօնթում։

— Լաքին չիմտիտէն սիզէ խապէր վէրիրիմ քի, եարմա վէ չիւպհէլի պիր ինվան գապուլ օլունմազ։ Խաթէնիլէն՝ էվրագը մուսատտագասըյլա պէրապէր հազըրգի սալէհ ինվանը տըր։

— Պէն տէ սիզէ էօյլէ պիր ինվան թագտիմ իտէ-

րում։ — Իսմիմ գօնթ միւլ-Արման տը Լիւսընեայ տըր, վէ նէ-տիճէ պիր պիւեիւք չանթա տօլուսու ֆամիլեա էվրագը պու-լունմագտա տըր։

Մատամ Շալամէ աչիքեար պիր մահզունիյեթլէ պաշը-նը սալլաեարագ,

— Նէ՛ կիւզէլ իսմ, միւսիւ գօնթ, տէտի։

— Թարիխէ միւթէալլիք օլմասը լազըմ պիր իսմ, տէ-յի՞լ մի։

— Օ էվրագը՝ էրպապընա թէտգիգ իթտիրմէք իւզրէ նէ-տիմտէ պրագապիլի՞րմիսինիզ։

— Իսթէրսէնիզ պու կիւնտէն պրագապիլիրիմ։

— Պէք այէա... վէ, - սիւալիմին պիր ազ գապաճա օլմասընա աֆվ իտին, իսթէր իսթէմէզ պու սիւալի իթմէ-լիեիմ, - կէնճլիք էսէրի օլարագ հիչ պիր էօլ.իւնիւզ եօ՞գ մու տուր։ Լիւսընեայ իսմինէ հիչ պիր լէքէ կէթի՞րմէմիշմիսի-նիզ տիր։

— Վագաա պու սիւալինիզ պիր ազ ապէս իսէ տէ, ճէ-վապընտա թէրէտտիւտ իթմէմ։ Պիլ վագը պէն պիր տէրէ-ճէ ինթիզամսըզ էօմիւր կէչիրմիշ իսէմ տէ, ապա ու էճ-տատըմըն իսմինէ լէքէ կէթիրմէքտէն գաթիէն սագընմըշ օլտուղումտան, նամուսումու մուհաֆազա իթմիշիմ տիր։

— Հասըլը ճիհէթը աալիճէճէ էօմրիւնիւզ նէ՞ եօլտա օլ-մուշ տուր։

— Թէմամիյլէ պիրքիր տիր։ Օլ խուսուստա թէէմին օլ-մագլըղըղընըզ բէք գօլայ տըր։

— Պէք այէա, Պարիստէ՞ մի իգամէթ իտիեօրսունուզ։

— Միւտտէթի մէտիտէ Պարիստէ իգամէթ իթմիշիմ տիր. մուախխարէն Պարիսի թէրք, վէ անճագ օն պէշ կիւն էվվէլ ավտէթ իթտիմ։

— Վիլաեէթտէ՞ն մի կէլտինիզ։

— Խայր, Ամէրիգատան կէլտիմ։

— Ամէրիգատա չօգ վագըթ գալտընը՞զ մը։

— Իքի սէնէ գատար։

— Ամէրիգաեա գատար կիթմէնիզէ նէ՞ սէպէպ վար իտի։

— Պէտէրիմին հիյնի վէֆաթընտա թէրք իթմիշ օլտուղու ազչէեի թիւքէթմիշ օլտուղումտան, եէնիտէն սէրվէթ սա-հիպի օլմագ արզուսիյլէ կիթտիմ։

— Մուվաֆֆագ օլտունո՞ւզ մու։

— Խայր, իւմիտիմ պիւթիւն պիւթիւն պօշա չըգտը։

— Պու ճէվապը վէրէճէկինիզի քէշֆ իտիեօրտում։ Խիւ-լասա սիզ զէնկին սէյիլսինիզ, տէյի՞լ մի։

— Ճէպիմտէ օն ալթուն պիլէ եօգ տուր։

— Իլէրուտէ միրաս ֆալան իւմիտինիզ տէ՞ մի պուլուն-մամագտա տըր։

— Ասլա, ֆամիլեամ եօգ տուր քի, միրաս իւմիտիմ օ-լապիլսին։

Մատամ Շալամէ թարիֆ օլունմազ սուրէթտէ թէպէս-սիւմ իթտի, վէ ֆիքրինտէն։

— Իշթէ, թամ իսթէտիկիմիզ ատէմ... պունտան տա-հա ալէասը պուլունամազ իտի։ Նէշր իթտիկիմ իլանըն, պու ատէմին նազարը տիգգաթընա թէսատիւֆ իթմիշ օլմասը, պիւեիւք պիր իգպալ տըր, տէյի միւլահազա իթմէքտէ ի-տի։

Պատէհու աչիքեարէն,

— Տիմէք, միւսիւ գօ՛նթ, բարլագ պիր իզտիվաճ սա-եէսինտէ եէնիտէն քէսպի սէրվէթ իթմէք ճասավվուրու ի-չինիզէ եարամագտա տըր։

— Իշիմէ եարատըղընա էն էյի իսպաթ՝ պուրատա պու-լունմագլըղըմ տըր, տէտի։

— Հազգընըզ վար տըր։

— Ճէվապլարըմտան խօշնուտ գալտընը՞զ մը։

— Ֆէվգ էլ ատէ խօշնուտ գալտըմ։

— Օ հալտէ կէնճ գըզըն թասվիրինի կէօրմէքլիկիմէ զաննը իտէրսէմ հիչ պիր մանի գալմամըշ տըր։

— Ասլա։

Մատամ Շալամէ՝ պու սէօզլի սէօյլէտիկի սըրատա, եազըխանէսինին պիր չէքմէճէսինտէն Հանրիէթին ֆօթօկրաֆ թասվիրինի չըգարըպ, Մ. տը Լիւսընեայա կէօսթէրտի, վէ

մէրգում իչպու թասվիրի կէօրտիւկիւնտէ, էվվէլ էմիրտէ հայրէթտէ գալտը։ Պատէնու իզտիւած տէյլարը օլան գատըն,

— Նա՛սըլ պուլուեօրսունուզ, կիւզէլ տէյի՞լ մի տիր, տէյի սիւալ իթտի։

— Եալընըզ կիւզէլ տէյիլ, սօն տէրէճէ ճալիպէ տիր։

Մէրգում պու իֆատէեի իրատ իտէրքէն, քէնտիսինտէ պիր աչգ ու հէեէճան միւշահէտէ օլունուեօրտու։

49

Մ. տը Լիւսընայ, պիր գաչ սանիյէ մէզքիւր թասվիրէ տիգգաթլէ պագտըգտան սօնրա,

— Պու տէրէճէ կէնճ, կիւզէլ վէ զէնկին պիր գըզըն պու եօլտա էվլէնմէք իսթէմէսինէ պագըլըրսա, քէնտիսի՝ եա բէտէր վէ վալիտէսինտէն ֆէվգէլատէ հագարէթ կէօրիւեօր օլմալը, վէ եախուտ չայեանը իքրահ վէ մուախէզէ պիր հարէքէթտէ պուլունմուշ օլմալը տըր, տէտի։

— Զաննընըզ գաթիէն եանըլըշ տըր, պու գըզը՝ բէտէր վէ վալիտէսի տէրէճէի նիհաեէտէ սէվմէքտէ տիրլէր։

— Եախուտ ախլէտագը պօզուգ պիր գըզ օլտուղունտան, պիր ան էվվէլ քէնտիսինէ պիր զէվճ պուլտուրուգ, եալընըզ անըն օլ պապատէ մէսուլ թանըլմասը արզու օլունուեօր։

— Թասվիրինի կէօրտիւկիւնիւզ կէնճ գըզ՝ մէլէք կիպի պիր մախլուգ օլուպ, հիւսնիւ ախլէտագը հայիզ տիր։

— Ազիզըմ մատամ, չօգ սէօզ սէօյլէեէն հիչ պիր էսասը չէյ սէօյլէմէզ տէրլէր։ Էկէր բէք իարար իտէրսէնիզ, օլ կէնճ գըզըն մէլէքէ պէնզէտիկինի գապուլ իտէեիմ, ֆագաթ հէր հալտէ պիր խէթաը պուլունտուղունու զանն իթմէքտէն կէրի տուրամամ։

— Հագգընըզ վար տըր, էօյլէ օլմասա իտի. սիզէ իւչ միլեօն ֆրանգ նագտէն թրախուլմա իլէ օ գըզը ալմանըզը թէքլիֆ իտէ՞ր մի իտիմ։

— Պու տա տօղրու տուր… ղալիպա օ մէլէք՝ պիսուչ վէ պիկիւնահըրզըյա պէրապէր, աչգ ու սէվտաեա միւթէալլիգ էօյլէ պիր գապահաթ իչլէմիշ տիր քի, պու գապահաթըն նէթիճէլէրի կիպի գալմագ իչին, իչպու թէտպիրէ միւրաճաաթ օլունմուշ տուր։

— Սիզէ տօղրուեու սէօյլէեի՞մ մի, մէյտանտա օլան վագըա ճինաեէթտէն իպարէթ տիր։

— Ճինաեէ՞թ մի։

— Էվվէթ, վէ պու ճինաեէթէ տէ օլ կէնճ գըզ գուրպան օլմուշ տուր։

— Լաքին նագըլ իթտիկինիզ պու հիքեաեէ՝ ատէթա պիր րօմանա պէնզէեօր։

— Ասըլ հագըգաթի հալի սէօյլէեօրում։

— Բէնճա իտէրիմ, վուգուաթը թաֆսիլէն պիլտիրին։

— Ֆագաթ սիզ տէ տէրք իտէպիլիրսինիզ քի, վուգուաթը աչըգտան աչըգա պէեան իտէմէմ… հալը մէյեուսիեէթտէ պուլունան պիր բէտէր թարաֆընտան էմնիյէթէն պանա պիլտիրիլմիշ օլան չայեանը թէէսսիւֆ պիր սըրըը աչընըն ֆաշ իյլէեէմէմ։ Թէֆէքքիւր իտինքի, մատամ, Բարիսին է՛ն միւթէպէր, է՛ն մաարուֆ ֆամիլեալարտան պիրինէ այիտ տիր։ Պու կիւնքի կիւն ումուր ու մէսալիհտէն էլ չէքմիշ օլան գըզըն բէտէրի՝ վագթըյլէ պիրինճի սընըֆ պանքէրլէրտէն պուլունմուշ տուր։ Իմտի, էվվէլ պէ էվվէլ շու սիւալիմէ ճէվապ վէրին։ «Վագթընտան էվվէլ բէտէր օլաճագընըզը մուհագգագ պիլէրէք, օլ կէնճ գըզը, թրախումասընը, վէ աէրհալ իզտիվաճը գապուլ իտէ՞րմիսինիզ։»

— Սիւալինիզ գաթի օլտուղունտան, վէրէճէք ճէվապըմտա գաթի օլմագ կէրէք տիր։ Թէքմիլ վարիտաթըմը քեամիլէն թիւքէթմիշ օլտուղումու, վէ հիչ պիր միրաս ֆալան պէքլէմէտիկիմի պիր ազ էվվէլ սիզէ պիլտիրտիմ։

«Սիզին իչպու բարլագ իզտիճընըզտան ճէլպ օլունաճագ, պուրաեա կէլտիկիմ էսնաէ, իւչ միլեօն ֆրանգ թրախումա վառ վէ թէքլիֆինին ալթընտա հէր հալտէ մուհիմ պիր սըրր կիզլէնմիշ օլտուղունու միւլահազա իտիեօրտում։ - Կէ-

չիրքին ինթիզամսըզ եօմիւրտէն արթըգ օսանտըմ, վէ եա-
կի րահաթ եօմիւրիւմիւ թէքրար պուլմագ իչին բէք չօգ չէյ-
լէր գապուլինէ հազըրըմ։ Հալ պու քի միւտտէթի եօմիւրիւ-
մէ պէնի պիր թագըմ զայիֆլէրէ տուչար գըլաճագ օլան
պիր գըզը տա գապուլ իտէմէմ։ Կէրչի քէնտիմէ հիւրմէթ
վէ րիաեէթ իթմէքտէն ֆարիղ կէլիեօր իսէմ տէ, ալէմին
հիւրմէթ վէ րիաեէթինի մուհաֆազա իթմէք իսթէրիմ։ Է-
կէր պու իշին ալթընտա պատուի քէտէր վէ թէէսսիւֆ պիր
աչը ու սէվտա մատտէսի օլուպ, անը գըզըն վալիտէյնի գա-
պուլ իթմէեօրլար իսէ, պանա արզ իթտինիզ վաղիաեէթին
վէխիմ օլտուղու ինքեար օլունմազ . . . տիմէք իսթէրիմ քի,
էկէր պու իշտէ պիր աշըգ վար տա, գըզըն ֆամիլեասը թա-
րաֆընտան րէտտ օլունմուշ իսէ, իսթիհսալ իթմիշ օլտուղու
հուգուգտան ֆարիղ կէլմէմէսի վէ պէլքի պիր րէզալէթ չը-
գարմազա պէնի մէճպուր գըլմասը վէ պէօյլէ պիր նազիք
պաղըրըըզըն սըրրընա ակեահ օլմասը սաեէսինտէ, օ սըրրը
ֆաշ վէ պէնի մահվ իյլէմէսի իհթիմալին խարիճինտէ տէյիլ
տիր ։

— Թէէմին օլուն, գօրգտուղունուզ հալլէրտէն հիչ պի-
րի վուգու պուլմաեաճագ տըր ։ Էվվէլ էմիրտէ մէյտանտա
աշըգ տէնիլէն քիմսէ եօգ տուր ։

— Րէճա իտէրիմ, պու ճիհէթի իյզահ իտին ։

— Պէն տէ անը իյզահ իտէճէկիմ։

Մատամ Շալամէ՝ ժօրժ Լամար իլէ Մ. Ցօրէյտէն տի-
լէմիշ օլտուղու հիքեաեէյի ժիւլ տը Լիւսընեայա նազլ իթ-
տի, վէ մէրգում, իչպու հիքեաեէեի իսթիհզաքեարի պիր
թէպէսսիւմլէ տինլէտիկինտէն, իզտիվաճ տէլլալը օլան գա-
տըն նազլիեէթինի պիթիրտիկինտէ,

— Ինանմաեօ՞րմուսունուզ, տէյի սօրտու ։

— Սիզին խալիսէթ վէ սաֆվէթինիզէ ինանըրըմ, ֆա-
գաթ պիր աղ էվվէլքի իֆատէմի թէքրար իտէրիմ։ Եանի
սէօյլէտիկինիզ՝ բէք տէ ինանըլմաեաճագ պիր րօման տըր ։

— Պէն տէ սիզի թէքրար թէէմին իտէրիմ քի, րօման
տէյիլ, հագըգէթ տիր ։

— Ազիզէմ մատամ, սիզ՝ սէօյլէտիկինիզ շէյլէրէ հա-
գըգէթէն իսքեաթ օ՞լմուշմուսունուզ ։

— Էվվէթ, իսքեաթ օլմուշում, վէ էկէր սիզ տէ օ զէ-
վալը վէ պէտպախթ էվլատըն բէտէրի կէօզլէրինտէն ագան
եաշլարը կէօրմիւշ օլսա իտինիզ, պու տէրէճէ իմանսըզ օլ-
մազ իտինիզ ։

— Ցիմէք գազաէն հիսսիեաթըն զայըֆ իտիլմիշ օլտուղու
պիր սըրատա ճինաեէթ վուգուի գապիլ տիր ։

— Հայ հայ ։

Ժիւլ, պիր միւտտէթ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա,

— Օ հալտէ տէտիկինիզ միւմքինսիզ օլամազ . . . ֆա-
գաթ ճանիեի պուլմագ իչին թէհարրիեաթ իճրա օլունմ՞ուշ
մու տուր, տէյի սօրտու ։

— Էվվէթ, խէֆիէն թէհարրիեաթ իճրա օլունմուշ իսէ
տէ, հիչ պիր նէթիճէեէ տէսթրէս օլունամամըշ տըր ։

— Քիմսէտէն շիւպհէլէրի վա՞ր մը տըր ։

— Քիմսէտէն շիւպհէլէրի եօգ տուր ։ Պու ճինաեէթին
էսրարընա պիր տիւրլիւ ագըլ էրտիրիլէմէմիշ տիր ։

Իչպու միւքեալէմէտէն սօնրա գօնթ տը Լիւսընեայ անա-
ղա գալգըպ, պիր գաչ քէրրէ օտանըն տէրունինտէ տօլաշ-
տըգտան սօնրա, մատամ Շալամէնին գարշըսընտա տու-
րուպ,

— Ցիւշիւնտիւմ վէ գարարըմը վէրտիմ, տէտի ։

— Թէքլիֆի վագըեը րէ՞տտ մի իտիեօրսունուզ ։

— Խայըր, գապուլ իտիեօրում ։ Ֆագաթ պէնի պէեէնէ-
ճէքլէ՞ր մի տիր ։

— Օնա պէն մէսուլում ։ Պու գըզըն ֆամիլեասը, սիզտէն
տահա էյիսինի պուլապիլիրլէ՞ր մի ։ Սիզ, հէր իսթէնիլէն խասա-
սէեէ մալիքսինիզ . . . Կէնճ, կիւզէլ, ասալէթի թարիխիեէյի
վէ ունվանը հազըգիեի հայիզ, միւճէրրէպ, պիր թագըմ
պաթըլ զիւխումլէրտէն արի պիր զաթ օլտուղունուզ վէ հիւ-
քիւմէթճէ ահվալը սապըգատան պէրի պուլունտուղունուզ
հալտէ, թամ արզու օլունան տամատ օլապիլիրսինիզ ։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ. պու հալտէ, միւսաթագպէլտէ

գայիմ բէտէրիմ օլաճագ զա՛մըն խամնի անլամադտա միւշ-քիլամ գալտը՞ մը ։

— Խայր․․․ գայիմ բէտէրինիզին խալի Տօրէյ տիր ։

— Վագթիյլէ պանքէրլիք իթմիշ օլան Թիլիր Տօրէ՞յ մի ։

— Էվվէթ, քէնտիսինի թանըրմը՞սընըզ ։

— Եալընըզ չէօհրէթինի իշիթմէքլէ թանըրըմ․․․ քէզալիք պիւեիւք պիր սէրվէթի պուլունտուղունու տա իշիթմիշիմ տիր ։

— Օ սէրվէթ պիր կիւն սիզին օլաճագ տըր, չիւնքի մատմազէլ Տօրէյտէն պաշգա էվլատը եօգ տուր ։

— Ազիզէմ մատամ, ճիտտէն, եանի իչ խուզէրինէ պանա իսթէրիմ ։

— Պէն տէ անը իսթէեօրում ։

— Պու իզտիվաճըն վիճուտէ կէլմէսի սիզին էլինիզտէ՞ մի տիր ։

— Ֆիլ վագը պու խուսուստա չօգ չէյ եափապիլիրիմ ։

— Եանի հէր չէյ սիզին էլինիզտէ տիր ։

— Խայր, չիւնքի Մ․ Տօրէյ սիզի թանըրմայը տըր, վէ կէչմիշ էօմրիւնիւզ իլէ սալէթինիզ հագգընտա քէնտիսինէ վէրէճէկիմ մալիւմաթը թէֆթիշ վէ թէտգիգ իթմէյի տիր ։

— Ասալէթ էվրագըմ մունթազամ օլտուղունտան, վագը օլաճագ թէտգիգաթ վէ թէֆթիշաթտան վէսվէսէ իտէճէք սէպէպիմ եօգ տուր ։ — Մատմազէլ Տօրէյ իլէ էվլէնմէլիսիմ, վէ հիմմէթինիզէ էվլէնէճէյիմ ։ — Իմտի, վատօլունան թըրախումանըն սահիպ օլաճաղըմ կիւն սիզէ վէրէճէկիմ մէպլաղը շիմտիտէն թային իտին ։

— Պու կիպի թըրախումա ազճէլէրինիտէն եիւզտէ պէշ ալմագլըզ մուզթատըմ տըր ։

— Տիմէք իչ միլեօն հիսապըյլա եիւզ էլլի պին ֆրանգ իստէրսինիզ ։

— Էվվէթ ։

— Բէք ալէա ․ անճագ պաշգաճա պիր միւքեաֆաթ օլմագ իւզրէ պու մէպլաղա էլլի պին ֆրանգ տահա զամմ իթմէնիզի, միւսաատէնիզէ մազհարըյէն րիճա իտէրիմ ։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, միւսիւ գօնթ, Սիզ, հագըգէթէն պիր ճընթըլմէն իմիշսինիզ ։ Գալպինիզ կիպի քիսէնիզ տէ սախավէթ սահիպի իմիշ ։

— Խուսուսիյլէ քեսէմ պօշ օլտուղու զէման սախավէթիմին տէրէճէսի եօգ տուր, տէյի գօնթ տը Լիւսընեայ միւլահազա իթտի, վէ այէնէն տախի, — Շիմտի, ազիզէմ մատամ, մատէմ քի գարարըմըզ վէրիլտի իսէ, գաթընըզտան պիր չէյ րիճա իտէճէյիմ, տիյէ պէեան իյլէտի ։

— Էմրինիզէ հազըրըմ․․․ Սիզէ նէ՞ խըզմէթ իտէպիլիրիմ ։

— Պիւթիւն սէրվէթիմի զայի իթմիշ օլտուղումու էվվէլճէ սիզէ պէեան իթմիշ իտիմ ։

— Էվվէթ, պաշգալարը օլսա իտի, քէնտիլէրինէ էհէմմիյէթ վէրմէտիքլէրի իչին եալըն սէօյլէրլէր իտի, լաքին սիզ պու պապտէ միւսթագիմ պուլունտուղունուզտան, պիլ խասսա արզը թէշէքքիւր իյլէրիմ ։

— Բէք ալէա անլաեապիլիրսինիզ քի, էկէր մէվզուի պահս օլան իզտիվաճ մատմազէլ Տօրէյ ֆամիլեասը թարաֆընտան գապուլ օլունուր իսէ, պիր թագըմ մէճպուրի իւլ իճրա մէսարիֆաթ գարշըսընտա պուլունաճաղըմ, հալ պու քի շիմտիքի վազիյէթի նագտիյէմ իճապընճա, օ մէսարիֆի իֆֆա իտէմէեէճէկիմ կիպի, գայիմ բէտէրիմէ միւրաճաաթլա վէրէճէկի թըրախօմատան ալէլ հիսապ պիր չէյ իսթէեէմէմ, եախօտ, « Թաամըմըն պէտէլինի էօտէմէք վէ էլտիվէն սաթըն ալմագ իւզրէ պանա պիր իքի ալթուն էօտիւնճ վէրին » տէ տիյէմէմ ։ Պու եօլտա միւրաճաաթ՝ վագար ու հայսիյէթէ պիր տէրէճէ տօգունուր, տէյի՞լ մի ։

— Հագգընըզ վար տըր․ հալ պու քի պու հալէ նէ՞ չարէ վար տըր ։

— Չարէսի բէք գօլայ տըր․․․ սիզ պանա գարզէն, ճիւզի եանի օն պին ֆրանգ գատար իթաէ հիմմէթ իտին ։

Մատամ Շալամէ․ — (Գիրտէն պիրէ տիթրէեէրէք․) Օ՞ն պին ֆրա՞նգ մը ։

— Իքի եիւզ պին ֆրանգ հագգընըզը էօտէտիկիմ սը-

րատա, պու օն պին ֆրանգը տախի թէքէտինէ իյլէրիմ.

— Ֆագաթ էկէր պու իղտիվաճ մատտէսի վիճուտ պուլմազսա՞։

— Վագըա էլլի լուի ալթունա պու կիւնտէն իհթիեաճըմ վար տըր, լաքին թէքմիլ մէպլաղը պու կիւնտէն պանա վէրինիզ տիմէեօրում. Ֆամիլեաճա քեաղըտլարըմը պու ագչամ սիզէ վէրիրիմ. սիզ տէ քէյֆիյէթի Մ. Տօրէյէ պիլտիրիր, վէ եարըն իչին արամըզտա պիր միւլագաթ վուգուինի թէրթիպ իտէրսինիզ. Պու իչին բէք չաբուգ գարարլաշտըրլաճաղընա էմինիմ... գարարլաշտըրըլմամասը միւմքինսիզ տիր. — Պէնտէն տահա միւնասիպ պիր քիմսէյի պուլամաեաճագլարընը սիզ սէօյլէտինիզ. — Իմտի, պիր մագպուզ սէնէտի մուգապիլինտէ չիմտիտէն պանա պին ֆրանգ վէրին, վէ եարըն տախի միւլագաթըմըզտան սօնրա, իղտիվաճ կիւնիւ էտա օլունմագ իւզրէ սիզէ իթա իտէճէք օլտուղում իքի եիւզ օն պին ֆրանգլըգ սէնէտէ մուգապիլ տօգուզ պին ֆրանգը Թէսլիմ իտէրսինիզ.

Մատամ Շալամէ պիր ազաճըգ թէֆէքքիւրտէն սօնրա չէքմէճէսինի աչըպ, պին ֆրանգլըգ պիր պանգնօթ չըգարտը, վէ պու պանգնօթու գօնթ տը Լիւսընեայա իթա իթտի. Մուախարէն,

— Պին ֆրանգ իչին պիր մագպուզ սէնէտի եազըն, սօնրատա, իքի եիւզ օն պին ֆրանգ իչին պիր սէնէտ եազարսընըզ... պու իղտիվաճըն իճրա օլունաճաղընա էմնիյէթիմ պէրքէմալ տըր. Ալըն, սիզէ իքի ատէթ սէնէտ քեաղըտը վէրիեօրում, տէտի.

Պու արա իղտիվաճ տէլլալը գատըն քէնտի եազըխանէսի էօնիւնտէ օթուրտու, վէ Ժիւլ, սէնէտլէրի եազտըղը սըրատա, մէզպուրէ չու եօլտա տիւշիւնմէքտէ իտի.

— Պէնիմ իչին հիչ պիր թէհլիքէ եօգ տուր. Ֆարզը մուհալ օլարագ չու իղտիվաճըն իճրասը գապիլ օլմասա պիլէ, չիւպհէսիզ Մ. Տօրէյ՝ վէրտիկիմ պին ֆրանգը էօտէեէճէք տիր.

Մ. տը Լիւսընեայ սէնէտլէրի եազըպ պիթիրտիկինտէ,

Մատամ Շալամէ՝ միւնտէրիճաթլարընը տիգգաթլէ օգուտու, վէ պատէհու,

— Բէք էյի տիր. Մատէմ քի ուզլաշտըգ իսէ, ֆամիլեաճա քեաղըտլարընըզը նէ՞ վագըթ կէթիրէճէքսինիզ, տէյի սօուալ իթտի.

— Իքի սաաթտան կէթիրիրիմ.

— Պու ագչամ էվտէ պուլունմաեաճաղըմտան, պու կիւն կէթիրմէնիզ պէյհուտէ տիր. Եարըն էօյլէտէն էվվէլ կէթիրմէնիզ մաթլուպէ քեաֆի տիր.

— Բէք ալէա, օ հալտէ պէն տէ եարըն սապահ ատլիեէ նէզարէթինէ կիտիպ, սիճիլի ահվալիմէ տայիր սիզէ պիր թէզքիրէ կէթիրիրիմ. Վէլատէթիմէ վէ պէտէր վէ վալիտէմին վէֆաթլարընա տայիր էվրագա կէլինճէ, եէտիմտէ մահֆուզ օլտուղունտան, պունլարը տա թագտիմ իյլէրիմ.

— Էօյլէ իսէ, եարըն սաաթ իքիտէ Մ. Տօրէյի պուրաեա տավէթլէ հագգընըզտա պահս իտէրիմ, միւսիւ գօնթ, Պէօյլէ միւթէպէր վէ մէմուլին ֆայրի պիր իղտիվաճըն ֆայիտէլէրինի օրթաեա գօրում վէ սիզ տէ թամ սաաթ տէօրթտէ թագտիմ օլունմագ իւզրէ պուրաեա կէլիրսինիզ.

— Վագթը մուայյէնտէ կէլէճէկիմէ էմին օլուն, ազիզէմ մատամ.

— Պիր չէյ տահա սօրաեըմ.

— Սօրուն.

— Մէմուլիմ վէ չիւպհէմ օլմատըղը վէճհլէ, էկէր պու իղտիվաճ վուգու պուլուր իսէ, քէյֆիյէթին բէք չաբուգ իչիտիլէճէկի տէրքեար տըր. Իմտի պու եօլտա պիր իլանտան սագընալը մաթլուպունուզ խապէրտար օլտուգլարընտա, վէրիլէճէք թրախօմա ագչէսինտէն ալաճագլարընը իսթիհսալ իթմէք իւզրէ գայիմ բէտէրինիզ օլաճագ զաթա միւրաճաաթ իտէճէքլէրինտէն գօրգմա՞զմըսընըզ.

— Գօրգմաեա սէպէպիմ եօգ տուր... հէր նէ գատար պիւթիւն սէրվէթիմի զայի վէ մահվ իթմիշ իսէմ տէ, հիչ պիր քիմսէյէ պօրճլու տէյիլիմ. Չիւնքի Բարիստէն մուֆարագաթըմտան էվվէլ քեաֆֆէյի էշեամը սաթըպ պօրճլարը-

մը վէրտիմ ։ Ճէօյլէքի պու կիւնքի կիւն քիմսէնին պէնտէն օն բարա խըյմէյմէնէ հագգը եօգ տուր ։

— Պու խուսուս չայեանը թագտիր օլուպ , գայիմ բէ-տէրինիզին ֆէվգէլատէ իթիպարընը գազանտըրաճագ տըր ։ Պու պապտէ գըյմէթինիզի թագտիր իթտիրէճէնիմ ։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , պիրիզէմ մատամ , պէն տէ սիզէ կիւվէնմէքտէյիմ ։ Զալըշմանըզ՝ հէր իշի թալաֆըն մէնֆաա-թը իչին տիր ։ Հէր նէ իսէ , եարըն թէքրար կէօրիւշիւ-րիւզ ։

— Էվվէթ , աղիզիմ գօնթ ,

Մատամ Շալամէ , եուզիւքլէր իլէ տօլու օլան բարմագ-լարընը Մ. տը Լիւսընեայ թագտիմ իթտի , վէ օ տախի մէզ-քիւր բարմագլարը սատէճէ սըզգաճագ եէրտէ , սուրէթը զէն-թըլմանէտէ պուսս իթտի , վէ չու հարէքէթի նազիքեանէի ֆէվգէլատէտէն տօլայը իզտիվաճ տէլլալընը հէյէճան իչին-տէ պըրագարագ , մահէլլի մէզքիւրտէն մուֆարագաթ իյլէտի , վէ տէլլալ գատըն եալընըզ գալտըղընտա , էլլէրինի օվուշ-տուրարագ ,

— Իքի եիւզ օն պին ֆրա՜նգ . . . իշթէ պունա տէրլէր ֆէվգ էլ ատէ պիր իշ . . . պէօյլէ պիր իշին պէնճէ միսլի վու-գու պուլմամըշ տըր . . . տէյի միւլահազա իթտի , վէ պա-տէհու եազըխանէսի էօնիւնտէ օթուրուպ , պէհազ պիր քեա-ղըտ իւզէրինէ ամիրտէքի քէլիմէլէրի եազտը .

« Ֆիլիպ Ցօրէյ . Շէնըվիէր . - Եարըն սաաթ 2 տէ իտա-րէխանէմտէ կէլմէնիզ մէրճու տուր . Միւսթաճէլ տիր :

« ՇԱԼԱՄԷ »

Սէն-Լազար սօգագը , Ն . 4

50

Մէրգումէ պու սաթըրլարը եազտըգտան սօնրա . խըզ-մէթքեարընը ճէլպէ ,

— Զարուգ թէլէկրաֆխանէնէ կիթ , վէ չու պիր գաչ քէլիմէնի թէլէկրաֆլա քէշիտէ էթ . . . իշթէ պէտէլի օլան պիր ֆրանգը տա վէրիեօրում . . . տէտի .

Խըզմէթքեար՝ մէզքիւր թամիհէնի ինճա իթմէք իւզրէ տըշարը չըգտը , վէ իշպու թէլէկրաֆնամէ՝ ագշամըն սաաթ եէտի պուչուգունտա Բլամթան սէյֆինէսինէ վիրուտինտէ , պանքերի սապըգ՝ զէվճէսի , քըրիմէսի վէ Ժօրժ Լամար իլէ պիրլիքտէ սուֆրատա օթուրմուշլար իտի .

Մ. Ցօրէյ թէլէկրաֆնամէնի օգուտուղու զէման , սիմա-սընտա հէյէճանը պիլմ հուտուլէ կէլտիկինտէն ,

— Նէ՞ օ տօ՛սթում . . . մէմուլ իտէրիմ քի ֆէնա պիր խապէր տէյիլ տիր , տէտի .

— Խայր , եարըն միւլագաթ իչին պիր մահէլլէ տաւէթ օլունտուղումու միւշիր պիր թէլէկրաֆ տըր :

Մէրգում , պու ճէվապը վէրտիկի սըրատա Ժօրժա աթ-ֆը նազար իթմէքլէ , Ժօրժ իշի անլատը , վէ Հանրիէթէ պիր զէվճ պուլունտուղունու հիսս իյլէտիկինտէն , միւթէէսսիր օլ-տու , չիւնքի Հանրիէթ էվլէնտիկի թագտիրտէ , քէնտիսին-տէն գաթ գաթ պըրըլմըշ օլաճագ իտի .

Հէր նէ իսէ , սաաթ օն րատտէլէրինտէ կէնճ տօգթօր՝ վալիտէ իլէ քէրիմէտէն մուֆարագաթլա , Մ. Ցօրէյ քէնտի-սինէ ըէֆագաթ իթտի . Պու իքի էրքէքլէր եալընըզ գալտըգ-լարընտա , Ժօրժ ,

— Մատամ Շալամէտէն պիր թէլէկրաֆնամէ ալտընըզ՝ տէյի՞լ մի , տէտի .

— Էվվէթ .

— Եօյլէ օլտուղունու քէշֆ իթտիմ․ Թէլէկրաֆնամէնին մունտէրիճաթը նէ՞ տիր ։

— Մատամ Շալամէ՝ եարըն սաաթ իքիտէ մուլագաթ իթմէքլիկէ պէնի տավէթ իտիեօր․ Իլավէթէն տէ մուսթա-ճէլ օլտուղունու անլաթըեօր ։ Պէսպէլլի պիրինի թագտիմ ի-տէճէք օլմալը տըր ։

— Իհթիմալ տըր ։

— Պանա րէֆագաթ իտէ՞ր միսինիզ․

— Խայր ։

— Նի՞չին ։

— Սիզի օ խտարէխանէյէ կէօթիւրտիւմ, պունտան սօն-րաքի մուամէլաթա մուտախալէ իթմէմ․ Օրասընը սիզ տէ ան-լամալըսընըզ․

— Էվվէթ, բէք էյի անլաեօրում․

Պէօյլէճէ մէրգումլար եէկտիկէրինտէն մուֆարագաթ իթտիլէր ։

* * *

Ժիլ տը Լիւսընայ, Սէն–Լազար սօգաղընտա 11 նումէ-րօլու խանէտէն մուֆարագաթ իթտիկի սըրատա, Մատլէն Կալիէ, չալըշմագտա օլտուղու մաղազաեա թէսլիմ իտէճէկի պէեազ չամաշըր պօղչասընը ալարագ Մարգատէ սօգաղըն-տաքի էվտէն տըշարը չըգտը ։

Մատլէնին քէտէրլի հալի կիւնտէն կիւնէ արթմագտա օլուպ, պինապէրին կիճէ գարանլըղը էթրաֆը իհաթա իթ-մէքտէ օլտուղու հալտէ, տալկըն տալկըն եիւրիւմէքտէ ի-քէն, տէրունինտէ ֆէվգէլատէ գըեաֆէթլէրլէ իքի գատըն օթուրմուշ օլան միւքէլլէֆ պիր արապանըն կէչտիկինի կէօր-մէսի իւզէրինէ, պու արապանըն վէ արապատաքի գատըն-լարըն պագմագ իւզրէ տուրտու, վէ եէկնազարտա, մէզպու-րէլէրտէն պիրինին, չէնտ կիւն ագտէմ կէօրմիւշ վէ միւլա-քի Գլօտա պաճըսընը իթմիշ օլտուղու գատըն իտուկինի թա-նըտը ։

Իսմի Կապրիէլ Սթէլլինի, եախօտ Կապրի օլտուղունու

էվվէլճէ պիր իթմիշ պուլունտուղումուզ գատըն իլէ րէֆի-գէսի՝ Մատլէնի կէօրմէքսիզին եանընտան կէչիպ, ըշըգլար իլէ կիւնտիւզ կիպի մունէվվէր օլան պիր մաղազաեա կիրտի-լէր ։ Պու մաղազանըն ճամէքեանլարընա պինլէրճէ գըյմէթ-տար մուճէվհէրլէր վազ իտիլմիշ իտի ։

Մատլէն, իշպու մաղազաեա եագլաշըպ, ճամլարընտան իչէրիեէ պագտը ։ Մէզպուրէնին նազարը տիգգաթը մուճէվ-հէրլէրէ տէյիլ, Կապրիէլ Սթէլլինիյէ աթֆ իտիլմիշ իտի ։ Քէնտի քէնտինէ տէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի .

— Պու գարը հագըգէթտէ կիւզէլ օլմալըպ, չէհրէսի պուրուշուգ, ալնը զաեէֆ ալչագ, ազզը հատտէն զիեատէ պիւեիւք, սիմասը չիրքին պիր գարը արր․ ֆագաթ աճապա շու մուվաֆֆագըյեէթի նէտէ՞ն իլէրի կէլմիշ տիր ։

Մուվաֆֆագըյեէթինին նէտէն իլէրի կէլմիշ օլտուղու-նու սէօյլէեէլիմ.

Մօնմարթրտա գատըն սիւսիւնէ միւթէալլիգ էշեա սա-թան պիր գարընըն գըզը օլան, վէ կիւզէլ օլմալըպ, ֆա-գաթ պօյու պօսու եէրինտէ պուլունան իշպու Կապրիէլ Բի-թունուն՝ բէք տէ հասէտ իտիլէճէք պիր էօմր տախիլինտէ եաշաեամաեաճաղը րէվիշի հալտէն անլաշըլմագտա իտի ։

Պիր կիւն քիւչիւք պիր Թէաթրօնուն տիրէքթօրու, պու գըզը՝ պիր րէսսամըն տիւքքեանընտա կէօրմէքլէ, քէնտիսինի թէաթրօսունա ալմաեը թէքլիֆ, վէ անըն պաշլըճա արզուսու իսէ պունտան իպարէթ օլմազլէ, թէքլիֆի մէգպիւլու մա էլ մէմնունիյեէ գապուլ իթտի, չիւնքի մէզպուրէ՝ քէնտի եաշ-ըրնտա պուլունան քըզաֆփէլի աշըգմէշրէպլի գըզլար կիպի, թէաթրօ ալէմինի էն բարլագ իգպալլէրին մուգատտէմէսի ատտ իյլէմէքտէ իտի ։

Պու սուրէթլէ մէրգումէնին իսմի՝ թէաթրօ իլաննամէլէ-րինտէ Սթէլլինի տէյի եազըլմալը գարարկիր օլուպ, քէն-տիսինէ վէրիլէն րօլ իճապընճա կիյէճէկի էլպիսէ իսէ, իւ-զէրի եաբրագլար իլէ էօրթիւլմիւշ թէն րէնկինտէ պիր ֆա-նէլատան իպարէթ իտի ։ Մէզպուրէ՝ իլք լուպիեաթ կիճէսի, թէաթրօ՝ հէր սընըֆ ատէմլէր իլէ տօլու օլտուղու հալտէ,

մէզքիւր գըռաֆէթէյլէ սահնէյէ կէլիպ, պիլա ֆիթուր, պիլա հէյէճան րօլունու իճրա իթտի, վէ սէսինին լէթաֆէթինէ մէպնի տէյիլ, իլլա չարգընճա թավր ու հարէքէթլէրի սայէսինտէ հէր թարաֆտան շիտտէթլէ ալգըշլանտը.

Կապրիէլ, իքինճի, իւչիւնճիւ վէ օնտան սօնրաքի լուպիճաթլարտա տախի օ ճօշտա րօլլարը իճրա իթմէքլէ, ազ վագըթտա նամ ու շէօհրէթ գազանտը, վէ բէք չօգ քիմսէլէրի պաշտան չըգարմազ մէսլէքի մէզմունընտա Բարիսճէ շանէթ մաարուֆ պիր գարը օլտու.

Իշթէ, պու գարընըն կէչմիշ զէմանը հագգընտաա պու գատարճըգ մալումաթը իթա իթմէքլէ, կէլէլիմ Օբէրա ճատտէսինէ.

Գուսթավճու՝ պաշըլճա մուշթէրիլէրինտէն պուլունան մէզքիւր իքի գարըլարը թէպէսսիւմլէ գարշըլատըգտան սօնրա, քէմալը հիւրմէթլէ վէ սուրէթի զէնտօսթանէտէ քէնտիլէրինի սէլամլատը, վէ պատէհու օթուրմալարը իչին իշարէթ վէրիփ, քէնտիսի տէ, չէքմէճէլէրին պիրինտէն պիր գութու չըգարտը, վէ պու գութուեու Կապրիէլէ թագտիմ իթտի. Կապրի՝ գութունուն աղզընը աչըփ, ըէֆիգէսիյլէ պիրլիքտէ քէմալը հայրէթլէ իչինտէքի մուճէվհէրի թէտգիգ իթմէքտէլէր իքէն, մաղազանըն գաբուսու թէքրար աչըլարագ, իչէրինտէ խանէտան արմաս պուլունան պիր արապաճը աշաղը էնմիշ օլան եիրմի պէշ եաշլարընտա կէօսթէրիշլի վէ հէյպէթինտէն՝ պիր ազ սատէտիլ օլտուղու անլաշըլան պիր տէլիգանլը իչէրի կիրտի.

Կապրիէլ վէ ըէֆիգէսի պու տէլիգանլըեը կէօրտիւքլէրինտէ աճապա տալկընլար.

Գուսթավճու, գատընլարա իթտիկի թէվազուտան զիատէ պու տէլիգանլըեա թէվազու իթտի, զիրա օլունան գութուսու տախի գատընլարտան ալարագ մէրգումա թագտիմ իյլէտի.

Մատլէն պու հալլէրի կէօրիւօրտու իսէ տէ, թապիի պիր շէօյ պիլէ իշիտէմէօրտու.

Տէլիգանլը՝ գութունուն իչինտէքի մուճէվհէրէ նազար

իթմէքլէ, մալում կիպի հարէքէթլէրտէ պուլունտու, վէ կէօզլէրինի գըրբարագ տօտագլարընը գըմըլտաթտը, վէ մուախխարէն գութուեու գաբաեըփ չօճուգճա թէպէսսիւմլէ Կապրիէլէ թագտիմ իյլէտի.

Մատլէն. — Պու տէլիգանլը՝ գարընըն սէվկիլիսի օլմալը, — տէյի միւլահազա իթտի.

Կապրիէլ՝ գաբալը օլան գութուեու ալտըգտան սօնրա, չիւպհէսիզ թէշէքքիւրիւ հավի պիր գաչ սէօզ սէօյլէտի, վէ պաշը իլէ Գուսթավճուեա սէլամ վէրիփ, մաղազատան չըգտը, վէ ըէֆիգէսիյլէ պէրապէր արապասընա պինիփ օլտուգտա, արապա ճօլա ըէվան օլտու.

Մատլէն պիր միւտտէթ արապանըն արգասընտան պագըփ, պատէհու պաշընը էյնէ մաղազաեա չէվիրտի.

Գուսթավճու, օլ էսնատէ անտըրըա կիտիփ, պիր հիսապ քեաղըտը ալտը, վէ պունու Կապրիէլին տօսթունա թագտիմ իթտիկի, մէրգում, իչինտէքի հիսապա աթֆը նազար իլէ, մէզքիւր քեաղըտը ճէպլէրինտէն պիրինէ գօյտուղու սըրատա, տիկէր ճէպինտէն տէ պիր չըգըն պանգնօթլար չըգարտը, վէ պունլարտան պիր մըգտարընը, պիր պիր իւզէրինտէ օլարագ պիր մասա իւզէրինէ վազ իթտի.

Մատլէն՝ ֆէվգէլատէ մէրագլէ պու մուամէլաթա տիգգաթ իթմէքտէ օլուփ, պանգնօթլարը պիրիպիր իւզէրինէ գօնուլտուղու սըրատա սայտը, վէ էլլի ատէտ օլտուղունա վագըֆ օլտու.

51

Մատլէն, պանգնօթլարըն էլլի տանէ օլտուղունա քէսպի վուգուֆ իտինճէ, հիտտէթլէ,

— Էլլի տանէ՛... բաքէթինտէն էլլի ատէտ պին ֆրանգլըգ պանգնօթ չըգարտը... չու գըզա էլլի պին ֆրանգ գըյ-

մէթինաէ բըրլանթի վերիեօր ։ — Ա՜հ, էկէր պէնիմ պու միգտար, հաթթա եարըսը ։ չարեէկի գատար բարամ օլսա իտի, թէհարրիեաթա պաշլատափիլիր, իսթիխտամ իտէճէկիմ մէմուրլարըն ինճրէթլէրինի էօտէեէպիլիր, վէ մահվըմա սէպէպ օլան, էվլատըմը թէլէֆ իտէն աղչազը պուլուր, վէ ֆէնալըղա գարշըլըգ ֆէնալըգ իտէպիլիր, վէ ինթիգամըմը ալապիլիր իտիմ, տէյի տիւշիւնտիւ ։

Գուեումճունուն պու պանգնօթլարը սայտըղը զէման, Մաթլէնին կէօզլէրի էլան անլէրին իւզէրինէ աթֆ իտիլմիշ իտի ։

Օլ էսնատէ Կապրինին ճէօմէրտ տօսթու, խարիճի ճամէքեանլարտա վազ իտիլմիշ օլան միւճէվհէրլէրէ պագմագ իւզրէ Մաթլէնին թա գարշըսընտա կէլմիշ օլտուղու ճիհէթլէ, մէզպուրէնին ճալիպ հիւսնի ճէմալի՝ կազլարըն ըշըղըլա մէրգումուն նազարը տիգգաթըլնա բասմ կէլմէքլէ, պիրտէն պիրէ սարսըլըբ, իրհարը հայրէթ իլլէտի, վէ քէնտի քէնտինէ,

— Պու նէ՛ կիւզէլ գըզ տըր, տէտի ։

Գատընլար պու խուսուստա եանըլմատըգլարընտան, Մաթլէն՝ մէրգում տէլիգանլընըն քէնտիսինի կէօրմէքլէ զիհնինտէ հասըլ օլան թէէսսիրի բէք ալէա անլատը իսէ տէ, ֆիթուրտուզլուգլա ումուզլարընը չէքէրէք, եօլունա տէվամ իյլէտի, վէ մէզգիւր տէլիգանլը՝ գուեումճուեա խիթապէն,

— Հիսապ տօզրու տուր, տէյի՞լ մի ազիզիմ, տէտի ։

Գուեումճու. – Էվվէթ, միւսիւ մարքի ։

— Օ հալտէ, Ալլահա ըսմարլատըգ, միւսիւ, պէն արթըգ կիտիեօրում ։

Պու միւքեալէմէտէն սօնրա Կապրինին տօսթու մաղազատան մուֆարագաթ իթտի ։ Օլ էսնատէ Մաթլէն՝ մէրգումտան օն մէթրօ գատար իլէրտէ օլուպ, սիւրաթլէ եիւրիւեօրտու ,

Մէրգում տէլիգանլը մէզպուրէեի կէօրիւպ. տըրմըլարնը չարուգլաթտը, չիւնքի թաագիպ իթմէքտէ օլտուղու գատընըն՝ գուեումճու մաղազասընըն ճամէքեանլարը էօնինտէ նազարը տիգգաթըլնա թէսատիւֆ իթմիշ օլան կէնճ վէ տիլ-

պէր գատըն օլուպ օլմատըղընը ալամագ իւզրէ անը կէչմէք իսթէմէքտէ իտի ։

Պու խուսուսա իսէ բէք չապուգ թէէմմին օլտու ։

Մաթլէն՝ սիեահ վէ ղաեէթ սատէ պիր ֆիսթան կիեինմիշ օլուպ, պու ֆիսթանըն քէսիմ վէ պիչիմի միւքէմմէլ օլմասըյլա, պօյունուն նազիքլիկի միւշահէտէ օլունապիլտիկի կիպի, ուզուն վէ կիւմրահ սաչլարը տա գար կիպի պէեազ օլան էնսէսինտէ կէօրիւլէրէք, քէնտիսինէ պաշգաճա պիր կիւզէլլիք քէսպ իթտիրմիշ իտի ։

Տէլիգանլը՝ մէզպուրէեի լաեըգըյլա թէտգիգ վէ թէճէսսիւսատէն սօնրա,

— Նէ՛ կիւզէլ գըզ . . . էկէր պունա, մաճիր պիր թէրզինին իմալ իթտիկի էլպիսէլէր կիեինտիրիլիրսէ, էմսալի պուլունամազ . . . Նէ՛ կիւզէլ ումուզլար . . . Նէ՛ պօյպօս . . . հէմ տէ բէք կէնճ . . . վազգաա լէհճէսի պիր ազ սօլղուն ամմա, հիւսնի եէրինտէ . . . Հէնուզ քէնտիսինի Թանրըեան եօգ տուր . . . Թէաթրօնուն էօնտէքի լօժլարընտա օթուրուրսա, ֆէվգէլատէ թէէսսիրի մուճիպ օլաճաղը տէրքեար տըր . . . Հէր հալտէ քէնտիսիյլէ կէօրիւշմէլիեիմ . . . Եօգսա աճմագ պիր բիմաէ սատէ օլունմազըլըղըմ լազըմ տըր, տէյի միւլահազա իթտի, վէ պիր արա ազըլընտան պիր գաչ քէլիմէ չըգարըմազըտա իքէն, մէզպուրէ պիրտէն պիրէ սօլա տէօնիւպ պիր կէչիտէ կիրտի վէ նապէտիտ օլտու ։

Մէրգում տէլիգանլը, կէնճ գատընըն նապէտիտ օլտուղունու կէօրմէսի իւզէրինէ, մէյուսիյէթի ազիմէ իլէ,

— Ա՜հ, քիւլհանի . . . ուչտո՞ւ մու նէ՞ օլտու . . . ֆագաթ քէնտիսինի պէքլէեէճէեիմ ։ Կապրիտէն չօգ ալէա . . . Հէմ տէ տախմա Կապրի իլէ եաշամագտան ինսան սըգըլըեօր . . . տէտի ։

Մէրգում պու վէ պունա պէնզէր սէօզլէրի քէնտի քէնտինէ սէօյլէեէրէք, գալըպըընտա էնինէ պօյունա տօլաշտըղը սըրատա, կէնճ գատընըն կիրմիշ օլտուղու կէչիտի կէօզիւնտէն աեըրմամագտա իտի, չիւնքի էկէր մէզպուրէ օ էվտէ իգամէթ իթմէքտէ իսէ, հէր հալտէ եինէ օ կէչիտտէն տիշարը չըգաճաղը թապիի իտի ։

Եիրմի պէշ տագիգա գատար պէքլէտիք, պաղէնու Մաթլէն տըշարը չըգտը, վէ աղ գալտը քի մէզքիւր տէլի-գանլըեա չարբըլաճագ իտի.

Հէնճ գատըն պու տէլիգանլըյը թանըտըղը կիպի, օ տա քէնտիսինէ սէլամ վէրտի. Ֆագաթ Մաթլէն, ասլա տուր-մագսըզըն վէ սէլամը մուգապիլ սէլամ վէրմէքսիզին կէչիպ կիթտի.

Կապրիէլին տօնտու,

— Ա՛հ, զալիմ գըզ... պու աքշամ ֆազիլէթ նումու-նէսի տիր... ֆագաթ պու տա էյի, հիչ օլմազսա պու սու-րէթլէ պէն տէ թէպտիլի ախլագ իտէրիմ, տէյի մուլահա-զա, վէ թաագիպինէ տէվամ իթտի.

Պիր եէրտէ ղալապալըք թօպլանմըշ օլուպ, Մաթլէն պու ղալապալըղա թէսատիւֆիւնտէ սիւրաթլը հարէքէթինէ տէվամ իտէմէտիկինտէն, քէնտիսինի թէագիպ իտէն տէլիգանլը ար-գասընտան եէթիշիպ, վէ գուլագընա տօղրու էյիլէրէք,

— Մա՛տմազէլ, պէնի տինլէյին, տէտի, վէ պաղէնու ըլավէթէն, — Սիզէ րէֆագաթ իթմէքլիկիմէ միւսաատէ ի-տէ՞րմիսինիզ, տէյի ալէնան իլէտի.

Հէնճ գատըն պու սէսի վէ պու սէօզլէրի իշիթտիկինտէ, արգասընա տէօնիւպ, պաշտան աշաղը գատար թահգիրա-միզ սուրէթտէ մէրգումու պագտը, վէ սէրթ պիր սատա իլէ,

— Մուսիւ, պէնիմլէ կէօրիւշմէնիզի մէն իտէրիմ, զիրա սիզի թանըմամ, տէտի.

— Մա՛տմազէլ, քէնտիմի սիզէ թանըտաճաղըմ... Պէն-տէնիզ ատի պիր քիմսէ տէյիլիմ, վէ էյէր սիզի թահգիր իթ-տիմ իսէ, պունտան տօլայը ֆէվգէլատէ միւթէէսսիֆիմ... Պէն՝ ինսան էվլատըըըմ. իսմիմ իսէ մօսիւ Սէլէսթէն տը Վա-լանթէլ տիր, վէ տէօրթ եիւզ պին ֆրանգ իրատա մալիքիմ.

Մաթլէն, մէրգումուն ինվանըյլա սէրվէթինի իշիթտի-կինտէ, զահիրէն ֆիթուրսուզ կէօրիւնտիւ, եօգսա հագի-գէթտէ վիճուտինտէ ճուզի պիր թիթրէմէ հիս իթտի. Պու-նունլա պէրապէր ճէվապ վէրմէքսիզին, եալընըզ էվվէլքի գատար սիւրաթլը օլմայարագ եօլունա տէվամ էյլէտի.

Սէլէսթէն՝ իֆատաթընը շու վէճհլէ իլէրի կէօթիւրտիւ.

— Մա՛տմազէլ, ինսանըն էօմրիւ ահվալը ղարիպէ, վէ թէսատիւֆաթը աճիպէ իլէ տօլու տուր. Պու տագըգաեա գատար մէճհուլում օլան վէ տախի էօմրիւմտէ պիւեիւք պիր մէվգի իհրազ իտէճէք պուլունան պիր քիմսէյէ, ֆէվ-գէլատէ պիր թէսատիւֆ իլէ րասթ կէլէճէկիմի պիր սաաթ էվվէլ քիմ քէշֆ իտէպիլիր իտի. — Հալ պու քի պու թէսա-տիւֆ վուգու պուլտու... չէօյլէքի սիզի կէօրտիւմ, վէ ա-տէմ թանըմագ խասսէսինէ մալիք օլտուղումտան, տիկէր գատընլարտա միսլի պուլունմայան կիւզէլլիկինիզէ, ճազի-պէթինիզէ հայրան օլտում. Իֆատէի վագըամըն հագըգէթ օլտուղունու նամուսում իւզէրինէ պէեան իտէրիմ. Էյէր պիր տագըգատա, պիր սանիյէտէ սիզէ տիլտատէ օլմուշ օլտուղումու իֆատէ իտէրսէմ, պէլքի պանա ինանմազսընըզ. — Լաքին պու պապտէ եանըլըրսընըզ. Պու կիպի չէքիլէրէք վա-գըթլա իշ կէօրիւլէմէզ. Սիզի կէօրտիւմ, վէ սէվէրիմ. իշթէ հագըգաթի հալ պու տուր.

Իսմի Սէլէսթէն օլտուղունու սէօյլէմիշ օլան տէլիգանլը՝ ճէվապա, եալընըզ պիր քէլիմէյէ ինթիզարէն իֆատաթընը քէստի, լաքին Մաթլէնին սիւքիւթի իւզէրինէ թէքրար սէօ-զէ պաշլայարագ, շէօյլէ սէօյլէտի.

— Մա՛տմազէլ, պու գատար ինսաֆսըզ օլմայըն... Նէ տէրէճէ էյի պիր կէնճ օլտուղումու, վէ գատընլար իլէ նէ մէրթէպէ հիւսնի մուամէլէ իթտիկիմի պիլսէնիզ... պանա էմնիյէթ իտին, վէ սէրպէսթճէ պէնիմլէ կէօրիւշիւն. Էմնիյէ-թէ լայըգըմ, վէ իսպաթը տա շու տուր քի, էյէր ֆա-միլեանըզ պուլունուպ տա քէնտիլէրինին քէտէրինի մաճիպ օլմագ իսթէմէզսինիզ, սիզի թէագիպ իթմէքտէն շու անտէ տուր օլուրում. — Էյէր պիրինէ մուհապպէթինիզ վար իսէ, անը տախի պանա սէօյլէյին..., O հալտէ կէրի տէօնիւպ, սի-զի ունութմագա չալըշաճաղըմ... Թէքրար իտէրիմ քի, պէն բէք էյի պիր տէլիգանլըըըմ. — Ռիճա իտէրիմ ճէվապ վէրին... ճէվապ վէրմէքլէ նէ՞ ղայպ իտէրսինիզ. Շիմտի, մատէմ քի պէնի թանըրսընըզ, մատէմ քի մօսիւ Սէլէսթէն տը Վա-լանթէլ օլտուղումու պիլիրսինիզ, պանա ճէվապ վէրմէքլէ

սիզճէ հիչ պիր թէհլիքէ պուլունմատըղընը բէք ալէա տէրք իյլէնէպիլիրսինիզ։

Մատլէն եինէ ճէվապ վէրմէյիպ, զիհնի՝ նէկատիկէրինէ մուղայիր էֆքեար վէ միլահազաթ իլէ իշղալ էտիլմիշ իտի։ Մէրգումէ, քէնտիսինի թէագիպ իթմէքտէ, վէ քէնտիսիյլէ կէօրիւշմէքտէ օլան շախսըն կէ՞նճ մի. կիւզէ՞լ մի վէ կուսթօ՞լու օլուպ օլմատըղընը տիւշիւնմէեօրտու։ Պունլարըն քէնտիսինճէ նէ՞ էհէմիյէթի վար իտի, մատէմ քի պիրինճի աշգ ու մուհապպէթի պէտպախթլըղընը մուճիպ օլմուշ օլտուղու ճիհէթլէ, պունտան պէօյլէ կէօնլիւնիւ քիմսէյէ հասր իտէմէյէճէկինի բանա պիլմէքտէ իտի։ Անճագ պու շախսըն պիւյիւք պիր սէրվէթի, եանի տէօրթ եիւզ պին ֆրանգ իրատը պուլունտուղտան պաշգա, ալիճէնապլըղը տա ճիննէթ մէրթէպէսինէ գատար իլէրի կէօթիւրմիւշ իտի, զիրա հայրի կիպի պիր գարըեա էլլի ֆրանգլըգ միւճէվհէրաթ իհտա իթտիկինի կէօզլէրիյլէ կէօրմիւշ իտի։

Իմտի, թէհարրիեաթը լազըմէնին իճրասը վէ ախզը ինթիգամը իչին լազըմ օլան ագչէնի նէրէնտէն ալմագ իւզրէ, մէրգումա ճէվապ վէրմէլի, անը թէշվիգ իյլէմէլի իտի, զիրա պունտան պէօյլէ մէզպուրէնին եէկեանէ հըրսը շանը, եէկեանէ արզուսու վէ էօմրիւնիւն մագսատի՝ ախզը ինթիգամտան իպարէթ պուլունմագտա իտի։ Շու գատար քի պունու եաբտըղը թագտիրտէ, միւսթագիմ պուլունմասը, գապուլ իթտիկի բաղարըղըն շարթլարընը իճրա իյլէմէսի, վէլհասըլ օ ատէմին մէթրէսի օլմասը լազըմ կէլտէն իտի։

Իշթէ պու միւլահազա՝ Մատլէնին գալպինտէ թէնէֆֆիւր հասըլ իտիպ, չիւնքի պիրինճի տէֆա եանըլմասը կէրչի քէնտինին մահվընը մուճիպ օլմուշ իտի իսէ տէ, օլ վագըթ պիրինի սէվտիկի վէ անըն թարաֆընտան սէվիլմէքտէ օլտուղունու զաննիթտիկի ճիհէթլէ, քէնտի քէնտիսինի թահգիրէ վէսիլէ օլմամըշ իտի, ֆագաթ իքինճի տէֆա կիւնահ իշլէմէսի, հէր նէ սէպէպլէ օլսա, քէնտի նազարընտա պիլէ շախսընճա պիր լէքէ սայըլաճագ իտի։

Իշթէ, պու սուրէթլէ, Օրնանօ պուլվարընա վասըլ օլունուպ, կէնճ գատըն սիւրաթլէ եօլունա տէվամ, վէ Սէլէսթէն տախի էլան ճէսարէթտէն տիւշմէնէրէք, մէզպուրէնի թաագիպ իյլէմէքտէ իտի։ Պիր արա մէրգում տէլիգանլը, բէճա թարզընտա,

— Ֆագաթ ճէվապ վէրին... սիզի թէէմին իտէրիմ քի, հագգընըզտա ասլա հիւրմէթսիզլիքտէ պուլունմայաճաղըմ... իսթէտիկինիզ սուրէթտէ պանա ճէվապ վէրին... թահգիրամիզ չէյլէր սէօյլէեին... հիչ օլմազսա սէսինիզի իշիտէեիմ, տէտի։

— Մատլէն եինէ սիւքիւթ իթտիկինտէն, մարքի շու եօլտա սէօզիւնիւ իլէրի կէօթիւրտիւ.

Մա՛տմազէլ, հագըգէթէն պանա բէք զիեատէ թէէսսիւֆիւ պատի օլուեօրսունուզ։ Ծիտտէն, գաթիէն սիզի սէվէրիմ, Սէօ՛յլէեին պանա քի, եագըն վագըթտա պէնի լաեագըյլա թանըտըղընըզտա, հագգըմտա իզհարը մուհապպէթ իտէճէ՞ք միսինիզ. Հագգընըզտա հիսս իտէկէլտիկիմ աշգ ու մուհապպէթէ տայիր պէնտէն պիր խայլի իսպաթլար թալէպ իտին... շայեանը թէաճճիւպ վէ նագաապիլի իճրա պիր շէյ իսթէեին... մաթլուպունուզուն հէման իճրա օլունտուղունու կէօրէճէքսինիզ... Սիզի խօշնուտ գըլմագ իչին, հէր խուսուսա միւգթէտիր օլտուղումու հիսս իտիեօրում... Պու պապտէ պէնի թէճրիւպէ իտին, եանըլմատըղըմըզը անլայաճագսընըզ... Հա՛յտէ, մատմազէլ, սէօյլէտիկիմ թէճրիւպէեի իտին.

Մատլէն օլ էսնատէ շու եօլտա տիւշիւնիւեօրտու.

— Պու տէլիգանլը սաֆ տըր... իսթէտիկիմի եափաճագ տըր... արզում իսէ, ախզը ինթիգամտան իպարէթ տըր... հալ պու քի կէօնլիւմիւ քէնտիսինէ վէրմէեէրէք քէնտիսինտէն պիր շէյ գապուլ իթմէք աեըպ տըր, ատէթա շախսըմը սաթմագ տըր... Խայըր, խայըր, պու հալէ հիչ պիր վագըթ րազը օլամամ.

Մատլէն, եիւրիւեիւշիւնիւ կիթտիքճէ շաբուգլաթմագտա օլուպ, հարէքէթի եիւրիւմէք տէյիլ, ատէթա գօշմագ իտի.

Մ. տը Վալանթէլ իսէ, մէզպուրէնի թաագիպ իթմէքլէ նէֆէսինի ալամամագտա օլուպ, պիր արա,

— Հիչ օլմազսա պիր սէօզ սէօյլէնին քի, սէրպէսթ օլուպ օլմատըղընըզը անլաեըմ... Ուքուլթինիզտէ իսրար իտիեօրսունուզ, Ֆագաթ պու սուքունիւն սիզճէ նէ ֆաիտէսի վար տըր: Պէնիմ թէաննիւտիւմտէ սիզին թէաննիւտիւնիւզէ միւսավի տիր. չէօյլէ քի աղզընըզտան պիր ճէվապ ալանա գատար բէչինիզի ասլա գօյվէրմէյէճէէիմ, տէտի.

Մատլէն՝ Մարգատէ սօգագընտա, իգամէթ իթտիկի խանէնին գարշուսունա մուվասալէթլէ, պու գարու աչըգ օլտուղունտան իչէրի կիրտի, վէ Օբէրա ճատտէսինտէ Նապէտիտ օլտուղու կիպի, օրատա տախի Նապէտիտ օլտու.

Սէլէսթէն՝ հիտտէթլէ վէ քէնտի քէնտինէ.

— Նէ ինատճը գըզ իմիշ... քէնտիսինիլէ իւլֆէթ իթմէքլիկիմ պիր տիւրլիւ գապիլ օլամատը... Պու գըզ՝ հէմ պէնի, հէմ տէօրթ եիւզ պին ֆրանգ իրատըմը իսթինգա իտիեօր: Պու հալ՝ երէչիճէ զարիպ տէյի՞լ մի տիր... Էկէր պու հալի կէօրմէսէ իտիմ, ինանմազտըմ իտիմ... Պու ճիւմլէ իլէ տիլսիզ տէյիլ տիր, չիւնքի թաագիպիմին թա իպթիտասընտա քէնտիսիլէ կէօրիւշմէքլիկիմի մէն իթտի.

«Պէլքի զէվճինին մուհապպէթինի ճէլպ իթմիշ էվլի պիր գատըն տըր. Պէլքի տէ ֆամիլեասը իչինտէ եաշաեան ագիլ պիր գըզ տըր. Պու խուսուսու պիլմէք իսթէրիմ վէ պիլէճէէիմ, տէտի:

Սէլէսթէն տը Վալանթէլ՝ էվին էօնիւնտէ հէնէհճանը ազիմէ տօլաշարագ պալէգատէքի սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն սօնրա, քէնտի քէնտինէ, Մատլէնին կիրմիշ օլտուղու կէչիտէ կիրտի.

52

Մէրգում, մէզքիւր կէչիտտէն խայլի իլէրլէմիշ օլտուղու հալտէ, Մատլէնին՝ գարուճու գարընըն օտասընտա, մէզպուրէ իլէ կէօրիւշտիւկիւնիւ կէօրիւպ պիր քէօշէտէ կիզլէնտի, Մատլէն ուզուն միւտտէթ մուսահէպէթ իթմէյիպ, օտատան մուֆարագաթլա նէրտիվէնտէն եօգարը չըգտը.

Սէլէսթէն, Մատլէնին կէօզտէն նիհան օլմասը իւզէրինէ, կիզլէնմիշ օլտուղու մահէլլի թէրք իտիպ, օտաճըղըն տարէսինէ կիրտի, վէ մասանըն իւսթիւնէ պիր պանգնօթ վազ իլէ.

— Մա'տամ, պունուն նէ օլտուղունու պիլիեօրմուսունուզ, տէյի սօրտու.

— Էվվէթ, միւսիւ պիլիրիմ, եիւզ ֆրանգլըգ պանգնօթ տուր.

— Պու պանգնօթ սիզին տիր.

— Պէնի՞մ մի տիր:

— Էվվէթ.

— Պանա՞ մը վէրիեօրսունուզ.

— Էվվէթ.

— Ֆագաթ նի՞չին.

— Իտէճէկինիզ խըտմէթէ մուգապիլ չիւքրանիյէթիմի բէչինէն իղհար իթմէք իչին.

— Պէ՞ն մի սիզէ խըտմէթտէ պուլունաճագըմ.

— Էվվէթ, սիզ, ազիզէմ մատամ.

— Բէք էյի, պէնիմ նազիք էֆէնտիմ, էլիմտէն կէլէն պիր խըզմէթ վար իսէ, իճրասընա հազըրըմ.

— Սիւալլէրիմէ ճէվապ վէրի՞րմիսինիզ.

— Մէմնունէն վէրիրիմ. Նէ՞ կիպի չէյլէր սուալ իտէճէքսինիզ.

— Պիր գաչ տագըգա տաիրէնիզտէ պուլունմուշ օլան կէնճ գատընըն իսմի նէ՞ տիր։

Գարուճու. — (Կիւլէրէք.) Պահս իտէրիմ քի օ գատընը թաագիպ իտէն սիզ օլմալըսընըզ։

— Էվվէթ, պէն իտիմ։

— Դալիպա նազարընըզը ճէլպ իթմիշ տիր... Հէմ տէ նազարընըզը ճէլպ իտէճէք գատար կիւզէլ տիր։

— Իսմի նէ՞ տիր։

— Մատլէն տիր։

— Եալընըզ Մատլէ՞ն մի։

— Խայր, Մատլէն Կալիէ տիր։

— Էվլի՞ մի տիր։

— Խայր։

— Բէտէր վէ վալիտէսիյլէ պէրապէ՞ր մի իգամէթ իտէր։

— Խայր, բէտէր վէ վալիտէսի օլմատըղ, էօքսիւզ տիւր։

— Եալընը՞զ մը եաշար։

— Էվվէթ։

— Աշըգը վա՞ր տըր։

— Խայր։

— Տիմէք քեամիլ պիր գըզ տըր։

— Քէմալէթինէ հիչ սէօզ եօգ տուր։

— Ֆագաթ զէնկինէ պէնզէեօր։

— Քէնտի չալըշմասըյլա կիւնտէ իքի ֆրանգ էլլի սանթիմ եախոտ իւչ ֆրանգ գազանմագտան պաշգա սէրվէթի եօգ տուր։

— Պու գատար իլէ եաշամագըլա խօշնուտ գալըրօ՞ր մու։

— Էվվէթ, հաթթա ասլա թէշէքքի պիլէ իթմէզ։

— Տէսէնէ քի պիր մէլէք տիր։

— Էօյլէ օլտուղունու պէն տէ թէսլիմ իտէրիմ։

— Աղիզէմ մատամ, պու իֆատէնիզլէ պէնի ինանտըրըն էն պախթիեարը գըլտընըզ։ Իմտի էվվէլճէ վէրմիշ օլտուղում պանգնօթա իլավէթէն սիզէ եիւզ ֆրանգլըգ տիկէր պիր պանգնօթ տահա վէրմէք իսթէրիմ։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ։

Մարքի տը Վալանտէլ՝ պու իֆատէսի սըրասընտա, մաասընըն իւզէրինէ տիկէր պիր պանգնօթ վազ իթտի, վէ պատէհու;

— Րէճա իտէրիմ, իշպու միքիթամա վէ քէնտի հագգընտաքի սուալլէրիմէ տայիր մատմազէլ Մատլէնէ հիչ պիր շէյ սէօյլէմէեին, տէտի։

— Պու պապտէ միւսթէրիհ օլուն, աղիզիմ միւսիւ, պէն քիմսէնին սըրըընը ֆաշ իթմէմ։

— Բէք ալէա. եինէ կէօրիւշիւրիւզ։

— Ումարըմ։

Սէլէսթէն, պու միւքեալէմէտէն սօնրա, օրատան մուֆարագաթ իթտի, վէ պիլմէտիկի տար սօգագլարտան կէչտիկի սըրատա, քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէմէքտէ իտի.

— Էօքսի՛ւզ, եալընը՞զ վէ ֆագի՛ր իմիշ... օն իքի սաաթ չալըշըպ, կիւնտէ էն չօղու իւչ ֆրանգ իւճրէթ ալմագտա իմիշ... պու պէնիմ իշիմէ բէք էյի կէլիր։ — Նամուսլու օլտուղունա ասլա շիւպհէմ եօգ տուր, հալ պու քի հէր շէյտէն, հաթթա ֆագիլէթտէն տէ օսանըըր. մէսէլա տախմա գուրու էքմէք եէնմէքտէ վէ սատէ սու իչիլմէքտէ իքէն, եէր մանթարը եէմէք վէ շամբանեա շարապը իչմէք կիպի պիր վէսիլէնէ գարշը չըգըըրսա, հէր հալտէ էր եա կէճ արզը թէսլիմիյէթ իտիլէճէկի շիւպհէսիզ տիր։ Պէլքի ազ չօգ պանա մուխալիֆէթ իթսէն, ֆագաթ նիհաեէթ ղալէպէնին պէնիմ թարաֆըմտա գալաճաղընա էմինիմ։ Շու տիլպէր գըզա րասթ կէլմէքլիկիմ պիւեիւք պիր իգպալ տըր, չիւնքի պունուն եալընըզ քիւչիւք պիր բարմաղը՝ Կապրիէլին թէքմիլ վիճուտինտէն զիեատէ տէկէրլի տիր։ — Պու կիպի չէյլէր եալընըզ պանա թէսատիւֆ իթտիկի իչին պախթիեարըմ։

Իշպու տէլիգանլը, գուեուճու տիւքքեանընըն գարշուսունտա պրագմըշ օլտուղու արապասընա մուվասըլէթինտէ, պունա բաքիպէն սէրգըլեէ կիթտի, վէ թաամ իթտիկի սըրատա, աՀըպպասընա էմսալի նամէսպուգ պիր քէլէրիր պուլմուշ օլտուղունու, վէ եագընտա կէօրիւպ մուհաքէմէ իտէճէքլէրինի պէյան իլէտի։

Մատլէն, օտասընա չըգտըղընտա, Սէլէսթէնին թագիպինտէն գուրթուլմագ իչին օլ տէրէճէ փօշման իտի քի, սըգըլմագտա օլտուղու կիպի, անագտա տուրմաեա տա թագաթը գալմամըշ իտուկինտէն, պիր իսկէմլէ իւզէրինէ օթուրուպ տուշիւնմէյէ պաշլատը։ Քէնտի քէնտինէ տէ,

— Շիմտէյէ արզուլէտիկիմ ինթիգամը թաագիպ մէչպուհէսիզ խաթիրնալ իյլէմէք իւզրէ արատըղըմ ֆըրսաթ գարշըմա չըգտը։ Անճագ պու ինթիգամը նամուսսուզլուգլա էլտէ իթմէք լազըմ կէլտիկինտէն, պունա գարշը բէք ալէա ուղրաշըրըմ։ Միւլիէն Գլօտուն հագգը վար տըր... պէնիմ հալիմ աճընաճագ չէյ տիր, լաքին քիմսէնին պանա հագարէթ իթմէկէ հագգը եօգ տուր... Իմտի պու հալտէ գալմագլըղըմ միւրաճաաթ տըր... պու ճիւմլէ իլէ էվլատըմ ինթիգամ թալէպ իթմէքտէ տիր, տէտի։

Մատլէն անագա գալգըպ, Մարգատէ սօգագընտագի գապըսըթանա նազըր օլան բէնչիրէնէ եագլաշտը, վէ իչպու բէնչիրէնի աչըպ, տըշարը էյիլէրէք, միւլ Մէրսիէնին թէլէֆ իթտիքտէն սօնրա տէֆն իթմիշ օլտուղու պիչարէ մասումունուն գապըսընէ տօղրու աթֆը նազար իլէ կէօզլէրի եաշլարագ,

— Պէտպախթ էվլատը՛մ, շու գուրումուշ եապրագլարըն ալթընտա եաթըեօր. իւզէրինտէ իսէ նէ պիր մէզար թաշը նէ պիր խաչ վար տըր։ Պու հալտէ էվլատըմըն գաթիլինին րահաթճա վէ սէրպէսթճէ եաշամասընա միւսաատէ իթմէկէ հագգ ու սէլահիյէթիմ օլապիլի՞ր մի, տէտի։

Կէնճ գատըն եէնիտէն իսկէմլէսինէ օթուրուպ, տէրին պիր միւլահազաեա տալտը, վէ եավաշ եավաշ քէսպի սիւքունէթ իտիպ. հէնուզ թամամ իթմէմիշ օլտուղունու խաթըրլայարագ, պիր աղ թամամ իթտի, վէ եարը կիճէյէ գատար իշ իլէ մէշղուլ օլարագ, պատէհու եաթաղընա եաթտը. Իրթէսի կիւն ալէսսապահ թէքրար տիքիշ մաքինասընըն գարշըսընա կէչիպ, օլ կիճէսի գուսուր պըրագմըշ օլտուղու իշինէ տէվամ իթմէքտէ իտէն, սաաթ օն րատտէլէրինտէ գաբուճու գատըն՝ էլինտէ օն օն պէշ փարա գըյմէ-

թինտէ մուքէյյէֆ պիր չիչէք պուքէթի օլարագ իչէրի կիրիպ,

— Մատմազէլ Մատլէն, պու պուքէթ սիզին իչին տիր, տէտի։

Կէնճ գատըն. — (Հայրէթլէ.) Պէնիմ իչի՞ն մի տիր։

— Էվէթ, կիւզէլ վէ գօգուսու լաթիֆ տէյի՛լ մի։

— Ֆագաթ պունու պիր եապընըզըն օլմալը տըր։

— Խայր, եանլըշլըգ եօգ տուր... շու մէքթուպտա պէեան էյլէր պիր համալ պու պուքէթի պուրայա կէթիրտի։

Գաբուճու գատըն իշպու սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա, գաբալը մէքթուպ մահֆազասը թագտիմ իթտիկինտէն, Մատլէն իշպու մահֆազայը էլինէ ալտը. վէ գաբուճու տախի,

— Սիզին իչին տիր... հաթթա իւզէրինտէ. «Մատմազէլ Մատլէն Կալիէ, Մարգատէ սօգագը 8 տէյի նագըլմըշ օլմասընտան, սիզին իչին օլտուղունա հիչ շիւպհէ եօգ տուր, տէյի պէեան էյլէտի։

— Հագգը՞ըզ վար տըր, լաքին պէնիմ խամիլի վէ մահէլլի իգամէթիմի քի՞մ պիլիր։

Մատլէն, մէքթուպու վէ պուքէթի կէրի վէրէճէք իքէն, իւք աղշամը քէնտիսինի թաագիպ իթմիշ օլան տէլիգանլըյը խաթըրլայարագ,

— Թէշէքքիւր իտէրիմ... րէճա իտէրիմ պուքէթի շու մասանըն իւզէրինէ գօյուն... քիմին թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլտուղունու շիմտի անլարըմ, տէտի։

Գաբուճու գարը, մէզքիւր պուքէթին քիմին թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլտուղունու պիլտիկի ճիհէթլէ, հիչ պիր շէյ սօրմագսըզըն օրատան մուֆարագաթ իթտի, վէ Մատլէն եալընըզ գալտըղընտա, մահֆազանը եըրթըպ տէրունունտէն չըգարտըղը քեաղըտտա,

«Հագգըմ օլտուղու վէճհիլէ սիզի տուշիւնիւեօրում,
Պէզա վագըֆըմ օլտուղու վէճհիլէ սիզի սէվէրիմ.

«ՍԷԼԷՍԹԷՆ ՏԸ ՎԱԼԱՆՏԷՆ»

ճիւմլէսինի օգուտու։

Մատլէն՝ պու պիր գաչ սէօզիւ իքի տէֆա օգուեուն-ճա, եանագլարը եաշարտըղը վէ տօտագլարընտան պիր աճ սէտասը զուհուր իթտիկի կիպի, կէօզլէրինտէ տախի ֆէվգ-էլատէ պիր բարլագլըգ հուսուլէ կէլտի, լաքին պու բար-լագլըգ անիտէ մահվ օլուպ, չիւնքի պուքէթինի սու իլէ տօլու պիր սագսը տէրունինէ վազ իթտի, վէ մէքթուպու տախի պիր չէքմէճէտէ սագլատըգտան սօնրա, թէքրար տի-քիշինէ պաշլատը։

Մարգարէ սօգագընտա պու հալ վուգու պուլտուղու էսնատէ, գօնթ Ժիւլ Արման տը Լիւսընայ, Ատրիեէ նէզարէ-թի տաիրէսինէ պիլ ազիմէ, սինիրլի ահվալ տայիրէսինէ կիր-տի։

Օտա մէմուրու մէրգումու գարշըլաեարագ,

— Նէ՞ իսթէեօրսունուզ, միւսիւ, տէյի սուալ իթտի։

Ժիւլ. — Սիճիլի ահվալինին խիւլասէսինի ալմագ իսթէրիմ։

— Րէսմի քեագըտ իւզէրինտէ եազըլմըշ պիր իսթիտա-նըզ վա՞ր մը տըր։

— Էվվէթ, իշթէ։

— Ասլընըզը մուսատտագ էվրագընըզ եէտինիզտէ՞ մի տիր,

— Քէնտի վէլատէթիմին սէնէտիյլէ բէտէրիմին վէ վա-լիտէմին վէֆաթ սէնէտլէրի եէտիմտէ տիր։

Օտա մէմուրու, իսթիտա սահիպինին իսմինի օգումագ-լա թէվազու իթտի, վէ պատէհու,

— Միւսիւ գօնթ, եարըն, պու սաաթտա պուրաեա թէքրար թէշրիֆինիզ րէճա օլունուր, տէտի։

— Իսթէտիկիմ խիւլասա սուրէթինի շիմտիտէն ալա-մազմըըմ, չիւնքի պու կիւն պունա իհթիեաճըմ վար տըր։

— Տէտիկինիզ ղաեէթ միւշքիլ տիր։

— Պու րէճամը գապուլ վէ իճրա իթմէքլէ, պէնտէնիզի ֆէվգէլատէ միւթէշէքքիր գըլարսընըզ։

Պու սէօզլէրտէն, օտա մէմուրու, քէնտիսի իչին պիւ-եիւք պիր պաղշիշ իւմիտի հիսս իթտիկինտէն, թէպէսսիւմ իտէրէք,

— Պու րէճանըզըն վիւճուտէ կէլմէսի՝ պէնիմ էլիմտէ տէյիլ, տիկէր մէմուրլարըն էլինտէ տիր։ Գանունլա պէրա-պէր, միւսիւ գօնթ, պէնտէնիզ էլիմտէն կէլտիկի մէրթէպէ սիզի խօշնուտ իթմէկէ չալըշաճաղըմ, տէյի պէեան իյլէտի, վէ մուախխարէն ագշամ տաիրէսինէ տախիլ օլտու։

53

Պիր չարեէք սաաթ սօնրա, մէրգում կիւլէրէք ավտէթ իթտի, չիւնքի մէմուրինտէն պիրի վասըթասըյլա թէհարրի-եաթը լազըմէսի իճրա իթտիրիպ, խիւլասա քեագըտընը չը-գարթմաղա մուվաֆֆագ օլմուշ իտի։ Իշպու քեագըտ պէեազ օլուպ, պու պէեազլըղըն մանէասը՝ գօնթ Ժիւլ Արման տը Լիւսընայըն ասլա մահքիւմիյէթէ տիւչար օլմատըղընը միւ-պէյին իտի։

Պատէհու օտա մէմուրու,

— Շիմտի պու խիւլասա սէնէտինի թաստիգ վէ իմզա իթտիրմէքլիկիմ լազըմ տըր։ Պու մուամէլէ տէ պիր գաչ տագիգալըգ իշ տիր։ Իմտի պ՝ ՚իւտտէթ տահա պէնտէնի-զի պէքլէմէնիզի րէճա իտէրիմ, տէյի պէեան իյլէտի։

Ժիւլ պիր չարեէք տահա պէքլէեիպ, մուախխարէն իս-թէտիկի քեագըտը ալարագ, վէ պու խըզմէթի կէօրէն մէ-մուրա եիրմի ֆրանգ պախշիշ վէրէրէք, Ատրիեէ տաիրէսին-տէն մուֆարագաթ իթտի, վէ պիր ազ թաամ իթտիքտէն սօնրա, մատամ Շալմէնին խանէսինէ կիթտի։

Մէրգումէ, Ժիւլիւ պէքլէմէքտէ օլտուղունտան,

— Հէր շէյի կէթիրտինի՞զ մի, միւսիւ գօնթ, տէյի սօր-տու։

— Էվվէթ, ազիզէմ մատամ, հէր շէյի կէթիրտիմ։

Պէօյլէ տիյէրէք, Ժիւլ, իզտիվաճ տէլլալընըն եազըխա-նէսի իւզէրինէ պիր չօգ էվրագ վէ տամղալը քեագըտլար վազ իթտի, վէ իլավէթէն տախի,

— Շիմտի, մատամ, պու իշին պիր ան էվվէլ Թէսվիյէսի իշին, հէր կէօնա միւլահազայը պէր Թարաֆ իտէրէք զաթընըզա միւրաճաաթ իտէրիմ, տէտի ։

— Հագգընըզ վար տըր, չիւնքի պու իշտէ իքիմիզին տէ մէնֆաաթը այնի տըր. պունտան գաթ'ընազար սիզին կիպի պիր ճէնթըլմէնի խօշնուտ իթմէկի ֆէվգէլատէ արզու իթմէքտէյիմ.

— Մ. Տօրէյէ մէքթուպ եազտընը՞զ մը ։

— Թէլէկրաֆ չէքտիմ։

— Ճէվապ վէրտի՞ մի ։

— Խայր, ճէվապ եազմասը պէյհուտէ տիր, ֆագաթ իքի սաաթա գատար պուրատա պուլունաճաղընը էմինիմ։

— Պէն սաաթ գա՞չտա Թէքրար կէլէյիմ։

— Տիւն սէօյլէմիշ իտիմ, գայիմ բէտէրինիզ օլաճագ զաթա թագտիմ օլունմագ իւզրէ սաաթ տէօրթտէ պուրատա պուլունմալըղընըզ։ Սաաթ իքիտէն տէօրտէ գատար պիզ թէսլիմ իթմիշ օլտուղունուզ էվրագը արիզ ու ամիգ թէտգիգ վէ միւթալէա իտէպիլիրիզ։ Իմտի. իւմիտնիզի գաթթ իթմէյին ։

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, ազիզէմ, մատամ,

Միւլ տը Լիւսինյա՝ իզտիվաճ տէլլալընըն նէզտինտէն միւֆարագաթ իթտիքտէն սօնրա, եագընտա պուլունան պիր գահվէխանէյէ կիտիպ, ղազէթա օգումագլա պէրապէր պիր ֆաչ գատէհ պիրա իչտի ։

Թամ սաաթ իքիտէ Մ. Տօրէյ տախի Մատամ Շալամէնին իտարէխանէսինէ կէլտիյինտէն, մէզպուրէ անինտէ մէրգումու քէնտի խուսուսի տաիրէսինտէ գապուլ իտէրէք.

— Ազիզիմ միւսիւ, զաննիտէրիմ քի պէնտէնիզ՝ արզը Թէշէքքիւրէ կէլտինիզ... պախտըմ եաւէր օլտու... մատմազէլ քըրիմէնիզ իչին, հէմ քէնտիսինէ, հէմ տախի օլաճաղը միւթէպէքէր ֆամիլեաեա լայըգ պիր ճէնթէլմէն պուլտում. տէյի պէեան իյլէտի ։

Մ. Տօրէյ.—(Սէսի պիր աղ տիթրէյէրէք.) էյ օմիւքէմմէլ ճէնթըլմէնէ սըրըըմըզը ֆաշ իթտինի՞զ մի ։

— Էվվէթ, խաթէր խաթէմէզ ֆաշ իթմէք լազըմ իտի ։ Պինապէրին, մէրգում. հէր չէյէ վագըֆ տըր ։

Պանքէրի սապըգ՝ պիւթիւն գանընըն չիտտէթլէ ճէվէլան իթմէքտէ օլտուղունու հիսս իլէ,

— Գըզըմըն միւթթէհիմ օլմասըյա գուրպան օլտուղունու տա պի՞լիր մի, տէտի ։

— Էվվէթ պիլիր, վէ քէնտիսի ուլուվը ճէնապէ մութթասըֆ օլմասըյլա, «Պու տէրէճէ ճալիպ վէ պէտպախթ օլան օլ կէնճ գըզըն նամուսունու, վէ պու մէրթէպէ զալիմանէ վէ հագգսըզ սուրէթտէ ֆէլաքէթզէտէ օլմուշ պուլունան ֆամիլեասընըն խաթիրաթընը իատէ իթմէք՝ էն կիւզէլ վէ էն նէճիպ պիր վազիֆէ, ինսանիէթքեարանէ օլմաղլէ, քէմալը մէմնունիյեէթ վէ իֆթիխար իլէ Թէքլիֆի վագըը գապուլ իտէրիմ,» տէտի ։

Պիր գաչ սանիէ Մ. Տօրէյ տէրեայը Թէֆէքքիւրաթա տալըպ, տէլլալ գատըն մէրգումըն Թէֆէքքիւրաթը էանասընտա հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէտի ։

Պատէհու Հանրիյէթին բէտէրի պաշընը գալտըրարագ ։

— Մա՛տամ, քէմալը հէյէճան իլէ մէտհ ու սէնա իթտիկինիզ, վէ ուլուվը ճէնապ վէ համիյեէթը ինսանիէ իլէ մութթասըֆ օլտուղունու անլաթտըղընըզ պու տէլիգանլը քի՞մ տիր, տէյի սուալ իթտի ։

— Թէքրար իտէրիմ քի, պիր ճէնթըլմէն տիր ։

— Իսմի նէ՞ տիր ։

— Գօնթ Ժիւլ Արման տը Լիւսընյա Շարանթ տըր ։

— Գօնթ տը Լիւսընյա-Շարանթ մը... պու պիր կիւզէլ վէ պիւեիւք իսմ տիր ։

— Էվվէթ, թարիխէ միւթէալլիգ պիր իսմ տիր... աթիգ պիր ասալէթ վէ հագըգի պիր ունվան տըր ։

— Գա՞չ եաշընտա տըր ։

— Եիրմի պէշ եաշընտա տըր ։

— Կէօսթէրիշի նա՞սըլ տըր ։

— Ֆէվգէլատէ կիւզէլ վէ նազիք տիր ։ Քէնտիսինի եաընըզ կէօրմէք վէ իֆատաթընը իշիթմէքլէ, հա՞նկը սընըֆա

մէնսուպ օլտուղունու տէրք իտէպիլիրսինիզ:

— Թապիի զէնկին տէյիլ տիր:

— Խայր, զէնկին տէյիլ տիր; չիւնքի քէնտիսի փէտէ-րինին յէկեանէ էվլատը օլուպ, հէնուզ պէք կէնճ օլտուղու սըրատա փէտէրի վէֆաթ իտիպ, մէրգումըն պըրագտըղը պիւյիւքճէ պիր սէրվէթի ճահիլանէ թիւքէթմիշ, ֆագաթ նամուսսուզլուգ եօլունտա հիչ պիր հալ ու հարէքէթտէ պու-լունմամըշ տըր: Նիհայէթ թէքմիլ սէրվէթի թիւքէնինճէ, եանի իքի սէնէ մուգատտէմ իգպալինի տէնէմէք վէ սէրվէ-թինի իհյա իյլէմէք մագսատիյլէ Ամերիգայա կիթմիշ, լա-քին պու թէշէպպիւսինտէ մուվաֆֆագ օլամայըպ, թէհի-տէսթ ավտէթ իյլէմիշ տիր:

— Շիւպհէսիզ պէք չօգ պօրճու պուլունմալը տըր:

— Խայր, ազիզիմ միւսիւ, գօնթ տը Լիւսընայըն քիմսէ-նէ օն բարա պօրճու եօգ տուր: Ֆրանսատան հարէքէթ իթ-մէզտէն էվվէլ, պագի էշյասընը սաթըպ պօրճլարընը էօտէ-միշ տիր: Թէքրար իտէրիմ քի, պու տէլիգանլը ղայէթ նա-մուսլու տուր: Իշթէ քէնտիսինէ միւթէալլիգ էվրագ, եանի ասալէթ սէնէտլէրի վէ ֆամիլեաճա քեաղըտլարը շունլար տըր:

Պատէհու մատամ Շալամէ, Ժիւլ տը Լիւսընայըն պը-րագդըղը օլտուղու էվրագ պաքէթինի Մ. Տօրէյէ վէրմէքլէ, մէրգում իշպու պաքէթի աչըպ, իչինտէքի քեաղըտլարը ա-րըզ ու ամիգ օգումաղա պաշլատը, վէ օգումասընը պիր սա-աթտա պիթիրտիքտէն սօնրա:

— Պու քեաղըտլար մուճիպինճէ կէօրիւնիւեօր, տէտի, վէ միւթէագըպէն:— Մ. տը Լիւսընայը կէօրմէք իսթէրիմ, տէյի պէեան իյլէտի:

— Պու եօլտա պիր արզու տէրմիեան իտէճէկինիզի քէշֆ իթտիկիմտէն, թամ սաաթ տէօրթտէ պուրատա պուլունմա-սընը թէմպիհ իթտիմ:

Օլ էսնատէ սաաթ իւչ պուչուգ օլուպ, Մ. Տօրէյ,

— Եարըմ սաաթ պէքլէմէք լազըմ տըր, իմտի մատամ, շու ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իլէ, մէնաֆիինիզի թայեին իտէլիմ, տէտի:

— Լաքին միւսիւ, պու պապտա թաճիլ իտէճէք սէպէպ եօգ տուր:

— Պիլ աքիս թաճիլ իտէճէք սէպէպ վար տըր: —

Մ. Տօրէյին սուրէթի իֆատէսինտէն՝ հարէքէթի վագըա-սընտան տօլայը նէ տէրէճէ միւզտարիպ օլտուղու անլաշըլը-եօրտու. մէրգում, քէլամընը շու եօլտա իլէրի կէօթիւրտիւ.

— Վագը օլան խըտմէթի թէվասսիւթքեարանէնիզէ պէ-տէլ նէ իւճրէթ վէրիլէճէկինի անլամագ արզու իտէրիմ:

— Մ. տը Լիւսընայը կէօրիւպ հագգ իթտիկինիզ վէ իզտիվաճ մուգու պուլունտուղու հալտէ, պու մէսէլէտէն պահս իտէլիմ:

— Խայր, մատամ, պու մէսէլէ իւզէրինէ շիմտիտէն կէօ-րիւշէպիլիրիզ: Ագտը իզտիվաճտան սօնրա, պիր տահա պու թէֆէրրուաթ իլէ իշթիղալ իթմէք իսթէմէմ: Իմտի պիր միգտար թայեին իթմէնիզի թէքրար րիճա իտէրիմ, զաննըմ ի-տէրսէմ պու պէք գօլայ չէյ տիր:

— Լաքին, ազիզիմ միւսիւ, պէնտէնիզի պէք զիեատէ թաղեիգ իտիեօրսունուզ:

— Նի՞չին:

— Միւթատըմ վէճհլէ, պու կիպի իզտիվաճ բազարլըգ-լարընտա, վէրիլէճէք թրախումատան եիւզտէ պէշ իւճրէթ ալըրըմ: Անճագ մատմազէլ քէրիմէնիզէ թախսիս իթմէքտէ օլտուղունուզ ճէսիմ թրախումա խուսուսընտա այնի իտտիա-տա պուլունամամ: Զիրա միւլահազա իտին քի, պու սըրատա այնի թարիգէ սալիք օլուր իսէմ, եիւզ էլլի պին ֆրանգ ալմագլըղըմ լազըմ կէլիր քի, հագըգաթէն պու պէք չօգ բարա տըր:

— Հէր նէ իսէ սիզ պիր միգտար թայեին իտին:

— Սիզին թարաֆընըզտան թայեինի միգտար օլունմասը-նը թէրճիհ իտէրիմ:

— Եիւզ պին ֆրանգ մինասի՞պ մի տիր:

— Մինասիպինտէն զիեատէ պիլէ տիր, միւսիւ:

— Իմտի իզտիվաճ կիւնիւ, կէօրիւլտիւկիւ անտէ թէտ-իյէ օլունմագ իւզրէ, սիզէ եիւզ պին ֆրանգլըգ պիր չէք

վէրէճէկսին. — Սէզօնըմ սիզէ թէէմինաթը քաֆիտէ՞ մի տիր ։

— Հայ հայ... հաթթա միլեօնլար իչին պիլէ սէզօն վէրսէնիզ, պինէ սէզօնունուզու թէէմինաթը քաֆիտէ ատտ էտէրիմ։

Սաաթ տէօրթ րատտէլէրինտէ, Մատամ Շալամէնին խուսուսի տաիրէսինին գարշուսու չայընտը, վէ մէզքուրէնին «կիրինիզ» տիմէսի իւզէրինէ, խըզմէթքեար կիրիպ, միւսիւ գօնթ տը Լիւսընեայըն կէլմիշ օլտուղունու վէ մատամը կէօրմէք արզուսունտա պուլունտուղունու խապէր վէրտի ։

Մ. Տօրէյ սարարտը, վէ տէլլալ գատըն՝

— Հէմէն իւզ պէ իւզ կէլմէնիզտէ պիր մահզուր վա՞ր մը տըր, տէյի սուալ էթտի ։

Մ. Տօրէյ. — Խայըր, տէյի ճէվապ վէրտի իսէ տէ, պու ճէվապը սէսլի օլմագտան զիյատէ հարէքէթլէ իտի ։

Պունուն իւզէրինէ մատամ Շալամէ, միւլ տը Լիւսընեանըն իչէրի կիրտիրիլմէսինէ էմր վէրտի ։

Իշպու տէլիգանլը, մալումումուզ օլտուղու վէճհլէ, հէր կէօնա քէսալէթէ կիրմէքտէն ղայէթ մահիր օլտուղընտան, վագարլը վէ տիւշիւնճէլի պիր թավիր քէսպ իթմիշ իտի ։ Թավր ու հարէքէթինտէ, վէ թագտիմ օլունմագ վէ սէլամ վէրմէք թարզլարընտա կէլինճէ, պու հալլէրի մուքէմմէլ պիր ճէնթըլմէնին հալլէրինտէն ֆարգը տէյիլ իտի ։

Մ. Տօրէյ, մէրգումու թէֆթիշ վէ թէթգիգէ, քէնտի քէնտինէ ։

— Կէօրիւնիւշճէ պունտան տահա ալչաղընը պուլմագ միւմքին տէյիլ իտի, տէտի ։

Մատամ Շալամէ՝ մէրգումլարը պիրպիրլէրինէ թագտիմ իթտի ։ Իշպու րէսմի թագտիմտէն սօնրա, պանքէրի սապըգ՝ շու սըրատա պէք տէ գօլայ օլմայան միւքալէմէյէ պաշլամագ վազիֆէսինի տէրուհտէ իյլէտի ։

Մ. Տօրէյ. — Զաթընըզ, միւսիւ, գօնթ Կասթօն տը Լիւսընեայ-Շարանթըն եէկեանէ օղլու՞ մուսունուզ ։

— Էվէթ, միւսիւ, պէտէրիմի թանը՞ր մը իտինիզ ։

— Չէնտ սէնէ մուգատտէմ, միւշթէրիլէրիմտէն վէ ահըպպամտան պուլունան մարքի տը Բէրտէլագըն նէզտինտէ չօգ տէֆա քէնտինէ թէսատիւֆ իթմիշիմ տիր ։ Պինաէլին պիրպիրիմիզէ պիւթիւն պիւթիւն էճնէպի տէյիլիզ ։

Մատամ Շալամէ. — Միւսիւլէր, մատէմ քի սուքիւթ գաթթ օլունտու, օթուրապիլիրսինիզ ։

Մէրգումէ պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա, մէրգումլարա պիրէր իսքէմլէ վէրտի ։

Հէր նէ գատար սուքիւթ գաթթ օլունտու իսէ տէ: Միւսիւ Տօրէյ՝ հէյէճանը ազիմ հիսս իթմէքտէ օլմագլա, պիր արա եէնիտէն ազիմ սուսուզ վագը օլտու ։ Շիւպհէսիզ մէրգում ասըլ մէսէլէտէն պահս իթմէկէ հազըրլանմագտա օլուպ, նիհայէթ քէնտիսի թօփլայարագ, սէսի տիթրէյէրէք,

— Միւսիւ, ֆամիլեամըն տուչար օլտուղու ֆէլաքէթի պիլմէնի, վէ ալչագճա պիր հարէքէթտէն տօլայը տուչար օլտուղումուզ իզտիրապըն նէ՛ տէրէճէ ղալիպ վէ հագգսըզ իտուկինի, հալ պու քի գըզըմըն մասում վէ գուրպան օլմուշ օլտուղունու էլպէթթէ պիլիյօրսունուզ, տէտի ։

Պիչարէ պէտէր հըչգըրըգլարընտան նաշի սէսի քէսիլտիկինտէն, իֆատաթընը իքմալ իտէմէտի ։

Գօնթ տը Լիւսընեայ՝ շու եօլտա ճէվապ իտա էյլէտի ։

— Միւսիւ, քէտէրինիզին նէ՛ գատար ազիմ վէ հագգլը օլտուղունու պիլիյօրում, վէ ձէնապը Հագգըն՝ պէօյլէ պիր մուհիմ մատտէ իչին պէնտէնիզի ինթիխապ իթմէքլէ, քէտէրինիզին թէսքինինէ վասըթա օլապիլտիկիմտէն տօլայը միւթէշէքքիրիմ ։ — Մատմազէլ Տօրէյին հէր կէօնա միւթէֆէրրիաթտան ազատէ օլմասընա էլիմտէն կէլտիկի մէրթէպէ չալըշմաղա եէմին իթտիմ, վէ էկէր ֆամիլեանըզա տախիլ օլմաղա պէնտէնիզի լայըգ կէօրմէք կիպի թարաֆընըզտան պիւեիւք պիր լութֆա նայիլ օլուրսամ, պու եէմինիմի թութաճաղըմ ։

Հէմ սատէլիք, հէմ տէ թապիի պիր սէվգիլէ թէլէֆֆուզ օլունան պու սէօզլէր, իւրէքտէն չըգըեօր կիպի կէօրինիւեօրտու ։

54

Ժիւլ ու Լիւսընայ՝ զէմանէմիզին մէշհուր թէաթրօ օ-յունճուլարընըն պիլէ հասէտ իտէճէքլէրի մահիրանէ սանա-աթ վէ հէյէճան իլէ իֆատաթընը չու սուրէթտէ իլէրի կէօ-թիւրտիւ.

— Միսիւ, պէնտէնիզի տամամա մազամընտա գապուլ իթտիկինիզ հալտէ, ահվալ վէ ախլէագըմա մուքէմմէլէն վուգուֆիյէթինիզ օլմասընը իսթէրիմ.

«Պէնտէնիզ եիրմի պէշ եաշընտայըմ. Վագթիյլէ զէն-կին իտիմ, ֆագաթ սէրվէթիմի, իլք կէնճլիկիմ էսնասընտա րասթ կէլա սարֆ իթտիմ. Հալ պու քի էճտատըմըն իսմինէ ճիւզի լէքէ կէթիրմէտիմ. Վագթա օլանճա մալըմը մահվ իթ-տիմ. պունունլա պէրապէր նամուսումու զայի իթմէտիմ, հէր նէ իտիմ իսէ, քէնտիմէ իտիմ.

«Օլաճագլըլարըմըն էն սօնունա վէրտիկիմ սօն լուի ալթունույլա էվհամ վէ խաեալաթըմ պէրհավա, վէ օլ վագթա գատար իւզէրիմէ հիւքմ իտէկէլէն ճիննէթ կէչիպ, տուշիւնմէքլիք իգթիտարը գայիպ օլտու.

«Ֆագաթ պու իւմիտիմ պօշա չըգըպ, նաֆագամը կիւճ իլէ չըգարապիլիյօրտում, վէ գարշըմտա, միւսթագպէլիմտէ պուլունմայօրտու: Պունտան գաթինազար Ֆրանսայը տա տըղուլէմէկէ պաշլամըշ իտիմ.

«Գաչգա պիր մէտարըմ գալմատըղընտան, աքէր եա-ղըլմագ իւզրէ Բարիսէ ավտէթ իթտիմ. Ալլահ պիլիրքի, ֆամիլեաճա չէօհրէթի սապըգամը թէքրար էլտէ իթմէքլիկին իզտիվաճըն վասըթա օլապիլէճէկինի պիր տագըգա պիլէ տուշիւնմէտիմ. Պու եօլտա հարէքէթ իթմէք՝ իսմիմի սաթ-մագ տըր տէյի զաննիյօրտում.

«Պիթթէսատիւֆ պիր ղողէլթատա, Մատամ Շալամէնին

նէշըր իթտիրմիշ օլտուղու իլանա թէսատիւֆլէ, մէրագ իտիպ, պուրաեա կէլտիմ.

«Միզէ սէօյլէտիքլէրիմի քէմալը սէրպէսթի իլէ Մատամ Շալամէնէ տախի սէօյլէտիկիմտէ վէ եալան սէօյլէմէքտէ օլմատըղըմը պիլտիրտիկիմտէ, կէնճ պիր գըզըն ֆօթօկրաֆ թասվիրինի պանա կէօսթէրտի, վէ պիր քէլիմէ պիլէ իրատ իթմէքսիզին օլ տիլպէր վէ պի կիւնահ գըզճըղազըն տուչար օլմուշ օլտուղու ֆէլաքէթի տէհշէթիշթիմալի անլաթտը.

«Իշպու նամուսլու ֆամիլեանըն հագգընտա եէրէ կիրիֆ-թար օլտուղու պէտպախթլըգտան ֆէվգէլատէ միւթէէսսիր օլտուղում կիպի, թասվիրտէ միւշահէտէ իտէկէլտիկիմ օլ ճալիպ կիւզէլլիքտէն տէ պիւսպիւթիւն ալթիւսթ օլտում.

«Օլ վագըթ, պու իշտէ, պէնիմ իչին, գուրթարըճը օլմագ կիպի մուհիմմ պիր վազիֆէնին գապիլի իճրա օլտու-ղունու, վէ պու եօլտա պիր հարէքէթի ուլուվճէնապանէնի մէվգըի իճրաեէ վազ, վէ ճինաեէթի վագըանըն լէքէլէրինի իզալէ իլէմէքլէ, հախաթըմըն սաատէթինի թէէմին իթմիշ օլաճաղըմը միւլահազա իթտիմ.

«Իշթէ, էֆէնտիմ, քէրիմէնիզ մատմազէլ իլէ էվլէնմէք խուսուսընտաքի էշէտտի արզումուն սէպէպի պու տուր.

Ժիւլ, իֆատաթընը պիթիրինճէ, Մ. Տօրէյ եաւաշա գալ-գըպ, էլինի ուզաթարագ,

— Միսիւ, իֆատէլէրինիզ՝ միւթէպէր վէ միւհթէրէմ պիր զաթա լայըգ օլուպ, պու պապտէքի խալիսէթինիզէ ի-նանըրըմ, տէյի պէեան իլէտի.

Ժիւլ, պէրապէր հիւրմէթ պաշընը էյտի, վէ Մ. Տօրէյին քէնտիսինէ ուզաթմըշ օլտուղու էլի թութտու. Պանքէրի սա-պըգ, քէլամընա չու սուրէթլէ տէվամ իլէտի.

— Էկէր պանա արզ իլէտիկինիզ թէքլիֆի գապուլ իտէր իսէմ, էկէր գըզըմ զէվճէնիզ օլուր իսէ, ահվալը սա-պըգէ հագգընտա իլէրուտէ քիմսէնէ պիր սէօզ պիլէ սէօյ-լէմէեէճէկինիզէ եէմին իտէ՞րմիսինիզ.

— Ասլա պէօյլէ պիր շէյ սէօյլէմէեէճէկիմէ եէմին իտէ-րիմ, էֆէնտիմ.

— Բեզալէք Թարաֆընըզտան հիչ պիր մուսաատէզէ վէ հիչ պիր չիքեաեէթ վուգու պուլմաեաճագը հագգընտա տախի եէմին իտէ՞րմիսինիզ։

— Մուսաատէզէ՞ մի . . . չիքեաեէ՞թ մի . . , նէ՞ հագգըլա, նէ՞ սէպէպլէ իտէճէկիմ, Մասմաղէլ գէրիմէնիզ զաթէն միւթթէհիմ օլմաերզ, պիր գուրպան տըր։

— Պիչարէ Հանըմէֆէնտիյի սէվէճէ՞քմիսինիզ։

— Զաթէն էօյլէ պիր մախլուգու քի՞մ սէվմէզ. Թէքրար իտէրիմ քի, քէնտիսինին Թասվիրինի կէօրտիւկիւմ տագըգատա, ֆիքրիմ վէ գալպիմ եալընըզ օնա հասր օլունտու։

— Միզէ վէրիլէճէք Թըրախօմանըն իւչ միլեօն ֆրանգ օլտուղունու պիլի՞եօրմուսունուզ։

— Էվվէթ, միւսիւ։

— Պու Թըրախօմանըն մարիֆաթը՝ էվլէնիզին տէպտէպէսինէ քիֆաեէթ իտէճէ՞ք մի տիր։ Գօնիթ տը Լիւսընեայ՝ ճէմիյեէթի ինճիմաեյէէ իչինտէ քէնտի մէվգիինի թէքրար քէսպ իթմէյի տիր. անճագ օ մէվգի պիրինճի տէրէճէտէ օլմագ կէրէք տիր։ Շաեէտ իւչ միլեօն քիֆաեէթ իթմէզ իսէ, պիր միլեօն տահա իլավէ իտէպիլիրիմ։

— Պունու եաբտըղընըզտա տահա զիեատէ մէմնուն օլուրում։

— Պու մատտէ հագգընտա մուգավէլած մուհարրիրիմ նէզտինտէ ուղլաշըրըզ։

— Նա՛սըլ վէ նէ՛ վագըթ իսթէրսէնիզ, էօյլէ օլսուն։

— Եարըն սիզի զէվճէմէ վէ պիչարէ քէրիմէմէ թագտիմ իտէճէկիմ։

— Զիեատէսիյլէ մէմնուն օլուրում։

— Եարըն սապահ պէնի կէօրմէք իչին Շէնըլիէրէ կէլին։

— Սաաթ գաչտա՞։

— Օն պիր պուչուգ րատտէլէրինտէ։ Մուվաֆը՞գ մի տըր։

— Էվվէթ, բէք մունասիպ տիր։

— Տէմէք քի պէքլիյօրում, Աթիլաֆ հասըլ օլտու։ Վիզիթանըզը զէվճէմ վէ քէրիմէմ խապէր վէրիյօրըմ։

Ժիւլ տը Լիւսընեայ Թէվաղու իթտի, վէ պանքէրի սապըգ տամատընըն էլինի պիր տէֆա տահա սըգտըգտան սօնրա օրատան հիյնի մուֆարագաթընտա, մատամ Շալամէ տաիրէնին գաբուսունա գատար քէնտիսինէ ըէֆագաթ էյլէտի։

Մէզպուրէ տաիրէսինէ ավտէթլէ, Ժիւլէ խիթապէն,

— Նա՞սըլ, խօշնուտ գալտընը՞զ մը, տէյի սօրտու։

Ժիւլ. - (Թէպէսսիւմ իտէրէք.) Էկէր խօշնուտ գալմասա իտիմ, նէ եաբաըղըմը պիլմէզ պիր ատէմ օլմալը իտիմ։

— Շիմտի տիմէք օլուր քի, իզտիվաճըն իճրասը գարարլաշտը, վէ սիզ տէ իւչ միլեօն ֆրանգ եէրինէ տէօրթ միլեօն ալաճագսընըզ. Նա՞սըլ իշի եօլունտա գուլլանմըշ օլտուղումու Թաստիգ իտի՞եօրմուսունուզ։

— Ֆագաթ պէն տէ շու սըրատա իչինիզէ եարար պիր ատէմ օլտում։

— Էվվէթ, պու տէտիկլէրինիզ տէ գապիլի ինքեար տէյիլ տիր. հէր նէ իսէ, տիւնքի կիւն իսթէմիշ օլտուղունուզ տօգուզ պին ֆրանգը Թէսլիմ իտէճէկիմ։ Զանն իտէրսէմ պու պարաեա շիմտի տահա զիեատէ իհթիեաճընըզ վար տըր։

— Էվվէթ, էվվէթ։

Ժիւլ տօգուզ ատէտ պինէր ֆրանգլըգ պանգնօթլարը ալտըգտան սօնրա օրատան հարէքէթ իթտի, վէ արապա իլէ քէնտի խանէսինէ կիտէրքէն,

— Հէր հալտէ իգպալիմ տէօնտիւ։ Էվվէլքի կիւն եէտիմտէ օն բարամ պիլէ եօգ իտի, եարըն տէօրթ միլեօն ֆըրանգըմ օլաճագ տըր, տէյի միւլահազա իթմէքտէ իտի.

* * *

Պանքէրի սապըգ տէյլայ գարըընըն նէզտինտէն մուֆարագաթընտան սօնրա, տօղրուճա Շէնըլիէրէ կիթտի, վէ մատամ Տօրէյ իսէ, զէվճինին ղայպուպէթի սէպէպինի պիլտիկինտէն, էնտիշէ իլէ քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլտուղու ճիհէթլէ, արապասընըն հավլիեէ կիրտիկինի կէօրիւր կէօրմէզ, մէրգումու գարշըլամաղա, վէ սէսի տիթրէնէրէք,

— Նէ՞ խապէր, տէյի սօրալ իթտի.

— Հանրիէթին ըսէ՛ր օլաճագ քիմսէնի եարըն սանա թագտիմ իտէճէկիմ։

— Պիչարէ Հանրիէթի՛մ... ըսէվալը գըզճըզագը՛մ... սէնին հագգընտա նէ՛ գատար խէեալաթտա պուլունուեօրտուգ... պագ պախթը սիեահըմըզ նէ՛ նէթիճէ հասըլ իթտի։

Ջէվալը դատընճըզագ պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամագտա օլույ. Մ. Տօրէյ՝ մէրգումէնի թէսկինէ չալըշարագ,

— Աղլամա՛, սէվկիլիմ ըսէվճէճիկիմ, ըճճա իտէրիմ քէսափ սուքիւթ էթ, տէտի։

— Քէսափ սուքի՞ւն մու իտէճիմ. - պու տէրէճէ վէ հագսըզ եէրէ պիր պէտպախթըգ վէ ֆէլաքէթ գարշըսընտա քէսափ սուքին իթմէքլիկիմ գապի՞լ մի տիր։

— Ֆէլաքէթիմիզ ճանասընտա ճէնապը Հագգ պիզի լութֆ ու մէրհամէթինտէն պիթիւն պիթիւն մահրում իթմէեօր։ Շէօյլէքի Հանրիէթին հէնուզ մէսուտ օլապիլէճէկինի զանն վէ մէմուլ իթմէկէ հագգըմըզ պուլունմագտա տըր։

— Պու իզտիվաճ սաաէտինտէ՞ մի մէսուտ օլաճագ տըր։

— Էվվէթ։

— Եարըն պանա թագտիմ իտէճէք օլտուղուն տամատըմըզ քի՞մ տիր։

— Կէնճ պիր զաթ տըր... հէր ճիհէթլէ մէմնուն օլունաճագ պիր ասըլզատէ տիր։

— Հագըգի ասըլզատէ՞ մի տիր.

— Էվվէթ, հագըգի պիր ասըլզատէ օլուպ, իսմի թարիխէ մունթէսիպ վէ ինվանը իթիրազաթտան պէրի տիր։

— Իսմի նէ՞ տիր։

— Գօնթ Ժիւլ Արման տը Լիւսընեայ Շարանթ տըր։

— Գա՞չ եաշընտա տըր։

— Եիրմի պէշ։

— Սէրվէթի վա՞ր մը տըր։

— Ասլա սէրվէթի եօգ տուր. բէտէրի գօնթ կանթօն

տը Լիւսընեայտան գալմըշ օլան միրասընը թէքմիլէն թիւքէթմիշ։ Բէտէրինի վագթիյլէ թանըմըշըմ տըր։

— Սէրվէթինի թիւքէթմիշ վէ իսմինի սաթմագա գալգըշմըշ պիր հօվարտա օլտուղունու զաթէն հիսս իտիեօրտում։ Պանա էօյլէ կէօրիւնիւյօր քի, պու ատէմ գըզըմըզը պէտպախթ գըլաճագ տըր։

— Եանըլըեօրսուն, սէվկիլիմ։ Ջաննիեաթըն պիլէսսա տըր, վէ վէսվէսէլէրինէ տէ մահէլլ եօգ տուր։ Մ. տը Լիւսընեայ՝ միւքէմմէլ պիր ճէնթըլմէն օլուպ, ազլ ու ֆիրասէթի ֆէթին օլտուղու գատար համիյեէթի գալպիեէսի տէ բէք պիւեիւք տիւր, քէնտիսի, վագթիյլէ իթմիշ օլտուղու ճէհալէթ էսէրլէրինի պէնտէն կիզլէմէտիկի կիպի, գապահաթլարընըն աղըրլըղընը խաֆիֆլէթէճէք եօլտա էօզիւրլէր տէ տէրմիեան իյլէմէտի։ Կէրչի մէրգում թէքմիլ սէրվէթինի թիւքէթմիշ իսէ տէ, քէնտինտէն մաատա քիմսէնէ զարարը տօգունմամըշ տըր։ Շէօյլէ քի, պիւթիւն պօրճլարընը թէէտիեէ իթմիշ օլտուղու կիպի, չայեանը թէվայիս հիչ պիր հարէքէթտէ տախի պուլունմամըշ տըր։ Քէնտիսինի բէք էյի թէտգիգ իթտիմ... սաֆվէթ վէ խալիսէթինէ ինանըրըմ։

Մատամ Տօրէյ պաշընը էյտի. վագտաա իսքեաթ օլմամըշ իտի իսէ տէ, նէ՞ ճէվապ վէրէպիլիր իտի։

Պանքէրի սապըրգ, իֆատէսինէ տէվամէ,

— Հէր նէ իսէ, Մ. տը Լիւսընեայը եարըն սէն տէ կէօրիւրսէն, պէնիմլէ հէմֆիքեար օլաճագսըն, տէյի պէեան իյլէտի։

— Տիմէք եարըն պուրատա կէլէճէք տիր։

— Էվվէթ, արամըզտա վէրմիշ օլտուղումուզ գարար վէճհիլէ, եարըն սապահ սաաթ օն պիր րատտէլէրինտէ պուրատա պուլունաճագ տըր։

— Լաքին պու պապաէ Հանրիէթին ասլա մալումաթը եօգ տուր։ Օ պիչարէեէ, էօմրիւնճէ վագը օլաճագ թէպէտտիւլէ տայիր հիչ պիր խապէր վէրիլմէմիշ տիր։

Պու ագշամ խապէր վէրիրիզ։ Քէնտիսի նէ՞րէտէ տիր։

— Օտասընտա տըր։

— Հայտէ կիտէլիմ պուլալըմ։

Պու սուրէթլէ Մ. վէ մատամ Տօրէյ՝ գըզլարընըն օտասընա կիթտիլէր։

Ջէմալը Հանրիէթին թէէսսիւր վէ քէտէրի կիւնտէն կիւնէ արթմագտա օլուպ, հիչ պիր սուրէթլէ զայիլ օլմատըղընտան, ճիտտի վէ բուհու միւզտարըպ օլարագ պիր գանաաթէ ղազանմըշ իտի։

Բէտէր վէ վալիտէսի օտասընա կիրտիքլէրի էսնատէ, մէրգումէ, մահզուն կէօզլէրինի անլէրէ տօղրու չէվիրտի, վէ մատամ Տօրէյ՝ գըզընըն պօղազընա սարըլըպ, անընը վէ եանագլարընը պուս էյլէտի։ Պաատէհու,

— Սէվկիլի գըզըմ, բէտէրին վէ պէն՝ սէնինլէ կէօրիւշմէք իսթէրիզ, տէտի։

Կէնճ գըզ՝ իզթիրապլը բէտէրինէ աթֆը նազար իթտիկինտէ, բէտէրի՝

— Էվվէթ, պէտպախթ գըզըմ, մուհիմմ պիր մատտէ հագգընտա սէնինլէ կէօրիւշէճէկիզ, տէյի իլավէ իթտի։

Հանրիէթ. — (Բէսիգ պիր սէտա իլէ.) Մատտէ ֆէլաքէթիմէ տայիր տիր, տէյի՞լ մի։

— Խայր գըզըմ, միւսթագպէլինէ, սաատէթինէ տայիր տիր։

— Միւսթագպէլիմէ... սաատէթիմէ տայի՞ր մի տիր... (Բէտէրի ազիմ իլէ.) Պունտան պէօյլէ պէնիմ իչին նէ՛ միւսթագպէլ գալմըշ տըր, նէ՛ սաատէթ։ Իւմիտ իտէպիլէճէկիմ եէկեանէ, ֆագաթ չայեանը թէէսսիւֆ պիր սաատէթիմ վար իսէ, օ տախի հաեաթըմը մահվ իթմիշ օլան խայինին պուլունուպ ճէզայի սէզասընա չարպըլմասը տըր։

— Գը՛զըմ, օ ճանինին, օ խայինին պուլունաճաղընա հիչ շիւպհէ իթմէ, չիւնքի Ճէնապը Հագգ ատիլ տիր. չու գատար քի շիմտի օ մուամէլէի ատալէթ հագգընտա տիւշիւնէճէք վագըթ տէյիլ տիր։

— Շիմտի տիւշիւնէճէկիմիզ նէ՞ տիր։

— Էօյլէ պիր խաթթը հարէքէթ իթթիխազ իթմէլիիզ քի, նէ՛ հալը հազըրտա վէ նէ՛ իլէրուտէ սէնին հագգընտա

տուի զանն հասըլ օլմասըն։ Հէր քէս. տիւչար օլտուղուն ֆէլաքէթի՝ զաաֆէթէ համլ իթմէմէլի տիր։

— Լաքին ունուտուլմա՞լուսունուզ քի...

Մէզպուրէ գըզարըպ պաշընը էյտի, վէ, «Տօղաճագ չօճուղու ունուտուլմա՞լուսունուզ» տիմէկլէ գուվվէթ վէ ճէսարէթի օլմատը։

Մ. Տօրէյ՝ գըզընըն միւլահազասընը տէրք իտէրէք,

— Խայր, հիչ պիր շէյի ունութմաեօրուզ... վէ վէրտիկիմիզ գարարը սանա թէպլիղ իթմէք իչին վալիտէն վէ պէն պուրատա կէլտիք։

Հանրիէթ. — Պանա նէ սէօյլէեէճէկինիզի պիլմէմ, լաքին եէնի պիր տէրտէ կիրիֆթար օլաճաղըմը հիսս իտիեօրում։

Տօրէյ. — Պու հիսսինիզ հիչ պիր էսասա միւպթէնի օլմատըղը կիպի, հիչ պիր վագըտա իլէ տէ թաստիգ օլունմաեաճագ տըր։

— Նիհաեէթ նէ՞ գարար վէրտինիզ. Սէօյլէեին էֆէնտի բէտէր, ռիճա իտիեօրում։

55

Պիր գաչ սանիյէ սիւքիւթտէն սօնրա, պանքէրի սապըգ՝ աչըգտան աչըգա.

— Սէնի էվլէնտիրէճէեիզ, տէյի պէեան իյլէտի.

Հանրիէթ՝ պու սէօզիւ իշիտինճէ, թէքմիլ վիւճիւտի տիթրէտիճի կիպի, լէհճէսի տախի սօլարագ, քէմալը տէհշէթլէ,

— Պէնի էվլէնտիրէճէ՞քմիսինիզ, տէտի։

— Էվլէնտիրմէք լազըմ տըր։

— Պէնիմ իչին պիր զէվճ պուլտունո՞ւզ մու։

— Էվվէթ։

— Պու զէվճ քի՛մ տիր։

— Ոն պէշ կիւնէ գատար գօնթէս տը Լիւսընյայ թէսլիմէ օլունաճագըն ։

— Էֆէնտի պէտէր . նէ՛ տէտպիրինիզի հազըրլայա անլայամաեօրում ։

— Բէք էյի անլաեօրսուն , գըզըմ ։

— Լաքին տէտպիրինիզ շէյ մումքինսիզ տըր ։ Նէ՛ կիպի խըյանէթէ գուրպան օլմուշ օլտուղումու պիլիրսինիզ ։ Էֆէնտի պէտէր , ազ էվվէլ քէնտինիզ սէօյլէեօրտունուզ քի , պէն շէրիքի թէօհմէթ տէյիլիմ , իլլա պիռուշ պիր գուրպանըմ , Ժօրժու էզճան ու տիլ սէվմէքտէ օլտուղումու , վէ բէք չօգ էվվէլինտէն քէնտիսինին զէվճէսի օլաճաղըմը տիւշիւնմիւշ իտիմ , վէ Ժօրժուն տախի պէնի սէվտիկինի պիլիրսինիզ ։ Շիմտի իսէ , պէնի պիր տիկէրիյլէ էվլէնտիրէճէկինիզի պէեան իտիեօրսունըզ ։

Մատամ Տօրէյ . — Թէէսսիւֆ իտէրիմ քի , պիչարէ գըզըմ ։ Ճիւմլէմիզին արզու իթտիյի պու իզտիվաճը , Ժօրժ շիմտի գապուլ իթմէեօր ։

Հանրիյէթ . — (Հէյէճանլէ .) Հալ պու քի պիր տիկէրի գապուլ իտիեօր , նէ՞յլէ մի ։

— Գապուլ իտէն զաթ՝ գօնթ Ժիւլ Արման տը Լիւսընեայ տըր .

— Հէնուզ թանըմատըղըմ հալտէ , քէնտիսինտէն նէֆրէթ իթտիկիմ օչախսա սէօյլէտինի՞զ մի քի . . .

— Էվվէթ , հէր շէյի սէօյլէտիմ .

— Ճինայէթ մահսուլու օլան պիր էվլատը քէնտի խամինի հասր իտէճէկինի պիլիեօ՞ր մու ։

— Էվվէթ , պիլիր ։

— Պիլէրէք էվլէնիյօ՞ր մու ,

— Մէմնունէն էվլէնիյօր ։ Չիւնքի սէնին թամիրինի կէօրմիւշ օլտուղունտան , օ թամիր քէնտիսինէ ֆէվգէլատէ թէէսսիր իթմիշ տիր ։

Հանրիէթ . — (Թարիֆ օլունմազ պիր հէյէճան իլէ .) Էֆէնտի պէտէր , պահսընը իթտիկինիզ ատէմ պիր ալչագ տըր . . , խալըմըզ թահգիրէ լայըգ տըր ։ Պէն սիզին պի-

մուշ գըզընըզ , օ ալչագ իլէ էվլէնմէսէ րազը օլաճաղըմը նա՞սըլ մէմուլ իթտինիզ ։

Մ . Տօրէյ . — (Վագարլէ .) Ֆագաթ հէր հալտէ նամուսու գուրթարմագ լազըմ տըր ։ Պէն պու լաւըղը անլատըղըմ կիպի , գըզըմըն տախի անլայաճաղընը զան իթտիմ ։

Հանրիէթ . — (Սէրթճէ պիր սէտա իլէ .) Նամուսու գուրթարմագ իչին , ալթունլար վաատ իթտինիզ , տէյի՞լ մի , վէ պու եօլտա պիր բազարլըղա րուլ մուվաֆֆագաթ իտէն պիր ատէմ էլ ալթընըզ ։ — Եննի , սէրվէթլէրինի թիւքէթմիշ , վէ պօղազլարընա գատար պօրճա տալմըշ , վէ խըսըմլէրինտէն պաշգա պիր շէյլէրի գալմայըպ , միւշթէրիսի չըգտըղընտա , օ խամի տէ ֆահիշ ֆիաթլէ սաթմաղա հազըր պուլունմուշ օլան ասըլզատէլէրտէն պիրինի արատընըզ վէ պուլտունուզ , տէյի՞լ մի ։ Զաթէն պու կիպի ատէմլէր հէր վագըթ պուլունուրլար . . . վէ պէն օ նամուսսուզ իսմի թաշըտըղըմ հալտէ , սիզ՝ նամուսսումուզ գուրթուլտու տէյի ատտ իտէճէքսինիզ ։ Իմտի էֆէնտի պապաճըղըմ , մուտտէթի հաեաթըմտա իլք տէֆա օլարագ սիզէ իթաաթ իթմէք իսթէմէմ ։ Պու իքի նամուսսուզլուգտան իսէ , քէնտի մուրատըմա գարշը օլարագ վագը օլմուշ օլան նամուսսուզլուղու թէրճիհ իտէրիմ ։

Մ . Տօրէյ , մէմուլ իթմէտիկի պու մուխալէֆէթի կէօրմէսի իւզէրինէ իզհարը թէաճճիւպլէ , անը պուրուշտը , լաքին քէնտի մէրամընը Հանրիէթէ ճէպրէն գապուլ իթտիրմէկէ նէ՛ ֆիքրի նէ՛ արզուսու օլմատըղընտան , ճէպր իլէ տէյիլ , իգնաաթ իթմէկլէ գըզընը գանտըրմաեը տիւշիւնտիւ , վէ պինապէրին շու եօլտա ճէվապ աղագ իլէտի .

— Պիչարէ գըզըմ , պանա իթաաթ իթմէք իսթէմէտիկինտէն տօլայը սէնի իթապ իթմէմ , չիւնքի պու սըրատաքի ճէվապ րէտտին՝ իֆրաթ տէրէճէ նէզաքէթի նէճիպէյի հայիզ օլտուղունա տէլալէթ իտէր ։ Իպթիտաի էմրտէ պէն տէ սէնին էֆքեար ու հիսսիեաթընտա պուլունտում , լաքին սօնրատան էֆքեար ու հիսսիեաթըմ թատիլ օլունուպ , հէր ումումի գանունտա իսթիսնալար պուլունտուղունու թէսլիմէ մէճպուր օլտում ։ Սէնտէ պիլիրսին քի , նամուս ճիհէթի պէ-

նիմ իչին հաճալէթըմտան զիյատէ գըյմէթտար տըր . . . չէօյլէ քի իսմիմիզէ լէքէ կէլմէսինէ թէհամմիւլ իտէմէզ իտիմ, եաշայամազ իտիմ . . . Շիմտի օ լէքէ մէվճուտ տուր . . . անճագ օ լէքէյի իզալէ իթմէք իչին պիր ատէմ, պիր ասըլզատէ պուլտում. Կէրչի պու ատէմին, պու ասըլզատէնին սէրվէթի եօգ տուր. լաքին համիյէթի, ճէնապը վար տըր.

Հանրիէթ, — (Թաճճիւպլիւ սուրէթտէ.) Համիյէթի, ճէնապը՝ պիւյիւք պիր Թրախումա մուգապիլինտէ պէնիմլէ էվլէնմէսինտէ՞ մի տիր. Միլեօնլար՝ նամուսսուզլուղու ունուտտուրուեօրլա՞ր մը.

Մ. Տօրէյ. — Դո՛ղրու սէօյլէ, ֆէնա մուհաքէմէ իտիեօրսուն. Թէքրար սէնի թէէմին իտէրիմ քի, գօնտ տը Լիւսընեայ՝ լուղէթին աըլ մանէսընճա պիր քիպարզատէ տիր. Քէնտիսինի թանըմագտան էվվէլ, պէն տէ պու խուսուստա սէնին պաթըլ իթիգատլարընա զահիպ օլմուշ իտիմ, ֆագաթ եալընըզ պիր գաչ տագիգա քէնտիսիյլէ կէօրիւշմէքլէ, պու պաթըլ իթիգատլարըմ զայիլ օլտու. Մէրգումու փէք էյի մուհաքէմէ իթմիշ օլտուղումա էմինիմ. Մ. գօնթ՝ զայի իթմիշ օլտուղու սէրվէթի թէքրար էլտէ իթմէք իչին տէյիլ, իլլա հագգսըզ պիր պէտպախթըղա եարտըմ իթմիշ օլմագ, վէ պու սուրէթլէ պիւյիւք պիր հագգսըզլըղը թամիր իթմէք իչին սէնինլէ էվլէնէճէք տիր. — Քէնտիսինին պու հարէքէթի պիւյիւք պիր ուլուվը ճէնապ էսէրի տիր. Սէն նէ գատար աճընմասը լազըմ իսէն, զէվճին տէ սէնի օ նիսպէթտէ սէվէճէք տիր. Սանա օլաճագ մուհապպէթի՝ սատագաթ վէ ուպուտիյէթտէն իպարէթ օլաճագ տըր, Պունտան գաթինազար սէվկիլի գըզըմ, տիւշիւն քի, պու իզտիվաճտա սէնին օնա վէրէճէյին միլեօնլար՝ անըն սանա կէթիրէճէյի պիւյիւք իսմ վէ հագիգի ունվան եանընտա էհէմմիյէթտէն արի չէյլէր տիր.

Կէնճ գըզ, մահզուն վէ միւքէտտէր պիր հալ իլէ պիր միւտտէթ սուքիւթ իթտի, վէ պիրտէն պիրէ պաշընը եօգարը գալտըրըպ,

— Պու թասավվուրու՞ Ժորժ Լամարա պիլտիրտինի՞զ մի, տէյէ սուալ իթտի.

— Էվվէթ.

— Նէ՞ ճէվապ վէրտի.

— Պու թէքլիֆի իթթիխազ իթմէքլիկիմի քէնտիսի պանա թավսիյէ իթտի.

— Վա՛յ, քէնտիսինին պէնի գուրթարմաղա ճէսարէթի օլմատըղընտան, պիր պաշգասը գուրթարըճը պուլմագլըղը՞ մը սիզէ իխթար իթտի. - Պէլքի հագգընըզ վար տըր, էֆէնտի բէտէր, էկէր գօնթ տը Լիւսընեայ խեանէթկեարլըն էն ալչագը տէյիլ իսէ, հէր հալտէ ֆէլագէթզէտէ ուլուվը ճէնապլը մուհթաճ օլմասը թապիի տիր.

— Տիմէք պու իզտիվաճը գապուլ իտիեօրսուն,

— Սիզէ ճէվապ վէրմէք իչին, օ զաթ իլէ ուզուն ուզատը կէօրիւշմէլիեիմ.

— Եարըն սապահ քէնտիսինի սանա թագտիմ իտէրիմ.

— Էօյլէ իսէ պէն տէ սիզէ եարըն ճէվապ վէրիրիմ.

Մատամ Տօրէյ գըզընը տէրաղուշ իթտի, վէ պատէհու զէվճիյլէ պիրլիքտէ վէ իքիսի տէ ֆէլագէթզէտէ միւթէէսսիր օլտուգլարը հալտէ օրատան մուֆարագաթ իյլէտիլէր.

Հանրիէթ՝ բէտէր վէ վալիտէսինին ազիմէթինտէն սօնրա եալընըզ գալտըղընտա, տէհշէթլի պիր եէյիս ու քէտէրէ տիւչար օլարագ, հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամաղա պաշլատը, վէ պիր արա նէֆսինէ սուի գաստ իթմէկի պիլէ տիւշիւնտիւ իսէ տէ, թէտրիճէն պու միւլահազայը թէսկին օլուպ, սօղուգ գանլըլըղը քէսպլէ, արիզ ու ամիգ տիւշիւնտիւ, վէ իշպու թէֆէքքիւրաթընըն նէթիճէսի օլարագ, էկէր գօնթ տը Լիւսընեայ՝ բէտէրինին թարիֆ իթմիշ օլտուղու կիպի պիր ատէմ իսէ, պունունլա էվլէնմէքլիկի րէտտ իյլէմէքլիք էսէրի ճիննէթ օլտուղունա գարար վէրտի.

Իրթէսի կիւն սապահըն սաաթ իքի պուչուգ րատտէլէրինտէ Ժիւլ Շէնըրվիէրէ վասըլ օլտու.

Մ. Տօրէյ մէրգումու պիր արապա իլէ չէմէնտըֆէր ըսթասիօնունտա պէքլէմէքտէ օլտուղունտան, պիրլիքտէ մէզքիւր արապայա րաքիպէն սէյֆիյէյէ կէլտիլէր.

Խանըմ րահէ պանքէրի սալըճ, գըզընը, իզտիվաճ

թէքլիֆի խուսուսընտա սօն գարարընը վէրմէզտէն էվվէլ, ժիւլ իլէ կօրիւշմէքլիկի արզու իթմիշ օլտուղունու անլաթտը, վէ մէրգում տախի սուրէթի մահիրանէտէ ,

— Պու մուամէլէի թագտիր իտէրիմ, վէ պունտան , քէրիմէնիզ մատմազէլին իսթիգամէթ վէ հիսսնի ախլեագ սահիպէսի օլտուղունու տէրք իթմէքտէյիմ. չիպհէսիզ սիզին պանա սէօյլէտիքլէրինիզի .քէնտիսի տէ թէքրար իթմէք, վէ քէնտիսիյլէ էվլէնմէք իսթէմէքլիկիմին սէպէպլէրինճէ պէնտէնիզի իսթիճվապ իյլէմէք իսթէեօր . տէտի ։

— Պէն տէ զաթընըզ կիպի զանն իտէրիմ, վէ գըզըմը լայըգը վէճհլէ մուհաքէմէ իթմէնիզտէն տօլայը մէմնունում։

Արապա սէյֆիէսէ մուվաֆըլէթինտէ , Մ. Տօրէյ՝ տամատը օլաճագ չախսը , սալօնտա պէքլէմէքտէ պուլունան մատամ Տօրէյին նէզտինէ կէօթիւրտիւ ։ ժիւլ, զաթէն տօղուչունտա պիր գուվվէի ճազիպէի վէ նէզաքէթի հայիզ օլմաղըյլա , գայիմ վալիտէսի օլաճագ գատընըն թէվէճճիւհաթընը պիլա զահմէթ գազանտըղընտան , մէզպուրէ տախի՝ տէրքեար օլան ֆէլաքէթ վէ պէտպախթլըգլարը սըրասընտա պէօյլէ պիր զէվճ պուլմալարը , մէմուլին ֆէվգի պիր իգպալ օլտուղունու տիւշիւնմէսէ պաշլատը ։

Եարըմ սաաթ գատար միւլագաթտան սօնրա , պանքէրի սապըրգ զէվճէսինէ խիթապէն ,

— Ազիզէմ Շարլօթ , Մ. գօնթ տը Լիւսընյայըն պիզիմէ օլտուղունու րէճա իտէրիմ Հանրիէթէ խապէր վէրին , վէ չու էսնատէ միւսիւ գօնթու գապուլ իտիպ իտէմէյէճէկինի քէնտիսինէ սօրուն , տէտի ։

Մատամ Տօրէյ օրատան չըգըպ , գըզընըն նէզտինէ կիթտի ։

Հանրիէթ թէմամիյլէ սիեահ էսվապ կիյինմիշ օլուպ , պու էլպիսէ՝ քէնտի պէնազըրընա վէ կիւզէլլիկինէ պաշգա պիր եագըշըգլըգ քէսպ իթտիրմիշ իտի ։

Մատամ Տօրէյ՝ մէզպուրէյէ խիթապէն ,

— Սէվկիլիւ գըզըմ, գօնթ՝ պէտէրին իլէ տիր ։ Պիր աղ

էվվէլ քէնտիսիյլէ կէօրիւշտիւմ, վէ պազ հազգընտա նէ էֆքեար հասըլ իթտիմ , տէտի ։

— Նէ էֆքեար հասըլ իթտիկինի պիլմէք իսթէմէմ, ազիզէ վալիտէճիմ ։

— Նի՞չին ։

— Զիրա պու խուսուսի պիր էֆքեար հասըլ իթմէք , վէ պէլքի տէ քէնտի միւրատըմ խիլաֆընտա օլարագ , սէնին էֆքեարընա թապի օլմագ իսթէմէմ։

— Իսթէտիկին վէճհլէ օլսուն , գըզըմ։ Հէր նէ իսէ , չու էսնատէ Մ. տը Լիւսընյայը գապուլ իտէպիլի՞ր միսին ։

— Էվվէթ ։

— Էօյլէ իսէ քէնտիսինի պուրայա կէթիրէյիմ։

— Բէք էյի պէքլէյօրում։

— Սէվկիլիւ գըզըմ, ագըլլանէ հարէքէթ էթ , վէ պիչարէ պէտպախտ պէտէրինի տիւշիւն քի , մուհաֆազաի նամուս գազիյէսի քէնտիսի իչին տիկէր քեաֆֆէյի միւլահազաթտա ֆայիք տիր ։ Շէօյլէ քի էկէր տիւչար օլտուղումուզ ֆէլաքէթ ֆաշ օլունուր իսէ , զէվալլը պէտէրին եաշայամազ ։ - Շու սըրատա սէնին ֆիքրինտէ նէ՛ կիպի էֆքեար վէ թէֆէքքիւրաթ մէվճուտ օլտուղունու պէք ալէա անլայօրում, լաքին մէյտանտա պիր մէճպուրիյէթ վար տըր , վէ իքի ֆէնալըգտան էն խաֆիֆինի ինթիխապ իթմէք թապիի տիր ։

Հանրիէթ . - Սէվկիլիւ վալիտէճիմ, սէն միւսթէրիհ օլ , պէն տաիմա ագըլլանէ հարէքէթ իտէճէյիմ, տէտի , վէ իլավէթէն տախի , - Մ. տը Լիւսընյայը պէքլէեօրում, տէյի պէեան իյլէտի ։

Մատամ Տօրէյ օրատան տիշարը չըգտը ։ Պէշ տագըգա սօնրա մէզպուրէ՝ զէվճի վէ ժիւլ Արման տը Լիւսընյա իլէ պիրլիքտէ ավտէթ իտիպ , իւչիւ պիրլիքտէ Հանրիէթին քիւչիւք սալօնունա կիրտիլէր ։

Կէնճ գըզ՝ պիր սանիյէտէ հէր չէյի կէօրէպիլէն քէսկին պիր պագըշլա մէրգում տէլիգանլըեը թէճէսսիւս իթտիկի կիպի , ժիւլ տախի մատմազէլ Տօրէյէ քէմալը թէվազու իլէ նազար իթտիկի սըրատա , անըն ֆօթօկրաֆ թասվիրինտէ

միւշահէտէ իթմիշ օլտուղու կիւզէլլիքտէն տահա զիեատէ կիւզէլ օլտուղունա խաքեալմ օլտու ։

56

Մ. Տօրէյ. –Գըզըմ, պիզէ վիզիթա վէրէճէկինի էվվէլճէ պիլտիրմիշ օլտուղում, վէ սէնին տէ կէօրիւշմէք արզուսունու պէեան իյլէմիշ օլտուղուն միւսիւ գօնթ տը Լիւսընայը թագտիմ իտէրիմ ։

Հանրիէթ. – (Տիթրէնէրէք վէ Ժիւլէ խիթապ իտէրէք.) Չօք վագը, միւսիւ, զաթընըզըն ուզուն միւտտէթ կէօրիւշմէք արզուսինտէ իտիմ։

Ժիւլ. – Մատմազէլ, պէնտէնիզ տէ էմրինիզէ հազըրըմ, վէ պու ճիհէթլէ քէնտիմի պախթիեար ատտ իտէրիմ։

— Էֆէնտի պէտէր, վէ սիզ սէվկիլի վալիտէճիկիմ, պէնի Մ. տը Լիւսընայ իլէ եալընըզ պըրագմանըզ մուվաֆֆագաթ իտէ՞րմիսինիզ։

Մատամ Տօրէյ՝ Հանրիէթէ րէճա իտէրճէսինէ ալթըը նազար իթտիքտէն սօնրա, զէվճի իլէ տիշարը չըգտը ։

Պու իքի կէնճլէր եալընըզ գալտըգլարընտա, մատմազէլ Տօրէյ,

— Րէճա իտէրիմ, միւսիւ, օթուրունուզ, տէտի ։

Ժիւլ, կէրչի թապիաթճա ճէսուր պիր քիմսէ իտի իսէ տէ, Հանրիյէթին սէրթ թավր ու մէյլէքի գարշըսընտա գուվվէթ վէ թագաթըտան տիւշմիւշ օլտուղընտան, պիր խէյլիտէ օթուրտու, վէ կէնճ գըզ, զայէթ սօղուգ գան իլէ չուեօլտա քէլամա իպթիտար իյլէտի ։

— Միւսիւ, զաթընըզըն պու կիւն պուրատա թէշրիֆ իտտէճէկի պանա էվվէլճէ խապէր վէրիլմիշ իտի ։ Տիմէք օլուր քի, վիզիթանըզըն սէպէպի պէնճէ մալիւմ տիւր ։

Ժիւլ սէօզ սէօյլէմէք իսթէրճէսինէ պիր հարէքէթտէ պուլունտուղունտան, Հանրիէթ,

— Րէճա իտէրիմ, սէօյլէմէ րէսմէնին ։ Զաթընըզա պագը սէօյլէր արզ իտէճէկիմ, վէ պունլարտան հիչ պիրինի ունութմագ իսթէմէմ։ Պինապէրին ֆիքրիմին տաղըլմամասընա միւհթաճըմ, տէյի պէեան իյլէտի ։

Մ. տը Լիւսընայ, պաշընը էնէրէք,

— Սիզի տինլէեօրում մատմուազէլ, վէ թէէմին օլունուզ քի սէօզլէրինիզի ասլա գաթթ իթմէեէճէկիմ, տէտի ։

— Մատամ՝ արամըզտա պիր իզտիվաճ թասավվուրունա տայիր տըր, տէ՞յիլ մի ։

Ժիւլ՝ թէքրար պաշընը էյտի, վէ Հանրիէթ տախի չուվէճհլէ տէվամ իթտի.

— Էվվէլ էմրտէ, միւսիւ, պէնտէնիզ, հէնուզ կէնճ պիր գըզ օլմագլըղըմլա, էօմրիւն պիր թագըմ էսրարընը պիլմէմէքլիկիմ լազըմ կէլտիկի հալտէ, գաֆիլէն պիլա ար ու հիճապ պէօյլէ պիր մէսէլէտէն պահս իթտիկիմ իչին աֆվընըզը րէճա իյլէրիմ։ Պունունլա պէրապէր, միւսիւ, հարէքէթի վագըամ ութանմամագլըղ օլմալըտըր, ճէսարէթտէն իպարէթ տիր, չիւնքի պանա գապուլ իթտիրիլմէկէ միւրատ օլունան պէօյլէ պիր մուամէլէ գարշըսընտա, էկէր իզտիվաճը թամամէն վէրիլմէսինի իսթէմէսէմ, ալչագ վէ միւթթէհիմ օլմուշ օլուրում։

« Ալչագճա պիր ճինաեէթ վուգու պուլմուշ օլտուղունու, վէ պու ճինաեէթին նէթիճէլէրի տէ նէ խաւկինի պիլիրսինիզ։

— Հէր չէյի պիլիրիմ, մատմազէլ։

— Պիլմէքլիկինիզ՝ պէնիմճէ էվլէնմէնիզէ մանի օ՞լմաեօր մու ։

— Խայր, մատմազէլ։

— Իչթէ պու խուսուսու անլայամաեօրում, գապուլ իտէմէեօրում։

— Մատմազէլ, Մ. Տօրէյէ հէր նէ սէօյլէտիմ իսէ, սիզէ տէ թէքրար իտէպիլիրիմ։ - Մ. Տօրէյ իֆատէլէրիմի րէք ալէա անլատը ։ Շիւպհէ պիլէ իթմէքսէ օլմատըղընըզ պիր ճինաեէթտէն տօլայը սիզի մէսուլ ատտ իթմէք հէմ հագգսըզլըգ, հէմ զալիմլիք, հէմ տէ իգրահ ի-

տիրէճէք չէյ տիր։ Վագը օլան ճինաեէթ, րուհունուզուն բաքտամէնլիկինէ ասլա լէքէ կէթիրեմէզ, չիւնքի գուրպան օլմագ լըզըմըզըր, սիզ, էվվէլքի կիպի բաքտամէնսինիզ։ – Իմտի, պէօյլէ պիր գուրպանա եարտըմ իտէկէլէն վէ պիզպըրի հագգ զուհուրա կէլմիշ օլան պիր լէքէեի քէնտի նամուսույլա էօրթէն էհլի նամուս պիր քիմսէնին հարէքէթինտէ չիւպհէլի նէ՞ օլապիլիր։ Պէն, քէնտի գալպիմի վէ իսմիմի՝ իսթէտիկի հալտէ գօնթէս տը Լիւսընյա թէսլիմէ օլունաճագ օլան գապահաթը պիր գըզա հասր իթմէեիպ, հէր կէօնա հիւրմէթ ու րիաեէթէ լաեըգ պուլունան պիր քիմսէեէ հասր իտիեօրում։

— Միւսիւ, էկէր պու էֆքեար ու հիսսիեաթ խալիսանէ իսէ, չայեանը թագտիր տիր։

— Խալիսանէ օլտուղունա չիւպհէ՞ մի իտիեօրսունուզ, մատմազէլ։

— Միւսաատէ իտին.քի տէվամ իտէեիմ։ – Ցիմտի սիզ պէնի, հիչ պիր ֆիքրի մախսուսունուզ, հիչ պիր հիսապընըզ օլմաեարա՞գ մը զէվճէլիկէ գապուլ իտիեօրսունուզ։ – Էկէր զէնկին օլմասա իտիմ, պէնի պու այնի գապուլ իտէճէ՞ք մի իտինիզ։

Հիչ պիր սիւալ պու գատար սէրահաթէն, վէ մուճիպի էնտիչէ սուրէթտէ օլամազ իտի։

Ժիւլ տը Լիւսընյա՝ քէնտի իզտիվաճընըն՝ իրատ իտէճէկի սէօզլէրտէն պաշըը օլտուղունու անլատը, զիրա Հանրիէթին րիզասընը թահսիլ իթմէտիքճէ, Մ. վէ մատամ Տօրէյին ճէվապը միւսայիտլէրի նէթիճէի խայրիեէյի մուճիպ օլամազ իտի։

Իմտի, օ կէնճ գըզը իսքեաթ իտէմէտիկի հալտէ, անըն, իզտիվաճ թասավվուրունա ասլա րուհ րիզա կէօսթէրմէեէճէկինի Ժիւլ աչիքեարէն կէօրտիւկիւնտէն, չու եօլտա քէլամա աղազ իյլէտի.

— Մա՛տմազէլ, աչըգտան աչըղա իֆատէի մատլապ իթմէքլիկլիմի իսթէեօրսունուզ։ Սիզէ իթաաթ իտէճէեիմ, վէ սիզին իլէ էվլէնմէքլիկի, պէնիմ իչին սաատէթի թամմէ ատտ

իթտիրէն սէպէպլէրտէն հիչ պիրինի սիզտէն կիզլէմէեէճէեիմ։

«Թէքմիլ սէրվէթիմի թիւքէթմիշ իտիմ… պու պապատէ թագսիրաթ տա պէնիմ իտի, էնվայի տիվանէլիքլէրլէ սէրվէթիմ մահվ օլմուշ իտի, վէ չալըշմազըմ թէքրար հալը սապըգըմը իսթիհսալ իթմէկէ սայ իթտիմ իսէ տէ, պիւթիւն մէսաի վէ իգտամաթըմ պօշա կիթտի։ Պիր գաչ կիւն էվվէլ Ամէրիգատան ալտէթիմտէ, հիչ պիր իւմիտ կէօրէմէտիմ։ Քիմսէ պանա մուավէնէթտէ պուլունմատը… Ֆէնա պիր աքիպէթ վէ զարուրէթ պէնի թագիպ իտիեօրտու, վէ պու հալտէն գուրթուլմագ իչին տէ, թէքրար իտէրիմ քի, պիր չէյէ իւմիտվար օլամաեօրտում։

«Պինապէրին, չու եօլտա եաշամանըն նէ՞ էհէմմիեէթի վար տըր։ Աճըզ՝ ինսանըն էն մուզիր միւշավիրի տիր. հալպուքի պէն, պիր սաաթ հալը զաաֆէթտէ պուլունարագ, ապա ու էճտատըմըն իսմինի լէքէլէմէք թէհլիքէսինտէ պուլունմագ իսթէմէմ։ «Էօլմէք՝ տահա էվլէա տըր» տէյի տիւշիւնմէեէ պաշլատըմ, վէ ֆիլվագը էօլմէեէ գարար վէրտիմ։

«Մա՛տմազէլ, սիզէ պու սէօյլէտիքլէրիմ՝ թէաթրօ քիթապլարընըն պաշը ֆըգրալարը գապիլինտէն օլմաեըպ, հագիգէթի հալի պեեան իթմէքտէեիմ։

«Իմտի, պիր րէվօլվէր սաթըն ալտըմ, լաքին իհթիմալին խարիճինտէ պիր իւմիտ պէքլէմէք իւզրէ քէնտի քէնտիմէ սէքիզ կիւն թայեին, վէ պու սէքիզ կիւն խիթամընտա պիր սէլամէթ էսէրի պուլամազ իսէմ, քէնտիմի թէլէֆ իտէճէկիմէ եէմին իթտիմ։

«Պու գարարըմըն իճրասը իչին թայեին իթմիշ օլտուղում մէօհլէթին եէտինճի կիւնիւ, կէօզիւմէ պիր ղազէթա թէսատիւֆ իթտի, վէ պու ղազէթատա զէնկինճէ պիր իզտիվաճ թէքլիֆի օգուտում։

«Էվվէլ էմիրտէ, պու եօլտա պիր թէքլիֆին թահթընտա հէր հալտէ պիր ֆէնալըգ կիզլէնմիշ տիր միւլահազասըյլա, իչպու թէքլիֆէ էհէմմիեէթ վէրմէտիմ։

«Պատէհու, պէլքի պու խուսուս, օլ սաաթա գատար

թէնի նէրտէ պէրէմիշ օլտուղում չարէի սէլամէթ օլապիլիր տէյի միւլահազա իթտիմ։

«Լաքին հէր նէ տախի օլսա, մաթլուպ օլան չէրաիթի հայիզ օլտուղումտան, եանի պիւեիւք պիր ֆամիլեաեա մէնսուպ օլտուղում կիպի, հագըգի պիր ինվանտա սահիպ իտուկիմտէն, թահգըգը մատտէ իթմէքլիկիմէ հիչ պիր մանի պուլունմատըղը ճիհէթլէ, թայեին իտիլմիշ օլան մահէլլէ կիթտիմ, վէ պէնտէն իսթէնիլէն իսպաթլարը իրաէ իթմէքլէ պէրապէր, պաղը խուսուսլարտա իսթիճվապաթտա պուլունտում։

«Ալմըշ օլտուղում մալիւմաթը սիզ տէ պիլիրսինիզ, մատմազէլ։

«Էվվէլ էմիրտէ, պու իշտէ տահա զիեատէ իլէրի կիթմէեէրէք, թէքլիֆի վագըեը անինտէ րէտտ իթմէկի տիւշիւնտիւմ, ֆագաթ մուախխարէն ֆիքրիմտէ տիկէր պիր միւլահազաի մախսուսէ հուսուլէ կէլէրէք, մէսէլէ պանա պիր թարզը ճէտիտտէ կէօրիւնտիւ։

«Շէօյլէքի իսմի պիլտիրիլմէեէրէք պահսը իտիլէն, վէ պիր ֆօթօկրաֆ թասվիրինտէ լաթիֆ վէ ճալիպ սիմասը միւշահէտէ օլունան պիր քիմսէնին՝ հագգըսըզ պիր պէտպախթլըգ վէ ֆէլաքէթ ալթընտա էզիլմիշ օլտուղունու, վէ միւէպպէտէն ղայպ իթմիշ օլտուղու միւսթագպէլի հագգընտա աղլաեօր իտուկինի կէօրիւեօրում զաննը իտիեօրտում։

«Տէրհալ, գարշը գօնուլմազ սուրէթտէ պիր մէրհամէթ վէ թէվէճճիւհ գալպիմի իսթիլա էյլէտի։ Քէնտի քէնտիմէ, նիչին պու պիկիւնահ վէ պիտուչ գուրպանա էլիմի ուզաթմաեաճաղըմ, նիչին նամուսունու գուրթարարագ վէ իսմիմի քէնտիսինէ հասր իտէրէք պէօելէ պիր հագգըսըզլըղըն ճօնիւնիւ ալմաեաճաղըմ, վէ օլ կէնճ գըզ սայէսինտէ միլեօնլարա սահիպ օլունապիլէճէկի իչին թէրէտտիւտ վէ րիւճաթ մը իթմէլի իտիմ, տէտիմ։

«Պու պապտէ խայլը ճէվապը վէրմէտիմ, վէ պունա իսպաթ սա պուրատա պուլունմագլըղըմ տըր, լաքին միրճաանէն քէնտիմի մուախէզէ վէ թէվպիհ իթմէկէ հիչ պիր սէպէպիմ

եօգ տուր, չիւնքի վէրմիշ օլտուղում գարար հագգընտա միլեօնլարըն ասլա թէէսիրի օլմամըշ տըր։

«Պիր աղ էվվէլ, մատմազէլ, «Էկէր սէրվէթիմ օլմազսա իտի, պէնիմլէ էվլէնէճէ՞ք մի իտինիզ» տէյի սուալ իթտինիզ։

«Իշթէ պու խուսուստա ճէվապըմ չունտան իպարէթ տիր։

«— Պիզզաթ ֆագիր օլտուղումտան, էկէր սիզ տէ պէնիմ կիպի ֆագիր օլմուշ օլսա իտինիզ, սիզին իլէ էվլէնմէզ իտիմ։ Չիւնքի իքի աֆիլ վէ ֆագիրին իթթիֆագ իթմէլէրի գատար ֆէնա շէյ օլամազ։ Լաքին սիզին ասլա սէրվէթինիզ օլմասա իտի, վէ պէն տէ զէնկին պուլունսա իտիմ, ալըզատէլիք նամուսում իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի, սիզ պէնիմ զէվճէմ օլաճագ իտինիզ։

«Իշթէ մատմազէլ, միւլահազամ պունտան իպարէթ տիր, վէ պու խուսուսու միւլահազա իթմէկէ տէ ասլա լիւզումըմ եօգ տուր, չիւնքի հագգընըզտա օլ տէրէճէ հիւրմէթ վէ րիաեէթիմ վար տըր քի, պու հիւրմէթ ու րիաեէթին հուտուտունու պիր մուհապպէթէ թահվիլ օլունմասընտան ղայրի արզում պուլունմամագտա տըր։»

Մ. տը Լիւսընեայ սէօյլէնէճէքլէրինի սէօյլէտիքտէն սօնրա սուքիւթ իթտի։

Հանրիէթ մէրգումու քէմալը տիգգաթլէ տինլէտի, վէ սէօզլէրի գուլաղընա աքս իթտիքճէ, սիմասընըն հալի թատիլ օլմագտա իտի։

Նիհաեէթ մէզպուրէ, պիր միւտտէթճիք սուքիւթտէն սօնրա,

— Միւսիւ, իշիթտիկիմ սէօզլէր միւլահազանըզըն խալիսանէ այնէ՞սի մի տիր, տէտի։

— Ումարըմ քի, օլ պապտէ շիւպհէ իթմէզսինիզ մատմազէլ։

— Պիտուչ օլուպ, ասլա շէրիքի թէօհմէթ օլմամըշ օլտուղումա իգնաաթ օլմո՞ւշմուսունուզ։

— Սիզէ հէր վէճհլէ էմինիմ, վէ քէնտի նամուսքեարլըղըմա իթիմատ իթտիկիմ գատար սիզին նամուսքեարլըղընըզա տա իթիմատ իթմէքտէեիմ։

— Էկէր զէվճէնիզ օլուրսամ, օլ մէյլուն կէչմիշ զէման հագգընտա իյմա եօլունտա օլսուն հիչ պիր իֆատէտէ պուլունմաեաճա՞գմըսընըզ:

— Ասլա . . . հաթթա օլ մուզիրը կէչմիշ զէմանը խաթըրլամաեաճաղըմ:

Մատմազէլ Տօրէյ. – (Նիւզինին իրի էլլէրէ կիրչէնէրէք.) Լագին, ճինաեէթի վագըանըն պիր իսպաթը հանաթըի մէվճուտ օլտուղունու ունուտուեօրսունուզ:

— Տօղաճագ մասում պէնիմ օլաճագ տըր . . . սիզ անը սէվմիյէնիզ հալտէ, պէն տէ սէվէճէեիմ.

— Թէշէքքիւր էտէրիմ, միւսիւ . . . սիզէ ինանըրըմ . . . սիզ պէնի աճըեօրսունուզ . . . պէնի գուրթարմագ իսթէեօրսունուզ . . . Պու պիր պիւյիւք համիյէթ տիր . . . իշտէ համիյէթի ունութմաեաճաղըմ:

Ժիւլ, զալէպէնի չալմըշ օլտուղունտան, ֆիքրինտէն «ֆիթըհայթ պէնտէ գալտը» տէտի, վէ պատէհու աչըգլարքէն, – Մատմազէլ, վագը օլան սէօզլէրինիզտէն հագգըմտա իզհար հիւրմէթ իթմիշ օլտուղունուզուն վէ իւմիտվար օլապիլէճէկիմին նէթիճէսինի չըգարապիլիրմիեիմ, տէյի պէյան իյլէտի:

— Պու պապատէ բէտէր վէ վալիտէմ մուվաճճէհէսինտէ սիզէ ճէվապ վէրէճէյիմ: – Իսթէրսէնիզ կիտէլիմ քէնտիլէրինի պուլալըմ:

— Էմրինիզէ հազըրըմ:

— Էօյլէ իսէ գօլթուգունուզու պանա թագտիմ իյլէյին:

Ժիւլ՝ քէմալը միւսարաաթլէ գօլունու ուզաթտըղընտան, Հանրիէթ մէրգումուն գօլունա կիրտի վէ իքիսի պէրապէր, էնտիշէլի ազիմէ իչինտէ օլարագ քէնտիլէրինի սալօնտա պէքլէմէքտէ պուլունան Մ. վէ Մատամ Տօրէյ իլէ պուլուշտուլար:

Ցանքէրի սաղըգ՝ գըզընըն՝ Մ. տը Լիւսընայըն գօլթուղունա կիրմիշ օլտուղու հալտէ իչէրի կիրտիկինի կէօրմէսի իւզէրինէ, տէրքեար օլան քէտէրի ազիմի արտըընտա, նէվմա մէսէրրէթ հիսս իթտի, վէ օլ անէ տէկին մահզունիյէթպախշ օլան սիմասընըն հալի թէպտիլ օլտու:

Մատամ Տօրէյ իսէ հէեէճանընտան նաշի տիթրէեօրտու:

Հանրիէթ գուվվէթլի սուրէթտէ չըգարմազտա սայ իթտիկի պիր սէսա իլէ չու եօլտա իֆատէյէ աղազ էյլէտի:

— Էֆէնտի բէտէր, սէվկիլիւ վալիտէճիյիմ, Մ. տը Լիւսընայըն իյզահաթընտան խօշնուտ օլտում: Քէնտիսինին մէնաֆիի մախսուսէ կէօզէթմէտիկինէ վէ իսթիգամէթինէ ինանըրըմ: Հագգըմտա իրաէ էյլէտիկի ուպուտիյէթէ թէշէքքիւր վէ քէնտիսինին զէվճէսի օլմագլըղը մուվաֆֆագաթ պիլիրիմ: Իմտի, էֆէնտի բէտէր, իզտիվաճըմըզըն պիր ան էվվէլ իճրա օլունմասընա հիմմէթ իտին:

Մատամ Տօրէյ՝ պու սըրատա հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամագտա օլտուղունտան, կէնճ գըզ՝ մէզպուրէնին նէզտինէ գօշուպ, վէ սարըլարագ,

— Աղլա՛մա, սէվկիլիւ վալիտէճիկիմ, Մ. տը Լիւսընայ հայիզի ասալէթ պիր զաթ օլմաղլէ, պէնի նաիլի սաատէթ գըլաճաղընա էմին իթտի. տէտի,

Ժիւլ. – (Հէեէճան իլէ.) Նէմնիմի թութաճաղըմ մատմազէլ:

Մ. Տօրէյ. – Էօյլէ իսէ պէն տէ գասապանըն պէյէտինէ միւտիրինի պու կիւնտէն կէօրիւր, լազըմ կէլէն իլանըն էօնիւմիւզտէքի բազար կիւնիւ իճրասընը թէմէննի իտէճէյիմ: Ցիկէր թարաֆտան քիլիսէճէ իճրասը իճապ իտէն իլան իչին տէ պաշ րահիպ իլէ կէօրիւշէճէյիմ: Պու հալտէ օն պէշ կիւնէ գատար ազտը իզտիվաճ մուգտու պուլապիլէճէք տիր: Պու պապատէ զաթընըզըն պիր իթիրազը վա՞ր մը տըր, միւսիւ տը Լիւսընայ:

— Պէնիմ իչին, նաիլի սաատէթ օլմագ վագթը նէ գատար եագլաշըրսա, մէսէրրէթիմ տէ օ նիսպէթտէ արթար:

— Էֆէնտի բէտէր, Մ. տը Լիւսընայ պիզիմլէ պիրլիքտէ թաամ իթմէյէճէք մի տիր, վէ կիւնիւն պագի գըսմընը պուրատա կէչիրմէյէճէ՞ք մի տիր:

Ժիւլ. – Պէօյլէ պիր լուտֆու արզու իթմէքլէ պէրապէր, թէմէննիյէ ճէսարէթ իտէմէյօրտում:

Մ. Տօրէյ. — Զաթըն խագըգաթտա արզուսունա մուխալէֆէթ-նիյէթ մուվաֆֆագըյէթ իտէրիմ.

Թէբրիք իտէրիմ ըւ, Հանրիէթ՝ հէմէն գափի պիր սուրէթտէ սէօզ սէօյլէմէքսիզին օլուպ վէ քէնտիսի տարին կէօրիւնիւպ, փագաթ հալը մուքապէլէթտէ կէօրիւնէն մէնֆիյին նուֆիւ ազմինա պիր թաարըզ կէրտանալար մէյտանա օլաջագ կիպի, օ պիչարէ գըզճըղազ տա, տախի չէքմայը հազըրտըր, պիր իզտիրապը թամամ պուլունմագտա իտի.

57

Պրագալըմ միւս տը Լիւսընայը՝ Բըլաթան սէյֆինէսինտէ տէհշէթլի գօմէտեասընը իճրա իթմէքտէ օլսուն, պիզ՝ մէրգումուն իլք տէֆա խնտէքի թէալլուգաթը օլմուշ օլան Մատլէն կալիպէնէ նագըլ քէլամ իտէլիմ.

Մատլէնի թէրք իթտիկիմիզ զէման, օտասըն գափուն, մէզպուրէնէ տիլաաթէ օլմուշ օլան մուրբի Սէլէսթէն տը Վալանտէլ թարաֆընտան կէթիրիլմիշ օլան պիր չիչէք պուքէթի իլէ պիր պիլէթի քէնտիսինէ թագտիմ իյլէմիշ իտի.

Իրթէսի սապահ պու տէլիգանլը տիկէր պիր պուքէթ իլէ պիր պիլէթ տահա կէօնտէրտի, վէ իլք կիւնիւ նարտըզը կիպի, օտանըն գափըսը տախի պիր լուի ալթունու իլէ իյլէտի.

Մուսիւ Սէլէսթէն, չոգ ուլութա էօմրիւն հէնուզ մուգատտէմաթընտա օլան ուշշանլան վէ մահճուպ տէլիգանլըլարըն հալինտէ պուլունուպ, լէտա ճէվապը ալմազտան իհթիմալինտէն տօլայը օլ տէրէճէ գօրգու իչինտէ իտի քի, նէրտիվէնլէրտէն նօզարը չէքէրէք տա Մատլէնին գարշուսունա չըգմաղա ճէսարէթ իտէմէզ իտի.

Շուրասը պէյան իտէլիմ քի, Սէլէսթէն հօվարտա պիր տէլիգանլը օլտուղլա պէրապէր, զարիֆ սատէտիլ իտի.

Մէրգում, ուզունճա քիւմիւլ պարմագլար սարֆ իթմէքտէ

օլտուղու կապիլէ իտէ, կիւնտէ նայըլս իքի իւչ ֆըրանգ գազանմագ իչին էօմրիւնիւ թիւքէտէն Մատլէնի նէկտիկէրլիյէ թամաշա իթտիքճէ, տախի Մատլէնի տիքիշինէ թէրճիհ իթտիկինտէն, պաշլըճա արզուսու անըն թէվէճճիւհիւնիւ գազանմագ արզուսունտա պուլունմագտա իտի.

Մէրգում պիր խայլի կիւն պէհէրի օն լուի ալթունու գըյմէթինտէ չիչէք պուքէթլէրի, վէ տայիմա այնը ճիւմլէլէրի հավի թէզքիրէլէր կէօնտէրտիքտէն սօնրա, հազըրգէթէն պէք սաֆալընըպ հալէքէթ իթմէքտէ օլտուղունա, վէ գատընլար հէր վագըթ թէպտիլ էֆքեարտա մէյյալ օլտուգլարը ճիհէթլէ, Մատլէնին տէ օ զէմանա գատար էլպէթթէ քէնտի հագգընտա տուչուննիւշ խուսուսլարը պիր միլահազա, հէր նէ օլուրսա օլսուն, մէզպուրէ իլէ պիր կէրէ կէօրիւշմէկէ գարար վէրտի.

Ժիւլիէն Գլօտ, խուսուսի իշլէրիլէ մէշղուլ օլտուղունտան, պիր հաֆթատան պէրի Մատլէն մէրգումու կէօրմէմիշ իտի, վէ անըն՝ ագըլլը նամուսգարլըղընտան մահրում գալմըշ օլտուղու կիպի, գալպինի գուրպան կիպի նէմէքրանէ պուլունան հըրսը ինթիգամը տախի արթմագտա պուլունտէն, քէնտիսինի թաագիպ իտէկէլէն տէլիգանլը հագգընտագի գարարընը քէսքին գատի իթմէքտէ օլտուղունու հիս իյլէմէքտէ իտի.

Շէօյլէքի Սէլէսթէնին չիչէքլէրինի վէ թէզքիրէլէրինի ալտըգճա, նէպասթընը պիր ազ ղայպ իթտիկի կիպի, մուխալէֆէթ գուվվէթինտէ թէնէզզիւլ իթմէքտէ օլուպ, պուլունտուղու սէֆալէթ վէ մուզայագատան գուրթուլմագ, վէ տաըմա ու տէպտէպէլէ մալիք օլմագ արզուսիյլէ, նախօտ Մ. տը Վալանտէլ քէնտիսինէ ճալիպ վէ խօշ կէօրիւնտիւկիւնտէն տէյի, — չիւնքի տարաթ ու տէպտէպէնէ էհէմմիյէթ վէրմէտիկի կիպի, աշգ ու մուհապպէթին նալընըզ մուլահազասը նէֆրէթինի մուճիպ օլմագտա իտի, — իլլա իւզէրինտէ պիր մէզար թաշը նախօտ պիր խաչ պիլէ օլմայան մագթուլ ճիկէրթաըէսինին գապրինի, գապրիսթանըն պիր քէօշէսինտէ կէօրտիւքճէ, անըն ինթիգամընը ալմագ իսթէմէքտէ, վէ

պու ինթիգամը խաթրնալ իթմէք իչին, ադչնեն չիւզում ու ինթինանը պոլանմագտա իտի.

Դաղդա պու ադչէ պիր Նամուսսուզլուգ մէնպաընտան ալընաճագ իտի, մուլ Մէրսիէնի Թէվրար պուլմալ, դարթըլկան իւզերինէ չըգարանըլտըգը Հալտէ, մէզգիւր մէնպաըն Նամուսուզ օլուպ օլմատըգընա եգինլիքեթ վէրմէնճէկի աշըքեար իտի.

Իշթէ Մատլէն փիքրիճէ պու Հալտէ իտէն, պիր սաթաՀ եօլէնտէն աշ եվվէլ գարտաշընըն չալընտըղընը իշիթմի, վէ քէնտի քէնտինէ.

— Պիր պաշքէթ տաՀա կէլտի... պու անլըգանըլըն թեանդիւթինէ վէ սաղլըղը սէօզ եօզ տուր, տէտի. վէ պաշթէն իչէրի կիրիւմէսինի մուտէյյին խաւթէր վէրտիկինտէ, դարտ աչըլըր, դարտաշը դաշըն նէֆէսի քէսիլէրէք վէ էլլէրի պոշ օլարագ, մանէաստր պիր շէՀրէ իլէ իչէրի կիրտի.

Մատլէն. — (Պու Հալի կէօրտիւկիւնտէ շաշըրարագ.) Ամա՜ միւսիւ, տովիւէլ մատամ, տէտի.

— Եվվէթ, պէնիմ գըզըմ, Փագաթ պու աքշամ սիզէ չիչէք պօ՛քէթի կէթիրմէօրում.

— Եօլէ օլտուղունու անլըյէ իտիէօրում.

— Լագին սիզէ տաՀա էյի պիր շէյ կէթիրիյօրում.

— Նէ՞ կէթիրիյօրսունուզ.

— Պաքէթլէրի կէօնտէրէնի, խանի աշըգընըզը կէթի-րիյօրում.

— Մ. տը Վալանտէյի՞ մի.

— Եվվէթ, պիչարէ անլըգանըր՝ աշագըտա, պէնիմ օտամտա տուր. Պիչարէ սիմէշըլիկիմ՝ պիր խաթըրլանգը մախսուս տուր, եալըս քէնտինի կէնճ վէ գէնկին պիր մալքի օլուպ, թարաֆըընտան պէնի նէզաֆէթիզէ կէօնտէրտի. Թէէմին իտէ-րիմ քի, սիզի Հազըրլէթէն սէվիյօր. Դատընլարը քէնտիլէ-րինէ եալընըզ իտիպ, Հիչ պիր նէթիճէսէ գարար վէրմէյէ-ճէկի անլըգ միւսաֆիրլէրտէն տէյիլ տիր. Սիզի օ գատար սէ-վիյօր քի, նէմէնի իչմէյի պիլէ ունուտարագ վիճտանընա երի-

եօր. Պիչարէ զավալլըմըզ, լէՀճէսի սօլմուշ վէ եանագլարը չուգուրլաշմըշ օլուպ, աթէշ թանըրսամ Հալէ կէլմիշ տիր. Քէնտիսինի գապուլէ մուվաֆֆագ իթմէզսէնիզ, պու-քէնտինի դայպ իթմէ մուվաֆֆագ իթմէզսէնիզ, պու-ան պէօյլէ եաշամագտանսա ճանընը Նամուսու իւզերինէ սէօյ-լէտի.

Դարտաշը դարքընըն սօն սէօզի սախթէ օլտուղու Հէր-քէսը օլուպ, չու դադաքթի պու դարը մէմնունիէթինտէ մուվաֆֆագ օլտուղու Հալտէ, Սէլէսթինին, քէնտի Հադդը-մուվաֆֆագ օլտուղու Հալտէ, Սէլէսթինին, քէնտի Հադդը-տա տաՀա զիաստ ալինճինասինէ տավրանաճագընա Հա-քեաթ օլմուշ օլտուղունտան, մէզգիւր վագիֆէսինին պաշա չըգմազ իչին Հիչ պիր շէյ եափըլմամըշ իտի.

Պինաէնալէյհ միւսէօ պիր սէտա իլէ իֆատէի Հալ իթ-մէյէ օլտուղու կիպի, կէօզա ըրգ գալթըմտան Նաշի եանագը իւզէրինէ ագմըշ օլան պիր տամլա եաշը սիլէրէքսինէ պիր Հարէքէթ պուլունտու. Հալ պու քի Մատլէն,

— Պիմէքին գապուլ իթմէք իսթէմէմ. տէյի ճէվապ վէրտի. վէ գարտաշը գարը տա.

— Մ. տը Վալանտէլ քիմսէ տէյիլ. պիր մալքի տիր. տէտի.

— Հէր քիմ օլուրսա օլսուն, գապուլ իտէմէմ.

— Հարէքէթինիզ չօք եէթէր տըր. գըզըմ, Նէտէն պիր ա-տէմ պիր գըզա աշըգ օլուրսա, օ գըզ՝ միւճէրրէտ օլտուղու-նու պիր գըզա աշըգ օլուրսա, օ գըզ՝ միւճէրրէպ օլտուղու Հալտէ, օ կէնճի իւզ Հալիմ եօլտա գուլլանմալըտըր. Հաթթա Նըզը տահիրէ պէլէտիյէ վէ փօլիսէ տէ կէօթիւրիւպ, իշ-տիւլաճա մուվաֆֆագ օլամազլար. Անըն՝ սիզին իլէ եվլէնմէյէ-ճէկինի քի՛մ սէօյլէտի.

— Օ եօլտա պիր թասավվուրուն փիքրինտէն պիլէ կէչ-մէտիկինէ էմինիմ.

— Պու իֆատէնիզ մուվաֆֆագիյէթէն իՀթիմալտէն իսէ տէ, մուախխարէն սիզ պու փիքրի քէնտինիզէ անլաթմալըսընըզ. Մարքիզէին, Հաթթա րէնալէրին՝ սիզին անլէճէնիզտէ պիլէ Ակէլէրլէրի օլմաեան ֆուգարա գըզլարըյլա եվլէնտիկլէրի էմսալը վար տըր. Իմտի, գըզըմ, պու պիր ֆըրսաթ օ-լմալըտըր տէյիլ տիր. Էկէր եւլէն չըգարըրսանըզ, չօգ փէշիման օլաճագսընըզ.

նըզ՝ վէ իչ իչտէն կէչիրիչ օլաճագ տըր ։ Թէքրար իտիեօլում, չու կէնճ մարքիզի գապուլ իտին , պունտան սօնրա սիզճէ ասլա թէհլիքէ եօգ տուր ։ Սիզի թէէսսիւֆ իտէրիմ քի , հազ- գընըզտա ֆէվգէլատէ հիւրմէթ վէ րիաեէթի օլուպ , խօշա կիթմէնէճէք հիչ պիր իֆատէտէ պուլունմաեաճագ տըր ։ Հայտէ գըզըմ , նասիհաթըմը տինլէեին , վէ միւսաատէ իտին քի աշաղըեա ինիպ , պիր միւտաէթճիք սիզին իլէ կէօրիւշմէ- սի իչին քէնտիսինի պուրաեա կէթիրէեիմ ։ Միւսաատէ իտի- եօրսունուզ , տէյի՞լ մի գըզըմ ։

Մատլէն պաշըմը էյտի , վէ օլ էմնատէ տէրեայը միւլա- հազաթա տալտը ։

Գարուճու գարը՝ մէզպուրէնին միւթէֆէքքիր հալինի կէօրտիւկիւնտէ ,

— Գըզըմ , պու ալէմտէ նէզաքէթ լազըմ տըր ։ Իշպու տէլիգանլըընըն սիզէ կէթիրմիշ օլտուղու պունճա կիւզէլ չի- չէք պուքէթլէրի , վէ պու տէֆա սախի պիրզըաթ էյլէտէ կէ- թիրմիշ օլտուղու պուքէթ իչին , քէնտիսինէ պէշ տագիգա- ճըգ միւլագաթտա ըուն ըիզա կէօստէրմէքլիկինիզ՝ ինսանիյէթ վէ նէզաքէթ վէզաիֆի միւգթէզիեաթընտան տըր , տէտի ։

Մատլէն թէպէսսիւմ իթտի ։

Սէլէսթէնին վէքիլի օլան գարուճու գարը՝ մէզպուրէնին թէպէսսիւմիւնիւ կէօրմէսի ուզէրինէ ,

— Կիւլիւեօրսունուզ . . . պու պիր էյի ալէամէթ տիր . . . կիւլմէք՝ գապուլ իթմէք տիմէք տիր . . . շիմտի կիտիպ քէն- տիսինի պուրաեա կէթիրիրիմ , տէտի ։

Պատէհու գարուեա տօղրու իլէրլէմէսինտէ Մատլէն՝ մէրգումէնի իշարէթլէ ալըգօեուպ ,

— Պիր տագըգա տահա տուրուն , աշիզէմ մատամ , տէ- տի ։

Գարուճու գարը . — (Տուրուպ , էլլէրինի թավանա տօղ- րու գալտըրարագ .) Աճա՛յիպ , տահա գարարընըզը վէ՛րմէտի- նիզ մի . — Հագըգաթէն կէլէն գըսմէթի րէտտ իթմէք՝ էրէյի- ճէ պիր աղըլ էսէրի տիր . Ա՛հ , վագթիյլէ , եանի կէնճլիկիմ զէմանընտա , վէ բէք աէ չիրքին օլմատըղըմ հալտէ , պէօյլէ

պիր իգպալ պէնիմ գարշըմա չըգմըշ օլսա իտի , նէ եաբա- ճաղըմը պիլիր իտիմ ։

Մատլէն պու էմնատէ աեաղա գալգմըշ օլուպ , աննը պուրուշմուշ օլտուղու վէ կէօզլէրի հատտէն զիեատէ բարլա- մագտա պուլունտուղու հալտէ , տէրունը տատատ հէեէճան իլէ տօլաշմագտա իտի ։ Գարուճու գարը ,

— Էյլան տիւշիւնիւեօ՞րսունուզ . . . պու գատար տիւ- շիւնմէքլիկին նէ՞ ֆաիտէսի վար տըր ։ Գըզըմ , սէօզիւմէ իթի- մատ իլէ ; պիր ա՛ն էվվէլ գարարընըզը վէրին , տէտի ։

Պաղթէթէն Մատլէն գարարընը վէրիպ ,

— Մ . տը Վալանտէլէ սէօյլէեին քի , պիր միւտաէթճիք քէնտիսինի գապուլ իթմէք իսթէրիմ , տէտի ։

Գարուճու գարը հէման տըշարը ֆըրլաեըպ , նէրտիվէն գատէմէլէրինտէն քէմալը սիւրաթլէ աշաղըեա էնտի ։

Օլ էմնատէ մարքի , օտաճըղըն տաիրէսինտէ քիւչիւք պիր մանգալ ուզէրինտէ բիշիրիլմէքտէ օլան լահանա չօրպա- սը թէնճիրէսինին գարշըսընտա եալընըզճա տուրմուշ օլուպ , վագթըն թիւքէնմէզ սուրէթտէ կէչմէքտէ օլմասընտան տօ- լաեը ֆէվգէլատէ սըգըլմագտա վէ լահանըն պուղուսունտան խալի օլմագ իչին արա սըրա էլինտէքի չիչէք պուքէթինին կիւլ- լէրինի գօգլամագտա իտի ։

Մէրգում , նէֆէսի սօլուեարագ աշաղը էնմիշ օլան գա- րուճու գարըեը կէօրտիւկիւնտէ ,

— Նէ՞ խապէր , տէյի սիւալ իթտի ։

— Վագտա բէք կիւճլիւքլէ ամմա , նիհաեէթ իգնաեէ մուվաֆֆագ օլտում ։ Մատմազէլ սիզի պէքլէեօր ։ Օտասը իւ- չիւնճիւ գաթտա , նէրտիվէնին գարշըսընտա տըր ։

Սէլէսթէն աէէթա պիր տիվանէ կիպի օտաճըղըն տաի- րէսինտէն չըգըպ , բէմալի սիւրաթլէ հավլիտէն կէչտի վէ օ- տաճըղըն իշար իթտիկի գաթա մուվաֆֆագիեթլէ , գարուեա չալտը ։

Մատլէն պիր ազ տիթրէնէրէք գարուեա աչտը ։

Պիչարէ գատընճըղազ՝ չէքմիշ օլտուղու մէշագգաթա , վէ եէվմիեէ տիւշար օլտուղու զարուրէթէ րաղմէն , ֆէվգէ-

լաթէ տիլպէր վէ ճալիպ օլուպ, հէման տաիմա սօլուգ օլան եանագլարը իսէ, օլ կանաաթէ ճիւզինէ գըզարմըշ իտուկինտէն, քէնտիսինէ պաշգա պիր կիւզէլլիք քէսպ իթտիրմիշ իտի.

Մէզքուրէ հէյէճանը ազիմ իչինտէ օլուպ, ֆագաթ Սէլէսթէն գարուսունուն էշիկի իւզէրինտէ տուրմուշ օլտուղու հալտէ, տահա զիեատէ միւթէէսսիր զանն օլունուեօրտու. Մէրգում մաքինաճըն սէլամ վէրտիքտէն սօնրա, եալընըզ.

— Մատմազէլ. . . մատմազէլ. . . տէյէպիլտի.

Մաալէն. — (Պիր թարաֆա չէքիլէրէք.) Նիրինիզ միւսիւ, տէյի պէեան էյլէտի.

Սէլէսթէն իչէրի կիրտիկինտէ, Մաալէն գարուսու արգատան գափաեըպ, մէրգումէ քէնտիսինին իշլէմէքտէ պուլունտուղու օտաեա կիրտիրտի քի, պու օտա գաեէթ մունթազամ վէ թէմիզ իտի.

Սէլէսթէն, էվվէլճէ կէօնտէրմիշ օլտուղու չիչէքլէրի ատի սագսըլար տէրունինտէ կէօրտիւ. Պու չիչէքլէրտէն պազըսը սօլմուշ, ֆագաթ տիկէրլէրի հէնուզ թազէ գալմըշլար իտի.

Մէրգում տէլիգանլը մէզքիւր չիչէք պուքէթլէրինի կէօրտիւկիւնտէ, գալպի շիտտէթլէ չարփմաղա պաշլաեարագ,

— Մատմազէլ, պու պուքէթլէրի սագլատընը՞զ մը, տէտի.

— Հայ հայ միւսիւ, սագլատըմ, չիւնքի պէն չիչէքլէրի սէվէրիմ, վէ պու պուքէթլէրի թէշքիլ իտէն չիչէքլէր իսէ, հայրան օլունաճագ սուրէթտէ կիւզէլ տիրլէր.

— Իֆատէնիզ միւպալէղալը տըր. պու չիչէքլէր բէք սատէ տիրլէր, իշթէ սիզէ պիր պուքէթ տահա թագտիմ իտիեօրում.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ, միւսիւ, պունու տա տիկէրլէրինին եանընա գօրում, վէ օթուրմանըզը րիճա իտէրիմ.

Պու սուրէթլէ կէնճ գատըն՝ եէնի պուքէթին սաքսընը թազէ սու տէրունինէ վազ իթտիկի էսնատէ, պիր իսկէմլէտէ օթուրմուշ պուլունան Մ. տը Վալանտէլ՝ կէօզլէրինի մէրգումէտէն աեըրամաեօրտու.

Մաալէն մէզքիւր մուամէլէեի պիթիրտիկինտէ, քէնտիտէ միւսաֆիրինտէն պիր գաչ ատըմ ուզագտա օթուրտու, վէ պիր միւտտէթճիք պէքլէտի. անճագ Սէլէսթէն էլան տալկըն վէ տիլսիզ կիպի տուրմագտա օլտուղունտան, մէզպուրէ չու եօլտա իֆատէեէ իպթիտար էյլէտի.

— Միւսիւ, զաթընըզը պիր տէֆա գապուլ իթմէմի րէճա իթմիշտինիզ . . . պիր գաչ տագըգալըգ միւքալէմէեի րէտտ իթմէկէ ճիտտի հիչ պիր սէպէպիմ եօգ տուր, չիւնքի պէն թէմամիյլէ միւսթագիլ պիր քիմսէեիմ, վէ քիմսէեէ տէ մէրպութ տէյիլիմ. Հէր նէ իսէ, սիզի գապուլ իթմէք խուսուսընտաքի թէքլիֆինիզէ րուհ րիզա կէօսթէրտիմ, վէ գապուլ իթտիմ. Պանա տիեէճէկինիզ նէ՞ տիր.

Սէլէսթէն, էսասը մատտէեէ կիրիշմէք իչին պու եօլտա իֆատէեի ֆըրսաթ ատտ իտէրէք,

— Սիզէ նէ տիեէճէկիմի տէրք իթմէեօրմուսունուզ, տէյի սուալ էյլէտի.

Մաալէն. — (Թէպէսսիւմ իտէրէք.) Զանն իտէրիմ քի տէրք իտիեօրում, եանի էկէր միւսաատէ իտէճէք օլուրսամ իկի տէֆա պիրիպիրիմիզէ րասթ կէլտիկիմիզ աղշամը պաշլամըշ օլտուղունուզ միւքալէմէեի իչէրի կէօթիւրմէքտէն պաշգա արզունուզ եօգ տուր. Եանըլը՞եօրմուեում.

58

— Խայր, խայր, եանըլմաեօրսընըզ, օ աղշամտան օ մութլուլու աղշամտան պէրու սիզի տիւշիւնմէքտէն տուր օլամատըմ.

Մաալէն. — (Թէքրար թէպէսսիւմ իտէրէք.) Էյլէ օլտուղունու պանա եազմըշըընըզ.

— Էվվէթ, հէր թէզքիրէմտէ հէր կիւն եազտըմ, ֆագաթ սիզէ եազմագ իսթէտիկիմ եալընըզ պու տէյիլ իտի.

— Նազաճագ պաշգա նէ՞ վար իտի ։

— Գալպիմի սիզան իտէն աշգ ու մուհապպէթիմի՝ հէյէճանըմը իֆատէ իտէն թապիրաթլա թարիֆ վէ նագշ իթմէք իսթէր իտիմ.

— Եազմամագլա ագիլանէ հարէքէթ իթմիշսինիզ։

— Նի՞չին ։

— Չիւնքի ինանմագ իսթէմէյէճէք իտիմ։

— Տիմէք աշգ ու մուհապպէթէ ինանմազսընըզ։

Մատլէնին ալնը պուրուշուգը կիպի, պագըշը տախի տէհշէթլի պիր հալ քէսպ իթտի ։ Փատէհու մահզունիյեթ պախշ պիր սէտա իլէ,

— Խայր, ինանմամ վէ ինանմամ, տէյի պէեան իյլէտի ։

— Հիչ օլմազսա, պէնիմ հագգըմտա եանըլըեօրսունուզ, զիրա աշգ ու մուհապպէթիմ խալիսանէ վէ փէկ զիյատէ տիր ։

— Հէր երքէկին գատընլարա գուլլանտըղը լիսան պու տուր ։

— Սիզէ եէմին իտէրիմ քի, հագըգէթի հալի պէեան իտիեօրում,

Մատլէն . – (Էհէմմիեէթ վէրմէտիկինի միւպէյյին ումուզլարընը չէքէրէք.) Եէմի՞ն մի . . . Եէմին իլէ նէ՞ իսպաթ օլունուր ։

— Հալ պու քի սիզի իսքեաթ իտէճէք պիր թէտպիր պուլունապիլիր ։

— Պէնճէ հիչ պիր թէտպիր մալիւմ տէյիլ տիր ։

— Լաքին բէք զալիմ իմիշսինիզ։

— Զալիմ տէյիլիմ, ճիտտէն իֆատէի հալ իտիեօրում։ -Էկէր սիզի տինլէմիշ օլսա իտիմ, տահա սէքիզ կիւն էվվէլ, պէլքի տէ տիւն, մաշուգէնիզ օլան օլ տիլպէր վէ ճալիպ Կապրիէլին տիզլէրինէ գաբանմըշ օլարագ իրատ իթմիշ օլտուղունուզ եալան սէօզլէրի պանա տա թէքրար իթմէքտէն պաշգա պիր չէյ եաբապիլէճէ՞քմի իտինիզ։

— Վա՛յ, սիզ Կապրիէլի թանըեօ՞րմուսունուզ ։

— Քէնտիսինի քի՞մ թանըմազ քի պէն թանըմաեըմ։ Բարիսին էն բարլագ, էն ճալիպ, էն զիեատէ մուճիպի թէհաչեիւր գատընլարընտան պիրի տէյի՞լ մի տիր ։

— Բարիսին բարլագ վէ ճալիպ գատընլարընտան օլսա պիլէ, սէվիլմիյ տէյիլ տիր ։ Օ միսիլլու լէրի քի՞մ սէվէր ։

— Աճա՛յիպ, էվվէլ պէ էվվէլ զաննն իտէրիմ քի սիզ սէվէրսինիզ ։

— Ասլա՛ . . . Կապրի մօտա հիւքմիւնէ կիրմիշ չիք պիր գարը օլմազլէ, մահզա էլպիսէնին տիւզմէ տէյիկինէ վագ օլունան կարաէնիա չիչէկի կիպի քէնտիսիյլէ իւլֆէթ իթմիշիմ տիր ։ Թէքրար իտիեօրում, օ միսիլլու գարըլար սէվիլմէեիպ, ատէթա էշեա կիպի ատըլըն ալընըրլար, վէ թէէմին օլուն սէօզիւմէ քի, քէնտիլէրինի հէր միզաճա, հէր ախլէագա բէք էյի ույտուրուրլար ։ Պիլ վագը պէն Կապրիէէ բէք չօգ էլմասլար վէրտիմ, լաքին նամուսում ուզէրինէ եէմին իտէրիմ քի, աշգ ու մուհապպէթէ տայիր քէնտիսինէ պիր քէլիմէ պիլէ իրատ իթմէտիմ։ Հալ պու քի սիզի սուրէթի հագըգիեէտէ սէվէրիմ։

— Եանի պէնի կիւզէլ պուլտուղունուզ իչին, հէնուզ մէթրէսինիզ օլան օլ կիւզէլ Կապրի կիպի, պէնի տէ մէթրէսինիզ իթմէք իսթէեօրսունուզ։

— Խայր, խայր, պու տէտիկինիզ տօղրու տէյիլ տիր ։

— Ֆարգը նէ՞ տիր ։

— Ֆարգը բէք պիւեիւք տիւր ։ Պէն Կապրիէէ սալա րիաեէթ իթմէեօրտում, ֆագաթ սիզէ րիաեէթիմ վար տըր ։

— Պանա նի՞չին րիաեէթինիզ օլուեօր ։

— Չիւնքի սիզ նամուսլու պիր գըզըսընըզ։

— Նամուսլու օլտուղումու քի՞մ սէօյլէտի ։

— Գաբուճունուզ՝ միւհթէրէմ պիր գասըն տըր, օ սէօյլէտի . . . լաքին անըն սէօյլէմէսինէ տէ հաճէթ եօգ տուր, պիզզաթ հէր չէյի կէօրիւեօրում։ Սիզին կիպի կիւզէլ, վէ կէօզլէրի ճալիպ պիր գըզ, կիւնտէ եալընըզ իքի ֆրանգ գազանմագ իչին սապահտան աքշամա գատար չալըշըրսա, պու

պիր պիլիրիք ֆազիլէթ տիր. Էվվէթ, էվվէթ, սիզ նամուսլու պիր գըզսընըզ.

— Պէնի նամուսլու զաննըն իտիյօրսունուզ, ֆագաթ սիզին լէհինիզտէ օլմագ իւզրէ նամուսքեարլըղըմը թէրք իթմէքլիկիմի իսթէյօրսունուզ.

— Պէն սիզի հագըգէթէն սէվիյօրում. սիզէ րիաէթ վէ հիւրմէթ իտիյօրում, վէ թէքմիլ սէրվէթիմի ուղրունուզա ֆէտաէ հազըր պուլունույօրում.

— Խուլասա, հագգըմտաքի հիւրմէթ վէ րիաէթինիզի իսպաթ իթմէք իւզրէ պէնի սաթըն ալմաղը թէքլիֆ իտիյօրսունուզ. Շու հալտէ պէնի թահգիր իթմէք իչին պունտան ղայրի նէ՞ եափաբիլիր իտինիզ.

Սէլէսթէն. — (Հէյէճանընտան նաշի սէսի տիթրէյէրէք.) Սահիհէն պէն պէտպախթ պիր քիմսէյիմ. Սիզէ հէր սէօյլէտիկիմէ մուղայիր մանէա վէրիյօրսունուզ. Էն լաթիֆ սէօզլէրիմի պիլէ թահգիրամիզ պուլույօրսունուզ. — Սիզէ պիր բաղարըգ թէքլիֆ իթմէքտէ օլտուղումու նէ՞րէտէն չըգարըյօրսունուզ. Զէնկին օլմագլըղըմ գաբահա՞թ մը տըր, վէ թարաֆէյն տրաաընտա մուհապպէթ մէվճուտ օլուրսա, պիրինին մալը, սէրվէթի՝ տիկէրինին մալը, սէրվէթի օ՞լմազ մը.

— Թարաֆէյն արասընտա մուհապպէթ մէվճուտ օլուր իսէ, պու տէտիկինիզ գաբիլ տիր. լաքին պէն սիզի սէվմէյօրում.

— Պէնի սէվմէյէ սայ իտինիզ... ճահտ իտինիզ.

— Զօր իլէ մուհապպէթ օլամազ.

— Էվվէլ էմիրտէ տօսթլուգ կէօսթէրին... մուախխարէն իշհարը մուհապպէթ իտէպիլիրսինիզ... պէն տէ օլ վագթա գատար պէքլէրիմ.

— Միւսիւ տը Վալանտէլ, տօսթլուգտան պահս իտիյօրսունուզ... տիմէք սիզ տօսթլուղա ինանըրսունուզ.

— Շիւպհէսիզ ինանըրըմ.

— Պէնիմ թարաֆըմտան տօսթլուգ կէօսթէրիլմէսինէ գանաաթ իտէ՞րմիսինիզ.

— Իլէրուտէ իշհարը մուհապպէթ իտէճէկինիզէ ինթիզարէն, շիմտիլիք տօսթլուղունուզա գանաաթ իտէրիմ, վէ հաթթա մէմնուն պիլէ օլուրում.

— Էօյլէ իսէ, հիչ օլմազսա իսթիգամէթիմէ հիւրմէթ վէ րիաէթինիզէ լայըգ օլտուղումու իսպաթ իտէճէյիմ. Աշգ ու մուհապպէթիմի սաթըն ալամազսընըզ, ֆագաթ պէլքի գազանապիլիրսինիզ.

— Իշթէ պու սէօզլէրինիզ իւմիտպախշ տըրլար.

— Սիզին իլէ կէօրիւշմէքտէ օլտուղում շու էսնատէ հաեաթըմըն եալընըզ պիր մագսէտի վար տըր քի, օ տա անըզը ինթիգամ տըր.

— Պիր քիմսէյէ գարշը խուսումէթինի՞զ մի վար տըր.

— Սօն տէրէճէ խուսումէթիմ վար տըր.

— Խուսումէթինիզի ճէլպ իթմիշ օլան է՞րքէք մի, գատը՞ն մը տըր.

— Էրքէք տիր.

— Քէնտիսինի սէվտիկինիզ իչի՞ն մի պու խուսումէթ բէյտա օլմուշ տուր.

— Էվվէթ.

— Պու ատէմ սիզէ նէ՞ եափմըշ տըր.

— Նէ եափմըշ օլտուղունու սօրմայըն, չիւնքի պու ատատէ սիզէ ճէվապ վէրէճէք գատար գուվվէթ վէ ճէսարէթիմ եօգ տուր. Օ ալչագը եալընըզ պիր թագըմ ալչագլըգլարը իչին տէյիլ, իլլա միւթէճասըրընը քիւրէնէ վէ գաթըլնեահտա գատար սէվգ իտէն հագըրգի ճինաեէթլէրի իչին իթհամ իտիյօրում. Իշթէ օ ատէմի արամագ, վէ բէնչէի ատալէթէ թէսլիմ իթմէք իսթէրիմ. Պու խուսուսա իչին տէ սէրվէթիմի հարճեէթէ վէ բէք չօգ ագճէյէ միւհթաճըմ. — Սիզ իսէ, միւհթաճ օլտուղում պու իգի չէյլէրի պանա վէրէպիլիրսինիզ. Վէրմէք իսթէ՞րմիսինիզ.

— Էվվէթ, էվվէթ, մէմնունէն վէրիրիմ. Քէնտիմի վէ պիւթիւն սէրվէթիմի էմրինիզ թահթընա վազ իյլէրիմ.

— Թէշէքքիւր իտէրիմ. պու կիւնտէն իթիպարէն տօսթումուզ. Սաեէնիզտէ ինթիգամըմը ալաճաղըմ կիւն պէլքի սիզի սէվէճէյիմ.

— Պէնի սէվէճէկինիզէ էմինիմ․ Հէմ տէ պէնի նա՛սըլ սէվմէեէճէքսինիզ, պէն քի, հիչ պիր խուսուսդա ուպուտիյէթիմի հազզընըզտա զաթըն տիրիզ իթմէեէճէիմ, սէրվէթիմէ վէ մէսաիիմի ինթիզամընըզ ուզըրունա թախսիս իտէճէիմ, վէ պու սուրէթլէ միւթթէֆիզինիզ օլաճաղըմ․ Խօրուլմազտան վէ մասրաֆտան կէրի տուրուլմազսա, հէր իշտէ, բէք չաբուգ սուրէթտէ քէսպի մուվաֆֆագըյէթ իտիլէպիլիր․ Շու էսնատէ նէ՞ եաբմալըեըմ․

— Պէնիմ իչին սատէ պիր խանէ հազըրլամալըըընըզ․ չիւնքի էօյլէ սէպէպլէր վար տըր քի, պուրատա գալամամ․ Զաթէն պուրասը պէնիմ էվիմ օլմաեըպ, պիր տօստ էվի տիր․

— Պիր տօստ էվի՞ մի տիր․

— Տահա տօղրուսու պիր գարընտաշ էվի տիր․ Պէնիմ իչին թէտարիք իտէճէկինիզ խանէտէ տէպտէպէ, սալթանաթ օլմամալը տըր․ Սէրվէթ իյմա իտէր հիչ պիր հալ պուլունմամալը տըր ․ ․ ․ Ինթիզամըմ իչին գուլլանըլան աշչըտէն մաատա, տիկէր աշչըլէրին պէնճէ ասլա էհէմմիեէթի եօգ տուր․

— Արաեաճաղըմըզ չախսըն իսմի նէ՞ տիր․

— Ժիւլ Մէրսիէ օլտուղունու քէնտիսի սէօյլէրտի իսէ տէ, պու իսմ՝ քէնտինին հազըգի իսմի օլմատըղընա էմինիմ․

— Ժիւլ Մէրսիէ ղա՞յփ մը օլմուշ տուր․

— Էվէթ, իզինի, էսէրինի մահվ իթտիրմէք իչըն թէտապիրի իհթիեաթքեարանէեի իթթիխազ իտէրէք ղայփ օլմուշ տուր․

— Սիզտէն գօրգո՞ւսու մու վար տըր․

— Խայր, պէնտէն գօրգուսու եօգ տուր․ զիրա պէնի էօլմիւշ զաննիթմէքտէ տիր․

— Միւմքի՞ն մի տիր․

— Էվէթ, պէնի, մուհագգագ սուրէթտէ էօլմիւշ զաննիթմէքտէ տիր․

— Ցագաթ պու տէտիկիզ տէհշէթլի չէյ տիր․

— Պէլքի պիր կիւն պու ֆաճիալը հիքեաեէեի թաֆսի-

լաթըյլա սիզէ նագլ իտէրիմ լաքին, շիմտի պէնտէն հիչ պիր շէյ սուալ իթմէմէնիզի թէքրար ռիճա էյլէրիմ․

— Օ ալչագ հէրիֆ հա՞նկը սընըֆա մէնսուպ տուր․

— Պիլմէմ․ ․ ․ քէնտի մէշղուլիյէթինին նէվի հազգընտա պէլքի օն տէֆա պէնի ալտաթմըշ տըր․ Թավր ու հարաքէթինտէն՝ եուքսէք սընըֆա մէնսուպ զաննն օլունուպ, պէնճէ քէնտիսի՝ սընըֆ ու իթիպարտան տուշմիւշ սէրսէրի մագուլէսինտէն պիրի օլմասը տահա իհթիմալտէն տիր․ Էկէր եանըլմազսամ, օ ալչագը՝ պիր թագըմ գումարպազլար եախոտ ախլէագը պօզուգ գատըն վէ գըզլար իլէ հօվարտալար իչինտէ պուլապիլիրիզ․

— Բէք ալէա, պիզ տէ քէնտիսինի անլէր իչինտէ արարըզ․ ․ ․ Իմտի, սիզին ինթիզամընըզ իչին, սիզտէն տահա զիեատէ ղայրէթլէ չալըշաճաղըմ, վէ մագսատըմըզէ էրտիկիմիզտէ, պէնի սէվէճէկինիզէ իւմիւտլէ պէքլէեէճէիմ․

Կէնճ գատըն ճէվապ վէրմէքսիզին պաշընը էյտի․ Պատէհու Մ․ տը Վալանտէլ,

— Մա՛տլէն, էլինիզի պանա վէրին, տէտի, վէ մէրգումէնին ուզաթտըղը էլի թութուպ, կէօքսիւնտէ սըգարագ․ — Ա՜հ, Մատլէն, Մատլէն, սիզի նէ տէրէճէլէրտէ սէվմէքտէ օլտուղումու պիլսէնիզ, տէյի պէեան էյլէտի․

Մուախխարէն, տիկէր պիր սէօզ սէօյլէմէեէրէք,

— Սիզի շիմտիլիք թէրք իտիեօրում․ Թէքրար նէ՞ վագիթ կէօրէպիլիրիմ, տէտի․

— Պու էվի թէրք իտէպիլէճէկիմի պէյան էյլէմէք իչըն պուրայա կէլտիկինիզտէ, թէքրար պէնի կէօրէպիլիրսինիզ․

— Բէք ալէա, պու իշի եազընտա թէսվիյէ իթմէք իզրէ, պիր տագըգա պիլէ ղայպ իթմէք իսթէմէմ․

— Ցագաթ թէտարիք իտէճէկինիզ խանէնին սատէ օլմասընա տիգգաթ իտին․

— Էվէթ, էվէթ, օլ պապտէ միւսթէրիհ օլուն․ սատէ օլաճագ տըր․

Մէքտում տէլիգանլը պու սէօզլէրի սէօյլէտիքտէն վէ թութմըշ օլտուղու Մատլէնին էլինի պուսէ իթտիքտէն սոնրա

տըշարը ֆըրլատըմ, օտանըն գաբուսընտա տուր-տու ։

Զաթէն պու գարը տա քէնտիսինի պէքլէմէքտէ օլտու-ղունտան,

— Նէ՞ խապէր, միւսիւ Մարքի, արզունուզ եէրինէ վար-տը մը, տէյի սորտու ։

Օէլէսաթէն, ճէպինտէն չըգարտըղը պիր պանգա գաղըտ-ընը մէրգումէյէ վէրերէք.

— Ազիզիմ մատամ, վագը օլան խըտմէթինիզտէն տօլա-յը հիսս իթտիկիմ շիւքրանիյէթէ ճիւզի պիր տէլիլ օլմագ-ըւզրէ, իշպու հէտիյէյի գապուլ իթմէնիզի րիճա իտէրիմ, տէտի, վէ քէնտիսի օրատան կիթտիկինտէ, օտաճը գարը՝ ալտըղը գայմէնին տիւրիւմլէրինի աչըպ, պին ֆրանգլըգ ի-տուկինի կէօրտիւկիւնտէ, մէսէրրէթ վէ հայրէթինտէն նաշի րէֆը սէտա իլէ մէքտէն քէնտինի մէն իտէմէտի.

Օէլէսաթէն, գաբուտա պէքլէմէքտէ օլան արապաճընա րաքիպէն, խուսուսի օթէլլէր տէլլալը Տավիտ Բիրսըն նամ քիմսէնին խարէքխանէսինէ կիթտի.

59

Մարքի, խարէքխանէ միւտիրինին խուսուսի օտասընա կիրտիկինտէ,

— Ազիզիմ միւսիւ Բիրսըն, վագըթ կէչիրմէքսիզին քիւ-չիւք պիր օթէլ իսթէրիմ, տէտի.

— Նէ՞ ճինս օթէլ իսթէրսինիզ.

— Ատէթա պիր ճէվհէր, նախօշ չէքէր գութուսու կի-պի լաթիֆ, շիրին, եաշըլըգ վէ գըշըլըգ պաղչէլէրի, աղաճլա-րը, բէք չօգ չիչէքլէրի, ախըր վէ արապալըգլարը, վէ համամ սալօնը հավի կիւզէլ վէ նատիր իւլ էմսալ պիր պինա օլ-մալը տըր.

— Հա՞նկը մահալլէտէ օլուրսա իչինիզէ կէլիր.

— Շանզ-Էլիզէտէն բէք ուզագ օլմամալը տըր.

— Սաթըն ա՞լմագ մը, եօգսա գիրալամա՞գ մը իսթէր-սինիզ.

— Սաթըն ալմագ իսթէրիմ.

— Իսթէտիկինիզ օթէլ նէ՞ գըյմէթտէ օլսուն.

— Պու խուսուս՝ սօնրաքի իշ տիր.

— Աֆվ իտէրսինիզ, միւսիւ Մարքի, պէլքի սիւալիմ պիր սայղըսըզլըգ տըր. ֆագաթ շուրասը անլամագ իսթէրիմ քի, սաթըն ալաճաղընըզ օթէլ՝ զաթընըզըն շախսընա այի՞տ մի օլաճագ տըր.

— Մ. Բիրսըն, սաթըն ալմագ իսթէտիկիմ օթէլ՝ պիր գատընա հէտիյէ օլաճագ տըր.

— Օ հալտէ, միւսիւ Մարքի, շիմտիտէն սիզի խօշնուտ իտէպիլիրիմ. իսթէտիկինիզ ճիվարտա, վէ մաթլուպ իթտի-կինիզ թարզտա սաթըլըգ պիր քիւչիւք օթէլ վար տըր.

— Թէֆրիշ օլունմո՞ւշ մու տուր.

— Օն միլեօն ֆրանգ գատար սէրվէթէ մալիք տուլ պիր Ամէրիգալը գատըն թարաֆընտան շայանը հայրէթ պիր սու-րէթտէ թէֆրիշ իտիլմիշ տիր. քէնտիսի իսէ տէրունիյէ իւչ այտան պէրիտէ իգամէթ իթմէմիշ տիր.

— Նի՞չին էօյլէ պիր օթէլի թէրք իթմիշ տիր.

— Ղայէթ զէնկին պիր Բէրուլու իլէ էվլէնտիկինտէն, վէ զէվճի մէզպուրէնի Բէրուտա կէօթիւրմէքտէ օլտուղուն-տան, թապիի խանէի մէզքիւրու թէրք իթմէսի իճապ իթմիշ տիր.

— Տիմէք շիմտի օ օթէլ պօշ տուր.

— Էվվէթ.

— Կէզէպիլի՞րմիյիմ.

— Հայ հայ, անախթարլար տա նէզտիմտէ տիր.

— Օ հալտէ պիր ան էվվէլ կիտիպ կէզէլիմ.

Օն տագըգա սօնրա, մէրգումլար արապա իլէ մէզքիւր օթէլէ մուվասալէթ իթտիլէր.

Օէլէսաթէն, իշպու օթէլին հէր թարաֆընը տօլաշըպ հէր վէճհլէ պէյէնտիկինտէն,

— Պու օթէլ իշիմէ կէլիր, սաթըն ալըրըմ. իմտի մուգավէլաթ մուհարրիրինին նէզտինէ կիտէլիմ, տէտի ։

Պէօյլէճէ մէրգումլար մուգավէլաթ մուհարրիրինին նէզտինէ կիթտիլէր ։

Օթէլին միւթէսարրըֆըսը պուլունան Ամէրիգալը գատըն՝ Փարիստէն մուֆարագաթ իթտիկի էսնատէ, մուգավէլաթ մուհարրիրինին նէզտինտէ պիր գըթա վէքեալէթնամէ պըրագմըշ օլտուղունտան, գէնտի իմզասըյլա իհթիյաճ գալմամըշ իտի ։ Պինապէրին մուպայաա սէնէտինին պիր ան էվվէլ եազըլմասը, վէ թայինին օլունան պէտէլին Մ. տը Վալանտէլ թարաֆընտան նագտէն թէտիյէսի, վէ պինաէն սաթըն ալան գիմսէնին իսմինին՝ մուպայաա սէնէտինին իմզա էտիլէճէկի էսնատէ գայտ օլունմասը, վէ իմզա մուամէլէսինին Մարգատէ սօգագընտա իճրասը գարարլաշտըրըլտը ։

Իքի սաաթ զարֆընտա իշպու մուպայաա մուամէլէսի իճրա օլունտու, Սէլէսթէն՝ պու թէշէպպիւսիւն մուվաֆֆագըյէթլէ խիթամընտան տոլայը ֆէվգ էլ ատէ մէմնուն օլմուշ օլտուղու հալտէ, Տավիտ Պիրսընէ, իտարէխանէսինէ գատար րէֆագաթ իթտի, վէ օրատան մէնսուպ օլտուղու սէրգիլէրէ կիթմէսինտէ, պիր գաչ կիւնտէն պէրու մէրգումու կէօրմիւշ օլմայան աքրապասը, գէյֆլի հալինի միւշահէտէ իլէ սէպէպինի սօրտուլար ։

Էվվէլ պէ էվվէլ Սէլէսթէն իսթիրապը սուքութ իթմէք իսթէտի իսէ տէ, զաթէն թապիաթընտա խիֆֆէթ վէ իսթիլաֆա մէյեալ օլտուղունտան, վէ սաատէթինի իֆշա իթմէմէսի ղայրը գապիլ օլտուղունտան, զաթէն տիլպէր վէ կիւզէլ պիր գըզա ալէագա իթմիշ օլտուղունու, վէ եագընտա, օ գըզը թէաթրօլարըն պաշլըճա լօժլարընա կէթիրէճէկինտէն, կէօրէնլէրին հայրան օլաճագլարընը, վէ անըն ուղրունա կիւզէլ պիր օթէլ սաթըն ալըպ, աթլար, արապալար վէ սաիրէ թախսիս իտէճէկինի իգրար ու իթիրաֆ իյլէտի, վէ իլավէթէն տախի,

— Կէօրիւրսիւնիւզ, կէօրիւրսիւնիւզ, պունտան պաշգա չէյ տէմէմ, տէյի պէեան իթտի, վէ աքրապասընտան պիրի,

— Բէք էյի, ֆագաթ Կապրիէլի նէ՞ եաբաճագսըն, տէյի սօրտու ,

Մ. տը Վալանտէլ՝ թահգիրի միւպէյյին պիր թավր իլէ,

— Կապրիէլի թէրք իթտիմ... զաթէն քէնտիսինտէն ըսգըլըեօրտում... պիր աղտան մէզպուրէյէ պիր գաչ սաթըրտան իպարէթ պիր թէզքիրէ եազըպ իշի անլաթաճաղըմ, տէտի ։

— Զէվալլը Կապրի՛...

— Թէզքիրէյէ պիր չէք տէ լէֆֆ իտէճէյիմ ։

O կիւնիւն ագշամըսը, Կապրի միւթատ օլտուղու վէճհիլէ միւքէմմէլ պիր թուալէթլէ վէ գըյմէթտար միւճէվհէրաթլը համիլ օլարագ Օբէրա թէաթրօսունուն պիր լօժունտա պուլունուպ, չօգլար տիւրպիւնլէրինի քէնտիսինէ տօղրու չէվիրմիշ օլտուգլարը պիր սըրատա, մարքի տը Սէլէսթէնին ագրապասընտան օլուպ, սէրգիլտէ մէզպուրէ հագգընտա պազը միւթալէաթտա պուլունտուղունու իշիթմիշ օլտուղումուզ շախս, մէզքիւր լօժա կիրտի, վէ Կապրի՝ մէրգումու կէօրիւպ էլինի ուզաթարագ ,

— Ագշամընըզ խայր օլսուն, էսքի տօսթ, սիզ ահպապանըզը ունութմաեօրսունուզ... օթուրուն տա Բարիստէ օլանը կէչէնի նագլ իտին ։ Պէն ատէթա պիր մահպուս կիպի եաշատըղըմտան, նէֆսի բաիթախթտան հիչ խապէրտար տէյիլիմ, տէյի պէեան իթտի ։

Մէրգում վէ մէրգումէ միեանընտա չէնտ միւտտէթ չիւնտան պունտան մուհավէրէ օլունտուգտան սօնրա, Կապրի պիրտէն պիրէ մուգավէլէնին թարզընը թէպտիլ իտէրէք,

— Սէլէսթէն իլէ նէ՞ եափըեօրսունուզ ։ Քէնտիսինի չօգտան պէրի՞ մի կէօրմէտինիզ, տէյի սօրտու ։

— Պիր աղ էվվէլ սէրգիլտէ իտի, պիլիքտէ օթուրուպ թաամ իթտիք ։

— Նի՞չիւն քէնտիսինի պուրատա կէթիրմէտինիզ ։

— Չիւնքի սիզէ մէքթուպ եազաճագ իտի ։

Կապրի. — (Ֆէվգէլատէ թէհայյիւրլէ.) Պանա մէքթո՞ւպ մու եազաճագ իտի ։

— Եվվէթ, պիր Թէգըիրէ եազըպ պու ագշամ կէօնտէրէճէք իտի։

— Պէնիմլէ կէօրիւշմէսինտէ կիւճլիւք օլմատըղը հալտէ, մէքթուպ եազմասընտա նէ՞ մանէա վար տըր։

— Զիրա էօյլէ սըրալար կէլիր քի, ինսան՝ լիսանէն սէօյլէմէքտէն իսէ, թահրիրէն իֆատէի հալ իթմէկի թէրճիհ իտէր։

— Լաքին պանա սէօյլէմէք իչին պու տէրէճէ կիւճլիւք չէքտիկի չէյ նէ՞ օլապիլիր։

— Նէ օլտուղունու աչըգտան աչըղա սէօյլէյի՞մ մի... Մէլէքսթէն սիզի թէրք իտիյօր։

Կապրի, պիրտէն պիրէ իզզէթի նէֆսինի վէ մէնֆաաթընը տիւշիւնմէքլէ, լէհճէսի սօլտու, ֆագաթ քէնտիսինի թօփլամարագ, վէ խասնախան թէպէսսիւմէ չալըշարագ,

— Իֆատէնիզէ ինանա՞մ մը, տէտի։

— Ինանմալըսա սիզի մէճպուր իտէն հիչ պիր սէպէպ եօգտուր, լաքին պէնիմ սէօյլէտիկիմ տէ հագըգաթ տըր։

— Հալ պու քի րէք տէ ինանըլաճագ հագըգաթ տէյիլ տիր, զիրա Մէլէքսթէն՝ հագգըմտա զիյատէսիյլէ մուհապպէթ կէօսթէրիյօրտու. հաթթա սէքիզ կիւն էվվէլ շու կէրտանլըղը քէնտիսի պանա իհտա իթտի, վէ թէքմին իտէրիմ քի, պէն տէ քէնտիսինի շիքեաէթինէ ասլա մահալ վէրմէտիմ։ Իմտի պէօյլէ պաղթէթէն պէնիմլէ գաթը մինասէպաթ իթմէսինին սէպէպի նէ՞ տիր։

— Շուրասընը տա պէեան իտէրիմ քի, կէօնտէրէճէկի մէքթուպտա պիր տէ չէք պուլունաճագ տըր։

— Վագը օլան սուալիմին ճէվապը պու տէյիլ տիր։ Պէն սիզէ, Մէլէքսթէնին պէնիմլէ գաթը մինասէպաթընըն սէպէպինի սօրուեօրում։

— Սէպէպի բէք սատէ տիր։

— Նէ՞ տիր։

— Մէլէքսթէն աչըգ օլմուշ տուր։

Կապրինին կէօզլէրի պիրտէն պիրէ բարլամարագ,

— Աչը՞գ մը... օ ահմա՞գ մը... ֆագաթ քիմէ՞ աչըգ օլմուշ տուր, տէտի։

— Մէճհուլէ պիր գըզա... տահա հէնուզ պուլմուշ օլտուղու, վէ եագընտա ալէմէ թանըտաճաղը պիէմսալ պիր մախլուգա... պու գըզ իչին օթէլ, աթլար, արապալար սաթըն ալմըշ...

— Լաքին պու հիքեաէնիզ մասալա պէնզէեօր։

— Մասալ, ֆագաթ հագըգի մասալ տըր։ Սօրտունուզ, պէն տէ ճէվապ վէրտիմ։ Պիլմէք իսթէեօրտունուզ, չիմտի պիլիյօրսունուզ... պունտան պաշգա, վուգուաթտան սիզի էվվէլճէ խապէրտար իթմէքլիկիմ տէ պիր խըզմէթ տիր։ Շէօյլէքի պու ագշամ խանէնիզէ ավտէթլէ, Թէգըիրէեի վէ չէքի պուլուրսանըզ, պիրտէն պիրէ չաշըրմազըսընըզ։ Իմտի, ումարըմ քի, պու խապէրի վէրտիկիմտէն տօլայը կիւճէնմէյէնիզ։

— Պիլաքիս մէմնուն օլտում, վէ թէշէքքիւր իտէրիմ։

— Էօյլէ իսէ, թէքրար կէօրիւշիւրիւզ, ազիզիմ, չիմտիլիք մուսաատէնիզլէ կիտէեիմ։

— Էվվէթ, էվվէթ, եագընտա թէքրար կէօրիւշիւրիւզ։

Մուխպիրի մէրգումուն օրատան ազիմէթինտէն եարըմ սաաթ սօնրա Կապրի տախի Օբէրա թէաթրօսունու թէրքլէ, արապասընա րաքիպէն, խանէսինէ ավտէթ իթտի։

Այնի վագըթտա պէսլէմէսի մէզպուրէնին նէզտինէ տուխուլ իլէ,

— Մատամ, պիր ազ էվվէլ սիզէ պիր մէքթուպ կէթիրիլտի, տէտի։

Կապրի՝ ատրէսինէ պիր պագըշտա քիմին եազըսը օլտուղունու թանըտը, վէ էլլէրի տիթրէյէրէք մահֆազանը եըրթըպ, տէրունինտէ, պիր գաչ սաթըրտան իպարէթ վէ գաթը մինասէպաթը հավի պիր Թէգըիրէ իլէ պիր տէ չէք քեաղըտը պուլունտուղունու կէօրտիւ։

Թէգըիրէնին մէալի գաթի վէ չէքին միգտարը իսէ ճէսիմճէ իտի։

Կապրի էլպիսէսինի սօյունտուգտան սօնրա պէսլէմէսինի եաթմաղա կէօնտէրտի, ֆագաթ քէնտիսի եաթաղընա եաթաճագ եէրտէ, պաշընը իքի էլլէրի տէրունինէ ալարագ,

պիր խայլի միւտտէթ տիւշիւնտիւ , վէ պու միւլահազաթը-նըն նէթիճէսի օլարագ , Սէլէսթէնի գարարը վագըընտան կէրի չէվիրմէք , վէ եինէ քէնտիսինէ պէնտ իթմէք՝ հէմ պէյհուտէ , հէմ տախի քէնտիսի իչին մուճիպի մահճուպիյեէթ օլտուղունա գանաաթ հասըլ իթտի ։ Վագըաա Սէլէսթէն իլէ եալընըզ պիր սէնէտէն պէրու իւլֆէթ հասըլ իթմիշ օլտուղու հալտէ , պու միւտտէթ զարֆընտա մէրգումտան պիր միլեօն ֆրանգ գատար պիր սէրվէթ իսթիհսալինէ մուվաֆֆագ օլմուշ օլմասը յլա , չիմտի էօյլէ պիր մէնպաը սէրվէթի էլտէն չըգարմասը կիւճ պիր մատտէ իտի իսէ տէ , Սէլէսթէն՝ հարէքէթի վագըասընտա սէրպէսթ օլուպ , համթա գաթը միւնասէպաթը յլա պէրապէր , եինէ ուլուվը ճէնապ իլէ մուամէլէ իթմէքտէ պուլունմուշ օլտուղունտան , մէրգում ալէյհինտէ պիր չէյ եափմագ գապիլ տէյիլ իտի ։ Հալ պու քի Կապրի , Սէլէսթէնի քէնտիսինտէն զիատ իտէկէլէն գատընտան տօլայը ֆէվգէլատէ ատավէթ վէ խուսումէթ հիսս իտէկէլմէքտէ օլտուղունտան , քէնտի քէնտինէ ,

— Պու գարըտան ինթիգամըմը ալաճաղըմ ։ Պու կիւնքի կիւն պանա իթտիկի ֆէնալըղըն , պիր կիւն , պէն քէնտինէ եիւզ միսլինի իտէճէյիմ , տէտի ։

60

Սէլէսթէն , հէր նէ գատար րէք կէճ եաթմըշ իտի իսէ տէ , պու ճիւմլէ իլէ եինէ էրքէնճէ ուեանըպ , արապասընը հազըր իթտիքտէն սօնրա տըշարը չըգար ։ Մագսէտի իսէ , արապաճըլարը վէ հայվանաթ թաճիրլէրինի տօլաշըպ , սաթըն ալտըղը խանէնին արապալըգլարընա արապա վէ ախըրլարընա աթ թէտարիք իթմէքտէն իպարէթ իտի ։ Օթէլին խըզմէթքեարլարընա կէլինճէ , Տավիտ Բիրսըն պունլարը քէնտիսի թէտարիք իթմէկի տէրուհտէ էյլէմիշ իտի ։

Ծաաթ իքիտէ Մ. տը Վալանտէլ , մուգավէլաթ մուհարրիրինին նէզտինէ կիթտի քի , սէօզլիւ օլմալարը հասէպիյլէ օլ էսնատէ Բիրսըն տախի օրատա պուլունուեօրտու ։

Մուպաեաա սէնէտէ հազըր օլուպ , եալընըզ մալին միւթէսարրըֆընըն իմզասը նօգսան օլտուղունտան , Սէլէսթէն՝ մուգավէլաթ մուհարրիրինին պաշ քեաթիպինի քէնտի արապասընա ալարագ , Մարգատէ սօգաղընտա մուգիմ Մատլէն Կալիէնին իգամէթկեահընա կիթմէք իւզրէ , իճապ իտէն թալիմաթը արապաճըեա իթա էյլէտի ։

Մատլէն՝ «խապէր վէրտիկինիզ զէման պու էվի թէրք իտէճէյիմ» տէյի մարքի տը Վալանտէլէ վէրմիշ օլտուղու ճէվապտան պէրու հալը էնտիշէ վէ իզթիրապտա պուլունուեօրտու ։

Մէզպուրէ , ախզը ինթիգամ արզուի չէտիտի իլէ եալընըզ քէնտի ֆիքրի մախսուսընա թապիյեէթ իտէրէք , զահիրէն եէնի պիր նամուսսուզլուգ լէքէսինի գապուլէ րուի րիզա կէօսթէրմիշ իտի ։ Շէօյլէքի Սէլէսթէնի թագիպ իթտիկինի կէօրէնլէրտէն , վէ օ տէլիգանլընըն սէրվէթի ճէսամէսինի պիլէնլէրտէն քի՛մ պու կէնճ գատընըն մէրգում տէլիգանլըեա թէսլիմ օլմամըշ , եախօտ սաթըլմամըշ օլտուղունու զանն իտէճէք իտի ։

Տիմէք օլուր քի մէզպուրէ իքինճի տէֆա նամուսսուզլուգ կիրտապընա տիւշմէքտէ օլուպ , կէրչի պու լէքէ հագգսըզ իտի իսէ տէ , նիհայէթ հէր հալտէ նամուսսուզլուգ , հէր հալտէ պիր լէքէ սայըլըր իտի ։

Մատլէնին ֆիքրինի զիեատէսիլէ վէ չայեանը թէէսսիւֆ պիր սուրէթտէ իշղալ իտէն պաշըճա մատտէ , Ժիւլիէն-Դըլօտուն քէնտի հագգընտա նէ՛ տիւշիւնէճէկի թէֆէքքիւրիւ օլուպ , չիւնքի օ տէլիգանլը , հիչ պիր կէօնա ֆիքրի մախսուսու օլմաեարագ , մահզա պէրաի համիյէթ , հապսխանէտէն չըգտըղը վէ սըղընաճագ եէրի պուլունմատըղը զէման քէնտիսինէ պիր մէլճա թախսիս իթմիշ , վէ պիզզաթ զէնկին օլմամասը յլա պէրապէր , նամուսույլա նաֆագասընը թէտարիք իտէպիլմէսի իչին իգթիզա իտէն մէպլաղը էվվէլճէ գարզէն վէր-

միշ իտի. Մատլէնին, աճլըգտան սօգագտա տիւշիւպ էօլմէ-
մէսի, օ տէլիգանլըընըն սանքեսինտէ իտի. Անըն ագըլլանէ վէ
պիրատէրանէ իխթար վէ նասիհաթլարը էլան ֆիքրինտէ օ-
լուպ, մէրգումուն, «Պիր թագըմ ալչագճա վասըթալար ի-
լէ ախզը ինթիգամա մուվաֆֆագ օլմագտան իսէ, օ ինթի-
գամ հավվէսինտէն ֆէրագաթ իթմէք՝ պին գաթ էվլէա տըր»
տէտիկինի խաթըրլամագտա, հալ պու քի պու իխթարլարըն
ճիւմլէսինի ունութմուշ կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի.

Մատլէն՝ Մէլքսեթէնի աչըգ մագամընտա գապուլէ բու-
րիզա կէօսթէրիյօրտու. Պու իսէ, անը սէվտիկինտէն նաշի
օլմայըպ, զէնկին օլմասը իչին իտի. Հալ պու քի պու մուա-
մէլէսի՝ իքի տիւրլիւ լէքէ, իքի տիւրլիւ նամուսսուզլուգ ի-
տի. Պիչարէ գատընճըղազ, պու սուրէթլէ իքի միւշքիլ արա-
սընտա գալըպ,

— Ժիւլիէն-Գլօտ հագգընտա նէ՞ կէօնա միւլահազատա
պուլունաճագ տըր, տէյի քէնտի քէնտինէ վէ թէքրար պէ
թէքրար սուալ իթմէքտէ իտի.

Հարէքէթ վէ ազիմէթինի էվվէլճէ խապէր վէրմէքսիզին,
միւտտէթ՝ մէտիտէտէն պէրու մէրգումուն քէնտի էվինէ ի-
հալէ իթմիշ օլտուղու խանէնի թէրք իտէմէզ իտի, ֆագաթ
պու գարարընը օնա նա՞սըլ խապէր վէրէպիլիր, հարէքէթինի
նէ՞ սուրէթլէ իզահ իտէպիլիր, վէ պու մուամէլէսինին աճը-
լըղընը թախֆիֆ իտիճի անճագ վէ էսասլը մէվճուտ օլտու-
ղու խուսուսընտա մէրգումու նա՞սըլ իգնա իտէպիլիր ի-
տի.

Քէնտիսինէ լագըրտը իթմէկէ ճէսարէթի օլմայըպ, մէք-
թուպ եազմագ իսթէյէ, եազաճագ թայիր վէ քէլիմէ պու-
լամամագտա իտի, Շէօյլէ քի պիր գաչ տէֆա պիր թէզքիրէ
եազմաղա գալգըշտը իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլամատըղընտան,
պէյքի ուեուլմագլա մանէվի սիւքիւնէթի պուլուր իւմիտիյլէ
եաթաղա եաթտը, ֆագաթ իւմիտի պօշա կիթտի, զիրա
եօրկունլուղունտան նաշի հէնուզ կէօզ գափագլարը գափա-
նըր գափանմազ, ույգուսունուն իչինտէ տահմա այնի սուրէթ-
տէ խաթըրընա կէլմէքտէ օլան, եանի «Ժիւլիէն-Գլօտ հագ-

գընտա նէ՞ տիւշիւնէճէք տիր» միւլահազասըյլա ուեանմագ-
տա իտի.

Խուլասա, սաաթլար բէք աճէօթէ կէչմէյէ պէրապէր
սապահ օլտու, վէ էօյլէնտէն աղ էվվէլ գարուճու գատըն
մէզպուրէնէ թամամ կէօթիւրմէք պէհանէսի, լաքին հա-
գըգէթտէ կէօրիւշմէք արզուսիյլէ կէնճ գատընըն օտասընա
չըգտը.

Իշպու գարուճու գարը էհլի մէրագ օլմասըյլա, քէնտի
նէզարէթինէ իհալէ իտիլմիշ օլան խանէ տէրունինտէ վու-
գուա կէլէն հալը ղարապէթիւթիմալի էթրաֆըյլա անլամագ
արզուսինտէ իտի. Իմտի, պէօյլէ պիր գուրնազլըգ իտիյօր
ղանն իտէրէք, միւթէատտիտ սուալլէր արզ իթտի, լաքին
Մատլէն տահմա միւպհէմ ճէվապլար իթա իտէրէք, սըրըընը
ֆաշ իթմէտիկինտէն, գարուճու գարը՝

— Գըզը՞մ, պէն սիզի սէվէրիմ, վէ պու մուհապպէթիմ
իճապընճա չունու սուալա իճթիսար իտէրիմ քի, տահմա պէ-
նիմլէ պիրլիքտէ մահպուս կիպի էօմիւր կէչիրմէքտէ նէ՞ ֆայ-
տէ վար տըր. Օ զէնկին վէ ալիճէնապ տէլիգանլը՝ նամուս-
լու պիր քիմսէ օլուպ, սիզի ալտաթմագ իսթէմէտիկի մէյ-
տանտա տըր. Տօղրուսու անըն սիզէ աշըգ օլմասը վէ սուրէ-
թի հագգըյիէտէ սիզի սէվմէսի՝ պէօյլէ պիր պախթիեար-
լըգ տըր. Պիր կիւն սիզին իլէ էվլէնէճէկինէ տէ շիւպհէմ
եօգ տուր, վէ օ հալտէ արապալար իլէ կէզէճէքսինիզ. Ագը-
զէմ, պու պապտէ պէնիմլէ հէմֆիքիր տէյի՞լմիսինիզ, տէ-
տի.

— Մատամ, միւսթագպէլտէ նէ օլաճաղըմըզ մալի՞ւմ
մու տիւր.

— Գըզըմ, պու սէօզլէր միւէլլիֆլէրէ մախսուս սէօզլէր
տիր. Էվվէլ էմրտէ հալը հազըրը տիւշիւնէլիմ. Հալը հազըր
բարլագ տըր. Գունտան գաթինազար, սիզ պախթիեար պիր
գըզըընըզ. Էկէր պու տէֆա գարշընըզա իշպու տէլիգանլը
չըգմըշ օլմասա իտի, միւսթէճիրիմ պուլունան միւսիւ Ժիւ-
լիէն-Գլօտ իլէ էվլէնէպիլիր իտինիզ.

Մատլէն, պու իսմի իշիթտիկինտէ սարարտը, վէ գա-

բուճու գարը իֆատաթընա չու ծօյլա տէվամ էյլէտի .

— Միւսիւ Միւլիէն-Մլօտ տա կիւզէլ վէ մէրտ պիր տէլիգանլը տըր , վէ մահիր պիր րէսսամ վէ նագգաշ օլուպ , պիր կիւն օ տա խայլի բարա գազանաճագ , վէ զէվճէսինի վէ տօղաճագ էվլատլարընը կիւզէլճէ պէսլէյէճէք տիր . Փագաթ հայըր պուլունմուշ օլան սէրվէթ տահա ալա տըր ։ Իմտի , շիմտիլիք տէլիգանլըլըն սիզէ թէսատիւֆ իտիպ կէօնիւլ վէրմէսի պէօյիւք պիր իգպալ տըր ։ Անըն սարը ալթունլարը վէ պանգա գայմէլէրի հիսապսըզ օլուպ , անըն իլէ էվլէնտիկինտէ , մարքիզ օլաճագսընըզ ։ Սիզին իլէ էվլէնէճէկի մուհագգագ տըր ։ Օ վագըթ մատամ մարքիզ օլմանըզլա , տիքիշ մաքինանըզը պիր տախի տիւշիւնմէյէճէքսինիզ ։

Գարուճու գարը , սօնսուզ սուրէթտէ իֆատէսինէ տէվամ իտիէօրտու իսէ տէ , Մատլէն մէրգումէնի տինլէմէյիպ ագլ ու ֆիքրի Միւլիէն Գլօտա հասր օլունմուշ իտի ։

Նակեահ պիրինճի տաիրէնին գարուսու չալընտըղընտան , գարուճու գատըն՝

— Գարուճու աչա՞յըմ մը , տէյի սուալ իթտի , վէ Մատլէն՝ «Շիւպհէ եօգ , աչըն» տէյի մուգապէլէ իթտիկինտէն , մէզգիւր գարու աչըլտը , վէ Սէլէսթին տը Վալանտէլ՝ րէֆագաթընտա Պավիտ Բիրսըն իլէ մուգավէլաթ մուհարրիրինին պաշ քեաթիպի օլարագ իչէրի կիրտիլէր ։

Սէլէսթէն . – (Գարուճու գարըեա խիթապէն .) Մատմազէլ Մատլէն պուրատա՞ մը տըր ։

Գարուճու . – Էվվէթ միւսիւ մարքի պուրատա տըր ։ (Պատէհու եիւքսէք սէտա իլէ .) Մատմազէլ Մատլէն , սիզէ միւսաֆիրլէր կէլտի ։

Կէնճ գատըն մէզգիւր իւչ շախսը կէօրտիւկիւնտէ սիմասը գըզարտը ։

Մ. տը Վալանտէլ՝ գարուճու գարըեա պիր իշարէթ իթտիկինտէն , մէզպուրէ օրատան մուֆարագաթ իթտի , վէ պատէհու մարքի՝ Մատլէնէ եագլաշարագ ,

— Ազիզէմ , էվվէլճէ րուխսաթընըզը իսթիհսալ իթմէնէրէք , պու էֆէնտիլէր իլէ պուրայա կէլիշիմտէն տօլայը

աֆվընըզը րիճա իտէրիմ , լաքին պուրայա կէլիշիմիզ սիզին մէնֆաաթընըզ իչին տիր ։ Մատտէ պիր մուպայաատա տայիր տիր , տէտի ։

Կէնճ գատըն . – (Իֆատէի վագըաեը անլայամայարագ , հայրէթ կէօսթէրէրէք .) Մուպայաա՞ մը ։

— Էվվէթ , էհէմմիյէթսիզ , եանի քիւչիւք պիր մուպայաա իչին տիր . . . (Րէֆիգլէրինի կէօսթէրէրէք շէօյլէ իլավէ իթտի .) Մ. Տավիտ Բիրսըն՝ մալ սահիպլէրին վէքիլի տիր , վէ պու էֆէնտի տէ մուգավէլաթ մուհարրիրլէրինին պաշ քեաթիպի տիր ։

Սէլէսթէնին րէֆիգլէրի Մատլէնի սէլամլատըլար ։ Բիրսըն՝ հիւանի ճէմալի թագտիր իտէնլէրտէն օլմասըյլա ,

— Նէ՛ գատար կիւզէլ , բէք չօգ ագըլլարա ճիննէթ քեապ իթտիրէպիլիր , տէյի միւլահազա իթմէքտէ իտի ։

Սէլէսթէն . – Ազիզէմ , չու մասանըն իւզէրինէ լութֆէն պիր միւրէքքէպ հօգգասը վէ պիր գալէմ վազ իտէ՞րմիսինիզ ։

Մատլէն , մէրագը կիթտիքճէ արթարագ իսթէնիլէն չէյլէրի կէթիրտի ։

Մուգավէլաթ մուհարրիրինին պաշ քեաթիպի մասանըն գարշըսընտա օթուրուպ , սիեահ գապը չիզտանը տէրունինտէն րէսմի քեաղըտլարը հավի պիւեիւճէք իքի տէֆթէր չըգարտը , վէ պատէհու Մատլէնէ խիթապ իտէրէք ,

— Մա՛տմազէլ , ֆամիլեանըզըն իսմինի վէ մահլէզինի պիլտիրի՞րմիսինիզ , տէտի ։

Մատլէն ճէվապ վէրէճէք իքէն , Սէլէսթէնէ աթֆը նազար իթտի , վէ պագըշընըն մանէսը՝ « Նիչին պէնտէն պու չէյլէրի սուալ իտիեօրլար » իֆատէսինտէն իպարէթ իտի ։

Սէլէսթէն . – (Թէպէսսիւմ իտէրէք .) Պու մալիւմաթը հէր հալտէ վէրմէլիսինիզ , ազիզէմ , տէյի մուգապէլէտէ պուլունտու ։

Մատլէն . – Իսմիմ վէ մահլէզիմ՝ Մատլէն-Մարի-Կալիէ տիր ։

Մուգավէլաթ մուհարրիրի պաշ քեաթիպի՝ Մատլէն միւշ-

Թէրի վէ Սէլէսթէն իլէ Տավիտ Բիլսըն տախի շահիտ մագա-մընտա իմզա իտէճէք օլտուգլարը սէնէտ քեաղըտլարընըն պօշ եէրլէրինի իքմալ իթտի, վէ պու մուամէլէ պիթինճէ,

— Մա՛տմազէլ, շու իքի մահէլլէ իմզանըզը վազ իտին, տէտի, վէ գալէմին ուճույլա իքի եէր իշարէթ իթտիքլինտէն, Մատլէն,

— Պագալըմ իմզամը նի՞չին իսթէեօրսունուզ, տէյի սօր-տու ։

Սէլէսթէն. — Հէր հալտէ լազըմ օլտուղու իչին իսթէ-եօրուզ, տէյի թէքրար իթտի ։

Մատլէն իքի քէրէ իմզա իթտիկի կիպի, շահիտլէր տէ իմզա իթտիլէր ։

Օլ վաքըթ Սէլէսթէն մուպահաս գօնթրաթընըն իքի սուրէթինտէն պիրինի ալըպ, մուգարրէր օլան պէտէլի, վէ կէօրիւլտիւկիւ անտէ թէէտիյէ օլունմագ շարթընը հավի օ-լարագ, Պրէտ Լիօնէ պանգասը իւզէրինէ եազըլմըշ պիր չէ-քի մուգավէլէյի մուհարրիրինին պաշ քեաթիպինէ իթա իթ-տի ։

Մէզքիւր պաշ քեաթիպ իլէ Տավիտ Բիլսըն, պիրի քէն-տի մէնֆաաթը, տիկէրի տէ իտարէխանէսի մէնֆաաթը ի-չին, մուվաֆֆագըյէթի վագըատան տօլայը մէմնուն օլա-րագ, մարքիզի վէ Մատլէնի սէլամլատըգտան սօնրա, պիր-լիքտէ հարէքէթ իթտիլէր ։

Կէնճ գատըն Մ. տը Վալանտէլ իլէ եալընըզ գալտը-ղընտա,

— Վագըա նէ եաբտըղըմը պիլմէեօրտում, ֆագաթ սիզէ էմնիյէթիմ օլտուղունտան, իսթէտիկինիզի իճրա իթ-տիմ... շիմտի իսէ վուգուֆ հասըլ անլամագ մէրագընտաեըմ, տէտի ։

— Նէ՞յի անլամագ, ազիզէմ ։

— Թարաֆըմտան իմզա իտիլէն քեաղըտլարըն նէ օլտու-ղունու ։ Զիրա իթտիկինիզ ալըմ սաթըմ վագըասը նէ՞ տիր ։

— Տէրքեար պիր շէյ տիր ։ Պուրատա իգամէթ իտէմէ-եէճէկինիզի քէնտինիզ սէօյլէեօրտունուզ, տէյի՛լ մի ։

— Շիւպհէսիզ, լաքին պու սէօզլէրին պու իշէ նէ՞ թէալ-լիւգիւ վար տըր ։

— Տօղրուտան տօղրուեա թէալլիւգիւ վար տըր. եանի պուրատա գալմագ գապիլ օլամաեաճաղընտան, տիկէր պիր մահէլլէ կիթմէք լազըմ իտի ։ Իշտէ Բասիտէ պիր քիւչիւք էվ սաթըն ալտընըզ ։ Բասիի սէվմէլիսինիզ. օրասը կիւզէլ վէ աղաճլար վէ չիչէքլէր իլէ էթրաֆը տօնատըլմըշ պիր մա-հէլլէ տիր ։

— Լաքին պէն սիզտէն պէօյլէ պիր շէյ իսթէմէմիշ ի-տիմ... սիզ պանա ղայէթ սատէ պիր իգամէթկեահ թէ-տարիք իտէճէկինիզի պէեան իթմիշ իտինիզ ։

— Էվվէթ, պէն տէ պու տէտիկիմի իճրա իթտիմ... կէօրէճէքսինիզ քի թէտարիք իթտիկիմ քիւչիւճիւք խանէ բէք սատէ տիր... Կիրա իլէ պիր էվ թութմագտան իսէ, սաթըն ալմագ տահա էվլա օլտուղունու, եանի վագըթ վագըթ, այըգ վէրմէք կիպի պիր քիւլֆէթտէն պու սու-րէթլէ գուրթուլմուշ օլաճաղընըզը միւլահազա իթտիմ, Սա-թըն ալտըղըմ խանէ՝ թէմամիյլէ թէֆրիշ իտիլմիշ տիր, վէ խըզմէթինիզի կէօրմէք իւզրէ տէրունինտէ խըզմէթճիլէր տէ վար տըր ։ Սաաթ եէտի պուչուգտա, իճապ իտէն թաամը սիզին իչին հազըրլամալարընը էմր իթտիմ ։

— Թաամը՞մ մը... տիմէք պու կիւնտէն օրատա եէր-լէշէճէկիմ ։

— Հայ հայ, զիրա նէ գատար չապուգ օլուրսա օլ գա-տար էյի օլուր ։ Տէրհալ եարըլաբիլէճէք պիր իշի եարընա թէխիր իթմէքտէ նէ՞ ֆայտէ վար տըր ։ — Թաամընըզա պէնի տէ տավէթ իտիեօ՞րմուսունուզ ։

— Օլ պապտէ շիւպհէ իթմէեին... պունտան գաթ-ընազար պանա հիպա իթտիկինիզ իշպու խանէ, քէնտի խա-նէնիզ ատտ օլունմաեա՞ճագ մը տըր ։

— Միւսաատէնիզի իսթիհսալ իթմէտիքճէ, օ էվէ ա-եագ պասմագ ֆիքրինտէ տէյիլիմ ։

— Տօ՛սթում, սիզ նէ՛ գատար էյի ղալպսընըզ ։

— Էյի տէյիլիմ, սատըգըմ. պու իսէ թապիաթըմ

իգթիզասընտան տըր ։ — Կէլուիկիմոէ ինթիգամընըզ հագգընտա պահս իտէրիզ ։

Մատլէն , պիրտէն պիրէ տիթրէնէրէք ,

— Ինթիգամը՞մ մը . . . նազընտա ինթիգամըմը ալաճաղըզ , տէ՞յիլ մի , տէտի ։

— Պու խուսուս իչին հիչ պիր չէյ եսիրկէմէեէճէեիմ. Միւլահազա իտին քի ինթիգամընըզ ալընտըղը հալտէ , պէլքի պէնի սէվէճէկինիզի վատ իթմիշսինիզ տիր ։ Հիչ պիր չէյտէն գօրգմաեըն . սիզէ փազլա պիր քէլիմէ իլաւէ իթմէեէճէեիմ. - Էվինիզէ սաաթ գա՞չտա նագըլ իթմէք իսթէրսինիզ ։

61

Մատլէն պիր գաչ սանիյէ միւլահազատան սօնրա ,

— Սաաթ եէտի պուչուգտա , չիւնքի սաաթ եէտի պուչուգտա սիզ պէնիմլէ պէրապէր թաամ իտէճէքսինիզ, տէյի պէեան իյլէտի ։

— Բէք ալէա . օ հալտէ սաաթ եէտիտէն իթիպարէն գաբուլուզտա պիր արապա տուրուպ սիզի պէքլէեէճէք տիր ։

— Տէմէք տօսթում, պու ազշամ կէօրիւշէճէեիզ ։ Շիմտի , միւսաատէնիզլէ եալընըզ գալմագ իսթէրիմ, զիրա մազը օլան հէր խուսուս հագգընտա տիւշիւնմէեէ իհթիեաճըմ վար տըր ։

Սէլէսթէն , իսթարը մէզգիւրէ մուվաֆֆագաթլա , կէնճ գատընըն էլինի պուս իթտիքտէն սօնրա օրատան մուֆարագաթ իթտի ։

Գաբու գարանըլըգտան սօնրա , Մատլէն քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի իրատ իյլէտի .

— Տէմէք հէր չէյ պիթտի . պու սէֆիլ խանէեի պիր աղտան թէրք իտէճէեիմ. Իշտէ իքի քիւչիւք օտատան՝ քէնտի մալըմ պուլունաճագ օլան պիր խանէեէ կիտէճէեիմ քի,

Սէլէսթէն հէր նէ սէօյլէրսէ սէօյլէսին , ասլա սատէ օլամազ, չիւնքի մանէթիմոէ խըզմէթճիլէր պուլունաճագ տըր ։ Լաքին պուրատա փագիր վէ միւհթաճ օլմայա պէրապէր , հիչ տէյիլ իսէ , հէր քէսին հիւրմէթինի գազանմըշ իտիմ, օրատա իսէ , հէր քէս պէնի զահիրի հալիմտէն մուհաքէմէ իլէ թահգիր իտէճէք տիր ։

Պու սըրատա Մատլէն՝ Մարգատէ սօգագընտագի գապրիսթանա նազըր օլան բէնչիրէնէ եագլաշարագ , պու բէնչիրէնի աչտը , վէ տիրսէքլէրինի պունուն տէսթէկինէ տաեաթարգտան սօնրա , կէօզլէրինի մէզգիւր գապրիսթանա աթֆ իթտի , վէ քէսիք պիր սէտա իլէ ,

— Պէտպախթ մասումում , սէնի նէ՛ գատար սէվէճէք իտիմ, լաքին վազը օլան պիր ճինաեէթ՝ սէնի կէօրմէքլիկիմէ , սէվմէքլիկիմէ , վէ թէն իլէ վալիտէ օլտուղում կիպի գալպէն տախի վալիտէ օլմագլըղըմա մանի օլտու ։ Ֆագաթ իշթէ սանա վատ իտիւօրում քի , օ ճինաեէթին միւճազաթը թէրթիպ օլունաճագ տըր ։ Րահաթ եաթ, սէվկիւլիւ էվլատըմ. Ինթիգամընը ալտըղըմ հալտէ . եէմին իտէրիմ քի սանա գավուշաճաղըմ, տէտի ։

Պատէհու մէզպուրէ հէյէճանը ազիմ իչինտէ օլարագ , բէնչիրէնի գաբաեըպ , էվվէլճէ զիքրի կէչմիշ օլան քիւչիւք մասանըն գարշըսընտա օթուրարագ վէ էլի տիթրէնէրէք աթիտէքի ճիւմլէլէրի եազտը .

« Խայրխահ տօսթում Ժիւլիէն Գլօտ ,

« Պու մէքթուպ եէտինիզէ թէսլիմ օլունտուղու զէման , պէլքի պու ալէմի թէրք իթմէք իւզրէ ազ պիր վագթըմ գալմըշ օլաճագ տըր ։

« Պու ալէմտէ եալընըզ սիզ պէնիմ հագգըմտա թէվէճճիւհ կէօսթէրտինիզ. պինապէրին իթթիխազ իթմիշ օլտուղում գարարտան տօլայը եալընըզ սիզտէն աֆվըմ տիլէմէեէ պօրճլուեում ։

« Եաշամագ խուսուսընտա ճէսարէթիմ թիւքէնմիշ օլտուղու պիր սըրատա , սիզ , պէնիմ եէկեանէ տօսթում, զարուրէթ վէ սէֆալէթլէ էօլմէքտէն պէնի մէն իթմէք իւզրէ ,

էլինիզտէն հէր նէ կէլիր իսէ եափարընըզ։ Սանէնիզտէ, պիր ինգամէթկեահըմ վար իտի, սանէնիզտէ պիր ազ աջէ գազանափիլիեօրտում.

« Պէն պիր այչագըմ, տէյիլ մի։ Ծագամ նէ՞ եափարըմ, եօրուլուեօրում, մէյխօշ օլուեօրում, սօնրաղ չալըշմանա վէ ումուտսըզ պիր եօմրէ՝ եօլլում ըսմըրահաթընը թէրճիհ իտիեօրում։

« Պանա աֆվ իտին, վէ պէնի թահգիր իթմէյին. Իշթէ սիզէ իւէճէք սօն րէճամ պու տուր,

« Ալլահա ըսմարլատըգ, Ժիւլիէն, միւէպպէտէն Ալլահա ըսմարլատըգ.

« Միննէթտարընըզ
« ՄԱՏԼԷՆ ԿԱԼԻԷ »

Կէնճ գատըն՝ եազտըղը իշպու մէքթուպու թէքրար օգուեուպ, պիր մահֆազա տէրունինէ վազ իթտի, վէ ուզէրինէ տախը, « Միւսիւ Ժիւլիէն Պլօտա » քէլիմէլէրինի եազտը, վէ եազըսընը հէնուզ պիթիրմիշ իքէն, եավաշճա գաբուսու չալընտըղընտան, « կիրինիզ » տէտի,

Գաբուճու գարը՝ թէպէսսիւմլէ վէ էլինտէ գալընճա պիր մէքթուպ օլարագ իչէրի կիրտիկինտէն, Մատլէն,

— Պու նէ՞ տիր, տէյի սուալ իթտի։

— Սիզէ մախսուս պիր մէքթուպ տուր, տէյի գաբուճու ճէվապ վէրտի։

— Քի՞մին թարաֆընտան տըր։

— Քիմին թարաֆընտան օլտուղունու տէրհալ իտէպիլիրսինիզ... Մ. տը Վալանտէլ թարաֆընտան տըր։ Օն տագըգա էվվէլ կիթմիշ իքէն, պիրտէն պիրէ եըլտըրըմ կիպի սուրաթլէ օտամա կիրիպ վէ էլինտէ թութմուշ օլտուղու շու մահֆազաեը պանա վէրիպ, տէրքեար օլան նէզաքէթիլէ, « Ազիզէմ մատամ, շու մէքթուպու պիր ան էվվէլ Մատմազէլ Մատլէն Կալիէյէ կէօթիւրիւպ վէրի՞ր միսինիզ... պիր ազ էվվէլ պիզզաթ քէնտիսինէ թէսլիմ իթմէկէ ունութտում » տէտի։

« Պէն տէ « Բէք էյի միւսիւ մարքի, շիմտի կէօթիւրիւպ քէնտիսինէ թէսլիմ իտէրիմ » տէյի մուգապէլէ էյլէտիմ։

« Պունուն ուզէրինէ մահֆազաեը մատամըն իւօթիւնէ պըրագըպ սավուշուպ կիթտի։ Տօղրուսու պու տէլիգանլը հիչ օթուրմագ տուրմագ պիլմէյօր. տախմա հարէքէթտէ տիր, Պանա էմնիյէթ իթտիկի մահֆազաեը ալըն... տըղըրըղընա պագըլըրսա, հէր հալտէ իչինտէ գըյմէթտար պիր շէյ պուլունմալը տըր։ Աչըն տա պագալըմ։

Մատլէն, գաբուճու գարընըն մէրագընտան տօլայը քէնտի իսթէկինէ րաղմէն թէպէսսիւմ իտէրէք,

— Հէր հալտէ իչինտէքինի կէօրմէք արզուսընտէ՞միսինիզ, տէտի։

— Զաննըմտա եանըլըպ եանըլմամըշ օլտուղումու պիլմէք արզուսընտէեիմ։

Մատլէն մահֆազայը եըրթմագլէ, տէրունինտէն պիր խայլի պանգա գայմէլէրի տուշտու, վէ գաբուճու գարը՝ րէֆը սէտտա իլէ,

— Էօյլէ օլտուղունու հիսս իտիեօրտում... սանըն պագալըմ գա՞չ թանէ տիր, տէտի։

Մատլէն. -(Սայտըգտան սօնրա.) Օն պէշ գայմէ տիր։

Գաբուճու. - Հէմ տէ պինէր ֆրանգլըգ։ Հագըգէթէն գըզըմ, պու տէլիգանլը սիզի սէվիեօր. պունունլա պէրապէր սիզ տէ անըն մուհապպէթինէ լաեըգ սընըզ։ — Պիզիմ էվլիգտէ գալմաեաճագընըզա շիմտի էմին օլուեօրում։

— Ազիզէմ մատամ, Մ. տը Վալանտէլ պու էվի թէրք իթմէմի արզու իտիեօր։

— Օ թապիի տիր, չիւնքի նէ՛ պու մահէլլէ, նէ՛ պու իգամէթկեահ՝ պիր մարքիզին վիզիթալարընը գապուլէ լաեըգ տէյիլ տիր։ - Էյ նէ՞ վագըթ կիտէճէքսինիզ։

— Պու աքշամ։

— Պու գատար աճէ՞լէ մի։ Հագգընըզ տա վար ա՛. սիզին եէրինիզտէ պէն օլսամ, այնի մուամէլէտէ պուլունուրում։ Տիքիշ մաքինանըզը տա պէրապէ՞ր մի կէօթիւրէճէքսինիզ։

— Խայր, պուրատա պուլունան քանափէյի էշեա պուրատա գալմալը տըր։

— Պագալըմ տիքիշ մաքինասը միւսթէճիրիմին մալը տէյիլ տիր։

— Մ. Ժիւլիէն Գլօտ խաթէրինի եօլտա գուլլանըրսըն, Պուրատա պուլունան էշեատան հիչ պիր շէյ տըշարը չըգմայաճագ տըր։

Մատլէն, պիր աղ սիւքութտէն սօնրա,

— Պէնի տինլէյին, աֆիզէմ մատամ. սիզ պիր նամուսլու գատընսընըզ, պունա էմինիմ, վէ զաննը իտէրիմ քի հագգըմտա թէվէճճիւհիւնիւզ տէ վար տըր, տէտի։

Գարուճու գարը՝ խրսա խանէճիկի սէօզլէրէ ըհէմմիյէթ քէսալ իթտիրմէք իւզրէ էլլէրինի եօգարը գալտըրարագ,

— Գը՛զըմ, օլ պապաճ զաննը իթմէք տէյիլ, գաթիյէն թէէմին օլունապիլիրսինիզ, տէյի պէհեան էյլէտի։

— Մահրէմի էսրար օլմանըզա կիւվէնէպիլիրիմ, տէյի՛լ մի։

— Պիր շէյի սէօյլէմէմէնի վատ իթտիկիմ հալտէ, էկէր վիւճուտումու տէօրթ բարչա իթսէլէր, ևինէ աղզըմտան պիր քէլիմէ ալամազլար։

— Օ հալտէ սիզտէն, պիր վատ իթմէնիզի իսթէրիմ։

— Նէ՞ մատտէ հագգընտա վատ իթմէմի իսթէտիկինիզի պիլմէքսիզին, վատ իտէրիմ. անճագ մատտէ նէ՞նէ տայիր տիր։

— Վուգուսի՝ հալի Ժիւլիէն Գլօտա սէօյլէմէմէկէ տայիր տիր. Հէր քէս վէ սիզ պիլէ նէ կիպի զաննտա պուլունմուշսանըզ, օ տա օ զաննտա պուլունաճագ, վէ պէնի թահգիր իտէճէք տիր։

— Սիզի թահգի՞ր մի իտէճէք տիր... Հէր նէ իսէ, խաթէրինիզի իճրա իտէճէյիմ սէօզ վէրիրիմ. վուգուսի հալ հագգընտա քիմսէյէ պիր սէօզ սէօյլէմէյէճէյիմ։ Լաքին նէ տուզուղունուզու միւսթէճիրիմէ նասը՞լ անլաթմալը։

— Շու մէքթուպտա քէնտիսինէ հէր նէ սէօյլէմիշ իսէմ, օ խուսուսա քէնտինի գանի իթմէլի։

Մատլէն պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն, էլինի, գապամըշ օլտուղու մէքթուպ մահֆազասը իւզէրինէ վազ իթտի,

Գարուճու. — Պու մէքթուպտա քէնտիսինէ նէ՞ եազըյորսընըզ։

— Սուի գասըտ իթմիշ օլտուղումու պիլտիրիյորըմ,

Գարուճու գարըն՝ հայրէթ ալէամէթի կէօսթէրէրէք,

— Միւպհան Ալլա՛հ, պու գա՞պիլ մի տիր. հէմ տէ պէօյլէ պիւեիւք պիր եալան սէօյլէմէնէ նէ՞ սէպէպ վար տըր, տէտի։

— Զիւնքի, պէնիմ իչին, շայեանը իթիմատ կէօրիւլմէնէն պաղը վագըալարը Ժիւլիէն Գլօտա իզհար իթմէք գապիլ տէյիլ տիր, վէ հէր շէյտէն էվվէլ օ տօսթումուն հիւրմէթ վէ րիաեէթինի զայի իթմէք իսթէմէտիկիմտէն, պէնի էօլմիւշ զաննիթմէսինի արզու իտէրիմ։ — Հիչ օլմազսա պու սուրէթլէ, խայրազը հիմաէ իթմիշ օլտուղու պիր գատըն հագգընտա պիր հիւսնի խաթըրէ սագլայապիլիր։

— Էֆքեարընըզ բէք զարիֆ տիր. լաքին վատ իթտիմ, վատըմը թութաճաղըմ. եանի մէքթուպունուզուն մէալինի թէքզիպ իտէճէք եօլտա քիմսէյէ հիչ պիր սէօզ սէօյլէմէյէճէյիմ,

— Վատընըզա էմինիմ, վէ թէշէքքիւր իտէրիմ։ Կիտէճէյիմ զէման պու մէքթուպու վէ օտա տախիլինտէքի անախթարընը սիզէ թէսլիմ իտէճէյիմ,

Գարուճու գարըն. — (Էլինի եաշարմըշ օլան կէօզլէրինէ կէօթիւրիւպ միւէսսիր պիր սէտա իլէ.) Տիմէք պունտան պէօյլէ սիզի պիր տախի կէօրէմէյէճէյիմ,

— Խայր, աֆիզէմ մատամ, պիրիպիրիմիզի թէքրար կէօրէճէյիզ. չէօյլէքի Ժիւլիէն Գլօտ հագգընտա խապէր ալմագ իւզրէ վագըթ վագըթ պուրայա կէլէճէյիմ,

— Բէք աղէա, պու վատընըզ պէնի պիր աղ թէսէլլի իտիեօր... պու էվի նէ՞ վագըթ թէրք իտէճէքսինիզ,

— Սաաթ սէքիզտէ, ֆագաթ շիմտի տըշարը չըգաճաղըմ,

Գարուճու օրատան մուֆարագաթը հազըրլանըրքէն,

Մատլէն քէնտիսինի չաղըրըր, վէ էլինտէ թութտուղու բաքէթտէն պիր պանգա գայմէսի չըգարարագ,

— Ազիզէմ մատամ, սիզի տայիմա թահսին վէ թագտիր իթմիշիմ տիր. իմտի, չիւքրանիյէթիմէ տէլիլ օլան չու գայմէյի գապուլ իթմէնիզի րիճա իտէրիմ, տէտի.

Գուրուճու. – (Հայրէթլէ.) Մամզէլ Մատլէն, իշպու պին ֆըրանգլըգ պանգա գայմէսինի պանա՞ մը վէրիյօրսունուզ։

— Շիւպհէսիզ։

— Լաքին սիզի տիւշիւնմէք վէ հարէքէթինիզտէն նաշի թէէսսիւֆ իթմէք իչին, պու իքրամընըզա իհթիյաճ եօգ իտի։

— Էօյլէ օլտուղունա էմինիմ, ֆագաթ սիզ եինէ պունու ալըն։

— Մահզա սիզէ իթաաթ իթմէք իչին ալըրըմ, վէ միւթէշէքքիւրիւմ։

Պատէհու գաբուճու գատըն՝ կիւզէլճէ արզը հիւրմէթ իտէրէք, մէզքիւր պանգա գայմէսինի ճէպինէ գօյտու, վէ ֆիւրըրնտէն տախի,

— Թէէսսիւֆ իտէրիմ քի քէնտի գաբուճուսու գալմաեօրում, տէյի միւլահազա իթտի։

Մատլէն. – Շիմտիլիք տիշարը չըգըեօրում. վէտալաշմագ իչին թէքրար կէլիրիմ։

— Պէն տէ սիզի պէքլէմէք իւզրէ օտամտան պիր եէրէ կիթմէմ։

Կէն գատըն տէրհալ էլպիսէսինի կիյինիպ, վէ պաշընա սատէ պիր շարգա գօյուպ, պիր արապայա րաքիպէն, գատընլարա մախսուս հէր կէօնա էլպիսէլէր սաթան ումումի մաղազալարտան պիրինէ կիթտի, վէ մարքի տը Վալանտէլին գարշըսընտա, հիչ օլմազսա սուրէթը զահիրէտէ պիր թագըմ եէնի վէզաիֆէ թապի օլտուղունու անլատըրը ճիհէթլէ, մէզքիւր մաղազատան գատըն էլպիսէսինէ միւթէալլիք խայլի էշեա սաթըն ալարագ, Մարգատէ սօգագընա աւտէթ իյլէտի, վէ կէթիրթմիշ օլտուղու էշեա գութուլարընը օրատա

աչտըրըպ, սատէ, ֆագաթ զարէֆլէ կիւզէլ պիչիլմիշ պիր սիեահ ճանֆէս ֆիսթան կիյինտի քի, պունուն գօրսէսի նազիք պէլինէ բէք եագըշմըշ օլտուղու կիպի, ուզուն էթէյի տէ հարէքէթինէ պաշգա պիր չէքիլ քէսպ իթտիրմէքտէ իտի։ Պաշընա իսէ, սիեահ պիր թիւյ իլէ միւզէյեէն գօեու պիր շարգա գօեուպ, վագաա պու թուալէթ՝ եաս ու մաթէմ թուալէթլէրինտէն իտի իսէ տէ, բէք կիւզէլ օլմասը իլա քէնտիսինէ ֆէվգ էլ ատէ եագըշտը։ Ուզուղունա տա տանթէլալար իլէ թէզեին իտիլմիշ պիր մանթօ ալարագ վէ էլլէրինէ էլտիվէն կիյինէրէք, մահսուս գապրիսթանա նազըր օլան բէնչիրէեէ եագլաշտը, վէ պունուն գօլ տէմիրինէ տիրսէքլէրինի տաեաեըպ. սօն տէֆա մէզքիւր գապրիսթանա աթֆը նազար իթտի, վէ չէնտ սանիյէ գատար, չօճուղունուն եօսունլար ալթընտա եաթմըշ օլտուղու մահզունիյէթպախշ ճիհէթտէն կէօզլէրինի այըրմատը։

Պիր արա կէօզլէրի եաշարըպ, ֆիքրի իսէ, պիր թագըմ հիւզնէնկիզ միւլահազաթա օլ տէրէճէ տալմըշ իտի քի, վագթըն կէչտիկինի պիլէ հիս իթմէեիպ, անճագ, եանտաքի տիվարտա ասըլը պուլունան սաաթըն ալթը պուչուգ չալմասըյլա աեըլտը, վէ Սէլէսթէնէ վագը օլան վատընը իճրա իթմէք իւզրէ հարէքէթ զէմանը կէլմիշ օլտուղունու տէրք իյլէտի։

62

Մատլէն բէնչիրէեի գաբատը, վէ ֆամիլեաճա պազը քեաղըտլարը հավի պիր ճիզտանը վէ պանգա գայմէլէրինի ճէպինէ վազ իլէ, Ժիւլիէն Պլօտա մախսուս օլան մէքթուպու եէտինէ ալարագ, սօն տէֆա էթրաֆընա աթֆը նազար իթտիքտէն սօնրա, հընչքըրտամասընը պիթթէսկին, սիւրաթլէ տիշարը չըգտը, վէ գաբուեու արգատան սիւրկիւլէ

ներէք, նէնտիվէնտէն աշաղըխա էնտի, վէ գարուճու գարը-նըն օտասընա կիրտիկինտէ, պու գարը՝ մէզպուրէնի կէօրիւր կէօրմէզ, հայրէթ վէ թէաճճիւպլէ,

— Լաքին պու այնի գատըն տէյիլ տիր, տիմէք՝ «գու-շու՝ գուշ իտէն թիւյիւ տիւզէ» տարպը մէսէլի բէք հագգը իմիշ։ — Ա՛հ մամզէլ, սիզի չու գըեաֆէթտէ կէօրէն, տահա տիւնքի կիւնէ գատար տիքիշ մաքինասը էօնիւնտէ ճանընըզը հըրպալայարագ չալըշան գըզ օլտուղունուզու զանն իտէմէզ... հէր հալտէ սիզի եիւքսէք սընըֆա մէնսուպէ զանն իտէր... պիր բրէնսէսատէն, եախօտ պիր պանքէր գարըսընտան թէֆ-րիգ իյլէնէմէզ, տէտի։

Մատլէն. — Գաբունուզտա պէնի պէքլէմէք իւզրէ պիր արապա տուրո՞ւեօր մու։

— Էվվէթ, եարըմ սաաթտան պէրի տիր քի, գաբու-նուզտա միւքէլլէֆ պիր արապա պէքլէեօր։ Պունուն արապա-ճըսը ղայեուր պիր քիմսէ օլտուղու կիպի, արապանըն տէ-րունիտէ բարլագ գումաշլը չիլթէլէր իլէ տօնատըլմըշ տըր։

Մատլէն. — (Գարուճու գարընըն հէեէճանընա խիթամ վէրմէք իւզրէ.) Ազիզէմ մատամ, տաիրէմին անախթարըլա Մ. Ժիւլիէնին մէքթուպունու ալըն։ Շիմտիլիք պէն կիտիյօրում ... Վագը օլան վատընըզը ունութմայաճագսընըզ, տէյիլ մի։

— Խայր, ասլա ունուտմայաճաղըմ։

— Օլ պապտէ եէմին իտէ՞րմիսինիզ։

— Պիր տէֆա տէյիլ, եիւզ տէֆա եէմին իթմէկէ հա-զըրըմ։

— Էօյլէ իսէ, Սիլահա ըսմարլատըգ, ինշալլահ թէքրար կէօրիւշիւրիւզ։ Պէնիմ մուֆարագաթըմը միւթէագըպ եօգա-րը չըգըն, վէ պրագըըզըմ մուգավա գութուլարը գալտըրըն, չիւնքի սօնրա անլէրին օրատա պուլունմասընա տայիր Ժիւլիէն Գլօտա իյզահաթ վէրէմէզսինիզ։

— Պէշ տագըգանա գատար մէյտանտա պիր շէյ պը-րագմամ։

Մատլէն, գարուճու գարը իլէ թօգալաշըպ, արապաեա բինիպ օլտու, վէ արապանա սիւրաթլէ հարէքէթ իթտի։

Օլ էսնատէ Սէլէսթէն՝ Ցավիթ Բիրսընըն կէօնտէրմիշ օլտուղու խըզմէթքեարլարա սօն էմիրլէրինի վէրէրէք, կէնճ գատընըն վիրուտինէ պէքլէմէքտէ իտի։

Պիր արա Մատլէնին եաթագ օտասը օլաճագ օլան տաիրէեէ կիրտի։ Պու օտանըն էշեասը իյինտէ ղանէթ կիւզէլ վէ պիչիմլի պիր քիւչիւք սանտըգ պուլունուպ, Սէլէսթէն պու սանտըղը աչտը, վէ տէրունինէ իւչ ատէթ միւճէվհէրաթ գութուսու իլէ, պէհէրի օն պին ֆրանգլըգ օլարագ պէշ բաքէթ պանգա գաիմէսի վազ իթտի։ Պատէհու սանտըղը գաբաեըպ անախթարլարը եէտինէ ալտը։

Օլ էսնատէ սահաթ եէտիեէ չէնտ տագըգա գալմըշ օլտուղունտան, Սէլէսթէն՝ միւթէատտիտ ըշըգլար սաեէսին-տէ կիւնտիւզ կիպի պիր հալ քէսպ իթմիշ օլան ալթ գաթ սալօնունա էնէրէք, պիր գօլթուգլու իսկէմլէտէ օթուր-տու։

Պու տէլիգանլընըն գալպի ֆէվգէլատէ չարբըեօրտու. պու իսէ, եալընըզ եագընտա Մատլէնին մուվասըլէթ իտէ-ճէկինտէն տօլայը հիս իտէկէլտիկի մէսսէրէթտէն նաշի օլ-մայըպ, իլլա կէնճ գատընըն ախըր ինթիգամընա մէտար օլապիլէճէք վէսաիթի թէտարիք իտէպիլէճէկինտէն տօլայը հիս իտէկէլտիկի մահզուզիյէթտէն նաշի իտի։ Չիւնքի իշ-պու ինթիգամ ալընտըղը հալտէ, պէլքի քէնտիսինի սէվէճէ-կինի մէզպուրէ գաթիէն վատ իթմիշ տէյիլ իտի իսէ տէ, օեօլսա պիր իւմիտ կէօսթէրմիշ իտի։

Սէլէսթէն՝ պու կիպի միւլահազաթա տալմըշ օլտուղու հալտէ պիր արապանըն հարէքէթի վէ այնի վագթտա, «րէճա իտէրիմ գարուճու աչընըզ» տէյի արապաճընըն իֆատէսի իշի-տիլտի։

Անինտէ արապա գաբուսու աչըլարագ, Մատլէնի հա-միլ օլան արապա հավլիեէ կիրտի, վէ Սէլէսթէն՝ ճամէ-քեանըը գարուճու աչմաեա հազըրլանան խըզմէթքեարտան էվվէլ էօնէ աթըլարագ, մէզքիւր գարուճու աչտը, վէ ֆէվգ-էլատէ տիլպէր, ճալիպ վէ հիւսնա օլան, ֆագաթ տօտագ-լարընտա մահզունիյէթպախշ պիր էսէրի թէպէսսիւմ պու-

լռնան կէնճ գատընը իսմիգայլ եյլէտի։ Գատէնու էյինի ուզաթարագ ,

— Գուտումինիզ միւպարէք օլսուն, ազիզէմ, նարըմ սաաթտան թաամըմըզը իտէրիզ. չիմտիլիք էվինիզին հէր թարաֆընը զիեարէթ իտէ՞րմիսինիզ, տէտի։

Մատլէն. – Բէք ալէա, տօսթում, էկէր սիզ տէ պու զիեարէթտէ պանա րէֆագաթ իտէրսէնիզ, արզունուզու մէմնունէն գապուլ իտէրիմ։

Գու սուրէթլէ Սէլէսթէն, թէֆրիշ իտիլմիշ օլան տախըրէլէրի պիրէր պիրէր աչարագ, մէզպուրէնէ հէր ճիհէթի կէօսթէրտի։ Անճագ Մատլէն, կէօրտիւկիւ տաիրէլէր իլէ պունլարըն էշեասը հագգընտա ասլա իզհարը թէաճճիւպ իթմէմէքսիզին աօլանը մէրգում տէլիգանլը էնտիշէնէ տիւչար օլարագ ,

— Նա՞սըլ պուլտունուզ. պիր իթիրազընըզ վա՞ր մը տըր, տէյի սիւալ իթտի։

— Եալընըզ չու իթիրազըմ վար տըր քի, պու մահէլլ հատտէն զիետտէ կիւզէլ վէ տօնատըլմըշ տըր։ Սիզ պանա քիւչիւք պիր էվտէն պահս իթմիշ իտինիզ, հալ պու քի պէնի ատէթա պիր սէրայա կէթիրտինիզ։

— Գըյմէթի սիզին իչին աղ պիլէ տիր ։

— Գիլիրսինիզ քի պէն տարաթ վէ տէպտէպէ արզու էթմէյիմ. քէզալիք սիզին սախավէթքեարանէ թէքլիֆլէրինիզի նիչին գապուլ իթմիշ օլտուղում, վէ եօմիւմիւն նէ կիպի մագսէտի պուլունտուղու տախի մալիւմիւնիզ տիր։

— Օ մագսէտ՝ ախըր ինթիգամ տըր։

— Էվվէթ։

— Բէք էյի, օ մագսէտէ պիրլիքտէ էրէճէկիմիզի թէքրար վատ իտէրիմ, անճագ իլէրիսի իչին իւմիւտվար օլմագլըղըմա միւսաատէ իթմիշ օլտուղունուզ կիպի, սիզէ լահըգ պիր տաիրէտէ եաշամանըզը կէօրմէքլէ մահզուզ օլմագլըղըմա տա միւսաատէ պույուրուն։

— Բէք էյի, տօսթում, արզունուզ վէճհլէ օլսուն։

Պիր քիւչիւք սանտըգ եօնիւնէ կէլտիքլէրինտէ, Սէլէսթէն Մատլէնի տուրտուրուպ վէ սանտըղըն գափաղընը աչարագ,

— Մէսարիֆի իպթիտաիյէնիզ իչին էլզէմ օլան աղչէնի պունտա պուլաճագսընըզ, վէ ղաեէթ սատէ օլան չու միւճէվհէրաթը տա գապուլ իթմէնիզի րէճա իտէրիմ, տէտի, վէ միւճէվհէրաթ գութուլարընըն եայլարընա պասմագլա, գափագլարը աչըլտը։

Ղաեէթ սատէ տէնիլէն պու միւճէվհէրլէր՝ պէհէրի պիրէր ճէսիմ զիւմիւտտէն եաբըլմըշ քիւբէլէր, վէ պու քիւբէլէր կիպի կիւզէլ զիւմիւտտէն մամուլ պիր կէրտանլըգ, վէ այնի չայեանը հայրէթ թաշլար իլէ միւզէյյէն քիւչիւք պիր սաաթ իլէ իքի ատէտ եիւզիւքտէն իպարէթ օլուպ, էշեայի մէզքիւրէնին ֆէվգէլատէ գըյմէթտար օլտուգլարը նէկնազարտա անլաշըլապիլիր իտի։

Մատլէն՝ պու միւճէվհէրլէրի համիլ օլտասը հասէպիլէ իլէրուտէ ԶԻՒՄՐՒՏԼԻ ԳԱՏԸՆ մահլէպինէ լահըգ կէօրիւլտիւ։

Մէզպուրէ՝ իշպու զիգըյմէթ չէյլէրին նէֆասէթ վէ լէթաֆէթինէ հայրան օլմագտա իքէն, թաամըն հազըր օլտուղու խապէր վէրիլմէքլէ, իքի կէնճլէր՝ միւքէմմէլէն տօնատըլմըշ, վէ ֆաղֆուրի թագըմլարըյլա թէզեին իտիլմիշ օլան թաամ սալոնունա էնտիլէր։

Մատլէն՝ աէֆիլ պիր սուֆրատա օթուրուպ, չօգ տէֆա չօրպա նէրինէ սատէ սու իչմէքլէ գանաաթա մէճպուր օլտուղու հալտէ, պիրինճի տէֆա օլարագ քէնտիսի իչին հազըր իւլ ատէ օլան պիր սուֆրատա օթուրտու։

Թաամըն խիթամընտա, Մ. տը Վալանտէլ, Մատլէնին եօրկուն օլտուղունու տէրք իթմէքլէ, քէմալը հիւրմէթլէ մէզպուրէնին էլինի եօբիւպ, վէ իրթէսի կիւնիւ եօլէն թաամընտա պուլունմագ իւզրէ միւսաատէ թէմէննի էյլէեիպ, օրատան մուֆարագաթ իթտի։

Կէլէլիմ ժիւլիէն Գլոտա։

Մէրգում կէնճ սէնաաթքեար՝ ժօրժ Լամար թարաֆընտան թագիպ օլունարագ, Շէնըվիէրտէն Բարիսէ ավտէթ

իմտիկի կիւնտէն պէրու մահզունիյէթի արթմագտա օլուպ, պու իսէ հագգըղը տէյիլ իտի, չիւնքի քէնտի գուրպանը օլմուշ օլան պիչարէնի խէֆիֆէն կէօրմէք իւմիտիյլէ Բրաժան սէյֆինէսի թարաֆընտա կիթմէքլիք օլ անէ տէկին քէնտիսի իչին պիր սաատէթ իքէն, չիմտի օ սաատէթի տէ ղայպ իթմիշ, վէ վագը օլան չօլբագլըղըյլա քէնտիսինի թանըթմըշ օլտուղունտան, վէ տօղթօր Լամար թարաֆընտան թատգիգ խուլէճէկինի մուհագգագ օ'լտուկլինտէն, պունտան պէօյլէ Շընըվիէրէ ավտէթի գապիլ տէյիլ իտի. Պինաէնէյհ իֆրաթ իչէ տալարագ, վէ քէնտիսինի եօրարագ, տէրտինի ունութմաղա չալըշմագտա իտի իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլամամագտա իտի.

Շէօյլէ քի սապահլարը էրքէն իչէ կիտիպ, աքշամ բէք կէճ վագըթ, հէմ տէ ղարէթ եօրկուն օլարագ ավտէթ իտմէքտէ, ֆագաթ քէտէրի վէ իզթիրապը եինէ պիր տիւրլիւ էքսիլմէմէքտէ իտի.

Իշթէ պու չայխանը թէէսսիւֆ հալինտէ, Ժիւլիէն՝ Մատլէն Նաւիէյի հէման քիւավիյէն ունութմուպ, անճագ պիր սապահ մէզպուրէնի ունութմասընտան տօլայը քէնտի քէնտիսինի թէվպիխ իտէրէք, նէվմի մէզքիւրտէ, Մատլէնի կիտիպ կէօրմէնի, վէ հէմ օնա վէ հէմ քէնտիսինէ պիր սէպէպի տէֆիղամ օլմագ իւզրէ, օ կիւնիւ պիր քէօյէ թէնէզզիւհէ կիթմէնի թէքլիֆ իթմէկի թասմիմ իյլէտի.

Հալ պու քի Մատլէն տէօրթ կիւնտէն պէրու խանէսինի թէրք իթմիշ իտի.

Ժիւլիէն միւթաթը վէճհէ սատէ, ֆագաթ պիչիմլի պիր էլպիսէ կիյինիպ Մարգատէ սօգագընտա կիթտի, վէ հէման հէր բաղար կիւնիւ Մատլէնին էվտէն տիշարը չըգմասըղընը պիլտիկինտէն, գարուճու գարըխա ուղրամագսըզըն իւչիւնճիւ գաթա տօղրու չըգմագտա իքէն, գարուճու քէնտիսինի կէօրիւպ, պիւլէնտի սավազ իլէ,

— Միւսիւ Ժիւլիէն Գլօ՛տ... միւսիւ Ժիւլիէն Գլօ՛տ... սիզէ իքի սէօզիւմ վար տըր... տատմա կիրին, տէտի.

Ժիւլիէն՝ գարուճու գարընըն օտասընա եագլաշարագ,

— Մատմազէլ Մատլէն տաիրէսինտէ տէյի՞լ մի տիր, տէյի սուալ իթտի.

Գարուճու գարը. — (Թապիի պիր թավր իլէ.) Միւսիւ Ժիւլիէն, սիզի կէօրտիւկիւմտէ, օլ պապատէ սիզ պանա մալիւմաթ վէրէճէքսինիզ տէյի մէմնուն խուխօրտում.

Ժիւլիէն. — (Հայրէթլէ.) Քի՞մին հագգընտա մալիւմաթ վէրէճէկիմի մէմնուլ խուխօրտունուզ.

— Աճա՛յիպ, մատմազէլ Մատլէն հագգընտա.

— Պէ՞ն մի մատմազէլ Մատլէն հագգընտա մալիւմաթ վէրէճէյիմ. Պունէ՞ տիմէք տիր.

— Տէօրթ կիւնտէն պէրի մամզէլի կէօրմէտիմ.

— Տէօրթ կիւնտէն պէրի՞ մի.

— Էվվէթ, չարշէնպէհ աքշամը կէճ վագըթ պուրատան կիթտի. Լագին կիթտիկի զէմա՛ն սիմասը մահզուն, աղարմըշ, վէ կէօզլէրի աղլամըշճասընա գըզարմըշ իտի. Սիզէ թէսլիմ իտիլմէք իւզրէ պիր մէքթուպ վէ տաիրէնին անահթարընը պանա պրագտը.

Ժիւլիէն. — (Այթիւսթ օլարագ.) Տաիրէնին անահթարը՞ մը... պանա պիր մէքթո՞ւպ մու... տէօրթ կիւնտէն պէրի ղա՞յպ մը... Ա՛հ, աֆֆի վէ պէտպախթ գըզճըղազ, աճապա նէ՞ օլտու.

— Նէ՞ օլմուշ տուր տէյի զաննը իտէրսինիզ.

— Պիր ֆէլաքէթ վուգու պուլմուշ օլմալը տըր.

— Միւպհան Ալլա՛հ, նէ՞ տիյօրսունուզ.

— Զաբ՛ուգ... չաբուգ... պանա նամըմըշ օլտուղու մէքթուպու վէրին.

Տէրհալ Ժիւլիէն՝ գարուճունուն օտասընա կիրիպ, մալիւմիւմիզ օլան մէքթուպու ալտը, վէ մահֆազասընը եըրթարագ օգուտու վէ պատէհու պիր հարէքէթի մէյուսանէ իլէ,

— Պէօյլէ օլտուղունու բէք ալէա տէրք իթմիշ իտիմ. պիչարէ չու ալէմտէ ուղրաշմագ վէ եաշամագ իչին իգթիտար վէ ճէսարէթի գալմատըղընտան, քէնտի քէնտիսինի թէլէֆ իթմիշ տիր... տէտի.

— Մուրի գա՛սա մը իմմիչ։
— Էվվէթ ։
— Ֆագաթ պու օլամազ չէյ տիր ։
— Պիլաքիս եազըլը օլտուղու վէտա մէքթուպու, սուր գասա իմմիչ խատւկինէ չիւպհէ պրագմամոր ։ Բէնուախի պու-րատան չարշէնպիհ կիւնի՞ւ մու կիթտի ։
— Էվվէթ, միւսիւ Ժիւլիէն ։
— Պու հալտէ թասավվուրը մուզիբրինի մէն խաէճէք վա-ղըթ կէչմիշ տիր. պունունլա պէրապէր մագպէրէնէ տէֆն խոնմէք իւզրէ, հիչ օլմասա նաշընը պուլտուրալըմ։
— Վա՜հ պիչարէ գըզճըղազ, պու նէ՛ պիւեիւք ֆէլաքէթ, նէ՛ աղիմ մուսիպէթ տիր ։
— Սիզէ պրագմըչ օլտուղու անախթարըտա պանա վէրին։
— Ալըն, միւսիւ Ժիւլիէն ։

Պու սուրէթլէ մէրգում տէլիգանը սուրաթլէ նէրտիվէն գատէմէլէրինտէն չըգըպ, վալիտէսինին վէ Մատլէնին իգա-մէթ իթմիշ օլտուգլարը տաիրէնին գարուսունու աչըպ իչէրի կիրտի, վէ սաղ եախտա էօշմիւշ օլտուղունու պիլմէտիկի կէնճ գատընը արաեապիլմէք իչին, պիր իզ վէ պիր էսէր պուլ-մագ իւմիւտինտէ իտի իսէ տէ, տաիրէի մէզքիւրէ տախիլին-տէ հէր չէյ եէրինտէ օլուպ, քէնտիսինէ րէհպէր օլաճագ հիչ պիր էսէր պուլունմատըղընտան, քէմալը եէյիս ու քէ-տէրլէ թէքրար աշաղըեա էնտի ։

Գարուճու գարը մէրգումա պիլ խըթիգապը,
— Պիր չէյ պուլտունո՞ւզ մու, տէյի սորտու ։
— Խայր, պուլմատըմ ։
— Մի՛ւսիւ Ժիւլիէն, պու հալտէ օ տաիրէյի նէ՞ եաբա-ճագսընըզ ։
— Նէ եաբաճաղըմը հէնուզ պիլմէմ ։ Շու էսնատէ Մատ-լէնին ճիամինի պուլմագտան զայրի տիւշիւնճէմ եօգ տուր ։

Մէրգում, պու իֆատէտէն սոնրա, տաիրէնին անախ-թարընը գարուճու գարըեա պըրագըպ, քէնտիսի սահիպ-սըզ ճէնազէլէրին թանըլմասը իչին վազ օլունան Մօրկ նամ մահալլէ կիթտի, վէ օրատա հիչ պիր գատըն նաշը պուլուն-

մատըղընտա թէէմմին օլտուգտան սոնրա, Մատլէնին էչքեալինի թարիֆ իթտի, վէ անտէն զապթիյէ նէզարէթինէ կիթտի ի-սէ տէ, պիթթապի օրատան տա հիչ պիր մալիւմաթ ալամա-տը, վէ հանկը գարուեու չալաճաղընը պիլմէտիկինտէն, մահ-զունէն վէ միւքէտտէրէն խանէսինէ ավտէթ էյլէտի ։

Շուրաեը պէեան իտէրիզ քի, Ժիւլիէն Գըլատուն պու կէնճ գատըն հագգընտագի թէվէճճիւհիւ, մահզա անըն տիւչար օլտուղունու պիլտիկի միհնէ ու մէչագգաթտան վէ օ միհնէ ու մէշագգաթա ղանըգ օլմատըղընա գանմըչ պուլուն-մասընտան իլէրի կէլմիշ իտի ։

63

Գօնթ Ժիւլ Արման տը Լիւսընայըն՝ Հանրիէթ Տօրէյէ թագտիմ օլունտուղունու եազմըչ իտիք ։ Իշթէ պու րէսմի թագտիմ կիւնիւնտէն պէրու, մէրգում տէլիգանը թապի-եաթը մալահաթ իճապընճա, սէյֆինէնին պաչըրճա միւսա-ֆիրի օլուպ, հէր կիւն էօյլէնտէն սոնրա մէզքիւր սէյֆինէէ կիթմէքտէ, աքշամ թաամընա ալը գօնուլուր, վէ կիճէ պիր խայլի կէճ վագըթտա Բարիսէ ավտէթ իտէր իտի ։

Բէնուախի զաեէթ զէքի վէ ճալիպ օլմասըյլա, Ֆիլիբ Տօ-րէյի վէ զէվճէսինին թէվէճճիւհլէրինի աղ զէմանտա գազա-նապիլտի ։

Լաքին Հանրիէթ, բէտէրի թարաֆընտան քէնտիսի իչին գարարլաշտըրըլմըչ օլան իզտիվաճը, նամուս պէլասը մագա-մընտա գապուլէ մէճպուր օլարագ, վուգուաթլարըն սէլինէ քէնտիսինի թէսլիմ իթմիչ օլուպ, եօգսա իգտամաթ վէ մէ-սաիի վագըասընա րաղմէն, վագթիյլէ րէնտինտէ հասըլ օ-լմուշ օլան արզուլէրի ունուտամամագտա, վէ զէվճինի սէվ-մէք միւմքին օլամաեաճաղընը հիսս իթմէքտէ իտի ։ Տիկէր թարաֆտան Մ. տը Լիւսընայըն ուպուտիյեէթ վէ խալիսէ-

թինէ պիր տիւրլիւ գանի օլամատըմ, էկէր իւչ միլիոն ֆրանգ Թրախումա վերիլմէսէ իտի, մերգում այնի ուպուտիյէթ վէ խալիսէթի կէօսթէրէճէ՞գ մի իտի միւլահազասը, ֆիքրինի իշղալ իթմէքտէն տուր օլմամագտա իտի ։

Պիչարէ գըզճըղազ՝ չօճուգլուղունտան պէրու սէվմիշ օլտուղու, վէ անըն Թարաֆընտան տախի սէվիլտիկի, ֆագաթ նամուսունու գուրթարաճագ մերթեպէտէ քէնտիսինտէ գուվվէթ վէ ճէսարէթ պուլունմատըղընը կէօրտիւկիւ Ժօրժ Լամարը տախի տաիմա տիւշիւնմէքտէ իտի ։

Լաքին, Թէքրար իտէրիզ քի, պունլարըլա պէրապէր մէզպուրէ հալը հազըրըն իճապաթընա գաթլանմագտա, ֆագաթ շու գաթլանմագ Ալլահ պիլիր քէնտիսի իչին նէ տէրէճէ աղըր կէլմէքտէ իտի ։

Պիր սապահ, գօնթ Ժիւլ տը Լիւսընեայ՝ էօյլէ Թաամընտան ազ էվվէլ սէյֆիէսէ կէլմիշ օլտուղունտան, Մ. Տօրէյ՝ մէրգումու քէնտի խուսուսի տայրէսինէ տավէթլէ էլինի ուզաթարագ ։

— Ազիզիմ գօնթ, սիզին իլէ պազը ճիտտի մէվատտ ուզէրինէ կէօրիւշմէք իսթէրիմ, տէտի ։

Ժիւլ. — (Իչին նէ օլտուղունու տէրք իտէրէք.) Էմրինիզէ հազըրըմ ։

— Իմտի օթուրուն տա, Թաամա էնմէզտէն էվվէլ, մէնֆաաթա միւթէալլիգ օլան իշէրիմիզի գաթիէն Թէսվիյէ իտէլիմ ։

Ժիւլ, Մ. Տօրէյին գարշըսընտա օթուրմուշ օլտուղու եազըխանէնին եանընա կիթտի, վէ Մ. Տօրէյ՝ շու եօլտա իֆատէեէ աղազ էյլէտի.

— Իշին իպթիտասընտան պաշլայալըմ. Շէնըրվիէրին պէլէտիյէ միւտիրի վէ պաշ րահիպլէրէ իգթիզա իտէն գարարլար վերիլտի. Տօղուզ կիւնտէն միւլքիէ վէ րուհանի իզտիվաճ իճրա գըլընաճագ տըր. Իզտիվաճ րէսմինտէն սօնրա զէվճէնիզ իլէ պէրապէր Իթալիաեա կիտիպ, պիր խայլի այ օրատա կէչիրէճէկինիզ գարարլաշտըրըլմըշ տըր, տէյիլ մի.

— Էվվէթ, միւսիւ, ֆագաթ սիզ տէ մատամ Տօրէյ իլէ պիրլիքտէ կէլիպ, պիզի էնթիխապ իտէճէկինիզ իգամէթկեահտա պուլունաճաղընըզը վատ իթմիշ իտինիզ ։

— Էվվէթ, վատըմըզը իճրա իտէճէյիզ, պէլքի տէ սիզին իլէ պէրապէր կէլիրիզ. Ուզուն միւտտէթ գըզըմըզտան այրը գալամաեըզ. Պու խուսուսու պիզիմ իչին ղայէթ միւշքիլ տիր ։

— Օ հալտէ, պիզ տէ միւսիւ, միւթթէֆիգէն եաշատըղըմըզտան տօլայը քէնտիմիզի պախթիեար սայարըզ ։

— Օլ պապտէ շիւպհէ իթմէմ. Զանն իտէրիմ քի ումումուզուն արզուսու վէճհլէ, իշպու իզտիվաճ բէք սաատէ սուրէթտէ իճրա օլունուպ, Թաամըտա Հանրիէթին շահիտլէրի, սիզին շահիտլէրինիզ, վէ պազը միւթէալլիգաթտան պաշգա խարիճտէն քիմսէնին հազըր պուլունմամասը՝ գըզըմըն րահաթսըզլըղը սէպէպիյլէ սիզճէ տէ միւնասիպ կէօրիւնիւր ։

— Զաթէն պու խուսուստա իթթիֆագ իթմիշիզ տիր ։

— Շիմտի տէ մէնֆաաթա այիտ մէսէլէլէրտէն պահս իտէլիմ ։

Ժիւլ, եալընըզ պաշընը սալլամագտա իքթիֆա իթտիկինտէն, Մ. Տօրէյ շու եօլտա տէվամ իթտի ։

— Իւչ կիւնտէն իմզալանաճաղըմըզ գօնթրաթըն էսասընը վազ իտէլիմ. Պէն պու կիւն Բարիստէ մուգավէլաթ մուհարրիրիմէ կիտիպ օ էսաս ուզէրինէ մուգավէլէնի թանզիմ էյլէմէսինի րիճա իտէճէյիմ ։

— Միւսիւ, հէր եարտըղընըզ պէնտէնիզճէ մագպուլ տուր ։

— Գըզըմ իչին սիզէ իւչ միլիոն Թրախումա վէրէճէկիմի պէեան իթտիմ, ֆագաթ պու պապտէ ֆիքրիմի լայըգըյլէ իզահ իտէմէմիշ օլտուղումու մուախխարէն անլատըմ ։

— Ժիւլ, պիր արա միւպհէմ սուրէթտէ տիւշտիւր էնտիշէ օլտու իսէ տէ, էնտիշէսի չօգ սիւրմէյիպ, Մ. Տօրէյին աթիտէքի իֆատէսիյլէ ֆիքրի եինէ րահաթլանտը ։

Մ. Տօրէյ. — Սիզէ վէրէճէկիմ, իւչ միլիոն տէյիլ, ալթը միլիոն տուր ։

Լիւսընեայ. — (Հայրէթլէ իշիթմէմիշ օլտուղունու զանն

իլէ (Քէմալը հայրէթ իւզրէ գայիմ բէտէրի օլաճագ չախսա պագարագ․) Ալթը միլեօ՞ն մու ։

— Իֆատէի վագըամ բէք սատէ տիր ։ Վաատ օլունան իւչ միլեօն՝ եալընըզ սիզին հագգընըզ օլաճագ տըր , վէ պու ազչէյի իսթէտիկինիզ եօլտա իսթիմալ իտէպիլէճէքսինիզ ։ Անճագ մատմազէլ Ցօրէյին տէ զէվճինինքի գատար թըրախումազը պուլունաճագընտան , սիզ պունուն եալընըզ իրատընը ալապիլէճէքսինիզ ․ րէս էլ մալի իկը տէֆա տօղաճագ չօճուղուն օլաճագ տըր ։ Էյէր չօճուգ վէֆաթ իտէրսէ , օ վագըթ իչպու րէս էլ մալ զէվճ ու զէվճէնէ ինթիգալ իտէճէք տիր ։ Իչպու չարթլարը գապուլ իտէ՞րմիսինիզ ։

— Թէքրար իտէրիմ քի , միւսիւ , սիզին հէր եարտըղընըզ մագպուլում տուր ,

— Եօյլէ իսէ , պու չարթլարա միւպթէնի օլարագ մուգավէլէյի գալէմէ ալմաղըմը մուգավէլայի մուհարրիրիմէ րէճա իտէ՞րիմ մի ․

— Հայ հայ ,

— Բէք էյի , չիմտի սիզէ պիր չէյ սօրաճաղըմ ։

— Սօրուն էֆէնտիմ ․

— Սօն տէրէճէ մուզահիմ ինչտէ օլտուղունուզու պէնտէն կիզլէմէյինիզ ։

— Էվվէթ ․

— Մատամ Շալամէնէ նէ՞ գօմիսիօն վաատ իթտինիզ ։

— Փագաթ . . .

— Զէքինմէնիպ սէօյլէնին . . . պու կիպի իշլէրին նէ սուրէթլէ թէսվիյէ օլունտուղունու զաթէն պիլիրիմ ։

— Ալաճաղըմ թըրախումա ազչէսինտէն եիւզտէ պէշինի քէնտիսինէ վէրմէյի վաատ իթտիմ ։

— Տիմէք եիւզ էլլի պին ֆրանգ վէրէճէքսինիզ . . . օ գատըն իչին նէ՛ կիւզէլ իգպալ . . . սահիհ տիր քի , պու միսիլլու իգպալ էսէրլէրի տէ սըգ սըգ վուգուա կէլմէզ ։ – Հէր նէ իսէ օ մէպլաղը պէն թէսվիյէ իտէճէյիմ , չիւնքի իւչ միլեօն ֆրանգըն պիթթէմամ սիզէ թէսլիմ օլունմասընը իսթէրիմ ։

— Սահիհէն միւսիւ , սիզին ալիճէնապըղըղընըզ պէնի սօն տէրէճէ միննէթտար իթմէքտէ տիր ։

Պու սէօզլէրի սէօյլէտիկլի սըրատա , Ժիւլիւն սէսինտէ էսէրը թէէսսիւր վէ հէյէճան հիսս օլունտուղու կիպի , գայիմ բէտէրի օլաճագ զաթըն տա էլլէրինի թութմուշ իտի ։ Մէրգում իսէ ճէվապա աղազըլէ ,

— Եօլունուզտա պուլունան հէր կէօնա միւշքիլաթը իզալէ իթմէք իսթէրիմ ։ Պու թապիի տէյի՞լ մի տիր ։ Պիր չէյ տահա սօրաճաղըմ , տէյի պէեան իյլէտի ։

— Սօրունուզ , էֆէնտիմ ։

— Իթալիատան զէմանը ավտէթինիզի տիւշիւնտիւնի՞ւզ միւ ։

— Խայըր ։

— Լաքին տիւշիւնմէլիսինիզ ։ Բարիստէ սիզէ լազըմ պիր իգամէթկեահընըզ պուլունմալը տըր ։ Վագըա չարէսիզ գալըրսա , պիր օթէլ արանըպ պուլանա վէ պունու թէֆրիշ իթտիրէնէ գատար մուվագգաթէն պիրիմէ պէրապէր եաշաեապիլիրսինիզ , լաքին զաննըմ իտէրսէմ , մուվասալէթինիզտէն քէնտի խանէնիզտէ պուլունմանըզ , վէ միւսաֆիրլէրինիզի գապուլ իտէպիլմէնիզ լազըմըր օլուր . սիզ տէ պու էֆքեարտա տէյի՞լ միսինիզ ։

— Էվվէթ , պէն տէ պու էֆքեարտայըմ ։

— Օ հալտէ վագըթ կէչիրմէնէրէք պիր օթէլ սաթըն ալըն ։ Այըմ սաթըմ մուամէլաթը սիզին ղայպուպէթինիզ զէմանընտա վուգու պուլապիլիր , վէ մէֆրուշաթ մէմուրլարընա տա իճապ իտէն էմիրլէր վէրիլէպիլիր ։ Խուսուսիյլէ մուամէլաթ վէ ամէլեաթը լազըմէնէ նէզարէթ իթմէք իւզրէ իշկիւզար վէ էմնիյեթլի պիր վէքիլխարճ պուլուրսանըզ , ավտէթինիզտէ հէր չէյ հազըր օլմուշ օլուր ։

— Էֆէնտիմ , խըթարլարընըզ եօլունտա օլտուղունտան , իչպու խըթարլարընըզ վէճհլէ հարէքէթ իտէճէյիմ ։

— Վագըթ ղայպ իթմէնէրէք , տէյի՞լ մի , չիւնքի ղայպ իտէճէք վագթընըզ եօգ տուր ,

— Միւսթէրիհ օլուն , ասլա վագըթ ղայպ իթմէնէճէ-

նիմ, վէ հէր խուսուստա սիզի քէնտիմէ րէհպէր թանըեաճաղըմ։

— Սաթըն ալընաճագ օթէլին վէ պունուն մէֆրուշաթընըն մէսարիֆի իպթիտաիյեէսի իչին, պանքէրիմ գալմըշ օլան խալէֆիմ Նէզարէթտէ սիզին իչին պէշ եիւզ պին ֆըրանգըլըգ պիր գրէտի աչտըմ. Մինասիպ կէօրտիւկիւնիւզ վագըթ չէքլէրինիզի քէնտի գասասընա թագտիմ իտէպիլիրսինիզ. օրաճա չէքլէրինիզին իճապընա պագըլաճաղը տէրքեար տըր։ Ալըն շու ճէպ տէֆթէրինի, սիզին նամընըզա տըր։

Մէրգում պու սէօզլէրի սէօյլէնէրէք իլէրուտէ կիւվէճիսի օլաճագ օլան չալըշմա եէնի պիր ճէպ տէֆթէրի թագտիմ իթտիկինտէն, Ժիւլ տը Լիւսընեա,

— Ա՛հ, էֆէնտիմ, զաթընըզըն պու տէրէճէ համիյեթ վէ ինսանիյեթինէ նա՞սըլ թէշէքքիւր իթմէլիիմ, տէտի։

— Հանրիէթի պախթիեար վէ մէսուտ իթմէքլէ, պանա արզը թէշէքքիւր իթմիշ օլուրսունուզ, տէյի Մ. Տօրէյ ճէվապ վէրտի.

— Էֆէնտիմ, էկէր գըզընըզը մէսուտ վէ պախթիեար գըլաճաղըմը գավիեն իւմիտ իթմէսէ իտիմ, պունճա էյլէլէրի գապուլ իտէ՞ր մի իտիմ. Եէմին իտէրիմ քի հագգըմտա իպրազ իտէկլէտիկինիզ էմնիյեթ վէ մուհապպէթէ լայըգ պուլունաճաղըմ.

— Օնա շիւպհէ իթմէմ... Հէր նէ իսէ, էօյլէ թահմինտան սօնրա պիրլիքտէ Բարիսէ կիտէրիզ. սիզի պանքէրիմէ թագտիմ իտէրիմ, վէ պէն, գօնմըրամ հագգընըզտա կէօրիւշմէք իսթէ մուգավէլէյի մուհարրիրիմին նէզտինէ կիթտիկիմիզտէ սիզ իշլէրինիզէ իշթիրագ, վէ սաթըլըգ օթէլլէրէ տայիր մալումաթ իթա իտէպիլէն իկի իւչ խուսուսի իտարէխանէնէ միւրաճաաթ իտէրսինիզ.

Կէնճ գըզ՝ մուվաֆագաթ ճէվապը վէրտի. վէ այնի վագըթտա պիր խըզմէթքեար կէլիպ, թաամըն հազըր օլտուղունու խապէր վէրտիկինտէն, Ժիւլ տը Լիւսընեա այաղա գալգտը, վէ պանքէրի սալօնա, մէրգումա,

— Սօն պիր իֆատէմ տահա վար տըր. չահիտլէրինիզին իճապընա պագտընը՞զ մը, տէյի սօրտու,

— Խայր, հէնուզ պագմատըմ, տէյի Ժիւլ ճէվապ վէրտի.

— Լաքին ահպապընըզ իչինտէն չահիտլէրինիզի ինթիխապ իթմէքլիկին վագթը կէլտի.

Ժիւլ. — (Ընտիշէլի կէօրիւնէրէք.) Ահըպպա՞մ մը. տէտի.

Մ. Տօրէյ. — Էվվէթ, անլաեօրում, Ամէրիգաեա ազիմէթինիզտէն պէրու քիմսէ իլէ միւնասէպէթ իթմէմիշսինիզ. Լաքին գաթթ օլունմուշ օլան միւնասէպաթ՝ միւճէտտէտէն թօզուլմուշ ատտ օլունամազ. Շիւպհէսիզ մէնսուպ օլտուղունուզ սընըֆտա, քէնտիլէրինէ միւրաճաաթ իտէպիլէճէք վէ անլէր թարաֆընտան սիզէ պէօյլէ պիր խըզմէթ իթմէկի պախթիեարլըգ սանաճագ պազը քիմսէլէր պուլունուր. Պու սուրէթլէ սիզ տէ, հէմ Բարիսէ ավտէթինիզի, հէմ տէ իզտիվաճընըզըն հապըր իտէճէկինիզ եէնի վէ բարլագ վազիէթի իլան իթմիշ օլուրսունուզ.

— Հագգընըզ վար տըր, էֆէնտիմ, իքի սէնէ գայպուպէթ՝ տօսթլուգ վէ արգատաշլըգ պաղլարընը իհլալ իտէմէզ. Էկէր պիր արա գայըպ օլտում իսէ, չիւնքի թէքրար մէյտանա չըգաեօրում, պունտա հիչ պիր պէյիս եօգ տուր. Պունտան գաթ'ընազար էկէր արգատաշլարըմ՝ օլանճա սէրվէթիմի թէլէֆ իթմիշ օլտուղումու վէ հալը մուզայիգատա պուլունտուղումու խապէր ալըրլարընտա, պանա պարի պիր չէհրէ կէօսթէրէճէքլէր իսէ, չիւնքի սաեէնիզտէ պէթէքրար քեասպը սէրվէթ իթմիշ օլտուղումու խապէր ալտըգլարընտա, կիւլէր եիւզ իլէ պէնի իսթիգպալ իտէճէկլէրինէ շիւպհէ եօգ տուր.

— Ազիզիմ գըզ, սիզին, տիւնեա հագգընտա ֆէնա պիր ֆիքիրինիզ վար տըր.

— Էվվէթ, ֆէնա պիր ֆիքիրիմ վար տըր, զիրա տիւնեայը պէք էյի անլամըշըմ տըր.

— Շիմտիլիք պու գատարճըգ միւքեալէմէ քեաֆի տիր, գատընլարը պէքլէթմէյէլիմ.

Բու վէճհիլէ մէրգումլար թամամ սալասընա էնիպ, մաթամ Տօրէյ վէ Հանրիէթ իլէ պուլուշտուլար։

64

Էօյլէտէն իքի սաաթ սօնրա, Մ. Տօրէյ իլէ Ժիւլ տը Լիւսընայ Բարիզէ կիթմէք իւզրէ պիրլիքտէ եօլա չըգտըլար։

Էսնայի րահտէ Ժիւլ, շու եօլտա տիւշիւնմէքտէ իտի.

— Իշիմ օ տէրէճէ միւքէմմէլէն ճէրէեան իտիեօր քի, ատէթա էն սօն տագըգատա պիր մանի վէ միւշքիլ զուհուր իտէր տէյի վէսվէսէ իտիեօրում։ Բու սաատէթլի Տօրէյ կիպի պուլունմազ վէ էմսալսիզ գայըն բէտէր օլամազ։ Պիչարէ ատամճըղազ՝ էն ուֆագ չէյլէրի պիլէ տիւշիւնիւեօր, պէնի հէր վէճհիլէ մէմնուն իթմէկէ չալըշըեօր։ Լիւսընայ խանէտանը միլեօնա սաթըն ալմագ՝ գարիպ պիր չէյ տիր։ Տօղրուսու պիւթիւն սէրվէթիմի թիւքէթմիշ օլմագլըղըմ, — հագգըմտա խայըրլը օլտու։ Էկէր պապամտան գալմըշ օլան իքի միլեօնու սագլամըշ օլմա իտիմ, պու կիւնքիւ կիւն ատէթա հավատան գուճաղըմա տիւշէն աղըլյարա հայրէթ վէրիճի շու սէրվէթէ նայիլ օլամաեաճագ իտիմ։ Վագըթ վագըթ ղաննիտիեօրում քի րիւյա կէօրիւեօրում, լաքին համտ օլսուն պու րիւեամ՝ հագըգի պիր րիւեա հալի քէսպ իթմէյէճէք տիր։

Բարիզտէ, պանքէրի սապըգ, տամատը օլաճագ կէնճի խալէֆինէ թագտիմ իլէ, քէնտիսի իչին պիր գրէտիթօ աչտըրտը, պատէհու գայըն բէտէր վէ տամատ եէկտիկէրինտէն այրըլարագ, պիրինճիսի մուգավէլաթ մուհարրիրինէ կիթտի, տիկէրի տէ միւնասիպ պիր օթէլ արամագլա մէշղուլ օլտու, վէ պու կիպի տէլաշըղլա իշթիղալ իտէն պիր խարէխանէնին թալիհնէսի իւզէրինէ, Սէրկ նամ սօգագտա պիր օթէլէ կիտիպ տօլաշտը։ Բու օթէլ խայլիճէ թամիրաթա միւհթաճ պիր հալտէ իտի իսէ տէ, սէմթի վէ ֆիեաթը իչինէ

կէլտիկինտէն, պունու սաթըն ալմաեա գարար վէրտի, վէ մալ սահիպինին մուգավէլաթ մուհարրիրի նէզտինէ պիլազիմէ, թարաֆէյն արասընտա հասըլ օլան իթթիֆագ իւզէրինէ ալէլ հիսապ օլարագ, Ժիւլ Տօրէյին խալէֆի օլան պանքէրին իւզէրինէ եիւզ պին ֆրանգլըգ պիր չէք վէրտի, վէ իքի կիւն սօնրա ալըմ սաթըմ սէնէտլէրինին իմզալանմասը թէնսիպ գըլընտը։

Ժիւլ՝ մուգավէլաթ մուհարրիրինին նէզտինտէն մուֆարագաթընտա, պու գատար չապուգ պիր իշ կէօրէպիլմիշ օլմասընտան տօլայը մէմնուն օլմագլա, քէնտի քէնտինէ տէ,

— Գայըմ բէտէրիմին հագգը վար տըր։ Ղայպուպէթիմին պիր խայլի միւտտէթինճէ իմթիտատ իտէճէք օլան թամիրաթ ամէլիաթընա նէզարէթ իթմէք իչին էմնիյէթլի պիր քիմսէնէ, պիր նէվ վէքիլխարճա միւհթաճըմ... պու ատէմի միւմքին մէրթէպէ սէրիան պուլմալըըմ, չիւնքի հարէքէթիմիզտէն էվվէլ ամէլիաթա պաշլամասընը արզու իտէրիմ, տէմէքտէ իտի։

Նախկաճ էլինի ալնընա կէօթիւրէրէք վէ թէպէսսիւմ իտէրէք,

— Հա՛, արատըղըմ ատամը պուլտում։ Վագաա էն մէգմուլ ալալէտագ սահիպի օլմասըյլա, պէնի սօյմայա հազըր իսէ տէ, պունա թէմամիյլէ սատըգ գալաճագ տըր։ Բու իսէ հէր կէօնա գուսուրլարընը վէ պէտխուլարընը էօրթմէսէ քեաֆի տիր։ Քէնտիսի պունտան ագտէմ տախի խըզմէթիմտէ պուլունմուշ օլտուղունտան, պիր տէֆա սըրգաթա ճիւրէթ իթմէքտէ իքէն, եագալատըմ, վէ տէֆ իթտիմ։ Բու տէֆա թէքրար խըզմէթիմէ ալըրսամ, եօլ վէրմէեէճէկիմ, զիրա պէնիմ իչին էն նամուսլու ատէմտէն պին գաթ զիեատէ ֆայտէլի տիր։

Օգուեանլարըմըզ, Մ. տը Լիւսընայըն ֆիքրինճէ պուլմուշ օլտուղու չախսըն, պիր գաչ այ ագտէմ Սէնթ-Ուան թարիքի իւզէրինտէ րասթ կէլտիկիմիզ վէ Ժան Տիւֆուր իսմինտէ օլտուղունու վէ արգատաշլարը թարաֆընտան Գօգլիգօ թէսմիէ իտիլտիկինի պէեան էյլէտիկիմիզ հայտուտ օլտուղունու էյլէպթթէ տէրխաթըր իտէրլէր։

Օլ թարիխտէ Ժիւլ տը Լիւսընայ՝ պու հայլաղըն մահէլլի իգամէթինի քէնտի ճէպ տէֆթէրինտէ եազմըշ իտի։

Մէրգումուն մէզքիւր ճէպ տէֆթէրի նէտինտէ պուլունմաղլէ, պունու աչըպ, «Պէլվիլտէ Անվէրժ սօգաղընտա նումէրօ 20» իշարէթինի պուլտու, վէ պատէհու պիր գահվէխանէնէ կիրիպ, պիր գատէհ չարթըրըօղ, պիր գալէմ, միւրէքքէպ, վէ պիր ազ քեաղըտ իսթէյիպ, աթիտէքի սաթըրլարը եազտը․

«Ժան Տիւֆուրըն պու աքշամ սաաթ տօղուզտա, Անժէն Գօմէտի սօգաղընտա 16 նումէրօլու խանէտէ մուգիմ սապըգ էֆէնտիսի խանէսինտէ պուլունմասը րիճա օլունուր՝ իշ միւսթաճէլ վէ քէնտիսի իչին ֆայտէլի տիր։»

Ժիւլ պու թէզքիրէնին զէյլինի ԳՕՆԹ ՏԸ ԼԻՒՍԸՆԱՅ տէյի իմզա իթտի։

Իշպու թէզքիրէյի պիր մահֆազա տէրունինէ վազ իթտիկի կիպի, իւզէրինէ տէ ատրէսինի եազըպ, գահվէխանէնին գարշուսընտա պէքլէմէքտէ պուլունան պիր համմալը չաղըրտը, վէ պունա իւչ ֆրանգ վէրիպ վէ թէզքիրէյի թէսլիմ իտիպ, եօլտա էյլէնմէքսիզին մահալլինէ կէօթիւրիւպ թէսլիմ էթմէսինի իխթար իթտի։

Համալ. - Ճէվապ ալընաճա՞գ մը տըր, տէյի սօրտու։

Ժիւլ. - Խայր, միւմքին իսէ, պու մէքթուպու սահիպինին նէտինէ թէսլիմ իթմէյէ սայ իտին։ Էկէր քէնտիսինի պուլամազսանըզ, ղայէթ մուհիմ վէ միւսթաճէլ պիր մատտէյէ տայիր օլտուղունու գարուճուեա խապէր վէրին։

— Բէք էյի, էֆէնտիմ։

Ժիւլ, պու իշի կէօրտիւքտէն սօնրա, Ֆիլիպ Տօրէյին թավսիեէսի վէճհլէ, իզտիվաճ րէսմի իչին ահըպպապի սապըգասընտան պիր գաչ շահիտ պուլմագ ճիհէթինի տիւշիւնմէյէ պաշլատը, վէ պարլագ պիր էօմիւր կէչիրտիկի զէման րէֆիգլէրի օլմուշ օլան պազը քէսանը խաթըրլաեարագ, պունլարտան իքիսինի, եանի ղայէթ զէնկին օլան վէ քէնտինտէն իւչ տէօրթ սէնէ զիեատէ միւսինն պուլունան պարօն տը

Վէրվէ վէ Վիգօնթ տը Սէն-Ռօման նամ քիմսէլէրի ինթիխապ իթտի, վէ էվվէլա պարօնուն խանէսինէ կիթտիկինտէ, պիթթէսատիւֆ օլ էսնատէ Վիգօնթ տախի օրատա պուլունուեօրտու։

Ժիւլ, գարթընը պիր խըզմէթքեար վասըթասըյլա պարօնա իրսալ իթտիկինտէն, պարօն՝ պու գարթա պագարագ մէսէրրէթլէ․

— Նէ՛ ղարիպ հալ, ղայպտա օլան պիր տօսթումուզ մէյտանա չըգըեօր, տէտի։

Վիգօնթ. -(Մէրագտա գալարագ.) Քի՞մտէն պահս իտիեօրսուն, տէտի։

— Բէք ազիզ վէ մուհիպպ պիր տօսթումուզտան. մէրգում կիւզէլ պիր տէլիգանլը իտի, լաքին պիւթիւն սէրվէթինի թիւքէթտիկինտէն, պիլմէմ հանկը ուզագ մէմլէքէթէ կիթմիշ իտի։ Շիմտի իսէ, եինէ Բարիսէ ավտէթ իթմիշ տիր, իշթէ քէնտիսինին գարթը։

— Օ կիւզէլ տէլիգանլընըն իսմի նէ՞ իտի։

— Ժիւլ տը Լիւսընայ իտի։

— Լիւսընա՞յ մը ... սահիհէն պիր վագըթտան պէրու օրթատա եօգ իտի ... քէնտիսի միւքէմմէլ պիր գումարպազ իտի ... Էլպէթթէ տօսթլարը թարաֆընտան հիւսնի գապուլիյեէթ կէօրէճէք տիր։

Պարօն. -(Խըզմէթքեարա խիթապէն.) Սէօյլէեին իչէրի պույուրսուն, տէտի։

Պիր տագըգա սօնրա, մէզքիւր իւչ տօսթլար թօգալաշտըլար։

Պարօն. - Տիմէք տահա էօլմէտին, տէյի լագըրտըեա պաշլատը։

Ժիւլ. -(Կիւլէրէք.) Խասթա պիլէ օլմատըմ, տէյի ճէվապ վէրտի։

— Ֆիլվագի թավր ու պէտէնին բէք միւքէմմէլ տիր։ Էյ հա՞նկը ղարիպ մէմլէքէթտէն կէլիեօրսուն. Ճաբօնտա՞ն մը, Զինտէ՞ն մի։

— Ամէրիգատան կէլիեօրում։

Մ. տը Սէն-Ռօման. — Օ մէմլէքէթտէ միլեօնլար սօգագլարտան ազար տէյիլէր, տօղրո՞ւ մու տուր ։

— Բէք տօղրու տուր ։

— Սէն տէ պիր գաչ միլեօն կէթիրտի՞ն մի ։

— Իւչ միլեօն կէթիրտիմ ։

— Ճիտտէ՞ն մի սէօյլէեօրսուն ։

— Նամուսում իւզէրինէ սէօյլէեօրում ։

— Իլթիֆաթ վէ թէպրիքեաթըմըզը թագտիմ իտէրիզ ։ Պրավօ՛, հուրրա՛, եաշասը՛ն Ամէրիգա ։

— Սաֆտէրուն Ամէրիգալըլար իլէ գումար մը օյնատըն.

— Խայր, էլիմէ պիր թանէ պիլէ օեուն քեաղըտը ալմատըմ ։

— Տիմէք ալթուն եըղընը արատըն վէ պուլտուն ։

— Խայր, հիչ պիր ալթուն եըղընը պուլմատըմ ։

— Նիհաեէթ օ իւչ միլեօն սանա նէ՞րէտէն կէլտի ։

— Պիր միրաստան,

— Հա՞նկը միրաստան, չու մուամմաեը պիզէ տէ պիլտիր ։

— Մէյտանտա մուամմա օլաճագ պիր շէյ եօգ տուր ։ Իշթէ վագըաեը սիզէ հիքեաեէ իտէեիմ ։ Պուլունտուղում մէմլէքէթտէ պիր հարիգ զուհուր իտիպ, պու հարիգտէ, թուզլու տամուզ էթի թիճարէթիյլէ մէշղուլ օլան պիր զէնկին քիմսէ եանըգ թէհլիքէսինտէ պուլունմագտա իտի, պէն քէնտիսինի գուրթարտըմ ։ Անճագ մէրգում իքի այ սօնրա պէնի քէնտինէ միրասխօր պրագարագ վէֆաթ իթտի ։

— Նէ՛ ալիճէնապ Ամէրիգալը իմիշ . . .

— Օլ պապատէ հէր նէ սէօյլէսէնիզ ազ տըր, տօսթլարըմ, վագտա քէնտիսինին թէյրար տիւնեաեա կէլմէսինի իսթէմէմ ամմա, զիքրի ճէմիլինի տէ խաթըրըմտան չըգարամամ ։

— Տիմէք չիմտի Բարիսէ ավտէթին՝ կիւզէլ գարըլարը թաագիպ իթմէք, վէ գումարա տէվամ իյլէմէք իչին տիր ։

— Բարիսէ ավտէթիմ՝ էյլէնմէք իչին տիր ։

Պարօն վէ վիգօնթ՝ թէաճճիւպլէ վէ ինանմամազլըգ հալի իլէ եէկտիկէրինէ պագըշտըլար ։

Մ. տը Վէրվէ. — Սէն պիզիմլէ էյլէնմէկէ չըգմըշսըն. իֆատէի վագըան ճիտտի տէյիլ տիր, տէտի ։

— Պիլաքիս օլ գատար ճիտտի տիր քի, Վէրվէեին խանէսինտէն մուֆարագաթ իթտիքտէն սօնրա, պիզիմ Սէն-Ռօման, սէնին խանէնէ կէլէրէք, վէ տէրբեար օլան տօսթլուգումուզա իսթինատ իտէրէք, իքինիզէ տէ, սէքիզ կիւնտէն Շէնըվիէր տաիրէի պէլէտիեէսինտէ իճրա օլունաճագ օլան րէսմի իզտիվաճըմըզա պանա շահիտ օլմանըզը րիճա իտէճէք իտիմ,

— Թէպրիքինի գապուլ իթտիք, ֆագաթ քի՞մին իլէ էվլէնիեօրսուն. տիմէք Շէնըվիէրտէ բալլագ թրախումալար պուլունուեօր ։

— Էվվէթ, էվվէթ, հաթթա պէն իւչ միլեօն ֆրանգ թրախումա ալարագ էվլէնիեօրում ։

— Տիմէք սէնին իւչ միլեօնունա իլավէ օլունտուգտա ալթը միլեօն օլաճագ տըր ։ Պէլքի պունլարտան պաշգա տիկէր պարը իւմիտլէր տէ վար տըր ։

— Էվվէթ, միւսթագպէլտէ, ազրապալարըն աճէլէ եօլճու օլմալարընտան սօնրա թիւքէնմէզ միլեօնլար իւմիտ վար տըր ։

— Խիւտա այիմ, սէօյլէտիկլէրին ատէթա մասալա պէնզէեօր ; Անճագ շու միլեօնլար իլէ նէ՛ զէվք սէֆա սիւրէճէքսին ։ Նէ՛ կիւզէլ ավթլարա վէ Բարիսին նէ՛ տիլպէր գարըլարընա մալիք օլաճագսըն, — էյ տիւնեաեըն հա՞նկը կիւն տիր ։

— Եարընտան ըթիպարէն սէքիզ կիւնտէն տիւեիւն իճրա օլունաճագ տըր ։

— Սաաթ գա՞չտա վէ նէ՞րէտէ պուլուշաճաղըզ ։

— Սապահըն սաաթ օնունտա, Շամբիննի մէվգիֆինտէ գայիմ բէտէրիմին արապալարը սիզի պէքլէեէճէքլէր, վէ սիզի ալըպ Շէնըվիէրտէ Բլաթան սէյֆիեէսինէ կէթիրէճէքլէր տիր ։

— Բլաթան սէյֆիեէսինէ՞ մի. Էկէր եանըլմաեօրսամ, օ սէյֆիեէ՝ Բարիսին էն մութէպէր պանքէրլէրինտէն Ֆիլիբ Տօրէյլին մալը տըր ։

— Պէն տէ անըն գըզը իլէ էվլէնիյօրում։

— Տօղրուսու հէր վէճհլէ մունասիպ պիր իզտիվաճ . . . Գունճա միլեօնլարա վարիսէ օլաճագ պիր՝ գըզ՝ գօնթէս օլ-մաեա լաեըգ տըր ։ Քէնտիսի կիւզէ՞լ մի տիր ։

— Ֆէվգէլատէ կիւզէլ տիր ։

— Սահիհէն բէք պահթիեար իմիշսին . . . ֆագաթ Տօրէյ ֆամիլեասընը նէ՞րէտէ թանըտըն ։

— Ֆիլիպ Տօրէյին՝ բէտէրիմ իլէ մունասէպաթը պու-լունմուշ տուր ։

— Անլաշըլտը . . . տիմէք իզտիվաճ կիւնիւ Բլաթան սէյ-ֆինէսինտէ պիւեիւք պիր շէնլի ային իճրա օլունաճագ տըր ։

— Խայր, Ֆիլիպէտէն չըգըլտըգտան սօնրա, պիր զիեա-ֆէթ վէրիլիպ, պունտա եալընըզ չահիտլէր իլէ պիր գաչ մուհիպպ տօսթլար զիեաֆէթտէ հազըր պուլունաճագլար տըր ։ Պատէհու օ ագշամը, եախօտ իրթէսի կիւնիւ, չու-ճէնատէ պիր ազ րահաթըզ օլան վէ իթալիաեա սէյահաթ իթմէսի ամըլեա թարաֆընտան թավսիէ գըլընան զէվ-ճէմ մատմազէլ Տօրէյ իլէ պիրլիքտէ հարէքէթ իտէճէկիմ ։

Պու միւքեալէմէտէն սօնրա, Ժիւլ, Մ. տը Վէրվէ իլէ Մ. տը Սէն-Ռօմանըն իսմ վէ մահլէալէրի՝ էվվէլճէ Շէնըրվիէր տա-իրէսի պիլէտիեէսի տէֆթէրլէրինտէ գայտ իթտիրիլմէք լազըմ կէլտիկի ճիհէթլէ, մէզքիւր իսմ վէ մահլէալէրի եազտը, վէ քէնտիսինէ իտէճէքլէրի խըզմէթտէն տօլայը թէշէքքիւրիւնիւ թէքրար պէ թէքրար արզ իլէ օրատան մուֆարագաթ էյլէտի։

65

Ժիւլ տը Լիւսընայ, անտէն, մաարուֆ պիր միմարըն նէզտինէ կիտիպ, սաթըն ալմըշ օլտուղու օթէլին ամէլեաթը թամիրինէսի հազգընտա իսթիշարէ իթմէք իւզրէ իրթէ-սի կիւնիւ մուայեէն պիր վագըթտա Սիրգ սօգաղընտա պու-լունմասընը րիճա իթտի ։

Թապիի պու գատար իշլէր կէօրիւլմէքլէ վագըթ խայլի կէճիքմիշ օլտուղունտան, Ժիւլ, պիր լօգանթատա ագշամ թաամընը իթտիքտէն սօնրա, Անսիէն Գօմէտի նամ սօգագ-տա քեային քէնտի խանէսինէ ավտէթ էյլէտի ։

Ժան Տիւֆուր հէնուզ կէլմէմիշ օլտուղունտան, Մ. տը Լիւսընայ տաիրէսինին ըշըգլարընը եագտը, վէ պիր սիկարա ալարագ պէքլէմէեէ պաշլատը ։ Սաաթ տօգուզու պէշ կէ-չէրէք, սօգագ գաբուսու չալընտըղընտան, Ժիւլ գաբուեու աչտը, վէ Ժան Տիւֆուրու գարշըլատը ։

Մէրգում, օլ էսնատէ սէրխօշ օլմաեըպ, սիեահ վէ ճէ-տիտ պիր գաթ էլպիսէ կիյինմիշ իտի ։ Սապըգ էֆէնտիսինի կէօրտիւկիւնտէ, խըզմէթքեարլարա մախսուս պիր հիւրմէթ իւզրէ պաշընը էյտի, վէ իչէրի կիրիպ գաբուեու գաբատըգ-տան սօնրա,

— Միւսիւ գօնթ, լութֆէն պէնտէնիզէ եազմըշ օլտու-ղունուզ մէքթուպու ալտըղըմտա, սատըգ էմէքտարընըզը խաթըրտան չըգարմատըղընըզա մէմնուն օլտում, վէ էվամի-րինիզէ հազըր պուլունտուղումու պէեան իթմէեէ կէլտիմ, տէտի ։

Ժիւլ. — (Նիւլէրէք.) Պու կիւն թէմամիյլէ ագլընըզ պա-շընըզտա օլտուղունու մէմնունիյէթլէ կէօրիւեօրում ։

— Միւսիւ գօնթ, պիր կիւն, Սէնթ-Ուան թարիգինտէ, սէրխօշ օլտուղում հալտէ պէնի րասթ կէլմիշ օլտուղունու-զու իյմա իտիեօր իսէնիզ, պիլմիշ օլունուզ քի օ կիւնիւ պիր տօս-թումուն ճէնազէ ալայընտան ավտէթ իտիեօրտում. . . պու-նունլա պէրապէր պիր տէֆա վուգուա կէլէն խէթա՝ ատէթ հիւքմիւնէ կիրմիշ ատտ օլունամազ ։

— Ումարըմ վէ արզու իտէրիմ քի, տէտիկինիզ տօղրու օլսուն ։

— Սէօզիւմէ իթիմատ իտին, միւսիւ գօնթ, զիրա հագը-գէթի հալի սէօյլէեօրում ։

— Շիմտի նէ՞ իշլէր իլէ մէշղուլ օլուեօրսունուզ ։

— Հէր վագըթ քի իշլէրիմէ մէշղուլում միւսիւ գօնթ. եաբուլարտա չալըշըեօրում ։

— Պօյանըլըդ վէ սըվանըլըդտան մէմնո՞ւնմուսունուզ ·

— Բէք ազ քեար պըրագտըղը իչին մէմնուն տէյիլ իսէմ տէ , նէ՛ չարէ , կէչինմէք լազըմ տըր ·

— Պէնիմ խըզմէթիմտէ պուլունտուղունուզ զէման գատար քեար պո՞ւլմաեօրմուսունուզ ·

— Ա՛հ , օլ վագըթլար չիմտի նէ՛րէտէ ·

— Էօյլէ եա՛, օլ վագըթլար պէնի սօյմաեա ալէա պիր վէսիլէ իտի ·

— Մալիւմիւնիւզ օլան օ վագըաեա թէէսսիւֆ իտէ-րիմ... Լաքին էկէր օ զէմանլարը թէքրար պուլսամ...

— Եէնիտէն պէնի սօեարըսըն , տէյի՛լ մի ·

— Վագաա ինսան զայիֆ իսէ տէ , էօյլէ պիր զաաֆէթ-տէ թէքրար պուլունմամաեը նիեէթ իթմիշիմ տիր ·

— Էկէր սիզի եէնիտէն խըզմէթքեար մագամընտա եա-նըմա ալմաեը թէքլիֆ իթսէմ, նէ՞ ճէվապ վէրիրսինիզ ·

— Վէրէճէկիմ ճէվապ պիր չէյէ միւթէվագըֆ տըր ·

— Նէ՞եէ ·

— Միւսիւ գօնթ , էֆքեարըմը սէրպէսթճէ պէեան իթ-մէքլիկիմէ միւսաատէ իտէ՞րմիսինիզ ·

— Էվվէթ , միւսաատէ իտէրիմ ·

Ժան . — (Մասխարաճա պիր թավր իլէ .) Էօյլէ իսէ , տու-րուն տա սէօյլէեիմ · պիր վագըթտան պէրի տիր խայլի տիւ-շիւնիւեօրում · չիւնքի եաշըմը ալտըգճա , կէնճլիք զէմանըմ-տաքի ֆիթուրսուզլուգտա գալամաեաճաղըմ թապիի տիր · իմտի միւսթագպէլ տաիմա կէօզիւմիւն էօնիւնտէ տիր · — Պու հալտէ խըզմէթքեարլըգ իչին կիրէճէք օլտուղում խանէ-նին , էօյլէ պիր խանէ օլմասընը իսթէեօրում քի , օրատա րահաթճա եաշաեապիլէեիմ, վէ իհթիեարլըղըմտա քէօյիւն պիրինտէ պիր գուլիպէճիկէ մալիք օլարագ , ճիւզի իրատըմ-լա սօն կիւնլէրիմի իքմալ իտէպիլէճէք գատար բարա թօբ-լաեապիլէեիմ ·

— Եանի էօյլէ պիր զէնկին խանէ օլսուն քի , իսթէտիկի-նիզ կիպի սօեապիլէսինիզ, տէյի՛լ մի ·

— Խայր խայր , միւսիւ գօնթ , սօյմագ լագըրտըսը իթ-

մէեօրում , սատէ քեար վէ մէնֆաաթ լագըրտըսը իտիեօրում · Եանի խըզմէթ իտէճէք եէրիմ , էօյլէ պիր խանէ օլմալը տըր քի , միւսաֆիրլէրի էքսիքսիզ օլսուն , միւքէմմէլ զիեաֆէթլէր վէրիլսին , էյլէնճէլէր իճրա օլունսուն , վէ հէր նէվ վէքիլ-խարճլըգ ումուրու պանա իհալէ գըլընսըն · Ախըրլարըն վէ արապալըգլարըն նէզարէթի պանա թէվտի օլունուպ , արբա սաման վէ սայիրէ պէնիմ էլիմէ ալընսըն , պէտէլլէրի պէնիմ մարիֆէթիմլէ վէրիլսին , վէլ հասըլ միւնասիպ թախսիսաթ իլէ օտա խըզմէթքեարը , սուֆրաճը պաշը , վէքիլխարճ , վէ ախըր վէ արապալըգլար նազըրը օլմաեը արզու իտիեօրում , վէ խուսուսիյլէ միւթէէհիլ պիր քիմսէնին խըզմէթինտէ պու-լունմաեը թէրճիհ իյլէրիմ ·

— Նի՞չին ·

— Չիւնքի պէքեար պիր քիմսէ , քէնտի չախսընըն վէ հարէքեաթընըն հաքիմի մութլագը օլմասըյլա , հօվարտա-լըգ իթտիկինտէ , կիզլէմէեիպ , իֆթիխար պիլէ իտէր · Հալ պու քի էվլի օլան պիր ճէնթըլմէն , ֆամիլեաճա էօմրիւնիւ հուզուր վէ սիւքիւնէթլէ կէչիրմէք իսթէրսէ , հօվարտալըգ-լարընը քէմալը իհթիմամլէ կիզլէր , վէ պու սէպէպլէ խըզ-մէթճիսինին մահրէմի էսրար օլմասընա իհթիեաճ հիսս իտէր · Մահրէմի էսրարըդ իսէ , պէտէլի նագտի իլէ օլուր ·

— Հագըգէթէն սիզ ղաեէթ միւտագգըգ իմիշսինիզ ·

— Միւսիւ գօնթ , եաբուլարտա չալըշանլարըն ճիւմլէսի տէ պու մէսլէքտէ տիրլէր ·

— Խիւլասա , ղաեէթ գուրնազ օլմուշսունուզ · Հէր նէ իսէ , էկէր սիզէ , արզուլարընըզը վիճտանէ կէթիրէպիլէճէք պիր խանէեէ կիրմէնիզի , վէ օրատա օտա խըզմէթքեարը , սուֆրաճը պաշը , վէքիլխարճ , արապալըգլար վէ ախըրլար նազըրը օլաճաղընըզը , վէ ալընան չէյլէրին հիսապընը կէօր-մէք , պէտէլինի էօտէմէք սիզին էլինիզտէ պուլունաճաղընը թէքլիֆ իտէրսէմ , վէլհասըլ կիրէճէք խանէնիզին էֆէնտի-սինին՝ էվլէնմէք իւզրէ պուլունտուղունու պիլտիրիրսէմ , նէ՞ տէրսինիզ ·

— Միւսիւ գօնթ , օ էֆէնտի աճապա ղաթընը՞զմըսընըզ ·

— Էվվէթ, պէն իմ.

— Էվլէնի՞եօրմուսունուզ.

— Միւթէատտիտ միլեօնլար պէտէլի իլէ էվլէնիեօրում.

— Տիմէք քիւլլիեէթլի սէրվէթէ մալիք օլաճագսընըզ.

— Օնա նէ՞ շիւպհէ.

— Էվլէնտիկինիզ հալտէ, եինէ պէքեարլըգտա կէչիր-տիկինիզ հօմիւր կիպի հօվարտալըգտա հօմիւր կէչիրէճէ՞ք մի սինիզ.

— Օ եօլտա հօմրտէն ֆէրաղաթ իթմէք գապի՞լ մի տիր.

— Օ հալտէ, միւսիւ գօնթ, խըզմէթինիզէ կիրմէյի քէնտիմէ պախթիեարլըգ ատտ, վէ սիզի խօշնուտ իթմէք իւզրէ էլիմտէն կէլէնի տիրիղ իթմէմէյի թէաահհիւտ էյլէրիմ. Խըզմէթինիզէ նէ՞ վագըթ կիրմէք լազըմ տըր.

— Եարընտան կիրմէլիսինիզ.

Գօգլիգօնուն չէհրէսի պօզուլտուղունտան. Ժիւլ.

— Նի՞չին պօզուլտունուզ, տէյի սօրտու.

— Շունուն իչին քի, զաթընըզըն եանընտա պէօյլէ պիր մուհիմմ մէմուրիեէթէ պաշլամագ իչին իճապ իտէն թէտա-րիքեաթը կէօրէպիլէճէք գատար մատտի իգթիտարըմ եօգ տուր.

Ժիւլ տը Լիւսընեայ ճիզտանընտան պիր պանգա գայմէսի չըգարըպ, Ժան Տիւֆուրա վէրէրէք,

— Ալըն, իլք մէսարիֆաթընըզ իչին սիզէ պէշ եիւզ ֆը-րանգ վէրիեօրում, տէտի.

— Թախսիսաթըմ հիսապընա բէշինէն վէրիլէն պիր մէպ-լա՞ղ մը տըր.

— Խայր, իլէրուտէ վագը օլաճագ խըզմէթինիզին պաղ-շիշի տիր.

— Ա՛հ, էֆէնտիմ, ալիճէնապըղըը ասլա էլտէն պըրագ-մազսընըզ. Նէ՞ վագըթ նէզտինիզէ կէլմէքլիկիմ լազըմ տըր.

— Եարըն սապահ, թամ սաաթ օնտա.

— Պուրաեա՞ մը կէլէճէեիմ.

— Խայր, Սիրգ սօգաղընտա սաթըն ալտըղըմ պիր օ-թէլէ. Օ օթէլ մուհիմմէ թամիրէ միւհթաճ օլուպ, վագըթ

կէչիրիլմէքսիզին միմարըմըն իտարէսի թահթընտա իչէ պաշ-լանաճագ, վէ մատամ գօնթէս իլէ պէնիմ, իզտիվաճըմըզը միւթէագըպ Իթալիաեա իտէճէք օլտուղումուզ սէյահաթ հէնասընտա խիթամ պուլաճագ տըր. Սիզ ամէլեաթա նէ-զարէթ, վէ եարըն կէօրիւշէճէք վէ գարարըմը վէրէճէք օլ-տուղում մէֆրուշաթ միւթէահհիտինի պօշ տուրտուրմա-մաեա տիգգաթ իտէճէքսինիզ.

— Մ. գօնթ, ղայպուպէթինիզ ուզո՞ւն մու սիւրէճէք տիր.

— Մինտտէթի ղայպուպէթիմիզի շիմտիտէն թայեին ի-տէմէմ. Պունընլա պէրապէր պիր այ էվվէլ ավտէթիմիզ զէ-մանը սիզէ խապէր վէրէճէկիմտէն, իճապ իտէն խըզմէթ-քեարլարը թէտարիք, աթ. թիւճարըլէ լազըմ կէլէն բազար-լըղը իճրա, վէ արապաճըմա սիպարըշ իտիլմիշ օլան արապա-լարը եէրլէրինէ վազ իտէրսինիզ.

— Բէք էյի, միւսիւ գօնթ.

— Տիմէք եարըն սաաթ իքիտէ Սիրգ սօգաղընտա պու-լուշաճաղըզ.

— Էվվէթ, ֆագաթ օթէլինիզտէ եարընտան եէրլէշէ-ճէքմիյիմ.

— Էվվէթ, օթէլին իչինտէ իսթէտիկինիզ օտաեը ինթի-խապ իտէճէքսինիզ. պէն տէ տէրհալ օ օտաեը թէֆրիշ իթ-տիրէճէեիմ.

— Միւսիւ գօնթ, պու աքշամ իչին պէնիմ խըզմէթիմէ իհթիեաճընըզ վա՞ր մը տըր.

— Խայր, կիտէպիլիրսինիզ.

Ժան Տիւֆուր քէմալը հիւրմէթլէ պաշընը էյէրէք օրա-տան տըշարը չըգտը, վէ Ժիւլ, քէնտի քէնտիսինէ գալտըղընտա շու սէօզլէրի սէօյլէտի.

— Պու հէրիֆ հէր շէյտէ միւգթէտիր օլմասըյլա, պանա ֆայտէլի օլապիլիր. Իսթէտիկի պուլանըգ սուտա պալըգ ավ-լամասընա միւսաատէ իտէճէյիմ, վէ պանա խըզմէթ իթմէսի քէնտի մէնֆաաթընտան օլտըղը ճիհէթլէ, խըզմէթինտէ գուսուր իթմէեէճէկինէ էմինիմ.

* * *

Մատլէն Կալիէնին՝ Ցեզանտրի սօգաղընտա քեային քիւչիւք օթէլտէ եէրլէշմէսինտէն պիր կիւն սօնրա, Սէլէսթէն տը Վալանտէլ՝ մեզքիւր օթէլէ կելիպ, կէնճ գատըն իլէ պէպէրապէր գուշլուգ թաամը իթտի, վէ սուֆրատան գալտըղը սըրատա.

— Պարիզի գատընլար իչինտէ սիզի էն զիեատէ պարլագ կէօսթէրէճէք օլան թուալէթլէրինիզ հէր նէ գատար հէնուզ եաբըլմամըշ իսէ տէ, պու ճիւմլէ իլէ սիզ եինէ օ գատընլարտան զիեատէ տիլպէր վէ հիւսնէնա օլմանըզլա, պու կիւն, էօյլէնտէն սօնրա պիրլիքտէ տիշարը չըգմանըզա, վէ աչըգ փայթօն իլէ Պուլօնեը օրմանընա վէ պու աքշամ տախի թէաթրօեա կիթմէնիզէ հիչ պիր մանի եօգ տուր. Սըգսըգ սօգագլա չըգմագըլա, վէ բէք չօգ քիմսէլէրի կէօրմէքլէ, սիզէ պունճա ֆէնալըգ իթմիշ օլան վէ հագգըյլա ինթիգամընըզը տավէթ իթմիշ պուլունան ալչագլա թէսատիւֆ իտէպիլիրսինիզ: Պէն իսէ, պու ինթիգամ մատտէսինէ սիզտէն զիեատէ ալէգատարըմ, չիւնքի իշպու ինթիգամ ալընտըգտան սօնրա, պէնի սէվէճէկինիզի վատ իթմիշսինիզ տիր, տէտի.

— Տօսթում, իսթէտիկինիզ զէման տիշարը չըգարըզ, տէյի կէնճ գատըն ճէվապ վէրտի.

Իքի սաաթ սօնրա, պունլար կիւզէլ պիր աթա գօշուլու վիգթօրիա արապասընա բինիպէն Պուլօնեը օրմանընա թէնէզզիւհէ կիթտիքլէրինտէ, պիր թագըմ հօվարտա տէլիգանլըլար իլէ պազը գարըլար՝ մէզպուրէնին կիւզէլլիկինի վէ վագարը վէ քեամիլանէ թավը ու հարէքէթինի կէօրտիւքլէրինտէ, իզհարը հայրէթլէ պէրապէր, աճապա Վալանտէլ պու կէօրիւլմէմիշ մախլուգու նէրէտէն էլտէ իթտի տէյի եէքտիկէրինի իսթիճվապ իթտիլէր իսէ տէ, պիթթապի քիմսէ պու սիւալէ ճէվապ վէրէմէմէքտէ իտի.

Պիր արա, օրմանըն պիր թարաֆընտա, պունլարըն արապասը Կապրինին արապասընա թէսատիւֆ իթտիկինտէն, Մատլէն՝ մէզպուրէնի թանըտըղը կիպի, Կապրի տախի՝ Սէլէսթէնին եանընտա օթուրմըշ օլան գատընըն՝ քէնտի եէրինէ կէչմիշ օլան ռաքիպէսի օլտուղունու տէրք իթմէքլէ, լէհճէսի ֆէվգէլատէ սօլտու վէ Մատլէնին ֆիւթուրսըզճա պագըշընա գարշը ատավէթ վէ հիտտէթի միւպէյյին պիր աթֆը նազար իլքէտի.

Սէլէսթէն պու պագըշը կէօրիւպ, թէհտիտավէր մանէասընը անլատը, վէ քէնտի քէնտինէ,

— Շու պագըշտա չէտիտ պիր ատավէթ մէվճուտ տուր՝ լաքին համտ օլսուն քի Կապրի թէհլիքէլի տէյիլ տիր վէ պէն տէ Մատլէնին ուզէրինէ նէզարէթ իտէճէյիմ, տէյի միւլահազա իթտի.

Օ աքշամը թէաթրօեա կիտիլտիկինտէ, կէնճ գատընըն մուվաֆֆագըյէթի՝ Պուլօնեը օրմանընտա քէսպ իթմիշ օլտուղու մուվաֆֆագըյէթտէն ազ օլմաեըպ, հէր քէս Վալանտէլին մուճիպի իֆթիխար վէ մահզուզիեէթի օլան Մատլէնէ տօղրու տիւրպիւնլէրինի չէվիրտիլէր:

Լաքին չուրաեը իլավէթէն պէեան իտէրիզ քի, կէրէք թէաթրօտա վէ կէրէք Պուլօնեը օրմանընտա, Մատլէն, արատըղը քիմսէեի, եանի էվլատընըն գաթիլի օլան Ժիւլ Մէրսիէյի կէօրէմէտի:

66

Պարօն տը Վէրվէ վէ վիգօնթ տը Սէն Ռօման՝ Ժիւլ տը Լիւսընայըն ազիմէթինտէն սօնրա աթլարա սիւար օլարագ Պուլօնեը օրմանընա կիթտիլէր, վէ հէր կէօրտիւքլէրի տօսթլարընա, իքի սէնէտէն պէրու ղայպ պուլունան պիր էյլէնճէ արգատաշլարընըն ավտէթ իթմիշ օլտուղունու, վէ էվվէլքի հալինտէն տահա պարլագ պիր սուրէթտէ թէքրար ճէմիեէթէ տախիլ օլաճաղընը պիթթապի հիքեաէ իլէտիլէր.

Օ աքշամը մէզքիւր իքի կէնճլէր պիր թագըմ զէնտօսթլարտան միւրէքքէպ պիր սուբէնէ տավէթլի օլուպ, պունտա հազըր օլան գատընլար միեանընտա Կապրի տախի պուլունմագտա իտի.

Մէզպուրէ՝ Սէլէսթէն տը Վալանտէլ Թարաֆընտան թէրք օլունալըտան պէրու, ղայպ իթտիկի վաղինէթէ մուատիլ պիվաղինէթ արամագտա օլտուղունտան, հէր նէրէ կիթմէքտէ, վէ քեաֆէյէ էյլէնճէլէրտէ հազըր պուլունմագտա իտի:

Պու գարը ղանէթլէ սէվիմլի վէ ճայիպ օլմաղլա, ճիտտէն քէնտիսինէ տիլտատէ օլանլար էքսիք օլմազտը, չօգլարտէ, մէզպուրէնին էվինին տէպտէպէսի, մէսարիֆի մուճիպ արզուլարը, վէ քէսպի սէրվէթ իթտիքտէն սօնրա, մէզալէքի մալիւմինտէն չէքիլմէք խուսուսունտաքի ֆիքրի գաթիյի՝ աթի պիր միլեօնէրէ գանաաթ իթմէսինէ մուսաատէ իթմէմէքտէ իտիլէր:

Սէլէսթէն տը Վալանտէլ նատիր իւլ ղուհուր քիմսէլէրտէն օլուպ, անըն կիպի, տէօրթ պէշ նիւզ պին ֆրանգ էրատը մալիք օլան վէ պանգա գաիմէլէրինի րասթ կէլա թէլէֆ իտէն սատէտիլ կէնճլէրին հէր վագըթ պուլունամայաճաղը տէրքեար տըր:

Հէր նէ իսէ, սուրէթտէ, հայըրի՝ պարօն տը Վէրվէնին եանընտա օթուրմուշ օլուպ, անճագ քէնտիսինտէ, հէր վագըթքի չէֆգ կէօրիւլմէնիւպ, սիւքիւթ իւզրէ վէ հէման հալը մահզունիյէթտէ տուրտուղունտան, սուֆրա արգատաշը կիւլէրէք,

— Ազիզիմ, սիզ պու կիւն թանըլմազ պիր հալէ կէլմիշսինիզ: Աճա՛յիպ, Սէլէսթէնի տիւշիւնմէքլէ էօմրիւնիւզիւ պէօյլէ հիւզն ու քէտէր իչինտէ՞ մի կէչիրէճէքսինիզ, տէտի:

Հայըրի, ումուտլարընը չէքէրէք, շու եօլտա ճէվապ վէրտի.

— Սէլէսթէնին պէնի թէրք իթմէսինտէն տօլայը գաթան ֆիթուր իթմէմ, լաքին անը պէնտէն այըրտըգլարընը, պէնտէն զասպ իթտիքլէրինի տիւշիւնտիւքճէ, սինիրլէրիմ գապարըեօր, հիտտէթ հիսս իտիեօրում, ատէթա սըգըլըեօրում:

— Տէֆի զամ իտինիզ:

— Նա՞սըլ տէֆի զամ իտէյիմ:

— Սիզէ արզը մուհապպէթ իտէն քիմսէլէրտէն պիրինի ինթիխապ իյլէյինիզ:

— Հիչ պիրինի հազզ իթմէեօրում:

— Տիմէք սիզէ ատէմ պէնէնտիրմէք միւշքիլ տիր:

— Էվվէթ, ֆագաթ շիմտի պաշգա չէյտէն պահս իտէլիմ: — Իլք տէֆա օլարագ պիր աղ էվվէլ իսմինի իշիթտիկիմ գօնթ տը Լիւսընեայ քի՞մ տիր:

— Լիւսընեա՞յ մը... հա՛ սահիհ, սիզ անը թանըմազսընըզ... անըն ֆիրարընտան սօնրա սիզ մէյտանա չըգտընըզ: -Կիւզէլ պիր տէլիգանլը տըր քի, հէր կէօնա տիվանէլիքլէր ուզրունտա պիւթիւն սէրվէթինի թէլէֆ իթտիքտէն սօնրա Ամէրիգաեա կիթմիշ իտի:

— Շիմտի քէնտի իւզէրինէ պահս օլունմասընա նէ՞ սէպէպ վար տըր:

— Զիւնքի ավտէթ իթմիշ:

— Բարասըզ օլարա՞գ մը ավտէթ իթմիշ:

— Խայր, պիրլիքտէ պիր գաչ միլեօն կէթիրմիշ, վէ պու քէրրէ Բարիսին էն զէնկին պանքէրլէրինտէն պիրինին եէկեանէ գըզը իլէ էվլէնէճէք օլտուղունտան, կէթիրմիշ օլտուղու միլեօնլար իքի իւչ միսլինէ պալիղ օլաճագ իմիշ: Պու սանէտէ քէնտիսի տէ եէնիտէն հօվարտաճա էօմրիւնէ տէվամ իտէպիլէճէք տիր: Թէէմմին իտէրիմ քի, մէրգում պու էօմրիւնտէն ասլա չաշմայաճագ տըր:

— Քէնտիսիյլէ տօսթլուղունուզ վա՞ր մը տըր:

— Բէք մուհիպպինիմ, հաթթա պու սապահ պանա կէլիպ; սէքիզ կիւնտէն իճրասը մուգարրէր օլան իզտիվաճընտա շահիտլէրտէն պիրի օլմամը թէքլիֆ իթտի: Թէքլիֆինի գապուլ իթտիմ. տիկէր շահիտ տէ Սէն-Րօման օլաճագ տըր:

— Վա՛յ, սէքիզ կիւնտէն իզտիվաճ րէսմի իճրա՞ մը օլունաճագ տըր:

— Էվվէթ:

— Պու իզտիվաճ նէ՞րէտէ իճրա իտիլէճէք տիր:

— Շէնըվիէր քիլիսէսինտէ:

— Շէնըվիէրտէ նի՞չին իճրա օլունուեօր:

— Չիւնքի իլէրուտէ գօնթէս տը Լիւսընեայ օլաճագ օ-լան գըզըն ֆամիլեասը օրատա կիւզէլ պիր սէյֆիէնէ մալիք իմիշլէր: Բլաթան սէյֆինէսի քէնտի մալլէրի իմիշ:

— Տիմէք միւքէմմէլ զէֆք վէ էյլէնճէ վուգու պուլա-ճագ տըր:

— Խայր, սաատճէ պիր գուշլուգ թաամը վէրիլիփ, պունտա եալընըզ ֆամիլեա խալգը իլէ չաղրըլըր հազըր պուլունաճագ տըրլար, վէ օ ագշամ, եախօտ էրթէսի կիւ-նիւ կիւվէյի իլէ կէլին Իթալիաեա կիտիփ պիր գաչ այ օրա-տա գալաճագլար տըր:

— Իթալիանըն հա՞նկը թարաֆընա կիտէճէքլէր:

— Պիլմէմ:

— Լաքին պիլէպիլիրսինիզ:

— Շիւպհէսիզ:

— Օ հալտէ անլաեըն վէ պանա տա պիլտիրին. պէնի զիեատէսիյլէ միննէթտարընըզ գըլարսընըզ:

Մ. տը Վէրվէ՝ իզհարը հայրէթի ազիմէ իլէ Կայրիեէ պագարագ,

— Ֆագաթ պունտան սիզճէ նէ՞ օլապիլիր, տէտի:

— Պիր ֆիքրի մախսուսում վար տըր:

— Ֆիքրի մախսուսընըզ հէր նէ իսէ պանա տա սէօյլէ-եին:

— Շիմտի սէօյլէեէմէմ:

— Տիմէք պիր մուամմա տըր:

— Պէլքի... իլէրուտէ անլարսընըզ: Շիմտիքի հալտէ, րիճամը իճրա իթմէնիզի թէքրար իտէրիմ: Պու խուսուսա մուվաֆֆագ իտէ՞րմիսինիզ:

— Օնա նէ՞ շիւպհէ:

— Պու թագտիրտէ, գօնթ վէ գօնթէս Լիւսընեայըն ի-գամէթ իտէճէքլէրի մահէլլի թահգիգ իտին, վէ անլատըղը-նըզտա պանա պիլտիրին:

— Կա՛պիլ, պէնի ֆէվգէլատէ մէրագտա պրագըեօր-սունուզ:

— Տահա էյի եա՛. մէրագ ինսանը թահրիք իթմէկէ

պիւեիւք պիր վագըա տըր: Մաթլուպումու իճրա իտէճէ՞ք-միսինիզ, սիզ անը պանա սէօյլէեին:

— Մէմնունէն իճրա իտէճէնիմ:

— Խապէր ալտըղընըզտա, պանա պիլտիրիրսինիզ:

— Տագիգա գայպ իթմէեէրէք կէլիփ պիլտիրիրիմ:

— Վատընըզ գաթի՞ մի տիր:

— Եալընըզ գաթի տէյիլ, օլ պապտէ եէմին պիլէ ի-տէրիմ:

* * *

Ժիւլ տը Լիւսընեայ իլէ Հանրիէթ Տօրէյին իզտիվաճլա-րընտան էվվէլքի վագըալար վէ գօնթրաթըն իմզա իտիլմէսի մուամէլէսի էհէմմիեէթտէն խալի օլտուղունտան, պունլա-րըն պահս ու պէեանընտան սարֆը նազար իլէ, իզտիվաճ կիւնիւնէ նագլը քէլամ իթմէկի միւնասիպ ատտ իյլէտիք:

Պանքէրի սապըգ իլէ զէվճէսի՝ րէսմի մէզքիւրըն իճրա-սընը միւթէագըպ, իլէրուտէ հէր նէ տախի օլսա, նամուս գազլեէեսինին սէլամէթէ չըգմըշ օլաճաղընը միւլահազա իթ-տիքլէրինտէն եէվմի իզտիվաճա սապըրսըզլըգլա պէքլէմէքտէ իտիլէր:

Շուրասը իլավէթէն պէեան իտէրիզ քի, կէնճ գօնթ՝ տէրքեար օլան մէհարէթ վէ ճազիպէթի սաեէսինտէ Ժիւլի Տօրէյ ինտինտէ պուլունմազ պիր տամատ մահիյեէթինի քէսպ իթմիշ օլտուղու կիպի, մատամ Տօրէյ տէ, հէր նէ գատար զէվճի տէրէճէսինտէ հէեէճանա տուչար օլմամըշ իտի իսէ տէ, Ժիւլիւն ճազիպի թէվէճճիւհ պիր կէնճ օլտուղունու գա-պուլ, վէ եագըն վագըթտա գըզընըն սէպէպի իգպալ ու սաատէթի օլաճաղընա իթիմատ էյլէմէքտէ իտի: Եալընըզ Հանրիէթ, սիւքիւթ իւզրէ տուրուպ, վէ զահիրէն հէր շէյէ գաթլանմըշ կիպի կէօրիւնիւփ, լաքին տախիլէն իզթիրապ ու էնտիշէ իչինտէ պուլունմագտա իտի: Պիչարէ կէօզ եաշ-լարընը կիզլէտիքտէն պաշգա, պազըն տէ ճէպրի օլարագ, տօտագլարընտա ատուգ պիր թէպէսսիւմ հուսուլէ կէթիր-մէքտէ իտի:

Մեզպուրէ իչին պունտան պէօյլէ հեր շէյ պիթմիշ օլուպ, պիր գաչ այ էվվէլ միւսթագպէլ հագգընտա թէխայյուլ էթմիշ վէ էթմէքտէ պուլունմուշ օլտուղու կիւզէլ վէ պարլագ րիւեալար պաղթէթէն զայիլ վէ մահվ օլարագ, պունլար եէրինէ շայեանը թէէսսիւֆ պիր հագըգէթ գայիմ օլմուշ իտի, վէ էօյլէ պիր ատէմին զէվճէսի օլմագ իւզրէ պուլունուեօրտու քի, օ ատէմի նէ՛ սէվմիշ, վէ նէ՛ տէ հագգընտա հիւրմէթ վէ րիաեէթ կէօսթէրէպիլէճէկինէ էմին պուլունմուշ իտի. զիրա մէրգումուն՝ միւտտէթի էօմրիւնտէ վագը օլմուշ օլան պիր լէքէյի իզալէ էթմէք, եախօտ տահա տօղրուսու էօրթմէք իւզրէ սէրվէթէ մուհթաճ իսմինի սաթմագտա օլմասը, Հանրիէթ իչին իհթիմալտէն պայիտ տէյիլ տիր:

Զավալը Հանրիէթ, ժիւլ տը Լիւսընայըն խայինէթինէ, իսթիգամէթինէ, համթա ուլուվը ճէնապընա ինանմաեա նէ գատար չալըշմագտա իտի իսէ տէ, տաիմա ֆիքրինին պիր ճիհէթինտէ շիւպհէ գալըրտ, պու եօլտա շայեանը թէէսսիւֆ ահվալ իլէ էվլէնմէքտէն իսէ, էօլմէք տահա միւրաճճահ տէյի՞լ մի տիր տէյի քէնտի քէնտինէ տիւշիւնմէքտէ իտի:

Էօլի՛ւմ... Էօլիւմիւ պիզզաթ գապուլ վէ իխթիեար էթմէք իչին պէլքի պիր տագըգաճըգ պիլէ թէրէտտիւտ էթմէզ իտի, ֆագաթ պու հարէքէթի մէյուսանէսինտէն սօնրա բէտէր վէ վալիտէսինին տիւշար օլաճագլարը եէյիս ու քէտէրի ազիմի, վէ րահմինտէ թաշըմագտա օլտուղու մախլուգուն պիկիւնահլըղընը տիւշիւնտիւքճէ, օլ պապտէ գարար վէրէմէմէքտէ, վէ քէնտի քէնտինէ,

— Շու ճինաեէթ մահսուլու օլան չօճուգ իչին եաշամաեա պօրճլուեում, վէ անըն իչին եաշաեաճաղըմ, տիմէքտէ իտի:

Իզտիվաճ կիւնիւ, ուզուն էթէքլի կէլինլիք պէյազ ֆիսթանըյըլա պէրապէր, թաճընը վէ բօրթուգալ աղաճը չիչէքլէրինտէն իմալ էտիլմիշ պուքէթի կէթիրտիքլէրինտէ, Հանրիէթ՝ պիրտէն պիրէ սարարըտը:

Նիւգիւ էվվէլա գըղըրտը վէ պու գըղըրթըսը մուախ-

խարէն սօյտու, ֆագաթ բիմաէնէ, համթա վալիտէսինէ պիլէ օլ պապտէ պիր շէյ տիւմէքսիզին, պաքիրէ զըղըլարա մախսուս օլան մէզգիւր էլպիսէյի կիւեինտի քի, քէնտիսի իչին տիքէնլի պիր էլպիսէ տիւմէք իտի:

Մ. Տօրէյ՝ մուայեէն սաաթտա ժիւլ տը Լիւսընայըն շահիտլէրինի ալմագ իւզրէ Շամպիննը մէվգիֆինէ պիր գաչ արապա կէօնտէրմիշ իտի:

Պարօն տը Վէրվէ իլէ Սէն-Րօմանտան պաշգա մատմազէլ Տօրէյին շահիտլէրի վէ պունլարըն ֆամիլեալարը տախի Թըրընտէն էնիպ, եիրմի տագըգա սօնրա Բլաթան սէյֆիեէսինէ մուվասըլէթ էթտիլէր:

Ժիւլ տը Լիւսընայ՝ իքի տօսթլարընը եէնի ֆամիլեասընա թագտիմ էթտի: Պու րէսմի թագտիմտէն սօնրա Մ. տը Վէրվէ՝ Մ. տը Սէն-Րօմանա խիթապէն,

— Շու կէնճ միրասեէտիեի նա՞սըլ պուլուեօրսուն, տէյի սուալ էթտի, վէ օ տախի,

— Զէվգէլատէ կիւզէլ պուլուեօրում, տէյի ճէվապ վէրտի:

— Լաքին շու սօյկունլուգ թապիի կիւզէլլիկինէ պաշգա պիր հալ իլավէ իտիեօր: Շու հալէ պագըլըրսա, պու կիւնքիւ զիյնէթ, քէնտիսի իչին տուեուն տէյիլ, ճէնազէ ալայընա պէնզէյօր: Լիւսընայ իլէ էվլէնմէսի մուհապպէթտէն նաշի օլմուշ օլտուղունա ֆէվգ էլ ատէ շիւպհէմ վար տըր:

— Տահա էյի եա:

— Նէտէ՞ն տահա էյի օլուեօր:

— Զիւնքի աշըգ օլան՝ միւսթագպէլի տախմա բարլագ կէօրիւր, հալ պու քի տօսթումուզ ժիւլ իլէ էվլէնէն պիր գըզ իչին իւմիտլէրինին բէք չապուգ պէրհավա օլաճաղընա իշթիպահ օլունամազ: Տօսթումուզ գօնթ՝ էօյլէ ֆամիլեաճա մէսէլըրէթլէրտէն խօշլանըր պիր քիմսէ տէյիլ տիր: Պու էֆքեարըմա նէ՞ տէրսին:

— Թէմամիյլէ սէնինլէ հէմէֆքեարըմ:

Իզտիվաճը միւքի վագթը եագլաշտըղընտան, իճապ իտէն քիմսէլէր արապալարա րաքիպէն տաիրէյի պէլէտիեէեէ

կիթտիլէր ։ Օրատա , իզտիվաճը միւլքի մէմուրու Էլյիսէի մախսուսէսինի կիւինմիշ օլուպ , մէմուրու մէրգում , ըէսմի մէզպուրըն հիյնի իճրասընտա , կիւզէլ պիր արապա Շէնըլվիէր սօգագընտան պիլմիրուր , մահէլլի մէզքիւրտէ քեայն քիւչիւք պիր քիլիսէնին գաբուսունտա տուրտու , վէ եիւզիւնիւ գալըն պիր թիւլ իլէ էօթմիւշ պուլունան պիր գատըն պու արապատան ենիպ , քիլիսէնէ տօղրու իլէրլէտի ։

Մահէլլի էհալիսի , եանի խալքըն քէսրէթլի էրքէք վէ գատընլար՝ կիւվէյի իլէ մատմազէլ Տօրէյին թուալէթինի կէօրմէք իւզրէ քիլիսէ գաբուսունտա թօբլանմըշ իտիլէր ։

Կէնճ վէ եագըշըգլը օլտուղու թավր ու հարէքէթինտէն անլաշըլան մէզպուրէ Նիգասըլը գատըն՝ մէզքիւր խալգ արասընտան կէչիպ , քիլիսէնին կիրտի , վէ խասսէթէն տիւնիւն իչին թէրթիպ իտիլմիշ օլան մահէլլէ եագըլաշտը , վէ նազարը տըգգաթը ճէլպ իթմէնէճէք պիր մահէլտէ տիզ չէօքիւպ , պիր գաչ սանիյէ տուա իթտի , եախօտ տուա իտիեօր կիպի կէօրիւնտիւ , վէ պաթէհու անաղա գալգըպ պիր իսկէմլէտէ օթուրտու վէ պէքլէտի ։

67

Նիգասըլը գատըն եիրմի տագըգա պէքլէտիքտէն սօնրա քիլիսէնին չանլարը շիտտէթլէ չալընմայա պաշլատը , վէ խարիճտէ տուրմըշ օլան էհլի մէրագտան չօգլար , իզտիվաճ ըէսմինի կէօրէպիլէճէք միւնասիպ եէրլէր իշկալ իթմէք իւզրէ քիլիսէյէ թօբլանտըլար ։

Օլ վագթ զիքրինի իթտիկիմիզ կէնճ գատըն այագա գալգըպ , տիւնիւն ալայընըն կիրէճէք օլտուղու քիլիսէ գաբուսու թարաֆընա տէօնտիւ ։

Ֆիլիբ Տօրէյ՝ լէհճէսի սօլմուշ օլան վէ տիթրէմէքտէ պուլունան Հանրիէթի , վէ Ժիւլ տը Լիւսընեայ իսէ , գայիմ վա-

ըրտէսինի գօլթուգլարընա ալմըշ օլարագ , վէ շահիտլէր իլէ եագըն ագրապալար տա պունլարը թագիպէն քիլիսէնէ կիրտիլէր ։

Կիւվէյի իլէ կէլին՝ իչզալ իտէճէքլէրի մահէլլէ վասըլ օլտուգլարընտա , տիկէր քիմսէլէր՝ պունլարըն սաղ վէ սոլ թարաֆլարընտա տուրտուլար ։

Գօնթ Թապպիի քիսվէթինտէ օլմագլէ պէրապէր , արա սըրա կէօզլէրինտէ միւպհէմ պիր իզթիրապ , վէ տօտագլատա ճիւզիւ պիր տիթրէմէ միւշահէտէ օլունմագտա իտի ։

Մէրգում , տիզ չէօքմէզտէն էվվէլ էթրաֆա կէօզ կէզտիրմէքլէ , Նիգասըլը գատըն նազարընա իլիշտի քի , տիգգաթլըճա քէնտիսինէ պագմագտա օլտուղու կիպի , զանն իտէրսին գալըն թիւլիւ ալթընտան կէօզ պէպէքլէրի տէ պիր սուրէթը մախսուսէտէ բարլամագտա իտի ։

Ժիւլ սէպէպինի անլամայարագ տիթրէտի , վէ պաշընը չէվիրմէք իսթէտի իսէ տէ , գարշը գօնուլմազ պիր գուվվէյի մըգնաթիսիյէյէ թապի պուլունուրճասընա եինէ նազարը տիգգաթը մէզպուրէյէ աթֆ օլունտու , վէ մէրգումէնին եիւզիւնիւ թէշհիշ իթմէմէքլէ պէրապէր , պօյու պօսունա վէ սիեահ էլպիսէսինին պիչիմինկինէ հայրան օլմագտա իտի ։

Այնի սըրատա , քիլիսէնին տախիլի չանը չալընըպ , իհթիեար վէ միւհթէրէմ պիր րահիպ պահարանտան չըգարագ խօրանա տօղրու իլէրլէտի ։

Ժիւլ , խօրան թարաֆընա տէօնմէյէ մէճպուր օլուպ , ֆագաթ էվվէլճէ մէճհուլէ գատընա թէգրար պագտը քի , էլան անագտա տուրմուշ օլարագ , կէօզլէրինի քէնտիսինէ տիքմիշ իտի ։ Նակեահ մէրգում , էօլմիւշ վէ էօլտիւրմիւշ օլտուղունու զանն իթտիկի Մատլէն Նալյէնի խաթըրլայարագ վիւճուտինտէ պիր տիթրէմէ հիսս իթտի ․ Ֆագաթ իզտիվաճ ըէսմինէ մախսուս օլան տուալարը պաշլանմըշ իտուկինտէն , իսթէր իսթէմէզ մէզքիւր մահզունիյէթպախշ թէֆէքքիւրիւնիւ իզալէ իթտի ։ Ազ սօնրա իզտիվաճ թէպէրրիւքինէ սըրա կէլմէքլէ , րահիպ էվվէլա հալգասընը Հանրիէթին բարմագընա կէչիրտիկինտէն , հէր շէյ խիթամ պուլտու , եանի մատ-

մազէլ Տօրէյ՝ կերէք ճէնապը Ալլահ վէ կերէք ինսանլար հու-զուրընտա գօնթ Ժիւլ Արման տը Լիւսինեայըն մէշրու զէվճէսի օլտու ։

Ժիւլ, սապահա գալգտըղընտա, պիր գաչ տագըգա էվ-վէլ մէճհուլէ գատընըն տուրմըշ օլտուղու մահէլլէ խէֆիֆէն աթֆը նազար իթտի, լաքին մէզպուրէ կիթմիշ օլտուղունտան մէրգում, քէնտի քէնտինէ,

— Պու զորիպ շէյ տիր... պու գարը քի՞մ օլապիլիր ։ Շիւպհէսիզ գայիպ բէտէրիմին տավէթլիլէրինտէն տէյիլ տիր... զանն իտէրիմ քի պէնիմ իչին կէլմիշ տիր, տէ-տի ։

Միլհագըրգա րէսմի իզտիվաճ տուասընըն խիթամը հագ-լաշտըղընտան, նիգահլը գատըն քիլիսէտէն չըգըբ, պիր ազ եօթէտէ պէքլէմէքտէ պուլունան արապասընա րաքիպէն, Բարիսէ ավտէթ իթմիշ իտի ։

Արատան իքի սաաթ գատար կէչմէսինէ միւսաատէ իլէ Բլաթան սէյֆինէսինէ կիտէլիմ.

Մէզքիւր սէյֆինէտէ կիւվէյի իլէ կէլին չահիտլէրինէ վէ Տօրէյ ֆամիլեասընըն եագըն ագրապասընա վէրիլէն գուչ-լուգ թաամըն խիթամընտա, պարօն տը Վէրվէ՝ հայրինէ վագը օլմուշ օլան վատընը ունութմաեարագ, Ժիւլ տը Լիւ-սինեայը իսթինճվապա հազըրլանըրքէն, Ժիւլ քէնտիլիյինտէն շու եօլտա պիր միւքեալէմէեէ իպթիտար իյլէտի ։

Ժիւլ. - Տօղրու սէօյլէ տօսթում, գօնթէս տը Լիւսինեա-յը նա՞սըլ պուլտուն ։

Պարօն. - Ֆէվգէլատէ կիւզէլ տիր... հաթթա օլ տէ-րէճէ ճալիպ տիր քի, զէնկին օլմամասա հագգը վար տըր ։ Անճագ պէնճէ պիր գուսուրու կէօրիւլմիւշ տիւր ։

— Հա՞նկիսը տըր ։

— Մահզուն կէօրիւնիւշիւ տիւր ։

— Նամիզաճ օլտուղունու էվվէլճէ սանա պիլտիրմիշ ի-տիմ, լաքին պիր միւտտէթ Իթալիատա գալմագլա, թէմա-միյլէ քէսպի սըհհէթ իտէճէկինէ շիւպհէմ եօգ տուր ։ Պիչա-րէ թէպտիլի հավայա միւհթաճ տըր ։

— Ֆագաթ շու թէպտիլի մէքեան սէնին իչինէ կէլմէնէ-ճէք տիր, չիւնքի պու սուրէթլէ խասթա պէքճիսի օլաճագ-սըն ։

— Պիլիեօրում, լաքին Բարիսէ ավտէթիմտէ, աճըսընը չըգարաճաղըմ ։ Սայքի պիւեիւք բէրհիզտէն սօնրա գարնավալ իթմիշ օլաճաղըմ ։

— Իթալիանըն հա՞նկի թարաֆընա կիթմէք նիեէթինտէ պուլունուեօրսունուզ ։

— Էվվէլա Նաբօլիեէ կիթմէք ֆիքրինտէեիզ ։

— Սօնրա՞ ։

— Սօնրա Ռօմաեա, վէ անտէն տախի Վէնէտիեէ կիտէ-ճէեիզ ։

— Նաբօլիտէ չօգ վագըթ գալաճա՞գմըսընըզ ։

— Պու խուսուս՝ չաբուգ եախօտ կէճ սըգըլմամըզտան պաղլը տըր, լաքին րէվիչի հալէ նէզարէն, ազալլի սէքիզ կիւն, վէ է՛ն չօղու օն պէշ կիւն գալաճաղըզ ։

— Պուրատան նէ՞ վագըթ հարէքէթ իտիեօրսունուզ ։

— Եարըն սապահ ։ Սէյֆինէնին արապալարընտան պի-րի իլէ մէվգիֆէ պիլաղիմէ, օրատան սիւրաթ գաթարըյլա հարէքէթ իտէճէեիզ ։ Սանտըգլարըմըզ վէ պիզէ րէֆագաթ իտէճէք օլան Մ. վէ մատամ Տօրէյին սանտըգլարը շիմտի-տէն տէմիր եօլունտա տըրլար ։

— Տիմէք տէտէլէրիմիզին էօմրիւնէ մախսուս պիր սու-րէթտէ կիտիեօրսունուզ. պու իսէ բէք միւէսսիր տիր ։ Նէ՞ վագըթ ավտէթ իթմէք նիեէթինտէսինիզ.

— Օնու պիլմէմ... մատամ տը Լիւսինեայըն սըհհէթի թէմամիյլէ իատէ իթմէսի տիր. լաքին պու պապտէ հիչ պիր բէյղամպէրլիք իտէմէմ ։ Հէր հալտէ ղայպուպէթիմիզ պիր գաչ այլար իմթիտատ իտէճէք տիր ։

— Սէնին կիպի պիր տօսթու թէքրար պուլմագ արզու վէ ղայրէթինտէ պուլունան ահըպպան իչին, պու միւտտէթ խայլի ուզուն կէօրիւնէճէք տիր ։

— Պէնիմ իչին տէ պու միւտտէթ ուզուն կէօրիւնէճէք իսէ տէ, թէքրար իտէրիմ քի, իլէրուտէ աճըսընը չըգարաճա-ղըմ ։

— Պիրինի պիլիրիմ քի, սէնին ղայպուպէթինտէն տօլա-եը զիեատէսիյլէ իզհարը քէտէր իյլէնէճէք տիր։

— Պիրի՞ մի, քի՞մ տիր։

— Պիր գատըն տըր։

— Ղալիպա էյլէնիեօրսուն։

— Պիլաքիս ճիտտէն սէօյլէեօրում։ Պիր գատըն թանը-րըմ քի, սէնին իչին մէճնուն օլուեօր, վէ պու խուսուսու սանա խապար իթմէք իսթէեօր։

— Պէն օ գատընը թանը՞րմըեըմ։

— Խայր, լաքին օ սէնի թանըեօր, վէ սանա տիլտատէ օլմուշ տուր։

Ժիւլ տը Լիւսընայ կիւլէրէք,

— Բէք ալա, ավտէթիմէ պէքլէսին... Էվվէլճէ վազի-ֆէ իճրա օլունմալը տըր, տէտի։

Պու իքի տօսթուն միւքեալէմէսի պունտան զիեատէ իմ-թիտատ իտէմէեէճէկինտէն, խիթամ պուլտու, վէ ազչամըն սաաթ պէշի րաատէլէրինտէ, գօնթ տը Լիւսընայըն շահի-տէրի, պիրլիքտէ Բարիսէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթտիք-լէրինտէն, կիւվէյի իլէ կէլին, ազիմէթլէրի իչին իճապ իտէն սօն թէտարիքեաթը կէօրմէքլէ մէշղուլ օլտուլար։

Պարօն տը Վէրվէ՝ վատընա սատըգ օլարագ, տօղրուճա Կապրինին խանէսինէ կիթտի, վէ մէրգումէ թարաֆընտան գապուլ օլունտուգտա,

— Ազիզիմ, պիր ազ էվվէլ հագգընըզտա կէօրիւշտիւմ, տէտի։

Կապրի.— Հագգըմտա կէօրիւշտիւնի՞ւզ մի. քի՞մին իլէ կէօրիւշտիւնիւզ։

— Տօսթլարըմըտան պիրի իլէ։

— Հա՛նկը տօսթունուզլա։

— Գօնթ Ժիւլ տը Լիւսընայ իլէ։

Կապրի.— (Տիւշիւնիւեօր կիպի կէօրինէրէք.) Գօնթ տը Լիւսընայ քի՞մ օլուեօր, տէյի սիւալ իթտի։

— Աճա՛յիպ, սօն տէֆա եան պէ եան օթուրմուշ օլ-տուղումուզ սուբէ էննասընտա, արամըզտա թաաթի իտիլ-

միշ օլան սէօզլէրի խաթըրլամաեօ՞րմուսունուզ։

— Սուբէեի խաթըրլաեօրում, լաքին իսիմլէր ասլա խաթ-րըմա կէլմէեօր։

— Շիմտի խաթըրընըզա կէթիրիրիմ։ «Իսմինի հէնուզ ի-չիթմիշ օլտուղունուզ Ժիւլ տը Լիւսընայ հագգընտա պանա պազը չէյլէր սօ՞րմատընըզ մը։

— Էվվէթ, սօրտում, վէ սիզ տէ պանա ճէվապ վէրտի-նիզ։

— Եանի կիւզէլ վէ հօվարտա պիր տէլիգանլը օլտուղու-նու, վէ էվվէլլէրի պինլէրճէ տիվանէլիքլէրէ տալարագ պիւ-թիւն սէրվէթինի ղայպ իթմիշ իքէն, պու տէֆա թէքրար վէ էվվէլինտէն զիեատէ քէսպի սէրվէթ իթմիշ իտուկինի, վէ իքի սէնէ զէվգ ու էյլէնճէլէրտէն մահրում օլմուշ օլտուղու-ճիհէթլէ, շիմտի ֆէվգէլատէ զէվգ վէ էյլէնճէլէրէ արզու-քէշ պուլունտուղունու սիզէ սէօյլէմիշ իտիմ։

— Խաթըրլամաեա պաշլաեօրում։ Տէվամ իտին։

— Պունլարտան պաշգա, Լիւսընայըն՝ պիր խայլը միլեօն-լարա վարիսէ պուլունան պիր գըզ իլէ էվլէնտիկինի, վէ չա-հիտլէրինտէն պիրի պէն օլտուղումու, վէ ագտը իզտիվաճըն իրթէսի կիւնիւ զէվճիսիյլէ պիրլիքտէ Իթալիաեա կիտէճէկի-նի տէ պէեան իյլէտիմ, վէ սիզ տէ պէնտէն, Իթալիանըն հանկը թարաֆընա կիտէճէկինի անլամագլըղըմը րէճա իյլէ-միշ իտինիզ։

— Անլատը՞նըզ մը։

— Էվվէթ, եարըն սապահ մէրգում, սիւրաթ գաթա-րըյլա Մարսիլիաեա վէ անտէն Նաբօլիեէ կիտէճէք տիր։ Էն չօղու օն պէշ կիւն վէ էն ազը սէքիզ կիւն օրատա գալա-ճագ տըր։ Սօնրա Րօմաեը, Վէնէտիկի զիեարէթ, վէ պա-տէհու ավտէթ իտէճէք տիր։

— Նէ՞մէ լազըմ, պունլարտան պանա նէ՞։

— Աճա՛յիպ, նէ տէտիկինիզի անլաեամաեօրում։ Պէնիմլէ էյլէնի՞եօրմուսունուզ։ Շու մալիւմաթը պիր ան էվվէլ խա-թիրսալ իթմէքլիկիմ իչին սէքիզ կիւն էվվէլ իսրար իտիեօր-տունուզ, վէ իսթէտիկինիզ մալիւմաթը կէթիրտիկիմ պիր

սըրատա իսէ, «Նէ՞ եղբայրս, պունկարտան պանանէ՞» եօլունտա ճէվապ վէրիրօրսունուզ։ Շիմտի պէն տէ սիզէ, պունըն նէ՞ տիմէք օլտուղունու սօրարըմ։

— Իսդահաթը բէք սատէ տիր. սէբիզ կիւն էվվէլ պիր ֆիքրի մախսուսըմ վար իտի. պու կիւն եօգ տուր։ Պունունլա պէրապէր վուգուաթա տէյիլ, նիհէթինիզէ թէշէքքիւր էտէրիմ։ – Էյի խաթըրըմա կէլտի, Մ. տը Լիւսընյըն զէվճէսի կիւզէ՞լ մի տիր։

— Ֆէվգէլատէ կիւզէլ իսէ տէ, ղանէթ սօղուգ գանլը տըր։ Ջանն իտէրիմ քի, գօնթ՝ մէրգումէտէն բէք չաբուգ օսանաճագ տըր։

— Ջէվճ ու զէվճէ Բարիստէն խայլի վագըթ ուզագտա գալաճա՞գ մը տըրլար։

— Պիր գաչ այ գատար ուզագտա գալաճագ տըրլար։

— Ֆիլվագը իզտիվաճը միւթէադըլ իսթիհար օլունան չու թէֆէրրիւճ սէյահաթը պիր աղ ուզուն տուր։

— Սէպէպի՝ աձվալը սըհհիէէ մատտէսի օլտուղունտան, պունա պաշգա չարէ օլամազ։ Ղալիպա մատամ տը Լիւսընայ՝ Իթալիանըն իգլիմինէ միւհթաճ տըր։

— Տիմէք հօվարտա տօսթումուզ՝ խասթա պէքճիլիկի մէմուրիհէթինի կիֆա իտէճէք տիր։ Պու իսէ, քէնտիսի իչին բէք տէ խօշլանաճագ պիր քէյֆիյէթ տէյիլ տիր։

— Ըլպէթթէ պու միւտտէթ էննասընտա տէֆի ղամ չարէ պուլաճագ տըր։

Կապրի. –(Թէքրար կիւլէրէք.) Պէն տէ սիզին կիպի ղանն իտէրիմ։

— Պիրլիքտէ թաամ իտէլիմ մի։

— Թէէսսիւֆ իտէրիմ քի, պիրլիքտէ թաամ իթմէքլիկիմիզ գապիլ տէյիլ տիր, չիւնքի ահըպպամտան պուլունան պիր գատընըն խանէսինտէ թաամ իթմէկէ սէօզ վէրմիշիմ տիր. հաթթա պու պապատէ կէճիքտիմ պիլէ։

— Պու մուամէլէնիզ՝ պէնի քիպարճա գօվմագ տըր։

— Խայր, սիզի գօվմաեօրում, լաքին սիզ քէնտիլիկինիզտէն կիտէրսէնիզ մէմնուն օլուրում։

— Օ հալտէ, Ալլահա ըսմարլատըգ, ազիզէմ. ինշալլահ թէքրար կէօրիւշիւրիւզ։

— Ինշալլահ, ինշալլահ ազիզիմ պարօն։

68

Կապրի՝ միւսաֆիրինի նէրտիվէնէ գատար կէօթիւրտիւ, վէ անըն մուֆարագաթընտան սօնրա, պէսլէմէսինի չաղըրըպ,

— Հէր շէյ հազը՞ր մը տըր, տէյի սօրտու։

Պէսլէմէ. – Էվվէթ, մատամ, տէյի ճէվապ վէրտի։

— Սէն տէ հազը՞ր մըսըն։

— Եալընըզ չարգամը կիյինմէքլիկիմ գալմըշ տըր,

Իրթէսի սապահ, սաաթ ննէտի պուչուգտա, իքի պիւյիւք աթա գօշուլու պիր արապա վէ պունուն արգասընտան կէլմէքտէ օլան պիր քիւչիւք օմնիպուս արապասը յլա, Ֆիլիբ Տօրէյ վէ զէվճէսի, գօնթ վէ գօնթէս տը Լիւսինայ, Հանրիէթին պէսլէմէսի Անէթ, վէ Մ. Տօրէյին գաթիպ էմէքտարը Ժէրմէն տէմիր եօլ մէվգիֆինէ մուվասըլէթ իթտիլէր։

Պունլար իչին սալօնլու պիր վակօն թութուլմուշ իտի։

Խըզմէթճիլէր՝ պիր կիւն էվվէլ անպարա թէսլիմ իթմիշ օլտուգլարը էշեայը գայտ իթտիրիպ, եարըմ սաաթ սօնրա սիւրաթ գաթարը Մարսիլիաեա միւթէվէճճիհէն Բարիստէն հարէքէթ իթտի։

Հանրիէթին սէյահաթտան եօրուլմասը իհթիմալինէ մէպնի, Մարսիլիատան Նաբօլիյէ կիտէն բօսթա վաբօրունա րաքիպ օլմազտան էվվէլ գըրգ սաաթ գատար Մարսիլիատա արամ իտիլմէսի գարարլաշտըրըլմըշ իտի։

Ժիւլ, վակօնտան էնտիկինտէ, զէվճէսինի գօլթուղունա ալտը, վէ Մ. վէ մատամ Տօրէյ արգատան կէլտիքլէրի հալտէ մէվգիֆին գաբուսընա տօղրու իլէրլէտի։

Նակեահ մէրգում, պիր կիւն էվվէլ Շէնըվիէր քիլիսէսինտէ նաղարը տըգգաթընը ճէլպ իթմիշ օլան կէնճ գատընըն

խինէ խուզիւ գալըն պիր նիգապ իլէ էօրթիւլիւ օլարագ, գարշըսընտա տուրմըշ իտուկինի կէօրտիւկիւնտէ, սարսըլտը ։ Հէր նէ գատար մէզպուրէնին չէհրէսինի կիզլէյէն նիգապ գալընճա իտի իսէ տէ, իւք կիւնիւ փիլիսէտէ հայըը պուլունմուշ օլան գատըն իտուկինէ շիւպհէ օլունմազ իտի, զիրա այնի թուալէթ, այնի թավր ու հարաքէթ սահիպէսի օլտուղու կիպի, նիգապըն ալթընտա բարըլտայան կէօզ պէպէքլէրի տէ, այնի կէօզ պէպէքլէրի իտի ։

Ժիւլ, աճապա ըի՞ւեա մը կէօրիւեօր օլտուղունու տիւշիւնէրէք էլիւլէ կէօզլէրինի գաբատը, ֆագատ մէճհուլէ գատըն օրատան գըմըլտանմատը ։

Ժիւլ, պիր արա, նէ եաբտըղընտան խապէրտար օլմաեարագ տուրտու, վէ Հանրիէթ՝ մէրգումըն գօլու տութըրտուկունի հիսս իթտիկինտէն,

— Նէ՞ օլուեօրսունըզ, տօսթում, տէյի սուալ իթտի ։

— Հիչ պիր շէյ օլմաեօրում, ուզէրիմէ խաֆիֆ պիր պայկընլըգ կէլտի իսէ տէ, չիմտի կէչտի, տէյի Ժիւլ ճէվապ վէրտի ։

Գատէհու Ժիւլ, մէվգիֆտէն տիշարը չըգտը, ֆագատ չըգարքէն, զըլէպէլիք արասընտա նապէտիտ օլմագտա պուլունան նիգապլը գատընա սօն տէֆա թէքրար աթֆը նազար իթտի .

Իքինճի տէֆա օլարագ, պու գարը մէրգումըն զիհնինտէ Մատլէնին խաթըրէսինի թէվլիտ իտիպ, պունուն, հէր հալ ու թավրընը՝ հագգընտա աչըգճա վէ խայինճէ մուամէլէ իթմիշ օլտուղու գատընըն հալ ու թավրընա պէնզէթիպ, անը թէքրար կէօրիւյօր օլտուղունու զաննիթմէքտէ իտի ։

Հալ պու քի Մատլէնին էօլմիւշ օլտուղունա ։ խանի մէզպուրէնի պիզզաթ պօղմուշ իտուկինէ էմին օլտուղունտան իղթիրապ վէ էնտիշէսինի պէր թարաֆ իթմէկէ սայ իտէրէք,

— Խայր, օլամազ շէյ տիր ։ Պու զաննըմ ատէթա ճիննէթ էսէրի տիր . պու գարը Մատլէն օլամազ. Լաքին էկէր Մատլէն հաեաթտա իսէ, էկէր քէնտիսինի էօլտիւրէմէտիմ

իսէ . . . Ա՛հ վէֆաթ իթմիշ օլսուն օլմատըղընա էմին օլմալը իտիմ . . . Ագտը իղտիվաճըմ էսնասընտա Շէնըվիէր քիլիսէսինտէ հայըր պուլունմուշ օլան, վէ պու կիւն տախի թէհտիտավէր պիր նիւմայիշ մագամընտա գարշըմա չըգան շու գարընըն Մատլէն օլմատըղընը քի՞մ պիլիր ։ Լաքին Մատլէն հաեաթտա օլտուղու հալտէ, այէնի նա՞սըլ պուլտու... կիթմէքտէ օլտուղումու նա՞սըլ խահգըգ իթտի . . . պու շէյլէր պանա բէք զարիպ կէօրինիւեօր, ֆագաթ էկէր օ իսէ պանա գարշը հարաքէթտէ պուլունմամասընը քէնտինէ իխթար իտէրիմ, չիւնքի պու տէֆա էվվէլքի կիպի պօշ պուլունմամ, տէյի միւլահազա իթտի ։

Պու վէ պունա միւմասիլ թէֆէքքիւրաթ ֆիքրինի իշղալ իթտիկի սըրատա, գօնթ տը Լիւսընեայ՝ կիտէճէքլէրի օթէլ թարաֆընտան կէօնտէրիլմիշ օլան արապաեա րաքիպ օլտու ։

Իքի կիւն Մարսիլիատա գալտըգլարընտա, շէհրի վէ ճիվարընը տօլաշտըլար ։ Պու իքի կիւն զարֆընտա նիգապլը գատըն կէօրիւնմէտի ։

Ժիւլ իսէ, քէնտի քէնտինէ,

— Իքի տէֆա օ գարընըն գարշըմա չըգմասը՝ թէսատիւֆտէն պաշգա պիր շէյէ համլ օլունամազ ։ Խայր, օ գատըն Մատլէն տէյիլ տիր, տէտի, վէ պու միւլահազա սաեէսինտէ նէվիմա ֆէրահիյեթ քէսպ իթտի ։

Կէնճ գօնթ՝ Հանրիէթէ արզը մուհապպէթ վէ ուպուտիյեթ իթմէքտէ օլուպ, պու պիչարէ իսէ, կէչմիշ աճիվալի ունուտարագ, իլէրուտէ պիննիսպէ նաիլի սաատէթ օլապիլէճէկինէ քէնտի քէնտիսինի գանտըրմաղա սայ իթմէքտէ իտի ։

Գունլարըն բօսթա վաբօրունա րաքիպ՝ պիլա հատիսէ վուգու պուլուպ, կիւզէլ պիր կիւնտէ, էօյլէտէն իքի սաաթ սօնրա վաբօր Նաբօլի լիմանընա տախիլ օլտու, վէ պու տէֆա տա մէճհուլէ գարը Մ. տը Լիւսընեայա կէօրիւնմէտի ։

Լաքին մէրգումէ, Մարսիլիատա վագը օլտուղու կիպի Նաբօլիտէ տախի Մ. տը Լիւսընեայտան էվվէլ կէլմիշ վէ քէնտիսինի կիզլէեէպիլէճէք սուրէթտէ թէպտիլի գըեաֆէթ իթ-

միջ օլուպ, վաքըր եօլճուլարընըն գարանա չըգտըգլարը եօ-նատէ ըրխթըմ իւզէրինտէ պուլունմագտա իտի,

Շէհրին էն պիրինճի օթէլինէ էվվէլճէ թէլէկրաֆ չէքի-լէրէք պագը տայինէլէր թութթուլմուշ օլտուղունտան, Մ. վէ Մատամ Տօրէյ իլէ եէնի կիւվէյի վէ կէլին արապայա րա-քիպէն, մէզքիւր օթէլէ կիթտիքլէրինտէ, մէճհուլէ գատըն տախի արապա իլէ պունլարըն արգասընտան կիթտի, վէ արզու իթտիկի մալիւմաթը ալտըգտան սօնրա, այնի մահէլ-լէտէ տիկէր պիր օթէլտէ պիր կիւն էվվէլինտէն պէրու իգ-ամէթ իթմէքտէ օլտուղու տաիրէյէ ավտէթ էյլէտի,

Ժիւլ վէ ֆամիլեասընըն չէնտ կիւն Նաբօլիտէ գալմալա-րը մուգարրէր օլմասըյլա, Ժիւլ՝ զէվճէսինի հէր սուրէթլէ էյլէնտիրմէքտէն պաշգա պիր շէյ տիւշիւնմէեօրտու. Պինա-պէրին հէր կիւն էօյլէտէն սօնրա ճիվարլարտա արապա իլէ թէնէզզիւհ իտիպ, ագշամլարը տախի պիր սանտալա րա-քիպէն, Նաբօլի քէօրֆէզինին սաքին սուլարընտա վէ լաթիֆ պիր գուպպէի ասիւման ալթընտա կէզինմէկի իշ կիւճ իթտիլէր.

Տէօրտիւնճիւ կիւն Մ. տը Լիւսընեայ՝ չէհրին թէաթրօ-սունտա, Մազանիէլլօ նամ մէշհուր օբէրանըն իքի տէֆա օ-լարագ մէվգըի սահնէյէ վազ իտիլէճէկինի խապէր ալարագ պիղզաթ պիլէթ սաթըլան տաիրէյէ կիտիպ, պիր լօճա քի-րալատը, վէ թաագիպ իպիլմէքտէ օլտուղունու կէօրմէտի.

Բէրտէ աչըլմազտան աղ էվվէլ, Մ. վէ Մատամ Տօրէյ, գօնթ վէ գօնթէս տը Լիւսընեայ՝ արթիսթլէրէ մախսուս օլան տաիրէնին սաղընտա վագը պիրինճի գաթըն պիւեիւք ավան-սէն լօճասընտա օթուրտուլար.

Սալա՝ իզտիհամ իլէ տօլու օլուպ, եալընըզ պիր լօճա պօշ գալմըշ իտի.

Պու լօճա իսէ, գօնթ տը Լիւսընեայըն քիրալամըշ օլտու-ղու լօճանըն թա գարշըսընտա վագը ավանսէն լօճասը իտի.

Միւզիգա՝ քիւշատ հավասընը չալտը, վէ չիտէթլէ ալ-գըշլանտը. Պատէհու լուպիւաթա իպթիտար օլունուպ, պի-րինճի ֆասըլ՝ պրավօ՛ սէտասըյլա խիթամ պուլտու.

Սօլ թարաֆտաքի լօճա էլան պօշ օլուպ. ֆագաթ թու-

թուլմուշ օլտուղունա շիւպհէ իտիլէմէմէքտէ իտի. չիւնքի բէք չօգ քէսան անագտա գալմըշ օլուպ, օթուրաճագ մա-հէլլ պուլամատըգլարը հալտէ, օ լօճանըն սահիպ օլամաեօր իտիլէր.

Նակեահ Ժիւլ տը Լիւսընեայ, Շէնըվիէր քիլիսէսինտէ կէօրմիւշ օլտուղու նիգապլը գատընըն մէզքիւր պօշ լօճանըն կէլտիկինի կէօրմէսի իւզէրինէ, լէհճէսի սօլտու վէ վիճուտի տիթրէտի.

Մէզպուրէ օթուրմազտան էվվէլ, կէօզլէրի՝ գալըն նի-գապը ալթընտա պիր սուրէթի մախսուսէտէ բարլանարագ, պիր գաչ սանիյէ կէնճ գօնթա տիգգաթլըճա աթֆ օլուն-տու. գօնթ իսէ, պիր նէվ տալկընլըգլա, ֆիգրինտէն.

— Եինէ օ տուր, եինէ օ գօրը տըր, տէտի, վէ քէն-տիսինի կիզլէմէք իզրէ, պիր աղ արգայա չէքիլիպ, տիւր-պիւնիւյէ մէզպուրէյի թէճէսսիւս իտիպ, քէնտի քէնտինէ շու եօլտա միւլահազա իթտի.

— Աճապա շու նիգապըն ալթընտա քի՛մին չէհրէսի կիզ-լէնմիշ տիր. նի՞չին պու գատըն պու եօլտա քէնտիսինի կիզ-լէնէրէք պէնի թաագիպ իտիեօր. Բէնտիսինին Շէնըվիէրէ, Մարսիլիայա վէ Նաբօլիյէ կէլմէսի՝ թէսատիւֆի պիր շէյ օ-լամազ. Հասըլը քի՛մ տիր, վէ նէ՞ իսթէեօր.

Պու վէճհլէ Մատլէնին խաթըրէսի թէքրար մէրգումուն ֆիքրինի իշղալ իթմէկէ պաշլատը.

Միւզիգա իքինճի ֆասլըն քիւշատ հավասընը չալտը, վէ հէր նէ գատար բէրտէ աչըլտը իսէ տէ, մէճհուլէ գատըն սահնէյէ տօղրու տէօնմէեիպ, կէօզլէրինի Տօրէյ ֆամիլեա-սընըն լօճասընտան աեըրմատը.

Գօնթ, կիզլի պիր հիտտէթէ տիւչար օլարագ,

— Պու մուամէլէ՝ պէնի թաղեիգ իթմէքտէ տիր... քիմ օլտուղունու անլամագ իսթէրիմ, վէ անլայաճաղըմ, տէյի միւլահազա իթտի, վէ իքինճի ֆասլըն խիթամընտա տէրհալ լօճատան չըգըպ, լաքին պէսպէլլի մէճհուլէ գատըն մէրգու-մուն նիեէթինի տէրք իթտիկինտէն, քէնտիսի տէ անագա գալգըպ նապէտիտ օլտու; վէ գօնթ, ավանսէն լօճասընըն

էօնինէ կէլտիկինտէ, մեզքիւր լօճա գաբուսունուն աչըգ օլտուղունու, վէ տէրունինտէ քիմսէ պուլունմատըղընը կէօրտիւ: Պինաէնալէյհ, քէնտի քէնտինէ վէ հիտտէթլէ,

— Կիթմի՞չ... պէլքի թէնէֆֆիւսխանէտէ տիր... պէլքի ավտէթ էտէճէք տիր, տէտի, վէ տօղրուճա թէնէֆֆիւսխանէյէ կիտտի, հէր թարաֆը արատը իսէ տէ, պուլամատը: Մուախխարրէն թէքրար աչըգ օլան լօճանըն էօնինէ կէլիփ, լօճալարըն գաբուսունու աչան մէմուրուն էլինէ պիր լիրա ալթունու սըգըշտըրարագ:

— Պու լօճատա օթուրմուշ օլան գատընը ավտէթ իտէճէ՞գ մի տիր, տէյի սօրտու:

Մէմուր. — Խայըր, մէօսիէօ, օ գատըն կիթտի, վէ ավտէթ իթմէյէճէք տիր, տէտի:

— Նէ՞տէն պիլիյօրսունուզ:

— Կիթտիկի զէման, «Պէն կիտիյօրում, սիզ պու լօճայը իսթէտիկինիզ կիպի գուլլանըն» տէտի:

— Քէնտիսինի թանըյօ՞րմուսունուզ:

— Խայըր մէօսիէօ:

— Նաբօլիլի տէյի՞լ մի տիր:

— Խայըր մէօսիէօ. էճնէպի տիր. վէ զանն իտէրիմ քի Ֆրանսըզ տըր:

Ժիւլ տը Լիւսընեայ պու ճէվապը ալտըգտան սօնրա զէվճէսինին նէզտինէ ավտէթ իթտի: Մէրգում տէհշէթ իչինտէ օլուպ, խուսուսա քի տէհշէթինի սէպէպինի պիլմէմէսի՝ քէնտիսինի բէք ֆէնա հալտէ պըրագմըշտա իտի:

Մէնզարէ խիթամ պուլտուղունտան, օթէլէ ավտէթ օլունտու:

Իրթէսի սապահ Ժիւլ, գայիմ բէտէրի իլէ գայիմ վալիտէսինին տաիրէսինէ կիտէրէք,

— Սիզին իլէ պիր ազ կէօրիւշմէք արզուսինտէյիմ, տէտի:

Մ. Տօրէյ. — Նէյէ տայիր կէօրիւշէճէքսինիզ, սէվկիլի օղլում, տէյի սօրտու:

— Վագըթ կէչիրիլմէքսիզին իթթիխազը լազըմ կէլէն

պիր գարարը հագգընտա կէօրիւշէճէյիմ:

— Նէ՞ կիպի գարար:

— Մալիւմինիզ օլան վագըթա գատար Հանրիէթ իլէ քիւլլիէն ախլընըզ գալմագ էօլունտա պիր գարար իթթիխազ լազըմ տըր:

Մատամ Տօրէյ. — Ֆագաթ օ զէման հէնուզ բէք ուզագ տըր, տէտի:

— Պիլիյօրում, լաքին պուլունտուղումուզ սըրատա, իֆրաթ պիր թէտպիր իթթիխազը զարարը օլմազ: Տիւն ագշամ պաղթէթէն լօճամըզտան նիչին տիշարը չըգտըղըմը պիլիյօ՞րմուսունուզ:

— Պիլմէմ:

— Շիւպհէ տէ՞ մի իթմէյօրսունուզ:

— Խայըր:

— Սալատա, տօսթլարըմտան Բարիզլի կէնճ պիր թապիպ կէօրտիւմ: Էյլէ, պանա սէլամ վէրտի: Պէն տէ քէնտիսի պանա կէլմէսին իչին տէրհալ անըն նէզտինէ կիթտիմ: Սիզէ մէրգում թագտիմ իթմէմէն մէճպուր իտիմ, չիւնքի Հանրիէթի կէօրմէքլէ, պազը էսէրլէրտէն, պիզիմ իչին միւթէպպէտէն կիզլի գալմասը լազըմ կէլէն հալի ֆէհմ իտէր տէյի գօրգուեօրտում: — Կիւնլէր կէչտիքճէ, պու հալ տահա զիեատէ թէհլիքէլի օլաճագ, վէ մէզքիւր սըրրա քէսպի վուգուֆ իտիլմէսի տահա զիեատէ գօլայլաշաճագ տըր: — Միւլահազա իտին քի, մէօսիէօ, ախլընըզ սիզին իսմինիզ թէհլիքէտէ օլմաղըլա, խուսուսիյլէ պէնիմ իսմիմ տէ թէհլիքէտէ պուլունմագտա տըր:

Մ. Տօրէյ. — (Պաշընը էյէրէք.) Հագգընըզ վար տըր, տէտի:

Ժիւլ տը Լիւսընեայ. — (Շու եօլտա սէօզինէ տէվամ իթտի.) Իմտի, պիր ազ սօնրա ախըմախա գարար վէրմիշ օլտուղումուզ խուսուսու տէրհալ ախըմալըըզ: Պու ագշամ զէվճէմ իլէ պէրապէր Նաբօլիտէն հարէքէթ իտէճէյիմ, վէ Անէլթէն կիզլէնէճէք հիչ պիր սըրըմըզ պուլունմատըղընտան, անըտա պիլլիքտէ կէօթիւրէճէյիմ: Վէնէտիքէ մու-

վասըլէթիմիզտէ, օթէլէ էնմէյին, քիւչիւք պիր էվ քիրալաեաճաղըմ, վէ օրատա ալէմտէն ուզագ վէ այրը պիր էօմիւր կէչիրմէքլէ, Հանրիէթին գուրթուլմասընա պէքլէնէճէեիմ։ Սիզ վէ մատամ Տօրէյ իսթէրսէնիզ սէյահաթընըզա տէվամ իտին, իսթէրսէնիզ Ֆրանսաեա ավտէթ իյլէյին։ Պէն քեաֆֆէյի վուգուաթը հէման կիւնիւ կիւնիւնէ սիզէ խապէր վէրիրիմ։ Մուախխարէն, գօրգաճագ պիր սէպէպիմիզ գալմադըղը, վէ ալէմին մուզըր սէօզլէրինտէն վէսվէսէմիզ պուլունմատըղը հալտէ, եինէ պիրիպիրիմիզի պուլուրուզ։

69

Ֆիլիփ Տօրէյ. — Հադգընըզ վար տըր, աղիզիմ գօնթ, վէսվէսէլէրինիզի անլաեօրում, վէ էմրի պասիրէթէ ֆէվգէլատէ րիաեէթ իթմէնիզի թագտիր իտէրիմ։ Մատամ Տօրէյ վէ պէն պիր միւտտէթ տահա Նաբօլիտէ գալաճաղըզ... պատէհու Ռօմաեա ազիմէթլէ, պիր միւտտէթ տէ օրատա վագըթ կէչիրտիքտէն սօնրա Շէնըվիէրէ ավտէթ իտիպ, սապըրսըզլըգլա սիզի օրատա պէքլէնէճէյիզ։ — Գարարընըզը Հանրիէթէ տէ պիլտի՞րտինիզ մի։

— Խայր, ֆագաթ պիլտիրէճէյիմ։

Օգուեանլարըմըզ էլպէթթէ անլամըշ օլմալը տըրլար քի, գօնթուն, գայիմ բէտէրինի իգնա իթմէք իւզրէ կէօսթէրտիկի տէլիլէր՝ հարէքէթի վագըասընըն ասըլ սէպէպլէրի օլմաեըպ, քէնտիսինին Նաբօլիտէն ազիմէթի՝ հագըգաթտէ ֆիրարտան իպարէթ իտի։ Շէօյլէ քի Շէնըվիէրտէն պէրու իզինի պրագմաեան Նիգաայը գատընըն քէնտիսինի թագիպ իթմէսի մագսէտինի անլամամագլա թապիի տէհշէթէ կիրիֆթար օլուպ, շաեէտ եուգիւնիւ կիզլէմէքտէ պուլունան օ գարը Մատլէն իսէ, ֆէվգէլատէ պիր րէզալէթ, վէ պէլքի տահա պիւեիւք պիր ֆէնալըգ զուհուրընտէն գօրգմասը թապիա-

թը մասլահաթտան վէ շու սըրատա ֆիրարտան պաշգա չարէսի պուլունմամագտա իտի։

Ժիւլ, գայիմ բէտէրինտէն այրըլտըգտան սօնրա, Հանրիէթի պուլտու, ֆագաթ օնա զաեէթ նէզաքէթ իւզրէ վէ րէյինի կէօեա իսթիֆսար իտէրճէսինէ նիաեէթինի անլաթտը։

Կէնճ գատըն հէր շէյի պախթա թէրքլէ հարէքէթ իթմէքտէ օլտուղունտան, զէվճինին թէքլիֆինէ գարշը կէլմէեէրէք,

— Իսթէտիկինիզ մահէլլէ սիզէ րէֆագաթա հազըրըմ. Նէ՞ վագըթ կիտէճէյիզ, տէյի սուալ իթտի։

Ժիւլ. — Պու աքշամ, տէյի ճէվապ վէրտի։

Անէթ՝ կէնճ մատամասընըն սանտըգլարընը հազըրլատը, վէ էօյլէտէն սօնրա, գօնթ տը Լիւսընայ՝ Վէնէտիկ իչին պիր տաիրէ թութմագ իւզրէ Ժէրմէնի տէմիր եօլու իտարէսինէ կէօնտէրտի։

Մէզքիւր խըզմէթքեար՝ էմրի մէզպուրու իճրա իթմէք իւզրէ տիշարը չըգտըղընտա, էսկի պիլտիկի էլպիսէ կիեինմիշ վէ եալըն աեագ պուլունմուշ կէնճ պիր Նաբօլիթանըն, օթէլին պիւեիւք գաբուսունտա, տիվարըն պօյունտա եէրէ եաթմըշ օլտուղունա տիգգաթ իթմէտի։ Պու Նաբօլիթան ուեուեօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի իսէ տէ, ուեումաեօրտու։ Շէօյլէ քի, Ժէրմէնին էվտէն տիշարը չըգմասընը միւթէագըպ, մէրգում Նաբօլիթան եաթմըշ օլտուղու մահէլլտէն անինտէ սըչրաեարագ, ուզագտան, իհթիեար խըզմէթքեարըն արգասընտան կիթտի վէ անըն տէմիր եօլու մէվգիֆինէ եագլաշմասընտա, ատըմլարընը սիւրաթլէ ալարագ, պէրապէրինճէ մէվգիֆ տաիրէսինէ կիրտի, վէ աքշամըն սաաթ օնունտա Վէնէտիեէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իտէճէք օլան թրէնտէն պիր տաիրէ թէտարիքինի էմր իթտիկինի իշիթտի։

Ժէրմէն, պու իշի կէօրտիւքտէն սօնրա, օթէլէ ավտէթ իթտիկինտէ, Նաբօլիթան տախի Նիգաայը գատընըն պուլունտուղու մահէլլէ կէլտի, վէ օթէլին թէրճէմանը իլէ մէզպուրէնին նէզտինէ չըգարագ, թէրճէման վասըթասըյլա, իհթիեար պիր խըզմէթքեարըն տէմիր եօլունտա պիր տաիրէ

քիրալատըղընը վէ ադշամ սաաթ օնտա Վէնէտիկէ հարէքէթ իտիլէճէքլէրինի խապէր վէրտի, վէ մէճհուլէ գատըն իշպու մալումաթը կէթիրէն շախսա պախշիշ օլարագ պիր ալթուն վէրիպ սավըշտըրտան սօնրա, քէնտի քէնտինէ գալընճա,

— Եալընըզ գալմագ իսթէեօր... պինապէրին ֆիրար իտիեօր... քէնտիսինի գօրգութուեօրում... պու սէպէպլէ իզինի պէնտէն ղայպ իթտիրմէկէ չալըշըեօր... ֆագաթ մուվաֆագ օլամայաճագ տըր... հէր թարաֆտա քէնտիսինի թագիպ իտէճէյիմ... տիւնեանըն ուճունա տա կիթսէ, փէշինի գօյվէրմէյէճէյիմ, տէտի.

Պիր սաաթ սօնրա Նիգապալը գատըն օթէլէ օլան պօրճունու էօտէյիպ, տէմիր եօլու մէյտանինէ, վէ անտէն Վէնէտիկէ ազիմէթ էյլէտի.

Ագշամըն սաաթ օնունտա Ժիւլ տը Լիւսընեայ իլէ զէվճէսի տէ, Մ. վէ Մատամ Տօրէյ իլէ վէտալաշարագ վէ րէֆագաթլարընա եալընըզ Անէթի ալարագ, տէմիր եօլ իլէ Վէնէտիկէ ազիմէթ իթտիլէր.

Նիգապալը գատըն պուլունտուղու ալթը սաաթ էվվէլ շէհրի մէզքիւրէ մուվասալէթ իթմիշ օլտուղունտան, պիւեիւք գանալըն սահիլինտէ վագը քիւչիւք պիր էվ քիրալայարագ, պէսլէմէսիյլէ պէրապէր օրատա եէրլէշտի.

Հալ պու քի Ժիւլ տը Լիւսընեայ՝ շէհրին իչէրլէրինտէ վէ պիր ազ ուզագտա պիր էվ արայըպ, ֆիլվագը շէյրին բաթըրտը վէ կիւրիւլթիւսիւնտէն խալի վէ չիմէնզարլը ատաճըգլարտան պիրինտէ կիւզէլ պիր սէյֆիյէ քիրալատը, վէ Հանրիէթի օրայա կէօթիւրէրէք.

— Պուրատան հազզ իթտինի՞զ մի, տէյի սօրտու.

Կէնճ գատըն. — Ջիհանտէսիյլէ հազզ իթտիմ, տօսթում, ֆագաթ սիզ պուրատա սըգըլմայաճա՞գմըսընըզ.

— Ազիզէմ, բէք էյի պիլիրսինիզ քի պէն, սիզին եանընըզտա պուլունտուգճա, հէր նէրէտէ օլսամ սըգըլմամ.

— Պու եօլտաքի իֆատէ վէ մուլահազանըզա թէշէքքիւր իտէրիմ, ֆագաթ սիզի պիր նէվ մահպուսիյէթէ վէ սիւրկիւնէ մահքիւմ իթմէք իսթէմէմ, հաթթա սիզ իսթէսէնիզ տէ

պէն րազը օլմամ։ Թէմամիյլէ հիւրրիյէթինիզէ նաիլ օլմանըզ վէ Վէնէտիքտէ զէվք ու սէֆա իլէ եաշամանըզ պաշլըճա արզու իթտիկիմ պիր խուսուս տուր։ Պուլունտուղում հալ իգթիզասընճա եալընըզլըգտա գալմագլըղըմ պէնիմ իչին զարուրի տիր, հալ պու քի սիզ. պաղը աճըպա թէտարիք իտէպիլիրսինիզ, վէ մէվգինիզէ լայըգ էօմիւր կէչիրէպիլիրսինիզ,

— Ազիզէմ, վազիյէթինիզ քիւլլիէն եալընըզլըգտա գալմանըզը իճապ իթտիրէճէք տէրէճէյէ պուլմամըշ տըր։ Պինապէրին պիրլիքտէ Վէնէտիյի, սէրայլարընը վէ միւզէխանէլէրինի զիեարէթ իտէպիլիր, վէ թէաթրօյա կիտէպիլիրիզ։

— Խայր տօսթում, պու պապտէ պանա միւսաատէ իտին, Պու կիւնտէն իթիպարէն, պէն հալա ալմագ իզրէ սէյֆիեէնին պաղչէսինէ էնէճէյիմ, վէ սէօզիւմէ իթիմատ իտին քի, պիր տագըգաճըգ պիլէ պու հալտէն սըգըլմայաճաղըմ։ Անճագ պանա ֆրանսըզճա պազը ղազէթալար իլէ քիթապլար կէթիրմէնիզի րիճա իտէրիմ։

Հանրիէթին պու գարարը գօնթ տը Լիւսընեայըն կիզլի արզուլարընա բէք մուվաֆըգ կէլտիկինտէն, մէրգումըն, մէզպուրէնին գարարընա ճիտտէն իթիրազ իթմէմէսի թապիի իքէն, քէնտիսի եինէ, ֆագաթ սըրֆ պիր կէօսթէրիշ օլմագ իզրէ վէ կէնճ գօնթէսին գարարընտան ֆարիզ կէլմէյէճէյինէ էմին օլարագ, պազը մէրթէպէ իթիրազաթտա պուլունտու,

Հանրիէթ՝ ֆրանսըզճա պազը քիթապ վէ ղազէթալար թէտարիքինի արզու իթմիշ օլտուղունտան, սէյֆիյէյի մէզքիւրէտէ եէրլէշմէլէրինին իրթէսի կիւնիւ, Ժիւլ, պու արզուեու եէրինէ վարտըրմագ մագսատիյլէ, սէյֆիյէտէն չըգըպ, պիր կօնտօլ (Վէնէտիկտէ գայըգլարա կօնտօլ իսմի վէրիլիր) թութտու, վէ պունա րաքիպէն շէհրէ կիթտիկի սըրատա, տիկէր պիր կօնտօլտա, Վէնէտիկ գատընլարընըն էլպիսէսինի կիյինմէշ օլան պիր գատընըն՝ քէնտիսիյլէ պիր վագըթտա իսկէլէտէն պիլ հարէքէ, քէնտի կօնտօլունու թագիպ իթմէքտէ օլտուղունա տիգգաթ իթմէտի.

Գօնթ տը Լիւսընայ Վենետիկ չեհրինին սօգագլարընը թեշքիլ իտէն միւթեատտիտ գանալլարտան կօնտօլալլա կեչտիքտէն սօնրա, Սէն-Մարք նամ մէյտանա մութթասըլ օլան իսկելելերտէն պիրինէ եանաշըպ գարայա չըգտըղընտա, մեզքիւր Վենետիկլի գատըն տա քէնտիսինէ այնի վագըթտա գարայա չըգտը, վէ մէրգումու թաագիպէ տէվամ իթտի։

Մ. տը Լիւսընայ պիւյիւք պիր քիթապճը տիւքքեանընա կիրիպ, պազը քիթապլար սաթըն ալտը, վէ վագըթ կեչիրմէքսիզին իշպու քիթապլարը Վիլլա Տօրիա տէնիլէն սէյֆինէսինէ կէօթիւրմէլէրինի, վէ պունտան պաշգա հէր կիւն մեզքիւր սէյֆինէյէ պաշլըճա ֆրանսըզճա ղազեթալարտան իքի իւչ տանէ իրսալ իթմէլէրինի թավսիյէ իթտի։

Պու թէրթիպաթտան սօնրա, Ժիւլ, քիթապճը տիւքքեանընտան մուֆարագաթ էյլէտի։

Մեզքիւր տիւքքեանըն գարշըսը եագընընտա, թագրիպա օն պէշ եաշլարընտա, եալըն աեագ, եալընըզ պիր գըրմըզը շարգը, գըրմըզը պիր կէօմլէք, վէ էսկի պիր տիզլիք կիյինմիշ օլան պիր չօճուգ տուրմուշ օլուպ՝ պու չօճուգ գօնթու գարշըլատը։

Ժիւլ, մէրգումու տիլէնճի զաննը իթմէքլէ, ճէպինտէն պիր ուֆագ սիքքէ չըգարըպ աթարագ,

— Ալ վէ եօլունա տէվամ էթ, տէտի։

Չօճուգ՝ մեզքիւր սիքքէնի տէրագապ ալտը իսէ տէ, եէրինտէն գըմըլտանմատը, վէ պաշընը սալլաեարագ,

— Միւսիւ գօնթ տը Լիւսընայ սի՞զմիսինիզ, տէտի։

Ժիւլ, հայրէթտէ գալըպ, վէ իշիթտիկինէ տէ ինանմաեըպ, քէմալը հայրէթլէ պիր ադըմ գատար րիւճաթ իթտի, Ֆագաթ մեզքիւր տիլէնճի չօճուգ քէնտի իսմինի պիլտիկի ճիհէթլէ,

— Միւսիւ գօնթ տը Լիւսընայ սի՞զմիսինիզ, տէյի թէքրարլատը։

Ժիւլ. – (Հէյեճան իլէ.) Էվվէթ, պէնիմ, նէ՞ իսթէեօրսուն։

Չօճուգ, էլինի, աշըգ օլան կէօմլէյի արասընա սօգարագ պիր մէքթուպ չըգարտը, վէ պու մէքթուպու գօնթա թագտիմ իթմէքսիզին, գօնթուն հայրէթի տահա զիեատէ արթտը։

Ժիւլ. – (Մէքթուպու ալարագ.) Պու մէքթուպու սանա քի՞մ վէրտի, տէտի։

Տիլէնճի. – Պիր մատամ վէրտի։

— Եիւզիւ էօրթիւլիւ պիր մատամ վէրտի, տէյի՞լ մի։

Չօճուգ. – (Պաշընը սալլաեարագ.) Խայր։

Ժիւլ. – Սէն անըն եիւզիւնիւ կէօրտի՞ւն միւ։

— Էվվէթ, միւսիւ կէօրտիւմ։

— Կիւզէ՞լ մի իտի։

— Խայր, խայր, կիւզէլ տէյիլ իտի։

— Պու մէքթուպու սանա նէ՞րէտէ թէսլիմ իթտի։

Չաճուգ. (Գանալա պիթիշիք օլան նէրտիվէնին գատէմէլէրինի կէօսթէրէրէք.) Շուրատա։

— Պէնի սանա կէօսթէրտի, վէ պու մէքթուպու պանա վէրմէքլիկինի է՞մր մը իթտի։

— Էվվէթ։

— Իգամէթ իթտիկի եէրի պիլի՞եօրմուսուն։

— Խայր։

Չօճուգ, պու սօն ճէվապտան սօնրա օրատան մուֆարագաթա հազըրլանըրըղընտան, Մ. տը Լիւսընայ,

— Պիր ազ պէքլէ, տէտի, վէ մէքթուպուն մաֆազասընը եըրթըպ աթիտէքի սաթըրլարը օգուեունճա, լէհճէսի ֆէվգէլատէ սօլտու։

«Մարսիլիանա վէ Նաբօլիեէ սիզտէն էվվէլ կէլտիկիմ կիպի, Վէնէտիկէ տախի սիզտէն էվվէլ կէլտիմ։

«Տիւնեանըն ուճունա տախի կիթսէնիզ, արգանըզտան կէլէճէիմ։ – Սիզ պէնտէն գուրթուլամաեաճագսընըզ, ֆագաթ պէն տախմա սիզտէն գուրթուլաճաղըմ։»

Ժիւլիւն կէօզլէրի պու արա հատտէն զիեատէ պարլամաեա պաշլատը, վէ գուլագ թօզլարը ֆէվգէլատէ թէրլէտի։

Մեզքիւր մէքթուպուն Մաթլէն Կալիէ թարաֆընտան կէօն-

տէրիլմիշ օլտուղունա արթըգ չիւպհէսի գալմատը . օ Մատլէն քի , եօլմուշ օլտուղունու զանն իթտիկի հալտէ , պիր պէլի- նեյի ազիմէ կիպի գարշըսընա ենիտէն չըգմագտա իտի ։ Իմտի , Ժիւլ քէնտի քէնտինէ ,

— Հանամըզը ղէհիրլէմէ՞ք մի իսթէեօր . միւսթագպէ- լիմի ինսալ իթմէք , սերվէթ ու իգպալիմի չիյնէթմէք , պէնի իթհամ իլէ բէնչէի հիւքիւմէթէ թէսլիմ էյլէմէ՞ք մի իս- թէեօր ։ Էկէր ֆիքրի պու իսէ , քէնի քէնտիսինի պու սուրէթ- լէ էլէ վերմէսի ագըլլըլըգ եսէրի տէյիլտիր ։ Իմտի վա՛յ հալի- նէ , տէտի վէ մէքթուպու ավուճունտա սըգտըգտան սօնրա ճէպինէ գօյտու ։

Ջօճուգ իսէ , պիր ազ իսթիհզաքեարի , պիր ազ տա թէաճճիւպանէ հալտէ պուլունտուղու սըրատա , Մ. տը Լիւ- սընեայ՝ մէրգումա խիթապէն ,

— Սէն ազըլը պիր չօճուղա պէնզէեօրսուն , Պէնի տինլէ վէ իֆատէլէրիմի էյիճէ անլա ։ O հալտէ հազգընտա խայըրլը օլուր , տէտի ։

— Բէք էյի միւսիւ ։

— Սէն Վէնէտիկլի՞ միսին ։

— Էվվէթ միւսիւ ։

— Հէր կիւն չէհիրտէ վէ գանալլարըն պօյունտա տօ- լաշը՞րմըսըն ։

— Էվվէթ միւսիւ ։

— Պանա կէթիրմէք իւզրէ պու մէքթուպու սանա թէս- լիմ իթմիշ օլան գատընա րասթ կէլէպիլի՞րմիսին ։

— Էվվէթ միւսիւ ։

— Րասթ կէլտիկինտէ , էլպէթթէ քէնտիսինի թանըեա- ճագսըն ։

— Հայ հայ ։

— Սէն ագչէեի սէվէր օլմալըսըն ։

— Շիւպհէսիզ ։

— Իմտի էկէր տէտիկիմի եափարսան , սանա պագշիշ վէ- րիրիմ ։

Ջօճուղուն եիւզիւնտէ թէպէսսիւմ հուսուլէ կէլէրէք ,

— Բէք էյի , միւսիւ , տէտի ։

— O գատընա հէր նէրէտէ րասթ կէլիրսէն , արգա- սընտան կիտէրսին , վէ իգամէթ իթտիկի մահէլլի անլա- մատըգճա բէչինի պըրագմազսըն ։ Հէր կիւն սաաթ իքիտէ Սարիր քէօբրիւսիւնէ կէլ պէնի պուլ , վէ թէչէպպիւսաթը- նըն նէթիճէսինի պիլտիր ։ Ալ սանա շիմտի պիր ատէտ լուի ալթունու վէրիեօրում ։ Պու եիրմի ֆրանգ տըր ։ Ձիքր օլու- նան գատընըն իգամէթ իթտիկի մահէլլի անլատըգըն կիւն , պունուն պէշ միսլինի սանա վէրէճէիմ ։ Անլա՞եօրմուսուն ։

— Էվվէթ միւսիւ անլաեօրում ։

— Էօյլէ իսէ , հայտէ կիթ վէ սէօյլէտիքլէրիմի ունութ- մա ։

Ջօճուգ ալտըղը եիրմի ֆրանգլըգ ալթընը տօլաեը մէսրուր օլարագ օրատան մուֆարագաթ իթտի ։

70

Պատէհու Ժիւլ տը Լիւսընեայ կօնաղընա րաքիպէն , Տօ- րիա սէյֆիրեսինէ ավտէթ իթտի ։ Լաքին մէրգում , քէնտի- սինի պու սուրէթլէ պիհուզուր իտէն օ գարըտան , եանի Մատլէնտէն նասըլ գուրթարապիլէճէկինի միւհալաղա իտէ- րէք , էնտիշէի ազիմէ իչինտէ պուլունուեօրտու , վէ քէնտի քէնտինէ շէօյլէ տիմէքտէ իտի .

— Պանա գարշը նէ՛ կիպի թասավվուրաթտա պուլուն- տուղունու պիլտիկիմ ճիհէթլէ , հէր չէյտէ էվվէլճէ հազըր պուլունմալըեըմ ։ Լաքին Մատլէն՝ պանա թէարրուզ իթմէսի պէնի թահրիգ էյլէմէսի , վէյահօտ պանա մէյտան օգումա- սըյլա , քէնտի հագգընտա մուզիր պիր օյուն օյնամագտա տըր ։ Ցախմա եագասընը պէնտէն գուրթարապիլէճէկինի մէ- մուլ իտիեօր իսէ տէ , պու պապտէ եանըլըեօր ։ Պէն քէնտի- սինի մահվ իտէպիլիրիմ , վէ իտէճէյիմ ։

Ժիւլ, սէյֆիէնէ ավտէթինտէ, հէր նէ գատար հէյէճանընը վէ լէհճէսինին սօլկունլուղունու կիզլէմէյէ սայ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, մուվաֆագ օլամատըղընտան, Հանրիէթ պու հալի պիր միւշահէտէ,

— Տօ՛սթում, միւթէէսսիր կէօրիւնիւյօրսունուզ... մուճիպի թէէսսիւֆ պիր շէ՞յ մի վագը օլտու, տէյի սուալ իթթի։

— Խայր, հիչ պիր շէյ օլմատը, տէյի Ժիւլ ճէվապ վէրտի։

— Աճապա շայեանը թէէսսիւֆ պիր վագըայա՞ մը թէսատիւֆ իթթինիզ։

— Ալա... պէլքի պիր ազ եօրուլտում տա, ուզէրիմէ թագաթսըզլըգ կէլտի։ Եօրկունլուղում իսէ սիզին իչին օլտու։ Պու կիւն սիզէ պիր գաչ քիթապ կէթիրիլէճէք տիր, վէ հէր կիւն ֆրանսըզճա ղազէթալար ալաճագսընըզ։

— Հիմմէթինիզէ թէշէքքիւր իտէրիմ։

Իրթէսի կիւն Մ. տը Լիւսընեայ Վէնէտիկէ ազիմէթլէ, վագթը մուայեէնտէ մուգարրէր օլան մահէլլտէ պուլունտու։ Մէզքիւր չօճուգ քէնտիսինտէն էվվէլ օրատա կէլմիշ օլմասըյլա, գօնթ՝ մէրգումա եագլաշարագ.

— Պիր խապէր կէթիրտի՞ն մի, տէյի սօրտու։

Չօճուգ. — Էվվէթ միւսիւ, կէթիրտիմ, տէյի ճէվապ վէրտի։

— Սանա մէքթուպու վէրէն գատընա թէսատիւֆ իթթի՞ն մի։

— Էվվէթ միւսիւ։

Ժիւլ. — (Մէսէրրէթլէ.) Տիմէք արգասընտան կիթթին, վէ չիմտի նէրէտէ իգամէթ իթթիկինի պիլիսին։

Չօճուգ, էվվէթ մանէասընտա պաշընը սալլատը, վէ գօնթ տախի,

— Հայտէ օրատա կիտէլիմ, տիէրէք մուգապէլէ իթթի, վէ քիւչիւք պիր կօնտօլա իքիսի պիրլիքտէ օթուրտուլար։

Չօճուգ քիւրէքլէրի էլինէ ալըպ, քէնտի սիննինէ մախսուս օլմայան պիր սիւրաթ վէ կէրմիյէթլէ կօնտօլու գուլ-

լանտըղընտան, պիր խայլի գանալլարտան կէչիրտի, վէ նիհայէթ պիր մահէլլտէ գարատա չըգտըգլարընտա, չօճուգ վէ գօնթ պիր խայլի տար վէ գարանլըգ սօգագլարտան կէչտիլէր, վէ պու սօգագլարտան պիրինտէ տուրտուգլարընտա, գօնթ քէնտի քէնտինէ,

— Էկէր Մատլէն հագըգէթէն պուրասընը քէնտիսի իչին իգամէթկեահ ինթիխապ իթմիշ իսէ, ղարիպ շէյ տիր, տէտի։

Ֆիլվագը չօճուգ օ սօգագտա էսկի վէ խարապ պիր էվ կէօսթէրտիկինտէն, Ժիւլ տը Լիւսընեայ պու էվին աչըգ գաբուսունու չալտը, վէ չօճուղա տա, քէնտիսինէ պէքլէմէսինի էմր իթտի։

— Կէնճ պիր գատըն գաբուսու աչտը, վէ գօնթու կէօրտիւկիւնտէ, թէաճճիւպլէ րիւճաթ իթտի, վէ մէրգում շու եօլտա իֆատէյէ աղազ իյլէտի.

— Թէաճճիւպիւնիւզտէն՝ եանըլմատըղըմը անլայօրում, տիւնքի կիւն պիր չօճուգ վասըթասըյլա պանա պիր մէքթուպ կէօնտէրէն գատըն սի՞զմիսինիզ։

Գատըն. — Էվվէթ, միւսիւ պէն իմ։

— Իսմիմի նա՞սըլ պիլիյօրսունուզ։

— Սէն-Մարգ մէյտանընտաքի քիթապճը տիւքքեանընտա կիրտիկինիզ զէման սիզի պանա կէօսթէրէրէք իսմինիզի էօյրէթտիլէր։

— Քի՞մ պէնի սիզէ կէօսթէրտի։

— Պիր գատըն։

— Հա՞նկը գատըն։

— Թանըրմամ։

— Թանըրմամագլըղընըզ միւմքինսիզ տիր։

— Հագըգէթի հալի սէօյլէմէքտէ օլտուղումու հազրէթի Մէրեէմանէ ուզէրինէ եէմին իտէրէք թէէքիտ իտէրիմ։

— Հիչ տէյիլ իսէ իգամէթ իթտիկի մահէլլի պիլի՞րմիսինիզ։

— Խայր, քէնտիսի պանա թէսատիւֆ իթտի, վէ պիր սիբարիշը տէրիւհտէ իթմէքլէ, տէօրթ րիալ գազանմագ ի-

թէ՛րմինիմ, տէյի սօրտու։ Միւսիւ, պիզ ֆաքիր քիմսէլէրիզ ... զէվճիմ յիմանտա չալըշըր ... Իմտի, օ գատընըն թէքլիֆինի իշիթտիկիմտէ, աշըգ մաշուգ իչի օլտուղունու զանն իտէրէք, թէքլիֆինի գապուլ իյլէտիմ։

— Սիզէ օ մէքթուպու վէրէն գատըն՝ մահէլլի իգամէթինիզի պիլի՞ր մի։

— Պիլիր, չիւնքի պանա եէնիտէն իհթիյաճը օլաճաղընը պէյան իլէ, օլ պապտէ պէնտէն մալիւմաթ իսթէտի,

— Տիմէք խանէնիզէ կէլէճէք տիր։

— Պէլքի։

— Սիզէ թէսլիմ իթտիկի մէքթուպու քէնտինիզ նի՞չին պանա վէրմէտինիզ։

— Նէ՛ սէօյլէտի իսէ, պէն անը եափտըմ։

Օլ էսնատէ գապունուն չանը չալընըպ, գապու աչըլտըղընտա, կէնճ պիր գատըն իչէրի կիրտի, վէ Վէնէտիկլի գատըն՝ եէնի կէլէնի գօնթա կէօսթէրէրէք,

— Իշթէ մէքթուպու պանա պու գատըն թէսլիմ իթտի, տէյի պէյան իյլէտի։

Կէլէն գատըն պու քէլիմէլէրի իշիթտիկինտէ, ըէֆը սէտա իլէ ըիւճաթ իթմէք իսթէտի, ֆագաթ ժիւլ՝ անըն իլէ գարունուն արասընտա տուրմուշ օլտուղունտան, ըիւճաթընը մէյտան պըրագմայարագ,

— Պանա ճէվապ վէրմէզտէն կիթմէեէճէքսինիզ, տէտի։

Գատըն. — Ֆագաթ նէ՞ չէյէ ճէվապ վէրէճէյիմ, պիլմէք իսթէտիկինիզ նէ՞ տիր։

— Սիզի պուրատա կէօնտէրէն գատընըն իսմինի պիլմէք իսթէրիմ։

— Պիլմէմ։

— Նասըլ սէօյլէրսինիզ։

— Եէմին իտէրիմ քի միւսիւ, տօղրու սէօյլէրիմ։

— Լաքին օ գատընըն իգամէթ իթտիկի մահէլլի էլպէթտէ պիլիրսինիզ։

— Խայր պիլմէմ։

— Հիչ տէյիլ իսէ քէնտիսինի կէօրմիւշսիւնիւզ տիր։

— Գալըն պիր նիգապ ալթընտա կիզլէնմիշ օլան պիր սիմա նէ գատար կէօրիւլէպիլիրսէ, օլ գատար կէօրտիւմ։

— Մատամա թէսլիմ իթմիշ օլտուղունուզ մէքթուպու սիզէ նէ՛րէտէ վէրտի։

— Բրօգիւրաթի մէյտանընտա, Պէն օրատա վագը Օթէլ տիւ Լիօն տը Սէն-Մարգտա խըզմէթճիյիմ վէ Ֆրանսըզ գատըն սէյահլարըն խըզմէթլէրինէ մէմուրում։

— Պէնի նա՞սըլ թանըեօրսունուզ, վէ իսմիմի նա՞սըլ պիլիեօրսունուզ։

— Տօրիա սէֆինէսինտէն չըգտըղընըզ զէման սիզի պանա կէօսթէրտիլէր վէ իսմինիզի պիլտիրտիլէր։

— Պու չէյլէր սիզէ զարիպ կէօրի՛նմէտի մի։

— Միւսիւ, պու խուսուս պանա բաճի տէյիլ տիր։ Պէն բարա գազանմագ պագարըմ. պունտան գաթինազար պանա իտիլէն թէքլիֆ տէ, նամուսսուզճա պիր չէյ տէյիլ տիր։ Պէն իչի՝ աչըգ ու մուհապպէթէ տայիր զանն իթտիմ, վէ էլան տա էօյլէ զանն իթմէքտէեիմ, չիւնքի չիմտի պուրատա կէլիշիմ՝ այնի նիգապլը գատըն թարաֆընտան սիզէ իրսալի պիր մէքթուպ կէթիրմէք իչին տիր։

— Իրսալի պիր մէքթո՞ւպ մու։

— Էվվէթ միւսիւ։

— Վէրինիզ։

— Ալըն։

Մէզպուրէ անինտէ եէտինտէն պիր մէքթուպ չըգարըպ գօնթա վէրտի։

Տէրունը օտա գարանլըգ օլտուղունտան, գօնթ՝ մէքթուպու օգումագ իչին բէնճիրէյէ եագլաշտը, վէ պու սըրատա, մէքթուպու կէթիրէն գատըն՝ չիւպհէսիզ եէնիտէն պիր թագըմ սիւալլէրէ ճէվապ իթմասընա մէճպուր օլմամագ իչին օրատան եավաշճա սըվըշտը, վէ գօնթ իսէ, օլ էսնատէ գաւէթ մէշղուլ օլտուղունտան, մէրգումէնին հարէքէթինի կէօրէմէտի, վէ աչըգ օլտուղու մէքթուպտա. « Արզու իտէրսէնիզ, իք էվլատընըզա սատըգ օլուրում » եազըլմըշ օլտուղունու օգուտու։

Մ. տը Լիւսըննայ պու ճիւմլէնի օգուեունճա , պունտա պիր ֆիքրի իսթիհզաքեարի մէվճուտ օլտուղունա հիւքմ իլէ, հէր հալտէ Մատլէն կալիէ թարաֆընտան եազըլմըշ օլտուղունա գարար վէրտի ։

Մէզքիւր պիր գաչ գէլիմէ՝ ագտը իզտիվաճը էօնասըն-տա գօնթուն վագը օլան մուճիպի մահճուպիյէթ պազարըլը-ղըյլա Մատլէնին չօճուղունու՝ քէնտիսինին գաթլ ու թէլէֆ իթմիշ օլտուղունու իյմա իթմէքտէ, եախօտ իյմա իտիեօր կիպի կէօրիւնմէքտէ իտի ։

Հէր նէ իսէ Ժիւլ, սէրխօշ ատէմլէր կիպի սալլանարագ էվտէն տըշարը չըգտը , վէ քէնտի քէնտինէ ,

— Ա՛հ , քեաֆֆէյի էսրարըմա վագըֆ օլան վէ պէնի ղայպ ու մահվ իտէպիլէն պու գարըեը պուլմալըյըմ վէ հէր հալտէ պուլաճաղըմ, տէտի , վէ քէնտիսինի օրատա կէթիր-միշ օլան չօճուղու պուլմագ իւզրէ էթրաֆընա կէօզ կէզտիր-տի իսէ տէ , չօճուգ օրատա օլմատըղընտան , պէլքի կօնտօլա ավտէթ իթմիշ տիր միւլահազասըյլա , քէնտիսի տէ մէզքիւր կօնտօլուն պրագմըշ օլտուղու ճիհէթէ կիթտի , ֆագաթ կօն-տօլու պուլամատըղընտան , չօճուղուն՝ Նիգասլը գատընըն խըզմէթինի կէօրէն գարըլար իլէ միւթթէֆիգ օլմասը իհթի-մալի ֆիքրինտէն կէչտի իսէ տէ , տիկէր թարաֆտան պու չօ-ճուղուն մէնֆաաթը՝ քէնտինէ սատըգանէ խըզմէթ իթմէք-տէն իպարէթ օլտուղունու թէֆէքքիւր իլէ , եարըմ սաաթ պէքլէեիպ , ֆագաթ չօճուղուն մէյտանա չըգմամասը իւզէ-րինէ , թէհամմիւլիւ գալմաեըպ , եագընտան կէչմէքտէ պու-լունան տիկէր պիր կօնտօլա րաքիպէն Տօրիա սէյֆիհէսինէ ավտէթ էյլէտի , վէ ֆիքրինտէն ,

— Եարըն քէնտինի մահէլլի մուայեէնտէ պուլուրում, վէ չու ղայպուպէթինին սէպէպինի անլարըմ՝ տէտի , վէ խանէ-սինէ մուվասալէթինտէ , պիր չէքմէճէտէն իկի մէքթուպու չը-գարըպ , իքինճիսի իլէ թաթպիգ իթտիկինտէ , իքիսինին տէ եազըսը այնի օլտուղունու թահգըգ էյլէտի ։ Պատէհու չու եօլտա միւլահազատա պուլունտու .

— Խայր , պու եազը հէր նէ գատար Մատլէնին եազը-

սընա պէնզէեօր իսէ տէ , օնուն տէյիլ տիր ։ Պունունլա պէ-րապէր չիւպհէսիզ մահէլլ եօգ տուր ։ Մատլէնտէն մաատա քիմսէ , էօլմիւշ օլան չօճուղու իյմա իտէր սէօզտէ պուլունա-մազ ։ Քիմսէ պու սուրէթլէ պէնի պիթ թէագիպ , ախզը ին-թիգամ թէտարիքեաթըյլա մէշղուլ օլամազ ։ Էօլմիւշ օլտու-ղունու զաննիթտիկիմ կիւնտէն պէրու աճապա չու գըզըն էօմրիւնճէ նէ՛ ղարիպ թէպէտտիւլ վուգուա կէլմիշ տիր ։ – Սարֆ իթտիկի վէ իտէճէկի պարայը նէ՞րէտէն պուլուեօր ։ – Պու ճիւմլէ իլէ պունուն նէ՞ էհէմմիեէթի վար տըր ։ Պէնճէ էլզէմ վէ էհէմմ օլան չէյ՝ քէնտիսինի պուլուպ մահվ իթ-մէքտէն իպարէթ տիր ։

71

Նագլ ու պէեան իթտիկիմիզ հատիսէլէր արատան վուգու պուլտուղու սըրատա , Ժան Տիւֆուր Բարիստէ Սիրգ սօգագընտագի օթէլին ամէլէյաթընտա գուլլանըլան ամէլէ վէ մէմուրլար իլէ ուղրաշմագտան , վէ պիր ան էվվէլ պօլ պօլ մէնֆաաթ հազըր իթմէք իւզրէ չու ֆըրսաթտան իսթիֆատէ էյլէմէքտէն կէրի տուրմաեըպ , էվվէլ էմրտէ թէֆրիչաթ միւթէանհիտի իլէ վուգու պուլան մուհավէրէսինտէ , գօնթ տը Լիւսըննայըն հիսապընա ալընաճագ քեաֆֆէի էշեատան քէնտիսի իչին պիր հիսսէ չըգարմաեը գարարլաշտըրտը , վէ պատէհու ամէլեաթըն գալֆասընա միւրաճաաթլա ։

— Միւսիւ , պէն Մ. գօնթուն վէքիլխարճըեըմ, վէ օթէ-լինին ամէլեաթընա նէզարէթ իթմէկէ տէ քէնտիսի թարա-ֆընտան մէմուր օլմուշում տուր . Նասըլ քի էօյլէ օլտուղու-նու սիզէ սէօյլէմիշ տիր , տէյի պէեան էյլէտի ։

Գալֆա՝ սէօզիւն նէթիճէսի նէրէեէ վարաճաղընը պիլ-մէտիկինտէն .

— Բէք էյի , պիլիեօրում, տէյի մուգապէլէ իթտի , վէ Գօզլիգօ տա չէօյլէ տէվամ էյլէտի ։

— Զօգտան պէրի պէնի բէք էյի թանըմըշ օլան մուսիւ գօնթ՝ էմնիյէթի քեամիլէսինի հագգըմտա իրաէ իթմէք իսթէմիշ տիր , չիւնքի էմնիյէթինէ լայըգ օլտուղումու պիլիր ։ Պէնի ատէթա քէնտինին սաղ գօլու ատտ իթմէքտէ տիր ։ Պէն տէ պու վազիֆէյի ֆէվգէլատէ սայէսինտէ պազը կէօնա իմթիեազլարա նայիլ օլմուշ օլտուղումտան , պու իմթիեազլարըմը իսթիմալէ հագգըմ վար տըր ։ Շէօյլէքի եաքու իշլէրինտէ չալըշան պազը ահպապըմ օլուպ , պունլար հագգընտա ֆայտէպախշ օլտուղումտա քէնտիմի պախթիեար ատտ իտէրիմ ։ Պինաէալէյհ մուսիւ , չիմտի սիզէ կէլիշիմ՝ պու ամէլեամ իշին իգթիզա իտէն պազը ուսթալարը քէնտիմ ինթիխապ իտէպիլմէք իւզրէ մուսաատէնիզի իսթիհսալ իթմէք իշին տիր ։

Գալֆա՝ Գօզլիգօնուն շու թէշէպպիւսիւ , ինթիխապ իտէճէկի ուսթալարտան մէնֆաաթ կէօզէթտիկի իշին օլտուղունու բանա անլատը իսէ տէ , պու խուսուս՝ քէնտի հիսապլարընա խալէլ կէթիրմէտիկինտէն , մէրգումուն իֆատաթը վագըասընա գարշը կէլմէյէրէք ,

— Մուսիւ Տիւֆուր , պու պապտէ սէրպէսթսինիզ ։ Իսթէտիկինիզ ուսթալարը կէթիրին . պէն բլանլարըմը քէնտիլէրինէ թէպլիղ վէ էվամիրիմի իֆա իթմէքլէ իքթիֆա էյլէրիմ , տէտի ։

Գօզլիգօնուն իսթէտիկի տէ պունտան իպարէթ օլտուղունտան , պիր տագըգա ղայպ իթմէքսիզին , տիվարճը , չիլինկիր , տօղրամաճը , գուրշունճու վէ նագգաշ ուսթալարը արամաեա կիթտի ։

Պուլտուղու նագգաշ քէնտինին սապըգ ուսթասը օլուպ , մէրգում վէ տիկէրլէրի՝ վէքիլ խարճ էֆէնտինին միզաճընա կէօրէ հարէքէթ իթմէկի վատ իթտիլէր ։

Իքի կիւն սօնրա ուսթա պաշըլար թօբլանտըլար , վէ գուլլանըլաճագ տիվարճըլար տա պիր կիւն սօնրա կէլտիլէր ։

Նագգաշճը վէ պօյաճը ուսթասը , Ժիւլիէն Գլօտուն մէհարէթինի պիլտիկի ճիհէթլէ , եաբըլաճագ իշին էհէմմիյէթինի թագտիր իթտիրմէք , վէ նէ գատար ամէլէ լազըմ օ-

լաճաղընը անլամագ իւզրէ մէրգումու էվվէլճէ , տէրտէսթի թամիր օլան պինանըն կէօնտէրտի , ֆագաթ պէլքի քէնտիսի տէ օթէլին սահիպինի պիլմէտիկինտէն , վէքիլխարճը պուլաճաղընը իսթար էյլէտի ։

Ժիւլիէն օթէլէ մուվասալէթինտէ , Ժան Տիւֆուր էօյլէ թաամը իթմէք իւզրէ սըշարը չըգմըշ օլտուղունտան , պիր մուտտէթ պէքլէտի , վէ Ժան կէլիպ , գաբուճունուն իֆատէսինտէն՝ քէնտիսինի պիր իշճի պէքլէմէքտէ օլտուղունու խապէր ալտըղընտա , տօղրուճա Ժիւլիէնին պուլունտուղու օտաեա տախիլ օլտու , վէ չօգ տէֆա պիրլիքտէ պուլունմուշ օլտուղու Ժիւլիէնի կէօրիւպ թանըտըղընտա թէաճճիւպլէ րէֆը սէտա իտիպ .

— Վա՛յ , սի՞զմիսինիզ , տէտի , վէ քէնտի քէնտինէ տէ , գաշլարընը չաթարագ , — Շու հէրիֆի կէօրտիւկիւմէ հիչ խօշնուտ օլմամ , տէյի տիւշիւնտիւ , վէ Ժիւլիէն իսէ պէլլիսիզճէ պիր իսթիհզա իլէ ,

— Վէքիլխարճ էֆէնտի սի՞զմիսինիզ , տէյու սօրտու ։

Գօզլիգօ . — (Մաղրուրլանարագ .) Էվվէթ , պէնիմ ։

— Ֆագաթ նէ՞ կիպի թէսատիւֆ սիզի պու մէվգիէ կէթիրտի ։

— Թէսատիւֆ տէյիլ . . . պէլքի պիլիրսինիզ քի , տէլիգանլը , պէն եաբըլարտա չալըշմաղտան էվվէլ , պէօյլէք ղամլար եանընտա խըզմէթ իթմիշիմ տիր ։ Գատիմ էֆէնտիմ պէնիմ եէրիմէ տիկէր միւնասիպ պիր քիմսէեի պուլամատըղընտան եօլ վէրմէեէ մէճպուր օլմասընտան տօլայը տաիմա մութէհասսիֆ իքէն , պու տէֆա ֆէվգէլատէ քէսպի սէրվէթ իթմէքլէ , մուգթէտիր վէ էմնիյէթլի պիր քիմսէ օլտուղում հասէպիյլէ պէնի եէնիտէն եանընա ալմաեա լիւզում կէօրմիւշ , վէ քէնտինին վէքիլխարճը օլմամը իսթէմիշ տիր ։

— Տիմէք սիզ տէ , պու մէմուրիյէթտէն թէվէլլիւտ իտէճէք մէնաֆիի պիլտիկինիզտէն , մէզքիւր թէքլիֆի պիլա իթիրազ գապուլ իթտինիզ , տէյի՞լ մի ։

— Հայ հայ ։

— Էօյլէ իսէ թէպրիքլէրիմի արզ իտէրիմ ։

— Պու իքի չախսըն պիրիպիրինի ասլա սէվմէտիքլէրի օ-գուեանլարըմըզծա մալիւմ օլուպ, համթա պալէատէքի ի-ֆատալէրինին թարզընտան տախի պու հիսսիեաթլարը ան-լաշըլմագտա օլտուղունտան, ֆազլա սէօզէ լիւզում եօգ-տուր։

Ժան Տիւֆիւր քէլամընը չու եօլտա տէվամ իյլէտի.

— Հէր նէ իսէ, գատիմ րէֆիգիմ, ուսթանըզըն սիզի պուրաեա կէօնտէրմէսի հագգընտա իյզահաթը լազըմէնի վէ-րին։

Ժիւլիւէն՝ իսթէնիլէն իյզահաթը վէրտիկինտէն, Ժան Տիւ-ֆուր,

— Եօյլէ իսէ պէնիմլէ պէրապէր կէլին... պիր աղտան եինէ պուրաեա ավտէթ իտէրիզ, տէյի պէեան իյլէտի։

Պու սուրէթլէ մէրգում վէքիլխարճ՝ Նագգաշը՝ խըզմէթ-ճիլէրին տաիրէսինտէ, քէնտիսի իչին ինթիխապ իթմիշ օլտու-ղու իքի կիւզէլ օտաեա կէօթիւրտիւլէր,

— Պուրասը պէնիմ տաիրէմ օլաճագ տըր... չիմտիքի հալտէ իսմ գայթտա պիր թավան իչինտէ պարընըեօրում, ֆագաթ հիչ րահաթ տէյիլիմ։ Իմտի պիր ան էվվէլ տաիրէմ-տէ գալըպէն եէրլէշէպիլմէքլիկիմ իչին, պու իքի օտանըն հազըր իտիլմէսինի իսթէրիմ, տէտի։

— Պէք ալէա, պու օտալարտան իչէ պաշլարըզ։

— Լաքին օթէլ տէրունինտէ հայիզ օլտուղում մէմնու-նիեէթէ թէվաֆըգ իտէճէք սուրէթտէ մունթազամ վէ մու-քէմմէլ պիր չէյ օլմասընը արզու իտէրիմ։

Ժիւլիէն, ճէպինտէն պիր տէֆթէր իլէ պիր գուրշուն գալէմ չըգարըպ, կիւլէրէք,

— Ֆիքրինիզի սէօյլէյին տէ եազայըմ, տէտի։

Ժան Տիւֆուր. – (Տէօյլէ տէվամ իթտի.) Մէսէլա պու-վար լօգանթալարընտա վէ գահվէխանէլէրինտէ կէօրիւլտիւ-կիւ կիպի կիւզէլ պիր թավան իսթէրիմ։ Ջէմինի կէօք մավի-սի օլարագ, իւզէրինտէ խաֆիֆճէ պէեազ վէ գըրմըզը կէօլ-կէլէր օլմալը, վէ օրթասը պիր աչըգ թավիրի նագշ իտիլմէ-լի տիր քի, պիր կէօզիւնիւ գըրըբըեօր. վէ պիր էլլէ պուսէ

արզ իտիեօր կիպի կէօրիւնմէլի տիր։ Սիզ պու ֆիքրիմէ նէ՞ տէրսինիզ։

— Ալէա, պաշգա նէ՞ տէնիլէպիլիր։

— Գաբուլար իւչ րէնկտէ պօեանմալը, եանի տօնուգ գըրմըզը, տօնուգ լաճիվէրտ, վէ աչըգ լաճիվէրտ օլմալը, վէ գաբլամալարը պիր ազ նագշ իտիլմէլի տիր։ Տիվարլարը եաբըշաճագ քեաղըտտա կէլինճէ, եէշիլ բարլագ քեաղըտ օլ-սա, վէ պունուն իւզէրինտէ կիւզէլ չիչէք պուքէթլէրի թաս-վիր իտիլմիշ պուլունսա, քեաֆի տիր։ – Եազըեօ՞րմուսունուզ։

— Էվվէթ եազըեօրում, ֆագաթ եալընըզ պու իքի օ-տա իչին իսթէտիկինիզ չէյլէր՝ բէք պահալը օլաճագ տըր։

— Նէ՞ պէյիս վար տըր, միւսիւ գօնթ պու պապտէ պա-նա միւսաատէ իթմիշ օլտուղունտան, հարէքէթիմի թագտիր իյլէեէճէք տիր։ – Պունտան գաթինազար ուսթալարըն հի-սապլարընը պէն թէսվիյէ իտէճէյիմ։

— Տիմէք միւսիւ գօնթ բէք զէնկին տիր։

— Բէք զէնկին օլմագ տա սէ՞օզ մու տուր։ Եօյլէ օլմա-սա իտի, պէն տէ քէնտի խըզմէթինէ կիրէ՞ր մի իտիմ։

— Օրասը էօյլէ եա՛։

— Շիմտիքի հալտէ միւսիւ գօնթուն ալթը միլեօն ֆը-րանգ գատար սէրվէթի վար տըր. պիր թագըմ իւմիտլէրի տէ պաշգա։

— Կէ՞նճ մի՛ տիր։

— Էն թազէ չաղընտա տըր, եանի եիրմի պէշ եաշընտա անճագ վար տըր. քէնտիսի կիւզէլ պիր տէլիգանլը օլուպ, պիր ազ սիզէ պէնզէր իսէ տէ, սիզտէն չօգ կիւզէլ տիր։

— Էվլի՞ մի տիր։

— Էվվէթ, պիր գաչ կիւնտէն պէրու էվլի տիր։ Զէվ-ճէսի պիր միրասեէտի օլուպ, րիվաեէթէ կէօրէ ֆէվգէլատէ կիւզէլ տիր. հէնուզ քէնտիսինի կէօրմէք շէրէֆինէ նայիլ օ-լամատըմ։ Տիւեիւնտէն սօնրա կիւվէյի իլէ կէլին կիթտիլէր։ Ջէմանէմիզին մօտասը վէճհլէ, իզտիվաճըն իլք այընը էճնէ-պի մէմլէքէթլէրտէ կէչիրէճէք տիրլէր։

— Նէ՞ վագըթ ավտէթ իտէճէք տիրլէր։

— Քէյֆլէրի նէ վագըթ իսթէրսէ , եախօտ պէլքի պու օթէլ նէ վագըթ հազըր օլուրսա ։ Ավտէթլէրինտէ բէք տէպտէպէլի պիր էօմիւր կէչիրիլէճէք տիր ։ Ախըրտա սէքիզ աթ վէ արապալըգլարտա տէօրթ արապա պուլունաճագ տըր ։ Թէքմիլ Բարիսին մութէպէրանը պուրատա կէլէճէքլէրինտէն , զիեաֆէթլէր , սուարէլէր վէրիլէճէք , ռագսլար իճրա օլունաճագ , վէլ հասըլ հէր կէօնա էյլէնճէ իճրա գըլընաճագ տըր ։ Պու էյլէնճէլէրին վէ զիեաֆէթլէրին թէրթիպաթը իսէ , պանա հէվալէ օլունաճագընտան , շըմտան եազ մէվսիմինտէ Շէնըվիէր քէօբրիւսինտէքի պիր գաչ բարլագ մէսէրրէթիմիզտէն տահա զիեատէ մէսրուր օլաճագըմ ։

Ժիւլիէն Գլօտ մէզքիւր իսմի իշիթտիկինտէ սարսըլարագ լէհճէսի տօլտու ։ Գօգլիգօ իսէ շէօյլէ տէվամ իթտի ,

— Օրատագի էյլէնճէմիզի խաթըրլա՞եօրմուսունուզ .

— Էվվէթ . . . էվվէթ . . . խաթըրլաեօրում ։

— Ա՛հ , օ կիւնիւ սիզ մուքէմմէլէն սէրխօշ օլմուշ իտինիզ ։ Պու սէպէպլէ սիզի աչըգտա պիր տիվարըն ալթընտա պըրագըբ կիթմէկէ մէճպուր օլտուգ ։

— Խաթըրլաեօրում . . . խաթըրլաեօրում ։

— Իշթէ մուսիւ գօնթ՝ Շէնըվիէր էհալիսինտէն կէնճ պիր գըզ իլէ էվլէնմիշ տիր ։

Ժիւլիէն պիրտէն պիրէ պաշընը եօգարը գալտըրարագ ,

— Ա՛հ . . . իթտի , վէ Ժան՝ շու եօլտա տէվամ իյլէտի .

— Ալտըղը գըզ անասընըն պապասընըն պիր թանէճիկի տիր , Պապասը՝ գատիմ պանքէր օլուպ , իշտէ պուլունտուղու զէման պիւեիւք սէրվէթ եանի միլիօնլար գազանմըշ տըր ։

Ժիւլիէն . –(Պիրտէն պիրէ տիթրէեէրէք .) Գատիմ պիր պանքէ՞ր մի տիր ։

— Էվվէթ , Շէնըվիէրտէ կիւզէլ պիր սէյֆիեէ մալիք օլուպ , պունուն պահճէսի՝ Մառն նէհրի սահիլինէ գատար ուզանմագտա տըր ։

Ժիւլիէն՝ պիր էլինի թէր իլէ ըսլանմըշ օլան ալնը իւզէրինէ վազ իլէ , անլաշըլըր անլաշըլմազ պիր սէտա չըգարարագ ,

— Էֆէնտիմիզին գայիմ բէտէրինին իսմի նէ՞ տիր , տէյի սօրտու ։

— Մ. Ֆիլիբ Տօրէյ տիր ։

— Ժիւլիէն սարսըլտըղընտան , Գօգլիգօ՝

— Նէ՞ վար , նէ՛ օլուեօրսունուզ . . . Սիզի կէօրէն՝ տիւշէճէքսինիզ զաննը իտէր , տէտի ։

Ժիւլիէն . – (Քէնտիսինի թօբլամաղա չալըշարագ .) Հիչ պիր շէյիմ եօգ տուր , հիչ պիր շէյիմ եօգ տուր . իւզէրիմէ պայկընլըգ կէլտի . . . պիր գաչ կիւն տիւր պաշըմ տէօնիւեօր , ֆագաթ համտ օլսուն չօգ սիւրմէեօր ։

72

Ժիւլիէն պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա , լէհճէսի էօյլէ կիպի սարարմըշ օլուպ , Ժան Տիֆուր՝

— Թէմամիյլէ քէնտինիզի պուլմանըզ իչին պիր շէյ իչմէք իսթէ՞րմիսինիզ . . . մէսէլա պիր գատէհ խալիս եէշիլ շարթրէօզ իչէրսէնիզ , քէնտինիզի պուլուրսունուզ , չիւնքի պայկընլըգլար իչին եէշիլ շարթրէօզ պիրապիր տիր , տէտի ։

Ժիւլիէն՝ իշպու թէքլիֆի գապուլ իթմէմէք ֆիքրինտէ իքէն՝ սօնրատան տիկէր պիր մուլահազա իլէ .

— Հագգընըզ վար տըր . . . էլպէթտէ պուրատա եագըն պիր գահվէխանէ պուլունուր , տէտի ։

— Սիրգ սօգաղընտա պիր գահվէխանէ վար տըր , վէ իչկիլէրի պիրինճի ճինստէն տիր ։

— Իմտի էկէր սիզ տէ պիր գատէհ շարթրէօզ եախօտ շամբանիա իչմէք իսթէրսէնիզ . . .

— Խայըր , խայըր , սիզի տավէթ իտէն պէն օլտուղում հալտէ , պէտէլինի տէ պէն վէրէճէյիմ ։

— Բէք էյի, սիզին տէտիկինիզ օլսուն, Թէքլիֆինիզի ըէտտ իթմէմ։

— Բէք աչէա... Թապիաթըմըզ էվվէլքի կիպի գալմամըշ... իմտի կէլին կիտէլիմ։

Պատէհու վէքիլխարճ վէ կէնճ սանաաթքեարը օթէլտէն չըգըպ, էն եագընտա պուլունան գահվէխանէյէ տօղրու իլէրլէտիլէր։

Եանաի րահտէ Ժիւլիէն Գլօտ՝

— Պու հայլաղ էսկի Թապիաթընը էլպէթթէ տէյիշտիրմէմիշ տիր... Իչկինի սէվտիկի ճիհէթլէ գօլայճա սէրխօշ օլապիլիր. Պու հալտէ քէնտիսինի սէրխօշ իտէրէք, աղզընտան բէք չօգ սէօզլէր ալապիլիրիմ, տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի։

Մէրգումլար գահվէխանէտէ գարշը պէ գարշը օթուրտուգլարընտա, Գօզլիգօ՝ եէշիլ շարթրէօզ կէթիրթտի, վէ Ժիւլիէն Գլօտ՝ միւքեալեմէյէ շու վէճհլէ պաշլատը.

— Տիմէք էֆէնտինիզ միւսիւ գօնթ՝ պանքէրի սապըգ Ֆիլիփ Տօրէյին գըզը իլէ էվլէնտի.

— Էվվէթ, անըն եէկեանէ գըզը իլէ էվլէնտի... օ գըզըն պու կիւն միլեօնլարը պուլունտուղու կիպի, իլէրուտէ տախի տիկէր միլեօնլարը օլաճագ տըր։ Ղալիպա բէք կիւզէլ իմիշ, ֆագաթ շու էսնատէ միւզթարըպ օլտուղունու տա պիլիրիմ.

— Միւզտարը՞պ մը իմիշ.

— Էվվէթ, պու սէպէպլէ հէքիմ՝ Թէպտիլի հավա իտիլմէսինի Թավսիյէ էյլէմիշ օլտուղունտան, եէնի կիւվէյի իլէ կէլին Բարիստէն կիթմիշլէր տիր, վէ ագալլի տէօրթ պէշ այ խարիճտէ գալաճագլարընտան, գըշ մէվսիմինտէն էվվէլ ավտէթ իտէճէքլէրինի մէմուլ իթմէմ։

— Նէ՞ վագըթ կիթտիլէր.

— Օն սէքիզ կիւն էվվէլ... իզտիվաճըն իրթէսի կիւնիւ եօլա չըգտըլար... Տիւեիւնլէրի բէք սատէ օլտու... Ֆամիլեալարը խալգընտան վէ շահիտլէրտէն պաշգա քիմսէ եօգ իտի.

— Նէ՞րէեէ կիթտիլէր.

— Իթալեաեա կիթտիլէր. Էկէր հէր հալտէ պուրատա գալմագլըղըմ լազըմ կէլմէսէ իտի, մէմնունէն պէն տէ քէնտիլէրինէ ըէֆագաթ իտէր իտիմ. — Տիւնեատա էն մուազզէլ պիր արզում վար իսէ, օտա Իթալեաեը, օ կիւզէլ Իթալիաեը զիեարէթ իթմէք, վէ Վէնէտիկին տօնտուրմասընը եէմէք տիր. — Պիլի՞րմիսինիզ Վէնէտիկին տօնտուրմասը՝ Իմօտանըն վէ Թօրթօնինին տօնտուրմալարընտան չօգ լէզիզ վէ նէֆիս տիր... Վէնէտիկին տօնտուրմասը տէնտի՞մի, հէր չէյ պունտա մէվճուտ տուր։

Ժան Տիւֆուր ղաեէթ սիւրաթլէ իֆատէի մէրամ իտիպ, պիր Թարաֆտան տա քիւչիւք պիր գատէհլէ արտ արտա շարթրէօզ իչմէքտէ իտի.

Ժիւլիէն. — Տիմէք Վէնէտիկէ կիթտիլէր.

— Էվվէլա Նաբօլիեէ կիթտիլէր, անտէն Վէնէտիկէ կիտիպ, օրատա միւսիւ գօնթ Բօվէլիա Թէսմիեէ օլունան կիւզէլ պիր ատա տախիլինտէ պիր սէյֆիեէ քիրալամըշ օլտուղունու սօն մէքթուպունտա պանա պիլտիրմիշ տիր. Օրատա ատէթա աչըգ մաշուգլարա մախսուս պիր եուվա իչինտէ պուլունուրճասընա եաշամագտա օլուպ, պիր չօգ սէնէլէրտէն պէրու մատամ գօնթէսին խըզմէթինտէ պուլունան Ֆըրանսըզ պէսլէմէտէն պաշգա եանլարընտա հիչ պիր քիմսէ պուլունմամագտա տըր.

— Բօվէլիա ատասը՞ մը տէտինիզ.

— Էվվէթ, ատանըն իսմի Բօվէլիա տըր, ֆագաթ սէյֆիեէնին իսմի Տօրիա տըր.

— Եալընը՞զ մը տըրլար.

— Էվվէթ, բէտէր վէ վալիտէլէրի եալընըզ Նաբօլիեէ գատար քէնտիլէրինէ ըէֆագաթ իթմիշլէր տիր.

Պու ճիւմլէ իլէ անլէր տէ եօլճուլուգլարընա տէվամ իտիօրլար.

Ժիւլիէն, Գօզլիգօնուն գատէհինէ պէշինճի տէֆա օլարագ շարթրէօզ տօլտուրտու, վէ օ տախի պիր եուտումտա պօշալթըրգտան սօնրա, քէմալը խահիշլէ իֆատաթընա շու սուրէթլէ տէվամ իյլէտի.

— Տօղրուսու, տօ՛սմթում, չու միւսիւ գօնթ՝ բարլագ պիր իգպալ սահիպի օլմասընտան տոլանը իֆթիխար իտէպիլիր։

— Իզտիվաճ մուննասիպէթիյլէ՞ մի պու սէօզիւ սէօյլէօրսունուզ։

— Հէր խուսուս իչին պու սէօզիւ սէօյլէնէպիլիրիմ։ Միւլահազա իտին պիր քէրրէ քի, քէնտիսի սօն տէրէճէ տիւչարը զարուրէթ վէ մուզաիգա օլմուշ օլուպ, նէ՛ էլլէրինտէ, նէ՛ ճէպլէրինտէ օն բարասը պիլէ եօգ իտի։ Էկէր քէնտի եէրինտէ պիր տիկէրի օլսա իտի, չօգտան թէլէֆի նէֆս իտէր իտի։ Լաքին պագըն քի պապասընտան միրաս գալմըշ օլան միլեօնլարը գումարտա վէ կէօնակէօն իսրաֆաթտա թիւքէթտիքտէն սօնրա, եէնիտէն քեսպի սէրվէթ իտէպիլէճէք պիր իգպալէ նայիլ օլմուշ տուր։ Միւսիւ գօնթ զաէթ գուրնազ պիր քիմսէ օլուպ, քէտիլէրէ պէնզէր, նէ գատար եուքսէքտէն տիւշսէ, եինէ տէօրթ այագ ուզէրինտէ տուրուր։

— Քէնտիսինի չօգտան պէրի՞ մի թանըրսընըզ։

— Էլպէթթէ, չիւնքի հէնուզ եաբուլարտա չալըշմագտան էվվէլ քէնտի էվինտէ խըզմէթճի իտիմ։ Ա՛հ, օ էվտէ սըգըլմագ գապիլ տէյիլ իտի։ Հէր կիւն հէր կիճէ էյլէնճէ էքսիք օլմազ իտի։ Բարիստէ միւսիւ գօնթուն պու գատար քիւլլիեէթլի ազչէ սարֆ իթտիկի էսրարընա քիմսէ վագըֆ օլամազ իտի։ Նամուսում ուզէրինէ սէօյլէրիմ քի, պու բէք կիւզէլ պիր էօմիւր իտի, վէ պու տէֆա տա միւսիւ գօնթ ալտէթ իթտիկինտէ, էվվէլլինտէն տահա զիեատէ մէսէրրէթլի պիր էօմիւր կէչիրիլէճէք տիր։

Ժիւլիէն՝ գուլագ թօզլարընտան ագան թէրի սիլտի, վէ Գօզլիգօնուն գատէհինէ թէքրար չարթրէօզ տօլտուրտուգտան սօնրա, չու եօլտա տէվամ իյլէտի.

— Էֆէնտինիզ չիմտի էվլէնմիշ օլտուղու հալտէ, հէնուզ քէմալէթ տաիրէսինէ կի՛րմէմիշ մի տիր։

— Քէմալէթ տաիրէսինէ՞ մի կիրմէք... միւսիւ գօ՞նթ մու... Էկէր օ տաիրէյի քէմալէթէ տախիլ օլմուշ օլսա իտի,

պէն անըն եանընտա կիրէ՞ր մի իտիմ։ Խայր, խայր, նէ՛ պէն օ գատար աճեմագ տէյիլիմ, նէ՛ տէ միւսիւ գօնթ զանն իթտիկինիզ ախլէագ սահիպի տիր։ Ալտէթ իտէր իթմէզ, վագթիյլէ կէչիրտիկիմիզ էօմրիւն տահա միւքէմմէլլինի կէչիրէճէեիզ։ Շիմտիտէն սէօյլէօրում, գայիմ բէտէրին ալթունլարը պէրհավա օլաճագլար տըր, վէ պէն տէ պու կիւզէլ ֆըրսաթտան իսթիֆատէ իլէ պիւեիւք պիր թօրպաեա ալթունլար տօլտուրաճագըմ։

— Ցագաթ պու էֆէնտինիզին իսմի նէ՞ տիր։

Գօզլիգօ. -(Ղուրուրիեէթլէ.) Էֆէնտիմին իսմի՝ գօնթ Ժիւլ տը Լիւսընայ տըր։

Ժիւլ տը Լիւսընայ իսմի՝ Ժիւլիէնին գուլաղընա ճէնազէ ալայլարընտա իչիտիլէն մաթէմպախշ չան սէտասը կիպի աքսիտիպ, կէօզլէրինի աչարագ Ժան Տիւֆուրա պագտը, վէ պատէհու սէսի տիթրէեէրէք մէրգումուն գօլունտան թութուպ,

— Նէ՞ իսիմ թէլէֆֆիւզ իթտինիզ, տէյի սորտու։

— Էֆէնտիմին իսմինի... պու իսմ միւթէպէրան ալէմինտէ թանըլմըշ տըր։

— Ժիւլ տը Լիւսընայ իսմի՞ մի։

— Էվվէթ... ֆագաթ նի՞չին կէօզլէրինի եուվարլաթարագ եիւզիւմէ պագըեօրսուն... անլամա՞տըն մը... Ժիւլ տը Լիւսընայ տէտիմ։

— Լիւսընայ-Շարա՞նթ մը։

— Թա քէնտիսի։ Պագսանա սէն պիլէ իսմինի իշիթմիշսին։

— Գօնթ Կասթօն տը Լիւսընայ-Շարանթըն օ՞ղլու մը։

— Էվվէթ տէտիք ա՛։

— Էյ օ՞ մու մատմազէլ Հանրիէթ Տօրէյ իլէ էվլէնտի։

— Էվվէթ։

Ժիւլ, պիր ճիննէթ հարէքէթիյլէ գուլագ թօզլարընը սիլէրէք, քէնտի քէնտինէ վէ քէմալը տէհշէթ վէ նէֆրէթլէ,

— Գարընտաշըմ տըր... գարընտաշըմ՝ Հանրիէթին գոճասը տըր... տէտի։

Գօզլիգօ. -(Կիթտիքճէ սէրխօշլուղու արթարագ.) Ան-

ճամաշօրում... պունտան սանա նէ՞ վար տըր։

Ժիւլիէն իսէ, մէրգումու տինլէմէքտէ օլմալըզ, «գարընտաշըմ տըր, գարընտաշըմ» միւլահազաի ենկեանէսի ֆիքրինի իշղալ իթմէքտէ իտի։

Ժան Տիւֆուրա կէլինճէ, քէլամա տէվամ պիրլէ,

— Եէնիտէն պայկընլը՞գ մը պաշլատը... Էօյլէ իսէ, պիր գատէհ տահա շարթրեօզ իչէրսէն, հէր ֆէնալըգ զաիլ օլուր, տէյի պէհան էյլէտի։

— Խայր, խայր, թեշէքքիւր իտէրիմ. պիր շէյիմ եօգտուր, ֆագաթ սիզտէն մուֆարագաթա մէճպուրում։

Ժիւլ, պու սէօզլէրի սէօյլէրկէն վէ ճէպինտէն աղչէ ճիզտանընը չըգարարագ առաղա գալգմասընտա, Գօգլիգօ՝ մէրգումուն գօլունու թութարագ,

— Խայր, պու պօրճ պանա րաճի տիր, ճիզտանընը եէրինէ գօ, տէտի, վէ շարթրեօզիւն սօն գատէհինի տէ պօշալթտըգտան սօնրա, պօրճունու էօտէտի, վէ պատէհու րէֆիգինէ խիթապէն, - Տահրէմ իչին վագը օլան թավսիէլէրիմի ունութմամաղըն հա՛, տէյի պէհան էյլէտի։

Ժիւլիէն, սըղուգ գանլըլըղընը քէսպ իտէրէք,

— Եարըն էրքէնտէն իշէ պաշլանըլըր, միւսթէրիհ օլ, տէյի ճէվապ վէրտի, վէ պիր եանտան օլ պիր եանա սալլանմագտա պուլունան Ժան Տիւֆուրա օթէլին գարուսունա գատար րէֆագաթ իթտիքտէն սօնրա, Շանզ-Էլիզէյէ ազիմէթ իթտի, վէ օրատա պազը աղաճլարըն տալլարը ալթընտա պուլունան պիր գանապէ իւզէրինտէ օթուրուպ, քէմալը հիւզն ու քէտէր իլէ տէրին պիր թէֆէքքիւր տէրեասընա տալտը, վէ քէնտի քէնտինէ շու սէօզլէրի սէօյլէտի,

— Տիմէք, պէնիմ, վէ քէնտինին պապասը օլան գօնթ տը Լիւսընայ աչըգ պիր քիմսէ օլմասա իտի, պէնիմ թաշըմագլըղըմ լազըմ կէլէն իսմի թաշըեան ատէմ՝ խայինանէ ըրզընա թասալլութ իթմիշ օլտուղում օլ պիչարէ վէ պիկիւնահ գըզճըղազըն, եանի Հանրիէթին զէվճի օլմուշ... ֆագաթ պու, շէյ՝ բէք տէհշէթլի տիր... լաքին Հանրիէթ՝ իսմիմի վէ սէրվէթիմի ղասպ իթմիշ օլան շախսըն, վէ քէն-

տիսինի թահգիր իթմէկի վէ հագգընտա լանէթ օգումաղը սօն նէֆէսինի թէսլիմ իթտիկի սըրատա վալիտէմէ եէմին իթմիշ օլտուղում քիմսէնին զէվճէսի օլմուշ...

«Աճապա նէ՞ կիպի պէտպախթլըգ շու Ժիւլ տը Լիւսընայը Շէնըվիէրէ սէվգ իթմիշ տիր... նէ՞ կիպի շէյթանի թէսատիւֆ իլէ պու իզտիվաճ վուգու պուլմուշ տուր։

«Ա՜հ; պուրասընը անլամագ իչին գօրգու հիսս իտիյօրում... Պէսպէլլի Հանրիէթին հալը իզթիրապիչթիմալի՝ քէնտիսինի եագընտա վալիտէ գըլաճաղընը իրաէ իթմէքտէ օլտուղունտան, ֆամիլեանըն նամուսունու հէր հալտէ գուրթարմագ իճապ իթմիշ տիր... Ժիւլ տը Լիւսընայ իսէ, հօվարտալըգ, գումարպազլըգ վէ ֆիսգ ու ֆիճուր իլէ պիւթիւն սէրվէթինի թիւքէտիպ, իսմինտէն ղայրի պիր շէյի գալմըշ օլմատըղընտան, օ իսմտէն իսթիֆատէ իթմիշ տիր. Օ իսմ իչին քէնտիսինէ թրախումա օլարագ միլեօնլար թէտիէ օլունմուշ տուր, վէ պու աչըգճա բազարլըգ սէպէպիյլէ պիր կիւն տիրաէէթ ու մէհարէթիմ սահէսինտէ ատէմ սըրասընա կէչտիկիմտէ, Հանրիէթ իլէ էվլէնէրէք, իրթիքեապ իթմիշ օլտուղում ճինաէէթի սալիհէ չըգարմագ պէնիմ իչին գապիլ օլամայաճագ տըր, վէ տօղաճագ էվլատըմ տա, նամուսսուզլուգ սահէսինտէ քէսպի սէրվէթ իթմիշ օլան պիր հայտուտուն՝ գանունէն մուվաճճէհէսինտէ էվլատը օլմուշ օլաճագ տըր։

«Ֆագաթ պու ատէթա ճանվէրլիք տիր... օլամազ չէյ տիր... օլամայաճագ տըր։

«Լաքին պունու նա՞սըլ մէն իթմէլի։

«Տօղաճագ չօճուղու էլինտէն նա՞սըլ ալմալը, վէ էվլատը ալըրքէն, վալիտէսինէ նա՞սըլ զարար վէրմէմէլի... Ա՜հ, պու նէ՞ պիւյիւք իզթիրապ վէ թէրէտտիւտ կիրտապը տըր։ Իշլէտիկիմ ճինաէէթին նէ՛ ազիմ միւճազաթը տըր։ Սիւպհան Ալլահ, նէ՞ եափմալըյըմ։

Պիր ազ սիւքիւթտէն սօնրա, Ժիւլիէն շէօյլէ տէվամ իթտի.

— Շիմտի քէնտիլէրի Իթալիա տախիլինտէ Վէնէտիկ եա-

գընընտա Բօվէլիա ատասընտա, Տօրիա սէյֆինէսինտէ իմիշ-լէր... Հանրիէթի... զէվճէսինի օրատա կէօմիւրմիւշ իմիշ. ֆիքրիմ րահաթլանտըղընտա հալընըզ օրատա իչ կէօրէպի-լիրիմ:

Պու սէօզլէրտէն սօնրա Ժիւլիէն Գլօտ՝ իւզէրինտէ օ-թուրմուշ օլտուղու գանաբէտէն գալգըպ, նէրէյէ կիթտի-կինի պիլմէեէրէք խայլի եիւրիւտիւկիւ հալտէ, հէյէճանը եավաշ եավաշ քէսպի սուքիւնէթ իթմէյէ պաշլատը, վէ նի-հայէթ քէնտիսինի պուլուպ, Բարիսէ ավտէթ իյլէտի:

73

Աքշամ օլտուղունտա, Ժիւլիէն Մարգատէ սօգաղընտա-քի խանէյէ պիլ ազիմէ, գաբուճու գաբընըն օտասընա կիր-տի:

Պու գատըն թապիի պիր սուրէթտէ օյնատըղը գօմէտ-իաեա տէվամ իլէ,

— Միւսիւ Ժիւլիէն, մամզէլ Մատլէնէ տաիր պիր էսէր պուլտունո՞ւզ մու, տէտի:

— Խայր, հաթթա բէք զիեատէ գօրգուեօրում քի, պու պիչարէ գըզ՝ պանա եազմըշ օլտուղու թէզքիրէտէ իյմա իթ-տիկի էֆքեարը մուզիրրէսինի մէվգըի իճրաեէ գօյմուշ օլմա-սըն: Հէր նէրէ կիթտիմ, լաքին հիչ պիր մահէլլտէ ճիւզի պիր էսէր պուլամատըմ:

— Միւսիւ Ժիւլիէն, չիմտի պու տաիրէյի նէ՞ եաբա-ճագսընըզ:

— Պէն պունտա հալընըզ օթուրամամ. իմտի քիրալըգ օլտուղունա տայիր պիր եաֆթա թաալիգ իտէպիլիրսինիզ:

— Եարըն թաալիգ իտէրիմ: Տիմէք մօպիլեանըզը սա-թաճագսընըզ:

— Էվվէթ, հաթթա էվ էշեասը սաթըլըն ալան պիր թա-ճիր իլէ սէօզլէշտիմ, նէրէտէ իսէ պիր աղտան կէլիր:

Ֆիլվագը պէքլէնիլէն պու թաճիր՝ պիր աղ սօնրա կէլ-տիկինտէն, Ժիւլիէն՝ մէրգումու էօտալարը չըգարտը, վէ թէտ-գիգաթը լազըմէնի իճրատէն սօնրա մունասիպ պիր ֆիաթ վէրմէքլէ, Ժիւլիէն՝ պէտէլի նագտէն թէէտիյէ օլունմագ շարթըյլա մէզգիւր ֆիաթը գապուլ իթտի, վէ օրատան պիլ ազիմէ, իգամէթ իթտիկի խանէյէ կիտիպ, տէրունինտէ պիր մըգտար ագչէ իլէ պազը քեաղըտլար վէ Հանրիէթին թասվիրի պուլունան քիւչիւք պիր սանտըգճաեը ալտը, վէ չէնտա սանիյէ մէզգիւր թասվիրէ պագտըղը սըրատա կէօզ-լէրի եաշարտը: Պատէհու պիր խայլի այլարտան պէրու թօբ-լանմըշ օլտուղու ագչէնի սայտը, վէ պունուն իքի պին ֆը-րանգա եագըն օլտուղունու կէօրտիւ: Պիր գաչ եիւզ ֆրանգ-տա, վալիտէսինին էշեասընը սաթմագտան հասըլ օլաճագ-իտի իսէ տէ, մէճմուի ղայրի քեաֆի օլտուղունտան, մէր-գում, քէնտի քէնտինէ,

— Պու ագչէնին պիր գըսմը եօլճուլուգտա սարֆ օլու-նաճագ տըր, ֆագաթ օրատա, գազանմաեարագ եաշամագ, հէմ տէ չօգ մասրաֆ իթմէք իչին բարա լազըմ տըր: Ա՛հ, պէն նի՛չին զէնկին օլամատըմ: -Բարասըզլըգ՝ պէնի իգթի-տարսըզ գըլաեօր, ֆագաթ հէնուզ պէքլէմէք իչին վագթըմ վար տըր: Տէօրթ այ գատար հիչ պիր շէյ օլամազ. պէն տէ իշպու տէօրթ այ զարֆընտա տէրէճէյի նիհաեէտէ չալըշարագ վէ հէր չէյտէն քէնտիմի մահրում գըլարագ, մէվճուտ օլան ագչէմէ պիր խայլի ալթուն իլավէ իտէպիլիրիմ, տէտի:

* * *

Կէլէլիմ Ժիւլ տը Լիւսընեայա:

Իրթէսի կիւն, սաաթ իւչտէ մէրգում, Սուբիր քէօբրիւ-սիւնիւն պիր ուճունտա կօնտօլտան էնիպ, Նէրտիվէնին գատէմէլէրինտէն էօտալը չըգտը, վէ օն ատըմ գատար ի-լէրիլէմիշ օլտուղու հալտէ, պիր կիւն էվվէլ ալէհինտէ բէք չօգ թէշէքքիւր իթմիշ օլտուղու չօճուղուն քէնտիսինէ տօղրու կէլտիկինի կէօրտիւ:

Պու չօճուգ ղայէթ մէսրուր օլմասընտան նաշի գըրմըզը

եւն չարգասընը հավատա սալլամագտա իտի ։

Մ. տը Լիւսընեյ. –(Մէրգումա խիթապէն սէրթ պիր լիսան իլէ.) Տիւն նի՞չին պէնի պէքլէմէտին ։

— Շիմտի սէպէպինի անլաթըրըմ սի՞նեօր ։

— Չաբուգ սէօյլէ ։

Չօճուգ, պիր կիւն էվվէլ միւսիւ գօնթուն կիրմիշ օլտըղը էվին գարուսունտա պէքլէմէքտէ իքէն, իքի գատընըն օրաեա կէլտիկինի, վէ պունլարտան պիրինին եւզիւ գալըն պիր Նիգապլէ էօրթիւլմիւշ օլտուղունու, վէ միւսիւ գօնթուն պիր Նիգապլը գատընտան պահա իթտիկինի իշիթմիշ իտուկինտէն, պէլքի պու օ գատըն տըր զաննըյլա մէրգումէնի թէճէսսիւս իյլէտիկինի, վէ օ գատընըն՝ տուրուպ ճէպինտէն չըգարտըղը պիր մէքթուպու եանընտաքի գարըեա վէրտիկինի, վէ անըն տախի միւսիւ գօնթուն պուլունտուղու խանէյէ կիրտիկինի իյզահ վէ պէյան իյլէտի ։

Ժիւլ. –Սօնրա նէ՞ օլտու ։

— Սօնրա Նիգապլը գատըն պիր գաչ ատըմ կէրի կիտիպ պէքլէտի ։

— Նիգապընը գալտըրմա՞տը մը ։

— Խայր սինեօր . . . եանընտաքի գատըն իսէ, պիր ազ միւտտէթ տէրունը խանէտէ գալտը ։

— Էվվէթ, վէ պէնիմ իչին կէթիրմիշ օլտուղու մէքթուպու թէսլիմ իթտի ։

— Տիմէք օ գատընըն իսմինի վէ իգամէթ իթտիկի մահէլլի պիլիրսին ։

— Խայր, օլ պապտէ ասլա մալիւմաթըմ եօգ տուր ։

— Էօյլէ իսէ, պէն հէր չէյի պիլիրիմ, վէ զանն իտէրիմ քի, սինեօր, վատ իթտիկինիզ իքրամիյէյի հագգըլյա գազանտըմ ։

— Օ իքրամիյէյի իքի միսլինտէ իթա իտէճէյիմ, Պիլտիկինի չաբուգ սէօյլէ ։

— Նիգապլը գատընըն ըէֆիքէսի օլան գարը էվտէն տիշարը չըգտը, վէ տիվանէ կիպի գօշարագ մատամասընըն արգասընտան եէթիշտի, վէ մէրգումէյէ խիթապէն, «Կէ՛լին, մատամ, չաբուգ սավուշալըմ, զիրա քէնտիսի օրատա տըր» տէտիկինի իշիթտիմ. վէ պու սէօզլէրին սիզէ տայիր օլտուղունու անլատըմ ։

«Տէրագգապ իքի գատընլար ատըմլարընը չաբուգլաթարագ, վէ արա սըրա արգալարընա տէօնիւպ պագարագ, կօնտօլունուն պաղլանմըշ օլտուղու Նէրտիվէնէ տօղրու իլէրլէտիլէր, վէ օրատա, պէնիմ կօնտօլուն եանընտա պուլունան տիկէր պիր կօնտօլա րաքիպ օլարագ, գըեըտան աչըլտըլար ։

Ժիւլ. –(Թէլաշլը.) Էյ սօնրա՞ ։

— Պէն տէ քէնտի կօնտօլումա րաքիպ օլտում, վէ մէզպուրէլէրին չիւպհէլէրինի թահրիք իթմէմէք իչին սէզտիրմէեէրէք քէնտիլէրինի թաագիպ իյլէտիմ. Լաքին անլէր պանա ասլա էհէմմիյէթ վէրմէեօրլարտը ։ Պիր սաաթ գատար գանալլարտա իճրայի սէֆէրլէրտէն սօնրա, նիհայէթ անլէրին կօնտօլու պիր Նէրտիվէնին էօնիւնտէ տուրտուղունտան, իշպու իքի գատընլար գարայա չըգտըլար ։ Թապիի պէն տէ արգալարընտան չըգտըմ, վէ ըլխըմը կէչիպ, էվլէրինէ կիրտիքլէրինի կէօրտիւմ ։

— Տիմէք օլուր քի իգամէթ իթտիքլէրի խանէյի պիլիրսին ։

— Էվվէթ, սինեօր, պիլիրիմ ։

— Քէնտիսինի պանա կէօսթէրմէլիսին ։

— Հայ հայ, պուեուրուն, կօնտօլա օթուրուն տա կիտէլիմ ։

Չօճուգ՝ գօնթուն կօնտօլա րաքիպ օլմասընտա,

— Բէրտէլէրի չէքին սինեօր . . . իքի գատընլարտան պիրինին իքիմիզի պիրլիքտէ կէօրմէլէրի թէհլիքէսինտէն սագընալըմ . . . Էվին էօնիւնէ մուվասըլէթիմիզտէ սիզէ խապէր վէրիրիմ, տէտի ։

— Էվ սաղտա՞ մը, եօգսա սօլտա՞ մը տըր ։

— Պիւեիւք գանալտան կէչիլտիկինտէն, սաղտա տըր ։

Կօնտօլ ըըլխթըմտան ուզագլանընճա, չօճուգ քէմալը գուվվէթլէ քիւրէք չէքմէյէ պաշլատը ։

Պիւեիւք գանալըն ուզունլուղու տէօրթ քիլօմէթրօ գա-

տար օլուպ, Թագրիպա իքի քիլօմէթրօ մէսաֆէտէ ջօճուգ քիւրէքլէրի ֆէվգէլատէ չաբուգլուգլա չէքտի, լաքին օնտան սօնրա հարէքէթինի հիսս օլունուր սուրէթտէ աղըրլաթտը, վէ պիր արա գաբալը օլան բէրտէլէրէ էյիլէրէք, վէ պու բէրտէլէրին եանընտան պիր արալըգ աչարագ,

— Եագլաշըեօրուզ սինեօր, տէտի.

Կօնտօլուն հարէքէթի տահա զիեատէ աղըրլանտը, վէ նիհաեէթ պիր նէրտիվէնին գարշըսընա մուվասըլէթլէրինտէ, ջօճուգ,

— Կէլտիք, սաղ թարաֆընըզա պագըն, գըրմըզը կրա-նիթ թաշընտան ինշա իտիլմիշ օլան խանէ տիր, տէտի:

Լիւսընայ՝ ջօճուղուն խիթապը վէճհիլէ հարէքէթ իթմէք-լէ, ուսուլը գատիմէ իւզրէ եաբըլմըշ, իքի գաթլը, տաշ բէնճիրէլի, վէ պիւեիւք գաբուսու գանալ նէրտիվէնինէ նա-զըր կիւզէլ պիր խանէ կէօրտիւ:

Բաքիպ օլտուգլարը կօնտօլ խանէի մէզքիւրուն էօնիւն-տէն կէչտիկի սըրատա, եուգարըտա սիեահ տանթէլալարտան մասգէլի պիր նիգապ իլէ թէմամիյլէ էօրթմիւշ պուլունան պիր գատըն պալգօնուն գաբուսունու աչըփ կէօրիւնտիւկիւն-տէն, ժիւլ տը Լիւսընայ քէնտի քէնտինէ,

— Լաքին պու գատար իհթիեաթա նէ՞ լիւզում վար տըր, տէտի, վէ պատէհու ջօճուղա խիթապլէ, -Տէօն վէ կօնտօլու Լիտօեա եանաշտըր, տէյի պէեան էյլէտի.

Չօճուգ՝ գօնթուն իշպու խիթապընը իճրա իթմէքսինտէ, գօնթ՝

— Կօնտօլուն իրինի պագըլա, վէ սէն պէնիմլէ կէլ, տէտի.

Մէրտիւմ օրատա աչըգ ճիղտանընտան պիր գաչ ալ-թուն չըգարըբ ջօճուղա վէրէրէք,

— Շիմտիլիք վաս իթմիշ օլտուղում չու միւքեաֆաթը ալ . . . էկէր այնի ղայրէթ վէ սէպաթէ պանա չալըշմագտա տէվամ իտէրսէն, սանա տիկէր ալթունլար տա վէրէճէիմ. Գու եօլտա խըզմէթինէ տէվամ իտէճէ՞քմիսին, տէտի:

Չօճուգ. -(Մէսէրրէթլէ ալթունլարը ճէպինէ աթա-րագ.) Էվվէթ, սինեօր, էվվէթ.

— Պունտան գաթինազար, արզու իտէրսէն, սէնի Բա-րիսէ տախի կէօթիւրիւրիւմ.

— Կօնտօլճուլուգ օլմագ իչի՞ն մի.

— Բարիստէ կօնտօլ եօգ տուր, արապալար վար տըր. անճագ պէն սէնի օրատա սայիր սուրէթտէ խըզմէթիմտէ գուլլանաճաղըմ.

— Վալլահէմ սօրմայըըմ, սինեօր.

— Պէն վալլահէն իլէ կէօրիւշիւրիւմ. լաքին շիմտի մաա-տէ պունա տայիր տէյիլ տիր. Նիգապը գատընըն իգամէթ իթտիկի խանէտէ սէնի կիրտիրէպիլի՞րմիսին.

— Նէ՞ եաբմագ իչին, սինեօր.

— Տէրունինտէ գաչ քիշի իգամէթ իթտիկինի անլամագ իսթէրիմ.

Չօհուգ. -(Կիւլէրէք.) Պէլքի իչէրտէ պիր գօճա վար տըր.

— Գօճա օլմատըղընը պիլիրիմ. Անճագ գաչ նէֆէր խըզ-մէթքեար պուլունտուղունու անլամաք արզու իթմէքտէեիմ.

— Զաննիտէրիմ քի պու տէտիկինիզ միւմքինսիզ պիր շէյ տէյիլ տիր. Իչէրի կիրմէք իչին պիր պէհանէ պուլապի-լիրիմ.

— Իչէրի կիրտիկինտէ, պէնիմ եօգարը չըգմագլըղըմ իչին պալգօնտան աշաղըեա իպաէն պիր նէրտիվէն ուզաթա-պիլի՞րմիսին.

Չօճուգ թէքրար կիւլէրէք,

— Սինեօր, Վէնէտիկտէ իպաէն նէրտիվէնլէրին զէմանը կէչմիշ տիր: Կօնտօլճուլուգ իտէն պիւեիւք պապամըն չօգ տէֆա հիքեաեէ իթտիկի վէճհիլէ, վագթիյլէ Վէնէտիկտէ իպաէն նէրտիվէնլէր իչէ եարար իմիշ, հաթթա պիւեիւք բէտէրիմտէ թաշըտըղը աշըգլար իչին պիւեիւք գանալտաքի գօնագլարըն պալգօնլարընտան նիչէ տէֆալար օ եօլտա նէր-տիվէնլէր պաղլամըշ իմիշ . . . պունունլա պէրապէր էկէր սիզ, այնի էսկի մօտաեը իգգա իթմէք իսթէեօր իսէնիզ, պէն տէ սիզին իչին էօյլէ պիր նէրտիվէն թէրթիպ իթմէկէ հազըրըմ.

— Իրտէն պիր ներտիվէն թէտարիք իտէպիլի՛րմիսին ։
— Վալիտէմ իլէ պէրապէր իգամէթ իթտիկիմ խանէնին մախզէնինտէ պու եօլտա ներտիվէնլէրտէն իքի թանէ վար տըր . պիրինի ալըրըմ, պէլքի հէնուզ գավի վէ մազպութ տուր ։
— Բէք էյի . . . էվվէլ էմիրտէ նիգապլը գատընըն եանընտա գաչ նէֆէր խըզմէթքեար պուլունտուղունու անլա , օնտան սօնրա եափաճաղըմըզը գարարլաշտըրըրըզ։
— Սի՛նեօր , սիզի թէքրար նէ՛րէտէ վէ նէ՞ վագըթ կէօրէճէյիմ։
— Եարըն այնի սաաթտա վէ այնի մահէլլտէ ։
— Բէք էյի ։
Պատէհու չօճուգ քէնտի կօնտօլունա ավտէթ իյլէտի ։
Պու չօճուգ Բիբօ նամինտէ օլուպ , քէնտիսի ագըլ վէ ճէսուր օլտուղունտան , վէ ճէպինտէ պարասը օլտուղու կիպի , տահա զիեատէ գազանմագ վէ քէնտի հագգընտա զանէթտիքճէնապանէ մուամէլէ իթմիշ պուլունան Ֆրանսըզ իլէ Բարիսէ կիթմէյի արզու իթմէքտէ պուլունտուղունտան , պիւեիւք գանալտաքի էվէ կիրմէք իչին պիր ըլան տիւշիւնտի ։ Շէպլէքի , գուեուլճուլուղա միւթէալլիգ ատի ճինստէն էչեա ֆիրուխթ իտէն պիր մաղազաեա կիտիպ , կիւզէլ պիր մուգավվա գութուտա մահֆուզ օլարագ մէրճանտան մամուլ վէ պիր գաչ ֆրանգըլըգ միւշիւք պիր պրօշ սաթըն ալտը , վէ գութուեա սարըլան քեաղըտ իւզէրինտէ ։ «Պիւեիւք գանալտա , 180 նումէրօլու խանէտէ սաքինէ սինեօրա Լուգրէցիա» եազըլմասընը գուեումճուտան րէճա իթտի , վէ պու տէեէրսիզ պրօշու ալըպ , կօնտօլունա րաքիպ օլտու ,
Մէրգում , իլք կիւնիւ կօնտօլունու եանաշտըրմըշ օլտուղու մահէլլէ մուվասըլէթինտէ , պիր կիւն էվվէլ եինէ այնի մահէլլտէ տուրմուշ օլան վէ նիգապլը գատըն իլէ պէսլէմէսինի կէօթիւրմիւշ պուլունան իխթիեար սանտալճըեը կէօրիւպ թանըտը ։

74

Զաթէն Վէնէտիկտէ կօնտօլճուլար պիրիպիրինի թանըրլար։ Իմտի չօճուգ՝ իխթիեարը թանըտըղը կիպի , իխթիեար տա չօճուղու թանըտը , վէ արալարընտա շու եօլտա միւքեալէմէ վուգու պուլտու .
Իխթիեար .. — Սէ՛ն միսին եավրուճուգ , Ֆրանսըզ մատամասը իչին պիր սիպարըշը՞ն մը վար տըր ։
Չօճուգ . — Էվվէթ , Սթանցա ։
— Էօյլէ իսէ չաբուգ կիթ , չիւնքի սօնրա վագըթ պուլամազսըն ։
— Նի՞չին ։
— Չիւնքի մատամ կէզմէք իչին տիշարը չըգաճագ տըր . պէն տէ քէնտիսինի պէքլէեօրում։ Վէնէտիկտէ գալտըղը միւտտէթ զարֆընտա քէնտիսինին կօնտօլճուսու պէն իմ։
Չօճուգ սիւրաթլէ ներտիվէնտէն չըգըպ , էվին գաբուսունու չալտը , վէ չէնտ սանիյէ կէչինճէ , մահուտ պէսլէմէ , գաֆէսլի պիր բէնչիրէնին գանատընը ճիւզիճէ աչարագ ,
— Նէ՞ իսթէեօրսունուզ, տէյի սօրտու ։
— Պանա պիր չէյ սիպարըշ իթտիլէր , անըն իչին կէլտիմ։
— Նէ՞ սիպարըշը ։
— Լիտօտա պիր գուեումճու թարաֆընտան՝ պիւեիւք գանալտա 180 նումէրօլու խանէեէ շու գութուեու թէսլիմ իթմէմի իխթար իթտիլէր։ Պուրասը մը տըր ։
— Էվվէթ , ֆագաթ կէթիրտիկինիզ միւճէվհէր քիմի՞ն իչին տիր ։
— Պէն օգումագ պիլմէմ, լաքին իւստ քեաղըտ իւզէրինտէ եազըլմըշ տըր ։
— Չօճուգ էլինտէքի գութուեու բէնչիրէեէ գատար ուզաթտըղընտան , պէսլէմէ՝ եիւքսէք սէտա իլէ .

— Սինեօրա Լուգրեցիա . . . տէյի օգուտու , վէ իլավէ-թէն , — Պուրասը տէյիլ տիր , տէտի ։

— Պուրասը տէյի՞լ մի տիր . . . հալ պու քի ատրէսի տօղրու տուր ։

— Ատրէսի տօղրու իսէ տէ , պէնիմ իսմիմ Լուգրեցիա տէյիլ տիր ։

— Պէլքի էվին իչինտէ պուլունան տիկէր պիր քիմսէ իչին տիր ։

— Պու էվտէ մատամամ իլէ պէնտէն ղայրի քիմսէ սաքին օլմազ ։

— Էօյլէ իսէ աֆվ իտէրսինիզ . պէն տէ գութուեու գուեումճուեա կէօթիւրիւպ թէսլիմ իտէրիմ ։

Բէնճէրէ գաբանտը . չօճուգ քէնտի կօնտօլունա րաքի-պէն օրատան աչըլտը ։ Էսնաի րահտէ , քէնտի քէնտինէ ,

— Իգթիզա իտէն մալիւմաթը ալտըմ . միւսիւ գօնթ մէմ-նուն օլաճագ տըր , վէ էկէր տահա մուֆասսալ մալիւմաթ ալմագ իսթէրսէ , իհթիեար Սթանցա պօշպօղազ օլտուղուն-տան , պիր չիչէ Սիրագիւզա եախօտ Ասթի չարապը իչէրսէ , մատամ իլէ պէսլէմէսի հագգընտա հէր պիլտիկլէրի պանա սէօյլէր տէյի տիւշիւնտիւ ։

Իրթէսի կիւն վագթը մուայեէնտէ , չօճուգ , թահգըգա-թընըն նէթիճէսինի միւ. տը Լիւսընեայա պիլտիրտիքտէն սօն-րա ,

— Տահա պաշգա եաբաճագ նէ՞ իշիմ գալտը , տէյի սօրտու ։

— Նիգօլայը գատըն չիւպհէսիզ պազը ագշամ տիշարը չըգըեօր ։ Իշթէ պու խուսուսա թէքէմին օլմագ լազըմ տըր ։

— Քէնտիսինին կօնտօլճուսու օլան Սթանցատան անլա-րըմ ։

— Էկէր էվէլճէ պիր լօճա ալարագ եախօտ ալըրա-րագ թէաթրօեա կիտիեօր իսէ , պանա խապէր վէրմէլիսին ։

— Սի՛նեօր , նէրէտէ պուլունտուղունուզու պիլմէտիկիմ հալտէ , նիզէ նա՞սըլ խապէր վէրէպիլիրիմ ։

— Հագգըն վար տըր . իմտի եարընտան իթիպարէն հէր

կիւն , սաաթ իւչտէն պէշէ գատար Սէն-Մարգ բիեացասըն-տագի պիւեիւք գահվէխանէտէ պուլունաճագըմ , վէ պու կիւնտէն իթիպարէն տէ ագշամլարը սաաթ սէքիզտէ օրատա կէլէճէկսին ։

— Բէք էյի , սինեօր ։

Մ. տը Լիւսընեայ օրատան մուֆարագաթ իթտի , վէ Բիբօ տա քէնտի կօնտօլունա ավտէթ էյլէտի ։

Հանրիէթ Տօրէյին զէվճինին թասավվուրլարընա պախթը տախի եավէր օլտուղունտան , չօճուգ , հէնուզ պիր գաչ էլ քիւրէք չէքմիշ իքէն , Սթանցանըն՝ կօնտօլույըլա պիր մէր-տիվէնէ եագլաշտըղընը կէօրիւպ , եիւքսէք սէսլէ ,

— Է՜յ Սթանցա , տէյի չաղըրտը ։

Իհթիեար կօնտօլճու իսմինի իշիտինճէ , քէնտիսինի չա-ղըրանը տօղրու թէօնտիւ վէ չօճուղու թանըեարագ ,

— Սէ՞նմիսին Բիբօ , նէ՞ իսթէրսին , տէյի սօրտու ։

— Սուսամըշըմ ։

— Իշթէ օ ֆէնա , չիւնքի կօնտօլումտա սանա վէրէճէք պիր չէյիմ եօգ տուր ։

— Միգաէլին մէյխանէսի պուրատան ուզագ տէյիլ տիր ։

— Էվվէթ , ֆագաթ պէնիմ ճէպիմ պօշ տուր ։

— Պէնիմ ճէպիմտէ պիւեիւճէք պիր սիքքէ վար տըր քի , պիր չիչէ ալէա Ասթի չարապը իչին մէճմուէն սարֆ իթմէկէ հազըրըմ ։

— Նէ՞ տիեօրսուն , Բիբօ , Ասթի չարապը՞ մը , էյլէնի-եօ՞րմուսուն ։

Իհթիեար պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն տիլլէրէ տօտագլա-րընը եալատը ։

— Էյլէնմէեօրում , խալիս Ասթի չարապընտան պահս ի-տիեօրում ։ Միգաէլին մէյխանէսինէ գատար կէլմէք իչին վագթըն վա՞ր մը տըր ։

— Պիր սաաթ վագթըմ վար տըր ։

— Էօյլէ իսէ չաբուգ գարաեա չըգալըմ ։

— Սէն էօնտէն չըգ պէն արգատան կէլիեօրում ։

Չօճուգ՝ կօնտօլունուն զինճիրինի պիր տէմիր հալգաեա

կէչիրիպ, գարանա չըգտը ։ Աղ սօնրա Սթանցա՝ մէրգում իլէ պուլուշտուղունտա,

— Տիմէք չիմտի սէն զէնկին սին, տէտի, վէ Բիբօ տա մէրգումա պիր պէշ ֆրանգըլըգ կէօսթէրմէսինտէ, իհթիեար՝

— Վալլահի նէ՞ եարըեօր · տէյի սօրտու,

— Վալլահիմին հիչ պիր էքսիկի եօգ տուր, վէ պէն տէ պապամըն գատըմ պիր արգատաշընա պիր չիշէ շարապ իքրամ իտէպիլիրիմ ։

— Ա՛հ, սահիհ տիր, իրիմիզ պիր էլին բարմագլարը կիպի իտիք ։ Ումարըմ քի սէն տէ պապան կիպի չալըշգան օլաճագսըն,

Իշպու մուքալէմէ իլէ մէյխանէնէ վասըլ օլտուլար, վէ Ասթի շարապընտան պիր չիշէ կէթիրտիպ, Բիբօ գատէհլէրի տօլտուրտուգտան սօնրա,

— Տիմէք իսթիրահաթ իչին պիր սաաթ վագթըն վար տըր, տէտի,

— Էվվէթ, էվվէթ,

— Ֆրանսըզ մատամընըզ պիր վիզիթա վէրտի տէ, օնա՞ մը պէքլէյօրսունուզ ։

— Խայր, մատամը իչին պիր լօճա քիրալամագ իղըէ թէաթրօեա կիթմիշ օլան պէսլէմէսինէ պէքլէեօրում ։

— Տիմէք պու աքշամ օ մատամը թէաթրօեա կէօթիւրէճէքսինիզ ։

— Պու աքշամ թէաթրօ եօգ տուր, եարըն աքշամ վար տըր ։

— Տիմէք եարըն կիճէ չալըշաճագսընըզ ։

— Եարը կիճէնէ գատար չալըշըպ զիեատէ չալըշմաեաճաղըմ, Ֆրանսըզ մատամ պունտան զիեատէ կէճիքմէզ ։

— Թէաթրօեա եալըն՞ըզ մը կիտէր ։

— Խայր, պէսլէմէսի տախմա պէրապէր կէլիր ։

Բիբօ՝ պիլմէք իսթէտիկի մալումաթը ալտըգտան սօնրա էսասը մուքալէմէնի թէպտիլ իթտի, վէ Ասթի շարապընըն պագիյէսինի Սթանցանըն գատէհինէ տօլտուրտու ։

Մէրգում, քէնտի քէնտինէ,

— Պու աքշամ, սաաթ սէքիզտէ, Սէն-Մարգ բիեացասընա կիթտիկիմտէ, մուսիւ գօնթ պէնտէն խօշնուտ օլաճագ տըր, տիմէքտէ իտի ։

* * *

Տօրիա սէյֆինէսինտէ Հանրիէթ Տօրէյին եախուտ Նամը տիկէր գօնթէս տը Լիւսընայըն կէչիրտիկի էօմիւր՝ ֆէվգէլատէ մահզունիյեէթպախշ օլուպ, լաքին մալումումուզ օլտուղու վէճհլէ, պու թարզ էօմիւր կէչիրմէքլիկի քէնտիսի արզու իթմիշ իտի ։

Ժիւլ տը Լիւսընայ՝ էօյլէ թաամընտան սօնրա կօնտօլա բաքիպ օլուպ, անճագ աքշամ թաամը էմնասընտա ավտէթ իթտիկինտէն, Հանրիէթ՝ պէսլէմէսիյլէ եալընըզ գալտըղը մուտտէթ զարֆընտա, սէյֆինէտէքի պաղչէնին աղաճլարը կէօլկէսի ալթընտա մահզունէն կէզէր, եա քիթապ օգուր, եախօտ քիթապ օգումագ իչին օթուրուր իտի, չիւնքի չօգ տէֆա էլինտէքի քիթապ եէրէ տուշէրէք, ֆիքրի՝ կէչմիշ զէմանա ատֆ օլունուր իտի ։

Պիչարէ գատընճըղազ՝ գապուլէ մէճպուր օլմուշ օլտուղու եէնի էօմրէ ալըշմագ իչին ֆէվգէլատէ սայ ու իգտամ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, հէնուզ անլաեամամըշ օլտուղու տէհշէթլի ֆէլաքէթին աղ պիր զէման իչինտէ մահվ իթտիկի կիւզէլ արզուլարընը ասլա ունուտամամագտա իտի ։

Սաատէթի թամմէ իչինտէ պուլունտուղու սըրատա պէօյլէ պիր պէտպախթլըղա սուրէթի զալիմանէտէ Նի՞չին կէրիֆթար օլա իտի ։

Նի՞չին քէնտի իշլէմէմիշ օլտուղու պիր գապահաթըն, պիր ճինաեէթին ճէզասընը քէնտիսի չէքէ իտի ։

Իշթէ պէօյլէ պիր ճանվէրանէ հագգսըզլըղա գարշը մէզպուրէ արա սըրա հիտտէթ, ղաղապ հիսս իթմէքտէ, վէ ատէթա մէճնուն տէրէճէսինէ կէլմէքտէ իտի իսէ տէ, նիհաեէթ սապր ու թէհամմիւլ վէ հէր շէյէ գաթլանմագլըգ՝ տիկէր հիսսիեաթընա ղալէպէ իտէրէք, վագը համը զէմանընա էնտիշէ վէ իզթիրապլէ պէքլէմէքտէ իտի ։

Օ սաաթա գատար Ժիւլ տը Լիւսընայ՝ Հանրիէթ իլէ վա-
զը օլան մինասէպաթընտա ղաճէթ միւսթագիմանէ մուամէ-
լէ, վէ մուհապպէթինի իլան վէ իֆշա իթմէճէն քիմսէլէր կի-
պի հարէքէթ իթմէքտէ օլուպ, ֆագաթ մատամ տը Լիւսը-
նայ՝ տօղաճագ չօճուղուն՝ մէրգումուն իւզէրինտէ նէ կիպի
թէէսսիրի օլաճաղը խուսուսունու իզթիրապ վէ էնտիշէ իլէ
տիւշինմէքտէ իտի։

Ժիւլ՝ Թրախումա Նումինա վէրիլէն միլեօնլարը գապուլ
իտէրքէն, օ չօճուղու տախի էվվէլճէ գապուլ իթմիշ իտի,
լաքին պունա րաղմէն էկէր օ չօճուղուն տիւննեաեա կէլիշի՝
մէրգումու տիւշարը հիտաէթ գըլարագ, նէզաքէթինի՝ վահ-
շէթէ թէպտիլ իթսէ իտի, պիչարէ գատընճըղազըն հալի նի՞-
ճէ օլաճագ իտի։

Պու ճիւմլէ իլէ Հանրիէթ՝ հաեաթընը պէրպաթ իթմիշ
օլան օ ճինաեէթ մահսուլունա սըլա լանէթ օգումաքըպ,
հիսսիեաթը մատէրանէյի թապիրյէսէ՝ հէնուզ պաքիրէ օլան
րուհունտա հուսուլէ կէլտիկինտէն, պունճա միհն ու մէշագ-
գաթըն պիկիւնահ սէպէպի օլան օլ պիչարէ մախլուգ հագ-
գընտա իղհարը մուհապպէթ իտէճէկինի էվվէլճէ հիսս իյլէմէք-
տէ իտի։

Անէթ՝ ղաճէթ սատըգ պիր էմէքտար օլմասըյլա, կէնճ
մատամասընըն տիւչար օլտուղու ֆէլաքէթ վէ մուսիպէթի
պիլտիկի ճիհէթլէ, անըն էն խէֆի միւլահազաթ վէ էֆքեա-
րընա իսթէր իսթէմէզ սըրտաշ օլմուշ իտուկինտէն, Հանրի-
էթ, մէզպուրէտէն հիչ պիր շէյ կիզլէմէմէքտէ, վէ գալպի-
նի օնա ֆաշ իթմէքլէ, նէվիմա պիր թէսէլլի պուլմագտա ի-
տի։

Պիչարէ գատընճըղազ՝ Տօրիա սէյֆիեէսինտէ եէրլէշմէ-
լէրինտէն պիր ազ միւտտէթ սօնրա,

— Տահա տէօրթ այ պէքլէնէճէկիզ... Ա՜հ, սաաթլար
նէ՛ գատար ուզուն կէօրիւնիւեօրլար, տէտի։

— Եօյլէ օլտուղունու թաստիգ իտէրիմ, սէվկիւլիւ է-
ֆէնտիճիկիմ. լաքին նէ չարէ քի սաաթլարը նէ՛ սիզ, նէ
պէն էքսիլթէմէեիզ։

— Անէ՛թ, էկէր պիլսէնիզ նէ՛ գատար գօրգտուղու-
մու...

— Նէ՞տէն գօրգուեօրսունուզ։

— Տէօրթ այտան տիւննեաեա պիր մասում կէլէճէք տիր
... էկէր միւսիւ տը Լիւսընայ օ չօճուղու սէվմէզ, վէ օնա
գարշը պուղզ ու ատավէթ էսէրի կէօսթէրիրսէ...

— Մատա՛մ, պու խուսուստա գօրգմաեա նէ՞ մահէլ
վար տըր։ Միւսիւ տը Լիւսընայ՝ ասըլզատէ պիր քիմսէ օլ-
մասըյլա, ազզընտան չըգան սէօզիւ իճրա իտէր։ Տօղաճագ
չօճուղու՝ պիզզաթ քէնտի էվլատը կիպի սէվէճէկինի վատ վէ
եէմին իթմէտի մի։

— Էվվէթ, վատ իթտի, եէմին տէ իթտի...

— Օ հալտէ, սէվկիւլիւ մատամըմ, նի՞չին քէնտինիզի պու
սուրէթլէ միւզտարիպ գըլըեօրսունուզ։ Էկէր քէնտիսի վա-
տընը թութմասա իտի, իզտիվաճը գապուլ իթմէզ իտի։

Կէնճ գատըն պաշընը էյիպ, օլ պապատէքի միւլահազա-
սը հէման տօտագլարընա եագլաշտը իսէ տէ, աչըգտան ա-
չըգա պէեանընա թէրէտտիւտ իթտի։

Անէթ իսէ, տէվամ իտէրէք,

— Սիզի թէէմին իտէրիմ քի մատամ, միւսիւ գօնթ՝
պիւեիւք պիր ուլուվը գալպ վէ ֆէվգէլատէ ուպուտիյեէթ
իպրազ իյլէմիշ տիր, տէտի։

Հանրիէթ՝ ճէվապ վէրմէքսիզին պիր ահ իթտի, վէ պէս-
լէմէսի տէ,

— Ինանմա՞եօրմուսունուզ, մատամ, տէյի սօրտու։

Մատամ տը Լիւսընայ. –(Զայիֆ պիր սէտա իլէ.) Էօյ-
լէ տագըղգալար վար տըր քի, քէնտի միւրատըմա րաղմէն
չիւպհէ իտիեօրում։

— Միւսիւ գօնթուն սատագաթընտա՞ն մը չիւպհէ իտի-
եօրսունուզ։

— Էվվէթ։

— Լաքին պէնտէնիզ չահիտիմ քի, մատամ, Մ. տը Լիւ-
սընայըն հագգընըզտա ֆէվգէլատէ հիւրմէթ վէ րիաեէթի
վար տըր, վէ պունու ֆիիլէն տէ իսպաթ իթմէքտէ տիր։

— Սահիհ տիր ։

— Մ. տը Լիւսընայ՝ զաթընըզա քէմալը մուհապպէթ իզհար էյլէմէքտէ տիր ։

Հանրիէթ, պաշընը սալլաեարագ,

— Միւսիւ տը Լիւսընայըն պիր կիւն պէնի սէվմէմէսի գապիլ տիր ։

75

Անէթ, Թէաճճիւպանէ կէնճ մատամընա աթֆը նազար իլէ,

— Մ. տը Լիւսընայըն սիզի սէվմէմէսի գապի՞լ մի տիր, տէտի ։

Հանրիէթ. — (Թէքրար իտէրէք.) Էվվէթ, տէյի պէեան էյլէտի ։

— Ֆագաթ նի՞չին մատամ ։

— Նի՞չին մի. տինլէյինիզ Անէթ ... հալը հազըրը՝ օլտուղու կիպի կէօրմէլի ։ Ֆարզ իտինիզ քի, սիզ պիր քիպարզատէ օլսանըզ տա, սիզէ կէլիպ. «Իշթէ սիզէ կէնճ պիր գըզ, ֆագաթ պիր խէթանըն եախօտ պիր ճինաեէթին տէլիլի ալէնիսի րահմինտէ մէվճուտ տուր, չիւ գատարքի պու գըզ՝ վագը օլան ճինաեէթտէ, տօղաճագ օլան չօճուգ կիպի թէմամիյլէ պէրի իւզ իմմէ տիր» տիսէյտիր, սիզ օ գըզ իլէ էվլէնմէյէ վէ իսմինիզի օնա հասր իթմէկէ րազը օլո՞ւրմուսունուզ ։

— Լաքին մատամ, Մ. տը Լիւսընայ Թէքմիլ սէրվէթինի Թիւքէթմիշ իտի, վէ անճագ սիզին իլէ էվլէնմէքլէ եէնիտէն քէսպի սէրվէթ իթտի ։ Պէլքի վէրիլէն Թրախումա քէնտինին պու գարարը հագգընտա իճրաի Թէէսսիր իթմիշ տիր, ֆագաթ Մ. տը Լիւսընայ էվվէլ պէ էվվէլ նամուսլու պիր քիմսէ օլմալըյլա, նամուսսուզճա պիր հարէքէթ իճրասընա միւգթէտիր տէյիլ տիր ։ Էֆէնտի պէտէրինիզ էկէր պու խուսու-

սա գանմըշ օլմասա իտի, միւսիւեիւ տամատ մագամընտա գապուլ իթմէզ իտի ։ Իմտի, էկէր միւսիւ գօնթ, սիզի սէվէճէկինէ, մէսուտ գըլաճագընա վէ էվլատընըզ հագգընտա իզհարը մուհապպէթ իտէճէկինէ տայիր վագը օլան Թէահհիւտաթընը իֆա իթմէզսէ, նամուսունա խալէլ կէթիրմիշ օլուր ։

Իքինճի տէֆա կէնճ գատըն մահզունէն պաշընը սալլաեըպ, եավաշ սէտա իլէ,

— Անէ՛թ, պիլմիշ օլունքի պէն ասլա մէսուտ օլմաեաճագըմ, տէտի ։

— Զիւնքի, ազիզէմ մատամ, քէնտինիզ մէսուտ օլմաղ իսթէմէյօրսունուզ... ագըլընըզ ֆիքրինիզ Թէքմիլէն կէչմիշ զէմանա հասր օլունմուշ տուր... ֆագաթ սիզին իչին պուտան պէօյլէ կէչմիշ զէման գալմամըշ տըր... ագտը իզտիվաճ՝ ահվալը մազիեէէ խիթամ վէրմիշ տիր ։ Պու կիւնքի կիւն սաատէթինիզ՝ քէնտի էլը իգթիտարընըզտա պուլունուեօր... եալընըզ էլինիզի ուզաթըրըզտա, իսթիհսալը սաատէթ իտէպիլէճէկինիզէ շիւպհէ եօգ տուր ։

Հանրիէթ. — (Եավաշ սէտա իլէ.) — Պէն անը սէվմէմ... սէվէմէմ... վէ ասլա սէվմէեէճէկիմ ։

Մէզպուրէ պու սէօզլէրի սէօյլէրքէն, ազլամազա պաշլատը, վէ Անէթ տախի քէմալը հայրէթլէ,

— Սէվէ՞մէեէճէքմիսինիզ, պիր տիկէրինի՞ մի սէվիեօրսունուզ ։ Գալպինիզի պիր տիկէրինէ հասր իթմիշսինիզ տիր տէ անտէն ալմագ միւմքին օ՞լմաեօր մու, տէտի ։

— Հէյ վա՛խ, գալպիմի պիր տիկէրինէ հասր իթմիշ իտիմ, հաթթա չօգ զէման էվվէլ պիլմէեէրէք պիր քիմսէեի սէվմիշ իտիմ, վէ օ տա պէնի սէվէճէք իտի, լաքին քէնտի մուհապպէթի տախիլինտէ, պէնի գուրթարմագ իչին լազըմ օլան ուզուտէեէթի պուլամատը ։

— Միւսիւ Ժօրժ Լամարը՞ մը էյմա իտիեօրսունուզ, ազիզէմ մատամ ։

— Պունտան պէօյլէ պէնիմ իչին Ժօրժ Լամար գալմամըշ տըր, չիւնքի օ պէնիմ հագգըմտա մէրհամէթսիզ պու-

լունմուշ տուր: Պունունլա պէրապէր քէնտի հարէքէթիյլէ գօնթուն հարէքէթինի թաթպիգ իթմէկէ մէճպուր օլունօ-րում, վէ աճապա Ժօրժ Լամար՝ պէնի նամուսսուզլուգլա գապուլ իթմէք իսթէմէմէքլէ, հագըգէթէն պիր ասըլզատէ կիպի մուամէլէ իթմէմիշ մի տիր տէյի քէնտի քէնտիմէ սիւ-ալ իտիեօրում:

— Ազիզէմ մատամ, պու միսիլլու միւլահազալարտան սագընմանըզ խայըրլը տըր, չիւնքի պու եօլտա միւլահազաթ իլէ, գօնթ տը Լիւսըրնայըն՝ մահզա միլեօնլարընըզըն խաթըր իչին սիզին իլէ էվլէնմէկէ րազը օլմուշ օլտուղու նէթիճէսի չըգմազ իճապ իտէր:

— Իշթէ, մաէթթէէսսիւֆ պէնիմ տէ գօրգտուղում ճիհէթ օ տուր:

— Րիճա իտէրիմ, մատամ, պու մուզիրր էֆքեարը վէ միւլահազաթը տէֆ իտին: Տիւնեայա կէլէճէք չօճուգ, անճագ Մ. տը Լիւսըրնայըն սահէսինտէ պիր իսիմ սահիպի օլաճագ, վէ օ իսմի չօճուղա վէրէճէք օլան քիմսէ սիզէ լայըգ պուլունաճագ տըր:

— Էվէթ, էկէր օ չօճուղու սէվէրսէ, պանա լայըգ պուլունաճագ տըր, ֆագաթ պագալըմ սէվէճէ՞ք մի տիր: Հէր նէ օլսա, պուլունտուղում վազիեէթ տէհշէթպախշ տըր:

— Նէ՞ խուսուստա:

Հանրիէթ կէօզլէրինի էյտի, վէ հէման անլաշըլմազ պիր սէստա իլէ,

— Էկէր վուգուա կէլէն ճինաեէթին պու կիւնքի կիւն մէճհուլ պուլունան միւրթէքիպի մէյտանա չըգարսա...

— Մատա՛մ, օ ճինաեէթ միւրթէքիպինին սիզէ թագտիմ օլունմագ տէրէճէսինտէ ճէսարէթի պուլունաճաղընը մէմուլ իտէպիլի՞ր միսինիզ: Էկէր օ ճանի քէնտի քէնտիսինի էլէ վէրիրսէ, իղհարը տէհշէթ իթմէքսիզին վէ պիւթիւն վիճտանըզլէ սարսըլմազսըզըն քէնտիսինի տինլէյէպիլի՞րմիսինիզ: Էօյլէ պիր իհթիմալ էսնասընտա, սիզին իչին օ ալչագը գօվմագտան վէ օնա լանէթ օգումագտան պաշգա եափաճագ պիր շէյ եօգ տուր:

— Ֆիլվագը օ աքշամ պիր ալչագ իսէ տէ, տօղաճագ մասումումուն պէտէրի տիր:

Պէսլէմէ՝ նէվիմա տէհշէթլէ կէնճ մատամասընա աթֆը նազար իտէրէք, չէօյլէ սէօյլէտի.

— Տիմէք սիզի պայկըն պուլարագ ալչագլըգլարըն էն ալչաղընը իճրա իտէն, վէ պատէհու սիզի նամուսսուզլուգ իչինտէ պըրագարագ, հէր կէօնա չիւպհէլէրէ վէ հիտտէթ ու ղազապլարա հէտէֆ գըլարագ ֆիրար իթմիշ օլան օլ խայինի՝ պուղզ ու ատավէթի հիսս իթմէքսիզին տուշիւնիւեօրսունուզ: Բէտէրլիք հագգընը պիր տիկէրի գապուլ իթտիքտէն սօնրա, օ հայտուտ նէ՞ սէլահիյէթլէ սիզէ կէլէճէք տիր: Էկէր կէլմէկէ ճէսարէթ իտէրսէ, անը րէվօլվէր իլէ վուրուպ էօլտիւրմէկէ միւսաիտ տը Լիւսըրնայըն հագգը, վէ մէրհում՝ պունու եապմագտա ատալէթի իճրա իթմիշ օլաճագ տըր:

— Սուս օլուն, Անէ՛թ, սուս օլուն:

— Խայր, մատամ, խայր, ազիզէմ մատամ, սուս օլմաեաճաղըմ, վէ հագգըմտա իղհարը էմնիյէթ իթմէք իսթէտիկինիզ ճիհէթլէ, օ էմնիյէթէ լայըգ պուլունաճաղըմ: Սիզի պու հալլէրէ տուչար գըլան օ ալչագ հագգընտա իղհարը պուղզ ու ատավէթ իթմէմէք, վէ անըն ճէզալանտըրըլմասընը թէմէննի իյլէմէք՝ պիր ճինաեէթ տիր:

— Էվէթ, հագգընըզ վար տըր. Էօյլէ օլտուղունու պէն տէ պիլիեօրում, լաքին նէ՞ եափայըմ, տայիմա պէնի թագիպ իտէն պիր միւլահազայը ֆիքրիմտէն տէֆ իտէմէեօրում:

— Պու միւլահազա՝ պէլքի օ աքշամ կէօրմէք վէ թանըմագ միւլահազասը տըր:

— Էվէթ... էվէթ... քէնտիսինի կէօրմէք... թանըմագ իսթէեօրում:

— Ա՛հ, մատամ... մատամ... պու արզունուզ սիզին իչին պիր գապահաթ տըր... սիզէ լայըգ տէյիլ տիր:

— Օնու տա պիլիեօրում, լաքին նէ՛ չարէ, պունա գարշը կէլմէկէ իգթիտարըմ եօգ տուր... Ուեանըգ օլսամ, եա-

խօտ ունուտսամ, լէհճէսի սօլկուն պիր տէլիգանլը պանա կէօրիւնիւեօր, եանագլարընտան աշաղըեա կէօզ եաշլարը ագըեօր, կէօզլէրի՝ քէտէր վէ իզթիրապընը իֆատէ իտիեօր... րէճա եօլունտա էլլէրինի պանա տօղրու ուզաթըեօր, վէ տիթրէմէքտէ օլան պիր սէտա իլէ, «Պանա աֆիվ իտին.... մէրհամէթ իտին... սիզէ մուհապպէթիմ վար տըր... սիզին իչին ճէվր ու ճէֆա չէքիեօրում...» տէյի նիտա իտիեօր. Նէ՛ հաճէթ, Անէթ, սիզին իլէ կէօրիւշմէքտէ օլտուղում շու տագըգատա պիլէ, օ տէլիգանլընըն թասվիրի կէօզլէրիմին էօնիւնտէ տիր... սիմասընը կէօրիւեօրում... սէտասընը իշիտիեօրում.

Հանրիէթ հուզուրընը պէեան իթտիկի օլ կէօրիւնմէզ թասվիրի իրաէ իտէրճէսինէ էլինի օտանըն պիր քէօշէսինէ տօղրու ուզաթըր.

Անէթ. — (Շաշըրարագ.) Մատա՛մ... Ալլահ աշգընա օլսուն, քէսպի սուքիւնէթ իտին.

— Սուքիւնէթիմ պէրքէմալ տըր, Անէ՛թ, ֆագաթ պէնի թաղեիգ իտէկէլէն պիր թէֆէքքիւրիւ տէֆ իտէմէմէքլիկիմ՝ պէնիմ թագսիրաթը՞մ մը տըր: Թէքմիլ պէտպախտլըղըմա սէպէպ օլմուշ օլան օլ մէճհուլ շախսը, վազիֆէմ իճապընճա թահգիր իտէմէմէքլիկիմ՝ քէնտի խէթա՞մ մը տըր: Օ ճանինին, ճինաեէթի վագըասընը՝ տուչար օլտուղու մէյուսիյեէթի աղըմէ իլէ էօտէմէք իսթէտիկինի, պէնի սէվմէքտէ օլտուղունու, վէ մասումընըն բէտէլինը հագգընը իսթիհսալ իտէպիլմէք իչին պու կիւնքի կիւն էօմրիւնիւ ֆէտաեէ հազըր պուլունտուղունու զանն իթմէքլիկիմ քէնտի թագսիրաթը՞մ մը տըր.

Անէթ, տուվա էնտասընտա օլտուղու կիպի, իքի էլլէրինի գավուշտուրուպ, մահզունէն,

— Մատամ, ավիզէմ մատամ, տիզ չէօքէրէք րէճա վէ նիեազ իտէրիմ, գալպինիզտէն ֆիքրինիզտէն պու էֆքեար ու թէֆէքքիւրաթը տէֆ իտինիզ. չիւնքի պունլար սիզին էօլմէնիզէ սէպէպ օլաճագլար, հասրաթընըզը ատէթա պիր ճիհէննէմէ թահվիլ իտէճէք տիրլէր, տէտի.

— Սահիհ տիր, էօմրիւմ ատէթա պիր ճիհէննէմ հալի քէսպ իթմիշ տիր:

— Էկէր Մ. տը Լիւսընեա պու միւլահազաթընըզա վագըֆ օլապիլսէ, քէնտիսինին իպրազ իթտիկի ուպուտիյեէթէ լաեըգ օլմատըղընըզը պէեանէ հագգը պուլունաճագ տըր.

Հանրիէթ. — (Սէրթճէ պիր թավր վէ լիսան իլէ.) Պու ուպուտիյեէթինին պէտէլինի քէնտիսինէ էօտէմիշիմ տիր. Պինաէն ալէյհ քէնտիսինէ հիչ պիր պօրճում եօգ տուր:

Պատէհու պիչարէ գատընճըղազ պաշընը էլլէրիլէ կիզլէյէրէք հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամաղա պաշլատը.

Նէվմի մէզքիւրտէ Մ. տը Լիւսընեա մալիւմիւմիզ օլտուղու իւզրէ, անճագ աղշամ թաամը իթմէք իւզրէ Տօրիա սէֆիրէսինէ կէլտի, վէ Հանրիէթ մէրգումու կէօրտիւկիւնտէ, ֆիքրինի թէսքին իթտիրմէք, վէ մուվագգաթէն օլսուն էֆքեարը մէհզունանէսինի տէֆ իյլէմէք իւզրէ քէնտի քէնտինէ պիր ճահտը ազիմ իպրազ իտիպ, զէվճինի իսթիճվապ իթմէք իչին տէյիլ, իլլա սէօզ սէօյլէմիշ օլմագ, վէ կիւեա մէրգումուն հարէքէթը վագըասընա տէտագատար կիպի կէօրիւնմէք իչին.

— Տօսթում, պու կիւն չէհրէտէ կէճիքտինիզ, տէտի.

— Էվվէթ, չիւնքի պու կիւն միւզէլէրի զիեարէթ իթտիմ.

— Միւզէլէր՝ թէճէմին օլունտուղու գատար մուքէլլէ՞ֆ մի տիրլէր.

— Լիւվրը պունլարտա չայեանը թէհայեիւր մատտէլէր մէվճուտ տուր. — Պատէհու պուրատա ավտէթ իչին կօնտօլումա բաքիպլիմէ, գատիմ անրպալատան պիրինէ թէսատիւֆ իթտիմ քի, պիր գաչ սէնէլէրտէն պէրու գըշ մէվսիմինի Վէնէտիկտէ կէչիրմէկի իթիեատ իթմիշ տիր.

— Թէսատիւֆինիզ՝ մուճիպի մէմնունիյեէթ սուրէթտէ՞ մի տիր.

— Էվվէթ, չիւնքի պու սանէտէ, տօսթումուն խանէսինտէ, չէհրին նէրէսի վէ հանկի միւթէպէրանըյա պիրլիքտէ պուլունապիլէճէկիմ. Շու գատար քի, սիզին՝ պէնիմլէ պիրլիքտէ կէլմէնէզէճէկինիզէ թէէսսիւֆ իտիեօրում.

— Նի՞չին թէքլիֆ իտիյօրսունուզ:

— Չիւնքի, սիզէ լայըգ օլան պիր ճէմիյէթէ գարըշ-մազ իւզրէ սիզի օ խանէյէ կէօթիւրտիւկիւմէ պախթիյար վէ մէսուտ օլուր իտիմ:

— Պէնի խաթըրըտան չըգարմատըղընըզա թէշէքքիւր ի-տէրիմ, ֆագաթ պիլիրսինիզ քի, պէն շու էսնատէ հիչ պիր մահֆիլէ կիթմէք իսթէմէմ վէ կիտէմէմ:

— Հաթթա տօսթում օլան զաթ տա սիզէ թագտիմ օ-լունմագլըղը արզու իթտի իսէ տէ, քէյֆսիզ օլտուղունուզու վէ քիմսէյի ասլա գապուլ իթմէտիկինիզի անլաթըրըմ:

— Տօսթունուզուն իսմի նէ՞ տիր:

— Մարքի տը Ռամպիւր տիւր:

— Էվլի՞ մի տիր:

— Տուլ տուր, էվլատը տա եօգ տուր վէ քէնտիսի ղա-յէթ զէնկին տիր: Պու ագշամ պէնի խանէսինէ տավէթ իթ-տի:

— Գապուլ իթտինիզ մի:

— Պիր շարթ իլէ գապուլ իթտիմ: – Ագշամա գատար եալընըզ գալմըշ օլտուղունուզ հալտէ, պու ագշամ տախի եալընըզ գալմագտան սըգըլմազ իսէնիզ, տավէթի վագըա-եա իճապէթ իթմէկի թէշէքքիւր իթտիմ:

— Տօ՛սթում, պէն ասլա սըգըլմամ, վէ հաթթա պիլիր-սինիզ քի, սիզին էյլէնմէնիզտէն մէմնուն օլուրում:

Ժիւլ, պու ճէվապը ալմագ իչին մէզքիւր իֆատէտէ պու-լունմուշ իտի, զիրա արզուլարընա զէվճէսի թարաֆընտան հիչ պիր կէօնա իթիրազ վագը օլմաեաճաղընա էմին օլտու-ղունտան, պազը իֆատաթը նազիքանէտէ պուլունուր իտի:

Զէվճ ու զէվճէնին ագշամ թաամը ազ պիր մուտտէթ տէվամ իտիփ, պատէհու Ժիւլ, սէյֆինէտէն հարէքէթլէ, Սէն-Մարգ քիւեաշասընա ազիմէթ իյլէտի, վէ պիւեիւք գահ-վէխանէտէ հէնուզ պէշ տագըգատան պէրու օթուրմուշ օլ-տուղու հալտէ, Բիբօնուն կէլտիկինի կէօրտիւ, վէ մէրգու-մու գարշըլայարագ, իքիսի պիրլիքտէ Սէն-Մարգ արալանընըն մէվզու օլտուղու ամէմ եագընընտա պիր մահալտէ տու-

րուպ, օրատա Ժիւլ տը Լիւսընեայ, չօճուղա խիթապէն,

— Պիր խապէր կէթի՞րտին մի, տէյի սօրտու:

— Էվվէթ սինեօր:

— Սէօյլէ պագալըմ:

— Կօնտօլճու Սթանցաեր սէօյլէթտիմ:

— Քէնտիսինտէն նէ՞ մալիւմաթ ալտըն:

— Հէր կիւն էօթէյէ պէրիյէ կէօթիւրմէքտէ օլտուղու նիգապլը գատընըն եարըն ագշամ թէաթրօեա կիտէճէկինի թահգիգ իյլէտիմ:

— Եալընը՞զ մը կիտէճէք իմիշ:

— Մէզպուրէ ասլա եալընըզ տըշարը չըգմաեըպ, հէր կիթտիկի մահալլէ պէպէյէմէսինի տէ կէօթիւրիւեօր իմիշ:

Ժիւլ տը Լիւսընեայ պիր գաչ սանիյէ տիւշիւնտիւ, գաշ-լարը չաթըլտը, վէ սիմասը տէհշէթլի պիր սուրէթ քէսպ իթ-տի: Պատէհու քէնտի քէնտինէ,

— Եարըն ագշամ Մատլէն իլէ գարշը պէ գարշը պուլու-նաճաղըմ, վէ պու տէֆա ֆըրսաթը գաչըրմաեաճաղըմ, տէ-տի:

76

Բիբօ. – Սինեօր, խօշնուտ օլտունու՞զ մու:

Ժիւլ. – Էվվէթ, ֆիրասէթինտէն վէ վէրտիկին մալիւմաթ-տան խօշնուտ օլտում:

Չօճուգ, իճրա իթտիկի րօլու՝ պիր ֆաճիա օեունունտա կիպի տէյիլ, իյլա զէնտօսթլարա մախսուս պիր գօմէտիատա իճրա իտէրճէսինէ քէնտի քէնտինէ մէմնուն օլարագ,

— Եարըն իրտէն նէրտիվէն իչինի տէ կէօրէճէ՞քմիսիզ, տէտի:

— Էկէր պէօյլէմէնին՝ մատամասըյլա պէրապէր խանէյէ ավտէթինի մէն իտէճէք պիր չարէ պուլապիլիրսէն, օ եօլտա պիր նէրտիվէնէ իհթիեաճըմըզ օլաճագ տըր:

— Սի՛նեօր, Նիգաալը գատընըն քէնտիսինի միւտաֆաա իթմէք իւզրէ պէսլէմէսինի մուավէնէթէ չաղըրաճաղընը մէմուլ իտե՞րմիսինիզ։

Պու սէօզ՝ օլ գատար մասխարաճա թէլէֆֆիւզ օլունտու քի, Մ. տը Լիւսընեայ պիլէ հալը հազըրըն վէխամէթինէ րաղմէն, կիւլմէքտէն քէնտի քէնտիսինի մէն իտէմէտի, վէ ճէվապ օլարագ,

— Էվվէլճէ հէր կէօնա թէտապիրի իհթիեաթքեարանէսի իթթիխազ իթմէք լազըմ տըր։ Պէնիմ՝ տէրունը խանէտէ պուլունտուղում սըրատա, պէսլէմէնին տախի պուլունմասընը իսթէմէմ, տէյի պէեան էյլէտի։

Բիբօ՝ գուլաղընը գաշըտը, վէ մուախխարէն եավաշ սէտա իլէ,

— Սինեօ՛ր, պու տէտիկինիզ միւշքիւլ տիւր, տէտի։

Այնի վաղըթտա Մ. տը Լիւսընեայ,

— Էկէր Ժան Տիւֆուր չիմտի պուրատա պուլունսա իտի, պու գատարճըգ պիր մատտէ իչին պու տէրէճէ տիւշիւնմէզ իտիմ. քէնտիսի իչիմի գօլայճա կէօրիւր իտի, տէյի միւլահազա իթտի,

Բիւչիւք կօնտօլճու էլան գուլաղընը գաշըմասընա տէվամ իտիպ, պիրտէն պիրէ րէֆը սէտա իթտիկինտէն, տէժիւլ,

— Պիր չարէ պուլտո՞ւն մու, տէյի սուալ իթտի,

— Էվվէթ, սինեօր, պուլտում.

— Պէսլէմէ մատամասըլըա էվէ ավտէթ իթմէնէճէք մի տիր։

— Խայր, սինեօր։

— Պէն տէ իսթէտիկիմ կիպի էվտէն տիշարը չըգապիլէճէ՞ք միյիմ։

— Էվէթ, սինեօր։

— Նէ՞ եափմագ ֆիքրինտէսին։

— Էվվէլ էմրտէ Սթանգաեը սէրխօշ իտէճէկիմ.

— Էյ սօնրա՞։

— Սօնրա կէօրիւրսիւնիւզ սինեօր։

— Եարընքի վուգուաթը սէնտէն զայրի քիմսէ պիլմէեէճէք տիր, անլատը՞ն մը։

— Էվվէթ։

— Օ հալտէ իթթիխազ իտէճէկիմիզ թէտպիրլէրի գարարլաշտըրալըմ։

— Բէք էյի, սինեօր, սիզի տինլէեօրում։

— Նիգաալը գատըն Թէաթրօտան չըգտըգտան սօնրա, սաաթ գաչտա՞ խանէսինէ ավտէթ իտէճէք տիր։

— Թէաթրօնուն լուպիեաթը սաաթ օն պիր պուչուգտա խիթամ պուլտուղունտան, եարը կէճէ եախօտ եարը կէճէնի պիր չարեէք կէչէրէք միզպուրէ խանէսինէ ավտէթ իտէճէք տիր։

— Օ հալտէ պէն եարը կիճէտէն էվվէլ տէրունը խանէտէ պուլունմալըեըմ։

— Բէք էյի, սինեօր, բլանըմ մուճիպինճէ սաաթ օն պիրտէ էվտէ պուլունուրսունուզ։

— Բէք էյի։

— Սիզ սաաթ օն պուչուգտա Սուբիր քէօբրիւսիւնիւն իսկէլէսինտէ պուլունունուզ։ Կօնտօլումճա սիզի օրատա պէքլէրիմ։ Իբտէն նէրտիվէնի տէ պէրապէր կէթիրիրիմ։

— Օ սաաթտա քիմսէ թարաֆընտան կէօրիւլմէքսիզին իշ կէօրէպիլի՞րմիսինիզ։

— Էվվէթ սինեօր, չիւնքի օլ էսնատէ, այ մահիթապը օլմաեըպ, կիճէ գարանլըգ օլտուղունտան, սուհուլէթլէ պալգօնա վասըլ օլապիլիրսինիզ։

— Մուվաֆագ օլաճաղըմըզա էմի՞նմիսին։

— Էվվէթ սինեօր, լաքին . . . ։

— Լաքին նէ՞։

— Պիր ազ ագչէյէ իհթիեաճըմ վար տըր։

— Պազը քիմսէլէրէ իւճրէ՞թ մի վէրէճէքսին։

— Սինեօր, պանա էմնիյեէթինիզ եօ՞գ մու տուր։

— Էմնիյեէթիմ վար տըր, լաքին թէքրար իտիեօրում քի, պու սըրըըմըզա քիմսէնին վագըֆ օլմասընը իսթէմէմ։

— Էմին օլուն, պու պապտէ քիմսէնին մալիւմաթը օլմայաճագ տըր։

Գօնթ. — (Ագչէ ճիզտանըընը աչարագ.) Նէ՞ գատար բարայա իհթիյաճըն վար տըր։

— Իքի իւչ ալթունա։

— Ալ։

Ջօճուգ՝ գօնթուն վէրտիկի իւչ ալթունու ալըպ ճէպինէ գօյտու, վէ պատէհու գօնթ սէսինի եավաշլաթարագ,

— Շիմտի պէնի տինլէ, տէտի։

— Սէօյլէեին սիննօր։

— Եարըն, հէր նէ վագը օլուրսա օլսուն, Նիգասայը գատընըն էվինէ կիրմիշ օլտուղումու քիմսէյէ սէօյլէմէյէճէկինէ եէմին իտէ՞րմիսին։

Բիբօ՝ էնտիշէ իլէ Լիւսընայա պագարագ,

— Սիննօր, օ էվտէ նէ՞ եաբմագ իսթէօրսունուզ, տէյի սուալ իթտի։

— Օ խուսուսա եալընըզ պանա բաճի տիր, ֆագաթ սէն եէմին էթ քի, հէր նէ վագը օլուրսա օլսուն պէնի էլէ վէրմէյէճէքսին։

— Եէմին իտէրիմ սիննօր։

— Համթթա զապըթթա թարաֆընտան իսթինճվապըն լազըմ կէլսէ պիլէ, պէնի զամմազլամայաճագսըն։

Ջօճուգ. — (Գօրգարագ.) Զապըթթա՞ մը։

— Էվվէթ։

— Տիմէք զապըթթա թարաֆընտան ախզ ու կիրիֆթ օլունմագըլըղըմա իհթիմալ վար տըր։

— Խայր, լաքին պանա մուավէնէթ իթմիշ օլտուղուն մալիւմ օլուրսա, պէլքի սէնի իսթինճվապ իտէրլէր։

— Հալ պու քի, սիննօր, սիզէ եարտըմ իթմիշ օլտուղումու Նասըլ պիլէճէքլէր։ Սիզ թէէմին օլուն քի, պապամ քիմսէնի էլէ վէրմէմիշ տիր. պէն տէ պապամըն օղլույում։

— Էկէր վատընը թութարսան սէնի զէնկին իտէրիմ։

— Էվվէթ, վատըմը թութաճաղըմ։

— Պիր չէյ տահա սէօյլէյիմ։ — Պէսլէմէ իլէ տօղրուտան

տօղրույա միւնասիպէթ իթտիկին հալտէ, սէնի թանըյապիլէճէկինտէն գօ՞րգմազմըսըն։

— Խայր, պէնի թանըյամազ։

— Բէք էյի. էօյլէ իսէ եարըն իճապընա պագարըզ։

Պու իֆատէտէն սօնրա, Բիբօ՝ օրատան մուֆարագաթըլա Մ. տը Լիւսընայը եալընըզ պըրագտը։

Խապիսի մէրգում, թէշէպպիւսիւնիւն նէ՛ տէրէճէ մուխաթարայը օլտուղունու կէօրմէք իսթէմէեօրտու. էօյլէ պիր թէշէպպիւս քի, էկէր իտէճէկի թէքլիֆի գապուլ իթմէզ, վէ թէէմինաթը լազըմէսի վէրմէզսէ, Նիգասայը գատընըն թէլէֆիյլէ խիթամ պուլմասը լազըմ կէլէճէք իտի։ Ժիւլ, մալիւմիւմիւզ օլտուղու վէճհիլէ, օ Նիգասայը գատընը Մատլէն զանն իտիպ, մէզպուրէ իսէ, պիր քէրէ եէնիտէն քէնտի գարշըսընա չըգմըշ օլտուղու հալտէ, եալընըզ պիր սէօզ իլէ մէրգումուն գուրմուշ օլտուղու բարլագ պիր միւսթագպէլ պինասընը եէր իլէ եէքսան իտէպիլէճէկինտէն, եանի անըն եալընըզ պիր քէլիմէսի՝ քէնտիսինի գաթըլկեահա տա կէօնտէրմէսէ, միւէպպէտ քիւրէկէ կէօնտէրէճէկինտէն, մէզպուրէնին՝ եա կէչմիշ զէմանը ասլա ֆաշ իթմէմէճէկինի գաթիէն վատ իթմէսի, եախօտ մահվ օլմասը լազըմ կէլմէքտէ իտի։

Ամմա պիր ճինայէթ տահա իճրա իտիլէճէք իմիշ, նէ՞ պէյիս վար տըր. էվէրիլ քի պու ճինայէթ քիմսէյէ մալիւմ օլմասըն, վէ էվվէլճէ վուգու պուլմուշ օլան ճինայէթլէրի կիզլէսին։

Ժիւլ տը Լիւսընայ՝ պուլունտուղու մահէլտէն հիյնի մուֆարագաթընտա, չէօյլէ տիւշիւնմէքտէ իտի։

— Շու Բիբօտան գօրգաճագ սէպէպիմ եօգ տուր։ Մէմլէքէթինին վէ ճինսինին ատէմլէրի կիպի, տամարլարընտա իկիթլիք գանը թաշըյան պիր տէլիգանլը տըր։ Գունտան գաթինազար պէնի զամազլամագլա, քէնտիսինին տէ պու իշէ իշթիրագը պուլունտուղունու իլան իթմիշ օլաճագ տըր։ Շու հալտէ հէր սուրէթլէ քէնտիսինէ էմնիյէթ իթմէքլիկիմ լազըմ տըր։

« Պէսլէմէնէ կէլինճէ, էվէ ավտէթինտէ, Նիգասայը գա-

ըլնը ծօլմիւշ պուլուրսա , նէ՞ տիյէպիլէճէք տիր ։

« Պէնի խըթիճվապ իթսէլէր պիլէ , վէրէճէկիմ ճէվապը պիլիրիմ ։ Շու տա վար քի , պուլունտուղում վազիյէթի հայիզ քիմսէլէր՝ շիւպհէ իլէ իթհամ իտիլէմէզլէր ։ Էլ հասըլ էկէր Մատլէն թէրէտտիւտ իզհար իտէր , վէ թէհտիտ կէօսթէրիր իսէ , վա՛յ հալինէ , չիւնքի պէն թէրէտտիւտ իթմէյէճէյիմ , վէ թէհտիտ յէրինէ ֆիիլիյաթա պուլունաճաղըմ ։

*

* *

Իրթէսի կիւն , աքշամըն սաաթ յէտի պուչուգ րատտէլէրինտէ , իհթիյար Սթանցա՝ կօնտօլու իլէ Նիգայը գաշընըն կիթտիկի խանէնին բիւչկահըրնա մուվասալէթ իթմէքլէ , պիր ազ սօնրա , մէզքիւր խանէնին պիւյիւք գանալա նազըր օլան գաբուսու աչըլարագ , մէճհուլէ գատըն վէ պէսլէմէսի կէլտիլէր վէ կօնտօլա րաքիպ օլտուլար ։

Սթանցա քիւրէքլէրի էլինէ ալըպ , յիրմի տագըգա զարֆընտա կօնտօլունու , մէզպուրէ գատընլարըն՝ իսթէտիքլէրի մահալլէ յանաշտըրըրտը ։ Մէճհուլէ գատըն գարանլըգ չըգտըղը զէման , Սթանցայա ,

— Կէլէճէկինիզ վագթը ունութմայըն , տէտի ։

Սթանցա տախի , – Խայըր , մատամ , սաաթ օն պիր պուչուգտա պուրատա պուլունուրում , տէյի պէյան էյլէտի ։

Իհթիյար կօնտօլճու , իւչ սաաթ գատար պօշ վագթը օլտուղունտան , մահէլլի մէզպուրտէն հարէքէթ իտէճէկի էսնատէ , ճիվարտա տուրմուշ օլան կօնտօլլարըն պիրինտէն ,

— Վա՛յ պապա Սթանցա , սիզ պուրատա՞մըսընըզ , տէյի պիր սէտա իշիտիլտի ։

Սթանցա՝ պու սէսին կէլտիկի թարաֆա տէօնիւպ , կօնտօլուն տիրէկինտէն ասըլը պուլունան ֆէնէրին այտընլըղըյլա Բիբօյու թանըյարագ ,

— Սէ՞ն միսին , քիւլհանի տէտի ։

— Էվվէթ , պապա Սթանցա պէն իմ ։

— Պուրատա նէ՞ յափըյորսուն ։

— Ույույօրտում , շիմտի ույանտըմ ։ Սաաթ գա՞չ տըր ։

— Սէքիզէ յագըն տըր ։

— Դէմէք տահա իքի սաաթ վագթըմ վար տըր ։

— Պէնիմ տէ տէօրթ սաաթ ։

— Սթա՞նցա , պէն պիր շէյ տիւշիւնտիւմ ։

— Նէ՞ տիւշիւնտիւն ։

— Կիտէլիմ պիր չիչէ ալէա Մարսալա շարապը իչէլիմ ։

— Ֆէնա թասավվուր տէյիլ ամմա , պէտէլինի քի՞մ էօտէյէճէք . . . սէ՞ն էօտէ՞րմիսին ։

— Զար օյնարըզ քի՞մ ղայպ իտէրսէ , պէտէլինի օ էօտէր ։

— Բէք էյի ․ օյունտա տայմա պախթըմ յավէր տիր . . . սէն բարայը հազըրլա ։

Պէօյլէճէ Բիբօ վէ Սթանցա կօնտօլլարընտան չըգըպ , ճիվարտա քեային պիր մէյխանէյէ կիթտիլէր ։

Մէրգումլար պիր չիչէ Մարսալա շարապը վէ պիր թագըմ զար կէթիրթտիլէր ։

Զօճուգ՝ Սթանցանըն թաբիաթընը բէք էյի պիլիր իտի ։ Շէօյլէ քի պու իհթիյար կօնտօլճու՝ իշրէթի զիյատէճէ սէվտիկինտէն , պիր յէրտէ նէֆիս շարապ պուլունտուղունտա , պունու այնի ֆըրսաթ ատտ իլէ , վագթինտէ իչմէքտէն չէքինմէզ , ֆագաթ իրթէսի կիւն պու հարէքէթինտէն տօլայը նատիմ օլուր իտի ։

Պինապէրին զար օյունունա պաշլամազտան էվվէլ , Սթանցա պիւյիւք պիր գատէհէ շարապ տօլտուրուպ , պիր յուտումտա իչտի , վէ պունտան մէմնուն օլտուղունու պիլտիրտի ։

Բիբօ իսէ , գատէհլէրի պիլա ֆասըլա տօլտուրմագտա օլտուղունտան , պիրինճի չիչէ չաբուգ թիւքէնտի ։ Շու գատար քի , Բիբօ՝ քէնտի գատէհինտէքի շարապը՝ ութալըգլա մասանըն ալթընա տէօքմէքտէ օլմասըյլա , սէրխօշ օլմայաճաղը թապիի իտի ։

Մէրգումլար շարապ իչմէքլէ պէրապէր օյունա տախի տէվամ իթտիքլէրինտէն , պիրինճի բարթիյի Բիբօ ղայպ իթտի , վէ տիկէր պիր չիչէ ըսմարլատը ։

Իհթիյար իսէ , մէրգումա խիթապէն ,

Պագսանա , սէն չօճուգսուն , վէ զիեատէ իշրէթ իթմէքլիկին սանա զարար վէրէպիլիր , տէտի ։

— Պէյիս եօգ տուր , պէն պիւեիւք ատէմլէր կիպի իչրէթ իտէպիլիրիմ, տէյի Բիբօ մուգապէլէ իյլէտի ։

Խուլասա , օնուն վէ շիշէլէր ռէկիակէրինի թէագիպ իտիպ , Բիբօ էլան օնունտա զայպ իթմէքտէ , վէ Սթանցա տա իչմէսինէ տէվամ էյլէմէքտէ իտի ։

Սաաթ տօգուզ պուչուգ չալտը , վէ իհթիեար էլան օյնամագ արզուսինտէ պուլունուեօրտու իսէ տէ , չօճուգ , մէյխանէեէ օլան պօրճլարընը էօտէմէք իւզրէ , մասանըն իւզէրինէ պիր ալթուն սիքքէ աթարագ ,

— Խայր , միւշթէրիմի ալմագ վագթը եագլաշըեօր . պու սէպէպլէ կօնտօլումա ավտէթ իթմէլիեիմ , տէտի ։

— Հագգըն վար տըր , օղլում հէր չէյտէն էվվէլ վազիֆէ իճրա իտիլմէլի տիր ։ Ֆագաթ պու ագշամ պախթըն եավէր տէյիլ իմիշ ։

77

Սթանցա՝ կիւճ իլէ աեագտա գալգտը իսէ տէ , անինտէ սարսըլարագ աղ գալտըքի եէրէ տիւշէճէք իտի , վէ չօճուղա տէօնիւպ ,

— Պու նէ՞ տիմէք տիր . զանն իտէրիմ քի , զէմին տիթրէեօր ; հէր չէյ էթրաֆըմտա տէօնիւեօր ։ Հալ պու քի իչկի օլարագ հէման հիչ պիր չէյ իչմէտիմ, տէտի ։

Բիբօ . – (Կիւլէրէք .) Սահիհ տիր , չօգ պիր չէյ իչմէտինիզ ամմա , Մարսալանըն թէէսիրի չէտիտ տիր ։ Ումարըմ քի հավա ալտըղընըզտա հիչ պիր էսէրի գալմազ ։

Իհթիեար կօնտօլճու՝ սալլանարագ վէ Բիբօեա տաեանարագ մէյխանէտէն տըշարը չըգտը , լաքին խարիճտէքի հավա՝ մէրգումուն սէրխօշլուղունու տէֆ իտէճէք եէրտէ

տահա զիեատէ արթըրտըղընտան , էլան կիւճ իլէ աեագտա տուրապիլմէքտէ իտի ։

Մէրգում, բէբէլէեէրէք ,

— Համտ օլսուն քի , եարըն կիճէեէ պիր չարեէք գալանա գատար միւքէմմէլ պիր ույգու չէքէպիլիրիմ, տէտի ։

— Էվվէթ , էվվէթ , պիր աղաճըգ ուեուրսանըզ, քէնտինիզի պուլուրսունուզ ։

— Հայտէ , օղլում, պէնի կօնտօլումա կէօթիւր ։

Արատան չէնտ տագըգա կէչմէտէ , Սթանցա՝ խայլի միւշքիլաթլէ վէ Բիբօնուն եարտըմըյլա իսկէլէնին գատէմէլէրինտէն էնէրէք , կօնտօլունուն չիլթէլէրի իւզէրինէ էօլիւ կիպի սէրիլտի ։

Բիբօ . – (Կիւլէրէճ .) Րահաթճա եաթըրնը՞զ մը ։

Սթանցա , օ տագըգատա ույգու խըրըլթըսընա պաշլամըշ օլտուղունտան , ճէվապ վէրէմէտի ։

Չօճուգ կիւլմէսինէ տէվամ իտէրէք , իքի կօնտօլլարըն ըշըգլարընը սէօնտիւրտիւ , վէ իհթիեարըն կօնտօլունուն իքինի քէնտի կօնտօլունուն արտ թարաֆընտաքի զինճիրլէ րապթ իլէ , քիւրէքլէրի էլինէ ալտը , վէ ազ վագըթտա պէօեիւք գանալտան կէչէրէք Նիգապլը գատընըն էվինին բիշկեահընա պիլ մուվասըլէ , Սթանցանըն Կօնտօլունու , օրատաքի հալգալարտան պիրինէ պաղլատը , վէ քէնտի կօնտօլույըլա թէքրար աչըլարագ ,

— Պիզիմ իհթիեար եարըն սապահա գատար պուրատա գալապիլիր , տէյի տիւշիւնտիւ ։

Բիբօ՝ սաաթ օնու չարեէք կէչէրէք գարարլաշտըրըլմըշ օլան մահէլլէ կէլտի , վէ Մ. տը Լիւսընեայ տախի , Հանրիէթէ , օ ագշամը թաամը ահըպպասընտան մարքի տը Րամպիւրիւն խանէսինտէ իտէճէկի ճիհէթլէ , Տօրիա սէյֆիեէսինէ ավտէթ իտէմէեէճէկինի էվվէլճէ սէօյլէմիշ օլտուղունտան , կէլիպ Բիբօեու պուլտու ։

Մէրգում, Բիբօնուն կօնտօլունա րաքիպ օլաճաղը էանատէ լէհճէսի սօլկուն օլտուղու կիպի , քէնտիսի տէ միւթէֆէքքիր պիր հալտէ իտի , վէ չօճուղա պագը չէյլէր սօրմա-

ղա հազըրլանըրքէն , չօճուգ ,

— Սի՛նեօր , չու էյնատէ պանա հիչ պիր չէյ սէօյլէ իթմէնին , տէտի , վէ քիւրէքլէրի չէքմէկէ պաշլատը ։

Նէկատիվլէրինտէն խայլի ուզագտա պուլունան կաղ պօրուլարընտան ճիւզիճէ այտընլըգ քէսպ իթմիշ օլան պիւեիւք գանալ իւզէրինտէ օլ էյնատէ կօնտօլ թափիր իթտիկլիմիզ սանտալլար ազալմըշ օլտուղու կիպի , գուպպէյի սախման տախի այ մահիթապընտան մահրում օլուպ , եալընըզ հիսապսըզ եըլտըզլարըն ճիւզի պիր զիեաընտան իպարէթ գալմըշ իտուկինտէն , թիւնէլ ալթընտան կէչիլիեօր կիպի զանն օլունմագտա իտի ։

Բիբօնուն կօնտօլու հէմ ղանէթ սիւրաթլէ , հէմ սէսսիզճէ հարէքէթ իտէրէք , պիրտէն պիրէ գըրմըզը կրանիթ թաշընտան մամուլ խանէնին բիչկեահընա մուվասալէթլէ տուրտու ։

Զօճուգ՝ կօնտօլունուն հալաթընը իսկէլէնին սօլ թարաֆընտա պաղլատը ։

Մ. տը Լիւսընայ՝ սաղ թարաֆտա Սթանցանըն կնտօլունու կէօսթէրէրէք ․ — Ֆագաթ պուրատա պիր կօնտօլ վար տըր , տէտի ։

Բիբօ . — (Եավաշ սէսլէ իլէ .) Էվվէթ սինեօր , Նիգապլը գատընըն կօնտօլու տըր ․ Իհթիեար Սթանցա , տէրունինտէ էօլիւ կիպի սէրխօշ օլարագ եաթըեօր ․ Էկէր պէնիմ ավտէթիմտէն էվվէլ կիտէրսէնիզ , պու կօնտօլ՝ Սուբիր քէօբրիւսիւնէ կիթմէնիզ իչին իչինիզէ բէք եարար ․

— Սէն ավտէթ իտէճէկինէ էմին տէյի՛լ միսին ․

— Օնու պիլմէմ , չիւնքի պէնիմ էլիմտէ տէյիլ տիր , ֆագաթ սինեօր , Նիգապլը գատընըն կէլմէսինտէն սօնրա տահա նէ՞ գատար պուրատա վագթ կէչիրմէքլիկինիզ լազըմ կէլէճէք տիր ։

— Եարըմ սաաթ գատար ․

— Բէք էյի ․

Պատէհու Բիբօ՝ իսկէլէեէ աթլաեըպ , գօնթա խիթապէն ․

— Կօնտօլուն իչինտէքի իպտէն նէրտիվէնի պանա վէրին , տէտի ։

Ժիւլ տը Լիւսընայ՝ չօճուղուն պու իխթարընը իճրա իթտի , վէ չօճուգ , մէզքիւր նէրտիվէնի ումուզունա ալտըգտան սօնրա , ճէպինտէն պիր մէնտիլ չըգարտը , վէ իշպու մէնտիլի գանալտա ըսլաթըպ , մայմուն վէ քէտիլէրէ մախսուս պիր չէվիքլիքլէ պիր սու օլուղունու թութարագ պալգօնա չըգտը , Օ արա եազընտան պիր կօնտօլուն ֆէնէր ըշըղը կէօրիւնտիւկիւնտէն , Բիբօ , պալգօնտա պօյլու պօյունա սէրիլտի , վէ մէզքիւր կօնտօլ նապէտիտ օլունճա , չօճուգ գալգըպ , նէտինտէքի նէրտիվէնի իսկէլէեէ գատար սարգըթտը , վէ պունուն պաշ թարաֆընը տէմիրտէն իքի չէնկէլ իլէ պալգօնա պաղլատը ։

Մէրգում պու իշի կէօրտիւքտէն սօնրա , ըսլաթմըշ օլտուղու մէնտիլի ճէպինտէն չըգարըպ պունու պիր թարահըյնէ գօյտու , վէ գաբու եէրինէ գուլլանըլան բէնչէրէնին ճամլարընտան պիրինէ վէ մանտալըն իւսթ թարաֆընա չիւտէթլէ տայանմագլա ճամը սէսսիզճէ գըրտը , վէ պատէհու գօլունու արալըգտան սօգուպ , մանտալը գալտըրտը , վէ բէնչէրէյի եավաշ գաբուեու աչտը ։

Շու մուամէլէլէրին ճիւմլէսի գահիրէն բէք միւշքիլ օլմալը պէրապէր , ազ պիր զէման իչինտէ իճրա օլունուպ , մէրգում պալգօնուն օլ պիր թարաֆընա կէչէրէք իչ նէրտիվէնտէն աշաղըեա էնտի , վէ Մ. տը Լիւսընայա խիթապէն ,

— Սի՛նեօր , եօգարը չըգմագ վէ տէրունը խանէյէ կիրմէքտէն պաշգա պիր իշինիզ գալմատը , տէտի ․

Պինապէրին Հանրի Էթին զէվճի նէրտիվէնտէն չըգմաեա պաշլատըգընտան , չօճուգ ,

— Զաբուգ իտին , սինեօր . պիզէ տօղրու կէլմէքտէ օլան պիր կօնտօլուն ֆէնէրինի կէօրիւեօրում , տէտի ․

Գօնթ հարէքէթինի չապուգլաթըպ պալգօնա վասըլ օլտու , վէ բէնչէրէեի իթթիպ , գարանլըգտա նապէտիտ օլունճա մէզքիւր կօնտօլ տախի կէլիպ կէչտի ։

Ժիւլ տը Լիւսընայ թէքրար պալգօնա կէլտիկինտէն ,

Բիրօ իքի էլինի պօրու հալինէ վազ խոէրէք,

— Նէրտիվէնի սիզէ չէքին, տէտի,

Իշպու թավսիյէ ազիլան օլտուղունտան, գօնթ տէրհալ Նէրտիվէնի թօբլայըփ պալգօնտա նէրլէշտիրտիքտէն սօնրա, տէրունի խանէնէ կիրտի, վէ բէնչիրէնի արգատան գաբատը։

Բիրօ իսէ, կօնտօլունա թէքրար կիրիփ փէնէրինի եագտըգտան սօնրա, Նիգաալը գատընըն պէսլէմէսիյլէ պիրլիքտէ գարանեա չըգմըշ օլտուղու մահէլլէ ազիմէթ իթտի, վէ հալաթը պաղլատըգտան սօնրա, կօնտօլունա եասլանըր վէ պէքլէտի։

Սաաթ օն պիր չալտը։ Ցախիլի չէհրաէ սուսլուգ հիւքմ իթմէքտէ օլուփ, կօնտօնլար կիթտիքճէ ազալմագտա, վէ գուպպէլի ամուտանտաքի միւթէհատտիտ եըլտըզլարըն զիեասը տաքին սուլարա աքս իթմէքտէ իտի։

Կէլէլիմ ժիւլ տը Լիւսընեայա։

Մէրգում Նիգաալը գատընըն խանէսինէ կիրտիկինտէ, տէրունի խանէնի թէհարրի իթմէք իչին գուլլանաճաղը մում ըշըղընըն խարիճտէ կէօրիւլմէսինի մէն իթմէք իչին, իւք իչի գաբու մագամընտա գուլլանըլան բէնչիրէնին գալըն բէրտէլէրինի գաբամագ օլտու։

Պատէհու ճէպինտէն պիր քիպրիթ գութուսու չըգարըփ, պիր քիպրիթ եագտը, վէ էթրաֆընա կէօզ կէզտիրտի։

Պուլունտուղու օտա կիւզէլ պիր սալօն օլուփ, ղայէթ էսկի էշեա իլէ թէֆրիշ իտիլմիշ իտի իսէ տէ, պու հալի տէ չայեանը էհէմմիյէթ իտի։

Շըմտիտէ խուզէրինտէ պիր Վէնէտիկ այնասը, վէ լամպալար պուլունուփ, ժիւլ պու լամպալարը եագտը։

Օտանըն ուճունտա մէվճուտ օլան իքի գաբու բէրտէսի արգասընտա իքի գաբու օլտուղու անլաշըլըփ, ժիւլ՝ սաղ թարաֆտաքի գաբու բէրտէսինի գալտըրըփ, էյինտէ թութտուղու լամպա իլէ պիր եաթագ օտասընա կիրտի քի, պունուն էշեասը՝ պիր աղ ատի օլմագլա պէրապէր, միւքէմմէլ ատտ իտիլէպիլէճէք մէրթէպէտէ իտի։

Եաթմագ իչին էվվէլճէ աչըլմըշ օլան եաթագ լինճէ չար-

չաղլարըլա թէրթիփ, վէ գըրմըզը քուրքտէն մամուլ պիր չիֆթ քիւչիւք բանթուֆլա՝ պէեազ աէը տէրիսինտէն օլան աեագ հալըսը ուզէրինէ վազ իտիլմիշ օլուփ, տէրինին խուսթիւնտէ կէօրիւլէն զիւմրիւտ կէօզլէր բարըլ բարըլ բարլամագտա իտի։

Եաթաղըն եանընտա վէ պիր գօլթուգլու իսկէմլէ իւսթիւնտէ տանթէլալարըլա միւզէյեան պիր կիճէլիք գօնուլմուշ օլտուղու կիպի, թավանտան տախի պիր կիճէ լամպասը ասըլմըշ, վէ պունուն ըշըղը թէքմիլէն սէօնտիւրիւլմէմիշ իտի։

Վէլհասըլ ժիւլ տը Լիւսընեայ պիր գաչ տաիրէի վէ թաամ սալասընը տախի կէզիփ, պունլարտա կէօրտիւկիւ մէֆրուշաթա հայրան օլարագ, քէնտի քէնտինէ,

— Լաքին Մատլէն՝ Վէնէտիկ կիպի պիր եէրտէ պէօյլէ պիր էվի Նասը՞լ քիրալաեապիլիր, տիմէքտէ իտի։

Պիրտէն պիրէ մէրգում տիթրէմէ հիսս իթտիկի կիպի, գաշլարը տախի չաթըլտը։ Պու սըրատա իշպու խապիսին ֆիքրինի իշղալ իտէն շէյ՝ մէզպուրէնին զէնկին վէ սահիպի նուֆուզ պիր համինէ մալիք օլմասը, վէ պինաէնալեհ քէնտիսինի քեաֆֆէյի թէշէպպիւսլէրինին պօշա չըգաճաղը իհթիմալի օլուփ, հալ պու քի, պիր աղաճըգ թէֆէքքիւրատէն սօնրա,

— Նէ՞ էհէմմիյէթի վար տըր, պիր քէրրէ եօլա չըգտըմ, սօնունա գատար կիտէճէյիմ... Էկէր Մատլէն պէնիմլէ ուեուշմագ իսթէմէզ իսէ, համիսի վիրուտ իտէնէ գատար պէն իշիմի պիթիրէպիլիրիմ, տէյի միւլահազա իթտի։

Թաամ սալասընտա, տէօրթ քէօշէ պիր սուֆրա ուզէրինտէ պիր քիչիւք թապլամ իլէ չօրպա, սօղուգ էթլէր վէ տիկէր պազը եէմէքլէր վէ հէր նէվ մէյվէլէր, վէ պուզլու սու տէրունինտէ պիր չիշէ շամբանեա չարապը օլուփ, պու շէյլէր՝ խանէ սահիպէսինին կիւզէլ թաամլարը վէ նէֆիս իչկիլէրի սէվտիկինէ տէլալէթ իթմէքտէ իտի։

Ժիւլ՝ պունլարա պագարագ, րիւեա՞ մը կէօրիւեօրում տէյի քէնտի քէնտինէ սուալ իթմէքտէ իտի։

Մէրգում էվին տիկէր թարաֆլարընը տա տօլաշարագ-

տան սօնրա Թէքրար եօգարը չըգըպ, էլինտէքի լամպանը Թամամ սալօնընտաքի մասանըն իւզէրինէ վազ իթտի, վէ քէնտիսի սալօնա կէչտի.

78

Օրատա, պիր ազ էվվէլ իր Նէրտիվէն վասըթասըյլա չըգմըշ օլտուղու պալգօնուն գաբու եախօտ բէնչիրէսինի Թէքրար աչտը, վէ իշպու պալգօնա իլէրլէյէրէք, գանալա տօգ-գալթ իթտի.

Սթանցանըն կօնտօլու էլան իսկէլէնին հալգալարընտան պիրինէ պաղլը օլուպ, սաաթ իսէ օլ էսնատէ օն պիր պուչուգ չալտը.

Ժիւլ տը Լիւսընայ Թէքրար սալօնա կիրիպ, բէնչիրէնի եարը գաբատըգտան սօնրա օթուրտու.

Թամ օլ տագըգատա, Էվրօբատա էն մէշհուր Թէաթրօլարտան պիրի օլան Վէնէտիքին Ֆան-Թէաթրօսընտա, Թրավիաթա նամ օբէրանըն սօն բէրտէսի գաբանըբ, քեաֆֆէյի սէյիրճիլէր Թէաթրօտան մուֆարագաթ իթտիքլէրի կիպի, Նիգալը գատըն իլէ պէսլէմէսի տախի Թէաթրօյու Թէրքլէ, չէնտ տագըգատա սահիլէ վասըլ օլտուլար. Սահիլտէ եալընըզ պիր կօնտօլ պուլունմագտա իտի. Պէսլէմէ,

— Կօնտօլճո՛ւ... Սթանցա՛... իշթէ կէլտիք, ուեուեօ՞րմուսունուզ, տէյի նիտա իթտի.

Օգուեանլարըմըզ՝ իհթիեար Վէնէտիկլինին ճէվապ վէրէմէեէճէկինի բէք էյի պիլիրլէր.

Պէսլէմէ՝ գատէմէլէրտէն էնիպ, կօնտօլուն գըչ Թարաֆընա պիր գաչ քէրրէ վուրարագ,

— Սթանցա՛... Սթանցա՛, տէյի Թէքրարլատը.

Օլ վագըթ կօնտօլուն բէրտէլէրի աչըլարագ, պիր կէնճ քիմսէ ղահիր օլուպ,

— Պէն Սթանցա տէյիլիմ, տէտի.

Նիգալը գատըն. — (Սապըրսըզըլըգլա.) Քէնտիսի նէ՞րէտէ տիր.

— Շիւպհէսիզ իշմէեէ կիթմիշ տիր, վէ սէրխօշ օլաճագտըր... Մա՛տամ, սիզ օ՛ատէմի եօլա գօյսանըզ, էյի իտէրսինիզ.

Նիգալը գատըն. — (Նէրտիվէնտէն էնէրէք վէ կօնտօլճուեա խիթապ իտէրէք.) Սիզ պիզի կէօթիւրէպի՞լիրմիսինիզ.

— Ուզագ նէ՞րէ մի կիտէճէքսինիզ.

— Գիւեիւք գանալ իւզէրինտէ 180 նումէրօլու խանէյէ կիտէճէեիզ.

— Օթուրուն.

Իքի գատընլար կօնտօլա րագիպ օլտուլար. Կօնտօլճու տա իրինի սէօքիւպ, քիւրէքլէրի չիտտէթլէ չէքմէյէ պաշլատը. Պէսլէմէ՝

— Ֆէնէրինիզ սէօնմիւ՞շ միւ տիւր, տէտի.

— Էվվէթ, ֆիթիլի Թիւքէնմիշ տիր, տիկէր ֆիթիլիմտէ եօգ տուր, լաքին գօրգմայըն, պէն գանալը բէք էյի պիլիրիմ... կէօզլէրիմ գաբալը պիլէ սէյրի սէֆէր իտէպիլիրիմ.

Կօնտօլճու՝ քիւրէքլէրինի տահա չապուգլաթըբ, նիմի տագըգա ղարֆընտա մահէլլի մագսուտէ վասըլ օլտու, վէ զիքրի օլունան նումէրօլու խանէնին բիշկեահընտա կօնտօլու տուրտուրաճագը էսնատէ,

— Իսկէլէնիզէ տիկէր պիր կօնտօլ պաղլը տըր, տէտի.

Իքի գատընլար. — Էվվէթ, էվվէթ, ֆագաթ քի՞մին կօնտօլու տուր.

— Սթանցանըն տըր.

— Օլամազ չէյ տիր.

— Օ տուր, պէն բէք էյի Թանըրըմ.

— Ֆագաթ նա՞սըլ օլապիլիր.

Բիրօ օլտուղու օգուեանլարըմըզճա չիւպհէսիզ անլաշըլմըշ օլան պու կօնտօլճու ճէվապ վէրմէտի, վէ պիր կօնտօլտան տիկէր կօնտօլա աթլայարագ,

— Սթանցա տըր . . . ասլա գըմըլտանմագսըզըն կօնտօլու տէրունինտէ հաթըրեօր . . . պահըլըմըշ օլմալը տըր , տէտի .

Մէճհուլէ գատըն . — Աճապա պիչարէյէ նէ՞ վագը օլմուշ տուր .

— Պիլմէմ . . . չիւպհէսիզ բէք չօգ իչմիշ վէ պունուն իւզէրինէ քէնտիսինէ ֆէնալըգ կէլմիշ օլմալը տըր .

— Օ հալտէ հարտըմ իթմէք . . . քէնտիսինի գուրթարմագ լազըմ տըր .

— Գուրթարմա՞գ մը . . . իլաճ օլուրսա գուրթարըլապիլիր , ֆագաթ իլաճ պուլունմատըղընտան , էօլէճէկի տէրքեար տըր , վէ օ հալտէ զէվալլը գարըսընըն հալի նի՞ճէ օլաճագ տըր .

— Քէնտիսինին գուրթարըլմասընը իսթէրիմ . իճապ իտէն իլաճ պուլունամա՞մազ մը .

— Մա՛տամ , մատէմ քի գուրթարըլմասընը իսթէյօր իսէնիզ , սիզ գարայա չըգըն վէ էվինիզէ ավտէթ իտին .

— Նի՞չին .

— Պէն՝ Պէօլէմէնիզլէ Լիտօյա գատար կիտէրիմ . օրատա պիր էճզախանէ վար տըր քի , պիւթիւն կիճէ աչըգ տըր . Պէօլէմէնիզ օրատան քիւչիւք պիր ամօնիագ չիշէսի ալըր . . . սօնրա ավտէթիմիզտէ , Սթանցայը թէհլիքէտէն գուրթարըրըզ .

Պէօլէմէ . — Կիտէճէ՞մ մի , մատամ .

— Էվվէթ , էվվէթ կիտին . սիզ անախթարլարը պանա վէրին , պէն հայընըզճա էվէ ավտէթ իտէրիմ , վէ կէլտիկինիզտէ , գաբույա աչարըմ .

— Ալըն մատամ անախթարլարը .

Բիբօ՝ օլ էսնատէ իսկէլէնին էն սօն գատէմէսի իւզէրինէ չըգմըշ օլուպ , նիգապլը գատընըն գարայա չըգմասընա հարտըմ իթմէք իւզրէ էլինի ուզաթտը , վէ մէզգիւրէ գարայա չըգընճա , քէնտիսի կօնտօլունա աթլայըպ , քիւրէքլէրի էլէ ալարագ , ազ վագըթտան սահիլտէն աչըլտը , վէ Լիտօ ատասընա կէլտիկլէրինտէ , Բիբօ՝ Պէօլէմէյէ խիթապէն ,

— Էնին , տէտի , վէ իլավէթէն , — Ըրխթըմ իւզէրինտէ չու գըրմըզը նօգթայը կէօրիւյօ՞րմուսունուզ , տէյի պէյան իյլէտի .

Պէօլէմէ . — Էվվէթ , կէօրիւյօրում .

— Էճզախանէնին ֆէնէրի տիր . Տօղրու կիտէրսէնիզ եօլունուզու շաշըրմազսընըզ . Օրատան իսթէտիկինիզի ալապիլիրսինիզ .

— Պէօլէմէ՝ գարայա չըգտը , վէ ըրխթըմտա եիրմի ատըմ գատար իլէրլէմիշ օլտուղու հալտէ , Բիբօ կօնտօլունու աչըգա սիւրտիւ , վէ քէնտի քէնտինէ տէ ,

— Միւսիւ գօնթ՝ էյպէթթէ չիմտի սէվկիլիսինէ իլանը աշգ ու մուհապպէթ իթմիշ տիր , տէտի , վէ պատէհու գահգահա իլէ կիւլէրէք , գարանլըգտա կօնտօլայլա նապէտիտ օլտու .

Կէլէլիմ Ժիւլ տը Լիւսընյայա , մէրգում պիր կօնտօլուն եագլաշմագտա օլտուղունու քիւրէքլէրին սէսինտէն անլայարագ , պալգօնա կիրիպ , Բիբօ իլէ իքի գատընլար արասընտա թամամի օլունան սէօզլէրի տինլէմիշ իտի , վէ ֆիգրի ղայէթ վէխիմ միւլահազաթ իլէ մէշղուլ օլմասընա րաղմէն , թէպէսսիւմէ վէ քէնտի քէնտինէ ,

— Մութլագա չու Վէնէտիկլի չօճուղուն գուվվէի թէխայյիւլիյէսի բէք միւքէմմէլ տիր , տէյի թէֆէքքիւր իթտի , վէ Պէօլէմէնին րագիպ օլմուշ օլտուղու կօնտօլուն սահիլտէն աչըլտըղընը կէօրտիւկիւ կիպի , նիգապլը գատընըն տախի իսկէլէնին նէրտիվէն գատէմէլէրինտէն չըգտըղընը վէ գաբույա աչըպ իչէրի կիրտիկինի իշիթտի , վէ անինտէ թամամ սալօնընա էնիպ , գաբու բէրտէլէրինտէն պիրինին արգասընտա կիզլէնէրէք , խանէ սահիպէսինին մէզգիւր սալօնա կիրմէսինէ պէքլէտի .

Մէճհուլէ գատըն գարանլըգտա կիրմէսինտէ պիրինճի գաթա չըգտը , վէ թամամ սալօնըն գաբուսունու աչըպ իչէրի կիրտիկինտէ , տէրունի սալօնըն քիւչիւք պիր լամպանըն ըշըղըյլա թէնվիր իտիլմիշ օլտուղունա տիգգաթ իթմէեէրէք , գաբույա արգատան գաբատը . Անճագ սըրթը Մ.

տը Լիւսընյըն եւուզ Թարաֆընտա չէվիրիլմիշ օլմաղըլա , Մ. տը Լիւսընյա՛ պու հալտէն պիլիսթիֆատէ , մասահա թօզըու իլէրլէտի . վէ օլ վագըթ Նիգապըը գատըն տիկէր ճիհէթէ տէօնմէքլէ , գարշըըսընտա պիր ատէմ կէօրիւր կէօրմէզ ըէֆը սէտա իթտի , լէհճէսի տէհշէթլէ սօլտու , լաքին պիրտէն պիրէ գարշըըսընտա պուլունան չախսը Թանըտըղընտան , մէզքիւր տէհշէթի տէրհալ զայիլ օլտու ,

Մ. տը Լիւսընյա իսէ , գօլլարընը կէօքսիւ իւզէրինտէ գավուշտուրարագ , հէմ Թէհտիտավէր , հէմ տէ իսԹիհզաքեարի սուրէթտէ չու եօլտա իֆատէյէ աղազ իյլէտի .

— Պէնի պէքլէյօրտուն տէյի՛լ մի ,- Թէհարրիկաթըմտան քէնտինի կիզլէնէրէք , վէ պէնի լաերտըըըլա խըրըզլամագ իչին գարանլըգտա պուլունարագ , պաշլամըշ օլտուղուն Թէազիպաէ տէվամ իտէպիլէճէկինի մէմուլ իտիյօրտուն , Լաքին , Մատլէն , եանըլտըն . իշթէ պէն պուրատայըմ , սէրպէսթճէ կէօրիւշէպիլիրիզ ,

« Միւսթէրիհ օլ Մատլէն , գաթի պիր տագըգատա պուլունուեօրուզ , վէ պէն՝ ումտանմա արլանմանը պէր Թարաֆ իտէրէք , հէր չէյի աչըգտան աչըղա սէօյլէյէճէկիմ ,

« Իգրար իտէրիմ քի , եօլմուշ օլտուղունու զաննը վէ մէամուլ իտիյօրտում , ֆագաթ սէնին մէյտանա չըգմագըլըղըն՝ նի հաւաթթա պրագմագըլա , վուգուպուլում տարպէտէ գուսուր իթտիմ ,

« Պէնտէն հիսապ իսթէմէք իչին պուրատա կէլմիշ օլտուղունու պիլիրիմ ,- Իմտի օ հիսապլարըն Թէսվիյէսի զէմանը կէլմիշ տիր ,

« Էվվէլ էմիրտէ նէ՞ իսթէյօրսուն ,

« Ժիւլ մէրսիէ օլմաերպ , Ժիւլ Արման տը Լիւսընյա օլտուղումու սէօյլէմէք իսթէյօր իտէն . . . պունու քէշֆ իթմիշ օլմագըլըղըն՝ սէնին իչին տահա ֆէնա օլտու ,

« Պէնիմլէ աչըգ վէ գաթիլ մագամընտա մուամէլէ իտէճէքսին , տէյի՛լ մի . . . էվվէթ , աքլըզէմ , ինճարընա կէօրէ

հարէքէթ իտիլմէլի տիր . . . սէն պէնի պիլիրսին , պէն հէր չէյէ հազըրըմ ,

« Վագըտա սէնի սէվմիշ օլտուղում սահիհ տիր , լաքին մուախխարէն մուհապպէթիմ զայիլ օլտու , - Տօղան չօճուղուն իլէ , միւսթագպէլ իչին սէն պանա պիր սէպէպի զաիլէ օլտուն , իմտի իքինիզի տէ օրթատան գալտըրմագըլըղըմ իգթիզա իթտի , Պու Թէշէպպիւսիւ իճրա իթտիմ իսէ տէ , եագա իթտի , Պու Թէշէպպիւսիւ իճրա իթտիմ իսէ տէ , եանըլըզ չօճուղուն ճիմմինի օրթատան գալտըրմագա մուվաֆագ օլտում ,

« Պու կիւն իսէ , սէն պէնի Թէքրար պուլտուն . . . պէնի Թազգիպ իտիյօրսուն . . . մագսէտին նէ՞ իսէ , օնու սէօյլէ ,

« Ինթիգամ ալմա՞գ մը իսթէյօրսուն ,

« Միլեօնէր օլտուղումու պիլտիկին ճիհէթլէ , մագսէտին սէրվէթիմի մահվ իթմէ՞ք մի , եօգսա կէչմիշ զէմանը իֆշա իտէրէք , վէ պէնի էզէրէք , սէրվէթ ու իգպալիմին մահվընա սայ իյլէմէ՞ք մի տիր ,

« Էկէր մէրամըն պու իսէ սէօյլէ պանա , »

Ժիւլ՝ պիր սանիյէ գատար իֆատէսինի գաթթ իթտի , չիւնքի Նիգապըը գատընտան ճէվապ պէքլէյօրտու . լաքին մէզպուրէ զահիրէն ֆիթուրսուզ կէօրիւնտիւկիւ , վէ կէօզլէրինի մէրգումա աթֆ իթմիշ օլտուղու հալտէ , սուքիւթ իզհար էյլէմէքտէ իտի , Մ. տը Լիւսընյա չէօյլէ տէվամ իթտի .

— Պէլքի տէ պանա գարշը սիլահսըզ օլտուղումու , վէ եէտինտէ իսպաթլարըն պուլունմատըղընը պիլտիկինտէն , սուքիւթինէ մուգապիլ պէնտէն պիր պէտէլ իսթէմէք կիպի ճիտտի պիր Թասավվուրտա պուլունուեօրսուն ,

« Էկէր ֆիքրին պու իսէ ուղրաշմայըլըրըզ , վէ մուխաթէպէ իթմէքլիկիմիզէ տէ հիչ պիր մանի եօգ տուր ,

« Վէլաքէթ վէ սէրվէթճէ հէր նէ հալտէ պուլունուեօրտում իսէ , եինէ օ հալտէ պուլունմագ խուսուսընտա եըմ , եանի քիմսէնին՝ հագգընտա հիչ պիր կէօնա չիւպհէսի օլմայարագ միւթէպէր պիր սըըֆաթէ գալմագ իսթէրիմ ,

վէ պէնիմ խաթըրըմ քի, պու միւրատըմ իճրա օլունաճագ տըր։

« Եազըր օլտուղում վէ սախթէ պիր իսմ թահթընտա եաշատըղըմ սըրատա մազը օլմուշ օլան հալտէն, պու կիւնքիւ կիւն, իսթիհսալ իթմիշ օլտուղում պիր մագինէթի ղայպ իթմէք թէհլիքէսի կէօզիւմին էօնիւնտէ օլարագ, նէլէ՛ր եապապիլէճէկիմի հիւքմ իտէպիլիրսին։

« Սէօյլէ պագալըմ պէնտէն նէ՞ իսթէեօրսուն։

79

Նիգապըլ գատըն էլան սիւքիւթ իւզըրէ տուրտուղունտան, Ժիւլ տը Լիւսընայ՝ քիւչիւք րէվօլվէր չըգարարագ,

— Սէ՛օյլէ, սէօյլէ տիեօրում. . . էկէր էսրարըմը քիմսէնէ ֆաշ իթմէմէկէ րազը օլուրսան, էկէր պանա էմնիյէթ եօլունտա թէէմինաթը լազըմէեի վէրիրսէն, էասը մասա իւզէրինէ սէնինլէ մուխապէրէ իթմէկէ հազըրըմ։ Պիլաքիս էկէր հագգըմտա պիր թէհլիքէ, վէ վէսիլէի իզթիրապ ու էնտիշէ օլուր իսէն, օլ վագըթ սէնի էօլտիւրիւրիւմ։

«Ջաբուգ գարարընը վէր։

Մէճհուլէ գատըն, օ անտէ պիր սիւրաթլը ֆէվգէլատէ իլէ Նիգապըլը գավրայըպ, էօյլէ պիր գահգահա իլէ կիւլտիւ քի, պուլունտուգլարը պինանըն տէրունը պիլէ էօթտիւ։

Գօնթ, թանըմատըղը պիր գատընըն գարշըսընտա պուլունմասըյլա տէհշէթի ազիմէ իլէ րիւճաթ իթտի, վէ կէնճ գատըն չու եօլտա իֆատէեէ աղազ իյլէտի.

— Միւսիւ տը Լիւսընայ, պիլի՛րմիսինիզ քի թասվիրիմի սիզէ կէօսթէրմէքլիկիմին վագթը կէլտի։ Էկէր պիր ազ տահա կէճիքմիշ օլսա իտիմ, պու մասխարալըղըն սօնու միւէսսիր պիր ֆաճիատա գարար գըլապիլիր իտի։

Ժիւլ, հէեէճան վէ իզթիրապընը թէսքինէ մուվաֆֆագ

օլամաեօրտու։ Սէօզ սէօյլէմէք իսթէտի իսէ տէ, տուտագլարը գուրումուշ վէ տիթրէմէքտէ պուլունմուշ օլտուղունտան, պիր սէօզ պիլէ աղզընտան չըգարամատը։

Մէճհուլէ գատըն հալէա կիւլէրէք, չու սուրէթտէ քէլամա տէվամ իթտի.

— Պու վագըաեա նէ՞ տէրսինիզ։ Թօհաֆ տէյի՛լ մի տիր, վէ էկէր գալէմէ ալընաճագ օլսա օգուեանլարը մէրագտա պըրագմա՞զ մը։

— Մատա՛մ, պու գօմէտիանըն մանէասը նէ՞ տիր։ Օյնատըղընըզ րօլ նէ՛ գատար ղարիպ տիր։

— Ազիզիմ միւսիւ, սահիհէն սիզ բէք էյլէնճէլի պիր ատէմ իմիշսինիզ։ Նիճէնին օրթասընտա, սիզի, նէ՞ վագըթ վէ նէ՞ սուրէթլէ կիրմիշ օլտուղունուզու պիլմէտիկիմ խանէմին իչինտէ վէ էլինիզտէ րէվօլվէր թութմուշ օլարագ կէօրտիւկիւմ հալտէ, սիզ պանա, «Մա՛տամ, օյնատըղընըզ նէ՞ գօմէտիա տըր» տէյի սօրուեօրսունուզ։ Հագըգաթէն պու կիւլէճէք չէյ տէյի՛լ մի տիր։

— Եագաթ պէն Մատլէնին խանէսինտէ պուլունմաեօ՞րմուեում։

— Մատլէն քի՛մ տիր... թանըմաեօրում... Սիզ, Բարիսլի Կապրիէլ Սթէլլինինին խանէսինտէ պուլունուեօրսունուզ։

— Իշտէ էսրարի թէզգիրէեի պանա կէօնտէրէն սիզ տէյի՛լմիսինիզ։

— Էվվէթ պէն իմ։

— Տիմէք պու գօմէտիանըն մանէասը նէ օլտուղունու սուալ իթմէկէ հագգըմ վար տըր։

— Իյզահաթը բէք գօլայ տըր։ Սիզի վէ տօսթլարընըզտան պիրինի Բարիստէ կէօրտիւմ. օ տօսթունուզ պէնիմ տէ տօսթում օլուպ իսմինիզի պանա պիլտիրտի։

« Սիզէ պիրտէն պիրէ մէճնունանէ աշըգ օլտում տիմէմ, չիւնքի պու չօճուգճա պիր սէօզ տիւր, հալ պու քի սիզի զիեատէսիյլէ հազզ իթտիմ։ Եագաթ զանն իտէրիմ քի, սիզին հազզ օլունմագլըղընըզ իլք տէֆա տէյիլ տիր։

«Հէր նէ իսէ, սիզի իսմէն թանըտըղըմ սըրատա էվլէն-մէք ֆիքրէ պուլունուեօրտում։

«Պու հալ՝ տիկէր պիր գատըն իչին պիր մուշքիւլ իսէ, լաքին պէնիմ իչին պու կիպի մուշքիլաթ վէ մէվանի՝ տահա զիեատէ թահրիքէ վէսիլէ տիրլէր։

«Իմտի սիզէ եագլաշմաղա, սիզի տէ պանա եագլաշտըր-մաղա, վէ պունուն իչին մէրագըմըզը թահրիք վէ նազարը տիգգաթընըզը ճէլպ իթմէկէ գարար վէրտիմ.

«Պու սուրէթլէ տօսթունուզ օլտուղունու պէեան իթտի-կիմ չափուլէրինիզտէն պիրի վասըթասըյլա էվվէլճէ թահ-գըգաթը լազըմէեի պիլ իճրա, իկի տէֆա, մատմազէլ Ժան-րինէթ Տօրէյ իլէ էվլէնտիկինիզ կիւն Շընըվիէր քիլիսէսինտէ պուլունտում.

«Ազիզիմ միւսիւ, զէվճէնիզ բէք կիւզէլ տիր, պու պապատէ սիզի թէպրիք իտէրիմ, ֆագաթ պիր գայտը իհթի-եաթըմ վար տըր։ — Մատմազէլ՝ ազտը իզտիվաճ կիւնիւ, նայիլ օլտուղու սաատէթտէն տօլայը բէք տէ մէսրուր կէօ-րիւնմէեօրտու։ Սէպէպի անճագ նէ՞ իտի։

«Իշտէ տօսթումուզտան թահգըգը քէյֆիեէթ իթտիմ. Իթալիանա վագթը հարէքէթինիզի, վէ նէրէլէրէ ուղրաեա-ճաղընըզը անլատըմ. պինապէրին սիզտէն էվվէլ թրէնէ րա-քիպէն Մարսիլիատա, Նափօլիտէ, Վէնէտիկտէ սի-զի գարշըլատըմ, վէ էսրարի թէզքիրէլէր կէօնտէրմէքլէ, ֆիլ վագը մէրագըմըզը թահրիք իթտիմ.

«Օ թէզքիրէլէրին պիւեիւք էհէմմիյէթի վէ մանէասը եօգ իտի... Եախօտ պէն էօյլէ զանն իտիյօրտում։ Կէօրիւեօ՞րմու-սունուզ ինսան նա՞սըլ եանըլըեօր. Էրքէքլէրին զէնտօսթլուգ ալէմինտէ կէչիրմէքտէ օլտուգլարը միւտտէթ զարֆընտա սէվմէքտէն տուր օլտուգլարընտա ալէատէլիէ իրթիքեապ իլէտիքլէրի ֆէնալըգլարըն պիրի եիւզիւնտէն պիր գատընըն սիզէ գարշը պուղզ ու ատավէթի պուլունմուշ օլմասը իհթի-մալինի ֆարզ իտիեօրտում։

«Հալ պու քի մատմազէլ Մատլէնի պէն պիլմէեօրտում. անը սիզ պանա պիլտիրտինիզ.

Ժիւլ.՛— (Հագըգի պիր տէհշէթ հարէքէթիյլէ.) Մա՞տ-լէն մի։

Գապրիէլ.— Էվվէթ, սիզին՝ գօրգուլաճագ պիր աշըգ օլտուղունուզու անլատըմ... Սէվմէքտէն տուր օլտուղունուզ մաշուգէլէրինիզի սիզ պօզուեօրմուշսունուզ, վէ մահսուլը մուհապպէթինիզ օլան չօճուգլարը տէֆ իտիեօրմուշսունուզ։ Սիզի պանա րապթ իտէն պու իգրարընըզը ունութմաեաճա-ղըմ. Պունտան պէօյլէ կէչմիշ զէմանընըզըն պիր տէրէճէ ֆաճիալը օլան ահվալինի, եալընըզ պէն պիլիյօրըմ. չիւնքի պէնի կէօրմէքլէ անը պուլմագտա օլտուղունուզու զանն իթ-տիկինիզ գատըն՝ չիւպհէսիզ վէֆաթ իթմիշ տիր. պու սէ-պէպլէ վուրմուշ օլտուղունուզ տարպէնին պօշա կիթտիկինի զանն իթմէքլէ թէէսսիւֆ իթմէեին։ — Իմտի էսրարընըզը պի-լիրիմ... Օ՛հ, սուրաթընըզը էքշիթմէեին... րէվօլվէրինիզլէ պէնի ասլա գօրգութամազսընըզ. սիզին տէ պէնտէն գօրգ-մանըզ սէպէպինիզ եօգ տուր։ Շիտտէթինիզ պէնի գօր-գութմագ չէօյլէ տուրսուն, խօշումա կիտմէքտէ տիր, վէ պէն տէ սիզի էլէ վէրմէեէճէեիմ, լաքին պիր շարթ իլէ...

— Նէ՞ շարթ իլէ մատամ։

— Պէնիմլէ սուրէ իթմէք շարթըյլա։

— Պու կիւն իչին իչպու թէքլիֆինիզ միւմքինսիզ չէյ տիր։

— Նի՞չին։

— Զիրա Տօրիա սէյֆինէսինէ ավտէթ իթմէլիեիմ։

— Զէվճէնիզի պուլմագ իչին մի։

— Մա՛տամ, սիզ տէ թաատիգ իտէրսինիզ քի, զէվճէմ հագգընտա հիչ օլմազսա իպրազը հիւրմէթտէ գուսուր իթ-մէմէլիեիմ։

— Ֆագաթ սիզին ղայպուպէթինիզտէն տօլայը գօնթէ-սին ասլա էսէֆ իթմէտիկինի թէէմին իտէրիմ։

— Պու իֆատէնիզ՝ զաննըտան իպարէթ տիր։

— Զանն տէյիլ, հագըգէթի հալ տիր, վէ էկէր սիզ սէրպէսթ էֆքեարլը պիր քիմսէ օլսա իտինիզ, հագլը օլ-տուղումու թէսլիմ իտէր իտինիզ։

— Պիլտիկինիզ նէ՞ տիր ։

— Պիր շէյ պիլմէմ, ֆագաթ քէշֆ իթմէքտէյիմ.

— Նէ՞ քէշֆ իթմիշսինիզ տիր ։

— Սիզ գօնթէսի սէվմէտիկինիզ կիպի, գօնթէս տէ սիզի սէվմէզ. Իզտիվաճընըզ` հէր հալտէ, «անլաշը՞լմըշսունուզ, հէր հալտէ տիեօրում, – կիպի գալմասը լազըմ կէլէն ֆամիլեաճա ֆաճիալարտան պիրինին նէթիճէսի տիր ։ – Էկէր պու սէօզիւմիւ թէքզիպ իտէպիլիրսէնիզ, թէքզիպ իտին ։

— Ա՛հ, տիմէք սիզ պիր շէյթանսընըզ.

— Խայր, պէն` ինսանլար թարաֆընտան գանաաթլարը քէսիլմիշ օլան պիչարէ մէլէքլէրտէն պիրիյիմ. – Տօղրու սուրէթտէ քէշֆ իթմիշ օլտուղումու իգրար իտին ... Սիզ բարասըզ գալմըշ պիր ատէմ իտինիզ ... լաքին պու իզտիվաճը գապուլ իթմէքլէ, բարլագ պիր թէշէպպիւս իճրա իթմիշ օլտունուզ, չիւնքի Տօրէյ ֆամիլեասը զէնկին տիրլէր, վէ գըզլարը տա միլեօնլարա մալիքէ պուլունմուշ տուր ... Պէօյլէ պիր ֆիւսաթ վէրիլիրսէ, հէր նէ օլսա գապուլ օլունուր ... Հաթթա բէտէրի մալիւմ օլմաքարագ տողաճագ պիր չօճուգ պուլունսա պիլէ, եինէ գապուլ օլունմագ կէրէք տիր ։

— Լաքին քի՛մ սիզէ պունլարը սէօյլէտի.

— Քիմսէ ... կէօզլէրիմ վար տըր. պէն կէօրտիւմ. Շէնըլիքլէր քիլիսէսինտէն չըգտըղըմ զէման, մատամ գօնթէս տը Լիւսընյըն քէյֆսիզլիկինին հագգընտա սէպէպինէ տիգգաթ իթտիմ. Սահիհէն ազիզիմ գօնթ, սիզ բէք մահիրսինիզ, վէ պու ագշամքի վագըանըն` հագգընըզտաքի թէվէճճիւհիւմիւ նէ գատար արթըրմըշ օլտուղունու պիլէմէզսինիզ. Սիզի, ատի քիմսէլէր սըրասընտա թութուեօրտում, լաքին մէմուլին ղայրի իգրարլարընըզ` սիզի պէնիմ ինտիմտէ եիւքսէք պիր մէվգիէ իյսալ իթտիլէր. – Թա՛ իլք կիւնտէն սիզտէն խօշլանմըշ իտիմ, ֆագաթ շիմտի տահա զիեատէ մահզուզիյէթ հիսս իթմէքտէյիմ, վէ պիրլիքտէ սուրէ իթմէքլիք` պէնիմ իչին պիւյիւք պիր մէսէրրէթ տիր. ումարըմ քի, պու արզումու գապուլ իթտինիզ. Էյի խաթըրըմա կէլտի, օյնատըղը օեունու չու տագըգատա անլամըշ օլտուղում կօնտօլճունուզ`

մուգուաւթըն նէրէտէ գարար գըլմասընտան խապէրտար օլմաքարագ, սապահա գատար պէսլէմէքլի տիչարտա ալըգօխաճագ տըր ։ – Հալ պու քի խըզմէթիմիզի կէօրմէքլիգին պէսլէմէք մուհթաճըզ ։

— Շու տագըգատա Բիբօ բէնճէրէլէրինիզին ալթընտա պուլունաճագընտան, իճապ իտէն իշարէթի քէնտիսինէ վէրիրիմ.

Մուճիպինճէ Մ. տը Լիւսընյայ իլէ Կապրի պալգօնա կէլտիքլէրինտէ, գօնթ`

— Բի՛բօ, տէյի չաղըրտը ։

Բօբօ` կօնտօլունու Սթանյանըն կօնտօլու եագընընա պաղլամըշ օլուպ, մուշթէրիսինին ամէլինէ պէքլէմէքտէ օլմասըյլա, քէնտիսինին չաղըրըլտըղընը իշիթտիկինտէ, պաշընը եօգարը գալտըրարագ,

— Պուեուրուն սինեօր, տէյի ճէվապ վէրտի ։

— Մատամըն պէսլէմէսի նէ՞րէտէ տիր ։

— Քէնտիսինի Լօտօտա պըրագտըմ, լաքին պիր կօնտօլ պուլմուշ օլմալը տըր, չիւնքի պու թարաֆա տօղրու սիւրաթլէ պիր ֆէնէրին իլէրլէտիկինի կէօրիւեօրում ։

— Բէք էյի. սէն օրատա տուր վէ պէնի պէքլէ ։

Բիբօ օլ պապտէ եանըլմաեօրտու, զիրա պիր գաչ սանիյէ սօնրա իսկէլէյէ պիր կօնտօլ եանաշըպ պունուն տէրունինտէն պիր գատըն չըգտը ։

Կապրիէլ. – (Մէրգումէյէ խիթապէն.) Սէ՛նմիսին, Մարիէթ ։

— Էվվէթ, մատամ, պէն իմ.

— Չաբուգ եօգարը չըգ ։

— Ֆագաթ, մատամ, անախթար եէտիմտէ տէյիլ տիր ։

— Գաբուեու պէն աչարըմ.

Կապրի սալօնտան տըշարը չըգտը, վէ ժիւլ տը Լիւսընայ` իչպու եալընըզլըգտան իսթիֆատէ իլէ, պուլունտուղու վազիյէթի տիւշիւնմէկէ պաշլատը ։

Մէրգումուն վագը օլան պիր պասիրէթսիզլիկի, քէնտի-

սինի , գօլ վէ այագլարը պաղլը օլարագ մեճհուլէ պիր գատընա թէսլիմ իթտիրմիշ իտի ։

Ագտէմձէ տախի պէյան իթմիշ օլտուղումուզ վէճհլէ , Կապրի՝ սալա կիւզէլ օլմայըպ , ֆագաթ ուզուն պօյլու , նազիք , պիչիմլի , վէ եիւրիւեիւշիւ , թուալէթի , պաշընըն պիչիմի , էլպիսէսիյլէ վիւճուտինտէ մէվճուտ օլան նէֆիս գօգու , վէլհասըլ թըրնագլարընըն ուճունա գատար , Բարիսլի գատընլարա մախսուս իտի ։

Կապրի , ժիւլտէն խօշլանտըղընը աչըգտան աչըգա պէեան իթմիշ օլտուղունտան , վէ պու խուսուսու տա իսպաթա հազըր պուլունտուղունտան , մէրգումուն օ ճիհէթէ մէզպուրէտէն գօրգմազա սէպէպի եօգ իտի իսէ տէ , Բարիսէ աւտէթինտէ պիր թագըմ հօվարտա քիմսէլէր հուզուրընտա պազը էսրարընը ֆաշ իտէպիլմէսինտէն գօրգմագտա իտի , չիւնքի օ էսրարըն ֆաշ օլունմասը քէնտի մահվընը մուճիպ օլապիլէճէկի ճիհէթլէ , պու թէհտիտամիզ իհթիմալտէն խալի օլմագ իչին Կապրինին սուքիւթիւնիւ վէ հէման քէնտիսինէ չէրիքի թէօհմէթ օլմասընը սաթըն ալմագ լազըմ էտէն իտի ։

Ղայէթ զէնկին օլան կէնճ պիր քիմսէ իլէ ղայէթ ճալիպ պուլունան կէնճ պիր գատըն արասընտա պունտան գօլայ նէ՞ օլապիլիր իտի ։

Պինաէնալէյհ ժիւլ գարարընը տէրհալ վէրտի ։ Շէօյլէ քի Կապրիէլին տէտիկի վէճհլէ քէնտիսի Հանրիէթի սէվմէեիպ , Բարիսէ աւտէթլէ , չէհրի մէզքիւրէ մախսուս օլան էօմրէ թէքրար տախիլ օլտուղունտա , աթլար վէ արապալար տարաֆ վէ թէզեինաթընը թէշքիլ իտէկէլտիքլէրի կիպի , մահզա օ տարաֆ վէ թէզեինաթըն միւրէթթիպաթընտան օլմագ իւզրէ , քէնտիսի իչին պիր մէթրէս ինթիխապ իթմէքլիքտէ ճիւմլէի թասավվուրաթընտան օլտուղու հալտէ , չիմտիտէն Կապրիէլի մէթրէս տէյի գապուլ իթմէկէ գարար վէրտի ։

Գօնթ պու եօլտա միւլահազաթ տէրեասընա տալմըշ իքէն , Կապրիէլ աւտէթլէ վէ թէպէսսիւմ իտէրէք ,

— Ազիզիմ գօնթ , սիզի , գաքու վէ եա քէնչիլիքտէն աշարագ վէ էլինիզտէ րէվօլվէր օլարագ խանէմտէ պուլտուղումտա , չիւպհէսիզ էֆքեար ու նիեաթը հասէնէ իլէ մութթասըֆ տէյիլ իտինիզ . պինաէն ալէյհ օ տագիգատա նիգապըմը չըգարմագլըղըմ ղարուրի իտի ։ Պու չէյլէր իսէ , սիզին վէ հիւրրիեէթինիզին իզէրինէ պէնի պիր թագըմ հուգուգա սահիպ գըլմըշ տըր , էօյլէ տէյի՞լ մի ․

— Սահիհ տիր . հուգուգունուզու աճիզանէ թէսլիմ իտէրիմ ։

— Օ հուգուգումը սուի իսթիմալ իտէպիլիր իսէմ տէ , իթմէեէճէեիմ ։ Պագըն նէ՛ էյի մուամէլէ իտէճէեիմ ։ —Շու գատար քի պիրտէն պիրէ նիւմունէ օլմազա լայըգ պիր զէվճ օլմագտան տուր օլմամալըսընըզ , վէ ֆամիլեաճա էօմրիւնիւզճէ սուի իպրէթի մուճիպ հիչ պիր հալ զուհուրա կէթիրմէմէլիսինիզ ։ Խանէնիզէ կէճ աւտէթ իթմէնիզէ պիր էօզըր մէշրու պուլապիլմէքլիկինիզ գօլայ չէյ տիր ։ — Հէմ տէ պիր տէֆալըգ իսթիխնաիյեէթ՝ սաաթը ումումիեէյի պօզմազ ։ Իմտի , պիր սաաթ սիզի պուրատա ալըգօյմագ իսթէրիմ ։ Պու թէքլիֆիմէ մուվաֆագաթընըզ պէնի զիեատէսիյլէ մէմնուն իտէճէք տիր ։ Ահպապճա սուբէ իտէլիմ , պատէհու Տօրիա սէյֆինէսինէ աւտէթ իտէրսինիզ ։

Մարիէթ՝ սուֆրանըն հազըր օլտուղունու մատամասընա խապէր վէրմէկէ կէլտիկինտէ , գօնթու կէօրիւնճէ կիւլմէկէ պաշլատը ։

Մ . տը Լիւսընեայ իսէ , թէհտիտ մագամընտա բարմագընը սալլատը ։

Գունլարըն սուբէսի , պէեանէ հաճէթ օլմատըղը իւզրէ բէք քէյֆլի օլուպ , եարը կիճէնի իւչ սաաթ կէչմիշ օլտուղու հալտէ , գօնթ՝ Կապրիէլտէն մուֆարագաթ իթտի , վէ մէզպուրէ՝ մէրգումա , Բիբօնուն կօնտօլունա գատար րէֆագաթ իթտիկի կիպի , իրթէսի կիւն ագշամը տախի քէնտիսինէ պէքլէնէճէկինի պէյան էյլէտի ։

Բիբօ . — (Գօնթա , կօնտօլա օթուրմասընտան սօնրա .) Սինեօր , Շիմտի նէ՛րէեէ կիտէճէեիզ , տէյի սօրտու ։

— Բօվէլիանա , տէյի գօնթ ճէվապ վէրտի ։

Արատան եիրմի տագըգա գատար կէչմիշ օլտուղու հալ-

տէ , ժիւլ տը Լիւսընայ մեզքիւր ատատան չըգըպ , քեմալը էնտիշէ իլէ քէնտիսինէ պէքլէմէքտէ պուլունան Հանրիէթին նէզտինէ վարըլ օլտու ։

Պիչարէ գատընճըղազ՝ գօնթու կէօրտիւկիւնտէ ,

— Հէլէ շիւքիւրլէր օլսուն ճէնապը Հագգա , տօսթում . . . Խանէնիզէ ավտէթ իչին պու գատար կէճիքտիկինիզտէն , աճապա նէ՞ օլտունուզ տէյի վէսվէսէ իչինտէ պուլունուեօրտում, տէտի ։

— Նէ՞ տէն վէսվէսէ իտիեօրտունուզ , ազիզէմ ։

— Պիր չօգ խէեալի ֆէնալըգլար ֆիքրիմի իշղալ իթմիշլէր իտի ։

— Տահա էրքէն ավտէթ իթմէք իստէեօրտում, լաքին տօսթում պըրագմատը ։

— Մատէմ քի սաղ վէ սալիմ օլարագ ավտէթ իթտինիզ. պանա պաշգա պիր շէյ լազըմ տէյիլ տիր , վէ նէ եափտըղընըզը տա անլամաեա հիչ պիր արզում եօգ տուր ։

— Տիմէք պէնի պէքլէմէքլէ տիւշարը իզթիրապ վէ էնտիշէ օլտունուզ . . . լաքին պունա հիչ պիր սէպէպ եօգ իտի ։

— Նէ՞ չարէ , իզթիրապ ու էնտիշէնի թէսքին իթմէք՝ ինսանըն էլինտէ տէյիլ տիր ։

— Հագգընըզ վար տըր . պու պապտա զիհատէսիյլէ միւթէէսսիր օլտում . իմտի պիր ան էվվէլ եաթմանըզ կիտին քի րահաթ իտէսինիզ . զաթէն պէն տէ եաթաճաղըմ, չիւնքի բէք չօգ վագըթտան պէրու ույգուսուզ գալմամաեա ալըշմըշ իտուկիմտէն , պու կիճէքի ույգուսուզլուգ պէնի զիհատէսիյլէ եօրտու ։

Պատէհու ժիւլ՝ Հանրիէթին անլընտան պուս իտիպ , քէնտի տաիրէսինէ կիթտիկի կիպի , կէնճ գատըն տախի տաիրէսինէ չէքիլտի իսէ տէ , մալիւմիւմիւզ օլտուղու վէճհիլէ , զիհնի պիր թագըմ միւլահազաթ իլէ մէշղուլ օլտուղունտան , ույգուսուզ օլմամասընա րաղմէն , ուեուեամատը ։

80

Գօնթ տը Լիւսընայ իլէ Նապրիէլ Սէթէլլինի արասընտաքի իւլֆէթին մուգատտէմաթընը թէֆէրրուաթըյլա եազմաեը զայիտ ատտ իտէրիզ . շու գատարը պէեան իլէ իքթիֆա իյլէրիզ քի , Սէլէսթէն տը Վալանթէնին մէթրուք մէթրէսի մագսէտինէ էրիպ , Հանրիէթին զէվճէսի իւզէրինտէքի թէեսիրի կիւն պէ կիւն արթարագ , անը , հէր մէրամընը իճրաեէ մէճպուր իթտիքտէն պաշգա , հաթթա մէրգում, մէզպուրէնին արզուլէրինէ էվվէլճէ վէ քէնտիսինէ պիր շէյ սէօյլէնմէքսիզին վագըֆ օլարագ , քեաֆֆէսինի քէնտիսի իճրա իտէր իտի ։

Շուրաեը իլավէթէն պէեան իտէրիզ քի , գօնթ՝ զէվճէսի գարշըսընտա զահիրէն օլսուն իզհարը մուհապպէթ իտիպ , պաշլըճա մէրասիմի լազըմէտէ գուսուրտա պուլունմամագտա իտի ։ Մէրգում, բէք նատիրէն , եարը կիճէնի իքի սաաթ կէչէրէք Տօրիա սէյֆինէսինէ ավտէթ իթմէքտէ օլուպ , ֆագաթ հէր կէճիքմէսինտէ վէ զայպուպէթինտէ պիր թագըմ պէհանէլէր կէօսթէրմէքտէ իտի ։

Հանրիէթ՝ ֆիթուրսուզ օլմագ , վէ պինապէրին գըսգանճ պուլունմամագլա պէրապէր , իզհար օլունմամըշ իտի ։

Շէօյլէ քի Մ. տը Լիւսընայըն խանէսինտէն սօղումասը սէպէպինի անլամաեարագ վէ անլամաեա տա չալըշմաեարագ , մէյտանա գօնուլան պէհանէլէրին եալան օլտուղլարընը թապիի պիր հիս իլէ տէրք իթմէքտէ , վէ պու եօլտաքի իսթիգամէթսիզլիկինտէն տօլաեը իզհարը հիտտէթ իթմէեիպ , անճագ պու հալէքէթի , քէնտիսի իչին տէյիլ , իսմինի թաշըմագտա օլտուղու շախս իչին քիւչիւքլիւք ատտ իյլէմէքտէ իտի ։

Մատամասընա զահէթ սատըգ օլան պէսլէմէ Անէթ ի-

սէ, պու պապտէ պէյանը րէյ իթմէմէքլէ պէրապէր, ղա-յէթ զէքի վէ թապիաթճա շիւպհէլի օլմատըղը, վուգուու հալի անլամըշ օլտուղունտան, պիչարէ Հանրիէթին հալինի աճըմագտա իտի։

Կիւնլէր, հաֆթալար վէ այլար պու մինվալ իւզրէ կէ-չիփ, մատամ տը Լիւսընայըն վազը համլ զէմանընտա օն պէշ կիւն գատար միւտտէթ գալտը։

Մէզքիւրէ՝ զէվճի իլէ պէօյլէ պիր մատտէ իւզէրինէ պահս իթմէք իսթէմէտիկի ճիհէթլէ, օլ պապտէ քէնտիսինի պիր միւտտէթ ղայպ իթտիքտէն սօնրա, նիհայէթ հասպ էլ մէճպուրիյէ, պիր սապահ Մ. տը Լիւսընյա խիթապէն.

— Տօ՛սթում, պիր սիւտանա չարէսի կէօրիւլմէլի տիր, տէտի։

— Էվվէթ, ավտէթիմի միւթէագըպ իճապընա պագա-ճաղըմ։

Հանրիէթ. – (Հայրէթլէ.) Ավտէթինիզի միւթէագը՞պ մը։

— Էվվէթ, ուֆագ պիր եօլճուլուգ իտէճէյիմ. Վէքիլ-խարճըմտան պիր մէքթուպ ալտըմ. Հէր հալտէ Բարիսէ կիթ-մէքլիկիմ զարուրի օլուպ, իքի իւչ կիւն գատար օրատա գա-լաճաղըմ։

— Պէնի չու էյյամտէ եալընըզ պըրագմագտա գօ՞րգմայօր-մուսունուզ։

— Թէքրար իտէրիմ քի, ղայպուպէթիմ բէք ազ վա-գըթ սիւրէճէք տիր, վէ կիթմէքլիկիմ տէ զարուրի տիր։ Մատամ Սիրգ սօգագընտաքի օթէլիմիզին պագը ամէլէաթընտա տայիր տիր։ Իշպու օթէլիմիզ սիզի գապուլէ հազըր օլմալը վէ սիզէ լայըգ պուլունմալը տըր,

— Պէն իսէ, էվվէլճէ Շէնըվիէրէ կիտէճէկիմիզի մէմուլ իտիյօրտում.

— Էվվէթ, Շէնըվիէրէ կիտէճէյիզ, ֆագաթ օթէլիմիզ-տէ եէրլէշտիքտէն սօնրա։ Պունտան պաշգա, պիր սըրըմըզ պուլունմատուղունու, վէ էվլատընըզը վագթինտէն էվվէլ գօ-ըրհէնին էհալիսինէ վէ բէտէրլէրինիզին խըզմէթճիլէրինէ կէօս-

թէրմէքլիք՝ մէզքիւր սըրրը ֆաշ իթմէք տիմէք օլտուղունու անլա՞մայօրմուսունուզ։

— Ֆագաթ Բարիստէ այնի թէհլիքէ եօ՞գ մու տուր։

— Շիւպհէսիզ օրատա տա վար տըր, պու սէպէպլէ ավ-տէթիմիզ զէմանընտա չօճուղու տա պիզիմ պէրապէր կէօ-թիւրմէք նիյէթինտէ տէյիլիմ։

Հանրիէթ. – (Տէհշէթլէ.) Պէնի չօճուղումտան աեըր-մագ թասավուրունտա՞ մըսընըզ։

— Քէնտիսինի քէօյտէ պէօյիւթթիւրմէք՝ անը սիզտէն աեըրմագ տէյիլ տիր. Իսթէտիկինիզ զէման չօճուղունուզու կէօրմէկէ կիտէպիլիրսինիզ, անճագ անըն պիզիմ եանըմըզտա պուլունմասը պիր թագըմ պէտխահանէ միւթալէաթա մա-հալ վէրէպիլիր։ Մէսէլա պիր եաշընտա օլան պիր չօճուգ իչին սէքիզ այլըգ տըր տէնիլէպիլիր։ Ֆագաթ հէնուզ տօղ-մուշ օլան պիր չօճուգ իչին տէօրթ այլըգ տըր տէնիլէմէզ։ Անլա՞եօրմուսունուզ։

— Տիմէք պիր սէնէ եալընըզլըգ իչինտէ եաշաեաճա-ղըմ։

— Եալընըզ եաշամայըպ, պիլաքիս միւսաֆիրլէր գա-պուլ իտէճէքսինիզ վէ սիզ տէ ճէմիյէթէ տախիլ օլաճագ-սընըզ։

— Ճէմիյէթէ՞ մի տախիլ օլաճաղըմ։

— Շիւպհէսիզ։

— Եանի էվլատըմըն եանըմտա պուլունմամասընտան տօլայը մահզուն վէ միւքէտտէր պիր չէհրէ իլէ հէր քէսին հուզուրունա՞ մը չըգաճաղըմ։

— Պու հալ պիր քէրրէ ատէթ հիւքմինէ կիրէրսէ, էվ-վէլքի կիպի թէպէսսիւմ իտէպիլիրսինիզ։

Հանրիէթ՝ քէտէրլի պիր սուրէթտէ պաշընը սալլատը, վէ պատէհու։

— Ֆագաթ տօսթում, պու պապտէ պաշգա պիր չարէ պուլունամա՞զ մը, տէյի պէյան իյլէտի։

— Նէ՞ կիպի չարէ պուլունապիլիր։

— Հէնուզ պէն ճէմիյէթէ տախիլ օլմուշ տէյիլիմ. պի-

Նապէրին քիմէնին հագգընտա նազարը տիգգաթը ճէլպ օլունմամըշ տըր ։

Ժիւլ, պու սուրէթլէ թէմամիյլէ սէրպէսթ օլապիլէճէկինի տիւշիւնէրէք,

— Պու թէքլիֆի ճիտտէ՞ն մի իտիեօրսունուզ, տէյի սօրտու ։

— Էվվէթ ճիտտէն իտիեօրում. մէսէլա պէն պուրատա գալըրըմ, սիզ Բարիսէ աւտէթ իտէրսինիզ։

— Սիզ Իթալիատա, պէն Ֆրանսատա՝ օլամազ չէյ տիր ։ Սօնրա հէր քէս, արամըզտա պիր մունագաշա զուհուր իտէրէք, այըրըլմըշըզ զանն իտէր . հալ պու քի հագգըմըզտա պիր թագըպ ըմվաճաթը պէտիահանէ տէվէրան իթմէսինի իսթէմէմ,

— Բէք էյի, ֆագաթ մատէմ քի, տօղրու օլտուղունու գապուլ իթտիկիմ պազը սէպէպլէրէ մէպնի Շէնըլիէրէ կիթմէքլիկիմ գապիլ տէյիլ իսէ, Բարիս ճէվարընտա պանա պիր իգամէթկեահ պուլամա՞զմըսընըզ։ Օլ պապտէ պիր խայլի պէհանէ պուլունապիլիր ։ Մէսէլա Վէնէտիկտէ սըգըլտըղըմը, վէ օրանըն հավասը սըհհէթիմէ միւսայիտ օլմատըղընը, վէ համիւէլլիֆիմին սօն այլարը բէք զիհատէ զահմէթլէ կէչմիշ օլտուղունտան, գաթիէն եալընըզ գալմագլըղըմա իհթիեաճ հասըլ օլտուղունու պէեան իտէպիլիրսինիզ։ – Իֆատէլէրինիզին խալիսէթինէ տէ քիմսէնէ շիւպհէ իտէմէզ։

— Իշթէ պու տէտիկլէրինիզ միւմկին տիր ։

— Կէօրտի՞նիզ մի, նա՞սըլ չարէ պուլունուեօր ։

— Ֆագաթ Բարիստէ էօյլէ պիր միւնասիպ մահէլլ պուլու՞եօրմուսունուզ։

— Պէն Շէնըլիէյի ասլա թէրք իթմէմիշիմ տիր քի, պուլէհիմ։

— Սէն-Բօր տէնիլէն մահէլլ սիզէ միւնասի՞պ մի տիր ։

— Պիլմէմ։

— Օրասը՝ Սէն Նէհրի քէնարլարընտա վագը կիւզէլ պիր քէօյ տիւր ։

— Ֆամիլեամըն պէնի բէք չօգ տէֆա կէօրմէսէ կէլմէլէրինէ միւսաիտ օլաճագ տէրէճէտէ Բարիսէ եագը՞ն մը տըր ։

— Բարիստէն է՛ն չօղու օն ֆարսախ ուզագ տըր ։

— Բէք էյի, մատէմքի սիզէ միւնասիպ կէօրիւնիւեօր իսէ, Սէն-Բօրա կիտէրիմ։

— Բարիստէն էյնաի աւտէթիմտէ իշպու քէօյէ ուղրաեըպ, սիզին իչին պիւեիւք պիր պաղչէսի պուլունան պիր էվ քիրալարըմ։

— Մուվաֆագաթընըզա թէշէքքիւր իտէրիմ, տօսթում։ Պէնիմ իչին պունտան տահա զիհատէ մէսէրրէթ օլամազ. – Սիզ նէ՞ վագըթ կիտիեօրսունուզ։

— Եարըն ։

— Նէ՞ վագըթ աւտէթ իտէճէքսինիզ։

— Չօգ չօգ սէքիզ կիւնտէն ։

— Սապըրսըզլըգլա սիզէ պէքլէեէճէեիմ։ Եօլ չանթանըզը հազըր իթմէսինի Անէթէ էմր իթմէք լա՞զըմ մը տըր ։

— Պէն հազըր իտէրիմ, զաթէն չօգ էշեա կէօթիւրմէեէճէեիմ։ Պիր ազ չամաշըր իլէ պիր թագըմ էսվապ սէքիզ կիւնլիւք պիր եօլճուլուգ իչին քեաֆի տիր ։

Գօնթ, էօյլէ թաամընտան սօնրա տիշարը չըգտը, վէ Կապրիէլէ կիտիպ, եօլճու օլտուղունու խապէր վէրտի ։ Կապրիէլ տախի,

— Բօվէլիանա աւտէթ իտէճէ՞քմիսինիզ, տէյի սօրտու ։

— Էվվէթ ։

— Նէ՞ վագըթ ։

— Սէքիզ կիւնտէն ։

— Նէ՞ գատար միւտտէթ գալմագ իչին աւտէթ իտէճէքսինիզ։

— Օն պէշ կիւն գատար ։

— Սօնրա գաթիէն Բարիսէ՞ մի աւտէթ իտէճէքսինիզ։

— Էվվէթ ։

— Էօյլէ իսէ, պէն տէ Վէնէտիկտէ սըգըլմաղա պաշլատըմ։ Սիզին իլէ պէրապէր կէլմէեի արզու իտէրիմ,

— Պէն տէ սիզէ պունու զաթէն թէքլիֆ իտէճէք իտիմ։

Իրթեսի կիւն Մ. տը Լիւսընեայ վէ Կապրի, պէսլէմէ Մարիէթ տէ պիրլիքտէ օլտուղու հալտէ, վաբօր իլէ Մարսիլիա-

եա կիտիպ, օրատան սիւրաթ գաթարըյլա Բարիսէ մուվասալէթ իյլէտիլէր ։

Կապրի, Բարիստէ Գօմարթէն սօգաղընտա քէնտի խանէսինէ կիթտիկի կիպի, ժիւլ տախի տօղրուճա Շէնըվիլէրէ ազիմէթ իյլէտի ։

Մ. վէ մատամ Տօրէյ՝ մէրգումուն մուվասըլէթինտէն էվվէլճէ խապէրտար օլմուշ օլմատըգլարընտան, պիրտէն պիրէ կէօրտիւքլէրինտէ այթիւսծ օլտուլար իսէ տէ. սէյահաթընըն սէպէպինի վէ Հանրիէթ իլէ պէրապէր վէրմիշ օլտուղու խապէրի ալտըգլարընտա, մուսթէրիհ օլտուլար ։

Գօնթուն Հարէքէթի վագըասը մուվաֆըգը մասլահաթ կէօրիւնտիւկիւնտէն, պանքէրի սապըգ իլէ զէվճէսի մէրգումու թահսին վէ թէպրիք իյլէտիլէր ։ Հէլէ Ֆիլիպ Տօրէյ պէօյլէ նատիր իւլ էմսալ պիր կիւվէյիյէ մալիք օլմասընտան տօլայը քէնտիսինի ֆէվգէլատէ պախթիեար ատտ իթմէքտէ իտի ։

Գօնթ, էյլէն թաամընը Շէնըվիլէրտէ իտիպ, Բարիսէ ավտէթինտէ տէ տօղրուճա Սիրգ սօգաղընա կիթտի,

Ժան Տիւֆուր, հէման խիթամ պուլմագ իւզրէ օլան ամէլեաթը էֆէնտիսինէ կէօսթէրտի, վէ օ տախի ամէլեաթը վագըատան մէմնուն օլարագ, վէքիլխարճընա խիթապէն.

— Մութէահհիտլէրի պիր ազ թաճիլ իթտիրին . . . գաթիյէն ավտէթիմ էսնասընտա, եանի պիր այ գատար հէր չէյ հազըր օլուպ պիթմիշ օլմալը տըր, տէտի ։

— Տիմէք միւսիւ գօնթ՝ թէքրար Վէնէտիկէ կիտէճէքսինիզ ։

— Էվվէթ ։

— Եազընտա՞ մը ։

— Եարըն տէյիլ օ պիր կիւն ։

— Նէ՞ վագըթ ավտէթ իտէճէքսինիզ ։

— Թագրիպա իւչ հաֆթա սօնրա ։

— Մատամ գօնթէս իլէ պէրապէ՞ր մի ։

— Խայըր, մատամ գօնթէս համիլէ տիր, վէ հէքիմին

իխթարը վէճհիլէ, վազը համլինէ գատար քէօյտէ իգամէթ իտէճէք տիր ։

— Տիմէք միւսիւ գօնթ, եազընտա պապա օլաճագսընըզ ։

Ժան Տիֆուր պու սէօզլի՝ մանէատար սուրէթտէ կէօզ գըրբմասըյլա սէօյլէտի ։

— Հայ հայ, պունտա թէաճճիւպ իտէճէք նէ՞ վար տըր ։

— Թէաճճիւպ իտէճէք պիր չէյ եօգ տուր, ամմա թէէսսիւֆ իթմէկէ սէպէպ վար տըր ։

— Նէ՞տէն, միւսիւ Ժան Տիւֆուր ։

— Չիւնքի էսասէն պիր էվտէ պիր չօճուգ օլտո՞ւմու, զէվճ օլան քիմսէ քէնտիսինի թօփլար, վէ էկէր միւսիւ գօնթ քէնտինի թօփլարսա, պէնիմ բարըլագ կիւզէլ խէեալաթըմ տա պէրհավա օլմուշ օլուր ։

Ժիւլ՝ ուզուն պիր ահ իլէ խիթամ պուլան սօն ճիւմլէսի իշիթտիկինտէ, թէպէսսիւմ իթմէքտէն քէնտիսինի մէն իտէմէտի, վէ իֆատէսէ աղազլէ,

— Հօճա Ժան Տիւֆուր, սիզ հիչ պապա օլմամըշսընըզ, տէտի ։

— Խայըր, տօղրուսու, էֆէնտիմ, էօմրիւմիւն իչինտէ էն զիեատէ սէվմէտիկիմ չէյ՝ քիւչիւք չօճուգլար տըր ։

— Էսէֆ իթմէեին, պէն տէ հէր նէ գատար ֆամիլեա սահիպի օլաճագ իսէմ տէ, միւսթագիլ էօմրիւ թէրք իթմէեէճէկիմ, չիւնքի թասավվուրլարըմը ասլա թէպտիլ իթմէմիշիմ տիր ։

— Էյի եա՛ էյի եա՛. պու իֆատէնիզլէ իւզէրիմտէ պուլունան աղըր պիր եիւքիւ գալտըրմըշ օլտունուզ ։

— Պէնիմլէ գալֆանըն օտասընա կէլին, օրատա պիր թէզքիրէ եազաճաղըմ, Գօմարթէն սօգաղընա կէօթիւրէճէքսինիզ ։

— Էմրինիզէ մունթազըրըմ միւսիւ գօնթ ։

Ժիւլ, պիր քեաղըտ իւզէրինէ, «Ազիզէմ Կապրի, պու ագշամ, սաաթ ալթը իլէ եէտի արասընտա, պիրլիքտէ թաամ իթմէք իւզրէ սիզէ կէլէճէկիմ» սէօզլէրինի եազտը, վէ

պու թէզքիրէյի պիր մուհաֆազա տէրունինէ վազ իլէ , իւզէ-րինէ , « Մատամ Կապրիէլ Սթէլլինի , Գոմարթէն սօգագը » ատրէսինի թահրիր էթտի ։

81

Պաթէնու Մ. տը Լիւսընայ՝ Ժան Տիւֆուրա մէզքիւր թէզքիրէյի վէրէրէք ,

— Ալըն , ֆագաթ Գոմարթէն սօգագընա կիթտիկինիզ զըրատա պիր լօգանթաեա ուղրաեըպ , մատամ Սթէլլինինին խանէսինէ , պիրազ ավ գուշու էթի , պիր մըգտար էթլի խամուր իշի , պիր սէբէթ մէվսիմին էն ալէա մէյվէլէրինի վէ պիր սէբէթ էն նէֆիս շանբանիա շարապը կէօնտէրմէսինի իսմար իտին ... ալը՛ն , պունուն իչին սիզէ օն պէշ լուի ալ-թունու վէրիյօրում, տէտի ։

Գօզլիգօ՝ մասխարաճա պիր թավր իլէ էֆէնտիսինէ պա-գարագ ,

— Միւսաատէնիզ օլուր իսէ , միւսիւ գօնթ , զաթընըզա պիր շէյ սօրմագ իսթէրիմ, տէյի պէեան էյլէտի ։

— Սօրուն ։

— Վէնէտիկտէն հիչպի ավտէթինիզտէ , Վէնէտիկլի պիր գատը՞ն մը կէթիրտինիզ ։

— Խայր , պիր Բարիսլի գատըն պէնի Բարիսէ կէթիրտի ։

— Միւսիւ գօնթ , իշթէ շիմտի ֆէվգէլատէ մէսրուր օլ-տում ։ — Արզուլարըմ եէրինէ վարմաեա պաշլատը ։ Էմրինիզի իճրաեէ կիտիյօրում ։

— Պիր շէյ տահա սէօյլէեիմ ։ — Գոմարթէն սօգագընտա-քի խանէեէ վարըլ օլտուղունուզտա , էվին պէսլէմէսի օլան մատմազէլ Մարիէթի ճէլպլէ , մէքթուպումու տէրհալ մա-տամասընա թէսլիմ իթմէսինի վէ սիզէ շիֆահէն ճէվապ կէ-թիրմէսինի րէճա իտինիզ ։ — Շիմտի արթըգ կիտին վէ չաբուգ աւտէթ իտին ։

— Զաթընըզը նէ՞րէտէ պուլաճագըմ ։

— Պուրատա , չիւնքի եազաճագ բէք չօգ մէքթուպլա-րըմ վար տըր ։

Կապրի թուալէթինէ մէշղուլ իքէն , գաբու չալընտըղըն-տան , Մարիէթէ խիթապէն ,

— Գաբու չալընըեօր , կիթ պագ քի՞մ տիր , տէտի ։

Պէսլէմէ՝ գաբուեու աչտը , վէ սիեահ էլպիսէ վէ պէ-եազ գրավաթ կիեինմիշ օլան Ժան Տիւֆուրու գարշըլամա-սընտա , մէրգում ,

— Մատամ Սթէլլինինին պէսլէմէսի մատմազէլ Մարիէթ սի՞զմիսինիզ , տէյի սօրտու ։

— Էվվէթ , միւսիւ , պէնիմ ։

— Պէն՝ միւսիւ գօնթ տը Լիւսընայըն վէքիլխարճըեըմ , վէ մատամընըզա պիր մէքթուպ կէթիրտիմ ։ Ղալիպա շիֆա-հի պիր ճէվապ վէրիլէճէք տիր ։

— Պիր ազ պէքլէեին , շիմտի մատամա խապէր վէրիրիմ ։

— Մարիէթ , Գօզլիգօեու քիւչիւք պիր սալօնա կիրտի-րիպ , քէնտիսի մատամը նէզտինէ կիտէրէք , միւսիւ գօնթուն վէքիլխարճը միւսթաճէլ պիր մէքթուպ կէթիրմիշ օլտուղու-նու խապէր վէրտի ։

Կապրիէլ . — (Պէսլէմէսինէ .) Մէքթուպու համիլ օլան ա-տէմի պուրաեա կէթիր ։

Պէսլէմէ՝ Գօզլիգօեու իչէրի կիրտիրտիկինտէն , մէրգում , Կապրիէլի կէօրիւնճէ , քէնտի քէնտինէ ,

— Էֆէնտիմին տույղուսու ֆէնա տէյիլ իմիշ ... տօղ-րուսու բէք չիք պիր գարը ... տէտի ։

Կապրիէլ . — Տօսթում , սիզ՝ Մ. տը Լիւսընայըն վէքիլ-խարճը՞մըսընըզ ։

— Էվվէթ , քէնտիսինին հէմ վէքիլխարճը , հէմ էմնիյ-եէթլի ատէմի , հէմ տէ մահրէմի էսրարըեըմ . շէօյլէ քի միւ-սիւ գօնթուն պէնտէն կիզլի հիչ պիր շէյի եօգ տուր ։

— Իսմինիզ նէ՞ տիր ։

— Իսմիմ Ժան Տիւֆուր տուր ։

— Պանա պիր մէքթո՞ւպ մու կէթիրտինիզ ։

— Էվվէթ մատամ, ալըն ։

Կապրի՝ մահֆազասը եըրթըք, վէ հալի օլտուղու պիր գաչ սաթըրը օգուտու ։

Գօգլիգօ ․ — Մ․ գօնթ Թարաֆընըղտան չիֆահի պիր ճէվապ պէքլէյօր, տէտի ։

— Թարաֆըմտան քէնտիսինէ սէօյլէյին քի, քէմալը արզու իլէ մուվասըլէթինէ պէքլէյօրում, վէ մէսէրրէթլէ քէնտինի գապուլէ հազըրըմ ։

— Բէք էյի, մատամ, պու սէօզլէրինիզի լուղէթ պէ լուղէթ էֆէնտիմէ թէպլիղ իթմէկէ սէօզ վէրիրիմ ։

— Պէն տէ սիզէ, պու կիւն իւչ տէֆա օլարագ պու էվէ կիրմիշ օլմանըզա խաթըրը օլմագ իւզրէ պիր հէտիյէ վիրմէք իսթէրիմ ։

Կապրիէլ, պու սէօզլէրի սէօյլէտիկի սըրատա, զանէթ մէսրուր օլան Գօգլիգօնուն ավուճունա պէշ ատէտ լուի ալթունու սըգըշտըրըտը ։

Գօգլիգօ ․ — Ֆագաթ, պէնտէնիզի զիյատէսիյլէ միննէթտար իտիյօրսունուզ ։ Պինաէն ալէյհ սատագաթ վէ ուպուտիյէթիմէ թէմամիյլէ կիւվէնէպիլիրսինիզ ։

— Օնա շիւպհէմ եօգ տուր ։

Ժան Տիւֆիւր՝ կէօրտիւկիւ ալիճէնապանէ մուամէլէտէն տօլայը ֆէվգէլատէ մէսրուր օլարագ հարէքէթ իթտի, վէ Ժիւլ տը Լիւսընեայ՝ սէօզ վէրմիշ օլտուղու վագթտա Կապրիէլին խանէսինտէ պուլունտու ։

Մէրգում, իքի կիւն սօնրա Իթալիանա ավտէթ նիյէթինտէ օլմասըյլա, եիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա Թէսլիմէ իտէճէք պիր խայլի իշլէրի պուլունմազլէ պէրապէր, Կապրիէլ՝ հարէքէթինտէն էվվէլ պիրլիքտէ Պուլօնեը օրմանընա կիթմէքլիկի մուսիրրանէ թէքլիֆ իյլէտիկինտէն, իրթէսի կիւնիւ սաաթ իւչ տէ կէլէրէք, պիրլիքտէ մէգքիւր օրմանա կիթմէքլիկի վատ իթտիքտէն սօնրա մուֆարագաթ իտէպիլտի, վէ իրթէսի կիւն վագթը մուայյէնտէ կէլմէսինտէ, Կապրիէլ իլէ պէրապէր մէրգումէնին արապասընա պինիպ, Պուլօնեը օրմանընա կիթտիլէր ։

Կապրիէլ՝ մարքի Սէլէսթէն թարաֆընտան թէրք օլունտուգտան սօնրա, պիր միւտտէթ ղայպուպէթ իթմէսի իւզէրինէ, մէզպուրէնին տախիլ պուլունտուղու ճէմիյէթէ մէնսուպ էֆրատ՝ պու ղայպուպէթէ մանէա վէրմէտիքլէրի կիպի, Սէլէսթէն Վ.ալանտէլ իլէ անըն եէնի րէֆիգէսի տախի այնի ճէմիյէթ մէնսուպլարընը զիյատէսիյլէ մէրագտա պըրագըրմըշլար իտի, չիւնքի պու իքի կէնճլէր հէր եէրէ պիրլիքտէ կիթտիքլէրինտէն, հէր քէս քէնտիլէրինի կէօրմէքտէ, լաքին օ մէճհուլէ գատընըն իսմինի պիլմէտիքլէրինտէն, քէնտիսինի, ԶԻՒՄՐԻՒՏԼԻՒ ԳԱՏԸՆ տէյի թէսմիյէ իյլէմէքտէ իտիլէր ։

Մէզպուրէնին ասըլ նէրէտէն կէլտիկի, վէ մարքինին քէնտիսինի նէրէտէ թանըմըշ օլտուղու մալիւմ օլմայըպ, շու գատար քի անըն՝ մէվգըի թէմաշատա կէօրիւլմէսի իւզէրինէ, Կապրիէլին մարքի նէզտինտէ էհէմմիյէթի գալմամըշ վէ անըն եէրինէ օ մէճհուլէ գատընըն զուհուր իթմիշ օլտուղու հէր քէսճէ սէօյլէնմէքտէ իտի ։

Մատլէն Կալլյէ՝ քէնտի քիւչիւք օթէլինէ կէրչի բէք չօգ միւսաֆիրլէր գապուլ իթմէքտէ իտի իսէ տէ, զահիրէն քէնտի անարընտա պուլունան տիկէր գատընլարտան բէք չօգ նօգթալարտա ֆարգլը իտի ։

Մէզպուրէնին կիւզէլլիկինտէն մաատա, տիրանէթի, ֆէթանէթի, վէ միւսթագիմ իւլ ախլագ օլտուղու ումումիւն տիլլէրինտէ սէօյլէնիփ, Սէլէսթէնին հէր տօսթլարը մէրգումէ հագգընտա սուրէթի խալիսանէտէ իզհարը հիւրմէթ վէ րիայէթ իթմէքտէ իտիլէր ։

Սէլէսթէն իսէ, մուհապէթի կիթտիքճէ արթըպ, անճագ թէահհիւտաթը վագըասընը թէմամի թէմամընա իճրա իթմէքլէ, Մատլէնին հուզուրընտան վէ էլինի պուսէ իթմէքտէն պաշգա պիր լութֆ թէմէննի իթմէմէքտէ իտի ։ Գինապէրին պիզզաթ թայնին իթմիշ օլտուղու խաթթը հարաքէթինտէ սարըգանէ տէվամ իտիպ, քէնտի քէնտինէ,

— Մուվաֆագըյէթտէն սօնրա, նաիլի արզու օլմագ վագթը էլպէթթէ կէլէճէք տիր ․ օ վագթտա գատար պէքլէյէպիլիրիմ, տիմէքտէ իտի ։

Պիլարիս Մատլէն, քէնտինին վէ ճիկէրպարէսինին գաթի-լինի պուլմագ իւզրէ վագը օլան քեաֆֆէյի թէշէպպիւսա-թընըն պօշա կիթտիկինի կէօրմէքլէ մէյուս օլմաղա պաշլա-մըշ իտի ։

Մէրգումէ, սուբէլէրէ, հօվարտա ինճիմալէրինէ վէ տի-կէր պու միւսիլլու մահալէ կիթտի իսէ տէ, հիչ պիր նէթի-ճէեէ տէսթրէս օլամատը ։

Պիտտէֆաթ ամէլէ սընըֆընտան մատաուտ օլան գատըն-լարա մախսուս էլպիսէ կիեինէրէք վէ Վալանտէլէ րէֆագաթ իտէրէք, գումարխանէլէրի, գօլթուգլարը արատը, ֆագաթ մալիւմիւմիւզ օլան սէպէպէ մէպնի ժիւլ Մէրսիէնի պուլա-մատը ։ Լաքին Սէլէսթէնին.

— Վագթըմըզը զայ իտիեօրուզ, մագսէտիմիզէ էրէմէ-եէճէեիզ, տիմէսինէ գարշըլըգ, Մատլէն՝ քէնտի մէյուսի-եէթինի պէրթարաֆ իտէրէք, — Մագսէտիմիզէ էրէճէկիմիզէ էմինիմ . . . օ ալչագըն, օ խապիսին ճէզասըզ գալմաեաճաղը-նը տախիլի պիր սէտա պանա խապէր վէրիեօր . . . Պէն ճէնա-պը Ալլահըն ատալէթինէ ինանըրըմ, վէ ատալէթը Իլահիեէ-նին՝ օ ղատտարը ճէզալանտըրաճաղընա էմինիմ, տիմէքտէ, վէ իշթէ օ սըրատա թէքրար իւմիտ իթմէքտէ իտի ։

* * *

Կապրիէլին արապասը սիւրաթլէ Պուլօնեը օրմանընա կիր-մէսիյլէ, մէմուլ օլան նէթիճէ հասըլ օլտու ։ Շէօյլէ քի մէր-գումէնին քէսրէթլի օլան տօսթլարը վէ տիւշմէնլէրի, ղայ-պուպէթինտէն տօլաեը թէաճճիւպ իթմէքտէ օլտուգլարը հալտէ, պու տէֆա տահա բարլագ զինատէ բարլագ պիր սուրէթտէ ղահիր օլտուղունու կէօրմէլէրինտէ, իղհարը թէաճ-ճիւպ իթտիլէր ։

Էրքէքլէր՝ բարմագլարընը ուճլարըյլա քէնտիսինի սէ-լամլատըգլարը կիպի, գատընլար, խուսուսիյլէ քէնտիսինտէն խօշլանմաեան գատընլար տա, կէչտիկի զէման թէպէսսիւմ իթմէքտէ իտիլէր ։ Լաքին եանընտա օթուրմուշ օլան կէնճ

քիմսէնի քիմսէ թանըեամամագտա իտի, չիւնքի գօնթ տը Լիւսընայ՝ իքի սէնէտէն պէրու ղայպուպէթ օլտուգտան պաշ-գա, ուզուն պիր սագալ տախի պրագմըշ, վէ սիմասը վա-գարլը պիր հալ քէսպ իթմիշ իտուկինտէն, թանըլմաղ պիր սուրէթ քէսպ իթմիշ իտի ։

Անճագ քէնտիսի, սուրէթի ումումիեէտէ ղաեէթ զէնկին պիր քիմսէ ատտ իտիլմէքտէ օլուպ, չիւնքի մարքի տը Վա-լանտէլտէն սօնրա Կապրի իլէ իւլֆէթ բէյտա իթմէք իչին, մարքիտէն տահա զիեատէ միլեօնէր օլմագ լազըմքէտէն իտի ։

Հէր նէ իսէ Մ. տը Լիւսընայ վէ Կապրի՝ Շաթօ տը Մատ-րիտ տէնիլէն պիր գահվէխանէեէ կիտիպ, հէնուզ իչէրի կիր-միշլէր իքէն, հազըրուն միեանընտա պուլունան Մ. տը Վէր-վէյ իլէ Մ. տը Սէն-Րօման թարաֆընտան հիւսնի մէսէրրէթլէ գապուլ օլունտուլար ։

Պարօն տը Վէրվէյ՝ թօգալաշմագ մուամէլէսինտէն սօնրա Կապրիեէ խիթապէն, — Տիմէք սէվկիւլիւ գօնթում իզտիվա-ճընտան պիր կիւն էվվէլ, զէվճէսիյլէ պիրլիքտէ վագը օլա-ճագ սէյեահաթը հագգընտա օլ գատար արզու իլէ մալիւ-մաթ ալմագ իսթէմէնիզէ սէպէպ պու իտի, տէտի ։

Կապրի. — (Կիւլէրէք.) Հայ հայ ։

— Շիմտիքի մուամէլէնիզ օլ վագըթ թասավվուրունուզ-տա վա՞ր մը իտի ։

— Հէմ վար իտի, հէմ տէ պաշգա չըգտը ։

— Իթալիատա պիրիպիրինիզէ րասթ կէլա՞ մը թէսատիւֆ իթտինիզ ։

— Թապիի,

— Նէ՞ վագըթտան պէրի Բարիստէսինիզ ։

— Իքի կիւնտէն պէրի ։

— Լաքին պիրինի թանըրըմ քի, ալտէթինիզ ֆէվգէ-լատէ հիտտէթինի մուճիպ օլաճագ տըր ։

— Բի՞մ տիր ։

— Տօսթումուզ Սէլէսթէն տը Վալանտէլ ։

— Ջանըն իթմէմ . . . պէն քէնտինի տիւշիւնմէտիկիմ հալ-

տէ , օ պէնի նի՞չին տիւշիւնէճէք տիր ։ Լաֆին էլան օ անլմադ-դըղա աջը՞լ մը վէրմիշ տիր ։

— Նէ՞ տիւնօրսունուզ ։ Ջիւմրիւտլիւ գատըն անըն ադլը-նը ֆիքրինի չէլմիշ տիր ։ Շիմտիյէ գատար տէվէրան իտէն րիվաէէթլէրէ կէօրէ Սէլէսթէն՝ մէզպուրէ իլէ էվլէնէճէք իմիշ ։

Կապրի . – (Լէհճէսի սօլարագ .) Էօյլէ պիր շաշգընտան հէր շէյ մէմուլ տուր ։

82

Ժիւլ . – Զիւմրիւտլիւ գատըն քի՞մ տիր ։

Կապրի . – Նէ՞րէտէն չըգտըղընը քիմսէ պիլմէյէն պիր գըզ տըր ։

— Կիւզէ՞լ մի տիր ։

Մ . տը Սէն-Րօման . – Կիւզէլլիկինէ տիւէճէք եօգ տուր ։

Կապրի . – (Եիւզիւնիւ պուրուշտուրարագ .) Պէն սիզին էֆքեարընըզըտա տէյիլիմ ։ Տօնուգ վէ էհէմմիյէթսիզ չէհրէ-լի պիր գըզ տաա օլունապիլիր , հէմ տէ սալտ ճազիպէթի եօգ տուր ։

— Ֆագաթ ալէմ քէնտինէ հայրան օլուեօր ։

— Ալէմին հայրան օլմասընտան նէ՞ չըգար . տիւմէք ալէ-մին կուսթօսու եօգ տուր . պէնճէ օ էհէմմիյէթսիզ գըզ հագ-գընտա պու գատար պահս իթմէքլիկիմիզ տէյմէզ . իմտի , միւսիւլէր , պու ագշամ , միւսիւ տը Լիւսընեայ իլէ պիրլիքտէ սիզլէրի էվիմտէ թաամա տավէթ իտէրիմ ։ Թամ սաաթ եէ-տիտէ սուֆրայա օթուրաճաղըզ ։

Մէզպուրէնին տավէթի գապուլ օլունտու . պատէհու Կապրիէլ վէ գօնթ արապայա րաքիպէն Բարիսէ ավտէթ իթտիլէր ։

Պունլարըն արապասը հէնուզ կէօզտէն նիհան օլմուշ ի-

քէն , տիկէր պիր արապա կէլիպ , մէզքիւր գահվէխանէնին էօնիւնտէ տուրտու , վէ Սէլէսթէն տը Վալանտէլ իլէ Մատ-լէն իչպու արապատան էնէրէք , աղ էվվէլ Կապրիէլ իլէ Ժիւլ տը Լիւսընեայըն օթուրմուշ օլտուգլարը մասատա օ-թուրտուլար ։

Նասըլ քի կէօրիւլմէքտէ տիր , Ժիւլիւն պախթը՝ քէնտի-սինի հէր թարաֆտա արամագտա օլան խասմը չէտիտինէ գարշը քէնտիսինի հիմայէ իթմէքտէ իտի ։

Մ . տը Վէրվիյ իլէ Մ . տը Րօման՝ Մատլէնի սէլամլա-տըլար վէ Վալանտէլ իլէ թօգալաշտըլար ։

Պարօն տը Վէրվէյ . – (Շու եօլտա քէլամա իպթիտար իլէտի .) Ազիզէմ մարքի , պէշ տագըգա էվվէլ կէլմէտիկինի-զէ թէէսսիւֆ իթտիմ ։

— Նի՞չին ։

— Միւէպպէտէն ղայպ օլմուշ օլտուղու զաննօլունան պիր եըլտըզը սիզ տէ կէօրմիւշ օլուրտունուզ ։

— Հանկը եըլտըզտան պահս իտիեօրսունուզ ։ Պէն օ եըլ-տըզը թանը՞մըըրըմ ։

— Թանըտըգտան մաատա , տահա կէչէնլէրտէ քէնտի-սինէ իղհարը թէվէճճիւհ իթմէքտէ իտինիզ ։ Կապրիտէն պահս իտիեօրում ։

Վալանտէլ . – (Ֆիթթըրսուզճա .) Ատամ սէն տէ ... Շիմ-տիյէ գատար նէ՞րէտէ իմիշ ։

— Վէնէտիկտէ իմիշ , վէ օրատան գօնթ Ժիւլ տը Լիւ-սընեայը պուրաեա կէթիրմիշ ։

Մատլէն . – Գօնթ տը Լիւսընեայ քի՞մ տիր ։

— Անհըպպամըզտան պիրի օլուպ , կիւզէլ պիր տէլիգան-լը տըր , վէ րօմանլարտա օգունան սէրկիւզէշթլէրին բէք չօ-ղու պաշընտան կէչմիշ տիր ։ Պիրինճի մէրթէպէ գումարպազ վէ զէնտօսթ օլուպ , պու ուղուրտա թէքմիլ սէրվէթինի թէլէֆ իթտիքտէն սօնրա , իքի սէնէ գատար Նապէլիտէ օլարագ , վէ պիր գաչ այ էվվէլ թէքրար մէյտանա չըգարագ , ղայէթ զէնկին վէ կիւզէլ պիր գըզ իլէ էվլէնմէք սայէսինտէ շիմտի էվվէլքինտէն տահա զիյատէ զէնկին տիր ։

Մատլէն. — Նէ՞ տիյօրսունուզ. տահա պիր գաչ այ ագ-տէմ կիւզէլ վէ զէնկին պիր գըզ իլէ էվլէնմիշ օլան գօնթ տը Լիւսընա՞յ մը Իթալիատան Կապրիէլ պուրատա կէթիր-միշ։

— Էվվէթ, պու զարիպ չէյ տէյի՞լ մի տիր։

— Սիզ զարիպ տիր տիյօրսունուզ, ֆագաթ պէնճէ ու-թանաճագ չէյ տիր։

— Ա՛հ մատամ, նէ՛ գատար չէտին լիսանընըզ վար տըր։

— Էվվէթ, էվվէթ, ասըլմըզըն նէթիճէլէրի տիր, վէ էմսալի բէք չօգ տուր։

Մատլէն. — (Նէֆրէթլէ.) Թէբրար իտէրիմ, ութանաճագ չէյ տիր։

Պիրտէն պիրէ մէզպուրէ տիւշիւնմէյէ պաշլատարագ,

— Մ. տը Լիւսընայըն ասըլ իսմի՝ Ժիւլ տիւր տէտինիզ, տէյի՞լ մի, տէյի պէհան էյլէտի։

Պարօն տը Վէրվէյ. — Ժիւլ-Արման տըր։

Մատլէն. — Թէքմիլ սէրվէթի Թիւքէնմի՞շ մի տիր։

— Էվվէթ։

— Իքի սէնէ գատար ղայպուպէ՞թ մի իթտի։

— Էվվէթ։

— Պու իքի սէնէնի նէրէտէ կէչիրտիկինի պիլիյօ՞րմու-սունուզ։

— Բէնտի սէօզիւնէ ինանըլմազ լազըմ կէլիրսէ, Ամէ-րիգատա կէչիրմիշ տիր, վէ պու պապտէ շիւպհէ իթմէկէ տէ սէպէպ եօգ տըր։

Մատլէնին ֆիքրինտէ միւպհէմ պիր թէրէտտիւտ հասըլ օլարագ, գաշլարը չաթըլտը, չիւնքի մէզպուրէ պիտտէֆաթ Ժիւլ Մէրսիէնին ասըլզատէ պիր ֆամիլեատա մէնսուպ օլտու-ղունու, վէ իսմինի կիզլէմէքտէ իտուկինի զանն իթմիշ իտի։ Պինապէրին,

— Շու գօնթ տը Լիւսընայը կէօրմէք իսթէրիմ, տիմէ-սինտէ, Մ. տը Սէն-Ռօման՝ - Գաթիէն Բարիսէ ավտէթինտէ էլպէթթէ կէօրէճէքսինիզ, տէյի ճէվապ վէրտի։

Մատլէն. — Տիմէք պուրատան կիտիյօր։

Մ. տը Սէն-Ռօման. — Չէվճէսինի Իթալիատա պրագմըշ օլտուղունտան, զանն իտէրսէմ անը կէթիրմէք իւզրէ պիր իքի կիւնէ գատար Բարիստէն հարէքէթ իտէճէք տիր։

Միւքեալէմէ պիր միւտտէթ տահա տէվամ իտիփ, պա-տէհու Սէլէսթէն վէ Մատլէն՝ Պուլօնեը օրմանընտան միւֆա-րէգաթ իթտիլէր։

* * *

Իրթէսի սապահ Ժիւլ, Շէնըվիէրէ կիտիփ, գայիմ բէ-տէրի վէ վալիտէսիյլէ թաամ իթտի, վէ Բարիսէ ավտէթին-տէ, չըմէնտըֆէրլէ Սէն Բօր քէօյիւնէ պիլ ալիմէ, օրատա, պիր սէնէլիք, թէֆրիշ իտիլմիշ զաեէթ կիւզէլ պիր էվ քիրա-լատը, վէ ագշամ թրէնիյլէ Բարիստէն հարէքէթ իտիփ, պի-լա հատիսէ Տօրիա սէյֆիեէսինէ վասըլ օլտու։

Հանրիէթին վագը համ վագթը բէք եագըն օլմասըյլա պէրապէր, քէնտինին ահվալը սըհհիէսի էյի օլուփ, մէզ-պուրէնի թէտավի իտէն թապիպ՝ իչ տէօրթ կիւնէ գատար գուրթուլաճաղընը Մ. տը Լիւսընաեա պիլտիրտի, վէ ֆրան-սըզ լիսանընա աչնա պիր սիւտանա թէտարիքինի տէրիւհտէ իթտի։

Կապրի Վէնէտիկտէն կիթմիշ օլտուղունտան, Ժիւլին սէյֆիեէտէն ղայպուպէթինէ սէպէպ գալմամըշ իտի. հաթ-թա Հանրիէթ՝ էյլէնմէք իւզրէ չէհրէ կիթմէսինի իսթար իթ-տիքճէ, Ժիւլ՝ եինէ սէյֆիեէտէ գալտըղընտան, կէնճ գա-տըն, իշպու թէպէտտիւլէ մանէա վիրէմէմէքտէ, վէ պուն-տան տօլայը սէվինմէյի՞ մի, եօգսա իղհարը քէտէ՞ր մի իթ-մէլի տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի։

Վագը համ սաաթը եագլաշտըգճա, կէչմիշ զէման մէր-գումէյէ տահա զիեատէ տէհշէթլի կէօրիւնիւփ, պիր թա-գըմ ֆէնա միւլահազաթը տա, ֆիքրինի հատտէն զիեատէ թազեիգ իթմէքտէ իտի։

Արա սըրա իւզէրինէ էսէրի ճիննէթ կիպի, պիր հալ կէ-

լէրէք ՝ համիլ օլտուղու մասումին բէտէրի հագըրգիյին վէլա-տէտա զէմանընը գօլլամատա օլտուղունու զանն իլէ ՝ քէնտի քէնտինէ ,

— Էկէր պու մասումու , « պէնիմ մալիմ տիր » տիյէրէք, ալըպ կէօթիւրիւր ՝ վէ պէն տէ ճիկէրբարէմի պիր տախի կէօ-րէմէզ իսէմ, եա՛ Րապպի հալիմ նի՛ճէ օլաճագ տըր ՝ տիյէ-մէքտէ վէ պու խուլեա միւլահազաթը մահզունանէ ֆիքրին-տէ քէօքլէշմէքտէ իտի ՝

ՊԻՐԻՆՃԻ ՃԻԼՏԻՆ ԽԻԹԱՄԸ

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007005